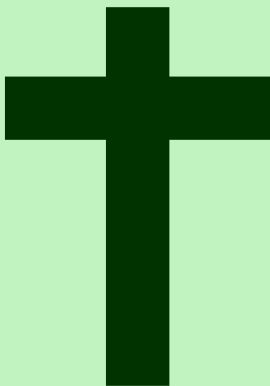

Manikáne O Ehwehne

God's New Talk: The New Testament in the Awa Language of
Papua New Guinea

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12

Contents

Mátíyú	1
Máhka	83
Árúka	131
Sóni	214
Eqmaro Ke	270
Aroma	348
1 Kórína	387
2 Kórína	425
Kárétía	448
Épésa	461
Pírípái	474
Kórósía	483
1 Tésárónáika	492
2 Tésárónáika	499
1 Tímóti	504
2 Tímóti	515
Táitása	523
Píremóna	528
Íbaru Ke	531
Sémísi	562
1 Píta	573
2 Píta	584
1 Sóni	590
2 Sóni	599
3 Sóni	601
Súta	603
Sokigi	607

Mátíyu

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mátíyuwe téh táhkísi moné mewe arámbéhríúwana anehe Sísağa we kéro aní míankeheéna we omaq atowana wene táhkísi arámbéhrí suena Sísa kérowe. We mó awíqmé Áríwáie. Wega wenawahrah Asíú keyábé iwíáhéna mah pukú sehiranúwe. Asiu kegá mah pukú sáhnsahwe Sísağe ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga sehiranúwe. Asiu kegá iwíáhéra, Mókağe Manikánka anotah aní omaq atahnana wega ite Asiu kené Wahnah míanieéna sinkehe uwe. Sísa Karáhéğa ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atena eqmarowe. Wenawahrah Asíú kéné sína Wahnáhmé íre mó aní míre. We Sísa wire éra Asiu kegá wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga mah pukú sehiranúwe.

Mátíyuga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sísa Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.

(Árúka 3.23-38)

¹ Sísa Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari mahraue kéhre.

Sísağe Tébíti kahnáhne.

Tébítiwe Ébárahma kahnáhne.

² Ébárahmawe Áhísáhkine abowáe.

Áhísáhkiwe Sékópane abowáe.

Sékópawe Súrareğ abárahnahne sibowáe.

³ Súrawe Pérésareğ Sérareğne sibowáe.

Mi aniténé sinowawé wenáwíq Támárie.

Pérésawe Éşáronine abowáe.

Éşároniwe Árámine abowáe.

⁴ Árámiwe Ámínárápane abowáe.

Ámínárápawe Násónine abowáe.

Násóniwe Sámónine abowáe.

⁵ Sámóniwe Póásine abowáe.

Póásine anowawé wenáwíq Áráhpae.

Póásiwe Óbétine abowáe.

Óbétine anowa wenáwíq Árúti.

Óbétiwé Sésine abowáe.

⁶ Sésiwe Tébíti anotah wahnáhné abowáe.

Tébítiwe Sórómónine abowáe.

Sórómónine anowawé téhwe Úríane ahre míowe.

⁷ Sórómóniwe Áréóbóámáne abowáe.

Áréóbóámawe Ábíyane abowáe.

Ábíyawé Ásağe abowáe.

⁸ Ásawe Séhósápátine abowáe.
Séhósápátíwe Séórámáne abowáe.

Séórámawe Úsíane abowáe.

⁹ Úsíawe Sótámáne abowáe.

Sótámawe Áhásane abowáe.

Áhásawe Ésékíane abowáe.

¹⁰ Ésékíawe Mánásene abowáe.

Mánásewe Émónine abowáe.

Émóniwe Sósáiane abowáe.

¹¹ Sósáíawe Séhóiákínireh ábárahnahne sibowáe.

Mi tanáhráq Pábíróni marákóipéqté kégá Ísara ke táhtoqme meriqmera sene marakórapeq mórítówe. ¹² Pábíróni marakórápéq mórítówana

Séhóiákíniwe Séátíerane abowáe.

Séátíerawe Sérúbábérane abowáe.

¹³ Sérúbábérawe Ábíútime abowáe.

Ábíútiwe Ériákímáne abowáe.

Ériákímawe Ásórane abowáe.

¹⁴ Ásórawe Sárókiwe abowáe.

Sárókiwe Ékímáne abowáe.

Ékímawe Ériútime abowáe.

¹⁵ Ériútiwe Éréásane abowáe.

Éréásawe Mátánine abowáe.

Mátániwe Sékópáne abowáe.

¹⁶ Sékópawe Sósépane abowáe.

Sósépawe Máhríane awehkawae.

Máhríaga Sísa maqmarowara mi anímé Karáhée atowe. Karáhéwé áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atowe.

¹⁷ Ébárahma míotaqtenu Tébititaq seuwekue airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Tébiti míotaqtenu Pábíróni marakórápéq mórítótaq seuwekue mó airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Pábíróni marakórápéq mórítótaqtenu Karáhéga marakóipeq tutaq seuwekue mó 14 se ábáhnínáhnah míówe.

Máhríaga Sísa Karáhé maqmaro ehwéhne.

(Árúka 2.1-7)

¹⁸ Sísa Karáhé maqmaro ehwéh teiníboq íráhro. Wenano Máhría Sósépaqa ahreyabéútaq Sósépareq íre nogúyataq Manikáne Awanka iwíáh atowana kía míowe. ¹⁹ Sósépaqa ahriahri peh kaweq sansánúwe. Wega meyanau ahrégá kía mío ehwéh irena wega iwíáhéna, Mó wehreq nogoye éna Máhría ayehitéhneho éna wehuke míótaq íre ehweh atasa peh auwaníe iwíáhúwe. ²⁰ Mira iwíáhúwana Maniká itene Wahnah miéhrabeq íopeqté ánínká áónáh atena wensabé, Sósépao, Tébiti kahnáh ánino, írátiahno. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana

Máhría kía míéhre. Minayabe we meweyabe íre áhreuño.
²¹ We animai maqmiahnana wega wehukene ahbabáq kaw-
 eraritena merirankéhe. Minayabe wenáwíq Sísae ato úwe.

²² Minayabe Manikánka iwíáh atowana wene ehweh irarú
 aninká mahraréna,

²³ Írátíáhro. Wehreq íre nogu ahrárigá kía ména animai
 maqmiahnara Émánúérae atagéhe úwe. (*Aisaia 7.14*)

Mi awíqmé Émánúérawé áwahewé Maniká itereq mía míai
 áwíre.

²⁴ Sósépage aónáhéna irigútaq itene Wahnah míéhrebeq
 íópeqté áninká teawu ehwéh sehgiena Máhría meyowe.

²⁵ Wegá mewena Máhríaga ani íre maqmiotaq Sósépage peh
 míowana animai maqmarowana Sísae áwíratowe.

2

Ahtebia kégá Sísá kabaru ehwéhne.

¹ Anotah wahnáh aní wenáwíq Éróti Súría marákórápéqté
 kéné wahnah míotaq Máhríaga Pétáriéma suwahpeq Sísá
 maqmiowe. Maqmiowara íó kiembogirabeqte ké ahtebia
 kégá Sarúsarama suwahpeq suwe. ² Segá mibeqté keyábé,
 Inahunahní Asiu kené anotah Wahnáh úkína anímé eheq
 míehro? Íó kiembogirabeq wehyoqka, Anotah Wahnáh maq-
 marehre sokigi aínsábé wensabé iwíáh iwíáh ataneheéq sune
 uwe.

³ Uwana Érótiga mi ehwéh irena wene arupipeq iwíáh
 kikirúwara moke Sarúsarama suwahpeqte kéné sirupipeq moq
 iwíáh kikiruwe. ⁴ Érótiga moke Manikáne ehweh mibeq mah-
 beq arítáh kéreq Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq
 síáhrabéna sensabé, Wehuke merirankeheéna Manikánka
 omaq ato aní eheq maqmianabo úwe. ⁵ Úwara segá wensabé,
 Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq maqmianae éra mi-
 nayabe Manikáne ehweh irarú aninká sehiranue mahraréna,

⁶ Pétáriéma suwahpeqte kéó, Súría marákórápéq moke mó
 kehiná suwahpeq iteruwahpeq kiotaikiro? Írakaumo.
 Pétáriéma suwahpeq anotah aní maqmarahnana mi
 aninká néne animarí Ísara ke wahnahnéna kaweq ah
 sokigi arinkéhe úwe. (*Maika 5.2*)

⁷ Érótiga íó kiembogirabeqte ké kopéq síáhrabúwara segá
 weba suwana sensabé, Téhwe mi wehyóq aneq tanáhráq
 ábóraragurairo kasenuwara teawúwe. ⁸ Teawúwana mi keyábé
 mahraréna, Mi kariq ánínsábé kawerue kogabaroro. Mi aní
 koábóraq máréhataq íné moq koiwíáh iwíáh ataníboq sereniero
 éna Pétáriéma suwahpeq eqmaq suowe.

⁹ Eqmaq suowara pokue ahtaqqeq míówana pópoqnah kiembogirabeq wehyoqka ebeq kure mi kariq ání mío nah kotaq abobóráhpeq kowara ¹⁰ tagéra sirupipeq anotahtaq eyoyóuwe.

¹¹ Nahupéq kibekéra mi kariq ánínseq wenano Máhrireq tagéra sirehunseraráq méra mi kariq ánínsábé iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera sene unahpípeqté péwe kóraakáq kaweq weriákáq kaweq kunkúni pahuráhákáq áwúwe. ¹² Manikánka mi ke áónáh aritena sensabé, Érótiba íre seuwekoro aritowara sega mó ahtápéqtáq sensuwahpeq pokuwe.

Sósépareh karírónánínká Ísípi marákórápéq poku ehwéhne.

¹³ Ahtebia kégá mitaq suera pokuwana itene Wahnah Maniká miéhrameq íópipeqté ánínká Sósépa áónáh atena wensabé, Irigue mi kariq ánínseq wenanoreq Ísípi marákórápéq pehbeheráh meriqme mórito. Érótiga mi aní subiq suanieéna kabarinaire. Teawéna tanáhráq seuwekinkehboq mibeq kowíahno úwe. ¹⁴ Úwana Sósépa irigéna inokáhpeq mitaq suena mi kariq ánínseq wenanoreq meriqmena pokue Ísípi marákórápéq pokúwe. Éróti íre pukú tanáhráq Sósépareh karírónání Ísípi marákórápéq kowíówe. ¹⁵ Minayabe itene Wahnahnka wene ehweh irarú ani iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Nénahni Ísípi marákórápéq miéhnsábé mitaq sue mahbeq súno atóge íre. (Hosea 11.1)

Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna Manikánka Sóséfansabé Ísípi marákórápéq kowíahno atowe.

Káriq maigáú subiq súáhro arito ehwéhne.

¹⁶ Ahtebia kégá Érótime ehweh íre sehgira mó ahtáqpéq pokue taqnobagunsabe Érótiga áyátó púana anotah abíáhnsánúwe. Anotah abíáhnsánéna Pétáriéma suwahpeqkákáq wahtote kehiná suwahpeqkákáq mó ke eqmaq suanaútaq sensabé, Moke náhtate kariq máigáú subiq súáhro aritowe. Ahtebia kégá wehyoq ehwéh teawú tanáhráq Érótiga iwíáhéna, Mi anímé amahnága peh náh neh aníne éna moke náhtate kariq máigáú subiq súáhro aritowe. ¹⁷ Érótiga miraúnka Sérémáiane naho éhwéh aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Sérémáia iwíáh atowana wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Áréma suwahpeqte kégá ibiséra áhnte ibítúnátúnánowara íráhwe. Áréséraga wene animárínsábé ibisehre. Moke subiq sutonsabé wenawahraha wene arupipeq íre

kaweratahráhowana peh ibisehre úwe.*
31.15)

(Jeremaia

Kehrari marákórápéq kowió ehwehne.

¹⁹ Sósépareh karírónání Ísípi marákórápéq míówana Éróti pukúwana íopeqté ánínká Sósépa áónáh atowe. ²⁰ Áónáh atena wensabé, Irigue mi anínseq wenanoreq meriqme iteruwahrah Ísara kené marakórapeq seuwekúno. Mi aní subiq suanehe íwíáhuro ke aiq pukuro puah meriqme kouwekúno úwe. ²¹ Kouwekúno úwana Sósépa mi anínseq wenanoreq meriqmena Ísípi marákórápéq suena Ísara kené marakórapeq kouwekuwe.

²² Érótime ahninkáwá wenáwíq Ákéráúsae. Wega wenabone arambehri Súría marákórápéq Ísara keráq wahnah arámbéhri awaq miowana Sósépa minayabe irena mi marákórápéq pokéyabe áhreúwe. Manikánka Sósépa áónáh atena wensabé, Súría marákórápéq íre pokúno éna Kehrari marákórápéq kowíahno úwana meriqmena pokue Kehrari marákórápéq kowíowe. ²³ Kehrari marákórápéq kowéna Néhsara suwahpeq pokéna mitaq kaegaeúwe. Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara Sísansabé sehiranue mahraréra, We Néhsara suwahpeqte áníne ataneherawoe éra sehiranuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.

(Máhka 1.2-8; Árúka 3.1-18; Sóni 1.19-28)

¹ Mi tanáhráq wání meri merini aní Sóniga Súría marákórápéq séna mibeqté úwórápéq ména weba su ke ehweh teri terinúwe. ² Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnirabeq aiq wahtotaq kéh púaq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe. ³ Manikánka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáía iwíáh atowana Sóni éhweh sehiranue mahraréna,

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro ire úwe. (Aisaia 40.3)

⁴ Sóniga kéhma áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákáq sehnáhrabahnkákáq nówe.* ⁵ Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke Súría marákórápéqte kéhíná suwahpeqte kéreq Sorana

* **2:18:** Árésérawe Sékópane ahre míowe. Áréséra akéqmé Súrareh ábárahnahne sinoiboe. Súrareh ábárahnah airápété téhtaré káhnáh méra moke Ísara kené sigaqnaréhe. Mi tanáhráq Áréséra wewega íre ibisówe. Wene aigaqnaréh ininsónká

ibisowe. * **3:4:** Sóniwe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisa tahnsa aníne. 2 King 1.8, Malakai 4.5, Mátíyu 11.13-14, 17.10-13 tagáhno.

aropéq wahtotaq kehiná suwahpeqte kéreqka Sóniba suwe. ⁶ Weba séra sene ahbabáqsabe Manikápa pahsúówana Sóniga Sorana aropéq wání meriuwe.

Sóniga Péhrasi keyábé ehweh arito ehwehne.

⁷ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka[†] wání meaneheéra Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animárí móe. Insega teínsabé áhreue ínéba seo? Manikánka kamah inehoéq ínéba se mino. ⁸ Aiq pútaq kaweqtaq míaneheqmúne íwíáhirataq itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna, Ite amahnága kaweq sansánowe aitankéhe. ⁹ Ébáráhma itene igaqna míéh púaq itewe Manikáne animárí méq kaweq ke míone éq iteitsabé iwíáh iwíáhiyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébáráhmane anahwaréh mirarahrahire. ¹⁰ Wehukenínká awanká áwaheraq tehsúme maréhmana kaweq será íre iyéh áwánká moke apiwe ira parianawire úwe.‡

¹¹ Sóniga mó mahraréna, Itene ahbabáq sansa aiq súáhnsabé wání mei meinuge. Iné peh wání mei meinugana iné kiotaiki aní inehe sinawire. Inehe si anímé anotah aní púana ínéga wene súu meweyabe íre awehrari aní múge. Wega Wenawa eqmarahnana wehukenínká ira kekínserah Wenawanka iteba tuinkéhe. ¹² Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera atutu ira paríáhwe. Mira onserah Manikánka kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahbabáq keyabé, Íre puinkorahi iraipéq pokoro aritanawire úwe.

Sóniga Sísá wání meawu ehwéhne.

(Máhka 1.9-11; Áruká 3.21-22)

¹³ Sóniga mi ehwéh pahsuqme teriuwana Sísaga Kehrari marákórápéqté sure Sorana aropéq Sóniga wání meawinkeheéna weba súwe. ¹⁴ Sísaga wání meanieéna weba súwana Sóniga ahqáho atena wensabé, Aneqsabé ínéga wání meninkeheé seno? Arega iné wání menínaraqmé aiq kawerinae úwana ¹⁵ Sísaga wensabé, Amahnága arega wání meninkéhe. Minawé Maniká awahbeh arámbéhríe úwana Sóniga wene ehwehnsabé kowe atowe.

¹⁶ Kowe atena Sísá wání meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq sabona sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwana tagówe. ¹⁷ Tagówana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

† **3:7:** Péhrasi kereq Sáyúsi kereqsabé éhwéhmé púku anehepeqte séhíramé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhno. ‡ **3:10:** Mah pabéqmé éhwéhmé ira paríéhnserah Manikánka íre kaweqtaq míáh ké kamah arinawire.

4

Owainawanka Sísa áhwárawe tagó ehwehne.

(Máhka 1.12-13; Áruká 4.1-13)

¹ Manikáne Awanka Sísa abatapi móatowana owainawanka weba séna Sísga ahabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. ² Sísga áhnte wehekáh, 40wehekáh tópah awehriúnsabe anotah arúpibíúwe. ³ Anotah arúpibíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárinábé, Tópah úkúno ato úwe. ⁴ Úwana Sísga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere. Írakaumo. Peh morá Manikánka irari ehwéhnká oganúq sitahráhire ire úwe. *(Lo 8.3)*

⁵ Úwana owainawanka Sísa meqmena kaweq mapéq Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena ⁶ wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wene íopeqté kényábé are wahnahnatiáhro ari-tankéhe. Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. *(Buk Song 91.11-12)*

⁷ Úwana Sísga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe. *(Lo 6.16)*

⁸ Owainawanka Sísa mó meqmena anotah sawéhrápéq kiena moke mah kawéq márakóákáq moke kéh náneqmarínkákáq sokigi awuwe. ⁹ Sokigi awena wensabé, Káuqmunue ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhnaraqmé moke tagahna naneqmarí awiníe ¹⁰ úwana Sísga wensabé, Owainawano, íné nuwe pokúno. Manikáne ehwehnka mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. *(Lo 6.13, 10.20)*

¹¹ Úwana owainawanka Sísa auwena pokúwara íopeqté kégá Sísa séra séhréh atówe.

Sísga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Máhka 1.14-15; Áruká 4.14-15)

¹² Sóni karábúsiipéq atárówe u ehwéh irena Sísga Kehrari marákórápéq pokúwe. ¹³ Pokéna Néhsara suwahpeq suena Kehrari kawéhú ayehráq Kápénéáma suwahpeq kowíowe. Mi marákówé Sébúrúna kahnáhnseq Nápátári kahnáhnseqka téhwe aborisowe. ¹⁴ Sísga mitaq pokúnka Manikáne ehwehme aiq

pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Áísáía iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

¹⁵ Sorana aroipéq seberaebéq Kehrari kawéhú kéhrabeq Sébúrúna kahnáhnseq Nápátári kahnáhnseqne marakó kéhre. ¹⁶ Mitaqté kéwé sunkíkírirabeq mía míaó kegá téhreh tagagehe. Puké marakó sunkíkírirabeq téhrankehe úwe. (Aisaia 9.1-2)

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Máhka 1.16-20; Árúka 5.1-11)

¹⁷ Mi tanáhráq Sísaga kaweq ehwéh síwáhnoré sansa áhwárowé. Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puaq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe.

¹⁸ Sísaga Kehrari kawéhú ayehrápéq nogena se abárahre Ehntarureq Sáímónireq tagówe. Sáímóniwe mó awíq Pítæ. Se pah meyóya anité míóyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe. ¹⁹ Tagéna sensabé, Íné séniráhtao. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehe. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sighe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtao úwe. ²⁰ Séniráhtao úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísá kéroye.

²¹ Kéroýana Sísaga kure mó abárahre, Sébérine ahninkáwáráre Sémisireq Sónireq tagówe. Tagówara sereq sibowá Sébérireqka sípiipéq méra sene kahwewari kawerarówe. Kawerarówana Sísaga mi abárahreyábé, Máhotao úwara ²² sega apubúue sípiakáq sibowánkákákáq suera Sísá kéroye.

Sísaga síwáhnoréna áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Árúka 6.17-19)

²³ Sísaga moke Kehrari marakórápéq ah nogéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnoréna Maniká wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teri terinéna moke náonkakáq kéreq awahre kereq kaweraritowe. ²⁴ Sísá ehweh mitaq teri mah-taq terinuwara moke Síria marakórápéqte kégá írówe. Minayabe mi kegá moke awahre kereq owainawanka subiq-maq subiqmarú kereq iransá aruqaruru kereq aigará soriq-nah kereq meriqmera Sísaba mórítówana wega moke mi ke kaweraritowe. ²⁵ Kehrari marakórápéqte kéreq Tékápórisa marakórápéqte kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Súría marakórápéqte kéreq Sorana aroipéq seberaebéqte kéreq, peh íregáritaq kegá Sísá kérowe.

5

Sísaga sáwéhrapeq síwáhnorú ehwehne.

¹ Sísaga mi ke tagéna sáwéhrapeq kiwéna tútuue míowaq ite we kérahwána kegá weba sewane.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.

(Árúka 6.20-23)

² Sísaga iwáhnoréna mahraréna, ³ Tabonah keo, itega Manikánsabe, Iteriahriáh íre miraorahúne éq séhréh aito iwíáhéra íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

⁴ Amahnága irupipeq umehiraq ibisah keo, Manikánka séhréh aitena itene iru ukiq itankéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁵ Íre píribahria peh uwaresa kéó, mah marákó marákó awaq miahráho puaq iwíáh iwíáhoró.

⁶ Kaweqtaq mé sansa sehgieyabe suwahbeh keo, ite arupibii aní tahnsa móe. Wání tahbobói aní tahnsa móe. Manikánka ite tabonaho naneq náinkéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁷ Mó keyábé irutaboairiteq séhréh arítáh kéó, Manikánka itensabé moq arutaboairaitena séhréh aitahna puaq iwíáh iwíáhoró.

⁸ Irupipeq kaweq iwíáh aruqaruro keo, Maniká tagahraho puaq iwíáh iwíáhoró.

⁹ Morá ké tahnsanue tobeh ehweho sansá sueq pehwehribeq míáhro iwíáho keo, Manikánka itensabé, néne animári móe aitahna puaq iwíáh iwíáhoró.

¹⁰ Manikáne kaweq sansá sehgiónsabé mó kegá iwíóqnah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráho puaq iwíáh iwíáhoró.

¹¹ Néne animáríno, néne animári míáh púara mó kegá íre kaweq ehwéh aitera iwíóqnéra péhepehe ehwéhneue íéhruruirataq iwíáh iwíáhoró. ¹² Sega miraonka íópeq itene ápeq anotah úki puaq iru eyoyóéq iwíáh iwíáhoró. Sega ite iwíóqnahnserah Manikáne ehweh iraru ke naho síwíóqnowe úwe.

Ite sóreq tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Máhka 9.50; Árúka 14.34-35)

¹³ Sísaga pabeqme ehwéh mó mahraréna, Itewe mah kehiná kéhínané sóreq tahnsá móe. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé kaweraranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq íre tei puara wehukega sigáratáté abasawe seraweh keragéhe úwe.

Ite téhreh tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

¹⁴ Sísaga mó pabéqmé éhwéh síwáhnoréna, Mah kehiná kéhínánká tagageheéq ite téhreh tahnsá ké wóe. Sáwéhrapeqté náhmári kopípéq íre kahrahire. ¹⁵ Mina inserah wehukega

áráħmu keqmaráhtáq páhkétiraté íre akariaráħwe. Írakaumo. Peh tahberaq máráħwana téhráħnara moke nahupeq miáh kegá kawerue tagahrahowe. ¹⁶ Wehukenínká áráħmu tahberaq máréhnserah wehukega tagehrataq kaweq sansánoro. Mó kegá itene kaweq sansá tagéra Maniká Iteribo íópeq miéh anínsábé iwíáh iwíáh atagéhboq kaweq sansánoro úwe.

Mósísiga sehgióro ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga mó mahraréna, Ínénsabewé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáq sabiruanieéna sire iwíáhoo? Írakaumo. Íre sabiruanieéna suge. Peh mi ehwéh áwahe sokigi ainieéna suge. ¹⁸ Teí éhwéh ahtebagehboq íráħro. Íópeqkákáq mah marákó márakóákáq peh kahnaraq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre parabagia peh kagainae. Mi ehwéhmé pehgáriq íre parabagia peh moke kagainawire. Mi ehwéhnká moke aiq pútaragínana anehe íópeqkákáq mah marákó márakóákáq parabaginawire. ¹⁹ Minayabe wehukenínká mi ehwéh pehgáriq anteruena mó keyábé, Ínéga unserahnoro éna pagu pagunínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnahnirabeq pehgáriq aní míankehe. Mó anínká mi ehwéh sehgiena mó keyábé, Kawerue sehgióro síwáħnorínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnahnirabeq anotah aní míankehe. ²⁰ Teiníboq írátíáhro. Itega Manikáne sansá sehgiironka Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáħnoro kereqne arambehri íre kiotaikínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráħoo? Írakaumo. Íre kioráħowe úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Árúka 12.57-59)

²¹ Sísaga mó mahraréna, Naho naho síwáħnoruro kegá itene iqaqnaréhyabe teriú ehweh itega aiq íráħwe. Sega síwáħnoréra, Wehukení subiq sueho. Subiq suahna anímé kotiorabeq móatagéhe uwe. *(Kisim Bek 20.13, 21.12)*

²² Sega miraue iraruwana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Wene iyahnabo anínsábé abiahnsa atahna anímé kotiorabeq móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé íre kaweq ehwéh atahna anímé kaunsíri kebá móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé múguwahgu uwoyansa aní móne atahna anímé iraipéq poki-nae.

²³ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté táhbérápéq irigé, Mahna Maniká náwinie iwíáħóne. Are mitaq irigé arene iyahnabo anínká arensabé abiahnsa atéhnsabé ahreraq matiahnawe ²⁴ arega awinieina naneq tahbe áwaheraq maro. Áwaheraq mare apubúue arene iyahnabo anípá pokue insahwé ato. Insahwé ate kouwekue mitaq marahna naneq mewe Maniká náwo úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká are ehweh atanieéna anotah sahsí móatanaínaq ahtapeq kirataq apubúue insahwé ato. Kotiorabeq kirataq wega anotah sahsí are móatahnana wega párisiba móatahnana karábúsiipéq móatehnehboq apubúue insahwé ato. ²⁶ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnana pehipi íre soraq auwagéhe. Ebeqme anotah apéq paiq-maréhnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

Sísaga mó aniné ahre weh abariiyeho ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Mó aniné weh ahre abariiyeho ire. *(Kisim Bek 20.14)*

²⁸ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arene auranka mó aniné ahre tagé, Íné mi iní abariyéyabe níre íwíáhónawe arene arupipeq abarié ahababáq aiq miraóne.

²⁹ Minayabe arene auranka are ahababáratana ínaq mi aurá piruo. Peh morá áúránkákákáq miéhnaraq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áúránkákákáq miéhnaraq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae. ³⁰ Arene púpeqte áyáhnkáránká are ahababáratana ínaq mi ayáhnkárá kiraqsuo. Peh morá áyáhnkáránkákákáq miéhnaraq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áyáhnkáránkákákáq miéhnaraq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae úwe.

Sísaga, Ahre kaqsúého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.9; Máhka 10.11-12; Árúka 16.18)

³¹ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Arene ahre kaqsuanie inaraqmé minayabe tikéti pepáhq kowewe móawo úwe. ³² Minayabe amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arene ahrega mó wehreq ahababárirataq mi tanáhráq kaqsuankéhe. Pehipi kaqsúéharaq wega mó wehkínaraq mi tanáhráq ahababárinae. Mi iní meyahna anínká moq mi tanáhráq ahababárinae. Minayabe arene ahre pehipi kaqsúéhneho uge úwe.

Sísaga peh kowekákáq ahqáhoakákáq irarero ú ehwehne.

³³ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ehwéh írátó ehwéhmé itene igaqnaréhyabe teríú éhwéhnká mahraréna, Arega iraré, Manikánka tagaríéhtáq ínégá teawú éhwéh mirainauge éna we péhenineho. Arene ehweh kawerue sehgio ire. *(Namba 30.2)*

³⁴ Sega miraue iraruwana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arega mirainauge inaraq Manikánka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Íópeqmé Manikánka wahnah wahnahni puah, Íónka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. ³⁵ Mah marákówé Manikáne tahbe tahnsá puah, Marakóga tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Sarúsarama suwahpeqme itene anotah Wahnáhné mátabu

púah, Sarúsaramaga tagaríéhtaḡ mirainauge íre úno. ³⁶ Arega irarénaga peh morá arene tontonah ayáhránká pabusa ayáhrá íre úkorahi puah, Niyahḡnonka tagaríéhtaḡ mirainauge íre úno. ³⁷ Arega, Ahḡáho. Íre mirainauge íwíáhónawe peh, Ahḡáho úno. Arega, Kowe. Mirainauge íwíáhónawe peh, Kowe úno. Owainawanka ahbabáḡ ehweh atahnah áhnte irarinehboḡ peh morá ahḡáhoakáḡ koweakáḡ irarúno úwe.

Sísaga, Ahbabáḡ íre ayahḡmaro ú ehwehne.

(Árúka 6.29-30)

³⁸ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhniká mahraréna, Mó anínká arene aura piauwanah arega moḡ wene aura piruo. Mó anínká arene áwéh sehḡauwanah arega moḡ wene áwéh sehḡauwo ire. *(Lo 19.21)*

³⁹ Mi ehwéh írátówana amahnága ínega teiníboḡ írátíáhro. Are áwíoḡneh anímé íre ayahḡmaro. Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeḡ pabeḡ suehnana ahsuehino. ⁴⁰ Mó anínká are ehweh atena síóti meanié ínaraḡmé arene síótiakáḡ arene sáhkétiakáḡ náwo. ⁴¹ Wahnah anínká wene ménsámehnsá abaqme ákáhtaḡ wahtotaḡ morá kírómitá kúno atahnahwe ákáhtaḡ íre wahto téhtaré kírómitá mewewe móato. ⁴² Mó anínká arensabé aneḡpopoḡ nánio ínahwe náwo. Mó naneg átárianiboḡ nánio ínahwe náwo úwe.

Arene naruoyabé irutaboiroro ú ehwehne.

(Árúka 6.27-28,32-36)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhniká mahraréna, Arene iyahnaboyabé arutaboiré arene naruoyabé íre arutaboiroro ire.

⁴⁴ Mi ehwéh írátówana amahnága ínega teiníboḡ írátíáhro. Íre peh morá itene iyahnaboyabé irutaboiroro. Itene naruoyabé moḡ irutaboiroro. Íwíoḡnah keyábé púrerarítáhro.

⁴⁵ Íópeḡté Ítéribóné animári méḡ ite íwíoḡnah ke púrerarítáhro. Manikánka ahbabáḡ kereḡ kaweq kereḡne marakóraḡ monseráhnue, Patahúno atéhre. Wegá kaweqtaḡ míáh kéreḡ ahbabáḡ kereḡne marakóraḡ monseráhnue, Íbonsúno atéhre.

⁴⁶ Peh morá itensabé sirutaboiro keyábé irutaboirirataḡmé Manikánka ápeḡ awinkéhbo? Írakaumo. Ahbabáḡ kereḡka moḡ sensabé sirutaboiro keyábé sirutaboirowe. ⁴⁷ Peh morá itene iyahnaboyabé mehweh arítéhrame anotah kaweq sánsápo? Írakaumo. Maniká íre tagaríáh kéḡá mi sansá mirao mino.

⁴⁸ Íópeḡté Ítéribógá kaweqtaḡ mía míainserah ite moḡ kaweqtaḡ mía míaoro úwe.

6

Sísaga mó ke séhréh arite sansansábé teí éhwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Peh mó kegá itene kaweq arámbéhrí tagéra, Kaweq kee íwíáhigeheéq mi arámbéhrí ábóraq miraon-sabé íre kawerowe. Mirairataq mókake íópeqté Ítéribógá mi arámbéhríyábé ápeq íre náinawire.

² Minayabe arega tabonah ke nárínarag mó kegá tagagehboq ebeq pemiáh póbíéh ání íre eqmaro. Mó kegá momiwí nahtápéqkákáq wahba ahtápéqkákáq pemiáh póbíéh ání eqmarera anehe mitaq séra tabonah ke náríéwe. Tabonah keyabé íre sirutaboírue náríera péhepehe sansánowara mó kegá tagéra kaweq ke wóe íwíáh aítageheéra ábóraq náríéwe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq náríé púara tagah kegá sensabé iwíáh iwíáh arítáhsábé mókake mó apéq íre meyagéhe. Sega mira onserahniyeho. ³ Arega tabonah ke nárínaragmó mó kegá tagehboq peh kopípéq nário. ⁴ Kopípéq nárínaragmó Iteriboga tagéna ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga púreré sansansábé teriu ehwéhne.

(Árúka 11.2-4)

⁵ Sísaga mó mahraréna, Táhmaro kegá ábóraq kaweq sansánéra peh kopípéqmé íre kaweq sansánéra kopéráhpéro ke wóe. Itega púrerirataqmé mi kegá púrero serahniyeho. Sega momiwí nahtápéqkákáq wahba áhtápéqkákáq mó kegá tagehrataq, Kaweq ke wóe íwíáh arítageheéra ábóraq iriwe méra púrerowe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq púrerotaq tagah kegá sensabé iwíáh iwíáhonsabé mókake mó apéq íre meyagéhe.

⁶ Arega púrerinarag arene paqnahipeq kibekue onsa paiqmare kopípéq mé púrerúno. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípéq arámbéhrí tagehre. Minayabe kopípéq mé púrerinarag mina tagéna arene púreq ehwéh irena náwinkéhe.

⁷ Maniká íre tagaríáh kégá iwíáhéra, Manikánka itene ehweh kawerue irankeheéra mónkakáq mónkakarue íre wahto ehwéh teawenéhe iwíáhowe. ⁸ Sega mira onserahnue púreriyeho. Itega íre teawétáq Maniká Iteriboga ite tabonaho naneq tagaríéhre.

⁹ Minayabe púrerirataq mahraréq,

Íópeqté Ítéribóo, arenáwíq pankerone.

¹⁰ Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnahnaritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

Moke íópeqté ké are awahbeh sansánonserah mah marákóipéqté ké moq are awahbeh sansá miraoro aito.

¹¹ Iborá itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

12 Mó kegá ahabáraitáhtáq itega mina íre iahreráq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahabábáq moq íre ahreraq matiahno.

13 Ahabábáqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito. Owainawanka saiqnariahrahirabeqte meiqme móbeq móito.

[Arega ahriahri wahnah wahnahnaite págege kiotaikóna aní míahnaq arensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.] Miraue púreroro úwe.

Mó kené ahabábáq íre ahreraq matiáhro ú ehwehne.

14 Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ahabáraitéhraq íre iahreráq matiéhraqmé íópeqté Ítéribógá itega onserahninkehe. Wega itene ahabábáq íre ahreraq matiankehe. 15 Mó kegá ahabáraitéhraq iahreráq matiáhnraqmé íópeqté Ítéribógá moq itene ahabábáq ahreraq matiankehe úwe.

Sísaga táhutahuqsabé awehrié sansa teriu ehwehne.

16 Sísaga mó mahraréna, Itega táhutahuq awehriirataq péhepehe sansáno kegá abiah marera mirao serahniyeho. Mó kegá se tagéra, Kaweq ke wóe iwíáhigeheéra mi kegá awehriotaq abiah máráhwe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá awehriotaq tagah kegá sensabé iwíáh iwíáhonsabé mókake mó apéq íre meyagéhe. 17 Arega táhutahuq awehriinaraq arene auranabiah pabeq paberé arene ayahra kaweq komúúno. 18 Mirainaraq are tagehra kegá táhutahuq awehrionayabé íre ahtebahrahowe. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípeq árámbehri tagehnsabé ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Árúka 12.33-34)

19 Sísaga mó mahraréna, Mah marákóipéq kaweq naneqmarínsabé irutaboiréq morábí sáhiyeho. Mah marákóipéq sáharáh náneq sósahbahrankírana abehq náneq ka sóirara aebó kégá aebóowe. 20 Peh morá íópeq kaweq naneqsabé irutaboiréq mitaq morábí sáharáhro. Mitaq íre sósahbahrankinae. Íre abehq náneq ka sóinae. Aebó kégá mitaq íre aebóorahowe. 21 Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsabé irutaboironeheqmóe úwe.

Itene iurame inonkataq kéh áráhmú tahnsane ú ehwehne.

(Árúka 11.34-36)

22 Sísaga mó mahraréna, Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahabárorahi naneq tagehnaraq arene arupipeq sunkíkírinae.

²³ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkíragínaraq kaweq sansá íre miraorahé peh ahbabáq sansanorahóne úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgioráhi ehwéhne.

(Árúka 16.13)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgioráhire. Wegá mó wahnáhnésábé awahbéna mó wahnáhnésábé íre awahbanae. Wegá mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiena mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákáq móneyabé irutaboiro sansánkákáq íre moráráq sehgioráhowe úwe.

Iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.

(Árúka 12.22-31)

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Teiniñoq irátíáhro. Ite mah marákóipéq mé tanahráq itene táhutahuqkakáq itene inonkataq inerineré naneqkakáqsábé iwíáh kikiriyeho. Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá inerineré naneq mire. ²⁶ Kabarane sánsá iwíáhue tagahro. Mi kanká ménsúmehnsú uqmarena nera kéhtáq koawaqmena nahupeq sahiro? Írakaumo. Íópeqté Ítéribógá mi kansábé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq iwíáhéna kawerue kirabo aitéh mino. ²⁷ Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo úwe.

Íre mationa naneq náinkéhe ú ehwéhne.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Aneraneré naneqsabé aneqsabé iwíáh kikiroo? Uworapeqté árá íyéh náneqsabé iwíáhue tagahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósi íre kogahnire. ²⁹ Anotah wahnáh aní Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna áhnte kawéq awahriq korósí matiowe. Uworapeqté kawéq árá íyéh náneqka moke Sórómónine kawéq awahriq naneq kiotaikire. ³⁰ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Iborá íyéhrana ahbiah tahnsá kekírataq tagire. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare atáh kéó, Manikánka mi kawéq árá sukiwíéhnsábé wegá ite moq sukita hráhi mino. ³¹ Aneq nanehnkono? Né waní ehqte tuiro? Aneqtaté aneranerue míanehnkono éq iwíáh kikiriyeho. Ahqáho. ³² Maniká íre tagaríáh kégá minayabe iwíáh íwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagaríéhre. ³³ Ahriahri Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsánsábé irutaboiréq sehgióro. Sehgieq we kaweqtaq miéhnserah ite moq kaweqtaq míaneheqmúne éq iwíáhoró. Mirairataq Manikánka ite íre mationa naneq

náinkéhe. ³⁴ Ahbiah sína naneqsabé iwíáh kikiriyeho. Ahbiah sína naneqsabé mi tanáhráqsábé iwíáhigehé. Irupipeq umehorahi naneqsabé ibora aiq awehraq kéhranawe ahbiah sína naneqsabé iwíáh kikiriyeho úwe.

7

Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.

(Árúka 6.37-38,41-42)

¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahbabáq ke woe íre oro. Mirairataq Manikánka itene sánsá moq saraq itena ahbabáq ke woe aitankéhe. ² Itega mó kené sánsá saraq sitáhnserah Manikánka itene sánsá moq saraq itankéhe. Itega mó kené sánsá saraqme náriénserah Manikánka moq mina tahnsanue saraqme náinkéhe. ³ Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq átútú tagé arerene aurapi anotah sehikára kéhnsabé aneqsabé arerene auransabé íre iwíáhono? ⁴ Arene aurapi anotah sehikára kéhrahwe aneqsabé arenawahrah anínsabé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno? ⁵ Are ahbabáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite séhikára merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráhone.

⁶ Manikánsabe suwahrieh kewé Manikáne epéqté éhwéh íre teriéro. Mirairataq ianká wehukení pehnserah sega ite íwioqnagehe. Póeráhqka kaweq naneq segarúpípéq abasawe maisarúéhnserah sega mi ehwéh íre irasa peh awiréh aitaneherawoe úwe.

Págageue púreroro ú ehwehne.

(Árúka 11.9-13)

⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega púrerirataqmé náio ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pako pakoirataq sitankéhe. ⁸ Nánio i anínká meyankéhe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Tópah nánio ínaraqmé arega ebah náwiníbo? Írakaumo. ¹⁰ Wega, Paseh nánio ínaraqmé wehe náwiníbo? Írakaumo. ¹¹ Ite sibowáréh ahbabároraho keéq itene animári peh kaweq naneq nári nárino mino. Íópeqté Ítéribógá wensabé, Nánio e kewé peh kaweq naneq nárinkéhe. ¹² Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweraitáhnserah itega moq mina tahnsanue se kaweraritáhro. Mi sansámé Mósisine ehwehnikakáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáq áwahe wíre úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Árúka 13.24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Sobuya méhpéhpéq kibekoro. Irapéqté méhpéh anotah abáé méhpéh míre. Irapéqté áh moq abae ah marapeq tunsíá áh kéhrara áhnte kegá mi ahtápéq poku pokuowe. ¹⁴ Oga mérapeqté méhpéhmé sobuya méhpéh míre. Oga mérapeqté áhmé moq sobuya ah senahpeq kiríéh áh kéhrara mibeq kieyabe umehi puara íre áhnte kegá mi ahtápéq kiegieowe úwe.

Péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare aritého ú ehwehne.

(Árúka 6.43-44, 13.25-27)

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íre Manikáne ehweh peh seyene péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare aritéhboq mi kené arambehri tagaríáhiro. Ábóraq se sipisípiq tahnsá méra peh sirupipeqmé úrinsi iá tahnsa míáhwe. ¹⁶ Sene arambehri kawerue tagarawéq sene sánsá ahtebahrahowe. Ógaranká inunara íre íyéhre. Káránkáránsáhnka pópo íre íyéhre. ¹⁷ Kaweq awánkánká kaweq será íyéhranawe abehq áwánkánká íre kaweq será íyéhre. ¹⁸ Kaweq awánkánká abehq sérá íre iyahráhire. Abehq áwánkánká kaweq será íre iyahráhire. ¹⁹ Kaweq será íre íyéh áwánkámé apiwe ira paríéhre. ²⁰ Minayabe péhe éhwéh irare kené arambehri tagarawéq sene sánsánsábé iwíáhorahowe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintáhwe. Íre mi ehwéh irarenka Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe. Írakaumo. Íópeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí mirao kegá sebataq mitaq kioráhowe. ²² Sainsuahna tanáhráq áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintera, Arenáwírue Manikáne ehweh irarurauge. Arenáwírue owainawamarí kaqsuq kaqsururauge. Arenáwírue ótaq sansámárí miraurauge irarigehe. ²³ Irarirataq ínéga sensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite ahababáq ke puaq íné nueq pokoro aritaníe úwe.

Nah piehya anitéyábé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 6.47-49)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh irena sehgi ánimé ahtebia ání wene nah págege marákóráq pearéh ání tahn-sane. ²⁵ Págege marákóráq pearéh púana anotah ibónsirana wání períéhraana sóiririrana wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre. ²⁶ Néne ehweh irena íre sehgi ánimé múguwahgu aní wene nah mareqmareq marákóráq pearéh ání tahn-sane. ²⁷ Anotah ibónsirana wání períéhraana sóiririrana wene nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kawera-gire úwe.

28 Sísaga mi ehwéh síwáhnorue parabaruowara író kega wene ehwehnsabé áhtenuwe. 29 Mósísine ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre úwe. Wega ahtebia ánínká tahnsa síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

8

Sísaga anotah naonkákáq ání kawerato ehwéhne.

(Máhka 1.40-44; Árúka 5.12-14)

1 Sísaga sáwéhrapeqté tuwara peh íregáritaḡ kegá we kérówe. 2 Kérówana anotah naonkákáq ánínká weba séna áhtenú púana arehunseraráḡ ména wensabé, Anotah aníno, are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. 3 Úwana Sísaga ayahnkahkahrue wenaneḡ táhtorena wensabé, Aiq mirauḡe. Are awaho ani míahno atowana mina irarútaḡ wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. 4 Kaweragúwana Sísaga wensabé, Írátíahno. Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeḡ mahbeḡ aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire igehboḡ Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe.

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.

(Árúka 7.1-10)

5 Sísaga Kápénéáma suwahpeḡ sútaḡ 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga weba séna, Séhréh ainto éna, 6 Anotah aníno, néne arambehri aní néne nahtapeḡ ména anotah erirana íre no-goráhire úwe. 7 Úwana Sísaga wensabé, Ínéga arene nahtapeḡ kogawerataníe 8 úwana kíápéténiga wensabé, Íné pehgáriḡ aní múge. Are anotah aní míahna puah néne nahtapeḡ íre súno. Peh mahtaḡ mé ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno. 9 Íné moḡ wahnah sansá tagaríoge. Néne wahnah aiq miéhrana íné moḡ wahnah anínéna sóntia ke wahnahnuge. Ínéga mó sontiá ánínsabé, Pokúno atótáḡ wega apubúue pokire. Mó sontiá ánínsabé, Mahbeḡ súno atótáḡ wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri ánínsabé, Miraúno atótáḡ wega apubúue miraire úwe. 10 Úwana Sísaga mi ehwéh irotaḡ áhtenéna we anehe su keyábé, Teiníboḡ írátíáhro. Mah anínká ínénsabe anotahtaḡ aiq pútare aintena ínéga mirainawire íwíáhire. Nánuwahrah Asiú kégá ínénsabe mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe.

11 Teiníboḡ írátíáhro. Íó kiembogirabeḡte kéreḡ íó tupekirabeḡte kéreḡka séra Manikánka wahnah wahnahnirabeḡ kibekéra tútuue méra Ébáráhmareh Áhísáhkireh Sékópáreh moraráḡ táhutahurigehe. 12 Manikánka nánuwahrah Asiú keyábé, Ínéga wahnah wahnahnurabeḡ

máhoru irara sega ahqáho atonsabe máhpeq sunkíkírirabeq kaqsuankéhe. Kaqsuahnaraq sega mitaq uwo uwo éra ibisagehe.

¹³ Minayabe, Íráhro éna kíápéténinsabé, Arene nahtapeq pokúno. Arega aiq pútare aintahnanserah inkehe úwana mi tanáhráq wene arambehri aní kaweragúwe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwehne.

(Máhka 1.29-31; Árúka 4.38-39)

¹⁴ Sísaga Pítane nahupeq kibekúwana Pítane ahrahnawa osoro awáhrééna máhriqtaq míowana tagówe. ¹⁵ Sísaga mi iníné ayahnkara táhtorowana wene awahre kaweragúwana irigéna táhutahuq tíwe náwuwe.

Sísaga áhnte awahré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 1.32-34; Árúka 4.40-41)

¹⁶ Ío tupekútaq wehukega owainawanka subiqmaq subiqmarú ke meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga peh ehweh irarúnka owainawamarí kaqsuena moke awahre ke kaweraritowe. ¹⁷ Kaweraritonsabe Manikáne ehweh aiq pútaragúwe. Wene ehwéh irarú ani Áísáíaga Manikáne púkuipéq naho sehiranue mahraréna, Wega moke itene awahre meyéhre úwe. *(Aisaia 53.4)*

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.

(Árúka 9.57-60)

¹⁸ Sísaga peh íregáritaq weba sáhurió ke tagéna ite we kérahwána keyábé, Mah kawéhú seberaebéq pokonehe ¹⁹ úwana Mósísine ehweh síwáhnorú anínká weba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are poku pokuónarabeq kéranie úwe. ²⁰ Úwana Sísaga wensabé, Úrinsi iá wene nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku aníné nahme íre kéhre ²¹ úwana mó aní we kéro anínká wensabé, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe are kéranie ²² úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq íné séniro úwe.*

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Máhka 4.36-41; Árúka 8.22-25)

²³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sípiipéq kibekue kure kure ²⁴ káwehu ákáhtaq kowana Sísaga sípiipéq sugowana apubúue anotah soirírúnka anotah nonaburóróúwana wánínka kiegambegue sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁵ Tupekinaútaq ite we kérahwána kega Sísaga iriateq wensabé, Wánípipeq tupekue pukonehboq kaweraito ewanana ²⁶ wega itensabé,

* **8:22:** Sísaga pusa keyábé irarúme áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa míah keyábé irarúwe.

Aneqsabé áhreoo? Itega ínénsabe pehgáriqtaq aiq pútare aintáhwe éna irigéna sóiriqsabé, Táqnaígúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnaígúwana wánínka moq túbáh agúwe. ²⁷ Túbáh agúwaq itega áhtenéq itete náhenéq, We aneq anípo? Sóiriqkakáq wánínkakaqká wene ehweh íréhre ewanae.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 5.1-17; Árúka 8.26-37)

²⁸ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhú seberaebéq Kárára kené marakórapeq kúwe. Mitaq wehuke maisia ónápípeq kaegaeuya anítéreq piehgiúwe. Sirupipeq míó owáináwámárínká mi anité subiqmaq subiqmaru puara anotah uwóyánsá aruqaruruyara mó kegá sensabé áhreéra mi ahtápéq íre nogoráhúwe. ²⁹ Sega Sísá tagéra apubúue kareéra wensabé, Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraitaníbo? Kamah aina tanáhráq íre sinsabé ite kamah ainie seno uye. ³⁰ Se míórabeq ákáhtaq wahtotaq íregáritaq poeráhqmárínká uworapeq náwe sahtaqme nowe. ³¹ Nonsabe owainawamarínká Sísansabé, Ite eqmaq íúwéhnaaqmé mi poeráhqmáríné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwe.

³² Pagu pagunuwana Sísaga sensabé, Pokurero aritowara sega mi anité suera póeráhqmariné sirupipeq kowíówara mi kamárínká sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq tunse wánínkue pukuwe. ³³ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra sensuwahpeq pehbeheráh pokéra owainawanka subiqmaq subiqmarú anité éhweh teriera moke tago naneqsabé éhwéh sensuwahrah teríúwe. ³⁴ Teríúwara moke mibeqté kegá Sísaba kure wensabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

9

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Máhka 2.1-12; Árúka 5.17-26)

¹ Sísaga sípiipéq kibekéna káwehu seberaebéq wenawahpeq pokúwe. ² Mó kegá íre ah nogoráhú aní aiayah pukia ání wene máhriqkakáq sehitaqmaqme sehgiwera Sísaba móátówe. Sega iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsabé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kawerató púah arene arupipeq eyoyóue míahno úwe.

³ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoru kegá seye náhenéra, Mah animé, Íné Maniká míóge iwíáhéna anotah ahbábárire uwe.

⁴ Uwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Irupipeqmé aneqsabé ahbabáq iwíáho? ⁵ Aiayah pukia ánínsabé aneq ehwéh teawínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo? ⁶ Íné wehukení

úku anínká mah marákó marákó wehukene ahababáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagariáhro éna aiayah pukia ánínsábé, Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwana ⁷ mi anínká irigue wene nahtapeq pokúwe. ⁸ Pokúwara tago kegá áhtenuwe. Manikánka wehukení págege atowana ótaq sansá miraúnsabe sega áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Máhka 2.13-17; Árúka 5.27-32)

⁹ Sísaga mitaq suena ahtaqqeq nogutaq táhkísi moné méyáhwa aní néníwíq Mátíyu íné tagówe. Tagówana íné táhkísi moné méyáhwabeq néne ópísirapéq tútuue míáhwana tagéna ínénsabe, Íné séniro úwana irigue kэрáhwae.

¹⁰ Sísaga nahtapeq táhutahurútaq áhnte táhkísi moné meyo kereq mó ahabábáq kéreqka mitaq séra Sísareq ite we kэрahwána kereq moráráq táhutahurowane. ¹¹ Táhutahurowanara Péhrasi kegá mina tagéra ite Sísá kэрahwána keyábé kasenéra, Ite iwáhnori anínká aneqsabé táhkísi moné aebóo kereq mó ahabábáq kéreq moráráq táhutahuriro uwe.

¹² Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótéhga awaho ke márásíni íre náriasa peh morá awahre ke nárire. ¹³ Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké siahrabéna séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahababáq ke siahrabéna kaweriritanieéna suge. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Titiré sansansábé íre nuwahbena peh arutaboíré séhréh arite sansansábé nuwahbehre ire. *(Hosea 6.6)*

Mi ehwéhme iwíáhue tagéq ahtebahro úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsábé síwáhnorú ehwehne.

(Máhka 2.18-22; Árúka 5.33-39)

¹⁴ Sóni kéro kega Sísaba séra wensabé, Itereq Péhrasi kereqka mó tanáhráq mó tanáhrárué táhutahuq awehriúnara árahinsabé are kэрáh kéga táhutahuq íre awehrioo uwe.

¹⁵ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwénká wene iyahnaboba míéhtáqmé sega íre ibisia peh iwíáh iwíáhowe. Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga wensabé sirutaboírera táhutahuq awehrigehe úwe.*

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o ambántáráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino. ¹⁷ Wehukenínká o nahniáq sera ano naho naho mémene áúyahwa antéhyápípeq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé

* **9:15:** Mi ehwéh áwahewé Sísá o menáhwé tahnsa aní míre. O menáhwéné iyahnabowe Sísá tagariáh ké tahnsane.

sera anonka muinaraq nahonáh ántéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. Wehukenínká o será ano o antéhyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.†

*Sísaga awahre ini kaweraten ahrari oganúq ato ehwehne.
(Máhka 5.22-43; Áruká 8.41-56)*

18 Sísaga mi ehwéh síwáhnorútaq Asiu kené wahnah anínká Sísaba séna áhtónsabe arehunseraraq ména wensabé, Nániyahu peh amahnága putiéhre. Arene ayahnkaratáté koráhtoréhnaaraq we oga úkinae 19 úwana Sísaga irigue mi aní kérowaq ite we kérahwána kegá moq kérahwáne.

20 Ahtapeq kowanana awahre iní, airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnagú inínká Sísá anehepeq kúwe.

21 Anehepeq kure wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe éna wene korósi ayehrápéq koráhtorowe. 22 Táhtorowana Sísaga pabeqme we tagéna wensabé, Arega ínénsabe aiq pútare aintahna puana aru ukiq atóge úwana mi tanáhráq mi iní awaho ini úkúwe.

23 Sísaga pokue wahnah aniné nahtapeq kibekúwara pembiáhnú kereq ibitunátúnánu kereq míówana tagówe. 24 Tagéna sensabé, Mi ahráriwé íre airaiq pukia peh sugéhre. Máhpeq túmiáhro úwara wensabé awiréh atówe. 25 Awiréh atówana wega moke míó ke kaqsuena mi ahráriné máhriqtapéq kowéna wene ayahnkara táhtorowana irigúwe. 26 Irigú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara moke mi marákórápéqté kegá írówe.

Aura pira ántéreq ahkambu anínseq kawerarito ehwéhne.

27 Sísaga mitaq suena ahtapeq kútaq aura pira ántégá we kéréra wensabé, Tébitine anahwao, arutaboairaito uye.

28 Sísaga nahupeq kibekúwara mi anitégá weba suyana Sísaga sensabé, Itene iura kaweraitahráhsensabé aiq pútare aintehyo úwara sega wensabé kowe atera, Are aiq miraorahóne uye. 29 Uyana Sísaga siura táhtoqme sensabé, Itega ínénsabe aiq pútare aintehyanserah mirainauge úwara 30 mi tanáhráq siura tagahrahuye. Tagahrahuyana wega sensabé págegeue iraréna, Miraunsabé mó ke teríyeho aritowara 31 sega wene ehweh íre sehgira Sísaga miráú ehweh teríuyana mi ehwéh moke mi kehiná suwahpeq abae agúwe.

32 Mi anitégá pokuyataq mó kegá owainawanka subiqmaq subiqmarú ani, ehweh íre orahú ani meqmera Sísaba móátówe. 33 Sísaga owainawa kaqauwowana mi anínká

† 9:17: Ahwa inínká tátubi awera íre tírírre. Tírítáq tahirímé osoréh áwérá anonka muwe tátú tapoue awera téhpipeq sáhagi irino. Mina inserah Sísane o ehwéhme wehukene naho sánsánká íre awehraq kéhre.

ehwehnúwara moke tago kegá áhtenéra, Ísara marákórápéq morá ibora mahna tahnsa tagóne uwe. ³⁴ Uwara Péhrasi kegá mahraréra, Owainawamariné wahnahnka Sísa págege atéhnshábé owainawamarí kaqsuahráhire uwe.

Sísaga tagó ke arutaboairarito ehwéhne.

³⁵ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakáq áhnte kehiná suwahpeqkakáq nogena Asiu kené momiwí nahmáritápéq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréna moke awahre kereq kaweraritowe. ³⁶ Sísaga sáhurió ke tagéna sensabé arutaboairaritowe. Se íre wahnahnkakáq sípísípíq tahnsa méra kaweqtaq íre míahrahéra sirupipeq iwíáh kikiru puana sensabé arutaboairaritowe. ³⁷ Minayabe ite we kérahwána keyábé mahraréna, Nera kéh táhútáhúq áhnte kéhnserah Maniká íre tagariáh ké áhnte míáhwe. Táhutahuq koawaqmíáh ké peh táhmaro míáhnserah Manikáne ehweh korerié ké peh táhmaro míáhwe. ³⁸ Minayabe, Maniká Iteribonsabé, Arene sotápéq koawaqmiahráho ke eqmaq suo ue púreroro.

10

Eqmaro ke airápété téhtaré kéné síwíq kéh éhwéhne.

(Máhka 3.13-19; Árúka 6.12-16)

¹ Sísaga airápété téhtaré ké we kérahwána keyábé íahrabéna owainawamarí kaqsuera moke awahre ke kaweraritageheéna págege aitowe.

² Ite eqmaq iuwo kewe iteíwíqmari mahraue Sáimóniwe mó awíq Pítæ. Pítæne ábáqkawawé Ehntarue. Se ábáhré Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónirere. ³ Mó anímáí iteíwíqmari mahraue Pírípi, Pátórómíyu, Tómáhsi, íné Mátíyue. Sísa íre kérena íné Mátíyuwe táhkísi moné meyháwa aní míáhwe. Mó eqmaq suo anité sensíwíqmé Ápiásane ahninkáwá Sémísireq Táriásarere. ⁴ Mó eqmaq suo aní Kénáni marákórápéqte aní wenáwíq Sáimónie. Mó aní Síssane naruo koweriranaú aní wenáwíqtare Súrása Ísíkáriótie. Iteíwíqmé miræue.

Sísaga we kéro ke arambéhriraq eqmaq suo ehwehne.

(Máhka 6.7-13; Árúka 9.1-5)

⁵ Sísaga ite airápété téhraníte eqmaq iuwanaútaq itensabé mahraréna, Wáhnaupéqte kéné marakórapeqkakáq Sámária ke suwahpeqkakáq íre pokoro.* ⁶ Peh morá Ísara keba pokoro. Se tanahraipéq tabanagi sipísípíq tahnsa kée. ⁷ Seba pokue

* **10:5:** Sámária keyabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhno.

mahraréq, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahton-agire teriéro. ⁸ Awahre ke kawerariteq pusa ké iririteq náonkakáq ké kawerariteq owainawamarí kaqsúáhro. Págege aitónsábé ápeq íre méyáhro. Pehipi séhréh ariteq kawer-arítáhro.

⁹ Pokonehe irataq ebah monéákáq sehenáh monéákáq kah-naraq mitaq mareq pokoro. ¹⁰ Unah íre mewe pokoro. Téhtaré síótí súu pegiqnáhnkarankákáq íre mewe pokoro. Séhréh aritéh kégá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

¹¹ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Mó ke suwahpeq kirataq Manikáne ehwehnsabé awahbeh aní kogabaroro. Ábóraq maréhrataq wega itensabé, Néne nahtapeq segáéro ínaraqmé wene nahtapeq kogáéro. Moke mi ke suwahpeq míéhra tanáhráq peh morá mitaq kaegaeoro.

¹² Wehukene nahtapeq kirataq mi karírónánínsábé, Manikánka iru ukiq itankéhe teriéro. ¹³ Terírataq sega ite mehweh aitéhrataq seba míáhro. Segá íre mehweh aitéhrataqmé mah ehwéhmé mewe mó kené nahtaqqeq pokoro. ¹⁴ Mó anínká ite íre mehweh aitena itene ehwehnsabé iuwahriehre ínaraqmé wene nah sueq itene igarátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro. ¹⁵ Teiníboq írátíáhro. Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka naho ahabáruwe. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi kégá miraunka ákáhtaq kamah arinkéhe. Ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre ira kégá mirairanka Manikánka anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Íwíoqnagehe ú ehwehne.

(Máhka 13.9-13; Árúka 21.12-17)

¹⁶ Sísaga itensabé mó mahraréna, Írátíáhro. Sipisípiqka úrinsi iápá míéhnserah íwíoqnehra kebá eqmaq iuwaníe. Wehe ahtebia ká míéhra kiboki uwaresa ká míéhre. Mi kataré míehya serahnoro. Ahtebia ánímárí méq uwaresa ánímárí míáhro. ¹⁷ Wehukega ite íre kaweraitéhboq kawerue auráq matíáhro. Segá ite kaunsíri ke kotiorabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtáté iubigéhe. ¹⁸ Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq sereq mó nahnsó kéreq néne ehweh terigéhe. ¹⁹ Segá ehweh aitéhrrabeq móitéhrataq aneq ehwéh irarehnhkono éq árahue terienéhnkono éq iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahnaq ehwéh irarero. ²⁰ Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká wenawah wenábáq kotiorabeq móríténa sáhsi keyábé, Subiq suahro aritankéhe. Sibowárhga moq sene animárínsábé mina tahnsanigehe. Sene animárínká sinoibone naruo úkéra mó keyábé subiq suahro aritagéhe. ²² Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. Itega néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgrataq Manikánka meirena airaiq kaweraitankéhe. ²³ Mó ke suwahpeq íwíoqnehrataqmé mitaq sueq pehbeheráhnue pokue mó ke suwahpeq kowíáthro. Teiníboq írátíáthro. Ísara kené táhúnipéq itene arambehri íre parabarúéhrrataq íné wehukení úku anínká kouwekinauge.

²⁴ Sigaru anínká wene tisa íre kiotaikire. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. ²⁵ Sigaru anínká wene tísaba mía míairana arambehri aní wene wahnahpa mía míainserah itega ínéba mía míaowe. Mó kegá íné iteruwahnsabé owainawane wahnah wenáwíq Pésébúrie aintárónsabé sega ite ínéba mía míaio ke moq íre kaweq ehwéh aitagéhe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Árúka 12.2-7)

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Íwíoqnah keyábé áhreyeho. Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae. ²⁷ Ite sunkíkírabeq teiú éhwéh téhrehrebeq teriéro. Epéq íráh éhwéh nahnsorapéqté sawai sawaiue teriéro úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Peh morá itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiq-marena anehe iteyuwa iraipéq suahráhire.

²⁹ Peh morá pabusa mónératé téhtaré káriq kabará máhkétirapéq paiqmaráhwe. Iteriboga moke kabaramárínsábé iwíáhue tagéna íre kowe atahnaraq mi káriq kábará marakóraq pehipi íre márunsurahorahire. ³⁰ Mina inserah Maniká Iteriboga ahriahri itensabé iwíáhue tagehre. Itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhnsahwe tagariéhre. ³¹ Wega ite aiq moke tagariéh púaq íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitaruanae.

Íné Sísane ani múge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.
(Árúka 12.8-9)

³² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká mó keyábé, Sísane ani múge terinaraq mókake Nánibonsabé, Mi anímé néne ani míre teawiníe. ³³ Mó ke míáhtáq ínénsabe ahqáho aintéh anímé ínega mókake Nánibo míéhrebeq wensabé ahqáho ataníe úwe.

Sísansabé anotahtaq arutaboirono i ehwéhne.

(Árúka 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire iwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaüge.

³⁵ Íné tutau puana ahninkáwágá abowánsábé abiahnsa atankéhe. Ayahunkawagá anowansabé abiahnsa atankéhe.

Anahbukawagá ahrahnawansábé abiahnsa atankéhe.

³⁶ Wenawahrah anímárinká wene naruo úkigehe. *(Maika 7.6)*

³⁷ Wenanoibonsabé anotahtaq arutaboiréna ínénsabe peh ákáhtaq arutaboiraintéh ánimé íre néne ani míahrahire. Wene ahninkáwáreq ayahunkawareqsabé anotahtaq arutaboiréna ínénsabe peh ákáhtaq arútábóiraintéh ánimé íre néne iyahnabo aní míahrahire.

³⁸ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubiq suagéhe. Ínéga miraunserah miraué séniráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé íre néne ani míahrahire.

³⁹ Wewensabé arutaboiréna peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

Sísa tagariáh ké séhréh arítéh ániné ápeqsabé éhwéhne.

(Máhka 9.41)

⁴⁰ Sísaga mó mahraréna, Ite mehweh aítáh kégá íné moq mehweh aintáhwe. Ínénsabe mehweh aintáh kégá íné eqmaq núwéh aní moq mehweh atáhwe.

⁴¹ Manikáne ehweh irari anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We Manikáne ehweh irari aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka wene ehweh irari aní ápeq awinanserah we mehweh atéh aní moq ápeq awinkéhe.

Kaweqtaq mía míai anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We kaweqtaq mía míai aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire.

Manikánka kaweqtaq mía míai aní ápeq awinanserah we mehweh atéh aní moq ápeq awinkéhe.

⁴² Teiníboq írátíáhro. Pehgáriq aní íné séniréh aní míéh púana mó anínká né waní náwinana Manikánka mi aníné ápeqme íre tabanagia peh ahrreraq kanawire úwe.

11

Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwéhne.

(Árúka 7.18-35)

¹ Sísaga moke mi ehwéh ite we kérahwána ke teiuwe. Wega ite airápété téhranité we kérahwána keyábé itene aram-behriyabé íwáhnoréna mitaq suena wahtotaq kehiná suwah-peq mó ke síwáhnorinieéna pokúwe.

² Sóni wání meri merini aní karábúsiipéq ména Sísá Karáhéga mirau ehweh irena we kéroya anitégá Sísá kasenigeheéna weba eqmaq suowe. ³ Eqmaq suowara Sísaba kéra wensabé, Sóniga, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsabé áwénunonehknono ire uye.

⁴ Uyana Sísaga sensabé, Irehya ehwéhnikákáq tagéhya naneqkakáq Sóni koreawétao. ⁵ Ínéga miraunka aura pira kégá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogówara náonkakáq kéné náo wagirara ahre parosa kégá ehweh irahwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena tabonah ke Manikáne kaweq ehwéh síwáhnoruge. ⁶ Ínénsabe árahinabomo íwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh ánímé aru ukiqme aní míhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

⁷ Úwara Sóni kéroya anitégá mitaq suera pokuyataq Sísaga weba sáhurió ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq koraganehe urotaqmé we inse wíre íwíáhuro? Sóiririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre íwíáhéq koragaroo? Írakaumo. Sóniwe íre mina tahnsa áni míre. ⁸ Sóni koraganehe urotaqmé we inse wíre íwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria áni koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa áni míarairara kaweq korósí aneraneria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaowe. ⁹ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuro? Aiq pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó ke áwáhu ke kiotaikuraire. ¹⁰ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne ehweh korerina ánímé ebeq eqmarahnana are sina ah
kawerarankéhe ire úwe. *(Malakai 3.1)*

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóni wání meri merini aní anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire.

¹² Sóniga ehweh iraruraitaqkakáq amahnágaákáq págege sansáno kegá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekoneheqmúne éra sene págege sansánowe. ¹³ Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teiúwana Sóniga suraire. ¹⁴ Sene ehweh aiq pútare arítáhmé kawerowe. Segá pabeqme ehwéh irarume Éráisa mónkakáq sinae ewe. Sóniga menah surainsabé sene

ehweh aiq pútaraguraire. ¹⁵ Íre parosa áhréákák kéo, írátíáhro úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga miáh kéwé ite aneq tahnsá kée teininkono? Itewe káriq animárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó animárínká mó animárínsábé abiahnsa aritera sensabé, ¹⁷ Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunántúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe. ¹⁸ Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé sega abiahnsa atera, Owainawanka iwíáh atéh ání míre atárówe. ¹⁹ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkákák náhniáq sera anonkakaq pehipi nogara sega ínénsabe abiahnsa aintera mahraréna, We kobuq kahburi uwoyansa aní míre aintera táhkísi moné meyáh kéreq mó ahabábák kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe. Sega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kéga ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.

(Árúka 10.13-15)

²⁰ Sísaga mó kehiná suwahpeq áhnte otáq sánsánúwara tago kegá sene ahabábák sansa íre súónsabe Sísaga mi keyábé ehweh aritowe. ²¹ Wega mahraréna, Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kérero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahabábák naho suera kaweqtaq mío irino. Sega mina tagotaq tahirímé sene ahabábák aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahabábáqsabe tútuue ibiso irino. ²² Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreq anotahtaq kamah ainawire.

²³ Kápénéáma suwahpeqte kéo, ite kaweq ke míone éq minayabe íopeqté mátábúrápéq kioneheqmúne iwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhro aitanawire. Ínéga págege otáq sánsá iteruwahpeq mirauragaq tagarowe. Mirauraunserah Sóróma suwahpeq miraowataq tahirímé mi kegá sene ahabábák sansa suera kaweqtaq mío irino. Sene ahabábák súótaq tahirímé Manikánka sensuwahpeq íre kekira peh kéh irino. ²⁴ Amahnága teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq wega Sóróma suwahpeqte keyábé arutaboiréna peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.

Sísaga, Ínéba sero éna ahrenahro aitaníe ú ehwehne.

(Árúka 10.21-22)

²⁵ Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke íopeqkákáq mah marákó márakóákáq wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi aiene. Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atóge. ²⁶ Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne úwe.

²⁷ Sísaga mitaq míó keyabé mó mahraréna, Nániboga moke náníre. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagariáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagariéhre. Mó kegá Nánibo íre tagariáhwana ínébataq wenahninká we tagarióge. Íné wenahninká sokigi aiéna kegá moq Maniká Iteribo tagariagehe úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Págege arámbéhríeq irupipeq umehi keo, ínéba sero. Ínéba sirataq ahrenahro aitena iru ukiq itaníe. ²⁹ Néne arambehri sehgieq néne sánsá ahtebahro. Íné uwareasa ánínéna pehwehrue mía míau aní púaq ínéba sirataq irupipeq ukiq itahnaq ahrenagehe. ³⁰ Néne arambehriwe irupipeq íre págegeorahi arámbéhrí wíre. Mi arámbéhrí sehgirataq irupipeq eyoyó aitaníe úwe.

12

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Máhka 2.23-28; Árúka 6.1-5)

¹ Mi tanáhráq ahrena ahrena wehekáh Sísareq ite we kerahwána kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikowanaraq irupibiúwaq itega mi será késabariqme késabariqme ue kure nahwane. ² Nahwanara Péhrasi kegá tagéra Sísansabé, Tagáhno. Are kerah kegá ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansánowe. Minayabe sega ahabárowe uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíramé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnshawe ahtebaho? ⁴ Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe nówara we kéro kega moq nowe. Nonsabe íre mirao naneq miraowe. Mósisine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kegá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kegá nahrahowe ire. *(1 Samuel 21.1-6)*

⁵ Mósisine ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné ehweh aiq sáhnshahona wino. Mi ehwehniká teímé ahrena ahrena wehekáh sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq arambehriuwana Manikánka íre abiahnsa aritowe ire. ⁶ Teiníboq

írátíáhro. Íné mahtaḡ ména Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéḡ kiotaikuge. ⁷Manikáne ehwehnka mahraréna, Titiré sansansábé íre nuwahbehrena peh arutaboíré sansa séhréh arite sansansábé nuwahbehre íre. (*Hosea 6.6*) Itega mi ehwéh ahtehtaḡ tahírímé íné séniráh ké kaweqtaḡ míáh kéyábé, Ahbabárowe íre aritewáh irino. ⁸Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáḡ ání kawerato ehwehne.

(*Máhka 3.1-6; Áruká 6.6-11*)

⁹ Sísaga mitaḡ suena Asiu kené momiwí nahtápéḡ kibekúwana ¹⁰ sawenkahnia áyáhnkákáḡ ání míowe. Péhrasi kegá Sísá ehweh ataneheéra we kasenéra, Ahrena ahrena wehekáh wehuke kaweratewé Mósísine ehwehnka ahḡáho atehro uwe. ¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáh itene ka íre wahto matáípéḡ tupekitaḡ mi ka tumeyáh mino. ¹² Wehukenínká ménkámehnká aiḡ kiotaiki mino. Minayabe ahrena ahrena wehekáh Mósísine ehwehnka kaweq sansánsábé íre ahḡáho atéhre. ¹³ Íre ahḡáho atéhre éna sawenkahnia áyáhnkákáḡ ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwana ébeḡ ayáhnkárá tahnsa úkúwe. ¹⁴ Péhrasi kegá tueague sío síóera, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Sísawe Manikáne arambehri anínsábé éhwéhne.

¹⁵ Árahue subiq suanéhnkono u ehwéh Sísaga irena mitaḡ suena pokúwara áhnte kegá we kérówe. Áhnte kegá we kérówana moke awahre ke kaweraritena ¹⁶ sensabé, Íné éhweh mó ke teriyeho aritowe.

¹⁷ Sísaga áhnte awáhré ké kaweraritonsabe Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga sehiranú ehwehnká aiḡ pútaragúwe. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Néne arambehri mirai aní ínégá omaḡ ató aní aiḡ míéhre. Wensabé nirutaboíréna wene arambehriyabé nuwahbehre. Ínéniwanka weba mía míáínana wega nahnso ke kaweq sansá terínkéhe. ¹⁹ Wega íre ehwehinae. Wega íre anotahtaḡ ehwehninae. Ahtapeḡté íre sawai sawaiinae. ²⁰ Wega mareḡmareḡ sah íre airaiḡ piteruanae. Áráhmu pehgáriḡ téhráhnaraḡ íre puinsuanae. Ahḡáho. Mirainaga kaweq sansánká ahbabáḡ sansa kiotaikínae. ²¹ Nahnsó kegá wene ehweh irera, Ite kaweraitankéhe íwíáhigehe úwe. (*Aisaia 42.1-4*)

Owainawanka Sísa séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Máhka 3.20-30; Árúka 11.14-23, 12.10)

²² Mó kegá aura pira ání, íre ehwehnorahú aní meqmera Sísa móatówe. Wene arupipeq owainawa mío púana we íre ehwehnorahú aní, aura pira ání míowe. ²³ Sísa mi aní kaweratowana ehwehnéna aura tagówe. Mina tago kegá áhtenéra seye náhenéra, Kaweratéh ánimé Tébitine anahwabómo uwe. ²⁴ Péhrasi kegá kawerato ehweh irera, Pésébúri owainawane wahnahnka Sísa págege atena séhréh atéh púana Sísa owainawamarí kaqsuahráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe.

²⁵ Ehmuniq éhmúníruwana Sísa sene iwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahraheq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁶ Owainawanseq wenawahraheq ebehotaq tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino. ²⁷ Ínéga owainawa kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh kegá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh arítéh iripo? Ite kéiráh kegá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aítáhe. ²⁸ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawa kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagaríahwe úwe.

²⁹ Sísa mó mahraréna, Wehukeníká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq árahue kibekorahiro? Ebeqme ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnésá pehipi meyahráhire úwe.

³⁰ Sísa mó mahraréna, Wehukeníká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukeníká ínéreq íre soruparítéh rataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire.

³¹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke íre insahwé aritankéhe. Mi ahbábáq peh ahrreraq matiankehe úwe. ³² Íné wehukení úku anínsabé níéhruru aintéh ánimé Manikánka insahwé atahráhire. Manikáne Awansabe éhruru atéh ánimé Manikánka amahnágaákáq mókakeakáq mi aní íre insahwé atena wene ahbabáq peh ahriahri ahrreraq matiankehe úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.

(Árúka 6.43-45)

³³ Sísa Péhrasi keyabé mó mahraréna, Peh morá kaweq awánkánká kaweq sérá iyéhre. Íre kaweq awánkánká abehq

sérá iyéhre. Wehukeníká awanká sera tagéna mi awánká ahtebehre. ³⁴ Itewe wehene animárí móe. Itene irupipeq kék náneq itene íwéhga irarerahire. Itene irupipeq íre kaweq iwíáh kék púaq kaweq ehwéh íre irarerahowe. ³⁵ Kaweq animé wene arupipeq kaweq iwíáh kék púana kaweq sansánire. Ahbabáq animé wene arupipeq ahbabáq iwíáh kék púana ahbabáq sansanire. ³⁶ Teiníboq írátíáhro. Ehweh aitahna tanáhráq Manikánka wehukene ehweh iwíáhue tagéna moke sene abehq éhwéhnsábé saraqmarankéhe. ³⁷ Kaweq ehwéh irare irareóna aníno, Kaweq aní móne atankéhe. Ahbabáq ehweh irare irareóna aníno, Ahbabáq ani móne atankéhe úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Máhka 8.11-12; Árúka 11.29-32)

³⁸ Táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka Sísansabé, Íwáhnoraníno, itega Manikáne arambehri miraóna aní taganehboq arega ótaq sansánúno uwe. ³⁹ Uwana Sísaga sensabé, Amahnága oga míáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahbabáq ke míáhwe. Ótaq sansánúno ewo? Írakaumo. Wehukení wenáwíq Sónaga sóreq wanípípéq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienaq iwíáhue tagagehe. ⁴⁰ Sóna apahtáro wéhékáh anotah pahné arupipeq mionserah íné wehukení úku aní apahtáróráq marakóipeq míanie. ⁴¹ Níníbe suwahpeqte kégá ahbabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahbabáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga míáh káyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánimé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh íronserah árahinsabé néne ehwehme íre iraho? ⁴² Sórómóniga Ísara ke wahnahnútaq wáhnaupéqté kéné wahnah inínká wene ahte-bia éhwéh iranieéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánimé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahte-bia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi inínká iriwe ména itensabé ehweh ai-tankéhe úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.

(Árúka 11.24-26)

⁴³ Sísaga Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, ⁴⁴ Ínéga

súo náhtápéq seuwekinauge éna áúwátái wéhúkénípá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe kaweraréhre. ⁴⁵ Kawerarena mó abapete téhraníte áhnte ahbábáq ówáínáwámári koweriréhre. Moke mi owáínáwámári mi anípá kowíáhwe. Téhwe peh morá ówáínáwánká mi anípá miéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáínáwámárínká weba miáhnsábé anotahtaq íre kawerire. Mi aní íre kaweraginserah amahnága ite oga miáh áhbábáro ke íre kaweqtaq míaneheqmóe úwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.
(Máhka 3.31-35; Árúka 8.19-21)

⁴⁶ Sísaga nahupeq ména ehweh teriutaq wenanoreq wenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra Sísareq ehwehnéyabe suwahbówe. ⁴⁷ [Suwahbówana mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra arensabé áhrabowe úwe.] ⁴⁸ Úwana Sísaga míó keyabé mahraréna, Náinowé insebo? Náníbáqsome inseréhbo éna ⁴⁹ ite we kérahwána ke ayahnáwíqme mahraréna, Mah kewé náinoreq náníbáqmarinseq móe. ⁵⁰ Íópeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

13

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.1-9; Árúka 8.4-8)

¹ Mi wehekáh Sísaga nahtapeqté tueyokéna káwehu ayehráq tunse mitaq tútuue míowe. ² Tútuue míowara íregárita q weba sáhatió púana Sísaga wánípipeq ko sipíípeq kibekue tútuue míowara moke míó kega arahwéraq iriwe míowe. ³ Míówana Sísaga áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraréna, Ayu suitabeh anínká wene sotápéq ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehta q mó ayú ahta q megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kirura q megirana pehgáriq marákó kéhnsábé mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhita q tamurupague íre ánúq piéh púana ehyatagire. ⁷ Mó ayú náwerarúíta q megirana náwe kirena kárigariirana sera íre íyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákórá q megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire. Mó ayú 100 será íyéhrana mó ayú 60 será íyéhrana mó ayú 30 será íyéhre. ⁹ Íre parosa áhréáká q kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Máhka 4.10-12; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Síwáhnorúwa q ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Mó ke síwáhnorónaraq aneqsabé pabeqme ehwéh terieno ewane. ¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Manikánka íópeq

wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé menah wehukega íre írátíahrahurowe. Amahnága Manikánka mi ehwéh ite sokigi aíre. Peh mó ke íre sokigi aríre. ¹² Manikánka wene ehweh kawerue íréh ání mó sokigi awinana áhnte ahtebanae. Wene ehwehnsabé anetaníbo i aní mó íre sokigi awinana we pehgáriq ahtebéh naneq abitaginae. ¹³ Minayabe wehuke pabeqme ehwéh teríúge. Sene siuranka tagéra íre tagariáhwe. Sene siahrega irera íre írátíáh púana pabeqme ehwéh teríúge. (Lo 29.4)

¹⁴ Minayabe Manikánka iwíáh atowana Áísáiaga sehiranú ehwehnká aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

Itega ehweh ireq itene irupipeq íre írátíáhwe. Itega tagéq itene irupipeq íre tagariáhwe. ¹⁵ Mi kené sirupipeq íre ahte-bahrahowe. Seyene siahre aiq parokire. Seyene siura aiq mútúgire. Segá íre miraotaq tahirímé sene siuranka tagéra sene siahrega irera sene sirupipeq ahtebéra sene ahababáq suera íné níáhrabo irino. Sene ahababáq suera íné níáhrabotaq tahirímé kawerarító irino úwe. (Aisaia 6.9-10)

¹⁶ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe itene iahrega áhntetaq íráhnsabé iwíáh iwíáhoró. ¹⁷ Teiníboq írátíáthro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq kaweqtaq mía míau kereqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Itega íráh éhwéhnsabé sega ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Máhka 4.13-20; Árúka 8.11-15)

¹⁸ Sísaga itensabé, Ayu suitabé pabeqme ehwéh áwahe ahtebagehboq írátíáthro. ¹⁹ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh siahrega irera íre ahtebah kewé ahtapeq megí ayú tahnsane. Owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire. ²⁰ Kiruraq megí ayúmé kiapoinserah wehukenínká Manikáne ehweh irena arupipeq eyoyóéna apubúue kowe atéhre. ²¹ Manikáne ehwehnka arupipeq íre ánú piéhnsabé pehgáriq tanáhráq sehگیرe. Mi ehwéh sehگیرnsabé mó kegá áwíoqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq wega túbáh agéna Maniká áúwéhre. ²² Náwe tarúitáq megí ayúmé wehukenínká Manikáne ehweh irena sehگیرnie iwíáhéna mah marákó marákóipéqté náneqsabé iwíáh iwíáhéna ménsámehnsánkakaq móneakáqsabé arutaboirire. Náwe soaginserah minawarínká saignariéh púana wega Manikáne arambehri íre miraire. ²³ Kaweq marákóráq megí ayúmé wehukenínká Manikáne ehweh irena arupipeq

tábúsoqme iwíáhíre. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah wega mi ehwéh sehgiena Manikáne arambehri kawerue miraire. Kawerue miraéna mó anínká 100 tahnsá áhnte kaweq arámbéhrírana mó anínká 60 tahnsá kaweq arámbéhrírana mó anínká 30 tahnsá árámbéhríre úwe.

Náweyabé pabeqme ehwéhne.

²⁴Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka íópeqté wahnah wahnahnime wehukenínká wene sotápéq kaweq ayú uqmatainserahne. ²⁵Inokáhpeq wehuke sugé tanahráq wene naruo anínká sure kaweq ayú uqmataitaq náwe uqmarena pokuraire. ²⁶Kaweq ayú kirena iyanauraitaq náweakáq kítáire. ²⁷So abone arambehri anímárínká sure wensabé, Arene sotápéq peh kaweq ayú uqmatonawe mah nawé eheqte kirehro urowe.

²⁸Urowana sene wahnahnka sensabé, itene naruo anínká mi nawé uqmataire urairara sega wensabé, Náwe soranéhnkono urowana, ²⁹Ahqáho. Náwe soréhrataq kaweq naneqkakáq pagorúéhboq moráráq kirankéhe. ³⁰Moráráq kirahnana nera kahnaraq ínégá arambehri keyábé, Téhwe mi nawé saue airíwe ira paríáhro. Anehe kaweq será isíwe néne ménsámehnsá kéh náhúpéq sáharáhro aritaníe uraire úwe.

Pehgáriq ayúnsabé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.30-32; Árúka 13.18-19)

³¹Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime pehgáriq ayú tahnsane. Mi ayúmé íre mó sotápéqté ayú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúmé pehgáriq ayúne. ³²Wehukenínká mi pehgáriq ayú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó ménsáméhnsá kio-taikire. Anotah awánkánirana kabaramarínká séra ayahnaweraq sene nah páhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 13.20-21)

³³Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Tírí ínínká muoráhi naneq páráwahipéq maqme ayahnirana moke múíre. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Máhka 4.33-34)

³⁴Sísaga weba sáhuríó ke ehweh teriena sensabé íre pahsuqme teriasa peh pabeqme ehwéhmári teriuwe. ³⁵Manikáne ehweh irarú aniné ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga peh pabeqme ehwéh teriuwe. Mi pukúípéqté éhwéhnká mahraréna,

Ehweh teriénaq peh pabeqme ehwéh teriníe. Mah marákó márákó miraútaqkákáq menahnkákáq epéqté éhwéh káráirana amahnága teriníe ire. (Buk Song 78.2)

Sísaga náweyabé áwahe pajsuo ehwehne.

³⁶ Sísaga weba sáhurió ke suena nahupeq kibekúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mi pabéqmé éhwéh náwe uqmatai ehwehmé pajsuqme teio ewane.

³⁷ Ewanana Sísaga itensabé pajsuqme teiena, Kaweq ayú uqmatai animé iné wehukení úku aníne. ³⁸ Somé mah marákó márákóe. Kaweq ayúmé Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráho ke wóe. Náwewe owainawane animári móe. ³⁹ Náwe uqmatai animé owainawa mire. Nera kahna tanáhráqmé mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq míre. Sera ísira kewé íopeqté ké wóe. ⁴⁰ Náwe sauwe ira paríahnserah mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq sinawire. ⁴¹ Mi tanáhráq iné wehukení úku anínká íopeqté ké eqmaq suahnara Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhira ke míéhrataq moke inéhgíó kéreq mó ahabábáq kéreq sorupagehe. ⁴² Sorupéra anotah iráipéq kagsuehrara mitaq ibiséra uwo uwo oneherawoe. ⁴³ Mi tanáhráq Manikáne animári Sensiboga wahnah wahnahnirabeq kaweqtaq méra patahi serahnigehe. Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Móne antéhyá sotápéq kopéq suo ehwéhne.

⁴⁴ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íopeq wahnah wahnahnime wehukenínká móne antéhyá wene sotápéq ubuqme kopéq suonserahne. Mó anínká mi antéhyá ábóraq marena áhnte moné mipipéq kéhnsábé mitaq mó akariaréhre. Wene arupipeq eyoyóirana móne paiqmianieéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena móne antéhyá kék só kobaiqmárehre úwe.

Pásésuqsabé pabeqme ehwéhne.

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íopeq wahnah wahnahnime ménsámehnsá paiqmaq paiqmari anínká kaweq pasésúq paiqmaranieéna kabari serahnire. ⁴⁶ Wega peh morá pásésúq áhnte kaweq pasésúq tagéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena mi pasésúq kobaiqmárehre úwe.

Pah siqmíáhnsábé pabeqme ehwéhne.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íopeq wahnah wahnahnime kahweraté uwe taga tagao serahnire. Wehukega káwehupípéq anotah kahwératé uwe taga tagaéra áhnte mó naneq ka mó naneq kanue maqmíáhwe. ⁴⁸ Maqmíáhtáq kahweipéq áhnte kéhrara arahwéraq tútuue méra pah siqmíáhwe. Siqmarera kaweq ka pah antéhyápipéq sáharera íre kaweq

ka súáhwe. ⁴⁹ Mina onserah mah tanáhráq parabagínaraq íópeqté kégá sure kaweq ke míéhrarabeqte áhbábáq ké aiqme meriqmera ⁵⁰ anotah iráípéq tuparuehrara mitaq íbiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

⁵¹ Sísaga ite we kérahwána keyábé, Teiú éhwéh moke aiq iraho úwaq itega wensabé, Aiq irone ewane. ⁵² Ewanana Mósísiga sehgióro ú ehweh írah kégá íné wahnah wahnahnu ehweh aiq ahtebahwe. Mi kegá anotah nah matiéh ánínká mira inserahnowe. Anotah nah matiéh ánínká peh morá paqnáhipéq áhnte mensáméhnsá matiéhre. Wega mi paqnáhipéqté o mensáméhnsánkákáq nahonáh mensáméhnsánkákáq mewe máhpeq tueyokire úwe.*

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé suwahrió ehwehne.

(Máhka 6.1-6; Árúka 4.16-30)

⁵³ Sísaga mi pabéqmé éhwéh teiena mitaq suena ⁵⁴ wenawahperurá pokúwe. Mitaq momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwara író kega, We árahue ahtebia ání úkurairo éra, Wega ótaq sansá árahue mirairo éra áhtenuwe. ⁵⁵ Áhtenára, We peh nah piéh ániné ahninkáwá wíre. Wenanowé Máhría wire. Sémisiwe, Sósépawe, Sáimóniwe, Súrásawe, wenábáqmari móe. ⁵⁶ Wenanahnoreh mahtaqté ánimári móe. Minayabe we árahue ahtebia ání úkurairo éra ⁵⁷ wensabé abiahnsa atówe. Abiahnsa atówana Sísaga wensabé, Manikáne ehweh irari anínsabé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahrahreqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵⁸ Úwana sega wensabé íre aiq pútare ató púana mitaq áhnte otáq sánsá íre miraúwe.

14

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Máhka 6.14-29; Árúka 3.19-20, 9.7-9)

¹ Sísaga éhwéh mitaq teri mahtaqté terinuwana mi tanáhráq anotah wahnáh ání Érótiga irowe. ² Irena wene arambehri keyábé mahraréna, Mah anímé Sóni wání meri merini aní míre. We pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire úwe.

³⁻⁴ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq

* **13:52:** Anotah nah matiéh ání éhwehme áwahe mahraue kéhre. Mósísiga sehgióro ú ehweh ahtebéra Sísane ehweh ahtebah kegá Mósísine naho éhwéhnkákáq Sísane o éhwéhnkákáq síwáhnororahowe. Manikánka íópeqté wahnah wahnahnirabeqte sánsá ahtebéra síwáhnororahowe.

anterutone úwe. Wenábáq Pírípine ahre Éróriása meyon-sabe Sóniga ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsábé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. ⁵ Móátówana Érótiga, Sóni subiq suaníe íwíáhéna túbáh agúwe. Wehukega, Sóniwe Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé sensabé áhreéna túbáh agúwe.

⁶ Érótime anowagá we maqmio ahreraq ko tanáhráq sutaq wereq máhoro ú kereqka táhutahuruwana Éróriásane ayahunkawagá mitaq ména ábáhrúwe. Ábáhrúwana Érótiga iwíáh iwíáhéna wensabé, ⁷ Arega nánio ina naneq náwinie éna, Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge úwe. ⁸ Mi ahráriné anowagá Sóninsabé abiahnsa atena weniyahu pagu pagunúwana wega Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqno kiraqsuq maqme kunubaipéq maqme ménio úwe.

⁹ Úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq umeh agúwe. Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, We awahbeh naneq náwéro úwe. ¹⁰ We awahbeh naneq náwéro úwana Érótiga eqmaq auwo aninká karábúsiipéq tunse Sónine ayahqno kiraqsuena kunubaipéq maqme mewe séna ¹¹ mi ahrári awuwana wewano móawuwe. ¹² Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehiwera mómaisarera Sísá koreawúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboú ehwehne.

(Máhka 6.31-44; Árúka 9.10-17; Sóni 6.1-13)

¹³ Sóni subiq sutowana Sísaga irena mitaq suena sípi kéwewena kure abatapi pokinaúwe. Áhnte kegá, We seber- aebéq pokire u irera sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe. ¹⁴ Sísaga mitaq kure sípiipéqté arahwéraq tuegútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboairitena awahre ke kaweraritowe.

¹⁵ Ío tupekinaútaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Amahnága penkinaire. Mahtaq peh abatapi púah mah kegá mó ke suwahpeq sene táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo ewane. ¹⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Se aneqsabé pokigehbo? Itega táhutahuq kirabooro úwe. ¹⁷ Úwaq, Ite íre áhnte tahutáhúq peh moberíáh páretíákáq téhtaré páhnikákáq matione ewanana ¹⁸ Sísaga itensabé, Mina mewe sero úwe. ¹⁹ Mewe sero éna mío keyabé, Náweraq tútuue miáhro éna mi paretíákáq páhnikákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atowe. Kaweróne atena páréti keqme ite we kérahwána ke náiuwaq itega mío ke náriewáne. ²⁰ Náriewánara

ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsiketí úsawe obenkíq márówe. ²¹ Mi tahutáhúq no wehwé íregáritaq 5 táhúséni (5,000) weh wóe. Ani ahre áhnte míó púara íre sáhnsáhúwe.

Sísaga wání káwehu abobóráhtaba nogu ehwéhne.

(Máhka 6.45-52; Sóni 6.16-21)

²² Sísaga ite we kérahwána keyábé, Sípiipéq kiasagoro seberaebéq ite nonótáh pokoro éna eqmaq iuwowe. Ité we kérahwána ke eqmaq iuwena anehe mó ke sensuwahpeq eqmaq suowe. ²³ Eqmaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe. Penkútaq Sísá webataq ména ²⁴ púrerúwaq ite we kérahwána ke sípiipéq káwehu ákáhpi míahwane. Anotah soírírúwana wánínka nonaburóróúwana mi sipí íre peheráh korahúwe. ²⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba iteba súwaq ²⁶ we tagéq anotah ahrééq, Wahnsa wíre íwíáhéq áhreéq kareowanae. ²⁷ Kareowanana Sísaga apubúue mahraréna, Pehitaq míáhro. Íné úge. Íre áhreoro úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, aiq pútaq are inaraqmé ínénsabe, Wání abobóráhtaba noge ínéba súno ainto úwe. ²⁹ Ínéba súno ainto úwana Sísaga wensabé, Máho úwana Pítaga sípiipéqté tuegue wánítaba Sísaba áhníbórá kúwe. ³⁰ Áhníbórá kéna sóiriq tagéna áhreéna wánípipeq tupekinaútaq Sísansabé, Néne Wahnahno, íné séhréh ainto éna áwíahraq súwe.

³¹ Áwíahraq súwana Sísaga apubúue tubanantáwena wensabé, Arega ínénsabe íre kawerue aiq pútare aintahne. Aneqsabé árahinabomo íwíáhono úwe. ³² Segá sípiipéq kiasaguyana sóiriq táqnáigúwe. ³³ Ité sípiipéq míahwana kegá Sísansabé íwíáh íwíáh ateq, Are aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wóne atahwáne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 6.53-56)

³⁴ Itéga sípiipéq seberaebéq kure Kénésaréti marákórápéq kowanara ³⁵ mitaq míó kega Sísá tagéra, we Sísae uwe. Sísae éra, Awahre ke mitaq meriq mahtaq merirue sero uwara moke awahre ke meriqmera Sísaba mórítówe. ³⁶ Awahre kegá Sísansabé, Arene ambanta ayehrápéq táhtoranéhnkono éra wene ambanta táhtoró ke ómi kaweragúwe.

15

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.

(Máhka 7.1-13)

¹ Péhrasi kereq Mósisine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte Sísaba sure wensabé, ² Are kéréh kegá iteinahbúréhne sansámé aneqsabé anteruaho? Sene

siyahnkara íre pabeq paberia peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq nahwe uwe.

³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe aneqsabé peh iteitene sánsá sehgióneheéq Manikánka sehgióro ú ehweh anetaníbo éq anteruaho? ⁴ Manikáne ehwehnka mahraréna, Iteinoibone ehweh ireq se séhréh aritáhro ire.

Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh aritéh ání subiq súáhro ire.

(Kisim Bek 20.12, 21.17)

⁵ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukenínká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó naneqpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náíú irino ire. ⁶ Wehukenínká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire ewe. Wega se íre séhréh aritéhmé aiq kawerire ewe. Minayabe iteitene ehweh sehgiónsabé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe.

⁷ Itewe peh kopéráhpéro ahbabáq ke woe. Itega miraonsabé Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga naho sehiranú ehwehnká aiq pútaragire. Mi ehwéhme Manikánka irarú ehweh Áísáiaga sehiranue mahraréna,

⁸ Mah kegá ínénsabe síwéhrate iwíáh iwíáhéra peh sirupipeq ínénsabe íre suwahbehre. ⁹ Segá peh wehukene sánsá síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansá míre ewe. Minayabe segá ínénsabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe.

(Aisaia 29.13)

Sísaga, Wehukeníne arupipeqté iwíáhgá ahbabáratáhráhire ú ehwehne.

(Máhka 7.14-23)

¹⁰ Sísaga mío keyabé, Ínéba sewiáhro. Néne ehweh ireq iwíáhue tagahro. ¹¹ Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratéhre. Írakaumo. Peh morá wehukeníne áwéhipeqté éhwéhnká ahbabáratéhre úwe.

¹² Ite Sísá kérahwána kegá weba séq wensabé, Arega iraréna ehwéhnká Péhrasi ke siyehitehme aiq tagahno ewanana ¹³ Sísaga itensabé, Íópeqté Náníbógá íre uqmaréh náneqme pagoruankéhe. ¹⁴ Péhrasi kewé pehragarítáhro. Segá iwíáhéra, Ite siyahnkahrúna ke úne ewe. Írakaumo. Se peh aura pira ké míáhwe. Aura pira ánínká mó aurá pira ání ahnkahrínaraq mataipéq moráráq inahnsuoyeherawoye úwe.

¹⁵ Úwana Pítaga Sísansabé, Mah pabéqmé éhwéh pahsuqme teio úwana ¹⁶ wega sensabé, Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratanae uge. Mi ehwéhnume ite moq íre írátíaho? ¹⁷ Táhutahuqka wehukeníne iwíáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire. Minawé íre iraho?

18 Wehukeníné áwéhipeqté éhwéhmé wene arupipeqté áhwárehre. Wene arupipeqté íwíáhgá ahbabáratanae. 19 Wehukeníné arupipeqté ahbabáq íwíáh áhwárehre. Mó aní subiq suewé, mó aniné ahre weh abariéwé, aebówé, péhe éhwéhmé éhruruéwé, 20 mahnawarinká wehukení ahbabáratéhre. Peh náwíqkakaq áyáhtáté nehnka wehukení íre ahbabáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.
(Máhka 7.24-30)

21 Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqne marakórapeq pokúwe. 22 Mibeqté Kénáni marakórapéqté inímé íre Asiu anínká Sísaba séna wensabé, Tébitine anahwao, anotah aní móne. Owainawanka nániyahu subiqmaq subiqmarinsabé arutaboira into úwe. 23 Arutaboira into úwana Sísaga peh ehiya míowaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Mi inínká inehe séna áhnte ehwéhninsabé kaqsuo éq pagu pagunowane.

24 Pagu pagunowanana Sísaga mahraréna, Manikánka peh morá Ísara kebá eqmaq núwátáire. Ísara kewé tabanagi sipísipíq tahnsa kee úwana 25 mi inínká Sísaba séna áhtónsabe wene aigárápí arehunseraráq ména, Anotah aníno, séhréh ainto úwe. 26 Séhréh ainto úwana Sísaga wensabé, Animáriné táhutihúq mewe iamáripá tuparuéwé íre kaweq sansáne úwe.* 27 Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamáriné sibowáné tahbe tehnopéqte megi apípi mewe nahta q sibowágá íre kaqsúéhre. Mina inserah séhréh ainto úwana 28 Sísaga wensabé, Arega ínénsabe anotahta q aiq pútare aintahna iní móne. Are awahbeh naneq mirainauge úwana mi tanáhráq wene ayahunkawa apubúwe kaweragúwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

29 Sísaga mitaq suena Kehrari kawéhú ayehráq kure sawéhrapeq kiena mitaq tútuue míowe. 30 Tútuue míowara áhnte kegá aigárá soriqnah kereq aura pira kéreq sawenkahnia áiyáyáhnkákáq kéreq íre ehwehnorahu kereq áhnte mó awahre kereq meriqmera Sísaba suwana wega móke mi awáhré ké kaweraritowe. 31 Ehweh íre irarerahu kegá ehweh iraruwara sawenkahnia áiyáyáhnkákáq kegá awaho ke úkuwara soriqnah kega ah nogúwara aura pira kegá siura ebíúwara tago kegá áhtenuwe. Áhtenéra ite Ísara kené Manikánsabe íwíáh íwíáh atówe.

* **15:26:** Sísaga mi inínsabé íre ehweh atena peh pabeqme ehwéh teawuwe. Nahnso kewé mi iamári tahnsanowara Asiu kewé mi animári tahnsa móe. Minayabe wene ehwehme áwahewé mahraréna, Nahnso ke séhréh aitanieéna Asiu ke suotaq tahirímé íre kaweru irino úwe. We tagaríomé mi inínká wensabé aiq pútare atowana we séhréh atowe.

*Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kirabou ehwehne.
(Máhka 8.1-10)*

³² Sísaga ite we kérahwána ke íáhrabéna itensabé, Mahta q miáh kégá ínéba apahtáro wéhékáh méra amahnága se táhutahuq íre kéhnsabé sensabé nirutaboiruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe úwe. ³³ Úwaq ite we kérahwána kegá wensabé, Mahta q peh abatapinirara miáh ké peh íregárita q miáhwe. Se awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhuo ewane. ³⁴ Ewanana Sísaga itensabé, Árahue paréti kehro úwaq itega wensabé, Abapete téhtaré parétiákáq táhmaro pehgáriq pahnkákáq kéhre ewane.

³⁵ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóra q tútuoro éna ³⁶ mi abápété téhtaré parétiákáq pahnkákáq mewena Manikánsabe, Kaweróne atena ite we kérahwána ke keqme iuwaq itega moke mó ke náriewáne. ³⁷ Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe. ³⁸ Mi tahutáhúq no wehwé 4 táhúséni (4,000) weh wóe. Ani ahrewe peh áhnte míó púara íre sáhnsáhúwe. ³⁹ Siyahbankirowana Sísaga mi ke eqmaq suena sípiipéq kiasague Mágára marákórápéq pokúwe.

16

*Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Máhka 8.11-13; Áruká 12.54-56)*

¹ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka Sísaba séra wega ahabárinkeheéra wensabé, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íopeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra áhwárawe tagowe. ² [Áhwárawe tagowana wega sensabé, Íó tupekitaq penehriraq tagéq íre ibonsinawire ewe. ³ Ahbiahipeq ibo muqmuriraq tagéq iboramé ibonsinawire ewe. Íopeq tagéq ibone sánsá ahtebahwe. Mina aiq ahtebéq peh ínéga amahnága mirau arámbéhrí tagéq íre ahtebahwe.] ⁴ Amahnága oga miáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahabáq ke miáhwe. Ótaq sansá sokigi aio ewo? Írakaumo. Sóna sóreq wanípípéq míotaq Manikánka ótaq sansá miraúwe.* Peh morá mi sansá iahreraq itahnaq iwíáhue tagagehe. Mó otáq sánsá íre sokigi ainíe éna se suena pokúwe.

*Paréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.
(Máhka 8.14-21)*

* **16:4:** Wehukení wenáwiq Sónansabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhuo.

⁵ Ite Sísá kérahwána kegá káwehu seberaebéq pokowanaraq páréti ibitagúwaq íre meyahwáne. ⁶ Sísaga itensabé, Tagariáhro. Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ⁷ Úwaq itega iteite náhenéq, Itega páréti ibitaginsabé mi ehwéh teire ewane. ⁸ Ewanana Sísaga itene ehweh ahtebéna itensabé, Ite páréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Itega ínénsabe pehgárita q aiq pútare aintáhwe. ⁹ Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourautaq arahqmé áhnte matome íre iahreraq kehro? ¹⁰ Abapete téhtaré páréti keqme 4 táhúséni (4,000) weh kirabourautaq arahq áhnte matome íre iahreraq kehro? ¹¹ Íné íre párétiyabé iraruge. Minayabe árahinsabé íre iahtebaho? Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe.

¹² Úwaq ite we kérahwána kegá iwíáhéq, Íre páréti muoráhi naneqsabé peh Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka síwáhnoro éhwéhnábé irarire éq iahtebahwane.

*Pítaga Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne ú ehwehne.
(Máhka 8.27-30; Áruká 9.18-21)*

¹³ Sísaga Sésaría Pírípái suwahpeq wahtotaq kútaq ite we kérahwána keyábé kasenéna, Mó kegá íné wehukení úku anínsabé inse aintaho úwe. ¹⁴ Inse aintaho úwaq, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá, Are Éráisa wire ewara mó kegá, Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáia wire ewe. Mó kegá, Are peh Manikáne ehweh irari aní míre ewe ewane. ¹⁵ Ewanana Sísaga itensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana ¹⁶ Sáimóni Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne. Maniká mía míai anínirah are wenahni móne úwe. ¹⁷ Úwana Sísaga Pítansabé, Sónine ahninkáwá Sáimónio, arega irarénayabé iwíáh iwíáhúno. Arega irarénawe peh wehukega íre iwíáh atáhwah iraréne. Peh morá íopeqte Nánibógá iwíáh atéhre. ¹⁸ Teiníboq írátíáhro. Arenáwíq Pítæ.† Wehukega ebahtaq pearáh náh íre míu míuia peh págegeue kagainserah íné tagariáh kéwé séhréh aitahnaq págegeue mía míaiagehe. Íné tagariáh kéwá pukirataq iraipéq íre pokigehe. ¹⁹ Íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte ónsaráté kí áwúge. Arega mah marákóipéq ahqáho atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íopeq ahqáho atanae. Arega mah marákóipéq kowe atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íopeq kowe atanae. ²⁰ Kowe atanae éna ite we kérahwána keyábé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe

† **16:18:** Kárikí kené ehweh Pítæ úmé ebahne.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 8.31-9.1; Árúka 9.22-27)

²¹ Mi tanáhráq Sísaga ite we kérahwána keyábé Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehweh pahsuowe. Wega itensabé, Sarúsarama suwahpeq pokinauge. Mitaq mibeqté Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka níwíoqnéra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²² Úwana Pítaga Sísaga meqmena móbeq móatena wensabé ehweh atena, Néne Wahnahno, arega iraréna ehwéhmé aiq pútaragínehboq Manikánsabe ahqáho ato inauge úwe. ²³ Úwana Sísaga pabeqme Pítansabé, Owainawano, móbeq míahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peh wehukeníne iwíáh púah íné pokona ah parosúéhneho úwe.

²⁴ Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ²⁵ Wewensabé arutaboíréna peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahrahire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ²⁶ Wehukenínká moke mah marakóipéqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Íre paiqmarahrahire. ²⁷ Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkakáq íné wehukení úku anínseq íopeqté kéreqka túónagake moke mah kehiná kéhínané arambehri iwíáhue tagéna sainsuanauge. ²⁸ Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme íné wehukení úku aní Wahnah aní míahnaq tagéq anehe pukigehe úwe.

17

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Máhka 9.2-13; Árúka 9.28-36)

¹ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega Sémísireq Sónireq mi abáhré mó aní Pítarerue meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. ² Kiuwara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. Wene auranabiah patahga tahnsa agúwana wene korósi anotah tabérábé téhreh tahnsá úkúwe. ³ Téhreh tahnsá úkúwara Mósísireq Éráísareqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ⁴ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé,

Itene Wahnahno, ite mahtaḡ miónayabé aiḡ kawerire. Are awahbáhnaraqmé ínégá apahtáro úqná pearaníe. Arene morá Mósísine morá Éráísane moráue pearaníe úwe.

⁵ Pearaníe útaḡ anotah tabérábé írábúyánká seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé niruní nénáhní míre. Íné wensabé anotah nuwahbehre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁶ Úwara Sísá kéro anítógá anotah ahréera sirehunseraráḡ méra siuranabiah marakóiperatiówana ⁷ Sísaga seba séna se táhtotawéna sensabé, Íre áhreero. Irigoro úwara ⁸ sega awahnkanéra mó ke íre tagéra peh morá Sísá webataḡ tagowe.

⁹ Sáwéhrapeqté tuegutaḡ Sísaga sensabé, Iteiyuwanka tageh naneḡ amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku aní pukéna iriwe oga úkonaraḡ terigéhe úwe.

¹⁰ Úwara we kéro anítógá Sísansabé kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráísa ebeḡ sínaraḡ anehe Manikánka omaḡ ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe.

¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Éráísaga moke náneḡ kawer-atanieéna suraire. ¹² Ínéga teiníboḡ írátiáhro. Éráísawe aiḡ suraire. Wega suraitaḡ we tagaro kegá, We Éráísa wire íre iwíáhia peh seye suwahbarai sansánurowe. Seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárowe. Segá we áwíoqnaronserah íné wehukení úku aní moḡ níwíoqnagehe ¹³ úwara we kéro anítógá ahtebéra, Sísaga irarime Sóni wání meri merini anínsábé irarire uwe.

*Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.
(Máhka 9.14-29; Árúka 9.37-42)*

¹⁴ Segá áhnte ke míópi tueguwana mó anínká Sísaba séna we áhtónsabe arehunseraráḡ ména wensabé, ¹⁵ Anotah aníno, nénahninsábé arutaboirate séhréh ato. We uwoyansanéna iraipéḡ tabiqme tabiqmeéna anotah erirana wánípipeḡ aguaguire. ¹⁶ Meḡmena are kéráh kébá móátóge. Móátógarawe segá íre kaweratahráhowe úwe.

¹⁷ Íre kaweratahráhowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiḡ pútare ainteḡ saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraḡ kanabo? Itega miraonsabé nirupipeḡ umehime ahkake parabaginabo? Ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meḡme súno úwana meḡmena súwana ¹⁸ Sísaga owainawansabé, We auwe pokúno atowana auwena pokútaḡ mi aní kaweragúwe.

¹⁹ Ite we kérahwána kegá itebataḡ Sísaba séḡ wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuno kasenowane.

²⁰ Kasenowanana itensabé, Itega pehgárita q aiq pútare aintáh púa q íre kaqsuahráhowe. Teiníboq írátíáhro. Manikánka séhréh aitañnaga miraorahúne íwíáhirata q wega séhréh aitéhñká miraorahowe. Téhwe mi iwíáh pehgáriq awánká ayu tahnsá kahñaraq itega sáwéhyabe, Móberagúno atéhrata q mirainawire. Mira íwíáhirata q áhnte pagégé sánsá miraorahowe. ²¹ [Ínéga kaqauwó ówáínáwá wehukega pehipi íre kaqsuahráhowe. Táhutahuq awehriéq púrerareq mina tahnsa owáínáwámári kaqsuahráhowe úwe.]

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Máhka 9.30-32; Árúka 9.43-45)

²² Sísareq ite we kérahwána kereqka Kehrari marákórápéq nowánaraq wega itensabé, Sega íné wehukení úku aní móintehrara nubi q suaneherawoe. ²³ Nubi q suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwaq ite we kérahwána kené irupipeq umehagúwe.

Sísaga, Táhkísi moné awo ú ehwehne.

²⁴ Sísareq itereqka kure Kápénéáma suwahpeq kowanaraq Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhnká Pítaba séna wensabé, Ite íwáhnori anínká momiwí nahtápéq táhkísi moné awinkéhbo úwana ²⁵ kowe úwe. Kowe éna nahupeq kibekúwana Sísaga wensabé ebeq kasenána, Sáímónio, mah marákóipéqté wáhnáh kéga inseréhne táhkísi moné meyaho? Sensuwahrahne móne meyaho? Mó kahnáhné móne meyaho? Inseréhne meyháwe íwíáhono úwana ²⁶ Pítaga wensabé, Mó kahnáhné móne meyháwe úwana Sísaga wensabé, Minayabe ite Maniká kahñah míoya puata wene momiwí nahtápéq kawerinkeheéta táhkísi moné íre náwéyata q tahiri aiq kaweri irino. ²⁷ Sega itensabé abiahnsa aitéhboq pehipi aweyéhe. Mi tahkísi móné meyankéhboq arega wání káwehutapeq pokue úku wánípipeq tuparuqme tagehnana téh pariahna pahné áwéhipeq tagé mipéq ebah moné tagankehe. Minawé arereq ínére qne táhkísi moné awehra q kanae. Mina mewe táhkísi moné meyhé aní móawo úwe.

18

Manikánka wahnah wahnahnirabeqte anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Máhka 9.33-37; Árúka 9.46-48)

¹ Mi tanáhráq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kiotaiki anímé insebo ewane.

² Ewanana Sísaga káriq aní áhrabéna ite ákáhpi atena ³ itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itene píribahri sansá sueq

káriq aní tahnsa úkirataq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe. ⁴ Wewensabé íre iwíáh iwíáhi aní peh mah kariq aní tahnsa ména íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq mó ke kiotaikire. ⁵ Ínénsabe arutaboiraíntena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh ánínká íné moq séhréh aintéhre.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Máhka 9.42-48; Áruká 17.1-2)

⁶ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgii anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúrúia káwéhúpípeq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

⁷ Síúgio kewé anotah ahbábárowe. Mah marákó marákóípéq ahbabárorahi sansá peh kagaire. Áúgi anímé ahbabáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire. ⁸ Arene aiayahnkaka are ahbabáratana ínaraq mina kiraqsuo. Íre aiayahnkakaq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Moke aiayahnkakaq ahriahri teh iráípeq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁹ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruqme suo. Peh morá áúránkákákq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákákq ahriahri teh iráípeq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire úwe.

¹⁰⁻¹¹ Sísaga mó mahraréna, Káriq animárínsábé abehq náneq mire iwíáhiyehboq kawerurero. Teiníboq irátíáhro. Se wahnahno íópeqté kégá íópeq Nánibo míéhrameq ahriahri mía míaowe. [Íné wehukení úku anínká tabanago ke kaweriritanieéna suge úwe.]

Sipisípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.

(Áruká 15.3-7)

¹² Sísaga mó mahraréna, Sipisípiq wahnahni anínká áhnte sipisípiq 100 sipisípiq matíéhtaq peh morá ká tabanagínaraq wega anerinkehbo? Aneq iwíáhoo? Wegá íre tabanago kamári 99 sipisípiqmári uwaruntú sahtaqme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarinkehe. ¹³ Mi ka ábóraq marahnaraq iwíáh iwíáhinawire. Íre tabanagi kamárínsábé ákáhtaq iwíáh iwíáhéna ábóraq maréh kánsábé anotahtaq iwíáh iwíáhinawire. ¹⁴ Sipisípiq wahnáhnká wene tabanagi kansábé arutaboirinserah íópeqté Ítéribógá wene animarí tabanague iraipéq pokiyehe éna arutaboire úwe.

Are ahbabáratéh aní kawerate sansa ehwéhne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íné tagariéh anínká are ahbabáratahnaraq mó ke íre míéhrataq wene ahbabáqsabe

koreawo. Wega arene ehweh irahnah aiq insahwé atankéhe. ¹⁶ Arene ehweh íre irahnaraqmé peh morá ánípópoq téhranítébópoq meriqme weba kúno. Itene ehweh irankéhboq se meriqme kúno. ¹⁷ Wega arereq sereqne ehweh íre irahnaraqmé momiwíorabeq Maniká tagariáh ké korerio. Wega moke sene ehweh íre irahnaraqmé we auwe nahnso aní, ahbabáq ani tahnsa peh áwé tagahro úwe.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Itega mah marákóipéq ahqáho atéhra naneq íópeq Manikánka mi naneq moq ahqáho atanae. Itega mah marákóipéq kowe atéhra naneq íópeq Manikánka mi naneq kowe atanae. ¹⁹ Mó teiníboq írátíáhro. Ite téhranítégá mah marákóipéq mó naneqsabé moráénue púrerirataq íópeq Maniká Iteriboga irena mirainawire. ²⁰ Ite téhranítégábópoq apahránítógábópoq ínénsabe iwíáhoneheéq momiwíirataq íné itereq míanauge úwe.

Mó kené ahbabáq íre ahrreraq matiahno ú ehwehne.

²¹ Pítaga Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are tagariéh ánínká íné mótaq mótarue ahbabáraitahnaraq árahue tanáhráq wene ahbabáq íre niahrreraq matianinkono? Abapete téhtaréráq wene ahbabáq íre niahrreraq matianinkono úwana, ²² Ahqáho. Abapete téhtaréráq íre awehraq kéhre. Arega íre sáhnshoráhóna tanáhráq wene ahbabáqsabe iwíáhineho. Wene ahbabáqmari íre ahrreraq matiahno úwe.

²³ Wene ahbabáqmari íre ahrreraq matiahno éna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé mah marákóipéqte wáhnáhnká wene arambehrio ke miraurainserah sansáne. ²⁴ Mi wahnáhnká wene arambehrio kené sítárirai moné kaweraritankehéna síáhraburaire. Anotah moné 10,000,000 Kína tahnsá átárirai aní weba móátáráirana ²⁵ mi aniné átárirai moné áhnte taqnobaguraire. Minayabe wene wahnahnka átárirai moné meanieéna mahraréna, Moke we matíéh ménsáméhnsá paiqmareq mi moné náníéro. Mi anínseq wene ahrrereq wene animárínseq paiqmareq mi moné náníéro urairana ²⁶ mi anínká weba séna áhreéna arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboiraite pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné moke awinauge urairana ²⁷ wene wahnahnka arutaboiratena mahraréna, Mi monéyábé anetaníbo éna, Pehipi soraq súáhro uraire. ²⁸ Urairana mi anínká pokue áwáhu arámbéhrí aní wene móne táhmaro Kiná 10 Kína tahnsá átárirai aní tagéna wene anuopi táhtotawéna wensabé, Ínéga átárirau moné nánio uraire. ²⁹ Nánio urairana wega arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboiraite pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné mókake awinauge urairana ³⁰ mi ehwéh íre irasa karábúsiipéq móátáráire. Móatena, Moke nánínagake pugeq auwaníe uraire. ³¹ Urairara mó arámbéhrí

kegá mina tagéra sirupipeq págege agurairara sega sene wahnah moke koreawátówe.

³² Koreawátówana sene wahnahnka wene arambehri anínsábé áhraburairana surairana wensabé, Arewé íre kaweq arámbéhrí aní móne. Arega ínensabe arutaboira into éna néné móneyabé anetaníbo éna íre ahrreraq matíóge.

³³ Ínega arensabé nirutaboira tónserah arewé árahinsabé áwáhu arámbéhrí anínsábé íre arutaboira tahno éna anotah abíáhnsánuraire.

³⁴ Abiahnsanéna mi aní meqmena karábúsiipéq móátáráire. Néné móne moke nánínagake pugeq auwaníe uraire úwe.

³⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh parabarúena anehe Pítarehyabe, Íné tagariéh anínká ite ahbabáraitahnaaq itene irupipeq wene ahbabáq íre ahrreraq matíáhro. Ahrreraq matíéhrrataq teawú wáhnáhnká miraurainserah íópeqté Náníbógá mina tahnsaninkehe úwe.

19

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Máhka 10.1-12; Árúka 16.18)

¹ Sísaga mi ehwéh parabarúena Kehrari marákórápéq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwe.

² Pokúwara áhnte kegá we kéréwara mitaqté áwáhré ké kawer-aritowe.

³ Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Weh wewega iwíáhue wene ahre suewé mirao naneq sansápo uwe.

⁴ Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe ire.

⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Minayabe o menáhwéncá wenanoibone nahtapeq suena wene ahrreraq moráráq mía míagehe. Peh morá aníné áu tahnsa úkigehe ire. *(Stat 1.27, 2.24; Malakai 2.15)*

⁶ Itega mi sehirámé íre sáhnshwe tagaroo? Se peh morá aní tahnsa úkóyansabé se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá aní tahnsa míagehe. Manikánka, Wehakaq ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

⁷ Wene ahre súéhneho úwara Péhrasi kegá wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire. *(Lo 24.1-4)*

Mósísiga mah ehwéh aneqsabé irarúwo uwe.

⁸ Uwana Sísaga sensabé, Itereq itene igaqnaréhreq saiyo ke míona puana Mósísiga mah ehwéh irarúwe. Manikánka téh wehuke mirarotaq mira iwíáh íre úwe. ⁹ Teiníboq írátíáhro.

Wene ahre íre ahbabáq ini miahnaraq awehkawagá pehipi kaqsuena mó ahre meyéhmé wega aiq ahbabárire úwe.

¹⁰ Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Wehreq wene ahre reqs-abé teienawe mahbiga ahre íre mera ahriahri peh miahnaraq aiq kawerire ewane.

¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Itega irare ehwéh moke mahbi-gaunká íre sehgoráhowe. Peh morá Manikánka omaq sitahna kegá sehgoráhowe. ¹² Mó mahbígáúnká ahre meyháráhowara mó mahbígáúnká ahre íre meyháráhowe. Móme sinowaréhga maqmíotaq sene sinonka íre kaweraguraire. Minayabe mi mahbígáúnká ahre íre meyháráhowe. Móme wehukega síwáhnta pirúáhwará ahre íre meyháráhowe. Mó mahbígáúnká iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí kawerue sehgiunayabé amahnága ahre íre meyanehemúne ewe. Mah ehwéh sehgoráhi anínká irankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho aritého ú ehwehne.

(Máhka 10.13-16; Áruká 18.15-17)

¹³ Wene ayahnkaratáté táhtoqme púreraritankeheéra mó kegá káriq anímári meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówaq íte we kérahwána kegá mórító keyabé suwehgu ariteq ahqáho aritahwánana ¹⁴ mi káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho aritého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe úwe. ¹⁵ Awaq miagéhe éna Sísaga wene ayahnkaratáté mi káriq anímári táhtotawéna mitaq suena pokúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákákáq ánínsábé arahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Máhka 10.17-31; Áruká 18.18-30)

¹⁶ Peh morá wéhgá Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq aneq kawéq árámbéhrí ininkono kasenúwe.

¹⁷ Kasenúwana Sísaga wensabé, Aneqsabé ínénsabe kaweq sansánsabé kasenono? Peh morá anínká webataq kaweqtaq mía míaire. Oga mía míainkehboq Manikánka sehgióro ú ehweh sehgió úwe.

¹⁸ Úwana wega Sísansabé, Aneq sehgióro ú ehweh sehginínkono úwana Sísaga wensabé, Mó aní subiq súéhneho. Mó aniné ahre abariineho. Mó anínsábé péhe éhwéh atéhneho. ¹⁹ Iteinoibone ehweh ireq se séhréh aritáhro. Arerensabé arutaboírónanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboírúno úwe. *(Kisim Bek 20.12-16)*

²⁰ Úwana mi anínká Sísansabé, Moke mi ehwéh kawerue sehgiúge. Móme aneq arámbéhrí ininkono úwana ²¹ Sísaga

wensabé, Are kaweqtaq míankehboq pokue moke mati-ahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²² mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matiáh kéga íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh ánínká íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁵ Úwaq itega mi ehwéhnsábé anotah ahténéq Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenowane.

²⁶ Kasenowanana Sísaga ite ebitáwéna itensabé, Wehukega íre miraorahowe. Peh morá Manikánka moke miraorahire úwe.

²⁷ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone. Minayabe itega aneq awaq mianéhnkono úwana

²⁸ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Mókake moke kéh náneq o naneq úkínaq íné wehukení úku anínká págegeue anotah wahnáhnnonarabeq tútuue ména wahnahninie. Mi tanáhráq itega wahnahnirarabeq tútuue méq airápété téhtaré Ísara ke káhnáhnnsábé ehweh ariteq sainsuagéhe.

²⁹ Ínénsabe sirutaboiréra néne arambehri miraoneheéra sene nahme sene marakówé súáhmé amahnága áhnte mó nahmé marakówé awaq miagéhe. Mókake oga mérapeqkákáq awaq miagéhe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárímé súáhmé amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe.

³⁰ Amahnága áhnte ebeq se kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq kigehe úwe.

20

Arambehrio ke monseráh ápéq náriu pabéqmé éhwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, So wahnahnurái aní éhweh teinie. Wega wahnahnurainserah Manikánka íópeq wahnah wahnahnire. So wahnahnurái anínká wene sotáq arambehrira ke ahbiahipeq kogabaréna ² ábóraq marena sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq

morá Kíná morá Kíná tahnsanue* náinié urairara kowe urowana wene sotápéq eqmaq súátáire. ³ Pópoqnah ákáhtaq kiraitaq paiqnanátapeq kurairara táhmaro mó kegá mitaq peh míarowe. ⁴ Peh míarowana wega sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq awehraq apéq náinié urairara ⁵ kowe éra koarambehriuowe.

⁶ Wéhékáhnabubunkakáq tunsoreráitaqkákáq wega mó ke ábóraq marena wene sotápéq eqmaq súátáire. ⁷ Ío tupekinauraitaq wega paiqnanátapeq kouwekurairara táhmaro ke mitaq peh míarowe. Peh míarowana wega sensabé, Aneqsabé moke wéhékáh peh míaho urairara, Mó anínká arambehri íre ínsábé peh míone urowana, Aiq míre. Néne sotápéq koarambehrioro arítaráire úwe.

⁸ Koarambehrioro aritena petairabeq so aboga sotáq arambehrio kené wahnah anínsábé áhrabéna wensabé, Moke arambehrio ke síáhrabue ápeq nário. Arambehrirapéq sinehe se ke ebeq nárie ebeq se ke anehe nário uraire. ⁹ Sinehe suro ke morá Kíná morá Kínáue síátáire. ¹⁰ Síátáirara ebeq suro kegá iwíáhéra, Wega métáq se ke morá Kíná morá Kínáue sínsábé ite anotah apéq meyaneh eqmúne íwíáhurowe. Anotah apéq meyaneh eqmúne íwíáhurowana se moq morá Kíná morá Kínáue síátáirara mewera ¹¹ so abonsabé abiahnsa atárówe. ¹² Abiahnsa atera wensabé, Amahnága se kewé pehgáriq arámbéhríowe. Itewe moke wéhékáh arambehriúnana anotah patáhgá kamah aíre. Minayabe aneqsabé monseráh monseráhnue ápeq nário urowe.

¹³ Úrowana so aboga sene ehweh irena peh morá ánínsábé, Néne iyahnabo aníno, arensabé íre ahbabáratóge. Ahbi-ahipeq, Néne sotápéq arambehri éwahnaraq morá Kíná awinié ugah kowe aintahna wino. ¹⁴ Minayabe arene móne mewe pokúno. Are áwúnserahnue inehe se ke moq náriúge. ¹⁵ Nénéne móne nárie sansá néne arambehri wire. Anehepeqte ké áhnte nariúnsábé ínénsabe abiahnsa aintahna mino uraire úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéh teiúnserah sinehe se kegá ebeq kirarawe ebeq se kegá sinehe kigehe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 10.32-34; Áruká 18.31-33)

¹⁷ Sísaga Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq kútaq ite we airápété téhtaré kérahwána ke ítebataqsabé mahraréna, ¹⁸ Teiniboq írátíáhro. Ite pokue Sarúsarama suwahpeq míáhnaraq peh morá anínká íné wehukení úku aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuahnara sega íné, Subiq súáhro

* **20:2:** Asiu kené móne áwíq íre Kínae. Írakaumo. Sene móne mó awíq kowe.

aritehrara ¹⁹ nubiq suageheéra nahnso keba mónuagéhe. Nahnso kegá niwiréh aintera sehikarankákáq áréti sahtaté nubiqmarera awankátaq táhparagéhe. Awankátaq táhparéhrataqmé iné pukonana apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq intankéhe úwe.

Sémisireq Sónireqka anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.
(Máhka 10.35-45)

²⁰ Séberine ahrega sene ahninkáwáraré meriqmena Sísaba séna arehunseraráq ména wensabé, Ínéga teawéna ehwéh miraúno úwe. ²¹ Úwana Sísaga wensabé, Aneq ehwéh kehro úwana wega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq miéhnaraq nénahnité mó animé arene ayah púpeq mó animé arene ayah naperue tútuue míagehe arito úwe.

²² Úwana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega mah ehwéhmé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nahrahoyo úwara sega, Aiq nahahúye uye. ²³ Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nayehetawoye. Peh néne niyah púpeqkakáq niyahnapéqkakáq tútuue miéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Nániboga omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayerawoye úwe.

²⁴ Úwaq ite we kérahwána inayáhnkú kegá mah ehwéh ireq mi abáráhréyábé suwehgu aritahwáne. ²⁵ Suwehgu aritahwánana Sísaga moke ite we kérahwána keyábé, Ínéba sewíáhro éna itensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehigéheéra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárinká, Itene ehweh ireq séhgíóro éra págegeue wahnahnarítáhwe. Mi sansá aiq tagaríáhwe. ²⁶ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Iné anotah aní míanie iwíáhi anínká wereq míáh ké séhréh aritankéhe. ²⁷ Néne iyahnabone wahnah míanie iwíáhi anínká sene arambehriraq séhréh aritankéhe. ²⁸ Iné wehukení úku animé mó kegá iné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Inéga mó ke séhréh aritanieéna tutaugo. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweriritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira anité kawerarito ehwéhne.
(Máhka 10.46-52; Áruká 18.35-43)

²⁹ Itega Séríko suwahpeq suahwánara áhnte kegá Sísá kérowe. ³⁰ Kérówara aura pira ánitégá ahnayehráq tútuue méra Sísá kótaikire u irera anotah ehwéhnue mahraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraito uye. ³¹ Uyara míó kega suwehgu aritera ehiya miáhtao arítówara sega íre túbáh agia peh mónkakáq anotahtaq iraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraito uye.

³² Uyana Sísaga iriwe ména sensabé síáhrabéna, Aneraitanínkono úwara ³³ sega wensabé, Anotah aníno, iura kaweraito uyana ³⁴ Sísaga sensabé arutaboiraritena sene siura táhtorowara sega apubúue tagéra Sísá kéroýe.

21

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Máhka 11.1-11; Árúka 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Itega Sarúsarama suwahpeq wahtotaq konehe owanaraq itega Óriwi sawéhrápéq kiowáne. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq wahtotaq kéhre. Mitaq kiowánaraq Sísaga we kéroýa anité eqmaq suanaútaq ² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh kátaré, tónkiakáq wene áráhqkakaq tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraqmé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao. Teawírataq wega apubúue, Meqme pokotao inkéhe éna eqmaq suowe.

⁴ Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga tónki kowerahtao éna eqmaq suowe. Manikáne ehweh irarú anínká naho sehiranue mahraréna,

⁵ Moke Sáióna* suwahpeqte ké korerieq mahrarero. Amahnága itene Wahnahnka iteba sire. We uwaresa áni míéhraha tónkiga áhkokóuena sire. We tónki áráhqne abobiahtaq tútuue míéhraha meqme sire koreriéro úwe. *(Sekaraia 9.9)*

⁶ Mi anité eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah ⁷ mi kátaré meriqme séra sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá awanká ayahnawe apiwe ahtapeq awahrirarówe. ⁹ Awahrirarówara Sísareq moraráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotah ehwehnue mahraréra, Tébitine anahwansábé iwíáh iwíáh atone. Itene Wahnah áwirue si anínsabé iwíáh iwíáh atone. Maniká íópeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁰ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kútaq ómi mibeqté kegá kurináhnéra áhnte ehwehnéra, Mi anímé insebo uwara ¹¹ Sísareq su kegá, Mah anímé Manikáne ehweh irari aní wenáwíq Sísae. We Néhsara suwahpeqte Kehrari marákórápéqté áníne uwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwehne.

(Máhka 11.15-19; Árúka 19.45-48; Sóni 2.13-22)

* **21:5:** Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

¹² Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí paentárara aruowe. ¹³ Paentáruena sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire. (*Aisaia 56.7*) Itega miraonka mah nahmé aebó kégá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

¹⁴ Aura pira kéreq soriqnah kéreqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéra Sísaba suwana kaweraritowe. ¹⁵ Kaweraritowara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kéreqka Sísaga kawerarito arámbéhrí tagowe. Tagowara mibeqté káriq anímárínká mahraréra, Tébitine anahwansabé iwíáh iwíáh atone uwara irera mi kegá Sísansabé abiahnsa atówe. ¹⁶ Abiahnsa atera wensabé, Sega irare ehwéhmé aiq irahno uwara Sísaga sensabé, Ai q íróge. Manikáne ehwehnka mahraréna, Káriq anímárínseq inahunahnímárínseqka arensabé iwíáh iwíáh atáhwe ire. (*Buk Song 8.2*)

Itega mi ehwéhmé ire sáhnsahoo éna ¹⁷ se suena Sarúsarama suwahpeq suena Pétáni suwahpeq kogauwe.

Sísaga irarúnka awanká apubúue ehyatagú ehwehne.
(*Máhka 11.12-14,20-24*)

¹⁸ Ahbiahipeq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kouwekinaútaq ahtapeq ména arupibiúwana ¹⁹ awanká tagówana awankánara sabátáhq koragówana ire serankakáq peh ánáh kowe. Awankánara írakaunúnsabe Sísaga mi awánkánsabé, Mókake sera ire iyaniewóne úwana mi awánká apubúue ehyatagúwe.

²⁰ Apubúue ehyatagúwaq ite we kérahwána kegá tagéq kurináhnéq wensabé, Árahue apubúue ehyatagirowa kasenowana ²¹ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itega árahinabomo iwíáh ire iwíáhia peh Manikánka mirainawire iwíáhirataq ínégá un-serahnoneheqmóe. Íre peh morá mahna tahnsanigehe. Itega mi sawéhyábé teaweq, Saweho, arega mitaq sue anotah kawéhúpépéq kogahno teawírataqmé mirainawire. ²² Itega, Manikánka mirainawire iwíáhéq púrerirataq itega teawira ehwéh irena mirainawire úwe.

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.
(*Máhka 11.27-33; Áruká 20.1-8*)

²³ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka weba séra kasenéra, Arega miraóna naneq árahinie miraono? Insega miraúno atáráiro? Teio uwe. Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga

itensabé moq kaseninie. ²⁴ Ínéga kasenona ehwéh teníratamé ínénsabe miraúno aintárái aní teiníe úwe. ²⁵ Teiníe éna kasenéna, Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe.

Teníéro éna, Teníratamé ínénsabe miraúno aintárái aní teiníe úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhknono? Manikánka Sóni eqmaq áúwátáire ue teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare ataróo inae éra, ²⁶ Itega wensabé, Wehukega Sóni eqmaq áúwátówe ue teawénaraqmé mahtaq sáhuriáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre íwíáho puara iubiýeho éra sío síouwe. ²⁷ Sío síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Itega íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teiníe úwe.

Se ábárahreyábé pabeqme ehwéhne.

²⁸ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Se ábárahreyábé teiníe. Sibowágá awahwánsabé, Iboramé néne sotápéq koarambehriúno atáráirana, ²⁹ Ahqáho. Nuwahriehre éna anehe mó iwíáhéna wenabone sotápéq koarambehriuraire. ³⁰ Sibowágá ábáqkawansabé monseráh éhwéh teawátáirana, Koarambehrinauge éna anehe íre koarambehriuraire. ³¹ Mi abáráhrégá sibowá awahbarai iwíáh insega sehgirairo úwara sega wensabé, Awahwágáe uwe.

Uwana Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Aebó kéreq ahbabáq ininsónseqka Maniká awahbeh sansá sehgiara wega wahnah wahnahnirabeq ebeq kiraq ite sinehe kigehe. ³² Sóni wání meri merini anínká iteba séna kaweqtaq mía míaorahi sansá sokigi aiátáiraq wensabé íre aiq pútare atarówe. Aebó kéreq ahbabáq ininsónseqka wene ehweh irera wensabé aiq pútare atera sene ahbabáq sansa sutowe. Sutowaq tagéq íteitene ahbabáq sansa íre susa mó iwíáh íre owe. Wensabé íre aiq pútare atarówe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahbabáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 12.1-12; Áruká 20.9-19)

³³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Mó pabeqme ehwéh teiníboq írátíáhro éna, Anotah wehgá sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wira arena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahqpeq pokuraire. ³⁴ Náhniáq sera írái tanáhráq wene

arambehri keyábé, Ákáhtaq koweyáhro éna se sotáq wahnahnuro keba eqmaq súátáire. ³⁵ Eqmaq súátáirara sotáq wahnahnuro kegá se táhtoqme mó aní subiqmarera mó aní subiqsuera mó aní ebahnsa subiqme kaqsutowe. ³⁶ Kaqsutowana so aboga áhnte mó ke eqmaq sutairara sotáq wahnahnuro kegá téh eqmaq sutai ke íre kawerarítáro serahnurowe.

³⁷ Anehe so aboga wenahni eqmataire. Eqmarena iwíáhéna, Nénahni púara sotáq wahnahnuro kegá wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna eqmataire. ³⁸ Eqmatairana wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe íwíáhéra ³⁹ we táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe. ⁴⁰ Subiq sutonsabé so aboga sínaraq wene sotáq wahnahnuro ke anere aritankéhbo kasenúwe.

⁴¹ Kasenúwara sega Sísansabé, So aboga kouwekínaraq mi ahbábáq ké kamah ariena subiq suanawire. Sera putáhnaraq wega kawerue náwíra ke wene sotáq wahnahnigeheéna eqsítankéhe uwe.

⁴² Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka ínénsabe mahraréna, Nah piáh kéga suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire.

Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne
íwíáhúne ire.† *(Buk Song 118.22-23; Aisaia 28.16)*

Ite Asiu kewé mi sehirá íre sáhnsahoo? ⁴³ Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq itewe íre awaq mi-aneheqmóe. Wehukega so kawerue wahnahnéra kaweq tahutáhúq ísíwe sene wahnah áwíranserahnira kegá awaq mi-agéhe. ⁴⁴ [Mi wahqtáq inahnsúbíra kené siyahnsamé piteginæ. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.] *(Aisaia 8.14-15)*

⁴⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh irarúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka irera, Wegá itensabé irarire uwe. ⁴⁶ Uwara mitaq míó kega, Sísawe Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé Péhrasi kereqka Sísá táhtoqme karábúsiipéq móataneheqmúne íwíáhéra míó keyabé áhreu puara túbáh aguwe.

22

*Táhutahuronehboq mahbeq sero únsabe pabeqme ehwéhne.
(Árúka 14.16-24)*

¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, ² Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokira sansámé anotah wahnáhnká

† **21:42:** Asiu kegá sene nahmarí ebahtaté pearówe. Minayabe Káríki ehwéhmé wahq éhwehme íre kéhre. Peh ebahne kéhre.

miraaurainserahne. Mi wahnáhné ahninkáwágá ahre meanauraitaq wenaboga wehekeq kiraboiniéna áhnte tahutáhúq kawerataire. ³ Táhutahuq kawerarena wene arambehri keyábé, Ínéga máhoro urau keyábé, Táhutahuq aiq téhre. Mahbeq sero koreriéro urairara koreriátówara sega íre surowe. ⁴ Íre suro puana wahnah anínká mó arámbéhrí keyábé, Mi ke mónkakáq koreriéro. Sensabé mahrarue korerieq, Káhoakáq áráhqkakaq subiqmarena tirúgana aiq téhre. Moke táhutahuq amahnága aiq kawerunsabé peheráh sero ue koreriéro éna eqmaq sutaire.

⁵ Eqmaq sutairara koreriátówara sega mi ehwéhnsábé anetaníbo éra seyene ahwiminurowe. Mó anínká wene sotápéq pokurairana mó anínká wene paiqnaná nahtápéq pokurairara ⁶ mó kegá wahnahne arambehrio ke táhtoqme íre kaweraritera subiq sutowe. ⁷ Subiq sutowana wahnah anínká anotah abíáhnésánéna wene sóntía ke eqmataire. Eqmatairara sóntía kegá subiq suto ke subiq suera sene nahmarí kekirutowe.

⁸ Kekirutowana wahnah anínká mó arámbéhrío ke síáhrabéna sensabé, Nénahni ahre meyéhnésábé táhutahuq kawerarena síáhrabu kegá abehq sánsánsabé ahqáho arítóge. ⁹ Minayabe wahba áhtápéq pokue moke tagehra keyábé, Táhutahuq kowe nagehboq máhoro arítáhiro urairara ¹⁰ wahba áhtápéq pokue moke tagaro ke meriqmera surowe. Kaweq kereq ahbabáq kereq meriqmera surowana wahnahne nah kíjúraire.

¹¹ Kígíurairana wahnah anínká meriro ke koragéna pahouwiuro awahriq ambántá íre awahriria surai aní tagówe. ¹² Tagéna wensabé, Árahinsabé awahriq ambántá íre aneranerue suria pehipi seno uraire. Urairana mi anínká íre ehwehnorahurairana ¹³ wahnah anínká wene arambehri keyábé, Mah aniné aiayah táhru táhruue máhpeq sunkíkírabeq tuparúáhiro. Mitaq sunkíkírabeq moke míáh kegá anotah ibiséra uwo uwo urowe úwe.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe íráhro. Manikánka íregárita keyábé, Máhoro irara áhnte kegá, Iuwahriehre e puana wega peh táhmaro omaq sitéhre úwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhknono u ehwéhne.

(Máhka 12.13-17; Áruká 20.20-26)

¹⁵ Úwara Péhrasi kegá móbeq pokue sío síoéra, Sísaga ahbabáq ehweh irarinkehboq áhwárawe tagéq aneq pagégé éhwéh kasenonehnkono éra iwíáhuwe. ¹⁶ Iwíáhéra táhmaro se kéro kereq Éróti kahnáh kéreq Sísaba eqmaq suowara kure Sísansabé, Anotah aníno, ite tagarionawe arewe aiq

pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pe-
hgaríq kereqsabé peh monseráh íwiáhóne. Arega wehuke íre
ehnenia peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme
íwáhnoróne. ¹⁷ Minayabe ite iahtebanehboq teio. Aneq
íwiáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné
awenéhknono? Árahonehknono? Arega íwiáhóna ehwéh teio
uwe.

¹⁸ Teio uwana Sísaga sene sirupipeqté áhbábáq íwiáh tagéna
sensabé, Itewe kopéráhpéro ke wóe. Aneqsabé áhwárawe tagéq
níwíoqnaho? ¹⁹ Táhkísi ira moné teniéro úwara sega peh morá
ébáh moné ábóraq márówe. ²⁰ Ábóraq márówana Sísaga sensabé,
Mah monéráq píkísahakáq áwíqkakaq insene kehro úwara sega
wensabé, ²¹ Aroma kené wahnah aní Sísáhrinee uwe. Uwana
Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro.
Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe.

²² Péhrasi kega wene ehweh írótaq áhtenára we auwera
pokuwe.

Sísaga, Pusa ké oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Máhka 12.18-27; Áruká 20.27-40)

²³ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwiáhu
kee. Mi wehekáh táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé,
²⁴ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe.

Mi inínká maqmarahna animárí wenawahne animárí
míageheéna meyankehe ire. *(Lo 25.5)*

²⁵ Minayabe abapete téhraníte se ábárahnahnah iteba míarowe.
Sensuwahga ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire.

²⁶ Pukurairana náhmbáh 2 abaqqáwágá awahwáné
kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana
náhmbáh 3 abaqqáwágá moq monseráhnuraire. Moke mi
abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq
urotaq orah animárí pukurawana ²⁷ sinehemé mi iní moq
pukuraire. ²⁸ Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé
íriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté
séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahte-
bah puqa áhwára áhwára ahbabáq íwiáhowe. ³⁰ Manikánka
pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía
míagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyagéhe. Ahrega íre
wehkigehe.

³¹ Pusa ké iriwe oganúq sitahnayabé Manikáne púkuipéqté
séhírámé íre sáhnsahoo? ³² Wene ehwehnka ite teiena,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge.

Íné Sékópane Maniká múge ire. *(Kisim Bek 3.6)*

Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga miáh kéné Maniká míre* úwara ³³ mitaq sáhurió kega mi ehwéh irera áhtenuwe.

Sísaga Manikáne kiotaiki ehwehnsabé irarú ehwehne.

(Máhka 12.28-31; Árúka 10.25-28)

³⁴ Sísaga irarúnka Sáyúsi kegá ehiansá aguwara Péhrasi kegá irera momiwíera Sísaba suwe. ³⁵ Suwana peh morá Péhrasi aní, Mósísine ehweh síwáhnoru anínká Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. ³⁶ Kasenéna, Íwáhnoraníno, sehgióro ú ehwehmé aneq ehwéhnká mó ehwéh kiotaikiro úwana ³⁷ Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno, Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno.

³⁸ Mah ehwéhnká moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire.

³⁹ Mó kiotaiki ehwéh iro, Arerensabé arutaboírónanserah mó anínsábé moq arutaboírúno ire.

⁴⁰ Mah ehwéhtaré áwahe wíre. Moke Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáqmé ábogehrapeqté ehwéh míre úwe. *(Lo 6.5; Wok Pris 19.18)*

Manikánka omaq ato aní ehweh Péhrasi keyábé Sísaga kasenú ehwehne.

(Máhka 12.35-37; Árúka 20.41-44)

⁴¹ Péhrasi kegá momiwíuwana Sísaga sensabé, ⁴² Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anínsábé aneq iwíáhoo? We insene anahwa míanabo úwara, We Tébitine anahwa míanae uwe. ⁴³ Uwana Sísaga sensabé kasenéna, Manikáne Awanka iwíáh atowana Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne atowe. Wega aneqsabé irarúwo? Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna,

⁴⁴ Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaq arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. *(Buk Song 110.1)*

⁴⁵ Írátíáthro. Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe. ⁴⁶ Kasenúwara Péhrasi kegá Sísansabé mó ehwéh íre kasenuwe. Wensabé áhtenéra mó tanáhráq mó tanáhráruwe mó ehwéh íre kasenuwe.

* **22:32:** Ébaráhmareh naho pukuwara maisarówana áhnte opéq parabagútaq Manikánka mah ehwéh irarúwe. Wega, Íné mi kené Maniká múge irarú ehweh áwahewé se íre airaiq pukia peh amahnága oga miáhwe úwe.

23

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Máhka 12.38-39; Áruká 11.43,46, 20.45-46)

¹ Sísaga ite we kérahwána kereq weba sáhurió kereqsabé mahraréna, ² Mósísiga naho síwáhnorúnserah wene ehweh ahtebah kereq Péhrasi kereqka wene ehweh íwáhnorowe. ³ Íwáhnorue teié éhwéh moke kawerue sehgióro. Íwáhnoro ehwéh seyega íre sehgiro puaq sega mirao sansániyeho. Áhnte ehwéh iraréra seyega mi ehwéh íre sehgiro puaq mirao serahniyeho. ⁴ Wehukenínká mó aní anotahtaq piahbiahratéhnserah Péhrasi kegá seyene íre sehgióraho ehwéh tei teinowe. Piahbiahratéh ánínká umehi naneq matiéh aní íre náwioréhnserah Péhrasi kegá teri terino ke íre séhréh aritasa peh áwé tagahwe. ⁵ Kaweq sansá pehipi íre miraowe. Peh mó kegá tagageheéra miraowe. Manikáne ehweh pépahqtaq sehiranarera káriq pokísípéq maqme mó kegá tagageheéra sene siyahnkaratáq sene siyehitaq táhpawe nogówe. Mó kegá tagéra sensabé iwíáh iwíáh aritageheéra íre wahto nahgáq sene korósiraq táhrarera aneranerue míáhwe. ⁶ Segá táhutahururabeq aboawah wehwári tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. ⁷ Segá máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Mó kegá sensabé, Íwáhnoraníno ateyabe suwahbehre.

⁸ Mó kegá itensabé, Íwáhnoro ke wóe aitého. Ite ábárahnahnah tahnsá míáhwana ite íwáhnori anímé peh morá ánine. ⁹ Marakóipeqté kényábé, Nánibo wone aritého. Iteribo peh morá anínéna íópeq míéhre. ¹⁰ Mó kegá itensabé, Itene Wannah mone aitého. Manikánka omaq into aní ínébataq itene Wannah míóge. ¹¹ Ite míáhrabeqte kiotaiki anímé arene arambehri séhréh aitéh aní míankehe. ¹² Wenáwíq pankerena, Íné anotah aní múge i anímé pehgáriq aní míankehe. Wenáwíq íre pankerena peh uwaresa aní míahnaraqmé anotah aní míankehe.

Kopéráhpéro ke kamah arina ehwéhne.

(Máhka 12.40; Áruká 11.39-52, 20.47)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Mó kegá íópeq Manikánka wannah wahnahnirabeqte áhtápéq kíyehoéq parosúáhwe. Ite mibeq kieyabe íre iuwahbehre. Peh mibeq kieyabe suwahbeh ke saiqnarítáhwe. ¹⁴ [Kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itega kéweinínsónsábé péhe éhwéh terieq sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq

mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púreq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.]

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáh púana kamah ainawire. Peh morá ání ite kéiréh ání míankeheéq itega íre wahto ahtápéq pokue mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue síwáhnoréq sóreq waní seberaebéq pokue síwáhnoruowe. Ité kéiréh ání úkitaq itega miraonka mi aníné ahababáq itene ahababáq kiotaikirana áhnte ahababáq aruqarurire. Wereq itereq moráráq iraipéq pokoneheqmóe úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ke ah sokigi aritanehéq aura pira ké tahnsa miáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainawire. Itega síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kéh mónégá tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábárire ewe.

¹⁷ Ité múguwahguo ke méq íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Mi monéwé kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká mi moné aiq kiotaiki mino. ¹⁸ Itega mó síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Titiré tahbéga tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Titiré tahbéráq Maniká awe naneqka tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábárire ewe.

¹⁹ Ité íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Titiré naneq kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe titiré tahbéga mitaq kéh náneq aiq kiotaiki mino. ²⁰ Minayabe wehukenínká iraréna, Titiré tahbéga tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi tahbéyábé irarire. Wega moke tahberapeq kéh náneqsabéákáq irarire. ²¹ Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi nahnsábé irarire. Manikánka mi nahtápéq mía míai puana wega irarime Manikánsabeákáq irarire. ²² Wehukenínká iraréna, Íonka tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ime íre peh morá íonsabe irarire. Manikánka mitaq íopeq tútuue ména wahnahni puana wega irarime wahnahni anínsábéákáq irarire úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáh púaq ite kamah ainawire. Moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete

itaréitaré tahnsa matawéq peh morá Manikáne arambehri mirao ke mewe síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmari táwíomé, kímé, náwahbiame, moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansámé sehgieq íre súáhro. Peh kaweq sansámé mó keyábé irutaboírome Manikánsabe aiq pútare atáhmé mi sansámári ite íre sehgiówe. Íre sehgiónsábé Manikánka kamah ainehboq mi sansámárinkákákáq moq sehgióro. ²⁴ Itega, Mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa míáhwe. Itega múguwahgui aní tahnsa míáhwe. Abehq náneq ka múguwahgui aniné né wanípípéq kéhrana wega anotahta q éhnehéna mi pehgáriq ká súéhre. Mi pehgáriq ká suena anotah ka wenáwíq kéhma wene né wanípípéq kéhrana mi anotah kiotaiki ka íre tagéna pehipi nehre. Itega mi aní tahnsa míáhwe úwe.*

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itega káhpukákáq párétahakákáq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó íwíáhwé iteite iuwéhbeh íwíáhwé peh mitaq kéhre. ²⁶ Péhrasi keo, ite peh aura pira ké tahnsa móe. Káhpú arupipeq kawerue pabeq paberirataq mókake ábórapeqkákákáq náwíq íre kanae úwe.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke míáh púana kamah ainawire. Wehuke maisaráhtáq mó kegá kaweraráhwana kaweq matábú kéhrana peh maisia máipípéq wehukene ayahnsankakaq kambaresa náneqkákákáq kéhre. Ite mina tahnsa ké míáhwe. ²⁸ Mó kegá ite tagéra, Kaweqtaq míáh ké wóe íwíáhowana peh itene irupipeq kopérahpéq íwíáhákákáq ahabábáq íwíáhákákáq kéhre úwe.

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq itega se maisarórabeq ebah mitaq pentabaráhwe. Kaweqtaq mía míauro ke maisarórabeq itega awahriraráhwe. ³⁰ Itega mahraréq, Itene igaqnaréhga míótaq ite moq míahwanaraq tahirímé sega Manikáne ehweh iraru ke subiq súótaq se íre subiq suahwána irino ewe. ³¹ Itega mi ehweh irareme Manikáne ehweh iraru ke subiq súó kene animári múne ewe. ³² Sene animári méq itene igaqnaréhga áhwáro ahabábáq itega soruparowana anotah úkire. ³³ Wehene animáriño, ite moq wehemarí móe. Manikánka ehweh aitená sainsuahna tanáhráq, Iraipéqsábé iuwahriehre éq, Ta-

* **23:24:** Mi pabéqmé éhwéh áwahewé mahraue kéhre. Mi aní tahnsanéq múguwahguéq pehgáriq sansá sehgieq kiotaiki sansámári íre sehgiówe úwe.

banagoneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mi tanáhráq ite íre tabanagorahowe.

³⁴ Minayabe teiníboq írátíáhro. Manikáne ehweh irare kereq ahtebia kéreq íwáhnoro kereq iteba eqmaq suaníe. Eqmaq suahnara iteba sirataq itega táhmaro subiq sueq mó tahmáro awankátaq táhpareq mó tahmáro itene momiwí nahtápéq sahtáté subiqmareq kaqsueq mó ke suwahpeqte mó ke suwahpeqtenué kaqsuagéhe. ³⁵ Mirairataq kaweqtaq mía míaíra ke subiq súéhra puana Manikánka kamah ainawire. Naho mío wehukéní Ábéri kaweqtaq mía míaúwana subiq suowana pukúwe. Pérékíane ahninkáwá Sékáráíae. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq titiré tahbé wahtotaq korabeq Sékáráía subiq súówana pukúwe. Téhwé Ábéri subiq suowara anehe áhnte mó ke subiq súówara sinehe Sékáráía subiq súówe. Moke mi ahbábáqmé iteba kagaire. ³⁶ Teiníboq írátíáhro. Moke mi ahbábáq amahnága oga míáh kébá kagai puana minayabe kamah ainawire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé arutaboirú ehwehne.

(Árúka 13.34-35, 19.41-44)

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboiraitóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe. ³⁸ Írátíáhro. Itega ahqáho aintáhnsábé Manikánka ite iuwena pokire. Iuwena poki puana iteruwahpeqme susa náh tahnsa kanae. ³⁹ Teiníboq írátíáhro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq, Itene Wahnahne áwírué si anínsábé iwíáh iwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe.

(Buk Song 118.26)

24

Sísaga, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Máhka 13.1-2; Árúka 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtáqté wíráípeqté tueyokúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mah kawéq náhmáí tagáhno ewane. ² Ewanana wega itensabé, Amahnága itega moke mah kawéq náhmáímé aiq tahgahoo? Teiníboq írátíáhro. Mi peréhnéhnia ébáhmáí miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga, Anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Máhka 13.3-13; Árúka 21.7-19)

³ Óríwi sawéhrápéq Sísa tútuue míowaq ite we kérahwána kegá itebataq weba séq wensabé, Arega metaq irarénawe ahkake miraoneherabo? Mi tanáhráq itega ahtebanehboq mah marákó marákó parabagina inaraq arega kiwekinie inaraqmé aneq ábóraraginabo kasenowane.

⁴ Kasenowanana Sísa itensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhsábé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagariáhro. ⁵ Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwírué séra mahraréra, Manikánka wehuke merirena kawerari-tankeheéna peh morá ání omaq atena eqmaq auwankéhe. Ínéwé mi aní múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhsábé aiq pútare aritagéhe. ⁶ Mi tanáhráq ebeho ehwéh ireq mó ebéhowe sóiriq ehwéh iragéhe. Íréhrataq íre áhreoro. Téhwe teiú náneq uméh ebeq sínana anehe tanahráqmé íre apubúue sinae. ⁷ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq ehwehranae. Máriínae. ⁸ Moke minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranáe úwe.

⁹ Sísa mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá ite táhtoqme mó kegá subiq suageheéra meiqmera móitagéhe. Itega néne sánsá sehgió púara mah kehiná kéhínánká itensabé íre suwahbanae. ¹⁰ Mi tanáhráq áhnte kegá néne sánsá sinehepeq suera wensabé wensabé íre suwahbáhnaraq sene naruoba móruagéhe. ¹¹ Mi tanáhráq áhnte kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge éra péhenigehe. Péhe éhwéh irarirara áhnte kegá sene péhe éhwéhsábé aiq pútare aritagéhe. ¹² Miraue ahbabáq sansanká anotah ukína puara áhnte kegá sirutaboire sansa suagéhe. ¹³ Ite néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákákáq kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe. ¹⁴ Ebeqme Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh mah kehiná kéhínánká irageheéra síwáhnorirana anehemé anehe tanahráq sinkehe úwe.

Íre kaweq sunúq sínaraqsábé éhwéhne.

(Máhka 13.14-23; Áríka 21.20-24)

¹⁵ Sísa mó mahraréna, Naho Manikáne ehweh irarú ani Tánieriga anotah íre kaweq naneq ábóraraginae teiuwe. *(Daniel 11.31)*

Anehe tanahráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq mi naneq ábóraragínaq tagagehe. Mah sehirá sáhnsahwe tagah keo, iwíáhue tagahro. ¹⁶ Mi tanáhráq Súría marákórápéq míéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq máhpeq míéhrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁸ Sotápéq míéhrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kowekiyehboq

pehbeheráh pokoro. ¹⁹ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboiroro. ²⁰ Ahrena ahrena wehekáhtáqkákáq ah kariehínagakeakákáq mi íre káwéq sunúq sínehboq púreroro. ²¹ Mi tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²² Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehiná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi tanáhráq wahtonaraníe iwíáhúwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq miéhre irara mó kegá itensabé, Isebeq miéhre igehe. Sene péhe éhwéhsábé aiq pútare arítého. ²⁴ Péhe éhwéh irare kegá séra mahraréna, Íné Manikánka omaq intárái aní múge ue seneherawoe. Mó péhe éhwéh irare kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge ue seneherawoe. Sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraoneherawoe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kegá moq sene péhe éhwéhsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe.

²⁵ Moke teiú náneq mókake ábóraragínawire. ²⁶ Ábóraragína puara mó kegá itensabé íné éhweh teiera, Abatapi miéhre irataq mitaq íre koragahro. Segá itensabé, Nahupeq miéhre irataq mi ehwéhsábé íre aiq pútare arítáhro. ²⁷ Sokaesúéhtáq apubúue mibeqté téhragu mahbeqté téhraguinserah íné wehukení úku anínká apubúue tuinauge.

²⁸ Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Máhka 13.24-27; Árúka 21.25-28)

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. *(Aisaia 13.10, 34.4)*

³⁰ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká tuinie onaraq íópeqté náneq ábóraragínara mah kehiná kéhínánká tagéra uwo uwo oneherawoe. Íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe. ³¹ Túónagake pembíáhnka anotah ehwéhnínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suahnararaq wega

omaq sitéh ké moke mah marákó márakóipéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue sigehé úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire í ehwéhne.

(Máhka 13.28-31; Árúka 21.29-33)

³² Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq ahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahnana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ³³ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire. Íné onsaraq miéhre igehé. ³⁴ Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga miáh kégá ómi pehipi íre pukigehé. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaraq anehe pukigehé. ³⁵ Íópeqkákák mah marákó márakóákák parabagínana néne ehwehmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.

(Máhka 13.32-37; Árúka 17.26-30,34-36)

³⁶ Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákák áhwahakák ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq tagariéhre. ³⁷ Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabáréra miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga miéhra kégá miraigehé. ³⁸ Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabáréra ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípipéq kibekúwana anotah íbónsúwana wání piowe. ³⁹ Sega mi tanáhráqsábé íre ahtebowana wání pewe subipáhraruowara pukuwe. Sega mi tanáhráq íre ahtebonserah íné wehukení úku anínká túónagake miéhra kégá monseráhnigehé. ⁴⁰ Mi tanáhráq téhraníté sotápéq arambehirataq mó aní tumerena mó aní auwankéhe. ⁴¹ Téh inítégá tópah karo karoirataq mó iní tumerena mó iní auwankéhe.

⁴² Íné itene Wahnah túóna tanáhráq íre tagariáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro. ⁴³ Anotah wehgá aebó anínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó anínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁴ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsábé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 12.42-46)

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Ahtebia ání tábúsoqme arámbéhrí animé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrío ke wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴⁶ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambéhri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambéhri aniné aru eyoyóinkehe. ⁴⁷ Teiníboq írátíáthro. Wene arambéhri anínká tábúsoqme arámbéhrí puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁸ Ahbabáq arambéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhíre. ⁴⁹ Mira iwíáhínsabé áwáhu arámbéhrío ke subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire. ⁵⁰ Wega íre iwíáhíue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna ⁵¹ anotahta q kamah awena ahbabáq kopéráhpéro keba móatanae. Mitaqte kégá ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

25

Inayáhnkú áhrárigábé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqme teiú áhrárigáú tahnsane. Inayáhnkú áhrárigáúnká o menáhwé taganeheéra sene áráhmuwarí mewera pokurowe. ² Moberiáh áhrárigáúmé múguwahgu urowara mó mobériáh áhrárigáúmé peh ahtebia áhrárigáú miarowe. ³ Múguwahgu áhrárigáúnká peh sene áráhmu mewera káráhsíniakáq íre merowe. ⁴ Ahtebia áhrárigáúnká obenkisa káráhsíni ántéhiyánkákáq áráhmuakáq mewera pokurowe. ⁵ Pokurowana o menáhwé íre apubúue surainsabé mi áhrárigáú múkúqmahkuréra sugarowe.

⁶ Inokáhnabubu mó anínká sawai sawaiéna, O menáhwénká áhníbórá sire. Seragahro uraire. ⁷ Seragahro urairara moke mi áhrárigáúnká irigéra sene áráhmu keqmarówe. ⁸ Múguwahgu áhrárigáúnká ahtebia áhrárigáúnsábé, Itene áráhmu puinkinaire. ⁹ Káráhsíni náiéro urowara, Ahqáho. Itene káráhsíni íre awehra q kéhre. Káráhsíni paiqmaráh kébá kobaiqmáráthro urowe.

¹⁰ Kobaiqmáráthro urowara múguwahgu áhrárigáúnká káráhsíni kobaiqmaraneheéra pokurowana o menáhwé aiq suraire. Wereq ahtebia áhrárigáúnseq táhutahuroneheéra nahupeq kibekéra onsa paiqmatowe.

¹¹ Onsa paiqmatowara anehe mó áhrárigáúnká sure o menáhwénsábé, Onsa siito urowana ¹² o menáhwénká sensabé, Ahqáho éna, Ite íre tagaríoge uraire. ¹³ Mina uronserahniyehboq íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq itega íre tagariáh píuq kawerue níwénunoro úwe.

Móne átárirainsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 19.11-27)

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íné túónawe teiú wéhgá miraurainserahne. We anotah wahnáh ánínéna mó ke suwahpeq pokina uraitaq wene arambehri ke síhrabéna móne átáriagehéna síátáire. ¹⁵ Sene sánsánsabé iwíáhue tagéna síátáire. Mó aní 5 táhúséni (5,000) Kína awena mó aní 2 táhúséni (2,000) Kína awena mó aní 1 táhúséni (1,000) Kína awena se suena poku-raire.

¹⁶ Pokurairana 5 táhúséni Kína átárirai anínká apubúue mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 5 táhúséni Kína meraire. ¹⁷ Mira urainserah 2 táhúséni Kína átárirai anínká mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 2 táhúséni Kína meraire. ¹⁸ Merairana 1 táhúséni Kína átárirai anínká wene wahnahne móne mewena marakó ubuqme mi moné maisawe kopéq sutaire.

¹⁹ Íre wahto tanahráq parabagurairana sene wahnahnka kouwekéna sega átáriaro moné kaweraranieéna síhraburaire. ²⁰ Síhraburairana 5 táhúséni Kína merai anínká átárirai monéákáq mó 5 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 5 táhúséni Kína átáriómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 5 táhúséni Kína matiógé urairana ²¹ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arámbéhríóna aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marahnayabé, Áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráráq iwíáh iwíáhoyehe uraire.

²² Urairana 2 táhúséni Kína merai anínká átárirai monéákáq mó 2 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 2 táhúséni Kína átáriómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 2 táhúséni Kína matiógé urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arambehríóna aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marahnayabé áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráráq iwíáh iwíáhoyehe uraire.

²⁴ Urairana 1 táhúséni (1,000) Kína merai anínká sinehe sure wene wahnahnsabé, Arewe págege wahnáh ání móne. Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne. ²⁵ Arene sánsá tagarió púana arene mónewe marakó ubuqme maisawe kopéq sutauge. Umah. Arega níátóna moné meyo uraire.

²⁶ Meyo urairana wene wahnahnka wensabé, Íre kaweróne. Arewe taoraho íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega ínénsabe, Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne eno? ²⁷ Néne sánsá tagariahna puah aneqsabé néne íntáriarona moné

pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé kouweku-taq mi monéákáq pénkíraq wahnahno kegá áwíra monéákáq náiena irino uraire.

²⁸ Mi wahnáhnká wene arambehri keyábé, 1 táhúséni (1,000) Kína matíéh ániné móne moke mewe 10 táhúséni (10,000) Kína matíéh ání náwéro. ²⁹ Áhnte matíéh ání mónkákáq awenana íregárita q matiankehe. Tabonah aniné matíéh náneq meyaníe. ³⁰ Mah taoráhó árámbéhri ánímé táhtoqme máhpeq sunkíkírirabeq átáhro. Mitaq moke míáh kegá íbiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

Wehukení úku anínká mókake wehuke sainsue ehwehne.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Ínéga wehukení úku anínká téhreh naneqkákáq íópeqté kéreq túónaraq wahnahnérapeq tútuue págegeue wahnahninie. ³² Tútuue wahnahnonaraq moke mah kehiná kéhíná niuranabiahtapeq seiriwe míagehe. Iriwe míéhraq sainsuqme téhtaré túiná araníe. Ménkámehnkáne abowágá wene ka saraqme sipisípiq mó tuiná arena mémewe mó tuiná árénserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraqmaraníe. ³³ Sipisípiq wene ayah púpeq mó tuiná arena mémewe ayahnapeq mó tuiná árénserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraqmaraníe. ³⁴ Saraqmarena íné anotah Wahnáh anínká niyah púpeq míéhra keyábé, Nániboga kawerowe aitéh kéó, wega wahnah wahnahnirabeq kaweq matábúrápéq sewiáhro. Mah marákó marákó íre mirarotaq ite míageheéna mah matábú kawerarowe. ³⁵ Íné nirupibiuraitaq itega kirabo aintárówe. Íné tahbobóuraitaq itega wání náníátówe. Íné wáhnaupéqté ání míarautaq itene nahtapeq mehweh aintárówe. ³⁶ Íné ninerineré naneq íre káráitaq itega náníátówe. Íné nuwahreuraudaq itega soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné seragarowe teinie.

³⁷ Mina kaweqtaq míéhra kegá ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaq árahtaq kirabourauano? Are tahbobóuraitaq árahtaq wání náwátáuno? ³⁸ Are wáhnaupéqté ání míaronaraq itene nahtapeq árahtaq mehweh ataráuno? Are aneraneré naneq íre káráitaq árahtaq náwátáuno? ³⁹ Are awahreuronaraq itega árahtaq soberurauno? Are karábúsiipéq míaronaraq itega árahtaq koragarauno éq kasenigehe.

⁴⁰ Kasenirakake íné anotah Wahnáh anínká mahrarinie. Teiníboq írátiáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq aní mina tahnsa atároré itega íné moq mina tahnsa aintárówe inie úwe.

⁴¹ Sísaga mó mahraréna, Anehe tanahráq ínéga niyah-napeq míéhra keyábé, Nániboga íre kawerowe aitéh kéó, íné nueq ahriahri teh iráipéq kowíáhro. Owainawanseq we kэрáh íópeqté kéreq mitaq míageheéna Manikánka mi

irá parearowe. Mitaq kowíáhro. ⁴² Íné nirupibiuraitaq itega íre kirabo aintárówe. Íné tahbobóuraitaq itega wání íre náníátówe. ⁴³ Íné wáhnaupéqté ání míarautaq itene nah-tapeq íre mehweh aintárówe. Íné inerineré náneq íre káráitaq itega íre náníátówe. Íné nuwahreuraitaq itega íre soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné íre sera-garowe inie. ⁴⁴ Segá ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibi-uraitaqmé tahbobóuraitaqmé wáhnaupéqté ání míaronaraqmé aneraneré naneq tabonahuronaraqmé awahreuronaraqmé karábúsiipéq míaronaraqmé itega are tagéq árahtaq íre séhréh atáráuno éra kasenigehe. ⁴⁵ Kasenirakake íné Wahnah anínká mahrarinie. Teiníboq írátiáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq anínsábé ahqáho atárótaq itega íné moq ahqáho aintárówe terinie. ⁴⁶ Terienara mi kegá ahriahri teh iráipéq pokirara kaweqtaq míáh kégá oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

26

Wahnah kegá Sísá subiq suaneheéra moráenu ehwéhne.
(Máhka 14.1-2; Árúka 22.1-2; Sóni 11.45-53)

¹ Sísaga moke mah ehwéh síwáhnoraruena ite we kérahwána keyábé, ² Téhtaré wéhékáh sótaikúwana apahtáróráq sótaikú iahrerag ko tánáhráq* sinae. Minayabe ahtebahwe. Mi tanáhráq íné wehukení úku aní awankátaq táhparageheéra móintagéhe úwe.

³ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreqka wahnah aní wenáwíq Káiyápásane nahtapeq momiwíuwe. Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne. ⁴ Mi kegá sío síoéra, Sísawe arahue epéq táhtoqme mósubiq suanéhnkono íwíáhuwe. ⁵ Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísá pehraganehe uwe.

Peh morá ínínká Sísane ayahqnopeq wéri abaq ato ehwéhne.
(Máhka 14.3-9; Sóni 12.1-8)

⁶ Pétáni suwahpeqte ání Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aniné nah-tapeq ⁷ táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri ano antéhyá mewe sure Sísane ayahqnotaq antiatowe. ⁸ Antiatowara ite Sísá kérahwána kegá mína tagéq abiahnsanéq iteite náhenéq, Aneqsabé pehipi antiatehro? ⁹ Íre pehipi

* **26:2:** Sótaikú siahrerag ko tanáhráqsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagághno.

antiatéhtáq tahirímé mi werí paiqme áhnte moné mewena tabonah ke nárí irino ewane.

¹⁰Ewanana Sísaga itene ehweh irena itensabé, Aneqsabé mi inínsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ¹¹Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ¹²Íné maisarageheéna mi inínká ninonkataq wéri anti aintena kaweraintéhre. ¹³Teiníboq írátíáhro. Kaweq ehwéh mah marákó marákó teri terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh ínínsabé iwíáhigehé úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Máhka 14.10-11; Árúka 22.3-6)

¹⁴Ite Sísá kérahwána ke airápété téhraníte míahwane. Itebaté ání wenáwíqtare Súrása Ísíkáriótie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue ¹⁵sensabé, Sísá iteba méáúwáhnaraqmé aneq nánianéhbo úwara wega mirainkeheéra sega 30 ebáh móné we náuúwe.† ¹⁶Náuúwana wega se Sísaba móríte tanahráqsabé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.

(Máhka 14.12-21; Árúka 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹⁷Íre múi páréti né tanahráq súwe. Mi tanáhráq ebeqte wéhékáh ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Sótaikú tanahráq iahreraraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenowane. ¹⁸Kasenowanana wega peh morá ánínsabé iwíáhéna itensabé, Sarúsarama suwahpeq teiátáu anípá pokue wensabé, Íwáhnori anínká mahraréna, Íné tanahráq aiq sire. Ínéreq íné séníráh kéreqka arene nahtapeq sótaikú tanahráq iahreraraq kéh táhútáhúq nanehe ire koreawéro úwe. ¹⁹Koreawéro úwaq itega mi ehwéh sehgieq mitaq sótaikú tanahráq iahreraraq ko tahutáhúq kawerarahwáne.

²⁰Íó tupekútaq Sísareq ite airápété téhraníte we kérahwána kereqka tútuue táhuturowane. ²¹Táhuturowanaraq Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwaq ²²ite we kérahwána kegá ireq irupipeq umeh agúwe. Umeh agúwaq ite morání moránínkáue Sísansabé, Néne Wahnahno, arega ínénsabe irareno ue kasenowane. ²³Kasenowanana Sísaga itensabé, Ínéreq moráráq páréti wahba parétáhípeq pámbáhúya anínká néne naruo kowerirankéhe. ²⁴Kowerirahnararaq Manikáne ehwehnka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre

† **26:15:** Mi 30 ebáh mónéwé árahue monébómo. Itega íre tagarione. Wehukega iwíáhéra ákáhtaq áhnte monéé iwíáhowe.

maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwana ²⁵ Súrása Sísane naruo koweriranaú anínká wensabé, Íwáhnoraníno, arega ínénsabe irareno úwana Sísaga wensabé, Arerega aiq iraréne úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Máhka 14.22-26; Árúka 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²⁶ Itega táhutahurowanaraq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme ite we kérahwána ke náiena itensabé, Mahnawé niwaq mire. Nahro úwaq nahwane. ²⁷ Nahwanana náhniáq sera ano ko kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náiena itensabé, Itega ómiga moke nahro. ²⁸ Néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene ahbabáq kaweraitankéhe. ²⁹ Teiníboq írátíáhro. Náhniáq sera ano mahtaq mó íre nanie. Mókake Nániboga wahnah wahnahnirabeq itereq o será ano nanehe úwe.

³⁰ Itega Manikánsabe iwíáh íwíáh igonkónéq máhpeq tueyokéq Óríwi sawéhrápéq pokowane.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Máhka 14.27-31; Árúka 22.31-34; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga itensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. *(Sekaraia 13.7)* Mi ehwéhnká irarinserah ibora ínókáhpéq ite ómiga íné nueq kobeq séberigehe. ³² Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sighehe úwe. ³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áuwéhrataqmé ínéga íre auwanauge úwana ³⁴ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíáhno. Ibora ínókáhpéq kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagarióge apahtáróráq irariniewóne úwe. ³⁵ Úwana Pítaga wensabé, Mó kegá arereq ínéreq iubiq íuwéhrataqmé ínéga, Are aiq tagarióge atanauge úwaq moke ite Sísá kérahwána kegá Pítaga irarú serahnowane.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Máhka 14.32-42; Árúka 22.39-46)

³⁶ Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Késémáni matábúráq pokowane. Sísaga itensabé, Ite mahtaq tútuue míehrana íné móbeq kobúrerono éna ³⁷ Pítareq Sébérine ahninkáwáréréq móbeq mórítowe. Mórítena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁸ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaq tótuqméq tagariáhro éna ³⁹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púrerue mahraréna, Nániboo, are

awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuwahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh areawahbeh sansánúno ue púrerúwe.

⁴⁰ Púreraruena we kéro anitóbá kouwekúwara sugówana tagówe. Wega Pítarehyabe, Pehgáriq tanáhráq árahinsabé íre tótuqméq tagariaho? ⁴¹ Iteiyuwanka kaweq sansánsabé suwahbehre. Peh itene inonka mareqmareréq íre mirao-rahowe. Owainawanka ahababáq aitehnehboq tótuqméq púreroro úwe.

⁴² Púreroro éna mónkakáq se suena kobúrerúwe. Púreréna mahraréna, Nániboo, nirupipeq umehi naneq íre menuwah-nayabé areawahbeh sansá sehginie úwe.

⁴³ We kéro anitóbá mó kouwekúwara anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana tagéna ⁴⁴ Sísaga mónkakáq suena pokue apahtáróráq monseráhnue púrerúwe.

⁴⁵ Púreraruena seba kouwekúwara sensabé, Ite peh ahre-naneheéq sugaho? Írátíáhro. Íné wehukení úku anípá ahbabáq ke kowerire tanáhráq aiq sire. ⁴⁶ Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh ánínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Máhka 14.43-50; Áruká 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq Súrása we kéro anínká súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súówara sega pokamarinkákáq sahmárínkáq Súrásareq moráráq suwe. ⁴⁸ Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. We táhtoráhro úwe.

⁴⁹ Minayabe Súrásaga Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno, aiq míahnó éna nánkóqnówe. ⁵⁰ Nánkóqnówana Sísaga wensabé, Néne iyahnabo aníno, arega mirainie íwíáhóna naneq apubúue miraúno úwara wereq su kegá Sísá ambubue táhtotíówe.

⁵¹ Táhtotíówana Sísareq míno anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe. ⁵² Kiraq auwowana Sísaga wensabé, Arene poka sabiruo. Itega ebeho naneq mewe ebehirataq mó kegá mí naneqtaté iubi q suagéhe. ⁵³ Nánibonsabé, Séhréh ainto teawútáq tahirímé séhréh aintanieéna áhnte íopeqté ké ínéba eqmaq súéh irino. Minayabe íre ahtebaho? ⁵⁴ Ínéga mina tahnsanutaq tahirímé íné pukon-ayabé Manikáne ehwehnka arahue aiq pútaragi iripo úwe.

⁵⁵ Sísaga weba su keyábé mahraréna, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakáq sahnkákáq íné meniraneheéq

seo? Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq tútuue iwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe. ⁵⁶ Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéh aiq pútaraginkeheéq miraowe úwaq ite we kérahwána kegá Sísá auweq pehbeheráh pokowane.

Wahnah kegá Sísá ehweh ató ehwehne.

(Máhka 14.53-65; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahme wenáwíq Káiyápásae. Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Káiyápásane nahtapeq momiwíue míówe. Momiwíue míówara Sísá táhtoró kega we meqmera Káiyápásane nahtapeq móátówe. ⁵⁸ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure nahnoerápéqté mátábúrácq párísiwarí máhpeq tútuue míórabeq kéné sega Sísá aneronehrabomo éna taganieéna tútuue míówe.

⁵⁹ Sísá subiq suaneheéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísansabé péhe éhwéh atéhra keyábé kabaruwe. ⁶⁰ Kabaruwara áhnte kegá iriwe méra péhe éhwéh teríúwe. Segá teríú ahabábáq Sísá íre subiq suahráhu ahabábáre. Sinehe mó anitégá iriwe méra mahraréra, ⁶¹ Mah anímé aiq mahraréna, Ínéga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruqme apahtáro wéhékáh mó pearahráhuge uraire uye.

⁶² Uyana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka iriwe ména Sísansabé, Mi anitégá iraréya ehwéhmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana ⁶³ Sísaga íre iraria peh ehiya míówe. Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Maniká oga mía míai anínká tagaríéhtáq pahsuqme teio. Manikánka ite Asiu ke meirena kaweritankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo? Pahsuqme teio úwana ⁶⁴ Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Teiníboq írátíáhro. Íné wehukení úku aní Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq írábúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶⁵ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Minayabe mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. ⁶⁶ Minayabe aneratanéhnkono úwara sega wensabé, Wega ahabábáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe. ⁶⁷ Táhmáro kegá Sísane auranabiah tehqni atera siyahtate subiqmárówe. Táhmáro míó kega we siyahpóra subera wensabé, ⁶⁸ Are Manikánka omaq ato aníninaraqmé are subiqmaréh aní insebo? Teio uwe.

Pítaga, Sísá íre tagaríóge ú ehwehne.

(Máhka 14.66-72; Áruká 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pítawe máhpeq mátaburapeq tútuue miowana arambehri ahrárigá weba séna wensabé, Are Kehrari marákórápéqté aní Sísareq miarone úwe. ⁷⁰ Sísareq miarone úwana ómiga írátíótaq Pítaga ahqáho atena mi ahráriyábé, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboqe éna ⁷¹ mitaq suena ogesáh ogesáhraq kowíowe.

Kowíowana mó arámbéhrí áhrárigá we tagéna wereq míó keyabé, Mah anímé Sísá Néhsara suwahpeqte ánínseq miaraire úwe. ⁷² Úwana Pítaga mó ahqáho atena, Pópoqnahga tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge éna, Arega iraréna anímé íre tagaríóge úwe.

⁷³ Mótaq tahnsa mitaq míó kega Pítaba séra wensabé, Arereq wereqne ehweh peh morá éhwéh púah are wenawahrah aní móne uwana ⁷⁴ Pítaga ehbonéna mahraréna, Pópoqnahga tagariéhtáq itega irare anímé íné íre tagaríóge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana kokórega ehwehnúwe.

⁷⁵ Kokórega ehwehnúwana Sísaga teawu ehwéh Píta ahrreraq konsabe iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaaq arega íné íre tagaríóge apahtárórác irariniewóne úwe. Kokórega ehwehnútaq Pítaga mi ehwéh iwíáhéna máhpeq tueagéna anotahtaq ibisówe.

27

Sísá meqmera Páhirátiba móátó ehwehne.

(Máhka 15.1; Áruká 23.1-2; Sóni 18.28-32)

¹ Ahbiahipeq moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreqka Sísá subiq súéhra ehwéh sío síoéra ² wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh aní Páhirátiba móátówe.

Súrása párikirio ehwéhne.

(Eqmaro 1.18-19)

³ Súrása Sísane naruo koweriro anínká mina tagéna, Íre kaweruraqe iwíáhéna wega meyo moné, 30 ebáh moné mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq abowah wehreqpa sure sensabé, ⁴ Kaweqtaq mía míai aní ahbabáratewóge úwe. Úwara sega wensabé, Íre itereq wehgaq míre. Arerene wíre uwana ⁵ Súrásaga mi moné Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móruparuena tueyokue wewe móbárikiriowe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mi moné mewera mahraréra, Mah monéwé wehukení subiq sueyabe móné púaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mónéákác morárác íre maranéhe uwe. ⁷ Segá

sío síoéra wáhnaupéqté ké maisaraneheéra téh marakóráté párétah mirao marákó mi monéráté paiqmarówe. ⁸ Sega paiqmárónsabe wehukega mi marákóyábé Korahq Marákóe ue áwirarówe. Amahnágaákáq mi awíq peh kéhre. ⁹ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáíaga naho mahraréna, Ísara kegá wehukení paiqmaraneheéra 30 ebáh móné omaq matowe. ¹⁰ Maniká néne Wahnahnka tenínserah sega mi monéráté téh marakóráté párétah mirao marákó paiqmárahwe úwe (Jeremaia 11.12-13)

Páhírátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Máhka 15.2-5; Áruká 23.3-5; Sóni 18.33-38)

¹¹ Sega Sísá anotah wahnáh ání Páhírátiba móátówana wega wensabé kasenéna, Arewe Asiu kené Wahnahpo úwe. Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ¹² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísá ehweh atówana sene ehweh íre ayahqmarena peh ehiya míowe. ¹³ Peh ehiya míowana Páhírátiga wensabé, Sega ehweh atáh éhwéhmé íre irahno úwana ¹⁴ Sísaga Páhírátine ehweh moq íre ayahqme teawuwe. Íre ayahqme teawunsabe Páhírátiga áhtenéna iwíáh kikirúwe.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Máhka 15.6-15; Áruká 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

¹⁵ Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opéue karábúsiipéqté ání Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhírátiga pugesuaq pugesarúwe. ¹⁶ Mi tanáhráq ahbabáq ani wenáwíq Páréhba karábúsiipéq míowe. ¹⁷ Áhnte Asiu kegá Páhírátiba suwana wega sensabé, Páréhba pugeq auwanínkono? Sísá Manikánka omaq atena eqmaréhre e aní pugeq auwanínkono? Inse pugeq auwanínkono kasenúwe. ¹⁸ Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Inse pugeq auwanínkono úwe.

¹⁹ Páhírátiga kotiorabeq wahnahnúwana wene ahrega ehweh eqmarena mahraréna, Asiu kegá ehweh atáh ánínsabé inokáhpeq áónáhéna nirupipeq áhnte uméhirana tagoge. Minayabe mina kaweqtaq mía míai aní pehragato úwe.

²⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátí koreawéro. Wensabé teaweq, Páréhba pugeq auwe Sísá subiq suo ue koreawéro éra pagu pagunuwara míó kega, Páréhba pugeq auwo uwe. ²¹ Úwana Páhírátiga mónkakáq sensabé, Mah anité inse pugeq auwanínkono úwara ómiga, Páréhba pugeqio uwana ²² Páhírátiga sensabé, Sísá Manikánka

eqmaréhre e anímé aneratanínkono úwe. Aneratanínkono úwara sega wensabé, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana²³ Páhírátiga sensabé, Aneqşabébo? We aneq ahababáiro úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe.

²⁴ Uwana Páhírátiga iwíáhéna, Mahta q miáh kégá néne ehweh íre irah púana anotah tobéhiyehboq túbáh aginie. Túbáh aginie éna wehukega tagaríotaq wání antehya mewe wene ayahnkara pabeq paberúwe. Pabeq paberaruena sensabé, Tagaríáhiro. Mah aní subiq sue iwíáh íre néne peh iteitene iwíáh wíre úwe. ²⁵ Úwara moke míó kega mahraréra, We subiq súéhranka itereq itene animárínseq kamah ainawire uwe. ²⁶ Minayabe Páhírátiga Párehba pugeq auwena Sísa áréti sahtáté subóro aritena sóntía kégá awankátaq táhpawe subiq suagehéna siuwe.

Sóntía kégá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Máhka 15.16-20; Sóni 19.2-3)

²⁷ Páhírátine sóntía kégá Sísa meqmera wahnah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sontiá ké síáhrabuware Sísa momiwíuríowe. ²⁸ Momiwíéra moke wene korósi ugurú auwera peh morá tautáúq korósi abaq atera ²⁹ ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. Suki atera wiahnókara wene ayah púpeq atera wene auranabiahapeq sirehunseraráq méra wensabé péhepehe iwíáh iwíáh atera awiréh atówe. Awiréh atera wensabé, Aiq miáhno? Arewe Asiu kené Wahnah mone* éra ³⁰ tehqni atera wiahnó sahtáté ayahqnotaq subiqmarera ³¹ awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósi akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparanehéra meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Máhka 15.21-32; Áríka 23.26-43; Sóni 19.17-27)

³² Sóntía kégá Sísa meqmera awankátaq táhparanehera urabeq pokue Sáirini marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni piehgiútaq saiqnatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaq mena kúwe. ³³ Sega pokue Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukeni ayahqno tánúnsutapére. ³⁴ Mitaq sega íre érorahi kítabel maráhsíní mewera náhníaq sera anopipéq sombirahue Sísa náuúwana nawe tagéna ahqáho éna íre nówe. ³⁵ Íre nówara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera

* **27:29:** Anotah wahnáh anínká aneranerinserah Sísa aneraneratówe. Mi tanáhráq anotah wahnáh kégá tautáúq korósi sukiera wahnah ayáhúq sukiera sene síahraq tútuue méra wiahnó kara tahnsa náneq siyah púpeq táhtotawéra wahnahnowe.

awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraq mianeheéra káhsiue saraqme meyówe. ³⁶ Saraqme mewera tútuue méra Sísá awahnkanuwe. ³⁷ Ehweh átó ehweh kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehiránká mahraréna,

Mah anímé Sísá Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁸ Sísá awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátareráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ³⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísá tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbiréra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. ⁴⁰ Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno, arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno. Arewe aiq pútaq Manikáne ahninkáwá inaraqmé maraipéq tueagúno éra awiréh atówe. ⁴¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Sísansabé moq awiréh atówe. ⁴² Awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire. Wega, Íné Asiu kené Wahnah muge iwíáhire. Wega marakóipeq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe. ⁴³ Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge éna Manikánka séhréh aintankéhe iwíáhire. Manikánka wensabé arutaboírinaráq seséhréh atanae éra awiréh atówe. ⁴⁴ Aebó ánité awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwehnéra Sísansabé awiréh atóye.

Sísá pukú ehwehne.

(Máhka 15.33-41; Árúka 23.44-49; Sóni 19.28-30)

⁴⁵ Wéhékáhnabubu moke mah marakó marakó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkakáq peh sunkíkíratiowe.†
⁴⁶ Tunsorerutaq Sísaga wewene ehwehtaq Wenabonsabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahníe úwe. Mi ehwehnúmé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe.
⁴⁷ Úwara táhmaro iriwe mío kega irera mahraréra, Éráísansabé áhrabire uwe. ⁴⁸ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítabeh nah nanepipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísaga píbirá nankeheéna awuwe. ⁴⁹ Awutaq mó kegá, Peh áwé tagahro éra, Éráísaga segaweratanabiramo. Taganeheqmúne uwana wenawa kiyokúwana ⁵⁰ Sísaga mónkakáq anotahtaq ehwehnéna wenawa Maniká awena putiowe.

⁵¹ Putiotaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnkéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré

† 27:45: Wéhékáhnabubume Písíni ehwéh 12 kíróku kéhre. Tunsorerutaq 3 kíróku kéhre.

úkúwe. Téhtaré úkúwana máríúwana ebahmarí parebare agúwe. ⁵² Parebare agúwana maisaró oná sigúwe. Sigúwana Manikánsabe aiq pútare atera puku weh áhréné sinonka Manikánka iriritena oganúq sitowe. ⁵³ Maisiapípéqté kie irigéra anehe Sísá oganúkútaq mi kegá Sarúsarama suwahpeq pokuwara áhnte mó kegá tagowe.

⁵⁴ Máríúwara sóntía kereq sene kíápéténireqka minaakaq moke mó naneqmarínkákáq tagéra anotah ahréera mahraréra, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre uwe.

⁵⁵ Sísá íre putiotaq Kehrari marákórápéq suena pokútaq áhnte mó inínsónká we séhréh ataneheéra kérowe. Sísá putiotaq mi ahrérónká móbeq iriwe méra awahnkanuwe. ⁵⁶ Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriáe. Wenaogo Máhriáwé Sémísireq Sósépareqne sinowae. Mi inítéreq Sébérine ahninkawáréné sinowareqka moq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípéq maisaro ehwehne.

(Máhka 15.42-47; Áruká 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁵⁷ Árimátéa suwahpeqte aní wenáwíq Sósépaé. We áhnte monéákáq anínéna Sísansabé aiq pútare atowe. ⁵⁸ Sísá pukú wehekáh ío tupekútaq Sósépage Páhirátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atena sóntía keyábé, Sísane anonka mah aní áwéro úwe. ⁵⁹ Áwéro úwara sega wene anonka áwúwana Sóséparehga Sísane anonka mewera íre wahto taberábe ambántáipéq úbíqme ⁶⁰ Sósépane o ubusa onápípéq mómaisarówe. Maisarera anotah ebáh paentáwe kure maisaró mehphéh paiqmarera pokuwe. ⁶¹ Mágára suwahpeqte íní Máhriareq mó wenaogo Máhriareqka mitaq tútuue méra awahnkanuye.

Sóntía kegá maisarórabéq wahnahnu ehwéhne.

⁶² Sísá maisaró wehekáhmé Asiu kene ahrena ahrena wehekáhné ménsámehnsá kawerare wehekáhne. Mi wehekáh parabagúwana mó wehekáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Péhrasi kereqka Páhirátiba kosoruparawéra ⁶³ wensabé, Anotah aníno, péhepohenurai anínká oga míaraitaq mahraréna, Íné pukéna apahtáróráq mó oganúkinauge uraire. Itega mi ehwéhnúmé aiq iahreraq kéhre. ⁶⁴ We kété kegá we maisatorabeqte wene anonka segiroqmera mó kopéq suera mó keyábé, We oganúkire teríyehboq arega sóntía keyábé mi maitáq apahtáróráq kowahnahnoro arito. Arega íre mirainaraq anehete péhe éhwéhnká ebeq piah péhe éhwéh kiotaikinae uwe. ⁶⁵ Uwana Páhirátiga sensabé, Sóntía ke meriqmeq we maisatorabeq pokue mitaq óna paiqme págege

atawéq kawerue wahnahnarito úwe. ⁶⁶ Kawerue wahnahnarito úwara sega sóntía ke meriqmera pokue méhpeh paiqmáro ébáh ónsá perahsarera mó kegá sirúého éra sóntía keyábé kawerue wahnahnoro arítówe.

28

Sísa oganúkú ehwehne.

(Máhka 16.1-10; Árúka 24.1-10; Sóni 20.1-18)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq ío kiembogútaq Mágára suwahpeqte íní Máhriareq mó wenaogo Máhriareqka maisarorabeq tagayeheéra pokuye. ² Tagayeheéra pokuyana anotah mariúwana Manikáne íópeqté ánínká tunse méhpeh paiqmáro ebáh paentáwe móbeq marena mi ebáhtáq tútuue míowe. ³ Wene auranabiah sokeqsúéh tahnsa kúgú agúwana wene korósi anotah tabérábé píribiríoyáh tahnsane.* ⁴ Mitaq wahnahnurío sontía kégá we tagéra anotah ahréera iransánéra pusa ké tahnsa úkuwe.

⁵ Íópeqté ánínká mi inítéyábé, Íre áhreotao. Íné tagaríómé itega Sísa awankátaq táhpato aní seragéhye. ⁶ We mahtaq íre miéhre. Wega irarurainserah oganúkire. Wene anonka matotaq seragahtao. ⁷ Tagéta peheráh pokue we kété ke koreríetao. We iriwe oganúkéna Kehrari marákórápéq ebeq kínaq we anehe kirataq Sísa mitaq tagagehe. Aiq teiúge. Koreríetao úwe.

⁸ Úwara mi inítégá áhreéra peh sene sirupipeq iwíáh iwíáhéra apubúue mitaq suera pehbeheráhnue ite Sísa kérahwána ke teieyeheéra pokuye. ⁹ Pokue ahtapeq kuyataq Sísa req sereq piehgiúwe. Sísa sensabé, Pehwehrué miáhtao úwara mi inítégá weba kure wene aigará táhtoqme iwíáh iwíáh atóye. ¹⁰ Iwíáh iwíáh atóyana Sísa sensabé, Íre áhreotao. Nánuwahrahyabé korerieq, Kehrari marákórápéq pokoro. Mitaq íné tagagehe. Koreríetao éna eqmarowe.

Maisaróabeq sóntía ke teríu ehwehne.

¹¹ Eqmarowara mi inítégá pokuyara maisaróabeqte sóntía kégá Sarúsarama suwahpeq pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké moke tago naneq teríuwe. ¹² Teríuware Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka momiwíue sío síoéra moráénéra sóntía kégá sene ehweh sehgeheéra áhnite moné síuwe. ¹³ Móne siera mahraréra, Mó keyábé mahraue terieq, Inokáhpeq ite sugéwonayabé we kété kegá sure wene anonka mewera

* **28:3:** Tók Písini ehwéhmé píribiríoyah tahnsane áwíqmé íre kéhre. “Olsem ais” kéhre.

eheqpopoq morúáhwe teriéro uwe. ¹⁴ Teriéro éra, Anotah wahnáh ánínká ite sugéwaro ehwéh irahnaraq itega mi ehwéh tábúsoqme teawenéhe. Teawénaraq wega ite íre kamahinae uwe. ¹⁵ Uwara sóntía kegá móne mewera mi pehe éhwéh sehgiúwe. Asiu kegá mi ehwéh Súría marákórápéq mitaq teri mahtaq terinuwara abae agúwe. Miraunsabé mi tanáhráqkákáq amahnágaákáq Asiu kegá mi ehwéhnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atáhwe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Máhka 16.14-18; Árúka 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁶ Ite airápété morá ké Sísá kérahwána kegá pokue Kehrari marákórápéq Sísaga teiu sawéhrápéq kiowáne. ¹⁷ Mitaq Sísá tagéq wensabé íwíáh íwíáh atahwáne. Peh táhmaroga sirupipeq téhtaré íwíáhuwe. ¹⁸ Sísaga iteba wahtotaq séna itensabé, Maniká Nániboga íopeqkákáq mah marákó marákóákáq moke wahnahnúno aintena págege aintéhre. ¹⁹ Minayabe pokue mah kehiná kéhíná íné séniráh ké úkigehboq kosíwáhnororo. Nániboreq íné wenahninseq Manikáne Awanseq íwírué wání meriéro. ²⁰ Moke teiátáu ehwéh tábúsoqme sehgiéhbo kawerue síwáhnororo. Kawerue írátíáhro. Amahnágaákáq mókakeakáq mah marákó marákó parabagína tanáhráqkákáq peh itereq mía míainauge úwe.

Máhka Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Máhkawe Sarúsarama suwahpeqte áninéna téhtaré áwíq kéhre. We mó awíqmé Sóni Máhkae. Sísaga marakóipeq ména síwáhnorútaq Máhkawe peh mahbi míowe. We Páhnábása awahrah aní ména Píta séhréh atena anehe Páhnábásareq Porareq séhréh aritowe. Aroma kegá págege sansánsábé suwabó púana Sísaga págegeue miraú arámpéhríyábé Máhkaga sehiranúwe. Aroma kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra Sísansabé aiq pútare atageheéna Máhkaga sehiranúwe.

Máhkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sóni wání meri merini anínká irarú ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Árúka 3.1-9,15-17; Sóni 1.19-28)

¹ Sísaga Karáhéwé Manikáne ahninkáwá wíre. Kaweq éhwéh áwahewé ² Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga púkuipéq sehiranue mahraréna,

Írátíáhro. Néne ehweh korerie anímé ah kawerinkeheéna ebeq eqmaróge. ³ We abatapi ména sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro inkehe úwe. *(Aisaia 40.3)*

⁴ Mah sehiránká irarinserah wání meri merini aní wenáwíq Sóni uworapeq ména ehweh teri terinéna, Manikánka itene ahababáqsabe kaweritankéhboq ahababáq sansa sueq kaweqtaq miáhro. Itene ahababáq sansa sueq kaweqtaq miéhrataqmé wání meiníe úwe.

⁵ Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreqka ómiga weba suwe. Su kegá sene ahababáqsabe Maniká teawúwana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe. ⁶ Sóniga kéhmane áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákáq sehenáhrabahnkakáq nówe. ⁷ Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaqime aní míre. We anotah aní púana ínéga nirehunserraraq ména wene súu nahníaq pugereyabe íre awehrari aní múge. ⁸ Ínéga peh wání mei meinonana wega Manikáne Awa náinkéhe úwe.

Sóniga Sísaga wání meawu ehwehne.

(Mátíyu 3.13-17; Árúka 3.21-22)

* 1:7: Naho púkúwé “Manikáne O Ehwehne” ue púkuipéq mahraue karaire. Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaqime aní púana wega ehweh irarínaraq íné ehiya míanie úwe.

9 Mitaqkake Sísaga Néhsara suwahpeq Kehrari marakórápéqté súwana Sóniga Sorana aroipéq Sísá wání meawuwe. 10 Meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq tagówana sabonah sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwe. 11 Márunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

Owainawanka Sísá áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Áruká 4.1-13)

12 Manikáne Awanka Sísá meqmena abatapi móatowe. 13 Áhnte wehekáh 40 wehekáh Sísá mitaq míowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. Sísá ménkámehnká míórabeq míowara íopeqté kégá weba séra séhréh atówe.

Sísaga Kehrari marakórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Áruká 4.14-15)

14 Mó kegá Sóni karábúsiipéq átówana Sísaga Kehrari marakórápéq pokéna Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwe. 15 Teriena, Ibora awehraq tanáhráq míre. Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puaq itene ahbabáq sueq kaweqtaq méq mah kawéq éhwéhnsábé aiq pútare aintáhro úwe.

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Mátíyu 4.18-22; Áruká 5.1-11)

16 Sísaga Kehrari kawéhú ayehrápéq noguwara se ábáráhré Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítáe. Se pah meyóya anité míóyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe. 17 Tagéna sensabé, Íné séniráhtaó. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehye. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sighe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtaó úwe. 18 Séniráhtaó úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísá kéroýe.

19 Kéroýana Sísaga kure mó abáráhré Sébérine ahninkáwáraré síwíqmé Sémísireq Sónireq sene sípiipéq méra kahwewarí kaweq kaweruyana tagówe. 20 Tagéna Sísaga máhotao úwara mi abáráhrégá sibowáreq wereq arambehriu kereq sípiipéq suera Sísá kéroýe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Áruká 4.31-37)

21 Sega Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Sísaga momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwe. 22 Síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá

síwáhnorunserah Sísaga íre miraúwe. Ahqáho. Wega págegeue síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

²³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna ²⁴ Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Are Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagarióge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena wensabé, Ehiya mé we auwe pokúno atowe. ²⁶ Auwe pokúno atowana owainawanka mi aní kúrugúru atena kareéna we auwena pokúwe. ²⁷ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra ehmuniq éhmúnírera, Aneqpomo? O ehweh míre. Anotah wahnáh ánínká síwáhnori serahnéna Sísaga págege ehwéhne owainawankákáqsábé, Miraoro i puara sega wene ehweh apubúue íráhwe uwe. ²⁸ Moke Kehrari marákórápéq Sísaga éhweh apubúue mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Árúka 4.38-39)

²⁹ Sísareh Sémísireh Sónirehga Asiu kené momiwí nahtápéq suera kure Sáímónireq Ehntarureqne nahupeq kibekuwe. ³⁰ Sáímónine ahrahnawa osoro awahréna máhriqtaq míowara míó kega Sísaga apubúue teawúwe. ³¹ Teawúwana Sísaga weba séna ayahnkara táhtoqme iriatowana kaweragúwana táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 8.16-17; Árúka 4.40-41)

³² Mi wehekáh íó tupekútaq wehekeqká ómi awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq meriqmera Sísaba mórítówe. ³³ Mi kehiná suwahpeqte kégá ómi méhpeh sahuriówe. ³⁴ Sísaga áhnte awahreu ke kaweraritena áhnte owáináwámári kaqsuowe. Owainawamarínká Sísaga tagarió púana wega se ehiansá aritowe.

Sísaga Kehrari marákórápéq kure kaweq ehwéh teriu ehwehne.

(Árúka 4.42-44)

³⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga iriwe ména mitaq suena abatapi kowéna Manikánsabe púrerúwe. ³⁶ Sáímónireq wene iyahnaboreqka koanebahréra ³⁷ Sísaga tagéra wensabé, Ómi kégá arensabé anebahrowe teawúwe. ³⁸ Teawúwana Sísaga sensabé, Mó ke suwahpeqkakákáq ehweh teriníboq pokonehe. Terinieéna tumióge úwe. ³⁹ Sísaga moke Kehrari marákórápéq noginieéna pokéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq ehweh teriena owainawamarí kaqsuowe.

Sísaga anotah naonkákákq ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.1-4; Áruká 5.12-16)

⁴⁰ Anotah naonkákákq ánínká Sísaba séna áhtenú púana arehunseraráq ména Sísansabé pagu pagunéna, Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga wensabé arutaboiratena ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirainauge. Are awaho ani míahno atowana ⁴² mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwana ⁴³ Sísaga eqmaranaútaq wensabé, Írátíahno. ⁴⁴ Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire igehboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno éna apubúue eqmaq auwowe. ⁴⁵ Eqmaq auwowana kaweragú aninká pokéna kawerato ehweh mitaq teri mahtaq terinúwara áhnte kegá írówe. Áhnte kegá író púana Sísaga mó ke suwahpeq íre korahúwe. Írakaumo. Peh abatapi kowíowara mó marákórápéqté kéreq mó marákórápéqté kéreq áhnte kegá mitaq weba suwe.

2

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 9.1-8; Áruká 5.17-26)

¹ Sísaga táhmaro wehekáh ména mitaq suena Kápénéáma suwahpeq kouwekúwara wene nahtapeq míéhre mitaq teri mahtaq terinuwara írówe. ² Irera áhnte kegá weba sáhatiówara kígiúnsabe mó kegá méhpeh íre míahrahuwana Sísaga kaweq ehwéh teriuwe. ³ Itaréitaré ánítógá aiayah pukia ání sehgiwera weba suwe. ⁴ Séra ahtapeq kutaq áhnte wehekékáká nahupeq kígiúnsabe sega Sísaba íre kioráhéra nahnsorapéq kire Sísane ayahqñonsoraq abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkákákq sehitagmaqme meqmera Sísá míorabeq márúnátówe. ⁵ Sega iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana wega sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

⁶ Úwara Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá tútuue méra sirupipeq iwíáhéra, ⁷ Mi ehwéhmé aneqsabé irariro? Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáqsabe kaweraritahráhire iwíáhuwe. ⁸ Sísaga sene sirupipeqté iwíáh wene arupipeq tagéna sensabé, Itewe aneqsabé mira iwíáho? ⁹ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre

págege ehwéhme ahnabo? ¹⁰ Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahbabáq kaweraritahráuge. Sokigi ainíboq tagaríáhro éna aiayah pukia ánínsábé, ¹¹ Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe. ¹² Pokúno úwana irigue wene máhriq apubúue mewena pokúwara ómi míó kega tagéra áhtenue Manikánsabe íwíáh íwíáh atera, Mahna tahnsa morá ibora tagóne uwe.

Sísaga Áríwáinsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Áríuka 5.27-32)

¹³ Sísaga Kehrari kawéhú ayehráq mó kúwara ómi míó kega weba sáhatiówana Manikáne ehweh síwáhnorúwe. ¹⁴ Sísaga mi-taq suena ahtapeq nogutaq táhkísi moné meyo aní wenáwíq Áríwái tagówe.* Áríwáiwe Ápíasane ahninkáwá táhkísi moné meyo nahtápéq tútuue míowana Sísaga wensabé, Íné séniro úwana Áríwáiga irigue kérowe.

¹⁵ Áhnte táhkísi moné meyo kereq mó ahbabáq kereqka Sísá kérońsabe Sísaga Áríwáine nahtapeq táhutahurútaq mi kegá Sísa req we kéro kereq táhutahuruwe. ¹⁶ Táhutahuruwara Mósísine ehweh síwáhnoru Péhrasi kegá minayabe tagéra Sísá kéro keyabé kasenéra, Sísave aneqsabé táhkísi moné meyhá kereq ahbabáq kereq moraráq táhutahuriro uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótegha awaho wehuké máráhsini íre náriasa peh morá awahre ke nárire. Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahbabáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehriro sansánsábé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Áríuka 5.33-39)

¹⁸ Sóni kéro kereq Péhrasi kereqka táhutahuq awehriutaq wehukega Sísaba séra kasenéra, Sóni kéréh kereq Péhrasi kérérah kereqka táhutahuq awehriowara aneqsabé are kéréh kegá íre awehrioo uwe. ¹⁹ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé wene iyahnabo ba míéhtáqmé táhutahuq awehrioo? Írakaumo. ²⁰ Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga sirutaboirá táhutahuq awehriogehe úwe.†

²¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhketí kawerinieéna o ambántaráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhketí subanki irino. ²² Wehukenínká o nahníaq sera ano naho naho méméné áuyahwa antehyápípéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh ántéhyá tapoagirana sera

* **2:14:** Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhno. † **2:20:** Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhno.

ano marakóraq antigi irino. Wehukeníká o será ano o antéhyápípeq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.‡

Sísaga ahrena ahrena wehekáhnsábé arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Árúka 6.1-5)

²³ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kuwe. ²⁴ Kuwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh ké tagáhno. Ahrena ahrena wehekáh íre mirao sansámé sewe aneqsábé miraoo uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka tabonahéra sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnsahwe ahtebaho? ²⁶ Wehukení wenáwíq Ábíátawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní míotaq Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kégá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahrahowe íre. *(1 Samuel 21.1-6)*

tega mi sehirá íre sáhnsahwe ahtebaho úwe.

²⁷ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh ko púana Manikánka wehuke miraroo? Írakaumo. Wehuke míó púana ahrena ahrena wehekáh mirarowe. ²⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáhnkákáq wahnahn nahn nuge úwe.

3

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq aní kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Árúka 6.6-11)

¹ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq mó kibekúwana sawenkahnia áyáhnkákáq aní míowe. ² Míowara Péhrasi kegá Sísá ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh Sísaga mi aní kaweratanabiramo éra ebitíowe. ³ Ebitíowana Sísaga sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Ínéba sewíahno éna ebitíó keyabé, ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnikáwé ahrena ahrena wehekáhnsábé anere teiro? Wehuke kaweraritanéhnkono? Íre kaweraritanéhnkono? Wehuke séhréh aritanéhnkono? Subiq suanéhnkono úwara se ehiya míowe. ⁵ Se sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé íre sirutaboiria sirupipeq págegeunsabe

‡ 2:22: Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

Sísane arupipeq umeh agúwe. Umeh agúwana wega se ebitáwéna abiahnsa aritena sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ⁶ Kaweragúwara Péhrasi kegá tueague Érótime iyahnaboreqka momiwíue sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Káwehu ayehráq áhnte kegá momiwíu ehwéhne.

(Árúka 6.17-19)

⁷ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera káwehu ayehráq pokuwara áhnte Kehrari marákórápéqté kegá we kérowe. ⁸ Kehrari marákórápéqté kéreq Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Írúméa marákórápéqté kéreq Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq seberaebéqté kéreqka áhnte kehinánká Sísaga miraúnsabe irera weba suwe. ⁹ Áhnte kegá sunsabe Sísaga we kéro keyabé, Áhnte kegá pagunúéhboq sípi wahtotaq mewe sero úwe. ¹⁰ Áhnte awahre ke kaweraritionsabe moke mó awáhré kegá Sísá táhtoranehéera pehentáwe sunsabe Sísaga we kéro keyabé mi ehwéh teriuwe.

¹¹ Owainawamarínká Sísá tagéra wensabé áhreu puara arehunseraráq méra anotahtaq mahraréra, Are Manikáne ahninkáwá wóne uwana ¹² Sísaga sensabé abiah matawéna, Íné éhweh irariyehboq ehiya miáhro úwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Árúka 6.12-16)

¹³ Sísaga sáwéhrapeq pokéna wega omaq siteyabe awahbó ke síáhrabúwara weba kíúwe. ¹⁴ Kíúwana airápéte téhraníte weba míageheéna omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee síwíraritena mi kegá ehweh koreri terinigeheéna omaq sitowe. ¹⁵ Sega owainawamarí kaqsuageheéna págege atena omaq sitowe. ¹⁶ Wega omaq sito kewe Sáímóniwe mó awíq Pítæ ue áwíratena ¹⁷ se ábáhré Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireqsabé Póánégie ue síwíraritowe. Mi awíq áwahewé puruburu aníte tahnsane ue síwíraritowe. ¹⁸ Ehntaru, Pírípi, Pátórómíyu, Mátíyu, Tómáhsi omaq sitena Sémísi Ápíasane ahninkáwá omaq atowe. Sáímóniwe we Kénáni marákórápéqté ánínseq Táriásareq omaq sitowe. ¹⁹ Súrása we mó awíq Ísíkáríóti Sísane naruo koweriranaú anínseq omaq sitowe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.24-32; Árúka 11.14-23, 12.10)

²⁰ Sísaga nahupeq kibekúwara áhnte wehekéqká weba mó kiranéhnatíówe. Mitaq kígiúnsabe Sísareq we kéro kereqka

íre táhutahurorahuwe. ²¹ Sísá awahrahga minayabe írótaq, We uwoyansa aní úkire éra we koweraneheéra suwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Mósísine ehweh síwáhnoro kegá seye náhenéra, Pésébúri, owainawane wahnahnka Sísá págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawa kaqsuahráhire éra ehmunig éhmúníruwe. ²³ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sensabé, Ínéba sewíáhro éna pabeqme ehwéh mahraréna, Owainawanka wewe árahue kaqsuankéhbo?

²⁴ Wahba marákórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁵ Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe.

²⁶ Owainawanseq wenawahrahreq ebehotaq tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino. ²⁷ Wehukenínká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq pehipi íre kibekorahire. Írakaumo. Ebeqme wega ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnsá pehipi meyahráhire úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ahbabáréra Manikánsabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke kaweraritahráhéna mi ahabábq íre ahrreraq matiankehe. ²⁹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atéh ánímé Manikánka mi aní íre insahwé atankéhe. Mi ahabábq peh ahrreraq matiankehe úwe. ³⁰ Segá, Owainawanka Sísá séhréh atéhre unsabe Sísaga mi ehwéh irarúwe.

*Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.
(Mátíyu 12.46-50; Árúka 8.19-21)*

³¹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka séra máhpeq iriwe méra mó keyábé, Sísansabé, Mahbeq tuo teawéro uwe. ³² Uwara áhnte wehekéq weba sáhatawéra wensabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra arensabé áhrabowe uwe. ³³ Uwana Sísaga sensabé, Náinoreq náníbáqmarinseq inseréhbo éna ³⁴ weba sáhatió ke tagéna, Itewe náinoreq náníbáqmarinseq móe. ³⁵ Maniká awahbeh arámbéhrí mirao kewé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

4

*Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 13.1-9; Árúka 8.4-8)*

¹ Sísaga káwehu ayehráq tunse mó síwáhnorúwe. Síwáhnorúwara íregárita q weba sáhatió púana wega wánípeq ko sipíépéq kibekue tútuue míowe. Tútuue míowara moke

míó kega arahwéraq míówana ² wega áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe.

³ Síwáhnoréna, Teiníboq írátíáhro. Ayu suitabé aninká ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéh púana mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhitaq tamurupague ánúq piéh púana ehyatagire. ⁷ Mó ayú náwe tarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kíréhre. Minayabe sera íre iyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iyéhre. Mó ayú 30 iyéhrana mó ayú 60 iyéhrana mó ayú 100 iyéhre. ⁹ Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro úwe.

Sísaga ayu pabeqme ehwéh áwahe pahsuo ehwéhne.
(Mátíyu 13.10-17; Áruká 8.9-10)

¹⁰ Áhnte kegá íre míótaq airápété téhranité Sísa kéro kereq mitaq míó kereqka pabeqme ehwéhnsábé áwahe kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Manikánka wannah wannah-nirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó ke peh pabeqme ehwéh teri terinuge. ¹² Minayabe mó kegá siuranka tagéra sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera sirupipeq íre írátíahrahowe. Minayabe sene ahbabáq sansa peh kéhrana Manikánka sene ahbabáq íre kaweraritena peh ahreraq matiankehe úwe.
(Aisaia 6.9-10)

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 13.18-23; Áruká 8.11-15)

¹³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ite mah pabéqmé éhwéh íre iraho? Mó pabeqme ehwéhmé árahue iranéhbo? ¹⁴ Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. Ayu suitabé aninká mi kawéq éhwéh teri terinire. ¹⁵ Ahtapeq megí ayúmé wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire.

¹⁶ Kiruraq megí ayúmé apubúue kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóéra apubúue kowe atáhwe. ¹⁷ Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Manikáne ehweh sehgiónsábé mó kegá síwíoqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq sega apubúue túbáh agéra Maniká áuwáhwe. ¹⁸ Náwe tarúítáq megí ayúmé wehukega Manikáne kaweq ehwéh irera sehgionehe iwíáhéra ¹⁹ mah marákó marákóipéqté náneqsabé iwíáh kikiréra sene áhnte matiáh мэnsáméhnsánsábé sirutaboírowana mó мэnsáméhnsánsábé aigará pabekire. Náwe soagirana sera íre iyéhmé mi kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgiowe. ²⁰ Kaweq marákóráq megí ayúmé

wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah sega mi ehwéh sehgiara Manikáne arambehri kawerue miraowe. Kawerue miraéra mó kegá 30 tahnsá árámbéhriowara mó kegá áhnte 60 tahnsá kaweq arámbéhriowara mó kegá peh íregáritaq 100 tahnsá áhnte kaweq arámbéhriowe úwe.

Sísaga téhreh naneq íre akariaráhnsábé pabeqme irarú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

²¹ Sísaga sensabé mó mahraréna, Áráhmu mewe setaq eheq maraho? Antehyatáté áráhmu íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre máráhwe. Írakaumo. Kaweruwe téhrankeheéq peh tahberapeq maráhwe. ²² Amahnága moke kopípéq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Moke akariuriéh náneq moq ábóraq kanae. ²³ Íre parosa íáhréákákq kéó, kawerue íráhro úwe.

²⁴ Sísaga sensabé mó mahraréna, Itega íréhra ehwéh iwíáhue íráhro. Itega mó ke náríranserah Manikánka mina tahnsanue náinkéhe. ²⁵ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyánkéhe úwe.

Ayu kíréhnsábé pabeqme ehwéhne.

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime wehukenínká ayu marakóipeq suitabehnserahne. ²⁷ Inokáhpeq sugayugaéna ahbiahipeq irigéna wene arambehrirana ayume kiapoue kíréhre. Kiapoue kíréh sánsámé suitabeh anínká íre ahtebehre. ²⁸ Marakóga mirainka ménsámehnsá kirena íyéhre. Ebeq ánáh kiapoue kirena anehe sera iyena nera kéhre. ²⁹ Ménsámehnsá nera kéhtáq pokatate serame apiwe meyáhwe. Nera kéh púara apiwe meyáhwe úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Árúka 13.18-19)

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne teinínkono? Minayabe aneq pabeqme ehwéh teinínkono? ³¹ Manikánka wahnah wahnahnime sotápéq uqmaréh ayu tahnsane. Mi ayúmé íre mó sotápéqté áyú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúmé pehgáriq ayúne. ³² Wehukenínká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó ménsámehnsá kiotaikire. Awankánirana anotah ayáhnáwé kéhrra kabaramarínká ayahnaweraq surahéra sene nah mitaq áhpeq piáhwe úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 13.34-35)

33 Sísaga áhnte mina tahnsa pabeqme ehwéhne Manikáne ehweh teriuwe. Sirupipeq mi ehwéh iwíáhue irahráhunserahnue teriuwe. 34 We kéro keyabé epéq moke pahsuqme síwáhnoréna peh mó keyabé pabeqme ehwéh teriuwe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Áruká 8.22-25)

35 Mi wehekáh tupekinaútaq Sísaga we kéro keyabé, Káwehu seberaebéq pokonehe úwara 36 we kéro kega mibeq sáhurió ke suera Sísá mío sípí kéwewera Sísá meqmera kuwe. Mó sípíwárínkákáq moraráq kuwe. 37 Anotah sóirírúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípiipéq wání obenkíkinaútaq 38 Sísawe sípi ambarupéq ayahqno kunubaraq sugowe. Sugowara sega Sísá iriatera wensabé, Íwáhnoraníno, íte wánípipeq pukonehe únayabé anetaníbo íwíáhono uwe. 39 Uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Pehwehrue mé túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. 40 Túbáh agúwana wega sensabé, Aneqsabé áhreoo? Aneqsabé ínénsabe íre aiq pútare aintaho úwara 41 sega anotahtaq áhreéra seye náhenéra, Mah anímé insebo? Sóiriqkakáq wánínkakaq wene ehweh íréhre uwe.

5

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Áruká 8.26-39)

1 Sísareq we kéro kereqka sípí kéwewera kure Kehrari kawéhú seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.*

2 Sísá sípiipéqté tueagúwana mibeqté anímé owainawanka subiqmaq subiqmarú anínká wehuke maisia ónámáripépéqté séna weba súwe. 3 Mi anínká maisia ónámáripépéq kaegaeuwara wehukega wene aigárátáq ayahnkaratáq séniraté táhru táhru aruqaruruwana suraqsu suraqsurú púara íre saiqnariahrahue.

4 Wene ayahpíte séní sabirue surasuq surasuréna wene aigárápíte séní piteruq piterurúwe. Segá táhtorótaq íre ambubu atiahrahue.

5 Inokáhpeqkakáq wéhékáhnkakaq ahriahri we maisia ónámáripépéqté sáwéhrapeqté kare kareéna kenkawéhrate wene anonka amurúruqme kirasuq kirasurúwe.

6 Sísaga sípiipéqté kiuwana mi anínká móbeqte we tagéna pehbeheráh weba sure wensabé áhtó púana arehunseraráq sewíowe. 7 Sewéna kareéna, Sísao, are íópeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo? Íópeqté Manikánka

* 5:1: Kérása marákó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó awíq Kárárae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhnno.

tagariéhtáq níeraníneho úwe. ⁸ Sísaga wensabé, Owainawano, we auwe pokúno atonsabe mi ehwéhnsábé kareúwe. ⁹ Kareúwana Sísaga wensabé, Arenáwíq tenio úwana mi anínká, Ite áhnte miónayabé néníwíq Íregáritare éna ¹⁰ Sísansabé, Ite mahtaqté kaqme íre wahto eqmaq iuwehneho úwe.

¹¹ Wahtotaq sáwéhrapeq íregárita qpoeráhqká náwe sahta qme nowara ¹² owainawamarínká Sísansabé, Mi poeráhqmáripá eqmaq iuwo éra, Póeráhqne sirupipeq míanehboq ite pokoro aito éra pagu pagunuwe. ¹³ Pagu pagunuwana Sísaga kowe aritowara owainawamarínká wehukení auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíówara 2táhúséni (2,000) póeráhqmáriná sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkuwe pukuwe.

¹⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríúwara ser-aganeheéra suwe. ¹⁵ Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe. ¹⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teriera póeráhqmari puku ehwéh teríúwara ¹⁷ sega Sísansabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

¹⁸ Sísá sípiipéq kiasague pokinaútaq owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Íné are kéraníe úwe. ¹⁹ Kéraníe úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue íné arene Wahnahnka arensabé nirutaboírue kawerató éhwéh arenawahrah korerío úwe. ²⁰ Úwana wega pokue Tékápórísa marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Sísaga we kawerato ehweh koreri terinuwara moke író kega áhtenuwe.

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Mátíyu 9.18-26; Áruká 8.40-56)

²¹ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhú seberaebéq seuwekúwara áhnte wehekéq weba sáhuríówe. Káwehu ayehráq míówana ²² Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání Sáírúsaga mitaq séna Sísá tagéna áhtó púana wene aigarápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, ²³ Nániyahu pukinaire. Wenaneq koráhtoréhna kaweraginkehboq máho. Oga míankehboq máho éna pagu pagunúwana ²⁴ Sísaga we kérowe.

We kérowara áhnte kegá moráráq kure Sísá kú ahtápéq we pehentáruq we pehentárurue kuwe. ²⁵ Awahre iní kure airápété téhtaré ópéq áhnte opéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. ²⁶ Peh tuerueúwana wega áhnte sotéh kébá poku pokuúwara sega we áhnte érawúwana wene móne sinsinue parabaruowana íre kaweragúwe. Írakaumo. Anotah íroke awáhréúwe. ²⁷ Mi inínká Sísá éhweh irena

áhnte kegá moráráq kutaq ²⁸ wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe úwe. ²⁹ Áhnte wehekéqká kígiuwana awahre inínká Sísá anehepeq sure wene korósi koráhtorowe. Koráhtorowana wene korahq apubúue taraqnágúwana wene arupipeq iwíáhéna, Íné aiq kaweraintéhre úwe.

³⁰ Úwana Sísaga iwíáhéna, Ínéga inse kawerauwogo éna pabeqme, Néne korósi insega táhtorehro kasenúwe. ³¹ Kasenúwara we kéro kega Sísansabé, Áhnte kegá are paguno púah aneqsabé, Néne korósi insega táhtorehro eno uwe. ³² Uwana Sísaga táhtoro aní taganieéna aurankaúwe. ³³ Kawerato ininká, Íné aiq kaweraintéhre éna áhre iransánéna Sísaba sure arehunseráráq sewéna moke teawuwe. ³⁴ Teawuwana Sísaga wensabé, Náinahnoo, arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Are awaho ani míaniewóne. Pehwehrue pokéwahnó úwe.

³⁵ Pehwehrue pokéwahnó úwara wahnah aniné nahtapeqté táhmaro kegá sure abowansabé mahraréra, Areniyahu aiq pukire. Aiq puki puah síwáhnori anínká sinsabé ahqáho ato uwana ³⁶ Sísaga sene ehwehnsabé íre iwíáhia abowansabé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare ainto éna ³⁷ áhnte we kéro keyabé, Mahtaq miáhro aritena peh morá téhq abáráhré Sémísireq Sónireq mó aní Pítareq meriqmena pokúwe. ³⁸ Pokue mi wahnáhné nahtapeq sutaq irobibiu ke tagówara áhnte ibiséra anotah íbitúnátúnánuwe. ³⁹ Ibitunátúnánuwana Sísaga nahupeq kibekéna irobibiu keyabé, Aneqsabé áhnte ehwehnéq íbitunátúnánoo? Mah ahrárá íre airaiq pukia peh sugéhre úwara ⁴⁰ sega awiréh atówe. Awiréh atówana Sísaga ómi míó ke máhpeq kaqsuena mi ahráriné anoiboreq we kéro kereq meriqmena ahrarine máhriqtapéq pokúwe. ⁴¹ Pokéna wene ayahnkara táhtotawéna wewene ehwehtaq mahraréna, Tarita kumie úwe. Tarita kumie úmé, Ahrario, ínéga teawúge. Irigúno úwe. ⁴² Irigúno úwana wega apubúue irigéna ah noguwe. Mi ahráriné ópeqme airápété téhtaré ópéq míotaq pukuwana Sísaga iriatowe. Iriatowara tago kegá áhtenuwana ⁴³ Sísaga sensabé, Mó kegá íréhboq íre teriéro éna wenanoibonsabé, Iteriyahu táhutahuq nówétao úwe.

6

*Néhsara suwahpeqte kegá Sísansabé suwahrió ehwehne.
(Mátíyu 13.53-58; Áruká 4.16-30)*

¹ Sísaga mitaq suena wenawahpeq pokúwara we kéro kega kérowe. ² Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwara áhnte író kega áhtenuwe. Áhtenéra

mahraréra, Wega irari ehwéhme eheqte ehwéhpo? We árahue ahtebia ání úkurairo? Wega ótaq sansámári árahue mirairo? ³ We peh nah pe tagariéh ání míre. We Máhriane ahninkáwá wíre. We Sémisireh Sósépareh Súrásareh Sáimónirehne siwahwá wíre. Wenanahnoreh mahtaqté ánimári móe éra wensabé abiahnsa atówe. ⁴ Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsábé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahraheq wene nahtapeq kaegaeo kereqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵ Mibeqté kégá wensabé íre aiq pútare ató púana wega mitaq ótaq sansá íre áhnte miraorahúwe. Peh táhmaro awahré ké táhtorena kaweraritowe. ⁶ Wensabé íre aiq pútare atónsabe Sísaga áhtenúwe.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 10.5-15; Áruká 9.1-6)

Sísaga mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue kosíwáhnorúwe. ⁷ Wega we kéro ke airápété téhranitéyábé síahrabéna mó mi aníte mó mi aníteue eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq owainawamarí kaqsuageheéna wega págege aritena ⁸ sensabé, Ite ahtapeqsabé tópahme unahmé mónewe íre meyháro. Peh morá pegiqnáhnkara meweq ⁹ súu sukiwe pokoro. Téhtaré síotí íre sukióro. ¹⁰ Ite mó ke suwahpeq kirataq peh morá ániné nahupeq kaegaeoro. ¹¹ Wehukega ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre irataq sene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro úwe. ¹² Úwara eqmaq suo kega pokue mó kehinánsábé mahraréra, Kaweraitankéhboq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro teri terinuwe. ¹³ Segá áhnte owáináwámári kaqsuera awahre ke óriwi awánká sérá ano abaq sitera kawerarítówe.

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.
(Mátíyu 14.1-12; Áruká 3.19-20, 9.7-9)

¹⁴ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwana anotah wahnáh ání Érótiga irowe. Táhmaro kegá iraréra, Sóni wání meri merini aní pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire uwe. ¹⁵ Uwara mó kegá, We Éráisa wíre uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irari ánimé naho Manikáne ehweh iraru ke tahnsa aní míre uwe. ¹⁶ Uwana Érótiga Sísá éhweh irena mahraréna, Ínéga ayahqno kiraq áuwátáu ánimé Sóni we mó oga úkuraire úwe.

¹⁷⁻¹⁸ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Érótiga wenábáq Pírípine

ahre Éróriása meyonsabe Sóniga wensabé ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsábé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga sóntía keyabé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. ¹⁹ Móátówana mi iní Éróriásaga Sóninsabé abiahnsa atataú púana Sóni subiq suaníe íwiáhúmé íre miraorahúwe. ²⁰ Érótiga Sóninsabé áhtenéna iwíáhéna, We íre ahbabáq ani peh kaweqtaq mía míai aní míre éna, Pehragahro únsabe mó kegá Sóni íre subiq suahráhuwe. Érótiga Sónine ehweh irotaq iwíáh kikiréna peh Sónine ehweh ireyabe awahbówe.

²¹ Érótine anowagá we maqmio ahreraq ko tanáhráq sútaq wega anotah tahutáhúq kawerarena wahnah wehwárínseq sóntía wahnáh wéhwárínseq Kehrari marákórápéqté áhnte moné ko wehwárínseq kirabo aritowe. ²² Éróriásane ayahunkawagá seba séna ábáhrúwara Érótireq weba táhutahuru kereqka ábáhrúnsabe áhnte iwíáh iwíáhuwe. Minayabe Érótiga mi ahráryábé, Arega nánio ina naneq náwiníe. ²³ Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge. Arega nánio ina naneq náwiníe. Wahnahnu naneqsabé ákáhtaq nánio inaraqmé náwiníe úwe.

²⁴ Úwana ayahunkawagá tueyokue wenanonsabe, Aneq nánio ininkono úwana wenanoga, Sóni wání meri merini aniné ayahqno nánio úno úwe. ²⁵ Úwana wega pehbeheráh kibekéna Érótinsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqnonsabe níre. Amahnága kunubaipéq maqme nánio úwe. ²⁶ Nánio úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq áhnte umeh agúwe. Pópoqnahga tagaríéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, Mi ahráryábé íre ahqáho atahráhuwe. ²⁷ Minayabe wega sóntía anínsabé, Sónine ayahqno kogiraqme mewe súno éna apubúue eqmaq suowana tunse karábúsiipéq Sónine ayahqno kiraq suowe. ²⁸ Kiraqme kunubaipéq maqme mewe séna mi ahrári awuwana wenano móawuwe. ²⁹ Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehgiwera maisia ónápíépéq móarówe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Áruká 9.10-17; Sóni 6.1-13)

³⁰ Sísaga eqmaq suo kega weba kouwekéra sega mirau ehwéhnikákáq síwáhnoru ehwéhnikákáq moke teawúwe. ³¹ Íregárita qera séra unsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahu puana Sísaga sensabé, Máhoru. Ahrenagehboq itebataq abatapi pokonehe úwe. ³² Minayabe sípi kéwewera

kure sebataq abatapi pokuwe. ³³ Pokuwara áhnte kegá sípi tagéra, Sísareq we kéro kereq aiq tagóne éra sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe. ³⁴ Sísaga koráwégútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboairitowe. Íre wahnahnkakáq sípísípíq tahnsa míó púana sensabé arutaboairaritena áhntetaq síwáhnorúwe.

³⁵ Íó tupekinaútaq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Mótaq penkinae. Mahtaq peh abatapi púah ³⁶ mah kegá so kéh márakóráq wahtotaq kehiná suwahpeq táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo uwe. ³⁷ Uwana Sísaga sensabé, Itega mah ke táhutahuq kirabooro úwara sega wensabé, Ite áhnte moné 200 Kína meweq páréti kobaiqmaqme kiraboonehnkono uwe. ³⁸ Uwana wega sensabé, Páréti árahue kehro? Koragahro úwara sega kosáhnsahera Sísansabé, Párétiwe moberíah kéhre. Pahme téhtaré kéhre uwe.

³⁹ Uwana Sísaga míó keyabé, Narunarunitaq isepí kiria mahpi kiriaue tútuue míáhro úwara sega miraue tútuue míówe. ⁴⁰ Áhnte ke 100 wehekéq morabí isepí tútuue mía 50 wehekéq morabí mahpi tútuue míauwe. Miraue kiranéhnue tútuue míówe.

⁴¹ Sísaga mi moberíah párétiákáq téhtaré páhnikákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ⁴² Náriuwara ómiga nowana siyahbankirowe. ⁴³ Siyahbankirowara páréti arahqkakaq pah arahqkakaq airápété téhtaré páhsikétí úsawe obenkíq márówe. ⁴⁴ Mi tahutáhúq no wehwé íregáritaq 5táhúséni (5,000) weh wóe.

*Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Sóni 6.16-21)*

⁴⁵ Míówana Sísaga we kéro keyabé, Sípiipéq kiasagoro. Seberaebéq ite nonótáh Pétásáira suwahpeq pokoro éna apubúue eqmaq suena míó keyabé, Iteruwahpeq pokoro éna ⁴⁶ mitaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe.

⁴⁷ Penkútaq we kéro kega sípiipéq káwehu ákáhpi míówana Sísaga webataq marakóipeq míówe. ⁴⁸ Míowara siuratapeqté anotah soirírúnsabe awankátate wání subame kéra ahyanahyanuwana sóiriqka saiqnówana tagówe. Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba seba kure kótaikinaútaq ⁴⁹ sega we tagéra, We wahnsa wíre íwíáhéra kareuwe. ⁵⁰ Ómiga we tagéra anotah ahréera kareuwana Sísaga sensabé, Pehitaaq míáhro. Íné úge. Íre áhreoro úwe. ⁵¹ Sísaga sípiipéq kiasagéna sereq kiwíowana sóiriq táqnáigúwara sega anotah ahténuwe. ⁵² Áhtenéra páréti keqme kirabóúnsabe sirupipeq íre iwíáhia peh íre irasa míówe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(*Mátíyu 14.34-36*)

⁵³ Sega sípiipéq kure seberaebéq kéréwéqúe Kénésáréti marákórápéq kure mitaq sípi arahwéraq móarówe. ⁵⁴ Móarówara míó kega tagéra, Sís wire éra ⁵⁵ pehbeheráh sensuwahrahba pokue, Sís míéhre mitaq teri mahtaq terinuwara awahre ke sene máhriqkákáq meriqmera weba mórítówe. ⁵⁶ Sísaga moke mi ke suwahpeqkákáq moke táhúnipéqkákáq úpeqkákáq nogutaq sega awahre ke máhkétirapéq mórítówe. Móriterá Sísansabé pagunera, Awahre ke arene korósi aiq táhtoragéhe uwara wene korósi táhtoró ke moke kaweragúwe.

7

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.
(*Mátíyu 15.1-9*)

¹ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte sure Sísaba sáhatiówara ² we kéro kega siyahnkara íre pabeq paberia pehipi nowara tagowe. ³ Péhrasi kereq moke mó Asiu kereqka sinahbúwárehne sansá sehgiro puara ahriahri ebeq siyahnkara pabeq paberaruera anehe táhutahuq aruqaruruwe. ⁴ Máhkétirapéqté séyéutaq sega ebeq mósosuera anehe táhutahuruwe. Sega sinahbúwárehne sansá áhnte mó sansá miraéra káhpuwe antehyamé tíniwe pabeq pabeq aruqaruruwe.

⁵ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísansabé kasenéra, Iteinahbúréhne sansámé are kéréh kégá aneqs-abé anteruera peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq naho uwe. ⁶ Uwana Sísaga sensabé, Itewe peh kopéráhpéro ke wóe. Manikáne ehweh irarú ani Áísáíaga naho Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mah kegá néníwíq síwéhrate pankerera peh sirupipeq ínénsabe íre suwahbehre. ⁷ Sega wehukega sehgióro e ehwéh síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansáne ewe. Minayabe sega ínénsabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe. (*Aisaia 29.13*)

Itega miraonsabé púkuipéqté éhwéhnká aiq irarire. ⁸ Itega Manikánka sehgióro ú ehweh sueq peh wehukene sánsá ambubu atawéq sehgirowe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Iteitene sánsá sehgióneheéq Manikánka sehgióro ú ehwehnsabé anetaníbo éq anterúáhwe.

¹⁰ Mósísiga naho mahraréna, Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe. Wega mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh ání subiq súáhro úwe. (Kisim Bek 20.12, 21.17)

¹¹ Manikáne púkuga miraué irariraq itega síwáhnoréq, Wehukenínká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó naneqpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náiyú irino ire. ¹² Wehukenínká miraué irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire. Wega se íre séhréh arítéhmé aiq kawerire ewe. ¹³ Minayabe iteitene ehweh sehgiónsábé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. Mahna tahnsa sánsá áhntetaq mira aruqaruréq mó keyábé, Itene sánsá sehgióro arítáhwe úwe.

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté íwiáhgá ahababáratahráhire ú ehwehne.
(Mátíyu 15.10-20)

¹⁴ Sísaga mónkakáq mitaq míó keyabé, Ínéba sewiáhro. Ite ómiga néne ehweh ireq íwiáhue tagahro. ¹⁵ Wehukenínká táhutahurinka íre ahababaratéhre. Írakaumo. Peh morá wene arupipeqté íwiáhgá ahababáratahráhire. ¹⁶ [Ahreakaq kéó, mah ehwéh írátíáhro úwe.] ¹⁷ Sísaga weba sáhatió ke suena nahupeq kibekúwara we kéro kega mi pabéqmé éhwéhnsábé kasenuwe. ¹⁸ Kasenuwana wega sensabé, Ite moq íre írátíaho? Wehukenínká táhutahurinka íre ahababaratéhre. Minayabe íre iraho? ¹⁹ Táhutahuqka wehukeníné íwiáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire úwe. Sísaga mah ehwéh irarúmé, Moke táhutahuq nah naneq mire úwe.

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníné arupipeqté íwiáhgá ahababaratéhre. ²¹ Wehukeníné arupipeqté, wene íwiáhipeqté, ahababáq íwiáh áhwárehre. Íre kaweq íwiáhwé, mahbi ahrari abariéwé, aebówé, wehuke subiq suewé, ²² mó aniné ahre weh abariéwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, íre kaweq sansámé, péhepehenéwé, íre mirao naneq miraime, mó anínsábé íre kaweq íwiáh atewé, éhruruéwé, píribahriéwé, saiyoéwé, ²³ moke mah ahabábáqmé, wehukeníné arupipeqté áhwárehre. Mahnawarinká wehukení ahababaratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwehne.
(Mátíyu 15.21-28)

²⁴ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéné marakórapeq pokúwe. Pokéna nahupeq kiena, Íné mahtaq míónsábé mó ke teríyeho úwanawe we kopípéq íre míahrahúwe. Írakaumo. ²⁵ Owainawanka wene ayahunkawa subiqmaq subiqmarú inínká Sísá míéhre u irena apubúue sure Sísansabé áhtó púana wene aigarátáq arehunseraráq sewíowe. ²⁶ We mitaqte náhnsó inínéna Kárikí ehwéh iro iní mire. Wega

Sísansabé, Nániyahu subiqmaq subiqmari owáínáwá sega-suo teawuwe. ²⁷ Teawuwana Sísaga wensabé, Ebeqme animárínká táhutahurigehe. Sene táhutahuq mewe iamáripá tu-paruwé íre kaweq sansáne. ²⁸ Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamarínká animáríné siyahpíte megí apípí tahbe tehnopeqte mewe nah-taq sibowágá íre kaqsúéhre úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Arega irarénayabé seuwekúno. Owainawanka areniyahu aiq auwena pokire. ³⁰ Aiq auwena pokire úwana wene nahtapeq pokue tagówana owainawa kaqauwo aní aiq auwowana wene máhriqtaq awahoraq míowana tagówe.

Sísaga ahre parosa íre ehwehnorahi aní kawerato ehwehne.

³¹ Sísaga Táíya suwahpeq suena Sáíróna suwahpeq kótaikéna Tékápórísa marákórápéq tuena Kehrari kawéhútáq kúwe. ³² Mó kegá ahre parosa aní íre kaweq ehwéhnú aní Sísaba meqmera suwe. Segá Sísansabé, Kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe. ³³ Uwana Sísaga mi aní meqmena mipi sáhurió ke suena móbeq pokue wene ayahnobeqtaté mi aniné ahreipeq paroqmatawéna anehe wene ayahnobeq-taq tehqniarena mi aniné anehbíraq marena ³⁴ íópeq tagéna ahyanahtawéna ahre parosa ánínsabé mahraréna, Épátae úwe. Mi ehwéhnúme, Ahre sio úwana ³⁵ wene ahre siatowana wene anehbí kaweragúwana wega kaweq ehwéhnúwe. ³⁶ Sísaga sensabé, Mó ke teriyeho úwara sega mó ke teriúnsabe wega teriyeho uge úwara sega áhnte mó ke teri terinuwe. ³⁷ Mi ehwéh író kega anotah ahténéra mahraréna, Wegá moke kawerue miraire éra ahre parosa aní iro atéhre. Íre ehwehnorahi aní ehwehnúno atéhre uwe.

8

Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kiraboú ehwehne.
(Mátíyu 15.32-39)

¹ Mitaqkake áhnte kegá Sísaba sáhatiówana se táhutahuq íre konsabe Sísaga we kéro keyabé síáhrabéna sensabé, ² Mahtaq miáh kegá ínéba apahtáro wéhékáh miáhsabé amahnága se táhutahuq íre kéh púana sensabé nirutaboiruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe. ³ Sene nahtapeq eqmaq súáhnaraqmé sirupibiyabé ahtapeq siunúnkaq márunsurahoneherawoe. Táhmaro miáh kegá íre wahtopeqte surowe úwe. ⁴ Úwara we kéro kega wensabé, Mahtaq peh abatapi míre. Mah ke awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhuno uwe. ⁵ Uwana Sísaga sensabé, Árahue paretí kehro úwara abapete téhtaré kéhre uwe.

⁶ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóraq tútuoro éna mi abápété téhtaré páréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega mió ke kiraboigeheéna siuwara sega moke mió ke náriúwe. ⁷ Sega táhmaro káriq pah kowana Sísaga Manikánsabe kaweróne atena we kéro keyabé, Minaakaq kirabooro úwe. ⁸ Kirabooro úwara mió kega nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe. ⁹ Peh íregáritaq wehuké 4 táhúséni (4,000) ke miówe.

Sísaga mi ke eqmaq suena ¹⁰ sípiipéq apubúue kiasagéna wreq we kéro kereq kure Tárámánúta marákórápéq pokuwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Mátíyu 16.1-4)

¹¹ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé ehweh atera, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íópeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra we áhwárawe tagowe. ¹² Áhwárawe tagowana Sísane arupipeq págege agúwana wega mahraréna, Amahnága oga miáh kegá aneqsabé ótaq sansá tagéyabe suwahbehro? Teiníboq írátíáhro. Sega ótaq sansá íre tagagehe. Ahqáho. Írakaumo úwe. ¹³ Írakaumo éna Péhrasi ke suena sípi kéwewena kéráwégue seberaebéq pokuwe.

Páréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 16.5-12)

¹⁴ We kéro kega páréti meweyabe sibitagúwara peh morá páréti sípiipéq kowe. ¹⁵ Sísaga sensabé págegeue mahraréna, Tagariáhro. Péhrasi kereq Érótiqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ¹⁶ Úwara sega seye náhenéra, Ite páréti íre kéhnsabé Sísaga mi ehwéh teíre uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga sene ehweh ahtebéna sensabé kasenéna, Ite páréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Itene irupipeq íre ahtebaho? ¹⁸ Itene iurame kéhraq íre tagariaho? Itene iahrewé kéhraq íre írátíaho? Ínéga mirauraume ite íre iahreraq kehro? ¹⁹ Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoó úwara sega wensabé, Airápété téhtarée uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Mó ke 4 táhúséni (4,000) weh abapete téhtaré páréti keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoó úwara sega wensabé, Abapete téhtarée uwe. ²¹ Uwana wega sensabé, Minayabe ite amahnágaákák íre iraho úwe.

Sísaga aura pira áni kawerato ehwehne.

²² Sega Pétásáira suwahpeq suwara mó kegá aura pira áni Sísaba meqme séra wensabé, Mah aní kaweraginkehboq

arene ayahnkaratáté táhtoro uwe. ²³ Úwana Sísaga aura pira ání ayahtaḡ ahmboḡmena ahnansahrapeḡ pokéna wene aura tehqni atena ayahnkaratáté táhtorena wensabé, Aiq tagahno úwe. ²⁴ Úwana wega tagéna, Ínéga nogó ké tagogana se awanká tahnsa nogówana tagoge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga ayahnkaratáté wene aurapi mó táhtorowana wega ebitáwéna wene aura kaweragúnsabe kawerue tagówe. ²⁶ Kawerue tagówana Sísaga wensabé, Mah kehiná suwahpeḡ amahnága kouwekineho éna wene nahtapeḡ eqmaq auwowe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.

(Mátíyu 16.13-20; Áruká 9.18-21)

²⁷ Sísaga we kéro kereḡ meriqmena Sésaría Pírípái suwahpeḡ mitaq wahtotaḡ mó kehiná suwahpeḡtaḡ pokinaúwe. Ahtapeḡ kutaḡ wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe. ²⁸ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewara mó kegá arensabé, Éráísa wire ewara mó kegá arensabé, Manikáne ehweh irari aní míre ewe uwe. ²⁹ Úwara Sísaga sensabé kasenéna, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaḡ ato aní móne úwana ³⁰ Sísaga sensabé minayabe mó ke teríyeho úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 16.21-28; Áruká 9.22-27)

³¹ Sísaga we kéro ke síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnaneherawoe. Asiu kené abowah wehreḡ Manikáne ehweh mibeḡ mahbeḡ arítáh kéreḡ Mósísine ehweh síwáhnoro kereḡka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáḡ iriwe oga úkinauge úwe. ³² Sísaga mah ehwéh pahsuḡme irarúwana Pítaga we meḡmena móbeḡ móatena wensabé awehgu atena, Arega iraréna ehwéhmé aiq pútaragineho úwe. ³³ Úwana Sísaga pabeḡme we kéro ke tagéna Pítansabé awehgu atena wensabé, Owainawano, móbeḡ míahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peḡ wehukene iwíáh wíre úwe.

³⁴ Sísaga we kéro kereḡ moke míó kereḡsabé, Ínéba sewíáhro éna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruḡarurunsabé sega íné awankátaḡ táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ³⁵ Wewensabé arutaboíréna peḡ wewene awahbeh iwíáh mira aruḡaruri anímé oga mérapeḡ íre awaḡ míahráhire. Néne kaweḡ ehwéh koreriena néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeḡ awaḡ miankéhe.

36 Wehukeníká moke mah marákóípeqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? 37 Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Íre paiqmarahráhire. 38 Amahnága oga miáh kégá Manikánsabe íre suwahbehrara peh ahababáq aruqaruowe. Mah tanáhráq ínénsabeákáq néne ehwehnsabéákáq ayeहितe animé íné wehukení úku anínká túónagake mi anínsábé moq niyehitanawire. Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkakáq íné wehukení úku anínseq Manikáne íópeqté kéreqka túónagake mi anínsábé niyehitáhnana ahqáho ataníe úwe.

9

1 Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka págegeue wahnah wahnahnínaq tagéq anehe pukigehe úwe.

*Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.
(Mátíyu 17.1-13; Áruka 9.28-36)*

2 Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagútaq wega Pítareh Sémísireh Sónireh sebataq meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. Kiuwara mó kegá íre míowara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. 3 Wene korósi patahga tahnsanue anotah tabérábé agúwe. Mina tahnsa tabérábéwé mah marákóípeqté ambanta pabeq paberi anínká íre miraorahire. 4 Éráísareq Mósísireqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

5 Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqna pearanéhe. Arene morá, Mósísine morá, Éráísane moráue pearanéhe úwe. 6 Se anotah ahreú puana Pítaga íre iwíáhia pehipi irarúwe.

7 Irarútaq írabúyánka seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna, Mah animé niruní nénáhní míre. Wene ehweh íráhro úwe.

8 Úwara Sísá kéro kega apubúue aurankahnkaue tagowara mi anité íre míoyana peh morá Sísá webataq sereq míowara tagowe.

9 Sávéhrapeqté tuegutaq Sísaga sensabé, Itega tagéq irewáh éhwéh amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku anínká pukéna oga úkonaraq terigéhe úwe. 10 Únsabe sega mó ke íre teriasa peh oga úkona éhwéhnsabé seyega iwíáhue kasenuwe.

11 Kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráísá ebeq sinaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe. 12 Uwana Sísaga sensabé, Éráísaga moke kawerinieéna ebeq suraire. Mó kegá íné wehukení

úku aní níwíoqnéra niwiréh aintagéhe. Minayabe Manikáne púkuipéqté séhíránká aiq teí mino? ¹³ Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráísa aiq suraire. Púkuipéqté séhíránká aiq irarinserah mó kegá seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárówe úwe.*

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.
(Mátíyu 17.14-21; Áruká 9.37-43)

¹⁴ Sísareq apahranító we kéro kereqka mó Sísá tagariáh kébá túwara áhnte mó kegá seba sáhuriówara Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka se ehwehuwe. ¹⁵ Ómi mitaq sáhurió kega Sísá tagotaq áhtenéra pehbeheráh weba séra mehwehuwe. ¹⁶ Mehwehuwana Sísaga sensabé kasenéna, Itereq sereq aneq ehwéhnoo úwe. ¹⁷ Se míórabeqte wéhgá Sísansabé, Íwáhnoraníno, nénahni areba meqme suge. Owainawanka we subiqmaq subiqmarinsabé wega ehweh íre irahráhire. ¹⁸ Owainawanka we subiqmaq subiqmaritaq marakóraq ton-tehriparéhra arehya kiobinue áwéhraq nankiq nánkírirana wene anonka tawiróbana atia atiaire. Are kéráh keyábé, Owainawa kaqauwáhro ugarawe sega íre miraorahowe úwe.

¹⁹ Íre miraorahowana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Mi anímái ínéba meqme sero úwara ²⁰ meqmera móátówe. Meqmera móátówana owainawanka Sísá tagótaq mi anímái kúrugúru atowana we marakóraq márunsurahéna tabenoráhbénoue arehya kiobinúwe.

²¹ Sísaga mi aniné abowánsabé kasenéna, Arenahnimé téhwe ahkake miraurairo úwe. Úwana abowágá, Pehgáriq aní míaraitaq mirauraire. ²² Owainawanka we subiq suanieéna iraipéq áhtetaq susuréna wánípipeq áhtetaq susurire. Arega miraorahónawe arutaboiraita miraúno úwana ²³ Sísaga wensabé, Arega miraorahónawe ono? Manikánsabe aiq pútare atéh ánínká moke miraorahire úwe. ²⁴ Úwana abowágá apubúue mahraréna, Aiq pútare atóge. Arensabé aiq pútare atómé íre awehraq kéhnsabé séhréh ainto úwe.

²⁵ Úwana áhnte mó ke weba peheráh sure mipi sewiówana Sísaga se tagéna owainawansabé awehgu atena wensabé, Íre ehwehnia ahre parosa owáínáwáno, mah aní auwe pokúno. Webá mó íre súno úwana ²⁶ owainawanka ehwehna abaeéna kúrugúru atena auwena pokúwe. Pokúwana mi anímái pusa ání tahnsa míonsabe áhnte míó kega, We aiq

* **9:13:** Éráísa suraime pabeqme ehwéhne. Mátíyu 17.12-13 tagáhnno.

putiéhre uwana ²⁷ Sísaga wene ayahnkara táhtoqme iria-towana irigúwe. ²⁸ Irigúwana Sísaga nahupeq kibekúwara we kéro kega wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaq-suahráhuno kasenuwe. ²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Mina tahnsa pehipi íre kaqsuahráhowe. Peh púrerirataq kaq-suahráhowe úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.
(Mátíyu 17.22-23; Árúka 9.43-45)

³⁰ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera Kehrari marákórápéq ákáhpi kíúwe. Kíúwana we kéro ke síwáhnorinieéna mó kegá íné míónsábé írého úwe. ³¹ We kéro ke síwáhnorú púana áhnte ke míórabeq íre pokúwe. We puké tanahráqsábé síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukena apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe. ³² Úwara sene sirupipeq wene ehweh íre irera kasenéyabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.
(Mátíyu 18.1-5; Árúka 9.46-48)

³³ Segá Kápénéáma suwahpeq kure nahupeq kibekuwe. Sísaga sensabé kasenéna, Ahtapeqmé aneq ehwéh sío síoéwaho úwara ³⁴ sega ehiya míówe. Ahtapeq nogútaq mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaqme aní múge iraréra ehwehu puara ehiya míówe. ³⁵ Sísaga tútuue ména airápété téhraníte we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna anotah aní míanie íwíáhi anínká pehgáriq aní tahnsa míankehe. Wegá moke mó ke séhréh aritankéhe úwe. ³⁶ Séhréh aritankéhe éna káriq aní meqme se ákáhpi iriatena sawiwena sensabé, ³⁷ Ínénsabe arutaboiraintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íre peh morá ínébataq séhréhire. Íné eqmaq núwéh aní moq séhréh atéhre úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.
(Árúka 9.49-50)

³⁸ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwírué owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wegá ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe. ³⁹ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Neníwírué irarinsabé ótaq sansá mirai anínká abehq éhwéh íre apubúue irare intahráhire. ⁴⁰ Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre. ⁴¹ Teiníboq írátíáhro. Ite Manikánka eqmaq núwéh aniné animári míáhsabé mó anínká ite né waní náinaraqmé mi aniné ápeqme íre tabanagia

peh ahrreraq kanawire úwe. Manikánka mi aniné náwéna apéqmé ahrreraq kanawire úwe.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-9; Árúka 17.1-2)

⁴² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh ání ahbabáq sansa áugi ínaraqmé anotahtaqa íre kawerire. Áugi anínká káriq aní áugi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúruía káwéhúpípéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino.

⁴³ Arene ayahnkaraká are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áyáhnkáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áyáhnkáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁴ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.] ⁴⁵ Arene aigaránká are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áigaránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áigaránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwahnarqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁶ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.]

⁴⁷ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruo. Peh morá áúránkákáq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwahnarqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁸ Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére úwe. *(Aisaiá 66.24)*

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká táhutahuqtaq sóreq ahbiorahnanserah Manikánka ómi irobinataté ahbioqmarankéhe. ⁵⁰ Sóreq kaweq nanere. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé itega árahue kaweraranéhbo? Írakaumo. Sóreqka táhutahuq teorahi nanere. Mina inserah itene iyahnabo anímári míáhrabeq pehwehrue méq kaweq soréq tahnsanue míáhro úwe.

10

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irari ehwéhne.

(Mátíyu 19.1-12; Árúka 16.18)

¹ Sísaga mitaq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwara áhnte wehekéqká weba sáhatiówana wega ahriahri miraúnserahnue síwáhnorúwe. ² Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasená, Wehga wene ahre suewé mirao sansápo uwana ³ Sísaga sensabé, Mósísine ehwehnka anereiro úwara ⁴ sega wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Ite saiyoéq itene irupipeq págege onsabé, Mósísiga mi ehwéh sehiranúwe. ⁶ Wene ehweh íráhro.

Wene ehwehnka mahraréna,

Manikánka téh mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe. ⁷ Minayabe wehga wenanoibone nah suena wene ahrereq moráráq mía míagehe ire. (Stat 1.27, 2.24)

⁸ Se peh morá áníné áú tahnsa úkigehe. Minayabe se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá ání tahnsa míagehe.

⁹ Manikánka wehakaq wene ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

¹⁰ Sísareq we kéro kereqka nahupeq kibekutaq sega mónkakáq ahre sue sansansabé kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana wega sensabé, Wehga wene ahre suena mó ahré meyharaqmé wega ebeq piah ahré ahbabáratena we íre kaweratéhre. ¹² Ahrega wenawehq auwena mó anítáq wehkínaraq wega ebeq piah weh ahbabáratena we íre kaweratéhre.

Sísaga, Káriq anímárínká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Áruká 18.15-17)

¹³ Sísaga káriq anímári táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítowara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítowe. ¹⁴ Ahqáho arítowana Sísaga mina tagéna abihnsa aritena sensabé, Mi káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Káriq anímárínká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁵ Teiníboq írátíáhro. Káriq anímárínká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaborowe. Peh morá sega onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe. ¹⁶ Sísaga mi káriq anímári sawiwena wene ayahnkaratáté táhtoqme Manikánsabe, Kawerarite séhréh arito ue púrerúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq ánínsabé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Áruká 18.18-30)

¹⁷ Sísaga ahtapeq pokinaútaq wehga peheráh séna arehunseraráq ména wensabé kasenéna, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwe. ¹⁸ Uwana Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Manikánka webataq kaweqtaq mía míaire. ¹⁹ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhme mahraue kéhre. Mó aní subiq súého. Mó aníné ahre weh abariiyeho. Aebóiyeho.

Mó keyábé péhe éhwéh aritého. Péhe éhwéhnue mó kené ménsámehnsá meyého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe. ²⁰ Úwana wega Sísansabé, Íwáhnoraníno, íné pehgáriq mahbi míarau tanáhráqkákáq amahnágaákáq moke mina kawerue sehgiúge úwe.

²¹ Úwana Sísaga we tagéna arutaboiratena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Are pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íopeq kaweq naneqmarí matiankehe. ²² Tabonah ke nárie íné séniro úwana mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna sensabé, Áhnte mensáméhnsá matiáh kégá Manikánka wahnah wahnah-nirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire úwe. ²⁴ Úwara we kéro kega mi ehwéhnsábé áhtenuwana Sísaga mó mahraréna, Náníbáqmarino, ménsámehnsánsabe iwíáh iwíáho kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kíransabé anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe. ²⁶ Úwara sega mi ehwéhnsábé anotah ahténéra Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq mi-ahráhiro uwe.

²⁷ Úwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Wehukega íre miraorahowana Manikánka miraorahire. Peh morá Maniká wewega moke miraorahire úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone úwana ²⁹ Sísaga mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ínénsabe sirutaboírera kaweq ehwéh teriera néne arambehri miraoneheéra sene nahme, sene marakówé súáhmé amahnága Manikánka áhnte mó 100 mó nárinkéhe. Nárinara sega áhnte nahmé, marakówé matiagehe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárimé súáhmé ³⁰ amahnága áhnte mó kégá sensuwahrah úkigehe. Síbákawaréhwé, sinahnowaréhwé, sinowaréhwé, animárimé áhnte úkigehe. Mah tanáhráq kaweq ehwéhnsábé suwahriáhna kégá se síwíoqnagehe. Mókake oga mérapeq awaq miagehe. ³¹ Amahnága áhnte ebeq se kégá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kégá ebeq kigehe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 20.17-19; Áríka 18.31-34)

³² Sísareq we kéro kereqka ahtapeq méra Sarúsarama suwahpeq kure Sísaga ebeq kúwara sega áhtenuwe. Anehe ku kegá áhreuwe. Sísaga airápété téhranité we kéro keyabé síáhrabéna sensabé mó kegá we miraoneherau ehwéh mónkakáq teriuwe. ³³ Teriena, Írátíáhro. Ite Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega íné wehukení úku anímé Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuwehrara sega íné, Subiq súáhro aritera nahnso kebá mónuwehrara ³⁴ sega niwiréh aintera tehqni aintera sehikarankákáq árétí sáhtáté nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq súéhra íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe.

*Sémísireq Sónireq anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.
(Mátíyu 20.20-28)*

³⁵ Sémísireq Sónireq Sébérine ahninkáwárarégá Sísaba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite iuwahbeh naneq, itega teawéya naneq, miraúno uye. ³⁶ Uyana wega sensabé, Aneq miraitanínkono úwe. ³⁷ Úwara sega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq íópeq míéhnaake ite mó anímé arene ayah púpeq mó anímé arene ayahnaperue tútuue míagehe aito uye.

³⁸ Uyana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega tenieya ehwéhnsábé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúípéqté náneq itega moq nahrahoyo? Mó kegá íné núwéhrarabeq sénirahráhojo úwara sega wensabé, ³⁹ Itega miraorahúye uye.

Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúípéqté náneq itega moq nayehetawoye. Mó kegá íné núwéhranserah ite moq iuwaneherawoe. ⁴⁰ Peh néne nyah púpeqkakáq nyah-napeqkakáq tútuue míéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Manikánka omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayerawoye úwe.

⁴¹ Úwara inayáhnkú we kéro kega mah ehwéh irera Sémísireq Sónireqsabé suwehgu arítówe. ⁴² Suwehgu arítówara Sísaga moke we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna sensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehigigeheera wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwáriná, Itene ehweh ireq sehgióro éra págegeue wahnah arítáhwe. Mi sansá aiq tagaríáhwe. ⁴³ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie íwíáhi anínká wereq míáh ké séhréh aritankéhe. ⁴⁴ Néne iyahnabone wahnah míanie íwíáhi anínká sene arambehriraq séhréh aritankéhe. ⁴⁵ Íné wehukení úku anímé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo.

Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutaugé. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 20.29-34; Áruká 18.35-43)

⁴⁶ Sísareq we kéro kereqka Séríko suwahpeq kuwe. Segá Séríko suwahpeq suaneherautaq áhnte mó kegá kéroúwe. Aura pira ání wenáwíq Pátíméúsi ahnayehráq tútuue ména ineh inehuwe. We Tíméúsine ahninkáwáe. ⁴⁷ Wega tútuue ména, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínká kouwekire u irena anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe. ⁴⁸ Úwara áhnte kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno uwana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga mitaq kowéna, Mahbeq súno teawéro úwara sega aura pira ánínsábé áhrabéra, Iwíáh íwíáhé irigúno. Arensabé áhrabire uwana ⁵⁰ wene káhq ambántá akairuena apubúue kie irigue Sísaba súwana ⁵¹ wega wensabé, Aneq mira atanínkono úwana aura pira ánínká wensabé, Íwáhnoraníno, íné tagani-boq néne niura kawerainto úwana ⁵² Sísaga wensabé, Pehwehrue pokéwahnó. Ínénsabe aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge úwana wene aura apubúue kaweragúwana ahtapeq Sísá kérowe.

11

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Áruká 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kíútaq sega Óríwi sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kéhre. Mi sawéhráq kíútaq Sísaga we kéroýa anité eqmaq suanaútaq ² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki áráhq wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye. Wega mótaq tónki eqmarahnana kéna sinkehe teawétao éna eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara pokue anotah ahtápéq onsa kéhrabeq iyaro tonkí áráhq tagéra pugeroýe. ⁵ Pugeroyataq mitaq iriwe mío kega sensabé, Aneroyo? Tónkiwe aneqsabé pugerehyo uwara ⁶ sega Sísaga teriu ehweh teriúyara sega sensabé, Meyáhtao uwe. ⁷ Meyáhtao uwara tónki áráhq Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé íwíáh íwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme

abaeue móarówara mó kegá uworapeqté áwánká ánáhakaq áyáhnáwé apiwe ahtaqqeq awahrirarówe. ⁹ Sísareq moráráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotahtaq mahraréra, Itene Wahnah áwirue si anínsábé iwíáh iwíáh atone. ¹⁰ Tébiti iteriboga naho wahnah wahnahnúnserah kawerue wahnah wahnahnína anínsábé iwíáh iwíáh atone. Maniká íópeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna mitaq moke ko naneq aurancaue tagówe. Penkinaúnsabe wereq we kéro kereq airápété téhranítégá mitaq suera Pétáni suwahpeq pokuwe.

*Sísaga awankánsabe sera íre iyankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 21.18-19)*

¹² Ahbiah tahnsá sega Pétáni suwahpeq suera ahtaqqeq suataq Sísaga arupibiúwe. ¹³ Arupibiúwana ánáhakaq áwánká móbeq tagéna awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Sera íre iyo tanahráq púana sera írakaunúwe. ¹⁴ Írakaunúwana Sísaga mi awánkánsábé ehweh teawena, Mókake sera íre iyéhna puara mó kegá arene sera íre íséwe naneherawoe úwara we kéro kega wene ehweh írówe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Áruká 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹⁵ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq kíútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí pioruena paetarara aruowe. ¹⁶ Paetaruena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéqmé itene ménsámehnsá íre mewe nógóro aritowe. ¹⁷ Íre mewe nógóro aritena síwáhnoréna, Manikáne ehwehna mahraréna,

Néne nahme mah kehiná kéhínánká púreré nahne áwiratagéhe
ire. *(Aisaia 56.7)*

Itega miraonka mah nahmé aebó kégá mehwatíahnserah nah úkire úwe.

¹⁸ Úwara ómi mitaq sáhurió kega Sísane ehwehnsabé áhtenu puara Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka tagéra Sísansabé áhreéra, We árahue subiq suanéhnkono éra sío síouwe.

¹⁹ Íó tupekútaq Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq suera pokuwe.

Púrerínaaq aiq pútaq náninawire íwíáhi anínká meyankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 21.20-22)

²⁰ Ahbiahipeq sega Sarúsarama suwahpeq kouwekoneherautaq ehyatagú awanká tagowana aiq moke ehyatagúwe. ²¹ Ehyatagúwana Sísaga mi awanká teawu ehwehmé Pítaga ahreraq matawéna Sísansabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Inokáh arega ehweh teawátóna awanká aiq ehyatagire úwana ²² Sísaga sensabé, Manikánsabe aiq pútare atáhro. ²³ Teiníboq írátíáhro. Wehukenínká sáwéhyabe teawena, Sáwého, arega mitaq sue anotah kawéhúpépéq kogahno teawinaraqmé mirainawire. Wega teawina ehwehnsabé árahinabomo íwíáh íre ínaraq peh ínégá iraru ehwéh aiq pútaraginawire íwíáh ínaraqmé mirainawire. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Ite púrerirataq aiq pútaq náninawire íwíáhirataq náninawire úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Are iriwe púrerina tanáhráq mó anínsabé abiahnsa atéhnaraq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno. ²⁶ [Íópípeq míéh Ítéribógá arene ahbabáqsabe íre iwíáhinkeheé abiahnsa atéh áníné ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno úwe.]

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Mátíyu 21.23-27; Áruká 20.1-8)

²⁷ Segá Sarúsarama suwahpeq mó sure Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wiráipépéq nogutaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené abowah wehreqka weba séra ²⁸ kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atéhnsabé miraono? Teio uwe.

²⁹ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. Kasenona ehweh tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie. ³⁰ Teinie éna Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áuwátáiro? Manikánka eqmaq áuwátáiro? Peh wehukega eqmaq áuwátóo? Teniéro úwe. ³¹ Teniéro éna, Tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhknono? Manikánka eqmaq áuwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atáro inae. ³² Ite wehukega Sóni eqmaq áuwátówe moq íre teaweráhúne uwe. Ómi mó kegá, Sóni aiq pútaq Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé sega mi keyábé áhreu puara ³³ Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áuwátáiramo. Ite íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínégá moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teinie úwe.

12

Sotáq wahnahnuro ahbábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Áruká 20.9-19)

¹ Sísaga Asiu keyábé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wirarena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq pokuraire. ² Náhniáq sera irai tanáhráq ákáhtaq koweankeheéna wene arambehri aní sotáq wahnahnuro kebá eqmataire. ³ Eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá we táhtoqme sera íre náwasa subiqmarera kaqsúówe. ⁴ Kaqsúówana so aboga mó arámbéhrí aní seba eqmatairara sega wene ayahqnotaq subiq marera íre kaweq sansá atárówe. ⁵ Íre kaweq sansá atárówana so aboga mó aní eqmatairara sega we subiq sutowana mó wene arambehri ke eqmaq sutairara sega mó tahmáró subiqme kaqsuera mó tahmáró subiq sutowe. ⁶ Subiq sutowana peh morá mó aní míaraire. Mi wehné arunáwí áhnínkáwá míarairana wega iwíáhéna, Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna anehe wenahni eqmataire. ⁷ Eqmatairara wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe iwíáhéra ⁸ we táhtoqme sopípéq subiq suera wene anonka máhpeq tuparutowe.

⁹ Wenahni subiq sutonsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro. So aboga wene sotápéq séna wahnahnuro ke subiq suanawire. Subiq suena wene so mó ke kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe.

¹⁰ Eqsitankéhe éna, Minayabe Manikáne ehwehnka íné éhweh mahraréna, Nah píáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kio-taikire.* ¹¹ Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne iwíáhuéne ire. *(Buk Song 118.22-23)*

Itewe mi sehirá íre ahtebaho úwe.

¹² Úwara wene ehweh irera seye náhenéra, Sísaga mah pabéqmé éhwéhne itepi parobehre iwíáhuwe. Mira iwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreunsabe mó iwíáhéra Sísaga auwera pokuwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhknono kasenu ehwéhne.

(Mátíyu 22.15-22; Áruká 20.20-26)

* **12:10:** Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 21.42 tagáhno.

13 Asiu wahnah kegá táhmaro Péhrasi kereq táhmaro Érótime iyahnaboreqsabé, Sísaga áhwára áhwára ehwéh irarinkehboq áhwárawe tagéq pokue págegeue kogasenoro éra eqmaq súówe. 14 Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwiáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. Minayabe teio. Aneq íwiáhono? Itega Aroma kené wahnahme Sísáhri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono uwe.

15 Árahonehnkono uwana Sísaga sene epéráhpéru iwiáh tagéna sensabé, Aneqsabé íné áhwárawe tagéq níwíoqnaho? Ebah moné taganiboq mewe sero úwara 16 sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. Ábóraq márówana wega sensabé, Mah monéráq insene pikísahakáq áwíqkakaq kehro úwara sega wensabé, Aroma kené wahnah aní Sísáhrine uwe.

17 Uwana wega sensabé, Aroma kené wahnahme náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwara sega wene ehwehnsabé áhtenuwe.

*Manikánka pukia ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 22.23-33; Áruká 20.27-40)*

18 Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwiáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, 19 Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankéhe.

Mi inínká maqmarahna animárí wenawahne animárí míageheéna meyankéhe ire. (Lo 25.5)

20 Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire.

21 Pukurairana náhmbáh 2 abaqkávágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkávágá moq monseráhnuraire. Moke mi abáráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animárí pukurowe. 22 Moke mi abápéqté téhraníté se ábárahnahnah mótaq mótarue mi kewéiní mewera íre aninkákáq urotaq orah animárinká pukurowana sinehemé mi iní moq pukuraire. 23 Moke mi abáráhnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

24 Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puaq áhwára áhwára ahbabáq iwiáhowe. 25 Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía

míaiagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe.

²⁶ Pusa ké oganúq sitahnayabé Mósísiga sehgióro ú sehira íre sáhsahoo? Uworapeqté káriq awanká irarehnsabé sehiramé Manikánka Mósísinsabé mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge.

Íné Sékópane Maniká múge úwe. *(Kisim Bek 3.2,6)*

²⁷ Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga miáh kéné Maniká míre. Minayabe itega íre tábúsoqme iwíáhowe úwe.

Manikáne kiotaiki sansánsábé éhwéhne.

(Mátíyu 22.34-40; Áruká 10.25-28)

²⁸ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnori aní mitaq súwara Péhrasi kegá ehwehuwana irowe. Sísaga Sáyúsi kené kase ehwehnsabé tábúsoqme teriu púana wega Sísansabé kasenéna, Sehgióro ú ehwehmé aneq ehwéhniká mó ehwéh kiotaikiro úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Ísara keo, írátíáhro.

Maniká itene Wahnah peh morá aní míéhre.

³⁰ Maniká itene Wahnahnsabé irutaboiroro.

Moke itene irupipeqkákáq

moke iteiwankakáq

moke itene iwíáhohipépékákákáq

moke itene págege inónkánkákákáq

Manikánsabe irutaboiroro.

Mah ehwéhme mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire.

³¹ Mó kiotaiki ehwéh iro.

Arerensabé arutaboirónanserah

mó anínsábé moq arutaboirúno. *(Lo 6.4-5; Wok Pris 19.18)*

Mó sehgióro ú ehwehniká mah ehwéhtaré íre kiotaikire úwe.

³² Úwana síwáhnori anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega aiq tábúsoqme iraréne. Manikámé peh morá aníne. Peh morá webatare. Arega aiq pútaróne. ³³ Itega Manikánsabe moke itene irupipeqmé, moke itene iwíáhipeqmé, moke itene págege inónkámé irutaboirúnawe, anotah kawéq sánsáne. Iteitensabé irutaboirúnanserah mó anínsábé moq irutaboirúnawe anotah kawéq sánsáne. Wehukega ménkámehniká subiqme agewe Manikánsabe titiraruqaruowe. Arutaboiré sansanká moke titiré sansa kiotaikire úwe.

³⁴ Úwana Sísaga we ahtebeh ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq arewe wahtotaq miáhne úwara míó ke síáhtónsabe mó ehwéh íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní éhweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Áruká 20.41-44)

³⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna míó keyabé, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Manikánka omaq ato aní koweriréh ánimé we peh Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhmé aneqsabé irareo kasenína ³⁶ Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehíranúwana mi ehwéhnká mahraréna, Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaraq arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. (*Buk Song 110.1*) ³⁷ Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kaseníwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahabárowe ú ehwehne.

(*Mátíyu 23.1-36; Árúka 11.37-54, 20.45-47*)

Kasenúwara áhnte wehukégá wene ehweh irera anotahta q iwíáh iwíáhowe. ³⁸ Sísaga síwáhnorútaq mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mira onserahniyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra íre wahto korósí úbíqmera nogówe. Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. ³⁹ Momiwí nahtápéq pokotaq peh kaweq-tapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq aboawah wehwáí tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁰ Sega kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq míáh ké wóe igeheéq wehuke míáhtáq íre wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahta q kamah arinkéhe úwe.

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(*Árúka 21.1-4*)

⁴¹ Wehukega Maniká móne náuwrabeq Sísaga wahtotaq tútuue míowara áhnte kegá séra sene móne mitaq náuwana tagówe. Tagówara áhnte monéákáq kégá áhnte moné náuwe. ⁴² Náuwana tabonah kewéinínká séna káriq monéraré náuwe. Mi monéraré peh morá ákáhta q pabusa móne tahnsane.

⁴³ Sísaga we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna teiníboq irátíáhro. Mah tabónáh kewéinínká náuwi mónégá moke mó kegá náuwe móne kiotaikire. ⁴⁴ Sega sene pehipi matíáh móne náuwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matíéh mónéwé aiq náuwe. Aiq náuwi puana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náuwi mónégá moke mó kegá náuwe móne kiotaikire úwe.

13

Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Áruká 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtáqté wíráípéqté tueyokútaq we kéro anínká wensabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Nah kéh ébáhmé áhnte kaweq ebáhne. Áhnte kaweq ebáh náhmári tagáhno úwe. ² Úwana Sísaga wensabé, Amahnága mi anótáh náhmári aiq tagahno? Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue íre moráráq kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Áruká 21.7-19)

³ Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh korabeq seberiopéq Óríwi sawéhrápéq Sísá tútuue míowara Pítareh Sémísireh Sónireh Ehntarurehga weba séra kasenuwe. ⁴ Kasenéra, Arega métáq irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagariáhro. ⁶ Áhnte kegá mótaq mótarue néníwírue séra, Ínéwé Manikánka eqmaq núwéh ání múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritagéhe.

⁷ Mi tanáhráq ebehowe ira ehwéh ireq mó ebehowe sóiriq ehwéh íréhrataqmé íre áhreoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae. ⁸ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebhoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebhoneherawoe. Mitaq mahtaq máríinae. Ehwehranae. Minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranáe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue auráq matíáhro. Segá ite kaunsíri ke kotiorarabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtáté iubigéhe. Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotáh wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq néne ehweh terigéhe. ¹⁰ Téhwe kaweq ehwéh moke mah kehíná kéhíná teri terinigehe. ¹¹ Segá ehweh aitageheéra táhtoqme meiqmera móiúwéhrataq itega irarira ehwéhnsábé iwíáh kikiriyehe. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarero. Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe. ¹² Subiq suageheéra siwahwárehga síbákawaréh móruehrara síbákawaréhga siwahwáreh móruagéhe. Subiq súáhro aritagéhe. Sibowárehga monseráhnue sene animári móruagéhe. Animárinká sinoibonsabé abiahnsa

aritera subiq súáhro aritagéhe. ¹³ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé íre suwahbanae. Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq peh kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq sínaraqsábé teriu ehwéhne.

(Mátíyu 24.15-28; Áruká 21.20-24)

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq ahabárorahi naneq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq maragéhe. Mitaq órira kahnara tagagehe. Mah sehirá tagah keo, iwíáhue tagahro. Mi tanáhráq Súría marakórápéq miéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁵ Mi tanáhráq máhpeq miéhrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁶ Sotápéq miéhrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kouwekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puag sensabé irutaboirono. ¹⁸ Ah áhnte kariéhínagake mi íré káwéq sunúq sínehboq púreroro. ¹⁹ Mitaqkake anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²⁰ Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehiná kéhiná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi tanáhráq wahtonaraníe iwíáhúwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq miéhre irara mó kegá itensabé, We isebeq miéhre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého.

²² Íné Manikánka omaq intarái aní múge irarira kereq íné Manikáne ehweh iraru aní múge irarira kereq péhepehe ehwéhne seneherawoe. Segá sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraigehe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kegá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe. ²³ Moke teiú náneq mókake ábóraragína puag auráq matawéq tagaríáhro úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 24.29-31; Áruká 21.25-28)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Mitaqkake íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae.

²⁵ Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. *(Aisaia 13.10, 34.4)*

²⁶ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká piribirioy-ahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue tuonara tagagehe. ²⁷ Túónagake pemiáhnka anotah ehwéhnínaraq Manikánka wene íopeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suena wega omaq sitéh keyábé, Moke mah marákó márakórápéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue meriqme sero inkehe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Áruká 21.29-33)

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwiáhue tagéq iahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahkana ánáh aunínaraq itega iwiáhéq, Ópeq áhniábórá sire aiq ahtebóne ewe. ²⁹ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire igehe. ³⁰ Teiníboq irátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq anehe pukigehe. ³¹ Íopeqkákáq mah marákó márakóákáq parabagínana ínega teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.

(Mátíyu 24.36-44)

³² Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íopeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq mi wehekáh tagaríehre.

³³ Túóna tanáhráq ite íre tagaríáh púaq níwénunéq kawerue auráq matiáhro. ³⁴ Íné túónaraqmé wehga íre wahto ah nóginserahne. Wegá wene nahtapeq suena pokinaitaq wene arambehri ke wahnah arámbéhríráq sitéhre. Mó aní mó arámbéhríráq mó aní mó arámbéhrírárue sitéhre. Ahnansahraq wahnah atéh ánínsábé, Kawerue auráq matiahno éna pokire. ³⁵ Mina inserah íné anotah Wahnáh túóna tanáhráq íre tagaríáh púaq kawerue auráq matiáhro. Íó tupekínaraqpópoq inokáhnabubupopoq kokórega téh ehwehnínaraqpópoq ahbiahipeqpópoq tuinauge. ³⁶ Apubúue túónaraq ite sugéhboq peh kawerue auráq matiáhro. ³⁷ Itensabé teiú éhwéh ómi mah kehiná kéhíná teríúge. Níwénunéq kawerue auráq matiáhro úwe.

14

Wahnah kegá Sísa subiq suanehééra moraénu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53)

¹ Ahrina tahnsá sótaikú iahrerag ko tanahráq íre múi páretí né tanahráq wahtonútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síóera, Sísave árahue epéq táhtoqme mósubi q suanéhnkono íwíáhuwe. ² Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísa pehraganehe uwe.

Peh morá ínínká Sísave ayahnopeq wéri abaq ato ehwehne.
(Mátíyu 26.6-13; Sóni 12.1-8)

³ Pétáni suwahpeqte áni Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísave Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri ántéhyá mewe súwe. Mewe séna mi antéhyá piteruqme Sísave ayahnopeq wéri antiatowe. ⁴ Antiatowara táhmaro mío kega abiahsanéra seye náhenéra, Mi weríwé aneqsabé pehipi anti-atéhro? ⁵ Íre pehipi antiatéhtáq tahirímé mi werí paiqmarena 300 moné mewena mi moné tabonah ke nári irino éra mi ínínká abé awehgu atówe.

⁶ Awehgu atówana Sísave sensabé, Mi iní pehragatáhro. Aneqsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ⁷ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míaoaqaq ite iuwahbáhnagake séhréh aritahráhowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ⁸ Mi ínínká aiq miraorahi sansá aiq miraire. Íné maisarageheéna mi ínínká ninonka abaq intéhre. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Mah marákó marákó kaweq ehweh teri terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh ínínká abé iwíáhigehe úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísave móitanie ú ehwehne.

(Mátíyu 26.14-16; Áruka 22.3-6)

¹⁰ Sísa kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté áni wenáwíqtare Súrása Ísikáriótie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéba pokue sensabé, Sísa iteba méauwanie úwe. ¹¹ Méauwanie teriuwara iwíáh íwíáhéra móne awenéhboq miráúno uwana Súrásaga kowe aritena se Sísave mórite tanáhráqsabé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwehne.

(Mátíyu 26.17-25; Áruka 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹² Íre múi páretí né tanahráq ebeqte wéhékáh sótaikú iahrerag ko tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq árahq subiqme titiru tanahráq súwe. Mi tanáhráq we kéro kega Sísave séra wensabé, Sótaikú tanahráq iahrerag kéh táhútáhúq nankehboq ehq kogaweratanéhnkono ue kasenuwe.

13 Kasenuwana Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq sensabé, Wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Obenkisa wání ántéhiyánkákáq áninseq piehgírataq kérahtao. 14 We kibekína nahtápéqté ábówánsábé mahraréta, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú tanahráq iahrreraq kéh táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq teio ire teawetao. 15 Teawírataqmé wega ménsámehnsá aiq kaweria páqnáhípeq teinkéhe. Mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe. 16 Eqmaq suowara mi anitégá mi ke suwahpeq pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq iahrreraq ko tahutáhúq kaweraróye.

17 Íó tupekútaq Sísareq airápété téhranité we kéro kereqka mitaq séra 18 tútuue táhutahurutaq Sísaga sensabé, Teiníboq irátíáhro. Ite miáhrabeqte ání ínéreq moraráq nóya anínká néne naruo kowerirankéhe úwe. 19 Úwara sene sirupipeq umeh agúwara morá ání morá anínkáue Sísansabé, Arega ínensabe irareno ue kasenuwe. 20 Kasenuwana Sísaga sensabé, Airápété téhranité omaq sitórabeqte anínká ínéreq morá párétáhípeq páréti pámbáhúya anímé we wire. 21 Manikáne ehwehnka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Árúka 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

22 Sega táhutahurutaq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. Náhro úwara nowe. 23 Nowana wega náhniáq sera ano kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náriuwara ómiga nowe. 24 Sísaga sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene ahbabáq kaweraitankéhe. 25 Teiníboq irátíáhro. Náhniáq sera ano mahtaq mó íre nanie. Mókake Manikánka wahnah wahnahnínarabeq miáhnaraq o sera ano nanie úwe.

26 Sega Manikánsabe iwíáh iwíáh igonkónéra máhpeq tueyokéra Óríwi sawéhrápéq pokuwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Árúka 22.31-34; Sóni 13.36-38)

27 Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. *(Sekaraia 13.7)* Mi ehwéhnká irarinserah ite ómiga íné nuweq kobeq séberigehe. 28 Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sighehe úwe. 29 Úwana Pítaga

Sísansabé, Ómiga are áúwéhraqmé ínégá íre auwanauge úwana³⁰ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibora inókáhpéq kokórega téhtaréráq ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe. ³¹ Úwana Pítaga mi ehwéhnsabé anotahtaq ahqáho éna Sísansabé, Mó kegá arereq ínereq iubiq súéhraqmé ínégá are aiq tagaríóge atanauge úwara sega moke wega irarúnserahnuwe.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Mátíyu 26.36-46; Áruká 22.39-46)

³² Sísareq we kéro kereqka mitaq suera mátabu áwíq Késémáni pokuwe. Sísaga sensabé, Ite mahta q tútuue míehrana íné kobúrerono éna ³³ Pítareh Sémísireh Sónireh móbeq mórítowe. Mórítene wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁴ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahta q tótuqméq tagaríáhro éna ³⁵ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púreréna íre kaweq sunúq weba sínehoéna púrerúwe. ³⁶ Púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke miraorahóne. Mah íre káwéq súnúq móruo. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

³⁷ Púreraruena wega Pítarehba kouwekéna tagówara sugówe. Sugówana wega Pítansabé, Sáimónio, aneqsabé sugahno? Pehgáriq tanahráq arahinsabé íre tótuqmé níwénunorahoo? ³⁸ Iteiyuwanka kaweq sansánéyabe iuwahbehre. Peh itene inonka mareqmarero puaq íre miraorahowe. Minayabe owainawanka ahbabáq aitehnehoq tótuqméq púreroro éna ³⁹ mónkakáq kobúrerúwe. Métáq púrerúnserahnue mó púreréna ⁴⁰ Pítarehba mó kouwekéna tagówara se anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana Sísaga iriritowara siye-hitónsabe ehiya miówe.

⁴¹ Sísaga apahtáróráq kéné séna ú púana sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Aiq míre. Íné wehukení úku aní ahbabáq ke kowerire tanahráq aiq sire. ⁴² Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh ánínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Áruká 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴³ Sísaga mi ehwéh irarútaq Súrása we kéro anínká apubúue súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga miraoro ú ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súówara sega pokamarinkákáq sahmárinkákáq Súrásareq moráráq suwe. ⁴⁴ Seneherauta q koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. Táhtoqme kawerue meqme móáúwáhro úwe.

⁴⁵ Minayabe Súrásaga sutaq Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno éna nánkóqnówe. ⁴⁶ Nánkóqnówara sega Sísá táhtoqme ambubuue táhtotíówe.

⁴⁷ Táhtotíówana mó anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh áníné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe. ⁴⁸ Kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankákáq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? ⁴⁹ Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq áhnste wehekáh itereq ména íwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe. Manikáne ehwehnka irarinserah aiq pútaraginkeheéq miraowe úwara ⁵⁰ we kéro kega Sísá auwera pehbeheráh pokuwe. ⁵¹ Pokuwana káriq mahbíga peh taberábe ambántá úbíqmena Sísá anehe kaqmena kérowe. Kérowara míó kega we táhtorówana ⁵² wene ambanta kesuena pehrákora pehbeheráh pokuwe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.57-68; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵³ Segá Sísá meqmera Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokuwara moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka mitaq momiwíuwe. ⁵⁴ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahnoerápéqté mátábúrác kúwe. Kure mitaqté párisíréhreq tútuue méra iraraq totoruwe.

⁵⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísá subiq suanéhboq wega ahabáururaimé insega tagarairo éra kabaruwara íre pahsúówe. ⁵⁶ Sísaga miraúnsabe áhnste kegá péhe éhwéhnéra íre morá éhwéh iraruwe. ⁵⁷ Táhmaro kegá irigue péhe éhwéh atera mahraréra, ⁵⁸ Itega wene ehweh írátáúne. Wega iraréna, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh wehukega pearó nah sokoruqme apahtáro wéhékáh mó nah pearaníe. Íre niyahnkaratáté pearaníe uraire éra ⁵⁹ sene ehwehme peh úbíráhbíq ehwehnéra íre morá éhwéh iraruwe.

⁶⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka irigue ákáhpi kowéna Sísansabé kasenína, Mah kegá arensabé irare éhwéhmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq éhwéhpo úwana ⁶¹ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe.

Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo kaseníwana ⁶² Sísaga wensabé, Íné we uge. Íné wehukení úku anínká

Manikáne ayah púpeq tútuue ména íopeq írábúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶³ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Wega aiq irarinsabé mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. ⁶⁴ Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. Minayabe aneratanéhnkono úwara sega moke mahraréra, Wega ahbabáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe. ⁶⁵ Táhmaro kegá Sísá tehqni atera wene auranabiah amban-taraté akariatawéra subiqmarera, Insega are subiqmarehro? Teio uwara párisirehga Sísá meqmera mósubúwe.

Pítaga, Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Áruká 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pítaga nahnoerápéqté mátábúráq tumíowana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ániné arambehri ahrarígá súwe. ⁶⁷ Súwana Pítaga iraraq totorúwana mi ahrarígá we tagéna ebitáwéna wensabé, Are Sísá Néhsara suwahpeqte ánínseq míarone úwe. ⁶⁸ Úwana Pítaga ahqáho atena, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboge. Aneq ehwéhnono éna mitaq suena méhpehpeq pokúwana kokórega téh ehwehnúwe.

⁶⁹ Mi ahrarígá méhpehpeq Píta mó tagéna míó keyabé, Mah anímé Sísá awahrahní míre úwe. ⁷⁰ Úwana Pítaga mó ahqáho atowe.

Pehgáriq motáq tahnsa mitaq míó kega Pítansabé, Are Kehrari marákórápéqté áni púah are wenawahrahní móne uwe. ⁷¹ Uwana Pítaga ehbonéna mahraréna, Manikánka tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge. Itega irare anímé íné íre tagaríoge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana ⁷² kokórega mó ehwéhnúwe. Mó ehwéhnútaq Sísaga teawu ehwéh Píta ahrreraq kowe. Mina teawu ehwéhmé, Kokórega téhtaréráq ehwehnina ínaraq arega apahtáróráq íné íre tagaríoge irariniewóne úwe. Pítaga mi ehwéh ahrreraq kowana wene arupipeq umehúwana anotah-taq ibisówe.

15

Sísá meqmera Páhírátiba móátó ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Áruká 23.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Ahbiahipeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq moke mó kaunsírí kéreqka momiwíue Sísá subiq súéhra ehwéh sío síoéra wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh áni Páhírátiba móátówe. ² Móátówana Páhírátiga wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo

kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ³ Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Sísá áhnte ehwéh atówe. ⁴ Ehweh atówana Páhírátiga Sísansabé, Segá arensabé áhnte ehwéh atáhwe. Minayabe arega ehweh íre terieráhono kasenúwana wega peh ehiya míowe. ⁵ Peh ehiya mío púana Páhírátiga iwíáhue tagéna áhtenúwe.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáthro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Áruká 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

⁶ Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opéru karábúsiipéqté áni Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhírátiga pugesuaq pugesarúwe. ⁷ Wehukení wenáwíq Páréhbae. Wereq mó kereq ebehutaq Páréhbaga wehukení subiq suonsabe karábúsiipéq míowe. ⁸ Karábúsiipéq míowara áhnte kegá kire Páhírátinsabé, Are ahriahri mira aruqarurona serahnúno uwe.

⁹ Uwana Páhírátiga sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe. ¹⁰ Kasenána iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe.

¹¹ Kasenúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mío keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátí koreawéro. Wensabé teaweq, Páréhba pugeqauwe Sísá subiq súáhro arito koreawéro éra pagu pagunuwara mío kega, Páréhba pugeqio uwe. ¹² Uwana Páhírátiga sensabé mó kasenána, Itega ite Asiu kené Wahnahne ue áwíratáh ánímé aneratanínkono úwe. ¹³ Aneratanínkono úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ¹⁴ Páhírátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahababáriro kasenúwara sega mó anotah ehwéhnaabéra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. ¹⁵ Uwana Páhírátiga mío kene sirupipeq eyoyóigeheéna Páréhba pugeq auwena Sísá áréti sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suageheéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.27-31; Sóni 19.2-3)

¹⁶ Sóntía kegá Sísá meqmera wahnah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sóntiá ké síáhrabuwara momiwíuriówe. ¹⁷ Momiwíera peh morá tautáúq korósí abaq atera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. ¹⁸ Suki atera wensabé, Aiq míahno? Arewé Asiu kené Wahnah mone éra ¹⁹ wiahnó sahtáté ayahqnotaq subiqmarera tehqni atera sirehunseraráq méra Sísansabé péhepehe iwíáh iwíáh atera ²⁰ awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósí akai

auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparaneheéra meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Áruká 23.26-43; Sóni 19.17-27)

²¹ Sónτία kegá Sísa meqmera pokuwana Sáíríni marákórápéqté ání wenáwíq Sáímóni ahtapeq sure Sarúsarama suwahpeq pokinieéna sótaikinaúwe. We Árékásántareq Árúpareqne sibowá míowe. Sónτία kegá we saiqnatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaqmena kúwe.

²² Sísa meqmera Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére. ²³ Mitaq sega íre érorahi kítabel maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombirahue Sísa nánwúwana ahqáho éna íre nowe.

²⁴ Íre nowara sega we meqmera awankátaq níraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsie saraqme meyówe.

²⁵ Wéhékáh ío ákáhtaq kiutaq awankátaq táhparówe. ²⁶ Ehweh átó ehweh kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna, Asiu kené Wahnahne úwe.

²⁷⁻²⁸ Sísa awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátareráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ²⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísa tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbiréra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh nah sokoruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno,

³⁰ arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno éra awiréh atówe. ³¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh míbeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka moq awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerarahire éra ³² wega, Íné áhnte wehuké merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq intowe iwíáhire. Íné Ísara kené Wahnah aní múge iwíáhire. Wega maraipéq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe éra awiréh atówe. Awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwéhnéra Sísansabé awiréh atówe.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Áruká 23.44-49; Sóni 19.28-30)

³³ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkakáq peh sunkíkíratíowe. ³⁴ Tunsorerutaq Sísga wewene ehwehtaq Wenabonsabé

anotahtaḡ mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahnie úwe. Mi ehwéhnúmé, Nániboo, Nániboo, aneqsábé iné nuwahno úwe. ³⁵ Úwara táhmaro iriwe míó kega irera mahraréra, Íráhro. Éráísansabé áhrabire uwe.

³⁶ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneḡ mewena kítabeh nah naneḡpipéḡ pámbáhue sehikaratáḡ maḡme pankeḡme Sísaga píbira nankeheéna awuwe. Awena mahraréna, Éráísaga marakóipeḡ atanabiramo. Taganeheḡmúne úwe. ³⁷ Úwana Sísaga anotahtaḡ ehwehnéna putiowe.

³⁸ Putiotaḡ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnkéḡ tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. ³⁹ Sóntía kené kíápéténiga Sísane auranabiahtaḡpeḡ ména we putionsabe tagarawéna mahraréna, Mah anímé aiḡ pútaḡ Manikáne ahninkáwá wíre úwe. ⁴⁰ Sísá putiotaḡ ahreronká mobeḡ iriwe méra awahnkanuwe. Mágára suwahpeḡte iní wenáwíḡ Máhriáe. Sémisi anehe piah anínseq wenawah Sósépareḡne sinowa wenáwíḡ moḡ Máhriáe. Mó iní wenáwíḡ Sárómie. ⁴¹ Sísaga Kehrari marákórápéḡ síwáhnorútaḡ mi inítógá we kéréra wene táhutahuḡ tíátówe. Mi inítáróreḡ mó Sarúsarama suwahpeḡte su ahrérónseqka mobeḡ iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeḡ maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Áruká 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁴² Ahbiah tahnsá ahrena ahrena wehekáh ibora táhnsá táhutahuḡ kaweq kaweré wehekáh ió tupekútaḡ Sósépaḡ Páhírátiba pokúwe. ⁴³ Sósépawe Árimátéa suwahpeḡte ánínúwara mó kegá, We kaweq abóawáh wéh wíre iwíáhuwe. We Manikánka wahnah wahnahni tanáhráḡ áwénunue taga tagaú aní míre. We íre áhreia Páhírátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwe. ⁴⁴ Úwana Páhírátiga, We putiehramo iwíáhéna kíápéténine wahnah áhrabéna, Aiḡ putiehro éna kasenúwe. ⁴⁵ Kasenúwana, Aiḡ putíehre úwana Páhírátiga Sósépansabé, Wene anonka meyo úwe.

⁴⁶ Úwara Sósépareḡha íre wahto taberábe ambántá paiḡmarera Sísane anonka kiwewe marakóraḡ márumarera amban-taipéḡ úbíḡme mewera ubusa onápípeḡ mómaisarówe. Maisarera ebah ubusa ónápípeḡ marera anotah ebáh paentáwe kure maisiaró mehpeḡ paiḡmarera pokuwe. ⁴⁷ Mágára suwahpeḡte inínseq mó wenaogo Máhria Sósépane anowareḡka Sísá maisarórabeq tagoye.

16

Sísa oganúkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Áruká 24.1-12; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara Mágára suwahpeqte íní Máhriareq Sárómireq Sémisine anowa mó Mahriáreqka Sípane anonka abaq ataneheéra kaweq kunkúni werí paiqmárówe. ² Paiqmárówana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq íó kiembogútaq mi inínsónká maisiaró onápípéq pokéra ahtapeq kure ³ seye náhenéra, Méhpeh paiqmaráh ébáhmé insega paentáwe méreitanabomo uwe. ⁴ Uwana anotah ebáhnaba kowara sega tagowana méhpehtaq íre paisa peh móbeq kowara tagowe. ⁵ Tagéra maisiaró onápípéq kibekuwana íre wahto taberábe korósiákákq máhbi éberiopeq tútuue míowara tagéra áhtenuwe.

⁶ Áhtenuwana wega sensabé, Íre áhtenoro. Ite Sísa Néhsara suwahpeqte ání awankátaq táhpato aní seragahwe. We oganúkéna mahtaq íre míéhre. We maisatotaq tagahro. ⁷ We kéro kereq Pítareq korerieq, Wega Kehrari marákórápéq ebeq kínaq itega mitaq kirataq tagagehe. Wega teiátáinserah itega mitaq we tagagehe koreriéro úwe.

⁸ Úwana mi inínsónká tueyokéra iransánue áhtenunsabe pehbeheráh kure áhreu puara ahtapeq sótaiku ke íre teriasa peh ehiya méra pehbeheráh kótaikuwe.

Mágára suwahpeqte íní Máhriaga Sísa tagó ehwehne.

(Mátíyu 28.9-10; Sóni 20.11-18)

⁹ [Ebeqte wehekáh o wikí ahbiahipeq Sísa oganúkéna wega Mágára suwahpeqte íní Máhriaba ebeq súwe. Wega mó tanáhráq abapete téhtaré ówáináwánsabé, Máhria auweq pokoro arito íní míre. ¹⁰ Sísa mi iníbá ebeq súwana mi inínká pokue Sísa kéro keba pokúwara Sísa pukúnsabe wensabé sirutaboírera ibisowana Máhriaga koreriena, ¹¹ Sísa oga míehrana tagoge úwe. Úwara wene ehwehnsabé íre aiq pútare atówe.

Sísa kéroya ánitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.

(Áruká 24.13-35)

¹² Anehe téhranitégá uworapeqté áhtápéq nogúyataq Sísa mó aní tahnsa úkue seba súwe. ¹³ Súwara sega kouwekéra moke Sísa kéro ke koreriúyara sene ehwehnsabé moq íre aiq pútare arítówe.

Sísa we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Mátíyu 28.16-20; Áruká 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁴ Anehe we kéro ke peh abapete morá ké méra táhutahurutaq Sísa seba súwe. Sirupipeq págege éra we

oganúkú ehwehnsábé íre aiq pútare aritónsabe sensabé siwehguúwe.

¹⁵ Sensabé, Moke mah marákó márákó pokue mah kehiná kéhíná kaweq ehwéh koreriéro. ¹⁶ Ínénsabe aiq pútare aintera wání meyéhra kewé Manikánka oganúkú sitankéhe. Ínénsabe íre aiq pútare aintéhra kewé ehweh aritankéhe. ¹⁷ Ínénsabe aiq pútare aintéhra kegá teiéna otáq sánsá miragehe. Néníwírue owainawamarí kaqsuagéhe. Kambare ehwéhniagehe. ¹⁸ Ayahtate wehe táhtoragéhe. Pukorahi naneq nehrataq íre pukigehe. Siyahnkaratáté awahre ke táhtoréhrataq kaweraginkehe úwe.

Manikánka Sísa íópeq tumero ehwehne.

(Árúka 24.50-53; Eqmaro 1.9-11)

¹⁹ Sísa itene Wahnahnka aiq teriuwana Manikánka we íópeq tumerowana wene ayah púpeq tútuue míowe. ²⁰ We kéro kega pokue mah marákó márákó áhnte kehiná kaweq ehwéh teri terinuwe. Itene Wahnahnka se séhréh aritonsabe sega ótaq sánsá mirauwara író kega tagéra, Mah ehwéhmé aiq pútaq Manikáne ehwéhne uwe.]

Árúka

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Árúkawe íre Asiu anínéna we nahnso aní míowe. Wega téh sóteh arámbéhríéna anehe Pora kérena séhréh atowe. Árúkaga Sísane arambehri wene auranka íre tagéna peh Sísá tago keyábé kasenéna kawerue ahtebéna mah pukú sehiranúwe. Nahnso kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna sehiranúwe. Anehe Árúkaga Eqmaro Kene ehweh pukú sehiranúwe.

Árúkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Árúkaga Tíópírása ebeq sehiranú ehwehne.

¹ Tíópírása anotah wahnáh ánino, ite míaraunarabeq áhnte kegá Manikánka miraurai naneqsabé iwíáhéra sehiranurowe. ² Sehiranuro kegá Manikáne ehweh teri terinera wega miraurai naneq tagaro kené ehweh irera teniátówe. ³ Téhwe tago kereq sehiranuro kereqsabé kasenéna sene ehweh iwíáhue tagaraue. Anehe ínégá moq mi ehwéhnsábé tábúsoqme sehiranéna areba eqmarahnah sáhnsahinkéhe. Tíópírása kaweq aníno, ⁴ arega aiq pútaq ehwéh irankeheéna sehiranue teawúge.

Íópeqté ánínká Sóni ehweh pahsuo ehwéhne.

⁵ Súría marákórápéq wahnahnú aní Érótiga wahnahnútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní wenáwíq Sékáráia ména we Ábíya kahnáh mibeq mahbeq arito ani míowe. Wene ahre Áróni kahnáh íní ména wenáwíqmé Érisábétie. ⁶ Mi akéqká kaweqtaq méra Manikánka sehgióro ú ehwehnikákáq wene sánsánkákáq moke tábúsoqme sehgiúye. ⁷ Se orení ákéq méra Érisábéti orahini puara se íre aninkákáq míóye.

⁸ We kahnáhnká arambehriutaq Sékáráíaga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani ména arambehriúwe. ⁹ We kahnáhnká sene sánsánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kaweq kunkúni naneq pariankeheéra Sékáráia eqmarówe. ¹⁰ Pare tanahráq áhnte kegá máhpeq méra púreruwana Sékáráíaga webataq nahupeq kibekéna mi kawéq kunkúni naneq tahberapeq pariowe. ¹¹ Pariowana Maniká míhrabeq íópeqté ánínká ábóraragéna tahbe ayehrápéq iriwe míowana ¹² Sékáráíaga we tagéna kurináhnéna iwíáh kikiréna áhreúwe. ¹³ Áhreúwana íópeqté ánínká wensabé, Sékáráiao, íre áhreúno. Manikánka arega púreróna ehwéhme aiq íréhnsábé

arene ahre Érisábétiga animai maqmiankéhe. Maqmiahnaraq arenahninsábé Sónie ue áwírato. ¹⁴ Maqmiahnaraqmé arene arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhinkehe. Áhnte mó kegá moq iwíáh iwíáhigehe úwe. ¹⁵ Iwíáh iwíáhigehe éna, Maniká itene Wahnahnka wensabé, Are anotah aní miahno atanawire. Ahriahri we náhniáq sera anonkakaq piahakáq awehriinkehe. Wenanone arupipeq miahnaraq ahriahri Manikáne Awanka wereq mía míainkehe. ¹⁶ Wereq mía míairana wega Manikáne ehweh teri terinínaraq áhnte Ísara kegá Maniká itene Wahnahne sánsá kawerue sehigéhe. ¹⁷ Éráisa Manikáne ehweh irarú ani marakóipeq míotaq anotah aní ména págegeue síwáhnorúnserah itene Wahnahnka sinaitaq arenahninká ebeq séna síwáhnorinkehe. Minayabe sibowárehreq sene animárinseq insahwé aritankéhe. Itene Wahnah sína tanáhráq áwénunigehboq ahbabáq kega arenahniné ehweh irera sene ahbabáq suera kaweqtaq míagehe teawuwe.

Íópeqté ániné ehwehnsabé íre aiq pútare ató ehwehne.

¹⁸ Íópeqté áninká mi ehwéh Sékaráia teawuwana Sékaráiaga wensabé, Íné ore úkugana néne ahre moq orení míehre. Minayabe arega iraréna ehwéhmé árahue aiq pútaraginabo úwe.

¹⁹ Úwana íópeqté áninká wensabé, Neníwíq Kébárie. Íné Manikáne auranabiahapeq iriwe mía míau aní múge. Mah kawéq éhwéh teawinkeheéna wega, Koreawo éna eqmaq núwéhre éna, ²⁰ Írátiahno. Arewe néne ehweh íre aiq pútare aintahne. Minayabe mókake are ehweh íre irarerahóne. Ínéga teawú éhwéh aiq pútaragínaraq arega ehweh irarerahóne úwe.

²¹ Máhpeq míó kega Sékaráia áwénunéra iwíáhéra, We aneqsabé íre wahto tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq peh míehro uwe. ²² Uwana wega tueyokútaq we ehweh íre irarerahúwe. Ehweh íre irarerahéna wene ayahnkaratáté áwíqme teriena ehwehnurá íre irarerahúwe. Máhpeq míó kega miráú tagéra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míéhtáq wenawanka tagehre iwíáhuwe. ²³ Iwíáhuwana we ehweh íre irarerahéna wene arambehri tanáhráq parabagútaq wene nahtapeq pokúwe.

²⁴ Mi tanáhráq parabagúwana wene ahre Érisábéti kía ména moberíáh íó wene nahtapeq peh míowe. ²⁵ Mitaq ména mahraréna, Íné orahini míarautaq áhnte niyehitairaire. Manikánka ínénsabe arutaboiraintena séhréh aintarái puana amahnága íné íre niyehitehre úwe.

Íópeqté áninká Máhriánsabé, Sísa maqmarankéhe ú ehwehne.

²⁶ Érisábéti abapete morá íó kía míowana Manikánka íópeqté ání wenáwíq Kébári Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq eqmarowe. ²⁷ Eqmarowana wega Máhriá Néhsara suwahpeqte áhráribá tuwe. Máhriawe mó weh mahbíreq íre nogu ahráí wíre. Tébiti kahnáh máhbi wenáwíq Sósépa míowana Máhriaga we kéranaútaq Kébáriga weba tuwe. ²⁸ Webu tuena wensabé, Aiq míahno éna Maniká itene Wahnahnka arensabé anotahta q arutaboiratena arereq míéhre úwe. ²⁹ Úwana Máhriaga mi ehwéh iwíáhue tagéna wewe náhenéna, Aneq ehwéhpómo. Íre niahteboge éna iwíáh kikirúwe.

³⁰ Iwíáh kikirúwana íópeqté ánínká wensabé, Máhriáo, íre áhreúno. Manikánka arensabé anotah arútábóiratéhre, ³¹ Minayabe are kía míaniewóne. Are kía mé animai maqmíéhnaq Sísaé ue áwírato. ³² We anotah aní míahnara áhnte kegá wensabé, Maniká Iteribone ahninkáwá wíre ataneherawoe. Maniká itene Wahnahnka wensabé, Tébiti arene aigaqnağa Ísara ke wahnahnúnserah arega moq se wahnahniniewóne atankéhe. ³³ We Sékópa kahnáh ánímáí ahriahri wahnahnaritena wene wahnahné tanáhráq íre parabaginawire úwe.

³⁴ Íópeqté ánínká teawuwana Máhriaga wensabé, Íné íre wehreq nogú aní púana árahue kía míaninkono úwe.

³⁵ Úwana íópeqté ánínká wensabé, Manikáne Awanka areba tuena nonahwega marakó akariuriéhnserah areba moq akar iuriankehe. Manikánka págege atena kawerue auráq matiankehe. Minayabe mó kegá arega maqmíéhna anínsábé, Kaweqtaq mía míai aní míre éra we Manikáne ahninkáwá wíre ataneherawoe úwe. ³⁶ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Mó kegá arenawahrah iní wenáwíq Érisábétinsabé, Orahinine atárowana we orenínéna amahnága kía míéhre. We abapete morá íó kía ména animai maqmiankéhe. ³⁷ Manikánka moke miraorahi mino úwe.

³⁸ Úwana Máhriaga wensabé, Íné Manikáne arambehriu ahráíúge. Arega aiq irarénanserah Manikánka mirainkehe úwana íópeqté ánínká we auwena pokúwe.

Máhriaga Érisábéti koragó ehwehne.

³⁹ Mi tanáhráq Máhriaga Érisábéti koraganieéna apubúue sokahuena pokue Súría marákórápéq áhnte sawéh korabeq ki uwe. ⁴⁰ Kiena Sékáráiane nahupeq kibekéna Érisábéti mehweh atowe. ⁴¹ Mehweh atowana irotaq wene arupipeq mío anínká anotah kabau kabauúwe. Kabau kabauúwana Manikáne Awanka Érisábétiba séna iwíáh atowe.

⁴² Iwíáh atowana Érisábétiga anotahta q mahraréna, Máhriáo, Manikánka mó inínsónsábé arutaboiréna peh

arerensabé anotahtaq arutaboiratéhre. Manikánka arega maqmíéhna anínsábé anotahtaq arutaboiratéhre. ⁴³ Íné pehgáriq iní múge. Néne Wahnahne anowagá aneqsabé inéba seno? ⁴⁴ Írátíahno. Amahnága arene ehweh írótaq ínégá maqmíéhna aníné arupipeq eyoyói puana nirupipeq kabau kabauire. ⁴⁵ Arega Manikánka eqmatai aníné ehwehnsabé aiq pútaraginawire íwíáhuronayabé Manikánka arensabé, Kaweróne atéhre úwe.

Máhríaga igonkónú ehwehne.

⁴⁶ Máhríaga mahraréna, Néniwanka itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atéhre. ⁴⁷ Manikánka iné kaweraintéh ánínsábé iwíáh iwíáh atóge. ⁴⁸ Ínéwé pehgáriq inínéna Manikáne arambehriu iní míóganawe wega iné tagéna ínénsabe arutaboiraintéhre. Mókake ómi kehinánká ínénsabe iraréra, Manikánka ínénsabe anotahtaq arutaboiratéhre igehe. ⁴⁹ Maniká peh anotah pagégé ánínéna iné áhnte séhréh aintáráirara sega mirarue irarigehe. Manikámé anotah kawéq áwíqkakaq aní míéhre. ⁵⁰ Manikánka mó tanáhráq mó tanáhrárue ahriahri wensabé áhteno keyábé arutaboirarítéhre. ⁵¹ Wewene ayahtate págege sansánue sokigi aíre. Mó kegá, Itewe anotah anímárí múné iwíáhéra píribahriowana Manikánka mi ke kaqsúéhrara kobeq séberagowe. ⁵² Wegá anotah wahnáh anímárí wahnahnorabeqte kaqsuena pehrápeqte anímárínsábé wahnahnoro arítéhre. ⁵³ Wegá sirupibii ke kaweq naneqmarí náriena áhnte kéh ké íre náriasa pehipi kaqsúéhre. ⁵⁴⁻⁵⁵ Manikánka Ébáráhmareq wene anahwareq itene igaqnaréhreqsabé, Ahriahri nirutaboiraitanauge ire. Wegá mi ehwéh ahrreraq matawéna wene arambehri anímárí Ísara keyábé arutaboiraritena séhréh arítéhre úwe.

⁵⁶ Máhríaga mi ehwéh iraréna apahtáro íótáq kaegaeéna Érisábétine nah suena wene nahtapeq pokúwe.

Sóni maqmaro ehwéhne.

⁵⁷ Wene maqmare tanáhráq sútaq Érisábétiga animai maqmarowe. ⁵⁸ Manikánka wensabé anotahtaq arutaboiratéhre éhwéhnuwara wene iyahnaboreq wenawahraheqka irera wereq moráráq iwíáh iwíáhuwe.

⁵⁹ Iwíáh iwíáhéra mi aní abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruaneheéra séra mahraréra, Wenabo áwíq Sékáráia wire. Mah kariq ánínsábé moq abowá áwíq Sékáráiae atanéhe uwana ⁶⁰ wenanoga, Ahqáho aritena, Sónie ue áwíratayehetauye úwe. ⁶¹ Úwara sega wensabé, Mi awíqmé íre

arenawahrah síwíq míre éra ⁶² wenabonsabé siyahnkaratáté áwíqme kasenéra, Arenahninsábé arega inse ataníbo uwe. ⁶³ Uwana Sékáráíaga ayahnkaratáté awirena, Pépahq menio úwara pépahq áwúwana wega sehiranéna, Wenáwíq Sónie ue sehiranúwara áhtenuwe. ⁶⁴ Áhtenuwana Sékáráíane áwéh kaweragúwana wega apubúue irarerahéna Manikánsabe pahsuqme iwíáh iwíáh atowe.

⁶⁵ Mibeqté kégá mi otáq sánsá tagéra áhre aguwara Súría marákórápéqté kégá sáwéhrapeqté mitaq teri mahtaq terinuwara moke írówe. ⁶⁶ Mi ehwéh író kega sirupipeq iwíáhue tagéra, Mah aní mókake aneq mirainkehbo éra Manikánka we págegeue séhréh atanawire iwíáhuwe.

Sékáráíaga irarú ehwehne.

⁶⁷ Manikáne Awanka mi aniné abowá Sékáráíaba sure iwíáh atowana wega kahna naneqsabé mahraréna, ⁶⁸ Maniká itene Wahnahnka Ísara ke meirena kaweraitanieéna si puaq iwíáh iwíáh atone. ⁶⁹ Wega anotah aní ite kaweraitahna aní omaq atéhre. Mi anímé Tébiti kahnáh ánine. ⁷⁰ Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke naho iwíáh aritowara teiúwe. ⁷¹ Itensabé iuwahrieh ke itene naruoga ite saiqnariáhnsábé sega iubíyehoéna wega meirena kaweraitankéhe. ⁷² Manikánka omasa éhwéh aiq ahrreraq matawéna itene igaqnaréhyabe arutaboairaritena séhréh aritowe. ⁷³ Wega itene igaqna Ébárahma mirainauge ú ehweh teawena, ⁷⁴ Itene naruoga saiqnariáhtáq koweiraníe úwe. Minayabe íre áhreia peh wene arambehri miraonehqmúne. ⁷⁵ Moke itene ogamé tanahráq Maniká awahbeh sansánéq kaweqtaq méq wene arambehri tábúsoqme miraoneheqmúne úwe.

⁷⁶ Manikáne Awanka mó iwíáhatowana Sékáráíaga wenahni Sóninsabé mahraréna, Nénahnino, mó kegá arensabé, Maniká itene kiotaqme Wahnáhné ehweh iraréna aní móne ataneherawoe. Itene Wahnahne ah kawerarankéhboq arega ebeq pokinkehe. ⁷⁷ Manikánsabe áwíahraqso ke oganúq sitankéhboq se merirena sene ahbabáqsabe kaweraritankéhe ue terinkéhe. ⁷⁸ Manikámé áhnte arútábóiraitéh aní mía míaire. Pópoqnahga áhnbórá kiembogina inserah Manikánka ite áhnbórá kaweraitanaire. ⁷⁹ Sunkíkírirabeq pukoraho ke tagagehboq Manikánka ahtapeq téhraitankéhe. Minayabe wega iahnkahrínaq ite iru ukiq itéh áhtápéq nogoráhúne úwe.

⁸⁰ Manikáne Awanka iwíáh atowana Sékáráíaga mi ehwéh wenahni Sóni teawuwe. Mi aní anonureña Maniká awahbeh sansánsábé arutaboiréna sehgiuwe. Wega Ísara ke ehweh terie tanahráq íre suriotaq peh abatapi úpeq kaegaeúwe.

2

Máhríaga Sísa maqmaro ehwéhne.
(Mátíyu 1.18-25)

1 Mi tanáhráq anotah wahnáh ání wenáwíqtare Sísáhri Ógáhsátu moke Aroma keráq wahnahnatiowe. Wega moke wehuke síwíqmari púkuipéq sehiranoro aritowe. 2 Mi tanáhráqmé Aroma kegá ebeq síwíq sehiranu tanáhráre. Wehukení wenáwíq Kúwíríníahsi Síría marákórápéqté kéné wahnah míotaq sehiranue meyowe. 3 Aroma wahnáh kegá moke síwíqmari meyaneheéra ómiga sensuwahpeq pokuwe.

4 Sóséparew Tébiti kahnáh ání ména Néhsara suwahpeq Kehrari marákórápéq suena Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq Tébiti kahnáh suwahpeq kíuwe. 5 Sensíwíq terieyeheéra Sósépareq wene ahre ararí Máhriareq Néhsara suwahpeq kíuye. Máhriawe anotah kia míowe. 6 Sega Néhsara suwahpeq kíuyataq we ani maqme tanáhráq wahtonúwe. 7 Páhsíntía nahmárí máhriq íre ko púara sega káhone nahtapeq káuye. Mitaq Máhriaga wene ebeq piah anímái maqmarena ambanta ánáhnkiwe mí kané táhutahuq kunúbáipéq suge atowe.

Íópeqté ánínká sipisípiq wahnahnu ke teriu ehwéhne.

8 Mi ke suwahpeqte áhnánsáhrápéq sipisípiq wahnáh anímárí uworapeq méra sene kamarítáq wahnahnuwe. 9 Wahnahnuwana íópeqté ánínká ábóraragúwana Maniká itene Wahnahne téhreh naneqka anotahtaq téhrówara sega anotah ahre aguwe. 10 Íópeqté ánínká sensabé, Íre áhreoro. Írátíáhro. Mah kawéq éhwéh teinieéna suge. Teiú éhwéhnká ómi kehináné sirupipeq anotahtaq eyoyó aritankéhe. 11 Tébiti kahnáh suwahpeq ite meirena kaweraitahna aní inokáhpeq maqmíehre. Manikánka we omaq atowana we anotah Wahnáh ání ména ite meirena kaweraitahna aní míre. 12 Aniné ambanta ánáhnkiwe káhone táhutahuq kunúbáipéq míehre tagéq we wire ue ahtebagehe úwe.

13 Úwara peh íregárita q íópeqté kegá ábóraragéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera mahraréra, 14 Maniká kiotaiqme aníniraq wensabé iwíáh iwíáh atone. Mah marákó marákóipéq Maniká awahbeh sansá sehgíra ke siru ukiqsitankéhe uwe.

Sipisípiqtaq wahnahnu kegá Sísa korago ehwéhne.

15 Íópeqté kegá se suera íopipeq tuekutaq sipisípiqtaq wahnahnu kegá seye náhenéra, Manikánka teí anínsábé Pétáriéma suwahpeq koraganehboq pokonehe uwe. 16 Pokonehe éra pehbeheráh pokue anebahruwana mí aní káhone táhutahuq kunúbáipéq sugowara Máhriareq Sósépareq míóya tagowe. 17 Tagéra pokue íópeqté aniné

ehweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸ Terinuwara író kegá sipisípiq wahnáhmáríné ehwehnsabé iwíáhue tagéra, Aneq ehwéhpómo iwíáhéra áhtenuwe. ¹⁹ Máhriaga moke mi ehwéh ahreraq matawéna wene arupipeq iwíáh atawéna tagówe. ²⁰ Sipisípiq wahnáh kegá kouwekéra sega író ehwéhnkákáq tago naneqsabéákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera, Íópeqté ánínká teínserah aiq pútaragire uwe.

Sega Sísae ue áwírató ehwehne.

²¹ Máhria íre kía míotaq íópeqté ánínká wensabé, Are ani maqmíéhnaq Sísae ue áwírató úwe. Minayabe mi aní maqmarowara abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruera Sísae ue áwíratówe.

Símióniga Sísá tagéna pahsuo ehwéhne.

²² Mósísiga sehgióro ú ehwehnká irarinserah sene wánítapeq mósosue tanahráq parabagútaq Sósépareq Máhriareqka Sísá Sarúsarama suwahpeq meqmera Manikánsabe, Arene ani míankehe uye. ²³ Minayabe itene Wahnahne ehwehnka mahraréna,

Itene ebeq piah anímáigáú ómi meriqme Maniká ménáwéro
ire. *(Wok Pris 12.1-8)*

²⁴ Itene Wahnahne ehwehnka mó mahraréna,
Téhtaré kíbókíraré náwétao. Kiboki írakaunínaraq téhtaré píná
áráhqtaré náwétao ire. *(Wok Pris 12.8)*

Sega mi ehwéh sehgioyeheéra Sísá meqmera kíúye.

²⁵ Sarúsarama suwahpeqte kóré wenáwíq Símiónie. Wega Maniká awahbeh sansánsábé arutaboíréna kaweqtaq mía míaéna Ísara ke kawerarite tanáhráqsábé áwénunúwe. Áwénunúwana Manikáne Awanka wereq mía míaéna ²⁶ ehweh teawena, Arewe pehipi íre pukiniewóne. Írakaumo. Ebeqme ite meirena kaweraitankeheéna itene Wahnahnka omaq ato aní tagé anehe pukinkehe úwe. ²⁷ Manikáne Awanka mi kóré iwíáh atowana wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwara Sísane anoibo akéqká Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioyeheéra Sísá meqmera mitaq kíúye. ²⁸ Kíúyana Símióniga tagéna Sísá sawiwena Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, ²⁹⁻³⁰ Néne Wahnahno, arene arambehri aní míóge. Arega eqmarahna anímé ite meirena kawaraitahna anímé néne niuranka amahnága aiq tagoge. Minayabe arega aiq teniátóna ehwéh aiq pútaraginkehboq niru ukiq intehnana pukono. ³¹ Ómi kehiná míáhrabeq arega kaweraitahna aní eqmarahne. ³² Wega téhrehnka inserahnínaraq nahnsonka kaweq ah tagagehe. We míéhnsábé Ísara ke arenawahraha iwíáh iwíáhigehe úwe.

³³ Símióniga Sísa éhweh mahrarúwara Síssane anoibo akéqká mi ehwéhnsábé áhtenára áhnte iwíáhuyé. ³⁴ Iwíáhuyana Símióniga sensabé, Pehwehrue míáhtaó éna wenano Máhríansabé mahraréna, Mah anínká áhnte Isará ké séhréh aitankeheéna Manikánka we omaq atéhre. Séhréh aitanharaq mó kegá we sinehepeq suehrara mó kegá wensabé aiq pútare atagéhe. Wega Manikáne sansá sokigi ínaraq áhnte tagehra kegá wensabé éhruru atehrana ³⁵ sirupipeqté áhbábáq ábóraq aginawire. Minayabe sogiqka agaréq áwítáq anotah erinserah arene arupipeq anotah eragínah pukorahuge iwíáhiniewóne úwe.

Áhna korenínká miraúnsabe ehwéhne.

³⁶ Manikáne ehweh irarú iní wenáwíq Áhna mitaq míowe. We Pánúérine ayahunkawa ména Áséra kahnáh iní ména naho kóréní míowe. We wehkútaq abapete téhtaré ópéq wenawehqseq míowana ³⁷ wenawehq pukúwana íregáritaq ópéq peh kéweiní ména we 84 ópéq míowe. Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq íre suena peh mitaq mía míaéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atotaq wega táhutahuq awehriéna púreq aruqarurúwe. Wega mitaq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. ³⁸ Mí tanáhráq wega Sísa tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena Sarúsarama suwahpeqte ké merirena kaweraritahna anínsábé áwénunu ke Sísa éhweh teriuwe.

Sósépa akéqká Sísa meqmera Néhsara suwahpeq kouwekuya ehwéhne.

³⁹ Wenanoibo akéqká moke Mósísine ehweh sehgiara mitaq suera sensuwahpeq Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq kouwekuye. ⁴⁰ Kouwekuyana mitaq Sísa anonurena págege ahtébiá ání úkúwana Manikánka wensabé arutaboíréna séhréh ata ataúwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekú ehwehne.

⁴¹ Síssane anoibo akéqká mó ópéq mó opérué sótaikú siahreraq ko tánáhráq Sarúsarama suwahpeq táhutahuroyeheéra poku pokuye. ⁴² Sísa anotah anímái úkútaq airápété téhtaré ópéq míotaq wereq wenanoibo akéqseqka Sarúsarama suwahpeq pokuwe. Segá Asiu kené sánsá sehgieneheéra pokuwe. ⁴³ Táhutahuq tanáhráq parabagúwara mi akéqká mitaq suera sensuwahpeq kouwekuyana Sísaga Sarúsarama suwahpeq kowíowara wenanoibo akéqká minayabe íre íróye. Segá íre irera, We itene iyahnabo anímárinseq nogíre iwíáhéra peh morá wéhékáh nogúye. ⁴⁴ Wega seba íre súwara wensabé anebahréra sensuwahrahreq sene iyahnabo anímárinseqsábé, Sísa tagaho

ue kasenuye. ⁴⁵ Anebahruyana we íre ábóraq míonsabe sega Sarúsarama suwahpeq anebahroyeheéra kiwekuye. ⁴⁶ Sega anebahréra téhtaré wéhékáh íre ábóraqmarera apahtáróráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq anebahréra Sísá mitaq tagoye. Tagoyana Sísaga íwáhnoru kené ehweh iraníeéna sereq tútuue ména wega iwíáhú ehweh kasenúwe. ⁴⁷ Kasenúwana moke wene ehweh író kega iwíáhéra, Mah anímé áhnte ahtébiá áníne. Wegá peh ahtebia éhwéh pahsúéhre iwíáhuwara ⁴⁸ wenanoibo akéqká mina tagéra áhtenuye. Wenanoga wensabé, Nénahnino, arenaboreq ínereqka are áhnte anébáhréta irupipeq anotahtaq págegeúye. Aneqsabé itensabé íre iwíáhia miraono úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga sensabé, Aneqsabé ninebahroyo? Náníbone nahtapeq míahrahume íre tagariehyo úwe. ⁵⁰ Úwara sega mi ehwéh áwahewé íre ahteboye. ⁵¹ Sísaga Néhsara suwahpeq se kérirena sene ehweh kawerue sehgiuwana wenanoga minayabe moke ahrreraq matawéna iwíáhúwe. ⁵² Sísá mó anonurena anotah aní ahtebia aní míowara Manikánka wensabé arutaboírúwara wehukega wensabé iwíáh iwíáhuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.
(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.2-8; Sóni 1.19-28)

¹ Anotah wahnáh aní wenáwíqtare Sísáhri Táíbériúsa míowe. Wegá 15 opéq wahnahnúwana mó wahnáh aní wenáwíqtare Póntiása Páhírátí ména Súría marákórápéq wahnahnúwe. Mi tanáhráq Érótiga Kehrari marákórápéq wahnahnúwana wenábáq wenáwíq Pírípi ména Ítúria marákóákáq Tárakóníti marákóákáq wahnahnúwe. Wahnahnúwana mó wahnáh aní wenáwíq Árisánía ména Ábíre ni marákórápéq wahnahnúwe. ² Wahnahnúwara Ánásareq Káiyápásareqka Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéráq wahnahnuye. Mi tanáhráq Sékaráiane ahninkáwá wenáwíq Sóni abatapi míowana Manikánka terie arámbéhrí atowe. ³ Terie arámbéhrí atowana Sóniga moke Sorana aroipéq wahtotaq ko marákórápéq kure ehweh teriuwe. Teriena, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro. Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéh rataqmé wání meiníe úwe. ⁴ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáiaga naho púkuipéq sehiranue mahraréna, We uworapeqté sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro. ⁵ Mi ah obarirankeheéq nonsuwewarí akariaruqme anotah sawéhwárínkákáq káriq sawéhwárínkákáq apansuqme mi ah tábúsoq maráhro. Aesa áh obaríqme

sabahro. Ebah masahpawe kaweroro. ⁶ Manikánka kaweraitahna arámbéhrí mah kehíná kéhínánká tagagehe ire úwe. (Aisaia 40.3-5)

⁷ Áhnte wehekéqká wání meyanehéera Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animárrí móe. Manikánka anotahtaq kamah ainehboq pehbeheráh pokoro insega teiro? ⁸ Itene ahbabáqmari sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna ite amahnága mó sansánowe íwíáhinkehe. Ébárahma itene igaqna míéh púaq itewe kaweq ke míone éq iteitensabé irariyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahráhire. ⁹ Wehukenínká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será ire iyéh áwánká moke apiwe ira pariankéhe úwe.*

¹⁰ Sóniba su kegá wene ehweh irera wensabé, Aneronehnkono uwe. ¹¹ Aneronehnkono uwana wega sensabé, Téhtaré síótí matiéh ánínká ire síótiakáq ání peh morá síótí náwo. Áhnte topáh matiéh ánínká tabonah ke wehwehúno úwe.

¹² Táhkisi moné meyháh kegá wání meyanehéera Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite aneronehnkono uwe. ¹³ Aneronehnkono uwana sensabé, Wehukene móne pehipi meyhéboq peh morá táhkísí móné meyháho úwe.

¹⁴ Sónítia kegá wensabé, Itewe aneronehnkono kasenuwana wega sensabé, Mó kené ménsámehnsá meyanehéeq wehuke subiqmareq pehipi meyhého. Sensabé péhe éhwéh ariteq sene ménsámehnsá pehipi meyhého. Itene arambehriyabé meyháha apéq awehraq kéhre íwíáho úwe.

¹⁵ Manikánka Asiu ke merirena kaweraritankeheéna peh morá ání omaq atowara Asiu kegá we áwénunuwe. Asiu kegá Sónine ehweh irera éhnehéera iwíáhéra, Sóniwe itega áwénunúna anípómo uwe. ¹⁶ Uwana Sóniga sensabé ayahqme teriena, Inehe si animé anotah aní ména íné kiotaigme aní míre. We anotah aní púana ínéga wene súu nahniáq pugereyabe ire awehrari aní múge. Wegá Manikáne Awa iteba eqmarankéhe. Wehukenínká uworapeq kekiaréhrana anotah irárehnserah Manikáne Awanka iteba tuinkéhe.

¹⁷ Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nah-tapeq sáharera ire kaweq ayú iraipéq súáhwe. Mira onserah Manikánka eqmaréh ánínká kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahbabáq keyabé, Íre puinkorahi iráipéq mía míaooro aritankéhe úwe.

¹⁸ Sónine ehweh író kega iwíáhigeheéna wega áhnte mó mina tahnsa éhwéh pahsuena oga mé ehweh teri terinúwe.

* 3:9: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.10 tagáho.

*Érótiga Sóni karabúsiipéq móato ehwéhne.
(Mátíyu 14.3-4; Máhka 6.17-18)*

¹⁹ Érótiga wenábáqne ahre Éroríása meyowana Sóniga mi-naakaq wene mó ahabábáqkákáqsábé abiahnsa atena íre kaweróne atowe. ²⁰ Íre kaweróne atowana Érótiga sóntía keyábé, Sóni táhtoqme karabúsiipéq móatáhro úwara táhtoqme karabúsiipéq móátówe. Minayabe Érótime ahababáq áhnte agúwe.

*Érótiga Sóni karabúsiipéq íre móatotaq Sóniga Sísa wání meawu ehwéhne.
(Mátíyu 3.13-17; Máhka 1.9-11)*

²¹ Sóniga áhnte ke wání meriena Sísa moq wání meyawuwana púrerútaq sabona sawekúwana ²² Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísa márunsurahúwe. Marunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboíruge úwe.

*Sísane aigaqnaréh síwíqmarí kéh éhwéhne.
(Mátíyu 1.1-17)*

²³ Sísaga wene arambehri áhwárótaq we 30 opéq marakóipeq míowe. Wehukega iwíáhéra, Sísawe Sósépane ahninkáwáe uwe. Sósépawe Érine ahninkáwáe.

²⁴ Ériwe Mátátine ahninkáwáe.

Mátátiwe Áriwáine ahninkáwáe.

Áriwáiwé Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Sánáine ahninkáwáe.

Sánáiwé mó Sósépáne ahninkáwáe.

²⁵ Sósépawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Émósine ahninkáwáe.

Émósiwe Náhúmane ahninkáwáe.

Náhúmawe Ésárine ahninkáwáe.

Ésáriwe Nágáine ahninkáwáe.

²⁶ Nágáiwé Matane ahninkáwáe.

Matawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Séménane ahninkáwáe.

Séménawe Sósékane ahninkáwáe.

Sósékawe Sórane ahninkáwáe.

²⁷ Sórawe Sóánánane ahninkáwáe.

Sóánánawe Árésane ahninkáwáe.

Árésawe Sérúbábérane ahninkáwáe.

Sérúbábérawe Séátíerane ahninkáwáe.

Séátíerawe Néríne ahninkáwáe.

²⁸ Néríwé Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Éráine ahninkáwáe.

Éráiwé Kósámane ahninkáwáe.

Kósámawe Émárámmane ahninkáwáe.

Émárámawe Éane ahninkáwáe.

29 Éawe Sósúane ahninkáwáe.
 Sósúawe Ériésárane ahninkáwáe.
 Ériésárawe Sórímane ahninkáwáe.
 Sórímawe Mátátine ahninkáwáe.
 Mátátiwe Áriwáine ahninkáwáe.
 30 Áriwáiwewe Símíónine ahninkáwáe.
 Símíóniwe Súrane ahninkáwáe.
 Súrawe Sósépane ahninkáwáe.
 Sósépawe Sónámune ahninkáwáe.
 Sónámuwe Ériákímane ahninkáwáe.
 31 Ériákímawe Mériane ahninkáwáe.
 Mériawe Ménane ahninkáwáe.
 Ménawe Mátátane ahninkáwáe.
 Mátátawe Nétánine ahninkáwáe.
 Nétániwe Tébitine ahninkáwáe.
 32 Tébitiwe Sésine ahninkáwáe.
 Sésiwe Óbétine ahninkáwáe.
 Óbétiwewe Póásine ahninkáwáe.
 Póásiwewe Sámónine ahninkáwáe.
 Sámóniwewe Násónine ahninkáwáe.
 33 Násóniwewe Ámínarápane ahninkáwáe.
 Ámínarápawe Átínine ahninkáwáe.
 Átíniwe Áránine ahninkáwáe.
 Árániwewe Ésárónine ahninkáwáe.
 Ésáróniwewe Pérésane ahninkáwáe.
 Pérésawewe Súrane ahninkáwáe.
 34 Súrawe Sékópane ahninkáwáe.
 Sékópawe Áhísáhkine ahninkáwáe.
 Áhísáhkiwewe Ébáráhmane ahninkáwáe.
 Ébáráhmawewe Térane ahninkáwáe.
 Térawewe Náhórane ahninkáwáe.
 35 Náhórawewe Sérúkane ahninkáwáe.
 Sérúkawewe Áréune ahninkáwáe.
 Áréuwewe Pérékane ahninkáwáe.
 Pérékawewe Ébérane ahninkáwáe.
 Ébérawewe Sérane ahninkáwáe.
 36 Sérawewe Káínane ahninkáwáe.
 Káínawewe Ápásátine ahninkáwáe.
 Ápásátiwewe Síémane ahninkáwáe.
 Síémawewe Nóahne ahninkáwáe.
 Nóahwewe Áramékane ahninkáwáe.
 37 Áramékawewe Métúsárane ahninkáwáe.
 Métúsárawewe Ínókune ahninkáwáe.
 Ínókuwewe Sárétane ahninkáwáe.
 Sárétawewe Máhrárarine ahninkáwáe.
 Máhráráriwewe Káínánane ahninkáwáe.
 38 Káínánawewe Énósane ahninkáwáe.
 Énósawewe Sétine ahninkáwáe.
 Sétiwewe Éhrámene ahninkáwáe.

Éhrámawe Manikáne ahninkáwáe.

4

Owainawanka Sísa áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Máhka 1.12-13)

¹ Manikáne Awanka Sísa req mía míaúwana Sísa Sorana aroipéq suena pokúwana Manikáne Awanka abatapi móatowe.

² Móatowana abatapi ména áhnte wehekáh 40 wehekáh mitaq miowana owainawanka weba séna Sísa ahabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe.

Mi tanáhráq Sísa táhutahuq awehriéna 40 wehekáh parabagútaq anotah arúpibíúwe.

³ Anotah arúpibíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárínsabé tópah úkúno ato úwe. ⁴ Úwana Sísa wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tópahna wehuke íre oganúq sitahráhi nanere ire úwe. *(Lo 8.3)*

⁵ Úwana owainawanka Sísa meqmena moke mah marákó marákóipéqté wáhnáhné arambehri apubúue sokigi atena

⁶ wensabé, Ínéwé iwíáhue omaq atáhna anínká moke tagáhna ke wahnahninkehe. Mina omaq ate arámbéhrí peh ínénéne arambehri wire. ⁷ Arega ínénsabe arehunseraráq mé iwíáh

iwíáh aintehnana arega moke tagáhna ke wahnahnúno ataníe úwana ⁸ Sísa wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. *(Lo 6.13, 10.20)*

⁹ Úwana owainawanka Sísa meqmena Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq

ahkuagúno úwe. ¹⁰ Ahkuagúno éna wega minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wene íopeqté keyábé are wahnahnatiáhro aritankéhe. ¹¹ Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra

sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. *(Buk Song 91.11-12)*

¹² Úwana Sísa ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe. *(Lo 6.16)*

¹³ Úwana owainawanka mi tanáhráq mó íre áhwárawe tagéna peh túbáh agúwe. Sísa anotahtaq ahqáho atonsabe

owainawanka iwíáhéna, Mó tanáhráq kouwekinie éna we auwena pokúwe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Máhka 1.14-15)

¹⁴ Manikáne Awanka Sísaga págege atowana wega Kehrari marákórápéq kouwekúwara we éhweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁵ Mirauwana we Asiu kené momiwí nahmarítápéq síwáhnorúwara ómiga wensabé iwíáh íwíáh atówe.

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé anotah abíáhnsá ató ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Máhka 6.1-6)

¹⁶ Sísaga wenawahpeq Néhsara pokéna ahrena ahrena wehekáh wene sánsánéna Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwe. Kibekéna Manikáne ehweh sáhsahinieéna iriwe míowe. Iriwe míowara ¹⁷ mitaqté kégá Áísáíaga sehiranú pukú Sísaga áwúwana mi pukúípéq kabarue mah ehwéh kotalaq sáhsahuwe. ¹⁸ Wega sáhsahwe mahraréna,

Manikáne Awanka ínéba ména págege aintena, Tabonah ke néne kaweq ehwéh korerio éna eqmaq núwéhre.

Saiqnariéh keyábé sabirue ehweh korerio. Aura pira keyábé siura ebioráho ehwéh korerio. Síwíoqnahwara sirupipeq umehi keyábé sabirue ehwéh korerio.

¹⁹ Manikánka kaweraritahna tanáhráqsábé korerio éna eqmaq núwéhre úwe. *(Aisaia 61.1-2)*

²⁰ Sísaga aiq sáhsahwe parabarúena mi pukú wahnah aní awena tútuue míowara moke mitaq míó kega we ebitíówe.

²¹ Ebitíówana wega sensabé, Ínéga sáhsáhú éhwéh íráhtáq ibora mi ehwéh aiq pútaragire úwe. ²² Úwara moke míó kega wene ehwehnsabé iwíáh íwíáhéra seye náhenéra, Kaweq ehwéhne éra áhtenuwe. Áhtenéra árahue mi kaweq éhwéh irarerahiro éra mah anímé peh Sósépane ahninkáwá míéh mino uwe.

²³ Úwana Sísaga sensabé, Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Are sóthe aní míahna puah arerene awahre kawerúno ewe. Itega ínénsabe, Arega Kápénéáma marákórápéq ótaq sansá miraónaq irone íwíáhéq arega mitaq miraunanserah mahtaq arenawahpeqkakáq moq miraúno íwíáhoo?

²⁴ Teiníboq írátíáhro éna, Wenawahrahga Manikáne ehweh irari anínsábé, Are íre Manikáne ehweh iraréna aní móne ata ataowe. ²⁵ Aiq pútaq ehwéh teiníe. Naho Manikáne ehweh irarú aní Éráisa marakóipeq míowana apahtáro ópéq mó ópéq ákáhtaq íre ibonsúnsabe moke mi marákóráq anotah ehwéhrówe. Mi tanáhráq áhnte kewéínínsó Ísara kené marakórapeq míówana

²⁶ Manikánka Éráisa seba eqmaroo? Írakaumo. Manikánka we nahnsó kewéíní Sárépáta suwahpeq Sáíróna marákórápéqté ínípá eqmarowe. ²⁷ Manikáne ehweh irarú aní Éría oga

míotaq áhnte Ísara ke anotah naonkákáq ké míówe. Manikánka Érisa séhréh atehrana wega áhnte kaweraritoo? Írakaumo. Peh morá Síria marákórápéqté náhnsó wéh ání wenáwíq Néama anotah naonkákáq míowana kaweratowe úwe.

²⁸ Úwara moke mitaq momiwíu kegá irera anotah abíáhnsá atówe. ²⁹ Abiahnsa atónsabe iriwe méra Sísa táhtoqme sensuwahpeqte áhnánsáhrápéq abariwe móátówe. Mitaq mentú kowara sega Sísa mentúpipeq pagunsuaneheéra móátówana ³⁰ wega mi wehekéq ákáhpiitaq kure pokúwe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Máhka 1.21-28)

³¹ Sísaga pokéna Kehrari marákórápéq Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe. ³² Págegeue síwáhnorú púara sega áhtenuwe. ³³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní Asiu kené momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna, ³⁴ Sísa, are Néhsara suwahpeqte ání móne. Arega itewe aneraitanibo? Iubiq iuanie seno? Arewe Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríóge úwe.

³⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena, Ehiya mé we auwe pokúno atowana owainawanka wehekeq ákáhpi mi aní aunúnkaq márunsurahúwana íre subisa pehipi auwana pokúwe. ³⁶ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra seye náhenéra, Aneq pagégé éhwéhpo? Anotah wahnáh ánínká síwáhnorinserahnéna Sísaga pokúno éhwéh págegeue teriuwara owainawamarínká mi aní auwera pokowe uwe.

³⁷ Sísa éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara ómi mi marákórápéqté kegá írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Máhka 1.29-31)

³⁸ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq suena Sáimónine nah-tapeq pokúwana Sáimónine ahrahnawa osoro awáhréúwara míó kega Sísansabé, Kawerato uwe. ³⁹ Uwana Sísaga awahre inípa kure wene máhriqtaq iriwe ména iraró awáhréyábé, Túbáh agúno atowana kaweragúwana mi inínká apubúue irigéna táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 8.16-17; Máhka 1.32-34)

⁴⁰ Ío tupekútaq awahre kené iyahnabo anímárínká se sehgiwera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga wene ayahnkaratáté moke awahre ke moraní moranínue táhtorowana sene awahre

kaweragúwe. ⁴¹ Kaweragúwara owainawamarínká mó ke sua-naútaq ehwehnabaéra Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne éra mi ke suera pokuwe. Pokutaq Sísaga sensabé, Ehiya míaхро aritowe. Owainawamarínká, Sísawe Manikánka wehuke kaweraritankeheéna omaq ato aní míre éra sirupipeq we tagaríonsabe Sísaga ehiyansá aritowe.

Sísaga mó ke suwahpeq kure kaweq ehwéh teriu ehwéhne.
(Máhka 1.35-39)

⁴² Ahyahbinkerotaq Sísaga mitaq suena abatapi pokúwe. Mibeqté kégá we anebahrue kure tagéra wensabé, Pokinehboq iteba sewíahno atówe. ⁴³ Atówana Sísaga sensabé, Ínéwé mó kehiná suwahpeqkakáq Manikánka wahnahnirabeqte éhwéh wene kaweq ehwéh koreriníe. Manikánka, Korerio éna eqmaq núwátáire úwe. ⁴⁴ Sísaga Súría marákórápéq Asiu kené momiwí nahmáritápéq mi ehwéh koreri terinúwe.

5

Sísaga sípiipéq tútuue síwáhnorú ehwehne.

¹ Sísaga Kénésáréti kawéhú* áhnopeq iriwe ména síwáhnorútaq su kegá Manikáne ehweh iraneheéra weba kowíórabeq áhnte ke soruparíó puana mitaq kígíúwe. ² Pahnsábátáhu kegá sene sípiraré áhnopeq marera arahwéraq sene kahwewarí pabeq paberuwana Sísaga mi sipíraré tagówe. ³ Su kegá pagu pagununsabé Sísaga Sáímónine sípiipéq kie irigue wensabé, Mahtaq sue móbeq móatiahno úwe. Úwara sípiipéqté kégá wene ehweh sehgiúwana wega mi sipíipéq tútuue ména áhnopeq míó keyabé síwáhnorúwe.

Pítarehga sene sípiakáq suera Sísá kéro ehwehne.
(Mátíyu 4.18-22; Máhka 1.16-20)

⁴ Síwáhnorú ehweh parabagútaq wega Sáímónirehyabe, Pah meyagéhboq púrúruia káwéhútápéq pokue kahwe tuparuqme uwe tagahro úwe. ⁵ Úwana Sáímóniga Sísansabé, Anotah aní móne. Itega inokáhpeq uwe taga tagaéwonana írakaunire. Peh arega tenienayabé mó uwe taganie úwe. ⁶ Sega sene kahwewarí tuparuqme uwera áhnte pah maqmíówe. Peh íregáritaq pah maqmíówana sene kahwewarí surakinaúnsabe ⁷ sega mó sipíipéq míó íyáhnábó ánímárínsabé siyah sahnupéra seséhréh aítáhro uwara sure mi sipíraréipéq pah márówana umehúnsabe sípiraré wánínkorahúwe. ⁸ Sáímóniwe we mó awíq Pítæ. Wega mina tagéna Sísane auranabiahtapeq arehunseraráq ména wensabé, Néne Wahnahno, ínéwé áhnte ahabábáq aní míó púah arega nue pokúno úwe. ⁹ Se áhnte pah maqmíónsabe Pítareq

* 5:1: Kehrari kawéhúmé mó awíq Kénésáréti kawéhúne.

wereq míó kereqka anotah ahténuwe. ¹⁰ Pítane iyahnabo anité sensiwiq Sémisireq Sónireqme Sébérine ahninkáwáraré míóye. Pítarehga iwíáhunserah sega moq mira iwíáhuye. Sísaga Pítansabé, Íre áhreúno. Ibora arega kahweipéq pah maqmi-ahnanserah mókake wehuke ínéba meriqme sinkehe úwe. ¹¹ Úwara sega sene sípi áhnopeq arahwéraq abariue marera moke suera Sísá kérowe.

Sísaga anotah naonkákákq ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.1-4; Máhka 1.40-45)

¹² Sísaga mó ke suwahpeq míotaq anotah naonkákákq ánínká we tagéna áhtenú púana arehunserarárue wene ayahqno káuqmunurawéna Sísansabé pagu pagunéna, Anotah aní móne. Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ¹³ Úwana Sísaga ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho ani míahno atowana mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. ¹⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Are kaweratónsábé mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire igehboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe. ¹⁵ Úwara Sísaga miráú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara áhnte kegá wene ehweh iraneheéra suwe. Awahre kegá, Sísaga kaweraitankéhe iwíáhéra weba suwe. Áhnte kegá weba suwana ¹⁶ wega ahri-ahri miráúnserahnéna púrerinieéna abatapi pokúwe.

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 9.1-8; Máhka 2.1-12)

¹⁷ Sísaga síwáhnorútaq Péhrasi† kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mitaq tútuue méra írówe. Sega sensuwahpeqme Sarúsarama suwahpeqkákákq moke Kehrari marákórápéqté ké suwahpeqkákákq Súría marákórápéqté ké suwahpeqkákákq sensuwahpeq suera Sísane ehweh iraneheéra suwe. Manikánka Sísá págege atena séhréh atowana wega awahre ke kaweraritowe. ¹⁸ Mó kegá aiayah pukia ání wene sehitaq Sísaba móataneheéra sehgiwera suwe. Sísá míéh náhtápéq móatanehe iwíáhéra ¹⁹ áhnte wehekéq nahupeq kígiúnsabe sega íre kioráhuwe. Íre kioráhéra nahnsorapéq kire abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkákákq sehitaqmaqme wehuke míopi Sísane auranabiahtapeq márúnátówe. ²⁰ Sega iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsabé, Náníbáq móne. Arene ahababáq aiq kaweratóge úwe.

† 5:17: Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.7 tagáho.

21 Úwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka seye náhenéra, Mah anímé Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahababáq kaweraritahráhire uwe. 22 Uwana Sísaga sene iwíáh irena sensabé, Itene irupipeqmé aneqsabé mira íwíáho? 23 Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahababáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo? 24 Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahababáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagariáhro éna aiayah pukia ánínsábé, Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe. 25 Úwana ómi ke míótaq mi anínká apubúue irigéna wene máhriq mewena Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena wene nahtapeq pokúwe. 26 Pokúwara tago kegá anotahtaq áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera seye náhenéra, Iboramé ótaq sansá tagóne uwe.

*Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.
(Mátíyu 9.9-13; Máhka 2.13-17)*

27 Sísaga tuekúwana táhkísi moné meyo ani wenáwíq Áríwái‡ tagówana wega táhkísi moné meyorabeq tútuue míowana tagéna Sísaga wensabé, Íné séniro úwana 28 wega irigue moke mitaq ko naneq suena Sísá kérowe.

29 Áríwáiga wene nahtapeq Sísá kirabouúwara áhnte táhkísi moné meyo kereq mó kereqka Sísarehreq táhutahuruwe. 30 Táhutahuruwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mina tagéra Sísá kéro keyabé kasenéra, Táhkísi moné meyáh kéreq mó ahababáq kéreqme itewe aneqsabé moraráq naho éra abiahnsa arítówe. 31 Sísaga sene ehweh irena sensabé, Sótéhga awaho ke máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke náríre. 32 Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahababáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

*Sísaga táhutahuq awehriro sansánsabé síwáhnorú ehwehne.
(Mátíyu 9.14-17; Máhka 2.18-22)*

33 Wehukega Sísansabé, Sóni kéréh kegá mó wehekáh mó wehekáhnue kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriowe. Awehriowara Péhrasi ke kérérah kegá moq mira aruqaruowe. Peh are kéréh kegá íre awehriéra pehipi nahwe uwana 34 Sísaga pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé míhtáqmé itega wene iyahnaboyabé, Táhutahuq awehri-oro terieráho? Írakaumo. 35 Mókake o menáhwé seba

‡ 5:27: Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhnó.

íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga táhutahuq awehrigehe úwe. §

³⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o sahkétí subansuqmaqme mi subánsátáté párúwe nahonáh sáhkétí kawerinabo? Írakaumo. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino. ³⁷ Wehukenínká o nahniáq sera ano naho naho méméné áúyahwa antéhyápípéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. ³⁸ Wehukenínká o será ano o antéhyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe. ** ³⁹ Naho sérá ano neh anínká iwíáhime, Naho sérá ano áhnte tei puana mi anónká o será ano kiotaikire iwíáhire úwe.

6

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Máhka 2.23-28)

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka paréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kure ayahnue ái poruwe nowe. ² Nowara Péhrasi kegá sensabé, Ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansá míre. Aneqsabé miraoo uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíramé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnsahwe ahtebaho? ⁴ Wegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekue Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kégá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahrahowe ire. (1 Samuel 21.1-6)

⁵ Sísaga sensabé, Íné wehukeni úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq áni kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Máhka 3.1-6)

⁶ Mó ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekue síwáhnorúwana mitaq sawenkahnia áyáhnkákáq áni míowe. ⁷ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka mitaq méra Sísá ehweh ataneheéra ahrena

§ 5:35: Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhno.
Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

** 5:38:

ahrena wehekáh wehukení kaweratanabiramo éra ebitiówe, ⁸Ebitiówana Sísaga sene sirupipeqté íwíáh aiq tagéna ómi kegá tagotaq sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Iriwe miahno úwana we irigue míowe. ⁹Irigue míowana Sísaga míó keyabé, Itensabé kaseninie. Mósísine ehwehnikawé ahrena ahrena wehekáhnábé anere teiro? Kaweq sansá miraonehnikono? Íre kaweq sansá miraonehnikono? Wehuke kaweraritaneheéq séhréh aritanéhnkono? Íre kaweratanéhnkono éna ¹⁰míó ke aurankaue tagéna sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ¹¹Kaweragúwara mi kegá tagéra anotah abíáhnánéra sío síoéra, Sísawe aneronehnikono uwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.
(Mátíyu 10.1-4; Máhka 3.13-19)

¹²Mitaqkake Sísaga púrerinieéna sáwéhrapeq kiwéna moke mi inókáhpéq mitaq púrerúwe. ¹³Púreréna ahbiahipeq we kéro ke síáhrabéna airápété téhranité omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee ue síwíraritowe. ¹⁴Omaq sito ke síwíqmarimé mahraue Sáimóninsabé Pítæ atowe. Pítæne ábákawawé Ehn-tarue. Mó anímári síwíqmarimé mahraue Sémísi, Sóni, Pírípi, Pátórómíyu, ¹⁵Mátíyu, Tómáhsi, Ápíásane ahninkáwá Sémísi, Sáimóni Séróti kahnáh áni, ¹⁶mó Sémísine ani Súrása, mó aní téhtaré áwíqkákáq áni Súrása Ísíkárióti miraue omaq sitowe. Súrása Ísíkáriótiwe anehe Sísane naruo koweriro aníne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwehne.
(Mátíyu 4.24-25; Máhka 3.7-12)

¹⁷Sega sáwéhrapeqté tútaq ukisatáq míowara áhnte we kéro kereq mó kereq míowe. Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq nahmbísi marákórápéq Táíya suwahpeq Sáiróna suwahpeq mibeqté kéreq suwe. ¹⁸Mi kegá Sísane ehweh iraneheéra séra sene awahre kaweraitankeheéra weba suwe. Owainawanka subiqmaq subiqmarú kega moq weba suwana Sísaga kaweraritowe. ¹⁹Sísane anepeqte págege arítéh náneqka wereq wahtotaq míó ke kaweraritionsabe ómiga we táhtoqnaneheéra suwe.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.
(Mátíyu 5.1-12)

²⁰Sísaga we kéro ke tagéna síwáhnoréna, Tabonah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

²¹Amahnága irupibii keo, mókake iyahbankiranae. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

Amahnága umehiraq ibisah keo, mókake wíréh wíréhigehe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

22 Íné wehukení úku aní séniráhnsábé mó kegá itensabé suwahrianae. Ite kaqiuwaneherawoe. Ite íéhruruoneherawoe. Ite íre kaweq anímáí móe aitaneherawoe. Íné séniráhnsábé mina tahnsa sánsámáí mirairataq iwíáh iwíáhoró.

23 Segá mirairanka íópeq itene ápeq anotáh úkinae. Minayabe segá mirairataq ábáhrue iru eyoyóeq iwíáh iwíáhoró. Segá ite íwíoqnehranserah sene sigaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moq naho síwíoqnowe.

24 Amahnága áhnte mensáméhnsá matíáh kéó, kamah ainawire. Itega iuwahbeh naneq aiq merowe. 25 Amahnága iyahbankiréh kéó, mókake irupi kamah ainawire. Amahnága wíréh wírého keo, mókake ibitunátúnánue ibisagehe. 26 Ómi kegá ite kaweq ke wóe irataq iwíáhue kawerurero. Irare kené sigaqnaréhga mina unserahnéra péhe éhwéh teríú keyabé kaweq ke wóe arítówe úwe.

Itene naruoyabé irutaboíroro ú ehwehne.

(Mátíyu 5.38-48)

27 Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íráh kéó, teiníboq írátíáhro. Itene naruoyabé irutaboíroro. Itensabé suwahrieh ke kawerarítáhro. 28 Íéhruruo keyabé Manikánsabe teaweq, Mi ke kawerarito ue teawéro. Íwíoqnah keyabé púrerarítáhro. 29 Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. Arene sáhkéti meyahnaraq síóti meyaníe ínaraq íre ahqáho ato. 30 Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó anínká arene мэnsámehnsá meyehtaq wensabé, Néne meyahna naneq apubúue menio íre irarúno. 31 Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kawerairáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawerarítáhro úwe.

32 Sísaga mó mahraréna, Itega peh morá itensabé sirutaboíro keyabé irutaboírirataqmé inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq sensabé sirutaboíro keyabé sirutaboíro mino. 33 Itega peh morá ite kawerairáh ké kawerarítáh sánsánirataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq mina tahnsa mirao mino. 34 Itega peh morá ite náieráho ke nárírataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega iwíáhéra, Meyáh kéga mókake ite moq náigéhe éra sene ahbabáq iyahnabo náríeráho mino?

35 Itene naruoyabé irutaboírue kawerarítáhro. Nárírataqmé mókake náigéhe iwíáhiyehboq pehipi náríéro. Mirairataqmé Maniká Iteriboga anotáh apéq inkéhe. Itega wene animáí míagehe. Maniká Iteribo anotáh aní mía míaéna íre peh morá we kawerairáh keyabé arutaboírairítéhre. Wensabé íre iwíáh iwíáhia peh ahbabáq keyabé moq arutaboírue.

36 Maniká Iteriboga ómi keyábé arutaboirinserah itega moq irutaboirarítáhiro úwe.

Mó kené sánsá íre saraq sitáhiro ú ehwehne.
(Mátíyu 7.1-5)

37 Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahababáq ke woe arítého. Mirairataq Manikánka moq itene sánsá saraq itena ahababáq ke woe aitanawire. Mó kegá ahababáraitó íwíáh íre iahrerraq mareq súáhiro. Súéhrataqmé Manikánka moq itene ahababáq íre ahrerraq marena suankéhe. 38 Nárírataq Maniká Iteriboga moq náinawire. Wega tasu tasue obenkíqme náinkéhe. Itega saraqme náríranserah wega moq mina tahn-sanue náinkéhe úwe.

39 Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Aura pira ánínká mó aurá pírá aní ahmboqme ah sokigi atahráhiro? Írakaumo. Miraóyataq tahirímé mi anitégá mataipéq inahnsu boya irino. 40 Áwáhnorirana íréh ánínká we áwáhnori aní íre kiotaikorahire. Moke ahtebawiahnaraq we áwáhnori aní tahnsa miankehe úwe.

41 Sísaga mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq átútú tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsábé aneqsábé arerene auransábé íre iwíáhonon? 42 Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe arega íre tagahne. Minayabe aneqsábé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meuwanínkono eno? Are ahababáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite sehikará merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meuwahráhóne úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwehne.
(Mátíyu 7.16-20, 12.33-35)

43 Sísaga mó mahraréna, Kaweq awánkánká abehq sérá íre iyéhre. Abehq awánkánká kaweq sérá íre iyéhre. 44 Wehukénínká awanká sera tagéna mi awánká ahtebehre. Wehukénínká wisuraqte pópo íre isioráhéna káránkáránsáhtaqte kombahtóq íre isioráhire. 45 Kaweq anínká wene arupipeq kaweq iwíáh kék púana kaweq sansánire. Ahababáq anínká wene arupipeq ahababáq iwíáh kék púana ahababáq sansanire. Wehukéníné arupipeq iwíáh obenkítíéh púana wene áwéhga mi iwíáh irarerahire úwe.

Nah piehya anitéyábé pabeqme ehwehne.
(Mátíyu 7.24-27)

46 Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íre sehgironsabé aneqsábé néne Wahnah mone aintaho? 47 Ínéba séna néne ehweh irena sehgi ánímé aneq tahnsa anípo? Teiníe. 48 Néne ehweh irena sehgi ánímé nah piéh ánínká marakó íre wahto

ubuqme nahwiahnsanse págege marákóráq pearéh ání tahn-sane. Págege marákóráq kawerue pearéh púana anotah ibónsirana wání piéhtáq wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre. ⁴⁹ Néne ehweh irena íre sehgi ánimé aneq tahnsá ánípo? Teiníe. Néne ehweh irena íre sehgi ánimé págege marákó íre ubuqme pehipi wene nah pearéh ání tahnsane. Anotah ibónsirana wání piéhtáq mi nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

7

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.5-13)

¹ Sísaga mah ehwéh síwáhnoréna mitaq suena Kápénéáma suwahpeq mátabuipeq kéagúwe. ² Mitaq 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga ména wene arambehri aní anotah arútábóiratowana mi aní anotah awáhréna pukinaúwe. ³ Sísá iteruwahpeq miéhre u irena kíápéténiga Asiu kené aboawah wehyábé, Néne arambehri aní segawerato koreawéro ue eqmaq suowe. ⁴ Eqmaq suowara Sísaba séra, Máho ue pagu pagunéra Sísansabé, Kíápéténiwe áhnte kawéq ání púah awahre aní segawerato. ⁵ Kíápéténiga ite Asiu keyábé áhnte arútábóiraitena itene momiwí nah pearena eqitáráire éra pagu pagunuwe.

⁶ Pagu pagunuwana Sísaga se kériqme mi aniné nah waha-totaq kútaq kíápéténiga mó eqmaro kereq piehgiúwe. Segá Sísansabé, Anotah aníno, kíápéténiga teí éhwéhmé iro. Wega arensabé mahraréna, Íné pehgáriq aní míó púah néne nahu-peq íre súno. ⁷ Are anotah aní míahna puana areba íre koragoge. Arega peh ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno. ⁸ Íné moq wahnah sansá tagaríoge. Néne wahnah aiq miéhrana íné moq wahnah aní ména sóntiá ke wahnahnuge. Ínéga mó sontiá áninsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sontiá áninsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri anínsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire. Kíápéténiga aiq irarire uwana

⁹ Sísaga mi ehwéh irena áhtenéna pabeqme weba míó keyabé, Teiníboq írátíáhro. Mi anínká ínénsabe anotahtaq aiq pútare aintéhre. Nánuwahrah Asíú kéga mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe úwe. ¹⁰ Úwara eqmaq suo kega kíápéténine nahtapeq kouwekue sutaq mi awáhré ání kaweragúwana awaho ani míowara kéragowe.

Sísaga pukú mahbí iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹¹ Mó tanáhráq Sísareq we kéro kereq áhnte mó kereqka Náini suwahpeq pokuwe. ¹² Kuriraq wahtotaq sutaq mibeqté

kegá pusa ání mómaisaneheéra sehgiwera suwe. Pukú aniné anowagáwé peh morá mi aní maqmarena kéweiní míowara áhnte wenawahrahreq suwe. ¹³ Sísaga pukú aniné anowa tagéna wensabé arutaboiratena mahraréna, Íre ibisáhno éna ¹⁴ sehiq koráhtorowara sehgiwe su kegá mitaq iriwe míowe. Sísaga pusa ánínsábé mahraréna, Káriq mahbíó, irigúno úwe. ¹⁵ Irigúno úwana pusa ánínká iriwe tútuue ména ehwehnúwe. Ehwehnúwana Sísaga mi aní anowabá atowara ¹⁶ tago kegá áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáhatera mahraréna, Manikáne ehweh irari anínká iteba sire. Manikánka wene animárí séhréh aitanieéna aiq sire uwe. ¹⁷ Súría marákórápéqté kéreq móberiopeqté kéreq Sísaga miráú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

*Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 11.2-19)*

¹⁸ Sóni kéro kega moke mi ehwéh teawúwana Sóniga téhranité omaq sitena ¹⁹ Sísansabé ehweh kasenigeheéna eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq mi anitéyábé, Sísansabé kogasenéta, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehnikono kogasenotao úwe. ²⁰ Úwara sega Sísaba kéra wensabé, Wání meri merini aní Sóniga eqmaq iúwéh rata súye. Wegá ite eqmaq iuwanauraitaq mahraréna, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehnikono uraire uye. ²¹ Mi tanáhráq Sísaga áhnte awáhré kéreq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq aura pira kéreq kaweraritena ²² Sóniga eqmaq suo anitéyábé, Irehya ehwéhnikákáq tagéhya naneqkakákáq Sóni koreawétao. Ínéga miraunka aura pira kegá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogowara náonkakákáq kéné náo wagirara ahre parosa kegá ehweh íráhwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena Manikáne kaweq ehwéh tabonah ke síwáhnoruge. ²³ Ínénsabe árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh ánímé aru ukiqme aní míéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

²⁴ Sóniga eqmaq suo anité pokuyataq Sísaga weba sáhuríó ke Sóni éhweh teriuwe. Wegá mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq koraganeheraurotaqmé we inse wíre iwíáhéq koragaroo? Sóririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhí aní míre iwíáhéq koragaroo? Sóniwe íre mina tahnsa aní mire. Írakaumo. ²⁵ We inse wíre iwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria aní koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa aní míarairara ménsámehnsá áhnte kéh ké siwahriria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kéné nah-tapeq mía míaowe. ²⁶ We inse wíre iwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne iwíáhuroo? Ai q pútaq iwíáhowe.

Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó áwáhu ke kiotaikuraire. ²⁷ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Néne ehweh korerina animé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankehe ire úwe. *(Malakai 3.1)*

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóniwe anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire úwe.

²⁹ Úwara táhkísi moné mewe mewe kereq áhnte mó kereqka mi ehwéh irera iwíáhéra, Manikáne sansá aiq kaweq sansáne uwe. Sóniga se wání merinie únsabe mira iwíáhuwe.

³⁰ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sónine wání íre meyónsabe Manikáne kaweq sansánsábé iuwahriehre iwíáhuwe.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? ³² Itewe káriq animárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó animárínká mó animárínsábé abiahnsa aritera sensabé, Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunátúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe.

³³ Wání meri merini aní Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé itega abiahnsa ateq, Owainawanka wene arupipeq míéh aní míre atárówe.

³⁴ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkakáq náhniáq sera anonkakaq pehipi nogaq itega ínénsabe abiahnsa ainteq mahraréq, Tagaríáhro. We uwoyansa kobuq kahburi aní áhnte nahniáq sera anonkakaq pehipi neh aní míre. We táhkísi moné aebó kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe. ³⁵ Itega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwéhne.

³⁶ Peh morá Péhrásí anínká Sísansabé, Ínéreq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga kérena wene nahtapeq ména táhutahurúwe. ³⁷ Mi ke suwahpeqte íní we ahabábáq ini míowe. Mi inínká Sísá mitaq míéhre u irena áhnte kawéq kúnkúni werí motóreipéq mewe súwana ³⁸ Sísá míowana mi inínká wene anehepeq sure wene aigárátáq tútuue ména we áhnte ibisó púana wene aqnu Sísane aigárátáq tabagu tabaguúwe. Miraúnsabe mi inínká wene íre wahto áyáhrátaté Sísane aigárátáq sorahruena wene aigárátáq nánkóqnéna wéri abaq atowe.

³⁹ Abaq atowana Sísansabé máho ú Pehrásí anínká mirau tagéna wene arupipeq iwíáhéna, Mi inímé ahabábáq ini puana

Sísa Manikáne ehweh irari aní míehtáq tahirímé we táhtoréh iní peh ahababáq ini míre íwíáh irino úwe.

⁴⁰ Sísa wene iwíáh irena wensabé, Sáímónio, pehgáriq ehwéh teawiníboq írátíahno úwana, Íwáhnoraníno, tenio úwe. ⁴¹ Úwana Sísa mahraréna, Peh morá ánínká téhraníté móne síátáire. Mó aní 100 Kína mó aní peh 10 Kína ue átáriageheéna síátáire. ⁴² Anehe mi anínká sensabé, Ínéga íátáu moné náníétao urairara mi anitégá móne tabonahuroya puara íre aweráhuroye. Íre aweráhuroyansabé móne síátái anínká sensabé, Ínéga íátáu monéwé mó náníyehboq anetaníbo. Túbáhagotao teríátáire. Minayabe aneq iwíáhono? Móne síátái anínsábé ah anínká anotahtaq arutaboírre íwíáhono úwe.

⁴³ Úwana Sáímóniga Sísansabé, Áhnte moné merai anínká áwátái anínsábé anotahtaq arutaboírre. Áwátái anínká wéhuwa nániewé anetaníbo atárái puana anotahtaq arutaboírre úwe. Úwana Sísa, Arega aiq iraréne éna ⁴⁴ pabeqme mi iní tagéna Sáímóninsabé, Arewe mi iní aiq tagahno? Arene nahtapeq sutaq nigará pabeq paberé waní íre nániene. Mi inínká wene aqnuraté nigará pabeq paberaintena wene ayahrataté sobaruqnúéhre. ⁴⁵ Arega íné íre nánkóqnáhne. Mi inínká áhntetaq nigará nánkóq nánkórire. ⁴⁶ Arega niyahqnopeq wéri íre abaq intahne. Mi inínká nigarátáq kaweq kunkúni werí abaq intéhre. ⁴⁷ Minayabe teawiníboq írátíahno. Mi inínká ínénsabe áhnte arútábóiraintéh púana wene áhnte ahababáq kaweratóge. Peh táhmaro ahabábárirana Manikánka kawerato anínká wensabé pehgárita q arutaboíratéhre éna ⁴⁸ mi inínsábé, Arene ahababáq aiq kaweratóge úwe. ⁴⁹ Úwara mó táhutahuru kegá seye náhenéra, Arene ahababáq aiq kaweratóge irari anímé árahue mirainkehbo uwana ⁵⁰ Sísa mi inínsábé arega ínénsabe aiq pútare aintahnaga arene ahababáqmari aiq kaweratóge. Pehwehrue pokéwahnó úwe.

8

Táhmaro inínsónká Sísa kéro ehwehne.

¹ Mó tanáhráq Sísa anotah matábúrápéqkákák mó kehiná mó kehiná suwahpeqkákák ah nogena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh mi kawéq éhwéh síwáhnorúwe. Airápété téhraníté we kéro ke kéro wara ² kawerarito inínsónseqka moq kéro we. Menah se awahreuwara owainawamarínká se síwíoqnówana Sísa sene awahre kaweraritena owainawamarí kaqsuowe. Mi inínsó síwíqmarimé mó iní wenáwíq Máhríae. Wene iyahnaboga wensabé Mágara iníne ue áwíratówe. Menah Sísa mi iníne

arupipeqté airápété téhtaré ówáináwá kaqauwowe. ³ Mó iní Kúsane ahre wenáwíq Sóánae. Wenawehqka Érótime arambehri keraq wahnahnú aníne. Mó iní wenáwíq Súsánae. Sereq áhnte mó inínsónseqka Sísareq we kéro kereq séhréh aritera kirabo arítówe. Sísaga ehweh síwáhnorinieéna ah guwara mi inínsónká séhréh aritaneheéra kérowe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 13.1-9; Máhka 4.1-9)

⁴ Mó tahunírápéqté ké mó tahunírápéqté kéue íregárita q kegá séra Sísaba sáhuriówe. Áhnte kegá momiwíurióta q Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁵ Ayu suitabeh anínká ayu suitabanieéna pokire. Suitabehta q mó ayú ahtapeq megirana wehekeqká abasaráhwana kabaranka sésiq nehre.

⁶ Mó ayú kiruraq megirana kiapoue kirena mi marákó íre tantani puana ehyatagire.

⁷ Mó ayú náwerarúítá q megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kirena sera íre íyéhre.

⁸ Mó ayú kaweq marákórá q megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire úwe. Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena anehe mi keyábé, Íre parosa áhréáká q kéo, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.
(Mátíyu 13.10-17; Máhka 4.10-12)

⁹ Sísá kéro kega wensabé, Mah pabéqmé éhwéhmé áwahe teio uwe. ¹⁰ Uwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó peh pabeqme ehwéh teri terinuge. Minayabe ínega pabeqme ehwéh iraruta q mó kegá siuranka tagéra peh morá sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera peh morá sirupipeq íre írátiahrahowe úwe. (Aisaia 6.9-10)

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.
(Mátíyu 13.18-23; Máhka 4.13-20)

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe ahtebagehboq teiníe. Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. ¹² Ahtapeq megí ayúme wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi kawéq éhwéh seaebóire. Segá mi ehwéhnsábé aiq pútare atehrana kaweraritéhneho éna aebóire.

¹³ Kiruraq megí ayú kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóéra apubúue kowe atáhwe. Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú píéhnsábé pehgáriq tanáhrá q sehgiówe. Áhwárawe tageh tanáhrá q segá túbáh agéra Maniká áuwáhwe.

¹⁴ Náwe tarúítá q megí ayúme wehukega Manikáne ehweh irera, Sehgionehe íwíáhéra mó tanáhráqmé

sene arambehriyabé iwíáh kikiréra ménsámehnsánsabe sirutaboirá seyega sirutaboíro naneqmarínsábé iwíáh iwíáhowe. Náwe soagingserah minawarinká saiqnaríéh púana sega Manikáne arambehri íre miraorahowe.

¹⁵ Kaweq marákóráq megi ayúmé wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq ambubu atawéra tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será iyéhnserah sega Manikáne arambehri kawerue miraowe úwe.

Wehukega áráhmu keqmaráhtáq íre akariaráhnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 5.14-16; Máhka 4.21-25)

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh síwáhnoréna, Wehukega áráhmu keqmaráhtáq párétahraté íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre máráhwe. Írakaumo. Nahupeq kira kegá kawerue tagagehéera tahberapeq máráhwe. ¹⁷ Moke kopípéq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Kopípéq mirao sansá mókake téhráhnarabeq ábóraragínara tagagehe. ¹⁸ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankéhe úwe.*

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Mátíyu 12.46-50; Máhka 3.31-35)

¹⁹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka weba séra nah kígiunsabe íre kioráhuwe. ²⁰ Minayabe mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra are tagéyabe suwahbehre úwe. ²¹ Úwana Sísaga mitaq míó keyabé, Manikáne ehweh irera sehgió kéwé náinoreq náníbáqmarinseq móe úwe.

Sísaga irarúnka anotah soiríq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Máhka 4.35-41)

²² Mó wehekáh Sísaga we kéro keyabé, Seberaebéq pokonehe úwara sípi kéwewera pokuwe. ²³ Sísaga sípiipéq sugowana anotah soirirúwe. Anotah soirirúwana nonaburóróúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁴ Minayabe we kéro kega Sísaga iriatera wensabé, Itene Wahnahno, ite pukoneheúne uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka túbáh agúwe. ²⁵ Túbáh agúwana Sísaga we kéro keyabé, Aneqsabé íre aiq pútare aintaho úwara sega áhtenue áhreéra seye náhenéra, Mah aní insebo? Wegá sóiriqkakáq wánínkakaqsabé ehweh atéhrana wene ehweh íréhre uwe.

* **8:18:** Manikáne sansá kawerue sehgi ánimé Manikánka séhréh atahnana wega wene sánsá mó ahtebahrahire. Wene sánsá íre kawerue sehgi ání Manikánka we ahtebéh naneq meyankéhe.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.
(Mátíyu 8.28-34; Máhka 5.1-20)

²⁶ Sísarehga sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.† ²⁷ Sísaga áhnopeq kútaq mibeqté ání owainawanka subiqmaq subiqmarú anínseq piehgiúye. Íre wahto tanáhráq pehrákora mía míaéna nahtapeq íre kaena peh wehuke maisia ónápípéq kaegaeúwe. ²⁸ Mi anínká Sísá tagotaq kareéna arehunseraráq ména ehwehnabaéna, Sísao, are íópeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo éna kamah aníneho úwe. ²⁹ Úwana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atonsabe wega aneraintaníbo úwe. Ahriahri owainawanka mi aní subiqmaq subiqmarúnsabe uwoyansa aní úkúwara wehukega táhtoqme séniraté wene ayahnkaratáq aigárátáq táhru táhruarówe. Táhru táhruarówana sení suraqsuq suraqsurúwana owainawanka mi aní abatapi kaqsuq kaqsurúwe.

³⁰ Anehe Sísaga wensabé, Arenáwíq insebo úwana néníwíqmé Íregáritare úwe. Áhnte owáináwámárínká wene arupipeq míónsabe mi ehwéh irarúwe. ³¹ Owainawamarínká Sísansabé, Íre ambarúnkákáq mátáipéq eqmaq iuwehneho éra pagu pagunuwe.

³² Íregáritaq poeráhqmárínká wahtotaq sáwéhrapeq náwe sahtaqme nowara owainawamarínká Sísansabé, Póeráhqmariné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwana kowe aritowe. ³³ Kowe aritowara owainawamarínká mi aní auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíówara moke mi kamári sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wáninkue pukuwe.

³⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreriúwara ³⁵ seraganeheéra suwe. Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue Sísane aigárátáq tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe. ³⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teriúwe. ³⁷ Teriúwara moke Kérása marakórápéqté kegá Sísaga miraúnsabe áhreu puara wensabé itene marakórapeq sue pokúno atówe. Atówana Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq ³⁸ owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Are kéraníe úwana Sísaga ahqáho atowe. ³⁹ Ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue Manikánka kaweratéh éhwéh moke korerio úwana wega pokue moke wenawahpeqte ké Sísaga kawerato ehwéh koreriúwe.

† 8:26: Kérása marákó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó awíq Kárarae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

*Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.
(Mátíyu 9.18-26; Máhka 5.21-43)*

⁴⁰ Sísaga mó seberaebéq seuwekúwara mitaq míó kega we áwénunu puara wega súnsabe iwíáh iwíáhuwe. ⁴¹ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání Sáírúsaga Sísaba séna Sísane aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, Nániyahu pukinainsabé néne nahtapeq segawerato éna pagu pagunúwe. ⁴² Mi ahrárwé wene peh morá ánínéna anotah ahrárwí airápéte téhtaré ópéq ména pukinaúwe.

Pukinaúwana Sísaga abowá kérowara áhnte mó kegá kígíue moraráq ahtapeq kuwe. ⁴³ Ahtapeq kuwana awahre iní airápéte téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. Sóteh kegá íre kawerarahráhu puana mi awáhré peh kowe. ⁴⁴ Wega Sísá anehepeq sure wene korósi ayehrápéq koráhtorotaq wene korahq apubúue taraqnágúwe.

⁴⁵ Sísaga, Néne korósi insega táhtorehro úwara ómi míó kega, Írakaumo uwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, áhnte kegá are pagume se mino úwe. ⁴⁶ Úwana Sísaga, Íné tagaríómé mó anínká íné táhtoréhre. Néne págege mó anípá pokirana tagoge úwe. ⁴⁷ Úwana kawerato inínká, We aiq tagaríéhre éna weba sure iransánéna káuqmunurawéna Sísaga apubúue kawerato ehwéh irarúwara ómi kegá írówe. ⁴⁸ Írówana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

⁴⁹ Pehwehrue pokéwahno teawutaq wahnah aniné nahtapeqté ánínká sure abowánsábé, Areniyahu aiq pukinsabé síwáhnori aní mó íre pagu pagunúno teawuwe. ⁵⁰ Teawuwana Sísaga sene ehweh irena wahnah ánínsábé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare aintehnana we kaweraginawire éna ⁵¹ wahnah aniné nahtapeq kútaq ómi mó keyábé, Máhpeq míáhiro aritowe. Peh morá Pítareq Sónireq Sémísireq ahrarine anoiboreq meriqmena nahupeq kibekuwe. ⁵² Áhnte kegá mi ahrárwíábé ibiséra ibitunátúnánuwana Sísaga sensabé, Íre ibisahro. We íre airaiq pukia peh súdehwe úwara, ⁵³ we airaiq pukire iwíáhu puara Sísansabé awiréh atówe. ⁵⁴ Awiréh atówana Sísaga wene ayahnkara táhtotawéna wensabé, Ahrario, irigúno atowana ⁵⁵ oga úkéna apubúue iriwe míowe. Apubúue iriwe míowana Sísaga wenanoibonsabé, Táhutahuq náwétao aritowara ⁵⁶ sega áhtenuyana Sísaga sensabé págegeue teriena, Mahnayabe mó ke teríyeho úwe.

9

*Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 10.5-15; Máhka 6.7-13)*

¹ Sísaga we kéro ke airápété téhranítéyábé síáhrabéna sega owainawamarí kaqsuera awahre ke kaweraritageheéna págege aritena mi arámbéhrí miraoro aritowe. ² Miraoro aritena sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréq awahre ke kawerarítáhro aritowe. ³ Wega mó mahraréna, Ah nogoneheéq mewe nógó náneq íre meyháhro. Pegiqnáh karamé unahmé táhutahuqme mónewe mó siotíwé íre meyháhro. ⁴ Itega Manikáne ehweh síwáhnoroneheéq mó ke suwahpeq kirataq peh morá áníné nahupeq kaegaeéq arambehri parabaruéhrataqmé mitaq sueq mó ke suwahpeq pokigehe. ⁵ Mó kehiná suwahpeqte kégá íre mehweh aitéhrataq sega íre kaweq sansá miraonsabé ahtebageheéq sega tagehrataq igárátáq kahna tanáhúq poruarúáhro úwe. ⁶ Úwara we kéro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue síwáhnoroneheéra poké aguwe. Sega moke mi kehiná kéhíná suwahpeq Manikáne kaweq ehwéh teri terinéra awahre ke kawerarítówe.

*Érótiga Sísá éhweh irena we insebo ue kasenú ehwehne.
(Mátíyu 14.1-2; Máhka 6.14-16)*

⁷ Anotah wahnáh ání Érótiga Sísá éhweh irena áhnte iwíáhúwe. Áhnte iwíáhúwara mó kegá Sísansabé, We wání meri merini aní Sónie. Sóni pukéna oga úkéna amahnága míéhre uwara ⁸ mó kegá, We Éráisae. Éráisa amahnága ábóragire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irarú anine. We naho pukú aní iriwe oganúkurairé uwe. ⁹ Uwana Érótiga sene ehweh irena wega mahraréna, Sóni ínégá ayahqno kiraq áwátáu aní aiq pukuraire. Minayabe amahnága sega mó arámbéhri mó arámbéhríue miraire e anímé insebo úwe. Insebo éna Sísá taganie iwíáhúwe.

*Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboú ehwehne.
(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Sóni 6.1-13)*

¹⁰ Sísá kéro kega weba kouwekéra moke mirau arámbéhrí teawúwe. Teawúwana Sísaga Pétásáira suwahpeq sebataq míaneheéna se meriqmena pokúwe. ¹¹ Áhnte mó kegá, Sísá Pétásáira suwahpeq pokire uwara irera we anehe kaqmera pokuwe. Pokéra weba suwana Sísaga se mehweh aritena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriena awahre ke kaweraritowe.

¹² Íó tupekinaútaq Sísá kéro kega weba séra wensabé, Mahtaq abatapi púah mah ke kaweqtapéq kogaera táhutahuq meyageheé wahtotaq kehiná suwahpeq eqmaq suo uwe. ¹³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe mi ke kirabooro úwe. Kirabooro úwara wensabé, Ite peh moberíáh párétíákáq téhtaré páhnikákáq mationa puaq moke mah kegá nehrensabé

táhutahuq kobaiqmaranéhnkono uwe. ¹⁴ Áhnte 5 táhúséni (5,000) weh míónsabe sega mi ehwéh iraruwe.

Sísaga we kéro keyabé, Saimé mó ke mópi tútuue míehrara mó ke mópi tútuue míáhro arítáhro úwara ¹⁵ sega mirauwara moke míó kega tútuue míówe. ¹⁶ Sísaga mi mobériáh párétiákákq téhtaré páhnikákákq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ¹⁷ Náriúwara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíkéti úsawe obenkíq márówe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.
(Mátíyu 16.13-19; Máhka 8.27-29)

¹⁸ Mó tanáhráq Sísaga webataq púrerúwara we kéro kega weba suwana wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe. ¹⁹ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá arensabé, Éráísa wire ewe. Mó kegá arensabé, Manikáne ehweh naho iraré oga úkrona aní móne ewe uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Arewe Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 16.20-28; Máhka 8.30-9.1)

²¹ Sísaga we kéro keyabé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe. ²² Teríyeho éna mó mahraréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnanerawoe. Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suanerawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²³ Sísaga mó ite we kérahwána keyabé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ²⁴ Wewensabé arutaboirena peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahrahire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ²⁵ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi mensáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo?

²⁶ Ínénsabeakákq néne ehwehnsabéakákq ayehiteh aní íné wehukení úku anínká túónagake wensabé moq niyehitanawire. Íópeqté kéreq Nániboreq ínereqne

patahga tahnsa téhreh naneqkákáq túónagake mi anínsábé niyehitanawire. ²⁷ Teiníboq írátiáhro. Táhmaro ite iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka wahnah wahnahni tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátíyu 17.1-13; Máhka 9.2-13)

²⁸ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega sáwéhrapeq púrerinieéna Pítareh Sónireh Sémísireh meriqmena kiuwe. ²⁹ Wega púrerútaq wene auranabiah mó kugú, kaweq kugú agúwana wene korósi téhreh naneq tahnsánue anotah tabérábé agúwe. ³⁰ Anotah tabérábé agúwara Mósísireq Éráisareqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ³¹ Mí anitégá Manikáne téhreh naneqtaté awahrirue méra Sísá Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehwéh iraruye. ³² Iraruyara Pítarehga surahpeq méra irigéra Sísane patahga tahnsani naneq tagéra Sísareq míóya anité tagowe. ³³ Mí anitégá Sísá auwera pokoyeherauyataq Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqná pearanéhe. Arene morá Mósísine morá Éráisane moráue pearanéhe úwe. Pítaga mi ehwéhnsábé íre iwíáhia pehipi irarúwe.

³⁴ Irarútaq írábúyánka seúbítáwéna Sísá kéro anító akariuriowara sega áhreuwe. ³⁵ Áhrewana írábúyápipeqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé nénahni míre. We omaq atóge. Wene ehweh íráhro úwe.

³⁶ Wene ehweh íráhro úwana Sísá webataq míowara tagowe. Sísá kéro anítógá minayabe ehiya méra mí tanáhráq se tago naneq mó ke íre teríúwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Máhka 9.14-29)

³⁷ Ahbiah tahnsá sega sáwéhrapeq suera túwara áhnte kegá Sísareq piehgiúwe. ³⁸ Se míórabeqte wéhgá anotah ehwéhnie mahraréna, Íwáhnoraníno, nénahnimé peh morá aní miéhre. We tagáhno. ³⁹ Owainawanka we subiqmaréhtáq kare aruqarurire. Owainawanka áwíoqneh puana iransá iransánéna wene áwéhipeqté arehya kíobi aruqarurire. Wega áhnte subiqmaq subiqmaréna íre apubúue soraq áúwéhre. ⁴⁰ Are kéréh keyábé, Kaqauwáhro éna pagu pagunugarawe sega íre miraorahowe úwe.

⁴¹ Íre miraorahowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake

parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwe. ⁴² Úwana abowágá wenahni meqme sútaq owainawanka we subiqmarena kúrugúru atowana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atena mi aní kaweratena wenaboba atowe. ⁴³ Manikánka Sísá págegeue séhréh atowara tago kegá minayabe áhtenuwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.
(Mátíyu 17.22-23; Máhka 9.30-32)

Sísaga moke mirau naneqsabé tago kegá áhtenutaq wega we kéro keyabé, ⁴⁴ Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku aní móintagéhe úwara ⁴⁵ sega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi tanáhráq mi ehwéh áwahewé sirupipeq íre iwíáhuwe. Minayabe se íre ahtebéra kasenýabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.
(Mátíyu 18.1-5; Máhka 9.33-37)

⁴⁶ Sísá kéro kega mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaqme aní múge iraréra ehwehuwe. ⁴⁷ Sísawe sene sirupipeqté iwíáh tagéna káriq aní meqmena we míorabeq iriwe atena ⁴⁸ sensabé, Ínénsabe arutaboiraíntena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íné eqmaq núwéh anínseq séhréh atéhre. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anínká anotah aní ména mó ke kiotaikire úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.
(Máhka 9.38-40)

⁴⁹ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwírue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wegá ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe. ⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre úwe.

Sámária kegá Sísansabé ahqáho ató ehwehne.

⁵¹ Manikánka Sísá íópeq tumeranáina tanáhráq wahtonúnsabe Sísaga, Sarúsarama suwahpeq pokinauge iwíáhuwe. ⁵² Segá káénarabeq kaweraitagehéna Sísaga wehuke Sámária suwahpeq eqmaq suowara sega kaweraritaneheéra mibeq pokuwe. ⁵³ Mibeqté kégá, Sísá Sarúsarama suwahpeq pokinawire u író púara wensabé íre mehweh atówe. ⁵⁴ Íre mehweh atówara Sémísireq Sónireqka minayabe irera Sísansabé, Itene Wahnahno, íópeqté sokaeqsuahnaga mah ke tabipáhrue anehinsagigeheéq tabipáhraruo irareyehnkoyo uye. ⁵⁵ Uyana Sísaga ebeq kéna

pabeqme se tagéna, Ahqáho. Íre kaweq ehwéhnóye úwe.
⁵⁶ Segá mitaq suera mó kehíná suwahpeq pokuwe.

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 8.19-22)

⁵⁷ Segá ahtapeq pokue mó anínká Sísansabé, Are pokónarabeq kéraníe úwana ⁵⁸ Sísaga wensabé, Úrinsi iáné nahme ebahnarapipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku anímé néne nahme íre kéhre úwe.

⁵⁹ Sísaga mó anínsábé, Séniro úwana, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe kéraníe úwe. ⁶⁰ Úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq arewe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh kosíwáhnorúno úwe.*

⁶¹ Mó anínká Sísansabé, Anotah aníno, íné are kéraníe éna téhwe nánuwahrahyabé iroro koaritanínkono úwana

⁶² Sísaga wensabé, Soberi anínká anehepeq pabeqme taga tagáinaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí íre miraorahire úwe.

10

Sísaga 72 wehekéq eqmaranaútaq teriu ehwéhne.

¹ Mó tanáhráq Sísaga 72 wehekéq omaq sitena téhraníté téhranítéue moke mó kehíná suwahpeqkakák sene marakóakaq we mótaq pokinaúrabeq eqmaq suowe.

² Eqmaq suanaútaq wega pabeqme ehwéh mahraréna, Sotápéqté ménsáméhnsá moke nera kéhrara íre áhnte kégá koawaqmianeheéra pokowe. Minayabe sotápéqté wáhnáhnábé, Arene nera keh ménsáméhnsá arambehri kégá koawaqmiageheéq eqmaq sueq púreroro.

³ Sípísípiq áráhqmarínká úrinsi iámárínká nogórabeq nogónserah ite subiq suahráho ke míáhrabeq eqmaq suaníe.

⁴ Móne unáhmé unahnúrámé súwe íre meyáho. Ahtapeq mó ke piehgírataq íre mehweh arítáho. ⁵ Nahupeq kibekirataq mibeqté káyábé pehwehrue míáho arito. ⁶ Uwaresa aní nahupeq míéhnaraq itene ehweh irankéhe. Uwaresa aní íre míéhrataq itene kaweq ehwéhnká iteba kowekinkehe.

⁷ Manikáne arambehri mirao puaq itega kibekira nahtápéq kaeareq sega náira tahutáhúq pehipi nahro. Peh morá mí nahupéq kaegaeoro. Séhréh arítéh kégá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matiéhra naneq náigéhe úwe.

⁸ Náigéhe éna, Itega mó ke suwahpeq kirara mehweh aitera náira tahutáhúq pehipi nahro. ⁹ Mitaqté áwáhré ké

* **9:60:** Sísaga pusa káyábé irarúme áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa míáh káyábé irarúwe.

kawerariteq sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotaragire. ¹⁰ Mó ke suwahpeq kirara sega íre mehweh aitéhrataq mibeqté wahba áhtápéqmé iriwe méq mahraréq, ¹¹ Itewe ahtebageheéq mahtaqté tánáhúq, igárátáq kéh tánáhúq poruaruanehe oro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotarire. Minayabe iahreraq matíáhiro teriéro. ¹² Teiníboq irátíáhiro. Manikánka ehweh aritahna tanáhráq Sóróma suwahpeqte áhbábáq kéwé ákáhtaq kamah arinkéhe. Itega tanahuq poruarueq mi ehwéh terié kéwé anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

*Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.
(Mátíyu 11.20-24)*

¹³ Sísaga mó mahraréna, Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéréro, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahababáq naho suera kaweqtaq mío irino. Segá mina tagotaq tahirímé sene ahababáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahababáqsabe tútuue ibiso irino. ¹⁴ Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreqme anotahtaq kamah ainawire. ¹⁵ Kápénéáma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqté mátábúrápéq kioneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhiro aitanawire úwe.

¹⁶ Sísaga eqmaq suanaú keyabé mó mahraréna, Itene ehweh íráh kéwé néne ehweh moq íráhwe. Itensabé ahqáho aítáh kéwé ínénsabe moq ahqáho aintáhwe. Ínénsabe ahqáho aintáh kéwé íné eqmaq núwéh ánínsabé moq ahqáho atáhwe úwe.

Sísaga eqmaq suo kega kouweku ehwéhne.

¹⁷ Sísaga omaq sitena eqmaq suo kega sirupipeq eyoyóue weba kouwekéra wensabé, Itene Wahnahno, arenáwíruue owainawamarínsabé pokurero aritonara apubúue poku pokuowe uwe. ¹⁸ Uwana Sísaga sensabé, Sokaeqsúéhnká téhrehnserahnue owainawamaríné wahnah wenáwíq Séténi íópeqté tunse inahsubuwana tagahwae. ¹⁹ Írátíáhiro. Ínéga págege aító púaq itega wehenkakáq tobinahránkakaq abasawe itene naruo aní owainawa kiotaikigehe. Mó naneqka ite íre ahababáraitáhráhire. ²⁰ Itega owainawamarínsabé miraoro e ehwéh íráhnsabé íre iwíáh iwíáhoró. Peh íópeq Manikánka iteíwíq wene púkuipéq aiq sehíranurainsabé iwíáh iwíáhoró úwe.

Sísaga iwíáh íwíáhéna Maniká Iteribonsabé kaweróne ato ehwéhne.

(Mátíyu 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Mi tanáhráq Manikáne Awanka Sísane arupipeq eyoyó atowana mahraréna, Nániboo, arega íópeqkákák mah marákó marákóákák wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi ariene. Minayabe arensabé iwíáh íwíáh atóge. Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne.

²² Aiq miraóne éna mitaq míáh keyabé, Nániboga moke aiq náníre. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagariáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagariéhre. Mó kegá Nánibo íre tagariáhwana ínébataq wenahninká we tagarióge. Íné wenahninká we sokigi aiéna kegá moq Maniká Nánibo tagariagehe úwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro keyabé epéq teriena, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe iwíáh íwíáhoró. ²⁴ Teiníboq irátíáthro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq anotah wahnáh kéreqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Sega itega íráh éhwéhnsabé ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga, Wáhnaupéqte keyábé moq irutaboiroro ú ehwehne.

²⁵ Mósísine ehweh síwáhnori anínká séna Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. Kasenéna, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ²⁶ Sísaga wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehniká aneiro? Minawé arene arupipeq aiq ahtebahno úwana ²⁷ mi anínká mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé anotahtaq arutaboirúno. Moke arene arupipeqkákák moke arenawankakák moke arene iwíáhónaipéqkákák Manikánsabe arutaboirúno. Arerensabé arutaboirónanserah arene iyahnabo anínsabé moq arutaboirúno ire úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Arega aiq tábúsoqme iraréne. Tenienanserah mirainaraqmé oga mía míainiewóne úwe.

²⁹ Mi anínká iwíáhéna, Sísaga íné Mósísine ehweh íre kawerue íréhre íwíáhineho éna wega Sísansabé, Néne iyahnabo aní insebo kasenúwe. ³⁰ Kasenúwana Sísaga wensabé, Wehga Sarúsarama suwahpeq suena Séríko suwahpeqte áhtápéq tutairara aebó kegá mehwatawéra táhtoqme subiqmarera wene ménsámehnsá moke sabiwera pokurowe. Anotahtaq subiqmato puana pukinauraitaq we íre nogoráhéna peh ahnayehráq tahperuriaraire. ³¹ Tahperuriarairana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh anínká tunse mi aní tagéna ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuarire.

³² Mina urainserah Asiu kené sánsá mirai aní we Áríwái kahnáh ánínká kire mi aní tagéna we moq ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuraire.

³³ Sámária suwahpeqte ánínká kire Asiu weh tagéna we ahnayehráq tahperuriarainsabé arutaboirána ³⁴ weba sure mayawenkakaq náhníaq sera anonkakaqtáté puramburanútaq abaq atena airí atena mi weh pankeqmaqme wene tónkine abobiahtaq tútu atowana mi kanká áhkokóuwena pokuraire. Sámária suwahpeqte ánínká mi weh meqmena páhsintía nahtápéq móatena mitaq wahnahnuraire. ³⁵ Ahbiahraq mi nahtápéqté wáhnáh téhtaré móné náwena wensabé, Subiqmato aní kawerue wahnahnatawéwahno éna, Íné kouwekonaraq áwú móné íre awehraq kahnaraq mó awiníe uraire úwe.

³⁶ Sísaga mi ehwéh aiq teawena Mósísine ehweh síwáhnori anínsabé, Apahránítógá ahnayehráq subiqmato aní tagaronsabé wene iyahnabo aní insebo kasenúwe. ³⁷ Kasenúwana mi anínká Sísansabé, Wene iyahnabo anímé wensabé arutaboiratena séhréh atéh áníne úwana Sísaga wensabé, Arega pokue séhréh atárái anínká miraurai serahnúno úwe.

Sísaga Máhtareq Máhriareqne nahtapeq mío ehwéhne.

³⁸ Sísareq we kéro kereqka pokue mó ke suwahpeq kuwana mibeqté íní wenáwíq Máhtaga Sísá mehweh atena wene nahtapeq meqmena móatowe. ³⁹ Máhtane ónánahwá wenáwíq Máhriáe. Máhriaga Sísane ehweh iranieéna wene aigárápi tútuue míowe. ⁴⁰ Tútuue míowana Máhtaga táhutahuq kawerinieéna áhnte ahwímínú púana wene arupipeq iwíáh kikirúwe. Iwíáh kikiréna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, nénónánahga núwéhraha áhnte ahwímínunsabé arega anetaníbo iwíáhono? Íné séhréh ato teawo úwe. ⁴¹ Teawo úwana Sísaga wensabé, Máhtao, arega áhnte ahwímínónayabé arene arupipeq iwíáh kikiróne. ⁴² Peh morá náneqsabé iwíáhúno. Máhriaga mina kiotaiki naneqsabé arutaboirána aiq omaq maréhraq itega we íre saiqnariayehe úwe.

11

Púrerirataq mahrarero ú ehwehne.

(Mátíyu 6.9-15, 7.7-11)

¹ Mó tanáhráq Sísaga móbeq ména púreréna parabagúwana we kéro anínká wensabé, Itene Wahnahno, Sóniga we kéréh keyábé púreq ehwéh síwáhnorurainserah íwáhnorúno úwe.

² Úwana Sísaga sensabé, Púrerirataq mahrarero.

Iteriboo, arenáwíq pankerone.

Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnah aritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

³ Mó wehekáh mó wehekáhnue itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

⁴ Mó kegá ahbabáraitáhmé itega minayabe íre ahreraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahbabáq moq íre ahreraq matiahno.

Ahbabáqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito.

Miraue púreroro úwe.

⁵ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mó kehiná suwahpeqte arene iyahnabo anínká inokáhnabubu sínah are tópah tabonahinaraqmé anerinibo? Mi tanáhráq arenawahrah aniné nahtapeq pokue áhrabé, Irigue tópah nánio ue ineh inehinkehe. Ineh ineheé, ⁶ Néne iyahnabo anínká amahnága íre wahtopeqte sirana tópah tabonahunsabé iriwe tópah náninana kiraboono teawinkéhe. ⁷ Teawinana arenawahrah anínká wene máhriqqéte iraréna, Ahqáho. Onsa aiq paiqmarena néne animárinseq sugonayabé túbáh agúno éna, Íre iriwe aweráhuge teawinkéhe. ⁸ Teawena, Inehi anímé nánuwahrah aní miéhsábé anetaníbo. Inokáhpeq puana íre náwiníe íwiáhínaraqmé túbáh agineho. Túbáh aginehboq peh píribahriue, Nánio. Nánio úno. Nánio inaraqmé arenawahrah anínká mó iwíáhéna are íre kéh náneqmarí irigue náwinkéhe. Mina inserah púrerirataqmé apubúue túbáh agiyehboq peh mótaq mótarue teawéro.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Itega púrerirataqmé náiyó ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pakobakoirataq siitankéhe. ¹⁰ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Paseh nánio ínaraqmé arega wehe náwiníbo? Írakaumo. ¹² Wega, Iyah oyérá nánio ínaraqmé tobinahrá náwiníbo? Írakaumo. ¹³ Ite sibowáreh ahbabároraho keéqmé itene animári peh kaweq naneq nári nárino mino. Íópeqté Ítéribógá íre ahbabárorahi aní ména Wenawa eqmaranae. Minayabe wensabé, Arenawa ínéba eqmaro irarinaraq areba eqmaranawire úwe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.22-30; Máhka 3.20-27)

¹⁴ Owainawanka wehukení subiqmaq subiqmarú púana we ahriahri íre ehwehnorahúwe. Íre ehwehnorahúwana Sísaga mí owáináwánsabé pokúno atowana pokúwana mí anínká ehwehnúwara áhnte tago kegá áhtenuwe. ¹⁵ Áhtenuwara

mó kegá mahraréra, Owainawamariné wahnah wenáwíq Pésébúríga Sísa págege atena séhréh atéh púana wega owainawamarí kaqsuáhráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe. ¹⁶ Ehmuniq éhmúníruwara mó kegá Sísa ahabárinkeheéra áhwárawe tagéra sega wensabé, Manikánka séhréh atahnaráqmé íópeqté íre tagariona naneq sokigi aio uwe. ¹⁷ Uwana Sísa sirupipeqté íwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se sainkéra págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahraheq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se moq págegeue morá ké íre míahrahowe. ¹⁸ Owainawanseq wenawahraheq ebehotaq tahirímé se sainkéra árahue págegeue míagehbo? Írakaumo. Íre págegeue míahrahowe. Itega péhe éhwéh mahraréq, Owainawamariné wahnahnka íné séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuáhráhuge ewe. ¹⁹ Ínéga owainawa kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéíráh kegá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh aritéh iripo? Ite kéíráh kegá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aítáhwe. ²⁰ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagaríáhwe úwe.

Ayahnsa kira wéhyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Sísa mó mahraréna, Ayahnsa kira wehgá wene pokankakaq iqkakaq sokah sokah atawéna wene nahtapeq wahnahnínaraq wene ménsámehnsá peh kaweqtaq kanae. ²² Mó ayahnsa kira wehgá weba séna wahnahni weh subiqme kaqsuena wene ebeh naneqmarí mewena wene ménsámehnsá saraqme meyankéhe úwe.

²³ Sísa mó mahraréna, Wehukenínká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukenínká ínéreq íre soru-paritéhrataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire úwe.

*Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.
(Mátiyu 12.43-45)*

²⁴ Sísa mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, Ínéga súo náhtápéq seuwekinauge éna ²⁵ áúwátái wehukénípá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe parabaruenta aiq kaweraréhre. ²⁶ Kawerarena mó abapete téhranité áhnte ahabábáq ówáínáwámáí koweriréhre. Moke mi ówáínáwámáí mi anípá kowíáhwe. Téhwe morá ówáínáwánká mi anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte

owáináwámárínká weba míáhnsábé anotahtaḡ íre kawerire úwe.

Manikánka wene ehweh sehḡió káyábé kawerowe arítéhre ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mahrarútaḡ wene ehweh iro inínká anotahtaḡ mahraréna, Arenanoga are maḡmarena náh náuwsabe Manikánka wensabé kaweróne atéhre úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Náinoga maḡintonsabe Manikánka kaweróne atena peh wene ehweh irera sehḡió káyábé anotahtaḡ kawerowe arítéhre úwe.

Sísansabé, Ótaḡ sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 12.38-42; Máhka 8.12)

²⁹ Áhnte wehukégá Sísaba sáhuriówana wega sensabé, Ite amahnága oga míáh kéwé áhnte ahbábáḡ kée. Itega iraréḡ, Manikánka are aiḡ pútaḡ séhréh atéhre tagarianeheéḡ ótaḡ sansánúno teni teninowe. Sónaga sóreq wanípípéḡ tupekútaḡ Manikánka ótaḡ sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienáḡ iwíáhue tagagehe. Ínéga ótaḡ sansá mó íre sokigi ainíe. ³⁰ Níníbe suwahpeḡte kégá Sóna tagéra Manikánka miraú ótaḡ sánsá tagowe. Amahnága oga míáh kégá íné wehukení úku aní tagéra Manikánka miraína ótaḡ sánsá tagagehe. ³¹ Sórómóniga Ísara keráḡ wahnahnútaḡ wáhnaupéḡté kéné wahnah inínká wene ahtebia éhwéh iranieéna íre wahtoḡpeḡte weba súwe. Teiníboḡ irátíáhro. Amahnága iteba míó ánímé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahtebia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráḡ mi inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe. ³² Níníbe suwahpeḡte kégá ahbabáruwana Sónaga ehweh koreriutaḡ wene ehweh irera sene ahbabáḡ sansa suera kaweqtaḡ míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráḡ Níníbe suwahpeḡte kégá iriwe méra ite amahnága oga míáh káyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánímé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeḡte kégá Sónane ehweh írónserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho?

Itene iurame itene inonkane áráhmu tahnsane i ehwéhne.
(Mátíyu 5.15, 6.22-23)

³³ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká áráhmu keḡmaréhtaḡ kopípéḡ tahbe tehnopeḡ íre máréhre. Páhkétiraté íre akariaréhre. Írakaumo. Nahupeḡ kibeko kegá kawerue tagageheéna áráhmu tahberapeḡ máréhre. ³⁴ Arene aurame arene anonkataḡ kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneḡ tagehnaraḡ arene arupipeḡ téhranae. Arene auranka ahbabárorahi naneḡ tagehnaraḡ arene arupipeḡ

sunkíkírinae. ³⁵ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkírínehboq áwéh panantágínaq tagariáhro. ³⁶ Itene iwíáhhopipéq íre sunkíkíría peh moke téhráhnaraq áráhmuga moke nahupeq téhrehnserah itene iwíáhhopipéqté téhrehnka itene inonka moke téhranae úwe.

Péhrasi kegá ahabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 20.45-47)

³⁷ Sísane ehweh parabagúwana Péhrasi anínká wensabé, Néne nahtapeq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga we kérena táhutahuq nanaúwe. ³⁸ Sísaga wene ayahnkara íre pabeq paberia pehipi nónsabe mi anínká áhtenúwe. ³⁹ Áhtenúwana Sísaga wensabé, Itega káhpuaqák páretahakák pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó iwíáhwé áhnte ahabábáq iwíáhwé mitaq kéhre. ⁴⁰ Ite múguwahgu saiyo animarí móe. Manikánka íre peh morá ábóraq kéh náneq miraia kopípéqté náneqmarínkákák miraro mino. ⁴¹ Ite matiáh náneq mó ke wehwehue nárieq séhréh arítáhro. Mirairataqmé moke matiáh náneq peh kaweqtaq kanae úwe.

⁴² Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaré itaré matawéq peh morá mewe Manikáne arambehri mirao ke síéwe. Kawerowe. Pehgáriq nanegmarí táwíomé kímé náwahbiame moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansá sehgieq íre súáhro. Peh kaweqtaq mé sansámé Manikánsabe irutaboírome mi sansátaré íre sehgiówe. Íre kawerowe. Mi sansánkákák sehgióro. Íre miraonsabé Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, ite Asiu kené momiwí nahtápéq kaweqtapéq méyabe iuwahbeh ke wóe. Ite máhkétirapéq nogótáq mó kegá ite mehweh aiteyabe iuwahbeh ke wóe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. ⁴⁴ Pusa ké maisia máíq kéhrabeq mó kegá íre tagia mitaq pehipi nogówe. Mina inserah itene iwíáhipeq kambaresa náneq tahnsá kéhrara mó kegá íre tagahwe. Minayabe itewe pusa ké maisia máíq tahnsa móe. Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

Mósísine ehweh síwáhnoru kegá ahabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

⁴⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú anínká Sísansabé, Arega irarénawe itensabé moq ehweh aitahne úwe. ⁴⁶ Úwana Sísaga mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro keo, Manikánka ite moq kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. Mósísine ehweh áhnte pagégé éhwéh púaq itega síwáhnorowara íráh kegá

íre sehgoráhowe. Segá íre sehgoráhonsabé itega mi ke pehgárita q íre séhréh arítáhwe.

⁴⁷ Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq ite maisarórabeq itega ebah pentabaráhwe. ⁴⁸ Itega miraome aneq sansánoo? Itene igaqnaréhga kaweq ke subiq súónsabe itega sene ahbabáqsabe, Kaweq sansáne éq anehe mi kawéq ké maisarórabeq ebah pentabaráhwe. ⁴⁹ Minayabe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mahraréna,

Néne ehweh irare kereq síwáhnoro kereq seba eqmaq suanauge. Eqmaq suahnara sega táhmaro síwíoqnéra mó táhmaro subiq suaneherawoe úwe.

⁵⁰ Sísaga mó mahraréna, Segá Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Manikánka mah marákó marákó mirarotaq téh subiq súótaqte mi ahbabáq amahnága oga míáh kéné ahbabáq úkire. Minayabe Manikánka kamah ainawire.

⁵¹ Segá wehukení wenáwíq Ábéri ebeq subiq súówe. Anehemé wehukení wenáwíq Sékáráía Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq míowara subiq súówe. Mi anitéreq moke ákáhpi subiq súó kereqne korahq tunsabe Manikánka amahnága oga míáh ké kamah ainawire.

⁵² Mósísine ehweh síwáhnoro keo, itega ahtebah onsárápété kí kopéq súáhwe. Itewe mibeq íre kibekia mibeq kibekonehe e keyabé ahqáho arítáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁵³ Sísaga mitaq suena máhpeq tuegúwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka wensabé abiahnsa atera áhnte ehwéh kasenuwe. ⁵⁴ Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéra sega mó ehwéh mó ehwéhnie kasenéra áhwárawe tagowe.

12

Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.26-27)

¹ Peh íregárita q kegá sáhurió púara mó kené sigará músúriówana Sísaga ebeq we kéro keyabé síwáhnoréna, Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro. ² Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae. ³ Itega sunkíkíribeq iraruro ehwéh mó kegá téhrehrabeq iragéhe. Itega nahupeq ehmuníq éhmúnírué irarira ehwéhme mó kegá irera nahnsorapéqté sawai sawaiue irarigehe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.28-31)

⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne iyahnabo anímárinó, teiníboq írátíáhro. Peh itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. ⁵ Teiníboq írátíáhro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhi puaq wensabé anotahtaq áhreoro.

⁶ Káriq kabará máhkétirapéq téhtaré pabusa monéráté moberíáh kábará paiqmarahráhire. Mina tahnsa káriq kábára Maniká Iteriboga íre abitarúéhre. ⁷ Maniká Iteriboga moke itene iyahqnopeqte íyáhrámé sáhnsahwe tagaríéhre. Wega ite aiq moke tagaríéh púaq íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka íte íre abitarúéhre úwe.

*Íné Sísane ani muge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.
(Mátíyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20)*

⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Wehukenínká mó keyábé, Sísane ani múge terinaraq mókake íné wehukení úku anínká íópeqté ké míéhrrataq Maniká Iteribonsabé, Néne ani míre teawíníe. ⁹ Arega mó ke míáhtáq ínénsabe, Ahqáho. Íné íre tagaríóge aintéhrraraq mókake Maniká Iteribo míéhrrabeq ínéga arensabé ahqáho atena are íre tagaríóge atanauge úwe.

¹⁰ Sísaga mó mahraréna, Íné wehukení úku anínsábé níéhrruru aintéh ánímé Manikánka insahwé atena íre ahreraq matianawire. Peh morá Manikáne Awansabé éhrrurui anímé Manikánka íre insahwé atanawire. Ahqáho. Peh ahreraq matiankehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ite táhtoqme ehweh aitanehera irataq itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Segá ite meiqmera Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhpápópoq wahba wáhnáhpápópoq mó anotah anípápópo móitéhrrataq itega, Aneq ehwéhnonehknono éq áhreiyehe. ¹² Mi tanáhráq Manikáne Awanka irarína ehwéh sokigi ainkéhe úwe.

Ménsámehnsánsabe arutaboiri anínká múguwahgu sansá miraurai ehwéhne.

¹³ Peh íregárita q kegá sáhuriówana mitaqté anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, nániboga pukurairana wene ménsámehnsá nánuwahga moke meraire. Mi ménsámehnsá ákáhta q náninkéhboq nánuwahnsabé ákáhnsaime náwo teawo úwana ¹⁴ Sísaga wensabé, Íné ménsámehnsá saraqme nári nárinkeheéna insega omaq intaráiro? ¹⁵ Insega omaq intaráiro éna mitaq míó keyabé mahraréna, Ménsámehnsánsabe igará pabekínehboq kawerurero. Íre sene áhnte kéh ménsámehnsánsabé wehuke oga míahrahowe úwe.

16 Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Anotah wehné so áhnte mensáméhnsá iráirana 17 wewe náhenéna, Áhnte mensáméhnsá matiónsábé eheq saharanínkono uraire. 18 Eheq saharanínkono íwíáhéna, Íné mahrainie éna néne ménsámehnsá kéh náhmárí sokoruqme mó anotah nahmárí pearena néne áhnte mensáméhnsá mipéq sáharaníe. 19 Mipéq sáharáhnaraq mahra íwíáhinie. Néne matió ménsáméhnsá áhnte opéq awehraq kanae. Minayabe amahnága túbáh aginie. Táhutahurinie. Íwíáh íwíáhéna ábáhrinie íwíáhuraire.

20 Íwíáhurairana Manikánka wensabé, Múguwahgu saiyo aní móne. Iborá penahnaraq are pukiniewóne. Minayabe are áhnte matiahna mensáméhnsámé inseréhga awaq miagéhbo uraire. 21 Maniká Iteribonsabé íre sirutaboiria peh sene ménsámehnsánsabe sirutaboiro kewé teawú ání tahnsa ké wóe úwe.

*Itene irupipeq iwíáh kikiriye ho ú ehwehne.
(Mátíyu 6.25-34)*

22 Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mah marákóipéq mé tanahráqsábé itene irupipeq iwíáh kikiriye ho. Aneq naninkono? Aneq korósí sukiwianínkono íre iwíáho. 23 Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá aneraneré naneq mire.

24 Kúqnu tagéq ahtebahro. Mi kanká ménsúmehnsú íre uqmaréhre. Sene táhutahuq tahbé íre kéhre. Minayabe nera kéhtáq íre koawaqmena méáréhre. Manikánka mi kansábé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga ítensabé anotah iwíáhéna kawerue kirabo aitéhre. 25 Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábatáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo. 26 Itene oga mé tanahráq ábatáq mérearahráh íre únayabé mó naneqmarínsábé aneqsabé iwíáh kikironehbo?

27 Uworapeqté náneq kirena kaweq ará iyéh tagéq ahtebahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósí íre kogahnire. Anotah wahnáh ání wenáwíq Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna anotah kawéq áwáhríq kórósí matiowe. Uworapeqté kaweq ará iyéh náneqka Sórómónine kaweq awahriq naneq kiotaikire. 28 Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Iborá iyéhraana ahbiah tahnsá kekírataq taginae. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare átáh kéó, Manikánka mi kawéq ará sukiwíéhnsábé wega ite moq sukítahráhi mino. 29 Aneq nanehnkono íwíáhéq irupipeq áhnte iwíáh kikiriye ho. 30 Maniká íre tagaríáh kégá minayabe iwíáh íwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagaríéhre. 31 Minayabe Manikánka

wahnah wahnahnirabeqte sánsánsábé irutaboírég sehgióro. Sehgiратаq wega ite íre mationa naneq náinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábi sáhonsabé teriu ehwehne.
(Mátíyu 6.19-21)

³² Sísaga mó mahraréna, Ite sipisípiq nansó táhnsá kéó, íre áhreoro. Maniká Iteriboga wahnah wahnahnirabeq awaq miageheéna aiq omaq itéhre. ³³ Itene ménsámehnsá paiqmaqme mi moné tabonah ke náriéro. Mirairataqmé kagao-rahi ménsáméhnsá íopeq mitaq sáharagéhe. Mitaq aebó ánínká íre aebóorahire. Mitaq wenuqka íre nahrahi puana itene kagaorahi ménsáméhnsá peh mitaq kagainawire. ³⁴ Itene kaweq naneq morábi sáharáhrabeqsbé irutaboíroneheqmoé úwe.

Sísaga, Kouwekonaraqsábé níwénunoro ú ehwehne.
(Mátíyu 24.42-44)

³⁵ Sísaga pabeqme ehwéh mahraréna, Itene korósi sukiareq áréti konahnareq áráhmu keqme tagariáhro. ³⁶ Sene wahnahnka pahuwirorabeq suena sína tanáhráqsábé wene arambehri anímári áwénuno serahnoro. Wega sure onsa pakobakoínaraq sega apubúue onsa sioneherawoe. ³⁷ Se tótuqméra sene wahnahnsabé áwénuno anímárinásábé, Kawerowe aritankéhe. Teiníboq irátíáhro. Sene wahnahnka we áwénuno keyábé iwíáh iwíáhéna áréti konahnuwena sensabé, Tútuoro aritena kirabo aritankéhe. ³⁸ Wega inokáhnabubupopoq tueina ínaraqpópoq sínaraqmé íre sugia peh wensabé áwénuno keyábé anotahtaq, Kawerowe aritankéhe.

³⁹ Anotah wehgá aebó ánínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó ánínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁰ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantáquinaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsabé ehwehne.
(Mátíyu 24.45-51)

⁴¹ Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, arega mah pabéqmé éhwéhmé peh morá itensabé teieno? Mó keyábéákáq terieno kasenúwe. ⁴² Kasenúwana Sísaga mahraréna, Ahtebia áni tábúsoqme arámbéhríi anímé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrío keráq wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴³ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe. ⁴⁴ Teiníboq irátíáhro. Wene

arambehri anínká tábúsoqme arámbéhrí puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁵ Ahbabáq arambéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhíre. Mira iwíáhínsabé mó arámbéhrí wéh áhré subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire. ⁴⁶ Wega íre iwíáhíue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna anotahtaq kamah awena ehweh íre íráh ké míáhrabeq móatankehe úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh irena íre miraínaraq wene wahnahnka anotahtaq kamah awinkéhe. ⁴⁸ Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh íre ahtebéna mina ahbabárinana wene wahnahnka pehgárita q kamah awinkéhe. Wehukenínká anotah apéq meyhahara q anotah apéq awinanao. Mina inserah Maniká Iteriboga wehukení áhnte awena págege atena séhréhínaraq mi anínká Sísane arambehri anotahtaq mirainanao úwe.

*Sísaga, Íné wehuke saraq iuwanieéna tutaugé ú ehwehne.
(Mátíyu 10.34-36)*

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Abe kekinai anínká téh kekiaréhra tawe abae agire. Mina inserah néne ehwehnka abae aginkeheéna marakóipeq tumíaraugé. Ira abae aginserah néne ehwehme apubúue abae agéyabe nuwahbehre. ⁵⁰ Segá mótaq íné íre kaweraintéhra puana amahnága nirupipeq áhnte uméhime mókake kaweraginae. ⁵¹ Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire iwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaugé. ⁵² Mó karírónání moberíáh méra apahránítógá néne ehweh sehgiówara mó téhránítégá íre sehgioya puara sainkue míáhwe. ⁵³ Mó mapéq abowáreq wenahninseq sainkue míehye. Mó mapéqme anowareq ayahunkawareq sainkue míehye. Mó mapéqme ahrahnowareq anahbukawareq sainkue míehye úwe.

*Wehukega néne arambehri íre ahtebahrahowe ú ehwehne.
(Mátíyu 16.2-3)*

⁵⁴ Sísaga weba míó keyabé mó mahraréna, Ibonuqna kéhtáq ibonsinae irarewana ibonsire. ⁵⁵ Áúnorahntáh kéhtáq patahinae irarewana patahíre. ⁵⁶ Kopéráhpéro keo, itega ibonuqnankákáq áúnorahntáhnkakaq ahtebéqme aneqsabé ínéga amahnága mirau arámbéhrí íre ahtebahrahoo úwe.

*Apubúue insahwé ato ú ehwehne.
(Mátíyu 5.25-26)*

⁵⁷ Sísaga mó mahraréna, Kaweq sansámé aneqsabé íre iwíáhíue mirao? ⁵⁸ Mó anínká are ehweh atanieéna anotah wahnáhbá meqme kina q ahtapeq kirata q we insahwé ato.

Ehwehorabeq kirataq wega are anotah sahsí móatahnaraq wega párisiba móatahnana sega are karábúsiipéq móatéhboq insahwé ato. ⁵⁹ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara íre apubúue soraq auwaneherawoe. Ebeqme anotah apéq paiqmarehnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

13

Ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé pukoneheqmóe ú ehwehne.

¹ Mi tanáhráq táhmaro míó kega Páhirátiga miráú ehweh Sísa teawúwe. Kehrari marákórápéqté kégá Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe titiruwana Páhirátiga se subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritowara subiqmárowara pukutaq sene korahqkakáq titiro naneq kané korahqkakáq moráráq mitaq kowe. ² Páhirátiga miráú ehweh Sísa teawúwana wega sensabé, Pukuro kené ahbabáq moke mó Kehrari marákórápéqté kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ³ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe. ⁴ Síróáma marákóráq íre wahto íópeq pewe kiría ébáh náh sokoguraitaq 18 wehuké pukurowe. Pukuro kené ahbabáq moke mó Sarúsarama suwahpeqte kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ⁵ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe úwe.

Sera íre íyéh áwánkánsabé pabeqme ehwéhne.

⁶ Sísa mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehne sotápéq nah naneq será íyéh áwánká kíréhrrana wega sera sabátáhrurairana Írakaunuraire. ⁷ Írakaunurairana wene sotáq arambehri anínsabé, Apahtáro ópéq ínégá mah awánká sera sabátáhruraugana Írakaunuraire. Apiruo. Aneqsabé néne marakóraq pehipi kehro urairana ⁸ sotáq arambehri anínká wensabé, Amahnága pehragéna sera iyankéhboq ínégá áwahipeq ubuqme káhone seq maisarahnnana ⁹ mó opéq iyahnaraqmé kawerinae. Íre iyahnaraqmé apiruankéhe uraire úwe.

Ahrena ahrena wehekáh Sísa owainawanka áwíoqnó iní kawerato ehwéhne.

¹⁰ Ahrena ahrena wehekáh Sísa Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwana ¹¹ abobia káuqmunia íní mitaq míowe. Owainawanka 18 opéq mi íní áwíoqnó púana we taebewe nopena íre iriwe nogoráhú íní míowe. ¹² Sísa mi íní tagéna wensabé, Mahbeq súno éna arene awahre kaweratóge éna ¹³ wene ayahnkaratáté táhtoqnówana apubúue irigéna Manikánsabe íwíáh íwíáh atowe.

¹⁴ Sísaga mi iní ahrena ahrena wehekáh kaweratonsabe mibeqté wáhnáh ánínká abiahnsanéna míó keyabé, Arambehri wehekáhmé abapete morá wéhékáh míre. Mó anínká arene awahre kawerateyabe awinaraqmé arambehrié wehekáh sero. Ahrena ahrena wehekáh awahre kaweraiteyabewé íre sero úwana ¹⁵ Sísaga mina tahnsa íwíáho keyabé, Kopéráhpéro keo, ahrena ahrena wehekáh itene kamarí wání nageheéq wiraipeqté meriqmeq wánítapeq mórítáh mino? ¹⁶ Mah inímé Ébáráhma kahnáh ínínirana owainawanka íregárita q opéq ¹⁸ opéq áwioqnehrana ínéga ahrena ahrena wehekáh kaweratómé aiq kaweq sansánu mino úwe.

¹⁷ Úwara mi ehwéhnúnka sene sirupipeq pó púara wene naruo anotah siyehitówara áhnte mó kegá Sísaga miráú arámbéhrí tagéra iwíáh íwíáhuwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Máhka 4.30-32)

¹⁸ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne ue teinínkono? Anere pábéqmé éhwéh teinínkono? ¹⁹ Manikánka wahnah wahnahnime awanká ayu pehgáriq ayú tahnsane. Wehukénínká mi pehgáriq ayú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana kabaramarínká séra ayahnweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.33)

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime anere pábéqmé éhwéh teinínkono? ²¹ Tírí ínínká muoráhi naneq párahwaipéq maqme ayahnrana moke múíre. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.13-14,21-23)

²² Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinie íwíáhéna pokue moke táhúnipéqkákáq anotah matábúrápéqkákáq síwáhnorinieéna pokúwe. Pokéna síwáhnorue kure kure Sarúsarama suwahpeq koragúwe. ²³ Koragúwana mó anínká wensabé, Wahnah aníno, oga mérapeq awaq míéhra kewé peh táhmaroga awaq mianeherabo kasenúwe.

Kasenúwana Sísaga míó keyabé, ²⁴ Tauntahunue sobuya méhpéhpéq kibekoro. Teiníboq írátíáhro. Áhnte kegá nahupeq kibekonehe íwíáhéra íre kioráhowe. ²⁵ Mibeqté Wáhnáhnká onsa paiqmarahnaq itega méhpeh iriwe méq onsaraq subírataq wensabé, Itene Wahnahno, onsa siito igehe. Onsa siito irana wega itensabé, Ite eheqte kébo? Ínéga ite íre

tagaríoge inawire. ²⁶ Ite íre tagaríoge ínaq itega wensabé, Arereq morárq táhutahururauna wino. Arega iteruwahpeq íwáhnorurona wino irana ²⁷ wega itensabé, Itewe íre tagaríoge. Ite eheqte kébo? Ite moke ahbabáq ke puaq íné nueq pokoro aitanawire.

²⁸ Ébáráhmareq Áhísáhkireq Sékópareq moke Manikáne ehweh iraru kereqka Manikánka wahnah wahnahnirabeq míehraq tagéq peh máhpeq míehra puaq uwo uwo éq abuyoraneheqmoé. ²⁹ Ío kiembogirabeqte kéreq ío tupekirabeqte kéreq ébeq ayópéqté mó ébeq ayópéqté kéreqka sure Manikánka wahnah wahnahnirabeq tútuue méra táhutahurigehe. ³⁰ Írátíáhro. Amahnága anotah ke ebeq míáh kéwé mókake Manikánka wahnah wahnahnirabeq anehepeq pehgáriq ke úkoneherawoe. Amahnága aneheqte kégá ebeq anotah ke úkigehe.

*Sísaga Sarúsarama suwahpeqte kényábé arutaboirú ehwehne.
(Mátíyu 23.37-39)*

³¹ Mi tanáhráq Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Érótiga are subiq suaníe íwáhinsabé mahtaq sue pokúno uwana ³² Sísaga sensabé, Mi urínsi íá táhnsá ánínsábé koreawe q mahrarero. Iborankákáq ahbiahakáq owainawamarí kaqsuena awahre ke kaweraritaníe. Apahtárórq néne arambehri parabaraníe. ³³ Manikáne ehweh iraru ke peh morá Sarúsarama suwahpeq míowara subiqmaq subiqmaruwara puku pukuuwe. Íné moq Manikáne ehweh iraru anínéna iborankákáq ahbiahakáq ahринаakáq ínéga iwíáhu ahtápéq pokue arambehrinauge.

³⁴ Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboiraitóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe. ³⁵ Írátíáhro. Ahqáho aintáhnsábé iteruwahpeqme mókake íre kaweritahnana peh susa náh kanae. Teiníboq írátíáhro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq,

Itene Wahnahne áwírue sína anínsábé iwíáh iwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe. *(Buk Song 118.26)*

14

Sísaga wene aiayah mu aní kawerato ehwéhne.

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Péhrasi wahnáh aníné nahtapeq táhutahurinieéna pokúwara mibeqte kégá we awahnkanuwe. ² Wene aiayah mu anínká weba míowana

³ Sísaga mi aní tagéna Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé kasenéna, Ahrena ahrena wehekáh awahre ke kaweraritewé kaweq sansápo úwe. ⁴ Úwara íre ehwehnia peh ehiya míówana Sísaga mi awáhré aní kaweratenana eqmarowe.

⁵ Eqmarena míó keyabé mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh itene anipópoq póéráhpópoq mataipéq tupetiahnaraqmé mi wehekáh pankeqme meruaneherabo kasenúwe. ⁶ Kasenúwara íre teawasa peh ehiya míówe.

Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhúno ú ehwehne.

⁷ Táhmaro táhutahuroneherao kegá kabaréna kaweqtapéq eheq tútuue míanehnkono uwana Sísaga mina tagéna mah pabéqmé éhwéh teriuwe. ⁸ Teriena mó anínká arensabé, Máho ínahwe arega anotah tahutáhúrirarabeq pokirataq anotah weh tútuue míéhrarabeq íre tútuue míahno. Arensabé máho urai anínká mó aní are kiotaqme anínsabé máho urairamo. ⁹ Anotah anínká sínaraq máho urai anínká arensabé, Móbeq míahno. Mó anínká mahtaq tútuue míankehe ínaraq are anotah ayéhítanawire.

¹⁰ Arensabé máho ínaraq ayehrápéq korútuue míahno. Miráínaq arensabé máho urai anínká tagéna arensabé, Irigue mahbeq kaweqtapéq serútuue míahno atanae. Wega miráínaq tagehra kegá arensabé íwíáh íwíáh atagéhe. ¹¹ Wewega, Íné anotah aní múge íwíáhínaqmé Maniká Iteriboga wensabé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Wewega, Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhínaqmé Maniká Iteriboga wensabé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Tabonah ke kawerarito ú ehwehne.

¹² Sísaga máho ato anínsabé mahraréna, Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq peh morá arene iyahnabo arenawahrah áhnte monéákáq keyábé máhoro íre úno. Mó tanáhráq sega arensabé, Máho atera táhutahuq náwigéhe. Mina tahnsanue arene ápeq meyankehe.

¹³ Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq tabonah kereq sawenkahnia kéreq aigará soriqnah kereq aura pira kéreqsabé máhoro arito. ¹⁴ Segá are mó naneq íre náweráho puara Manikánka kaweróne atankéhe. Mókake wega kaweqtaq míáh ké iriritahna tanáhráq ápeq awinkéhe úwe.

*Táhutahuronehboq máhoro únsabe pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 22.1-10)*

¹⁵ Sísareq moráráq táhutahurú aninká mi ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq táhutahurira kewé sirupipeq áhnte eyóyó aginkehe úwana ¹⁶ Sísaga wensabé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga íregárita q wehekéq

kiraboiniééna áhnte tahutáhúq kawerataire. Kaweraréna mi keyábé, Máhoru uraire. ¹⁷ Awehraq tanahráqmé wene arambehri aní teawena máhoru urau keyábé, Táhutahuq tanahráqmé aiq awehraq mire. Amahnága máhoru kore-rio éna eqmataire. ¹⁸ Eqmatairana, Máhoru urairara íre serahúne éhwéh mó anínká mó anínkáue teawátówe. Mó anínká wensabé, Marakó paiqmataunsabé mina koraganau puana íre korahuge urairana ¹⁹ mó anínká wensabé, Íné arambehriéyabe inayáhnkú káho paiqmataunsabé mi kamári áhwárawe taganau puana íre korahuge urairana ²⁰ mó anínká wensabé, Íné ahre meyó púana íre korahuge uraire.

²¹ Mi arámbéhrí anínká kouwekue sene ehweh wene wahnah teawátáirana anotah abíáhnsánuraire. Anotah abíáhnsánéna wensabé, Anotah ahtápéqkákáq pehgáriq ahtápéqkákáq peheráh pokue tabonah kereq sawenkahnia kéreq aura pira kéreq soriqnah kereq koweriqme súno uraire.

²² Urairana wene arambehri anínká miraéna kouwekéna wene wahnahnsabé, Aiq miraugarawe sira kewé íre awehraq míáhwe urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Néne táhutahuq áhnte nagehboq sotápéqkákáq tanahraipéqkákáq wehuke kogabarue koweriqme súno. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Téh máhoru urau kegá néne táhutahuq pehgáriq naneq íre naneherawoe uraire úwe.

*Sísaga, Ebeq kawerue iwíáhé anehe íné séniro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.37-38)*

²⁵ Sísaga pokúwara peh íregárita q kegá kéréwana wega pabeqme sensabé, ²⁶ Wehukega íné pehipi íre séniragéhe. Wenanoiboreq wene ahrereq wene animárinseq wenábáqmarinseq wenanahnorehreq suahnaraqmé íné sénirankéhe. Wewe awahbeh iwíáh suahnaraqmé íné séniréh aní míankehe. ²⁷ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubi q suagéhe. Ínéga miraunserah miraué séniráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé né séniréh aní íre míahrahire.

²⁸ Nah pianáina anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Nah pe naneqmarínkákáq wene móneakáq awehraq kahnaraqmé anehe pearankéhe. ²⁹ Ebeq íre iwíáhi anínká nahwiahnsanse pearena anehe néne móneakáq íre awehraq kéhre éna mi nah íre pera suankéhe. Tagehra kegá susa náhwíáhnsánsé tagéra mi anínsabé awiréh atera, ³⁰ Wegá áhwáreh arámbéhrí íre parabaruaráhire oneherawoe.

³¹ Wahnah anínká mó wahnáh anínseq wene ebeh kereq ebehue subiq suanéhe iwíáhéna ebeq tútuue ména kawerue iwíáhinkehe. We peh 10 táhúséni (10,000) ebehira ke míehrataq wene naruo peh íregárita 20 táhúséni (20,000)

ebehira ke míéhrataq kaweq iwíáhi wahnáhnká íre apubúue koebihinkehe. ³² Itene naruo íre subipáhraruahráhué iwíáhinaraqmé sene naruo míéhrataq ahnsaní eqmarankéhe. Itega íre ebehoneheqmúne. Kaweqtaq míanehboq póqsuanéhe terio éna eqmarankéhe.

³³ Mina inserah íné séniraníe iwíáhóna anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Peh morá wewene matiéh náneqsabé, Anetaníbo moke suaníe iwíáhi anínká íné séníréh ání míankehe úwe.

Sísaga auqmah soréqsabé pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.
(Mátíyu 5.13; Máhka 9.50)

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Sóreqme kaweq nanere. Sóreq auqmah úkínaq árahue kaweraranéhnkono? Írakaumo. ³⁵ Auqmah soréqmé peh abehq úki puq sotápéq kíréh náneq íre séhréh atahráhire. Sotápéq kawerue kirankéhboq seqkákák auqmah soréq ayahnué sotápéq maranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq peh máhpeq suaneheqmúne. Minayabe iahreakaq ké kawerue íráhro úwe.

15

Sipisípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 18.12-14)

¹ Táhkísi moné meyáh kéreq ahababáq kereqka Sísane ehweh iraneheéra weba suwara ² Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ehmuníq éhmúníréra, Mah anínká ahababáq sansano ke mehweh aritena sereq morárq táhutahurire uwe.

³ Uwana Sísaga mi ehwéh irena mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁴ Iteruwahrah anínká áhnte ka 100 sipisípiq wahnahnirana peh morá ká tabanagínaq wega anerinabo? Wega íre tabanago kamárí 99 sipisípiq uwaruntú sahtaqme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarue ábóraq marankéhe.

⁵ Ábóraq marahneyabé iwíáh iwíáhéna mi ka sawiwena ⁶ wene nahtapeq pokue wenawahraheq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Néne tabanagi ka ábóraq marónsábé iwíáh iwíáhonehe inkehe. ⁷ Mina inserah íopeqté kégá 99 kaweqtaq míáh keyábé peh ákáhtaq iwíáh iwíáhowe. Peh morá áhbábáq anínká wene ahababáq suena Manikáne ani ukítaq íopeqté kégá anotahtaq iwíáh iwíáhowe úwe.

Tabanagi monéyábé pabeqme ehwéhne.

⁸ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Mó inínká nayáhnkú moné matiéhkana peh morá moné tabanagínaq wega anerinabo? Wega áráhmu keqmarena nahupeq kabantáhnkéhe. Kawerue kabarue ábóraq marankéhe.

⁹ Ábóraq marena wenawahraheq wene iyahnaboreqsabé

siáhrabue sensabé, Tabanagi moné ábóraq marónsábé iwíáh iwíáhonehe inkehe. ¹⁰ Mina inserah peh morá áhbábáq ánínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukínaraq Maniká miéhrabeqte íopeqte kégá ahbabáq súéh ánínsábé anotahtaq iwíáh iwíáhigehe úwe.

Ábákawa kouwekuraitaq wenaboga iwíáh iwíáhúnsabe pabeqme ehwéhne.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Peh morá wéhreq wene ahninkáwáraréreq míarowe. ¹² Ábákawagá wenabonsabé, Nániboo, amahnága arene ménsámehnsá saraqme náio urairana sibowágá wene ménsámehnsá saraqme náriátáire.

¹³ Náriátáirana ábákawagá táhmaroraq mitaq ména wene ménsámehnsá sokah sokahue íre wahto wáhnaupéqte ké suwahpeq pokéna mitaq míaraitaq wega ahbabáq sansa mira aruqarurainsabé wene móne apubúue parabaguraire.

¹⁴ We tabonah ani ukurairana mitaq anotah ehwéhrarairana we arupibiuraire. ¹⁵ Arupibiurainsabé wega mibeqte áníné arambehri aní úkurairana wene wahnahnka, Uworapeq néne póéráhqtaq kowahnahnúno atáráire. ¹⁶ We áhnte arupíbiurairana póéráhqka narotaq sene táhutahuq nahrahurairara mó kegá we íre náwátówe.

¹⁷ Minayabe wene múguwahgu iwíáh suena tábúsoqme iwíáhéna, Nánibone arambehrio ke áhnte topáh kéhranawe íné mahtaq nirupinsabé pukorahuge. ¹⁸ Íné mahtaq suena nánuwahpeq pokue nánibonsabé mahrarinie. Nániboo, ahbabárurautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. ¹⁹ Ahbabáraitáráunsabé mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto. Peh arene arambehri aní míankeheé arambehriúno ainto teawíníe éna ²⁰ mitaq suena wenaboba pokuraire.

We áhníbórá suraitaq wenaboga tagéna arutaboírue pehbeheráh weba kure kogáhkoue nánkóqnarairana ²¹ wenahninká wensabé, Nániboo, ahbabárurautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. Mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto uraire.

²² Urairana abowágá wene arambehrio keyábé siáhrabéna sensabé, Kaweq káhq ambántá apubúue mewe suki atáhro. Wene ayahnkrapí kera suki ateq wene aigarápí súu suki atáhro. ²³ Kaweq kaho áráhq subiqme moráráq táhutahuréq iwíáh iwíáhonehe. ²⁴ Nénahni pukuraime amahnága oga miéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq miéh púaq iwíáh iwíáhonehe uraire. Segá táhutahuq kawerarera iwíáh iwíáhurowe.

²⁵ Iwíáh iwíáhurowana awahwágá wene sotápéqte séna ábáhruro irena ²⁶ arambehri anínsábé, Aneroo kasenuraire. ²⁷ Kasenurairana, Arenábáq séna awaho ani miéhnsábé arenaboga káho áráhq subiqme nanehe uraire. ²⁸ Urairana

awahwágá anotah abíáhnsánéna nahupeq íre kibekurairana wenaboga tueyokue wensabé, Máho ue áhrabéna, Aru uk-iqmewé kiinsahwé aito uraire. ²⁹ Urairana awahwágá wenabonsabé, Ínéwé áhnte opéq arene arambehri mira aruqaruruge. Arene ehweh íre anterutauge. Ínéreq néne iyahnaboreqka ábáhrigeheé arega méme áráhqmé íre níátóne. ³⁰ Arenahninká ahbabáq ininsónseq arene ménsámehnsá parabaruenta sirah arega káho áráhq subiqme náwene uraire. ³¹ Urairana abowágá wensabé, Are nénahni móne. Arereq ínéreq moráráq mía míáúye. Moke matió ménsáméhnsámé areneákáq matioye. ³² Arenábáq pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq itega iwíáh íwíáhue ábáhrúnawe ábérehre uraire úwe.

16

Ménsámehnsá tínáhuue mirai anínká miraurainsabé pabeqme éhwéhne.

¹ Sísaga we kéro keyabé mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Áhnte monéákáq wéhné ménsámehnsátaq arambehri anínká auráq átáriraire. Átárirairara mó kegá wene wahnahnsabé, Arene arambehri anínká íre kawerue wahnahnire urowe. Urowana wene wahnahnka irena, ² mi anínsábé áhrabue kasenéna, Arene áhwára áhwára sansánsábé teniémé aiq pútaq éhwéhpó? Tenio. Arega néne ménsámehnsá moke kawerare mókake minawari íre wahnahninkehe uraire.

³ Urairana mi anínká wewe náhenéna, Néne wahnahnka kaqnuahnaraqmé aneq arámbéhrí ininkono? Íné nonáwehq ube arámbéhrí íre miraorahuge. Móneyabé ineh ineheyabé áhnte niyehitehre. ⁴ Íné iwíáhume tínáhuakáq kegá néne iyahnabo úkigehboq sene tínáhu maratarinie. Miraonaraqmé mókake néne arambehri íre kahnaraq sega íné mehweh aintera sene nahtapeq máho aintera kirabo aintagéhe íwíáhuraire.

⁵ Wega mira íwíáhéna tínáhuakáq ké síáhrabéna ebeq surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro uraire.

⁶ Árahue kehro urairana, Obenkisa óéri antéhyá* 100 antéhyá merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínéga 50 obenkisa óéri antéhyá awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁷ Anehe surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro urairana, Wítiwe 100 ambékí merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínéga wítiwe 80 ambékí awinauge ue sehiranúno teawátáire.

* **16:6:** Óéri anome óríwi awankátápéqté sérá anone. Óríwi awánkánsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

⁸ Wega mina tahnsa urainsabé wene wahnahnka wensabé iwíáh iwíáhéna, We ahtebia áníne uraire.

Mah marákóipéqté kégá mah marákóipéqté sánsá aiq ahtebahwe. Minayabe ménsámehnsá paiqmaráhsábé sene sánsánká téhrehabeq nogó kéné sánsá kiotaikowe.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Áhnte ke itene iyahnabo míagehboq mah marákóipéqté ménsámehnsá náriéro. Mina parabagína tanáhráq oga mérapeq sega mitaq mehweh aitagéhe úwe.

¹⁰ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Pehgáriq arámbéhrí kawerue mirai anínká anotah arámbéhrí moq kawerue mirainkehe. Pehgáriq naneq pehipi meyéh ánínká anotah naneq moq aebóorahire. ¹¹ Arega mah marákóipéqté ménsámehnsá íre kawerue wahnahninaraqmé árahue oga mía mía arámbéhrí mirainibo? ¹² Mó aniné ménsámehnsá íre kawerue wahnahninaraqmé arega wahnahninkeheéna insega ménsámehnsá airaiq awinkéhbo úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgiaráhi ehwéhne.
(Mátíyu 6.24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgiaráhire. Wega mó wahnáhsábé awahbéna mó wahnáhsábé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiena mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákákq móneyabé irutaboiro sansánkákákq íre moráráq sehgiaráhowe úwe.

Sísaga Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé teriu ehwéhne.

¹⁴ Sísaga mah ehwéh mahrarúwara Péhrasi kegá irera móneyabé sirutaboiro puara wensabé awiréh atáhwé. ¹⁵ Awiréh atáhwana wega sensabé, Mó kegá, Ite kaweq ke wóe aitageheéra arambehriowe. Manikánka itene kopípeq irupipeqté iwíáh tagariéhre. Wehukega iwíáh iwíáh atáh náneqme Manikánka mi naneqsabé abehq náneq mire atéhre.

¹⁶ Wání meri merini aní Sóniga íre sútaq Mósísine ehwehnikákq Manikáne ehweh iraru kéné ehwehnikákq kowe. Kowana Sóniga suraitaq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh tei teinúne. Teinúnara ómi kegá págegeue mitaq kioráhúne iwíáhowe.

¹⁷ Íopeqkákákq mah marákó marákóákákq mókake tabanagi-nae. Peh Manikánka sehgiaro i ehwéhmé mi ehwéh pehgáriq íre tabanagorahire.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 5.31-32, 19.9; Máhka 10.11-12)

18 Wene ahre kaqsuena mó ahré meyéh áninká aiq ahbabárire. Sutai ahré meyéh áninká moq ahbabárire úwe.

Áhnte monéákáq wéh iraipéq mívarainsabé éhwéhne.

19 Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Menah áhnte mensáméhnsánkákáq wéhgá kaweq ambántámári aneranerue ména ahriahri kaweq tahutáhúq naruq narururaire. ²⁰Wega miraurairana tabonah náonkakáq ání wenáwíq Árásárúsi áhnte mensáméhnsánkákáq wéhné ogesáh ogesáhrapeq tútuue ména ²¹mi wehné táhutahuq apipi nanieéna mitaq mívarairana iamárinká séra wene náo wana wananurowe.

²²Tabonah ani pukurairara íópeqté kégá wenawa meqmera Maniká míéhrapeqte aní Ébáráhmaba móátárówana áhnte mensáméhnsánkákáq wéh moq pukurairara maisiarówe. ²³Maisarówana wenawanka iraipéq ména anotah erurairana kamahuraire. Wega senahpeq tagarairara íre wahtopeq irerebeq Ébáráhmareq Árásárúsireq moráráq mívaroyana tagaraire. ²⁴Tagéna Ébáráhmansabé áwíahraqséna, Ébáráhma nániboo, ínénsabe arutaboiraite Árásárúsi eqmarehnana wene ayahnkara wánípipeq pámbáhue ninehbíraq tabaintahnana titiríno. Mah iráipéq anotahtaq níerire uraire.

²⁵Níerire urairana Ébáráhmaga wensabé, Náníbáre. Are oga mívarona tanáhráqmé áhnte kawéq náneqkákáq mívaronana Árásárúsi tabonah ani mívaraire. Minayabe iwíáhue tagáhno. Amahnága we mahtaq kaweqtaq míéhrah arewe mitaq kamahóne. ²⁶Móme ite ákáhpi mentú kéhnsábé mahbeqté kégá mibeq íre tuoráhúnara mibeqté kégá mahbeq íre kioráhowe uraire.

²⁷Urairana wega Ébáráhmansabé, Nániboo, Árásárúsi nánibone nahtapeq eqmaro. ²⁸Mitaq náníbáqmari moberíáh miáhwe. Mah iráipéq anotah érirabeq se moq siyehboq Árásárúsiga sensabé, Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq mía míaoro korerinkéhe uraire. ²⁹Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh matíáhwe. Mina iragéhe uraire. ³⁰Urairana, Ahqáho. Sega mina íre iragéhe. Pukia anínká oganúkéna korerinaraqmé se irera sene ahbabáq sansa suaneherawoe uraire. ³¹Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh anetaníbo íwíáhirataqmé pukia áninká oganúkéna terinaraq sega wene ehwehnsabé moq anetaníbo íwíáhéra kaweq ke íre ukoneherawoe uraire úwe.

17

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Mátiyu 18.6-7,21-22; Máhka 9.42)

¹ Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Síúgio kewé anotah ahbábárowe. Mah marákó marákóipéq ahbábárorahi sansá peh kagaire. Áúgii anímé ahbabáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire. ² Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh ání ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgii anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúrúia káwéhúpípéq tuparuah-nana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino. Iteite kawerurero úwe.

³ Sísaga mó mahraréna, Arene iyahnabo anínká ahbábárinaraq ehweh ato. Ehweh atéhnaq wega arensabé, Íre kaweruge. Móme íre mirainie ínaraqmé insahwé ate wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhúno. ⁴ Wega peh morá wéhékáh abapete téhtaré tánáhráq are ahbabárué ue anehe wega, Íre kaweruge. Mi ahbabáq suaníe ínaraqmé wene ehwehnsabé aiq pútare ate wene ahbabáqsabe íre iwíáhúno úwe.

Sísaga aiq pútare atéh sánsánsábé teriu ehwéhne.

⁵ We kéro kega Sísansabé, Itega kaweqtaq aiq pútare atanéhboq séhréh aito uwe. ⁶ Séhréh aito uwana wega sensabé, Arene iwíáhwé awanká ayu pehgáriq ayú tahnsa kahnaq itega anotah awánkánsábé, Are sawikue móbeq sóreq waní káwehupípéq kogahno irataq mi awánkánká itene ehweh sehginawire úwe.

Sísaga kaweq arámbéhrí aníné sánsánsábé irarú ehwehne.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Wahnah korégá wene arambehri anínsábé, Néne sipisípiqtaq wahnahnúno anehe néne sotápéq koarambehriúno atéhrona tupekinaínara wega sotápéqté arámbéhrí suena wene wahnahne nahtapeq sineae. Wene wahnahnka wensabé, Aiq míre. Sewe náhno inabo? ⁸ Írakaumo. Wahnah korégá wensabé, Néne táhutahuq tíare tahberapeq mewe ménánio éna ínégá nawe parabarúáhnaraq arene táhutahuq nankehe inae. ⁹ Minawé peh arambehri aniné arambehri puana wega miraitaq wahnah korégá kaweróne inabo? Írakaumo. ¹⁰ Mina inserah Maniká itene Wahnahne ehweh sehgióro. Kawerue sehgieq parabarueq iwíáhéq ite íre kaweq arámbéhríúna anímáí múné. Itega miraúnawe peh itene arambehri wire oro úwe.

Sísaga kawerato anínká kouwekue kaweróne ato ehwéhne.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinaútaq wega Sámária marákóákáq kótaikue Kehrari marákóákáq kótaikue ¹² mó ke suwahpeq kúwara inayáhnkú ké anotah naonkákáq kégá weba suwe. Mó ke insoq sitéhneho éra sega móbeq iriwe méra ¹³ áhrabéra, Sísao, are anotah aní móne. Arutaboiraite uwana ¹⁴ Sísaga se tagéna sensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kébá pokue itene náo kaweraginsabé sokigi ariéro úwara pokue ahtapeq kutaq sene náo kaweragúwe.

¹⁵ Peh morá ánínká wene náo kaweragú tagéna kouwekue Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena ¹⁶ Sísane aigárápí abiah maraipérué káúqmunue iwíáh iwíáh atena kaweróne atowe. Mi anímé íre Asiu aníne. We Sámária marákórápéqté áníne. ¹⁷ Sísaga we kasenéna, Inayáhnkú kaweraitóge. Mó abapete itaréitaré ánímárí eheq míaho? ¹⁸ Aneqsabé peh morá wáhnaupéqté ánínká kouwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atehro éna ¹⁹ wensabé, Irigue pokúno. Aiq pútare aintahnaga kaweratéhre úwe.

Sísaga tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

(Mátíyu 24.23-28,37-41)

²⁰ Péhrasi kégá Sísaba séra wensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq ahkake sinabo uwana wega sensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq wehukega siurata íre tagahrahowe. ²¹ Wehukega, Mahtaq kéhre. Mitaq kéhre íre irarerahowe. Manikánka wahnah wahnahnime amahnága ite míáhrabeq ábórarire úwe.

²² Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mókake itega íné wehukení úku aní túóna tanáhráq níwénunue irutaboiréq íre tagagehe. ²³ Mi tanáhráq sinaínaraq mó kégá, Mitaq koragahro. Mahtaq seragahro teíratq sene ehweh íre aiq pútare aritáhro. ²⁴ Sokeqsúéhra apubúue moke íópeq téhrehnserah íné wehukení úku aní túóna tanáhráq tuinauge. ²⁵ Téhwe mah tanáhráq wahnahno kégá ínénsabe, Iuwahriehre aintera kamah aniera nubiq suagéhe.

²⁶ Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabárera miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kégá miraigehe. ²⁷ Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabárera ahriahri miraunserahnéna táhutahuréra ábáhrera pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah ibónsúwana wání pionka moke subipáhraruowe.

²⁸ Mó aní wenáwíq Árótae. We wáhnaupéqté ké suwahpeq Sóróma suwahpeq míotaq mi kégá íre irasa ké méra táhutahuréra paiqnanánéna ayu uqmarera nah pearówana ²⁹ wega mitaq suena pokútaq íópeqté irobina tuwara mi ke moke tabikue pukuwe. ³⁰ Mina unserah íné wehukení

úku anínká tuinaona tanáhráq wehukega táhutahuréra seyene arambehri miraéra ahwiminirataq tuinauge.

³¹ Mi tanáhráq sinaraq máhpeq míéhrataq itene ménsámehnsá meyaneehéq nahupeq kibekiyeho. Mina inserah sotápéq míéhrataq itene nahtapeq kouwekiyeho.

³² Manikánka Áróthane ahre kamah awunsabe ahrreraq matiáthro. *(Stat 19.26)*

³³ Wehukeníká peh wewensabé arutaboirena peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. We awahbeh iwíáh suqsuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Íne wehukení úku anínká túónaraq mi tanáhráq inokáhpeq téhranité morá máhriqtáq sugéhrataq Manikánka mó aní merena mó aní mitaq auwanae.

³⁵ Téhrinítégá aboyanirataq mó iní merena mó iní mitaq auwanae. ³⁶ [Téhtaré wéhgá sotapéq arampehrirataq mó weh merena mó weh mitaq auwanae úwe.] ³⁷ Úwara we

kéro kega wene ehweh irera Sísansabé, Itene Wahnahno, ehqppo uwana wega sensabé, Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

18

Sísaga pagu paguni kewéinínsábé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga we kéro kega púreré sansansabé anetaníbo iwíáhéq túbáh agiyehboq peh ahriahri púrerigeheéna mah pabéqmé éhwéhmé teriuwe. ² Mó kené koti ehwéh iwíáhue irena sene koti kaweraritéh wéhgá wenawahpeq ména Manikánsabe íre áhrea mó keyábé íre iwíáh iwíáhuraire. ³ Mi ke suwahpeq kéweiní ména mi wehbá séyééna wensabé, Níwíoqneh aní túbáh aginkehboq ehweh ato teawa teawanuraire. ⁴ Téh séyéuraitaq mi weh ánínká wene ehweh íre irena ahqáho atáráire. Anehemé wega mó iwíáhéna, Ínéwé Manikánsabe íre áhrea wehukeyabé íre iwíáh iwíáhuge. ⁵ Peh mi inínká ínéba séyééna pagu pagu aintéhnsabé wene ehweh sehginíe. Íre sehgiónaraq wega mó séyééna pagu pagu aintahnaraq nuwahqsoreqninae uraire úwe.

⁶ Sísaga mó mahraréna, Mi wehgá íre kaweqtaq ména mi iwíáhuraimé íráthro. ⁷ Wega miraurainsabé Maniká tagaríáh kéga ahriahri púreq aruqarurirataq Manikánka íre séhréh aritanabo? Wega íre wahto tanáhráq peh túbáh aginabo? Írakaumo. ⁸ Teiníboq írátíáthro. Wega se apubúue séhréh aritanae. Íné wehukení úku anínká mah marákóipéq kiwekona tanahráq mah kéga ínénsabe aiq pútare aintaneherabomo úwe.

Téhq anítégá púreruya sansátaréyábé pabeqme ehwéhne.

⁹ Mó kegá iwíáhéra, Itebataq kaweq ke míone éq, Mó keyábé iuwahriehre uwana Sísaga mah pabéqmé éhwéh mi ke teriuwe. ¹⁰ Péhrasi anínká púrerinieéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kirairana táhkísi moné merai anínká moq púrerinieéna mitaq kiraire. ¹¹ Péhrasi anínká iriwe ména wewensabé iwíáh iwíáhéna mahraréna, Manikáno, íné mó ke tahnsa ání íre míónsábé arensabé iwíáh iwíáh atóge. Ínéga aebówé, ahababáqmé, mó kené ahre abariéwé íre mirau aní múge. Íné íre mahna táhkísi moné meyéh ání tahnsa ání múge. ¹² Ínéga mó wikírácq mó wikírárue arensabé iwíáhéna téhtaré wéhékáh táhutahuq awehriuge. Moke meyó náneqme saraqme abapete itaréitaré matawéna mó morá are náwa náwanuge uraire.

¹³ Péhrasi anínká mahna tahnsa púrerurairana táhkísi moné meyéh anínká móbeq iriwe ména wene ahababáqsabe ayehitarairana ibiséna aura marakóiperurawéna púreréna, Manikáno, íné ahababáq ani míónsábé arutaboirainte kawerainto uraire.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka táhkísi moné merai aní kaweratáráirana wene nahtapeq pokéna kaweqtaq míarairana Manikánka mó aní peh áwé tagairana wene ahababáqkakaq mewena pokuraire. Aneqsabébo? Wewensabé iwíáh iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárínká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Máhka 10.13-16)

¹⁵ Sísaga káriq anímári táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítówara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁶ Ahqáho arítówana Sísaga mi káriq anímárinésábé, Máhoro éna we kéro keyabé, Mah káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Segá mira onserahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Mah káriq anímárinéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaboirowe. Peh morá segá mira onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe.

Áhnte mensáméhnsánkákácq anínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Máhka 10.17-31)

¹⁸ Wahnah anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ¹⁹ Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Maniká

webataq kaweqtaq mía míaire. ²⁰ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhniká mahraréna, Mó aniné ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhiro ire úwe. (Kisim Bek 20.12-16; Lo 5.16-20)

²¹ Úwana mi anínká Sísansabé, Káriq aní míarautaqqákákáq amahnágaákákáq mi ehwéh sehgiúge úwana ²² Sísaga mi ehwéh irena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²³ mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwe.

²⁴ Sísaga mi weh tagéna mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matiáh kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kiyabe anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁶ Úwara író kega kasenéra, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenuwana ²⁷ Sísaga sensabé, Wehukega íre miraoraho naneq Manikánka miraorahire úwe.

²⁸ Pítaga wensabé, Iteruwahpeqqakákáq moke mationa naneqqakákáq sueq kérone úwana ²⁹ Sísaga sensabé, Teiníboq irátíáhiro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí miraoneheéra sene nah súáhmé amahnága áhnte mó nahmáí awaq miagéhe. Mi arámbéhrí miraoneheéra sene ahreromé, sensibáqmarimé, sensinoibowe, sene animáírmé súáhmé ³⁰ áhnte mó kega sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe úwe.

Náhmbáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 20.17-19; Máhka 10.32-34)

³¹ Sísaga moke we kéro ke móbeq sitena sensabé, Íráhiro. Manikáne ehweh iraru kega íné wehukení úku anínsábé naho sehiranuwe. Itega Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega sehiranunserahnue mó kega miraigehe. ³² Nánuwahrah Asíú kégá nahnsó keba móintagéhe. Segá niwiréh aintera abehq éhwéh aintera tehqni aintera ³³ nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq suehrána íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwara ³⁴ we kéro kega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi ehwéh áwahe kopípeq ko púara sirupipeq íre írówe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 20.29-34; Máhka 10.46-52)

³⁵ Sísaga Séríko suwahpeq wahto kútaq aura pira ánínká ah-nayehráq tútuue ména ineh inehúwe. ³⁶ Áhnte kegá sótaikuwana mi anínká irena sensabé, Aneroo úwara ³⁷ sega wensabé, Néhsara suwahpeqte ání Sísá sotaikire teawúwe. ³⁸ Teawúwana wega anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwara ³⁹ ebeq ku kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno atówana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe.

⁴⁰ Arutaboirainto úwana Sísaga mitaq kowéna, Níyáhrabi aní meqme sero úwara meqmera suwe. Suwana Sísaga wensabé, ⁴¹ Aneratanínkono úwana wega, Néne Wahnahno, íné tagéyabe nuwahbehre úwana ⁴² Sísaga wensabé, Arega aiq pútare ain-tahnaga aiq kaweratóge. Tagáhno úwe. ⁴³ Tagáhno úwana apubúue tagéna Sísá kérena Manikánsabe iwíáh iwíáh atowara mina tago kegá moq iwíáh iwíáh atówe.

19

Sísaga táhkísi moné meyo aniné nahtapeq pokú ehwehne.

¹ Sísaga Séríko suwahpeq kure kótaikinaúwana ² táhkísi moné meyo kene wahnah wenáwíq Sákíási míowe. We áhnte monéákáq anínéna, ³ Sísá taganie iwíáhéna áhnte kegá kígiunsabe we egahq aní púana Sísá íre tagahrahúwe. ⁴ Minayabe wega pehbeheráh wehuke kótaikue Sísá taganieéna we sína ahtápéqté áwánkátápéq kire kirútuue míowe. ⁵ Tútuue míowana Sísaga wahtotaq séna aura pankeqme Sákíási tagéna wensabé, Sákíásio, arene nahtapeq kowíaniboq are apubúue maraipéq tueagúno úwe.

⁶ Tueagúno úwana Sákíásiga apubúue tueague aru eyoyóéna Sísá mehweh atena wene nahtapeq móatowe. ⁷ Mina tago ke ómiga abiahsanéna áhnte ahabábáq aniné nahtapeq pokinsabé íre kawerire uwe.

⁸ Sákíásiga wene nahtapeq iriwe ména Sísansabé, Néne Wahnahno, néne ménsámehnsá saraqme tabonah ke ákáhtaq nárinié. Menahmé ínégá mó keyábé péhe éhwéh teriena sene móne pehipi merauge. Amahnága merau moné itaréitaréráq meraunserahnue mi ke nárinié úwe. ⁹ Úwana míó kega írótaq Sísaga wensabé, Arene ahabábáq sansa suahnayabé iboramé ite mi karírónání kaweraitóge. Arewe amahnága aiq pútaq Ébaráhma kahnáh aní míahne. ¹⁰ Íné wehukení úku anínká ahabábáq ke kabarue kaweriniééna tumióge úwe.

Sítárlarai monéyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 25.14-30)

11 Sega ahtapeq kure Sarúsarama suwahpeq wahto kutaq wereq nogú kega iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeq ábóraq aginaire unsabe Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriuwe. 12 Teriena, Anotah wehgá íre wahto wáhnaupeqté kéné marakóraq pokinauraire. Mi wehgá iwíáhéna, Pokinaurabeqte wáhnáh ánínká ínénsabe, Arenawahpeq pokue arenawahrah kowahnahnúno teninkeheéna pokinauge íwíáhuraire. 13 Pokinauraitaq wene arambehri ke nayáhnkú ké síáhrabéna 20 Kína 20 Kína ue sítaráwéna sensabé, Íné pokona tanáhráq mah moné matawéq paiqme arambehriéwehrana kouwekono éna pokuraire.

14 Pokurairara wenawahrahga wensabé íre suwahbéna wáhnaupeqté wáhnáh ánínsabé, Areba ki anínká itetaq wahnahnéyabe iuwahriehre koreawéro éra mó ke we anehe eqmaq súátówe. 15 Pokurai wehgá mi wahnáh arámbéhrí mewena wenawahpeq kouwekéna wene arambehri ke móne átáriaro keyábé síáhraburaire. Síáhrabéna sensabé, Ítátu moné arámbéhrí árahuroo kasenuraire.

16 Árahuroo kasenurairana ebeq surai anínká wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínáráté áhnte paiqmaqme amahnága arene móne íregáritaq Kiná 200 Kína úkire urairana 17 wahnah korégá wensabé, Kaweróne. Are kaweq arámbéhríóna aní móne. Pehgáriq arámbéhrí tábúsoq marahna puah mókakewe arega nayáhnkú kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

18 Mó arámbéhrí ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínáráté paiqmaqme amahnága arene móne 100 Kína úkire urairana 19 wahnah korégá wensabé, Arewe moberíáh kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

20 Urairana mó arámbéhrí ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné meyo. Ínéga amban-taraté úbíqme kopéq matauge. 21 Íre arega arambehrióna naneq mewe meweóne. Íre arega uqmatona naneq naruq naruróne. Are págege wahnáh aní míahnayabé áhreéna arene móne kopéqmarena pehipi áwúge uraire.

22 Urairana wahnah korégá wensabé, Arewe íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega iraréna ehwéhnsabé ehweh atanauge. Íre ínégá arambehriu naneq mewe meweuge éna wino. Íre ínégá uqmatau naneq naruq naruruge éna wino. Íné págege wahnáh aní míó púah 23 aneqsabé néne móne pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirimé amahnága áwátáu monéákáq pénkiipeqté mónéákáq meyó irino éna 24 mitaq míaro keyábé, Túbáh agurai aniné móne mewe q áhnte kiná 200 kína matíéh aní náwéro uraire. 25 Urairara sega wensabé,

We amahnága 200 Kína matiéh mino urowana ²⁶ wahnah korégá sensabé, Teiníboq írátíáhro. Áhnte matiéh ání mónkakák awinié. Pehgáriq matiéh ání mina meyhannana we tabonah ani míankehe uraire. ²⁷ Wahnah korégá mó mahraréna, Néne naruowe ínénsabe itene wahnah aní méyabe iuwahriehre uro kewé meriqme sure ínéga tagahnaq subiq súáhro uraire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Sóni 12.12-19)

²⁸ Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena ahtapeq ebeq kure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. ²⁹ Wega Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kútaq Óríwi sawéhrápéq ki- uwe. Sísaga we kéroýa anité eqmaq suanaútaq ³⁰ sensabé, Isebeq wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki aráhq wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao. ³¹ Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao éna eqmaq suowe.

³² Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah iyaro tonkí aráhq tagéra pugeroýe. ³³ Pugeróyataq mi kané sibowárehga, Aneqsabé pugerehyo uwara ³⁴ sega sensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye uyana sega, Meqme pokotao uwara ³⁵ mi ka meqme Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné ahbobiahtaq kierútu agúwe.

³⁶ Tónkiga Sísá áhkokóue pokútaq wereq ku kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme awahri- rarówe. ³⁷ Mi ah Óríwi sawéhrápéqté tutaq Sarúsarama suwah- peqsabé wahtotaq kútaq áhnte we kéro kega Sísaga págegeue miraú otáq sánsámárínsabé iwíáhue tagéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. ³⁸ Sega anotahtaq mahraréra, Itene Wahnah áwirue si aní anotah anínsabé iwíáh iwíáh atone. Manikánka iru pehwehrue aitena we íopeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe. *(Buk Song 118.26)*

³⁹ Uwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh kegá túbáh agiye- hboq ehweh arito uwana ⁴⁰ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Segá túbáh agotaq tahirímé ebahmarínká anotahtaq iwíáh iwíáh aintáh irino úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé ibisó ehwehne.

⁴¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kútaq mitaq tagéna mibeqté keyábé arutaboirena ibisówe. ⁴² Ibiséna mahraréna, Iborá itewe Manikánka insahwé aitéh sánsá ahtebahtaq tahirímé nirupipeq eyoyó irino. Amahnágawé itega íre tagariahrahowe. ⁴³ Mókakewe itene naruoga iteba séra

ite abugéqñáhnue moke itene ahmari paitáwéra wahnah-nigehe. ⁴⁴ Segá itene nahmarí sokoruera itereq itene animárinseq subipáhraruagéhe. Segá moke perehnehnia ebáhtáté miraia naneq sokoruagéhe. Manikánka ite kaweraite tanahráq íre ahtebónayabé mókake itene naruoga miragehe éna arutaboitaritowe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápété paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyú 21.12-17; Máhka 11.15-19; Sóni 2.13-22)

⁴⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire. *(Aisaia 56.7)* Itega miraonka mah nahmé aebó kégá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó wehekáh mó wehekáhnue mitaq síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté wáhnáhmárinseqka Sísá subiq suanéhboq aneq ehwéh atanéhnkono éra sío síouwe. ⁴⁸ Sísaga síwáhnorútaq áhnte mó kégá wene ehweh ireyabe suwahbó púara we subiq suanehe íwíáhu kégá íre suboráhuwe.

20

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Mátíyú 21.23-27; Máhka 11.27-33)

¹ Sísaga mó wehekáh Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna kaweq ehwéh teriuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté Asiú kené ábóáwáh wéhreqka weba séra ² kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atáráinsabé miraono? Teio úwe. ³ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga moq itensabé kaseninie. ⁴ Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe. ⁵ Teniéro úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhnkono? Manikánka Sóni eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atároo inae. ⁶ Wehukega Sóni eqmaq áúwátówe teawénaraqmé mahtaq sáhuriáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre íwíáho puara ebahnsa tuparuqme iubíyeho éra sío síouwe. ⁷ Sío Síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana ⁸ Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe, Miraúno aintárái aní íre teiníe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahbábáq káyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 21.33-46; Máhka 12.1-12)

⁹ Sísaga mi keyábé mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq kowéna íre wahto tanáhráq mitaq míaraire. ¹⁰ Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambehri anínsábé, Ákáhtaq koweyo éna sotáq wahnahnuro keba eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá náhniáq sera íre náwasa subiqmarera kaqsutowe.

¹¹ Kaqsutowana so aboga mó arámbéhrí ání eqmatairara sega we moq subiqmarera íre kaweq sansá atera sera íre náwasa kaqsutowe. ¹² Kaqsutowana so aboga mó aní eqmatairara sega we anotahtaq subiqmarera so wírá máhpeq tuparutowana ¹³ so aboga wewe náhenéna, Anerininkono éna niruní nénáhní eqmaraníe. Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna wenahni anehe eqmataire.

¹⁴ Eqmatairara we wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq subiq suanéhe íwíáhéra ¹⁵ táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe.

Sega mirauronsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro. ¹⁶ So aboga wene sotápéq séna wahnahno ke subiq suanawire. Wene sotáq mó kegá kawerue wahnah-nigeheéna eqsitankéhe úwe.

Eqsitankéhe úwara sega wene ehweh irera mahraréra, Éhneh. Sotáq wahnahnuro kegá miraurome íre kawerurowe uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Nah piáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire.*

(Buk Song 118.22)

Mah ehwéh áwahewé aiq ahtebaho kasenuwe.

¹⁸ Kasenuwana mó mahraréna, Mi wahqtáq inahnsubíra kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.

¹⁹ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka seye náhenéra, Sísaga mi pabéqmé éhwéhne itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhuríó keyabé áhreu puara íre miraorahuwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné inse awenéhnkono kasenu ehwéhne.
(Mátíyu 22.15-22; Máhka 12.13-17)

* 20:17: Mátíyu 21.42 aigarápéqté éhwéh tagáhno.

²⁰ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka Sísa táhtore tanáhráqsábé áwénunowara mó keyábé, Sísa pokue péhe éhwéh teaweq, Arene ehweh ireyabe iuwahbehre oro. Wega ahbabáq ehweh irarinkehboq págegeue kasenéq áhwárawe tagahro. Ahbabáq ehwehnínaraq táhtoqme anotah wahnáhpá móatanéhe éra péheno ke eqmaq súówe.

²¹ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arega iraréna ehwéhmé tábúsoqme ehwéhnóne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhé peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. ²² Minayabe teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Síshri táhkísi moné awenéhknono? Árahonehknono uwe. ²³ Uwana Sísa sega epéráhpéru iwíáh tagéna sensabé, ²⁴ Ebah moné taganiboq ábóraq maro éna, Mah monéráq píkíshakákáq áwíqkakaq insene kehro úwara ²⁵ sega wensabé, Aroma kené wahnah anímé Síshrinee uwe. Uwana Sísa sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe. ²⁶ Úwara Sísa ehwehnsabé áhtená wehuke míópi Sísa áhwára áhwára ehwéh íre irarúnsabe túbáh agéra ehiya míówe.

*Sísaga pusa ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 22.23-33; Máhka 12.18-27)*

²⁷ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísa séra wensabé, ²⁸ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna, Íre aninkákákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe. Mi inínká maqmarahna animári wenawahne animári míageheéna meyankehe ire. (Lo 25.5)

²⁹ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákákáq uraitaq pukuraire. ³⁰ Pukurairana náhmbáh 2 abakáwágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákákáq uraitaq pukurairana ³¹ náhmbáh 3 abakáwága moq monseráhnurairaire. Moke mi abaráhnáhnahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákákáq urotaq orah animári pukurawana ³² sinehemé mi iní moq pukuraire. ³³ Moke mi abaráhnáhnahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaq insene ahre míanabo kasenuwe.

³⁴ Kasenuwana Sísa sensabé, Mah marákó márakóipéqté wéhgá ahre meyáhwara ahronká wehkowe. ³⁵ Manikánka iriwe oganúq sitahna kegá ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe. ³⁶ Se íópeqté kéga mía mía onserah puara mó íre pukigehe. Manikánka se iriwe oganúq sitahna puara peh wene animári mía míagehe. ³⁷ Pusa ké iriwe oganúq

site ehweh Mósísine sehiranka teíre. Uworapeqté káriq awánkánsábé íre tagia peh téhrówana irobinapipéqté éhwéhnká mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge.

Íné Sékópane Maniká múge úwe. *(Kisim Bek 3.6)*

³⁸ Mi ehwéhnká sokigi aiímé Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga miáh kéné Maniká míre. Wega tagehme ómi oga miáhwe úwara ³⁹ táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega tábúsoqme iraréne éra ⁴⁰ áhtenéra mó íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní éhweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Máhka 12.35-37)

⁴¹ Sísaga sensabé kasenéna, Manikánka merirankeheéna omaq ato aní we Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhmé aneqsábé irarewo? Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue miéhnaraq arene naruo wahnahnaritáriahno íre. ⁴² Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna,

Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue miéhnaraq ⁴³ arene naruo saiqnariankehe atóge úwe íre. *(Buk Song 110.1)*

⁴⁴ Írátíáhro. Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo úwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 11.37-54)

⁴⁵ Ómi míó kega írótaq Sísaga we kéro ke teriena, ⁴⁶ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mirao serahniyeho. Mó kegá se tagera sensíwíq pankerageheéra íre wahto korósí úbíqmera nógówe. Segá máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq pokotaq kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq aboawah wehwári tútuue miáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁷ Segá kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púreq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotah-taq kamah arinkéhe úwe.

21

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(Máhka 12.41-44)

¹ Wehukega séra Maniká móne náuúrabeq áhnte monéákáq kegá mitaq móne náuúwana Sísaga tagówe. ² Tabonah kewéinínká séna káriq pabúsá móné náuúwana tagéna ³ mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mi tabónáh kewéinínká náuí mónégá moke mó kegá náué móné kiotaikire. ⁴ Sega sene pehipi matiáh móné náuéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matiéh mónéwé aiq náuíre. Aiq náuí púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náuí mónégá moke mó kegá náué móné kiotaikire úwe.

Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Máhka 13.1-2)

⁵ Táhmaro kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq tagéra mahraréna, Mah nahtáqmé áhnte kawéq ébáhmárí awahriq naneqmarí kéhre uwana Sísaga minayabe mahraréna, ⁶ Itega tagah naneqme mókake paentárara aruaneherawoe. Mi peréhnéhnia ébáhmárí miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sinawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Máhka 13.3-13)

⁷ Sega Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo? Miraonehera irataq itega ahtebanehboq ebeqme aneq ábóraragínaq taganehnkono kasenuwe. ⁸ Kasenuwana Sísaga mahraréna, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnshábé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhro. Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue neníwírue séra péhenéra, Íné Manikánka eqmaq núwéh ání múge éra, Anehe tanahráq aiq wahtonire igehe. Mina tahnsanira ke íre kíríáhro. ⁹ Mi tanáhráq mah marákó marákó ebehowe ira ehwéh ireq íre ahreoro. Íre iransánoro. Téhwé teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae úwe.

¹⁰ Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebhoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebhoneherawoe. ¹¹ Mi tanáhráq anotah maríinae. Mitaq mahtaq ehwehráhnara áhnte ke awahreoneherawoe. Mi tanáhráq íópeqté náneqmarí tagéq anotahtaq áhreoraho naneqmarí tagagehe.

¹² Mi tanáhráq itensabé suwahrieh kegá ite táhtoqme íwíoqnéra momiwí nahtápéq ehweh aitera karábúsiipéq móitagéhe. Itega néne sánsá segíónsábé anotah wahnáh kéreq ákáhtaq wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. ¹³ Mirairataq íné éhweh terigéhe. ¹⁴ Mi tanáhráq, Aneq ehwéh irarenehnkono ue iwíáh kikiriyehe. ¹⁵ Ínéga kaweq

iwiáh aitahnaq ahtebia éhwéh irarirataq itene naruoga mi ehwéhnsábé íre ahqáho aitahráhowe.

¹⁶ Iteinoiboreq iteribáqmarinseq iteruwahraheq itene iyahnabo anímárinseqka ite wahnah kebá móitehrara sega ite táhmaro iubiq iuagéhe. ¹⁷ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. ¹⁸ Itene iyahqnopeqte peh morá iyáhrá íre sáúqkinae. ¹⁹ Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgirataq oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kekigahki aruaneherawoe ú ehwehne.

(Mátíyu 24.15-21; Máhka 13.14-19)

²⁰ Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Ebehira kegá Sarúsarama suwahpeq abugéqnáhnuriehra tagehrataq áhníbórá mi ke aipáhrue subiq suera nahmarí kekigahki aruaneherawoe tagariagehe. ²¹ Mi tanáhráq Súría marákórápéq míehrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. Sarúsarama suwahpeq míehrataq mitaq sueq móbeq pokoro. Ahpeq nogírataq Sarúsarama suwahpeq kouwekiyeho. ²² Mi tanáhráqmé antah kamáh aina tanáhráre. Manikáne ehwehka kamah ainawire ime aiq pútaraginawire. ²³ Mi tanáhráq kía míéhra ininsónseq inahunahnínkákáq íninsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puag sensabé irutaboiroro. Manikánka mi ke antahtaq kamah arinkéhe. ²⁴ Nahnsó kegá mó ke pokatate kiraqme subiq suera mó ke meriqmera moke wáhnaupeqté ké suwahpeq móruagéhe. Nahnsó kegá Sarúsarama suwahpeq áhnte opéq wahnahnigehe. Nahnsó kegá wahnahné tanáhráq parabagínaraq sega mitaq mó íre wahnahnigehe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 24.29-31; Máhka 13.24-27)

²⁵ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Mi tanáhráqmé pópoqnahwe, íomé, wehyoqmarímé ótaq sansánagínaq tagagehe. Sóreq wanínká mueq muerue sóyáh agína puara moke wehukene sirupipeq umeh agínara anotahtaq áhreoneherawoe. ²⁶ Íopeqté náneqmarínká kúrugúruínaraq wehukega, Anerirapómo éra iwiáh kikiréra anotahtaq áhreoneherawoe. ²⁷ Mi tanáhráq íné íopeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe. ²⁸ Teiú náneqmarí tagehrataq iriwe méq íwéh panantágínaq taganeheqmóe. Manikánka tumeirahna tanáhráq aiq wahtonire úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Máhka 13.28-31)

²⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Éntuankakáq mó awánkánkákáqsábé iwíáhue tagéq ahtebahro. ³⁰ Awanká ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ³¹ Mina onserah teiú náneq ábóraragínaq tagéq Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq aiq wahtotarire igehe.

³² Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragína tagéq anehe pukigehe. ³³ Íopeqkákákáq mah marákó márakóákákáq parabagínana ínégá teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísaga, Ahriahri kawerue tagariáhro ú ehwehne.

³⁴ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Kaweqtaq méq kawerurero. Itega abehq wání néq múguwahguiyeho. Ménsámehnsánsabe iwíáh kikiriyeho. Mirairataq ite íre iwíáhirataq mi tanáhráq apubúue sine. Kahnkapi wah paríéhnserah ³⁵ mi tanáhráq moke mah marákó márakóípéq míáh ké parianeherawoe. ³⁶ Ahriahri níwénunéq kawerue auráq matíáhro. Mi tanáhráq sínaraq teiú náneqmarínká kamah ainehoéq Manikánsabe, Págege ainte séhréh ainto ue púreroro. Mirairataq íné wehukení úku aniné niuranabiahtapeq seiriwe míagehe úwe.

³⁷ Moke wéhékáh Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq síwáhnoréna tupekinaútaq mitaq suena Óríwi sawéhrápéq kigaegaeúwe. ³⁸ Ahbiahipeq áhnte kegá wene ehweh iraneheéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq séyéuwe.

22

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitané ú ehwehne.

(Mátíyu 26.1-5,14-16; Máhka 14.1-2,10-11; Sóni 11.45-53)

¹ Asiu kené sótaikú siahrreraq ko tanahráq íre múi páréti no tanahráq wahtonútaq ² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe arahue subiq suanéhnkono uwe. Segá mó keyábé áhreu puara ábóraq íre táhtorahráhuwe. ³ Sísá kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté ání Súrása Ísíkáríótie. Owainawanka Súrásane arupipeq kowena iwíáh atowana ⁴ pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreqpa kure sensabé, Sísá owinahwinonaq subóro úwe. ⁵ Úwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana ⁶ Súrásaga kowe aritena wehuke íre míéhrataq se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

*Téhtaré ánítéǵá táhutahuq kawerare ehwéhne.
(Mátíyu 26.17-25; Máhka 14.12-21; Sóni 13.21-30)*

⁷ Asiu kené sótaikú siahrreraq ko tanahráq íre múi páréti né tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráhǵ subiqme titiru tanahráq súwe. ⁸ Mi tanahráq Sísaga Pítareq Sónireqsabé, Sótaikú tanahráq ahrreraq kéh táhútáhúq nanehboq kogawer-aráhtao úwara ⁹ sega wensabé, Eheq kogawerarayéhnkoyo ue kasenuyana ¹⁰ Sísaga sensabé, Íráhtao. Wahto kehiná suwah-peq pokue obenkisa wání ántéhyánkákáq ánínseq piehgírataq we kéanehenotao. We pokína nahtápéq kieráhtao. ¹¹ Mibeqté ábóáwáh wéhyábé, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú iahreraq kéh tánáhráq táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq sokigi aio ire etao. ¹² Wega ménsámehnsá aiq kaweria anotah paqnáhípeq sokigi ínaraq mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe.

¹³ Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq siahrreraq ko tahutáhúq kaweraróye.

*Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.
(Mátíyu 26.26-30; Máhka 14.22-26; 1 Kórína 11.23-25)*

¹⁴ Táhutahuq tanahráq sinaútaq Sísareq we kéro kereqka táhutahuq naneheéra pokue tútuue míówe. ¹⁵ Sísaga sensabé, Níeraníra tanáhráq aiq wahtonire. Ebeqme mina sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq itereq moráráq naneheéna iwíáh iwíáhuge. ¹⁶ Teiníboq írátiáhro. Mah tahutáhúq nah-naraq mah marákóipeq míó tánáhráq mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanauge úwe.

¹⁷ Wega náhniáq sera anonkakaq káhpú mewena Manikánsabe, Kaweróne atena sensabé, Umah. Moranínká moranínkáue nahro. ¹⁸ Íné mah marákóipeq míó tánáhráq náhniáq sera ano mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanie éna ¹⁹ páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. [Nehrataqmé ínénsabe iahreraq matíáhro éna ite séhréh aitanieéna pukinie úwe.

²⁰ Sega mi tahutáhúq parabagútaq Sísaga náhniáq sera ano mónkakáq mewe páréti náriunserahnue siena sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Ité séhréh aitanieéna néne korahqka tuinawire úwe.]

²¹ Sísaga mó mahraréna, Tagahro. Néne naruo koweriranai ani itereq moráráq míéhre. ²² Manikánka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo koweriranai anímé anotahtaq kamah awinawire úwe. ²³ Úwara we kéro kega sío síoéra, Insega mirainabo ue kasenuwe.

Sísaga we séhréh atéhoró ú ehwehne.
(Mátíyu 20.25-28; Máhka 10.42-45)

²⁴ Sísaga kéro kega seye ehwehéra, Ínéga ite kiotaiku aní múge éra mó anínká mó anínkáue mira íwíáhéra ehwehuwe. ²⁵ Ehwehunsabe Sísaga sensabé, Mah marákóipéqté kéréq págege wahnáhno ke miáhwe. Págege wahnáhno ke méra sensuwahrahaq wahnahnéra, Ite kawerue séhréh aítáh wáhnáhne ewe. ²⁶ Itega mina tahnsa íre oro. Ite miáhrabeqte ání anotah anímé iteribáq tahnsa miáhno. Wahnah aní míanie íwíáhina anímé arambehri aní méq we séhréh atehoro.

²⁷ Tútuue táhutahuri anímé anotah aníne íwíáhowe. Wene arambehri aní wene táhutahuq kaweraréh anímé pehgáriq aníne íwíáhowe. Íné iteba míó anímé arambehri aní tahn-sanéna séhréh aita aitauga.

²⁸ Níwíoqnah tanáhráq itega íné íre nuwasa ínéba mía míaconsabé ²⁹ Nániboga ínénsabe wahnahnúno aintéhserah ínéga ítensabé moq wahnahnoro aítóge. ³⁰ Ínéga wahnah wahnahnonarabeq itega mitaq tútuue méq táhutahurigehe. Ísara kahnáh airápété téhtaré miáhwe. Itega wahnah kené tahberaq tútuue méq mi kahnáhné ehweh íwíáhue tagéq tábúsoq sitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.
(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga Pítansabé mahraréna, Sáimónio, Sáimónio, írátíahno. Owainawanka íwíáhéna, Ahreronká námúq sibinsibinonserahnue ite abehq náneq tahnsá úkigeheéna íwíoqnanie ire.*

³² Amahnága arega ínénsabe aiq pútare ainte néne sánsá ambubu atiahne. Néne sánsá súéhneho éna arensabé púreratóge. Arene ahbabáq sue íné séranie íwíáhinaraqmé arereq morá arámbéhrí ké séhréh arito úwe.

³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, are kéro nsabé karábúsiipéq móintaneherabomo nubiq suaneherabomo. Ane-taníbo. Kéranie úwe.

³⁴ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibora kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

Sísaga we kéro keyabé, Poka paiqmáráhro ú ehwehne.

³⁵ Sísaga sensabé, Mónewe, unahmé, súwe meyého ue eqmaq íúwátáutaq ite aneq tabonahuroo kasenúwara sega wensabé, Írakaumo uwana ³⁶ wega sensabé, Amahnága móneakáq unahnkákáq matíéh rataqmé mina mewe nogóro. Poka íre

* **22:31:** Kárikí ehwéhmé íre námúqtaq pabeqme peh wítiraq pabeqme ehwéh mirarire.

matíéh rataq sáhkétiraté móne meweq mi monératé poka paiq-mará hro. ³⁷ Aneqsabé teiugo? Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Wereq ahbabáq kereq morábí sáharitagéhe ire. (*Aisaia 53.12*)
Teiníboq írátíáhro. Segá íné mirairansabé mi ehwehnká aiq pútaraginawire úwara ³⁸ we kéro kega wensabé, Itene Wah-nahno, tagá hno. Ite téhtaré pókánkákáq míone uwana wega sensabé, Mina aiq awehrare úwe.

Sísaga Óríwi sawéhrápéqté mátábúrápéq kobúrerú ehwehne.
(*Mátíyu 26.36-46; Máhka 14.32-42*)

³⁹ Sísaga mitaq suena Óríwi sawéhrápéq poku pokuúnserahnue pokúwara we kéro kega kérowe. ⁴⁰ Sísaga mitaq kéna sensabé, Ahbabáq aitehnehboq púreroro éna ⁴¹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. ⁴² Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuahrá hone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

⁴³ [Púrerúwana íopeqté ánínká weba tuena págege atowe. ⁴⁴ Págege atowana wene arupipeq áhnte umehúwana mónkákáq págegeue púrerúwe. Págegeue púrerú púana áhnte munsínsínká tuwe. Munsínsínka korahq tahnsánue marakóipeq tabagúwe.] ⁴⁵ Púrerúrabeqte irigue we kéro ke koragówara sirupipeq umehúnsabe sugówe. ⁴⁶ Wega sensabé, Aneqsabé sugaho? Owainawanka ahbabáq aitehnehboq iriwe púreroro úwara áhnte wehuké weba suwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwehne.
(*Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Sóni 18.3-11*)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq we kéro aní Súrásareq áhnte mó kereq weba suwe. Súrásaga ebeq séna weba wahtotaq sewéna we nánkóqnanaútaq ⁴⁸ Sísaga wensabé, Súrásao, íné wehukení úku aní mónuwanieé nánkóqnanibo úwe.

⁴⁹ Su kegá Sísá táhtoraneherautaq we kéro kega tagéra wensabé, Itene Wahnahno, pokatate apiaranéhnkono uwe. ⁵⁰ Uwana peh morá kéro anínká wene pokatate Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri aní apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe. ⁵¹ Ahre kiraq auwowana Sísaga sensabé, Ai q míre. Túbáh agoro éna kiraq auwo aníné ahre táhtoqme kaweratowe.

⁵² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreq Sarúsarama suwahpeqte ábóáwáh wéhreqka táhtoranehera utaq wega sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakáq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? ⁵³ Mó wehekáh mó

wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq iteba mívarataq itega íné íre táhtotiarowe. Amahnága iteitene tánáhrárirana sunkíkírirabeqte sánsánká aiq kiotaikire úwe.

Pítaga, Íné Sísá íre tagaríóge ú ehwehne.

(Mátíyú 26.69-75; Máhka 14.66-72; Sóni 18.25-27)

⁵⁴ Segá Sísá táhtoqme meqmera kure se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure sega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahtapeq kuwe. ⁵⁵ Mi matábúrácq ira parewe tútuue míowana Pítaga mitaq kowéna tútuue míowe. ⁵⁶ Tútuue míowana ira kawerue téhrówana mibeqte árámbéhrí áhrarígá Píta ebitáwéna mahraréna, Mah anímé Sísaba mía míai aníne úwana ⁵⁷ Pítaga ahqáho éna wensabé, We íre tagaríóge úwe. ⁵⁸ Úwana mótaq tahnsa mó wehgá Píta tagéna wensabé, Are moq mi kahnáh ání móne úwana Pítaga, Íné írakaumo úwe.

⁵⁹ Anehe mó wehgá págegeue mahraréna, Mah aní Kehrari marákórápéqte ání púana wereq mía míai aní míre úwana ⁶⁰ Pítaga wensabé, Arega irarénawe íné íre tagaríóge úwe. Pítaga mi ehwéh irarútaq kokórega ehwehnúwana ⁶¹ Sísaga pabeqme Píta tagówe. Tagówana Sísane ehweh ahrreraq matawéna iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaaq arega íné íre tagaríóge apahtárórácq irariniewóne únsabe Pítaga iwíáhéna ⁶² kéirigue móbeq pokéna anotahtaq ibisówe.

Sega Sísá áwíoqno ehwéhne.

(Mátíyú 26.67-68; Máhka 14.65)

⁶³ Sísá aurácq matió kega wensabé awiréh atera subiqmarówe. ⁶⁴ Segá ambantataté wene aura akariue táhrarera we subiqmarera kasenára, Insega subiq marehro? Teio uwe. ⁶⁵ Teio éra sega wensabé áhnte íre kaweq ehwéhnatówe.

Wahnah kegá abowah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyú 26.59-66; Máhka 14.55-64; Sóni 18.19-24)

⁶⁶ Ahbiahipeq Asiu kené abowah wehwárinseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka momiwíuríowara Sísá meqmera mi kaunsírí kébá móátówe.

⁶⁷ Móátówara sega wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Pahsuqme teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga teiénaaqme itega íre aiq pútare aintaneheqmóe. ⁶⁸ Ínéga itensabé kasenonaraqmé íre tenieneheqmóe. ⁶⁹ Wahtotaq tanáhrácq íné wehukení úku anínká Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míainauge úwe.

⁷⁰ Úwara sega wensabé, Are Manikáne ahninkáwábo kasenuwana wega sensabé, Itega aiq irarewe. Íné werahu mino úwara ⁷¹ seye náhenéra, Iteitega wene ehweh aiq ironayabé mó kegá kasenýabe anetaníbo uwe.

23

Páhirátiga wahnahnútaq sega Sísansabé ehweh ató ehwehne.
(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Minayabe Sísansabé ehweh ató kega we meqmera Páhirátiba kure ² mitaq mó ehwéh atera mahraréra, Iteruwahrah moke íre kaweraruanieéna péhe éhwéh síwáhnorire. Wegá, Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné íre náwéro aítaráire. Wegá, Íné Asiu ke kaweraruanieéna su aní múge uraire. Íné anotah Wahnáh aní múge uraire ue ehweh atówe.

³ Ehweh atówana Páhirátiga Sísansabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwana ⁴ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq momiwíurío kereqsabé, Mah aniné ahababáq íre ahteboge úwe.

⁵ Úwara sega págegeue mahraréra, Mi anínká síwáhnoréna pagu paguninsabé wene ehweh íráh kégá ahababárorahi iwíáhowe. Téhwe Kehrari marákórápéq síwáhnoréna moke Súría marákórápéq síwáhnoréna amahnága mahtaq síwáhnorire uwe.

Sega Érótiga wahnahnútaq Sísansabé ehweh ató ehwehne.

⁶ Páhirátiga mi ehwéh irena sensabé, Mah aní Kehrari marákórápéqté ánipo kasenúwara, ⁷ Ee. We mibeqté ánine teawúwe. Páhirátiga mi ehwéh irena, Érótiwe mibeqté wáhnáhne íwíáhéna mi tanáhráq we moq Sarúsarama suwahpeq míonsabe Sísareq we ehweh ató kéreq Érótiba eqmaq suowe.

⁸ Érótiga Sísá éhweh mó tanáhráq mó tanáhrárue irena, Wegá ótaq sansá miráina tagéyabe níre íwíáhéna íre wahto tanáhráq Sísá tagéyabe awahbéna sega Sísá meqmera sutaq wene arupipeq anotahtaq eyoyóuwe. ⁹ Wegá Sísá áhntetaq kasenúwana íre ehwehnia peh ehiya míowe.

¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka mitaq iriwe méra Sísansabé págegeue ehweh atówe. ¹¹ Érótireq wene sóntía kereqka Sísansabé awiréh atera abehq éhwéh atówe. Segá kaweq karósí Sísá suki atera eqmarówara Sísá meqmera Páhirátiba kouwekuwe. ¹² Nahomé Érótireq Páhirátireqka seye abiahnsa aruqaruruye. Anehemé mi wehékáh insahwé ue míoye.

*Páhirátiga, Sísa awankátaq táhparáhro ú ehwehne.
(Mátíyu 27.15-26; Máhka 15.6-15; Sóni 18.38-19.16)*

¹³ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mibeqté abowah wehwárinseq míó kereqsabé, Íráhro éna ¹⁴ sensabé, Ínéba méátáh áninsabé ehweh ateq mahraréq, Wega péhe éhwéh síwáhnorire ewe. Itega irare atáh éhwéhnsabé ite miáhtáq kasenána we íre ahababáq anine íwíáhuge. ¹⁵ Érótiga moq wene ahababáqsabe kasenue tagéna ahababáq íre kéhre íwíáhire. Mah anímé itega we subiq suahráhuána ahababáq íre kéhre. ¹⁶ Minayabe áréti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

¹⁷ [Asiu kené sótaikú siahreraq ko tánáhráq Páhirátiga mó opéq mó opérué karábúsiipéqté peh morá ání pugeq suaq pugeq suarúwe.]

¹⁸ Páhirátiga Sísa pugeqiníe úwara ómi míó kega ehweh kikiréra, Ahqáho. Sísa subiq sue Párehba pugeqio uwe. ¹⁹ Párehbareq Aroma kereq ebehutaq wega mó aní subiq suonsabe Aroma kegá we karábúsiipéq móátówe. ²⁰ Páhirátiga, Sísa pugeq auwanuage íwíáhéna míó keyabé, Párehba íre pugeqiníe. Sísa pugeqiníe úwara ²¹ sega anotah ehwehnabaéra, Ahqáho. Awankátaq táhpawe subiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

²² Páhirátiga sensabé anehe mó kasenána, Aneqsabébo? We aneq ahababáro? We subiq suahráhuána ahababáq íre kéhre. Íre kéh púaq áréti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe. ²³ Úwara sega mi ehwehnsabé anotahtaq ahqáho atera anotah ehwehnéna, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. Sene ehwehnka Páhirátine ehweh kiotaikúwe. ²⁴ Minayabe Páhirátiga sensabé, Itega irarenserah mirainie úwe.

²⁵ Aroma kereq ebehú anínká mó aní subiq suonsabe sóntía kegá karábúsiipéq móátó ani pugeq auwowe. Pugeq auwena Sísa awankátaq táhpawe subiq suo irare kegá sene iwíáh sansa miraigeheéna sóntía kebá móatowe.

*Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.
(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Sóni 19.17-27)*

²⁶ Sóntía kegá Sísa meqmera pokuwana ahtapeq piehgiú ani, Sáirini marákórápéqté ání wenáwíq Sáimóni, sure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. Pokinaúwara sega we saiqnatera Sísa táhparéhra awánká we abaq atera, Sísa kéro atówe.

²⁷ Áhnte kegá sinehe kure mibeqté íninsónká Sísansabé arutaboiréra ibisowe. ²⁸ Minayabe Sísa pabeqme sensabé, Ínénsabe íre ibisahro. Itereq itene anímárinseqsabé ibisahro. ²⁹ Mókake Sarúsarama suwahpeqte ké kamah aríéna tanáhráq

sega mahraréra, Orahinínsómé, inahunahní íre maqmiáh inínsómé, náh íre nárié inínsómé, sega iwíáh iwíáhigehe irarigehe. ³⁰ Mi tanáhráq, Mi kegá anotah sawéhwárínkákáq pehgáriq sawéhwárínkákáqsábé, Ite apubúue pukonehboq me mewe ite akariúno igehe. (Hosea 10.8)

³¹ Íné o awánká tahnsa míahnara sega íné miraonehera onsabé mókakewe ite ehyatia awánká tahnsa míéhra puara mó kegá aneq miraoneherabo úwe.

³² Sóntía kegá ahabábáq anité Sísareq subiq suaneheéra meriqmera kuwe. ³³ Sega sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq kíútaq mitaq Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Ahabábáq anité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ³⁴ Pearówana Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, mah kegá mirao naneq sega íre ahtebahwe. Minayabe mi ahabábáqsábé íre iwíáhúno úwe.

Sóntía kegá, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmi-aneheéra káhsíue saraqme meýówe.

³⁵ Mitaq momiwíu kegá iriwe awahnkanuwara Asiu kené wahnahmarínká Sísansabé awiréh atera mahraréra, Wegá mó ke kawerarítáráire. We wehuke merirena Manikáne arambhri mirainkeheéna omaq atéh áninínaraqmé wewe moq kawerarahráhire uwe.

³⁶ Sóntía kegá moq awiréh atera weba séra kítabeh nahniáq sérá ano pankeqme awera, Náhno éra ³⁷ arewe aiq pútaq Asiu kené Wahnah aníninaraqmé arerene anonka kawerúno uwe.

³⁸ Kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna, Mah anímé Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁹ Awankátaq táhparó ahabábáq ánínká moq Sísansabé awiréh atena, Arewe Manikánka omaq ato anípo? We inaraqmé arere séhréhé ite moq séhréh aito úwe.

⁴⁰ Séhréh aito úwana mó ahabábáq ánínká ebeq irarú aninsábé ehweh atena, Arewe Manikánsabe íre áhreono? Segá ite awankátaq táhpawe subiq súáhro aítáhwe. ⁴¹ Arereq ínereqme ahabábáq anité púara iubówe. Mi anímé we íre ahabábáq aninirarawe pehipi subiq súáhwe éna ⁴² Sísansabé, Sísao, arega wahnahninagake ínénsabe ahreraq matiahno úwe. ⁴³ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátiahno. Iboramé Manikáne kaweq matábúrápéq ínereq míankehe úwe.

Sísá pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Máhka 15.33-41; Sóni 19.28-30)

⁴⁴ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkákáq peh sunkíkíratiowana

⁴⁵ pópognah mi tanáhráq íre téhrówe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnekéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe.

⁴⁶ Sísaga anotahta q mahraréna, Nániboo, néniwa arene ayahpi máróge éna putiowe.

⁴⁷ Putiowana sóntía kené kíápéténiga tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, Mah animé íre ahbabária peh kaweqtaq míéh áníne úwe.

⁴⁸ Úwara mitaq taganeheéra awahnkanu kegá we putio tagéra sene sirupipeq umeh agúwara mitaq suera sene nah-tapeq abae aguwe.

⁴⁹ Moke Sísane iyahnaboreq Kehrari marákórápéqté we kéro ininsónseqka moberue iriwe méra moke minawari tagowe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Sóni 19.38-42)

⁵⁰ Súría marákórápéq Árimátéa suwahpeqte wéh wenáwíq Sósépa míowe. We aboawah wehéna kaweqtaq mía míaúwe.

⁵¹ Mó abóawáh wéhwárínká, Sísá subiq suo atótaq wega íre kowe aritowe. Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaúwe.

⁵² Wega Páhirátiba kure wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atowana ⁵³ Sóséparehga Sísane anonka kiwewe marakóra q márumarera íre wahto taberábe ambántáípeq úbíqme mewera ubusa onápípeq mómaisarówe. Mitaq mó aní íre maisia peh o oná kowe. ⁵⁴ Táhutahuq kaweré tanáhráq pehnkinaútaq Asiu kené ahrena ahrena wehekáh sinaútaq maisarówe.

⁵⁵ Kehrari marákórápéqté Sísareq su inínsónká Sósépareh kírirera mi oná tagéra Sísá mitaq maisaró tagowe. ⁵⁶ Tagéra mitaq suera se káúrabeq kure kaweq kunkúni naneqkakákáq wériakákáq kawerarówe. Mósísine ehwehnka irarúnserah sega ahrena ahrena wehekáh túbáh aguwe.

24

(Mátíyu 28.1-10; Máhka 16.1-8; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara ahbiahipeq ío kiembogútaq mi inínsónká kaweq kunkúni naneq mewera Sísá maisaróabeq pokuwe. ² Wahtotaq kutaq óna méhpeh paiqmáro ebáh móbeq kowara tagéra ³ ónapípeq kibekue tagowana sene Wahnah Sísane anonka íre kowara tagowe. ⁴ Tagéra sirupipeq iwíáh kikiruwara anotah tehró ambántánkákáq ánité ábóraragéra mitaq iriwe míóyara tagowe.

⁵ Tagéra mi inínsónká anotah ahréera marakóipeq káuqmunuríówara ábóraraguya anitégá sensabé, Pusa aní matorabeqme aneqsabé oga míéh ánínsábé kabaroo? ⁶ We

irigi puana mahtaq íre míéhre. We Kehrari marákórápéq mîaraitaq teiátái ehwéh iwíáhue tagahro. ⁷ Wega mitaq ména mahraréna, Sega íné wehukení úku aní ahbabáq keba móintehrara awankátaq táhpawe nubiq suehrana apahtárórâq iriwe oganúq intankéhe uraire uye.

⁸ Uyara mi inínsónká wene ehweh siahrreraq matawéra ⁹ maisarórabeqte kouwekue airápété morá we kéro kereq mó kereqsabé moke koreríúwe. ¹⁰ Mi inínsómé, apahq ínitó síwíqmé Sóánawe, Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriawe, mó Máhria we Sémísine anowae. Sereq mó inínsónseqka mi ehwéh eqmaro ke teríúwara ¹¹ sega iwíáhéra, Mi inínsónká irare ehwéhmé peh múguwahgu ehwéhne éra íre aiq pútare arítówe.

¹² [Pitaga mi ehwéh irena pehbeheráh maisarórabeq pokue káuqmunue mitaq tagówana peh maisaró ambántámári mitaq kowana tagéna kaurabeq kouwekue wene arupipeq iwíáh kikirue tagówe.]

*Sísa kéroya anitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.
(Máhka 16.12-13)*

¹³ Mi inínsónká maisarórabeq pokuro wehekáhmé mó weh anitégá Sarúsarama suwahpeq suera íre wahtotaq 11kírómíta Éméása suwahpeq koyehe éra ¹⁴ Sísa pukú ehwehnsabé iwíáhéra iraruye. ¹⁵ Mi anitégá ahtapeq nogera ehweh iraruy-ataq Sísa sinehe kure morárâq nogúwe. ¹⁶ Sega we tagéra sirupipeq Sísa wire iwíáh íre orahuye.

¹⁷ Íre orahuyana wega sensabé, Aneq ehwéh mirareyo úwara sega mitaq kowéra sirupipeq umehúnsabe abiah máróye. ¹⁸ Mó morá aní wenáwíq Kíópaga Sísansabé, Mah tanáhrâq áhnte kegá Sarúsarama suwahpeq sure míahnah arebataq mirauro naneq íre ahtebahno kasenúwana ¹⁹ Sísa sensabé, Aneq mirauro naneqpo úwe.

Úwara sega wensabé, Sísa Néhsara suwahpeqte aní éhwehne éra we Manikáne ehweh irarurai aní ména págege sansánéna págegeue iwáhnorurai puâq Manikánseq ite Asiu kereqka págege aní míre ataráúne. ²⁰ Iteribo iteruwah wehwárínseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítâh kéreqka subiq súáhro arito urowara awankátaq táhpawe subiq sutowe. ²¹ Íre subiq sutotaq itega iwíáhéq, Wega ite Ísara ke kawerai-tankéhe iwíáhuraune. Subiq sutotaqté ibora apahsoq kire. ²² Iteruwahrah inínsónká miraonsabé áhtenéwone. Sega ah-biahipeq we maisatorabeq koragéra, ²³ Wene anonka mitaq íre kéhre ewe. Sega iteba kouweéwótaq mahraréna, Maisato-taq iteyuwanka tagehtaq íopeqté anité tagóne. Mi anitégá itensabé, We aiq oga míéhre teieye ewe. ²⁴ Minayabe mó

iteruwahrah kegá koragéra mi inínsónká irarenserah tagéra pusa áníné anonka íre tagahwe uye.

²⁵ Mi anitégá mi ehwéh teawúyana Sísaga sensabé, Itewe múguwahgu iwíáhóye. Manikáne ehweh iraru kegá teié éhwéhnsábé íre apubúue aiq pútare aritoye. ²⁶ Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Wehuke merirena kawer- aritankeheéna Manikánka omaq ato aní ebeq anotah érué pukéna anehemé téhráhnarabeq kinkéhe uwe. Minayabe ite íre ahtebehyo? Íre ahtebehyo éna Manikáne púkuipéqté éhwéh síwáhnorúwe. ²⁷ We pukú ehwehnsábé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehnikákáq ebeq síwáhnoréna anehe moke mó pukúipéqté éhwéh síwáhnorue teriuwe.

²⁸ Mi anitégá pokoyeherauya ke suwahpeq wahtotaq kuyataq Sísaga mi anité suena móbeq pokinaútaq ²⁹ sega we saiqnatera wensabé, Penkinainsabé itereq kaenéhe. Itereq kaenéhe uyana wega kowe éna nahtapeq kérirowe. ³⁰ Sega táhutahuroneheéra moráráq tútuue míówe. Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena páréti keqme náriuwe. ³¹ Náriuwara sega, We Sísá wire iwíáhuwana Sísawe tabanagúwe. ³² Tabanagúwara seye náhenéra, Itega ahtapeq súnaraq wega Manikáne ehweh teiena iwáhnoritaq itene irupipeq áhnte eyóyóéwéhre uye.

³³ Sega apubúue irigue Sarúsarama suwahpeq kouwekéra airápété morá we kéro kereq momiwíurió kereq tagoyara ³⁴ sega mi anitéyábé, Itene Wahnah aiq pútaq iriwe oganúkire. Oganúkirana Sáimóniga aiq tagehre uwe. ³⁵ Ai q tagehre uwara mi anitégá ahtapeq kutaq irarú ehweh teríúye. Teriéra, Páréti keqme náriuwaq itega, Sísá wire úye teríúye.

Sísaga ábóraragúwara we kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Sóni 20.19-23)

³⁶ We kéro kega mi ehwéhnsábé ehwehnutaq Sísaga seba ákáhpi seiriwe ména [sensabé, Pehwehribeq míáhro úwara] ³⁷ sega anotah ahrééra, We wahnsa wire iwíáhuwana ³⁸ wega sensabé, Aneqsabé áhreo? Irupipeqmé aneqsabé iwíáh kikiroo? ³⁹ Íné wire ahtebagehboq niyahnkarankákáq nigáránkákáq tagahro. Wahnsawé íre anonkankakákáq ayahnsankakaq ánine. ⁴⁰ [Íné wire ahtebagehboq íné sosanoro éna wene ayahnkarakákáq aigáránkákáq sokigi ariuwe.] ⁴¹ Sokigi ariuwara áhtenéra iwíáh iwíáhéra Sísá oga míonsabe íre aiq pútare atahráhuwana wega sensabé, Táhutahuq mahta q kehro úwara ⁴² sega tira páh áwúwana ⁴³ mewena sega tagotaq nówe.

Manikáne Awanka iteba tuinkéhe ú ehwehne.

⁴⁴ Sísaga we kéro keyabé, Mósísine ehwehnikakáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehnikakáq púkuipéqté ígónkónkákáq íné éhwehme aiq pútaraginawire. Menah iteba mía míaurataq mina teiátáuge úwe. ⁴⁵ Teiátáuge éna Manikáne ehweh kawerue irageheéna ahtebé iwíáh aritena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wehuke merirena kawerinieéna omaq ato anímé ebeq anotahtaq érué pukínana apahtáróráq iriwe oganúq atankéhe ire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Wene púkuga mó mahraréna, Wenáwírué Manikánka kawerarítéh éhwéh ebeq Sarúsarama suwahpeq koreriera anehe mah kehíná kéhíná korrigéhe. Mi ehwéh irera sene ahbabáq súáh kéwé Manikánka kawerarítankéhe ire úwe.

⁴⁸ Sísaga mó mahraréna, Mi sehiránká aiq pútaragínaq tagagehe. ⁴⁹ Manikánka itensabé, Néniwa eqmaraní uraire. Ínéga kieqmarahnana iteba tuinkéhe. Mahtaq iteruwahpeq méq áwénunoro. Wega iteba tuena págege aitankéhe úwe.

Manikánka Sísaga íópeq tumerowehwehne.

(Máhka 16.19-20; Eqmaro 1.9-12)

⁵⁰ Sísaga we kéro ke meriqmena Sarúsarama suwahpeq suena wahtotaq Pétáni suwahpeq kiuwe. Mitaq kowéna wene ayahnkara pankeqme Manikánsabe, Mah ke kawerarito úwe. ⁵¹ Kawerarito éna se suowana Manikánka we íópeq tumerowe. ⁵² [Íópipeq móatowara tago kegá Sísansabé sirehunseraráq méra iwíáh iwíáh atera] sirupipeq anotahtaq eyoyóúwara Sarúsarama suwahpeq kouwekuwe. ⁵³ Kouwekéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kibekéra mitaq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata atauwe.

Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sóniwe téh pah meyo arámbéhríúwana anehe Sísaga we omaq atowana wega pah mewe arámbéhrí suena Sísá kérowe. Mátiyureh Máhkareh Árukarehga sene púku ebeq sehiranuwana anehe Sóniga mah pukú sehiranúwe. Sísaga miráú arámbéhríyábé Sóniga peh ákáhtaq sehiranéna peh Sísaga síwáhnorú ehwéhnsábé áhnte sehiranúwe. Itega mah pukú sáhnsáhírataq Sísaga ite kaweraitankeheéna Maniká Wenaboga we marakóipeq eqmarowe ue ahtebagehe. Sísawe Maniká míéhrabeqte áhne webataq wega ite oganúq itahráhi aníne ue ahtebagehe. Mah kehíná kéhínánká mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Sóniga sehiranúwe.

Sóniga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Manikáne Ehwehnka wehukení úkú ehwehne.

¹ Áwahewé Manikáne Ehweh* ména we Maniká Iteriboba ména Maniká míowe. ² Naho naho téhwe wereq Maniká Iteriboreq moráráq míóye. ³ Mah Ehwéhkáká moke ménsámehnsánkakaq ménkámehnkánkakaq wehukeakákáq mirarowe. Pehipi íre kowe. Mó anínká íre mirarowana peh webataq wega moke mirarowe.

⁴ We oga mía míai aní púana we wehuke míáhrabeq téhrehnka inserahni aní míre. ⁵ Sunkíkírirabeq kánéqka téhrehnserah wega wehukega ahabárorabeq kaweqtaq mía míaire. Sunkíkírinka kánéq íre puinsuahráhire. Mina inserah sene ahabáronka wene kawéq arámbéhrí íre sabiruahráhowe.

⁶ Manikánka wehukení wenáwíq Sóni eqmarowe.† ⁷ Mó ke ehweh terinkeheéna eqmarowe. Kaweq arámbéhrí aní téhrehnka inserahni anínsábé terinkeheéna eqmarowe. Téhrehnka inserahni anínsábé ómiga aiq pútare atageheéna teriuwe. ⁸ Sóniwe we íre mi aní míowe. Téhrehnka inserahni anínsábé terinieéna Sóniga súwe. ⁹ Omi kegá tagageheéna téhrehnka inserahni aní marakóipeq tumíowe.

¹⁰ Mah marákó marákó miraro anínká mah marakóipéq tumíowara míó kega we íre tagaríowe. ¹¹ Wenawahrahba súwara sega we íre semehwehue kaweria peh áwé tagarúowe. ¹² Peh morá Sísansabé aiq pútare atera áhrabo kegá Manikáne

* **1:1:** Ehwehme Sísá Karáhe. † **1:6:** Mah Soníwé we íre mah pukú sehiranú anine. We wání meri merinú ani míowana mah pukú sehiranú animé we mó Soní wíre.

animárí úku úkuowe. ¹³ Íre iteinoibone korahq itene inonkapipéq kéh púaq Manikáne animárí míone. Íre iteitene iwíáhga Manikáne animárí míone. Íre iteriborehga maqmaranéhe iwíáhonka Manikáne animárí míone, Írakaumo. Peh morá Manikánka oganúq itéhraq wene animárí míone.

¹⁴ Manikáne Ehwehnka wehukení úkue iteba tumíowe. We aiq pútari aní ména itensabé anotah arútábóirire. Wenaboga webataq wenahni téhreh naneqkakákq págegeakákq atowaq tagaraune. ¹⁵ Sóniga Sísa sinaú ehweh teiena, Itensabé teiewómé mah anínsabé teiewóge. Íné íre miáhwataq we mía míau aní púana inehe si anímé íné kiotaigme aní mía míaire úwe.

¹⁶ Wene arupipeq peh kaweq iwíáhi aní púana itensabé arutaboirena itene irupipeq eyoyó aitéhre. ¹⁷ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga teiuwana Sísa Karáhé tuména itensabé arutaboiritena aiq pútaq ehwéh teire. ¹⁸ Iuranka Maniká Iteribo íre tagahrahune. Peh morá wenahni abowáreq mía míai anínká abowáné sánsá tei teinire.

Sóni wání meri merinú aniné ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.7-8; Áruká 3.15-17)

¹⁹ Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Áríwái kereqsabé, Sóni kogasenoro éra eqmaq súówe. Eqmaq súówara Sóniba séra kasenéra, Are insebo uwe. ²⁰ Are insebo ue kasenuwana Sóniga pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriena, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Árahinsabébo? Are insebo? Are Manikáne ehweh irarú aní wenáwíq Éráisabo uwana Sóniga, Írakaumo úwe. Írakaumo úwara, Are áwénunúna aní, Manikáne ehweh iraréna anípo uwana, Írakaumo úwe.

²² Írakaumo úwara sega wensabé mó kasenéra, Are insebo? Ite eqmaq íuwéhnarabeq ehweh terienéhboq teio. Arewe aneq aní múge iwíáhono uwe. ²³ Uwana Sóniga sensabé, Áísáíaga naho mirarúnserah íné uworapeqté sawai sawai aní múge. Wahnah sína ahmé obaríráhro u aní múge úwe. *(Aisaia 40.3)*

²⁴ Péhrasi kegá eqmaq súówara su kegá Sóninsabé mó kasenéra, ²⁵ Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe íre mi aní móne. Arewe íre Éráisa wone. Arewe íre áwénunúna aní, Manikáne ehweh irari aní móne. Minayabe árahinsabé wání meri merinono uwe.

²⁶ Uwana Sóniga sensabé, Ínéga peh wání meriú aní múge. Inehe si aní, itega íre tagaríáh anímé ite miáhpí ákáhpi iriwe miéhre. ²⁷ Inehe si anímé anotah anínéna íné kiotaigme aní

míre. Minayabe íné inehe si aníne súu nahníaq pugereyabe íre awehrari aní múge.‡

28 Marakó áwíq Pétánie. Mi marákórâq Sorana aroipéq seberaebéq kéhrana Sóniga mitaq wání meriena mi ehwéh teriuwe.

Sísawe Manikáne Sipisípiq Áráhq tahnsa aní míre i ehwéhne.

29 Ahbiah tahnsá Sísaga Sóniba súwana tagéna mahraréna, Tagariáhro. Manikáne Sipisípiq Áráhqka mah kehiná kéhínáné ahbabâq meyankéhe. 30 Mah anínsábé teiewarauge. Íné íre míáhwataq we mía míaú aní púana inehe si aní íné kiotaiqme aní mía míaire. 31 Ínéwé we mía míai aníne ue íre tagariarauge. Ísara kegá we mía míai aníne ue tagariageheéna wání meri merinuge úwe.

32 Sóniga mó mahraréna, Manikáne Awanka tunse kiboki táhnsánuena weba márunsurahurairana tagarauge. 33 Téhwe ínéga we íre niahtebarauge. Ínéga wání meri merininkeheéna eqmaq núwátái anínká teniena, Manikáne Awanka weba tumíarai anínká wewega Manikáne Awa inkéhe uraire. 34 Íné mina aiq tagéna teiúge. We Manikáne ahninkáwá wíre úwe.

Apahránítógá Sísá kéro ehwehne.

35 Ahrina tahnsá Sónireq we kéroya anitéreq mó iriwe míówe. 36 Sísá noguwana Sóniga tagéna mahraréna, Tagariáhtao. We Manikáne Sipisípiq Áráhq míre úwe. 37 Úwara Sóni kéroya anitégá wene ehweh irera Sóni auwera Sísá kéroye. 38 Sísá kéroya wega pabeqme se tagéna sensabé, Aneq sahroyo úwe. Aneq sahroyo úwara sega wensabé Árábáio, are ahbeq kaegaeono uye. Mi áwíq Árábáiwé áwahewé Íwáhnoraníne. 39 Uyana wega sensabé, Seragahtao úwara sega we kéréra Sísá kaegaeúrabeq tagoye. Íó tunsorerutâq sega weba mitaq míóye.

40 Sónine ehweh irera se Sísá kéroya anité mó aní áwíq Ehntarue. We Sáimóni Pítane ábákawae. 41 Ehntaruga mitaq auwena wenawah Píta anebahréna tagéna wensabé, Manikánka omaq ato anímé Mésáía míéhraha aiq tagoge úwe. Mésáíawe áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre. §

42 Aiq tagoge éna wenawah meqmema Sísaba móatowe. Sísaga Píta ebitáwéna wensabé, Are Sáimónie. Are Sónine ahninkáwá wóne. Mó kegá mó áwíq Sípásie áwíratagéhe úwe. Sípásiwe Pítawe peh morá éhwéhnéna áwahewé ebah mire.

‡ 1:27: Máhka 1.7 aigárápéqté éhwéh tagáhno. § 1:41: Mésáíawe Karáhéwé morá áwíq míre. Karáhénsabe éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

Sísaga Pírípíreq Nátáníéríreq síáhrabú ehwehne.

⁴³ Mó ahrina tahnsá Sísaga iwíáhéna, Íné Kehrari marákórápéq pokinie iwíáhéna wehukení wenáwíq Pírípi tagéna wensabé, Séníro úwe. ⁴⁴ Pírípiwe Pétásáira suwahpeqte áníne. Ehntarureq Pítareq moq mibeqté ánítée. ⁴⁵ Pírípíga Nátáníéri koragéna wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnká tei teinu anímé Manikáne ehweh iraru kega sehiranue tei teinu anímé míéhraq tagóne. We Sósépane ahninkáwáe. We Néhsara suwahpeqte ání wenáwíq Sísae úwe. ⁴⁶ Úwana Nátáníéríga wensabé kasenéna, Néhsara suwahpeqte kaweq anímé serahiro úwana Pírípíga wensabé, Seragáhno úwe.

⁴⁷ Nátáníéríga Sísaba súwana we tagéna mahraréna, We aiq pútaq kaweq Ísara aníne. Wene arupipeq íre péhe iwíáhi aníne úwe. ⁴⁸ Úwana Nátáníéríga Sísansabé, Arewe árahue íné tagari-ahno úwana Sísaga wensabé, Pírípíga arensabé íre áhrabirana tagoge. Are awanká nona míahnana tagoge úwe. ⁴⁹ Úwana Nátáníéríga Sísansabé, Íwáhnoraníno, are Manikáne ahninkáwá wóne. Are Ísara kené anotah wahnáh ání móne úwe.

⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Are awanká nona míahnana tagoge teawu púah aiq pútare aintahno? Pehgáriq otáq sánsá amahnága mirauge. Mókake anotah otáq sánsá tagankehe úwe. ⁵¹ Sísaga wensabé mó mahraréna, Kawerue írátíahno. Mókake íópeq sawekínaraq tagankehe. Íópeq sawekínaraq Maniká míéhraq íópeqté kégá íné wehukení úku anípá we kiotaíq we tuotairira tagankehe úwe.

2

Wánínka náhniáq sera ano úkú ehwehne.

¹ Ahrina tahnsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq pahuwiraritórabéq taganieéna Sísane anowa mitaq míowe. ² Sísareq ite we kérahwána kereqsabé, Pauarítáhrabéq tagagehboq máhoro úwaq sewane. ³ Mibeqté náhniáq sera ano parabagútaq Sísane anowagá wensabé, Sera ano aiq parabagire úwe. ⁴ Úwana Sísaga wensabé, Minawé íre itereq wehgaq mire. Ínéga ótaq sansá mirau tanáhráq íre suríéhre úwe. ⁵ Úwana Sísane anowagá arambehri keyábé, Wega miraoro ina ehwéh kawerue sehgióro úwe.

⁶ Abapete morá wání ántéhyá mitaq kowe. Anotah antéhyámári kéna Asiu kegá sene pabeq pabeq sansa mirageheéna mitaq kowe. ⁷ Sísaga sensabé, Antehyamáripípéq wání obenkíq máráhro úwara obenkíq márówe. ⁸ Obenkíq márówana Sísaga sensabé, Uwe táhutahuq wahnáh mewe móáwéro úwana wánínka náhniáq sera ano úkúwe. ⁹ Segá

uwera mewera móáwúwana táhutahuq wahnáhnká mi será ano nawe tagéna áhtenúwe. Wání antéhyá obenkíq márótaq táhutahuq wahnáhnká íre tagariowara peh morá arambehri kegá tagariówe.

Táhutahuq wahnáhnká náhniáq sera ano nawe tagéna o menáhwé áhrabúwe. ¹⁰ Áhrabéna wensabé, Kiraboo kene sánsámé sene kaweq nahniáq sera ano ebeq nárigéhe. Nehra kegá siyahbankirahnaq íre tei será ano nárigéhe. Arega mina onserah íre miraóne. Arega áhnte tei será ano matawé anehe náiene úwe.

¹¹ Minawé Sísaga ebeqte ótaq sánsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq miraúwe. Wega ótaq sánsá miraúwara míó kega tagéra áhtenuwe. Mitaq ite we kérahwána kegá wensabé aiq pútare atahwáne.

¹² Sísareq wenanoreq wenábáqmarinseq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Kápénéáma suwahpeq pokue táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-13; Máhka 11.15-17; Áruká 19.45-46)

¹³ Ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko tánáhráq wahtotarútaq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiuwe. ¹⁴ Kiena Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekúwara sipisípiqkakáq káhoakáq kibokiakaq móneakáq paiqnanánu ke tútuue míówe.

¹⁵ Tútuue míówana Sísaga susa náhgáqtáté pawa kíráwe mi nahgáqtáté moke paiqmáro keakáq sene ménkámehnkánkakaq máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené móne paentáruena sene wéhuwehu tahbéwárí pioruowe. ¹⁶ Pioruena pina paiqmáro keyabé, Minawari mewe móaráhro éna Nánibone nahtapeqté mátábúrápéq paiqnanániyeho úwe.

¹⁷ Úwaq ite we kérahwána kegá minawarí tagéq Manikáne sehira iahrreraq kowe. Mi sehiránká mahraréna,

Arene nahnsabe anotahtaq iwíáh íwíáhéna peh kawetaq kankeheéna págege sánsá mirauge ire. *(Buk Song 69.9)*

Apahtároráq mó pearaníe ú ehwehne.

¹⁸ Asiu kegá Sísansabé, Árahinsabé kaqsuahno? Arega kaqsuahnayabé ótaq sánsá sokigi aio uwe. ¹⁹ Uwana Sísaga sensabé, Mah nah Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh soko-ruehrana ínégá apahtároráq mó pearaníe úwe. ²⁰ Úwara Asiu kegá wensabé, Mah nah pe arámbéhríwé áhnte opéq 48 opéq arambehriue pearówe. Arega peh apahtáro wéhékáhmé árahue pearanibo uwe.

²¹ Sísaga íre nahnuransabé peh wene anonkansabé irarúwe. ²² Sísá pukúwana oganúq atotaq ite we kérahwána kegá mi ehwéh iahrreraq matiahwane. Iahrreraq matiahwanayabé itega Manikáne sehirankakaq Sísaga teiu ehwéhnkákáqsábé aiq pútare aritahwáne.

Sísaga ómi kené iwíáh tagariéhre i ehwéhne.

²³ Ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísaga Sarúsarama suwahpeq míowe. Míotaq wega ótaq sansá miraúnsabe áhnte kegá wensabé aiq pútare atówe. ²⁴ Sísaga ómi mi kehináné sirupipeq tagario púana sensabé íre aiq pútare aritowe. ²⁵ Mó kegá Sísá íre teawúwana peh wewega wehukene sirupipeq tagariowe.

3

Manikáne Awanka maqmaréhnsábé éhwéhne.

¹ Péhrasi aní wenáwíq Níkóríma anotah Asiu aní ména ² inokáhpeq Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are Maniká miéhrabeqte aní móne. Ai q tagarióge. Arereq Manikánseq moráráq mía míaóya puah arega ótaq sansá miraóne úwe.

³ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Peh morá wenanoga maqmaréhnsábé íre awehra q kéhre. Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhi aní mónkakáq maqmarankéhe úwe. ⁴ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Árahiro? Anonusa aníné anowagá mónkakáq íre maqmarahráhire. Wenanoga árahue mónkakáq maqmarankéhbo úwe.

⁵ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Arenanoga maqatáráinsabé íre awehra q kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire. ⁶ Wehukeníká peh mó áwáhu wehukéní maqmarahráhire. Manikáne Awanka webataq o awá maqmarahráhire. Maqmarena inkéhe.

⁷ Arenanoga maqatáráinsabé íre awehra q kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire teawúnsabé íre áhtenúno. ⁸ Sóiriqka pehipi sirah tagáhne. Sóiriq eheqte sirapómo? Eheq poki-rapómo? Are íre tagariahne. Mina inserah Manikáne Awanka o awá maqmarena inkéhe úwe.

⁹ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Minayabe árahiro ¹⁰ úwana Sísaga wensabé, Are Asiu ke síwáhnoróna aní móne. Minawé árahinsabé íre irahno? ¹¹ Kawerue írátíahno. Íné író éhwéh iraréna íné tagonsabé teawúgah arega néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintahne. ¹² Marakóipeqté teawú náneqmarí arega íre aiq pútare aintahnayabé Maniká miéhrabeqte éhwéh teawenah árahue aiq pútare aintaníbo?

¹³ Mó anínká Maniká míéhrapeq íre kíre. Peh morá wehukení úku anínká ínébataq mitaq mía míaéna marakóipeq tumíaraugé. ¹⁴ Mósísiga káhpahraté miraro wehe uworapeq awankátaq táhparena pankeqme pearonserah sega íné wehukení úku aní pankeragéhe. ¹⁵ Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe úwe.

Sísansabé aiq pútare atáh kényábé éhwéhne.

¹⁶ Manikánka mah kehiná kéhínánsábé anotah arútábóiri puana webataq wenahni eqmarowe. Wenahninsábé aiq pútare atáh ké íre toráh agia peh oga mérapeq awaq mianehrawoe. ¹⁷ Wenahninká mah kehiná kéhíná ehweh aritankeheéna eqmaroo? Írakaumo. Mah kehiná kéhíná kaweraritankeheéna eqmarowe. ¹⁸ Manikánka wenahninsábé aiq pútare atáh ké íre ehweh arítéhre. Manikánka wenahninsábé íre aiq pútare atáh ké ehweh arítéhre. Webataq wenahninsábé íre aiq pútare atáh púana ehweh aritena anotah abíáhsá arita aritaire.

¹⁹ Téhrehnka inserahni anínká marakóipeq tumíowe. Mahbeqté kégá ahbabáq aruqaruronsabé sunkíkírirabeqsabé suwahbéna téhrehrapeqsabé íre suwahbówe. Minayabe ehweh arítéhre. ²⁰ Ómi ahbabáq kega téhrehrapeqsabé suwahriehnsabé mitaq íre séyéowe. Mó kega sene ahbabáqmari tagehoéra téhrehrapeq íre séyéowe. ²¹ Peh kaweqtaq mía mía o kega téhrehrapeq séyéowe. Manikánka págege arítéhrra mirao arámbéhrí mó kega tagageheéra téhrehrapeq séyéowe.

Sóniga Sísá sína ehwéh pahsuo ehwéhne.

²² Sísareq ite we kérahwána kereqka Sarúsarama suwahpeq sueq Súría marákórápéq pokowane. Sísaga iteba mitaq ména mó ke wání meriuwe. ²³ Sóniga Serima suwahpeq wahtotaq Inona arahno korabeq míowara áhnte wání ko púara mó kega mitaq suwana Sóniga wání meriuwe. ²⁴ Mi tanáhráq mó kega Sóni íre karábúsiipéq móátówe.

²⁵ Asiu anínseq Sóni kéro kereqka wání sosue sansánsábé ehwehéra Sóniba suwe. ²⁶ Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, arereq Sorana aroipéq seberaebéq mitaq teiátóna anímé wega mahtaq ména wání merírara ómiga are auwera weba pokowe uwe.

²⁷ Uwana Sóniga sensabé, Manikánka webataq itene arambehri tei teinire. ²⁸ Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge teiátáu mino. Manikánka íné ebeq eqmaq núwátáire teiátáu mino. ²⁹ Ibehinínká wenawehqpa pokinserah amahnága ómiga Sísaba poku pokuowe. O menáhwéné iyahnabo anínká mitaq ména wene ehweh irena wene arupipeq eyoyóinserah

amahnága ómiga íné nuera weba pokonsabé nirupipeq eyoyóire. ³⁰ We anotah aní úkínana íné pehgáriq aní úkono úwe.

³¹ Maniká miéhrabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. Marakóipeqté aní peh mahtaqté aní púana peh mahtaqté sánsánéna mahtaqté éhwéh tei teinire. Maniká miéhrabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. ³² We anotah aní ména wega tagariéh náneq írátíéh náneq ehwéh teíraq itega íre íráhwe. ³³ Wene ehweh kawerue íráh kéga, Maniká aiq pútaq aní míre atáhwe.

³⁴ Manikánka eqmaro aninká Manikáne ehweh kawerue tei teinire. Manikáne Awanka weba mía míai puana peh kawerue tei teinire. ³⁵ Manikánka wenahninsábé arutaboíréna moke auráq matiahno atéhre.

³⁶ Wenahninsábé aiq pútare atáh kéga oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Wenahniné sánsánsábé suwahrieh ke oga mérapeq íre awaq miowana Manikánka anotah abíáhnsá arita aritaire úwe.

4

Sísareq Sámária marákórápéqté ínínseq ehwehnuya ehwéhne.

¹ Mó kegá Péhrasi keyábé, Peh táhmaro kegá Sóniba suwana wání meriátáire. Áhnte kegá Sísaba suwana wání meriátáire uwe. ² Írakaumo. Sísaga wání íre meriuwaq peh morá ite we kérahwána kegá meriewáne. ³ Sísaga mi ehwéh irotaq wereq itereq Súría marákórápéq sueq Kehrari marákórápéq mónkakáq kouwekowane. ⁴ Itega Sámária marákó kótaikoneheowane.

⁵ Sámária marákó kótaikowanaraq Sáika suwahpeq koneheowane. Koneheowanaraq Sékópaga wenahni Sósépa awu marákórápéq kowane. ⁶ Sékópaga ubuqmaro matáipéqté wání mitaq kowe. Kowana Sísaga íre wahto nogu púana tawa tawanéna wéhékáhnabubu mitaq tútuue míowe.

⁷⁻⁸ Ite Sísá kérahwána kegá Sáika suwahpeq tópah sahq kowanaraq Sámária inínká wání sabatáhq súwe. Sísaga wensabé, Wání nánio úwana ⁹ Sámária inínká wensabé, Íné Sámária iní múge. Are Asiu aní míahna puah aneqsabé wání nánio eno úwe. Sámária kegá néu antéhyápíté Asiu kegá íre néunsabe kasenúwe.

¹⁰ Sísaga wensabé, Arega Manikánka aweráhi naneq íre tagariahne. Wání nánio teawú aní íre tagariahne. Arega tagariahnaraq tahirí oga mé wání nánio énana nánwú irino úwe. ¹¹ Úwana mi inínká wensabé, Mi matáipéqté wání íre wahto mire. Are antehya íre matiahne. Oga mé wanímé eheqte uwe nániníbo? ¹² Iteinahbú Sékópaga mi matáipéqté wání iuwe.

Sékópareh karírónánínseq wene ménkámehnkámarinseqka mitaq nowe. Arega ínénsabe, Íné oga mé waní aweráhu aní múge ényabé arewe Sékópa kiotaiqme míahna anípo úwe. ¹³ Úwana Sísaga wensabé, Mipéqté waní nehra ke mótaq mó tahbobóoneherawoe. ¹⁴ Návéna waní nehnaq mó íre tahbobóinawire. Írakaumo. Návéna waní nehnaq arupipeq oga mía mía aráhnó tahnsa tuerueinae úwe.

¹⁵ Úwana mi inínká peh mataipéqté wánínsabé wíre íwíáhéna wensabé, Mahtaq séyéyabe nuwahriehre. Mó tahbobóinehboq teniena waní nánio úwe.

¹⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arenawehq koweqme setao úwe. ¹⁷ Úwana, Íné íre nánuwehqqakaaq aní múge úwana Sísaga wensabé, Íné íre nánuwehqqakaaq aní múge tenienayabé aiq pútaróne. ¹⁸ Arega mó weh mewe mipinsuq mó weh mewe mipinsurue moberíáh wéh mewe sutona wino. Amahnága kérahna wehwé íre arenawehrurá míre. Minayabe aiq pútaróne úwe.

¹⁹ Úwana mi inínká wensabé, Are moke íné éhweh írátíahna puah íné iwíáhume are Manikáne ehweh iraréna aní móne. ²⁰ Itene igaqnaréhga mah sawéhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata atauwe. Arenanahbúréhga iwíáhéra, Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataoro ewe. Manikánsabe ahbeq iwíáh iwíáh atanéhnkono úwe.

²¹ Úwana Sísaga wensabé, Ai q pútare ainto. Mókakewe íre peh mi sawéhrápéqqákákq Sarúsarama suwahpeqqakákq wehukega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneherawoe. ²² Ite Sámária kegá iwíáh iwíáh atáh náneq íre írátíáhwe. Ite kaweraihna aní Asiu aní púaq Asiu kegá iwíáh iwíáh aintáh aní tagariáhwe. ²³ Mókakeakákq amahnágaakákq Manikáne Awanka págege aritéh kegá ai q pútaq sansánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atéhrataq sebataq Iteribonsabé kawerue iwíáh iwíáh atáhwe. Iteriboga mina tahnsa ké wensabé iwíáh iwíáh atáhsabé awahbehre. ²⁴ Maniká íre áúakaq anínéna peh Wenawanka mía míaire. Minayabe kawerue iwíáh iwíáh atagéhboq iteiuwanka Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq ai q pútaq sansánoro úwe.

²⁵ Úwana mi inínká wensabé, Íné írátíómé ite meirena kaweraitankeheéna Mésáía, Manikánka omaq ato anínká sinawire. We sínagake moke teinkéhe úwe. ²⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arega iraréna anímé íné úge úwe.

²⁷ Úwaq ite Sísá kérahwána kegá kouwekowane. Sísareq mi inínseqka ehwehnyansabé áhtenowane. Áhtenéq Sísansabé, Árahono? Aneqsabé ehwehnoyo íre iraria peh ehiya míahwane.

²⁸ Mi inínká wene wání antehya mitaq marena wenawahpeq pokéna wenawahrahayabé, ²⁹ Máhoró. Peh morá aní íné íre

tagarai anínká moke ínégá mirau naneqmarí pahqnúéhre. We seragahro. We Manikánka omaq ato anípómo. Seragahro úwe.
³⁰ Úwara sega sensuwahpeq suera Sísaba suwe.

³¹ Sámária kegá áhnbórá sutaq ite Sísa kérahwána kegá wensabé, Íwáhnoraníno, táhutahurúno ewanana ³² wega itensabé, Íné itega íre tagariáh táhútáhúq kéhre úwe. ³³ Úwaq iteite náhenéq, Mó anínká táhutahuq awirápómo ehmuníq éhmúníqtaq irarewane.

³⁴ Sísaga itensabé, Íné eqmaq núwátái aniné arambhiriwe néne táhutahuq mire. Mina mirainauga.

³⁵ Itaréitaré ío parabagínaraq onkiyonsá nera kéh tánáhráre iyeho. Amahnága tagariáhro. Onkiyonsá áhnte nera kéhnserah Maniká Iteribo íre tagariáh ké áhnte miáhwe. ³⁶ Onkiyonsá nera kéhrara mirauwíáhnserah oga mérapeq wehuke mórítáhró. Móriteq oga mía mía apéq meyagéhe. Manikáne ehweh teri terino kereq wehuke mórítáh kéreque irupipeq eyoyóinkehboq mórítáhró.

³⁷ Iteinhábúréhga mahraréra, Mó kegá ayu uqmatowara mó kegá onkiyonsá mirauwíáhwe uwe. Mina unserah mó kegá Manikáne ehweh teri terinowara mó kegá wehuke meriqmera mórítáhwe. Segá mahraru ehwéh aiq pútaragire.

³⁸ Ínéreq mó kereqka Manikáne ehweh teri terinonaq ite wehuke meriqmeq Iteriboba mórítageheéna eqmaq íúwóge. Teri terinúnayabé ite áhnte meriqmeq mórítagehe úwe.

³⁹ Mi inínká, Moke mirau naneqmarí teníre únsabe áhnte Sáika suwahpeqte Sámária kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

⁴⁰ Ai q pútare atera Sísaba séra wensabé, Máho. Iteruwahpeq sewíahno uwana Sísaga téhtaréráq sensuwahpeq kowíowe.

⁴¹ Sísaga mitaq síwáhnorúnsabe áhnte mó kegá aiq pútare atówe.

⁴² Ai q pútare atera mi inínsabé, Íre peh morá arega teienayabé ai q pútare atone. Ite wene ehweh kawerue ironayabé wensabé ai q pútare atone. We ai q pútaq mah kehiná kéhíná meirena kaweraitéh ání míre atone uwe.

Sísaga anotah wahnáhné ahninkáwá kawerato ehwéhne.

⁴³ Sísaga mitaq téhtaréráq ména suena Kehrari marákórápéq pokúwe. ⁴⁴ Sísaga naho mahraréna, Manikáne ehweh irari aní mó ke suwahpeqte kegá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahraha wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe.

⁴⁵ Sísaga Kehrari marákórápéq pokútaq mibeqté kegá eyoyóue mehweh atówe. Segá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq notaq Sísaga mirau arámbéhrí ai q tagariówe. Menah mirau arambhiri tagarió púara eyoyóue mehweh atówe.

⁴⁶ Sísaga Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq wánítate náhniáq sera ano mirarorabeq mónkakáq pokúwe. Kápénéáma

suwahpeqte wáhnáh wenawahpeq míowana wenahni anotah awáhréúwe. ⁴⁷ Mi wahnáh ánínká Sísaga Súría marákó suena Kehrari marákórápéq sire u ehwéh irena Sísaba pokue wensabé, Nénahni pukinaire. Arega nánuwahpeq segawerato éna pagu pagunúwe.

⁴⁸ Sísaga wensabé, Arega ótaq sansá tagéyabe awahbehre. Pehipi íre aiq pútare aintahne úwe. ⁴⁹ Úwana wega Sísansabé, Nénahni pukínehboq peheráh súno úwana ⁵⁰ Sísaga wensabé, Pokúno. Arenahni oga míanawire úwana mi wehgá Sísane ehwehnsabé aiq pútare atena pokúwe.

⁵¹ Ahbiah tahnsá wene nahtapeqsabé séwotaq wene arambhiri kereq ahtapeq piehgíúwe. Segá wensabé, Arenahni kaweragirana oga míéhre teawúwe.

⁵² Teawúwana wega sensabé, Aneq tanáhráq kaweragirowara segá wensabé, Inokáh tunsoreráitaq kaweraguraire uwe. ⁵³ Uwana abowágá iwíáhéna, Sísaga, Arenahni oga míanawire teniátái tanáhráq peh monseráh tánáhráre úwe. Minayabe moke mi karíronánínká Sísansabé aiq pútare atówe.

⁵⁴ Sísaga menah Súría marákó suena Kehrari marákórápéq séna anehe mi otáq sánsá Kéána suwahpeq miraúwe.

5

Sísaga káwehu ayehráq awahre aní kawerato ehwéhne.

¹ Mó tanáhráq Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq norabeq Sísaga koraganieéna pokúwe.

² Sarúsarama suwahpeq kurirapéqté ónsá áwíq Sipisípiq Onsáe. Onsarapéqté kégéu ah ayehrápéq wání káwehu kowe. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehme mi kawéhú áwíqmé Pétésárae. Mi kawéhú ayehrápéq moberíah atataia náhmári kowe. ³ Mitaq áhnte awáhré ké íre sugia peh surahpeq míówe. Aigará soriqnahnu kereq aura pira kéreq ah íre nogoráhu kereq mitaq míówe.

⁴ [Maniká míéhrobeqte íopeqté ánínká mó tanáhráq mó tanáhrárué mi wání áwíoq áwíorúwe. Áwíoq áwíorútaq ebeq tu awáhré ániné anepeq wánínka tabagúwana wene awahre suansúá kaweragúwe. Minayabe áhnte awáhré kégá kaweraginkeheéra káwehu ahtáq sáhuríówe.]

⁵ Peh morá ánínká peh íregárita opéq 38 opéq awahreúwe. ⁶ We surahpeq míowana tagéna we áhnte opéq awahreúmé Sísaga tagariowe. Tagarawéna wensabé, Awaho ani méyabe awirowe.

⁷ Úwana mi anínká Sísansabé, Wánínka aroroitaq mó anínká wánípipeq íre meniqlmena márunintéhre. Íné tue tueutaq mó anínká ebeq tubaiqlme tubaiqlmeowe úwe. ⁸ Úwana Sísaga

wensabé, Irigúno. Arene máhriq mewe pokúno úwana ⁹ we suansúá kaweragúwana kie irigue wene máhriq mewena pokúwe.

¹⁰ Minayabe Asiu kegá kawerato aninsábé, Iboramé ahrena ahrena wehekáh míre. Arene máhriq mewe nogíneho uwe.

¹¹ Uwana wega sensabé, Íné kaweraintéh ánínká, Arene máhriq mewe pokúno teníre úwe. ¹² Úwara sega wensabé, Arene máhriq mewe pokúno teawí ánímé ineboue kasenuwe. ¹³ Áhnte wehekéqká paitió púana Sísá íre ábóraq míowe. Íre ábóraq míonsabe kawerato anínká sensabé, Kaweraintéh ánímé íre tagaríoge úwe.

¹⁴ Anehetaq Sísá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábúrápéq ména kawerato aní tagéna wensabé, Amahnága awaho aní míahne. Mó awahreurna serahninehboq móme íre ahbabáruño úwe. ¹⁵ Kawerato anínká pokue Asiu ke tagéna sensabé, Íné kaweraintéh ánímé Sísae teriuwe.

¹⁶ Sísaga ahrena ahrena wehekáh mi aní kaweratonsabe Asiu kegá Sísá áwíoqnowe. ¹⁷ Áwíoqnowana Sísaga Asiu keyábé, Nániboga ahriahri arambehrii puana ínégaakáq arambehriuge úwe. ¹⁸ Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriúnsabe Asiu kegá abiahsanéra subiq suanéhe iwíáhuwe. Sísaga Manikánsabe, Nániboe atowe. Manikánsabe, Nániboe atonsabe Asiu kegá mahraréra, Wega, Ínéreq Manikánseq monseráh ánité úye irarime anotahtaq íre kawerire éra suboneheqmúne iwíáhuwe.

Sísaga ehweh ariteyabe éhwéhne.

¹⁹ Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wenahninká pehipi íre miraorahuge. Nánibone arambehri tagéna wega mirainserah íné wenahninká mirauge. ²⁰ Nániboga íné wenahninsábé arutaboiraíntena wene sánsá moke teni teninire. Wega mó kiotaíqme arámbéhríákáq sokigi aintankéhe. Minayabe itega áhtenigehe. ²¹ Nániboga puko ke iriwe oganúq sitéhnserah íné wenahninká iwíáhu ke oganúq sitahráhuge.

²² Nániboga mah kehiná kéhíná íre ehweh aritéhre. Ehweh arámbéhríwé moke íné wenahninsábé, Ehweh arito aintéhre. ²³ Nánibo áwíq pankerera iwíáh iwíáhonserah íné wenahni níwíq ómiga pankerera iwíáh iwíáh aintageheéna ehweh arito aintéhre. Íné wenahninsábé suwahrieh kegá eqmaq núwéh aní Nánibonsabé íre iwíáh iwíáh atáhuwe.

²⁴ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera íné eqmaq núwéh áninsábé aiq pútare atáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Ínéga se íre ehweh aritanie. Pukia ánímárí tahnsa méra oganúkue mía míaoewe.

Sísaga wehuke sainsuahna éhwéhne.

²⁵ Kawerue írátíáhro. Amahnágaákák q mókakeakák pusa kégá iné Manikáne ahninkáwáne ehweh iragéhe. Irera oga mía míaiagehe. ²⁶ Nániboga oganúq itahráhinserah iné wenah-ninká moq oganúq itahráhuge. Nániboga oganúq sito aintéhre. ²⁷ Nániboga inénsabe, Are wehukení úkóna aní míahna puah ahbabáq keyabé ehweh arito aintéhre.

²⁸⁻²⁹ Mókake ómi pukia ké maisaráhrabeqte kégá néne ehweh iragéhe. Íréhrataq kie irigigehe. Kaweqtaq mía míao keyábé, Oga mérapeq pokoro aritaníe. Ahbabáq aruqaruro keyábé ehweh aritena, Iraipéq pokoro aritaníe. Ínéga iraru ehwéhnsábé íre áhtenoro úwe.

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Ínébataq íre miraorahuge. Íre peh morá inénéne iwíáhe. Íné eqmaq núwéh ániné iwíáh írátíó púana kawerue wahnahnarítóge.

³¹ Néne sánsánsábé inébataq teiútáq tahirímé íre aiq pútare aintáhro teiú irino. *(Lo 19.15)*

³² Néne arambehriyabé Nániboga teíre. Néne sánsánsábé irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Mina aiq írátíóge.

³³ Itega wehuke Sóniba eqmaq sutowana wega aiq pútaq ehwéh iraréna néne sánsánsábé teriátáire. ³⁴ Íre peh wehukene ehweh írátíóge. Ite oga mía míaiageheéna mah ehwéh teiúge. ³⁵ Ah tagageheéna áráhmuga téhrehnserah itega iné tagariageheéna Sóniga kaweq ehwéh teiátáire. Mi tanáhráq wene ehwehnka itene irupipeq eyoyó aitáráire.

³⁶ Nániboga miraúno i arámbéhrí mira aruqaruruge. Minayabe Nániboga eqmaq núwéhraq tagariáhwe. Néne arambehriga Sóniga teí éhwéh kiotaikire.

³⁷ Íné eqmaq núwéh ání Nániboga néne sánsánsábé aiq teiátáire. Wene ehweh ite íre írátíáhwe. Wene auranabiah-tapeq íre tagariáhwe. ³⁸ Itega iné eqmaq núwéh ánínsábé íre aiq pútare aintáh púana wene ehweh itene irupipeq íre kagaire.

³⁹ Ite oga mérapeq awaq mianeheéq Manikáne sehira sáhnsahwe taga tagowe. Mi sehiránká iné éhweh aiq teíre. ⁴⁰ Aiq teíraq itega inéba íre séyéonsabé árahue oga mérapeq awaq mianéhbo?

⁴¹ Íné anotah niwíq wehukebate íre meanieéna iraruge. ⁴² Itega Manikánsabe íre irutaboiratáhwe. Minawé aiq tagarióge. ⁴³ Nániboga iné eqmaq núwéhraha sugaqme ite íre mehweh aintáhwe. Mó aní peh wenáwíqtaq si aní mehweh atáhwe. ⁴⁴ Mó kégá itensabé iwíáh iwíáh aitáhnsábé iuwah-behre. Manikánka kaweróne aitahnayabé íre arutaboiro puag árahue inénsabe aiq pútare aintanéhbo?

⁴⁵ Ínéga Maniká míéhrabeq ite ehweh aitanae iwíáhiyeho. Mósísiga ite séhréh aitankéhe iwíáhiyeho. Írakaumo. Wene

ehwehnka ehweh aitankéhe. ⁴⁶ Mósísiga néne sánsánsábé sehiranue teiuwe. Minayabe itega wensabé aiq pútare atáhtáq tahirímé ínénsabe aiq pútare aintáh irino. ⁴⁷ Mósísiga teiu sehiránsábé íre aiq pútare atáhnsábé ínega teiú éhwéh árahue aiq pútare aintánéhbo úwe.

6

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabouú ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Áruká 9.10-17)

¹ Mó tanáhráq Sísaga Kehrari kawéhútáq sípi kéwewena kure seberaebéq pokúwe. Kehrari kawéhúme mó awíq Táibéria kawéhúne. ² Mitaq Sísaga awahre ke kawerarito púara áhnte kegá tagéra ótaq sansáne éra we kérowe. ³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sáwéhrapeq kire mi sawéhráq tútuue míahwane. ⁴ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq táhutahuq né tanáhráq wahtonúwe.

⁵ Áhnte kegá Sísaba kíúwana tagéna Sísaga Pírípinsabé, Sira kegá tópah nehransabé árahue paiqmaranéhnkono úwe. ⁶ Sísaga miráina arámpéhri aiq iwíáhéna peh Pírípinsabé áhwárawe tagéna wensabé, Árahue paiqmaranéhnkono éna kasenúwe.

⁷ Pírípiga wensabé, Áhnte monéráté 200 Kína tópah paiqme pehgáritarue sararáhna íre awehraq kanawire úwe. ⁸ Sísá kéro aní awíq Ehntaru, Pítane ábákawagá Sísansabé, ⁹ Mahtaqté ánimái we moberíáh páretíákákq téhtaré páhnikákákq matíéhre. Áhnte ke míáh púana mina abehq náneq tahnsáne úwe. ¹⁰ Sísaga ite we kérahwána keyábé, Tútuoro teriéro úwe. Mitaq áhnte ahpépáhq kotaq tútuue míówe. Se peh íregárita q wehuké 5 táhúséni (5,000) wehuké míówe.

¹¹ Sísaga mi paretí mewena Manikánsabe, Kaweróne atena keqme tútuue míó ke náriuwe. Páréti náriunserahnue pahnikákákq moq náriuwe. Segá táhutahuqsabé suwahbónserahnue náriuwe. ¹² Ómiga siyahbankirowana Sísaga ite we kérahwána keyábé, Arahq súéhboq morábí sáharáhro úwe. ¹³ Úwaq itega moberíáh páréti arahqmé airápété téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq marahwáne.

¹⁴ Míó kega mi otáq sánsá tagéra mahraréra, Marakóipeq tuména Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraníe ú anímé Sísá wire uwe. ¹⁵ Sísaga iwíáhéna, Segá íné táhtorera ínénsabe, Amahnága itene anotah wahnáh aní míahno ainteho éna taqnobague webataq sáwéhrapeq pokúwe.

Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.

(Mátíyu 14.22-33; Máhka 6.45-52)

16 Íó tupekútaq ite Sísá kérahwána kegá káwehu waní áhkórapeq tunse 17 sípi kéwewe q kure seberaebéq Kápénéáma suwahpeq koneheowane. Penorabeq Sísaga iteba íre súwe. 18 Anotah soirírúnka nonaburóróúwe. 19 Sípiipéq kéq awanká karatáté wání subame kure peh ákáhta q wahtó kowanana Sísaga iteba wání abobóráhtaba súwaq tagéq áhreowane. 20 Áhreowanana Sísaga itensabé, Íné úge. Íre áhreoro úwe. 21 Itene irupipeq eyoyóéq wensabé, Máho ewanana Sísaga sípiipéq kiasague kirútuue míowe. Kirútuue míotaq ite pokonehe owanarabeq sípiipéq apubúue kowane.

Sísansabé anebahru ehwéhne.

22 Ahbiah tahnsá seberaebéqté kegá iwíáhéra, Inokáh peh morá sípi karáirana Sísá mipéq íre pokuraire. We kéro kega sebataq mewera pokurowe uwe. 23 Táíbería marákórápéqté sípiwári kéwewera suwe. Tópah norabeq Sísaga Manikánsabe kaweróne atorabeq mi sipiwári wahtotaq kéwewera suwe. 24 Suwara míó kega Sísansabé anebahréra wereq ite we kérahwána kereq íre míahwanayabé sega Sísá koraganehéera mi sipiwári kéwewera Kápénéáma suwahpeq pokuwe.

Oga mía mía tahutáhúqsábé éhwéhne.

25 Segá seberaebéq Sísá tagéra wensabé, Íwáhnoraníno, arah-taq seno uwe. 26 Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ótaq sansánuraunsabé íre sewe. Peh tópah náíátáugana iyah-bankítáinsabé sewe. 27 Karekorahi tahutáhúqsábé íre aram-behrioro. Peh oga mía mía tahutáhúqsábé arambehrioro. Mi tahutáhúqmé íné wehukení úku anínká náiníe. Maniká Nániboga omaq intena kaweróne aintéhre úwara

28 sega wensabé, Manikáne arambehriwe aneq miraonehnikono uwe. 29 Uwana Sísaga sensabé, Nániboga íné eqmaq núwéh ánínsabé aiq pútare aintáhmé minawé Manikáne arambehri wire úwe.

30 Úwara sega wensabé, Itega arensabé aiq pútare atanéhboq aneq otáq sánsá mirainibo? 31 Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sega nagehéena wega íópeqté tóph náriuwe ire. (*Kisim Bek 16.4*)

Mina únserah iteinahbúréhga uworapeq pehipi ko topáh nowe. Minayabe arega aneq otáq sánsá mirainibo uwe.

32 Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Mósísiga íópeqté tóph íre náriuwe. Nániboga aiq pútaq íópeqté tóph náire. 33 Manikáne tóph, íópeqté tóph márúnáíúnká mah kehiná kéhíná oga míahrahowe úwe.

34 Úwara sega wensabé, Mi topáh náí náinúno uwe. 35 Uwana Sísaga sensabé, Íné oga mía mía topáh múge. Ínéba sira kewé

mó íre sirupibiinawire. Ínénsabe aiq pútare aintáh kéwé mó íre tahbobóoneherawoe.

³⁶ Itega íné tagéq ínénasabe íre aiq pútare aintáhwe teiewóge.

³⁷ Nániboga nánina kegá ómi ínéba sighehe. Ínéba sira kewé íre kaqsuaníe.

³⁸ Íre ínénéne iwíáh peh íné eqmaq núwéh áníné awahbeh árámbehí mirainieéna íópeqté tumióge. ³⁹ Íné eqmaq núwéh ánínká teniena, Návéna ke taqnobagiyehboq kawerue wahnahnatawéwahno. Anehe tanahráqmé návéna ke iriwe oganúq sito ire. ⁴⁰ Nániboga teniena, Are nénahni tagéra aiq pútare atáh kéwé oga mérapeq awaq miagéhe ire. Tenínsábé mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitanauge úwe.

⁴¹ Sísaga, Íné íópeqté tumió tópáh múge únsabe Asiu kegá sibiahnsa atera seye ehmuníq éhmúníruwe. ⁴² Ehmuniq éhmúnírera, Ehweh teí ání wenáwíq Sísá wire. We Sósépane ahninkáwá wíre. Wenanoibo tagariona akéq móye. Amahnága wega, Íné íópeqté tumióge irarime árahinsabébo uwe.

⁴³ Uwana Sísaga sensabé, Iteite abiahnsanue ehmuníq éhmúníriyeho. ⁴⁴ Wehukega pehipi ínéba íre sighehe. Peh Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká sabiri kegá ínéba sighehe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe. ⁴⁵ Manikáne ehweh iraru kene sehiranka mahraréna,

Manikánka ómi síwáhnorinkehe ire. (Aisaia 54.13)

Nániboga síwáhnori ehwéh íráh kégá ómi ínéba sewe.

⁴⁶ Mah kehiná kéhínánká Nánibo íre tagahwe. Íné, Maniká miéhrabeqte ánínká ínébataq Nánibo tagarauge. ⁴⁷ Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe. ⁴⁸ Íné oga mía mía topáh múge. ⁴⁹ Pehipi ko topáhmé iteinahbúréhga uworapeq méra naruera íre oga mía pehipi pukuwe. ⁵⁰ Íópeqté tópáh tumiónsábé nehra kegá íre pukigehe.

⁵¹ Íné íópeqté oga mía mía topáh múge. Íné nehra kegá oga mía míaiagehe. Mah kehiná kéhíná oga mía míaiagehéna íné pukinie.

Míayabe náíéna topáhmé néne niwaq mire úwe.

Sísaga wene korahqkakáq awaqkakaqsábé irarú ehwehne.

⁵² Asiu kegá seyensabé ehwehéra, Mah aníné awaqme árahue náinkéhbo uwana ⁵³ Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wehukení úku aníné korahqkakáq niwaqkakáq peh áwé tagah kegá oga mérapeq íre awaq míáhwe. ⁵⁴ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe. ⁵⁵ Oga mía mía tahutáhúqmé néne korahqkakáq niwaqkakáq míre.

⁵⁶ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá ínéba mía míaoewe. Ínéga seba mía míauge.

⁵⁷ Íné eqmaq núwéh ání, Nánibo oga mía míai puana íné moq oga mía míauge. Íné oga mía míaunderah íné nehra kegá oga mía míaiagehe. ⁵⁸ Íné íópeqté tú tópáh íre iteinahbúréhga no naneq tahnsáne. Segá pehipi ko topáh naruera íre oga mía míaoewe. Íópeqté tú tópáh nehra kegá oga mía míaiagehe úwe.

⁵⁹ Sísaga mi ehwéh Kápénéáma suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe.

Sísawe oganúq itahráhi ehwéhnikákáq áníne.

⁶⁰ Áhnte we kéro kega mi ehwéh irera seye náhenéra, Minawé anotah pagégé éhwéh míre. Inseréhga iragéhbo uwe. Inseréhga iragéhbo éra ehmuníq éhmúníruwana ⁶¹ Sísaga wene arupipeq sene ehweh irena sensabé, Amahnága teiú éhwéhnsabé iuwahriehro? ⁶² Íné wehukení úku anínká túrabeg mó kionaq tagéq aneq iwíáhonehbo? ⁶³ Manikáne Awanka oganúq ítéhre. Peh wehukega íre miraorahowe. Teiú éhwéhnsabé Manikáne Awanka oganúq ítéhre. ⁶⁴ Ite mó kegá aiq pútare aintáhwaqme mó kegá íre aiq pútare aintáhwe úwe.

Sísaga wene arupipeq wensabé íre aiq pútare átó kereq wene naruo koweriranaú anínseq tagario púana mi ehwéh irarúwe. ⁶⁵ Sísaga sensabé, Minayabe mah ehwéh teiewómé wehukega pehipi ínéba íre sighe. Peh Nániboga sabiri kegá ínéba sighe úwe.

⁶⁶ Úwara áhnte we kéro kega Sísá auwera mó íre kérowe. ⁶⁷ Sísaga ite airápété téhranité kérahwána keyábé, Ite moq nuweq pokonehbo úwe.

⁶⁸ Úwana Sáímóni Pítaga wensabé, Itene Wahnahno, inseba pokonehknono? Arene ehwehnka oganúq itahráhire. ⁶⁹ Are Maniká míéhrebeqte kaweqtaq mía míáoña aní móne. Aiq tagarione. Minayabe aiq pútare atone úwe.

⁷⁰ Úwana Sísaga itensabé, Ite airápété téhranité omaq itaráuge. Ite míáhrabeqte ání owainawane anine úwe. ⁷¹ We Sáímóni Ísíkáriótime ahninkáwá Súrásansabé irarúwe. We airápété téhranité míórabeqte anínká Sísane naruo weba koweriranaúwe.

7

Sísaga mó ke táhutahururabeq koragó ehwehne.

¹ Asiu kegá Sísá subíyehoéna wega Súría marákórápéq íre kuriá peh Kehrari marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue ah noguwe. ² Asiu kegá saqmaq saqmaq nahmarí pearera táhutahuru tanáhráq áhnbóránúwe. ³ Wenábáqmarinká Sísansabé, Ómi are kéréh kegá arene arambehri taganehboq mahtaq sue Súría marákórápéq pokúno.

⁴ Arega anotah aní míankehboq kopípéq arambehriinehboq ábóraq arambehriúno. Arega ótaq sansá mirainaraq mah kehiná kéhíná kosokigiúno uwe. ⁵ Wenábáqmarinká Sísansabé íre aiq pútare ató púara mi ehwéh iraruwe.

⁶ Sísaga sensabé, Amahnága íné anotah aní míó tánáhráq íre suriéhre. Ahriahriwe itene tanáhráre. ⁷ Ahbabáq kehinánká itensabé suwahbehre. Sene ahbabáqsabe teriu púana ínensabe suwahriehre. ⁸ Iteite táhutahurorabeq pokurero. Íné anotah aní mé tanáhráq íre suriéh púana táhutahurorabeq amahnága íre pokinie ⁹ éna Kehrari marákóráq peh mitaq míowe.

¹⁰ Táhutahururabeq wenábáqmarinká kuwana Sísaga epéráhpérue mitaq suena Sarúsarama suwahpeq táhutahururabeq pokúwe. ¹¹ Sísansabé anebahréra Asiu kegá táhutahururabeq mó kebá mó kebánue kasenéra, Sísá eheq míehro éra kasenuwe. ¹² Míó kega Sísane sánsánsabé ehmuniq éhmúníréra mó kegá, We kaweq aní míre uwara mó kegá, Írakaumo. We péhe aní míre uwe. ¹³ Se Asiu kené wahnahmarínsabé áhreu puara Sísá éhweh íre pahsúowe.

¹⁴ Táhutahuru tanáhráq ákáhtaq parabagútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna síwáhnorúwe. ¹⁵ Síwáhnorúwara Asiu kegá áhtenéra mahraréra, Íre sigarue tagariéh aní míre. Árahue ahtebia aní úkurairo uwe.

¹⁶ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga iwáhnoru ehwéhmé íre ínébataq néne iwíáhe. Mina íné eqmaq núwéh aniné iwíáh wíre. ¹⁷ Ínéga iwáhnoru ehwéhmé Manikáne iwíáhbópoq peh ínébataq néne iwíáhbópoq teiúge iwíáho? Manikáne arambehriyabé arutaboirena mirainauge iwíáhi anínká néne ehwehme íre peh ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh wíre ue tagari-ankehe. ¹⁸ Wewene ehweh síwáhnori anínká wewensabé iwíáh iwíáhire. Eqmaq núwéh anínsabé iwíáh iwíáh atónsábé íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge.

¹⁹ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga naho teiu mino. Mi ehwéh ite íre íráhwe. Amahnága íné nubiúq sueyabe ite aneqsabé iuwahbehro úwe. ²⁰ Úwara míó kega wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéh púah wega inserahni iwíáhóne. Are subiq suaneheme inseréhga irareo uwe.

²¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáhtáq íné peh morá ótaq sansánunsabé ite iwíáh kikirowe. ²² Mósísiga naho káriq anímáigáúné síú amurúruwe sansa teiuwe. Íre Mósísiga peh iteinahbúréhga mi sansá áhwárarówe. Ite ahrena ahrena wehekáh mi sansámé mira aruqarurowe. ²³ Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhneho éq itega mi sansá ahrena ahrena wehekáhnkákáq mira aruqarurowe. Mira

aruqaruome ínégá ahrena ahrena wehekáh wehukení kaw-
eratáráunsabé árahinsabé abiahnsa aintaho. ²⁴ Apubúue tagéq
íre kaweq iwíáhéq ehweh aintaho. Peh tábúsoqme iwíáhue
tagéq irarero úwe.

Sísa inseboue kabaru ehwéhne.

²⁵ Táhmaro Sarúsarama suwahpeqte kégá kasenéra, Segá
subiq suaneherao anímé mah anípo? ²⁶ Wega mahtaq
ábóraq síwáhnorirara wahnah kegá peh túbáh agowe. Túbáh
agonsabé mah anímé wehuke merirena kaweraritankeheéna
Manikánka omaq ato aní míre iwíáhowapómo. ²⁷ Mi aní we-
nawahpeq aiq tagarione. Manikánka omaq ato anínká sínaraq
wenawahpeq ómiga íre tagariagehe uwe.

²⁸ Uwana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh tápéqté
mátábúrápéq Sísga síwáhnorena anotahtaq mahraréna,
Itega íné tagarione éq nánuwahpeq tagariáhwe. Íné tutaume
íre ínébataq néne iwíáhga tutaue. Íné eqmaq núwéh ání
we aiq pútaq aní míéhraq itega we íre tagariáhwe. ²⁹ We
míéhrobeqte tutaugana wega íné eqmaq núwéh púana ínégá
we aiq tagaríoge úwe.

³⁰ Uwara sega wene ehweh irera iwíáhéra, We táhtoranéhe
uwe. Sísa pukú tanahráq íre surio púara sega peh áwé tagowe.
³¹ Áhnte míó kega, Sísansabé aiq pútare atówe atera mahraréra,
Sísga áhnte otáq sánsá mirai puana Manikánka omaq ato
anínká sínaraq wega miraína sansánká Sísga miraurai otáq
sánsá kiotaikinabo uwe.

Sísa táhtoraneheéra párisiwarí eqmaq súó ehwehne.

³² Soruparió kega Sísga arambehriyabé ehmuníq
éhmúníruwara Péhrasi kegá írówe. Manikáne ehweh mibeq
mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Sísa táhtoraneheéra sene
párisiwarí eqmaq súówe. ³³ Sísga mahraréna, Iteba wahto
tanahráq ména anehe íné eqmaq núwéh ánípá pokinie. ³⁴ Itega
íné ninebahrirataqmé íre taganeheqmóe. Íné pokonarabeq
ite íre kioráhowe úwe.

³⁵ Úwara Asiu kegá seye mahraréra, We eheq pokinabo?
Ite anebahréq we íre tagahrahúnarabeq eheqpo? Mó nahnsó
suwahpeqte Asiu kébá pokinabo? Káríki ehwéhno ke suwah-
peq pokue síwáhnorinabo? ³⁶ Ite íné ninebahrirataqmé íre
taganeheqmóe ire. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Íné
pokonarabeq ite íre kioráhowe ire. Wega irarime íre iahtebóna
ehwéhne. Mí ehwéhme aneq ehwéhpómo uwe.

Oga mía mía aráhnónsábé éhwéhne.

37 Mi tahutáhúré tanáhráq anehete wehekáh tánáhráq anotah tanáhráre. Mi wehekáh Sísaga iriwe ména anotah-taq mahraréna, Ite tahbobóinaraq ínéba sure sewe nahro. 38 Ínénsabe aiq pútare aintáh kéné sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire. Manikáne ehwehnka irarinserah sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire úwe.

39 Mah ehwéhnúmé Sísaga Manikáne Awansabé irarúwe. Sísaga Maniká míorabeq íre kirio púana Manikáne Awa íre eqmarowe. Sísaga iwíáhéna, Nániboba pokonaraq ínénsabe aiq pútare aintáh kébá Manikáne Awa kieqmaranie íwíáhuwe.

Sísansabé íre peh morá íwíáhunsabé éhwéhne.

40 MÍÓ kega wene ehweh irera táhmaroga mahraréna, Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaranie ú anímé we wire uwe. 41 MÓ kegá mahraréna, Manikánka ite meirena kaweraitankehéna peh morá aní omaq atowe. We mi aní míre uwara mó táhmaroga mahraréna, Manikánka omaq ato aní íre Kehrari marákórápéqté aní míre. 42 Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka omaq ato anímé Tébiti kahnáh aní míre. We Tébitine marakórapeqté Pétáriéma suwah-peqte aní míre ire. (Buk Song 132.11; Maika 5.2)

Manikáne sehiranka aiq mahrari mino uwe.

43 Sísansabé mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe. 44 Táhmaro kegá táhtoranéhe íwíáhéra íre táhtosa pehragowe.

Wahnah kereqka íre aiq pútare atáh éhwéhne.

45 Eqmaq súo parísíwárínká Manikáne ehweh mibeq mah-beq aritáh kéreq Péhrasi kereqpa kouwekuwe. Kouwekuwara sega sensabé, Aneqsabé Sísá íre meqmeq seo uwe. 46 Uwara parísiwarínká sensabé, Wega irari éhwéhnká moke mó kené ehweh kiotaikire uwe.

47 Uwara Péhrasi kegá parísiwarínsabé, Itega moq wene péhe éhwéhnsabé aiq pútare ataho? 48 Wahnah kereq ite Péhrasi kereqka wensabé íre aiq pútare atona wino. 49 Manikáne sansá íre írátíáh kégá sebatag Sísansabé aiq pútare atáhe. Mi ke iraipéq pokoneherao ke wóe uwe.

50 Níkóríma, menah tanáhráq Sísaba sú aninká we Péhrasi anínéna wenawahrah Péhrasi keyábé mahraréna, 51 Manikánka sehgióro ú ehwehnká anereiro? Wehukení pehipi ehweh ato iro? Írakaumo. Ebeqme wehukeníne ehweh íreq wene arambehri tagaríáhro. We ahababárinaraq anehemé ehweh ato ire úwe.

52 Úwara sega wensabé, Are moq Kehrari marákórápéqté ánipo? Manikáne ehweh púkuipéq kabarue tagáhno. Manikáne

ehweh irare kegá Kehrari marákórápéqté íre séyéowe ⁵³ [éra sene nahtapeq abae aguwe.

8

Ahbabáq ini Sísaba meqme ku ehwéhne.

¹ Sísaga Óríwi sawéhrápéq pokúwe. ² Ahbiahipeq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwe. Kibekúwara ómi mío kega weba suwana wega tútuue ména síwáhnorúwe. ³ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka ahbabáq ini sabiruera meqmera wehekeq ákáhpi móátówe. ⁴ Móátéra Sísansabé, Íwáhnoraníno, mah iní mó wehgá abariiraq tagéq táhtoqme meqme súne. ⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh nká mina tahnsa ahbabáq ininsó ebahtaté tuparuqme subiq súáhro ire. Arewe aneq iwíáhono uwe. ⁶ Sísaga íre tábúsoqme irarinaráqmé wensabé ehweh ataneheéra áhwárawe tagéra kasenuwe.

Kasenuwana Sísaga taebewe ayahnkaratáté obe marákórác sehiranúwe. ⁷ Sega mó kasenaq mó kasenaruwana Sísaga iriwe ména sensabé, Íre ahbabári anínká ebeqte ébáh mewe tuparuankéhe ⁸ éna mó taebewe ayahnkaratáté marakóraq sehiranúwe. ⁹ Mitaq mío kega wene ehweh irera abowah weh ebeq mótaq mótarue pokuwe. Ómiga Sísá auwera pokuwana Sísaga tútuue míorabeq peh morá mi inínká iriwe míowe.

¹⁰ Sísaga iriwe ména mi inínsábé, Are meqmera se ke eheq míaño? Sega íre ehweh ataho úwana, ¹¹ Írakaumo úwe. Írakaumo úwana Sísaga wensabé, Ínéga moq íre ehweh ataníe. Pokéwahno. Mó ahbábárinehboq kaweqtaq míaño úwe.]

Sísá téhrehnka inserahni anínsábé éhwéhne.

¹² Sísaga sensabé mó mahraréna, Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge. Íné séniréh ánínká íre sunkíkírirabeq nogena peh kaweqtapéq téhrehrabeq noginkéhe úwe. ¹³ Úwara Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Arerensabé iraréne. Arene ehweh íre aiq pútaq ehwéhne uwana

¹⁴ Sísaga sensabé, Néne sánsánsábé irarume aiq pútaq ehwéhnuqe. Íné tutaaurabeqkakáq íné pokinieurbekakáq tagarío púana aiq pútaq ehwéhnuqe. Íné tutaaurabeqkakáq íné pokinieurbekakáq íre tagaríáhwe. ¹⁵ Wehukenínká iwíáhinserah iwíáhéq ehweh aintáhwe. Ínéga amahnága moke wehukeyabé íre ehweh aitóge.

¹⁶ Ínéga ehweh aitáhnaraq tábúsoqme ehwéh aitaníe. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míai puana íné íre ahbabáq iwíáhorahéna peh tábúsoqme ehweh aitaníe. ¹⁷ Itega, Manikáne

ehweh sehgiune eme mi ehwéhniká mahraréna, Téhranitégá morá éhwéhnoyana sene ehweh aiq pútaq ehwéhne ire. ¹⁸ Néne sánsánsábé teiúgana Nánibo, íné eqmaq núwéh áninká moq néne sánsánsábé teíre úwe.

¹⁹ Úwara sega wensabé, Arenabo eheq míehro uwana Sísaga sensabé, Ínéreq Nániboreq íre tagariáhwe. Íné tagariáhtáq tahirímé Nánibonkakáq tagariáh irino úwe. ²⁰ Mi ehwéh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq sene móne maqmaru paqnáh wahtotaq Sísaga síwáhnorúwe. Íre we puké tanahráq púara mó kegá we íre táhtoqmera móátówe.

Sísaga, Íné pokinieurabeq ite íre kioráhowe ú ehwehne.

²¹ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Íné pokinie. Itega íné ninebahréq itene ahababáqkakaq pukoneheqmóe. Íné pokinieurabeq itega íre kioráhowe úwe. ²² Úwara Asiu kegá seye náhenéra, Íné pokinieurabeq itega íre kioráhowe ire. Árahinsabé mi ehwéh irariro? Wewega wewe subiqmena pukinabirapómo uwe.

²³ Uwana Sísaga sensabé, Ite mahtaqté ké wóe. Íné íopeqté ání múge. Ite mah marákóipéqté ké wóe. Íné íre mah marákóipéqté ání múge. ²⁴ Itene ahababáqkakaq pukoneheqmóe teiúge. Ínénsabe áwahe aní míreue íre aiq pútare aintéhrataq itene ahababáqkakaq pukoneheqmóe úwe.

²⁵ Úwara sega wensabé, Are insebo uwe. Are insebo uwana Sísaga sensabé, Íné tei teinu aní múge. ²⁶ Itega miraonsabé áhnte ehwéh kéhre. Áhnte ehwéh aitaahráhuge. Íné eqmaq núwéh ání aiq pútaq aní mía míai puana mah kehiná kéhiná wega teni tenini ehwéh teiúge úwe. ²⁷ Sísaga Maniká Wenabonsabé teriuwara míó ke íre írówe.

²⁸ Sísaga sensabé, Itega íné wehukení úku aní awankátaq táhpawe pankeréhataq íné wenahni míre éq ahtebagehe. Íre ínénéga iwíáhéna iraruge. Peh Nániboga teninsabé teiúge. Minaaqaq ahtebagehe. ²⁹ Íné eqmaq núwéh áninká ínéba mía míaire. Ínéga we awahbeh arámbéhrí kawerue mira aruqarurunsabé wega íre nuwena pokire úwe. ³⁰ Mi ehwéh irarúnsabe áhnte míó kega wensabé aiq pútare atówe.

Aiq pútaq ehwéhniká soraq iuwankéhe i ehwéhne.

³¹ Wene ehwehnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atówana Sísaga sensabé, Itega néne ehweh págegeue ambubu atíéhataqmé peh mi tanahráq aiq pútaq íné séniráh ké míagehe. ³² Íné séniréhataq aiq pútaq ehwéh ahtebehrana mi ehwéhniká soraq iuwankéhe úwe.

³³ Úwara sega wensabé, Ite Ébárahma kahnáh miónara mó kegá náhgáqtate íre iyarówe. Minayabe ite soraq iuwankéhe irarenawe árahinsabé irareno uwe.

³⁴ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ahbabáq aruqaruro ke sene ahbabáqka iyaréhre. ³⁵ Ahbabáqka iyaréh kegá Nánibone nahtapeq íre míahrahowe. Írakaumo. Peh morá wene animárínká mía míaoewe. ³⁶ Íné Manikáne ahninkáwágá pugeq iuwáhnaraq ahbabáqka mó íre iyarahrhire.

³⁷ Íné tagaríomé ite Ébárahma kahnáh míáhwe. We kahnáh méq itene irupipeq néne ehwehnka íre kagai puaq itega íné nubonehe íwíáhowe. ³⁸ Nániboga íné sokigi anínsábé teiúge. Itewe iteriboga íwáhnori sansá mira aruqarurowe úwe.

Owainawane sánsánsábé éhwéhne.

³⁹ Péhrasi kegá Sísansabé, Ébárahma iteribo wire uwe. Uwana Sísaga sensabé, Ite Ébárahmane animári míáhtáq tahirí wene sánsá mirao irino. ⁴⁰ Aiq pútaq ehwéh Nániboga teni tenini ehwéh teiúgaq itega íné nubonehe íwíáhowe. Itega mira onserah Ébárahmaga íre miraúwe. ⁴¹ Iteriboga mira aruqarurinserah miraowe úwara sega wensabé, Iteinoréh ahbabáq ininsó míáhwe íwíáhono? Iteribo íre áhnte, peh morá Manikáne uwana

⁴² Sísaga sensabé, Maniká Iteribo iraq tahirímé ínénsabe irutaboiraíntáh irino. Maniká míéhrabeqte tumíoge. Íre néne íwíáhga tumíoge. Manikánka eqmaq núwátáirana tumíoge.

⁴³ Néne ehweh árahinsabé íre iraho? Itega néne ehweh iuwahrieh puaq íre íráhwe. ⁴⁴ Ite owainawane animári móe. Owainawanka ahbabáq sansansábé awahbehnserah itega wene sánsá miraéyabe iuwahbehre. Áwahewé we mó ke subiq suo ani míowe. We íre aiq pútari aní míéh púana péhe éhwéh tei teinire. Wega péhe aní ména péhe sánsá áhwáró púana péhe éhwéh tei teinire. Wene sánsáne.

⁴⁵ Íné aiq pútaq ehwéh teiúnsábé itewe íre aiq pútare aintáhwe. ⁴⁶ Íné ahbabáq ani míre irarénawe insega irariro? Íné aiq pútaq ehwéh teiúmé aneqsábé íre aiq pútare aintaho? ⁴⁷ Manikáne animárínká wene ehweh íráhwe. Ite íre wene animári míáh púaq wene ehweh íre íráhwe úwe.

Sísaga, Ébárahma íre míotaq míáhwa aní múge ú ehwehne.

⁴⁸ Asiu kegá wensabé, Are Sámária marákórápéqté aní míahnana owainawanka arene arupipeq míéhre. Aiq pútaq ehwéh irarúne uwana ⁴⁹ Sísaga sensabé, Nirupipeq owainawa íre míéhre. Nánibonsabé íwíáh íwíáhugaq itega ínénsabe íre kaweq ehwéh aintáhwe.

⁵⁰ Anotah aní míómé íre ínénéne íwíáhe. Nánibo mah kehíná kehíná saraqmarahna aninká wewega anotah aní míáhno

aintéhre. ⁵¹ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe úwe.

⁵² Úwara Asiu kegá wensabé, Owainawanka arene arupipeq miéhraq amahnága aiq tagarione. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe eno? Ébáráhmareq Manikáne ehweh iraru kereq ómi puku mino. ⁵³ Ébáráhma iteribo pukúnsabe arega, Íné Ébáráhma kiotaiqme aní míóge íwíáhono? Are iwíáhónawe inseúge íwíáhono uwe.

⁵⁴ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga ínénénsabe iwíáh íwíáhutaq tahirímé mina abehq náneq úki irino. Nániboga ínénsabe iwíáh íwíáh aintéhre. Nánibo itene Manikáne eme ⁵⁵ itega we íre tagariáhwe. Ínéga we tagarióge. Ínéga we íre tagarióge teiútáq tahirímé íné ite tahnsá péhe aní míó irino. Ínéwé we aiq tagarióge. Wene ehweh irena wene sánsá mira aruqaruruge.

⁵⁶ Iteinahbú Ébáráhmaga íné tanáhráqsábé iwíáhue níwénunéna iwíáh íwíáhúwe. Anehe íné tagéna wene arupipeq eyoyóúwe úwara ⁵⁷ Asiu kegá wensabé, Are íre aboawah weh míahna puah Ébáráhmawe árahue tagariahno uwe. ⁵⁸ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ébáráhmawe íre míotaq míáhwa aní múge úwe.

⁵⁹ Mi ehwéh irera sega ebahtaté tuparuqme subiq suaneheéra mi ebáh kabarue meyówe. Meyówana Sísaga taqnobague Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté tueyokúwe.

9

Aura pira aní kawerato ehwehne.

¹ Sísaga ah nogutaq aura pira aní, ítaq mahbí tagówe. ² Wenanoga maqmiotaq aura pira aní maqmarowe. Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, wenanoga aura pira aní maqmaronsabe insega ahbabárúo? Aura pira anínká ahbabárúo? Wenanoiboga ahbabáruyao? Insega ahbabárúo kasenowane.

³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Íre wereq wenanoiboreqne ahbabáqsabe aura pira aní miéhre. Itega Manikáne arambehri tagagehéna we aura pira aní miéhre.

⁴ Íné eqmaq núwéh aníné arambehri téhrehraq miraonehe. Penkínaraq ómiga íre arambehriorahúne. ⁵ Ínéwé mah marákó marákó mé tanahraqmé mah kehiná kéhiná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge úwe.

⁶ Miraréna marakóraq tehqniarena wene ayahnkarataté marakó abiróúwana seraweh úkúwe. Mi seráwéhraté aura pira aníné aurátaq abaq marena ⁷ wensabé, Síróáma kawéhúpipéq móbabeq paberúno úwe. Sene ehwehme Síróámawe eqmaréh

ání míre. Móbabeq paberúno úwana wega pokue móbabeq paberúwana wene aura kaweragúwana kouwekúwe.

⁸ We aura pira ání míotaq ineh inehúwara wenawahraheq mó kereqka taga tagauwe. Wegá kouwekútaq mi kegá aura kaweragú aní tagéra mahraréra, Mi anímé tútuue ména ineh inehi anímé webo kasenuwe. ⁹ Mó kegá, We wire uwara mó kegá, Írakaumo. Peh we tahnsá ání míre uwe. Uwana mi anínká mahraréna, Ite irare anímé íné úge úwe.

¹⁰ Úwara sega wensabé, Arene aura árahue kaweragirowana ¹¹ wega sensabé, Sísae ue áwírató anínká serawehraté niurapi abaq intena ínénsabe, Síróama kawéhúpípéq móbabeq paberúno tenírana móbabeq paberugana niura kaweragire úwe. ¹² Úwara sega wensabé, We eheq míehro uwana, Íné íre tagarióge úwe.

Sísaga kaweratonsabe Péhrasi kegá ehwehu ehwéhne.

¹³ Segá aura kaweragú aní meqmera Péhrasi kebá móátówe. ¹⁴ Sísaga seraweh mirarena wene aura kawerato tanáhráq ahrena ahrena wehekáhne. ¹⁵ Péhrasi kegá aura kaweragú anínsábé kasenéra, Arene aura árahue kaweragirowana wega sensabé, Serawehraté niurapi abaq intéhrana pabeq paberugana amahnága niura kaweragire úwe.

¹⁶ Úwara mó Péhrasi kegá mahraréra, We ahrena ahrena wehekáhté sánsá anetaníbo íwíáhi puana we íre Manikánka eqmaréh ání míre uwe. Uwara mó kegá mahraréra, We ahbabáq aní tahirímé mina tahnsa ótáq sánsá árahue mirai iripo uwe. Mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe.

¹⁷ Segá aura kaweragú anínsábé mó kasenéra, Arene aura kaweratéh anínsábé, Arega aneq iwíáhono uwana, We Manikáne ehweh irari aní míre úwe.

¹⁸ Sísaga aura pira ání kaweratonsabe Asiu kegá íre aiq pútare ató púara wenanoibo akéqsábé síáhrabue kasenuwe.

¹⁹ Kasenéra, Mah aní itenahnipo? Maqmíónaraq aura pigúo? Amahnága wene aura árahue kaweragirowana uwe.

²⁰ Uwara wenanoiboga sensabé, We itenahni míre. Teh maqmarahwáyataq aura pira ání maqatahwáye. Mina aiq tagarioye.

²¹ Amahnága we tagahrahinsabé íre tagarioye. Wene aura kaweratéh ání íre tagarioye. Wensabé kaseniranao. We anonani púana irarerahire uye.

²² Wenanoibo akéqká Asiu keyábé áhreuya puara mi ehwéh iraruye. Wene aura íre kaweragútaq Asiu kegá sío síoéra, Sísawe aiq pútaq ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ató aní míre atáh ké momiwí nahtápéqté kaqsuanéhe uwe. ²³ Minayabe wenanoibo akéqká Asiu keyábé, We anonani míre. Kaseniranao uye.

²⁴ Asiu kegá aura kawerato anínsábé mó áhrabéra wensabé, Peh morá Manikánsabe iwíáh iwíáh ato. Ite tagarionawe arega iraréna anímé ahbabáq ani míre uwe. ²⁵ Uwana wega sensabé, We ahbabáq anipómo. Íné íre tagaríoge. Íné aura pira ání mía míaugana amahnága néne niura kaweraintéhre. Peh mina aiq tagaríoge úwe.

²⁶ Úwara sega wensabé, Wega aneq miratehro? Arene aura árahue kaweratehro uwe. ²⁷ Uwana wega sensabé, Métáq teiúgaqme íre íráhwe. Mónkakáq aneqsabé teinínkono? Ite moq we kéranéhbo úwe.

²⁸ Úwara wensabé ehweh atera, Are we kérahna aní míahnaq ite Mósisi kérona anímári múne. ²⁹ Manikánka Mósisi ehweh teawuwaq aiq írátione. Arega iraréna anímé eheqte anipómo. Ite íre tagarione uwe. ³⁰ Uwana wega sensabé, Wenawahpeq íre tagaríáh ánínká niura kaweraintéhnsábé áhtené sansane. ³¹ Manikánka ahbabáq kene ehweh íre íréhre. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh kéwé Maniká awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé Manikánka mi kené ehweh íréhre. Mina aiq tagarione. ³² Naho mó kegá aura pira áníné aura íre kaweratowe. ³³ Néne niura kaweraintéh ání Manikánka eqmaréh áníne. We peh wehukení tahirímé niura íre kaweraintahráhi irino úwe.

³⁴ Úwana sega wensabé, Are ahbabárorabeqte ání móne. Árahue iwáhnorinibo éra we momiwí nahtápéqté kaqsúówe.

Kaweragú anínká Sísansabé aiq pútare ato ehwehne.

³⁵ Sísaga we kaqsue ehweh irena mi aní tagéna wensabé, Wehukení úku anínsábé aiq pútare aintahno úwana ³⁶ wega Sísansabé, Are wehukení úkóna anípo? Arensabé aiq pútare ataníboq tenio úwe. ³⁷ Úwana Sísaga wensabé, Arega íné wehukení úkurau aní aiq tagáhne. Amahnága ehweh teawú ání íné úge úwe. ³⁸ Íné úge úwana wega Sísansabé, Néne Wahnah mone. Arensabé aiq pútare atóge éna iwíáh iwíáh atowe.

³⁹ Sísaga mahraréna, Wehuke saraqmaranieéna marakóipeq tumíarauge. Tumíaraunsabé aura pira kegá tagariagehe. Ite aiq tagarione iwíáho ke íre tagariahraho ke úkigehe úwe.

⁴⁰ Úwara Sísareq míó Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Ite moq íre tagariahrahúna keabuno uwe. ⁴¹ Uwana Sísaga sensabé ite aura pira ké míáhtáq tahirímé itene ahbabáq íre kaga irino. Itega tagarione ensabé itene ahbabáq peh kagaire úwe.

10

Sipisípiqsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsárápéq íre ségia móbeq séogesáhago kéwé se

aebó kéera subónehboq náio e ke wóe. ² Onsarapéq séyéi anímé we sipisípiqmariné wahnah mire. ³ Sipisípiqmarínká wene ehweh íráhwana méhpehte wáhnáhnká onsa siaréhre. Sene wahnahnka wene sipisípiqmarínsábé sensíwírué síáhrabéna ebeq túirara anehe tueráhwe.

⁴ Wene sipisípiqmarí máhpeq moke tuegue we ebeq pokirara wene ehweh íráh púara anehe kaqme kéréhwe. ⁵ Se mó aní íre kéréhwe. Wene ehweh íre íráh púara áhreéra kobeq séberowe úwe.

⁶ Sísaga mi pabéqmé éhwéh síwáhnorúwara mío kega mi ehwéhnsábé íre ahtebowe.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Íné sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsá uge. ⁸ Íné mahtaq íre míáhwataq su kewé se aebó ké éra subónehboq náio e ke wóe. Sipisípiqmarínká sene ehweh íre írówe. ⁹ Íné onsa uge. Manikánka ínébansabé kira ke kaweraritankéhe. Kaweraritahnara méhpehpeq kierueue táhutahuq nagehe.

¹⁰ Aebó kégá aebóonehéera sewe. Subiq suanehéera sewe. Moke íre kaweraruanehéera sewe. Ínéwé ite oga mía míaiagehéna tumíarauge. Oga mía mía sansánká itene irupipeq obenkítíankehéna tumíarauge.

¹¹ Íné sipisípiqmariné kaweq Wahnáh múge. Kaweq wahnáhnká sipisípiqmarí séhréh aritankehéna pukorahire. ¹² Mó anínká íre sene wahnahnurá peh arambehri aní púana sipisípiqmarítáq íre kaweq wahnáhnarítéhre. Wega wahnahnirana úrinsi íá sirana tagéna we péhnehoéna áhre pehbeheráh pokire. Íre wene sipisípiqmarí púana suena pokire. Pokirana úrinsi íánká sipisípiqmarí subipáhqnahpahrirara kobeq séberowe. ¹³ We peh arambehri aní míéh púana sipisípiqmarínsábé anetaníbo íwíáhéna suena pokire úwe.

¹⁴⁻¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Ínéga Nánibo tagariógana wega íné tagariéhre. Itega tagarioyanserah néne sipisípiqmarí tagariógara sega íné tagariáhwe. Íné sipisípiqmariné kaweq Wahnáh múge. Sipisípiqmarí oga mía míaiagehéna pukinie. ¹⁶ Íre peh morá mahtaqté sípísípíq wahnahnatióge. Mó sipisípiqkákáq wahnahninauge. Sega néne ehweh iragéhe. Mi tanáhráq sipisípiqmarí moke peh morá sípísípíq nansó tahnsa míagehe. Ínébataq sene Wahnah míanauge.

¹⁷ Íné mó oga úkinieéna pukinie. Minayabe Nániboga ínénsabe arutaboiraintéhre. ¹⁸ Íre mó kegá iwíáhue nubiq suagéhe. Peh ínénéga iwíáhue pukinie. Íné iwíáhu tanáhráq pukéna mó oga úkinauge. Minayabe Nániboga, miraúno aintáráire úwe.

19 Sísane ehwehnsabé mó Asiu kegá mó iwíáhuwara mó Asiu kegá mó iwíáhuwe. 20 Íregárita q mío kega iraréra, Owainawanka wene arupipeq miéhnsabé we uwoyansa aní úkire. Wene ehweh aneqsabé iraho uwe. 21 Uwara mó kegá iraréra, Owainawanka wene arupipeq miéh ánínká mahna tahnsa éhwéh íre íwáhnrorahí mino. Owainawanka aura pira aní íre kaweratahráhi mino uwe.

Mó kegá ite Manikáne ayahpíte íre meirahráhowe i ehwéhne.

22 Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq onsa sie iahreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísá Sarúsarama suwahpeq míowe. Mi tanáhráq ehbiehbeq tanáhráre. 23 Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq noguwe. Mi mapéq Sórómóni, anotah wahnáh ánínká pearowe. Sísaga mitaq noguwara 24 Asiu kegá weba sáhatawéra wensabé, Págege ehwéh iuwahriehre. Árahta q pahsuaníbo? Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato anímé arewe webó? Pahsuqme teio uwe.

25 Uwana Sísaga sensabé, Teiátáugaqme ite íre aiq pútare aintáhwe. Nánibo awahbeh arámbéhríunka néne sánsá tei teinire. 26 Ite íre néne sipisípiqmarí miáh púaq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe.

27 Néne sipisípiqmarínká néne ehweh irera séniráhwe. Séniráhwana se tagarawéna oganúq sítóge. 28 Oganúq sítógara se ahriahri íre taqnobagia niuráq matió púara mó kegá se néne niyahpíte íre merirahráhowe. 29 Nániboga ínéba sewiáhhro aritéhrara ínéba sewiáhwe. Nániboga moke kiota iqme aní miéh púana wega auráq matiéh púara mó kegá se wene ayahpíte íre merirahráhowe. 30 Nániboreq ínereq monseráh ánité úye úwe.

Sísaga Asiu ke teriu ehwehne.

31 Asiu kegá Sísá subiq suaneheéra ebahmarí mónkakák sirówe. 32 Sísaga sensabé, Nániboga kaweq arámbéhríúno tenínsabé, Wehuke kawerinieéna kaweq arámbéhríugaq tagahwe. Ah arámbéhríunsabé ebahnsatate nubonehe ewo úwe.

33 Úwara Asiu kegá wensabé, Are kaweq arámbéhríónayabé íre subiq suanéhe. Arega Manikánsabe éhruruónayabé subiq suanéhe. Are peh wehukení méwé Maniká múge ényabé suboneheqmúne uwe.

34 Uwana wega sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga itensabé, Ite manikámari móe atoge ire. (Buk Song 82.6)
35 Wene ehweh író keyabé, manikámari móe aritowe. Ite tagarionawe Manikáne ehweh ahriahri aiq púta q ehwéhne.
36 Manikánka omaq intena mah marákó márákóípéq eqmaq

núwátáire. Íné Manikáne ahninkáwá úge irarunsabé aneqs-abé abiahnsa ainteq Manikánsabe éhruru atahne irareo?

³⁷ Íné Nánibone arambehri íre mirautaq tahirímé néne ehwehnsabé anetaníbo íwíáhonsabé aiq kaweri irino.

³⁸ Ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe. Kaweq arámbéhríu puag mi arámbéhríyábé aiq pútare atáhro. Nániboga ínéba mía míairana ínéga Nániboba mía míauge. Minayabe itega kawerue iragéhboq néne arambehriyabé aiq pútare aintáhro úwe.

³⁹ Sega we mó táhtoraneheéra uwana Sísaga se suena pokúwe.

⁴⁰ Sísaga Sorana aroipéq seberaebéq Sóniga wání meri-urabeq mó pokue kowíowe. ⁴¹ Kowíowara áhnte kegá weba séra seye náhenéra, Sóniga ótaq sansá íre miraire. Minayabe anetaníbo. Mah anínsábé Sóniga moke irarurai ehwéh aiq pútaq ehwéhne uwe. ⁴² Mitaq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

11

Árásárúsi pukú ehwehne.

¹ Wehukení wenáwíq Árásárúsi awahreúwe. Wene anah-nowáraré sensíwíq Máhríareq Máhtarere. Se Pétáni suwah-peqte se ayobioqnáhnahne. ² Mó tanáhráq Máhríawe Sísane aigárátáq wéri abaq marena wene ayahrataté abaearowe. Weniyoq Árásárúsi awahreúwe. ³ Árásárúsi awahreú púara wenanahnorarégá mó aní Sísaba eqmaróye. Eqmaróya anínká Sísansabé, Arega arutaboiratahna anímé anotah awáhréire teawuwe. ⁴ Sísaga mi ehwéh irena mahraréna, Íre puké awáhré wíre. Mókake Manikánseq íné wenahninseqsabé íwíáh íwíáh aitagheéna amahnága we awahreire úwe.

⁵ Sísaga se ayobioqnáhnahnsabé arutaboiraritena ⁶ Árásárúsi awahreire ú irena téhtaréráq mitaq míowe. ⁷ Téhtaréráq ména ite we kérahwána keyábé, Súría marákórápéq mó pokonehe úwe. ⁸ Úwaq itega wensabé, Íwáhnoraníno, menah Asiu kegá ebahnsatate are subonehe íwíáhurowe. Arega mitaq mó pokinibo ewane.

⁹ Ewanana Sísaga itensabé, Pópoqnah kiembogi tanáhráqmé, wéhékáh tanáhráqmé, tunsorerí tánáhráqmé, mina moke téhreh tanáhráre. Mi tanáhráq nogó ké íre inahnsabówe. Téhreh puara ah nogómé íre inahnsabówe. ¹⁰ Inokáhpeq tanáhráqmé sunkíkíri puara ah nogómé inahnsabówe úwe.

¹¹ Sísaga itensabé mó mahraréna, Itene iyahnabo aní Árásárúsi aiq sugéhre. Sugéh púana koiri auwaníe úwaq ¹² itega wensabé, Itene Wahnahno, amahnága we sugéhnsabé mókake kaweraginae ewane.

13 Sísaga wewene arupipeq tagariomé Árásárúsi aiq pukire íwíáhúwe. Iwíáhéna Árásárúsi sugéhre teiuwe. Ite we kérahwána kegá mi ehwéh ireq Árásárúsi peh sugéhre íwíáhowane. 14 Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Árásárúsiwe aiq pukire. 15 Itega aiq pútare aintageheéna íné íre miónsábé pukime aiq kawerire. Puki aní koraganehboq máhoro úwe.

16 Tó máhsi wene wéhuwehu áwíqmé Tírímásie. Wega itensabé, Sísaga subiq súéhtrataq ite moq subiq suagéhboq kéranéhe úwe.

Sísaga, Oganúq sitahráhu aní múge ú ehwehne.

17 Sísaga Pétáni suwahpeq áhníbórá súwana mó anínká weba séna wensabé, Árásárúsi maisatówana itaréitaréráq kéhre úwe. 18 Pétáni suwahpeq Sarúsarama suwahpeq wahto kowara 19 áhnte Asiu kegá Máhtareq Máhriareqne siyoqkawa aiq pukire u írera se ónanahne siru úkiq sitaneheéra Pétáni suwahpeq seba suwe.

20 Máhriawe nahtapeq míowana Máhtaga Sísaga áhníbórá sire u irena Máhriá auwena Sísaga koweranieéna ahtapeq pokúwe. 21 Pokéna Sísaga séna wensabé, Néne Wahnahno, are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyoq íre pukurai irino. 22 Íné iwíáhume amahnágaákákq arega Manikánsabe miraúno inaraqmé mirainkehe úwe.

23 Úwana Sísaga Máhtansabé, Iteriyoq mó kieiriginkehe úwana 24 Máhtaga wensabé, Íné iwíáhume anehe tanahráq we mó kie iriginkehe úwana 25 Sísaga wensabé, Íné pusa ké irigoro aritahráhu aní múge. Íné oganúq sitahráhu aní múge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá pukéra mó oga úkuwe mía míaigehe. 26 Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá oga méra íre airaiq pukigehe. Mínayabe aiq pútare aintahno úwe.

27 Úwana Máhtaga Sísansabé kowe atena, Are Manikáne ahninkáwá wóne. Arewe ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní móne. Mínayabe aiq pútare atóge úwe.

Sísaga Árásárúsinsabé arutaboiréna íbisó ehwéhne.

28 Aiq pútare atóge éna Máhtaga pokue Máhriaba kéna epéráhpéréna, Íwáhnori aní séna arensabé áhrabire úwe. 29 Arensabé áhrabire ú irena Máhriaga apubúue kie irigue Sísaga pokúwe. 30 Sísaga se ónanahne nahtapeq íre séna Máhtaga kowerorabeq míowe. 31 Asiu kegá Máhriane aru úkiq ataneheéra wene nahtapeq míowe. Míowana Máhriaga apubúue kieirigue pokúwara tagéra kérowe. Árásárúsi maisarórabeq íbisanieéna pukire íwíáhéra kérowe.

³² Máhríaga Sísa míorabeq séna we tagéna wene aigárátáq arehunseraráq sewéna wensabé, Are mahta q míaronaraq tahirímé iteriyóq íre pukurai irino úwe.

³³ Máhríareq we kéro Asiu kereqka ibisowana Sísa tagéna sensabé anotah arútábóiraritena wene arupipeq págegeúwe. ³⁴ Sísa sensabé, Eheq maisatoo úwara sega wensabé, Itene Wahnahno, seragáhno uwe. ³⁵ Úwana Sísa íbisówe. ³⁶ Wega íbisónsabe Asiu kegá irarára, Tagahro. Pukurai anínsabé anotah arútábóiratéhre uwe. ³⁷ Táhmaro míó kega mahraréra, Aura pira ání kaweratárái puana Árásárúsi pukinauraitaq wega aneqsabé íre segaweratáráiro uwe.

Sísaga Árásárúsi oganúq ato ehwehne.

³⁸ Sísa arupipeq anotahtaq umeh aguwana maisaróabeq pokéna Árásárúsi maisia máíqtáq ebah kowana tagéna ³⁹ sensabé, Ebah meruáhro úwe. Úwana Máhta pukú aníné anahnowágá wensabé, Itene Wahnahno, itaréitaré wéhékáh kéh púana amahnága anotah karésá kúnkúninawire úwe.

⁴⁰ Úwana Sísa wensabé, Arega aiq pútare ainte Maniká míhrabeqte ótáq sánsá tagankehe teawú mino úwe. ⁴¹ Úwara sega ebah merúowana Sísa íopeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, néne ehweh irahnayabé kaweróne atóge. ⁴² Íné irátíómé néne ehweh ahriahri aiq irahne. Arega eqmaq núwátónayabé moke mahta q iriwe míáh kegá aiq pútare atagehéna mah ehwéh teawúge úwe.

⁴³ Teawúge éna Sísa anotahtaq áhrabéna, Árásárúsi, máhpeq tueyokúno úwe. ⁴⁴ Úwana pukú anínká tueyokúwe. Maisarówana wene aigára ayahnkara úbíqmáro ambántánkákáq tueyokúwe. Moke wene auranabiahnkakaq ambantataté úbíqme maisarówana minawarinkákáq tueyokúwe. Sísa sensabé, Ambantamarí pugeq áuwáhro úwe.

Wahnah kegá Sísa subiq suanehéera moraénu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Máhka 14.1-2; Árúka 22.1-2)

⁴⁵ Áhnte Asiu kegá Máhríareq siru ukiqsitanehéera oganúq atonsabe tagéra Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁶ Peh táhmaro tago kegá Péhrasi kebá pokue Sísa miraúnsabe teríúwe.

⁴⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka mó kaunsírí ké síáhrabéra momiwíue sío síoéra, Aneronehnikono? Mí anínká áhnte otáq sánsá mira aruqarurire. ⁴⁸ Itega pehragahnaraq wega mó mina inserahninawire. Minayabe ómiga wensabé aiq pútare atagéhe. Mirairataq Aroma kegá séra itega Manikánsabe

iwiáh íwiáh atona nah sokoruera itereq iteruwahrahreq íre kaweraitagéhe.

⁴⁹ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Káiyápásaga sensabé, Ite íre íráh ké wóe. ⁵⁰ Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá ánínká iteruwahrah kaweritanieéna pukinkehe. Mina aiq kawerire. Árahinsabé íre iraho úwe.

⁵¹ Káiyápásaga wewega íre iwiáhue irarúwe. Mi tanáhráq we Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah mío púana Manikáne Awanka wene arupipeq iwiáh atowana mi ehwéh irarúwe. ⁵² Íre peh morá Asiu ke kaweritanieéna pukinkehe. Moke Manikáne animári peh mahnana míahnsábé morábí míageheéna pukinkehe. ⁵³ Mi tanáhráqté sío síoéra, Sísave árahue subiq suanéhnkono íwiáhuwe.

⁵⁴ Minayabe Sísa Asiu ke míórabeq íre ábóraq noguwe. Wega mitaq suena Épáraíma suwahpeq anotah uwórápéq wahto kowana mitaq pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka mitaq kowíahwane.

⁵⁵ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq áhnte Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq mósoswaneheéra pokuwe. ⁵⁶ Sega Sísansabé anebahréra Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq míótaq seyensabé, Aneq iwiáho? Mah tahutáhúrúnarabeq Sísa íre sinawire íwiáho uwe. ⁵⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka ómiyabé, Sísa karábúsi aranéhboq tagehrataq sereiéro uwe.

12

*Máhríaga Sísave aigárátáq wéri abaq ato ehwehne.
(Mátíyu 26.6-13; Máhka 14.3-9)*

¹ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq áhníbóránútaq abapete morá wéhékáh kotaq Sísa Pétáni suwahpeq Árásárúsi, iriato ani nawahpeq kúwe. ² Sega penahnarabeqsabé táhútáhúq áwúwe. Máhtaga tíwe náriuwara Árásárúsireq mó kereq Sísarerue moráráq táhutahuruwe. ³ Máhríaga kaweq werí áhnte moné tahnsa wéri Sísave aigárátáq antiarena wene íre wahto ayáhrátaté sobarúq auwowe. Mi werí kaweq kunkúni werí púana nahupeq moke kaweq kungúnúwe.

⁴ Sísa kéro aní, wene naruo koweriranaú aní wenáwíq Súrásae. We mó awíq Ísikáriótie. ⁵ Wega Sísansabé, Mi werí áhnte moné tahnsa wérie. Aneqsabé mi werí 300 móné paiqmarena mi moné tabonah ke íre náriro úwe. ⁶ Mi ehwéhmé Súrásaga tabonah keyabé íre arutaboitaritasa pehipi irarúwe.

We aebó ání púana irarúwe. Itene morábí móné únáhtáq wahnahnéna mi moné aebó mewe paiqna paiqnaúwe.

⁷Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Íné maisaréhrataqsábé mi werí abaq intéhre. ⁸Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie úwe.

Árásárúsi subiq suanehe u ehwéhne.

⁹Áhnte Asiu kegá Pétáni suwahpeq Sísá míéhre u irera mitaq suwe. Íre peh morá Sísá tagéyabe suwe. Árásárúsi Sísaga oganúq ato aninseq taganeheéra suwe. ¹⁰Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Árásárúsi moq subiq suanehe éra sío síouwe. ¹¹Árásárúsi oganúq atonsabe tagéra áhnte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké suera Sísansabé aiq pútare ató púara Árásárúsi moq subiq suanehe íwíáhuwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40)

¹²Ahbiah tahnsá táhutahururabeqsabé su ke áhnte kegá Sísá Sarúsarama suwahpeq sinawire u irera ¹³ahtapeq koáwénunuwe. Áwénunéra awanká ayahnawe mewera anotahtaq mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Maniká áwírue si anínsábé iwíáh iwíáh atone. Ísara kené Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁴Manikáne ehwehnka irarinserah Sísaga tónki meqme mi kane abobiahtaq kierútu agúwe. ¹⁵Mi ehwéhkáká mahraréna, Sáióna* suwahpeqte kéó, íre áhreeq tagaríáhro. Itene Wahnahnka iteba sirana tónki áráhka áhkokóuwena sire ire.

(Sekaraia 9.9)

¹⁶Minayabe mi tanáhráq ite we kérahwána kegá íre iahtebahwane. Sísá oganúkéna Maniká míorabeq pokútaq ite mi ehwéh iahrreraq matawéq iwíáhéq, Mi ehwéhkáká irarinserah aiq miraurowe ewane.

¹⁷Menah tahnsa Sísaga Árásárúsi maisaróabeqte áhrabue oganúq atowara tago kegá mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸Tago kegá mi otáq sánsá mitaq teri mahtaq terinu puara áhnte kegá irera ahtapeq Sísá koáwénunuwe.

¹⁹Péhrasi kegá abiahnsanéra seye náhenéra, Aiq tagaho? Ite iuwahbeh arámbéhrí íre miraorahúne. Ómi mah kehinánká we kéréhwe uwe.

Oga mérapeq awaq meyabe ehwéhne.

²⁰Káríki ehwéhkákákáq kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéra táhutahururabeq kowíówe. ²¹Sega Pírípi, we Pétásáira suwahpeq Kehrari marákórápéqté ánípá séra wensabé, Ite

* **12:15:** Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

Sísa taganeheéq súne uwana ²² Pírípiga Ehntaru koreawuwe. Mi anitégá Sísa teawúyana ²³ Sísa sensabé, Íné wehukení úku anímé anotah aní úké tanáhráq awehraq tanáhráre. ²⁴ Kawerue írátíáhtao. Ayu pehipi kahnaraq íre iyanae. Mi ayú marakóipeq megue mugurúqme kirahnaraq áhnte mó será iyanae. ²⁵ Seyene iwíáhyabe sirutaboiro kewé oga mérapeq íre awaq míáhwe. Mah marakóipéq mé tanáhráq seyene iwíáhyabe suwahrieh kewé oga mérapeq awaq míáhwe. ²⁶ Néne arambehri miraéyabe inaraqmé séníráhro. Íné míáhnarabeq néne arambehrira kereq mía míaonehe. Néne arambehrira keyábé Nániboga kawerowe aritankéhe úwe.

Sísa pukínayabé ehwéhne.

²⁷ Sísa mó mahraréna, Nirupipeq anotah uméhínsabé Nánibonsabé aneq ehwéh teawinínkono? Nániboo, mi tanáhráq sineho teawinínkono? Írakaumo. Wehukene ahababáqsabe pukinieéna tumíarauge. ²⁸ Nániboo, áhnte kegá arenáwíq pankeráhro arito úwe. Úwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Néníwíq aiq pankeráhro arítóge. Mónkakáq mirainauge úwe.

²⁹ Soruparíó kega mi ehwéh írówe. Mó kegá, Puruburuire uwara mó kegá, Ílopeqté ánínká ehweh teawíre uwe.

³⁰ Uwana Sísa sensabé, Íre ínénsabe peh itega irageheéna mi ehwéh irarire. ³¹ Ahababáq kehiná kéhínánsabé ehweh arite tanáhráq amahnága awehrarire. Ahababáq kehiná kéhínané wahnah kaqsue tanáhráq amahnága awehrarire. ³² Segá íné marakóipeqté pankeréhrataq ómi ínéba sabirinie úwe. ³³ We pukína sansá sokigi ariena we pankeréhriansabé irarúwe.

³⁴ Soruparíó kega Sísansabé, Ite írátíonawe Manikáne ehwehnká mahraréna, Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní ahriahri mía míainkehe ire. Minayabe sega wehukení úki aní awankátaq táhparera pankerageheénawe árahinsabé irareno? Wehukení úki anímé insebo uwe. ³⁵ Uwana Sísa sensabé, Íné téhrehnka inserahnu aní iteba wahto tanáhráq míanie. Sunkíkírirabeq míáh kegá ah íre tagahrahéra aiq nogunapómo iwíáhowe. Minayabe amahnága íné téhrehnka inserahnu anípá míáhro. Sunkíkírirabeq míehboq ínéba míáhro. ³⁶ Iteba míótáq téhrehnka inserahninkehboq íné téhrehnka inserahnu anínsabé aiq pútare aintáhro úwe. Sísa mah ehwéh iraréna mitaq suena kopéragúwe. (*Buk Song 89.4, 36; Aisaia 9.7; Daniel 2.44, 7.14*)

Sísansabé íre aiq pútare atónsabe éhwéhne.

³⁷ Sísa áhnte otáq sánsámárínúwara tago kegá wensabé íre aiq pútare atera peh anetaníbo uwe. ³⁸ Minayabe Manikáne

ehweh irarú ani Áísáíaga irarú ehwehmé aiq pútaragúwe. Wegá mahraréna,

Itene Wahnahno, itega teriuna ehwéhmé sega íre aiq pútare aítáh mino. Itene Wahnahne ótaq sansámárimé tagéq anetaníbo iwíáho mino úwe. (Aisaia 53.1)

³⁹ Minayabe sega íre aiq pútare atahráhowe ire. Áísáíaga mó mahraréna,

⁴⁰ Manikánka siura mótúritena sirupipeq págege arítéhre. Minayabe sene siura íre ebioráhowe. Peh mótúrawéra sirupipeq íre ahtebowe. Segá ínéba íre sewe. Minayabe sene ahbabáq íre kawerarítóge úwe. (Aisaia 6.10)

⁴¹ Áísáíaga Sísansabé iwíáhéna anotah aní miéhre éna ahtebéna mi ehwéh irarúwe.

⁴² Áísáíaga irarúnserah áhnte Asiu kegá Sísansabé íre aiq pútare atówara mó áhnte Asiu kereq sene wahnahmarínseqka Sísansabé aiq pútare atera Péhrasi keyábé áhreu puara mó ke íre teriúwe. Momiwíu nahtápéq Péhrasi kegá kaqíúwéhoéra mó ke íre teriúwe. ⁴³ Manikánka kawerowe aritonsabe peh ákáhtaq sirútábóiréra wehukega kawerowe aritónsabe anotah sirútábóirúnsabe mó ke íre teriúwe.

Sísaga wehuke ehweh arite ehwehne.

⁴⁴ Sísaga anotahtaq mahraréna, Ínénsabe aiq pútare aintáh ké íre ínébataq ínénsabe aiq pútare aintáhwe. Íné eqmaq núwéh ánínsabéákákq aiq pútare atáhwe. ⁴⁵ Íné tagah kewé íné eqmaq núwéh ánínkákákq tagahwe. ⁴⁶ Mah kehiná kéhíná miáhrabeq téhrehnka inserahnuge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá sunkíkírirabeq íre mía míaiagehéna tumíarauge.

⁴⁷ Néne ehweh siahrega irera anetaníbo iwíáho keyábé íre ehweh aritoge. Mah kehiná kéhínánsabé ehweh aritanieéna íre tumíarauge. Peh sene ahbabáqsabe kaweraritanieéna tumíarauge. ⁴⁸ Ínénsabe suwahrieh kewé néne ehweh íre íráh kéwé néne ehwehnka anehe tanahráq ehweh aritankéhe.

⁴⁹ Íre ínénéne iwíáh ehweh irare irareuge. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká iwíáh aintena mahrarúno éna niahreraq intéh éhwéh tei teinuge. ⁵⁰ Íné írátíómé wene ehweh sehgironka oganúq sitankéhe. Minayabe Nániboga terio i ehwéh tei teinuge úwe.

13

Sísaga we kéro kene sigará pabeq pabeq arito ehwehne.

¹ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq ahbiah tahnsá Sísaga iwíáhéna, Amahnága íné mah marákó suena Nániboba poké tanáhráq awehrarire úwe. Sísaga mah marákó

márákóipéqté we tagariáh kényábé ahriahri arutaboiritena pukinaú tanahráqkákáq anotahtaq arutaboiritowe.

² Owainawanka Sáimóni, Ísikáriótine ahninkáwá Súrásane arupipeq Sísane naruo koweriro íwíáh atowe. Iwíáh atowaq ite we kérahwána kegá penorabeq Sísareq moraráq táhutahurowane. ³ Sísaga iwíáhéna, Íné nyahtebome Nániboga moke nánire éna Maniká miéhrabeqte tuena mébeq tuekinauge éna ⁴ táhutahurabeqte irigéna wene káhq ambántá akairuena táhúri úbíqmiowe. ⁵ Táhúri úbíqmena wání antehyapípeq ahkiwena peh nahupeqte árámbéhrí ání tahnsanéna ite we kérahwána kené igárátáq pabeq paberaitena úbíqmatio tahiríraté sobarúq iuwowe.

⁶ Sobarúq iuwena Pítaba súwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, nigará pabeq paberaintaníbo úwe. ⁷ Úwana Sísaga wensabé, Amahnága miraunsabé are íre tagariahne. Mókake tagariankehe úwe.

⁸ Úwana Pítaga wensabé, Amahnágaakákáq mókakeakákáq arega nigará pabeq paberaintanie éname ahqáho ataníe úwana Sísaga wensabé, Ínéga íre pabeq paberatáhnaraqme arega íné íre sénirahráhone úwe. ⁹ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, minayabe íre peh morá nigará pabeq paberainto. Moke niyahnkakaq niyahqnonkakaq pabeq paberainto úwe.

¹⁰ Úwana Sísaga wensabé, Sinonka pabeq pabero ke peh morá nówíbagi sigará pabeq paberowe. Sinonka íre nówíbagi puara mó íre pabeq paberigehe. Ite íre nówíbagiraq miáhwanawe peh morá ání nówíbagire úwe. ¹¹ Sísaga wene naruo koweriranaú aní tagario púana mahraréna, Ite íre nówíbagiraq miáhwanawe peh morá ání nówíbagire úwe.

Séhréh atéhoro ú ehwehne.

¹² Sísaga sigará pabeq paberarito parabagúwana wene káhq ambántá abaqme tútuue ména sensabé, Ínéga miraitónsábé iahtebaho? ¹³ Itega ínénsabe, Íwáhnoraníne aintáhwe. Itega moq itene Wahnahne aintáhwe. Itega irare intáhwana aiq mióge. ¹⁴ Íné itene Wahnah, ite íwáhnoru anínká itene igará pabeq paberaitónsábé itega wene wene aigará pabeq paberatéhoro. ¹⁵ Ínéga sokigi aiú serahnoro.

¹⁶ Kawerue írátíáhro. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. Poki anínká we eqmaq áúwéh ánímé íre kiotaikire. ¹⁷ Minayabe ite tagariáh púaq irupipeq eyoyóinkehboq we séhréh atéhoro.

¹⁸ Íre ite ómiyabé mi ehwéh iraruge. Ínéga omaq itaráu anímárí tagarióge. Manikáne ehwehnka mahraréna, Moraráq táhutahururauya anínká néne naruo aní úkire ire. (*Buk Song 41.9*)

Mi sehirá aiq pútaraginawire. ¹⁹ Mirainie insabé teiúge. Mótaq mirainkehe. Mi tanáhráq sehiranka ínensabe irarime aiq pútare atageheéna amahnága teiúge. ²⁰ Kawerue írátíáhro. Mó kegá ínégá eqmaq sutau ke mehweh arítáhtáq ínénkakaq mehweh aintáhwe. Íné mehweh aintáh kegá ínégá eqmaq núwéh ánínkákáq mehweh atáhwe úwe.

Sísane naruo koweriranaú ani éhwehne.

(Mátítyu 26.20-25; Máhka 14.17-21; Áruká 22.21-23)

²¹ Sísaga mi ehwéh iraréna wene arupipeq págegeúnsabe mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ite miáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwe. ²² Kowerirankéhe únsabe ite we kérahwána kegá wenku ebiqsúéheéq irupipeq iwiáhéq insensabebómo ewane. ²³ Íné Sísaga arutaboiraíntéh ánímé wereq ínéreq moráráq tútuue miáhwaye.

²⁴ Pítaga ínensabe aonáh sabiq suena, Wega irari aní insensabebo kaseninanao úwana ²⁵ ínégá Sísane anepeq mósaqmaqme ména, Néne Wahnahno, we inseboue kasenowae. ²⁶ Kasenowana Sísaga ínensabe, Ínéga táhutahuq pámbáhue náwéna aní we wire éna táhutahuq pámbáhue Súrásawe, Sáímóni Ísíkáriótine ahninkáwá náwuwe.

²⁷ Súrásaga mi tahutáhúq meyotaq owainawanka wene arupipeq ahabábáq iwiáh atowe. Sísaga Súrásansabé, Arega mirainie inaraq amahnága komiraúno úwe. ²⁸ Úwaq ómi ite táhutahurowanarabeqte kegá mi ehwéh ireq iwiáhéq, Árahinsabé irariro ewane.

²⁹ Súrásaga itene morábí matiahwana moné únáhtáq wahnahnú púaq táhmaro ite iwiáhéq mó tahutáhúq kobaiqmaro iwiáhénabopoq eqmaréhre. Tabonah ke nário íwiáhénabopoq eqmaréhre íwiáhowane. ³⁰ Súrásaga mi tahutáhúq mewena máhpeq tueyokúwe. Máhpeq tueyokúmé inokáhpere.

Wensabé wensabé irutaboiratéhoru ú ehwehne.

³¹ Súrásaga máhpeq tueyokúwana Sísaga mahraréna, Amahnága ínégá wehukení úku aní néníwíq pankeragéhe. Ínensabe iwiáhéra Maniká áwíq pankeragéhe. ³² Maniká áwíq pankeráhwana wega néníwíq pankerankéhe. Wega amahnága pankerankéhe.

³³ Néne animáríno, Pehgáriq tanáhráq iteba míanie. Pokonaraq itega ínégá ninebahrigehe. Ínéga Asiu ke teriátáunserah teiníe. Ínéga pokonarabeq itega amahnága íre kioráhowe. ³⁴ Néne o sansa miraigehboq teiníe. Itega wensabé wensabé irutaboiratéhoru. Ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoru. ³⁵ Itega wensabé

wensabé irutaboiratéh irataqmé ómi kegá íné séniráh ké wóe aitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Árúka 22.31-34)

³⁶ Sáimóni Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, eheq kinibo úwana Sísaga wensabé, Íné pokinieurbeg amahnága íre sénirankéhe. Mókake sénirankéhe úwe. ³⁷ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, amahnága aneqsabé íre kéranínkono? Sega nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Are éhnehinauge úwe.

³⁸ Úwana Sísaga wensabé, Arega níéhnehinkehboq ínéreq pukoyehe íwíáhono? Teawiníboq írátíahno. Kokórega ehwehna ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtárórác irariniewóne úwe.

14

Sísaga, Íné Maniká míéhrebeqte áhne ú ehwehne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Manikánsabe aiq pútare ateq ínénsabeákác aiq pútare aintáhro.

² Nánibone nahtapeq áhnte paqnáh kéhre. Íre kéhtác tahirímé métác teiú irino. Itene máhriq kigawerinieéna pokinauge. ³ Kawerarena kiwekue tumeiranauge. Íné míórabeq mía míaiagehéna tumeiranauge. ⁴ Íné pokinieurbegte áh tagaríáhwe úwe.

⁵ Úwana Tómáhsiga wensabé, Itene Wahnahno, are pokinie énarabeqme íre tagarione. Mi ah árahue tagarianehnkono úwe.

⁶ Úwana Sísaga wensabé, Íné Maniká míéhrebeqte áhne. Íné aiq pútaq ehwéh áwahe aní múge. Íné oganúq itahráhu aní múge. Nánibo míéhrebeqte áh múge. Íre mó ahnkákác ínébataq ah múge. ⁷ Itega íné tagaríáhmé Nánibonkakác tagaríáhwe. Amahnágaákác mókakeakác Nánibonsabé itene irupipeq iwíáhue tagarawéq itene iuranka tagahwe úwe.

Sísaga íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe ú ehwehne.

⁸ Úwana Pírípiga Sísansabé, Itene Wahnahno, Iteribo taganehboq sokigi aio. Sokigi aínaraq aiq awehraq kanae úwe.

⁹ Úwana Sísaga wensabé, Pírípigo, ínéga itereq íre wahto tanáhrác míarauge. Árahinsabé íné íre tagariahno? Íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe. Iteribo taganehboq sokigi aio énaue árahinsabé irareno?

¹⁰ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire. Minayabe íre aiq pútare aintahno? Íné teiú éhwéh íre ínénéga iwíáhugana Nániboga ínéba mía míaéna wewega arambehrire.

¹¹ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire teinaq

mi ehwéhnsábé aiq pútare aintáhro. Mi ehwéhnsábé itega íre aiq pútare atéhrame ínégá sokigiona arámbéhríyábé aiq pútare aintáhro.

¹² Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá ínégá miraona arámbéhrí miraigehe. Nániboba pokinau puana sene arambehríga néne arambehrí kiotaigme kanae. ¹³ Néníwírue tenírataq mirainie. Íné wenahninká mirau arámbéhrí Nánibo áwíq pankerageheéna mirainie. ¹⁴ Néníwírue teníra ehwéhmé moke mirainie úwe.

Sísaga Manikáne Awa eqmarinie ú ehwehne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Itega ínénsabe iuwahbáhnaraqmé néne sánsá sehigígehe. ¹⁶ Nánibo teawenana wega mó séhréhína aní iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. ¹⁷ Aiq pútari aní Manikáne Awa iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. Ahbabáq kehinánká Manikáne Awa íre tagéra sirupipeq íre tagaríáh púara wereq íre mía míaorahowe. Itega we tagaríáhwana iteba mía míaéna irupipeq mía míainkehe.

¹⁸ Ite íre airaiq iuwaníe. Ite íre ehneranimarí tahnsa míageheéna mókake iteba kiwekinauge. ¹⁹ Mótaq ahbabáq kehinánká íné mó íre tagagehe. Itega íné tagagehe. Íné oga mía míau puaq ite moq oga mía míaiagehe.

²⁰ Mi tanáhráq sínaraqmé ínégá Nániboba mía míaonaq tagariagehe. Itega ínéba mía míairana ínégá iteba mía míaonaq tagariagehe. ²¹ Néne ehweh irena kawerue sehgi ánimé ínénsabe awahbehre. Ínénsabe awahbeh anímé Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Ínéga wensabé nirutaboiratena néne sánsá sokigi awinauge úwe.

²² Íre Súrása Ísikaríóti peh mó Suráságá Sísansabé, Itene Wahnahno, árahinsabé ahbabáq ke íre sokigi ariasa peh morá ite arene sánsá sokigi aieno úwe. ²³ Úwana Sísaga wensabé, Ínénsabe awahbeh anínká néne sánsá mirainkehe. Néne sánsá miráináraq Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Nániboreq ínéreqka weba séta wereq mía míaoyehetauye.

²⁴ Ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh íre sehigígehe. Ínéga teiú éhwéhmé íre ínébataq néne ehwehne. Minawé Nánibo íné eqmaq núwéh aníné ehwehne.

²⁵ Iteba mía míautaq mah ehwéh teiúge. ²⁶ Nániboga séhréhi aní Manikáne Awa néníwírue eqmarahnana ite moke íwáhnorinkehe. Ínéga moke teiéna ehwéh Manikáne Awanka ahrreraq itankéhe.

²⁷ Íné niru ukiqme miónserah ite moq iru ukiqme míáhro aitóge. Ínéga aitonserah ahbabáq kehinánká íre miraorahowe. Itene irupipeq iwíáh kikiréq áhreiyehe.

28 Iuwena pokéna iteba kiwekinie teiewógaq íráh mino. Itega ínénsabe irutaboiraíntáhmé itene irupipeq eyoyóire. Nániboga íné kiotaiqme míéh aní míre. Ínéga weba pokin-aunsabé itene irupipeq eyoyóoro. 29 Mótaq sína tanáhráqsábé teiúge. Mi tanáhráq sínaraq itega néne ehwehnsabé aiq pútare aintageheéna amahnága teiúge.

30 Amahnága ahbabáq kehiná kéhínáné wahnahnka sínana íre áhntetaq teiníe. Wega íné íre saiqnaríéhre. 31 Nánibonsabé nirutaboirume mah kehiná kéhínánká tagariageheéna wega tení árámbéhrí mirauge éna ite we kérahwána keyábé, Pokonehboq irigoro úwe.

15

Sera kawerue íyéhnsábé pabeqme ehwéhne.

1 Sísaga mó mahraréna, Íné náhniáq tahnsanugana Nániboga náhniáq sera sotaq wahnahni aní míéhre. 2 Néne niyahnawe sera íre íyéhmé Nániboga apirúéhre. Sera íyéh níyáhnáwéwé áhnte mó será iyankeheéna apiruqme kaweq kaweraréhrana áhnte será íyéhre. 3 Mina inserah ínéga teiú éhwéhnká itene irupipeq kaweraitéhre.

4 Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míaono. Pehipi kéh áyáhnáwéwé sera íre iyahráhire. Mina inserah itega móbeq míéhrataqmé íre serankakáq míaneheqmóe.

5 Íné náhniáq tahnsanugaq ite náhniáq ayahnawe tahnsá móe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míainie. Ínéba mía míaira kewé áhnte serankakáq mía míaoneheqmóe. Peh itebataq mía míairataq iteriahriáh mó naneq íre miraorahowe. 6 Antegi áyáhnáwé súéhrena ehyataginsERAH ínéba íre mía míaó kewé mina tahnsanowe. Mi ayáhnáwé sorupawe mewena iraipéq móruahnana taginawire.

7 Itega ínéba mía míaéq ínéga teiú éhwéh íréhrataqmé iwíáhue teniéro. Tenirana mirainie. 8 Ite áhnte será íyéhrara tagah kegá Maniká áwíq pankeráhwé. Áhnte será íyéh púaq ite íné séniráh ké míáhwe. 9 Nániboga ínénsabe arutaboiraínsERAH ínéwé itensabé nirutaboiruge. Ínéga itensabé nirutaboiru puag ínéba mía míaoro.

10 Ínéga Nánibone sánsá sehgiúnsábé wega ínénsabe arutaboiraíntéhrena weba mía míauge. Webá mía míaunserah itega néne ehweh sehgirataq ínéga itensabé nirutaboiraítahnaq itega ínéba mía míaigehe. 11 Irupipeq eyoyó aitanieéna mah ehwéh teiúge. Peh irupipeq anotah eyoyóinkeheéna mah ehwéh teiúge úwe.

12 Sísaga mó mahraréna, Néne sánsámé ínéga itensabé nirutaboiraínsERAH itega wensabé wensabé irutaboiraítéhoró.

13 Wene iyahnabo kaweraritaniéena minayabe pukinaína animé anotah arútábóiri aní míre. Moke mó sirutaboiro kegá mi aní íre kiotaikorahowe. 14 Néne ehweh sehgió kéwé néne iyahnabo woe.

15 Arambehri animáirí íre úqitaníe. Arambehri aní wene wahnahne náneq íre ahtebeh púana itensabé arambehri animáirí íre úqitaníe. Nániboga tení éhwéh moke teiú púana néne iyahnabo animáirí úqítóge.

16 Itega íné íre omaq intárówana ínéga ite omaq itaráuge. Náhníaq ayahnawe áhnte será íyéhnserah ite néne niyahnawe méq áhnte será iwe kagainkeheéna omaq itaráuge. Áhnte será kéhnsabé itega nénéiwírué Nánibonsabé teawírataqmé wega mirainkehe. 17 Ínéga teiúmé wensabé wensabé irutaboiratéhora úwe.

Sísa kéréh ké moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

18 Sísga mó mahraréna, Ahbabáq kehiná kéhínánká itensabé suwahriáhnaaq téhwe ínénsabe suwahriehre íwiáhora. 19 Ite ahbabáq kehiná míáhtaq tahirímé mó ahbabáq kéhínánká sensuwahrahyabé sirutaboironserah itensabé moq sirutaboiro irino. Ínéga ite omaq itaráugaq ahbabáq sansa sueq kaweq ke úkuro puara ahbabáq kega itensabé suwahriehre.

20 Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire teiewónsábé ahreraq matiáhro. Ahbabáq kega íné níwíoqnah puara itenkakáq moq íwíoqnagehe. Segá néne ehweh íráhtaq tahirímé itene ehwehnikakáq íráh irino. 21 Ite néne animáirí míáh púara sega ite íwíoqnagehe. Segá íné eqmaq núwéh aní íre tagariáhnsabé íwíoqnagehe.

22 Íné íre sena ehweh íre teriútáq tahirímé sene ahbabáq peh kopípéq kéh irino. Ínéga teriúnsabé sene ahbabáq amahnága ábóraq kéhrara sega, Itega árahue ahbabáruno íre irarerahowe.

23 Ínénsabe suwahrieh kegá Nánibonsabé moq suwahriehre.

24 Néne ótaq sansámáirí se íre sokigi ariútáq tahirímé sene ahbabáq peh kopípéq kéh irino. Néne ótaq sansámáirí tagahnsabé sene ahbabáq ábóraq kéhrara ínéreq Nániboreqsabé suwahriehre. 25 Manikáne ehwehnka mahraréna, Segá ínénsabe pehipi suwahriehre ire. (Buk Song 35.19) Mí sehiránká aiq pútaragire.

26 Ínéga Nánibo míéhrabeqte séhréhi aní, aiq pútari aní, Manikáne Awa iteba eqmaraníe. Wegá tuinaraq néné arambehriakáq néne sánsánkákáq pahsuankéhe. 27 Téhwe itega séniráh púaq itega moq néne ehweh terigéhe úwe.

16

Sísaga, Íwíoqnéra iubiq suaneherawoe ú ehwehne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Mókake itega ínénsabe anetaníbo éq nuwanéhe íwíáhiyeho éna amahnága mah ehwéh teiúge. ² Segá ite momiwío nahtápéqté kaqiuwagéhe. Mó tanáhráq ite iubiq suaneherao kegá iwíáhéra, Ínénsabe aiq pútare atáh ké subiq suonawe mina Manikáne arambehrie igehe. ³ Segá Nániboreq ínereq íre tagaríáh púara mina tahnsa oneherawoe. ⁴ Segá miraira tanáhráq sínaraq itega néne ehweh ahreraq matiageheéna mah ehwéh teiúge úwe.

Sísaga Manikáne Awane arambehriyabé irarú ehwehne.

Sísaga mó mahraréna, Iteba mía míau puana mah ehwéh íre teiátáuge. ⁵ Íné eqmaq núwéh ánípá pokinie puana amahnága teiúge. Itebaté mó morá ánínká ínénsabe, Eheq pokono ue íre kasenire. ⁶ Ínéga mah ehwéh teiúnká itene irupipeq anotah uméhire. ⁷ Teiníboq írátíáhro. Íné pokinie ume aiq kawerire. Ite séhréh aitanieéna pokinie. Íné mahtaq miáhnaraqmé ite séhréhína anínká iteba íre tuoráhire. Íné pokonaraq iteba we eqmaq auwaníe.

⁸ Eqmaq auwáhnaraq Manikáne Awanka iteba tuinagake ite mah kehiná kéhínané ahabáqsabe kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe. Manikánka ehweh aritahnayabé moq íwáhnorinkehe. ⁹ Segá ínénsabe íre aiq pútare aintáhsábé minawé ahabábáq míre éna íwáhnorinkehe. ¹⁰ Nániboba pokonaq íné íre tagehra puana kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe. ¹¹ Manikánka ahabábáq kehiná kéhínané wahnah aiq ehweh atéh púana ehweh aritahnayabé íwáhnorinkehe.

¹² Ehweh teiénawe áhnte kéhraqme ite amahnága íre irahráhowe. ¹³ Aiq pútari aní Manikáne Awanka tuinaraq ite moke íwáhnorinkehe. Íre wewene iwíáh iraréna peh wega írátíéh éhwéh teinkéhe. Mókake sína tanáhráqkákáqsábé teinkéhe. ¹⁴ Néne ehweh íwáhnorína puara áhnte kegá néníwíq pankeragéhe. ¹⁵ Moke Nánibone sánsámárimé wereq ínereqne sánsáne. Minayabe ínéga teiú éhwéhmé Manikáne Awanka íwáhnorinkehe teiúge úwe.

Itene irupipeq umehúna naneq mótaq iwíáh íwíáh naneq ukina ehwehne.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe úwe. ¹⁷ Úwara táhmaro we kéro kega seye náhenéra, Mí ehwéhmé íre irone. Aneq ehwéhpo? Wegá teiena, Pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe íre. Wegá mó teiena, Nániboba

pokinieu puaq itega íné íre tagagehe ire. ¹⁸ Anehe pehgáriq tanáhráre íme aneq ehwéhþómo? Minawé ite íre irone éra seye náhenuwe.

¹⁹ Seye náhenuwana Sísaga iwíáhéna, Segá ínénsabe kasenonehe éna wega sensabé, Ínéga métáq mahraréwóge. Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó tagagehe éwóge. Minayabe itene irupipeq iwíáhéq kasenoo? ²⁰ Teiníboq írátíáhró. Itene irupipeq anotah uméhínaq ibisagehe. Ibisehrara ahbabáq kega sene sirupipeq eyoyóinara wíréh wíréhigehe. Ebeqme itene irupipeq umehue págege ínana anehepeqme itene irupipeq eyoyó aginawire.

²¹ Ani maqmianaitaq uwo uwoinsabé mi iníne arupipeq éri puana anotah uméhire. Maqsuena wene ani míéh púana wene arupipeq eyoyóirana éréwéhnsabé mó íre iwíáhire. ²² Mina inserah amahnága itene irupipeq umehirana ínéga ite mó tagahnagake itene irupipeq eyoyóinkehe. Itene irupipeq eyoyóinara mó kegá mina íre kaqiuwahráhowe.

²³ Mi tanáhráqmé itega ínénsabe mó ehwéh íre tenigéhe. Teiníboq írátíáhró. Nánibonsabé néníwírue iwíáhue teawírataq wega mirainkehe. ²⁴ Menahmé itega íre néníwírue teawátówe. Itene irupipeq anotah eyoyóinkehboq Manikánsabe teawéro. Teawírataq wega mirainkehe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq kiotaikuge ú ehwehne.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéhnie tei teinurauge. Mi tanáhráq pabeqme ehwéh mó íre teiasa peh Nánibo éhweh pahsuqme teinie. ²⁶ Mi tanáhráq itega néníwírue wensabé teawigéhe. Nánibonsabé, Ite séhréh arito ue íre teawinie. ²⁷ Ahqáho. Iteitega we teawigéhe. Maniká wewega itensabé arutaboiraítéhre. Itega ínénsabe irutaboiraítáh púana Nániboga itensabé arutaboiraítéhre. Maniká míéhrabeqte tumíaraunsabé aiq pútare ainteq ínénsabe irutaboiraítáh púana Nániboga itensabé arutaboiraítéhre. ²⁸ Nánibo míéhrabeqte mah marákó marákóipéq tumíarauge. Tuména amahnága mah marákóipéq suena Nániboba tuekinie úwe.

²⁹ Úwaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Aiq irone. Arega amahnága íre pabeqme ehwéhnia peh tábúsoqme pahsuqme teiene. ³⁰ Itega amahnága tagónawe arega moke ahtebawe tagariahne. Minayabe arega Maniká míéhrabeqte túnayabé aiq pútare atone. Arensabé mó kasenýabe anetaníbo. Aiq pútare atone ewane.

³¹ Ewanana Sísaga itensabé, Amahnága aiq pútare aintaho? ³² Aiq pútare aintáhmé mótaqmé amahnága itega íné nuweq iteruwahpeq kobeq séberoneheqmóe. Íné nuwehrana ínébataq míanie. Nániboga ínéba mía míai puana íre ínébataq míanie.

³³ Ite ínéba mía míaonsabé iru ukiq itanieéna mah ehwéh teiúge. Mah marákóipéqmé mó tanáhráq mó tanáhrárué íre kaweq sunúq sinae. Ínéwé íre kaweq sunúqmé aiq kiotaqme míó púaq iwíáh iwíáhoró úwe.

17

Sísaga we kéro ke séhréh aritanieéna púrerú ehwehne.

¹ Sísaga mi ehwéh irareruena íopeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, íné pukona tanáhráq aiq awehrarire. Íné arenah-ninká arenáwíq pankeraníboq arega neníwíq pankero. ² Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnúno aintároné. Arega ínéba eqmaq suahna ke oganúq sito aintahne. ³ Arebataq aiq pútaq Manikáne. Arega íné Sisa Karáhé eqmaq núwátóne. Arereq ínéreqsabé aiq pútare aitáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe.

⁴ Arega teniena arámbéhrí miraué parabarúonsábé are págege aní mé anotah aní míahnara mah marákóipéqté kégá tagahwe. ⁵ Naho mah marákó marákó íre kotaq ínéga areba míáhwataq arereq ínéreq anotah anité míahwaye. Nániboo, naho íte míahwayanserah amahnága mirainto.

⁶ Arega mah marákóipéqté ké ínéba eqmaq suahne. Mi kewé arene sánsá sokigi arítóge. Téhwe mi ke arene animarí mé ínéba eqmaq súátóne. Segá arene ehweh irera sehgiówe. ⁷ Arega moke níátóna naneqme peh arerenee. Minawé ínéba eqmaq suahna kegá aiq tagariáhwe. ⁸ Arega teniátóna ehwéhmé moke teriátáugara íráhwe. Ínéwé are míahnarabeqte áninugara aiq pútaq tagariáhwe. Arega íné eqmaq núwátónayabé aiq pútare atáhwe.

⁹ Arega eqmaq suahna keyábé púrerarítóge. Amahnága moke mah marákóipéqté keyábé íre púrerarítóge. Peh ínéba eqmaq suahna keyábé arene animarí púana púrerarítóge. ¹⁰ Moke arene animarímé néne animaríne. Moke néne animarímé arene animaríne. Mó kegá eqmaq suahna ke tagéra neníwíq pankeráhwe.

¹¹ Amahnága areba kiníe. Íné mah marákó marákóipéq íre míahnaraq eqmaq suahna kegá mahtaq míagehe. Nániboo, kaweqtaq mía míaóne. Arene págege awíq níátóne. Arega ínéba eqmaq suahna ke arene págege awíqtaq wahnahnarito. Arereq ínéreqka moráráq mía míaúyanserahnigehboq kawerue wahnahnarito. ¹² Ínéba eqmaq suahna kebá mía míaaurataq arenáwírue kawerue wahnahnarítáráuge. Kawerue wahnahnarítáráugara se íre taqnobagowe. Peh morá aní iraipéq tabikinai aní taqnobagire. Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna taqnobagire.

¹³ Amahnága areba kiníe. Ínéba eqmaq suahna kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mah marákóipéq ména mah ehwéh iraruge.

¹⁴ Arene ehweh aiq teriúge. Ahbabáq kehiná kéhínánká ínéba eqmaq suahna keyábé suwahriehre. Íné ahbabáq kene sánsá íre miraunserah ínéba mía míaó kegá moq peh míáhwe. Minayabe ahbabáq kega sensabé suwahriehre. ¹⁵ Se mah marákó marákóipéqté meriqme mórítáhro íre teawúge. Peh owainawanka se ahbabáq aritehnehboq kawerue wahnah-narito teawúge.

¹⁶ Íné ahbabáq kene sánsá íre miraugara ínéba eqmaq suahna kegá moq ínéga unserahnéra ahbabáq sansansábé suwahriehre. ¹⁷ Arene ehwehme aiq pútaq ehwéhne. Se kaweqtaq mía míaigehboq arene aiq pútaq ehwéhtaté sirupipeq págege arito. ¹⁸ Arega íné mah marákóipéq eqmaq núwátónanserah ínéga se mah kehiná kéhíná suwahpeq eqmaq suaníe. ¹⁹ Segá aiq pútaq arene animarí mía míaiagehéna íné arereq mía míainaугe.

²⁰ Ínéba eqmaq suahna kewé íre sebataqsabé púrerarítóge. Segá mó ke terirara irera ínénsabe aiq pútare aintagehéna mi keyábéákáq púrerarítóge. ²¹ Sereq ínéba eqmaq suahna kereq peh morá íwíáhigeheéna púrerarítóge. Nániboo, arereq ínéreqka moráénúyanserah se ómi peh morá íwíáhigeheéna púrerarítóge. Arega íné eqmaq núwátónayabé mah kehiná kéhínánká aiq pútare atagéhboq peh morá íwíáh arito.

²² Arega íné págege ainte néníwíq pankerahnanserah ínéga se págege aritena sensíwíq pankeróge. Arereq ínéreqka moráénúyanserah sega morá íwíáhigeheéna sensíwíq pankeróge. ²³ Eqmaq suahna ke moráénigeheéna sereq míóge. Are ínéreq míahne. Minayabe sega peh moráénirataq mah kehiná kéhínánká arega íné eqmaq nuwahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe. Arega ínénsabe arutaboairaintahnanserah sensabé moq arutaboairaritahne. Wega peh morá íwíáhirataq mah kehiná kéhínánká mina tagéra arega arutaboairaritahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe.

²⁴ Nániboo, ínéba eqmaq suahna kegá íné míáhnarabeq ínéreq sereq méyabe nuwahbehre. Mah marákó marákó íre kotaq ínénsabe arutaboire néníwíq pankeróne. Are néníwíq pankerónayabé sega minaakaq anotahtaq téhreh naneqkakáq tagagehéna ínéreq méyabe nuwahbehre.

²⁵ Naniboo, ínéga are aiq tagaríóge. Kaweqtaq mía míaóne. Ahbabáq kehiná kéhínánká are íre tagaríáhwe. Arega íné eqmaq nuwahnana sunsabé eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe ²⁶ Ínéga arene sánsánsábé se sokigi arítóge. Mó sokigi arita

aritainie. Arega ínénsabe arutaboiraintahnanserah sega mó keyábé sirutaboirigeheéna sokigi arítóge. Íné sereq mía míainieéna sokigi arita aritaugé úwe.

18

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwehne.

(Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Áruká 22.47-53)

¹ Sísaga Manikánsabe mi ehwéh teawena pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka Kirona aroipéq seberaebéq pokowane. Mitaq kaweq matábú kowaq itega mitaq kowíahwane. ² Súrása, Sísane naruo koweriranaú anínká moq mi matábú tagariowe. Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq áhnte tanáhráq momiwíowanayabé tagariówe.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párisíwárínseq sóntía kereq eqmaq súówe. Eqmaq súó kereq Súrásaga meriqmena mi matábúráq súwe. Sega sahmárinkákáq áráhmuakáq kánéqkakaq mewera suwe.

⁴ Sísaga sega miraoneherau naneq wene arupipeq moke tagarawéna su ke taganieéna pehrápeq kowíowe. Kowéna sensabé, Insensabe anebahroo úwe.

⁵ Insensabe anebahroo úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsabé anebahrúne uwana Sísaga sensabé, Íné we uge úwe. Súrása, Sísane naruo koweriro anínseq mitaq iriwe míówe. ⁶ Iriwe míowana Sísaga, Íné we uge teriutaq sega sinehepeqte atárue inahsubúwe.

⁷ Sísaga mónkakáq kasenéna, Insensabe anebahroo úwara sega, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsabé anebahrúne uwe.

⁸ Uwana Sísaga sensabé, Íné we uge teiú mino. Ínénsabe ninebahrirataq mah anímárí pehragariteq pokoro arítáhiro úwe.

⁹ Sísaga métáq tahnsa Manikánsabe mahraréna, Kawerue wahnahnarítaráugara se íre taqnobagowe úwe. Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna mah anímárí pehragariteq pokoro arítáhiro úwe.

¹⁰ Sáímóni Pítaga wene poka matawéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri aní wenáwíq Mákúsa apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe.

¹¹ Kiraq auwowana Sísaga Pítansabé, Poka unahpí úsaro éna, Nánibone níérorahi arámbéhrí nirupipeq umehorahi arámbéhrí mirainau mino úwe.

Sísá Anásaba móátó ehwehne.

¹² Úwara sóntía kereq sene wahnah anínseq párisíwárínseqka Sísá táhtoqme táhru táhruuwe. ¹³ Téhwe sega Sísá meqmera

wehukení áwíq Ánásaba móátówe. Ánásawe Káiyápásane awarénawae. Sísa pukinaú opéq Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah míowe. ¹⁴ Káiyápásaga menah tahnsa Asiu ke teriena, Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá ánínká kaweraitankéhboq pukinkehe. Mina aiq kawerire úwe.

Pítaga Sísa íre tagaríóge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-70; Máhka 14.66-68; Árúka 22.55-57)

¹⁵ Ite Sísa kérahwáya anité Sáimóni Pítareq ínereqka Sísa kérahwáye. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagariowe. Wega íné tagarionsabe wene nahtapeqté mátábúrápéq Sísa kérahwae. ¹⁶ Pítaga méhpehpeqté ónsáráq kowíowe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagario púana ínéga onsarapéqté wáhnáh áhráryábé, Onsa sio koreawéwae. Onsa sio teawena Píta meqmena mátaburaq móatáhwae.

¹⁷ Mi ahrárigá Pítansabé, Are moq mah aní kérahna anípo úwana, Írakaumo. We íre kéroge úwe. ¹⁸ Titirúnsabe arambehri kereq párisiwarínseqka ira parewe totorue míowana Píta moq iriwe ména totorúwe.

Wahnah anínká Sísansabé ehweh ato ehwéhne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Árúka 22.66-71)

¹⁹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Sísansabé we kéro keakáq wega síwáhnorú ehwehnikákáqsabé kasenúwe. ²⁰ Sísa wensabé, Íné íre epéráhpéria ahriahri peh ábóraq áhnte wehekéq míáhrabeq teri terinuge. Itene momiwío nahtápéqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéqkákáq síwáhnoruge. Íre epéráhpéria síwáhnoruge. ²¹ Ínénsabe aneqsabé kasenaintaho? Néne ehweh teríú ké irátíáhwe. Seba kogaseninanao úwe.

²² Úwana mibeqté iriwe mío anínká ayahpóra Sísa subiqmarena wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnsabé mina tahnsa éhwéh atéhneho úwe.

²³ Úwana Sísa wensabé, Íné ahababáq ehweh teawénaraqmé tenio. Íre ahababáq ehweh teawúge. Árahinsabé nubono úwe.

²⁴ Úwana Ánásaga Sísa íre pugeq auwasa Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah Káiyápásaba eqmaq auwowe.

Pítaga mónkakáq Sísansabé ahqáho ato ehwehne.

(Mátíyu 26.71-75; Máhka 14.69-72; Árúka 22.58-62)

²⁵ Pítaga iraraq ména pabesúq tehesurue totorúwara mío kega wensabé, Are moq we kérahna anípo uwana Pítaga sensabé, Ahqáho. We íre kéroge úwe.

²⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri anínká Pítansabé, Sísareq arereq mátaburapeq míehyana tagéwó mino úwe. Mi ehwéh irarú animé we Pítaga ahre apiaro aní awahrah aníne. ²⁷ Tagéwó mino úwana Pítaga mónkakáq ahqáho úwana kokórega ehwehnúwe.

Páhirátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Áruká 23.1-5)

²⁸ Ahbiahiperura sega Sísá meqmera Káiyápásane nah-tapeq suera anotah nahtápéq ehweh aruqaruro nahtápéq Sísá móátówe. Sótaijú tanahráq no tahutáhúq wéhékáh mi nahtápéq kiewé órira púara Asiu kegá íre kíúwe. ²⁹ Mibeqté wáhnáh ání áwíq Páhirátiga máhpeq tueyokéna sensabé, Itega méáúwáh ánimé aneq ahbabáriro úwe. ³⁰ Úwara sega wensabé, Mah aní íre ahbabáq ani tahirí túbáh agúna irino uwe.

³¹ Uwana Páhirátiga sensabé, Iteitega we meqmeq iteitene sánsánue iwíáhue ehweh atáhro úwe. Úwara sega wensabé, Wehukení subiq sueyabe ite Aroma kegá ahqáho aítarówe uwe.*

³² Menah Sísaga, Segá íné pankeragéhe irarúmé amahnága aiq pútaq aginkeheéra mi ehwéh teawúwe.

³³ Páhirátiga nahupeq kibekéna Sísá meqme seroue wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo úwana ³⁴ Sísaga wensabé, Arega irarénawe arerene iwíáhbo? Íné éhweh mó anínká teawiro úwana ³⁵ Páhirátiga wensabé, Íné Asiu anínabugo? Arenawahraheq itene wahnahmarínseqka are meqmera ínéba méáúwáhwe. Aneq ahbabáruono úwe.

³⁶ Úwana Sísaga wensabé, Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó marákóípére. Mah marákó marákóípéq wahnahnutaq tahirímé Asiu kegá íné táhtoráhtáq íné séniráh kegá ebeho irino. Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó marákóípére úwana ³⁷ Páhirátiga Sísansabé, Are anotah Wahnáh ání míahno kasenúwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Aiq pútaq ehwéhnsábé síwáhnorinieéna mah marákóípéq tuména wehukení úkurauge. Aiq pútaq ehwéhnsábé suwahbeh kegá néne ehweh íráhwe úwana ³⁸ Páhirátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhnmé aneqpomo úwe.

Páhirátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-31; Máhka 15.6-20; Áruká 23.13-25)

Páhirátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhnmé aneqpomo éna máhpeq tueyokéna Asiu keyábé, Íné iwíáhume we íre ahbabáq

* **18:31:** Mi tanáhráq Aroma kegá Asiu kené marakó págegeue wahnahnéra Asiu keyábé, Ite wehukení ehwehotaq we subiq súáhro arite ehweh órirane éra peh morá ite Aroma kegá mi sánsánoneheqmúne uwe. Wehukení awankátaq táhpare sansamé Aroma kené sánsáne.

ani míre. ³⁹ Sótaikú iahrerag ko tanáhráq ahriahri peh morá karábúsiipéqte ání pugeq íúwóge. Mi sansá mira aruqaruruge. Minayabe Asiu ke itene Wahnah pugeqíninkono úwe. ⁴⁰ Úwara sega anotah ehwehnabaéra, Mi anímé pehragé Párehba pugeqio uwe. Párehbawe wehukení subena aebó ání míowe.

19

¹ Páhirátiga sóntía keyábé, Sísá meqmeq áréti sahtáté subóro aritowara sega meqmera mósubúwe. ² Mósubera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atera peh morá táútáúq kórósí abaq atówe. ³ Mó anínká mó anínkáue Sísaba séra wensabé, Are Asiu kené wahnahpo éra awiréh atera siyahpóra subúwe.

⁴ Páhirátiga máhpeq mó tueyokéna soruparió keyabé, Írátíáhro. Íné iwíáhume we íre ahbabáq anine. Minayabe tagariageheéna iteba máhpeq ataníe úwe. ⁵ Úwana Sísaga ógaratáté keboria náneqkákáq tautáúq korósíákáq máhpeq tueyokúwe. Tueyokúwana Páhirátiga sensabé, Mah aní tagahro úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq wahnah kereqka Sísá tagéra áhnte ehwéh kíkírera, Awankátaq táhpawe subiq súáhro éra pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhirátiga sensabé, We íre ahbabáq anine iwíáhúnsabe iteitega meqmeq awankátaq táhpawe subiq súáhro úwe. ⁷ Úwara Asiu kegá wensabé mahraréra, Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge urainsabé itene sánsá sabiúéhre. Sabiúéhmé puko nanere uwe.

⁸ Úwana Páhirátiga mi ehwéh irena anotah ahré agúwe. ⁹ Wega koti nahtápéq mó kibekéna Sísansabé, Arewe eheqte anípo úwana Sísaga ehweh íre iraria peh ehiya míowe. ¹⁰ Páhirátiga Sísansabé, Aneqsabé ehweh íre tenieno? Ínéga are soraq auwahráhuge. Ínéga are awankátaq táhparahráhuge. Mahnawé aiq irahno úwe.

¹¹ Úwana Sísaga wensabé, Peh morá Manikánka arega wahnahnúno ataráinsabé arega íné awankátaq táhparahráhone. Minayabe areba móintéh aníné ahbabáqka arene ahbabáq kio-taikire úwe.

¹² Páhirátiga mi ehwéh irena, Pugeq auwaníe iwíáhúwe. Iwíáhúwara Asiu kegá anotahtaq mahraréra, Arega we pugeq auwéhnaraqme are íre Sísáhri, Aroma kené wahnahne iyahnabo aní móne. Íné Asiu kené Wahnah muge iraréna anímé Sísáhrine naruo aní míre uwe.

¹³ Páhirátiga mi ehwéh irena Sísá máhpeq márunatena wahnah anínká ehweh atorabeq tútuue míowe. Mibeq áwíq Ebah Ahtápére. Íbaru ehwéhmé mitaq Kábátae ue áwíratówe. ¹⁴ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené sótaikú iahrerag ko tánáhráre.

Ibora tahnsa wéhékáhnabubu wahtotarútaq Páhírátiga Asiu keyábé, Itene Wahnah tagahro úwe.

¹⁵ Úwara sega ehwehnabaéra, We meqme mósubi q suo. Awankátaq táhpawe subiq suo pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, Itene anotah Wahnáh awankátaq táhpará hro ininkono úwe. Úwara Manikáne ehweh mibe q mahbe q arítáh kégá wensabé, Aroma kené wahnahme webataq itene wahnahne uwe. ¹⁶ Uwana Sísá awankátaq táhparageheéna Páhírátiga móatowara sega Sísá meqmera pokuwe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Árúka 23.26-43)

¹⁷ Segá Sísá meqmera pokuwana Sísaga wewe táhparéhra awánká abaqmena kúwe. Kire kire sáwéh áwí q Ayahqno Tánúnsutapé q pokuwe. Íbaru ehwéh mé mi sawéh áwí q Kógótae ue áwíratówe. ¹⁸ Segá Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratá q subiqmaq aigárátá q subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipe q pearówe. Pearera mó anité mó awánkátárérá q táhparera pankeqme pearówe. Sísá ákáhpi pearera mi anité ayehré ayehré pearówe.

¹⁹ Páhírátiga, Kanehra q sehiranue táhparáh áwánkátá q táhparáhro aritowara táhparówe. Kanehraté séhíránká mahraréna, Néhsara suwahpeqte ání Sísawe Asiu kené Wahnahne úwe. ²⁰ Mi kanéhrá q sehirania apahtáro kéhínáné ehwehta q sehiranéna Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnikaká q Aroma kené ehwehnikaká q Káríki kené ehwehnikaká q sehiranúwe. Sísá táhparóta q Sarúsarama suwahpe q wahtota q puara áhnte Asiu kegá tagéra mi sehirá sáhsáhúwe. ²¹ Asiu kené Manikáne ehweh mibe q mahbe q arítáh kégá Páhírátinsabé, Asiu kené wahnahne íre sehiranúno. Peh mi anínká, Íné Asiu kené Wahnah muge ire. Minawé sehiranúno uwe.

²² Uwana Páhírátiga sensabé, Íné sehiranéwó náne q ai q sehiranue parabarúóge úwe.

²³ Sónítia kegá Sísá awankátaq táhparera wene korósi mewera itaréitarérá q saraqmarera meyówe. Wene káh q ambántá anehe mewera íre parura pe h táránka q kowe. ²⁴ Peh táránka q konsabe subansúéhneho íwíáhéra, Insega meyanabomo éra káhsiuwana pe h morá anínká meyowe. Miraunsabé Manikáne ehwehme ai q pútaragúwe. Mi ehwéhniká mahraréna, Segá néne korósi saraqmera káh q ambántá káhsíue meagehe ire.

(Buk Song 22.18)

²⁵ Kárópane ahre áwí q Máhriáe. Mágára suwahpeqte mó iní wenáwí q mo q Máhriáe. Sere q Sísane anoware q

wene ónánahwáreq awankátaq táhparórabeq wahtotaq kowíowe. ²⁶ Kowíowana Sísaga íné, we kéréhwa anínsábé arutaboiraintéh ánínseq wenanoreq míahwayana wega ite tagéna wenanonsabe, Areba míéh ání arenahni míankehe éna ²⁷ wega ínénsabe, Náinowé arenano míankehe úwe. Teniunsabe wenanoga néne nahtapeq kaegaeúwana kirabo atáhvae.

Sísa pukú ehwehne.

(*Mátíyu 27.45-46; Máhka 15.33-41; Árúka 23.44-49*)

²⁸ Sísaga iwíáhéna, Néne arambehri aiq moke parabagire éna Manikáne ehwehnka aiq pútaraginkeheéna wega, Íné tahbobóire úwe. ²⁹ Kítabeh nahniáq sérá ano obenkisa ántéhyá mitaq kowara sehenáh tahnsa náneqtaté antehyapípéq pámbáhue sehikaratáq marera wene áwéhipeq atówe. ³⁰ Atówana Sísaga néna, Aiq parabagire úwe. Aiq parabagire éna wene anuo píntéráhéna wenawa soraq suena putiowe.

Sísa sehsabio ehwehne.

³¹ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené ahrena ahrena wehekáhne. Mi tanáhráq itene sótaikú iahreraq kéh tánáhráq púara Asiu wahnáh kégá iwíáhéna, Putianeherao kené sinonka ahrena ahrena wehekáh awankátaq kehneho uwe. Minayabe sega Páhírátiba pokéra wensabé, Putianeherao ke apubúue pukigeheé siwiah anteruo úno. Putiéhrataq awanká soriwe mewe maisaragéhe uwe.

³² Sóntía kegá pokue Sísareq awankátaq táhparó aníténé siwiah anterúowe. ³³ Sega Sísaba séra tagowana aiq putio púara sega wene awiah íre anterúowe. ³⁴ Peh morá sóntiá ánínká wene sehsabe karataté Sísane aroganabí sehsabiowe. Sehsabiotaq korahqkakáq wánínkakaq súwe. ³⁵ Nénéne niuranka tagahvae. Íné aiq pútariahnsanuge. Itega aiq pútare atageheéna teiúge. ³⁶ Manikáne ehwehnka mahraréna, Wene ayahnsa íre anterigéhe ire. (*Buk Song 34.20*)

³⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Sehsabearáh ání tagagehe ire. (*Sekaraia 12.10*)
Miraue mi ehwéhtaré aiq pútaragúwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(*Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Árúka 23.50-56*)

³⁸ Árimátéa suwahpeqte ání Sósépage Sísansabé aiq pútare atena Asiu keyábé áhreú púana Sísa oga míotaqme we íre ábóraq kérowe. Sósépage Páhírátinsabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana Páhírátiga wensabé kowe atowana máhpeq tueyokue Níkórímareqka tumeyóye. ³⁹ Níkórímawe menah tahnsa Sísaba inokáhpeq sena niginka tahnsa kaweq kunkúni naneqmarí áhnte 30 kíro mewena súwe.

⁴⁰ Sósépareq Níkórímareqka Sísane anonka mewera kaweq kunkúni naneqmarínkákáq wene anonkankakákáq kaweq íre wahto ambántátáté úbíq máróye. Mi sansámé Asiu kené wehukení maisare sansane.

⁴¹ Sísá táhparówana maisaró matábú wahto kowe. Mi matábúrác o ubuqmaró oná kowe. Mipéq mó aní íre maisarówe. ⁴² Ahbiah tahnsá Asiu kené ahrena ahrena wehekáh púara mó oná kabareyabe íre miraorahuye. Minayabe mi oná wahto ko púara sega Sísá mitaq maisaróye.

20

Sísá oga úkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Máhka 16.1-8; Árúka 24.1-12)

¹ Mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahrác tuekinaútaq Máhria, Mágára suwahpeqte ínínká Sísá maisarórabeq súwe. Méhpehtaq paiqmáro ebáh íre paisa peh móbeq kowana tagówe. ² Tagéna we Sáimóni Pítareq íné, Sísaga arutaboairaintéh ánínseqpa pehbeheráh séna itensabé, Itene Wahnahne anonka ónapipéqte mewera eheqpopoq máráhwe úwe.

³ Úwata Pítareq ínereqka Sísá maisaróyarabeq koragayeheéta pehbeheráh pokowaye. ⁴ Pehbeheráh ínégá Píta kótaikue Sísá maisaróyarabeq ebeq kowae. ⁵ Mitaq ebeq kéné taebewe maisia ónapipéq tagahwana Sísane anonka úbíqme maisaróya ambántá mitaq kowana tagahwae. Íné mibeq íre tueagia peh taebewe tagahwae.

⁶ Peh tagahwana Sáimóni Pítaga mitaq séna maisaróyarabeq kobekue tagówe. Taberábe maisaróya ambántá mitaq kowana tagówe. ⁷ Sísane ayahqno úbíq máróya ambántá mobeq kowe. Ayahqno úbíq máróya ambántámé maisia ámbántá korabeq íre kowe. Peh sabaráwe móbeq kowana tagówe. ⁸ Tagówana íné maisaróyarabeq ebeq kowa anínká moq kobekue tagahwae. Tagéna, Sísá aiq irigire éna aiq pútare atáhvae. ⁹ Manikáne ehwehme, We pukéna iriginkehe séhírá kowata mi tanahrác mah sehirá íre iahtebahwaye. ¹⁰ Tagéta ite kaegaeowayarabeq kouwekowaye.

Máhria, Mágára suwahpeqte ínínká Sísá tagó ehwehne.

(Mátíyu 28.9-10; Máhka 16.9-11)

¹¹ Kouwekawayana Máhriaga maisaróyarabeq mó séna máhpeq iriwe ména ibisówe. Ibiséna wega maisia ónapipéq taebewe tagówe. ¹² Íre wahto taberábe ambántánkákákáq ánité íopeqte ánité Sísane anonka kéworabeq tútuue míóyana Máhriaga tagówe. Mó aní Sísane ayahqno kéworabeq mó aní wene aigará kéworaberue tútuue míóyana tagówe.

¹³ Tagówara sega mi inínsábé, Aneqsabé ibisahno uye. Uyana wega sensabé, Néne Wahnah ínégá íre tagaríórabeq mórúáhnsábé ibisoge éna ¹⁴wega pabeqme tagówana Sísá iriwe míowe. Míowana mi iníné arupipeq Sísá wire ue íre iwíáhue tagówe.

¹⁵ Íre iwíáhue tagówana Sísaga wensabé, Are aneqsabé ibisahno? Insensabe anebahrono úwana mi inínká iwíáhéna, Kaseni aní we mah matábúrác wahnahni aníne iwíáhéna wensabé, Wene anonka mearáhnawe eheq marahno? Koweaníboq tenio úwana

¹⁶ Sísaga wensabé, Máhríao úwana mi inínká weba pabeqme tagéna Asiu kené ehwehtaq, Árábónáio úwe. Mi ehwéh áwahewé Íwáhnoraníno úwe. ¹⁷ Úwana Sísaga wensabé, Nániboba íre pokurio puah ninonkataq táhtoréhnehboq néne iyahnabo korerio. Maniká Nániboba tuekinauge. Mí ehwéh korerio úwe.

¹⁸ Úwana Máhría, Mágára suwahpeqte inínká ite Sísá kérahwána kebá séna itensabé, Ínéga Sísá aiq tagoge éna Sísaga teawu ehwéh teiuwe.

Sísá kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Áruka 24.36-49)

¹⁹ Penorabeqte mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahrác ite Sísá kérahwána kegá soruparawéq Asiu keyábé áhrewana puag itene nahupeqte ónsá paiqmareq míahwane. Míahwanana Sísaga ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe. ²⁰ Iru ukiqme míáhro éna wene ayahnkarankákác wene aroganabínkákác sokigi aiuwaq itega we tagéq itene irupipeq anotah eyóyóúwe.

²¹ Sísaga mónkakác itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro. Nániboga eqmaq núwátáinserah ínégá moq ite eqmaq íúwóge úwe. ²² Eqmaq íúwóge éna wene euq ahusaiena, Manikáne Awa íúge úwe. ²³ Manikáne Awa íúge éna wehukéniné ahbabác soraq súéh rataq íre kagainae. Wehukéniné ahbabác íre soraq súéh rataq sene ahbabác seba kagainae úwe.

Tómáhsiga Sísá tagó ehwehne.

²⁴ Sísaga iteba sú tanahrác peh morá we kéro aní, Tó máhsiga íre míowe. Tó máhsine wéhuwehu áwíq Tírímásie. ²⁵ Sísá mó kérahwána kegá Tó máhsinsabé, Itene Wahnah oga míéhraq tagóne teawewáne. Teawewánana Tó máhsiga itensabé, Pehipi íre aiq pútare aitaníe. Sísane ayahnawarutaq níri subisa ábí tagéna niyahnkaratáté wene aroganabí sehsaberapí táhtoráhnaraqmé aiq pútare aitaníe úwe.

²⁶ Abapete téhtaré wéhékáh sótaikúwaq Tó máhsireq ite Sísá kérahwána kereq nahupeq míahwane. Onsarí aróki pareq

míahwanana Sísaga ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe.

²⁷ Iru ukiqme míáhro éna Tómáhsinsabé, Néne niyahnkara sosanue tagáhno. Ayahnkahkahrue néne niroganabí táhtoro. Íre aiq pútare aintéhnehboq aiq pútare ainto úwana ²⁸ Tómáhsiga Sísansabé, Néne Wahnah mone. Néne Maniká móne atowe.

²⁹ Atowana Sísaga wensabé, Arega íné tagáhnayabé aiq pútare aintahno? Sene siuratate íné íre tagéra pehipi ínénsabe aiq pútare aintáh kégá iwíáh iwíáhigehe úwe.

Sóniga áwahe ehwéh teí éhwéhne.

³⁰ Mah pukúipéqté séhírá moke Sísane ótaq sansánsabé íre teiúge. Wega áhnte mó miraúwaq ite we kérahwána kegá tagahwane. ³¹ Sísawe ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aninéna we Manikáne ahninkáwá wíre. Minayabe aiq pútare atageheéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Sísansabé aiq pútare atéhrataqmé wenáwírue oga mía míaiagehe.

21

Sísaga we kéro kebá ábórarú ehwehne.

¹ Peh morá káwéhúnsabé téhtaré áwíq kéhre. Kehrari kawéhúne. Mó awíqme Táibéria kawéhúne. Mó tanahráq mi kawéhú ayehráq Sísaga ite we kérahwána kebá ábórarúwe. Wega mahraue ábórarúwe. ² Ite abapete téhraníte kérahwána ke sesorupawe míahwane. Tómáhsiwe wene wéhuwehu awíq Tírímásie. Wereh Sáimóni Pítareh Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéqté ání Nátáníerireh ite Sébérine ahninkáwárárereq téhraníte mó keróya anitéreq sesorupawe míahwane.

³ Sáimóni Pítaga itensabé, Íné pah sábatáhrinauge úwaq itega wensabé, Ite moq are kcranéhe ewane. Itega sípi kékeweq pokue moke penkútaq uwe taga tagaowane. Pah íre maqmera pehipi uwe taga tagaowane.

⁴ Ahbiahipeq Sísaga káwehu áhnopeq súwaq itega we íre tagariahwane. ⁵ Sísaga itensabé, Nanuwahraho, pahmé aiq maqmiaho úwaq, Írakaumo ewane.

⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Sípiipéqté éberiopeq uwe tagéq meyagehe úwaq itega itene kahwe éberiopeq uwe tagéq áhnte pah meyahwáne. Áhnte pah meyahwánayabé kahwe íre pankerahráhowane.

⁷ Íné, Sísaga arutaboiraintéh ánínká Pítansabé, Áhnopeq míéh ání itene Wahnahne teawéwae. Sáimóni Pítaga pehrákora ména arambehriúnsabe, Ítene Wahnahne teawéwana apubúue wene ambanta úbíq mena káwehupípeq ahkuaguwe.

⁸ Pah kahweipéq kowaq mó ite Sísa kérahwána kegá kahwe sabirue meweq sípi kéweweq áhnopeq pokowane. Áhnopeq wahtotaq ko púaq itega kahwe sabirue meweq pokowane.

⁹ Ite áhnopeq kowanaraq ira pariówana taigowaq tagahwane. Tairáq pahnkákáq párétiakáq kowe. ¹⁰ Sísa itensabé, Ite matiáh páh táhmaro mewe sero úwana ¹¹ Sáimóni Pítaga sípiipéq kire pahnkákáq káhwé sabirue áhnopeq méarowe. Kahweipéq anotah pahmári íregáritaq 153 pahmári míówana kahwe íre surakúwe.

¹² Sísa itensabé, Sewe nahro úwe. Itene Wahnah tagariahwanayabé itega, Are inseboue íre kasenowane. ¹³ Sísa párétiakáq pahnkákáq mewena ménáiuwe.

¹⁴ Sísa oganúq atowana wega ite we kérahwána kebá apahtáróráq ábórarúwe. Teiúmé apahtáro tánáhráre.

Néne sipisípiqmarí kirabo ainto ú pabéqmé éhwéhne.

¹⁵ Táhutahuq nahwanana parabagútaq Sísa Sáimóni Pítansabé kasenána, Sáimóni, Sónine ahninkáwáo, Arega mah keyábé ákáhtaq arutaboairarite ínénsabe anotah arútábóiraintahno úwe. Úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiruge úwana Sísa wensabé, Néne sipisípiq aráhqmari kirabo ainto úwe.

¹⁶ Sísa we mó kasenána, Sáimóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboairaintahno úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiruge úwana Sísa wensabé, Néne sipisípiqmarímé wahnahnainto úwe.

¹⁷ Sísa anehe mó kasenána, Sáimóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboairaintahno úwe. Apahtáróráq kasenú púana Pítane arupipeq umeh agúwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, arega moke tagariahne. Are tagariahnawe ínégá arensabé nirutaboiruge úwana Sísa wensabé, Néne sipisípiq kirabo ainto.

¹⁸ Kawerue írátiahno. Are mahbi míaronaraq arene áréti sabirare arega awahbarairabeq pokurone. Are ore úkínaraq arene ayahnkara pankeréhnaq mó kegá ahmboqme meqmera are íre awahbáhnarabeq móatagéhe úwe. ¹⁹ Mah ehwéhme Sísa Píta pukína ehwéh teawuwe. We pukína tanáhráq Píta íre áhreinayabé tagehra kegá Maniká áwíq pankeragéhe. Mah ehwéh teawena Sísa Pítansabé, Séniro úwe.

²⁰ Pítaga pabeqme íné, Sísa arutaboirainto aní tagówe. Sísa pukinaúwara táhutahurowanaraq ínégá Sísa anepeq mósaqmaqme ména wensabé, Néne Wahnahno, arene naruo kowerirahna anímé insebo kasenowae. ²¹ Pítaga íné tagéna Sísansabé, Néne wahnahno, mah aní anerinkehbo úwana

22 Sísaga wensabé, Íné nuwabhéhnaraqmé kiwekona tanáhráq we peh oga míanawire íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo? Arerega séniro únsabe 23 mi ehwéh író kega mó Sísá kéro keyabé, Íné Sóni íre pukinkehe mitaq teri mahtaq terinuwe. Sísaga Pítansabé, Íné Sóni peh mía míankehe íre irarúwe. Wega Pítansabé peh miraue teawena, Íné kiwekonaraq we peh oga míanae íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo úwe.

Sísane áhnte mó arámbéhríwárínsábé éhwéhne.

24 Íné Sísá kéréhwa anínká mah ehwéh iraruge. Mah ehwéh aig pútaq ehwéh púana sehiranue teiúge.

25 Sísaga íre peh morá teiú arámbéhrí mirauwe. Wega áhnte mó arámbéhríúwe. Wehukega wene ehwehnikakáq wene arambehriakáq moke sáhnsahwe sehiranutaq tahirímé púkuwarínká mah marákó marákó kígí agirana marakó íre awehraq kéh irino.

Eqmaro Ke **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Árúkaga ebeq sóteh arámbéhríéna anehe wega Pora kérena séhréh atena púku áwíq Árúkae ue sehiranúwe. Anehenura mah pukú Eqmaro Ke pukúe ue sehiranúwe. Sísaga miraéna irarú ehwehnsábé ebeqte pukúgá teíre. Manikáne Awanka mirau arámbéhrí Eqmaro Ke pukúgá teíre. Sísaga eqmaro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá éhweh koreríúwe. Teríútaq Manikáne Awanka se págege aritena séhréh aritowara áhnte kegá sene ehweh irera Sísansabé aiq pútare atówe. Mi ehwéhncá abae agúwara Sísá tagaríáh ké áhnte úkuwe. Mah pukúípeqté éhwéhncá minayabeákáq eqmaro kega mirau arámbéhríákáqsábé teíre.

Eqmaro kega miraunsabé éhwéhne.

Sísaga, Manikáne Awa eqmaraníe ú ehwehne.

¹ Tíópírásao, néne sehiramé kawerue sáhnsahwe iro. Menah tanáhráq mó pahsí sehiranue áwátáuge. Mi pahsípeq moke Sísaga miraúnsabe sehiranue teawena wega íwáhnorúnsabeakáq teawátáuge. ² Wene arambehri áhwárótaqkakáq íopeq kiu tanáhráqsábéakáq teawátáuge. Wega marakóipeq míotaq wehuke eqmaq suanieéna omaq sitowe. Manikáne Awanka Sísá iwíáh atowana wega íopeq kinaútaq omaq sito ke síwáhnorúwe. ³ Téhwe Sísá awankátaq táhpague pukéna anehe oga úkéna mó wehekáh mó wehekáhnue omaq sito keba séyééna wewe sokigi aritowara tagowe. Tagowana 40 wehekáh miraéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriuwe.

⁴ Mi tanáhráq sega momiwíuríótaq Sísaga mahraréna, Sarúsarama suwahpeq apubúue sueq pokiyehboq Nániboga eqmarahna aní tuinayabé wensabé áwénunoro. Menah Nániboga eqmarahna aní éhweh teiyátáuge.* ⁵ Naho Sóniga wání meriuwana Manikáne Awanka áhníbórá tunse iteba mía míainkehe úwe.

⁶ Mó tanáhráq eqmaro kega momiwíuríótaq sega Sísansabé kasenéra, Ísara ke iteitene marakóraq amahnága wahnahnoro aitaníbo uwe.† ⁷ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga moke mi

* **1:4:** Sísaga eqmarahna anímé Manikáne Awa mire. Árúka 24.49, Sóni 14.16-17, Eqmaro 2.33 tagáhnó. † **1:6:** Sísá marakóipeq tutaq Aroma kegá Ísara kené marakó págegeue wahnahnunuwara áhnte kegá iwíáhéra, Wega Aroma ke kaqsuena iteitensabé, Wahnahnoro aitankéhe íwíáhuwe.

tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq wahnahnire. Minawé íre iteitene arambehri puaq itega mi tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq íre tagariáhwe. ⁸Minawé íre tagarawéq mahraue tagariagehe. Manikáne Awanka iteba tuinaaraq ite págege aitahnaq itega íné éhweh mah kehiná kéhíná korerigéhe. Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke mó Súría marákórápéqté kéreq Sámária marákórápéqté kéreq moke mah kehiná kéhíná korerigéhe úwe.

Sísa íópeq kibekú ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Áruká 24.50-53)

⁹ Mah kehiná kéhíná korerigéhe úwana eqmaro kega tagotaq Sísa tumerowana íópeq kire írábúyápipeq kibekúwe. ¹⁰ Kibekúwara sega íópeq awahnkanue tagariówara taberábe korósiákáq ánitégá iriwe míóye. ¹¹ Iriwe méra sensabé, Kehrari marákórápéqté kéó, aneqsabé iriwe méq íópeq ebitiaho? Sísa ite iuwena íópeq pokiraq tagahwe. We amahnága pokinserah mókake tuinawire uye.

Súrásane arambehri awaq mio ehwehne.

¹² Uyara eqmaro kega Óríwi sawéhrápéqté tunse Sarúsarama suwahpeq wahtotaq tueaguwe. ¹³ Tueagéra sega kaegaeu nah abobóráhpeq kíúwe. Sensíwíqmarimé mahraue Píta, Sóni, Sémisi, Ehntaru, Pírípi, Tómáhsi, Pátórómíyu, Mátíyu, Ápiásane ahninkáwá wenáwíq Sémisi, ebeh ehwéh iriaréh ání wenáwíq Sáimóni, mó Sémisine ani wenáwíq Súrása mirauega kíúwe. ¹⁴ Sereq Sísa abákawaréhreq wenanoreq mó inínsónseqka sirupipeq peh morá íwiáhue moráráq púreq aruqaruruwe.

¹⁵ Mó wehekáh sega mirautaq 120 ke áhnte Sísa tagariáh kégá momiwíuríówe. Pítaga iriwe ména mahraréna, ¹⁶ Nánuwahraho, naho Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana Súrása éhweh sehiranúwe. Súrásaga Sísa naruo kowerironsabe mi sehirá aiq pútaraguraire. ¹⁷ Sísa Súrása omaq atowaq Súrásareq itereqka moráráq arambehriuraune úwe.

¹⁸ Súrásaga Sísa naruo kowerironsabe móne meywara mi monératé marakó paiqmárówe. Súrásaga sáwéhrapeqté ayahqno maraipérue surahúwana wene ayahba tapoagúwe. Wene ayahba tapoague wene ayamári pehrápeq sahaqúwe. ¹⁹ Wega miraúnsabe moke Sarúsarama suwahpeqte kégá irera mi marákóyábé áwírume sene ehweh Ákérámae atówe. Mi awíqmé Korahq Marakóe atówe.

²⁰ Pítaga Súrása éhweh mó mahraréna, Buk Songipeqté éhwéhnká aiq mahraréna, Wene mátabu susa matábú kanae. Mó kégá mitaq íre miáhro arito ire.

(Buk Song 69.25)

Mi ehwéhniká mó mahraréna,
Mó anínká wene arambehri awaq miankéhe ire. (Buk Song
109.8)

21-22 Sóniga Sísá wání meawátáitaq táhmaro kegá Sísá kétówe. Segá kékérue Sísaga oga úkuraitaqkákákq íópeq kiraitaqkákákq tagarowe. Mó ke Sísá éhweh terigeheéq mina tahnsa Sísá kékéri aní iwíáhue omaq atanéhe úwe.

23 Pítaga mi ehwéh teriuwara sega téhranité omaq sitówe. Mó aní wenáwíq Máhtíásae. Mó aní wenáwíq Sósépaé. Sósépawe we mó awíq Pásábae. We mó awíq Sásátae. 24-25 Segá mahrarue púreréra, Itene Wahnahno, arega ómi kehináné sirupipeqté iwíáhwé aiq tagariahne. Arega eqmatona arámbéhrí Súrásaga aiq suena ahbabárorabeq pokuraire. Wene arambehri mirainkeheé arega omaq atahna aní sokigi aio éra púreruwe. 26 Manikánka omaq ato aní taganeheéra sega káriq ebáh tuparuqme tagéra Máhtíásawe Súrásane arambehri mirainkehe atówara we Sísá kéro ke, airápété morá kéreq arambehriúno átówe.

2

Manikáne Awanka tu ehwehne.

1 Asiu kené siahreraq ko tanahráq áwíq Péntikósie.* Ebe-qté wehekáh sutaq Sísá tagariáh kegá moke peh morábi sáhuriówe. 2 Sáhuriówana íópeqté éhwéhniká anotah soíríqká uu inserahnúwara ómi nahupeq tútuue míó kega apubúue írówana 3 anehbí irobina tahnsá náneqmarí ábóraragúwara tagowe. Tagowara irobina abae ague mó anípá mó anípanue abae agúwe. 4 Manikáne Awanka sirupipeq tuména iwíáh arito púara sega mó kehináné kambare ehweh iraruwe.

5 Mi tanáhráq áhnte Asiu ke mó kehiná mó kehiná suwahpeqte Sarúsarama suwahpeq sewíówe. Mi ke Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké wóe. 6 Segá mi ehwéh irera sega morábi sáhurawéra írówarawe Sísá tagariáh kegá mó kehiná mó kehináné ehweh iraruwe. 7 Iraruwara seyene ehweh irarunsabé író kega áhtená, Árahue irareo éra iwíáhue tagowe. Segá áhtená mahraréra, Iteitene ehweh irare kewé se peh morá Kehrari marákórápéqté ké wóe.

8 Segá iteitene ehwehmarí irarewaq irone. Segá itene ehweh árahue irareo? 9 Ite Pátía kewé Míría kewé Érámi kewé Mésópótémía marákórápéqté kewé Súría marákórápéqté kewé Kápárosía marákórápéqté kewé Póntúsa marákórápéqté kewé Esia marákórápéqté kewé itene ehweh irarewaq irone. 10 Párigía marákórápéqté kewé Pámbíría marákórápéqté kewé

* 2:1: Péntikósiyabé éhwéhmé púku anehepeqte séhíráme “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

Ísípi marákórápéqté kéwé Áribía marákórápéqté kéwé Sáiríni suwahpeq wahtotaq mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kéwé itene ehweh irarewaq irone. ¹¹ Mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kéwé táhmaro Asiu keurá míáhwe. Mó mitaqté ké Asiu kené sánsá mero ke míáhwe. Kíríti marákórápéqté kéwé Árebía marákórápéqté kéwé moke mi kegá itene ehweh irarewaq irone. Manikánka págege arámbéhriínsabé sega irarewaq irone. Moke iteruwahrahga irarewanserah itene ehwehmarí irarewaq irone uwe.

¹² Segá áhtenéra sene sirupipeq iwíáh kikiréra, Itene ehwehmarí árahue irarewapómo? Aneq sansápómo uwara ¹³ mó kegá siwiréh aritera, Segá peh píáh nah puara múguwahgu ehwéh irarewe uwe.

Pítaga pahsuo ehwehne.

¹⁴ Uwara Pítareq airápété moráue eqmaro kereqka iriwe míówe. Pítaga mipi sáhurió keyabé anotahtaq teriena, Sarúsarama suwahpeq kaegao kereq moke mó Asiu kerero, ehweh teiníboq írátíáhro. ¹⁵ Abehq wání nah puara múguwahgu ehwéh irarewe eme írakaumo. Amahnága pópoqnah peh ákáhtaq kéhrana íre píáh né tanahráre. ¹⁶ Mó kené ehweh irarensabé Manikáne ehweh irarú ani, Sóériga mahraréna,

¹⁷ Manikánka iraréna, Anehe tanahráq Néniwa mah kehiná kéhínápá eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara itenahnimáhqsonseq iteriyahumáhqsonseqka ehwéh irarigehe. Itene mahbigauné siwanka tagagehe. Orerónká áónáh tagagehe. ¹⁸ Mi tanáhráq néne arambehri mirao weh áhrébá néniwa eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara ehweh irarigehe. ¹⁹ Íópeqté íre tagaríáh náneq sokigi ainíe. Marakóipeqte moq págege sansá sokigi ainíe. Korahqkakáq irakákáq áúnínaakáq tagagehe. ²⁰ Pópoqnah sunkííraginae. Íótaq korahq tahnsa tautáúraginae. Mirainagake anotah Wahnáh áninka págegeue wahnahnína tanáhráq áhníbóránire. ²¹ Are néne Wahnah míahno ue níáhrabira kewé kaweraritanauge íre úwe. *(Joel 2.28-32)*

²² Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, mó ehwéh kawerue írátíáhro. Sísa Néhsara suwahpeqte ání éhweh teiúge. Wega Manikáne arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísa omaq atowe. Minayabe tagariageheéna Manikánka págege atáráire. Págege atáráirana wega íre tagaríáh náneqkakáq págege arámbéhriákáq sokigi aitaráire. Itene iuranka tagahnsabé aiq ahtebahwe. ²³ Naho Manikánka iwíáhue tagarionserah

menah itega Sísá táhtoqme ahbabáq ke móriátówara sega awankátaq táhpatowana putiaraire.

²⁴ Sísá íre airaiq pusa ání míahrahurai puana Manikánka érorahirabeqte iriatena oganúq atáráire. ²⁵ Naho naho Tébiti, Sísane aigaqna íre wewensabé irarena peh Sísansabé teiena, Néne Wahnahnka ínéreq mía míaime tagaríoge. We néne niyah púpeq mía míai puana íre áhreúge. ²⁶ Minayabe nirupipeq eyoyóire. Néne níwéhrate iwíáh íwíáh atóge. Íné pukonaraq arega oganúq intaniewóne íwíáhuge. ²⁷ Íné pukonarabeq arega néniwa íre nuwankéhe. Peh oganúq intankéhe. Arene kaweq aniné ninonka íre karekinawire. ²⁸ Arega oga mía mía ahtápéq sokigi aníátone. Arereq mía míaúya puana nirupipeq eyoyóinawire úwe. *(Buk Song 16.8-11)*

Mi ehwéhmé Tébitiga teiuwe.

²⁹ Pítaga mó mahraréna, Nánuwahraho, itene igaqna Tébiti éhweh pahsuqme teinie. We naho putiowara maisarówana wene kárékú anónká amahnága maisia máiq mahta q kéhre. Minayabe íre wewensabé iraréna peh Sísansabé irarúwe.

³⁰ Tébitiwe Manikáne ehweh irarú ani ména Manikánka mirainage ú ehweh írátíowe. Manikánka naho Tébiti teawena, Amahnága arega wahnahnónanserah mókake arenanahga wahnahninkehe. Peh aiq pútariahnsanuge únsabe ³¹ Manikánka mirainau arámbéhríyábé Tébitiga ahtebówe. Ahtebéna we aiq tagariomé Manikánka ite meirena kaweritankeheéna omaq ato aní oganúq atanawire. We pukirabeq íre auwanawire. Wene anonka íre karekinawire. Peh oganúq atanawire tagariowe úwe.

³² Pítaga mó mahraréna, Manikánka Sísá iriatena oganúq atowaq ite moke tagarawéq teiune. ³³ Manikánka Sísá wene ayah púpeq atowana anotah Wahnáh ání míaraire. Míarairana Manikánka teawátáinserah Wenawa Sísaba eqmatairana Sísaga Manikáne Awa iteba eqmaréhre. Minayabe itega amahnága aiq tagaríáhwe. Itega íráh éhwéhmé Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéhne. ³⁴ Tébiti pukútaq wene anonka íópeq íre kiuwe. Minayabe íre wewene anonkansabé peh Sísá íópeq kiunsabe irarúwe. Wega mahraréna, Itene anotah Wahnáhnká néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq kiwíáhno. ³⁵ Mókake arene naruoakáq wahnahnarito atanie irarire úwe. *(Buk Song 110.1)*

³⁶ Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, ite ómi kawerue iragéhboq írátíáhro. Itega Sísá awankátaq táhpareq subiq sutowe. Manikánka mi anínsabé, Are ínéga omaq ató ání móne. Anotah Wahnáh ání míahno atáráuge úwe.

Áhnte wehekéqká Manikánsabe aiq pútare atera wání meyo ehwehne.

³⁷ Morábí kiranéhnuríó kega írówana mi ehwéhnká sirupipeq pówe. Sirupipeq pówara sega Pítareq mó eqmaro kereqsabé kasenéra, Iteruwahraho, aneq miraonehnikono ³⁸ úwana Pítaga sensabé, Itene ahbabáq kaqiuwankéhboq itene ahbabáq sansa sueq Sísansabé áhraboro. Sísansabé áhrabéq wání meyháho. Mirairataq Manikánka itene ahbabáq kaweraitena Wenawa iteba eqmarankéhe. ³⁹ Itereq itene animárínseq íre wahtopeqte kéreq ómi mirairataq Wenawa iteba eqmarankéhe. Maniká itene Wahnahnka ómi omaq sito kega mirairataq Manikánka Wenawa iteba eqmarankéhe úwe.

⁴⁰ Pítaga mi keyábé áhnte mó págege ehwéh pahsuqme teriena, Manikánka kaweraitankéhboq mó kegá ahbabárorabeq sueq kaweqtaq miáhro úwe. ⁴¹ Áhnte író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara wání meríúwe. Wání meríúwara mi wehekáh sega Pítarehba kobaritawe míówe. Peh íregáritaq wehekéq 3 táhúséni (3,000) wehekéqká kobaritawe míówe.

Peh morá íwiáhuríó ehwehne.

⁴² Seba méra Pítareq mó eqmaro kereqka síwáhnoru ehwéh irera peh morá íwiáhuwe. Peh morá íwiáhéra sene tópah mewe moráráq néra moráráq púreq aruqaruruwe. ⁴³ Manikánka págege aritowara Pítarehga áhnte otáq sánsá mirauwe. Mirauwara moke tago kegá áhtenuwe. ⁴⁴ Moke Sísansabé aiq pútare ató kega moráráq méra sene ménsámehnsánsabe peh morá íwiáhuríówe. ⁴⁵ Sega sene ménsámehnsátate méyó moné mewera Sísa tagaríah tábónáh ké náriúwe.

⁴⁶ Mó wehekáh mó wehekáhnue sega Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq séyéuwe. Séyéera pokue sene nahmarítápéq táhutahuq moráráq narúq naruruwe. Sirupipeq eyoyóúwara táhutahuq moráráq narúq naruruwe. ⁴⁷ Sega Manikánsabe iwiáh íwiáhuwara moke tago kegá iwiáhéra, Kaweq kee uwe. Mó wehekáh mó wehekáhnue áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Ai q pútare atówana Manikánka se kaweraritowara Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte aguwe.

3

Soriqnah ani kawerato ehwehne.

¹ Tunsorerutaq Asiu kegá púreq aruqarurotaq Pítareq Sónireq Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq seyeherauye.

² Mi nah méhpeh áwíq Kaweq Mehpéhne. Mitaq soriqnah ani tútuue míówe. Wenanoga maqmarotaq soriqnah ani maqmarowe. Mó wehekáh mó wehekáhnue wene iyahnabo

anímarínká meqmera mi mehpéh móata móatauwe. Nahupeq kírā keyábé ineh inehinkeheéra meqmera móátówe. ³Wega Pítareq Sónireq nahupeq kibekoyehera uyataq tagéna, Náníétāo úwe.

⁴Náníétāo úwana Pítāga we ebitáwéna wensabé, Ite tagáhno úwe. ⁵Úwana wega se tagéna iwíáhéna, Aneqpopoq nánigéhe iwíáhuwe. ⁶Iwíáhuwana Pítāga wensabé, Íné íre móneakáq ání múge. Mirainieu naneq teawiníe. Néhsara suwahpeqte ání Sísā Karáhé áwírue teawúge. Iriwe nogo atóge úwe. ⁷Míraréna wene púpeqte áyáhnkárátáq táhtoqme iriatowe. Iriatowana wene aiaurankakaq aigáránkákáq apubúue págege agúwe.

⁸Págege agúwana mi anínká suansúá keirigue nogena nahupeq kierirowe. Kierirena wega nogena ahkuagu ahkuaguéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. ⁹Manikánsabe iwíáh iwíáh atowara ómi nahupeq míó kega we tagéra, ¹⁰we Kaweq Mehpéhtáq tútuue ineh inehéwéh ání míre uwe. Wene aigára kaweragúnsabe, Éhneh. Aiq kaweragire éra áhtenuwe.

Pítāga mitaq míó ke teriu ehwehne.

¹¹Kaweragú aninká Pítareq Sónireq táhtorowara ómi tago kegá áhtenárah pehbeheráh seba suwe. Anotah wahnáh wenáwíq Sórómóni Asiu kené wahnah míotaq pearó owewéhpéhtápéq suwe. ¹²Suwana Pítāga tagéna sensabé, Ísara keo, we kaweraginsabé aneqsabé áhtenoo? Itewe aneqsabé ebitiaho? Ite págege anité méta kaweratehye iwíáho? Manikánka itensabé, Kaweq anité wóye aitéhnsabé kaweratehye iwíáho? Írakaumo. Íre itegae.

¹³Manikámé we Ébárahmareh Áhísáhkireh Sékópāreh itene igaqnaréhne Maniká ména wewega mah aní kaweratéhre. Áhnte kegá wene arambehri awahbeh ani Sísawe, Anotah aní míéhre atageheéna kaweratéhre. Sísā marakóipeq míaraitaq sega we subigeheéq itega táhtoqme naruo kebá meqmeq móátárówe. Wahnah aní wenáwíq Páhirátiga, Sísā íre ahbabáq ani púana pugeq auwaníe iwíáhurairaq itega ahqáho atárówe. ¹⁴Manikánsabe arutaboiri anímé kaweqtaq mía míaurai anímé itega ahqáho atárówe. Peh mó ke subiq sutai aní pugeqio urowe. ¹⁵Oganúq itahráhi aní subiq sutowe. Itega Sísā subiq sutowana Manikánka iriatáráire. Minayabe Sónireq ínéreqka itene iuranka tagéta teiuye.

¹⁶Sísansabé aiq pútare ateta wenáwírue áhrabúya puana wega mi aní kaweratéhre. We awaho ani míéhraq tagahwe. Sísansabé aiq pútare atoyanka mi aní kaweratéhraq tagahwe úwe.

¹⁷Pítāga mó mahraréna, Nánuwahraho, itereq itene wahnahmarínseqka Sísā subiq sutotaq we Manikáne ahninkáwá

míéhnsábé itega íre ahtebarowe. Íre ahtebéq pehipi subiq sutowe. Minayabe aiq tagaríóge. ¹⁸ Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara ómiga mahraréra, Manikánka omaq ato anínká pukina ínaraq anotah érinawire uwe. (*Aisaia 50.6, 53.5*)

¹⁹ Minayabe Manikánka itene ahababáq kaqiuwankéhboq itene ahababáq sansa sueq wensabé áhraboro. ²⁰ Mirairataq Manikánka itene irupipeq eyoyó aitankéhe. Sísá Karáhé itene Wahnah míankeheéna Manikánka omaq atowe. ²¹ Amahnága Sísá íópeq mía míaire. Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara naho mahraréra, Mókake Manikánka moke kawerinkehe uwe. Amahnága Sísá íópeq ména mi tanáhráqsábé áwénunire.

²² Mósísiga itene igaqnansabe naho mahraréna, Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irarinkeheéna itereq miónarabeqte ání eqmarankéhe. Ínéga mirauraunserah eqmarahna anínká mirainkehe. We sínaraq irarína ehwéh moke kawerue íráhro. ²³ Wega irarína ehwéh íre íréhra kewé pukigehe. Manikáne animarí míéhrarabeqte kaqsuahnaraq pukigehe úwe. (*Lo 18.15-19*)

²⁴ Manikáne ehweh irarú ani Sáhmúériga Sísá tutai tanáhráqsábé irarúwe. Moke we anehe su animarí, Manikáne ehweh iraru animarínseqka moq amahnága tánáhráq, Sísá tutai tanáhráqsábé iraruwe. ²⁵ Manikáne ehweh iraru kewé itene igaqnaréh wóe. Íre peh morá itene igaqnaréhyabe iraruwe. Moke itensabéákáq iraruwe.

Manikánka itene igaqna Ébaráhmansabé naho teawena, Arenahninká mah marákó marákóipéq mó kahnáh mó kahnáhnue kaweritankéhe teawuwe éna ²⁶ Manikánka wenahni wene arambehri awahbeh aní iriatena ebeq ite Asiu keba eqmataire. Itene ahababáq kaqiuwankeheéna wenahni eqmataire úwe.

4

Pítararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

¹ Pítareq Sónireqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míó keyabé síwáhnoruye. Síwáhnoruyataq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqte wáhnáh párisíreq Sáyúsi kéreqka suwe. ² Pítararéga síwáhnoréra, Sísá oga úkurainsabé mókake pukira ke mó oga úkoneherawoe uyara mina su kegá írówe.

Irera sene ehwehnsabé anotah abíáhnánéra ³ Pítararéba sure táhtoqme meriqmera karábúsiipéq mórítówe. Íó tupekútaq puara ahbiahipeq kotigeheéra mórítówe. ⁴ Mi

wehékáh áhnte író kega Sísansabé aiq pútare atówe. Peh íregáritaq wéh 5 táhúséni (5,000) wehgá aiq pútare atówe.

Sega Pítararéyábé ehweh arító ehwehne.

⁵ Ahbiahipeq Asiu wahnáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoru kereq Sarúsarama suwahpeq sáhuriówe. ⁶ Sáhuriówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Ánása míowe. Ánása wenawahrah sensíwíq Káiyápásareh Sónireh Árékásántareh mó wenáwáhráhreqka moráráq sáhuriówe. ⁷ Mitaq sáhurawéra, Meriqme sero uwana Pítareq Sónireq meriqmera seba mórítówe. Mórítówara mipi sáhurió kega kasenára, Insega págege aitaráiraq mi soríqnáh áni kaweratároyo? Inse áwirue kaweratároyo uwe.

⁸ Uwana Manikáne Awanka Píta págege atena iwíáh atowana Pítaga sensabé, Wahnah kereq aboawah wehrero, Írátíáhro. ⁹ Soríqnah ani séhréh atáráuyansabé inse áwirue kaweratároyo kasenoo? ¹⁰ Itereq moke Ísara kereq iragéhboq írátíáhro. Itega Sísá Karáhé Néhsara suwahpeqte áni awankátaq táhpatowana putiaraire. Putiarairana Manikánka iriwe oganúq atáráire. Sísá Karáhé págege áni míéh púana wénáwíq áhraburauyansabé soríqnah ani kaweratáráire. Kaweratáráirana ite míáhrabeq we amahnága awaho ani míéhre.

¹¹ Nah pearáh kégá wahq awanká tagéra, Iroke awankáne éra sutowana anehe mi wahq anotah kawéq wáhq úkire.* (*Buk Song 118.22; Aisaia 28.16*)

Mina inserah itega Sísansabé ahqáho atárówana we anotah Wahnáh áni úkuraire. ¹² Peh morá Sísaga webataq itene ahbabáq kaweritahráhire. Peh morá Sísá áwirue ahrabo ke wega kaweritankéhe. Mah marákó marákóipéqmé mó morá anínká itene ahbabáq íre kaweritahráhire úwe.

¹³ Pítareq Sónireqka míó keyabé íre áhreia ehweh pah-súoyansabé wahnah kereq aboawah wehreqka író kega áhtenuwe. Áhtenára iwíáhéra, Se íre sigaruuroya anité peh wahba arámbéhríráte anité wóye iwíáhuwe. Iwíáhéra, Sewe Sísá kétóya anité wóye uwe. ¹⁴ Wene aigará kawerato aninká Pítararéba míowara tagéra mó ehwéh mi tanáhráq íre irarerahuwe.

¹⁵ Íre irarerahunsabe wahnah kereq aboawah wehreqka Pítararé kaunsíri kegá momiwíurabeqte máhpeq sitera sío síouwe. ¹⁶ Sío síoéra, Mi anité aneraruanéhnkono? Segá ótaq sansá aiq pútaq mirauroyara moke Sarúsarama suwahpeqte

* **4:11:** Mátíyu 21.42 aigarápéqté éhwéh tagáhnó.

kegá tagariáhwe. Segá kaweratóya ehwéh itega íre epéq suahráhué.

¹⁷ Mi ehwéh abae agínehboq págegeue ehiya míáhtao aritanéhe. Mó ke Sísa áwirue síwáhnoriyeho ue terianéhe uwe. ¹⁸ Terianeheéra Pítararé síáhrabéra sensabé, Sísa áwirue mónkakáq síwáhnoréta teríyehboq túbáh agotao ue teríuwe.

¹⁹ Teríuware Pítareq Sónireqka sensabé, Manikáne ehweh sueta itene ehweh íréhyataq Manikánka itensabé kaweróye aitankéhbo? Írakaumo. Minayabe iteitega iwíáhue tagahro. ²⁰ Itega tagéta írátáuya ehwéh íre ehiya míahrahúye. Peh teri terinoyehetauye uye.

²¹ Soriqnah ani kaweratonsabe ómi kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Minayabe wahnah kegá iwíáhéra, Mó kegá itensabé sibiahnsa aitehboq Pítararé pehragaritanehe uwe. Segá Pítararéyábé, Subónehboq Sípane ehweh mónkakáq íre teriétao éra kaqsúówe. ²² Kaweragú aní 40 opéq peh soriqnah ani míowe.

Sísa éhweh terigeheéra págege aito ue púreru ehwéhne.

²³ Kaqsúóware Pítararéga sensuwahrahba pokuye. Pokéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq Asiu kené aboawah wehreqne ehweh teríuye. ²⁴ Teríuyara irera Manikánsabe moráráq púreréra mahraréra, Itene anotah Wahnáho, arega íópeqkákáq mah marákó márakóákáq sóreq wanínkákáq miraróne. Moke mahnana kéh náneqkákáq miraróne. ²⁵ Arene arambehriú ani, itene igaqna Tébiti Arenawanka iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Nahnso kewé aneqsabé anotah abíáhnsánoo? Aneqsabé ehweh pehipi moraenoo? ²⁶ Mah marákó márakóípéqté wáhnáhmárinseq anotah anímárinseq ebhoneheéra sokah sokahowe. Manikánseq wega wehuke merinkeheéna omaq ato anínseqsabé kotioneheéra morábí sáhuriáhwe úwe éra púreruwe. (*Buk Song 2.1-2*)

²⁷ Segá mó púreréra, Tébitiga naho sehiranúme amahnága iteruwahpeq Sísa suboneheéra sorupariarowe. Kaweq arénáhní arega eqmarahna aní Sísa suboneheéra sorupariarowe. Érótireq Póntiása Páhirátireq wáhnaupéqté kéreq Ísara kereqka Sísa suboneheéra sorupariarowe. ²⁸ Arega naho págege iwíáhue miraóna iwíáh anehe kaqme mirauowe. Arerega mina iwíáhóna puara sega menah mirauowe.

²⁹ Anotah aníno, amahnága sega itensabé, Subónehboq túbáh agotao eme aiq irahne. Ite arene arambehriúna anímárinúne. Minayabe ite íre áhrea peh arene ehweh págegeue irarenehboq séhréh aito. ³⁰ Arene ehweh irarenaraq awahre

ke kaweragigehboq arene ayahtate táhtoro. Sísa arene aram-behriyabé awahbeh aní áwirue áhrabonaraq ótaq sansámári miraúno éra púrueruwe.

³¹ Púrueruwana momiwí nah míu míuúwana Manikáne Awanka sene sirupipeq tunse séhréh arito púara moke sega íre áhrea Manikáne ehweh págegeue iraruwe.

Ménsámehnsá morábí matawéra tabonah ke náriú ehwehne.

³² Moke Sísansabé aiq pútare atáh kégá peh morá íwíáhéra sene ménsámehnsá morábí matiówe. Mahna peh morá néne wíre íre iraria peh morábí matiówe.

³³ Eqmaro kega Sísa oga úkú ehweh anotah pagégéue irare irareuwana Manikánka séhréh aritowe. ³⁴ Sísa tagariáh kébáté mó morá tabonah ani íre míowe. Sega iwíáhutaq sene ménsámehnsá paimaq paiqmaréra meyó moné mewera ³⁵ eqmaro ke náriúwara eqmaro kega tabonah ke saraqme náriúwe. Minayabe tabonah ke íre míowe.

³⁶ Wehukení wenáwíq Sósépa míowara eqmaro kega mó awíq Páhnábásae átówe. Mi awíq Páhnábásawe áwahewé séhréhi aníne awíq míre. We Sáipára marákórápéqté ánínéna Áriwái káhnáh áníne. ³⁷ Wene marakó peh ákáhtaq éberiopéq paiqmarena meyó moné mewe eqmaro ke siuwe. Sega tabonah ke saraq miageheéna Páhnábásaga siuwe.

5

Ánáníásireq wene ahrereqka Manikáne Awa áhwárawe tagoya ehwéhne.

¹ Mó akéqká iwíáhue mó sansánuye. Wehukení wenáwíq Ánáníási wene ahre awíq Sapairae. Sene marakó peh ákáhtaq éberiopéq paiqmarera móne meyóye. ² Ánáníásiga mi moné saime ebeqtaq kopéqmarowana wene ahrega tagówe. Tagówana wega mó akáhtáq mewe eqmaro keyabé péhenue peh ákáhtaq moné náriuwe. ³ Náriuwana Pítaga wensabé, Ánáníásio, owainawanka iwíáh atéhrah aneqsabé mira íwíáhono? Arene marakó paiqmarahna moné ákáhtaq kopéqsuahnayabé Manikáne Awansabé péhe éhwéh teawene. ⁴ Arene marakó íre paiqmarahnaq tahirí peh arerene kagai iripo? Arene marakórate paiqmatona moné peh arerene matiarona wino. Arega, Móne ákáhtaq kopéqsue péhe éhwéh teriníe íwíáhóna wino. Arene arupipeq aneqsabé ahbabáq iwíáhono? Íre peh wehukeyabé Manikánsabe moq péhe éhwéh teawene úwe.

⁵ Úwana Ánáníásiga mi ehwéh irena aunúnkaq márunsurahue putiowe. Putionsabe író kega anotah ahténéra áhre aguwe. ⁶ Mibeqté máhbigáúnká séra pukú aniné anonka ambantataté úbíqme sehgiwera mómaisarówe.

⁷ Ánáhkawagá wenawehq putíéhre u ehwéh íre irena apahtáro áhwáh sótaikúwana suwana ⁸ Pítaga wensabé, Marakó paiqmarehyame mahraue moné meyehyo úwana kowe miraue meyoje úwe. ⁹ Úwana Pítaga wensabé, Itega iwíáhétawe Manikáne Awa áhwárawe tagayehe iwíáhewoyo? Arenawehq maisaráh máhbígáúnká amahnága kouwekue méhpehnsah seuriáhwe. Segá arenkakáq sehgiwera pokigehe úwe.

¹⁰ Sehgiwera pokigehe útaq mi iní aunúnkaq Pítane aigárátáq márunsurahue putiowe. Putiowara mahbigaunká nahupeq kire putio iní tagéra sehgiwera awehkawa maisaróabeq mómaisarówe. ¹¹ Moke Sísa tagariáh kéreq mó kereqka putíóya ehwéh irera anotah ahténéra áhreuwe.

Ótaq sansámárinunsabe éhwéhne.

¹² Eqmaro kega wehuke míopi áhnte otáq sánsámári mirauwe. Asiu kené wahnah aní Sórómóni míotaq pearó oewéhpéhpéq Sísa tagariáh kéga mitaq sáhuria uríauwe.

¹³ Sáhuriówara mó kegá iwíáhéra, Sísa tagariáh kéwé peh kaweqtaq miáh ké wíre iwíáhéra áhtenéra mibeq seba íre suwe.

¹⁴ Áhnte weh áhrégá mó wehekáh mó wehekáhnue Sísansabé aiq pútare atera mó Sísa tagariáh kébá sáharuqaruowe.

¹⁵ Eqmaro kega áhnte otáq sánsá miraunsabé awahre kegá iwíáhéra, Pítane mánkánahnka iteba sótaikínaraq itene awahre kaweraginkehe iwíáhuwe. Mira iwíáhunsabé sene iyahn-aboga meriqmera ahtapeq máhriqtaq mórítówe. ¹⁶ Sarúsarama suwahpeq wahtote kereqka awahre kereq owainawanka síwíoqno kereq meriqmera mórítówara moke kaweragúwe.

Íopeqté ánínká karábúsiipéq míó ke máhpeq sito ehwehne.

¹⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq míó ke, Sáyúsi kereqka iwíáhéra, Ótaq sansá mirao kegá ite kiotaikiyehboq aneraritanéhnkono uwe. Aneraritanéhnkono éra eqmaro keyabé anotah abíáhnsánéra ¹⁸ se táhtoqme wahba karábúsiipéq mórítówe.

¹⁹ Inokáhpeq Maniká míéhrabeqte íopeqté ánínká karábúsiipéqté ónsá siwe eqmaro ke máhpeq sitowe. ²⁰ Máhpeq sitena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kowéq moke náneqmarí oga mía mía ehwéh koreriéro úwe.

²¹ Úwara sega ahbiahiperura pokue íopeqté ánínká inokáhpeq koreriéro aritonserah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kosíwáhnorowe.

Kosíwáhnoruwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq míó kereqka Asiu kené aboawah wehreq mó kaunsírí kéreqsabé síáhrabuwe. Síáhrabuwara sure

morábí méra párísiwarínsábé, Karábúsiipéq mórítáráu ke koweriráhro uwe. ²² Uwara párísiwarínká pokue karábúsiipéq koragowara eqmaro ke íre míówe. Íre míówara kouwekue sene wahnahnsabé, ²³ Itega tagónawe karábúsiipéqté ónsá paisa tagóne. Karábúsiipéqté wáhnáhmárínká onsarapéq máhpeq iriwe wahnahnatiáhwaq tagóne. Segá wahnahnatiáhwaq onsa siunaraq kabarúna ke íre míáhwe uwe.

²⁴ Uwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párísiwáriné wahnahnseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseqka mi ehwéh irera áhtenéra, Árahiro? Se eheragowamo iwíáhuwe.

²⁵ Se eheragowamo iwíáhuwana sú aninká sensabé, Itega karábúsiipéq sítáro kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq amahnága iriwe síwáhnorowe teriuwe. ²⁶ Teriuwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párísiwárinseq sene wahnahnseqka pokue Pítareh kowerirera áhreéra, Mó kegá ebahtaté subíyeho éra pehwehrue kowerirówe.

Pítarehga sene ehweh ayahqme teríú ehwehne.

²⁷ Koweriqmera kaunsíri kebá mórítówe. Mórítówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Pítarehyabe ehweh aritowe. ²⁸ Ehweh aritena, Sísane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teiátáu mino. Teiátáume íre ireq síwáhnoronsabé áhnte Sarúsarama suwahpeqte kegá Sísane ehweh íráhwe. Itega Sísá subitáúna ehwéh aneqsabé teri terinoo úwe.

²⁹ Aneqsabé teri terinoo úwara Pítarehga mahraréra, Manikáne ehweh anterúéhnehboq wehukene ehwehme árahue iranéhnkono? ³⁰ Itega Sísá awankátaq táhpapeq subiq sutowe. Subiq sutowana itereq itene igaqnaréhne Manikánka iriatena oganúq atáráire.

³¹ Oganúq atena wensabé, Niyah púpeq míahno atena wehuke kawerarito urairana Sísá mitaq ména ite Ísara ke kaweritéh aní míéhre. Itene ahbabáq súéhrrataq wega kawerai-tankéhe. ³² Manikánka miraurai naneq tagarionayabé teiune. Íre itebataq teiasa Manikáne Awanka mó teire. Manikáne sansá mirao kebá Wenawa eqmaréhre uwe.

Pítarehyabe pehragarítáhro ú ehwehne.

³³ Uwara anotah Asíú wéhwárinká Pítarehne ehweh irera sensabé anotah abíáhnsánéra, Subiq suanehe iwíáhuwe. ³⁴ Iwíáhuwana mibeqté káúnsíri aní wenáwíq Kámária we Péhrasi aní míowe. We Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú aní míowara mó kegá, We ahtebia aní míre iwíáhuwe. Wegá iriwe ména, Mi ke wéhuwa máhpeq sito úwara máhpeq sítówe.

³⁵ Máhpeq sítówana wega momiwíu keyábé, Ísara keo, mi kegá miraira naneg irareneheqmé kawerue iwíáh atawéq irarero.

³⁶ Menah wehukení wenáwíq Téúrása ména, Íné anotah aní múge urairara áhnte wehuké 400 wehuké we kítówe. Kítówara mó kegá we subiq sutowara we kító kega wene arambehri auwera abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe. Poké agurowana wene arambehri parabaguraire. ³⁷ We subiq sutowara anehe Kehrari marákórápéqté aní wenáwíq Súrása míraire. Wahnah kegá wehuke síwíq merotaq mi tanáhráq Súrásareq we kító kereqka kámáhni wahnáh ké subiq suanehe éra ite kámáhni wahnáh ké míaneheqmúne urowara kámáhni wahnáh kégá Súrása subiq sutowana pukuraire. Pukurairara we kító kegá moq abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe.

³⁸ Minayabe teiníboq írátíáhro. Pehwehrue míáhro. Máhpeq míáh ké pehgarítáhro. Mi ehwéh peh seyene iwíáhwé pehipi túbáh agoneherawoe. ³⁹ Manikánka sene sirupipeq mi iwíáh aritéhmé itega íre ahqáho aritahráhué. Manikánka itene naruo aní úkínehboq pehwehrue míáhro úwe.

⁴⁰ Úwara momiwíu kegá Kámáriane ehweh irera Pítareh síáhrabuware suwe. Suwara sega subiqmaro atowara wiahnó karatáté subiqmarowara, Sísane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teriera kaqsúowe. ⁴¹ Kaqsúowara Pítarehga kaunsíri ke suera máhpeq pokuwe. Sísane arambehri miraunsabé wahnah kegá subiqmáró púara sene sirupipeq eyoyóuware pokuwe. ⁴² Segá mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqkákáq wehukene nahtapeqkákáq mahrarue síwáhnoréra, Manikánka eqmaraníé ú aní, ite kaweraitahráhi anímé we Sísá wire ue síwáhno aruqaruruwe.

6

Sítíbénireh omaq sitó ehwehne.

¹ Mi tanáhráq Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte úkuwe. Káríki ehwéh iraru Asiu kegá peh morá Asiu kené ehweh író keyabé abiahsanuwe. Abiahsanéra ehmuníq éhmúníréra, Wahnah kegá táhutahuq mó wehekáh mó wehekáhnue saraqmaráhtáq peh morá Asiu kené ehweh író kene kéweinínsó áhnte náriera itene kéweinínsó pehgáriq nári nárinowe uwe.

² Úwara mi airápété téhraníte eqmaro kega mó Sísá tagariáh keyábé momiwíoneheqmúne ue síáhrabuware suwe. Suwara sensabé, Táhutahuq kawerue sararaneheéq ite Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhrí suewé anotah íre kawerire. ³ Minayabe íráhro. Iteruwahraho, mi arámbéhrí miraigehboq itega ite míonarabeqte abapete téhraníte omaq sítáhro. Mó

kegá, Kaweqtaq mía míowe e ke omaq sítáhro. Manikáne Awanka sereq mía míai ke méra kaweq iwíáho ke omaq sítáhro. ⁴Ite eqmaq úwátái kegá peh púrerue Manikáne ehweh íwáhnoroneheqmúne uwe.

⁵ Uwara moke író kega, Mi ehwéhmé kaweq ehwéhne iwíáhéra wehukení wenáwíq Sítíbéni omaq atówe. Sítíbéniga Sísansabé kawerue aiq pútare ato aní míowana Manikáne Awanka wene arupipeq mía míaéna séhréh atowe. Mó ke sensíwíq Pírípi, Pókóra, Níkánóri, Tímóni, Páménása, Níkóra miraue omaq sitowe. Níkórawe we Ántióka suwahpeqte áníne. Téhwe we wáhnaupeqte ání ména anehemé we Asiu kené sánsá miraúwe. ⁶ Mi ke omaq sitera eqmaro kene siuranabiahtapeq mórítówe. Mórítówara táhutahuq saraqme arámbéhrí miraige-heéra eqmaro kega siyahnkaratáté táhtoqme púrerarítówe.

⁷ Manikáne ehweh áhnte síwáhnoru puara Sarúsarama suwahpeq íregárita q kegá irera Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnte Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka mi ehwéh irera Sísansabé aiq pútare atówana Manikáne ehwehnka abae agúwe.

Sítíbéninsabé ehweh ató ehwehne.

⁸ Manikánka Sítíbéni séhréh atena págege ato púana wehuke míorabeq anotah otáq sánsámá rí miraúwe. ⁹ Miraúwara Sáíríni suwahpeqte Asiu kereq Árékásántaría suwahpeqte Asiu kereqka Sarúsarama suwahpeq momiwíuwe. Sene momiwí nahtápéqsabé Pugeq Súó Kene Nahne ue áwíratówe. Mi kereq Sírísía marákórápéqte kéreq Esia marákórápéqte kéreqka Sítíbéniba pokue ehwehuwe.

¹⁰ Ehwehuwana Manikáne Awanka Sítíbéni págege ato púana wega ahtebia éhwéh irarúnsabe mi kegá íre ehweh atahráhuwe. ¹¹ Íre ehweh atahráhunsabé sega mó keyábé epéráhpérera, Sítíbéni péhe éhwéh átéhrataq móne náienéhe. Péhe éhwéh mahrarero. Sítíbéniga Mósísireq Manikánseqsabé síéhruru arítáráiraq írátáune ero uwara sega móne mewera mi pehe éhwéh teriúwe. ¹² Mi pehe éhwéh teriúnsabe író kereq Asiu kené aboawah wehreq Asiu kené sánsá síwáhnoru kereqne sirupipeq págegeue abiahnсанuwe. Sega Sítíbéniba pokue táhtoqme kaunsíri keba móátówe.

¹³ Móatera péhe kégá mahraréra, Mi anínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq Mósísine sánsánkákáqsabé abehq éhwéhne arítáráire. ¹⁴ Sísá Néhsara suwahpeqte anínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruankéhe uraire. Mósísiga teiu sansamé Sísaga sabi iuanie urairaq írátáune uwe. ¹⁵ Uwara moke kaunsíri ke tútuue méra Sítíbéni tagowana

wene aru ukiqme míonsabe wene auranabiah íópeqté áníné auranabiah tahnsa ágúwe.

7

Sítibéniga teriu ehwéhne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kene wahnahnka Sítibéninsabé kasenána, Sega irare ehwéhmé aiq pútaqpo úwe. ² Úwana Sítibéniga mahraréna, Nánuwahraho, kawerue irátíáhro. Naho naho itene igaqna Ébárahmaga Áráni suwahpeq íre pokútaq Mésópótémía marákórápéq míowana Maniká anotah pagégé ánínká íópeq auwena Ébárahmaba séna ³ wensabé ehweh teawena, Arene marakówé arenawahrahwe sue teawéna marakórápéq pokúno teawuwe.

⁴ Teawuwana Ébárahmaga Kária kené marakórapeq suena pokue Áráni suwahpeq kowíowana mitaq wenabo pukúwe. Pukúwana Manikánka ite amahnága míona marákórápéq Ébárahma eqmarowe. ⁵ Eqmarowana súwana Manikánka Ébárahma mahtaqté márakó íre eqatowe. Pehgáriq marakó íre eqatasa peh teawena, Mókake arereq arenanahréhreq iníe úwe. Mi ehwéh teawu tanahráq Ébárahma íre wenahninkákáq ání míowe.

⁶ Manikánka we mó teawena, Arenanahréh mókake wáhnaupéqté kéné marakórapeq míagehe. Mi kegá arambehriraq saiqnaritera subiqmarera áhnte opéq 400 opéq síwíoqnagehe. ⁷ Síwíoqnehra ke kamah arinauge. Kamah ariénaraq arenanahréhga mitaq suera mahtaqté márakóráq ínénsabe iwíáh iwíáh aintagéhe teawuwe.

⁸ Teawu ehwéh ahreraq kankeheéna Manikánka Ébárahmansabé, Áú amurúrué sansa miraúno úwe. Úwana Ébárahmaga animai wenáwíq Áhísáhki maqatowana abapete apahtáro wéhékáh ména wenahniné áú amurú auwowe. Áhísáhki weh úkéna animai wenáwíq Sékópa maqatowe. Maqatowana Sékópaga airápété téhtaré animái masitowara wene ahninkáwáreh itene igaqnaréh úkuwe úwe.

⁹ Sítibéniga mó mahraréna, Sékópane ahninkáwáreh airápété téhraníte méra se ábárahnahahnka sensibáq Sósépa abiahnanséna wáhnaupéqté ké eqsitera móne meyoúwe. Wáhnaupéqté kegá Sósépa meqmera Ísípi marákórápéq móátówana Manikánka wereq mía míaéna ¹⁰ mó kegá we íre kawerató tanahráq séhréh atowe. Ísípi marákórápéqté wáhnáhnká Sósépa áhrabútaq Manikánka kaweq iwíáh atowana Sósépaga ahtebia éhwéh irarúwe. Ahtebia éhwéh irarúwana Ísípi wahnáhnká, Mah animé kaweq iwíáhíre éna

Sóséfansabé, Arega moke Ísípi marákóákák néne nahtapeqté ménsáméhnsánkákák wahnahnúno atowe.

11 Mi tanáhráq Ísípi marákórápéqkákák Kénáni marákórápéqkákák anotah ehwéhrótaq áhnte kene sirupipeq umeh aguwara moq itene igaqnaréh táhutahuq íre kowe. 12 Íre kowana Sékópaga Ísípi marákórápéq táhutahuq kéhre u ehwéh irena wenahnimáhq táhutahuq sabatáhq Ísípi marákórápéq téh eqmaq suowe. 13 Eqmaq suowara Ísípi marákórápéq pokéra táhutahuq mewera sene nahtapeq kouwekuwe. Mi tahutáhúq parabagúwara se Ísípi marákórápéq mó pokutaq Sósépara wenawahrehyabe, Íné iteríbáq múge ue pahsuqme teriwe. Pahsuqme teriuwana Ísípi wahnáhnká moq Sósépane awahwáreh ahtebówe.

14 Ahtebówana Sósépara wene awahwárehyabe, Nánibo Sékópa meqmeq sero éna eqmaq suowe. Eqmaq suowara awahwárehga sensibo koweqmera áhnte wehekéq 75 wehekéq weba suwe. 15 Sékópaga Ísípi marákórápéq tuména mitaq pukúwara anehe itene igaqnaréh moq mibeq pukuwe. 16 Ébárahmaga naho maisaró marakó áwíq Sékéma ebah monératé paiqmarowe. Ámórine ahninkáwárehga, Maisia marakó meyo atówana paiqmarowe. Itene igaqnaréhga pukuwara sene animárínká sene ayahnsa mewera mina maisaró marakórápéq ónapipéq móárowe úwe.

17 Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Ísípi marákórápéq mía míaéra peh íregáritaq aguwe. Manikánka Ébárahmansabé marakó iníe teawu ehwéh áhníbórá miraináutaq itene igaqnaréhga íregáritaq aguwe. (*Stat 15.5; Buk Song 105.24*)

18 Íregáritaq aguwana Sósépa pukúwana Ísípi marákórápéq we íre tagario anínká wahnah aní úkúwe. 19 Mi anínká wahnahnéna itene igaqnaréhyabe péhe aritena síwíoqnówe. Sene animárínká pukigeheéna wega sensabé, Ani maqmaréhrataq mewe máhpeq súáhiro aritowe.

20 Mi tanáhráq wenanoga Mósísi maqmarowana Manikánka, Aiq kaweq aníne íwíáh atowe. Apahtáro ío sega wenabone nahtapeq kopípéq kirabo atówe. 21 Apahtáro ío parabagútaq subíyeho éra máhpeq kopípéq áúwówe. Kopípéq áúwówana Ísípi marákórápéqté wáhnáhné ayahunkawagá we tagéna, Kaweq aníne íwíáhéna meqmena wewene ani tahnsa kirabo atowe. 22 Kirabo atowara Ísípi kegá Mósísi áwáhnoruwana we moke Ísípi kené sánsá ahtebówe. Ahtebéna we págege ahtébiá aní úkéna wene ehwehnikákák wene arambéhriakák págegeue miráúwe úwe.

23 Sítibéniga mó mahraréna, Mósisi 40 opéq ména, Nánuwahrah Ísara kebá koraganie íwiáhéna koragówe. 24 Peh morá Ísipi anínká Ísara aní subutaq Mósísiga tagéna wenawahrah aní éhnehéna mi Isípi aní subiq suowe. 25 Subiq suena iwíáhéna, Manikánka ínénsabe, Arenawahrah séhréh arito éna omaq intowe. Omaq intonsabé nánuwahrahga aiq tagariáhwe íwiáhúwara wenawahrahga íre tagariówe.

26 Mó wehekáh wenawahrah anité tobehuyataq Mósísiga tagéna ayositanieéna sensabé, Ite morá káhnáh móye. Aneqsabé tobehoyo úwe. 27 Úwana ahbabárato anínká Mósisi pagunsuena wensabé, Insega wahnahnarito teawátairo? 28 Inokáh Ísipi aní subiq sutonanserah íné moq nubiq suaníbo úwe. 29 Úwana Mósísiga mitaq suena pehbeheráh pokue wáhnaupéqté kéné marakó áwíq Míríána marákórápéq kowíowe. Nahnso aní kowéna mibeqté áhré meyowana téhtaré ánimáíraré maqmarowe úwe.

30 Sítibéniga mó mahraréna, Mósísiga mitaq 40 opéq míowe. Sáwéh áwíq Sáínái wega mitaq wahtotaq abataq marákórápéq noguwe. Mitaq noguwana káriq awánká irarówana íopeqté ánínká mi iráipéqté ábóraragúwe. 31 Ábóraragúwana Mósísiga tagéna áhtenéna, Wahtotaq koraganie íwiáhéna sútaq Manikánka teawena, 32 Íné arene aigaqnaréhne Maniká múge. Íné Ébáráhmareh Áhísáhkireh Sékóparehne Maniká múge úwe. Úwana Mósísiga iransánéna áhreú púana aura íre pankeqme tagówe.

33 Íre pankeqme tagówana Manikánka wensabé, Íné míó púah arega órira marákórápéq iriwe míahne. Minayabe arene súu ugurúruqme pehipi iriwe míahno. 34 Ísipi marákórápéqté kégá Ísara ke néne animarí síwíoqnahtaq tagarióge. Segá uwo uwo aruqarurotaq íróge. Ínéga mibeqté meriqmena móbeq mórítanieéna tumióge. Mósísio, are Ísipi marákórápéq eqmaróge. Pokúno teawuwe úwe.

35 Sítibéniga mó mahraréna, Mósisi itaq mahbí míotaq Ísara kegá wensabé ahqáho atera, Insega wahnahnarito teawátairo uwe. Mina ahqáho ató ánimé Manikánka arenawahrah amahnága Ísipi marakóráq míówah kowahnahnue meriqme mérito atena eqmarowe. Mósisi abatapi míowana káriq awánká irarowana íopeqté ánínká mi iráipéqté ábóraragútaq Manikánka Mósisi eqmarowe. 36 Eqmarowana Mósísiga Ísipi marákórápéq ótaq sansá miraéna mi marakó suena wání aroipéq áwíq Káhtore Waní ayehráq mórítowe. Mórítana mitaq mó otáq sánsá miraéna abatapi mórítana mitaq mó otáq sánsá miraúwara 40 opéq míówe.

³⁷ Mósísiga Ísara keyábé, Manikánka ínénsabe, Néne ehweh korerio éna eqmaq nuwonserah mókake mó wene ehweh terí ání iteruwahrahní eqmarankéhe teniátáire úwe. ³⁸ Mirarena mi tanáhráq Ísara ke abatapi míowana Mósísi seba míowana íópeqté áninká Sáínái sawéhráq Mósísi ehweh teawuwe. Teawuwana Mósísiga itene igaqnaréh mi ogá mé ehweh teriuwe úwe.

³⁹ Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Mósísine ehweh anteruera wensabé ire iuwahbehre éra Ísípi marákórápéqsábé sirutaboiruwe. ⁴⁰ Ísara kegá Mósísine awahwá Áróninsábé, Arenábáq Mósísi ite Ísípi marákórápéqté meitái aní aiq taqnobagire. We eheq míehrapómo. It ebeq itáh mánikámári míagehboq arene ayahnkaratáté maniká tahnsa náneqmarí miraúno uwe. ⁴¹ Miraúno éra itene igaqnaréhga káho áráhq tahnsa náneq mirarówe. Mirarera minayabe titirarera sene siyahtate miraró naneqsabé iwíáh iwíáh atówe. ⁴² Iwíáh iwíáh atówana minayabe Manikánka se suowara sega íópeqté náneqmarínsábé iwíáh iwíáh atówe. Minayabe Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranúwana wene ehwehnka mahraréna,

Ísara keo, itega 40 opéq abatapi méq itega ménkámehnká subiq-mareq titirurowe. Íre ínénsabe iwíáhéq subiqme titiraintarówe. ⁴³ Péhepehe maniká Móríkine séiraté pearó wehuwéhú nahtapéq móateq mi nahnkákákq sehgieq poku pokuurowe. Itega wehyoq tahnsá náneq mirareq wenáwíq Árépánie ateq itene manikáne atarówe. Iwíáh iwíáhoneheéq itega mi pehepéhé mánikámári mirarurowe. Miraruronsabé Pábíroni marákórápéq seberaebéq eqmaq iuwanauge ire úwe. (Amos 5.25-27)

⁴⁴ Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga abatapi míótaq Manikánka Mósísinsabé, Ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhna séiraté wéhuwehu nah mahraue pearo úwe. Manikánka Mósísi sokigiúnserah itene igaqnaréhga mirarówe. ⁴⁵ Itene igaqnaréh pukuwara sene animárinká mi seríraté pearó wehuwéhú náh sehgiwera wehukení wenáwíq Sósúa kérowe.

Manikánka itene igaqnaréh séhréh aritena sene naruo kaqsuowe. Kaqsuowara itene igaqnaréhga sene naruone marakó meyówe. Mewera mi seríraté pearó wehuwéhú náh sehgiwera kowíówe. Mi nah áhnte opéq kagaúwana Tébiti Asiu kené wahnah úkéna ⁴⁶ kaweqtaq mía míaúnsabe Manikánka wensabé arutaboírúwe. Arutaboírúwana Tébitiga iwíáhéna, Nigaqna Sékópane Maniká kaweq nahupéq míankehboq pearaníe iwíáhéna Manikánsabe, Arene nah pearaníe úwana Manikánka

ahqáho atowe. ⁴⁷ Ahqáho atowana wenahni Sórómóniga Manikáne nahtapeq pearowe.

⁴⁸ Pearowana Manikánka anotah aní mía míai puana wega íre peh morá wehukega pearáh náhtápéq mía míaire. Minayabe wene ehweh irarú aninká mahraréna,

⁴⁹ Itene Wahnahnka mahraréna, Íopeqmé néne wahnahnu síáh tahnsane. Mah marákó márakówé néne nigúnúbá tahnsane. Minayabe íné moke íopeqkákáq mah marákó márakóákáq wahnah wahnahnuge. Minayabe aneq nah peintanéhbo? Íné íre ahreno aní múge.

⁵⁰ Ínébataq ínéga moke mah marákó márakórápéqté náneq miraráhwa mino ire úwe teriuwe. (Aisaia 66.1-2)

⁵¹ Teriena Sítibéniga mó mahraréna, Ite saiyoue píribahri ke wóe. Itene irupipeq íre irasa, ahre parosa ké wóe. Ite Manikáne Awansabé ahqáho atáh ké wóe. Itene igaqnaréhga miraunserah itega amahnága miraowe. ⁵² Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moke síwíoqno mino. Íre áwíoqno aní insebo? Naho Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Mókakewe kaweqtaq mía míai aní mahtaq tumíanawire uwara itene igaqnaréhga mina iraru ke subiq súówe. Segá miraunserah itega moq mirauowe. Kaweqtaq míéh aní tumíowaq itega táhtoqmeq móateq subiq sutowe. ⁵³ Íopeqté kegá Manikánka sehgióro ú ehweh teiéwaq itega íre ireq mi ehwéh anteruq anteruro mino úwana wene ehweh aiq parabagúwe.

Sítibéni subiq súo ehwehne.

⁵⁴ Sítibénine ehweh parabagúwara író kega anotah abíáhnsánéra sirupipeq págege aguwe. Segá Sítibéninsabé anotah abíáhnsá atówana ⁵⁵ Manikáne Awanka wene arupipeq ména séhréhue págege atowe. Séhréhue págege atowana Sítibéniga íopeq ebitáwéna Manikáne téhreh naneqkákáq tagówe. Sísawe Manikáne ayah púpeq iriwe míowana tagéna ⁵⁶ mahraréna, Tagahro. Íopeq sawekirana wehukení úkurai aninká Manikáne ayah púpeq iriwe míéhрана tagoge úwe.

⁵⁷ Úwara sega kareéra ahre parotáwéra moraráq peheráh kure Sítibéni táhtoqme ⁵⁸ panantáwera ahnansahrapeq móatera sene káhq ambántámári mitaq marówe. Mitaq marówana wehukení wenáwíq Soraga mi ambántámáritáq wahnahnúwara ebahnsa tuparuqme subiq súówe.

⁵⁹ Segá ebahnsa tuparuqme subiq súótaq Sítibéniga púrerue mahraréna, Sísao, are néne Wahnah mone. Néniwa meyo éna ⁶⁰ arehunseraráq ména anotah ehwéhne púreréna, Néne Wahnahno, sene ahababáqsabe íre ayahqmaro ue púreréna putiowe.

8

1 Putiowana Soraga iwíáhéna, We pukime aiq kawerire úwe.

Sorarehga Sísa tagariáh ké síwioqnowara pokue abae agu ehwéhne.

Mi wehekáh mó kegá Sarúsarama suwahpeq Sísa tagariáh ké anotahta q síwioqnowe. Síwioqnowara sega pokue Súría marákórápéqkákáq Sámária marákórápéqkákáq abae aguwe. Ómi Sísa tagariáh kégá abae aguware peh morá Manikánka eqmaro kega Sarúsarama suwahpeq mitaq míówe. ² Táhmaro kaweq kegá Sítíbéni mómaisarera wensabé sirutaboirera anotahta q ibisowe. ³ Ibisowana Soraga Sísa tagariáh ké anotahta q síwioqnéna mó nahtápéq mó nahtápérue kiena weh ahre táhtoqme panantáwena karábúsiipéq móritowe.

Pírípiga ótaq sansánú ehwehne.

⁴ Abae agu kegá poku pokuurabeq Sísa ne ehweh teri terinuwe. ⁵ Pírípiga Sámária ke suwahpeq mó anotah matábúrápéq tunse, Sísa we Manikánka omaq ato aní míre éna Sísa Karáhéne ehweh teriwe. ⁶ Áhnte kegá wene ehweh irera ótaq sansámári tagéra wene ehweh kawerue írówe. ⁷ Mi otáq sánsámé Pírípiga owainawamarí áhnte wehukéné sirupipeqté kaqsuowara íre kaweq karéaruera poké aguwe. Wega sinonka mareqmareragú kereq soriqnah kereq kaweraritowe. Minayabe ómiga tagéra wene ehweh kawerue írówe. ⁸ Minayabe Sámária kené sirupipeq eyoyóúwe.

Ahgora anínká mirau ehwehne.

⁹ Peh morá áhgóra áni wenáwíq Sáimóni mitaq míowara ómi Sámária kegá anotahta q áhtenuwe. Sáimóniga menahmé págege sansánéna, Íné anotah aní múge íwíáhúwara ¹⁰ ómi anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqka wene ehweh kawerue irera wensabé, Maniká págege anínéna wega mi aní págege atéhnsabé we anotah pagégé áníne atówe. ¹¹ Mi ahgorá anínká íre wahto tanáhráq ótaq sansá mira aruqaruru púara moke áhtenéna wene ehweh kawerue irera we kérowe.

¹² We kérowana Pírípiga Sísa Karáhé áwíqsabe teriena mó kawéq éhwéh Manikánka wahnah wahnahni ehwéh teri uwara weh ahrega mi ehwéhnsabé aiq pútare atówe. Ai q pútare atówana wání meriuwana ¹³ mi ahgorá áni Sáimóniga moq aiq pútare atowana wání meawuwe. Pírípiga ótaq sansámári miraútaq Sáimóniga anotahta q áhtenéna kérowe.

Manikáne Awanka Sámária keba tu ehwehne.

¹⁴ Sámária suwahpeqte kégá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáhwe teriúwara Sarúsarama suwahpeq eqmaro kega írówe. Írótaq sega Pítareq Sónireq Sámária marákórápéq eqmaq

súowe. ¹⁵ Eqmaq súowara mitaq séra Manikáne Awanka mi kené sirupipeq tumíankeheéra siyahnkaratáté táhtoqme púreruye. ¹⁶ Pítararéga íre suyataq mó kegá itene Wahnah Sísa áwírue wání meriútaq Manikáne Awanka sene sirupipeq íre tumíowe. ¹⁷ Minayabe Pítararéga siyahnkaratáté táhtorera púreruyana Manikáne Awanka Sámária kené sirupipeq tumíowana ¹⁸ Sáimóniga mina tagówe. Tagéna móne mewe séna Pítararéyábé, ¹⁹ Niyahnkaratáté mó ke táhtoráhnaraqmé Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíankehboq págege aintáhtaó úwe.

²⁰ Úwana Pítaga wensabé, Arene móneakáq arenkakáq toráh aginiewóne. Manikánka pehipi awina naneq íre paiqmarahráhone. Arega mira iwíáhóna puah iraipéq toráh aginiewóne. ²¹ Itega miraúya arámbéhrí arereq wehgaqpo? Manikánka arene arupipeq tagaríehre. Arene arupipeq íre kaweq iwíáhóna puah arega itene arambehri íre miraorahóne. ²² Arene ahbabáq iwíáh sue mahraue púreré, Nirupipeqté áhbábáq iwíáh kawerainto úno. ²³ Arene arupipeq tagome ahbabáqka kírágirá atíehre úwe. ²⁴ Úwana Sáimóniga Pítansabé, Arega iraréna ehwéh aiq pútaragínehboq púrerainto úwe.

²⁵ Pítareq Sónireqka mi ke suwahpeq méra, Sísa ite anotah-taq séhréh aitaráire éra Sísa ehweh teriuye. Teriera mitaq suera Sámária marákórápéq mó mapéq mó mapérue kaweq ehwéh teriera Sarúsarama suwahpeq kouwekuye.

Pírípiga Ítíópía marákórápéqté áninsábé teawu ehwehne.

²⁶ Manikáne íopeqté ánínká Pírípinsabé, Sokah sokahue Sarúsarama suwahpeqte Kása suwahpeq kuriéh áh abatapité áhtápéq pokúno úwe. ²⁷ Pokúno úwana sokah sokahuena pokúwe. Pokéna mi ahtápéq kútaq Ítíópía aní tagówe. Naho mó kegá sene íre kaweq sansá miraéra mi Itíopía ániné awahnta pirúowe. Mi anímé Ítíópía marákórápéqté wáhnáh íní wenáwíq Kántásine móneraq wahnah wahnahnú aníne. We Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atórabeq kéna kouwekúwe. ²⁸ Kouwekéna we óseraréga sabirue nogí káhréipéq tútuue ména Manikáne ehweh irarú ani Áisáíaga sehíranaro ehwéh sáhnsahuwe.

²⁹ Sáhnsahuwana Manikáne Awanka Pírípinsabé, Mi aniné káhreraq wahtotaq kowíahnó úwe. ³⁰ Úwana Pírípiga pehbeheráh weba kútaq Áisáíaga sehíranú ehwéh sáhnsahuwana irowe. Irena wega kasenéna, Arega sáhnsahona ehwéh aiq ahtebahno úwe. ³¹ Úwana, Mó anínká íre níwáhnorinsabé árahue ahtebaninkono? Arega mah káhréipéq ínéba mahbeq kieague kirútuúno úwe.

³² Ítíópía anínká sáhnsahu ehweh, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sipisípiq suboneheéra meráhtáq sipisípiqka ehiya miéhre. Mina inserah wega ehiya miéhre. Sipisípiq áyó kiráqsúéhtáq sipisípiqka íre kureq kurerire. Mina inserah wega íre ehwehnire. ³³ Segá we ehweh atáhtáq íre aiq pútaq ehwéh irarewe. Subiq súáhnsábé we mah marákóipéq íre miéhre. Segá wene oga mé tanahráq parabarúáhwe. Wene animárí íre miáh púara wehukega se éhweh íre terieráhowe ire. (Aisaia 53.7-8)

Ítíópía marákórápéqté ání wání meawu ehwehne.

³⁴ Ítíópía anínká Pírípinsabé, Iraníboq tenio. Manikáne ehweh irarú anínká insensabe irarúwo? Wewensabé irarúwo? Mó anínsabé irarúwo kasenúwe. ³⁵ Kasenúwana Pírípiga mi ehwéhtárué Sísane kaweq ehwéh teawuwe.

³⁶ Segá wání aroipéq suyataq mi anínká Pírípinsabé, Tagáhno. Wání mahtaq kéhre. Arega wání meniníbo kasenúwe.

³⁷ Kasenúwana, Arene arupipeq Sísansabé aiq pútare atéhnaaq wání meawiníe úwe. Úwana mi anínká, Sísá Karáhé Manikáne ahninkáwáe. Minayabe aiq pútare atóge úwe. Aiq pútare atóge éna ³⁸ óseraréyábé, Túbáh agotao aritowe. Segá wání aroipéq túyana Pírípiga wání meawuwe.

³⁹ Wání aroipéq suera kíúyataq Manikáne Awanka Pírípi meawuwana Ítíópía anínká we mónkakáq íre tagéna ahtapeq pokútaq wene arupipeq anotah eyóyóúwe. ⁴⁰ Eyoyóúwana Pírípiga Ásáróta suwahpeq ábóraq kéna mó natáq mó natárué wega Sísane ehweh teri terinúwe. Teri terinéna Sésaría suwahpeq kúwe.

9

Soraga Sísá kéro ehwehne.

(Eqmaro 22.4-16, 26.9-18)

¹ Soraga Sísá tagariáh kéyábé anotah ehwéh aritena, Mi ke síwioqnéna subiq suaníe íwíáhéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokúwe. ² Pokéna wensabé, Sísá tagariáh ké weh ahre tagéna táhtoqme koweriqmena Sarúsarama suwahpeq méritaníboq páhswarí nánio. Támákása suwahpeqte Asiu kené momiwí nahmáritápéqté ké sokigi arinibiq páhswarí nánio úwe.

³ Úwana mi anínká páhswarí sehiranue awuwana Soraga mewena Támákása suwahpeq pokue wahtotaq kútaq apubúue íópeqté Manikáne téhrehnka anotahtaq téhrówe. ⁴ Téhrówana wega marakóipeq múrunsurahúwana íópeqté éhwéhnká iraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwioqnahno úwe. ⁵ Úwana Soraga

iraréna, Anotah aníno, are insebo úwana, Íné Sísa uge. Íné arega níwioqnáhna aní múge. ⁶Irigue mi ke suwahpeq pokúno. Mítaq arega mirainieóna arámbéhrí éhwéh peh morá ánínká teawinkéhe úwe.

⁷Úwara Sorareq nogú kega mi ehwéh irera wehuke íre tago puara peh ehiansá síwéh panantágúwara míówe. ⁸Soraga irigue aura pankeqme ebiena tagótaq íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe wereq nogú kega wene ayahtaq panantáwera Támákása suwahpeq móátówe. ⁹Móátówana apahtárórácq wene aura íre tagahrahéna wánínkakaq táhutahuqkákácq awehriúwe.

¹⁰Awehriúwana Támákása suwahpeqte aní Sísa tagariéh ánínéna wenáwíq Ánáníásie. Ánáníásine awanka tagówana Manikánka áhrabéna, Ánáníásio úwe. Ánáníásio úwana, Mahna míóge úwana ¹¹Manikánka wensabé, Wehukení wenáwíq Súrásae. Irigue wene nahtápéqté áh áwíq Obarisa áhtápéq pokúno. Wene nahtapeq Tahsa suwahpeqte aní wenáwíq Sora ména amahnága púrerire. ¹²Métácq wenawanka tagéwéhtácq wene aura ebieyabe arega weba sure táhtorahnana wene auranka tagehre. Webá koragáhno úwe.

¹³Úwana Ánáníásiga mahraréna, Áhnte kegá arega iraréna aniné ahababáqsabe teniátówe. Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagariáh ké wega íre kawerarítáaire. ¹⁴Moke arenáwírué áhrabo ke karábúsiipéq móritanieéna sire. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínká páhsi awera pokue komiraúno átárówe úwe.

¹⁵Úwana Manikánka wensabé, Pokurio. Néne arambehri mirainkeheéna omaq atáráuge. Wega Ísara kereq wáhnaupéqté kéreq sene wahnahmarínseq néne ehweh korerinkéhe. ¹⁶Néne arambehri mirainayabé mó kegá we anotahtaq áwioqnagehe. Mínayabe sokigi awinauge úwe.

¹⁷Úwana Ánáníásiga pokue Sora mío nahupéq kibekéna wene ayahtate táhtorena wensabé, Sorao, are náníbácq móne. Arega ahtapeq séwaronaraq itene Wahnah areba séwiarai aní wenáwíq Sísa emaq núwéhre. Arega mó tagehnana Manikáne Awanka arene arupipeq sewiankeheéna emaq núwéhre úwe. ¹⁸Úwana Sorane aura ahra tahnsá akariatio naneq apubúue megúwana tagéna irigúwana wání meawuwe. ¹⁹Wání meawuwana táhutahuq nówana wene anonka págege agúwe.

Soraga Sísa éhweh pahsuo ehwehne.

Táhmaro wehekáh Soraga Sísa tagariáh kéba Támákása suwahpeq ména ²⁰apubúue Asiu kené momiwí nahtápéq kiwéna Sísa éhweh teriena, Sísave Manikáne ahninkáwáe úwe.

²¹ Úwara wene ehweh író kega moke áhtenéra mahraréra, Irari anínká Sarúsarama suwahpeq ména Sísa áhrabo ke síwíoqnéna karábúsiipéq sitarái mino. Mahtaqqákákq mirainieéna surai mino. Wega Sísa áhrabo ke táhtoqme táhrue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa mórítanieéna surai mino uwe.

²² Uwana Soraga págege ehwéh irarú ani úkue kaweq tábúsoqme ehweh teriena, Mah marákó marákóipéq sína aní, Manikánka omaq ato animé Sísa wire ue tábúsoqme síwáhnorúwe. Tábúsoqme síwáhnorú púara Támákása suwahpeqte Asiu kegá mó íre irarerahowe.

Áhnte Asiu kegá Sora subiq suonehera unsabe pokú ehwehne.

²³ Áhnte wehekáh sótaikúwara Asiu kegá momiwíue sío síoéra, Sora subiq suanéhe íwíáhuwe. ²⁴ Subiq suanéhe íwíáhéra moráénuwana mó anínká sene ehweh irena Sora koreawuwe. Koreawuwara sega suboneheéra Támákása suwahpeqte áhnánsáhrápéqte áhtápéq wéhékáhnkakaq inokáhpeqqakákq wahnah wahnahnuwe. ²⁵ Wahnahnuwara inokáhpeq Soraga anotah pahsíkétípéq tútuue míowara we kéro kega méatera náhníáqtate pahsíkétiraq iwe panantáwe tunse ebah kuri pera máhpeq márúnátówe.

Soraga Sarúsarama suwahpeq síwáhnorú ehwehne.

²⁶ Soraga Sarúsarama suwahpeq pokéna, Sísa tagariáh kébá kowíanauge íwíáhuwara sega wensabé áhreéra, We íre aiq pútaq Sísa tagariéh aní míre íwíáhuwe. ²⁷ Íwíáhuwana Páhnábásaga Sora meqmena eqmaro keba móatowe. Móatena sensabé, Mah anínká ahtapeq itene Wahnah tagarairana wega ehweh teawátáire. Teawátáirana wega Támákása suwahpeq Sísa éhweh págegeue síwáhnoruraire úwe.

²⁸ Úwana Soraga Sísa tagariáh kébá mía míaéna Sarúsarama suwahpeq íre áhreia peh mó minatáq mó mahnatáruue Sísa éhweh págegeue síwáhnorúwe. ²⁹ Síwáhnorúnsabe wereq Káríki ehwéh iraru Asíú kéreqka ehwehuwe. Mi kegá, Sora subiq suaneheqmúne íwíáhuwara ³⁰ Sísa tagariáh kébá mina irera Sora meqmera Sésaría suwahpeq márúnatera mibeqté Tahsa suwahpeq eqmarówe.

³¹ Eqmarówara mi tanáhráq mó kegá Súría marákóákákq Kehrari marákóákákq Sámaría marákóákákq Sísa tagariáh ké íre síwíoqnia peh míówe. Peh míowara sirupipeq Sípane sánsá ahtebéra kawerue mirauwe. Manikáne Awanka págege aritena sirupipeq kaweq iwíáh aritowara íregáritaq mó wehekéqká Sísansabé aiq pútare atera kawerue kérowe.

Pítaqa Áínía kawerato ehwehne.

³² Pítaga Sísa tagariáh ké míó nahmáritápéq poku pokuúwe. Pokéna Áríra suwahpeqte Sísa tagariáh kéreqpa tuwe. ³³ Mi ke suwahpeq míó aní wenáwíq Áíníae. Wega abapete apahtáro ópéq wene máhriqtaq ména ah íre nogoráhuwe.

³⁴ Ah íre nogoráhuwana Pítaga we tagéna wensabé, Áíníao, Sísa Karáhéga amahnága kaweratéhre. Irigue arene máhriq sabaráwe sokah sokahúno úwana wega apubúue irigúwe. ³⁵ We kaweragúnsabe moke Áríra suwahpeqte kéreq Sáróna suwahpeqte kéreqka tagéra Sísansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgiónehe íwíáhuwe.

Tókási pukú ehwehne.

³⁶ Sópa suwahpeq míó iní wenáwíq Tábítae. We Sísa tagariéh aní míowara Káríki ehwéh iraru kegá Tókásie ue áwíratowe. We kaweq arámbéhrí iní ména íre arambehrioraho ke séhréh aruqarurúwe. ³⁷ Píta Áríra suwahpeq míotaq mi iní anohtaqaq awahreue pukúwe. Pukúwara wene anonka pabeq paberue abobóráhpeqte náhtápéq átówe. ³⁸ Sópa suwahpeq Áríra suwahpeq wahtotaq kowara Sísa tagariáh kegá Pítawe Áríra suwahpeq míéhre u írówe. Irera téhraníté Pítaba eqmaq suera, Pehbeheráh súno koreawétao éra eqmaq súówe.

Tókási oga úkú ehwehne.

³⁹ Eqmaq súowara pokue koreawúye. Koreawúyana Pítaga se kérirowe. Eqmaq súó keba suwara sega meqmera abobóráhpeqte nahtapéq móátówara mibeqté kéwéinínsónká Pítaba iriwe méra ibisowe. Ibiséra Tókási oga míotaq miraro korósí Píta sokigiue teawúwe.

⁴⁰ Pítaga se moke máhpeq kaqsuena arehunseraráq ména púrerúwe. Púreréna pabeqme putio anínsábé, Tábítao, irigúno úwe. Irigúno úwana wene auranka tagéna Píta tagótaq máhriqtaq kirútuue míowe. ⁴¹ Míowana Pítaga wene ayahnkara táhtoqme pankeq auwowe. Pankeq auwena kéweinínsónseq mó Sísa tagariáh kéreqsabé síáhrabéna sensabé, Seragahro. Oga úki aní tagahro éna sokigi ariuwe.

⁴² Moke Sópa suwahpeqte kegá oga úkú ehweh irera áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴³ Pítaga áhnte wehekáh Sópa suwahpeq ména ménkámehnkáne áú kaweraqari aní wenáwíq Sáimónine nahtapeq kaegaeúwe.

10

Íopeqte ánínká Kóníría teawu ehwehne.

¹ Sésaría suwahpeq míó weh wenáwíq Kóníríae. We áhnte Aroma sontiá ké 100 Ítári marákórápéqte sontiá kéné kíápéténí míowe. ² We Maniká awahbeh sansa sehgiu aníne. Mi

karírónánínká Manikánsabe iwíáh iwíáhéra wene sánsá sehgiúwe. We íre arambehrioraho ke nári nárinena Manikánsabe púreq aruqarurúwe.

³ Ío tunsorerutaq wenawanka tagówana Manikáne íopeqté ánínká weba súwana kawerue togówana wensabé, Kóníríao úwe. ⁴ Úwana we ebitáwéna áhreéna wensabé, Árahono úwe.

Árahono úwana íopeqté ánínká wensabé, Arega púreq aruqarurónawe Manikánka irena arega tabonah ke nári nárinónawe wega tagéna arensabé kaweróne atéhre.

⁵ Wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Pítae. We Sópa suwahpeqte koweragéhboq wehuke eqmaq suo. ⁶ Pítaga ménkámehnkáne áú kaweraqari aníné nah sóreq waní áhkórapeq kéh náhpípeq kaegaeire.

⁷ We koweragéhboq wehuke amahnága eqmaq suo éna pokúwe. Pokúwana Kóníríaga wene arambehriuya anitéreq peh morá sóntiá ánínseq síáhrabúwe. Mi sontiá áni Maniká awahbeh sansa sehgi áni ména Kóníría séhréhú ani míowe. ⁸ Síáhrabéna su ke íopeqté áníné ehweh moke teriena Sópa suwahpeq eqmaq suowe.

Pítane awanka tagó ehwehne.

⁹ Mó wehekáh se ahtapeq Sópa suwahpeq áhníbórá kutaq Pítaga nah abogéhrapeq wehekáhnabubu púrerinieéna kiuwe. ¹⁰ Púreréna arupibiúwana, Tópahnsabé níre úwe. Mó kegá táhutahuq tiátótaq wenawanka tagówe. ¹¹ Tagówana íopeq sawekúwana mipeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tuwe. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhráruwe pagume we míorabeq mewerúwe. ¹² Mi paráhnkéqpípéq áhnte menkáméhnkánkákákq karahrabahnkakákq kabarankakákq míówe. ¹³ Míówana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Pítao, irigue mi kamári subiqme tíwe náhno úwe.

¹⁴ Subiqme tíwe náhno úwana Pítaga anotah ahqáho éna, Anotah Wahnáh ánino, ite Asiu kegá íre nona naneg kamári púana órirane. Naho íre naraue. Amahnága moq íre nanaue úwe. ¹⁵ Úwana íopeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraréh náneqsabé órirane atéhneho úwe.

¹⁶ Apahtáróráq ménkámehnká parahнкеppipeq sáhue mewena márumarena tuekéna úwana íopeqté éhwéhnká mó apahtáróráq irarúwana íopipeq tumeyowe.

¹⁷ Wenawanka tagónsabe Pítaga áhtenéna, Néniwanka aneq tagehramo iwíáhúwe. Mira iwíáhútaq Kóníríaga eqmaq suo kega Sáímónine nah kabarue ábóraq marera ogesáh ogesáhrapeq iriwe míówe. ¹⁸ Iriwe méra anotahtaq kasenéra, Sáímóni mó awíq Píta mahta q kaegaeiro kasenuwe.

19 Wenawanka tagónsabe Pítaga iwíáhútaq Manikáne Awanka wensabé, Sáímónio, Írátiahno. Apahránítógá arensabé anebahrowe. 20 Iriwe tutagáhno. Ínéga se eqmaró púah iwíáh kikirinehboq pehipi kériro úwe.

21 Úwana Pítaga seba tutagéna sensabé, Itega kabaro anímé íné úge. Aneqsabé seo úwara 22 sega wensabé, Sóntía kené kíápéténi wenáwíq Kóníríaga eqmaq íúwátáire. We kaweqtaq mía míai aní ména Manikánsabe áhtenuwe. Moke Asiu kegá iwíáhéra, Kóníríawe peh kaweqtaq tabasiwe míéh áníne iwíáhuwe. Maniká míéhrabeqte íópeqté ánínká wensabé, Pítaga ehweh teinkéhboq siqmarehnara arene nahtapeq koweráhiro uraire uwe.

23 Uwana Pítaga sensabé, Nahupeq kíoro éna inokáhpeq kirabo aritowe. Ahbiahipeq Pítareq we seweró kereqka pokuwara mó mibeqté Sísa tagariáh kegá kérowe.

Pítaga Kóníríane nahtapeq kú ehwehne.

24 Mó wehekáh Pítarehga Sésaría suwahpeq kuwe. Kóníríaga wenawahrehreq wene iyahnabo anímárinseq síáhrabúwara sega wene nahtapeq sure momiwíue Píta áwénunuwe.

25 Pítaga nahupeq kinautaq Kóníríaga weba séna wene aigárátáq arehunseraráq ména wensabé iwíáh iwíáh atowe. 26 Iwíáh iwíáh atowana Pítaga wensabé, Irigúno. Íné moq peh wehukení múge úwe. 27 Pítareq wereq ehwehnéra nahupeq kíuyara áhnte wehuké mitaq sáhuríówe.

28 Mitaq sáhuríówana Pítaga sensabé, Asiu kené sánsámé nahnsó ke momiwíotaqmé Asiu kegá mibeq pokéyabe órira míre éq íre pokorahúne. Minayabe tagariáhwe. Manikánka sokigiue teniena, Mó ke peh abehq ké wóe iwíáhhineho uraire. 29 Minayabe itega níáhraburowana pehipi surauge. Aneqsabé níáhraburoo? Teniéro úwe.

Kóníríaga Píta teawu ehwéhne.

30 Kóníríaga Pítansabé, Mó mahsenahrí amahnága tahnsa tanáhráq tunsoreráitaq nahtapeq púrerurauge. Púreruraugana patahga inserah téhreh ambántánkákákq ánínká íné míarautaq ábóraruraire. 31 Ábóraréna ínénsabe, Kóníríao, Manikánka arega púreróna ehwéh íréhre. Arega nári nárinóna sansá tagariéhre. 32 Minayabe wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Píta kowero. We Sópa suwahpeqte kiweragéhboq wehuke eqmaq suo. Mó aní wenáwíq Sáímóni ménkámehnkáne áú kaweraqari aníne nah sóreq waní áhkórapeq kéh náh Pítaga kaegaeire uraire. 33 Urainsabé are kiwerageheéna apubúue wehuke eqmaq súátáuge. Eqmaq súátáugah arega suronawe kaweróne. Ite ómiga Manikáne aurátaq sewíone. Minayabe Manikánka korerio urai ehwéh amahnága moke teio úwe.

Pítaga Sísá éhweh Kóníríareh teriu ehwéhne.

³⁴ Kóníríaga, Moke teio úwana Pítaga sensabé mahraréna, Íné amahnága tagaríomé Manikánka aiq pútaq moke mah kehiná kéhínánsábé monseráhnue arutaboire. ³⁵ Wensabé áhtená kaweḡtaq mía mía keyábé arutaboire. Íre peh morá Asiu keyábé moke mah kehiná kéhínánsábé arutaboire. ³⁶ Manikánka ite Ísara ke teiu ehwéhme itega írátíáhwe. Mi ehwéhme Sísá Karáhéwé mah kehiná kéhíná wahnah-narítéhre. Wene kaweq ehwéhnsábé aiq pútare atáh ké peh morá ké tahnsa úkowe.

³⁷ Sóniga Kehrari marákórápéq kaweq arámbéhrí áhwáréna ehweh teriena wání meriuwe. Anehe ite moke Ísara kehiná suwahpeq mirauro sansá aiq tagaríáhwe. ³⁸ Manikánka Sísá Néhsara suwahpeḡte ánípá Wenawa eqmatairana Wenawanka Sísá séhréh atena págege atáráire. Sísaga mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue kaweq arámbéhrí arítáráire. Manikánka Sísaba mía míai puana owainawanka síwíoqneh ke kawerarítáráire. Ínéga teiú éhwéhme aiq íráhwe úwe.

³⁹ Pítaga mó mahraréna, Asiu kené marakórápéqkákáq Sarúsarama suwahpeḡkákáq Sísaga moke mirarurai arámbéhrí ínéreq mó we kéro kereḡka tagaraune. Ísara kegá Sísá awankátaq táhparera subiq sutowe. ⁴⁰ Subiq sutowana pukúwana apahtáro wéhékáhtáq Manikánka Sísá iriwe oganúq atáráirana wega iteba suraire. ⁴¹ Íre ómi kehinápá peh iteba surairaq tagaraune. We oganúq kuraitaq tagéq itereq wereq moráráq táhutahururaune.

⁴² Manikánka itensabé, Mah kehiná kéhíná koreriéro. Sísá ínéga omaḡ ató ánínká mókake moke oga míáh kéreq pusa kéreq ehweh aritankéhe. Mi ehwéh tábúsoḡme koreriéro uraire.

⁴³ Moke Manikáne ehweh iraru kegá mahraréna, Mi aní áwíḡ áhrabéra wensabé aiq pútare atáh kéwé Manikánka sene ahabábáq kaweraritankéhe uwe teriuwe. (*Aisaia 33.24, 53.5,6; Jeremaia 31.34; Maika 7.18; Sekaraia 13.1; Aroma 10.11; Kárétia 3.22*)

Manikáne Awanka nahnso keba tumío ehwéhne.

⁴⁴ Pítaga mi ehwéh teriutaq Manikáne Awanka író kene sirupipeḡ tumíowara ⁴⁵⁻⁴⁶ sega kambare ehwéh iraréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atówara Sísansabé aiq pútare atáh Ásíú ké Pítareq su Asiu kegá irera áhtenuwe. Áhtená irarera, Manikáne Awanka íre peh morá iteba tumíéhre. Nahnso keba moḡ tumíéhre uwe.

⁴⁷ Uwana Pítaga mahraréna, Manikáne Awanka itene irupipeḡ tumíarainserah mah kené sirupipeḡ moḡ tumíéhre. Minayabe wání merieyabe insega ahḡáho aitahráhiro úwe.

48 Insega ahqáho aítahráhiro éna Sísá Karáhé áwíqtaq wání meriéro úwara mi ke wání meriúwe. Wání meriúwara sega Pítansabé, Táhmaro wehekáh mahtaq míahno uwe.

11

Pítaga Sarúsarama suwahpeqte Asiu ke teriu ehwehne.

¹ Nahnsó kegá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atárówe uwara Súría marákórápéqté eqmaro kereq mó Sísá tagariáh kéreqka írówe. ² Írówana Pítaga Sarúsarama suwahpeq kiutaq mibeqté síú amurúruó kegá ehweh atówe. ³ Ehweh atera, Íre Asiu kené nahtapeq árahinsabé pokue táhutahururono uwe.

⁴ Uwana Pítaga Kóníríane nahtapeq pokú ehweh mahraréna, ⁵ Íné Sópá suwahpeq púrerurautaq néniwanka tagaraire. Tagarairana íópeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tutaire. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué íné míaraurabeq mewe tutaire. ⁶ Íné ebitáwéna ménkámehnkánkakaq karahrabahnkakáq kabarankakáq mi paráhnkéqpípéq míaraire.

⁷ Míarairana íópeqté éhwéhnká iraréna, Pítao, irigue mi kamári subiqme tiwe náhno uraire. ⁸ Urairana ínéga anotah ahqáho éna, Íre nóna naneq kamári púana naho íre narauge. Amahnága moq íre nanauge urauge.

⁹ Uragana íópeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraréh náneqme íre no naneq kane atéhneho uraire. ¹⁰ Mi ehwéh apahtáróráq irarurairana mi paráhnkéqkákáq íópeq tuekuraire.

¹¹ Tuekuraitaq Sésaría suwahpeqte ánínká, Íné koweniro únsabe apahránítógá íné koweniraneheéra kaeurau nahtápéq suwe. ¹² Suwana Manikáne Awanka ínénsabe, Iwíáh kikirinehboq pehipi kériro urairaq ínéreq abapete morá mó Sísá tagariáh kéreqka se kéritáúne. Kérireq itega mi wehné nahtapeq kure kiraune.

¹³ Kiraunana wene nahtapeq íópeqté tutai aniné ehweh teiátáire. Teiena, Íópeqté tutai anínká ínénsabe mahraréna, Wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Píta Sópá suwahpeq míéhre. We kiweragéhboq wehuke eqmaq suo. ¹⁴ We sínaraq arereq arenawahraheqsabé oga úké ehweh teinkéhe íre uraire.

¹⁵ Kóníríaga mi ehwéh teniátáirana ínéga Sísá éhweh áwaheue teriátáuge. Sísá éhweh áwaheue teriátáutaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíaraire. Téhwe itene irupipeq tumíarainserahnue tumíaraire. ¹⁶ We marakóipeq míaraitaq Sísaga mahraréna, Sóniga wání meri merinínana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíankehe uraire. ¹⁷ Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíarairana mi ehwéh niahreraq

karáire. Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárówana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíaraire. Itene irupipeq tumíarainserah sene sirupipeq moq tumíaraire. Manikánka wewega miraruraire. Íné peh wehukení míó púana Manikánsabe árahue ahqáho atanínkono úwe.

¹⁸ Úwara sega Pítane ehweh irera túbáh aguwe. Túbáh agéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera, Nahnsó keakáq sene ahbabáq súahnsábé Manikánka oganúq sítéhre uwe.

Sísa Karáhé tagariáh kéwé Ántióka suwahpeq téhwe Kárisítíni kee ue síwírarító ehwehne.

¹⁹ Sítíbéni subiq súó tanahráq sega Sísa tagariáh ké síwíoqnowe. Síwíoqno puara sega Sarúsarama suwahpeq suera abae aguwe. Abae ague mó kegá Pónísía marákórápéq pokuwara mó kegá Sáípára marákórápéq pokuwara mó kegá Ántióka suwahpeq pokuwe. Poké agurabetaq peh morá Asiu ke Sísa éhweh teríúwe. ²⁰ Táhmaro Sísa tagariáh kéwé Sáípára marákórápéqté kéreq Sáíríni marákórápéqté kéreqka Ántióka suwahpeq pokue Káríki ke Sísa itene Wahnah éhweh teríúwe. ²¹ Wene ehweh teríú ke Manikánka séhréh arito púara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgiónehe iwíáhuwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagariáh kéwé irera Páhnábása Ántióka suwahpeq eqmarówe. ²³ Eqmarówana Ántióka suwahpeq séna Manikánka wehuke séhréh arito tagéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóéna sensabé túbáh agiyehboq Sísane sánsá kawerue sehgióro úwe. ²⁴ Páhnábása kaweqtaq mía míaú aní ména Sísansabé kawerue aiq pútare atowana Manikáne Awanka séhréh atowe. Séhréh atowara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Sísane sánsá sehgióneheqmúne iwíáhuwe.

²⁵ Páhnábásaga Sora anebahrinieéna Tahsa suwahpeq pokúwe. ²⁶ Pokéna Sora tagéna koweqmena Ántióka suwahpeq kouwekúwe. Sega peh morá ópéq mitaq méra Sísa tagariáh kérerue momiwíue áhnte ke síwáhnoruye. Mitaq mó kegá Sísa tagariáh keyábé Kárisítíni kee ue téh síwírarítówe.*

Morábí soruparó monéyábé éhwéhne.

²⁷ Mi tanáhráq Manikáne ehweh iraru kegá Sarúsarama suwahpeq suera Ántióka suwahpeq túwe. ²⁸ Peh morá sú ani wenáwíq Ágábúsaga iriwe míowana Manikáne Awanka iwíáh atowana irarúwe. Íraréna, Anotah ehwéhrahna tanáhráq mah marákó marákó sineae úwe. Wehukení wenáwíqtare Károríúsa Síshri anotah wahnáh aní míotaq mi ehwéh aiq pútaragúwe.

* **11:26:** Mi awíq áwahewé Karáhéne animárine áwíre.

29 Aiq pútaragúwara Ántióka suwahpeqte Sísa tagariáh kégá iwíáhéra, Súría marákórápéqté Sísa tagariáh ké táhutahuq paiq-marageheéq móne nárienéhe. Nárinie ú aninká wewega iwíáhue náriuwe. 30 Mina tahnsa sene móne morábí soru-parówara Páhnábásareq Sorareqka mi moné mewera Súría marákórápéq pokuye. Mitaq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhgá nárigheéra móriúye.

12

Píta karábúsiipéq móátó ehwehne.

1 Mi tanáhráq Asiu kené anotah wahnáh ání wenáwíq Érótiga Sísa tagariáh ké síwioqnówe. 2 Síwioqnéna, Sónine awahwá wenáwíq Sémísi subóro aritowara pokatate kiraqme subiq súówe. 3 Subiq súónsabe Asiu kegá Érótingsabé kaweróne atówe. Kaweróne atówana Érótiga Píta karábúsiipéq móátáthro úwara táhtoqme móátówe. Sótaiquí siahrreraq ko tánáhráq karábúsiipéq móátówe.

4 Móátówana Érótiga áhnte sontiá keyábé wahnahnatiáthro aritowe. Mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe mía mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe míaue 16 sontiá ké míówe. Érótiga iwíáhéna, Sótaiquí siahrreraq kéh tánáhráq parabagínaq wehuke míáhpí kotiinie iwíáhúwe. 5 Iwíáhúwara Píta karábúsiipéq míotaq Sísa tagariáh kégá Píta pugeq auwageheéra púrerata atauwe.

Íópeqté ánínká Píta séhréh ato ehwehne.

6 Érótiga Píta Asiu kebá móatanaútaq Pítaga inokáhpeq karábúsiipéq sugowe. Píta taqnobagineho éra téhtaré séniráté táhrerera sóntiá anítaréga ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué wahnahnuyara mó sontiá anítaréga méhpehtapéq wahnahnatióyana sugowe.

7 Sugowana Maniká míéhrabeqte ánínká ábóraragútaq karábúsiipéq téhragúwe. Téhragúwana íópeqté ánínká Pítane ahwíraq subiq subirue iriatena wensabé, Apubúue irigúno úwe. Úwana wene ayahpíte séniraré megúwe.

8 Megúwana íópeqté ánínká wensabé, Arene ambanta sábirue úbíqme arene súu sukio úwana Pítaga wene ehweh irena miráúwana, Arene korósi aneranerue íné séniro úwe. 9 Íné séniro úwana Pítaga we kérena iwíáhéna, Íópeqté ánínká tumeniréhnsábé aiq pútaqpomo peh néniwanka tagehrápómo iwíáhúwe. 10 Sóntiá anínká wahnahnúrabéq sótaikéra mó sontiá anínká wahnahnúrabéq sótaikéra wahba áhtápéq séagoyeheéra anotah kahpáh ónsá korabéq suye. Mi ónsá pehipi sigúwara sega máhpeq séaguye. Séagéra ahnanahq sótaikuyataq íópeqté ánínká Píta auwena taqnobagúwe.

¹¹ Taqnobagúwana Pítaga iwíáhéna, Íre néniwanka tagehrana amahnága aiq niahteboge. Éróti req Asiu kereqka nubíyehoéna Manikánka íópeqté áni eqmaréhre. Íné tumenirankeheéna eqmaréhre iwíáhéna ¹² Máhkane anowa Máhríane nahtapeq pokúwe. Máhkawe mó awíq Sónie. Mi nahtápéq áhnte Sísá tagariáh kéga momiwíue méra púruruwana

¹³ Pítaga máhpeqte ónsaráq pakobakouúwana ahrari wenáwíq Áróraga onsarapéq tuirowe. ¹⁴ Tuirena, Ehweh irari aní Pítáe iwíáhéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóúnsabe wega onsa íre siatasa peh nahupeq pehbeheráh kibekue, Píta méhpehtapéq iriwe míehre teriuwe. ¹⁵ Teriuwara sega wensabé, Are uwoyansa ani úkóne uwana mi ahrarígá, We míehre. Peh aiq pútarahnsanuge úwara sega wensabé, Peh íópeqté áni Píta wahnahnatéh ánípómo uwe.

¹⁶ Uwana Pítaga mó pakobakouúwara sega onsa siatera Píta tagéra áhtenuwe. ¹⁷ Áhtenuwana se túbáh agigeheéna Pítaga ayahnka saiqnéna Manikánka karábúsiipéqté tumero ehwéh teriuwe. Teriena sensabé, Sémísireq mó Sísá tagariáh kéreq koreriéro éna mitaq suena móbeq pokúwe.

¹⁸ Ahbiahipeq Píta karábúsiipéqté taqnobagúnsabe sóntía kéga, Eheragi ro éra sirupipeq iwíáh kikiruwe. ¹⁹ Érótiga sóntía keyábé, Píta koanebahroro úwara koanebahruwe. Anebahruwana Píta íre ábóraq míonsabe Érótiga Píta wahnahnuro sóntía ké ehweh aritena mó sóntía keyábé, Mi ke subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritena Érótiga Súría marákórápéq suena Sésaría suwahpeq kowíowe.

Éróti pukú ehwehne.

²⁰ Érótiga Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqsabé abiahnsanúwe. Abiansanúwara Érótiga wahnahnú marákórápéqté táhútáhúq paiqmaq paiqmaru puara sega weba suwe. Érótime arambehri kené wahnahnú ani wenáwíq Párásátae. Moraráq su kéga wensabé, Érótiga itensabé ahqáho aitehnehboq are itene ehweh mibeq mahbeq aní míahno uwe. Insahwé oneheéra Érótiba suwe.

²¹ Érótiga iwíáhú wehekáh wene wahnah awáhríq náneqmarí sukiwena wahnah siáhráq tútuue ména ehweh teriuwe. ²² Teriuwara író kega anotah ehwehnabaéra, Teí áni íre wehukení míre. We Maniká míre uwana ²³ Érótiga, Ahqáho. Íné íre Maniká múge. Peh wehukení múge íre iraria peh ehiya míowe. Minayabe íópeqté áni Maniká míhrabeqte ánínká apubúue, Awahreúno atowana wene arupipeq awiria sóagúwana putiowe.

²⁴ Putiowara mó ke suwahpeq mó ke suwahperue áhnte kegá Manikáne ehweh irera Sísansabé aiq pútare átówe.

²⁵ Páhnábásareq Sorareqka sene mibeqté árámbehri parabaruera Máhka mó awíq Sóni meqmera Sarúsarama suwahpeq suera Ántióka suwahpeq kouwekuye. (*Eqmaro 11.29,30, 12.1*)

13

Porareq Páhnábásareq eqmaq súo ehwehne.

¹ Ántióka suwahpeq Sísá tagariáh ké míórabeq Manikáne ehweh iraru kereq síwáhnoru kereq míówe. Mi anímári síwíqmé Páhnábása, Símióni we mó awíq Naisa, Sáiríni marákórápéqté áni Árusía, Sora, Mánái miraue míówe. Mánáireq anotah wahnáh áni Érotireq animairare míóyataq motakakiah ánité míóye. ² Segá kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriuwe. Mi tanáhráq sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atótaq Manikáne Awanka sensabé, Páhnábásareq Sorareqka teriena arámbehri miraigehboq eqmaq súáhro úwe. ³ Úwara sega táhutahuq awehriéra púreréra mi aniténé sinonka táhtoqme púreraritera eqmaq súówe.

Ahgora aniné aura pigú ehwehne.

⁴ Manikáne Awanka siqmarowara Sorareq Páhnábásareqka pokue Sérúsía suwahpeq túye. Mitaq suera sípi kéwewera kure Sáipára marákórápéq pokuye. ⁵ Pokéra Sárámisi suwahpeq su-taq sega Asiu kené momiwí nahmáritápéq Manikáne ehweh teri terinuyana Máhkaga seba ména séhréh aritowe. Máhkawe mó awíq Sónie.

⁶ Segá moke Sáipára marákórápéq nogera Pápósa suwahpeq suwe. Mitaqté áni wenáwíq Páhsísae. We Asiu aní ména ahgora aní míowe. Wega, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge úmé péhepehenúwe. ⁷ Wega Pápósa suwahpeqte wáhnáh áníbá míowe. Mi wahnáhné áwíqtare Ségía Pórasae. We áhnte ahtébiá áni ména Manikáne ehweh irankehééna Sorararéyabé mahbeq sewéta Manikáne ehweh teniétao úwe. ⁸ Mi ahgórá áni áwíq mó awíqmé Erimae. Erimaga Sorararéne ehwehme abehq éhwéhne aritowe. Mitaqté wáhnáh ánínká Sísane ehwehnsabé aiq pútare inehoéna wega Sorararéne ehwehnsabé abehq éhwéhne aritowe.

⁹ Sorawe we mó awíq Porae. Manikáne Awanka we págege atena séhréh atowana wega Erima págegeue ebitáwéna wensabé, ¹⁰ Are owainawane ani móne. Are kaweqtaq méyabe awahrieh aní móne. Are péhe anímé ahababáqsabe áwí áni móne. Arega Manikáne ehweh íre tábúsoqme teri-asa aeqme síwáhnoróne. ¹¹ Írátiahno. Manikánka amahnága

kamah awinah are aura pira ání míankehe. Áhnte wehekáh téhreh íre tagahrahóne úwana wene aura apubúue pigúwana we íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe mó anínká wene ayahnkaratáq ahmboqme ah sokigi aninkeheéna kabaq kabarúwe. ¹² Wahnah anínká mina tagéna Sísane ehwehnsabé áhtenu puana aiq pútare atowe.

Porareq Páhnábásareqka Ántióka suwahpeq terúya ehwehne.

¹³ Porarehga Pápósa suwahpeq suera sípi kéwewera kure Péríga suwahpeq Pámbría marákórápéq kuwe. Mitaq Máhkaga Porareh suena wenawahpeq Sarúsarama suwahpeq seuwekúwe. ¹⁴ Seuwekúwara Porarehga Péríga suwahpeq suera Ántióka suwahpeq Písíría marákórápéq kuwe. Mitaq kéra ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq kire tútuue míówe. ¹⁵ Tútuue míówara mibeqté wáhnáh kéga Mósísiga sehgióro ú sehirankákáq Manikáne ehweh iraru kené sehirankakaq sáhnshera sega Porarehyabe, Itene irupipeq séhréhorahi ehwéh kahnarraqmé teiéro uwe.

¹⁶ Uwana Poraga irigéna se túbáh agigeheéna ayahnka saiqnéna mahraréna, Ísara kereq Manikánsabe áhteno kerero, irátíáthro. ¹⁷ Maniká Iteribo ite Ísara kené Manikáne. Wegá itene igaqnaréh omaq sitena séhréhúnsabe sega Ísípi marákórápéq íregáritaq aguwe. Manikánka págegeue séhréh aritena Ísípi marákórápéqté meriqmena móbeq móritowe.

¹⁸ Segá 40 opéq abataq marákórápéq míówe. Míówana mi tanáhráq Manikánka se peh áwéragówe. ¹⁹ We abapete téhtaré Kénáni marákóráq míó kehiná kaqsuowe. Kaqsuo kene marakó itene igaqnaréh eqsitowe. ²⁰ Mi arámbéhrí miraúmé peh íregáritaq opéq 450 opéq sótaikúwe. Sotaikúwana wegá ehweh kaweraritageheéna wahnah ke omaq sitowe. Anehe Sáhmúeri wene ehweh irari aní omaq atowe úwe.

²¹ Poraga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Manikánsabe, Íregáritaq wahnáh keyábé iuwahriehre. Peh morá anotah págege wahnáh anínká ite wahnahnaitankeheé omaq ato uwe. Uwana Manikánka Pénsámíni kahnáh aní Kisine ahninkáwá wenáwiq Sora omaq atena itene igaqnaréh wahnahnarito atowe. Soraga 40 opéq wahnahnúwe. ²² Wahnahnúwana Manikánka Soransabé, Arega wahnahnurona tanáhráq aiq parabagire éna Tébiti sene anotah wahnáh aní míankeheéna omaq atowe. Omaq atena mahraréna, Sésine ahninkáwá tagarióge. We niruní aní míre. Wegá moke nuwahbeh sánsá mirainkehe úwe.

²³ Manikánka irarúnserah Tébitine anahwagá ite Ísara ke kaweraitankeheéna Manikánka omaq atowana aiq tutaire. Tutai ani wenáwiq Sísae.

²⁴ Sísaga tuina uraitaq Sóniga Ísara keyábé mahraréna, Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéh rataqmé wání meiníe uraire. ²⁵ Sóniga wene arambehri parabaruaana uraitaq wega mó mahraréna, Íné inse wíre íwíáhoo? Íné ite áwénunúna animé íre we úge. Írátíáhro. Íné inehe si aniné súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge uraire úwe.*

²⁶ Poraga mó mahraréna, Nánuwahraho, Ébáráhma kahnáhné animárinseq Manikánsabe áhteno kerero, írátíáhro. Itega oga mía míeonayabé mi ehwéh Manikánka aiq teíre. ²⁷ Sarúsarama suwahpeqte kéreq sene wahnah animárinseqka Sísá tunsabe we íre siahtabarowe. Segá ahrena ahrena wehekáh Manikáne ehweh iraru kené sehira sáhnsahwe taga tagaéra mi ehwéhnsábé íre kawerue iwíáhurowe. Íre kawerue iwíáhéra Manikáne ehweh iraru kegá sehiranunserah sega Sísá ehweh atera subiq suanéhe atówe.

²⁸ Segá, Sísá áhnte ahbabáruaire íre irarerahéra sega pehipi Páhírátinsabé, Subiq suo ato ue teawátówe. ²⁹ Manikáne sehíránka irarúnserah sega subiq sutowe. Subiq sutowara awanká soriwe táhparó ani sehgiwera maisé onápípéq mómaisarówe. ³⁰ Mómaisarówana Manikánka iriatena oganúq atáráire. ³¹ Oganúq atáráirana Kehrari marákórápéqté Sarúsarama suwahpeq we kétó keba suraire. Surairara sega áhnte wehekáh we taga tagauronsabé sega amahnága mó ke teri terinowe úwe.

³² Poraga mó mahraréna, Anotah kawéq éhwéh mahrarue teiune. Manikánka itene igaqnaréhyabe, Kaweraitahna aní iteba eqmaraníe aiq irarúwe. ³³ Eqmaraníe aiq iraréna Sísá iriatena oganúq ataráinsabé wega irarú ehweh aiq pútaragurairaire. Itene igaqnaréhne animárinká aiq tagaria-raune. Wega iriatena oganúq ataráinsabé Buk Songipeqté éhwéhnká mahraréna, Are nénahni móne.

Íné Arenabo uge íre. (Buk Song 2.7)

³⁴ Manikánka iriatena oganúq ato puana wene anonka mókake marakóipeq íre karekorahire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga Tébiti omasa éhwéh teawúnserah mókake ite kawerarena áhnte kaweq nanéq iníe íre. (Aisaia 55.3)

³⁵ Manikáne ehweh mó mahraréna, Arega miraónayabé arene arambehri miraéyabe omaq ato aniné anonka íre karekinawire íre. (Buk Song 16.10)

³⁶ Tébitiga oga mío tanáhráq Manikáne arambehri kawerue miraéna wene arambehri parabaruoatq putiowara itene igaqnaréh maisaróabeq maisarówe. Maisarówana Tébitine

* **13:25:** Máhka 1.7 aigárápéqté éhwéh tagáhno.

anonka kárékúwana ³⁷Manikánka iriatena oganúq atárái aníné anonka íre kárékuraire. ³⁸Minayabe teiníboq írátíáhro. Sísaga miraurainsabé itene ahababáq kaqiuwahráhire. ³⁹Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itene ahababáq íre kaqiuwahráhire. Sísansabé aiq pútare atonayabé itene ahababáq moke kaqiuwahráhire úwe.

⁴⁰Poraga mó mahraréna, Naho sáiyó ké tahnsa míyehboq néne ehweh kawerue írátíáhro. Mi keyábé Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranue mahraréna,

⁴¹Íre aiq pútare ainteq peh niwirého keo, tagariáhro. Ite áhtenéq pukoneheqmóe. Ite míéhra tanáhráq anotah pagégé árámbehri mirainauge. Wehukega mi arámbehri teiétáq tahirímé itega sensabé íre aiq pútare arítáh irino úwe teriuwe.

⁴²Porane ehweh parabagútaq wereq Páhnábásareqka Asiu kené momiwí nahtápéqté tueyokuye. Tueyokuyara mibeqté kégá sensabé, Mó ahrena ahrena wehekáh arega teiena ehwéh mahtaq mónkakáq sereiyo uwe. ⁴³Momiwí nahtápéqté kégá abae agutaq áhnte Asiu kereq Asiu kené sánsá mirau kereqka Porareq Páhnábásareq kérírówe. Kérírówara Porararéga ehweh teriera, Manikánka ite séhréh aitankeheéq wene sánsá kawerue sehgióro uye.

Asiu ke suera nahnso ke korerúya ehwehne.

⁴⁴Mó ahrena ahrena wehekáh mi ke suwahpeqte ké peh íregárita q kegá Manikáne ehweh iraneheéra momiwíuríówe.

⁴⁵Sísansabé íre aiq pútare atáh Ásíú kégá áhnte wehekéq momiwíuríówara tagotaq sene sirupipeq págegeéra abiahn-sanuwe. Minayabe sega Poransabé awiréh atera, Arega iraréna ehwéh íre aiq pútaq ehwéhne atówe. ⁴⁶Atówara Porareq Páhnábásareqka íre áhreia peh pahsuqme teríuye. Teriera, Itega Asiu ke míáh púta téh itega teiuye. Itega, Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre éq oga mérapeqsábé íre iuwahbehnsabé ite iwueta mó ke nahnso ke koreríeyéhe. ⁴⁷Manikáne ehwehnsa irarinserahnue mahraréna,

Nahnso ke sunkíkírabeq kawerue nogigéhboq kánéq keráhnserahnue itega kaweq ehwéh koreríero. Mah kehíná kéhíná irageheéna eqmaróge ire uye.

⁴⁸Uyara nahnso kegá mi ehwéh írótaq iwíáh iwíáhéra, Manikáne ehweh aiq kaweq ehwéhne iwíáhuwe. Oga mía míaigeheéna Manikánka omaq sito kega Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁹Sísansabé aiq pútare ató kega mitaq teri mahtaq terinuwara áhnte mibeqté kégá írówe.

⁵⁰Mibeqté Asiu kegá Porararéyábé abiahnsanéra kaweq abóáwáh ínínseq mi ke suwahpeqte abóáwáh wéhreq eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Porareq Páhnábásareq síwíoqnéra

sensuwahpeqte káqsúówara ⁵¹ Porararéga sene sigárátáté tánáhúq aiyápóranirue poruaruóye. Itega aiq teriuyansabé amahnága mirao sansá seyene ahbabáre íwiáhéra sene sigárátáté tánáhúq poruaruera Áikónía suwahpeq pokuye. ⁵² Pokuyana Manikáne Awanka mitaq Sísa tagariáh kéné sirupipeq ména séhréh aritowara sega iwiáh íwiáhuwe.

14

Áikónía suwahpeq ótaq sansámári mirauya ehwéhne.

¹ Porareq Páhnábásareqka Áikónía suwahpeq pokuyataq sene sánsánéra Asiu kené momiwí nahtápéq kibekuye. Kibekéra Sípane ehweh tábúsoqme síwáhnoruyansabé áhnte Asiu kereq Káríki kereqka Sísansabé aiq pútare atówe. ² Íre aiq pútare ató Asíú kégá nahnso keyabé, Porararéne ehwehme peh abehq éhwéhne uwara mi nahnso kégá aiq pútare arító keyabé abiahsanarítówe. ³ Porararéga íre wahto tanáhráq mitaq méra íre áhrea Manikáne ehweh síwáhnoruye. Mi ehwéh págegeue síwáhnoruyataq Manikánka sirupipeq págege aritowara sega ótaq sansámári mirauye. ⁴ Mi ke suwahpeqte kégá íre morá íwiáhuwe. Mó kégá Porararéne ehweh aiq pútaq ehwéhne íwiáhuwara mó kégá, Írakaumo. Peh Asiu kené sánsá aiq pútaq sansáne uwe. ⁵ Asiu kereq nahnso kereq sene wahnahnseqka momiwíéra, Porararé síwíoqnéra ebahnsatate tuparuqme subonéhe íwiáhuwe.

⁶ Iwiáhuwara Porararéga mi ehwéh íróyataq apubúue mitaq suera Árikiónía marákórápéq Árisáta suwahpeq Tébi suwahpeq pokuye. Mitaqkákáq mó ayéhrápéqté ké suwahpeqkákáq teriáqme nogúye. ⁷ Mi marákórápéqté ké Sípane kaweq ehwéh teriáqme nogúye.

Soriqnah ani kaweragú ehwehne.

⁸ Peh morá soriqnah ani Árisáta suwahpeq tútuue míowana wenanoga soriqnah ani maqmaronsabe íre nogoráhuwe. ⁹ Poraga síwáhnorútaq mi anínká kawerue irowe. Irena, Sísga íné kaweraintahráhire íwiáhuwana Poraga we ebitáwéna wene iwiáh tagéna anotahtaq teawena, ¹⁰ Irigue nogo úwana wega apubúue iriwe noguwe.

¹¹ Noguware mibeqté kégá Poraga mirau tagéra anotah ehwéhnaéera Árikiónía marákórápéqté kéné ehweh mahraréra, Manikátarega wehukenité úkéra iteba tumiéhye uwe. ¹² Tumiéhye éra Páhnábásansabé sene maniká áwíq Súsie ue áwíratówe. Poransabé sene maniká áwíq Éremísie ue áwíratówe. Poraga áhnte ehwéhnúnsabe, We Éremísi tahnsá ánine éra Éremísie ue áwíratówe. ¹³ Sene maniká

Súsinsabé iwíáh iwíáh ató nah sensuwahpeq ahnansahrapeq kowe. Súsine ehweh mibeq mahbeq aritéh áninká káhoakáq awanká aramarínkákáq ogesáh ogesáhrapeq mewena súwe. Sega, Porareq Páhnábásareqsabé manikátare wóye iwíáhéra titironeherauwe.

¹⁴ Titironehera uwara íre mirao sansá miraonehera unsabé mi kegá túbáh agigeheéra Porararéga sene ambanta subansúoye. Subansuera wehuke míórabeq pehbeheráh pokue anotahtaq ehwehnéra, ¹⁵ Aneqsabé miraoo? Peh ite tahnsá wéhúké míoye. Íre miraoro. Itega kaweq ehwéh teieyeheéta súye. Írátíáhro. Maniká we oga mía míai aní míre. Wega íopeqkákáq mah marakó marakóókákáq sóreq wanínkákáq moke kéh náneqmarínkákáq mirarowe. Péhepehe maníkánsabé iwíáh iwíáho sansá sueq Maníkánsabe áhraboro. ¹⁶ Naho wehukega seyene mirau sansánuwana Maníkánka pehragaritowe. ¹⁷ Íopeqté ibonsúno atéhkana ibonsirana ménsámehnsá kawerue kíréhre. Kawerue kíréhkana iyahbankirehra q itene irupipeq eyoyóire. Minayabe wega ite kaweraitena aiq pútaq míoge éna aiq sokigi aíre uye.

¹⁸ Mi ehwéh iraruyara titironehe iwíáhu ke ebeq sene ehweh íre írówe. Íre írówara Porararéga anotahtaq págegeue ahqáho aritoyara mi kegá, Ai q mire. Itene titironehe iwíáh suanehe éra súówe.

Ebahnsatate Pora subú ehwehne.

¹⁹ Ántióka suwahpeqte Asiu kereq Áikónía suwahpeqte Asiu kereqka mitaq séra mó ehwéh teriúnsabe mitaqté kégá sene ehweh meyówe. Mewera ebahnsatate tuparuqme Pora subúwana we marakóipeq aunúnkaq surahúwara sega, Ai q putíéhre iwíáhéra abariue ahnansahrapeq márówe.

²⁰ Márówara Sísá tagariáh kégá weba sáhuriótaq Poraga irigéna mi ke suwahpeq kouwekúwe. Ahbiah tahnsá Porareq Páhnábásareqka mitaq suera Tébi suwahpeq pokuye.

Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoréra aboawah weh omaq sitóya ehwéhne.

²¹ Sega Sísane kaweq ehwéh Tébi suwahpeqte ké teriúyara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Ai q pútare atówara Porararéga mitaq suera Árisáta suwahpeqkákáq Áikónía suwahpeqkákáq Ántióka suwahpeqkákáq kouwekuye.

²² Kouwekéra Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoruye. Síwáhnoréra, Túbáh agiehboq Sísá kawerue kéráho éra Sísane ah íre mareqmareq ahne. Ebeq mó kegá iwíóqnehraq anehe Maníkánka wahnah wahnahnirabeq pokoneheqmúne uye. ²³ Sísá tagariáh kéréq wahnahnigeheéra Porararéga mó mapéq mó mapérué aboawah weh omaq

sitóye. Omaq sitera táhutahuq awehriue mahraue púreréra, Maniká Iteriboo, síósrápéq wahnahnira kegá arensabé aiq pútare atáhwe. Arega se págege arite wahnahnarito ue púreruye.

Písíría marákó Ántíóka suwahpeq seuwekuya ehwéhne.

²⁴ Porararéga mitaq suera Písíría marákórápéq kotaikue Pámbíría marákórápéq pokuye. ²⁵ Mitaq Péríga suwahpeq Sísane ehweh teriera suera Átáría suwahpeq pokuye.

²⁶ Mitaq suera sípi kékewera kure Ántíóka suwahpeq kouwekuye. Mitaqté Sísá tagariáh kegá eqmaq suanehe íwiáhéra púreruwe. Manikánka Porararé séhréh aritankeheéra púreréra eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Sísane ehweh kawerue teriera sene arambehri parabarúóyansabé Ántíóka suwahpeq seuwekuye. ²⁷ Seuwekuyataq sega Sísá tagariáh ké momiwí aritóye. Momiwí aritera Manikánka séhréh arito ehwehnikákáq áhnte nahnsónká Sísansabé aiq pútare ató ehwehnikákáq teríuye. ²⁸ Teriera sega íre wahto tanáhráq mi ke suwahpeq Sísá tagariáh kébá mía míauye.

15

Tábúsoq marageheéra eqmaq súo ehwehne.

¹ Táhmaro Súría marákórápéqté kegá Ántíóka suwahpeq tuera Sísá tagariáh ké síwáhnoruwe. Síwáhnoréra, Peh morá Mósísine sánsá sehgió ké sene síu amurúruáh kegá oga mérapeq awaq miahráhowe uwe. ² Uwara Porareq Páhnábásareqka mi ehwéhnsabé anotah ahqáho aritóye. Minayabe sereq tú kereqka anotah ehwéhuwe. Anotah ehwéhuwara Ántíóka suwahpeqte Sísá tagariáh kegá Porareq Páhnábásareq táhmaro mó kereq omaq sitera Sarúsarama suwahpeq pokoro arítówe. Sarúsarama suwahpeq Manikánka eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóáwáh wéhreqsabé mi ehwéh tábúsoq marageheéra Porareh pokéwáhro arítówe.

³ Sísá tagariáh kegá pokéwáhro arítówara sega Pónísía marákóákáq Sámária marákóákáq kótaikuwe. Kótaikutaq mitaqté Sísá tagariáh ké teriera, Nahnsó ke Sísansabé aiq pútare atówe ue teríuwe. Teríuwara moke sirupipeq iwiáh íwiáhéra eyoyóuwe.

⁴ Porarehga Sarúsarama suwahpeq sutaq mibeqté eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóáwáh wéhreq moke Sísá tagariáh kéreqka mehweh arítówe. Mehweh arítówara Porarehga Manikánka séhréh aritena moke miráú naneqkakaq teríuwe.

⁵ Teríuwara táhmaro Sísansabé aiq pútare ató ke Péhrasi kené sánsá mirao kegá irigéra mahraruwe. Mahraréra, Nahnsó kegá oga mérapeq awaq miagéhboq Mósísine áu amurúruto

sansá miraoro terio. Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhboq kawerue sehgióro terio uwe.

⁶ Eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhreqka mi ehwéhnsábé iwíáhoneheéra momiwíera sío síouwana ⁷ Pítaga irigéna sensabé, Nanuwahraho, ite tagariarome naho nahnso kegá kaweq ehwéh irera aiq pútare atageheéna Manikánka ite míaraunarabeq omaq intáráire. Omaq intena, Korerio aintáráire. ⁸ Manikánka wehukene sirupipeq tagariéhre. Wenawa iteba eqmaq áúwátáinserah nahnso keba moq eqmaq áúwátáire.

⁹ Wega íre peh morá ite Asiu keyábé arutaboirire. Wega nahnso keyábé moq arutaboirire. Segá Sísansabé aiq pútare ataró puara sene sirupipeq kaweraritáráire. ¹⁰ Aneqsabé Maniká áwíoqnaho? Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgie sansa anotah pagégé sánsáne. Itene igaqnaréhreq itereqka mi sansá íre tábúsoqme sehgióráhúne. Minayabe itega aneqsabé nahnso ke mi pagégé sánsá sehgióro terieo? ¹¹ Íre mi sansá sehgiunaga oga mérapeq awaq miahráhúne. Peh morá itereq nahnso kereq Sísansabé aiq pútare atonaga oga mérapeq awaq miahráhúne úwe.

¹² Pítaga mi ehwéh irarue parabaruwara Porareq Páhnábásareqka momiwíurío ke ehweh teríuyara ehiya míówe. Porararéga nahnso ke míopi Manikánka séhréh aritena ótaq sansámári miraurai ehwéh teríuye.

¹³ Teríuyana sene ehweh parabagútaq Sémísiga mahraréna, Nánuwahraho, néne ehweh íráhro. ¹⁴ Manikánka nahnso ke we kahnáh míageheéna omaq sitáráire. Wega téh miraurainsabé Sálmóniga aiq teíre.* ¹⁵ Manikáne ehweh iraru kegá minayabe aiq monseráh éhwéh teiúwana Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

¹⁶ Itene anotah Wahnáhnká mahraréna, Nah sokogi inserah Tébiti kahnáhmé ahabárowe. Íné kouwekutaq sokogi nah pankeráhnserah íné Tébiti kahnáh kaweraritanie. Sokogi nah pankeráhwana o nah tahnsa kéhnserah íné we kahnáh kaweraritanie. ¹⁷ Mó kegá íné sene Wahnahnsabé ninebahrigeheéna kaweraritanie. Ómi ínéga omaq sitó náhnsó kegá ínénsabe ninebahréra iwíáh íwíáh aintagéhe íre.

¹⁸ Naho itene anotah Wahnáhnká áwahewé sína naneq aiq teiuwe úwe.

Awehrio naneqsabé éhwéhne.

¹⁹ Sémísiga mó mahraréna, Íné iwíáhume Manikánsabe áhrabo nahnsó kegá Maniká kéréh sánsá sene sirupipeq umeh

* 15:14: Árukaga Pítane mó awíqmé Sálmónie áwíratowe.

agínehboq ahqáho ariteho. ²⁰ Peh mahrarue páhsi sehiranue terienéhe. Terieq,

Péhepehe maníkánsabe iwíáh iwíáhoneheéra titirirataq náira naneq íre nahro. Mó kené ahrewe ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro. Wehukenínká awio páríkí náneq ka íre nahro. Korahq íre nahro.

Mahraue páhsiipéq sehiranue terienéhe. ²¹ Mósísine ehweh ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahmáritápéq ahriahri sáhnsáhówe. Wene ehweh moke mi kehiná suwahpeq síwáhnorowe. Minayabe wene ehweh író kega abiahn-saniyeho éra peh morá teiú náneqmarínsábé awehrioro ue páhsiipéq sehiranue terienéhe úwe.

Páhsiipéqté éhwéhnsábé éhwéhne.

²² Eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhreq moke mó Sísa tagariáh kéreqka Ántióka suwahpeqte ké korerigeheéra kaweq ke omaq sitanéhe iwíáhuwe. Segá itebaté téhtaré ánité Sáírásareq Súrása we mó awíq Pásábareq omaq sitowe. ²³ Omaq sitera mi anitéreq Porareq Páhnábásareq mi pahsí siera eqmaq súowe. Páhsiipéqté éhwéhnká mahraréna,

Síría marákórápéqté kéreq Sírísía marákórápéqté kéreq Ántióka suwahpeqte kéro, ite nahnso ke owanawé Sísa tagariáh púaq iteruwahrah úkowe. Ité eqmaro kereq aboawah wehreqka mah pahsí sehiranue teiune. ²⁴ Ité írátáúnawe menah táhmaro mahtaqté kégá iteba kure íwáhnorowe. Mi ke íre eqmaq súátáunara peh seyega iwíáhue iteba pokue íwáhnorowe. Itéga sene ehwéh aiq pútaq ehwéhómo éq iwíáh kikiruowe. ²⁵ Minayabe itéga sío síoéq iteba Porararé moráráq iteba eqmaq súáhna anité omaq sitone. Porareq Páhnábásareq itene kaweq iyáhnábó ánité méq sensabé irutaboírúne. ²⁶ Sereq itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh terieyeheéra wehuke suboráho ke suwahpeq poku pokuóye.

²⁷ Mó anité síwíq Súrásareq Sáírásareq míehye. Segá sehiranu ehwéh moq teigéhe.

²⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq itéga págege sansámári íre teieq peh mahraue miraoro teiune.

²⁹ Péhepehe maníkámárínsábé iwíáh iwíáhoneheéra titiré náriu naneq íre nahro. Korahq íre nahro. Wehukenínká awio páríkí náneq ka íre nahro. Mó kené ahrewe ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro.

Itéga mahna irarúna ehwéh íréhrataqmé kaweqtaq míagehe. Pehénáe. Mah pahsí aiq parabagire. Iroro uwe.

³⁰ Eqmaq suowara sega pokue Ántióka suwahpeq tuera sega Sísa tagariáh ké momiwí aritera páhsi náriúwe. ³¹ Náriúwara sáhnsahera mi pahsíipéqté éhwéhnká sirupipeq eyoyó aritowe.

³² Súrásareq Sáírásareq Manikáne ehweh iraruya aníte méra Sísa tagariáh ké págegeue míageheéra sega áhnte ehwéhneuwé. ³³ Síwáhnoréra táhmaro wehekáh mitaq méra seuwekoyehe íwíáhuyara pehwehrue pokéwáhtaó éra eqmaq súówe. [³⁴ Sáírásaga mó iwíáhéna íre pokia peh mitaq míówe.] ³⁵ Porareq Páhnábásareqka Ántióka suwahpeq kauye. Sereq áhnte mó kereqka Síssane ehweh teriera síwáhnoruwe.

Porararéga Máhkansabé ehwehuya ehwéhne.

³⁶ Táhmaro wehekáh sótaikútaq Poraga Páhnábásansabé, Síssane ehweh síwáhnorurauya ke suwahpeqtaq seuwekoyehe. Sísa tagariáh ké kaweqtaq míahwapómo moke sensuwahpeq koragayehe úwe.

³⁷ Úwana Páhnábásaga, Sóni we mó awíq Máhkaga sénirahnata pokoyehe úwe. ³⁸ Úwana Poraga ahqáho atena, Itega Pámbíría marákórápéq pokurauyataq Máhkaga mitaq ite iuwena tabanaguraire. Mi tanáhráq wene arambehri íre parabarusa pehipi taqnobagurainsabé wega mó íre séirankéhe úwe.

³⁹ Mira íwíáhuyansabé sega ehwehuye. Minayabe Páhnábásaga Pora auwena Máhka meqmena sípi kéwewena Sáipára marákórápéq pokúwe. ⁴⁰ Pokúwana Poraga Sáírása omaq atowara Sísa tagariáh kéga monseráh íwíáhéra, Pokéwáhtaó éra mahrarue púreruwe. Púreréra, Maniká Iteriboo, arega mah anitéyábé arutaboirona puah kawerue págege arite séhréh arito uwe. ⁴¹ Uwara Porareq Sáírásareqka pokue Síria marákóákáq Sírisía marákóákáq Sísa tagariáh ké momiwíurabeq págege aritayeheéra síwáhnoruwe.

16

Tímótiga Porarehreq poku ehwéhne.

¹ Porararéga Tébi suwahpeq kótaikéra Árisáta suwahpeq suyana mibeqté Sísa tagariéh aní wenáwíq Tímóti míówe. Wenano Sísa tagariéh Asiu iní míowana wenabo Kárika aní míówe. ² Árisáta suwahpeqte Sísa tagariáh kéga Tímóti kaweq aníne uwara Áikónía suwahpeqte Sísa tagariáh kéreqka moq monseráh íwíáhuwe. ³ Poraga iwíáhéna, Tímóti ite séirankéhe íwíáhuwe. Ómi mibeqté Asiu kéga tagariómé Tímótine abowá peh Kárika aní míówe. Kárika aní mío púana Poraga iwíáhéna, Tímóti ite séireyabe Asiu kéga abiahnsa aitého éna Tímóti meqmena wene áu amurú auwowe.

⁴ Porareq Sáírásareq Tímótireqka mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue Sísa tagariáh ké síwáhnoruwe. Síwáhnoréra Sarúsarama suwahpeqte eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóawáh wéhreqne páhsi teri terinuwe. Teriera, Mah ehwéh kawerue iwíáhéq sehgióro uwe. ⁵ Minayabe Sísa tagariáh kéga Síssane

sánsá kawerue ahtebéra sehgiówe. Mó wehekáh mó wehekáhnue mó kegá Sísansabé aiq pútare atera Sísane sánsá sehgiówe.

Porane awanka Másérónia marakórápéqté áni tagó ehwehne.

⁶ Porarehga, Itega Esia marakórápéq Sísá éhweh korerienéhe iwíáhuwana Manikáne Awanka ahqáho aritowe. Ahqáho aritowara sega Párigía marakóákáq Kárétia marakóákáq kótaikuwe. ⁷ Kótaikéra Mísia marakórápéq wahtotaq kéra, Pítinia marakórápéq Sísá éhweh korerienéhe iwíáhuwe. Iwíáhuwana Sísane Awanka mó ahqáho aritowara ⁸ Mísia marakórápéq kótaikuwe. Kótaikéra Tóása suwahpeq sóreq waní ayehrápéq túwe.

⁹ Mitaq inokáhpeq Porane awanka tagówana Másérónia marakórápéqté ánínká ábóraragúwe. Ábóraragéna iriwe ména Poransabé, Másérónia marakórápéq séhréh aitagéhboq máhoro éna pahibahirúwe. ¹⁰ Porane awanka tagónsabe itega iwíáhowame* Manikánka mitaq Sísá éhweh koreriéro aitéhre. Aiq teiátáinsabé ireq ite Másérónia marakórápéq pokoneheqmúne iwíáhéq apubúue sokah sokahowane.

Áríriaga Sísá kéro ehwehne.

¹¹ Itega Tóása suwahpeq sueq sípi kéweweq Sámótési marakórápéq pokowane. Mitaq séq mó wehekáh sueq sípi kéweweq Néápórísi suwahpeq kowane. ¹² Mitaq sípi sueq Pírípái suwahpeq kiowáne. Aroma kegá Pírípái suwahpeq téh nah aborisowe. Mitaq anotah matábú kéna moke Másérónia marakórápéqté mátábú kiotaiqme matabu kowe. Itega táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

¹³ Ahrena ahrena wehekáh itega ahnansahrapeq wání aroipéq pokowane. Ite iwíáhowanawe, Mahtaq íbora wehukega púrerowe iwíáhéq tunse áhnopeq tútuue míahwane. Mibeqté momiwíurío ininsó Sísá éhweh teriewáne.

¹⁴ Peh morá íní wenáwíq Áríriaga itene ehweh irena we Táiyátáira suwahpeqte íní ména wene arambehriwe tautáúq ámbántámári paiqmaq paiqmarúwe. We Manikánsabe iwíáh iwíáh ato iníne. Poraga ehweh irarútaq we kawerue irankehéna Manikánka mi iní séhréh atowe. ¹⁵ Séhréh atowana irowaq itega wereq wene nahtapeq kaegaeu kereq wání meriewáne. Meriewánana mi inínká itensabé, Íné Sísansabé aiq pútare atóge iwíáhirataq néne nahtapeq segaegaeoro úwe. Segaegaeoro únsabe itega wene nahtapeq kogaegaeowane.

Poraga owainawa kaqauwo ehwehne.

* **16:10:** Mó kegá iwíáhéra, Áríka mah pukú sehiranú anínká táhmaro tanáhráq Porareh kérirowe iwíáhowe.

¹⁶ Itega wehuke púrerorabeq pokowanaraq mó kené arambehri ahráíreq ahtapeq piehgiowáne. Wene arupipeq mío owáínáwánká mókake aiq pútaragína ehwéh iwíáh atowana mi ahráírgá irarúwe. Irarúnsabe mó kegá móne náwa náwanuwana wene wahnah anímáí nári nárinúwe. ¹⁷ Wega Porareq itereq séirena sawai sawaiéna, Mah kewé Manikáne arambehri ke wóe. Manikámé anotah págege aní míre. Segá Manikáne oga mía mía ehwéh teri terinowe úwe.

¹⁸ Áhnte wehekáh mi ahráírgá ite séirena mi ehwéh irare irareúwe. Minayabe Poraga iwíáh kikiréna wega pabeqme owainawansabé, Sísa Karáhé áhrabu puah mi ahráí auwe pokúno atoge úwe. Úwana mi tanáhráq owainawanka mi ahráí apubúue auwena pokúwe.

Pírípái suwahpeq Porararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

¹⁹ Mi ahráíne wahnahmarínká iwíáhéra, Owainawa kaqauwéhra ná poki puaq ite mókake mó moné íre meyhárhune éra abiahnsanuwe. Abiahnsanéra sega Porareq Sáírásareq táhtoqme abariuera mi ke suwahpeqte wáhnáhmáírpá máhkétirapéq mórítówe. ²⁰ Móritera wahnah keyábé, Mi anité Asiu anité méra iteruwahpeq ahbabáq sansanóye. Seyene sánsá miraoro éyame íre kaweróye. ²¹ Ite Aroma ke míona puaq sene sánsá íre miraúna sansáne uwe.

²² Uwara mitaq momiwíu kereqka ehweh arítówara wahnah kegá Porararéne korósi keqsúówe. Keqsuera, Morahri sahtáté subóro arítówara subúwe. ²³ Anotahtaq subera karábúsiipéq móritera mibeqté wáhnáhnábé, Kawerue wahnahnúno atówe. ²⁴ Kawerue wahnahnúno atówana wega se meriqmena karábúsi nahtápéq ákáhpíte máhrípípéq mórítowe. Móritera sene sigárátaré awanká abahrabahriapipéq sukiwe táhparówe.

²⁵ Táhparówara inokáhnabubu Porareq Sáírásareqka púreréra igonkónéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atóyara mó karábúsiipéq mío kega tótuqméra írówe. ²⁶ Írówana anotah mariúwana karábúsi nah míu míuúwana moke onsawáí apubúue pehipi siraragúwe. Siraragúwana ómi karábúsi kené séniwarí wewega pugetara agúwe.

²⁷ Karábúsi wahnáhnká sugorabeqte irigéna onsawáí siraragú tagówe. Tagéna, Karábúsi ke moke taqnobagowe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wene poka mewena apubúue pukinieéna néne ninonka sehsabianíe iwíáhúwe. ²⁸ Sehsabianaútaq Poraga anotahtaq áhrabéna, Arene anonka sehsabíéhnehboq túbáh agúno. Íte moke míone úwe.

²⁹ Úwana karábúsi wahnáhnká wene arambehri anínsábé, Kánéq keqme súno éna pehbeheráh karábúsiipéq kibekúwe.

Kibekéna áhreu púana Porararéne paqnahipeq pokue iransánéna arehunseraraq míowe. ³⁰ Wega Porararé máhpeq márunsitena sensabé, Árahonaga oga mía míaininkono ue kasenuwe.

³¹ Kasenuwara sega wensabé, Sísansabé aiq pútare atéhnaqme oga mía míainkehe. Arenawahraheq moq oga mía míaiagehe uye. ³² Porararéga wereq wene nahtapeq kaegaeu kereqsabé itene Wahnah Sísá éhweh teríúye. ³³ Teríúyana mi tanáhráq karábúsiipéqté wáhnáh Porararé meriqmena puramburanagú pabeq paberaritowe. Pabeq paberaritowara Porararéga wereq wene káironanínseq wání náriúye. ³⁴ Wání náriúyana mi wahnáhnká Porararé wene nahupeq meriqmena táhutaqu náriuwe. Wereq wene káironanínseqka Sísansabé aiq pútare atónsabe sene sirupipeq eyoyóúwe.

³⁵ Ahbiahipeq mi ke suwahpeqte wáhnáhmárínká párisireh síáhrabéra sensabé, Karábúsiipéq mórítáro anité pugeq suo koreawéro uwe. ³⁶ Koreawéro uwara karábúsiipéqté wáhnáh koreawúwana Pora mi ehwéh teawuwe. Teawena wensabé, Wahnah kegá siqmaráh párisíwárínká, Ite pageqsuo aiq teniéwe. Minayabe tueyokue pehwehrue pokéwáhtao úwe.

³⁷ Úwana Poraga párisiwarínsabé, Ite íre peh Asiu anité úye. Ite moq Aroma marákórápéqté anité úye. Segá íre tábúsoqme ehwéh aitasa pehipi iubiq marera karábúsiipéq móítárowe. Segá amahnága kopípéq kaqiuwagéhbo? Ahqáho. Seyega séra íte pugeqme máhpeq iuwagéhe uye.

³⁸ Uyara párisiwarínká wahnah keba kouwekue mi ehwéh teríúwe. Teríúwara wahnah kegá íte Aroma marákórápéqté anité úya ehwéh írónsabe áhreuwe. ³⁹ Áhreéra Porararéba sure sensabé, Ite Aroma marákórápéqté anité míehyame íre írátíaraune. Minayabe íre kaweruraune éra máhpeq márunsitera sensabé, Mahtaq sueta pokotao uwe. ⁴⁰ Uwara Porararéga karábúsiipéq suera Áríriane nahtapeq pokuye. Pokéra mitaq Sísá tagariáh keyábé kaweq ehwéh iraréra sensabé, Sísane sánsá kawerue sehgióro aritera pokuye.

17

Tésárónáika kega, Porararé subonéhe u ehwéhne.

¹ Porarehga pokue Ámbípóri suwahpeq sótaikéra Ápórónía suwahpeq sótaikéra Tésárónáika suwahpeq kéra mitaq Asiu kené momiwí nahtápéq kuwe. ² Ahrena ahrena wehekáh Poraga wene sánsánéna mi nahpípéq kibekue síwáhnorúwe. Asiu kené ahrené wehekáh apahtáro áhréná áhréná wéhékáh kibekue Manikáne púkuipeqté séhírá síwáhnorúwe. ³ Síwáhnoréna, Mó kegá Manikánka omaq ato aní

áwíoqnéra subiq sutowana pukéna mó oga úkuraire. Manikáne ehwehnka minayabe aiq irarire. Manikánka omaq ato anímé iné teiú ání wenáwíq Sísá wire úwe.

⁴ Úwara táhmaro Asiu kegá mi ehwéhnsábé aiq pútare atera Porareq Sáírásareq kobaritawe míówe. Manikánsabe áhteno Káríkí kéreq áhnte aboawah inínsónseqka moq kobaritawe míówe.

⁵ Minayabe íre aiq pútare ató Asiu kegá abiahnsanuwe. Abiahnsanéra ahbabáq ke pehipi máhkétirapéq nogó ké meriqmera momiwíue anotahtaq ehwehuwe. Porararé wehuke momiwíurabeq mórítankehéera wehukení wenáwíq Sésónine nahtapeq pehbeheráhnue pokuwe. Pokue wene nahtapeqté ónsá subiqme sueruera Porararéyábé sinebahruwara íre míóye. ⁶ Íre míóyansabé sega Sésónireq mó Sísá tagariáh kéreq abariuera mi ke suwahpeqte wáhnáh kébá mórítówe. Mórítéra ehwehéra, Moke mah nahnsó ke ahbabárarítóya anitégá suroyataq ⁷ Sésóniga wene nahtapeq mehweh aritowe. Mi anitégá itene anotah wahnáh ání Sísáhrine sánsá íre mirauroye. Íre miraia peh iraréra, Mó Wahnáh ání Sísae iraruye uwe.

⁸ Uwara mi ke suwahpeqte kéreq sene wahnah kereqka mi ehwéh írótaq kurináhnéra abiahnsanuwe. ⁹ Sega Sésónirehyabe, Kotiyabé ite móne paiqmáráhro éra sene móne mewera kaqsúówe.

Porareq Sáírásareqka Péría suwahpeq arambehriuya ehwéhne.

¹⁰ Íó penkúwara mibeqté Sísá tagariáh kégá Porareq Sáírásareq Péría suwahpeq eqmaq súówe. Eqmaq súówara Péría suwahpeq suyataq Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéra síwáhnoruye. ¹¹ Síwáhnoruyara mibeqté Asiu kegá irera Manikáne ehwehnsabé kawerue iwíáhue tagowe. Sene iwíáhga Tésárónáika suwahpeqte kéné iwíáh kiotaikúwe. Sega Porane ehweh írótaq sirupipeq eyoyóue Manikáne sehira mó wehekáh mó wehekáhnue sáhnsahwe iwíáhue tagéra, Porane ehweh aiq pútaqpomo éra iwíáhue tagowe. ¹² Minayabe áhnte Asiu kegá aiq pútare atówe. Sereq mó áhnte ke, Káríkí anotah weh áhrégá moq aiq pútare atówe.

¹³ Poraga Manikáne ehweh Péría suwahpeqkakáq teríre uwara Tésárónáika suwahpeqte Asiu kegá írówe. Irera Péría suwahpeq séra mibeqté kényábé, Porane ehwehnsabé aiq pútare atehboq íre íráhro ue pagu pagunuwe. ¹⁴ Pagu pagunuwara mibeqté Sísá tagariáh kégá Pora apubúue sóreq waní ayehrápéq eqmaq áúwówe. Eqmaq áúwówara Sáírásareq Tímótireqka peh mitaq míóye. ¹⁵ Míóyara ah tagariáh kégá Pora

meqmera Áténi suwahpeq márunátówe. Márunátówana wega sensabé, Sáírásareq Tímótireqsabé, Peheráh setao teriéro úwara pokuwe.

Poraga Áténi suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹⁶ Poraga Áténi suwahpeq síwénunútaq mibeqté kégá áhnte péhepehe maníkáne atah naneq kowana tagéna wene arupipeq págege agúwe. ¹⁷ Minayabe Poraga Asiu kené momiwí nahtápéqté kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ató kereqsabé ehwehnuwe. Máhkétirapéq mó wehekáh mó wehekáhnue su kereq moq ehwehnuwe.

¹⁸ Táhmaro mibeqté síwáhnoru kegá Porareq piehgiera áhnte ehwéh kíkírue ehwehnuwe. Mibeqté su kegá táhmaro Épíkúriane sánsá ahtebowara mó tahmáro kegá Sítóíkine sánsá ahtebowe. Táhmaro kegá seye náhenéra, Áhnte ehwéhnikákákáq ání aneq ehwéhnikákákáq ánípo uwe. Poraga Sísa oga úkú ehweh teriunsabe mó kegá, We wáhnaupéqté mánikámári éhweh tei teinire uwe.

¹⁹ Segá Pora meqmera Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kégá momiwíurabeq móátówe. Móatera wensabé, Arega síwáhnoróna ehwéh peh o ehwéh míre. Mi ehwéh teio. ²⁰ Arega iraréna ehwéh áwánáh éhwéh míre. Mi ehwéhmé áwahe ahtebanehboq kawerue teio uwe. ²¹ Áténi suwahpeqte kéreq mibeq wáhnaupéqté sewió kereqka ahriahri o ehwéh irera mi ehwéhnsábé irare irareuwe. Seyene sánsáne.

²² Poraga Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kégá momiwíurabeq iriwe ména mahraréna, Áténi suwahpeqte wého, ínega iwíáhume itene manikámarinsabé áhnte iwíáh iwíáho ke wóe. ²³ Iteruwahpeq nogewótáq itega iwíáh iwíáhorabeq tagéwómé peh morá táhbérápéq kéh séhírámé sáhsahwe tagéwóge. Mi sehiránká mahraréna, Mah tahbé íre tagariona manikáne tahbe wire ire. Itega íre tagarawéq pehipi iwíáh iwíáh atáhnsábé minawé teiúge.

²⁴ Teiúge éna mó mahraréna, Manikánka moke mah marákó márakóipéq kéh náneqkakákáq mah marákó márakóákákáq mirarowe. We mah marákó márakóákákáq íopeqkákákáq wahnahnatíéh ání míre. Minayabe wega wehukega pearáh náhúpéq íre kaegaei ání míre. ²⁵ We íre akahrákáhri ání míre. Wewega moke wehukene irupipeqté éúqkákákáq moke kéh náneqkakákáq náí náinire. Minayabe wehukega we íre séhréh atáhráhowe.

²⁶ Mah kehiná kéhínané igaqna peh morá áníne. Manikánka mi ání téh mirarena itene ogamé tanahráq iwíáh aitéhre. Mah marákó márakórápéq mó kehiná mó kehinánsábé, Míáhro aitéhre. ²⁷ Itega Manikánsabe kabarigeheéna mira iwíáh aitéhre. We tagarianeheéq kabarúne. Ite ómi kehiná

míonarabeq we wahtotaq míehre. ²⁸ Maniká ména mira aruqaruri puaq itega oga míahrahúne. Iteba sehira tagariéh ánínká aiq mahraréna, Ite moke wene animárine ire. ²⁹ Ite Manikáne animári míona puaq we peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire íwíáhiyeho. We íre ebahtaté miraira aníne. We íre móneraté miraira aníne.

³⁰ Naho wehukega Maniká íre tagariówe. We íre tagariarera, We peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire íwíáhuwe. Mi tanáhráq Manikánka mi kewé peh áwé tagówe. Amahnága wega mah kehiná kéhínánsábé, Itene ahbabáq sansa súáhro ire. ³¹ Manikánka peh morá ání omaq atena wega iwíáhína tanáhráq mi anínká mah kehiná kéhíná tábúsoqme ehweh aritankéhe. Minayabe mah kehiná kéhínánká tagariageheéna Manikánka mi aní iriatena oganúq atáráire úwe.

³² Míó kega oganúq atárái ehwéh írówe. Táhmaro kegá awiréh atówara mó kegá Poransabé, Arene ehweh mókake mónkakáq iranéhe uwe. ³³ Uwana Poraga mitaq suena pokúwe. ³⁴ Pokúwara táhmaro wehwárínká we kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe. Peh morá ání aiq pútare ato aní wenáwíq Tiónísíae. Wereq mó ahtebia kéreq Áréópágúsa sawéhráq momiwíue aruqaruruwe. Peh morá íní wenáwíq Támárisae. Wereq mó kereqka Pora kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe.

18

Poraga Kórína suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹ Poraga Áténi suwahpeq suena Kórína suwahpeq pokúwe. ² Póntúsa marákórápéqté ání wenáwíq Ákúíra míowana wene ahre awíq Párisírae. Se Asiu akéq menah Ítári marákórápéq míóyana mibeqté wáhnáh aníné áwíqtare Káróríúsa Sísáhríe. Mí wahnáhnká moke Aroma suwahpeq míó Asiu keyábé, Pokoro aritena kaqsuowara Ákúíra akéqká Aroma suwahpeq suera Kórína suwahpeq kowíóye.

Poraga mitaq se tagéna sene iyahnabo aní úkúwe. ³ Wereq sereq peh morá árámbehriuwe. Sene arambehriwe wéhuwehu nahmári piageheéra sériwarí kogahnue kawerarówe. Wereq sereqne arambehri peh monseráh púana seba kobaritawe míowe. Wereq sereqka moráráq arambehriuwe. ⁴ Moke ahrena ahrena wehekáh Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq Asiu kereq Káriki kereqsabé Sísá éhweh terinieéna puku pokúwe.

⁵ Sáírásareq Tímótireqka Másérónía marákórápéq suera Pora míorabeq suye. Segá suyataq Poraga Manikáne ehweh Asiu ke teri terinéna, Manikánka omaq ato anímé Sísae úwe. ⁶ Úwara író

kega mi ehwéhnsábé ahqáho atera íre kaweq ehwéh atówana wega sensabé, Aiq mire. Ínéga aiq teiúge éna wene ambanta suruparuena teriuwe. Itega iraipéq pokirame iteitene irupipeqté íwiáhgae. Íné aiq pútaq ehwéh aiq teiúge. Itega ahqáho aintáhnnsábé nahnso ke korerinauge úwe.

⁷ Manikánsabe iwíáh iwíáh ato aní wenáwíqtare Títía Sásátae. Wene nah Asiu kené momiwí nahtápéq wahtotaruwana Poraga momiwí nahtápéq suena mi aníne nahtapeq kowíowe. ⁸ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní wenáwíq Kárísapae. Wereq mi karirónánínseqka Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnte mó Kórína suwahpeqte kégá Porane ehweh irera aiq pútare atera wání meywéwe.

Porane awanka tagó ehwehne.

⁹ Inokáhpeq Porane awanka tagówana Sísaga wensabé, Íre áhreúno. Túbáh aginehboq néne ehweh pahsuo. ¹⁰ Ínéga areba míó púara mó kegá are íre subigéhe. Kórína suwahpeqte kéwé áhnte kegá ínénsabe aiq pútare aintagéhe úwe. ¹¹ Minayabe Poraga Kórína suwahpeq peh morá ópéq mó opéq ákáhtaq ména Manikáne ehweh síwáhnorúwe.

¹² Wehukení wenáwíq Káríoe. We Ákáia marákórápéqté wáhnáh míotaq Asiu kegá momiwíera Pora táhtoqme ehwehurabeq móátówe. ¹³ Sega Káríonsabe, Mah anínká itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atona sansá sueq mó sansánoro tei teinire úwe. Wega o teí sánsámé Mósísiga íre miraoro ú sansáne uwe.

¹⁴ Uwana Poraga ehweh irarinaútaq Káríoga Asiu keyábé mahraréna, Asiu keo, mi anínká ahkaragáraéna anotah ahbábáritaq tahirímé ínégá itene ehweh kawerue író irino. ¹⁵ Peh iteitene ehwehnikakáq wehukene síwíqkakaqsabé iteitene sánsánkákáqsabé iteitaga iwíáhue miraoro. Íre néne arambehri puana túbáh aginauge éna ¹⁶ se moke ehwehurabeqte kaqsúáhro aritowe.

¹⁷ Kaqsúáhro aritowara Asiu kené momiwíurabeqte náhtápéqté wáhnáh wenáwíq Sósáténi táhtoqme máhpeq subúwe. Subútaq Káríoga se peh áwé tagowe.

Poraga Ántióka suwahpeq kouwekú ehwehne.

¹⁸ Poraga Kórína suwahpeq áhnte mó wehekáh ména Sénkária suwahpeq pokúwana wene ayahra káúqauwowe. Pehipi íre káúqauwowana Asiu kené sánsánéna Poraga Manikánsabe ehweh teawunsabe káúqauwowe. Káúqauwowana Sísá tagaríáh ké mitaq suena Párísírareq wenawehq Ákúírareq meriqmena sípi kéwewena Síria marákórápéq pokúwe. ¹⁹ Sega sípi kéwewera Épésa suwahpeq kuwe. Mitag Poraga Párísírareq

Ákúírareq suena Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéna wereq Asiu kereqka ehwehnuwe.

²⁰ Mi kegá Poransabé, Mahtaq míahno uwana ahqáho éna ²¹ Épésa sensuwahpeq suanieútaq sensabé, Manikánka kouwekúno íwíáh aintahnaraq kouwekinie úwe. Kouwekinie éna Épésa suwahpeq suena sípi kéwewena pokúwe. ²² Sípiga Sésaría suwahpeq sútaq Poraga sípi suena kire Sísa tagariáh ké mehweh aritanieéna Sarúsarama suwahpeq kiuwe. Mehweh aritena Sarúsarama suena Ántióka suwahpeq tuwe.

²³ Táhmaro ió Ántióka suwahpeq ména mitaq suena pokúwe. Wega Sísa tagariáh kéné sirupipeq kaweq iwíáh aritanieéna Kárétia marákóákáq Párigía marákóákáq mó mapéq mó mapéruwe nogena pokue teriáqme noguwe.

Ápóroga Épésa suwahpeqte ké ehweh teriú ehwehne.

²⁴ Peh morá áni, Árékásántaría suwahpeqte ánká Épésa suwahpeq séna wenáwíq Ápóroe. We Manikáne sehira ahtebia áni ména kawerue teri terinú ani míowe. ²⁵ Mó kegá we Manikáne sansá áwáhnoruwana wega mó ke págegeue síwáhnorúwe. Peh morá Sísa éhweh ákáhtaq ahtebéna tábúsoqme teri terinéna Sóniga wání meriu ehweh moke ahtebówe. ²⁶ Épésa suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq págegeue síwáhnorúwe. Wega síwáhnorútaq Párisírareq Ákúírareqka wene ehweh irera móbeq meqmera we íre ahtebó ehweh, Manikáne sansá tábúsoqme áwáhnoruye.

²⁷ Ápóroga, Íné Ákáia marákórápéqté ké kosíwáhnorinie iwíáhúwara Épésa suwahpeq Sísa tagariáh kégá wensabé, Kaweróne. Kosíwáhnorúno éra mibeqté Sísa tagariáh kégá we mehweh atageheéra páhsi sehiranue áwúwe. Manikánka áhnte Ákáia marákórápéqté ké séhréh aritowara Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe Ápóroga mitaq séna mi ke anotahtaq séhréh aritowe. ²⁸ Wega Manikáne sehira sáhnsahena, Manikánka omaq ato anímé Sísae teriuwe. Wehuke míópi págegeue teri terinúnsabe wene ehweh Asiu kené ehweh kiotaikúwe. Minayabe wega Sísansabé aiq pútare atáh ké anotahtaq séhréh aritowe.

19

Poraga Manikáne Awansabé Épésa ke teriu ehwehne.

¹ Ápóro Kórína marákórápéq míotaq Poraga sáwéhrapeq kótaikéna Épésa suwahpeq tuwara táhmaro Sísa tagariáh ké míowe. ² Míówana Poraga sensabé, Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq Manikáne Awanka itene irupipeq aiq tutairo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Ahqáho. Manikáne

Awa éhwéh íre írátáúne uwana ³ Poraga sensabé, Aneq waní meroo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Sóniga wání meriátáinserah mó kegá mina tahnsa wání meraune uwe.

⁴ Uwana Poraga sensabé, Sene ahbabáq sansa sutonsabé Sóniga wání meriátáire. Meriena mahraréna, Inehe sína anínsábé aiq pútare atáhro. Wenáwíq Sísae uraire úwe. Sóniga irarú ehweh Poraga teriuwe. ⁵ Teriuwara írówana itene Wahnah Sísa áwírue wání náriuwe.

⁶ Poraga sensinetaba wene ayahnkaratáté táhtorotaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tuwara sega kambare ehwéh iraréra Manikáne Awanka iwíáh arito ehweh iraruwe.

⁷ Mirau kewé airápété téhranítee.

⁸ Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh págegeue teriuwe. Teriuwara Asiu kegá wene ehwehnsabé áhntetaq kasenéra iwíáhuwe. Iwíáhuwana apahtáro íótáq miraúwara ⁹ táhmaro író kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atera saiyouwe.

Saiyoéra momiwíurabeq Sísane sánsánsábé íre kaweq ehwéh atówana Poraga se suena Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena pokuwe. Sigarurapéqte wáhnáh aní wenáwíq Tíránásae. Poraga Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena Tíránásane sigaru nahpípeq mó wehekáh mó wehekáhnue síwáhnoréna ehwehnúwe. ¹⁰ Poraga téhtaré ópéq mi sigárúráq síwáhnorúwara moke Esia marákórápéqte Asiu kereq Káríki kereqka Manikáne ehweh írówe.

Owainawa íre kaqsuahráhu ehwéhne.

¹¹ Manikánka págegeue séhréh atowana Poraga anotah otáq sánsámáí miraúwe. ¹² Minayabe mó kegá Poraga táhtoro ambántámáí meyówe. Mi ambántámáí awahre kebá móríúwara sene suwahre kaweragúwara owainawamarínka se suera pokuwe.

¹³ Táhmaro Asiu ahgórá kéwé nahnso suwahpeqtaq kégaeya q tuegaeyaréu anímáí méra owainawa kaqsuq kaqsurowe. Mi kegá itene Wahnah Sísa áwírue owainawamarí kaqsuanéhe iwíáhéra Poraga kaqsuonserah itega moq kaqsuanéhe iwíáhuwe. Minayabe sega mahraréra, Owainawano, Poraga teri terini aní, Sísa áwírue wehukení auwe pokúno teawune uwe. ¹⁴ Abapete téhtaré Asiu anímáírnká owainawamarínsábé mina tahnsa éhwéhnuwe.

Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aní wenáwíq Síkéba sibowá míowe. Wene anahwaréhga mó wehekáh mi ehwéhnuwana ¹⁵ owainawanka sensabé, Sísa aiq tagaríóge. Pora moq aiq tagaríóge. Itewe inseréhbo úwe. ¹⁶ Úwana owainawa wene arupipeq mío anínká seba ahkuagéna sene korósi moke subansuena subiqmaq subiqmarúwara

korahq tabagu tabaguúwara se pehrákora méra nahupeq suera máhpeq pehbeheráhnue pokuwe.

17 Asiu kereq Káríki kereq peh moke Épésa suwahpeqte kéreqka mi ehwéh irera áhtenuwe. Minayabe mi kegá itene Wahnah Sísa áwíq pankerera iwíáh iwíáh atowe. 18 Mi tanáhráq áhnite Sísa tagariáh kégá sure sene ahbabáq sansa pahsuqme teríúwe. 19 Ahgora tagarió kega sene ahbabáq pukúwári mewera ómi wehukega tagariótaq ira pariówe. Segá mi irá parió pukúwári árahue kehramo éra sáhnsháhuwe. Sáhnshahera, Peh íregárita q 50 táhúséni (50,000) moné tahnsa púkúwári ira parione iwíáhuwe. 20 Púku ira parearónsabe Manikáne ehwehnka áhnite kene sirupipeq pówara sega págege animáři úkéra wene ehweh mitaq teri mahtaq terinuwana mi ehwéhnká abae agúwe.

Épésa kegá Pora ehweho ehwéhne.

21 Anehe Poraga iwíáhéna, Másérónía marákórápéqkákáq Ákáía marákórápéqkákáq pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue Aroma suwahpeq pokinie iwíáhuwe. 22 We kéroya aníte Tímótireq Érásátireq míoye. Poraga mi aníte Másérónía marákórápéq eqmaq suena we Esia marákórápéq pehgáři tanáhráq míowe.

23 Mi tanáhráq áhnite kegá Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kegá áhnite abíáhnshánéra ehwehuwe. 24 Wehukení wenáwíq Témítíúsie. Wene arambehriwe káhpah tahnsa náneqtaté pehgáři píkisah tahnsá náneq mira aruqarurúwe. Mi ke suwahpeqte kéné péhepehe maniká wenáwíq Átémísie. Témítíúsireq mó kereqka Átémísine píkisah tahnsá náneq miraera paiqme áhnite moné meyówe.

25 Témítíúsiga moke mi arámbéhrí mirau ke momiwí aritowe. Wega sensabé, Itega maniká tahnsa náneq miraonsabé áhnite moné meweúne. 26 Itega Porane sansá aiq tagarawéq wene ehweh aiq írátíáhwe. Wehukega mirao naneq íre aiq pútaq Manikáne tei teinire. Minayabe áhnite kegá itega mirao naneqsabé anetaníbo iwíáhowe. Íre peh morá Épésa suwahpeqte kégá áhnite Esia marákórápéqte kéreqka moq mira iwíáhuwe. 27 Minayabe anotah íre kawerire. Itene arambehri íre kaweragíneho. Mó kegá itene maniká Átémísine nahnsabe, Peh abehq náneq nahne iwíáhiyeho. Esia marákórápéqte kéreq mah kehiná kéhínánseqka amahnága Átémísinsabé, Ano iní míáhne éra iwíáh iwíáh atáhwe. Poraga wene ehweh síwáhnorinsabé mó kegá Átémísinsabé íre iwíáh iwíáh atera peh anetaníbo iwíáhiyeho úwe.

28 Úwara moke arambehriu kega mi ehwéh írótaq anotah abíáhnsánéra ehwehnabauwe. Ehwehnabaéra, Átémisiwe Épésá suwahpeqte kéné maniká anotah iníne uwe. 29 Minayabe mi kegá anotahtaq ehwehnéra keyéuwe. Téhranité Másérónía marákórápéqte ánité sensíwíq Káiúsireq Árisátákirere. Poraga ahpeq nogutaq sega we kéroýe. Keyéu kegá mi anité táhtoqme koti matábúrápéq abariuera mórítówe.

30 Poraga, Íné wehuke momiwíorabeq pokinie úwara Sísá tagariáh kegá ahqáho atówe. 31 Táhmaro Esia marákórápéqte wáhnáh kegá Porane iyahnabo anímárí míówe. Segá mó anínsábé, Pora ehweh koreawo. Mahraue koreawe, Wehuke momiwíorabeq pokínehboq mitaq míahno ato éra eqmarówana koreawuwe.

32 Momiwíurabeqte kegá áhnte ehwéhnéra íre peh morá iwíáhuwe. Mó kegá mó ehwéhnuwara mó kegá mó ehwéhnuwe. Áhnte kegá iwíáhéra, Aneqsabé momiwíuno uwe.

33 Wehukení wenáwíq Árékásántae. Asiu kegá we pagunera, Irigue ehweh terio uwana wega ehwéh terinieéna ayahnka saiqnówe. 34 Saiqnówara sega we tagéra, We Asiu aní míre éra ehwehnabauwe. Segá íre wahto tanáhráq téhtaré áhwáh moraráq ehwehnue mahraréra, Átémisi ite Épésá suwahpeqte kéné maniká anotah iní míre uwe.

35 Mibeqte kúsíkúsiqká momiwíurabeqte keyábé ehweh saiqnaruwe. Saiqnaritena sensabé, Épésá suwahpeqte wého, áraho? Írátíáthro. Itene anotah maniká Átémisie. Itewe Épésá suwahpeqte kegá wensabé iwíáh iwíáh atona nahtápéq wahnah wahnahnúne. Wene íopeqte ébáh tahnsa pikísáh wahnah wahnahnúne. Minayabe ómi kehinánká aiq tagariáh mino. 36 Mó kegá péhenóne íre irarerahowe. Minayabe ahbabáryehboq tabasiwe míáthro. 37 Itega abariue mórítáh ánitégá Átémisiwe íre ahbabáratehye. Segá wensabé íre abehq éhwéh atehye.

38 Témítíúsireq wene arambehrio kereqka ehweh kahnaraq sega koti orabeq koreriuwara mitaq kamahni kegá ehweh aritagéhe. 39 Itega mó ehwéh kahnaraq wahba kegá koti orabeq koreriéro. Segá iwíáhue teigéhe. 40 Anotah wahnáh kegá itensabé, Iborá aneqsabé tobého kasenirataq itega aneq ehwéh terianéhnkono? Írakaumo. Ite ehweh íre kéhre. 41 Minayabe pehwehrue pokéwáthro éna kúsíkúsiqka se kaqsuowe.

20

Poraga Másérónía marákórápéq pokú ehwehne.

1 Momiwíurabeqte éhwéh parabagútaq Poraga Sísá tagariáh ké síáhrabéna, Ínéba sero úwara suwe. Suwana

sirupipeq kaweq iwíáh aritanieéna Poraga ehweh teriuwe. Teriena mehweh aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokúwe. ² Poraga Másérónía marákórápéq pokue mó mapéq mó mapérué Sísa tagariáh kéga págegeue kéranéhe iwíáhigehéna ehweh teriuwe. Teriena Másérónía marákórápéq suena Káríki marákórápéq pokúwe. ³ Káríki marákórápéq kiena apahtáro ío mitaq ména sípi kéwewena Síria marákórápéq pokinaútaq Asiu kegá, Pora suboneheqmúne uwe. Uwana Poraga mó iwíáhéna, Másérónía marákórápéq kouwekinie úwe.

⁴ Másérónía marákórápéq kouwekinie úwara mó kegá, Are kéranéhe iwíáhuwe. Pírúsine ahninkáwá Péria suwahpeqte ánínéna wenáwíq Sópátae. Tésárónáika suwahpeqte ánité sensíwíq Árisátákireq Sékúntareq míóye. Tébi suwahpeqte áni wenáwíq Káiúsi míéhre. Esia marákórápéqté ánité sensíwíq Tikíkúsireq Tárópímareq míóye. Moke mi kereq Tímótireqka ⁵ Tóása suwahpeq pokue mitaq itensabé iwénunuwe. ⁶ Íre muoráhi paretí né tanahráq parabagútaq íné Árukareq Porareqka Pírípái suwahpeq sueta sípi kéweweta pokowaye. Itaréitaréráq sípiipéq méta moberíáhtáq Tóása suwahpeq iwénunuwebá sewaye. Seba séta abapete téhtaréráq mitaq míahwaye.

Pukú mahbí oga úkú ehwehne.

⁷ Mó wikí ebeqte wéhékáh itega táhutahuq keqme moráráq naneheéq momiwíue míahwane. Mi tanáhráq Poraga ehweh teriuwe. Ahbiah pokinie iwíáhéna inokáhnabubu wene ehweh íre parabarusa peh irarúwe. ⁸ Abobóráhpeqte náhúpéq momiwíue míahwanana áhnte aráhmúgá mitaq téhrówe. ⁹ Peh morá máhbí wenáwíq Íyútíkae. Wega abobóráhpeqte náh áwáhnkúráq tútuue míowe. Poraga íre wahto ehwéh teriu púana mi mahbí sugékúwe. Sugékú púana máhpeq inahnsuubuwara tueyokue tagowe. Tagéra tuiriátómé putiowe.

¹⁰ Putiowana Poraga moq tueyokue tagéna tutaebewe mi mahbí saiqnawe káhkoue míóye. Poraga míó keyabé, Íre ibisahro. We amahnága oga míéhre úwe. ¹¹ Poraga tuekue kiutaq itega táhutahuq keqme moráráq nahwane. Poraga áhnte mó ehwéh teriena tuekutaq ahbiahipeq mitaq suena pokúwe. ¹² Oga úkú mahbíné awahrahga we meqmera awaho ani mío púara sirupipeq eyoyóera sene nahtapeq pokuwe.

Poraga Tóása suwahpeq suena Mírétúsi suwahpeq pokú ehwehne.

¹³ Poraga pokinaútaq itensabé, Ásósá suwahpeq iwénuninauge éna iuwena ahtapeq pokúwe. Pokúwaq itega sípi kéweweq Ásósá suwahpeq Pora sípiipéq koweraneheéq

pokowane. ¹⁴ Itega Ásósa suwahpeq Porareq piehgiowánaraq sípi kéweweq Mítírini suwahpeq pokowane. ¹⁵ Itega mitaq sueq sípi kéweweq mó wehekáh Kíósa suwahpeq marakó kowaq kótaikowane. Mó wehekáh Sámósa suwahpeq sewane. Mitaq sueq mó wehekáh Mírétúsi suwahpeq sewane.

¹⁶ Asiu kené siahrreraq ko tanahráq áwíq Péntíkósie. Poraga iwíáhéna, Péntíkósi tanahráq íné Sarúsarama suwahpeq méyabe nuwahbehre. Minayabe amahnága Esia marákórápéq suena sípi kéwewena apubúue Sarúsarama suwahpeq pokinieéna Épésa suwahpeq íre kowíanauge. Peh kótaikinie iwíáhuwe.

Épésa suwahpeqte káyábé iroro arito ehwehne.

¹⁷ Poraga Mírétúsi suwahpeq míotaq Épésa suwahpeq Sísa tagariáh ábóáwáh wéh kiwerirankeheéna eqmarowe. ¹⁸ Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh ábóáwáh wéhwé Poraba sutaq wega sensabé mahraréna, Íné Esia marákórápéq téh surautaqkákáq amahnágaákáq itereq mía míaugaq néne sánsá tagariáhwe.

¹⁹ Anotah aní méyabe nuwahriarairana peh Manikáne arambhriéyabe nuwahbarairana mira aruqaruruge. Ite tagariáhmé Asiu kegá áhntetaq moraénue níwíoqnarutowana áhnte tanáhráq ibisarauge. ²⁰ Wehuke momiwíurotaqkákáq mó natáq mó natárué ite séhréhorahi ehwéh pahsuqme tei teinurauge. ²¹ Asiu kereq Káríki kereqsabé, Itene ahbabáq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáhro tei teinuraugaq tagariáhwe úwe.

²² Poraga mó mahraréna, Manikáne Awanka pokúno aintaráinsabé íné amahnága Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mitaq sega nubi q suaneherabowamo. Árahoneherabowapómo. Íné íre tagarióge. ²³ Peh morá íné niahtebome Sarúsarama suwahpeqte kegá níwíoqnéra karábúsiipéq móintagéhe. Mó mapéq mó mapérue séyéurautaq Manikáne Awanka mó ke iwíáh aritowara mira éhwéh teni teninowe.

²⁴ Segá nubi q súéhriansabé íre áhreuge. Minayabe anetaníbo. Itene Wahnah Sísa Karáhéga teniátái arámbéhrí parabarueyabe nuwahbehre. Manikánka ite séhréh aitena kaweritéh éhwéh teri terinéyabe nuwahbehre úwe.

²⁵ Poraga mó mahraréna, Manikánka wahnahni ehwéh ite míáhrabeq tei teinurauge. Íné tagariómé amahnága pokonaraq mókake íné mó íre tagagehe. ²⁶ Ibora pahsuqme teiníboq írátíáhro. Iraipéq pokira kegá ínénsabe íre abiahnsa aintahráhowe. ²⁷ Íné íre túbáh agia Manikáne sansá moke pahsuqme íwáhnorurau puara íre abiahnsa aintahráhowe.

²⁸ Manikáne Awanka ite omaq itena, Wahnahnúno aítaráire. Wahnahnúno aítarái puaq sipisípiq wahnáhnká wene kamari

seba kowíahwane. Seba míahwanaraq Manikáne Awanka se iwíáh aritowara sega Pora teawera, Wehukega are subiq súéhboq Sarúsarama suwahpeq pokineho uwe.

⁵ Mi tanáhráq parabagútaq itega pokonehe íwíáhéq kaegae-owanarabeq suahwáne. Suahwánaraq moke mibeqté kéreq sene káironanínseqka meiqmera ahnansahrapeq méiúwówe. ⁶ Itega arahwéraq irehunseráráq méq púréréq iriwe mehwehowane. Mehweh ariteq sípiipéq kiasagowanara tagéra sene nahtapeq seuwekuwe.

Ágábúsaga Sésaría suwahpeq Pora ehweh teawuwe.

⁷ Itega Táíya suwahpeq sueq sípi kéweweq pokue Tórémési suwahpeq pokowane. Mibeqté Sísá tagariáh kéreq mehwehéq peh morá wéhékáh seba kowíahwane. ⁸ Mó wehekáh itega mitaq sueq Sésaría suwahpeq pokowane. Mitaq Pírípine nah-tapeq kaegaeowane. Eqmaro kega abapete téhtaré wéhúké omaq sitótaq Pírípi omaq atówe.* Pírípi Sísá éhweh teri terinu aní míowe. ⁹ Wene ayahunkawaréh itaréitaré itaq ahrárigáú míowe. Manikáne Awanka iwíáh aritowara se wene ehweh iraru ahrárigáú míowe.

¹⁰ Itega Sésaría suwahpeq kaegaeowanaraq táhmaro wehekáh parabagútaq wehukení wenáwíq Ágábúsaga Súría marákórápéqté tuwe. Manikáne Awanka iwíáh atowana wega wene ehweh irarerahúwe. ¹¹ Wegá itéba séna Porane áréti pugeqme mewena minarate wewene aigará ayahnkara táhru táhruúwe. Táhru táhruéna mahraréna, Ínéga táhru táhruunserah Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá mah aréti abo moq táhru táhruigehe. Táhru táhruera nahnso kebá móatagéhe. Mah ehwéhmé Manikáne Awanka aiq irarire úwe.

¹² Mi ehwéh irahwánaraq itereq mitaq míó kereqka Porsabé, Sarúsarama suwahpeq íre pokúno éq saiqnahwane. ¹³ Saiqnahwanana Poraga itensabé, Nirupipeq umehínehboq aneqsabé saiqnéq ibisaho? Karábúsiyabé íre áhreuge. Itene Wahnah Sísane arambehri miraunsabé Sarúsarama suwahpeq nubiq suaneherabowapómo. Anetaníbo úwe. ¹⁴ Anetaníbo úwaq wega itene ehweh íre ironsabe túbáh agéq, Maniká awabeh sansá mirainkehe ewane.

Poraga Sarúsarama suwahpeq pokú ehwehne.

¹⁵ Mi tanáhráq parabagúwaq ménsámehnsá sokahueq Sarúsarama suwahpeq pokowane. ¹⁶ Sésaría suwahpeqte Sísá tagariáh ké táhmaro kegá ite kie irówe. Wehukení wenáwíq Násónie. We Sáipára marákórápéqté ánínéna íre wahto

* **21:8:** Pírípínsabé éhwéhmé Eqmaro 6.1-5, 8.5-6,26,40 tagáhnno.

tanáhráq Sísa tagariowe. Kie iró kega Násónine nahtapeq kageheéra móitówe.

¹⁷ Itega Sarúsarama suwahpeq kowanaraq mibeqté Sísa tagariáh kégá sirupipeq eyoyóera mehweh aitówe. ¹⁸ Mó wehekáh Porareq itereqka Sémísiba pokowanara ómi Sísa tagariáh ábóáwáh wéh míówe. ¹⁹ Poraga sereq mehwehéna Sísa éhweh nahnso ke moke teriunsabe Manikánka mirau arámbéhrí sáhnshawe teriuwe.

Aboawah wehwárínká Poransabé, Manikánsabe iwíáh iwíáho nahtápéq pokúno ato ehwehne.

²⁰ Poraga mirau arámbéhrí sáhnshawe teriuwara aboawah wehgá írótaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atera we anotah aní mire iwíáhuwe. Segá Poransabé, Iteribáq móne. Áhnte, peh íregáritaq Asiu kegá Sísansabé aiq pútare atáhwe. Segá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsábé iwíáh iwíáh atáhwe. ²¹ Wene ehweh iwíáh iwíáh atáhwara arega miraurona sansámé mó kegá se péhepehe ehwéh teriátówara aiq írátówe.

Mi pehe éhwéh mahraréra, Arega nahnso ke miáhrabeqte Asiu keyábé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnsábé anetaníbo. Itene aniné áú amurúrúáhro ú sansánkákáq mó Asiu kené sánsánkákáq íre miraoro teri terinire ewe. ²² Itega tagarionawe arega aiq sire u ehwéh Asiu kegá iraneherawoe. Minayabe amahnága aneronehnikono?

²³ Aneronehnikono éra sega mó mahraréra, Asiu kega túbáh agigehboq itega teawéna ehwéh miráúno. Mahbeqté itaréitaré wéhúkégá Manikánsabe, Itene omasa éhwéh miraoneheqmúne teawéwe. ²⁴ Arereq mósosuaagéhboq mi animárí meriqme Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq mórito. Titironeherau ka paiqmaro. Anehe sene siyahra káúqsuagéhe. Mirairataq ómi kegá tagarianeheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruah-nayabé íre aiq pútare atagéhe. Peh Mósísine ehweh kawerue sehgióne iwíáhighe uwe.

²⁵ Sísa tagariáh ábóáwáh wéhgá mó mahraréra, Sísansabé aiq pútare atáh náhnsó ké páhsi iwíáhue sehiranue siátóne. Mi pahsígá mahraréna,

Péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáhoneheéra titirirataq náira naneq íre nahro. Korahq íre nahro. Wehukénínká awio párikí naneq ka íre nahro. Mó kené ahrewe ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro ire.

Peh mirae iwíáhue sehiranue teriátáúne uwe.

²⁶ Uwana Poraga kowe éna omasa éhwéh miraoneheqmúne u animárí móritowe. Mó wehekáh wereq sereqka sosúo sansa áhwáréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekuwe. Sosúo sansa parabagína tanáhráq mibeq mahbeq arítáh ké

terieneheéra kibekuwe. Teriera, Mi tanáhráq parabagínaraq itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq titironehe uwe.

Asiu kegá Pora saiqnarúó ehwehne.

²⁷ Sosúó sansamé abapete téhtaré wéhékáh parabaginaútaq Esia marákórápéqté Asiu kegá Pora tagowe. We Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míowara tagéra abiahnsanuwe. Segá Pora táhtoqme ²⁸ nahtapeq míó kega ehwehnabaéra mahraréra, Ísara keo, séhréh aítáthro. Mah anínká ómi mah kehiná kéhínánsábé ite Asiu ke íre kaweq ke wóe síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúáthro ue síwáhnorire. Mah nahnsábé anetaníbo ue síwáhnorire. Wega mó ahabáarítéhmé Káríki ke Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móarítéhre. Móarítéh púana wega mah kawéq náhnsábé íre kaweratéhre uwe.

²⁹ Épésá suwahpeqte ání wenáwíq Tárópímae. Menah Asiu kegá wereq Porareq Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq nogúyataq tagowe. Mitaq tagonsabe sega péhe iwíáhéra, Poraga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq nahnso aní meqme surainsabe órira mire uwe. Meqme móátáráire ume péhe éhwéhne.

³⁰ Minayabe ehwehnabaéra ómiga abiahnsanéra pehbeheráh seyeue sorupera Pora Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté táhtoqme abariuera máhpeq márúnatera onsawári paiqsúówe.

Aroma sontiá kegá Pora táhtoró ehwehne.

³¹ Segá Pora suboneherautaq Aroma sontiá kéné anotah wahnáhnká ómi Sarúsarama suwahpeqte kegá aiq tobehowe u irowe. ³² Irena wega apubúue sóntiá keákáq sene wahnah animárinkákáq meriqmena pehbeheráh túwe. Túwara Pora subu kegá mi ke tagéra túbáh aguwe.

³³ Sóntiá kené wahnahnka Poraba tuena táhtoqme téhtaré séniráté táhrráthro úwe. Táhrráthro éna, We insebo? Aneq ahabáariro kasenúwe. ³⁴ Kasenúwara áhnte kegá míó púara ehwehnabaéra mó kegá mó ehwéhnuwara mó kegá mó ehwéhnuwe. Áhnte ehwéhnu puara wega íre kawerue irahráhúnsabe sóntiá keyábé, Ite kaegaeo nahupéq móátáthro úwe.

³⁵⁻³⁶ Kaegaeo nahupéq kibekoneherautaq se kéro kega paentáwe kéra ehwehnabaéra, Subiq súáthro. Subiq súáthro uwe. Subiq súáthro unsabe Pora subiyehoéra sóntiá kegá we sawiwera nogúwe.

Poraga Asiu ke we éhweh teriu ehwehne.

³⁷ Segá we nahupeq móataneherautaq Poraga Káríki ehwéhtáq sóntiá kené wahnahnsabé, Ehweh teawinínkono

kasenúwe. Kasenúwana mi anínká éhnehéna, Are Káríki ehwéhmé aiq írátiahne éna, ³⁸ Menah peh morá Ísípi marákórápéqté ánínká kámáhní ke ebehinkeheéna áhnte ke 400 subiq suahráho ke meriqmena uworapeq pokuraire. Íné iwíáhume, Arewe we wone íwíáhuge úwe.

³⁹ Úwana Poraga, Íné Asiu aní múge. Íné Sírísía marákórápéq Tahsa suwahpeqte ání múge. Tahsa suwahpeq áhnte nahnsó ké míáhwe. Íné mahta q míáh ké ehweh terinie úwe. ⁴⁰ Úwana, Terio únsabe Poraga awahsahniataq méwotate irigéna míó kega ehiansá agigeheéna ayahnkaratáté saiqnówe. Saiqnówara túbáh aguwana Poraga Asiu kené ehwehta q mahraréna,

22

¹ Náníbáqmari móe. Nániboreh wóe. Nánuwahraho, néne ehweh íráhro. Íné íre ahbabáq anine ue iahtebagehboq néne ehweh íráhro úwe. ² Wega Asiu kené ehweh irarúwara irera ehiansá aguwe.

Ehiansá aguwana Poraga mahraréna, ³ Íné Asiu aní múge. Náinoga Sírísía marákórápéq Tahsa suwahpeq maqinténa Sarúsarama suwahpeq méintowana mahta q anonúkowae. Anotah síwáhnori aní Kámáriaga iteriborehne sansá irankeheéna kawerue níwáhnoruraire. Iborá itega Manikáne arambehri míra onserah ínéga moq míra aruqarururaige.

⁴ Menah ínéga Sísansabé aiq pútare atáh ké pukigeheéna síwíoqnaraige. Weh ahre táhtoqme táhru táhruena karábúsiipéq mórítáraige. ⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq abowah wehreqka minayabe tagéra teieráhowe. Segá Támákása suwahpeqte Asiu ke páhsi sinkeheéra sehiranue níátówe. Íné Támákása suwahpeq pokuraige. Mibeqté Sísá tagaríáh ké táhru táhruue Sarúsarama suwahpeq mórítanieéna pokuraige. Se kamah ariníe íwíáhuraige úwe.

*Poraga íópeqté téhreh naneq tagónsabe teriu ehwehne.
(Eqmaro 9.3-19, 26.12-18)*

⁶ Poraga mó mahraréna, Íné ahtapeq pokue Támákása suwahpeq kinauraige. Kinauraugana wéhékáhnabubu íné kuraurabeq apubúue íópeqté anotahta q téhraguraire. ⁷ Téhragurairana marakóipeq márunsurahéna ehweh írátáuge. Mi ehwéhnká mahraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno uraire.

⁸ Urairana ínéga, Anotah aníno, are insebo uraige. Uraugana wega ínénsabe, Íné Sísá Néhsara suwahpeqte ání arega níwíoqnáhna aní múge uraire. ⁹ Íné sénító kegá téhragurai tagéra peh teniátái ehwéh íre írátówe.

¹⁰ Ínéga, Néne Wahnahno, anerininkono kasenurauge. Kasenuraugana wega ínénsabe, Irigue Támákása suwahpeq pokúno. Mitaq arega moke miraina arámbéhrí teawiníe uraire. ¹¹ Anotah térrarainsabé íné íre tagahrahurauge. Íre tagahrahurau puara íné sénító kegá niyahtaq ahmboqmera Támákása suwahpeq móintárówe úwe.

¹² Poraga mó mahraréna, Mibeqté ání wenáwíq Anáníásie. We Mósísiga sehgióro ú ehweh kawerue írátái aníne. Moke wenawahrah Asiu kegá, We aiq kaweq aníne íwíáhuwe. ¹³ Anáníásiga ínéba séna iriwe ména ínénsabe, Sorao, náníbáq móne. Arega tagahrahóne urairana niura apubúue kaweragurairana we tagarauge.

¹⁴ We tagaraugana wega ínénsabe, Itene igaqnaréhne Manikánka wene sánsá ahtebankeheéna are omaq atéhre. Wene kaweq ahnínkáwá tagé wene ehweh irankeheéna are omaq atéhre. ¹⁵ Arega wene ehweh ómi kehinánsabé terinkéhe. Arega tagé írátóna ehwéh terinkéhe. ¹⁶ Amahnága túbáh aginehboq iriwe mé wání meyo. Arene ahbabáq kaqauwankéhboq Sísansabé áhrabúno uraire úwe.

Manikánka Poransabé, Nahnsó ke néne ehweh korerio ú ehwehne.

¹⁷ Poraga mó mahraréna, Íné Sarúsarama suwahpeq seuwekurauge. Mibeqté Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq púrerurautaq néniwanka ¹⁸ Sísá tagarauge. Tagaraugana wega ínénsabe, Mahtaqté kegá arene ehweh íre aiq pútare atéhra puah Sarúsarama suwahpeq apubúue sue móbeq pokúno uraire.

¹⁹ Urairana ínéga wensabé, Néne Wahnahno, Asiu kené momiwí nahmáritápéq arensabé aiq pútare atáro ke subiqme karábúsiipéq sítárauge. Minayabe mahtaqté kegá tagariáhwe. ²⁰ Sítíbéni arene ehweh teriátái animé Asiu kegá ebahnsatate subitótaq ínéga wahtotaq iriwe ména we pukime aiq kawerire éna subitó kené káhq ambántámáritáq wahnahnurauge teawátáuge. ²¹ Teawátáugana wega ínénsabe, Nahnsó suwahpeq íre wahto marákórápéq eqmaraníe. Arega nahnsó ke néne ehweh korerinkéhboq pokúno teniátáire úwe.

Aroma wahnáh ánínká Poransabé kasenú ehwehne.

²² Poraga teriu ehwéh sega kawerue írówe. Írówana Poraga nahnsó keyábé irarútaq sega ehwehnabaéra mahraréra, We oga míéhmé anotah íre kawerire. Subiq súáhro uwe. ²³ Porane ehweh íre suwahbó púara sega ehwehnabaéra sene ambantamarí ugurue tuperúpeéra tanahuqkakaq mewe tuperúpeuwe.

²⁴ Segá mirauwana sóntía kené wahnahnka, Mi aní nahupeq móátáhydro úwe. Móátáhydro éna, Asiu kegá aneqsabé abiahsanéra áhnte ehwéhnoo íwíáhúwe. Iwíáhéna, Tenínkéhboq mah aní áréti sahtáté subóro aritowe. ²⁵ Segá we subiqmaraneheéra wene aiayah táhru táhruuwana Poraga weba wahtotaq iriwe mío wahnáh ánínsábé, Íné Aroma aní múge. Aneqsabé ehweh íre aintasa pehipi nuboneheo? Mi sansá aiq mirao sansánoo úwe.

²⁶ Úwana kíápéténiga irotaq anotah wahnáh ánípá pokue wensabé, Itega suboneheú aní Aroma aní míéhnsábé anerinibo úwe. ²⁷ Úwana wega Poraba séna wensabé, Are Aroma anípo? Tenio úwana, Kowe úwe. ²⁸ Kowe úwana anotah wahnáh ánínká wensabé, Íné áhnte moné paiqmataunsabé Aroma aní úkuraúge úwe. Úwana Poraga wensabé, Náinoga maqintotaq Aroma aní maqintowe úwe.

²⁹ Úwara Pora suboneherau kegá irera apubúue auwera peh tagowe. Anotah wahnáh ánínká iwíáhéna, Mah aní Aroma aní míéhrana táhru táhruéwómé íre kaweruge. Íre kaweruge éna wega moq áhreúwe.

Poraga momiwíurío ke teriu ehwehne.

³⁰ Áhreéna arupipeq iwíáhéna, Asiu kegá aneqsabébópoq we ehweh atáhwe. Iraníe iwíáhéna mó wehekáh wega, Pora táhrró nahgáq pugeq áúwáhydro aritena, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq mó kaunsírí kéreqsabé, Momiwíoro aritowe. Momiwíoro aritena, Pora meqme momiwíurabeq móátáhydro aritowe.

23

¹ Poraga kaunsírí ke ebitáwéna mahraréna, Nánuwahraho, Manikánka nirupipeq tagariéhre. Menahnkákákq amahnágaákákq kaweqtaq mía míauge úwe. ² Peh morá wáhnáh aní Ánáníásiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh ké wahnahnúwe. Wegá Poraba iriwe míó keyabé, Wene áwéh suranóro aritowe. ³ Aritowana Poraga wensabé, Awisúitagi wirá áwánká taberábe pentí abaq maráhware awisúitagi awánká íre tagahrahowe. Mina inserah are kaweq ambántá úbíq miahnawe arene arupipeq peh awisúitagi wirá áwánká tahnsane. Arega íné áwéh suranóro aritahnaga Manikánka are mina tahnsaninkehe. Arega mitaq tútuue Mósísiga sehgióro ú ehweh iwíáhé ehweh aintahne. Minayabe aneqsabé níwéh suranóro aritahno? Miraónaga Mósísine ehweh aiq anteruahne úwe.

⁴ Úwara Poraba iriwe míó kega wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitáh kéné wahnahnsabé aneqsabé ehweh

atahno uwe. ⁵ Uwana Poraga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Itene wahnahnsabé abehq éhwéh atéhneho ire. (*Kisim Bek 22.28*)

We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitáh kéné wahnah tagariótáq tahirímé mi ehwéh íre iraru irino úwe.

⁶ Kaunsíri kewé mó akáhtáq Sáyúsi ke míówara mó akáhtáq Péhrasi ke míówe. Minayabe Poraga se tagéna iwíáhue momiwíuriórabeqte kényábé anotahtaq mahraréna, Nánuwahraho, íné Péhrasi aní múge. Nániboreh Péhrasi kené sánsá mirau ke míówe. Manikáne omasa éhwéhnsabé aiq pútare atena wega mókake pusa ké oganúq sitankéhe iraruraunsabé ehweh aintáhwe úwe.

⁷ Péhrasi kegá mó iwíáhuwara Sáyúsi kegá mó iwíáhuwe. Íre morá iwíáhunsabé seye ehwehuwe. ⁸ Péhrasi kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka pusa ké oganúq sitankéhe. Segá íópeqté kéreq Maniká miéhrabeqte kéreqsabé aiq pútaq miáhwe iwíáhuwe. Sáyúsi kegá minayabe íre aiq pútare arítówe. Segá iwíáhéra, Manikánka pusa ké íre oganúq sitanawire iwíáhuwe. Minayabe se mó iwíáh mó iwíáhu puara seye ehwehuwe.

⁹ Anotah ehwéhutaq táhmaro Péhrasi sansá síwáhnoro kegá iriwe méra mahraréra, Itega iwíáhúnawe mah anímé íre ahbabáq anine. Íópeqté ké, Maniká miéhrabeqte kegá ehweh teawátówapómo. Itewe íre tagariahrahúne uwe. ¹⁰ Unsabe seye áhnte ehwéhnaunsabe sóntía kené wahnahnka, Asiu kegá Pora abariwe subíyeho iwíáhéna, Sóntía keyábé, Mi aní tutáhtoqme sabiwe meqmeq itega kaegaeorabeq móátáthro aritowe.

¹¹ Mó penórábéq Sísaga Poraba sebatawe ména wensabé, Íre áhreúno. Íné ehweh arega Sarúsarama suwahpeq teriátónanserah mókake Aroma suwahpeq moq terinkéhe úwe.

Asiu kegá, Pora subiq suaneheqmúne u ehwéhne.

¹² Mó wehekáh Asiu kegá sío síóera moráénéra, Manikánka tagariéhre. Wánínkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe uwe.

¹³ Áhnte weh 40 wehgá miraue sío síóera moráénue iwíáhuwe.

¹⁴ Segá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreqpa pokue sensabé teriera, Manikánka tagariéhre. Itega wánínkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe.

¹⁵ Minayabe itereq mó kaunsírí kéreqka sóntía kené wahnahnsabé péhe éhwéh mahrarero. Mahraréq, Itega Pora ehweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqmeq súno ero. Itega ah-tapeq wahnahnurawéq wega sinaraq suboneheqmúne uwe.

16 Uwana Porane anahnowáné ahninkáwágá mina mehwaró ehweh irowe. Irena sóntía kegá kaegaeurabeq kibekue Pora teawuwe. 17 Teawuwana Poraga kíápéténinsabé áhrabéna mahraréna, Mah mahbígá arene wahnah aní ehweh teawinkéhboq meqme móato úwe. 18 Úwana wega meqmena anotah wahnáhpá móatena wensabé mahraréna, Mah mahbígá ehweh teawinkeheéna meqmena suge. Karábúsiipéqté ání wenáwíq Poraga níáhrabue we meqme areba móato teníre úwe.

19 Úwana anotah wahnáh ánínká mahbine ayahtaq panantáwe meqmena kopípéq mógasenúwe. Kasenána, Aneq ehwéh teniníbo úwana 20 mahbígá wensabé, Asiu kegá moráénéwáhwe. Segá arensabé, Ahbiah Porawe kaunsíri kebá meqme súno teawigéhe. Pora éhweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqme súno teawigéhe. 21 Minayabe aiq pútare arítéhnehboq 40 kegá mehwatíáhwe. Segá aiq mahraréra, Manikánka tagaríehre. Itega wánínkakaq táhutahuqkákáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe ewe. Segá amahnága sokah sokahue míáhwe. Peh arene ehwehnsabé áwénunowe úwe.

22 Úwana anotah wahnáhnká mi mahbíyábé, Arega tenienawe mó ke teríneho. Pehwehrue pokéwahno éna eqmaq auwowe.

Pora kámáhni wahnáh ání wenáwíq Péríkiba móato u ehwehne.

23 Eqmaq auwena téhtaré kíápéténi síáhrabúwe. Síáhrabéna sensabé, Inokáhpeq wehuke sugé tanahráq Pora Sésaría suwahpeq meqmeta móátáhtao. Áhnte sóntiá ké 200 sóntiá kéreq 70 oségá káhkókóawíáh sóntiá kéreq mó áhnte 200 sehsabekara matíáh sóntiá kéreq sokah sokah arítáhtao. 24 Pora moq óseraq tútuue míahnaraq anotah wahnáh ání Péríkiba kawerue meqmeta móátáhtao úwe.

25 Móátáhtao éna Péríkine páhsi sehíranue mahraréna,

26 Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh ání móne. Íné Káróríúsa uge. Mó niwíqmé Árisiása uge. Néne páhsi sáhnshawe tagáhnno. 27 Asiu kegá mah aní táhtoqme subitótaq we Aroma aníne urairana írátáuge. Írátáútaq ínereq sóntiá kereqka pehbeheráh tueq tumetáune.* 28 Wega aneq ahbabárirapómo éna iraníeéna sene kaunsíri kebá móátaráuge. 29 Segá seyene sánsánsabé ehweh atówana wega íre anotah ahbabárire. Mi ahbabáqmé íre suboráhi ahbabáq míre. Íre karábúsiipéq móatahráhi ahbabáq míre. 30 Asiu kegá mah aní suboneheqmúne uro irena apubúue

* 23:27: Eqmaro 21.30-33, 22.25-27, 24.7 tagáhnno.

areba eqmaq áúwóge. Wensabé ehweh atáh káyábé areba pokue mi ehwéh koreawéro atóge úwe.

Páhsiipéqte éhwéhnká aiq irarúwe.

³¹ Sene wahnahnka teriunserah sóntía kegá Pora meqmera inokáhpeq Ántípáti suwahpeq móátówe. ³² Mó wehekáh óseakáq kegá Pora meqmera Sésaría suwahpeq pokuwe. Pokuwara mó sóntía kegá sene nahtapeq tuekuwe. ³³ Tuekuwara óseakáq sóntía kegá pokue Sésaría suwahpeq kéra anotah wahnáh ání Péríkiba Pora móatera páhsiakáq móátówe.

³⁴ Móátówana wega páhsi sáhnshahena Poransabé, Are ehqte ánípo kasenúwana, Íné Sírísía marákórápéqte ání múge úwe.

³⁵ Úwana, Arensabé ehweh atéhra ke túrataq arene ehweh iraníe úwe. Wegá sóntía keyábé, Érótime anotah nahtápéq ateq mitaq wahnahoro aritowe.

24

Asiu kegá Pora ehweh ató ehwehne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Ánáníásie. Moberiáh wéhékáh parabagútaq wereq táhmaro Asiu kené aboawah wehreqka peh morá págegeue ehweh aritahráhi aní wenáwíq Tétúra meqmera túwe. Segá Aroma kené anotah kamáhní ání Péríki Pora éhweh teawanehe úwe.

² Péríkiga, Pora meqmeq sero úwara meqmera móátówe. Móátówana Tétúraga mahraréna, Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh ání móne. Arega wahnahnónayabé ite Asiu ke pehwehrue mía míaorahúne. Arega kawerue iwíáhónawe séhréh aitaníe é itene marakó kaweritahne. ³ Minayabe itega iwíáh iwíáh ateq kaweróne atone úwe.

⁴ Tétúraga mó mahraréna, Áhnte ehwéh íre irarinie. Pehgáriq ehwéh teawiníboq iro. ⁵ Ite iwíáhúnawe mah anímé ahbabáq aruqaruri aníne. Wegá mah marakó marakóipéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Asiu keyábé pagu pagunurairara áhnte kegá tobehéra ebehowe. Wegá itene sánsá suena Néhsara suwahpeqte ániné sánsá meyáh ké wahnahnire. ⁶ Wahnahnéna wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íre kawerina uraitaq itega táhtotiarane. Itene sánsá anterutainsabé ehweh ateq parabaruanehe iwíáhuraune.

⁷ Iwíáhuraunaraq itega Pora ehweh atanéhe uraunaraq sóntía kené wahnah wenáwíq Árísíásarehga tuera ite págegeue iubera Pora meqmera móbeq móátárówe. Árísíásaga itensabé, Pora ehweh atagéhboq anotah aní míéhraq pokue mitaq ehweh atáhro uraire. ⁸ Moke ehweh atéhra ehwéhnsabé

wewega teawinkéhboq kaseninanao úwe. ⁹Úwara moke wereq su Asiú kegá wega irarú ehwéhnsábé kowe atera mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne atówe.

Poraga Péríkinsabé we éhweh teawu ehwehne.

¹⁰ Poraga ehwehninkeheéna anotah kamáhní ánínká ayahnkaratáté saiqnówe. Saiqnówana Poraga wensabé, Itene marakórapeq arega áhnte opéq wahnahnurone. Mina tagariónsabé pahsuqme teawinie. ¹¹ Ínéga Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atanieéna kowíaraugana peh airápété téhtaré wéhékáh parabaguraire. Mó kegá mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne teawigéhboq kaseninanao. ¹² Mi ke suwahpeq íné íre ehwehéna mó ke íre pagu pagunurauge. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqkákáq Asiu kené momiwí nahtápéqkákáq máhpeqkákáq peh túbáh agurauge. ¹³ Segá ehweh aintáhnsábé íre sokigi aintahráhowe.

¹⁴ Pahsuqme teawiníboq írátiahno. Segá Sísane sánsámé íre suwahbeh puara áwáhnáh sánsáne ewe. Mi sansámé ínéga sehgiúge. Miraunsabé itereq itene igaqnaréhreqne Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáqsábé aiq pútare aritóge. ¹⁵ Mókake Manikánka moke pusa kéwé kaweq kereq ahbabáq kereq iriritankéhe. Ehweh aintáh kéreq ínereqka minayabe iwíáhue áwénunúne. ¹⁶ Íné kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Manikánseq ómi wehukéreqsabé íné íre ahbabáraritónsábé nirupipeq eyoyóire úwe.

¹⁷ Poraga mó mahraréna, Táhmaro opéq nahnsó kené marakórapeq ména nánuwahrahba seuwekurauge. Tabonah Asiu ke móne nárinieéna seuwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáhue nawinieéna seuwekurauge. ¹⁸ Itega sosueq mirauraunaraq sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq ite tagarowe. Íre áhnte ke ínéba míarowana pehwehribeq míaraugara ¹⁹ Esia marakórápéqté Asiu kegá tagarowe. Tagarowana ínéga ahbabárrurautaq tahirí sega aneqsabé areba íre séra ehweh aintáh iripo?

²⁰ Ínéga kaunsíri ke ehwéh teriátáugara areba suro kegá írátiarowe. Ahbabárrurautaq tahirí sega teawé irino. ²¹ Se momiwíurorabeq peh morá éhwéh iraruraunsabé sega, Íné ahbabárruraire iwíáhurowamo. Mi tanáhráq ínéga anotah ehwéhnie mahraréna, Manikánka pusa ké iriritankéhe. Ínéga mira iwíáhunsabé ibora itega ehweh aintáhwe uraугe úwe.

²² Úwana Péríkiga irena Sísansabé aiq pútare atáh kéné sánsá ahtebonsabé, Pehitare aritowe. Pehitare aritena sensabé, Anotah sontiá kéné wahnah aní Árisiásaga mahtaq tuinaraq itene koti ehwéhnsábé iwíáhue teinie úwe. ²³ Teinie éna wene

kiápéténinsabé, Pora kawerue wahnahnato. Pehwehrue wahnahnúno. Wene iyahnabo anímárinká séhréh ataneheéra ménsámehnsánkakaq túrataq íre ahqáho arito úwe.

Pora téhtaré ópéq karábúsiipéq mío ehwéhne.

²⁴ Táhmaro mó wehekáh parabagúwana Péríkiga wene ahre wenáwíq Tárúsíra meqmena súwe. Wene ahre Asiu iní míowe. Wegá, Pora meqme súno atowana móatowana Poraga Sísansabé aiq pútare ate ehwéh teriuwe. ²⁵ Poraga kaweqtaq méyabewé tabasiwe méyabewé Manikánka mókake ómi kehinánsabé ehweh aritahnayabéwé irarúwe. Irarútaq Péríkiga áhre agéna mahraréna, Pehitare. Amahnága pokúno. Mókake ahwimi íre kahnaraq mó áhrabinie úwe.

²⁶ Péríkiga iwíáhéna, Pugeq auwahnana Poraga móne náninabomo iwíáhúwe. Mira iwíáhúnsabé wega mó wehekáh mó wehekáhnue Pora meqme súno atowana Pora weba súwe. Wereq Porareqka ehwehnaruqaruruye.

²⁷ Asiu kegá wensabé kaweróne atageheéna Péríkiga Pora íre pugeq auwowana peh téhtaré ópéq karábúsiipéq míowe. Mi tanáhráq parabagúwana mó anínká Péríkine wahnah árámbéhrí meyowe. Mi aní wenáwíqtare Pósiúsa Pésátae.

25

Poraga, Anotah wahnáh ání Sísáhríba pokinie ú ehwehne.

¹ Pésátaga Sésaría suwahpeq wahnahné arámbéhrí awaq mianieéna mitaq súwe. Apahtáróráq mitaq ména suena Sarúsarama suwahpeq pokúwe. ² Mibeqté Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq mó anotah Asiu kereqka Pésáta Poraga ahbabarurai ehwéh teawúwe. ³ Segá moráénéwéra, Pora subonéhboq ahtapeq mehwaranéhe iwíáhuwe. Mira iwíáhúnsabé sega Pésátansabé, Pora mahtaq Sarúsarama suwahpeq ehweh atanéhboq meqmeq sero arito uwe.

⁴ Uwana Pésátaga sensabé, Pora Sésaría suwahpeq karábúsiipéq míéhre. Mibeq áhníbórá pokinie. ⁵ Minayabe ite mionarabeqte anotah kegá séniragéhe. We ahbabáq kahnaraq mitaq ehweh atagéhe úwe.

⁶ Wegá sensuwahpeq abapete apahtáro wéhékáhpópoq nayáhnkú wéhékáhpópoq mitaq ména suena Sésaría suwahpeq pokúwe. Pokéra mó wehekáh wega wahnahnúrabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero aritowe. ⁷ Poraga sútaq Sarúsarama suwahpeqte su Asíú kegá seabugéqnáhnue iriwe míowe. Iriwe méra, Wegá mira ahbabárire éra áhnte ehwéh atówe. Sene ehwehme aiq pútaq ehwéh íre sokigi aweráhuwe.

⁸ Ehweh atówana Poraga mahraréna, Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq íre ahbabárarítáráuge. Itene anotah wahnáh Sísáhri moq íre ahbabáratáráuge úwe.

⁹ Úwana Pésátaga Poransabé, Asiu kegá ehweh aintagéhboq Sarúsarama suwahpeq ínereq arereq pokéyabe awahbehro úwe. Pésátaga Asiu kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mi ehwéh irarúwe.

¹⁰ Úwana Poraga wensabé, Ahqáho. Íné Asiu keyábé íre ahbabárarítáráume tagariahne. Minayabe ite Aroma kené anotah wahnáhné koti arítáh náhtápéq míóge. Mahtaq ehweh parabaruo. ¹¹ Íné pukorahu sansá íre miraurage. Miraurataq tahirímé íné nubiq suo teawú irino. Segá ehweh aintáhmé íre aiq pútarowe. Minayabe arega íné Asiu kebá íre móintahráhone. Aroma wahnáh aní Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe úwe.

¹² Úwara Pésátareq weba mía míau ahtébiá kéreqka sío síoéra iwíáhuwe. Pésátaga Poransabé, Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagankehe ényabé weba pokinkehe úwe.

Ágárípaqa Pora éhweh iro ehwéhne.

¹³ Táhmaro mó wehekáh parabagútaq mó marákórápéqte wáhnáh ánínseq wenanahnoreqka Sésaría suwahpeq suye. Wahnah aní wenáwíq Ágárípa. Anahnowá áwíq Pénáisie. Segá Pésáta mehweh atayeheéra suye. ¹⁴ Segá táhmaro wehekáh weba míóyana Pésátaga Pora éhweh Ágárípa teawuwe. Teawena Ágárípansabe mahraréna, Périkine arambehri merautaq wehukeni karábúsiipéq míaraire. ¹⁵ Íné Sarúsarama suwahpeq míarautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseq Asiu abóawáh wéhreqka we éhweh teniátówe. Teniera mahraréra, Itega we naho aiq ehweh ataráúnayabé itene ehweh iro. We subiq suo teniátówe.

¹⁶ Teniátówana ínega ahqáho aritena sensabé, Ite Aroma kegá wehuke pehipi íre subiq suahráhuwe. Ebeqme we ehweh atáh ké míáhrabeq wene ahbabáqsabe ehwehnikkehe urauge.

¹⁷ Asiu kegá we ehweh ataneheéra ínéba tutotaq íné íre túbáh aguraage. Mó wehekáhtáq mi ehwéh iranieéna wahnahnuraurabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero arítáráugara koweqme surowe. ¹⁸ Wega aneq ahkárágará urairo iwíáhuraugara wensabé ehweh atáro kegá irigéra íre mi ehwéhnia peh mó ehwéh irare atárówe. ¹⁹ Peh seyene sánsánsabé ehwehurowe. Poraga, Putiarai aní wenáwíq Sísa oga míéhre urainsabé wreq sereq ehwehuwe. ²⁰ Mi ehwéhme íre niahteboge. Aneq ehwéhpómo? Árahue kaweritanínkono iwíáhuraage. Iwíáhuraunsabé ínega Pora kasenéna,

Sarúsarama suwahpeq pokue mitaq mah ehwéh kobarabaru-anéhnkono urauge. ²¹ Uraugana Poraga, Ahqáho. Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana wega iwíáhue tagéna teinkéhe uraire. Urainsabé, Ínéga eqmaq auwahráhonaraq Sísáhriba pokinkehe. Amahnága karábúsiipéq míahno atáráuge úwe.

²² Úwana Ágárípağa Pésátansabé, Ínénéga mi aniné ehweh iraníe úwana, Ahbiah arega irankéhe úwe.

²³ Mó wehekáh Ágárípareq wenanahno Pénáísireqka wahnah anité táhnsá siwahriruera suye. Sereq sóntía kené wahnahnseq anotah wehwárínseqka momiwí nahtápéq kibekuwe. Kibekuwana Pésátaga, Pora koweqme sero úwana koweqme suwe.

²⁴ Pésátaga mahraréna, Ágárípareq ómi itereq momiwíúna kerero, mah aní tagahro. Moke Asiu kegá Sarúsarama suwahpeqkákáq mahtaqqákáq mah anínsábé teni teninurowe. Sega ínénsabe, Mi aní anotah ahbábáq ání púah subiq suo ato éra pagu pagunaintárowe. ²⁵ Ínéga we kasenue tagéna pukorahi ahbabáq íre tagarauge. Wega, Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe uraire. Urainsabé ínéga weba eqmaraníe iwíáhurauge.

²⁶ Mah anínsábé kasenue tagéna wene ahbabáq íre tagaraunsabé Sísáhrinsabé aneq ehwéh páhsiipéq sehiranue teawinínkono? Minayabe wene ehweh irageheéna iteba móátóge. Ágárípa, wene ehweh iro. Itene anotah wahnáh Sísáhri wene ahbabáqsabe páhsi sehiraniniboq itega mah aní kasenoro. ²⁷ Karábúsiipéqté ání mó wahnáh ánípá pehipi eqmaq áuwéhnayabé íre kaweq sansáne. Minayabe wene ahbabáqmari sehiraninie úwe.

26

Poraga we éhweh Ágárípa teawu ehwehne.

¹ Ágárípağa Poransabé, Are éhweh teio úwe. Úwana Poraga ayah pankeqme mahraréna, ² Ágárípa, are anotah wahnáh ání móne. Íné éhweh teawenayabé nirupipeq eyoyóire. Asiu kegá áhnte ehwéh aintáronsabé amahnága tábúsoqme teawinie. ³ Arega moke Asiu kené sánsánkákáq sene ehwehnikákáq aiq ahtebáhne. Minayabe arega néne ehweh irahnayabé nirupipeq eyoyóire. Kawerue iwíáhinkehboq pehwehrue mé iro úwe.

⁴ Poraga mó mahraréna, Ómi Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq miraurau sansá tagariáhwe. Íné animai míáhwataq nánuwahrah míórabeq miraowa sansá tagariáhwe. ⁵ Péhrasi kegá mirau sansá anotah pagégé sánsáne. Íné Péhrasi aní

ména mi sansá kawerue miraurage. Minayabe Asiu kegá tagaríáhwe. Mi ehwéh teaweyabe suwahbehtaq tahirímé sega aiq teawé irino.

⁶ Naho naho Manikánka itene igaqnaréhyabe áhnte kawéq éhwéh teriuwe. Ínéga mi ehwéhnsábé aiq pútare atóge. Aiq pútare atena áwénunuraunsabé mó kegá ehweh aintárówana amahnága mahtaq míóge. ⁷ Airápété téhtaré iteruwahrah kahnáhnká inokáhpeqkákáq wéhékáhnkakaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhwe. Sega kawerue iwíáh iwíáh atera, Manikánka omasa éhwéh sehginawire éra áwénunuwe. Ínéga moq miraue áwénururaage. Minayabe Asiu kegá ehweh aintárówe. ⁸ Manikánka pusa ké iriritéhnsábé aneqsabé íre aiq pútare ataho úwe.

⁹ Poraga mó mahraréna, Ínéga menah Sísá, Néhsara suwahpeqte ánínsábé aiq pútare atáh ké síwíoqnaraage iwíáhuraage. ¹⁰ Iwíáhéna Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagaríáh ké síwíoqnaraage. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah kegá, Miraúno aintárówana Sísá tagaríáh ké karábúsiipéq sitáráuge. Se subiq suanéhe iwíáhurowana miraoro arítáráuge.

¹¹ Sísá tagaríáh kégá sene sánsá suera Sísansabé íre kawéq ehwéh atagehéna ínéga moke Asiu kené momiwí nahmáritápéq anotahtaq kamah ariena síwíoqnaraage. Anotah abíáhnsá aritena wáhnaupeqté ké suwahpeqkákáq pokue síwíoqnaraage úwe.

*Poraga Sísá tagó ehweh Ágárípa teawu ehwéhne.
(Eqmaro 9.3-19, 22.6-16)*

¹² Poraga mó mahraréna, Ínéga mirauraunsabé Támákása suwahpeq pokinie iwíáhuraage. Iwíáhuraugara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah anímárinká, Kaweróne éra, Komiraúno aintárówe. Komiraúno aintárówana ahtapeq pokuraage. ¹³ Pokuraugana wéhékáhnabubu íópeqté anotahtaq téhraguraire. Mi tehrehme pópoqnah kiota iqme téhrrairana tagaraage. Ínéreq ahtapeq sénító kereq míraunarabeq téhraguraire. ¹⁴ Anotah téhraguraitaq moke itega marakóipeq márunsurahuraune. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehnka iraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno? Kirusa séhikárátáq are peraq míáhnana érinserah amahnága arere érire uraire.

¹⁵ Urairana ínéga, Anotah aníno, are insebo uraugana wega, Íné Sísá arega níwíoqnáhna aní múge. ¹⁶ Iriwe míahno. Arega néne arambehri mirainkeheéna areba tuena omaq atóge. Amahnága tagáhna naneqkákáq mókake sokigi awéna naneqkákáq teri terininkehe.

17 Nahnso kebá eqmaraníe. Mókake ínégá are séhréh atáhnaraq sereq Asiu kereqka íre subiq suagéhe. 18 Nahnso kegá sirupipeqté síúrá ebiqme tagéra sunkikírirabeqte sánsá suera téhrehabeqte sánsá miraigehboq kosíwáhnorúno. Owainawane págege sansá suera Manikáne ahtapeq nogigéhboq kosíwáhnorúno. Segá arene ehweh íréhrataqmé sene ahabábq kaweraritaníe. Kaweraritena sensabé, Ite ínénsabe aiq pútare aintáh púana ínégá omaq itó ánimári miáhwe aitaníe urairana írátáuge úwe.

Poraga Ágáripa wene arambehriyabé teawu ehwehne.

19 Poraga mó mahraréna, Ágáripao, are anotah wahnáh ání miáhna puah néne ehweh iro. Sísga íopeqté teniátái ehwéh íre anterúóge. Írakaumo. 20 Téhwe Támákása suwahpeq síwáhnorurauge. Síwáhnoréna mitaqté keyábé, Itene ahabábq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Áhrabirataq mó ahabábq pehragéq peh kaweqtaq méq wene arambehri miraoro. Mirairataq mó kegá itene ahabábq sansa aiq pútaq sutowe íwiáhigehe uraугe. Anehemé Sarúsarama suwahpeqkakákq moke Súria marákórápéqkákákq naruo ke míarorabeqkákákq mah ehwéh síwáhnorurauge.

21 Mah ehwéh síwáhnoruraunsabé Asiu kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íné tagéra táhtoqme, Subiq suanéhe iwíáhurowe. 22 Manikánka menahnkákákq amahnágaákákq aiq séhréh aintéhre. Séhréh aintéh púana iriwe ména anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqsabé ehweh teiúge. Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka iraru ehwéhmé teiúge. Ínéga mó ehwéh íre teiasa peh mi ehwéh teiúge. 23 Segá mahraréra, Mókakewe Manikánka omaq ato aní, ite meirena kaweritéh ani anotah erínana pukinkehe. Pukéna pusa ké miáhrarabeqte ebeq iriginkehe. Wegá irigena Asiu kereq nahnso kereq kereq téhrorahi ehwéh terinkéhe uwe. (Aisaia 42.6, 49.6)

Mó ehwéh íre teiasa peh mi ehwéh teiúge úwe.

Poraga Ágáripansabé, Aiq pútare ato ú ehwehne.

24 Pésátaga Porane ehweh saiqnaruena anotah ehwéhnéna, wensabé, Porao, are múguwahgu aní úkurone. Áhnte sehirania púkú sáhnsah sáhnsahuronaga múguwahgu aní úkurone úwe.

25 Úwana Poraga wensabé, Pésátao, are anotah wahnáh ání móne. Íné íre múguwahgu aní ména peh aiq pútariahnsanuge. Íre pehipi irarúge. Peh tábúsoqme iwíáhéna iraruge. 26 Ínéga teiú éhwéhmé Ágáripaga tagariéh púana wensabé pahsuqme teawúge. Sísga mirauraimé íre epéráhpéria peh wehuke míaropi miraurai puana Ágáripaga aiq moke írátíéhre.

27 Ágárípaó, arega Manikáne ehweh iraru kené ehweh aiq pútare aritahno? Iné tagaríomé arega aiq pútare aritahne úwe.

28 Úwana Ágárípaó Poransabé, Arega tenienayabé inéga mótaq Sísa kéraníe íwíáhono úwe. 29 Úwana Poraga wensabé, Mótaqópoq mókakebopoq iné ire tagaríóge. Ire arebataq ómi amahnága néne ehweh írah kéyábé nirutaboairarítóge. Ite ómi iné tahnsa aní úkigeheéna púreraítóge. Ire iné tahnsa karábúsiipéq míageheéna peh Sísansabé aiq pútare atageheéna púreraítóge úwe.

30 Úwara Ágárípareh Pésátareh Pénáísireh sereq tútuue míó kereqka irigue 31 máhpeq tueyokuwe. Tueyokéra sebataq ehwehnéra, Mi anínká pukorahi ahabábáq ire mirauraire. Wega karábúsiipéq mía míorahi ahabábáq ire mirauraire uwe.

32 Ágárípaó Pésátansabé, Mi anínká, Aroma wahnáh aní Síshriga iné éhweh iranawire ire iraruraitaq tahirímé soraq auwo ató irino úwe.

27

Pora Aroma suwahpeq pokinkeheéra sípiipéq móátó éhwéhne.

1 Pora Ítári marákórápéq eqmarankeheéra sega wereq mó karábúsiipéq míó kereq wehukení wenáwíq Súríasaba mórítówe. Súríasawe we sóntía kené kíápéténi ména 100 sóntía ké wahnahnéna anotah wahnáh aní Síshrine arambehri aní míowe. 2 Áramítíami suwahpeqte sípígá mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Esia marákórápéq pokinaútaq Súríasaga Porareq mó karábúsiipéqté kéreq sípiipéq mórítówe. Mó aní wenáwíq Árisátáki sípiipéq míowe. We Tésarónáika suwahpeq Másérónía marákórápéqté ánine. Itega sípi kéweweq pokowane.* 3 Pokéq mó wehekáh Sáiróna suwahpeq sewane. Súríasaga Pora kaweraterna wensabé, Arega mahtaq sewíehnaraq arene iyahnaboga kirabo atagéhe úwe.

4 Mó wehekáh itega sípi kéweweq pokowane. Iuran-abiahtapeq anotah soirírúnsabe marakó áwíq Sáipára ogehpeqtáq sótaikowane. 5 Sótaikéq Sírísía marákórápéqkákáq Pámbíría marákórápéqkákáq anotah wanítábá sótaikéq Árísía marákórápéq Máira suwahpeq kowane.

6 Sóntía kené kíápéténiga mitaq mó sipí Ítári marákórápéq pokína sipí kabaruwe. Kabaréna wega Árékásántaría suwahpeqte sipí Ítári marákórápéq pokína sipí ábóraq marena ite meiqmena sípiipéq móitowe.

7 Mitaq sípi kéweweq anotah soirírúnsabe táhmaro wehekáh pehwehrue pokowane. Pehwehrue kúwaq itega Níra

* 27:2: Árúka mah pahsí sehiranú aní moq mi sipíipéq kiwíowe.

suwahpeq kótaikowane. Mitaq anotah soirírúnsabe itega obaríqme íre korahowane. Itega Sárámóni marákórápéq kótaikéq Kíríti marákórápéqté áyéhrápéq kótaikéq mi marákó ogehpeq kowane. ⁸Sípiwarí segagairabeq áwíq Kaweqtapére. Mitaq Áráséa suwahpeq wahtotare. Sípiipéq pehwehrue mitaq kowane.

⁹ Anotah soirírúnsabe koyabo seyabonue áhnte wehekáh sótaikúwe. Ópeq tanáhráq súwana anotah soirírúnsabe wánínka áhnte nonaburóróuwe. Minayabe Poraga sensabé, ¹⁰ Sípiakáq itenkakáq wánínkoneho. Íné iwíáhume pokonaraq íre peh sípiakáq kahgoakáq ite moq wánínkoneheqmúne úwe.

¹¹ Úwana sóntía kené kíápéténiga Porane ehweh íre irena peh sípi soberú anínseq sípi abowáreqne ehweh irowe. ¹² Sipwarí segagairabeq ópeq tanáhráq méyabe íre kaweqtapéq púara áhnte kegá, Sípi kéweweq pokoneheqmúne uwe. Kíríti marákórápéq mó sípí kagairabeq áwíq Píníkie. Segá iwíáhéra, Píníkiwe íre anotah soiríri marákóe. Minayabe sípi kéweweq pokue ópeq tanáhráq mitaq kowíanehe uwe.

Anotah soirírúnsabe wánínka anotah nonaburóróuwe.

¹³ Pehgáriq soirírúnsabe sega iwíáhéra, Aiq kawerire iwíáhuwaq sípi kéweweq Kíríti marákórápéqté áyéhrápéq wahtotaq pokowane. ¹⁴ Pokowanana marakóipeqté anotah soiríqká paentowe.

¹⁵ Anotah soirírúnsabe sípi sórirúrabeq íre korahúwe. Íre korahúnsabe sípi soberú anínká sípi keyabonkúwana sóiriqka anehepeq pagume meqmena kúwe. ¹⁶ Itega Káúra marákó sótaikowanaraq pehgáriq sípí abariue pankeqme sípirapéq marahwáne. Anotah soirírú púana mi arámbéhrí anotah pagégé arámbéhríe.

¹⁷ Sípi pitegíneho éra págege nahgáqtaté akáhnabubu táhru táhruuwe. Ápárika marákóráq sóiriqka sípi paentáwena arahwéraq móitehneho éra sega séri pugeq súówana sípiga pehipi pokúwe. ¹⁸ Mó wehekáh peh anotah soirírúwana sípi umehúnsabe wánínkíneho éra sega kahgowarí mewe wánípipeq súówe.

¹⁹ Súówana mó wehekáh mónkakáq anotah soirírúwara mó wehekáh anotahtaq áhreu puara sípi soberé mensáméhnsámári mewe wánípipeq súówe. ²⁰ Áhnte wehekáh íónkakaq pópoqnahakáq wehyoqkakáq íre ábóraq kowana peh anotah ibónsúwana sórirúwe. Minayabe sega wánínkoneheqmúne iwíáhuwe.

²¹ Wánínkoneheqmúne iwíáhéra áhnte wehekáh táhutahuq awehriuwe. Awehriuwana Poraga se míórabeq séna sensabé mahraréna, Wehukeo, néne ehweh ireq Kíríti marákórápéq

íre súótaq tahirímé sípiipéqté ménsáméhnsá peh kéh irino.
²² Amahnága íre áhreoro. Moke itega íre pukoneheqmúne. Peh morá sípi airaiq piteginawire.

²³ Íné Manikáne aní ména wensabé iwíáh iwíáhata atauge. Inokáhpeq wene íopeqté ánínká ínéba iriwe ména ²⁴ mahrarue teniena, Porao, íre áhreúno. Aroma kené wahnah Sísáhriga arene ehweh irankéhboq weba pokiniewóne. Minayabe Manikánka arereq moke sípiipéq míáh kéreq amahnága íre pukia peh oga míáhiro aitéhre. ²⁵ Manikánka tení éhwéhnsábé aiq pútare atóge. Wega teninsábé aiq pútaraginawire iwíáhuge. Minayabe íre áhreoro. ²⁶ Peh morá sóiriqka paentáwe sípi marakóipeq surahue piteginkehe úwe.

²⁷ Inokáhpeq 14 wehekáh parabagútaq anotah soiríqká íre parabagia peh sípi anotah soréq wání áwíq Mérítérénia paentowe. Paentowara inokáhnabubu sípiipéq arambehrio kegá, Marakó peh wahtotare iwíáhuwe. ²⁸ Iwíáhéra sega náhgáqtate wání agehga marówana peh ákáhtaq wahtótáq 40 míta kowe. Konsabe sípiga mó kúwara sega mótaq mó agehga marówana peh wahtotaq 30 míta agúwe. ²⁹ Peh wahtotaq agú púara sípi marakóipeqté ébáhmári paentáwe súnsabe pitegineho éra áhreuwe. Áhreéra itaréitaré náhgáqtáq áhéní sarira mewe wánípipeq márówe. Mi ahénigá wánípipeq tuegáwagiwe ambubu aginkeheéra inokáhpeq sípi anehepeqte tuparúówe. Tuparuera apubúue ahyahbikerankeheéra púruruwe.

³⁰ Sípiipéq arambehriu kegá seye náhenéra, Mahtaq pukonehboq sípiakáq karábúsi keákáq sueq káriq sipí kéweweq marakóipeq pokoneheqmúne uwe. Mira iwíáhunsabé sega mó ke péhe éhwéh teriera, Itega mó ahéní sípi abiahtapeq sariwe tuparuanéhe uwe. Tuparuanéhe éra káriq sipí wánípipeq márumárówe. Mi káriq sipí kéwewera pokonehe éra márumárówe. ³¹ Márumárótaq Poraga sóntía kené kiápéténireq wene sóntía kereqsabé, Sípiipéq arambehriu kegá ite iuwera pokirataq wánínkoneheqmóe úwe. ³² Úwara sóntía kegá káriq sipí táhrraró nahníáq kiraq súówana mi sipí sóreq wanítáq márunsurahéna pehipi pokúwe.

³³ Ahyahbinkiranotaq Poraga ómi míó keyabé, Táhutahuq nahro éna pagu pagunéna sensabé, Itega téhtaré wíki iwíáh kikiréq táhutahuq íre narutówe. ³⁴ Irupi pukiyeqboq amahnága nahro. Ite íre wánínkoneheqmúne. Peh ite ómi áhkórapeq kéagorahúne úwe. ³⁵ Mi ehwéh iraréna se tagotaq táhutahuq mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme nówe.

³⁶ Keqme nówara sirupipeq moke eyoyóéra táhutahuq nowe.
³⁷ Peh íregáritaq 276 wehuké mi sipíipéq míahwane. ³⁸ Se

táhutahuq nowana siyahbankirowara sípi umehíneho éra moke tahutáhúq wánípipeq súówe.

Sípi pitegú ehwehne.

³⁹ Ahbiahipeq marakó ábóraq kowara sípiipéq arambehriu kegá tagéra eheqte marakóbo iwíáhuwe. Iwíáhéra kaweq arahwé tagéra sípi korahonaraq mitaq kowíanehe iwíáhuwe. ⁴⁰ Mira iwíáhunsabé sega áhéni nahníaq kiraqme sóreq wanípípeq súówe. Sípi soberinkeheéra sega soberé kara pugeq súówe. Sóiriqka sípi paentáwe áhnopeq méitankeheéra sega séri pankeqmárowe.

⁴¹ Moke mirau puana sípiga peheráh kéna wánípipeqté arahwéraq móbegue kowíówe. Arahwéraq móbegúnsabe íre pokorahúwana anehepeq wánínka mésubiqmaq subiqmarúwe. Mésubiqmaq subiqmarúnsabe sípi piteginaúwe.

⁴² Sóntía kegá iwíáhéra, Karábúsi kegá wánípipeq súbímie áhkórapeq keague taqnobagiyeho éq amahnága se subiq suanehe iwíáhuwe. ⁴³ Iwíáhuwana sene kíápéténiga, Pora subiq súého iwíáhéna ahqáho aritowe. Wegá wánípipeq súbímí tagariáh keyábé, Ebeqme itega wánípipeq ahkuague súwímie áhkórapeq pokoro. ⁴⁴ Anehe mó kegá sípi pitegia áyéhráqpópoq abaraqpópoq táhtoqme áhkórapeq kéagigehe úwe. Úwaq itega moke wegá teiunserahnue kaweqtaq áhkórapeq kéagowane.

28

Wehenka Pora pó ehwehne.

¹ Áhkórapeq kowéq mi marakó áwíq Márátæ irahwáne. ² Mibeqté kégá ite mehweh aitera kaweraitówe. Ibonsúwana titirúnsabe sega ira paríówe. ³ Poraga irawarí kosiqme sesiqmeue ira pariowe. Ira pariotaq osoronsabe mipi mío wehenká ira kunkúnúwana tueyokéna Porane ayahnkara pówe. ⁴ Wehenka wene ayah péna pahtiwara mibeqté kégá tagéra seye náhenéra, Mi anímé wehuke subiq suo anípómo. Íre wánínkinsabé we ahbabáq ani púana amahnága pukinkehe uwe.

⁵ Uwana wene ayahnkara kóbiq kóbirúwana wehenka iraipéq megúwana Pora peh míowe. ⁶ Peh míowara sega áwénunéra iwíáhéra, Wene ayahnkara muinabomo. Aunúnkaq márunsurahéna pukinabirapómo iwíáhuwe. Íre wahto tanáhráq áwénunuwana sene iwíáh íre aiq pútaragúnsabe sega mó iwíáhéra, We manikápómo iwíáhuwe.

Awahre koré kaweragú ehwehne.

⁷ Mi marakórápéqté wáhnáh ání wenáwíq Púbíúsæ. Mitaq wene marakó wahtotare. Wegá ite mehweh aintena wene nahtapeq apahtárórâq kawerue kirabo aitowe. ⁸ Wenabo

osorosorú awahréena puriq puriqkakarúwe. Awahreúwana Poraga weba séna púreréna wene ayahnkaratáté táhtorowana kaweragúwe.

⁹ Kaweragúwara moke mi marákórápéqté kégá minayabe írówara moke awahre kégá Poraba suwana púreraritowana kaweragúwe. ¹⁰ Mibeqté kégá ménsámehnsá pehipi náí náinuwe. Itega mi marákóráq apahtáro íó méq suanehe owanaraq moke iuwahbeh naneq ménsáméhnsá sípiipéq sáharagehéera náíúwe.

Poraga Aroma suwahpeq pokú ehwehne.

¹¹ Árékásántaría suwahpeqte sípi ópeq tanáhráq mitaq sípi kagairabeq kowe. Sípi abiahtapeq se ábárahrené siyahqno tahnsa náneq píkísah kowe. Mi abárahrewé péhe mániká áwíq Súsine ahnínkáwáráree. Apahtáro íó itega mi marákóipéq méq mi sípi kékeweq pokowane. ¹² Mó marákórápéq pokue Sírakíúsa suwahpeq apahtaróráq kowíahwane. ¹³ Mitaq sueq sípi kékeweq pokue Áregíúma suwahpeq pokowane. Mó wehekáh sípi anehepeqte sóírírúnsabe mitaq sueq apahtaróráq sípiipéq Pútéori suwahpeq kowíahwane.

¹⁴ Mitaq Sísa tagariáh ké méra, Iteba kaegaeoro unsabe abapete téhtaréráq seba kowíahwane. Mitaq sueq ahtapeq pokue Aroma suwahpeq konehe íwíáhowane. ¹⁵ Aroma suwahpeqte Sísa tagariáh kégá, Porarehga áhníbórá seneherawoe u ehwéh irera táhmaro kega ahtapeq sure máhkétirapéq áwíq Ápiúsa séra mitaq íwénunuwe. Mitaq kaegaeo nah apahtáro korabeq íwénunuwe. Poraga sutaq se tagéna wene arupipeq eyoyóena Manikánsabe iwíáh íwíáh atowe.

¹⁶ Itega Aroma suwahpeq kowíahwanaraq sega Pora íre karábúsiipéq móatera peh wewene nahtapeq móátówe. Wereq peh morá we wahnahnú sontiá ánínseqka kaegaeuye.

Poraga Aroma ke kaweq ehwéh teriu ehwéhne.

¹⁷ Wegá mitaq ména apahtaróráq mibeqté Asiu kené wahnah keyábé síáhrabúwara suwe. Webá suwana sensabé, Nánuwahraho, Asiu ke íre ahbabáq arítaráuge. Iteriborehne sansá íre anterutaugé. Se íre ahbabárarítaráugarawe Sarúsarama suwahpeqte Asiu kégá íné táhtoqme Aroma kebá móintárówe. ¹⁸ Aroma kégá néne ahbabáqsabe kabaréra kase-naintárówe. Kasenaintera se ahtebome íné íre pukorahi ahbabáruunsabé sega, Soraq auwanéhe urowe.

¹⁹ Soraq auwanéhe urowara Asiu kégá anotah ahqáho arítárówe. Anotah ahqáho arítáronsabé ínéga mahraréna, Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagéna teinkéhe uraugé. Minayabe suraugé. Séna nánuwahrah Asíú keyábé ehweh aritanieéna íre suraugé. ²⁰ Ite tagéna mah

ehwéh teinieéna íáhrabuge. Marakóipeq tuina anímé ite Asiu kegá áwénunona anímé wensabé aiq pútare atóge. Minayabe karábúsiipeq míóge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéqté kegá are éhweh pahsí íre sehiranue íátówe. Mahtaq suro Asiu kegá arega ahbabárire íre teíátówe. ²² Mah marákó marákórápéqté kegá Sípane sánsá íre kaweq sansáne tei teinurowe. Minayabe arega teiena ehwéh iraneheqmúne uwe.

²³ Seyega iwíáhu wehekáh Porane nahtapeq áhnte kegá weba suwe. Suwana wega moke mi wehekáh Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriuwe. Segá Sísa éhweh irageheéna wega Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené sehírankakaq sáhnsahwe síwáhnorúwe.

²⁴ Síwáhnorúwara táhmaro író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara mó kegá íre aiq pútare atówe. ²⁵ Segá íre peh morá iwíáhuwana pokonehera utaq Poraga mahraréna, Manikáne Awanka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáia iwíáh atowana wega itene igaqnaréhyabe mahraréna,

²⁶ Mah ke korerio. Korerie, Itene íahrega áhnte tanáhráq ireqmé íre kawerue íahtebahwe. Itene iuranka áhnte tanáhráq tagéqmé íre kawerue íahtebahwe korerio.

²⁷ Sene iwíáh págege agirara sene siahrrate ireyabe suwahrieh puara sene siahre parokirara sene siura aiq pigire. Segá ireyabe íre suwahriehtaq tahirímé sene siahre iréra siura tagéra kawerue siahtebah irino. Íahtebahtaq tahirímé ínéba surowana kawerarító irino. Íné Manikánka aiq iraruge úwe teriuwe. (*Aisaia 6.9-10*)

²⁸ Poraga Áísáiane ehweh teriena mó mahraréna, Ite mina tahnsano puana Manikáne Awanka iwíáh ato ehwéhnká aiq pútagaire. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarite ehwéh nahnso ke korerio aintéhre. Nahnso kegá kawerue iratiagehe. Minayabe ahtebahro úwe. ²⁹ Poraga Aroma suwahpeqte Asiu ke mi ehwéh aiq teriuwe. Teriuwara Asiu kegá seye ehwehéra pokuwe.

³⁰ Poraga mitaq téhtaré ópéq ména wewega mó iotáq mó iotáruwe paiqma paiqmaru nahtápéq míowe. Wene nahtapeq su keyábé kawerue mehweh aritena ³¹ Manikánka wahnahni ehwéh teri terinúwe. Teriena itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh pahsuqme síwáhnorúwe. Síwáhnorúnsabe Aroma wahnah kegá íre ahqáho atówe.

Aroma Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Aroma suwahpeq mewena mibeq Sísa tagariáh ké móriuwe. Mah pahsí áwahewé mahraréna, Ite moke ahababáq ke míone. Mósísiga miraoro ú ehweh sehgiunaga ite íre kaweritahráhire. Itega kaweq arámbéhriúnaga moq íre kaweritahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atonaga wega ite kaweritena oganúq itahráhire. Manikáne Awanka Sísansabé aiq pútare atáh ké séhréh aritena kaweq sansá miraoneheqmúne íwiáh aritena ahriahri sereq mía míaire. Poraga mah ehwéh Aroma suwahpeq Sísa tagariáh ké náriu pahsíépéq sehiranúwe.

Aroma suwahpeqte ké siu pahsíe.

Poraga wene arambehriyabé teriu ehwéhne.

¹ Íné, Pora Sísa Karáhéne arambehriu aní múge. Manikáne ehweh korerinkeheéna omaq intena eqmaq núwátáire.

² Naho naho Manikánka omaşa éhwéh wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara áwahe pukúépéq sehiranuwe. ³ Omasa éhwéhmé wenahni, itene Wahnah Sísa Karáhé éhwehne. Sísave wehukení úkúnsabe anotah wahnáh aní, Tébiti kahnáh anínéna ⁴ we pukútaq Manikánka págege sansánue iriwe oganúq atowe. Oganúq atonsabe Manikáne Awanka ite sokigi aitéhmé we Manikáne ahninkáwá wíre. We Sísa Karáhé itene Wahnahne.

⁵ We nahnso kereqne Wahnah míankeheéna Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega íné nahnso kebá eqmaq núwátáire. Mó kehiná mó kehinánká Sísansabé aiq pútare atera wene ehweh sehgiheheéna kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ⁶ Ite moq Sísa Karáhéne animári míageheéna omaq itena íáhraburaire. Íáhraburairaq ite Sísa kэрáhwe.

⁷ Aroma suwahpeqte Manikáne animáрино, íné Porane ehweh íráhro. Manikánka itensabé arutaboiraitena wene animári míageheéna íáhraburaire. Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Aroma ke ehweh koreriyeabe awahbo ehwéhne.

⁸ Téhwe teiéna ehwéh íráhro. Itega Sísa Karáhéne ehweh kawerue sehgiómé áhnte kegá íráhwe. Minayabe ínega ite ómi niahreraq matawéna Sísa Karáhé áwirue Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. ⁹ Sísa Karáhé éhweh teri terinéna Manikáne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna mirauge. Manikánka tagariéhmé íné íre túbáh agia ¹⁰ itensabé ahriahri púreraitóge. Ite tagéyabe

nuwahbehre. Minayabe Manikánsabe págegeue púreruge. Púreréna mahraréna, Aroma kebá pokiniboq pokúno ainte séhréh ainto ue púreruge.

¹¹ Itene irupipeq págegeinkeheéna Manikáne Awanka séhréh aitahráhire. Wega mirainkeheéna iteba sure séhréh aiteyabe nuwahbehre. ¹² Ínéga Sísane ehweh kawerue sehgiúnsábé itega íné tagehrataq itene iru kawerinae. Itega moq Sísane ehweh kawerue sehgiónsábé tagahnaraq nirume kawerinae. Minayabe moke irupipeq eyoyóinae.

¹³ Néne iyahnabo anímáríno, teiéna ehwéh iahtebagehboq íráhro. Áhntetaq iteba pokinieuraútaq íre pokorahuraúge. Sísane ehweh teriátáútaq mó nahnsó kégá aiq pútare atera sehgiówe. Ite moq aiq pútare ateq sehgiégeheéna teieyabe nuwahbehre. ¹⁴ Manikánka ómi korerio urainsabé Káríki kereq íre Káríki kereq ahtebah kereq múguwahgu kereq teri terininie. ¹⁵ Itega moq Sísá éhweh irageheéna ite Aroma suwahpeq miáh ké koreiyeyabe nuwahbehre.

Kaweq ehwéhme Manikáne págegeorahi sansánsábé tei éhwéhne.

¹⁶ Manikánka Sísane kaweq ehwéhnsábé ómi aiq pútare atáh ké kaweraritéhre. Minayabe mi ehwéh terieyabe íre niye-hitehre. Maniká págege aní púana séhréh aitahráhinsabé ite koreiyeyabe nuwahbehre. Téhwe Asiu kegá mi ehwéh írówara anehe nahnsonka írówe. ¹⁷ Wehukega Sísane ehwehnsabé aiq pútare atáhtáq Manikánka kaweraritena sensabé, Ite kaweq-taq miáhwe aritéhre. Íre wehukega arambehriónka peh morá wensabé aiq pútare atáhnká kaweraritéhre. Mi kaweraritéh sánsámé Manikánka aiq sokigi aitéhre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wensabé aiq pútare atáh keyábé, Kaweqtaq miáhwe aritéh púara se oga mía míañoneherawoe ire. (Habakuk 2.4)

Maniká auwera múguwahgu ke úko ehwéhne.

¹⁸ Manikánka íópeq ména wene áyáteh naneq sansá sokigi aíre. Ahbarera ahkaragára kené ahkaragáraga Manikáne aiq pútaq sansánsábé ahqáho atáhwe. Ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq abiahnsanéna kamah arinkéhe. ¹⁹ Maniká wewega wene sánsá tábúsoqme sokigi aríatái puara wehukega tagariahrahowe. Tagariahrahonsabé wene sánsánsábé ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq kamah arinawire.

²⁰ Naho naho Manikánka mah marákó marákó mirarowe. Wega kaweqtaq mía míañe moke miraro mensáméhnsá ábóraq marowe. Amahnága minawari kéhrara wehukega taga tagao puara wene sánsá tagariahrahowe. Tagéra

iwiáhorahome Maniká webataq Manikánéna ahriahri págege aní mía míaire. Minayabe mi ahabábáq kégá Manikánsabe, Arene sánsá peh kopípéq kéhre íre irarerahowe. Írakaumo.

²¹ Segá Maniká tagarawéra wensabé, Are Maniká Iteribo wóne íre owe. Arensabé iwiáh iwiáhonehqmune íre owe. Wensabé kaweróne íre atáhwe. Minayabe se múguwahgu agéra tábúsoqme iwiáh íre iwiáhia peh sunkíkírabeq míáhwe. ²² Ite ahtebia ké úne éra saiyoéra múguwahgu ke úkowe.

²³ Manikánka anotah aní ména ahriahri mía míairara wehuke íre mía míaoewe. Maniká auwera abehq náneq wehukéni awankátate kuruqme mirarera minawarinsábé iwiáh iwiáh atáhwe. Kabarame ménkámehnkámé karahrabahme abehq náneq awankátate kuruqme mirarera, Itene manikáne éra minawarinsábé iwiáh iwiáh atáhwe.

Ómiga ahabábáq aruqaruro ke wóe i éhwéhne.

²⁴ Segá mirao puana Manikánka se suena áwé tagehrara sene sirupipeq sirutaboiro ahabábáq mira aruqaruowe. Wahba sobaruqnahbaruronsabé ahabábárowe. ²⁵ Manikáne aiq pútaq sánsá suera péhepehe iwiáhéra wene sánsá íre sehgiówe. Maniká moke náneq miraro anínsábé íre iwiáh iwiáhia peh Manikánka miraro naneqmarinsabé iwiáh iwiáhowe. Manikánka moke náneq miraro puq wensabé iwiáh iwiáh atonawe kaweq sánsáne. Ai q pútaq míre.

²⁶ Segá mira áhabábáronsabé Manikánka se suena áwé tagehre. Áwé tagehrara sega áhnte íre mirao naneq miraéra ahabábáq aruqaruowe. Ahrononká sensuwehqso suera síwáhu ahréroné sinonka sobaruqnahbaruowe. ²⁷ Wehga moq sene ahroero suera síwáhu wehné sinonkansabé sirutaboiréra sobaruqnahbaruowe. Mi sánsámé anotah siyehiteh sánsánirara pehipi mira aruqaruowe. Segá mira áhabábáq aruqaruro puana sene iwiáhwé sene sinonkame íre kaweragire.

²⁸ Segá Manikánsabe iuwahriehre iwiáho puana Manikánka se suena áwé tagehrara sega ahabábáq iwiáhéra íre mirao naneq miraowe. ²⁹ Sene sirupipeq áhnte ahkaragáarakáq ahabábáqkakaq kéhre. Áhnte mensáméhnsánsábé sirutaboiro ke wóe. Íre tábúsoréh sánsáno ke wóe. Ebehyabé suwahbeh ke wóe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki ke wóe. Wehuke subiq sueyabe suwahbeh ke wóe. Se tobeh aruqaruro ke wóe. Se péhe éhwéhne mó kené ménsámehnsá meweo ke wóe. Mó ke íre kawerarítáh ké wóe. Síehruru aruqaruro ke wóe.

³⁰ Mó keyábé péhe éhwéh arítáh ké wóe. Manikánsabe suwahrieh ke wóe. Aboawah weh áhréyábé abehq éhwéh

arítáh ké wóe. Se saiyoéra seye síwíq pankeráh ké wóe. Ahbabáq áhwárah ke wóe. Sinoibone ehweh anterúáh ké wóe. ³¹ Se múguwahgu ke wóe. Itega miraoneheqmúne e ehwéh anterúáh ké wóe. Sensuwahrahyabé íre suwahbeh ke wóe. Mó keyábé iuwahriehre éra íre séhréh arítáh ké wóe.

³² Manikánka mina tahnsa pukorahi ahabábáq aruqaruro ke kamah arinawire. Segá minayabe irera anetaníbo íwíáhowe. Anetaníbo íwíáhéra mira ahabábáq aruqaruréra mina tahnsa áhbábáro keyábé kawerowe aritera iwíáh iwíáh arítáhwe. Manikánka moke mina tahnsa áhbábáq ké anotahtaq kamah arinawire.

2

Manikánka ómi kené arambehri tagéna sainsuahna ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, ite iwíáhome mi ahabábáq ké íre kaweq ke wóe éq peh ite kaweqtaq mía míaúne iwíáhowe. Aneqsabé mira iwíáhoo? Itega moq mi ahabábáq mira aruqarurowe. Se ahababáq ke woe eme iteitensabéákáq mirarewe. Itega moq mi ahabábáq mirao puag iteitensabéákáq mirarewe. Minayabe, Ómi itega kaweqtaq mía míaúne íre irarerahowe.

² Ite tagarionawe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mina tahnsa áhbábáq ké ehweh aritena kamah arinawire. ³ Se ahababáq ke woe iwíáhéq itega moq mi ahabábáq mirao mino? Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite íre kamah ainawire iwíáhoo? Ahqáho. Wega moke ahababáq ke monseráhnue kamah ainawire.

⁴ Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Íwénunéna íre apubúue kamah aíre. Minayabe, Anetaníbo. Pehipi ahabáronene iwíáhoo? Itene ahababáq sansa sueq wene sánsá sehgihehéna Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Minawé íre ahtebaho?

⁵ Itene ahababáq sansa íre sueq peh píribahriéq, Ite iuwahbeh sansá miraoneheqmúne iwíáhonsabé itene ahababáq áhnte aginae. Áhnte agirana Manikánka ehweh aitahna tanáhráq tábúsoqme iwíáhéna anotah kamáh ainawire. ⁶ Wega wehukene arambehri agehmarena ehweh aritena sainsuanawire.

⁷ Mó kegá Maniká míéhrabeq téhrehabeq pokéra we tahnsá méyabe suwahbehre. Manikánka sensabé, Kawerowe ariteyabe suwahbehre. Ahriahri oga mérapeq pokéyabe suwahbehre. Mina tahnsa suwahbeh kegá kaweq sansá mira aruqarurirataq Manikánka oganúq sitankéhe. ⁸ Mó kegá peh seyene iwíáh mira aruqarurowe. Segá aiq pútaq sansá íre sehgiira peh ahababáq aruqaruro puana Manikánka mi keyábé anotah abíáhnsá aritena kamah arinawire.

⁹ Manikánka moke ahabábáq ke kamah arinara síerinayabé uwo uwo oneherawoe. Téhwe Manikánka ahabábáq Asiú ké kamah ariena anehe ahabábáq nahnsó kéákáq kamah arinawire. ¹⁰ Manikánka kaweq sansá mira aruqaruro keyábé, Kawerowe aritena siru ukiq sitena, Néne téhrehabeq kíóro. Anotah anímárí míagehe aritankéhe. Téhwe wega kaweqtaq miáh Ásiú keyábé mirareritena anehe kaweqtaq miáh náhnsó keyábé mirareritankéhe. ¹¹ Manikánka moke mi kené arambehri agehmarena tábúsoqme iwíáhéna saraqmarena sain-suanawire.

¹² Nahnsó kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh siahrrerate íre irera sega ahababáronsabé iraipéq pokigehe. Asiu kegá Mósísine ehweh irera ahababáronsabé Manikánka Mósísiga sehgióro ú ehwehnká irarúnserahnue ehweh aritena kamah arinawire. ¹³ Asiu kegá Mósísine ehweh sene siahrrerate íráhwe. Minayabe Manikánka mi keyábé, Ite kaweqtaq miáhwe pehipi irareritankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Peh morá moke mi ehwéh sehgió keyábé, Ite kaweqtaq miáhwe irareritankéhe.

¹⁴ Nahnsó kegá mi ehwéh siahrrerate íre irera pehipi sehgiónsábé sirupipeq kaweq sansá ahtebahwe. ¹⁵⁻¹⁶ Mi ehwéh íráhnsábé sehgió? Ahqáho. Manikánka sirupipeq kaweq sansá aritéhnsábé sehgiówe. Segá ahababárotaq sirupipeq umeh agirara kaweqtaq miáhtáq sirupipeq eyoyó agire. Ínéga kaweq ehwéh teiúmé Manikánka Sísa Karáhénsabe, Wehukene sirupipeqté épéráhpéro sansánsábé sainsuo atéhre. Minayabe Sísa tuína tanáhráq wehukene sirupipeqté sánsánká seye sain-suankéhe.

Asiu kegá Mósísine ehwehnka séhréh aitankéhe iwíáho ehwéhne.

¹⁷ Itewe árahoo? Ite Asiu anímárí múne éq Mósísine ehweh sehgiune éq ite Manikáne animárí múne irare irareowe. ¹⁸ Maniká awahbeh sansá tagarione éq Mósísine ehweh aiq irone éq minayabe ite tábúsoqme iwíáhorahúne ewe.

¹⁹ Ite iwíáhome itewe Manikáne ah íre tagaríah ké sokigiúna anímárí múne iwíáhowe. Sunkíkírirabeq miáh ké kawerue nogigeheéq ite sene kánéq tahnsa míone iwíáhowe. ²⁰ Áhwára áhwára ke kaweraritone iwíáhéq káriq anímárinseq íre íráh kéreq síwáhnorúne iwíáhowe. Mósísine ehweh matawéq aiq moke iahtebóna puaq mi arámbéhrí miraorahúne iwíáhowe.

²¹ Itega mó ke síwáhnoréq mina síwáhnoro ehwéh aneqsabé itewe íre sehgió? Itega mó keyábé, Aebóiyeho eme aneqsabé itewe aebóo? ²² Itega mó keyábé, Mó kené ahre abariyeho eme aneqsabé itewe mó kené ahre abarioo? Itega mó keyábé, Abehq náneqsabé manikáne ateq iwíáh iwíáh atého eme itewe

aneqsabé péhepehe manikáné árótu nahtápéq kéh náneqmarí aebóo?

²³ Itega iteitene íwíq pankereq Manikánka sehgióro i ehwéh teri terinome itewe aneqsabé mi ehwéh anteruahó? Mirairataqmé Manikánsabe éhruru atáhwe. ²⁴ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Itega ahbabárirataq nahnso kegá tagéra Manikánsabe éhruruorahowe ire. (Aisaia 52.2; Esekiel 36.20-23)
Mina onserah itega Manikáne ehweh anterúáhnsábé tagah kegá wensabé éhruruowe.

Íre síú amurúruáhnsábé Asiu keúra míáhwe i ehwéhne.

²⁵ Ite Asiu kegá íú amurúruueq Manikánka sehgióro i ehwéh sehgiónaraq aiq kawerire. Wene ehweh anterúáh Ásíú kéwé nahnso ke síú íre amurúruáh ké tahnsa úkowe. ²⁶ Síú íre amurúruáh kegá Manikáne ehweh sehgiótáq wega sensabé, Ite Asiu keúra tahnsa míáhwe arítáhwe.

²⁷ Ite Asiu kewé íú amurúruona kewé Manikáne ehweh kéhraq íre sehgiówe. Minayabe nahnso ke síú íre amurúruáh kegá wene ehweh sehgiótáq ite Asiu kegá minayabe tagéq íre kawerurone íwíáhigehe. ²⁸ Asiu anínurame insebo? Peh morá wene áú amurúrutai aní Asiu anínura mire íwíáhoo? Írakaumo. Íre minayabe Asiu anínura míéhre. ²⁹ Íre peh síú amurúruáh sánsá miraonka Asiu keúra úkowe. Íre púkuipéqté éhwéh íráhnká peh morá Manikáne Awanka wehukene sirupipeq sogiqtaté tahnsa amurúruéhnká sirupipeqkákqkákq sene iwíáhipeqkákqkákq kawerarítéh ké Asiu keúra úku úkuowe. Íre wehukega peh Manikánka mina tahnsa keyábé, Kawerowe arítéhre.

3

Manikáne sansá peh kaweq sansáne i ehwéhne.

¹ I te Asiu kené sánsánká nahnso kené sánsá kiotaikiro? Íú amurúruue sansa miraonsabé aneq kaweq naneq kanabo? ² Manikánka áhnte kawéq náneq ite Asiu ke náí náínúwe. Téhwe Manikánka wene ehweh ite Asiu ke teiena, Néne sánsá auráq matíáhro aitowe.

³ Mó Ásíú kegá Manikáne ehwehnsabé íre aiq pútare atówe. Íre aiq pútare atónsabe Manikáne ehweh abehq úkiro? ⁴ Írakaumo. Peh aiq pútaq ehwéh kagaire. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserahnéna,

Arega iraréna ehwéh aiq pútaraginkehe. Aiq pútaragínara wehukega tagagehe. Wehukega ehweh atéhrataq arega se kiotaikinkehe ire. (Buk Song 51.4)

⁵ Wehukega iwíáhue iraréra, Itega ahababárúnaga Manikáne tábúsoréh sánsá ábóraq máréhre íwíáhowe. Mira íwíáhéra, Minayabe Manikánka kamah ainawe we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe. Mah iwíáhwé peh wehukene iwíáh wíre. Ite mina tahnsa íwíáhonehknono? ⁶ Ahqáho. Írakaumo. Mi iwíáhwé peh abehq íwíáhe. Manikámé áhwára áhwára iwíáhi aní tahirímé wega mah kehiná kéhíná íre tábúsoqme ehweh aitéh irino.

⁷ Wehukenínká mó iwíáhue iraréna, Ínéga péhe éhwéh irarunka peh Maniká aiq pútari aní míre ue ábóraq máréhre íwíáhire. Iwíáhéna, Minayabe néne péhe éhwéh íráh kégá Manikánsabe iwíáh íwíáhigehe ewe. Mira íwíáhéna, Wega néne ahababáqsabe ehweh aintahnawe árahinsabébo? Ehweh aintéhmé we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe.

⁸ Mina tahnsa íwíáho kegá, Pehipi ahababáronehe ewe. Ahqáho. Manikánka mina tahnsa íwíáho keyábé ehweh aritena kamah arinawire. Kamah arinawe ábéranawire. Mó kegá péhenéra, Íné Poraga mahraréna, Itene ahababáqka kaweq sánsá ábóraragire éna minayabe pehipi ahababároneheqmúne síwáhnorire ewe. Írakaumo. Mi kewé péhe éhwéh aintáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní íre míéhre i ehwéhne.

⁹ Aneq iwíáhonehknono? Nahnso kegá ahababárowaqme peh morá ite Asiu ke kaweqtaq míone íwíáhoo? Ahqáho. Írakaumo. Ahababáqka ite Asiu kereq nahnso kereq ite ómi saiqnariéhre teiú mino? ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweqtaq mía míao ke míaho?

Írakaumo, Íre míáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní írakaunuránowe.

¹¹ Maniká awahbeh sánsá sega íre ahtebahwe.

Wensabé iuwahriehre éra we íre anebahrowe.

¹² Ómiga Manikáne ahme aiq súáhwe.

Suera moke abehq ke úkowe.

Kaweq sánsá mirai anímé mó morá írakaunuránowe.

¹³ Sirupipeqté éhwéh íre kaweq ehwéh púara

pusa ké karesa kúnkúninserah ke wóe.

Sene áwéhipeqté péhe éhwéh kisuq kisurowe.

Wehenka wehuke pehtaq pukorahi naneq wehukene
sinonkapipéq sítéhnserah sene péhe éhwéhnká wehuke
íre kaweraritéhre. (*Saveman 7.20; Buk Song 5.9, 14.1-3, 140.3*)

¹⁴ Sega ehbo ehwéhnkákáq tobek ehwéhnkákáq
irare irareowara mó kené sirupipeq umeh arítáhwe. (*Buk
Song 10.7*)

¹⁵ Sega mó ke peheráhnue subiq suq subiq surowe.

¹⁶ Pokorabeq mibeqté ké ahababáq aritera

íre kawerarítáhwe.

¹⁷ Mó kereq morá íwíáhue mé sansa íre miraowe.

¹⁸ Manikánsabe íre áhreowe ire. (*Buk Song 36.1; Aisaia 59.7-8*)

¹⁹ Mósísine ehwehme ite Asiu kegá moke sehgigeheéna Manikánka mi ehwéh iuwe. Iuwaqme íre sehgioráhúne. Minayabe ite tábúsoqme sehgiune íre irarerahúne. Ite tagarionawe Manikánka itereq mah kehiná kéhínánseqne ahbabáqsabe ehweh aitanawire.

²⁰ Mósísine ehweh anteruonayabé Manikánka, Ite kaweqtaq miáhwe íre aitankéhe. Minayabe wehukenínká, Íné Manikáne ehweh aiq tábúsoqme sehgiúge irarerahiro? Ahqáho. Írakaumo. Moke mah kehiná kéhínánká mi ehwéh anteruona puaq ite ahbabáq animári múnne tagarawéq mi ehwéh íre irarerahúne.

Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh ánímé peh kaweqtaq miéh áníne i ehwéhne.

²¹ Manikánka Mósísine ehweh sehgió keyábé, Ite aiq kaweqtaq miáhwe teriro? Írakaumo. We mó sansánire. Amahnága mi sansá ábóraragirana wega itensabé, Ai q kaweqtaq miáhwe irarerahire. Mi sansánsábé Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqka aiq iraruwe. ²² Mi sansámé mahraréna, Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritena aiq kaweqtaq miáhwe aritéhre. Asiu kené mó ah, nahnso kené mó ah írakaumo. Manikánka Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhéna peh aiq pútare atáh keyábé kaweraritena kaweqtaq miáhwe ire.

²³ Ite moke mah kehiná kéhínánká ahbabárurauna puaq Manikánka kaweqtaq mía míainserah ite kaweqtaq íre mía míaorahúne. ²⁴ Sísa Karáhéga itene ahbabáq paiqmaro púana Manikánka séhréh aitena wáh insahwé aitena itensabé, Ite kaweqtaq miáhwe aitéhre.

²⁵ Naho naho Sísa íre tutaq Manikánka ahbabáq ke síwénunéna mi tanáhráq íre apubúue kamah ariuwe. Wega wenahni eqmarowana Sísa pukútaq wene korahqtaté wehukene ahbabáqsabe paiqmarowe. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritéhre. Mina ireq Maniká anotah kawéq áníne íwíáhúne.

²⁶ Manikánka miraúnsabe amahnága itega, Maniká tábúsoréh áníne tagarione. Wega moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritéhre. ²⁷ Minayabe ite itensabé iwíáh íwíáhonehnkono? Írakaumo. Iteitega Mósísine ehweh tábúsoqme miraúnayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq miáhwe aitehro? Írakaumo. Peh morá Sísansabé aiq pútare atona puana itensabé, Ite kaweqtaq miáhwe aitéhre.

²⁸ Manikánka Mósísine ehweh tábúsoqme sehgi ánínsábé, Are kaweqtaq míahne atehro? Írakaumo. Ite tagarionawe peh wenahninsábé aiq pútare atéh ánínsábé, Are kaweqtaq míahne atéhre. ²⁹ Manikámé peh morá ite Asiu kené Manikápo? Írakaumo. We moke ite Asiu kereq nahnso kereqne Maniká míre.

³⁰ Maniká peh morá ánínéna ite Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhíre. Ite Asiu kereq nahnso kereqka wensabé aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³¹ Minayabe Mósísine ehwehnsabé abehq éhwéh míre éq anetaníbo enehnkono? Ahqáho. Íraukaumo. Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atona puq Mósísine ehweh kaweq éhwéhne págegeue irarúne.

4

Manikánka Ébáráhma kaweqtaq míéh áníne ú ehwehne.

¹ Ébáráhmawe ite Asiu kené igaqna míowe. Wensabé aneq iwíáhonehknono? ² Ébáráhmaga kaweq arámbéhriúnsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atoo? Írakaumo. Wene arambehriyabé Ébáráhma kaweqtaq míahne atotaq tahirímé wewensabé iwíáh íwíáhú irino. Íre wega arambehriúnsabe peh morá Manikánka miraúnsabe Ébáráhmaga wewensabé íre iwíáh íwíáhorahúwe. ³ Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka teawu ehwehnsabé Ébáráhmaga aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe ire. *(Stat 15.6; Jeremaia 2.23)*

⁴ Arambehri anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Wegá arambehrii puana wene wahnahnka ápeq áwíre. ⁵ Wehukenínká wewene arambehriyabé íre iwíáh íwíáhia peh ahbabáq ke kaweraritahráhi anínsábé aiq pútare atéhrana Manikánka mi anínsábé, Are kaweqtaq míahne atéhre.

⁶ Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe arito keyabé Tébitiga naho naho iraréna iwíáh íwíáhúwe. Íre sene kaweq arámbéhriyabé kaweraritowana iwíáh íwíáhúwe. ⁷ Minayabe Tébitiga Manikáne púkuipéq naho aiq sehiranue mahraréna, Manikánka sene ahbabáq kaqsuena kaweraritéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh íwíáhowe.

⁸ Itene Wahnahnka sene ahbabáqsabe íre ehweh aritéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh íwíáhowe úwe. *(Buk Song 32.1-2)*

⁹ Manikánka kaweraritéhrara sirupipeq eyoyói kewe peh morá síú amurúruáh Ásíú kébo? Ahqáho. Íre sebatare.

Manikánka síú íre amurúróó nahnsó kéreq moq kawer-aritéhrara sirupipeq eyoyóire. Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe teiewóge. ¹⁰ Ébáráhmane áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Árahtaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atowe.

¹¹ Wene áú íre amurúruotaq Ébáráhmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ato púana wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe. Kaweqtaq míahne atonsabe mó ke sokigi arinkeheéna anehe Manikánka Ébáráhmansabé, Áú amurúruo atowe. Minayabe Ébáráhmaga Manikánsabe téh aiq pútare ato púana síú íre amurúrusa peh moke aiq pútare atáh kéné sinahbúwá úkirana Manikánka sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aritéhre.

¹² Asiu kegá pehipi síú amurúróáhmé Ébáráhmawe sinahbúwábo? Írakaumo. Ébáráhmane áú íre amurúróotaq wega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atowe. Aiq pútare atowara wega aiq pútare atáhnserahno kewé Ébáráhmawe sinahbúwá míéhre.

Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atéh éhwéhne.

¹³ Manikánka Ébáráhmareq wene anahwaréhreqsabé, Mókakewe itega mah marákó marákó awaq miagéhe teriuwe. Segá Mósísine ehweh kawerue sehgiúnsabe teriuwo? Írakaumo. Segá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ató púana wega sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aritena awaq miagéhe teriuwe.

¹⁴ Peh Mósísine ehweh kawerue sehgió kégá awaq miáhtáq tahirímé Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáh ké íre awaq míówana Manikánka mirainauge ú ehwehmé abehrúki irino. ¹⁵ Manikánka Mósísine ehweh anterúáh ké kamah arinkéhe. Nahnsó kegá Mósísine ehweh sene siahrrate íre írátíáhwe. Minayabe itega mi keyabé íre ehweh aritahráhu.

¹⁶ Manikánka Ébáráhmareq moke wene anahwaréhreqsabé iwíáhéna, Séhréh ariteyabe níre éna ínégá mirainauge úwe. Mirainauge ú púana wensabé aiq pútare atáh ké kawer-aritankéhe. Manikánka peh morá Mósísine ehweh sehgió ké kawer-aritankého? Írakaumo. Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atonserahno kereq moq kawer-aritankéhe. Ébáráhmawe ite Manikánsabe aiq pútare atona kené iteinahbúe. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnsabé aiq mahraréna,

Ínéga miraunka arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe íre.

(Stat 17.5; Aisaia 48.13)

Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atotaq Manikánka tagéna wensabé aiq pútare atáh kéné sigaqna míankehe atowe. Ébáráhmaga aiq pútare ato anímé we Manikánéna pusa ké oganúq sitena íre kéh náneq ábóraq kahno atéhrana ábóraragire.

Ébáráhmaga Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

¹⁸ Manikánka wensabé, Arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe úwana Ébáráhmaga aiq pútare atena áwénunúwe. Manikánka, Arenanahréh áhnte míagehe atonsabe Ébáráhmaga mi ehwéhnsábé aiq pútare atena áwénu aruqarurúwe.

¹⁹ Aiq pútare atena áwénu aruqaruréna peh íregárita q ópéq 100 opéq míonsabe naho korééna wene anonka taropagúwe. Wene ahre Sárahwé orení úkúnsabe wega ani íre maqmi-ahráhuwe. Minawé Ébáráhmaga tagéna, Manikánka tení éhwéh péhe éhwéhpómo íre iwíáhúwe. Írakaumo. Mira íwíáh íre iwíáhia peh aiq pútaq aginawire éna áwénunúwe. ²⁰ Áwénunéna árahinabomo íwíáh íre iwíáhia peh teawu ehwéhnsábé aiq pútare ato puana págegeue ambubu atawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

²¹ Iwíáh iwíáh atena, Manikánka moke miraorahi aní púana wega teniátái ehwéh aiq pútaraginawire iwíáhéna áwénunúwe.

²² Ébáráhmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe.

²³ Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne ato ehwéhmé íre peh morá Ébáráhmansabé sehiranúwe. Írakaumo.

²⁴ Itensabéákáq teíre. Sísa itene Wahnah pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atowe. Itega oganúq ato anínsábé aiq pútare atáhnaraq wega itensabé, Kaweqtaq míahwe aitankéhe.

²⁵ Sega Sísa subiq suaneherataq Manikánka mi ke íre saiq-naritowara subiq súówana itene ahabáqsabe putiowe. Ite kaweraitankehéna Manikánka we iriwe oganúq atowe.

5

Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míah ké wóe ú ehwehne.

¹ Sísansabé aiq pútare ataráúna puana Manikánka kaweraitena, Kaweqtaq míahwe aítaráire. Wega kaweraitaráinsabé ite insahwé aítana irunukiq ita itaire. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe miraurainka Manikánka irunukiq ita itaire. ² Sísansabé aiq pútare ataráuna puana Manikánka itensabé, Ínéba sero éna séhréh aita itaire. Séhréh aitéhraq Manikánka kaweqtaq mía míainserah itega mókake weba méq we tahnsánue kaweqtaq mía míaoneheqmúne iwíáhúnayabé itene iru eyoyóire.

³ Íre peh morá minayabe iru eyoyóire. Íre kaweragi tanáhráq ebeqme itene iru umeh agire. Mi tanáhráq iwíáhéq, Síसानe sánsá íre sueq peh ambubu atione iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé itene iru eyoyóire. ⁴ Manikáne sansá ambubu atíáhnaga ahababáqsabe ahqáho atahráhu. Ahqáho atáhnaraq wega séhréh aitanawire iwíáhéq wega ite kaweraitanawire éq áwénunúne. ⁵ Áwénunúnaraq íre pehipi áwénunúne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áúwátáiraq ite mó keyábé irutaboirigeheéna wenawanka séhréh arite sansa sokigi aíraq ite íre pehipi áwénunúne.

⁶ Ite ahababáq aruqaruréq kaweqtaq íre míahrahúnana awehraq tanáhráq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna putiowe. ⁷ Tábúsoréh ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabo? Írakaumo. Minawé íre wehukene sánsáne. Anotah kawéq ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabomo.

⁸ Ite ahababáq animárí míaraunaraq Sísa Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowe. Miraú púana Manikánka itensabé anotahtaq arutaboirire ue aiq sokigi aíre. ⁹ Sísa Karáhé putiotaq wene korahq tunsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitena ite anotah sehréh aita aitaéna mókake mó ke ehweh ariténa ite íre ehweh aitanawire.

¹⁰ Ite Manikáne naruo animárí míaraunaraq wenahni putionsabe Manikánka insahwé aitaráire. Amahnága Sísa oga mía míai anínká ite insahwé aitarái kebá ména séhréh aita aitaire. ¹¹ Minawé aiq pútaq ehwéhnsábé iwíáh iwíáhúne. Maniká Iteribonsabé moq iwíáh iwíáhúne. Itene Wahnah Sísa Karáhéga insahwé aitéhnsábé Maniká Iteribonsabé anotah iwíáh iwíáhúne.

Éhrámaga miraúnka puké sansa áhwárówana Sísa miraúnka oga mé sansa áhwáró ehwehne.

¹² Itega tagarionawe naho naho mah marákó marákó ahababáq íre kotaq peh morá anínká ahababáq áhwárowe. Wega ahababárúnka puké sansa áhwárowe. Moke anehe piah ké moq ahababáruonsabé puku pukuowe. ¹³ Mósísiga sehgióro ú ehweh íre irarútaq mah marákó marákóipéqté kégá ahababárowe. Sehgióro ú ehweh íre irarú púana Manikánka mó aniné ahababáq mó aniné ahababáruwe íre iwíáhúwe.

¹⁴ Ahababáq íre iwíáhúwara Éhrámareq wene animárinseq puku pukuowe. Mósísi mío tanáhráqkákáq pukuwe. Éhrámaga Manikánka pehragáhno ú ehweh anteruowara anehe piah kégá moq ahababáre pukuwe.

Éhrámawe anehe sú aniné pikísah tahnsáne. ¹⁵ Éhráma peh morá ání ména o sansa áhwárowana we anehe sú anímé peh morá anínká moq o sansa áhwárowana íre monseráh sánsátaré

wíre. Ahqáho. Írakaumo. Sísane sánsánká Éhrámáne sánsá kiotaikire. Éhrámaga ahbabárúnsabe wereq moke mó kereq puku pukuowe. Sísá Karáhéga áhnte ke séhréh aitanieéna itene ahbabáqsabe putiowe. Putionsabe Manikánka itensabé arutaboireéna séhréh aitena oganúq ítéhre.

¹⁶ Oganúq ítéh sánsámé Éhrámaga ahbabáru sansámé íre peh morá sánsáne. Ahqáho. Írakaumo. Oganúq ítéh sánsánká ite kaweraitehrana Éhrámaga ahbabárú sansánká ite ano-tahtaq íre kaweraitéhre. Éhrámaga peh morá ání ména ahbabárúnsabe Manikánka ite ómi kamah aiuwaq pukorahúne. Áhnte ahbabárowana Manikánka o sansanue oganúq itena itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre.

¹⁷ Peh morá ánínká ahbabárúnsabe ahbabáqka áhnte wehuké saiqnaríéhrra puku pukuowe. Puku pukuowana oganúq ítéh sánsánká Éhrámaga ahbabárú sansa kiotaikire. Sísá Karáhéwé peh morá ánínká miraúnka Manikánka íné eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá, itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq ahtebahme Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge.

¹⁸ Kawerue írátíáhro. Éhrámaga ahbabárúnka moke ahbabáronsabé Manikánka ómi mah kehiná kéhíná ehweh ari-tahráhire. Sísá Karáhéga kaweq sansánúnka Manikánka ómi mah kehiná kéhínánsábé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itahráhire. ¹⁹ Éhráma peh morá ání ména wega Manikáne ehweh anteruonsabe áhnte wehuké ahbabáq ke úkowe. Sísaga peh morá ání ména Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe áhnte wehuké kaweraito púaq kaweqtaq mía míaorahúne.

²⁰ Wehukega ahbabáq áhnte kéhre siahtebageheéna Manikánka sehgióro ú ehweh náriuwe. Ahbabáq áhnte agúwana Manikánka séhréh aitéh sánsánká ahbabáq sansa kiotaikire.

²¹ Ahbabáqka wehuke saiqnaríéhrra puku pukuowe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga miraúnnsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itena áhntetaq séhréh aitena itensabé, Oga mía míaoro aitéhre.

6

Sísá pukútaq ite moq pukowana ehwéhne.

¹ Minayabe aneq iwíáhonehknkono? Mahra iwíáhonehknkono? Manikánka ite áhntetaq peh íregáritaq séhréh aítankéhboq ahbabáq aruqaruroneheqmúne iwíáhonehknkono? ² Ahqáho. Írakaumo. Pusa ké ahbabáq sansa súáhnserah ite moq pusa ké tahnsa méq ahbabáq suone. Minayabe arahue ahbabáq

aruqaruronehnikono? ³ Ite pusa ké tahnsa úkuna tanáhráq íre ahtebaho? Ite wání meraunaraq itereq Sísa Karáhéreq morá ání tahnsa úkuraunana we pukútaq ite moq pukowane.

⁴ Ite wání meraunawe itereq Sísa Karáhéreq pukuraune. Pukuraunara we maisarótaq itenkakáq maisarówe. Maniká Iteribo págege aní ména Sísa Karáhé iriwe oganúq atotaq itenkakáq iriwe oganúq itowe. Ite o sansanigeheéna iriwe oganúq itowe.

Ite Sísa req oga mía míaúne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhé pukúwaq ite moráráq pukékq wereq itereq morá ání tahnsa úkowane. Mina únserah Manikánka Sísa iriwe oganúq atotaq itereq moráráq iriwe oganúq itowaq wereq itereq morá ání tahnsa mía míaune. ⁶ Ite tagarionawe Manikánka itene irupipeqté áhbábáq íwiáh awankátaq táhparowe. Itene ahbabáq íwiáh parabaruanieéna Sísa awankátaq táhparótaq Manikánka itene ahbabáqkakaq mitaq táhparowe. Minayabe amahnága ahbabáqka ite íre saiqnariahrahire. ⁷ Itene ahbabáqka árahinsabé ite íre saiqnariahrahiro? Ahbabáqka pusa ké íre saiqnariahrahire. Ite pusa ké tahnsa úkúna puana íre saiqnariahrahire.

⁸ Sísa Karáhé pukútaq itereq pukowanayabé itereq wereq moráráq mía míaoneheqmúne. Mina aiq pútaq ehwéhne íwiáhúne. ⁹ Ite írátionawe Sísa Karáhé mó íre pukinae. We pukúwana iriwe oganúq ato púana we mó íre pukinae. Mó íre pukorahi puana peh oga mía míainawire.

¹⁰ We peh morá tánáhráq pukú púana mó íre pukinae. Pukúnka ahbabáq sansa aiq saiqnariehre. Amahnága we oga mía míaime Maniká awahbeh sansá miraire. ¹¹ Mina inserahnoro. Itene naho áhbábáq sánsá aiq suto puaq mó íre ahbabáronehe íwiáhoró. Itere q Sísa Karáhéreq moráráq oga méq Maniká awahbeh sansá miraoneheqmúne íwiáhoró.

¹² Ahbabáqka itene pukorahi inónká saiqnariehnehboq ahbabáq apubúue súáhro. Itene irupipeqté íwiáhgá ite áúgi ínehboq ahbabáq íwiáh apubúue súáhro. ¹³ Itega irutaboíro naneq meyaneheéq itene aiayahnká ahbabáriyeho. Ahbabáriyehboq ite mó anínká mó anínkáue Manikánsabe, Néne ninonka are áwúge. Wahnahnainto teawéro. Itega pusa ké tahnsa míarotaq Manikánka oganúq ítárái puaq wensabé áhrabéq, Arene kaweq sansá miraoneheqmúne teawéro. ¹⁴ Manikánka séhréh aitéh púana Mósísiga sehgióro ú ehwehniká íre ehweh aitéhre. Minayabe ahbabáqka ite íre saiqnariéhre.

Sehgíra sansánká ite saiqnarawé ehwehne.

15 Minayabe aneq iwíáhonehnikono? Manikánka séhréh aitéhraq Mósísine ehwehniká ire ehweh aitéhnsábé ahbabáq aruqaruronehnikono? Írakaumo. 16 Sehگیرا sansánká saiqnariéhmé ire iahtebaho? Ite ahbabáq aruqarurirataq ahbabáqka saiqnariahnaq pukoneheqmóe. Ite Manikáne sansá sehگیرataq kaweq sansánká ite saiqnariahnaq kaweqtaq mía míaoneheqmóe.

17 Menah itega ahbabáq aruqarururotaq ahbabáqka ite saiqnariaraire. Saiqnariaraitaq mó kegá aiq pútaq ehwéh iwáhnorurowaq ireq iwíáh iwíáhéq sehgirowana ahbabáqka saiqnariaraime Manikánka sabi iuwátáire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atone.

18 Kaweq sansánká ite saiqnariéhnsábé iwíáh iwíáh atone. 19 Íre irasa ké míéhboq kawerue irageheéna pahsuqme teiúge. Menah itega ahbabáqsabe irutaboiréq mira aruqaruronserah amahnága peh kaweq sansánsábé irutaboiréq kaweqtaq míáhiro.

20 Ahbabáqka ite saiqnariaraitaq itega kaweqtaq ire míahrahuowe. 21 Itega ahbabáruo sansánsábé amahnága iyehitehre. Itega ahbabáruotaqmé kaweq apéq meroo? Írakaumo. Mina onserahno kewé pukoneherawoe.

22 Ahbabáqka ite saiqnariarairana Manikánka sabirutairaq wene arambehri anímárinó úkuowe. Minayabe ite kaweqtaq méyabe iwíáh iwíáhéq oga mérapeq mía míaoneheqmóe.

23 Ahbabáqka saiqnariéhniká aneq apéq wehuke siro? Ahbabáqka saiqnariéh ké pukoneherawoe. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona kewé Manikánka wáh kaweraitena oganúq itena, Sísaq ahriahri mía míaoro aitéhre.

7

Oganúq itonsabe kaweq sansánonehe i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo anímárinó, itega Mósísiga miraoro ú ehweh aiq ahtebahwe. Wehukene oga mé tanahráq mah ehwéhme anterúehrataq mi ehwéhniká ehweh aritahráhire. Se pukirataq mi ehwéhniká se ire ehweh aritahráhire. Minawé aiq irátíáh mino. 2 Mi ehwéhniká, Arenawehqpa mía míaúno únsabe wenawehq oga míéh tánahráq áúwéh áhréwé mi ehwéh aiq anterúehre. Wenawehq aiq pukirana mó weh kéréhmé mi ehwéh ire anterúehre. We puki puana mi ehwéh ire anterúehre.

3 Wenawehq oga míehtáq mó weh kéréhrana mi ehwéhniká, Are ahbabáq ini móne atéhre. Wenawehq pukínaraqmé we mó weh kéréhráhire. Wenawehq puki puana mó wehkinsabé mi ehwéhniká, Are ahbabáq ini móne ire atahráhire.

⁴ Néne iyahnabo animárino, ite mi iní tahnsa móe. Sísa Karáhé pukútaq ite moq pukunsabé Mósísine ehwehnka amahnága íre ehweh aitéhre. Manikánka wenahni iriwe oganúq atowaq Síssane animári ukéq wene arambehri mi-raoneheqmúne.

⁵ Iteitene ahbabáq iwiáhga saiqnariarai puq Mósísine ehweh ireq mi ehwéhnsabé iuwahriehre éq pukorahúna ahbabáq aruqarurúne. ⁶ Sísa req moraráq pukowanayabé ite saiqnariarai naneq soraq iuwena Mósísine ehweh moq soraq sueq amahnága Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsánúne. Íre Mósísiga sehgióro ú sansa peh Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsá sehgióneheqmúne.

Ahbabáq sansanká ite ahbabáraitahre i ehwéhne.

⁷ Ite ahbabáronaraqmé aneq iwiáhhonehknono? Mósísine ehwehme ahbabáq ehwehne íwiáhhonehknono? Írakaumo. Peh morá mi ehwéh írátáunsabé ahbabáq ani múge íwiáhuraage. Mi sehiránká mahraréna, Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. Mi ehwéh írátáunsabé íné tagaríomé mó aniné ménsámehnsánsabe nigará pabekime ahbabáq míre. ⁸ Mi ehwéh irena íre sehgióráhuraunsabé ahbabáqka íné saiqnari-arairana áhnte íre kaweq sansá néne nirupipeq áhwararaire. Mósísine ehweh íre kéhtáq tahirí ahbabáq árahue ahtebóna iripo?

⁹ Mósísine ehweh íre írátáutaq, Íné kaweq aní múge íwiáhuraage. Anehe mi ehwéh kawerue irena, Ahqáho. Íné ahbabáq ani ¹⁰ púana pukorahuge íwiáhuraage. Wehukega oga míageheéna Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Mi ehwéh irena, Íné íre oga míahrahuge éna peh pukorahuge íwiáhuraage. ¹¹ Mi ehwéh irena íre sehgióráhuraunsabé ahbabáqka péhe sánsá aintena saiqnariarairana, Íné pukorahuge íwiáhuraage.

¹² Minayabe anere enehknono? Manikánka iwiáh atowana Mósísiga irarú ehwehmé Manikáne ehwehnéna tábúsoréh éhwéhnéna kaweq ehwéh míre. ¹³ Mi kaweq éhwéhnká íné íre kaweraintaráiro? Írakaumo. Mi ehwéh írátáugana ahbabáqka saiqnarawéna íre kaweraitaráire. Íné áhnte ahbabáq aní ména pukorahuge íwiáhinkeheéna mi ehwéhnká sokigi aníatáire.

Ahbabáqka ite saiqnariéh éhwéhne.

¹⁴ Ite írátónawe Manikánka iwiáh atowana Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Minayabe mi ehwéh kaweq ehwéhnrana ahbabáqka íné saiqnariéhra Maniká awahbeh sansá íre sehgióráhéna peh ahbabáq aruqaruruge. ¹⁵ Íné nuwahbeh kaweq sánsá mirainie íwiáhume íre mira aruqaruruge. Peh íre

nuwahbeh ahabábáq sánsá mira aruqaruruge. Aneqsabé mira aruqarurugo? Minawé íre niahteboge.

16 Íné nuwahrieh ahabábáq sánsá mira aruqarurugana Mósísine ehwehnka néne ahababáq sokigi anírana mi ehwéhme peh kaweq ehwéhne íwíáhuge. 17 Minayabe íre ínénéga peh nirupipeqté áhbábáq íwíáhgá saiqnariéhkná ahababáq aruqaruruge.

18 Kaweq sansá mirainauge uganawe íre miraorahuge. Íre miraorahunsabé íné tagaríomé nirupipeq kaweq íwíáh íre kéhre. 19 Íné nuwahbeh kawéq sánsá mirainie íwíáhume íre mira aruqaruruge. Peh nuwahrieh ahabábáq sánsá mira aruqaruruge.

20 Íné nuwahrieh ahabábáq sánsá mira aruqarurunsabé íre ínénéga peh nirupipeqté áhbábáq íwíáhgá saiqnariéhkná ahababáq aruqaruruge. 21 Íné mahraue tagaríóge. Íné nuwahbeh kawéq sánsánsábé íwíáhutaq ahababáqka saiqnariéhnsábé íre miraorahuge.

22 Manikáne sansá peh kaweq sansáne íwíáhéna mi sansánsábé íwíáh íwíáhuge. 23 Mirainauge íwíáhugana nirupipeq mó íwíáh kéhre. Ahababáq íwíáhgá kaweq íwíáh kiotaiki puana ninonka nirutaboiru ahababáqka saiqnariéhhrana ahababáq aruqaruruge.

24 Íné ahababáq ani mío púana nirupipeq áhnte umehire. Insega séhréh aintena sabi nuwankéhbo? 25 Ahababáqka saiqnariéhnsábé pukorahuge. Manikáne sansá sehgiyabe nírana peh nirutaboiru íwíáhgá saiqnariéhhrana ahababáqge. Minayabe insega séhréh aintena sabi nuwankéhbo uge. Sísa Karáhé itene Wahnahnka miraúnka Manikánka séhréh aintena sabi nuwahráhire. Minayabe wensabé íwíáh íwíáh atóge.

8

Sísa Karáhéga itene ahababáq kaqiuwena Manikáne Awa iteba eqmaro ehwehne.

1 Sehgióro ú ehwehnká Sísa Karáhéreq mía míaúna ke íre ehweh aitéhre. 2 Aneqsabé íre ehweh aitehro? Ahababáqka ite saiqnariéhnsábé pukorahúnaraq Manikáne Awanka oganúq itena sabi íúwéhre. Sabi íúwéhhrana Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé íre ehweh aitéhre.

3 Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itene ahababáq íre kaqiuwahráhire. Árahinsabébo? Itega mi ehwéh íre sehgiórahúne. Minayabe mi ehwehnká íre kaweritahráhire. Íre kaweritahráhinsabé Manikánka webataq wewega itene irupipeqté áhbábáq íwíáh kaqiuwankeheéna wenahni

eqmarowe. Eqmarowana ite tahnsá wéhúkéní úkéna itene ahabábáqsabe putiowe.

Itene ahabábáqsabe putiotaq Manikánka mi ahabábáq kaq-suonsabe amahnága itene ahabábáq iwiáhgá ite íre saiq-nariahrahire. ⁴ Íre iteite iuwahbeh ahabábáq iwiáh peh Manikáne Awanka iwiáh aitehraq we awahbeh iwiáh miraonsabé kaweq sansá Mósísine ehwehnka irari sansá mira aruqarurúne.

⁵ Sene sirupipeqté áhbábáq íwiáh mirao kegá ahabábáq sansansabé iwiáh íwiáhowe. Manikáne Awanka iwiáh aritéh arámbéhrí mirao kegá wene sánsánsabé iwiáh íwiáhowe. ⁶ Sene sirupipeqté áhbábáq sánsánsabé iwiáh íwiáho kegá pukoneherawoe. Manikáne Awanka awahbeh sansánsabé iwiáh íwiáh atáh kegá oga mía míaowana sirunukiq sítéhre.

⁷ Sene sirupipeqté áhbábáqsabé suwahbeh kegá Manikáne ehweh íre sehgira peh anteruera Manikáne naruo miáhwe. ⁸ Sene sirupipeqté áhbábáq íwiáh sehgió kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgoráhowe.

⁹ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaираq itene irupipeqté áhbábáq íwiáh íre miraia peh Manikáne Awanka iwiáh aitéh iwiáh miraowe. Sísá Karáhéne Awanka wene arupipeq íre mía míaí animé we íre Sísá Karáhéne ani míre. ¹⁰ Itega ahabáaruronsabé itene inonka pukorahi naneq mire. Sísá Karáhéga itene irupipeq miéhraq kaweqtaq miáhrahéq iteyuwame oga mía míaowe.

¹¹ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaínaraq wega Sísá Karáhé iriwe oganúq atonserah itene pukorahi inónká moq mókake iriwe oganúq itankéhe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaí puana mirainawire.

Manikáne Awanka séhréh aitéhraq ite Manikáne animárí úkorahúna ehwéhne.

¹² Minayabe ite anotah arámbéhrí kéhre. Mi arámbéhríwé íre itene irupipeqté áhbábáq sánsá miraé arámbéhrí wíre. Ahqáho. Írakaumo. Néne iyahnabo animáríno, ¹³ itene irupipeqté áhbábáq íwiáh mirairataqmé pukoneheqmóe. Manikáne Awanka séhréh aitéhnsabé itene irupipeqté áhbábáq íwiáh kaqsueq íre mirairataq oga mía míaoneheqmóe.

¹⁴ Manikáne Awanka iwiáh aritéh íwiáh sehgió kéwé Manikáne animárine. ¹⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmarowana Wenawanka ite saiqnarawéna áhre aitanabo? Írakaumo. Wene animárí míageheéna eqmarowana Wenawanka ite págege aitéh púaq ite Manikánsabe, Iteriboe atone. ¹⁶ Manikáne Awanka itene irupipeq ména, Néne animárí móe tei teininsabé ite tagarionawe ite Manikáne animárí múne.

17 Ite Manikáne animárí míona puag ite mókake wega ina naneq kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Sísa Karáhé, iteruwahga aiq awaq mionserah itega mókake moke kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Segá Sísa áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe. Íwíoqnehrataq Sísame sánsá kawerue sehgiónaraq mókake we tahnsá méq wereq mía míaneheqmúne.

Kaweqtapéq awaq me ehwéhne.

18 Mah marákóipéq míona tanáhráq íérinka irupipeq ume-hire. Mókake téhrehabeq míáhnaraq áhnte kawéqtápéq púana irupipeq anotah eyóyóinae. Anotah eyóyói naneqka umehi naneq kiotaikína puana umehinsabé anetaníbo íwíáhéq kaweqtapéqsábé áwénunonehe. 19 Ite Manikáne animárí púana wega mibeqté kaweraitahna sansá sokigi ainarag ahtebanehe. Mi tanáhráq sínaraqsábé moke Manikánka miráú naneqka arutaboirena áwénunire.

20 Téhwe moke miráú naneq anotah kawerarowana anehe abehrúkúwe. Íre wewega abehrúkúwe. Írakaumo. Peh Manikánka abehrúkúno atowana mira agúwe. (Stat 3.17-19)

Amahnága mi naneqka Manikánka kawerarahna tanáhráqsábé áwénunire. 21 Mókakewe moke miráú naneq mó íre kárékinae. Manikánka omasa tánáhráq moke mi naneq kawerarakéhe. Ahbabáqka ite wene animárí íre saiqnariahrah inserah kareki sansánká moke miráú naneq íre saiqnariahrahire.

22 Ahre inínká ani maqmianaitaq érinsabé uwo uwoire. Ite tagarionawe uwo uwoinserah moke miráú naneqka naho naho uwo uwoéna amahnágaákáq uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénunire. 23 Uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénuniraq ite wehukega moq uwo uwoéq áwénunúne. Manikánka Wenawa téh iteba eqmarowana iteba mía míanéna séhréh aitéhre. Minayabe anehe wega itene inonkansabé, Kaweq inónká úkúno aitena néne animárí móe aitanawire. Mi tanáhráqsábé arutaboireq áwénunúne.

24 Manikánka ite kaweraitena oganuq itaráirana amahnága inonka kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunúne. Áwénunúna naneq tagónaraq tahirí íre áwénunúna irino. Aiq tageh anínká mó íre áwénunire. Wega aiq tageh puana aneqsabé mó áwénuninkehbo? 25 Itene iuranka íre tagóna naneqsabé áwénunúne. Manikánka aiq mirainawire íwíáhéq pehwehrue áwénunúne.

26 Íre págege ke míonana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Manikánsabe, Aneq ehwéh púrerue teawenéhkono únana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Wega itene irupipeq miéhraq itega íre ehwehnorahúna tanáhráq peh

mukaq mukaqsúnana ite séhréh aitanieéna wene iwíáh Maniká teawena iteitene umehi naneqsabé púreraitéhre. ²⁷ Manikánka itene irupipeqté iwíáh tagariéhre. Wenawanka Maniká awahbeh sansá tagariéh púana ite wene animárínsabé púreraitéhraana Manikánka wene púreq ehwéh íréhre.

²⁸ Wenahni táhnsá míageheéna Manikánka omaq itowaq wensabé irutaboírúne. Ite tagarionawe ite meirena kaweraitanieéna Manikánka moke kaweq tanáhráqkákákq moke íre kaweq tanáhráqkákákq séhréh aitéhre. ²⁹ Téhwe Manikánka ite tagariowe. Tagarawéna wenahni táhnsá míageheéna ite omaq itowe. Sísa iteruwah ebeq kéna míowaq ite wenábáqmari míone. ³⁰ Manikánka ite omaq ito ke íáhrabéna itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitéhnsabé wega itensabé, Ínéba méq kaweqtaq mía míausnerah míagehe aitowe.

Manikánka itensabé ahriahri arutaboíraitéh éhwéhne.

³¹ Manikánka itensabé, Ínéba méq kawetaq mía míausnerah míagehe aitionsabe aneq iwíáhonehknono? Wega ite íéhneh aitéhnsabé itene naruoga íre saiqnariahrahno mino.

³² Manikánka wenahni íre saiqnatasa peh moke itene ahbabáqsabe pukinkeheéna eqmarowe. Wega íre saiqnato puana moke kaweq naneq náiena séhréh aitanawire.

³³ Wene animarí míageheéna Manikánka ite omaq ito púana insega ite ehweh aitankéhbo? Írakaumo. Maniká wewega itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³⁴ Manikánka kaweraito púara inseréhga itene ahbabáqsabe ehweh aitera kamahigéhbo? Írakaumo. Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowana iriwe oganúq atowana wega amahnága Maniká Íteribone ayah púpeq ména itensabé púreraitéhre.

³⁵ Sísa Karáhéga itensabé arutaboíraitéhre. Íre kaweq tanáhráq sínawe, íeri tanáhráq sínawe, íwíoqné tanáhráq sínawe, ehwehráhna tanáhráq sínawe, tabonah tanáhráq sínawe, pukorahúna tanáhráq sínawe, ite subiqme kamah áira tanáhráq sínawe Sísa itensabé íre arutaboírria peh iuwankéhbo? Írakaumo. Moke mi tanáhráq moq arutaboíraitena iteba mía míainawire. ³⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Arene animarí míonayabé sega ahkakebopoq iubiq suaneherawoe. Wehukega sipisípiq subiq súáhnserah ite moq iubiq suanehe iwíáhowe íre *(Buk Song 44.22)*

³⁷ Moke teiyú tánáhráqsabé áhreonehknono? Írakaumo. Sísa itensabé mi tanáhráqkákákq arutaboíraitena íéhnehi puaq itene naruo kiotaikorahúne.

³⁸ Mó kegá miraonsabé wega itensabé íre arutaboírria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Ite pukonaraqmé oga míonaraqmé

Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Íópeqté kéwé owainawamarímé anotah wahnáh kéwé sega miraonsabé Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Amahnága íre kaweq tanáhráq kéhnsábé mókake íre kaweq tanáhráq sínaraqsábé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo.

³⁹ Sehwerapeqté náneq kéhnsábéwé, maraipéqté náneq kéhnsábéwé, Manikánka moke miraro naneq kéhnsábéwé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Itene Wahnah Sísa Karáhé kéronayabé Maniká Iteriboga íre túbáh agia peh ahriahri itensabé arutaboiritanawire. Minawé aiq tagaríóge.

9

Poraga Ísara keyábé arutaboírú ehwehne.

¹ Íné Sísa Karáhéne ani mío púana péhe éhwéh íre teiasa peh aiq pútariahnsanuge. Manikáne Awanka nirupipeq ména aiq pútaróne aintéhre. ² Nánuwahrah Isará ké Sísa Karáhé íre tagaríahnsábé nirupipeq umeh agu aguire. ³ Nánuwahrah Isará kégá Sísa kéréra oga míáhtáq tahirímé íné iraipéq pokéyabe íre ahqáho u irino.

⁴ Ísara ke Manikáne animarí míageheéna Manikánka naho omaq itowe. Omaq itowara igaqnaréhga Manikáne págege tehreh naneq tagowana wega omasa éhwéh teriuwe. Wegá Mósísi iwíáh atowana sehgióro ú ehweh teriuwe. Manikánsabe iwíáh iwíáh ató sansa sokigi ariena mókake awinauge ú ehweh teriuwe. ⁵ Itene igaqnaréh anotah ke míówe. Sísa Karáhéga mah marákóipéq tutaq wenano Ísara iní míowe. Sísa Maniká ména moke miraú naneqkakáq wahnahniraq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

Manikánka Ísara kebá miraú sansansábé éhwéhne.

⁶ Naho naho Manikánka Ísara keyábé, Néne animarí míageheéna omaq itóge úwe. Amahnága áhnte Ísara kegá Manikánsabe suwahriehre éra íre wene animarí míáhwe. Minayabe Manikánka teriu ehweh abehq úkiro? Írakaumo. Manikánka Ísara kené sinahwaréh wene animarí míageheéna ómi íre omaq sitowe. ⁷ Minayabe wega íre moke Ébaráhmane animarí omaq sitowe. Peh morá wenahni Áhísáhkine animarí Ísara kené sigaqnaréh míówe. Manikánka Ébaráhma naho teawena,

Arenahni Áhísáhkiwe itene igaqna míankehe úwe. (Stat 21.12)

⁸ Mah ehwéh áwahewé íre Ébárahmane ahrega maqmaro animárínká Manikáne animári úkowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ata atao kegá Ébárahma kahnáh kée ue siwírarítáhwe. ⁹ Mi ehwéhnúmé Manikánka Ébárahmansabé naho mahraréna,
Mó opéq kouwekinaraq Sáráh arene ahrega animai maqmarankéhe úwe. (Stat 18.10,14)

¹⁰ Mó ehwéhnsabé iwíáhoró. Áhísáhkine ahre wenáwíq Árébékaga morágáké téhraníte maqmiowe. Sibowáwé peh morá itene igaqna Áhísáhkie. ¹¹ Sinowagá maqmianaútaq sega kaweq sansánkákáq ahbabáq sansánkákáq íre miraorahuye. Minayabe íre seyene arambehriyabé peh morá Maniká awahbeh iwíáhgá aiq pútaraginkeheéna omaq sitowe. ¹² Mi tanáhráq Manikánka sinowansabé,
Ebeq piah anínká anehe piah aní awahbeh arámbéhrí mirainkehe úwe. (Stat 25.23)

¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,
Anehe piah aní Sékópansabé nirutaboíréna ebeq piah aní Ísonsabé nuwahriehre íre. (Lo 21.15)

¹⁴ Manikánka aiq irarúnsabe aneq iwíáhonehnikono? Wega íre tábúsoq sitéhre iwíáhonehnikono? Ahqáho. Mira iwíáh íre orahúne. ¹⁵ Manikánka Mósísinsabé naho mahraréna,
Ínénéga iwíáhu aní séhréh ataníe. Ínénéga niruní ánínsabé nirutaboírataníe úwe. (Kisim Bek 33.19)

¹⁶ Manikánka wehukení omaq atáhnsabé íre mi aniné iwíáh wíre. Íre wene arambehriga séhréh atéhra peh Manikánka wehukenínsabé arutaboíréna séhréh atéhre. ¹⁷ Mósísi Ísípi marárórápéq míotaq Manikáne ehwehnka mibeqté wáhnáhnsabé mahraréna,
Néne págege sansá sokigi arinieéna wahnahnúno ataráuge. Minayabe mah kehiná kéhínánká néne págege sansá ahtebagehe íre. (Kisim Bek 9.16)

¹⁸ Minayabe Manikánka wehuke tagéna iwíáhéna mó keyábé arutaboíréna séhréh aritena mó keyábé, Saiyo animári méq mitaq míáhiro arítéhre.

¹⁹ Ite míáhrabeqte ánínká ínénsabe, Maniká wewe awahbeh iwíáh mirainsabé árahínsabé itene ahbabáqsabe ehweh aitehro kasenire. Kasenéna, We awahbeh iwíáh mirainsabé wehukenínká we awahbeh iwíáh íre miraorahi mino íre. ²⁰ Itewe peh wehuke puaq Manikánsabe abehq éhwéh kaseniyeho. Kunubaga ehwehniataq tahirímé miraréh ánínsabé, Aneqsabé mahna tahnsa miraintahno iripo? Írakaumo. ²¹ Kunuba miraréh ánínká peh morá áwánkátáté

kawerue mirai kunúbáákáq íroke kunúbáákáq miraime ehweh atanabo? Írakaumo. Kunuba miraréh ánínká wewene arambehri puana we awahbeh iwíáhue miraréhre.

²² Manikánka moq we awahbeh iwíáhue miraréhre. Wehukega wene págege sansá tagageheéna Manikánka kamah arie sansa sokigi aritéhre. Wega ahababáq keyabé síwénunéna peh mótaq mótarue ehweh aritena anotahtaq kamah arinkéhe. ²³ Wega wewe anotah aní mé sansánkákáq wewe págegeue séhréh aite sansánkákáq sokiginieéna ite wene animárí arutaboiraitena iwíáhéna, Mókake ite néne téhrehrabeq kaweqtaq míagehe úwe. Mi iwíáhwé peh wewene iwíáhe.

²⁴ Manikánka íre peh morá ite Ísara keyábé arutaboiraitena omaq itowe. Wega nahnso keyábé moq arutaboiraritena omaq sitowe. ²⁵ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Óséaga púkuipéq sehiranéna Manikáne ehweh mahraréna,

Nahnso keyábé, Menah ite íre nánuwahrah ke woe. Itensabé,
Nánuwahrah kee aritaníe. Íre nirutaboirurau keyábé,
Nirutaboiruge aritaníe úwe ire. (Hosea 2.23)

²⁶ Mi ehwéhniká mó mahraréna,
Wega mi keyábé, Ite íre néne animárí móe arítaráurabeq, Ite
iné oga mía míau Manikáne animárí móe aitaníe úwe ire.
(Hosea 1.10)

²⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáiaga naho Ísara keyábé iwíáhéna anotahtaq mahraréna,

Nahmbísibeq arahwé áhnte kéhre. Ísarane anahwaréh mina
tahnsa áhnte agirana Manikánka peh táhmaro kawerar-
itankéhe. ²⁸ Wega mó mah kehiná kéhínánsábé ehweh
aritena apubúue kamah arinawire úwe. (Aisaia
10.22,23)

²⁹ Minayabe Áísáiaga mó mahraréna,
Itene moke miraorahi Wahnáhnká anotahtaq kamah aiena
íre túbáh agútaq tahirímé wega Sóróma suwahpeqte
kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq subipáhrarutonserah
iteinahréh moq subipáhrarúéh irino úwe. (Aisaia 1.9)

Ísara kegá íre aiq pútare ató ehwehne.

³⁰ Mi ehwéh ireq aneq iwíáhonehnikono? Téhwe nahnso
kegá kaweqtaq méyabe íre sirutaboiruwe. Amahnága sega
Manikáne ehweh irera aiq pútare atáhnásábé Manikánka
sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aritéhre. ³¹ Ísara kegá
Mósisiga sehgióro ú ehweh sehgioneheqmúne éra mi ehwéh
íre sehgoráhowe. Minayabe se kaweqtaq íre míahrahowe.
³² Aneqsabébo? Segá íre aiq pútare atera peh seyene

arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Minayabe wehukega ahtate ébáh íre tagéra siyobetaq pegue inahnsúbónserah sega íre aiq pútare atera peh áhwára áhwáraowe. ³³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tagaríáhiro. Íné Sáióna sawéhrápéq* Ísara kené ahtapeq siyobetaq pegue inahnsúbóráhi ebáh máróge. Mitaq kéhnsábé wehukega surahoneherawoe. Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. (Aisaia 8.14, 28.16)

10

Ísara kegá Manikáne sansa íre írátíáh éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, íné anotahtaq nuwahbehme Manikánka Ísara ke nánuwáhráh merirena kaweriritankeheéna púreq aruqaruruge. ² Íné teiúmé sega Manikáne sansá sehgiyabe sírara peh mi sansá íre ahtebah puara áhwára áhwáraowe. ³ Manikánka wehuke kaweritéh sánsá íre ahtebahwe. Peh seyene iwíáho sansá mira aruqaruronsabé Manikánka kaweritéh sánsá íre sehgiówe.

⁴ Mósísine ehwehnka itensabé, Kaweqtaq miáhwe íre aitahráhirana peh morá Sísa Karáhéga itensabé, Kaweqtaq miáhwe aitahráhire. Minayabe Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh keyábé, Ite kaweqtaq miáhwe aitéhre.

⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgió keyábé wega naho sehiranue mahraréna,

Néne ehweh kawerue sehgíra kegá oga mía míaiagehe úwe.
(Wok Pris 18.5)

⁶ Manikánka Sísansabé aiq pútare atéh ánínsábé, Are kaweqtaq miáhne atéhrana Manikáne ehweh sehgire. Mi anínká iraréna, Insega íópeq pokinabo itene irupipeq iwíáhiyeho ire. Sísa Karáhé íópeqté kiweranehe iwíáho? Mira iwíáh íre oro. ⁷ Mi anínká mó mahraréna, Insega pusa ké miáhrabeq pokinabo kaseniyeho ire. Sísa Karáhé pusa ké miáhrabeqte tumeranéhe iwíáho? Mira iwíáh íre oro. ⁸ Mi kasé éhwéhnsábé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne ehweh peh wahtotaq kένα itene irupipeq kéhraq íwéhrate irarewe ire. (Lo 30.12-14)

Mi ehwéhme aiq pútare atona ehwéhnsábé íwáhnorúne.

⁹ Íwáhnoréq mahraue teiune. Sísa néne Wahnah mire íwéhrate iraréq wega pukútaq Manikánka iriwe oganúq atonsabe irupipeq iwíáhirataq wega meirena kaweraitankéhe.

¹⁰ Manikánka irupipeq aiq pútare atáh ké insahwé aitena

* 9:33: Sáióna sawéh Sarúsarama suwahpeq kéhre. Mó kegá Sarúsarama suwahpeqsabé Sáiónae ue áwíratówe.

íwéhrate, Sísá néne Wahnah mire irare ke kaweraitéhre.
 11 Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,
 Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. (Aisaia
 28.16)

12 Manikánka Ísara kereq nahnso kereqsabé peh morá
 íwíáhíre. Itene Wahnahka Ísara kereq nahnso kereq wah-
 nahnaitena wensabé áhrabo kené ehweh irena kawerait-
 ena séhréh aitéhre. 13 Minayabe Manikáne ehwehnka aiq
 mahraréna,
 Are néne Wahnah míahno. Íné séhréh ainto ue áhrabira kewé
 Manikánka kaweraritanawire ire. (Joel 2.32)

14 Wehukega Sísansabé íre aiq pútare atéhrataqmé árahue néne
 Wahnah mé íné séhréh ainto ue áhrabigehbo? Sísá éhweh íre
 íréhrataqmé árahue aiq pútare atagéhbo? Sísá éhweh terí ání
 íre míahnaraqmé árahue iragéhbo? 15 Sísá éhweh terié ké íre
 eqmaq súdehrataqmé árahue korerigéhbo? Minayabe Manikáne
 ehwehnka aiq mahraréna,
 Kaweq ehwéh teríra ke sirara tagehrataq sene sirupipeq ey-
 oyóinae ire. (Aisaia
 52.7)

*Áhnte Ísara kegá kaweq ehwéhnsabé íre aiq pútare ató
 ehwehne.*

16 Moke kaweq ehwéh íráh kegá mi ehwéh sehgioo?
 Írakaumo. Minayabe Áísáiaga naho mahraréna,
 Itene Wahnahno, itega teriuna ehwéhnsabé inseréhga aiq
 pútare aitaho úwe. (Aisaia 53.1)

17 Ite tagarionawe ite Manikáne ehweh ironaraq aiq pútare
 atone. Mah ehwéhmé Sísá Karáhéga téh irarúwe.

18 Minayabe kasenuge. Ísara ke mi ehwéh íre írátóo?
 Sene ahrrate mi ehwéh aiq írátówe. Minayabe Manikáne
 ehwehnka aiq mahraréna,
 Se míáhrabeq mi ehwéh aiq teriatowara íráhwe. Mi ehwéhnká
 mah marákó márakóipéq aiq abae agire ire. (Buk Song
 19.4)

19 Mó kasenuge. Ísara kegá mi ehwéh áwahe íre ahteboo?
 Ahqáho. Sega aiq ahtebowe. Minayabe Mósísiga sehíranéna
 Manikánka irarú ehweh mahraréna,
 Nahnso ke íre áwíqkakaq ké míáhwe. Se íre anotah ke míáhwe.
 Se íre ahtebah ke míáhwana ínégá mi ke kaweraritan-
 naraq itega abiahnsa ariteq taonsahoneheqmóe úwe
 ire. (Lo 32.21)

20 Áísáiaga íre áhreia Manikánka irarú ehweh pahsuqme
 mahraréna,
 Ínénsabe íre ninebahruro kegá ínégá sewe. Ínénsabe íre
 kabaruro kebá ábóraraguraúge úwe.

²¹ Ísara keyábé Áísáiága mó sehiranue Manikánka irarú ehweh mahraréna,
Ahriahri mi ke séhréh ariteyabe nírra se saiyoéra néne ehweh
anteruq anterurowe úwe. (Aisaia 65.1-2)

11

Manikánka Ísara keyabé arutaboairito ehwehne.

¹ Ísara kewe saiyo ke miáhnsábé kase ehweh kéhre. Manikánka sensabé anetaníbo éna kaqsuehro? Írakaumo. Ínéwé Ísara aní múge. Íné Ébárahmane anahwa úge. Íné Pénsámíni kahnáh aní múge.

² Manikánka naho íwiáhue omaq sito ke amahnága íre kaqsúéhre. Manikáne ehwehnka Éráisa éhweh irarime aiq ahtebaho? Éráísaga Ísara kené ahbabáqsabe Maniká teawena,

³ Néne Wahnahno, sega arene ehweh irare ke aiq subiq sutowe. Arensabé iwíáh iwíáh atonarabeqte táhbé aiq sokorúáhwe. Ínébataq míónsábé sega íné ninebahrue nubiq suaneherawoe úwe. (1 King 19.10,14)

⁴ Mi ehwéh mirarúnsabe Manikánka aneq ehwéh teawuwo? Wega mahraréna,

Ínéga se omaq sitó púara áhnte wehuké 7 táhúséni (7,000) wehuké íné íre nuwera péhe mániká wenáwíq Páhrinsabé íre káuqmunue iwíáh iwíáh atáhwe úwe. (1 King 19.18)

⁵ Mina inserah íbora táhmaro ke Manikáne sansá íre susa peh kaweqtaq miáhwe. Manikánka ite arutaboairue séhréh aitena, Néne animárí móe ue omaq itéhre. ⁶ Íre itega arambehriúnayabé peh wewega arutaboairue séhréh aitena omaq itéhre. Manikánka itene arambehriúnayabé omaq itéhtáq tahirímé séhréh aite sansa íre kéh irino.

⁷ Minayabe aneq iwíáhonehknono? Áhnte Ísara kegá, Kaweqtaq mé sansa sehgioneheq múne éra íre miraorahowe. Peh morá Manikánka omaq sito kega ahtebowara mó kegá sirupipeq íre irahráhuwe. ⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka múguwahgu iwíáh aritowara se súde ke tahnsa úkéra pusa ké tahnsa úkuwe. Sene siuranka íre tagia sene siahrega íre irahráhowe. Amahnágaákák se mina tahnsa miáhwe ire. (Lo 29.4; Aisaia 29.10)

⁹ Tébitiga minayabe aiq mahraréna,

Kahnkapi wah paríéhmana tahkapi póeráhq subitíéhmana ebahnka wehukeníné aigará subínserah sega wahba táhútáhúrorabeq anotah kamáh ariena subipáharuanawire.

¹⁰ Sene siuranka íre tagahrahéra múguwahguigehe.

Se sibobiah antera ké tahnsa ahriahri nogigéhe úwe. (Buk
Song 69.22-23)

Manikánka nahnso ke kawerarito ehwéhne.

¹¹ Íné kase ehweh kéhre. Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsá íre ahtebahnsabé ahriahri peh ahbabáq ke míaneherabo? Ahqáho. Írakaumo. Segá Manikáne sansánsábé, Iuwahriehre ensabé we awahbeh sansánue nahnso ke kawerarítéhre. Ísara kegá mina tagéra iwíáhéra, Ite minayabe iuwahbehre. Ite moq kaweraito igeheéna nahnso ke kawerarítéhre.

¹² Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsánsábé iuwahriehre ensabé Manikánka mah kehiná kéhiná séhréh arítéhre. Ísara kegá Manikáne sansá sinehepeq súónsabe wega nahnso ke séhréh arítéhre. Mókake áhnte Ísara kegá Maniká awahbeh sansánsábé suwahbáhnaraq ite tagarionawe mi kereq mó kereq áhnte kaweraritankéhe.

¹³ Nahnso keo, amahnága ite ehweh teiúge. Manikánka ínénsabe, Néne ehweh nahnso ke korerio éna eqmaq núwátái puana néne arambehri áhnte kaweq arámbéhrí wíre íwíáhuge.

¹⁴ Mira íwíáhunsabé táhmaro nánuwahrah Isará kegá néne arambehri tagéra iwíáhéra, Manikánka ite moq meirena kaweraiteyabe iuwahbehre éra Manikápa kouwekirataq kawer-aritankéhe.

¹⁵ Manikánka Ísara keyábé ahqáho aritonsabe nahnso ke insahwé aritena kawerarítéhre. Wega Ísara keyábé kowe aritahnaraq se pusa ké oga úkonserahnue míagehe.

¹⁶ Asiu kegá sene sánsánéra ákáhtaq wíti paráwáh mewe páréti tírótaq peh morá páréti Maniká áwéwe. Maniká áwé puara mó ákáhtaq wíti paráwáh mewe tíró páréti moke Manikáne wire. Manikánka awanká ánúq matiahnaraq moke ayahnaweakáq wewene úkire.

¹⁷ Ísara kewé kaweq oríwí awánká tahnsa míáhwaq ite nahnso kewé abehq oríwí áwánká tahnsa míáhwe. Manikánka kaweq oríwí áwánká ayahnawe apiruena ite abehq oríwí áwánká ayahnawe mitaq táhparena táhrrarowana kaweq awánká ano kéhnsábé kawerue kíréhre.*

¹⁸ Ite amahnága kaweqtaq míáhnsábé Ísara ke kiotaikúne íwíáhíyehboq peh tábúsoqme iwíáhoró. Ite awanká ayahnawe tahnsá míáhwe. Awanká ayahnawe anonka ánúqtaq íre tuire. Írakaumo. Awanká ánúq anonka ayahnawerapeq kíre.

¹⁹ Itega mahraréq, Manikánka ite awanká ayahnawe ákáhnababí táhparanieéna mibeqté áyáhnáwé apirutaire

* **11:17:** Ísara kegá sene sánsánéra oríwí awánká íre kaweq ayáhnáwé apiruera mó kaweq awánkátápéqté áyáhnáwé apiruqme mitaq táhparera táhrraráhwana kirena kaweq oríwí sérá iyéhre.

eme ²⁰ aiq pútaq ehwéhnowe. Ísara ke Sísansabé íre aiq pútare atáhnsábé apirúéhre. Ite nahnso ke Sísansabé aiq pútare atáhnsábé Manikánka ite kaweq awánká ákáhnbabí táhparéhre. Minayabe ite píribahriyehboq áhreue miáhro.

²¹ Manikánka téh kárái ayáhnáwé apirutainserah ite píribahri ke miéhrataq ite moq apiruankéhe. ²² Kawerue iwíáhoru. Manikámé arutaboiri aní ména kamah aieráhi aní miéhre. Wegá wene sánsánsábé suwahrieh ke kamah ariena ite wene ehwehnsabé suwahbeh keyabé arutaboire. Wene ehweh íre sehgirataq ite moq apiruena kamah ainkéhe.

²³ Manikánka apiruo ayáhnáwéwé táhparena táhrawe kawer-arahráhire. Ísara kegá sene píribahri sansá suera aiq pútare atéhrataq wehukenínká apirúéh áyáhnáwé kaweraréhnserah Manikánka Ísara ke kaweraritahráhire. ²⁴ Wehukenínká abehq oríwí áwánká ayahnawe mewe kaweq oríwí áwánká ákáhnbabí táhparena táhrawe kaweraréhre. Mina inserah Manikánka ite nahnso ke kaweritáráire. Kaweq oríwí áwánká ayahnawe mewe seyene kaweq oríwí áwánká ákáhnbabí táhparena táhrue kaweraréh sánsámé íre págege sansáne. Mina inserah Manikánka Ísara ke mókake kaweraritankéhe.

Manikánka nahnso kéreq Ísara kereqsabé arutaboiri ehwéhne.

²⁵ Néne iyahnabo anímárinu, itega kawerue ahtebageheéna menah Manikánka íre pahsutai ehwéh amahnága teiníe. Ite ahtebehrataqmé píribahri anímári íre míagehe. Amahnága Ísara kene sirupipeq págegeéra Manikáne sansá íre íráhwe. Mókake nahnso kegá awehraq wene sánsá sehgirataqmé Ísara kegá iragéhe. ²⁶ Mi tanáhráqmé Manikánka moke Ísara ke merirena kaweraritankéhe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Kaweraritahna anínká Sarúsarama suwahpeq sínaraq wega Sékópane anahwaréhne ahbabáq kaqsuankéhe íre.

²⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
Sigaqnaréh teriunserah sene anahwaréhne ahbabáq kaq-
suaníe íre. *(Aisaia 59.20-21; Jeremaia 31.33)*

²⁸ Ísara kegá Sísá éhweh irera iuwahriehre ensabé Manikáne naruo úkurowaq ite nahnso kegá mi ehwéh ireq sehgiówe. Manikánka Ísara ke téh omaq sitena sigaqnaréhyabe naho arutaboirú púana amahnága sinahwaréhyabe moq arutaboire. ²⁹ Manikámé íre mó iwíáh mó iwíáhi aní míre. Wegá náwinie iwíáhínaraqmé náwinawire. Wegá aiq omaq sitóge ínaraqmé anehemé íre kaqsuankéhe.

³⁰ Menah ite nahnso kegá Manikáne ehweh anterutowara amahnága Ísara kegá wene ehweh anterúáhnsábé wega

itensabé arutaboiréna séhréh aitéhre. ³¹ Ísara kegá Manikáne ehweh anteruáhwana Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aitéhnserah mókake sensabé arutaboiréna séhréh aritankéhe. ³² Ómi kegá wene ehweh anteruónsabe Manikánka, Ahbabáqka ite saiqnariankehe aritéhre. Anehe wega mah kehiná kéhínásabé arutaboiréna séhréh aritankéhe.

Manikánsabe iwíáh iwíáh atanéhe i ehwéhne.

³³ Manikámé áhnte séhréh aitéh ání ména moke tagarawéna anotah ahtébiá ání míre. Ité peh wehuke míona puaq wega tábúsoqme iwíáhi sansámé itega íre ahtebahrahúne. Wega mirai sansámé itega íre ahtebahrahúne. ³⁴ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wehukenínká itene Wahnahne iwíáhwé ahtebahrahiro? Írakaumo. Wehukenínká we áwáhnorahiro? Írakaumo. (Aisaia 40.13)

³⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Wehukenínká Maniká ebeq náwinana Manikánka íné nánino iwíáhono? Írakaumo ire. (Jop 35.7, 41.11)

³⁶ Manikánka wewega moke kéh náneq mirarowe. We moke kéh náneq áwahe wíre. Minayabe moke kéh náneq peh wewene wíre. We anotah aní puaq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

12

Itene inónká Maniká awe ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite kaweraitena séhréh aitéh puaq itene inonka we áwéro. Ité oga miáhtáq itene inonka we nówíransabé kaweqtaq méq we awahbeh sansánoro. Minawé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh sánsáne. ² Itega Maniká awahbeh sansánigeheéna wega itene irupipeq o iwíáh aitéhre. Mah marákó marákóipéqté sánsá sehgiéhboq peh Manikánka iwíáh aitéh sánsánoro. Mirairataq Maniká awahbeh arámbéhrí miraéq wene kaweq tábúsoréh sánsámé we awahbeh sansámé ahtebahrahowe.

Manikánka náiatái pagégératé wene arambehri sehgióro i ehwéhne.

³ Manikánka íné séhréh aintéhsabé ínéga teiéna ehwéh íráhro. Itega, Íné anotah aní múge éq arerensabé iwíáh iwíáhiyeho. Írakaumo. Arerensabé peh tábúsoqme iwíáhoró. Manikánka aiq pútaq iwíáh aitéhnserah tábúsoqme iwíáhoró. ⁴ Wehukeníné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarínká íre peh morá arámbéhrí miraorahowe. ⁵ Mina inserah moke ite Sísa Karáhé tagariona kewé áhnte méq Síसानe anonka tahnsá míone. Ité íre peh morá

árámbéhrí miraúne. Íre itebataq itebatarue mía ite peh morá ánónká tahnsa míone.

⁶ Manikánka séhréh aitena wewega mó arámbéhrí mó arámbéhríue íátáire. Minayabe ite íre peh morá árámbéhrí kéhre. Manikánka arensabé, Ínéga iwíáh atahna ehwéh irarúno atahnaraqmé arega aiq pútare atahnanserahnue pah-suo. ⁷ Séhréh arito atahnaraqmé kawerue séhréh arito. Síwáhnorúno atahnaraqmé tábúsoqme síwáhnorúno.

⁸ Mó kené iwíáh kawerarito atahnaraqmé tábúsoqme miraúno. Wehwehúno atahnaraqmé eyoyóue wehwehúno. Wahnahnúno atahnaraqmé tábúsoqme iwíáhue wahnahnar-ito. Mó keyábé arutaboairarite séhréh arito atahnaraqmé eyoyóue séhréh arito.

Mó Sísa tagaríáh keyábé arutaboairarito i ehwéhne.

⁹ Mó keyábé aiq pútaq irutaboairarítáhiro. Moke ahbabáqsabe anotahtaq ahqáho ato. Ahbabáq sansa pehragéq peh kaweq sansá ambubuue sehgióro. ¹⁰ Iteruwahrahyabé irutaboiron-serah moke Sísa tagaríáh keyábé moq irutaboiréq sensabé iwíáh iwíáhéq sensíwíq pankeráhiro. Íre arene áwíq peh mó ke síwíq pankeráhiro.

¹¹ Manikáne arambehriyabé taorahoiyehboq tauntahunue arambehrioro. Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserah itene wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq wene arambehri kawerue sehgióro.

¹² Manikánka mirainawire iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue míáhiro. Íre kaweq sunúq sinaraq uwaresa ké méq kaweqtaq míáhiro. Púreré sansa taorahoiyehboq ahriahri púreq aruqaruroro. ¹³ Sísa tagaríáh ké tabonahirataq náriéro. Nahnsa ke sirataq mehwehue kawerariteq kirabo arítáhiro.

¹⁴ Mó kegá ite íwíoqnehrataq Manikánsabe, Mi ke kamah ario íre oro peh kaweraritoue púrerarítáhiro. ¹⁵ Mó kegá eyoyóue iwíáh iwíáhirataq ite moq eyoyóue iwíáh iwíáhoró. Sirupipeq umehínarataq ibisehrataq ite moq irutaboairariteq ibisahro.

¹⁶ Ómi keyábé peh monseráh sánsánoro. Ite anotah ke úne éq píribahriyeho. Írakaumo. Ite anotah ke púaq íre áwíqkakaq keyábé iuwahriehre iyeho. Sereq méyabe iwíáh iwíáhoró. Íre áwíqkakaq árámbéhríyábé iuwahriehre iyeho. Itebataq ahte-bone éq iteitensabé iwíáh iwíáhiyeho.

Ite ahbabáraitéhra ke séhréh arítáhiro i ehwéhne.

¹⁷ Mó kegá itensabé íwíoqnéra ahbabáraitéhrrataq itega moq sensabé mina tahnsaniyehboq peh uwaresa ánimári míáhiro. Ómi ite tagah kegá, Kaweq sansáne iwíáhigeheéq peh kaweq sansánoro.

¹⁸ Taonsah iwíáh tobek iwíáh iyehboq uwarena ké míáhro. Árahue mó kereq iru ukiqme míanehnkono éq mina tahnsanue sereq iru ukiqme míáhro.

¹⁹ Néne iyahnabo anímáríno, mó kegá ite ahabáraitéhataq se íre ahabárarítáhro. Manikánka se kamah arieráhire. Wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínénéne arambehri puana ínénéga kamah arinauge ire. (Lo 32.35)

²⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Are ahabáratáhna anímé, arene naruo anímé arupinsabe ínaraq kirabo ato. We wání tahbobóire ínaraq wání náwo. Arega mirainaraq we ayehitanawire ire. (Sindaun 25.21-22)

²¹ Ahabábáqka are saiqnariehneneboq kaweq sansánúno. Arega mirainaraq arene kaweq sansánká ahabábáq sansa kiotaiki-nae.

13

Kámáhni kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹ Ite moke kámáhni kené ehweh kawerue sehgióro. Ite tagarionawe wahnah kegá pehipi íre wahnahnowe. Írakaumo. Manikánka wahnah sansá áhwárowe. Áhwárarowara amahnága kámáhni kegá wahnahnome webaqtaq Manikánka, Wahnahnoro arítéhre. ² Minayabe kámáhni kené ehweh anteruah-naraqmé se Manikánka wahnahnoro arítéh kéné ehweh anterúáhwe. Anterúáhnsábé ehweh aritena kamah arinkéhe.

³ Kaweqtaq mía míao kegá sene wahnah keyábé íre áhrewara peh ahabábáq kega sene wahnah keyábé áhreowe. Ite íre áhreighboq peh kaweqtaq méq itene wahnah kené ehweh sehgióro. Mirairataqmé wahnah kegá itensabé, Kawerowe aitagéhe.

⁴ Itega kaweqtaq míageheéna Manikánka wahnah keyabé, Néne arambehri miraighboq wahnahnoro arítéhre. Ite ahabárirataq wahnah kegá kamah aieráho puaq sensabé áhreoro. Se ahabábáq ke kamah arirana Manikánka kawerowe aritankéhe.

⁵ Itene wahnah kené ehweh anteruahnaraqmé kamah aiyehboq sehgióne íwíáhhoo? Íre peh morá mi iwíáhiransabé sehgióro. Wahnah kené ehweh irona sansámé kaweq sansáne iwíáhéq irupipeq eyoyóue sehgióro.

⁶ Manikánka wahnah keyabé, Wahnahnoro arítéhnsábé táhkísi moné síéro. Sega sene wahnah árámbéhri kawerue miraighboq síéro. ⁷ Minayabe seyene arambehri kahna naneq síéro. Táhkísi moné meyhá ké táhkísi moné síéro. Áráhísínísi

moné meyáh ké áráhínisi moné síéro. Wahnah keyábé siwiréh arítéhboq peh sensabé iwíáh iwíáhéq ayahmaq síéro.

Mó keyábé arutaboirono i ehwéhne.

⁸ Arega mó anínsábé mónebopoq aneqpopoq, Nánio. Mótaq náwinie inaraqmé arene tínáhu túbáh aginehboq apubúue náwo. Itene tínáhu ahriahri apubúue parabarúáhro. Peh morá tínáhú ahriahri kagaire. Mi tínáhúwé mó keyábé ahriahri irutaboirono. Mó keyábé sirutaboirono kegá Manikáne ehweh moke sehgiówe. ⁹ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mó kené ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. *(Kisim Bek 20.13-17; Lo 5.17-21)*

Anehe Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Arerensabé arutaboironanserah mó keyábé moq arutaboirono ire. *(Wok Pris 19.18)*

Mó keyábé arutaboire ehweh sehgirataqmé ebeq tei éhwéhnkákáq moke mó miraoro ú ehwehnkákáq aiq sehgiówe.

¹⁰ Mó anínsábé arutaboirono anínká mi aní íre ahababáratéhe. Minayabe mó keyábé aiq pútaq sirutaboirono kegá moke Manikáne ehweh sehgiówe.

Tábúsoqme méq peh kaweq sansá tauntahunue sehgióro i ehwéhne.

¹¹ Mah tanáhráq tagariona puaq kaweqtaq méq Manikáne ehweh sehgióro. Ite kaweraiteh aní tuina tanáhráq áhníbórání puaq sugéhboq peh áwénunéq kawerue auráq matíáhro. Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq we tue tanáhráq ákáhtaq wahto káráire. Amahnága we tuina tanáhráq peh wahtonagire.

¹² Inokáhpeq parabagina irana tuekína tanáhráq sinaire. Mina inserah mah tanáhráq áhníbórá parabagina irana Sísaga tuinaire. Minayabe itega sunkíkírirabeqte áhbábáq sánsá sueq téhrehrabeqte kaweq sansánoro.

¹³ Uwoyansamé, píah néra múguwahgu agéwé, mó aniné ahre weh abariéwé, ahkaragárawe, tobehwé, mó keyábé aru págege atewé, mina tahnsa áhbábáq súáhro. Peh morá téhrehrabeqte kaweq sansá miraoro. ¹⁴ Ahababáq iwíáhiyehboq peh morá itene Wahnah Sísá Karáhéba wahtotaq méq wene sansánsabé iwíáh iwíáhue sehgióro.

14

Mó Sísá tagariáh kéné sánsá íre saraqme tagahro i ehwéhne.

¹ Sísansabé aiq pútare atéh anínká Sísane sánsá íre kawerue ahtebéna iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. We íre ahtebéhnsabé ehweh atého. ² Mó Sísá tagariéh anínká moke táhutahuq nah nanere iwíáhéna pehipi nehrana mó

Sísa tagariéh ání íre págegeue aiq pútare atéh ánínká nah naneqpomó éna we awehrii naneq íre nehre.

³ Neh anínká íre neh anínsábé awiréh atéhneho. Awehri anínká neh anínsábé ehweh atéhneho. Írakaumo, Manikánka moke táhutahuq neh anínsábé, We moq néne aní míre atéh púaq wega táhutahuq nehnsábé ehweh atéhneho.

⁴ Mó aniné arambehri anínsábé aneqsabé ehweh ataho? Minawé íre itene arambehri wire. Wewene wahnahnka wene sánsá tagéna tábúsoq atahráhire. Maniká itene Wahnahnka arambehri aní séhréh atéh púana wene wahnahne arambehri kawerue mirainawire.

⁵ Mó anínká ahrena ahrena wehekáhnká moke mó wehekáh kiotaikire íwíáhirana mó anínká moke wéhékáh peh monseráhnire íwíáhire. Minayabe itene irupipeq iwíáhue tagéq peh kaweq sansá miraoro.

⁶ Ahrena ahrena wehekáhmé Manikánsabe iwíáh iwíáh tanahráre iwíáhi anínká Manikánsabe iwíáhi puana mira iwíáhire. Moke táhutahuq neh anínká Manikánsabe iwíáh iwíáhéna moke táhutahuq nehnsabé Maniká awahbeh sansáne iwíáhire. Íre neh anínká awehrime Maniká awahbeh sansáne iwíáhéna we moq Manikánsabe iwíáh iwíáhire.

⁷ Iteitene iwíáhhúna sansá miraúnayabé oga míono? Írakaumo. Ite pukonaraq iteitene mátaburapeq kowíanehnkono? Írakaumo. ⁸ Peh Maniká itene Wahnah awahbeh sansá miraoneheéq oga míone. Ite pukonaraq itene Wahnahne kaweq matábúrápéq kowíanehe. Ite oga míonaraqkákáq pukonaraqkákáq ite Maniká Iteribone animári míaneheqmúne.

⁹ Sísa Karáhéga oga míona kereq puko kereq wahnahnaitanieéna pukéna iriwe oganúkúwe. ¹⁰ Mókake ite moke Manikánka wahnahnirabeq iriwe perehnehne míahnana wega itene oga mé sansamé itene arambehriwe tagéna saraqmaranawire. Minayabe mó Sísa tagariéh anínsábé, Are abehq sansánóna aní móne atéhneho. Wegá mirai sansansábé awiréh atéhneho.

¹¹ Manikánka saraqmarahna tanáhráqsábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Íné oga mía míau Wahnáh aní míógara moke mah kehiná kéhínánká ínéba séra sirehunseraráq méra ínénsabe, Are aiq pútaq Maniká móne aintanehrawoe ire. (*Aisaia 45.23*)

¹² Minayabe mi tanáhráq itega miraurauna sansánsábé morá ánínká morá ánínkáue Maniká teaweneheqmúne.

Ahbabáq sansa mó aní insoq atéhnehboq suaní i ehwéhne.

¹³ Mó Sísa tagariéh ánínká miraínsabe, Abehq sánsánire atého. Ínéga mirau sansámé wega tagéna ahbabárinehboq mi sansá

suena mó íre mirainie íwíáhoró. ¹⁴ Sísá itene Wahnahnká néne iwíáh aiq kaweraintéhsábé íné tagaríomé Manikánka moke táhutahuq nah nanere ire. Minayabe moke táhutahuq noge. Mó anínká mó naneq tahutáhúqsábé, Íre nah nanere ínaraq mina awehrinkehe.

¹⁵ Itega nahwana mó Sísá tagaríéh ánimé iwíáh kikiritaq wega itene táhutahuqsabé, Órira míre atéhnaqmé mi tahutáhúq mó neho. Iwíáh kikiri anínsábé, Anetaníbo pehipi nanie i anínká we íre arutaboiratéh ání míre. Sísá Karáhéga iwíáh kikiri aniné ahabábáqsabe putionsabe itega nehranka ahabáratého. ¹⁶ Itega, Kaweq sansáne iwíáhéq mirairara mó kegá tagéra, Íre kaweq sansáne íyehboq mi sansá mó íre miraoro.

¹⁷ Manikánka ite wahnahnaitéhsábé itega táhutahuqsabé íre iwíáh iwíáhúne. Írakaumo. Peh kaweqtaq méyabewé, iru ukiq iteyabewé, iru eyoyó aiteyabewé iwíáh iwíáhúne. Manikáne Awanka minawari iwíáh aitéhre, ¹⁸ Manikánka Sísá Karáhéne arambhiri miraue sehgió keyábé, Kawerowe aritowara tagah kegá, Se kaweq ke wóe iwíáhigehe.

¹⁹ Minayabe moráénue Sísane sánsá miraoneheéq we séhréh atéhonehe iwíáhoró. ²⁰ Moke táhutahuqme nah nanere aiq pútaq ehwéhne. Peh táhutahuqsabé iwíáh iwíáhónaga Manikáne arambhiri íre kawerarúéhneho. Arega náhna tahutáhúqmé mó anínká tagéna, Órirane iwíáhéna wene órira sansámáí suena ahabáárinaqmé arega we aiq ahabááratáhne. ²¹ Sísá tagaríéh anínká are tagéna arega miraónaga ahabááratehnehboq mina íre miraúno. Minayabe órira tahutáhúqkákáq píaahakáq náhnaga mó Sísá tagaríéh áni ahabááratehnehboq íre náhno.

²² Arega miraóna sansámé, Kaweq sansáne iwíáhé mó anínsábé, Ínéga mirau serahnúno ue teawíneho. Arega miraóna sansá peh Maniká teawo. Kaweq sansánuge iwíáhi ánimé wene arupipeq íre umeh agínana wega iwíáh iwíáhinkehe. ²³ Mó anínká iwíáhéna, Mah tahutáhúq nonka kaweq sansánugapómo éna náhnaraqmé wega ahabáárinae. Aiq pútaq kaweq sansáne iwíáh íre kahnaraq wega ahabáárinae. Moke itene sánsámé aiq kaweq sansáne iwíáh íre kéhtáq mi sansánúnawe itega aiq ahabááruéne.

15

Sísá Karáhéne sansá sehgioneheqmúne i ehwéhne.

¹ Ite Sísane sánsá ahtebóna kewé séhréh arite arámbéhrí kéhre. Sísane sánsá peh ákáhtaq ahtebah kegá tábúsoqme sehgiheéq séhréh aritanéhe. Íre peh iteitisabé iwíáhia peh séhréh arite iwíáhonehe. ² Itene iyahnabo anímáí Sísane

sánsá ahtebéra kawerue sehgeheeq íre ite iuwahbeh iwíáh peh se séhréh arite iwíáhonehe. ³ Sísa Karáhéga Wenabone arambehri mirainieéna we awahbeh iwíáh suowe. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserah mó kegá Sísa awiréh atowe. Mi ehwéhnká mahraréna,

Sega arensabé awiréh atáhtáq ínénsabe moq niwiréh aintáhwe ire.
(*Buk Song 69.9*)

⁴ Manikánka iwíáh arito kegá wene ehweh pehipi íre sehiranuwe. Itega sáhnshawe ahtebageheéra naho sehiranuwe. Itega Manikáne sansá kawerue ambubu atawéq sehgeheéra sehiranuwe. Itega Manikáne sansá íre sueq peh ite meirena kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunigeheéra sehiranuwe. ⁵ Itega Manikáne sansá ambubu atawéq kawerue sehgeheéna séhréh aitéhre. Ite Sísa Karáhéne sansá sehgieq moráénue peh morá íwíáhigeheéna wega séhréh aitéhre. ⁶ Moráénue peh morá íwíáhirataq itene Wahnah Sísa Karáhéne Abowá Manikánsabe iwíáh íwíáh atagéhe.

Sísa Karáhéga Asiu kereq nahnsó kereq séhréh aritéh éhwéhne.

⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárotaq wega íre ahqáho aítasa peh séhréh aítaráire. Mina urainserah Sísa tagariéh ánínká iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. Mirairame Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh sánsá míre.

⁸ Teiníboq írátíáhro. Naho Manikánka ite Asiu kené igaqnansabe omasa éhwéh teriuwe. Sísa Karáhéga mah marákóipéq míotaq we Asiu aní ména ite Asiu ke séhréh aítowe. Séhréh aítónka sokigi aítomé omasa éhwéh aiq pútaragire.

⁹ Moke nahnsó ke moq séhréh ariteyabe áwíre. Sega wensabé iwíáh íwíáh aintageheéna séhréh ariteyabe áwíre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nahnsó ke míéhrarabeq arensabé iwíáh íwíáh ataníe.
Arenáwíq pankerónsábé igonkónue iwíáh íwíáh ataníe
ire.
(*Buk Song 18.49*)

¹⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Nahnsó keo, Asiu kereq itereqka moráráq iwíáh íwíáhoró ire.
(*Lo 32.43*)

¹¹ Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Nahnsó keo, ite ómiga itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh atáhro.
Mah kehiná kéhínánká wensabé iwíáh íwíáh atáhro ire.
(*Buk Song 117.1*)

¹² Áísáiága mó mahraréna,

Sésine anahwa anotah aní míanawire. We anotah aní úkéna Asiu kereq nahnsó kereq wahnah aritankéhe. Mi

tanáhráq nahnso kegá iwíáhéra, Wega ite kawerai-
tankéhe éra áwénunigehe úwe. (Aisaia
11.10)

¹³ Manikánka omasa éhwéhnéna, Áhnte kawéq náneq iníe
únsabe ite amahnága áwénunúne. Wensabé aiq pútare atáh
púana wega itene iru ukiq itena eyoyó aitankéhe. Manikáne
Awanka kawerue séhréh aitéhnsabé ite iwíáhéq, Wene ehweh
aiq pútaq ehwéhne. Wega aiq náina puag áwénunúne ewe.

Poraga nahnso ke Sísa éhweh teri terinúnsabe éhwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímáрино, Íné tagaríomé ite kawéq sansá
mira aruqaruroro ke wóe. Ité Síसानe sánsá aiq ahtebah puag
wensabé wensabé iwáhnoraréh orahowe. ¹⁵ Ité ibitarúého éna
mah pahsi sehiranue iahrerag itóge. Manikánka séhréh aintéh
púana págegeue teiena pagu pagunuge.

¹⁶ Nahnso kegá Manikáne sansá kawerue ahtebéra sehgige-
heéna ehweh mibeq mahbeq arítéh ání tahnsanéna wene
kawéq ehwéh teri terinuge. Nahnso ke séhréh aitanieéna
Sísa Karáhéne arambehri mira aruqaruruge. Nahnso kegá
Maniká awahbeh sansá sehgiara kaweqtaq mía míaiagehéna
Manikáne Awanka séhréh aritena kaweraritéhre.

¹⁷ Sísa Karáhéba mía míaéna Manikáne arambehri kawerue
miraunsabé iwíáh iwíáhuge. ¹⁸ Mó kené arambehri íre
teiúge. Peh morá Sísa Karáhéga séhréh aintaráirana miraurau
arámbéhrí teiúge. Nahnso kegá mina tagéra Manikáne ehweh
sehgiówe.

¹⁹ Manikáne Awanka séhréh aintaráinsabé ótaq sansá
miraéna ehweh teriátáuge. Nahnso kegá tagéra teriu
ehwéh sehgirówe. Sarúsarama suwahpeqkakáq Íríríkúma
marákórápéqkákáq moke ákáhpeqte ké suwahpeqkakáq Sísa
Karáhé éhweh teri terinurauge.

²⁰ Peh Sísa Karáhé éhweh íre írátíáhrabeq korerieyabe
nuwahbehre. Mó anínká nahwiahnsanse pearahnaq
ínéwé wene nahwiahnsanseraq abogéhue nah peyabe
nuwahriehre. ²¹ Írakaumo. Minayabe Manikáne ehwehnka
mahraréna,

We éhweh íre teriu ke tagariagehe. We éhweh íre írátíáh ké
siahtebagehe ire. (Aisaia 52.15)

Mi ehwéhnká irarinserah íre írátíáh ké korerieyabe nuwah-
behre.

Poraga Aroma suwahpeq pokéyabe awahbó ehwehne.

²² Nahnso ke teri terinurau arámbéhrígá saiqnariarairana
iteba íre korahurauge. ²³ Ínéwé áhnte opéq ite tagéyabe nuwah-
baraire. Amahnága mahtaqté arámbéhrí aiq parabarúó púana
ite koraganie iwíáhuge. ²⁴ Sípéni marákórápéq pokonaraq

iteruwahpeq kéréraganie. Iteba pehgáriq tanáhráq kowéna iuwena pokinieonaraq itega séhréh aintagéhe.

²⁵ Téhwe Sarúsarama suwahpeq Manikáne animárí nárinieéna pokinie. ²⁶ Táhmaro mibeqté ánimárí tabonah ke miáhnsábé Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáía marákórápéqté kéreqka nárieneheéra móne soruparera níátówe.

²⁷ Seyega nárienéhe íwiáhuronka sirupipeq eyoyóuraire. Sarúsarama suwahpeqte kégá Sísa éhweh téh írátówe. Sega irera nahnso ke teriátówe. Minayabe amahnága nahnso kegá nárienéhe íwiáhuronsabé aiq kawerurowe.

²⁸ Níátáo moné Sarúsarama suwahpeqte ké aiq náriénaraq Sípéni marákórápéq pokonaraq iteba kérégána kótaikinie. ²⁹ Iteba konaraq Sísa Karáhéga iwiáh aintahna ehwéh teiníe. Wega iwiáh aintanawire íwiáhuge.

Poraga, Púreraintáhiro ú ehwehne.

³⁰ Néne iyahnabo ánimáríno, itene Wahnah Sísa Karáhénsabe iwiáhoró. Manikáne Awanka ite iwiáh aitaráiraq itega mó keyábé irutaboirune íwiáhoró. Mira íwiáhotaq págege arámbéhrí ínereq miraoro. Mi pagégé arámbéhríwé púreq arámbéhrí wíre. Púreréq ínénsabeákák púreraintáhiro. ³¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísa éhwehnsabé suwahrieh kegá nubíyehboq púreraintáhiro. Ínéga mibeqté Manikáne animárí kawerue séhréh aritankeheéq púreraintáhiro. Sega néne arambehri aiq ábérehre íwiáhigeheéq púreraintáhiro.

³² Mi ke séhréh arítáhnaraq Manikánka kowe aintahnaraq iwiáh íwiáhue iteba kinie. Mi tanáhráq itereq ínereqka ehwehnonaraq irupipeq eyoyóinaq iwiáh íwiáhonehe. ³³ Manikánka ómi itene iru ukiq itena iteba mía míaire. Ai q míre.

16

Poraga áhnte keyábé iroro ú ehwehne.

¹ Íné nuwahbehme Sísa tagariéh íní wenáwíq Píbi séhréh atáhiro. We Sénkária suwahpeqte íní ména mibeqté Sísa tagariáh ké séhréh aritéhre. ² Áhnte ke séhréh aritena íné moq séhréh aintáráire. Minayabe wega iteba kínaq mehweh ateq we tabonah ína naneq séhréh atáhiro. Ite moke Manikáne animárinká itene Wahnahnsabé iwiáhéq mó ke séhréh aritonanserah mi íní séhréh atáhiro.

³ Sísa Karáhéne arambehriurataq Ákúírareq Párisírareq mi akéqká moq moraráq arambehriuraune. Sensabé iraotao arítáhiro. ⁴ Sega íné séhréh aintároyame pukorahuroye. Íre ínébataq moke Sísa tagariáh náhnsó kegá moq mi anitéyábé

iwíáh iwíáh arítáhwe. ⁵ Mi akéqseq sene nahtapeq momiwío ke Sísá tagariáh kéreqsabé iroro arítáhro.

Esia marákórápéq Sísá Karáhé éhweh teriátáutaq mi ehwehnsábé Épáínétúsaga téh aiq pútare atena sehgiraire. We niruní ání míre. Iraúno atáhro.

⁶ Máhriaga ite séhréh aitanieéna anotah arámbéhriuraire. Wensabé iraúno atáhro.

⁷ Nánuwahrah Asiú ánité Ántáróníkureq Súníásareq miéhye. Íné karábúsiipéq míarautaq sega moq mitaq míaroye. Íné Sísá Karáhé íre tagariarautaq sega we tagariaroyara eqmaro kega sensabé iwíáh iwíáh arítárówe. Sensabé iraotao arítáhro.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgi ání wenáwíq Ámbiátu miéhre. We niruní ání míre. Wensabé iraúno atáhro.

⁹ Sísá Karáhéne arambehri miraurautaq Úrábánureq moq moráráq arambehriuraue. Wensabé iraúno atáhro. Mó niruní ání Sítákísansabé iraúno atáhro.

¹⁰ Sísá Karáhéne sánsá tábúsoqme sehgi ání wenáwíq Ápérie. Wensabé iraúno atáhro. Áritóbúru karírónánínseqsabé iroro arítáhro.

¹¹ Nánuwahrah Asiú ání Éróríónansabé iraúno atáhro. Náhsísune nahtapeq kaegaeo Sísá tagariáh keyábé iroro arítáhro.

¹² Itene Wahnahne arambehri kawerue miraóya anité sensíwíq Tárípínareq Tárípósareqsabé iraotao arítáhro. Itene Wahnahne arambehri áhnte miraurai inímé Pérísie. We niruní íní míre. We néne iyahnabo iní míre. Iraúno atáhro.

¹³ Itene Wahnahne sánsá tábúsoqme sehgi ání wenáwíq Árúpansabé iraúno atáhro. Wenanowé náino tahnsa ání úkurainsabé mi inínsábé moq iraúno atáhro.

¹⁴ Mó kewé Ásínkárítuq Pégónireq Érémsireq Pátóbareq Érémasareq sereq moráráq Sísá tagariáh kéreqsabé iroro arítáhro.

¹⁵ Mó kewé Pírórógureq Súríahreq Néréúsareq wene anahnowáreq Órímbareq sereq miáh Sísá tagariáh kéreqsabé iroro arítáhro.

¹⁶ Iteite we mehweh atéhoro. Moke mahtaqté Sísá tagariáh kéga itensabé iroro ewe.

Ahbabáq aitahráho keyábé éhwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, ehgarogaro anímárínseq ahbabáq aitahráho anímárínseq tagariáhro. Íwáhnoruro ehwehnsábé ahqáho aitáh ké tagariáhro. Segá miéhrarabeq miéhboq peh móbeq miáhro. ¹⁸ Mina tahnsa kéga itene Wahnah Sísá Karáhéne arambehri íre miraéra peh seyene sirupipeqté iwíáh mira aruqarurowe. Segá áhnte ehwehnéra

ehnenehne aritéhrataq íre ahtebah kegá mi ehwéh irera kaweq ehwéhne íwíáhowe.

¹⁹ Itega Sísane ehweh kawerue sehgiónsábé ómiga íráhwe. Minayabe iwíáh íwíáhéna nirupipeq eyoyóire. Ahbabáq sansa ahtebahboq pehragéq peh kaweq sansá ahtebahro.

²⁰ Maniká iru ukiq itéh ánínká owainawa saiqnarianaire. Itene igaranka noginairabeq saiqnarianaire.

Itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre.

Porareq mío kega Aroma keyábé iroro u ehwehne.

²¹ Tímóti ínereq arambehrii anínká itensabé iroro ire. Nánuwahrah Asíú kéwé Árúsíareq Sésónireq Sósípátereqka itensabé moq iroro ewe.

²² Mah ehwéh páhsiipéq sehiranu aní néníwíq Tétíae. Poraga tenínserrahnue pépahqtaq sehiranuge. Íné moq Sísane aninéna itensabé iroro uge.

²³⁻²⁴ Mahtaqté Sísá tagariáh kégá Káiúsine nahtapeq momiwíowana wega íné Pora kirabo aitéhre. Wegá itensabé iroro ire.

Mah ke suwahpeqte táhkísi moné wahnahni aní wenáwíq Érásátie. Wereq itene iyahnabo aní wenáwíq Kúátúsareqka itensabé iroro éye.

Manikánsabe iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

²⁵ Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. Ínéwé kaweq ehwéh Sísá Karáhé éhweh teri terinuge. Itega mi ehwéh ireq sehgihehéna Manikánka págege aitéhre. Naho mi ehwéh íre ábóraragia peh kopípéq kowe.

²⁶ Kopípéq kowana Manikáne ehweh iraru kegá aiq sehiranuro puana amahnágawe ábóraq kéhre. Mah kehiná kéhínánká mi ehwéhnsábé aiq pútare atera sehgihehéna Manikánka korériéro aitaráire.

²⁷ Manikánka webataq mía míaéna aiq moke ahtebahre. Sísá Karáhéga miraúnsabe itega Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

1 Kórína Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kórína suwahpeqme nahnso kene anotah matábú Káríki marákórápéq kowe. Poraga peh morá ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowéna Sísa éhweh pahsuowe. Pahsuowara wehukega Sísasabé aiq pútare atówana wega mitaq suena mó ke suwahpeq Sísa éhweh pahsuanieéna pokúwe. Pora Kórína suwahpeq íre míotaq Sísa tagariáh kégá sainkue táhmaroga íre kaweq sansánurowe. Mi tanáhráq wega mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Kórína suwahpeqte Sísa tagariáh ké móriuwe. Mibeqté Sísa tagariáh kégá peh kaweq sansánigeheéna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké ebeq siu pahsíe.

¹ Sísa Karáhé éhweh korerinkeheéna Manikánka íné Pora omaq intena eqmaq nuwowe. Ínéreq itene iyahnabo aní Sósáténireqka ² mah pahsí sehiranúye. Ite Kórína suahpeqte Sísa tagariáh kéó, itega sehiranúya pahsí sáhnsahwe tagahro.

Wene kaweq animárí míageheéna Manikánka ite omaq itowaq wene sánsá sehgiówe. Itereq moke mó kehiná suwahpeqte ké itene Wahnah Sísa Karáhé tagariáh kéreq omaq itowaq itega wensabé iwíáh íwíáhéq púrerúne. Púrerúnana ite kawerue wahnahnaitéhre. ³ Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahseqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itehye.

Poraga Manikánsabe iwíáh íwíáhú ehwehne.

⁴ Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotah-taq séhréh aitéhre. Wega ite kaweraitena séhréh aita aitaínsabé ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atóge. ⁵ Wega séhréh aitéh púaq wene ehweh kawerue iraréq iahtebia ké úkowe. ⁶ Sísa Karáhé éhweh íwáhnoruraugaq kawerue írátó puana Manikáne Awanka págegeue séhréh aitéhre.

⁷ Págegeue séhréh aitéhnsábé itega Sísa Karáhé itene Wahnah tuina tanáhráq áwénunotaq Manikáne Awanka náina naneqsabé íre tabonahowe. ⁸ Wega ite págege aitena séhréh aitéh púaq ite oga mé tanáhráq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míéhrataqmé itene Wahnah Sísa Karáhé tuinagake íre ehweh aitankéhe. ⁹ Wenahni itene Wahnah Sísa Karáhéreq mía míageheéna Manikánka ite omaq itéhre. Omaq itena ite íre iuwasa peh mirainie i naneq aiq pútaq mirainawire.

Poraga, Peh morá íwíághoro ú ehwehne.

¹⁰ Néne iyahnabo animáríno, itene Wahnah Sísa Karáhéga síwáhnorúno aintáráínsabé págegeue teiníboq írátíáhro. Ite mó

iwiáh mó iwiáhiyehboq peh morá íwiáhoró. Sío síoue peh morá sánsánonehe íwiáhoró.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, ite tagariáh ání wenáwíq Karoe. Karone awahrahga teniera, Itewe wensabé wensabé abiahnsanéq íre insahwéue miáhwe teniátówe. ¹² Itega mahna tahnsanue mó ehwéh mó ehwéhnówe. Ite mó anítógá, Porane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Ápórone sánsánúne ewara ite mó anítógá, Pítane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Karáhéne sansánúne ewe.

¹³ Aneqsabé mina tahnsa irareo? Sísá Karáhéne anímárí mó aní mó anínue míone íwiáhoo? Írakaumo. Itene ahbabáq kaweraitanieéna íné Pora awankátaq táhpague putia-raugo? Írakaumo. Itega wání merotaq néníwírue meroo? Írakaumo. ¹⁴ Iteba míarautaq peh morá Kárisápareq Káiúsireq wání meriátáuge. ¹⁵ Minayabe mó kegá, Íné Pora néníwírue wání meriátóne iyehoéna mó ke wání íre meriátáunsabé iwiáh íwiáhuge.

¹⁶ Mó ke wání íre meriátáuge ume Sítépána karírónánínsábé nibitagire. Se moq wání meriátáuge. Mó kewé wání meriátáugamo íre niahreraq kéhre. ¹⁷ Íre wání merieyabe peh, Néne kaweq ehwéh koreri terinúno éna Sísá Karáhéga eqmaq núwátáire. Wega awankátaq táhpawe putio ehwehmé págege ehwéhne. Mi ehwéh abehq éhwéh úkínehoéna ahtebia ánínká teínserah ehwéh íre teiasa peh pahsuqme tei teinuge.

Sísá pukúmé Manikánka págege aitahráhi ehwéhne.

¹⁸ Sísaga itene ahbabáqsabe awankátaq pukú ehwehmé iraipéq pokoneherao kegá iwiáhéra, Múguwahgu ehwéhne ewe. Maniká Iteriboga ite kaweritéh kegá Sísá awankátaq pukú ehweh iwiáhéq, Íre wehukene iwiáh peh Manikánka págegeue miraorahi ehwéhne úne. ¹⁹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Íné ahtebia ání múge íwiáhi anímé ínéga mi iwiáh kaqsuaníe.

Íné tábúsoqme íwiáhu aní múge íwiáhi anímé mi iwiáh parabaruaníe íre. *(Aisaia 29.14; Jeremaia 8.9)*

²⁰ Mah marákó marákóipéq miáh áhtébiá keyábé anere enehnkono? Púku sáhnsahoráho keyábé anere enehnkono? Tobehue ehweho keyábé anere enehnkono? Manikánka mirainka ite iwiáhúnawe mi ahtébiá kéné ehwehme peh múguwahgu ehwéh úkire.

Manikáne sansánká wehukene sánsá kiotaiki ehwéhne.

²¹ Maniká áhnte ahtébiá ání míre. Mah marákóipéq miáh kegá íre seyene ahtebahnka we tagariahrahowe. Itega teri terinúna ehwehmé mi kegá, Múguwahgu ehwéhne ewana Manikánka mi ehwéhnsábé aiq pútare atáh ké kaweraritéhre.

²² Asiu kegá itensabé, Itene ehwehnsabé aiq pútare aitanéhboq ótaq sansá miraoro tei teinowara Káríki kegá itensabé, Ahtebia éhwéh teiéro tei teinowe. ²³ Tei teinowaq itegawé peh Sísa Karáhé awankátaq táhpawe pukú ehweh teri terinúne. Asiu kegá mi ehwéhnsábé, Iuwahrieh ehwéhne aítáhwara Káríki kegá mi ehwéhnsábé, Múguwahgu ehwéhne aítáhwe.

²⁴ Manikánka omaq itéh kégá pukú ehwehnsábé aiq pútare atone. Ite Asiu kereq nahnso kereqka mi ehwéhnsábé aiq pútare atone. Aiq pútare ateq Sísa Karáhé pukú ehwehmé Manikáne págege sansáne éq wene ahtebia sánsáne aiq tagarione. ²⁵ Mó kegá, Manikáne sansámé peh múguwahgu mareqmareq sansáne atáhwana Manikáne sansánká wehukene ahtebia sánsá sene págege sansá aiq moke kiotaikire.

Wene animárí míageheéna Manikánka omaq ito ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite íáhrabéna omaq itáráitaq aneq tahnsá anímárí míaroo? Minayabe iwíáhoró. Ahtebia kéwé, tauntahu kéwé, anotah kéwé, ite íre áhnte míarowe. Mó kegá ite tagéra, Múguwahgu ke wóe aítáhwe. ²⁷ Ahtebia ké siyehitarinkeheéna Manikánka ite múguwahgu aítáh ké wene animárí míageheéna ite omaq itowe. Tauntahu ke siyehitarinkeheéna Manikánka ite mareqmareq aítáh ké wene animárí míageheéna omaq itowe.

²⁸ Mah kehiná kéhínánká iwíáh iwíáho naneqsbé abehq úkinkeheéna Manikánka íre anotah anímárinseq mó kegá siwiréh arítáh kéreq omaq itowe. ²⁹ Minayabe wehukenínká Manikánsabe, Íné anotah aní míó púah omaq intároné íre irarerahowe.

³⁰ Wega ite aiq omaq itarái puaq Sísa Karáhéreq mía míowe. Sísa Karáhéga kaweq iwíáh aitéh púaq tábúsoqme iwíáhorahúne. Wega itene ahbabáqsabe pukú púana kaweraitena insahwé aitena Manikánka wene kaweq anímárí mía míageheéna Sísa sá séhréh aitéhre. ³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Iwíáh iwíáhi aninká peh morá itene Wahnahnsabé iwíáh
iwíáh atankéhe íre. *(Jeremaia 9.23-24)*

2

Kórína suwahpeqte kégá aiq pútare atówe ú ehwehne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, iteba séna Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq mó ehwéh mó ehwéhnué ahtebia anínká teínserah íre teiasa peh pahsuqme teiátáuge. ² Iteba míarautaq ínéga iwíáhéna, Mó aní éhweh íre teiníe. Írakaumo. Peh morá Sísa Karáhéga pukurai ehwéh teiníe iwíáhuraage.

³ Iteba míarautaq néne ninonka íre págegeuraire. Írakaumo. Ninonka mareqmareréna áhreéna iransánuraue. ⁴ Manikáne ehweh teiátáutaq ahtebia ánínká ehnenehne aítana teínserah íre teiasa Manikáne Awanka séhréh aintárái puana págegeue tei teinuraue.

⁵ Peh íné wehukenínká irarurau ehwéhniká íre awehraq káráirana Manikáne Awanka séhréh aintárái puana págegeue tei teinuraugaq aiq pútare aintárówe.

Manikáne Awanka ite kaweq iwíáh aitéhraq ahtebia ké úkúne i ehwéhne.

⁶ Peh morá Sísane sánsá kawerue sehgió keyábé ahtebia éhwéh síwáhno aruqarurúne. Mi ahtébiá éhwéhmé íre mah marákóráq wahnahno kené ahtebia éhwéh tahnsane. Wahnah ke pukirataq sene ahtebia éhwéh parabaginae. ⁷ Itega íwáhnorúna ehwéhmé íre ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh púana ahtebia éhwéh íwáhnorúne. Mah marákó márakó íre mirarotaq Manikánka iwíáhéna, Mókakewe wehuke ínéba íópeq kigeheéna kaweraritaníe iwíáhúwe. Iwíáhéna ite kaweraite ah sabarankeheéna omaq atowe. Naho naho mina omaq ato ahnsábé éhwéh íre pahsuqme teiuwana peh kopípéq kagaúwe.

⁸ Kopípéq kagaúwara mah marákóráq wahnahno kegá mi ehwéh íre írátíarowe. Írakaumo. Sega írátíarotaq tahirímé itene íópeqté Wáhnáh ání íre subiqme awankátaq táhpato irino. ⁹ Manikáne ahtebia iwíáhhyábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Naho naho wehukene siuranka íre tagah naneq, sene siahrega íre íráh náneq, sene sirupipeq íre iwíáho naneqme, moke minawari Manikánka wensabé sirutaboiro keyábé kawerarowe ire. (Aisaia 64.6)

¹⁰ Minayabe mi ehwéh kopípéq kowana Manikánka Wenawa iteba eqmatairana aiq sokigi aíre. Manikáne Awanka moke tagéna Manikánka ite íre teí iwíáh aiq tagaríéhre.

¹¹ Wehukeníné arupipeqté iwíáhwé mó anínká tagari-ahrahiro? Írakaumo. Peh morá wehukení wewene awanka tagaríéhre. Mina inserah Manikáne arupipeqté iwíáhwé wehukenínká íre tagaríéhrena peh morá Manikáne Awanka tagaríéhre. Minayabe wega Manikáne iwíáh aiq sokigi aíre. ¹² Itega mah marákóipéqté kegá iwíáh onserah íre úne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áuwátáirana itereq mía míaire. Wegá náí náini naneqmarí ahtebageheéna Wenawa iteba eqmaq áuwéhre. ¹³ Manikáne Awanka iwíáh aítana wega náí náini naneq teiúge. Peh ahtebia wéhúkégá teiénserah íre íwáhnoruge. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh íwáhnorugaq ahtebahrahowe.

¹⁴ Manikáne Awansabé awahrieh anínká wene ehweh íre ahtebéna wega náí náini naneqsabé, Peh múguwahgu ehwéhne éna nuwahriehre íwíáhíre. Mira íwíáhinsabé Manikáne Awanka mi aní peh áwé tagehrana wega mi ehwéhnsabé íre ahtebahrahíre. Peh morá Manikáne Awanka weba mía míai anínká mi ehwéh íwíáhíre tagéna ahtebehre.

¹⁵ Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai anínká mó kené ehweh íréhtáq íwíáhíre tagéna aiq pútaq ehwéhnikákáq péhe éhwéhnikákáq íwíáhíre saraqme tagahráhire. Manikáne Awanka mía míai puana mó anínká mi aniné sánsá íre saraqme tagahráhire. ¹⁶ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Itene Wahnahne iwíáh tagarawéna wensabé áwáhnori anímé íre míéh mino ire. *(Aisaia 40.13)*

Íre míéhíra Manikáne Awanka séhréh aitéh púana Sísa Karáhéga iwíáhinserah iwíáhorahúne.

3

Sísa tagaríáh kéwé Manikáne arambéhri ke wóe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, iteba míarautaq itega mah kehiná kéhínánká iwíáh onserahnurowe. Mira iwíáh onserahnurowe puaq ite pehgáriq anímárinó táhnsa iwíáhurowe. Minayabe Manikáne Awanka iwíáh arítéh ké síwáhnoruraunserah ite íre íwáhnorurauge. Írakaumo. ² Pehgáriq anímárinó táhnsa iwíáhuro puaq ite peh náh néq awaq íre nahrahowe. Minayabe mi tanáhráq págege ehwéh íre íwáhnorurauge. Amahnága moq íre íwáhnoruge.

³ Amahnágaákáq itene irupipeqté áhbábáq sánsánsabé irutaboiro puaq págege ehwéh íre íwáhnorurauge. Itewe abiahsanéq tobeh ehweh aruqarurowe. Miraonsabé iteite iuwahbeh iwíáh miraéq peh wehukene sánsá sehgió mino.

⁴ Mó anínká, Íné Porane sánsánu aní múge irana mó anínká, Íné Ápórone sánsánu aní múge ire. Mira iwíáhonsabé peh wehukene sánsá sehgiówe.

Sotápéq arambéhrióya anítéyábé pabeqme ehwéhne.

⁵ Kawerue iwíáho. Ápórowe insebo? Íné Porawe insebugo? Ité peh Manikáne arambéhri anité úye. Maniká itene Wahnahnka íné mó arámbéhri niena Ápóro mó arámbéhri awena urairata mi arámbéhriurauyaq itega Sísansabé aiq pútare atárówe.

⁶ Wehukenínká ayu sotápéq uqmaréhnserah ínéga Sísa néhweh teiátáuge. Mó anínká wání sotápéq tuinkeheéna ubenah kíqmaréhnserah Ápóroga inehe íwáhnoruraire. Manikánka sotápéqté ménsáméhnsánsabé kiro atéhnserah wega itensabé, Ai q pútare ainteq néne sánsá sehgióro aitaráire. ⁷ Íné

ayu uqmatau anínseq ubenah kíqmaréh ánínseqsabé íre iwíáh iwíáh aitáhro. Írakaumo. Peh morá kiro atéh ání Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhro.

⁸ Ayu uqmaréh ánínseq ubenah kíqmaréh ánínseqka monseráhnue arambehrióye. Manikánka sene arambehri ageghamarena ápeq nárinkéhe. ⁹ Itewe Manikáne so tahnsa móe. Ínéreq Ápóroreq moráráq Manikáne arambehriúya anité úye.

Nah peyabe pabeqme ehwéhne.

Itewe Manikáne nah tahnsa móe. ¹⁰ Íné Manikáne nah pe ani míankeheéna séhréh aintena omaq intáráire. Minayabe nah pe sansa tagariéh ání tahnsanéna nahwiahnsanse pearógana abogéh tagariéh áninká abogéhire. Mi arámbéhrí Manikáne arambehri puaq ite mi arámbéhrí mirao ke tábúsoqme arambehrioro. ¹¹ Manikáne arambehriwe nah pe arámbéhrí tahnsane. Manikánka Sísa Karáhéwé nahwiahnsansee úwe. Mó aní nahwiahnsanse íre míahrahirana Sísa webataq awehrare.

¹² Manikáne arambehrio kegá abogéhotaq íre monseráh arámbéhríowe. Wehukega pearáh náneqme itene arambehri tahnsáne. Kawerue arambehrio kegá kóraraté pearáhwara mó kegá págege moné tahnsa náneqtaté pearáhwara mó kegá kaweq ebáhtáté pearáhwara mó kegá awankátate pearáhwara mó kegá onerate pearáhwara mó kegá námúqtate pearáhwe. ¹³ Sísa tuinagake Manikánka ehweh aritahnaraq kaweq arámbéhríowamo éna mó aniné arambehri mó aniné arambehriue ageghamarena íre kaweq arámbéhrí moke kekiruankéhe. Kekiruahnaraqmé uworapeqté náneq moke taginserah íre kaweq arámbéhrí moke taginawire.

¹⁴ Sano ebáh íre tagia peh kagainserah kaweq arámbéhrí aniné arambehri íre toráh agia peh kagainawire. Wene arambehri íre toráh agia peh kahnaraq mi arámbéhríyábé ápeq meyanae. Mó aniné arambehri moke tagínaraqmé mi anímé ápeq íre meyanae. ¹⁵ Ápeq íre meyéh anímé nahperehrabeqte ání tahnsane. Wehukeniné nah irarehtaq mó aninká mi aní nahupeqte koweqme máhpeq atahnana wene nahnkakaq wene ménsámehnsánkakaq moke taginawire. Mina inserah Sísansabé aiq pútare atéh áninká íre ábéreh arámbéhríínaraq Manikánka we íopeq tumeiranae. Peh morá wene arambehri moke tagína puana ápeq íre meyanae.

Itene inonka Manikáne nahne i ehwehne.

¹⁶ Manikáne Awanka itene irupepeq mía míai puaq itewe Manikáne nah moe. Minayabe aiq ahtebaho? ¹⁷ Itene inonka Manikáne nah mire. Wega, Néne nahne éna we mía míairabeq ahababáq íre kéhre. Minayabe wene nah ahababáratéh anímé kamah awinawire.

Itega peh wehuke síwíq pankerého i ehwéhne.

18 Itene irupipeqté péhé éhwéhnká iteite péhe éhwéh nuwíyého. Peh morá mah marákóipéqté sánsá ahtebeh anínká iwíáhéna, Íné anotah ahtébiá ání múge iwíáhínaraq íre kawerire. Wehukenínká iwíáhéna, Íné íre ahtebeia ání múge iwíáhínaraq mókake ahtebeia ání úkorahire. ¹⁹ Aneqsabé mira iwíáhinkehbo? Manikánka mah marákóipéqté áhtébiá iwíáhyábé múguwahgu iwíáh wíre arítéhre. Minayabe ahtebeia keyábéwé wene ehwehnka mahraréna,

Táhmáro kegá mó ke ahbabárarite sansansábé iwíáhéra mó ahbábáq sánsá mó ahbábáq sánsá miraonehe iwíáhowe. Iwíáhowana Manikánka peh áwé tagehrana seyene ahbabáq sansanká seye saiqnaríéhre. (Jop 5.13)

20 Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahnka ahtebeia kéné iwíáh aiq tagehre.

Sega miraoneheqmúne iwíáh aiq tagehre.

Tagéna abehq iwíáhe arítéhrara íre miraorahowe ire. (Buk Song 94.11)

21 Abehq iwíáh arítéhnsábé wehukega miraoraho arámbéhríyábé íre iwíáh iwíáhoró. Manikánka séhréh aitéhnsábé ite moke wega í náneq matíáhwe.

22 Íné Porareq Ápóroreq Pítareqka ite séhréh aitaneehéq míone. Manikánka moke mah marákó márákó náiena itene oga mé tanáhráqkákáq itene puké tanáhráqkákáq omaq itéhre. Manikánka séhréh aitanieéna amahnága kéh náneqkákáq mókake kahna naneqkákáq matíáhhro aitéhre. ²³ Ite Sísa Karáhé kahnáh míáhwana we Maniká Iteribone ahninkáwá míéhre.

4

Maniká wewega wene arambehri anímárí agehmarena sainsue ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáhirataq, Ite Sísa Karáhéne arambehri miraúna kee iwíáhoró. Ite Manikáne kopípeqté éhwéh wahnahnúne iwíáhoró. ² Kaweq arámbéhrío kegá se arambehri arítéh aniné ehweh kawerue sehgiówe.

³ Íné kaweq arámbéhríu aní míogamo. Itereq mó kereqka néne arambehri iwíáhue tagéq tenírataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Mó kegá néne arampehriyabé koti irataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Íné moq ínénéne arambehri íre agehgaqme tagarióge. ⁴ Ínéga arambehriurataq áhwára áhwára arámbéhríuraume íre niahreraq kéhre. Íre niahreraq kéhnsábé peh kawerue arambehriuraugamo? Árahuraugamo? Íre ínégá iwíáhunka peh morá Manikánka agehgaqme sainuwankéhe.

⁵ Amahnága íre ehweh arite tanahráq púaq mó kené arambehri agehmareq ehweh aritého. Sísa itene Wah-nahnka tuinagake moke sunkíkírirabeq kopéqsúáh náneqkákáq itene irupipeqté íwíáhákáq wene téhrehrebeq marahnana ábóraraginae. Mi tanáhráq Manikánka mah kehiná kéhíná agehmarena sainsuankéhe.

Anotah animárí múne íwíáhiyeho i ehwéhne.

⁶ Néne iyahnabo animáríno, Manikáne sansá ahtebageheéna ínéreq Ápóroreqsabé teiewóge. Ite anitéyábé iwíáhéq Manikáne púkuga irarinserah tábúsoqme sehgióro. Manikáne anitéyábé peh morá ánínsábé iwíáh íwíáh ateq mó aní peh áwé tagahwe. Íre kawerowe. Manikáne ehweh anterúéhboq mina tahnsa íre oro.

⁷ Ite anotah animárí múne íwíáhoo? Manikánka íre náíátáitaq tahirímé ite peh tabonahéq mareqmareq ke míáh iripo? Manikánka aiq náiena séhréh aitaráinsabé aneqsabé iteitensabé iwíáh íwíáhoo?

⁸ Itewe, Manikáne sansá aiq moke ahtebóne íwíáhowe. Itega íné, Pora kiotaikéq anotah animárí múne íwíáhoo? Itega aiq pútaq ahtebahtaq tahirí ínéga moq iwíáh íwíáhu irino. ⁹ Íné iwíáhume Manikánka ite, wega eqmaro keyabé, Moke mó ke ebeq nogirara ite sinehe sigehe íre. Wehukega wehukení subiq suaneheraotaq áhnte kegá taganeheéra sewe. Ite eqmaro kewe mina subiq suaneherao wehukení tahnsa múne. Íre peh wehukega ite iwahnkanowara íópeqté kéreqka moq iwahnkanowe.

¹⁰ Ite eqmaro kega Sísa Karáhéne arambehri miraúnayabé áhnte tagah kegá iwiréh aitera múguwahgu mareqmareq ke wóe aítáhwe. Itega iwíáhéq, Sísa Karáhéne sansá aiq ahtebóne éq págege animárí míone éq mó kegá itensabé iwíáh íwíáh aítáhwe ewe. ¹¹ Ite eqmaro ke menahnkákáq amahnágaákáq irupibiire. Tahbobóire. Itene korósi peh subankire. Mó kegá ite subiq mánhwaq íre nahnkakaq ké wéq ahtapeq áhnte nogune.

¹² Itene iyahnkaratáté págegeue arambehriúne. Mó kegá ite íre kaweq ehwéh aítáhtáq itega kaweq ehwéh ayahqme teriune. Mó kegá íwíoqnahtaq peh míone. ¹³ Mó kegá ite íéhruruotaq se insahwé aritone. Mó kegá ite eqmaro keyabé, Ite atutu tahnsanéq abehq ké wóe aítáhwe.

Poraga, Ínéga iwíáhue mira aruqaruru serahnoro i ehwéhne.

¹⁴ Iyehitankeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Írakaumo. Itensabé nirutaboiru animárí míáh púana kaweq iwíáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiúge. ¹⁵ Peh íregáritaq ke 10 táhúséni (10,000) iwáhnoro ke míáhtáq tahirí íre áhnte

itéribóréh miáh iripo? Írakaumo. Téh koreiátáu anímé peh morá ínébatare. Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárótaq we éhweh ínébataq teiátáunsabé iteribo úkurauge.

¹⁶ Iteribo úkuraunsabé ínéga iwíáhue mira aruqaruru serahnoro éna tei teinuge. ¹⁷ Ínéga mira aruqaruru serahnigeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge. Tímótiwe Sísa itene Wahnahne aninéna wene sánsá kawerue sehgiena nirutaboiru aninéna nénahni tahnsa miéhre. Sísa Karáhéne sánsámé mó ke suwahpeq mó ke suwahperue momiwíuriáhtáq síwáhno aruqaruruge. Mi sánsá iahreraq itena íwáhnorinkeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge.

¹⁸ Táhmaro itega píribahriéq, Poraga iteba íre sinkehe iwíáhowe. ¹⁹ Itene anotah Wahnáhnká kowe aintahnaraq iteba apubúue kinie. Konaraq píribahri kené ehweh anetaníbo éna sene sánsá págege sánsápómo éna taganie.

²⁰ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé íre peh ehwehne. Mi sánsámé págege aitahráhi sánsá míre. ²¹ Iteba konaraq abowágá wene ani kamah awínserahnie págegeue kininkono? Iteba konaraq nirutaboírue pehwehrue kininkono? Aneq sánsánue kininkono? Teniéro.

5

Wenabone ahre abarii ehwéhne.

¹ Ite miáhrabeqte ánínká anotah íre kaweq ahabábárire uro ehwéh írátáuge. Mi ahabábáqmé ahkaragára sansanéna anotah oríráne. Wehukega íre mirao sánsá mi anínká mirauraire. Wenabone ahre abariuraire urowe. ² Itewe anotah ke úne iwíáhéq mó ke kiotaikúne iwíáhoo? Aneqsabé itene irupipeq íre umehiro? Iyehitáhnaq mi ahabábáq ání móbeq kaqsúáhro.

³ Íné iteba míótaq tahirí itene iuranabiahtapeq mi ahabábáq ání ehweh ató irino. Ninonka mahtaq míógana peh morá néniwa iteba miéhnsábé mi anínsábé aiq ehweh atóge. ⁴ Itega momiwíéq Sísa áwíq áhrabirataq néniwa moq míanae.

Itene Wahnah Sísa págége aitahnaq ⁵ mi anínsábé ehweh atanéhe. Ahabábáq aniné anonka kamah awinkéhboq owainawapa kaqsúáhro. Itega miraonaraq wega iwíáhue wene ahabábáq suahnaraqmé Sísa itene Wahnah tuina tanáhráq íre kamah awinkéhe.

Ahabábáq ani móbeq kaqsúáhro i ehwéhne.

⁶ Ite anotah ke úne irareme íre kawerowe. Ite miáhtáq anotah ahabábáq ání miéh mino. Páréti agiéh ánínká pehgáriq muoráhi naneq marahnaraq moke páréti mugue anotah úkinae. Mina inserah ite miáhrabeq ahabábáq íugi ínehoéq mi ahabábáq ání kaqsúáhro.

⁷ Muoráhi naneq páráwahipéq íre kahnaraqmé páráwah peh kanae. Íre muinae. Minayabe naho muoráhi naneq súáhro. Ite o paretí íre muoráhi paretí tahnsa míagehboq ahababáq ani kaqsúáhro. Kaqsúéh rataqmé wene ahababáqka ite íre íugi ínaq peh kaweqtaq míagehe. Sótai kú iahreraq ko tánáhráq sokah sokahéra* sipisípiq áráhq subiq márónserah Sísa Karáhé subiq súówe.

⁸ Iwiáh íwiáhé tanahráqsábé sokah sokahonehe. Sokah sokahéra Asiu kegá sene nahtapeqté nahonáh muoráhi naneq súónserah ite Sísa tagariona animárínká itene ahababáqkakaq moke íroke sansánkákák suaneheqmúne. Wehukega o paretí íre muoráhi naneq kéh paretí tírúnserah itega peh tábúsoréh sánsámé aiq pútaq sánsámé sehgioneheqmúne.

⁹ Mó animáríné ahre abari aruqaruro kereq íre mía míaoro éna sehiranue teiewóge. ¹⁰ Moke ahababáq ké sueq móbeq miáhro íre uge. Se mah marákóipéqté kééra mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá meyaneehéra subiqme sabi-wiáhwe. Segá Manikánsabe íre iwiáh íwiáhia peh mó naneqsabé iwiáh íwiáh aruqarurowe. Itega moke mina tahnsa ké súáhtáq tahirímé mah marákóráq íre miáhraho irino.

¹¹ Peh morá, Ite Sísa tagarione e kegá ahabábiransabé sehiranue teiewóge. Mó kené ahre weh abariome, mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabekime, Manikánsabe íre iwiáh íwiáhia peh mó naneqsabé iwiáh íwiáh atáhmé, mó keyábé péhe éhwéh aritewé, piáh néra múguwahgu aruqarurome, aebówé mina tahnsano ke sueq móbeq miáhro. Ite Sísa tagarione e kegá mina tahnsa áhbábábirataq moráráq táhutahuriyehboq móbeq miáhro.

¹² Sísa íre tagariáh keyábé ehweh aritanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Minawé íre néne arambehri wire. Sísa tagariáh ké ite momiwíuriáh kéga ahabábirataq ehweh ariteyabe iteitene arambehri wire. ¹³ Sísa íre tagariáh keyábé ehweh aritewé peh Maniká wewene arambehri wire. Ahababáq aninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite miáhrabeqte ahababáq aruqaruri aní kaqsúáhro ire. (Lo 13.5, 17.7, 21.21, 22.21-24)

6

Sísa tagariáh ké koti aritéhneho i ehwéhne.

¹ Sísa tagariéh ánínká miráinayabé arega abiahnsa atéhnaraqmé anerinabo? Sísa íre tagariéh wáhnáh ánípá meqme móate koti atéhneho. Minawé ayeहितeh sansáne. Peh Sísa tagariáh kébá meqme kure koti ato. ² Mókakewe itega Sísa tagariáh kéga mah kehiná kéhínáné sánsánsábé iwiáhue tagéq

* 5:7: Kisim Bek 12.3-21, 13.6-7 tagáhno.

sararaneheqmúne. Minawé aiq ahtebaho? Itega mókake mah kehiná kéhíná ehweh arítáhnayabé amahnága aneqsabé pehgáriq ahabábáq náneq íre kaweraritahráho?

³ Mókake itega íopeqté kéné sánsá moq saraqmaráhnawe íre ahtebaho? Minawé anotah arámbéhríe. Amahnága ahabábáq naneq kaweraritewé pehgáriq arámbéhríe. ⁴ Minayabe ite Sísá tagariáh kégá koti ehwéh kahnaraq Sísá íre tagariáh kégá kaweraitageheéq aneqsabé seba pokoo?

⁵ Seba pokonsabé aneqsabé íre iyehitehro? Ite Sísá tagariáh ké miáhrabeq ahtebia ánimé mi arámbéhrí miraorahi aní miéh mino? ⁶ Sísá tagariéh ánínká mó Sísá tagariéh aní ehweh atankeheéna Sísá íre tagariáh kégá tagahtaq meqmena móátéhmé íre kaweq sansáne.

⁷ Sísá íre tagariáh ké miáhrabeq itega Sísá tagariáh keyábé ehweh aritéhrame ahabábáq sansanéq Sísá Karáhéne sansa íre sehgiowe. Sísá tagariáh kégá ite ahabáraitéh rataqmé itega túbáh agirataqmé íre ahabárowe. Minayabe túbáh agina sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire. Sísá tagariáh kégá arene ménsámehnsá aebóínaraqmé arega túbáh aginawe mi sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire.

⁸ Kiotaikiraq peh itewe íre túbáh agowe. Írakaumo. Íre túbáh agia peh mó Sísá tagariáh ké ahabábariteq sene ménsámehnsá aebóowe.

⁹ Ahabábáq kega Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq miáhmé aiq ahtebah mino. Péhe éhwéhnká itene irupipeq péhe nuwíyéhboq íráhro. Ahrari mahbi abario kewé, Manikánsabe íre iwíáh iwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh iwíáh atáh kéwé, mó aniné ahre weh abario kewé, wehga áwáhu weh sobaruqnahbaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe. ¹⁰ Aebó kéwé, mó kené ménsámehnsánsabe sigará pabeki kewé, pía h néra múguwahgu aruqaruro kewé, mó keyábé péhe éhwéh arítáh kéwé, mó kené ménsámehnsá pehipi meyáh kéwé, mina tahnsa áhabábáq aruqaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe.

¹¹ Menahmé ite táhmaro mina tahnsa ké míarowe. Míarowana Manikánka ite pabeq paberaitena, Néne animarí miáhwe aitaráire. Itega itene Wahnah Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárótaq Manikáne Awanka itene ahabábáq kaqiuwena itene irupipeq kaweraitaráitaq Manikánka itensabé, Kaweqtaq miáhwe aitaráire.

Itene inonkame Manikáne Awane nah puaq mó kené ahre weh abariiyeho i ehwéhne.

¹² Manikánka íre ahqáho aitarái sansá aiq miraorahuge irareme aiq pútaq iwíáhowe. Peh moke miraorahúna sansánká

íre séhréh aitaírahire. Minayabe mó sansánká íné saiqnar-
iehnehoéna pehwehrue míanie.

¹³ Itega pabeqme ehwéh irareme, Táhutahuqme itene irupipeq iyahbankire nanere éq minayabe Manikánka itene ayahba mirarowe ewe. Itene ayahbame tópah mewe nanere éq minayabe Manikánka tópah kirahno atéhre ewe. Mi ehwéh aiq pútaq ehwéhnrana peh mókake Manikánka táhutahuqkakáq itene inonkankakáq parabaruankéhe. Mina inserah mó kené ahre weh abariigeheéna Manikánka itene inonka miraroo? Írakaumo. Itene inonkame itene Wahnahne anonka mire. Wene sánsá miraigeheéna itene inonka mirarowe. ¹⁴ Maniká págege aní púana itene Wahnah Sísa iriwe oganúq atonserah ite moq iriwe oganúq itankéhe.

¹⁵ Itene inonkataq moke kéh náneqmarí Sísa Karáhéne naneg mire. Minawé aiq ahtebaho? Itene inonkame moke inonkataq kéh náneqme Sípane naneg púaq árahue itene inonka ahbabáq ininsó sienéhnkono? Írakaumo. Anotahta q ahqáho uge. ¹⁶ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Weh ahre peh morá áú tahnsa úkigehe ire. (Stat 2.14)

Minayabe arega ahbabáq ini abariónaga wereq arereqne íú peh morá áú tahnsa úkire. Minawé aiq ahtebaho? ¹⁷ Itene Wahnah Sísa req mía míaonaraq arereq Sísa reqne iwa peh morá áwá tahnsa úkire.

¹⁸ Mó kené ahre weh abarié sansa pehragahro. Ahriahri mi sansánirarabeq móbeq míáhro. Moke mó ahbábáqmé íre wewene anonka ahbabáruwiahrahire. Mó kené ahre weh abarii anímé wewene anonka ahbabáruwíéhre.

¹⁹ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iteba mía míaínsabé amahnága arene anonka wene nah mire. Minawé aiq ahtebaho? Arene anonkame íre arebataq arene wíre. Írakaumo. ²⁰ Insahwé aitanieéna Manikánka anotah apéqtáté paiqmarowe. Aiq paiqmaronsabe itene inonkankakáq Manikánsabe iwíáh iwíáhoró.

7

Poraga wehké sansánsábé irarú ehwehne.

¹ Itega sehiranue kasenuro ehwéh teiniñoq írátíáhro. Ahre íre mera peh míéh anímé aiq kawerire. ² Íre ahreakáq ánínká mó kené ahre abariúnehboq we ahre meyankéhe. Ahrari wehkinkehe.

³ Wehne anonkame íre webataq wene anonka mire. Minayabe arene ahrega, Máho ínah íre ahqáho ato. Ahrene anonka moq íre webataq wene anonka mire. Minayabe arenawehqka, Máho ínah íre ahqáho ato. ⁴ Ahrega wewene

anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wenawehqka wahnahnatéhre. Mina inserah awehkawagá wewene anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wene ahrega wahnah atéhre. Minayabe arene ahreyabé arenawehqsabe íre ahqáho ato.

⁵ Ite weh ahre morá íwíáhéta kawerue púreroyehe iwíáhéta awehriéta peh míayehe irataqmé aiq kawerire. Púrerira tanáhráq parabagínaraq mó íre ahqáho ato. Owainawanka mó aní abarié iwíáh atehnehboq íre ahqáho ato.

⁶ Ahre meyo éhwéh íre teiúge. Ahreyabé awina anínká iwíáhue meyankéhe. Séhréh aiteyabe mah ehwéh teiúge. ⁷ Moke mó ke íné tahnsanue míáhtáq tahirí aiq kaweri irino. Peh Manikánka ahre meweyabe mó aní mó iwíáh atena mó aní mó iwíáh atena aruqarurire.

Íre túbáh agorahotaq ahre meyáhro i ehwéhne.

⁸ Mahbigaunseq ahrarigaunseq kéweinínsónseqsabé mahraruge. Íné íre ahreakáq aní múge. Ite íné tahnsa míhrataqmé aiq kawerire. ⁹ Ite íre peh míahrahirataqmé ahre weh meyáhro. Mahbiga, Ahreyabé níre irana ahrariga, Weh kéreyabe níre íre. Mó kené ahre weh abariiyehboq arerene ahre weh airaiq meyáhro.

Arenawehq auwéhneho i ehwéhne.

¹⁰ Ahreakáq wehakaq keyábé mahraruge. Ánáhkawagá awehkawa íre auwo atóge. Mahnawé íre ínénéne ehwehne. Írakaumo. Itene Wahnahnka aiq irarire. ¹¹ Ánáhkawagá wenawehq auwahnaraq mó wehkínehboq peh míankehe. Áúwátái wehbá kouwekue insahwé atahnaraq aiq kawerire. Awehkawagá wene ahre airaiq áúwéhneho.

Nánuwehq k éraníe ínaraq awehkawagá áúwéhneho i ehwéhne.

¹² Mó keyábé peh ínénéne iwíáhu ehwéh teínie. Íre itene Wahnahnka tení éhwéh peh ínénéga iwíáhéna mahraruge. Awehkawawé Sísá tagariéh ánínirana ánáhkawa Sísá íre tagariéh ínínká, Nánuwehq k éraníe ínaraq awehkawagá áúwéhneho. ¹³ Ánáhkawa Sísá tagariéh ínínirana awehkawa Sísá íre tagariéh wéhgá, Néne ahrereq míanie ínaraq ánáhkawagá áúwéhneho.

¹⁴ Ánáhkawagá Sísane sánsá sehgieyabe Sísá íre tagariéh áwéhkawagá wene ahre íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Awehkawagá Sísane sánsá sehgieyabe Sísá íre tagariéh ánáhkawagá wene weh íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Minayabe arene ahrega, Arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Arenawehqka arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Íre áúwéhrataq itene animárí moq kaweqtaq

míahrahowe. Kaweqtaq míahrahi ehwéh péhe éhwéh tahirímé itene animárí Sísá íre tagariáh ké míáh irino.

¹⁵ Wehgabópoq ahregabópoq Sísá íre tagariéh ánínéna wensabé nuwahriehre éna pokinie ínaraqmé peh áwé tagahro. Manikánka itensabé, Pehwehrue míáhro aitéhnsábé itene iru ukiq itankeheéq mi anínká pokinie ínaraqmé peh áwé tagehrataqmé aiq kawerinae. ¹⁶ Arenawehqka arereq miéhnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne. Arene ahrega arereq miéhnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne.

Manikánka ite saraq íátái arámbéhrí sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Maniká itene Wahnahnka ite omaq itena wene arambehri saraq íátáire. Saraq íátái arámbéhrí kawerue sehgióro. Sísá tagariáh ké íwáhnorutaq mah ehwéh tei teinuge.

¹⁸ Manikánka are íre áhraburai tanáhráq mó kegá arene áú amurúrutonsabé ayehitéhnehboq anetaníbo íwíáhúno. Manikánka are áhraburaitaq arene áú íre amurúrutonsabé amahnága mi sansánsábé arutaboirinehboq pehragáhno.

¹⁹ Arene áú amurúrutonsabé peh abehq míre. Anetaníbo íwíáhúno. Arene áú íre amurúrutonsabéákáq anetaníbo íwíáhúno. Peh Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónsábé anotah sansá míre.

²⁰ Manikánka áhraburaitaq miraurona arámbéhrí miraúno.

²¹ Manikánka áhraburaitaq mó aniné arambehriga are saiqnariarairo? Minayabe iwíáh kikirineho. Arene marakóipeqté wáhnáhnká soraq auwena pokúno atahnaraq pokinkehe.

²² Maniká itene Wahnahnka are áhraburai tanáhráq mó aniné arambehriga are saiqnariarairana Sísá itene Wahnahnka arene ahababáq kaqauwátáinsabé wega soraq áúwéh ání tahnsa míahne.

Wega áhraburaitaq pehipi míaronana Sísá Karáhéne arambehriga amahnága are aiq saiqnariéhre. ²³ Wene animárí míageheéna Sísaga anotah apéqtáté paiqmarowe.

Paiqmaronsabe peh wehuke suwahbeh sansá miraiiyeho. Peh Maniká awahbeh sansá miraoro. ²⁴ Néne iyahnabo animáríno, Manikánka ite íáhraburaitaq mirauro arámbéhrí miraéq Maniká Iteriboreq mía míaoro.

Poraga mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé teriu ehwéhne.

²⁵ Mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé mahraruge. Itene Wahnahnka mah ehwéh terio íre tenírana peh ínénéga aiq pútaq ehwéhnéna iwíáhue teiúge. Wega íné séhréh aintéhrana wene arambehri mira aruqaruruge. Minayabe néne ehweh íráhro. ²⁶ Íre kaweq sunúq áhnbórá sinainsabé ahre meyanie iwíáh, wehkinie iwíáh súáhro. Mi iwíáh súéhrataqmé aiq kawerire iwíáhuge.

27 Ahreakáq míéhnaqmé áúwéhneho. Íre ahreakáq míéhnaqmé ahre meyaníe íwíáhineho. 28 Arega ahre meyéhnaq minawé íre ahbabáriniewóne. Arega wehkinaraq minawé íre ahbabáriniewóne. Ahre meyéhra kegá mah marákóráq mé tanahráq sirupipeq umeh aginawire. Itene irupipeq umeh agínehoéna teiúge.

29 Néne iyahnabo anímárinó, mah marákóipéq mé tanahráq aiq parabaginaire. Sísa tuina tanahráq áhníbórá sinaire. Minayabe ahre mero keo, íre ahreakáq ké tahnsa míáthro. 30 Ibisah keo, íre ibisah ke tahnsa míáthro. Iru eyoyóo keo, iru íre eyoyóo ke tahnsa míáthro. Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro keo, íre ménsámehnsánkakaq ké tahnsa míáthro. 31 Mah marákóipéqté sánsá parabagínai puaq áhnte ménsámehnsánkákáq kéó, itene ménsámehnsánsabe irutaboiriyeho.

Iwíáh kikiriyeho i ehwéhne.

32 Ite iwíáh kikiriyeho éna mah ehwéh teiúge. Íre ahre merai ánínká Maniká wene Wahnahne arambehri kawerue sehgieyabe iwíáhire. 33 Wene ahrega kaweróne atankeheéna ahre merai anínká mah marákóipéqté náneqsabé iwíáh iwíáhire. 34 Minayabe we mó iwíáh mó iwíáhire. Sísa tagariéh áhrárigá iwíáhéna, Néne ninonkakakaq néniwankakaqmé kaweqtaq míanieéna Maniká áwúge éna Maniká wene Wahnahne arambehriyabé iwíáh iwíáhire. Wenawehqka kaweróne atankeheéna wehakaq ínínká mah marákóipéqté náneqsabé iwíáhire. 35 Págege sansánká saiqnariankeheéna íre teiúge. Írakaumo. Peh séhréh aitanieéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Maniká itene Wahnahnsabé webataq iwíáh iwíáh ateq wene sánsá kawerue sehgieheéna sehiranue teiúge.

Wene ahre araríyábé éhwéhne.

36 Wene ahre araríyábé arutaboiréna abariinie iwíáh aruqaruri anímé ahbabáratehnehboq airaiq meyankéhe. Wega airaiq meyahnaue íre ahbabárinae. 37 Wewene anonkataq kawerue wahnahnorahi mahbígá, Ahre íre meyaníe íwíáhinaraq aiq kawerire. 38 Wene ahre ararí meyhé anímé kawerire. Ahre íre meyhé anímé anotah kawéire.

39 Wenawehq oga míahnaraqmé mi ínínká awehkawareq mía míaiagehe. Sísa tagariéh íníné awehkawa pukínaraq we mó Sísa tagariéh áni kérankéhe. 40 We mó Sísa tagariéh áni kérahnaraqmé aiq kawerire. We peh kéweiní míahnaraqmé anotah kawéire. Mahnawé ínénéga iwíáhuge. Manikáne Awanka mah iwíáh aintehrámo. Wega mah iwíáh aintéhre iwíáhuge.

8

Poraga titirue nárie naneqsabé irarú ehwehne.

¹ Péhepehe maníkánsábé titiro naneq nanehnkono éq ínénsabe kasenurowe. Mó aní mó anínkáue minayabe íné aiq ahtebóge eme aiq pútaq ehwéhnowe. Aiq ahteboge íwíáhome saiyo sansane. Peh morá mó anínsábé irutaboírúnaga séhréh aitahráhi sansáne. ² Íné moke ahteboge íwíáhi anínká íre anotahtaq ahtebehrana wene ahtebéh sansa íre awehrare. ³ Maníkánsabe arutaboiri anímé Manikánka we tagariéhre.

⁴ Péhepehe maníkánsábé titiro naneq nanehnkono ue kasenuronsabé teiúge. Ite tagarionawe péhepehe maníkámé íre aiq pútaq nanere. Peh abehq pikísáh tahnsane. Íre áhnte maníkámárí míáhwe. Írakaumo. Ite tagarionawe Manikámé peh morá ánínéna webataq Maniká míre. ⁵ Mó kegá mahraréra, Íopeqkákáq mah marákó marákóípéqkákáq áhnte maníkámárinseq wahnah anímárinseq míáhwe ewe. Ite tagarionawe mi ehwéhmé íre aiq pútaq ehwéhne.

⁶ Maniká Iteribo peh morá ánínéna webataq Maniká míre. We moke mirarena wene animárí míagehééna ite moq mirarowe. Sísá Karáhéwé we peh morá ánínéna itene Wahnah mire. We moke mirarowaq amahnága séhréh aitéhnsábé oga míone.

⁷ Mó kegá Maniká éhweh íre ahtebahwe. Segá Sísá íre tagariarotaq péhepehe manikáné sánsá aiq sehgirowe. Aiq sehgirowsabé amahnága mi naneqsabé titiro tahutáhúqmé íre nah nanere éra áhwára áhwára iwíáhowe. Mina tahnsa iwíáho kegá mi tahutáhúq nehrataq, Mi tahutáhúqká ite ahbabáraitéhre iwíáhowe.

⁸ Itega táhutahuq nahnayabé Manikánka kaweraitankéhbo? Írakaumo. Wega awehrio keyábé íre ehweh arítéhre. Nah keyábé kawerowe íre arítéhre. ⁹ Ite iuwahbeh tahutáhúq naneheqmúne irataqmé áhwára áhwára iwíáho kegá ite tagéra ahbabáriyeho. Itega nehrataq mó ke ahbabáriyehboq kawerurero.

¹⁰ Are ahtebáhna anínká péhepehe maníkánsábé árótu nahtápéq míéhnaaq titiro tahutáhúq nehnana áhwára áhwára iwíáhi anínká are tagéna íné moq nanie iwíáhinabomo. ¹¹ Wega aiq pútaq sansá peh ákáhtaq ahtebéhnsabé náhnaaq wene arupipeq íre kaweraginae. Are ahtebia anínká miraónaga mina áhwára áhwára iwíáhi aní anotahtaq íre kaweratanae. Sísá Karáhéga mi aniné ahbabáqsabeákáq pukúwe.

¹² Áhwára áhwára iwíáhi aní ahbabáratáhna puah Sísá Karáhé moq ahbabáq atahne. ¹³ Ínéga nahnayabé mó Sísá

tagariéh áninká íné tagéna ahababárinaraq mina íre kawerinae. Minayabe mó Sísa tagariéh áni ahababáq atéhnehoéna mi tahutáhúq ahriahri awehrinie.

9

Poraga wene arambehriyabé mone íre meyonsabe iwíáh iwíáhú ehwehne.

¹ Itega néne sansa aiq tagariáhwe. Mó naneqka íné íre saiqnariéhre. Írakaumo. Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka eqmaq núwátái mino. Sísa itene Wahnah aiq tagarau mino. Sísa itene Wahnah éhweh teiátáutaq wensabé aiq pútare atáró mino. ² Mó kegá iwíáhóme, Manikánka íné íre eqmaq áúwátáire iwíáhówe. Peh itene Wahnah éhweh teiátáugaq aiq pútare atárónsabé ite tagariáhmé Manikánka íné eqmaq núwátáire.

³ Mó kegá ehweh aintéhrrataq mahrarinie. ⁴ Manikáne arambehri miraunsabé wehukega íné kirabo aintáhmé íre kaweq sansápo? Írakaumo. Kaweq sansáne. ⁵ Manikáne arambehri miraoneheéra Sísa ábáqmarinseq Pítareq mó eqmaro kereqka ahtapeq nogótáq sene ahreronká se kériráhwe. Ínéga moq mi sansá mirautaq tahirímé kaweq sansáne íwíáho irino.

⁶ Mó kegá Manikáne arambehri miraome pehipi kiraboowe. Peh morá ínéreq Páhnábásareqka itene tópah paiqmarayeheéta arambehriúye. ⁷ Sene kíápéténine arambehri miraoneheéra sóntía kegá ahtapeq nogótáq íre seyene móneraté peh wahba monératé tópah paiqmaq paiqmaro mino. So uqmatai anínká táhutahuq nera kéhtáq mewe narúq naruri mino. Sipisípiq wahnahni anínká mi kané náhnano narúq naruri mino.

Ite séhréh aitera íwáhnoro ke kirabooro i ehwéhne.

⁸ Ínéga peh wehukene sansá iwíáhéna mi ehwéh mirarire iwíáhíyeho. Írakaumo. Naho Manikánka Mósisi iwíáh atowana wega minayabe sehiranue mahraréna,

⁹ Káhoga arambehriitaq wene áwéhipeq náhgáq táhrareho. Mi kanká arambehrii puana arupibiínaraqmé pehipi táhutahurinkehe úwe. (Lo 25.4) Manikánka peh káhoyabé arutaboiréna mi ehwéh irarúwo? Írakaumo. ¹⁰ Itensabé iwíáhéna irurú mino. Itega mina tahn-sanigeheéna irarúwe.

Sensoréh áninká, Mókake sotápéqté táhútáhúq mewe nanieéna arambehriire. Werek we séhréh atéh ánínseqka nayeherawoye. ¹¹ Wehukega ayu uqmarera anehe mi sotápéqté tópah nahnserah itega Manikáne ehweh tei teinúye. Tei teinúyansabé itene ehweh íráh kegá kirabo aitéhrrataqmé

kaweq sansánoneheqmóe. ¹² Itega mó ke kirabouro puaq itenkakáq kirabourotaq tahirímé anotahtaq kawerowe urauya irino.

Kirabo aítáhro íre teiátáúye. Iteba pehipi míarauye. Itensabé abiahnsanéq Sísa Karáhéne kaweq ehwéhnsábé anetaníbo íwíáhiyeho éta kirabo aítáhro íre teiátáúye. ¹³ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq arambehrio kegá mibeqté táhútáhúq mewe nahwe. Minawé tagaríáh míno. Mitaq titiro tahberaq arambehrio kegá mi naneq pehgáriq mewe nah míno. ¹⁴ Mina inserah Sísa itene Wahnahnka mahraréna, Kaweq ehwéh íráh kegá se síwáhnoro kené sinonka séhréhorahi naneq nárigéhe ire.

¹⁵ Ínéga itene táhutahuq pehipi íre merauge. Mókake íné pehipi kirabo aintageheéna sehiranue teiugo? Írakaumo. Nirupinsabé pukonaraq íre ineh inehinie. Íné ineh inehutaq tahirímé ínéga pehipi íwáhnoru sansánsábé íre iwíáh iwíáhorahu irino. Mó kegá néne iwíáh iwíáhu sansá sabi núwého. ¹⁶ Manikáne kaweq ehwéh tei teinunsabé kaweq aní múge éna iwíáh iwíáhininkono? Írakaumo. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé íné kaweq aní múge ue íre iwíáh iwíáhorahuge. Mí kawéq éhwéh íre teriasa ehiya míótáq tahirímé anotahtaq íre kaweru irino. Kaweq ehwéh teri terinu arámbéhrí íre suaníe.

¹⁷ Ínénéga iwíáhue miraurautaq tahirímé ápeq meyoó irino. Íre ínénéga iwíáhurauge. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé pehipi mira aruqaruruge. ¹⁸ Minayabe aneq apéq meyaninkono? Mó teri terino kegá ápeq meyáhnserah íre uge. Kaweq ehwéh pehipi tei teinunsabé niru eyoyóue nirutaboirume néne ápeq míre.

Porawe áhnte ke séhréh arítéh áníne i ehwéhne.

¹⁹ Mó kegá íné íre saiqnaríáhwe. Áhnte kegá Sísaane sánsá sehigigeheéna sene arambehri aní tahnsa míóge. ²⁰ Asiu kegá Sísaane ehweh kawerue irera sehigigeheéna seba míarautaq sene sánsánurauge. Mósísiga sehgióro ú ehwehnká íné íre saiqnaríéhre. Íre saiqnaríéhrra Asiu ke mi ehwéhnsábé iwíáh iwíáho puana seba míarautaq mi ehwéh íre anterutaugé. Asiu kegá Sísaane ehweh kawerue irera sehigigeheéna mi ehwéh íre anterutaugé. ²¹ Nahnso ke Mósísine ehweh íre sehgió ké wóe. Minayabe nahnso kereq míarautaq se tahnsá ména íné moq íre sehgirauge. Írakaumo. Manikáne ehweh íre susa Sísa Karáhéne ehweh sehgiúge. Nahnso kebá míarautaq sega Sísaane ehweh kawerue irera sehigigeheéna Manikáne ehweh íre anteruena peh mi kené sánsánurauge.

²² Sísane sánsá áhwára áhwáraue sehgió kébá míarautaq sega órirane iwíáho sansá pehipi íre anterutaue. Segá Sísane ehweh irera kawerue sehigigeheéna sene órira sansa pehipi íre anterutaue. Mah kehiná kéhíná suwahpeq míarautaq mi sansá miraurage. Segá Sísansabé aiq pútare atageheéna miraurage. Manikáne kaweq ehwéh sehigigeheéna mi sansá mira aruqaruruge. ²³ Mira aruqarurunsabé Sísansabé aiq pútare atáh kéreq ínéreqne irupipeq eyoyóire.

Kagai apéq náinkeheéq Manikáne sansá tauntahunue seh-gioneheqmúne i ehwéhne.

²⁴ Ábáhiro tanahráq áhnte kegá árésisiue peheráhnotaq peh morá kótaiki anínká ápeq meyéhre. Mina inserah Manikánka ápeq náinkeheéq wene sánsá tauntahunue sehgióro. ²⁵ Kótaikoneheqmúne iwíáho kegá sene sinonka págegeinkeheéra túbáh aginie iwíáh suera peh ahriahri tauntahunue arambehri aruqaruowe. Peh kambaréki apéq meyanheéra tauntahunowana Manikánka náina apéqmé peh ahriahri kagainawire.

²⁶ Ínéwé Manikáne sansá íre múguwahguue sehgiúge. Árésisi kiotaiki anínká íre mibeq tagia móbeq tagéna pehbeheráh pokinserah tauntahunue sehgiúge. Tobehi anínká wene ayahnkara íre mobeq subisa peh tábúsoqme wehukéníné anonka subínserah Sísane arambehri tábúsoqme arambehri-uge.

²⁷ Ínéga mó keyábé, Sísane sánsá tauntahunue sehgióro uraunsabé Manikánka íné nuwehnehboq íre túbáh aginie. Peh kaweq sansá tábúsoqme sehginieéna néne ninonka kawerue wahnah wahnahnuge. Néne ninonka págegeinieéna tauntahunue arambehriuge. Ínéga kagai apéq meanieéna tauntahunue arambehriuge.

10

Íre kaweq sunúq sínaraq ite Sísane sánsá súého i ehwéhne.

¹ Naho itene igaqnaréhga Mósisi kérowe. Segá miraunsabé iahrraq kankeheéna teiúge. Segá abatapi nogútaq írábúyá akariuriowe. Segá írábúyá anehe karageheéna Manikánka mi írábúyá omaq atowe. Manikánka iwíáh aritowara sega Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokuwe. (*Kisim Bek 13.21-22, 14.21-29*)

² Segá írábúyá akariuriotaq nogútaqkákáq Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokutaqkákáq sega wání meyonserahnéra mitaq nogera Mósisi kéroera wenkahnáh úkuwe.

³ Manikáne Awanka íopeqté tópáh náriuwara ómiga nowe. ⁴ Wega ótaq sansánútaq wání arahno ebahpipéqté súwana náriuwara nowe. Mi ebáhmé Sísa Karáhee. Segá pokutaq mi Ebáhnká sereq moráráq pokúwe. ⁵ Pokúwara Maniká sene sánsánsábé íre awahbó púara abatapi nogútaq puku pukuéra sene sinonka abatapinue mibeq móbeq kowe.

⁶ Segá ahabárunserah itega miraiyeho éna Manikáne ehwehnka tei teinire. Segá ahabábáq naneqsabé sirutaboiru serahniyeho. ⁷ Táhmaro mi kegá péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáh atónserahniyeho. Segá miraunsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ísara kegá tútuue méra táhutahuréra irigéra ábáhréra nahnso
kené sansanéra mó kené weh ahre abariuwe ire.
(*Kisim Bek 32.6*)

⁸ Segá mó tanáhráq ahabábéréra áhnte kegá mó kené ahre ahrari abariunsabe Manikánka abiahnsa aritena kamah ariuwara peh íregáritaq wehuké 23 táhúséni (23,000) wehuké peh morá wéhékáh pukuwe. Segá mirau serahniyeho. (*Namba 25.1-9*)

⁹ Mó tanáhráq táhmaro Ísara kegá sene wahnahnsabé, Árahono éra wensabé éhruruunsabe Manikánka wehe omaq atowana éhruruu ke pówara pukuwe. Segá éhruruu serahniyeho. (*Namba 21.4-8*)

¹⁰ Mó tanáhráq táhmaroga Manikánsabe abiahnsa atera ehmuniq éhmúníruwana Manikánka íopeqté ánínsábé, Márunsubiq suo atowana mi ke márunsubiq suowe. Segá ahabáru serahniyeho. (*Kisim Bek 16.2*)

¹¹ Manikáne ehwehnka sene ahabábáq teire. Segá ahabárunserah itega moq miraiyeho éna teire. Amahnága anehe tanáhráq sinainsabé itega kaweqtaq mía míageheéna teire.

¹² Íné kaweqtaq ména págegeue iriwe míóge iwíáhhóna aníno, inahsubínehboq áwéh panantagínah págegeue iriwe míahno.

¹³ Áhwáre naneqka íre arebataq areba sire. Írakaumo. Mah kehiná kéhínápá sire. Áhwáre naneqka ite íre saiqnariankeheéna Manikánka wene omasa éhwéh ahreraq matawéna ite séhréh aitankéhe. Wegá séhréh aitena kaweq ah sokogi ainkéhe. Wegá ite págegeue míageheéna séhréh aitowana áhwáre naneqka ite íre saiqnarianawire. Ahabábáqka moq ite íre saiqnarianawire.

Owainawansabé titirue nárié náneqme pehragahro i ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo animárino, péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáh ate sansa pehragahro. ¹⁵ Itewe ahtebia ké míáhnsábé teiú éhwéhnsábé iwíáhue tagahro. ¹⁶ Sísa itene ahabábáqsabe

pukúnsabe iahrerag kék tánáhráq itega káhpúipéqté wánínsábé meyone. Mewe nahnayabé itene Wahnahnsabé kaweróne ateq Sísa Karáhéne korahq tunsabe itene ahbabáq kaweraitéhre íwíáhúne. Mi tanáhráq itega tópah* keqme nahnayabé Sí sane anonka kamahúnsabe itene ahbabáq kaweraitéhre íwíáhúne. ¹⁷ Mira íwíáhéq morá ké tahnsa míone. Itega keqme nóna topáhmé peh morá tópah púaq ite áhnte wehuké méq morá ké tahnsa míone.

¹⁸ Asiu kené sánsánsábé iwíághoro. Segá tahberapeqté titirue nárié náneq nahtaq Manikáne tahbe puara mi tanáhráq sega wensabé aiq pútaq iwíáh iwíáh atáhwe. ¹⁹ Teiú éhwéhsábé aneq iwíághonehknono ewo? Péhepehe maníkámári íre oga miáh náneqmaríne. Mi naneqmarí titirue nárié náneq íre Maniká náwé náneq tahnsáne. ²⁰ Írakaumo. Nahnso kegá titirue nárié náneq Maniká íre náwasa peh owainawamarí náriéwe. Owainawansabé iwíáh iwíáh atéhboq sensabé titirue nárié náneq pehragahro.

²¹ Itene Wahnah pukú tanáhráq iahrerag kék káhpúipéqté wánínkákáq owainawansabé iwíáh iwíáh atáh káhpúipéqté wánínkákáq moráráq neho. Itene Wahnah pukú tanáhráq iahrerag kék tópahnkákáq owainawansabé iwíáh iwíáh atáh tópahnkákáq moráráq neho. ²² Mirairataq Sísa itene Wahnahnka, Aneqsabé íné nuweq owainawansabé iwíáh iwíáh ataho éna abiahnsa aitanawire. We anotah pagégé áni púaq itega we íre kiotaikorahúna mino.

Ahriahri itega Maniká áwíq pankeraneheqmúne i éhwéhne.

²³ Mó kegá, Ite moke miraona naneq aiq kawerire ewe. Peh moke miraona naneqka ite kaweqtaq méyabe íre séhréh aitahráhire. Moke miraona naneqka ite Sísa kawerue kéreyabe íre págege aitahráhire. ²⁴ Ite iuwahbeh sansá pehipi miraiyeho. Peh itene iyahnabo séhréh aritahráhi sansánoro.

²⁵ Máhkétirapéqté táhútáhúq paiqmaréhrataq mah tahutáhúq aneq sansánia táhútáhúqpo ue íre kasenoro.†

²⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Moke mah marákó marákóákáq mahta q kék náneqkákáq itene Wahnahne náneq mire ire. (Lo 10.14; Buk Song 24.1)

²⁷ Sísa íre tagariéh ánínká itensabé, Táhutahuronehboq mághoro ínaraqmé ite iuwahbáhnaraq kowe nahro. Wensabé, Mah tahutáhúq eheqtepo ue íre kasenoro. Wega náwí náneq pehipi nahro. ²⁸ Mó anínká itensabé, Mah awáq owainawansabé

* **10:16:** Kárikí éhwéhmé tópahme íre kéhre. Páreti kéhre. † **10:25:** Mó tanáhráq mó tanáhrárué mó kegá ménkámehnkáne awaq titirue péhepehe maniká náwúwe. Náwera anehe máhkétirapéq mi awáq kobaiqmarówe. Mi awáqsábé Poraga Sísa tagariáh kényábé, íre kasenq pehipi paiqme nahro úwe.

titirúna naneq náwúge ínaraq íre nahro. Mi awáqkáwé ite íre ahababáq aítahráhire. Peh ite teí ání ahababáq atéhboq íre nahro. ²⁹ Itega ahababáq iwíáhíhowe íre iraruge. Írakaumo. Peh teí ánínká, Itega aítq ahababárowe iwíáhíhineho.

Mina tahnsa iwíáhi aní íre míahnaraq íné nuwahbeh naneq nahrahuge. Peh móbeq míéh áníné awehrii sansánká íné íre saiqnariahrahí mino. ³⁰ Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq nahnara tagehra kegá árahue ehweh aintagéhbo?

³¹ Itega tópahnkakáq wánínkakaq nehrataq mó naneq arámbéhrí mirairataq Maniká áwíq pankeraneheéq wensabé iwíáhíhue kawerue miraoro. ³² Itega miraonka Asiu kereq nahnso kereq Sísa tagariáh kéreq ahababáq aritéhboq iwíáhíhue peh kaweq sansánoro.

³³ Ómi mó kegá moke ínéga mirau sansá kaweq sansáne iwíáhígeheéna mirauge. Íné nuwahbeh sansámé íre mira aruqaruruge. Íné tagah ke séhréh aritanieéna sensabé iwíáhéna peh kaweq sansá mirauge. Segá Sísa ehweh irera kawerue sehgeheéna sensabé iwíáhéna mirauge.

11

¹ Ínéga Sísa Karáhéne sansá sehgiúnserah ite moq néne sansá sehgióro.

Poraga ayahqonsabe irarú ehwehne.

² Itega íné iahrreraq matawéq moke iwáhnorurau ehwéh kawerue sehgió púana itensabé iwíáh iwíáh aítóge. ³ Mó ehwéh kawerue ahtebagehboq írátíáhro. Wehga wene ahre wahnahnirana Sísa Karáhéga moke weh wahnahnirana Maniká Iteriboga Sísa Karáhé wahnahnire.*

⁴ Sísa Karáhé wene Wahnah puana wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Manikáne Awanka iwíáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno akariaráhnaraq Sísa Karáhé ayehitawinawire. ⁵ Wenawehq wene wahnah puana ahrega púrerínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Manikáne Awanka mi ahré iwíáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráhnaraq wega wenawehq ayehitawinawire. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráh áhréwé ayahra káuqsúéh áhré tahnsane. ⁶ Wene ayahqno íre akariaráhnaraq wene ayahra káuqsuankéhe. Ayahra moke káuqsue sansa

* **11:3:** Písini ehwéh wahnahninsabéwé “het” kéhre. Písini ehwéh “het” téhtaré áwáhé kéhre. Mó morá áwáhé itene ehwehme ayahqnone. Mó morá áwáhéwé itene ehwehme wahnahne.

ayehiteh sansáne íwíáhirataq ayahra pehragéq ayahqno akariaráhro.

⁷ Manikánka weh mirarotaq wewe tahnsá mirarowara wehga Manikáne anotah awíqkákáq Manikáne págege sansánkákáq sokigiowe. Minayabe wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akariinkehe. Manikánka ahre mirarotaq wenawehqne awíqkakaq wene págege sansánkákáq sokiginieéna akariinkehe. ⁸ Manikánka wehuke mirarotaq wega ahrene ayahnsatate weh miraroo? Írakaumo. Wega wehne ahwígara piruqme ahre mirarowe.

⁹ Manikánka ahreyabé iwíáhéna wehga séhréh atankeheéna miraroo? Írakaumo. Wega wehyábé iwíáhéna ahrega wenawehq séhréh atankeheéna mirarowe. ¹⁰ Ahronká sensuwehqone ehweh kawerue sehgiónsábé íopeqté kégá tagagehboq mi inínsónká púrerirataq sene siyahqno akari atigehe.

¹¹ Manikáne animárimé weh sebatáq ahre sebatarue mía míaó sansámé Maniká íre awahbeh sansáne. Írakaumo. Ahrega wenawehq séhréh atahnana wehga moq wene ahre séhréh ato aitéhre.

¹² Téhwe Manikánka wehne ahwígara mewe ahre mirarowara amahnága ahronká ani maqmaq maqmarowara áhnte weh míáhwe. Manikánka moke kéh náneq áhwárowe.

¹³ Ahrega wene ayahqno íre akaria Manikánsabe pehipi púrerínaraqmé kaweq sansápo? Iteitega mi sansámé iwíáhue tagahro. ¹⁴ Weh íre wahto ayáhrá kahnaraq minaga we ayehtanae. Itene sánsánká minayabe aiq sokigi aí mino.

¹⁵ Ahrene íre wahto ayáhrá kahnaraqmé wene ayahrame wene awahriq nanere. Wene ayahqno akariinkeheéna Manikánka ayahra áwíre. ¹⁶ Ayahqno akariare ehwéhnsábé suwahrieh keyábé mó íre teriníe. Mó sansá írakaunire. Itereq mó Sísa tagariáh kéreqsábé peh morá mahna teiú sánsá kéhre.

Kórína kegá siahrreraq ko táhútáhúq notaq íre kaweq sansánu ehwéhne.

¹⁷ Amahnága mó ehwéh teiníboq írátíáhro. Itega momiwíotaq mó ke séhréh aritéh sánsá íre miraia peh ahbabárowe. Minayabe itensabé íre iwíáh iwíáh aitóge. Írakaumo. ¹⁸ Mó anínká tenímé itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéq momiwíotaq íre morá iwíáhia peh mó iwíáh mó iwíáhéq mó keyábé abiahnsa arítáhwe teníre. Tení éhwéhmé aiq pútaq ehwéhpómo. Peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhuge. ¹⁹ Íre morá iwíáhirataq kaweq sansá ábórarinkeheéq sío síoéq iwíáhue tagéq, Insega aiq pútaq sansá sehgiramo éq ahtebahrahowe.

²⁰ Itega momiwíotaq itene Wahnah pukúnsabe iahreraq kék táhútáhúq íre tábúsoqme nahwe. ²¹ Itega mó ke íre síwénunia peh apubúue wewene wewene táhutahuq nahwe. Miraonsabé pehgáriq tahutáhúq kék kégá sirupibiirara mó kegá píah áhnte nahnsabé múguwahgu agowe. ²² Itene nahtapeq táhutahuréq naraho mino. Manikáne nahmé peh abehq nánere íwíáhoo? Itega mitaq séq tópah tabonah ke íre náriénsábé se siyehiteh mino. Aneq ehwéh teinínkono? Itega miraonsabé kawerowe aitanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Itega mirao sansá íre kaweq sansáne.

*Sísaga párétiakáq sera anonkakaq we kéro ke náriu ehwéhne.
(Mátíyu 26.26-29; Máhka 14.22-25; Árúka 22.14-20)*

²³ Itene Wahnahnka níwáhnorurai ehwéh íwáhnoréna teiátáuge. Mahraue teiátáume Súrásaga Sísane naruo koweriro inókáhpéq itene Wahnahnka páréti mewena[†] ²⁴ Manikánsabe kaweróne atena keqme mahraréna, Mahnawé ninonka mire. Ite kaweraitanieéna ninonka Maníka awena pukinie. Íné iahreraq matiagehboq amahnága mirau sansánoro úwe. ²⁵ Úwara sega páréti nowana Sísaga káhpú mewena monseráh sánsánéna mahraréna, Mah nahniáq sérá anome néne korahq mire. Néne korahq tuinaga o sansa áhwárankehe. Itega nehrataq ahriahri íné iahreraq matiáhro úwe.

²⁶ Itega mah ehwéh sehgiónká Sísá itene Wahnahnka itene ahbabáqsabe pukúmé pahsúéhre. Itega mi parétiakáq sera anonkakaq nahnka we pukúmé pahsúéhre. Wegá tuina tanáhráq mah sansá parabaginae.

Itene irupipeqté íwíáh ebeq iwíáhue tagéq anehe nanehe i ehwéhne.

²⁷ Sísá itene Wahnah pukúnsabe iahreraq kék táhútáhúq neh anínká íre iwíáhue tagéna pehipi náhnaraqmé íre kawerinae. Mina tahnsa neh anínká itene Wahnahne anonkankakáq korahqkakáqsábé íre kaweratéh púana wega aiq mirainsabé antahtaq kamah awinkéhe. ²⁸ Náhna anínká wene arupipeqté íwíáh ebeq iwíáhue tagéna anehe párétiakáq sera anonkakaq nankehe.

²⁹ Náhna anínká itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre iwíáhéna pehipi náhnaraq wega mirainsabé kamah awinkéhe. ³⁰ Ite áhnte kegá mina tahnsa narutonsabé amahnága mareqmarerue awahreowe. Mó táhmaroga itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre iwíáhia pehipi narutonsabé aiq pukurowe. ³¹ Minayabe itega miraira sansá ebeq kawerue iwíáhue tagéq anehe nahnaraq Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

[†] **11:23:** Párétiwe Asiu kené tópahne.

³² Manikánka mah marákóipéqté sánsá sehgió ké ehweh aritena íre kaweqtapéq suankéhe. Itene Wahnahnka itene sánsá tagéna íre ábéreh sansáne íwiáhéna kamah ainkéhe. Mókake íre kaweqtapéq eqmaq íuwéhnehoéna itega ahbabáro tanáhráq kamah ainainire.

³³ Néne iyahnabo anímáríno, momiwíue méq Sísa pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq nehrataq mó naneheraira keyábé íwiáhue síwénunue moráráq nahro. ³⁴ Manikánka kamah awinehboq arupibii anínká ebeq wene nahtapeq táhutahuraruena anehe momiwíorabeq pokinkehe.

Íné mó ehweh kéhre. Iteba konaraq mó áhwára áhwárao sánsá kaweritaníe.

12

Poraga Manikáne Awanka náina naneqsabé teí éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne Awanka náina naneqsabé múguwahguéq áhwára áhwára iyehboq íwáhnorinie. ² Ite tagariáhmé itega Sísansé sánsá íre tagariarotaq péhepehe maníká íre ehwehnorahi naneqsabé íwiáh íwiáhue mi sánsá sehgirowe. ³ Teiníboq kawerue íratíáhro. Manikáne Awanka íwiáh atéh ánínká Sísansabé íre éhruru atahráhire. Manikáne Awanseq íre mía míai anínká, Sísa néne Wahnah mire. We awahbeh sánsá sehginíe irarerahiro? Írakaumo. Wega íre irarerahire.

⁴ Manikáne Awame we peh morá ánínéna wega í náneqme mó naneq mó naneq náire. ⁵ Maniká itene Wahnah peh morá ánínéna wene arambehriwe wega sainsúéh árámbéhrí mó naneq mó naneq arámbéhrí sainsúéhraq miraúne. ⁶ Manikáne arambehri miraúnayabé mó aní mó arámbéhrí mó aní mó arámbéhríue miraúne. Maniká peh morá ánínéna wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre.

⁷ Itega mó Sísa tagariáh ké séhréh aritageheéna Manikáne Awanka págege naneq ite mó aní mó anínue náire. ⁸ Wega mó aní íwiáh atéhрана peh Manikáne íwiáh púana ahtebia íwiáh pahsuahráhire. Wega mó aní mó íwiáh atéhрана wene auranka íre tageh naneq wene arupipeq tagariahrahéna pahsuahráhire. ⁹ Wega mó aní íwiáh atéhрана mi anínká Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atéhre. Wega mó aní págegeue séhréh atéhрана awahre keyábé púreq aritéhrara kaweragowe.

¹⁰ Wega mó aní págege atéhрана ótaq sánsá miraorahire. Wega mó aní íwiáh atéhрана mi anínká íre wewene íwiáh peh Manikáne Awanka íwiáh atéh éhwéh irarerahire. Wega mó aní íwiáh atéhрана mi anínká owainawane awankakaq wehukene awankakaq saraqsuahráhire. Mó aní íwiáh atéhрана

we kambare ehwéh irarerahire. Irarirana Manikáne Awanka mó aní iwíáh atéhraña mi kambaré éhwéh ahtebéna wewene ehwehtaq pahsuahráhire.

¹¹ Manikáne Awa peh morá ánínéna mi pagégé náneqmarí náíre. Wewega iwíáhue mó aní mó naneq awena mó aní mó naneq awena ue náíre.

Ite Sísane anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹² Wehukeníné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarí kéhrana peh morá ánónká kéhre. Mina inserah moke ite Sísá tagariona kewé wene morá ánónká tahnsa míone. ¹³ Ambanta wánípipeq kéhtáq wánínka moke ambantaipéq kéhnserah Manikáne Awa peh morá ánínéna itene irupípeq séna mía míaire. Wega iteba mía míai puaq ite ómi Sísane morá ánónká tahnsa míone. Ite Asiu kereq nahnso kereq arambéhriraq saiqnaríáh kéreq arambéhriyabé ápeq meyáh kéreq morá ánónká tahnsa míone. Ite págege anímárí míageheéq wání ahriahri nónanserah Manikáne Awanseq mía míáúne.

¹⁴ Ite tagarionawe wehukeníné anonka íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Wene anonkataq áhnte naneq kék mino.

¹⁵ Aigáránká mahraréna, Íné íre ayahnkara púana íné íre mah anónkáné aigará múge itaq tahirímé anonkanka wene aigará súéh iripo? Írakaumo. Anonkanka wene aigará íre suahráhire.

¹⁶ Wehukeníné ayahqnotaq kék áhrégá mahraréna, Íné íre aura puana íné íre mah anónkáné ahre úge itaq tahirímé anonkanka wene ahre súéh iripo? Írakaumo. Anonkataq kék ahre íre suahráhire. ¹⁷ Anonka íre mó naneqkákáq peh aura kéhtáq tahirímé ehwehme árahue irahráh iripo? Anonka íre mó naneqkákáq peh ahre kéhtáq tahirímé árahue táhutahuq kaweq kunkúnire irari iripo?

¹⁸ Anonkame íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Manikánka wehukeníné anonka mirarotaq we awahbónserah moke náneq mirarena kawerarowe. ¹⁹ Wehukeníné anonkataq peh morá náneq kéhtáq tahirímé íre anonkanurá kék irino. ²⁰ Wehukeníné anonkataq áhnte naneq kéhrana wene anonka peh moráe.

²¹ Wehukeníné auranka wene ayahnkaranásábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino íre irarerahire. Írakaumo. Wehukeníné ayahqnonka wene aigáránásábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino irarerahiro?

²² Írakaumo. Wehukeníné anonkataq mó naneq págege naneq kéhrana mó naneq mareqmareq naneq kéhre. Mi maréqmáréq náneq íre kéhtáq tahirímé wene anonka kaweqtaq kék iripo? Írakaumo.

²³ Itene inonka mareqmareq naneqme sehikaranká pera q inehoq mi maréqmáréq náneq kawerue wahnahnúne. Itene inonka iyehiteh naneq mó kegá tagehoq kawerue aner-
anerue akari atione. ²⁴ Itene inonka iwíáh iwíáhúna naneq
mina tahsanue íre akari atione. Itene inonka mareq-
mareq naneqkakáq iyehiteh naneqkakáq kawerue wahnah-
nigeheéna Maniká wewega iwíáhéna moke itene naneq mi-
rarena kawerarowe.

²⁵ Kawerarowana íre webataq webatarue kéhre. Írakaumo.
Mina inserah ite Sísane anonka méq mó iwíáh mó iwíáhiyehboq
peh morá iwíáhoró. Ite Sísane anonka miáh púaq peh morá
arerensabé iwíáh iwíáhinehboq mó keyábé iwíáhue we séhréh
atéhoró. ²⁶ Wehukeníné anonkataq eheqpopoq érinaraq wene
anonka moke érire. Mina inserah ite Sísane anonka míona
puaq mó aní érita q ite moq ómi íerire. Mó kegá ite míonarabeqte
ánínsabé iwíáh iwíáh atáhwaq itega moq wensabé iwíáh
iwíáhúne.

*Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéh
éhwéhne.*

²⁷ Ite Sísá Karáhé tagariáh ké wene morá ánónká méq
mó aní mó anínue wene anonkataté náneq miáhwe. ²⁸ Sísá
tagariáh ké gá wene sánsá kawerue sehigigeheéna Manikánka
mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhre. Té hwe wega
eqmaro ke omaq sitéhre. Anehemé Manikáne Awanka sokigi
arí éhwéh pahsúáh ké omaq sitéhre. Mó anéhémé síwáhnoro
ke omaq sitéhre. Ótaq sansá mirao kewé, awahre ke kaw-
erarítáh kéwé, séhréh arítáh kéwé, wahnahnarítáh kéwé, mó
kehináné kambare ehwéh irare kewé, minawari Manikánka
moke omaq sitéhre.

²⁹ Sísá tagariáh ké eqmaro kene arambehri ómiga íre mirao
mino. Manikáne Awanka sokigiarí éhwéh ómiga íre pahsúáh
mino. Síwáhnoré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Ótaq
sansá miraé arámbéhrí ómiga íre mirao mino. ³⁰ Awahre
ke kawerarite arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare
ehwéh iraré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh
ahtebéra seyene ehweh taq pahsue arámbéhrí ómiga íre mirao
mino. Írakaumo. Ómi kegá mi arámbéhríarí moke íre mi-
raorahowe. Peh Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue
om aq sitéhnserah miraorahowe. ³¹ Manikáne Awanka náí
náneq iwíáhue tagéq kiotaiki naneqmarí meyanéhe iwíáhéq
minayabe irutaboirono.

13

*Moke mó keyábé irutaboironehe i ehwé hne.
Kiotaiki sansánsabé teinie.*

1 Íné moke mó kehináne ehwehnikakáq íópeqté kéné ehwehnikakáq irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Táoyankakaq peroqkákáq subírana ehwehnirara íráh kégá anetaníbo íwíáhonserah ínéga mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaraqmé sega néne ehwehnsabé moq anetaníbo íwíáhigehe.

2 Manikáne Awanka iwíáh aintéh éhwéh irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Ínéga moke epéqté éhwéh ahtebahnaraqmé mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaraqmé peh abehrání míanie. Ínéga Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atónsabé sáwéhyabe, Móbeq agúno atáhnaraqmé mi sawéh móbeq agínaraq mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaraqmé peh abehrání míanie.

3 Moke néne ménsámehnsá tabonah ke náriénaraq sensabé íre nirutaboairarítáhnaraqmé tabonah ke náriénaga íre séhréh aintankéhe. Sísane sánsá sehgiúnsabé mó kegá íné táhtoqme ninonka iraipéq nuehrana tabikonaraq sensabé íre nirutaboairarítáhnaraqmé ínéga miraonaga íre séhréh aintankéhe.

4 Mó keyábé arutaboairaritéh ánínká íre áyátia peh uwaresa áníne. Wega mó ke kaweraritena se matíáh náneqsabé aigará íre pabekire. Írakaumo. Wega, Íné anotah aní múge íre iwíáhíre. Wega wenáwíq íre pankeréhre.

5 Arutaboairaritéh ánínká íre ahababáq saiyo aníne. Wega peh morá wewensabé íre iwíáh íwíáhíre. Wega íre apubúue abiahmáreh áníne. Mó kegá we ahababáratáhnsabé íre iwíáhi aníne. 6 Arutaboairaritéh ánínká ahababáqsabe íre iwíáh íwíáhia peh aiq pútaq sansá kaweq sansánsabé iwíáh íwíáhíre.

7 Arutaboairaritéh ánínká íre kaweq sunúqkákáq kawerue arambehrire. Wega Manikáne ehwehnsabé ahriahri aiq pútare atéh áníne. Manikáne omasa éhwéhnsabé mirainawire íwíáhéna kawerue áwénunire. Wene arupipeq umehi tanáhráqkákáq íre túbáhagia Manikáne sansá peh tábúsoqme ambubu atawéna sehgire.

8 Itega mó keyábé irutaboairarite sansamé íre parabagorahire. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh irare sansá parabaginawire. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq kambare éhwéh irare sansá parabaginawire. Kawerue ahtebé sansá parabaginawire. Peh morá mó keyábé irutaboairarite sansamé íre parabaginawire.

9 Amahnága ite peh ákáhtaq ahtebóne. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh peh ákáhtaq ireq irarerahúne. 10 Aiq pútaq naneq sínaraq moke amahnága ahtebóna naneqmarí parabaginawire.

¹¹ Íné káriq aní míarautaq káriq anímárinká ehwehnéra iwíáhéra mira onserah sansánuraage. Anotah aní úkurautaq káriq aniné sánsá sutauge. ¹² Wehukenínká sunkíkíri nahupéqté timanopipéq tagéna awankuraq íre kawerue tagehnserah amahnága itega Manikáne naneqmarí peh ákáhtaq tagahrahúne. Wehukenínká mó aniné auranabiah tagehnserah mókake itega Manikáne naneqmarí kawerue taganeheqmúne. Manikánka amahnága ite moke tagariéhnserah mi tanáhráq itega we moq taganeheqmúne.

¹³ Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atewé, Manikánka ite kaweraite tanahráqsabé áwénunéwé, mó keyábé arutaboirarite wé, mi sansátáro peh kagainae. Mó keyábé arutaboirarite sansanká mó sansátaré kiotaikire.

14

Manikáne Awanka iwíáh atéhrana pahsúéh éhwéhne.

¹ Mó keyábé irutaboirarite sansansábé ahriahri anotahtaq irutaboirono. Manikáne Awanka náina naneqsabé anotahtaq iuwahbehre iwíághoro. Wega iwíáh aitéhraq Manikáne ehweh irareraho sansánsábé anotahtaq irutaboirono. ² Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká íre mó keyábé peh Manikánsabe irarire. Mó kegá mi kambaré éhwéh íre íráhwana peh Manikánsabe irarire. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká peh epéqté éhwéh Manikánsabe irarire.

³ Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéh anínká wehukeyabé irarire. Wehuke séhréhue págege aritanieéna irarire. Íráh kegá peh kaweq sansá sehgegeheéna irarire. Sirupipeq eyoyó aritanieéna irarire. ⁴ Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anímé mi ehwéh irarinka peh morá wewene arupipeq kawerire. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéhnká moke mibeqté Sísa tagariáh ké séhréh aritéhre.

⁵ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq kambare ehwéh irarúnaraq kaweq sansánirana moke itega mirairansabé nuwahbehre. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq wene ehweh pahsúáhnaraq irare sansá anotah kawéq sánsá púana itega moke mirairansabé anotahtaq nuwahbehre. Wehukenínká kambare ehwéh irarínaraq mó anínká Sísa tagariáh ké séhréh aitanieéna mi kambaré éhwéh áwahewé itene ehwehtaq pahsuankéhe. Itene ehwehtaq pahsuahna aní íre míahnarq Manikáne ehweh irarinka kambare ehwéh kiotaikire.

Kambare ehwéh irari anínsábé éhwéhne.

⁶ Ínéga iteba senaraq Manikáne Awanka íné iwíáh aintah-nana kambare ehwéh irarenaraq árahue séhréh aitanínkono?

Peh kambare ehwéh irarenaga ite íre séhréh aitaíráhüge. Ínéga séhréh aító iwíáh matíáhnaaqmé Manikáne Awanka sokigi aní náneq teiníe. Manikáne Awanka iwíáh aintéhrana wewene ahtebia iwíáh pahsuqme teiníe. Maniká Awanka iwíáh aintéh éhwéh pahsuaníe.

⁷ Táoyankakaq kítahakáq íre oga míéh náneqtaré wíre. Wehukega mi naneqtaré múguwahgue subirana íre kaweq ehwéhninara íréhra kegá aneq igonkópomo iwíáhigehe. ⁸ Sontía anínká pemiáh íre kawerue póbiahnaaqmé áwáhu sontiá kegá ebehirabeqsabé árahue apubúue sokah sokahigehebo? ⁹ Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kegá árahue iragéhebo? Kambare ehwéh púara mó kegá íre íráhwana mi ehwéhmé peh abehraginae.

¹⁰ Mah marákó marákóipéq áhnte ehwéh kéhre. Moke mi ehwéhmárimé mó kegá mó kegáue íráh éhwéhne. ¹¹ Mó anínká íné íre írátío éhwéh irarínana, Eheqte kambaré éhwéhpómo iwíáhugana wega moq ínensabe, Kambare ehwéh iraréna aní móne aintéhre. ¹² Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kegá íre iragéhe. Manikáne Awanka náina naneqsabé irutaboírowe. Minayabe ite Sísa tagaríáh kegá wene sánsá moraráq kawerue sehgióneheéq Manikáne Awanka náina naneq mewe we séhréh atéhoro.

Poraga kambare ehwéh irare sansá teriu ehwehne.

¹³ Minayabe Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká mi ehwéh ahtebé pahsuankéhboq púrerúno atóge. ¹⁴ Kawerue iwíághoro. Kambare ehwéhtaté púrerutaq peh morá néniwanka púrerirana nirupipeqté iwíáhwé peh túbáh agire. ¹⁵ Minayabe anerininkono? Néniwanka púrerirana néne nirupipeqté iwíáhgá moq púrerinie. Néniwanka igonkónirana néne nirupipeqté iwíáhgá moq igonkóninie.

¹⁶ Arega mina tahnsa íre mirainaraaqmé peh arenawanka Manikánsabe, Kaweróne atéhrana mó anínká mi kambaré éhwéh íre íréh púana Manikánsabe árahue moraráq kaweróne irarinkehbo? Írakaumo. Wegá, Kaweróne íre irarinkehe. ¹⁷ Mi kambaré éhwéhmé íre íréhre. Minayabe arega kawerue púrerónaga we íre séhréh atéhre.

¹⁸ Ínéga kambare ehwéh irare irareunsabé Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Ínéga kambare ehwéh irarunka itene kambare ehwéh irare sansá kiotaikire. ¹⁹ Sísa tagaríáh ké momiwíotaq ínéga wehuke síwáhnorinieéna pehgáriq irahráho ehwéh irarenaraq kawerire. Pehgáriq irahráho ehwéhnká áhnte kambaré éhwéh kiotaikire. Minayabe iwáhnorutaq kambare ehwéh íre iraruge.

²⁰ Néne iyahnabo anímáríno, káriq anímárínká iwíáho serahnihboq peh ahte bia ábóáwáh wéhgá iwíáho serahnoro. Inahunahnínká ahababáqsabe íre iwíáhi serahnoro. ²¹ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wáhnaupéqté kambare ehwehnikákáq ké iwíáh arítógara sega mahtaqté ké néne ehweh terigéhe. Terírataq néne ehwehnsabé, Ahqáho. Iuwahriehre igehe. Maniká itene Wahnahnka aiq mahrarire ire. (*Aisaia 28.11-12*)

²² Minayabe Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara kambare ehwéh irare sansámé Manikánka mi sansá inseréhyabe iwíáhéna omaq sitehro? Wensabé aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh wensabé íre aiq pútare atáh kégá wensabé iwíáhigeheéna mi sansá omaq sitéhre. Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara wene ehweh pahsúáh sánsá wensabé íre aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh morá wensabé aiq pútare atáh ké séhréh aritageheéna mi sansá omaq sitéhre.

²³ Ite Sísa tagariáh kégá momiwírataq ite ómi kambare ehwéh irariyeho. Irarirataq mó ke Sísa íre tagariáh kégá séra mi kambaré éhwéh íréhrataq itensabé, Uwoyansa ke móe aitagéhe.

²⁴ Manikáne Awanka iwíáh aitanaraq ite ómiga Manikáne ehweh pahsuqme irarenaraq Manikánsabe íre aiq pútare atéh ánípópoq mó ánípópoq sínaraq itene ehwehnka wene arupipeq pankehe. Pahnaraq, Íné ahababáq ani múge iwíáhéna ²⁵ wene arupipeqté iwíáh pahsúéhnsabé Manikánsabe áhtenéna káuqmunue iwíáh iwíáh atena, Manikánka iteba aiq pútaq míehre inkehe.

Ite momiwío arámbéhrí tábúsoqme miraoro i ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo anímáríno, itega momiwírataq aneq sansánonehknono ewo? Teiníboq írátíáhro. Itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéq momiwírataq Sísa tagariáh ké we séhréh atéhoro. Mó anínká itensabé, Mah igónkónonehe irarinkehe. Mó anínká íwáhnorinkehe. Mó anínká íre wega iwíáhi naneq peh Manikánka sokigi awí náneq teinkéhe. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana mó anínká kambare ehwéh irarinkehe. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana mó anínká kambare ehwéh áwahe itene ehwehta q pahsuankéhe. Momiwírataq peh morá we séhréh atéhoro aitóge.

²⁷ Kambare ehwéh irarirataq íre áhnte kégá irarigehe. Peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq irarigehe. Moraráq irariyeho. Írakaumo. Peh mótaq mótarue irarero. Peh morá ánínká kambare ehwéh irarínaraq anehe ahtebeh anínká mi ehwéh áwahe itene ehwehta q pahsuankéhe. ²⁸ Kambare ehwéh áwahe pahsuahráhi anínká íre míahnaraq kambare

ehwéh ábóraq irariyehboq peh itene irupipeq iwíáhue Maniká teawéro.

²⁹ Manikáne Awanka iwíáh aitahnaq pahsúéhratione peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq pahsuagéhe. Pahsúéhratione sene ehweh íráh kégá sirupipeq kawerue iwíáhue tagagehe. ³⁰ Manikáne Awanka tútuue miéh ání iwíáh atahnana wega iriginkehe. Mi iwíáh atahna ehwéh pahsuankéhboq mó ehwéh irari anínká ehiya míankehe. ³¹ Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh ite ómiga mótaq mótarue irarigehe. Ite ómiga ahtebéq itene irupipeq eyoyóinkehboq mótaq mótarue irarigehe.

³² Manikáne Awanka iwíáh aritahna kégá mi ehwéh pehipi íre irarigehe. Peh sene iraré tanahráqsábé áwénunigehe. ³³ Manikánka moke wene arambehri tábúsoqme arambehri-ire. Wegá íre áhwára áhwára sansánire. Minayabe itega momiwíirataq ite moráénue we awahbeh sansánoro.

³⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Ahreronká weh wahnahniyeho ire. Minayabe Sísa tagaríáh kégá momiwíirataq ahreronká ehweh irariyehboq peh ehiya méra kawerue iragéhe. ³⁵ Sísa tagaríáh kégá momiwíirataq ahre inínká mitaq ehweh irarínaraq íre ábéreh sansáne. Minayabe ahreronká íre kawerue íréhratione mótaq sene nahtapeq sensuwehqsónsabé kasenigehe. ³⁶ Teiú éhwéhnsábé ite íre iuwahbehro? Manikánka wene sánsá ite miónarabeq áhwárehre iwíáhoo? Íre itebataq wene sánsá iahtebóna wino.

³⁷ Íné Manikáne ehweh iraru aní múge iwíáho kereq íné Manikánka iwíáh aintéhre iwíáho kerero, néne ehweh íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhmé Manikánka sehgióro i ehwéhne. Minayabe aiq pútare aintáhro. ³⁸ Néne ehwehnsabé ahqáho aintéh ánimé we íre Manikáne ehweh irari aní míre atáhro.

³⁹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq wene ehweh pahsúé sansánsábé irutaboirono. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irare sansánsábé íre ahqáho atáhro teriéro. ⁴⁰ Momiwíirataq moke mira sánsánirataq peh kawerue tábúsoqme miraoro.

15

Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, kaweq ehwéh teiátáutaq ireq aiq pútare ainteq kawerue sehgirowe. Mi kawéq éhwéhnsábé iahreraq itóge. ² Itega kawerue sehgirowe Manikánka kaweraitéhre. Sísansabé aiq pútare atera anehe túbáh ago kewé peh abehragowe.

³ Teniátái ehwéh teiátáuge. Mi ehwéhncá moke mó ehwéhmarí kiotaikire. Teiena mahraruraq. Manikáne

ehwehnka aiq irarinserah Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna pukúwe. ⁴ Segá we maisarówana Manikáne ehwehnka aiq irarinserah Manikánka apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq atowana ⁵ Sísa ebeq Pítaba kéna anehe we kéro keba kúwara tagowe.

⁶ Anehe áhnte ke, wensabé aiq pútare ató kega momiwíuwe. Mi kewé sene náhmbahq 500 kiotaikire. Momiwíuwana Sísa seba kúwara tagowe. Áhnte tago ke oga míáhwara mó tahmáro pukurowe. ⁷ Anehe wega Sémísiba kéna anehe moke eqmaro keba kúwe.

⁸ Moke eqmaro keba kúwana anehe íné íre kaweq aní míaraugana wega ínéba surairana tagaraugé. Anowagá wene aní íre ábéreh tanáhráq maqmaréhnserah aní míóge. ⁹ Sísa tagariáh ké síwíoqnaraunsabé niyehitehre. Miraurau puara mó kegá ínénsabe, Manikánka eqmaréh aní míre íre irarerahowe. Moke mó eqmaro kega íné kiotaikowe.

¹⁰ Manikánka ínénsabe arutaboiraingtáránsabé amahnága wene kaweq arámbéhríu aní míóge. Wega séhréh aintáráitaq íné íre túbáh aguraugé. Mó eqmaro kega kawerue arambehri-urowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikuraire. Ínériahtíáh íre arambehriuge. Peh Manikánka séhréh aintéhnká kawerue arambehriuge. ¹¹ Sereq ínéreqne arambehriyabé íre iwíáh iwíáhuge. Itega kaweq ehwéh teiátáúnaraq aiq pútare aítarónsabé iwíáh iwíáhuge.

Ite moke pukonana Manikánka anehe tanahráq ite oganúq itahna ehwéhne.

¹² Sísa pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atonsabe tei teinuge. Minayabe táhmaro itega, Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe éhwéhmé aneqsabé irareo? ¹³ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísa Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino. ¹⁴ Sísa Karáhé íre iriwe oganúq atotaq tahirímé itega tei teinúna ehwéh abehq éhwéh úki irino. Sísansabé aiq pútare atona sansá moq abehq sánsá úki irino.

¹⁵ Manikánka Sísa Karáhé iriwe oganúq ato ehweh tei teinu puana Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wene ehweh múguwahguéq péhepehenúna irino. ¹⁶ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísa Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino.

¹⁷ Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé aiq pútare atáronka abehragirana itene ahbabáq peh kéh irino. ¹⁸ Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé wensabé aiq pútare atera pukuro ke iraipéq pokuro irino.

¹⁹ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wensabé áwénunúne. Ite peh marakóipeq míona tanáhráq Sísa ite kaweraitéhre éq

áwénunúnaraq tahirímé ite irupipeq umehi ke míona irino. Mó ke siru umehi ke miáhwe. Ite peh anotahtaq iru umehi ke míona irino.

²⁰ Manikánka Sísa Karáhé iriwe oganúq ato ehwehmé aiq pútaq ehwéhne. Manikánka Sísa Karáhé ebeq iriwe oganúq atena mó ke anehe iriwe oganúq itankéhe. ²¹ Wehukenínká puké sansa áhwárowana mó wehukéninká iriwe oganúqite sansa áhwárowe.

²² Éhrámaga téh ahababáréna pukúnsabe moke anehete ke moq pukorahowe. Manikánka Sísa Karáhé téh iriwe oganúq atonserah we tagariona ke moq moke iriwe oganúq itankéhe. ²³ Ite oganúq itahna tanáhráq iriwe oganúq itankéhe. Sísa Karáhé téh iriwe oganúq atena wega tuina tanáhráq wensabé aiq pútare atona ke iriwe oganúq itankéhe.

²⁴ Iriwe oganúq itahnana moke náneqmarí parabaginae. Sísa Karáhéga moke íopeqté wáhnáh kéreq mah marákóipéqté wáhnáh kéreq págege kereq saiqnariankehe. Saiqnarawéna Wenabonsabé, Moke minawari arene ayahpi máróge irarinkehe.

²⁵ Sísa Karáhéga kawerue wahnahnéna wene naruo moke karegaráruankéhe. ²⁶ Wega wene naruo moke saiqnaruena anehe puké sansa moq parabaruankehe. ²⁷ Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wensabé, Moke wahnahnúno atéhre ire. (Buk Song 8.6)

Manikánka moke wahnahnúno atéh éhwéhmé wensabé, Ínénkakaq wahnah ainto íre irarire. Wega Karáhénsabe, Peh moke mó naneqmarínkákáq wahnahnúno atankéhe.

²⁸ Karáhéga moke wahnahnínagake wega Maniká Wenabonsabé, Ínénkakaq wahnahnainto atankéhe. Mi tanáhráq Manikánka Sísa req moke itereq wahnahnaitankéhe.

²⁹ Mó kegá pusa ké séhréh aritaneheéra wání meyháwe. Segá mi sansá aneqsabé miraoo? Segá, Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitankéhe íwiáhowe. Mira íwiáh íre ome aneqsabé wání meyaho? ³⁰ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq ítéhtáq tahirímé mó kegá nubiq suahráhorabeq arambehriu iripo? Írakaumo. ³¹ Néne iyahnabo anímárino, ahriahri nirupipeq iwíáhéna, Iborá nubiq suaneherabowamo éna iwíáh aruqaruruge. Itega Sísa Karáhé itene Wahnahne ehweh sehgiónsábé iwíáh iwíáhéna mah ehwéh teiúge.

³² Épésá suwahpeqte kegá áwéhq poeráhq tahnsa méra Sísa ne arambehri mitaq miraurataq níwioqnarowe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitéhtáq tahirímé mirau arámbéhríyábé ápeq meyo iripo? Írakaumo. Mó kegá mahraréra, Mókake pukona tanáhráqsábé íre iwíáh iwíáhia

peh táhutahuréq ábáhroneheqmúne ewe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé sene ehweh sehgióro teiú irino.

³³ Mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. Ahbabáq kereq mía míairataq sega itene kaweq sansá íre kaweraragéhe.

³⁴ Itene múguwahgu sansá sueq tábúsoqme iwíáhoró. Ahbabáq sansa íre oro. Táhmaro itewe Maniká íre tagariáhwe. Minayabe iyehitankeheéna teiúge.

Iriwe oganúq ite inónkámé áwáhnáh inónká úkínae i ehwéhne.

³⁵ Mó kegá kasenéra, Pusa ké árahue iriwe oganúq si-tankéhbo éra aneq tahnsá sínónká úsitankéhbo ewe. ³⁶ Mina tahnsa káséno kewé pah múguwahgu iwíáho kee. Ayu uq-maráhtáq pehipi íre kíréhre. Ebeqme mi ayú mugurúqme anehe kiapoue kíréhre. ³⁷ Ite ayu úótáq ánáhakaq íre uq-maráhwe. Peh sera uqmaráhwana kiapoue kíréhre.

³⁸ Manikánka mó ayúnsábé mó naneq kiro atena mó ayúnsábé mó naneq kiro atéhrana moke kíréh náneq íre monseráh náneq kéhre. ³⁹ Moke oga miáh náneq kamári íre monseráh sínónká kéhre. Írakaumo. Wehukeníné anonka mó tahnsánirana ménkámehnkáne sinonka mó tahnsánirana kabarane anonka mó tahnsánirana pahné anonka mó tahnsáne.

⁴⁰ Íópeqté náneq mó tahnsánirana mah marákó mánakóipéqté náneq mó tahnsáne. Íópeqté náneq mó awáhríq náneq kéhrana mah marákó mánakóipéqté náneq mó awáhríq náneq kéhre.

⁴¹ Pópoqnahga patahirana íónka íónitehrana wehyoqmarínká moq pehgáriq téhrehre. Minawarinká íre monseráh téhrehre. Mó wehyóqká ákáhtaq téhrehrana mó wehyóqká pehgáriq téhrehre.

⁴² Mina inserah pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq mó tahnsá sínónká oganúq sitankéhe. Pusa ké maisaráhtáq kárékorahi sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq pah kagao-rahi sínónká kanae. ⁴³ Pusa ké maisaráhtáq íre kaweq mareqmareq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq kaweq págege sínónká úqkinae.

⁴⁴ Pusa ké maisaráhtáq awaqqakaaq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq íre awaqqakaaq sínónká pah wenawa tahnsá sínónká kanae. Amahnága awaqqakaaq sínónká kéh púana mókake pah wenawa tahnsá sínónká kanae.

⁴⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Teh miraro wehukení Éhráma oga mío aní úkúwe ire. Mó Ehrámawé anehenura súwe. Wenawanka oganúq itahráhire.* ⁴⁶ Oganúq itahráhi wehukenínká ebeq íre súwe.

* **15:45:** Mó Ehrámawé anehenura sú anímé Sísá Karáhé wíre. Aroma 5.14-19 tagahno.

Írakaumo. Peh tanahuqtate miraro wehukenínká ebeq súwana oğanúq itahráhi wehukenínká anehe súwe.

⁴⁷ Manikánka mah marákóipéqté tánáhúq mewe ebeq Éhráma mirarowana anehe sú animé íópeqté tuwe. ⁴⁸ Mah marákóipéqté kéwé Éhráma tahnsá míáhvara íópeqsabé suwahbeh kewé íópeqté tu ani tahnsa míáhwe. ⁴⁹ Amahnága ite tanahuqtate miraro ani tahnsa méq mókake ite íópeqté tu ani tahnsa míanehe.

⁵⁰ Néne iyahnabo anímáríno, teiníboq írátíáhro. Mah marákóipéqté ínónkánká Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhire. Itene kambarékorahi inónkánká kaweq naneq kagairabeq íre kioráhire.

⁵¹ Epéqté éhwéh teiníboq írátíáhro. Ite Sísa tagariona ke pukonaq mó táhmaro íre pukigehe. Itene inonkanka moke apubúue kagaorahi inónká úkinae. ⁵² Anehete pembíáhnká ehwehnína tanáhráq wehukenínká auwíkéh inserah puko kegá irigéra mó íre pukigehe. Ite íre pukira kegá apubúue irigéq kagaorahi inónká meyanehemúne.

⁵³ Itene kárékorahi inónkámé peh kagaorahi inónká úkinae. Itene pukorahúna inónkámé peh oga mía míaé inónká úkinae.

⁵⁴ Itene kárékorahi inónkámé peh kagaorahi inónká úkinae. Itene pukorahúna inónkámé peh oga mía míaé inónká úkinae. Mi tanáhráq Manikáne ehwehme aiq pútaraginawire. Mi ehwéhnká mahraréna,

Manikánka págegeue mirainka kiotaikéna puké sansa
parabarúéhre ire. *(Aisaia 25.8)*

Mahnawé peh aiq pútaq ehwéhne. ⁵⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Puké sansanká amahnága ite íre saiqnariéh mino. Puké
sansanká ite íre kamah aí mino ire. *(Hosea 13.14)*

⁵⁶ Amahnága tanáhráq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre sehgiórahúnayabé ahbabárúne. Itega ahbabárúnayabé puké sansanká ite kamah aíre. ⁵⁷ Itene Wahnah Sísa Karáhéga miraúnka págege aitéhraq itega ebehúna naneq kiotaikorahúne. Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atone.

⁵⁸ Néne iyahnabo anímáríno, kiotaikorahúnayabé Sípane sánsá íre túbáh agia peh ambubu atawéq sehgióro. Itega miraonayabé itene Wahnahnka aiq ahrreraq matíéh púaq itene kaweq arámbéhrí íre abehq úkorahire. Minayabe itene Wahnahne arambehri tauntahunue miraoro.

16

Poraga, Náríra moné sorupahro ú ehwehne.

¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagariáh ké nárigheéna teiníe. Kárétia marákórápéqté ké Sísa tagariáh ké ínégá teriátáu serahnoro. ² Itene arambehriyabé meyháh mónéwé itega ómi mó anínká mó anínkáue iwíáhue tagahro. Nárira moné tabanagínehboq o wikí ebeqte wéhékáhtáq ebeqte wéhékáhtáruue móbeq soruparáhro. Itega mirairataq ínégá iteba konaraq mi moné awehraq kanae. Awehraq kahnaraq ínégá iteba konaraq itega sorupare arámbéhrí íre kanae.

³ Iteba konaraq itega táhmaro ke omaq sitáhro. Segá Sarúsarama suwahpeq pokue mitaqté ké sorupato moné nárigheéq omaq sitáhro. Iteba konaraq Sarúsarama suwahpeqte ké páhsi sehiranue omaq sitéhra ke siníe. Néne páhsiakáq itene móneakáq Sarúsarama suwahpeqte ké nárigheéna eqmaq suaníe. ⁴ Ínégá moq pokinie iwíáhonaraq itega omaq sitéhra kegá ínereq pokonehe.

Poraga Kórína suwahpeqte ké koragéyabe awahbó ehwehne.

⁵ Ínégá Másérónia marákórápéqté ké kéragéna iteba kinie iwíáhuge. ⁶ Iteba konaraq ópeq tanáhráq mitaq míanabugamo. Iteba ména iuwena pokonaraq séhréh aintagéhe. ⁷ Amahnága iteba wahto tanáhráq méyabe íre nuwahbehre. Mókake itene Wahnahka kowe aintahnaraqmé ákáhtaq íre wahto tanáhráq iteba míanie iwíáhuge.

⁸ Amahnága ínégá mahtaq Épésá suwahpeq ména mah ke séhréh aritaníe. Itene iahreráq kéh tanáhráq Péntíkósi parabagínaq mahtaq suena iteba kinie. ⁹ Manikánka séhréh aintéhra na mahtaq áhnte arámbéhríorahunsabé amahnága mahtaq ména Sísa ne arambehri mirainie. Mahtaq néne naruo moq áhnte míáhwe.

Poraga, Tímótireq mó kereq séhréh arítáhro ú ehwehne.

¹⁰ Ínégá itene Wahnahne arambehri miraunserah Tímótiga moq miraire. Minayabe wega iteba sínaraq pehwehrue ateq séhréh atáhro. ¹¹ Wensabé awiréh ateq inehepeq súeho. Sísa tagariáh kégá ínégá sirataq íné iwíáhume Tímótiga moq kouwekinkehe. Minayabe kouwekina ínaraq pehwehrue ateq kawerue séhréh atéhra na ínégá sinkehe.

¹² Ínégá itene iyahnabo aní Ápóronsabé, Pokúno éna iteba koneherao ke Sísa tagariáh kéreq are moq moraráq pokúno éna pagu pagunuraage. Pagu pagunuraugana wega amahnága pokéyabe íre awahbehrana mókake wega iwíáhína tanáhráq iteba sinkehe.

Sísane sánsá ambubu atawéq sehgióro i ehwéhne.

¹³ Aiq pútare atáh sánsá ambubu atawéq sehgióro. Íre áhreia peh págegeue míáhro. Kawerurero. ¹⁴ Moke arambehri mirairataq Manikánseq moke mó kereqsabé irutaboírue arambehriro.

¹⁵ Néne iyahnabo anímáríno, ite tagariáhmé Ákáia marákórápéq Sítépána karíronánínká Sísansabé téh aiq pútare atárowe. Aiq pútare atera Sísá tagariáh ké áhntetaq séhréh aritáhwe. ¹⁶ Mina tahnsa kene ehweh kawerue íráhro. Moke séhréh aritáh kéné ehweh kawerue íráhro.

¹⁷ Sítépánareq Pótúnátareq Ákáikásareqka ínéba suronsabé nirupipeq eyoyóire. Itega ínéba íre serahonsabé sega ín séhréh aintáhwe. ¹⁸ Mi kegá itene irupipeq eyoyó aítónserah nirupipeq moq eyoyó aintáhwe. Mina tahnsano keyábé iwíáh íwíáhoró.

Poraga, Iroro ú ehwehne.

¹⁹ Esia marákórápéqté Sísá tagariáh kegá itensabé, Iroro ewe. Mi akéq Ákúírareq Párisírareq sene nahtapeq momiwío kereqka itene Wahnah áwírue itensabé, Iroro ewe. ²⁰ Moke mahtaqté Sísá tagariáh kegá itensabé, Iroro ewe. Itega we kawerue mehweh atéhoro.

²¹ Íné Poraga mah anéhété séhírá ínénéne niyahnkaratáté sehiranuge.

²² Itene Wahnahnsabé suwahrieh kewé íre kaweragoneherawoe. Itene Wahnahno, iteba mahbeq tuo.

²³ Itene Wahnah Sísaga itensabé arutaboíraitena séhréh aitéhre.

²⁴ Ite Sísá Karáhé tagariáhnsabé itensabé ahriahri nirutaboírue.

2 Kórína Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Kórína suwahpeqte ké wega ebeq sehiranú pahsi náriuwara tagowe. Anehe mó tanáhráq Táitásaga Kórína suwahpeq suena Poraba séna Kórína ke éhweh teawuwe. Teawuwana mi tanáhráq Poraga mah pahsi 2 Kórína pahsi sehiranúwe. Wene ehweh sehgiro keyábé Poraga kawerowe aritena wene ehweh íre sehgiro keyábé, Manikánka aiq pútaq íné eqmaq núwátái puag néne ehweh íráhro teriuwe. Sísa tagariáh ké tabonah ke nárie sansá sokigi arinieéna anehe sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Íné Porane pahsi sáhnsahwe tagahro. Maniká awah-behrana omaq intena Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna eqmaq nuwowe. Ite Kórína suwahpeqte kéreq moke Ákáia marákórápéqté Sísa tagariáh kéreqsabé mah pahsi sehiranuge. Iteruwahrah aní Tímótiga ínéreq ména itensabé, Nirutaboiruge ire. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikánka Porareh wahnahnue séhréh arito ehwéhne.

³ Maniká Iteribo áwíq pankerone. We itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá ména itensabé arutaboiraitena irupipeq umehi tanáhráq eyoyó aitéhre. ⁴ Moke íre kaweq sunúq irupipeq umehi tanáhráq kaweraitena eyoyó aitéhre. Maniká Iteriboga kaweraitena eyoyó aitéhnsabé mó kené sirupipeq umehi tanáhráq itega moq mi ke séhréh ariteq eyoyó aritahráhué. ⁵ Mó kegá Sísa Karáhé áwíoqnonserah ite moq íwíoqnahwana Sísa Karáhéga itene iru anotahta q ukiq itéhre.

⁶ Síssane ehweh teiúnsabé mó kegá níwíoqnahwe. Mi ehwéh teiúnká séhréh aintéhraq aiq pútare aítáhnká kaweraitéhre. Manikánka íné séhréh aintéhtáq ite moq séhréh aitéhre. Mó kegá íné níwíoqnahnserah ite moq íwíoqnagehe. Mi tanáhráq ite págegeue míageheéna Manikánka séhréh aítankéhe. ⁷ Sega níwíoqnahnserah ite moq íwíoqnahwe. Itega aiq tagarionawe Manikánka ite séhréh aitéh púa q wene sansá kawerue seh-gioneheqmóe.

⁸ Néne iyahnabo anímárinó, ínéreq ínéba míaro kereqka Esia marákórápéq míaraunaraq anotah íre kaweq sunúq káráire. Minayabe iragéhboq teiníe. Íre kaweq sunúqká anotah kamáh aiátáinsabé ite pukorahúne íwíáhuraune. ⁹ Mó kegá

iubiq iuwanehrawoe íwíáhuraune. Iteriahriáh íre miraorahuraune. Írakaumo. Íre miraorahuraunayabé Manikánka we-bataq séhréh aitankéhe íwíáhuraune. Manikánka pusa ké iriwe oganúq itahráhinsabé ite moq séhréh aitahráhire íwíáhuraune.

¹⁰ Ite pukorahúne íwíáhuraunaraq séhréh aitena kaweraitárire. Mókakeakáq séhréh aitena kaweraitankéhe. Íre kaweq sunúq sínaraq wega wahnahnue séhréh aitanawire íwíáhúne. ¹¹ Itensabé púreraitáhro. Itensabé púreraitéhataq mókakeakáq wega wahnahnue séhréh aitankéhe. Mirainayabé áhnte kegá mina tagéra wensabé kaweróne atera iwíáh íwíáh ataneherawoe.

Sísawe kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne i ehwéhne.

¹² Iteba míaraunaraq kaweqtaq méq Manikáne sansá tábúsoqme sehgiráúne. Ahtebia ánínká iwáhnorinserah íre miraia peh Manikánka séhréh aitena iwíáh aitáráiraq iwáhnoruraune. Itene irupipeqté iwíáhgá kawerúne iwíáhúnayabé iwíáh íwíáhúne. ¹³ Itega sáhnsahwe irahráho ehwéh sehiranue teiúge. Mó naneq tahnsá éhwéh íre sehiranue teiúge.

¹⁴ Itega sehiranú ehweh peh ákáhtaq íráhwe. Íné nuwah-behme ínégá sehiranu ehwéh áwahewé iragéhe. Itene Wahnah Sísaga tuinagake itega ínénsabe iwíáh íwíáh aintageheéna sehiranu ehwéh áwahewé irátíáhnsabé nuwahbehre. Íréhrataq wega tuinagake ínégá itensabé iwíáh íwíáh aitónserah itega ínénsabe moq iwíáh íwíáh aintagéhe.

¹⁵ Itega néne sánsá ireq iwíáh íwíáhoneheqmqóe éna téhwe iteba téhtaréráq ite koragéna séhréh aitanauge iwíáhurauge. ¹⁶ Mira íwíáhuraume Másérónía marákórápéq pokonaraq ite kéraganie iwíáhéna mibeqté kouwekonaraq ite mó séraganie iwíáhurauge. Mi tanáhráq Súría marákórápéq pokinie onaraq itega íné séhréh ainte qmaq nuwagéhe iwíáhurauge. Minayabe téhtaréráq ite koraganie iwíáhurauge.

¹⁷ Mira íwíáhuraunsabé, Aneqsabé mó iwíáhé iteba íre surono ewo? Íné mó iwíáh mó iwíáhóna anípo ewo? Ínéga kowe aruq ahqáho aruróna anípo ewo? Írakaumo. ¹⁸ Maniká aiq pútari anínirana ínégá moq kowe aruq ahqáho aruq íre u aní múge. ¹⁹ Tímótireq Sáírareq ínereqka Manikáne ahninkáwá Sísá Karáhé éhweh tei teinuraune. Tei teinurauna anímé kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne. Wegá peh morá kowe ehwéh irari aníne.

²⁰ Manikáne omasa éhwéhmé Sísá Karáhéga moke kowe éna sehgire. Minayabe aiq míre éq Maniká wenáwiq pankereq wensabé iwíáh íwíáh atone. ²¹ Maniká Iteriboga séhréh

aitéhnká itereq ínereqka Sísa Karáhé tagéq wene sánsá seh-gioneheqmúne.

²² Maniká Iteriboga ite aiq omaq itena néne arambehri mi-raoro aitowe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitankeheéna iteba eqmataire. Wega Wenawa ebeq eqmaréh púana anehe áhnte kaweq naneq náí náininkehe.

Poraga Kórína suwahpeq íre apubúue pokú ehwehne.

²³ Ite kamah aiénehoéna Kórína suwahpeq iteba íre suraue. Manikánka tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge. ²⁴ Itega aiq pútare atah náneq ambubu atíáh púana peh morá néne ehweh seh-gióro éna íre pagu pagunuge. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre.

2

¹ Itene irupipeq mónkakáq umeh agínehoéna iteba íre ko-raganie íwíáhuraue. ² Ínéga kamah aiénaraq itene iru págegeirataq insega niru ukiq íntankéhbo? Iteitega niru ukiq íntahráhowe. ³ Nirupipeq umeh aníyéhoéna iteba íre kor-agia peh páhsi sehiranue menah eqmatauge. Nirupipeq eyoyóinaraq itene irupipeq moq eyoyó aitahráhuge.

⁴ Ebeqte páhsí sehiranurataq nirupipeq iwíáh kikiréna nirupipeq umeh agurairana ibiséna sehiranuraue. Itene irupipeq umeh aginkeheéna mi pahsí íre sehiranuraue. Írakaumo. Peh itensabé anotahtaq arutaboiritéhre íwíáhigeheéna sehiranuraue.

Ahbabáq aniné ahbabáqsabe mó íre iwíáhoró i ehwéhne.

⁵ Ite míáhrabeqte ahbabárurai anínká íre ínébataq néne nirupipeq umeh aníátáire. Itene irupipeq moq umeh aiátáire. ⁶ Itebaté áhnte kegá kamah awátóme aiq awehraq káráire. ⁷ Wene ahbabáq sansa aiq sutainsabé amahnága wene ahbabáqsabe íre iwíáhoró. Wene arupipeq mó umeh agínaga Sípane sánsá suehnehboq wene arupipeq eyoyóinkeheéq séhréh atáhro.

⁸ Mónkakáq teiúmé mi anínká iwíáhéna, Ínénsabe irutaboirowe íwíáhinkeheéq séhréh atáhro. ⁹ Itega néne ehweh aiq moke sehgiowámo taganieéna menah mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹⁰ Ahbabáq ani kawerateq wene ahbabáqsabe íre iwíáhirataq íné moq wene ahbabáqsabe íre iwíáhinie. Wehukene ahbabáqsabe íre íwíáhonaraq ite séhréh aitanieéna Sísa Karáhé tagehtaq miraue.

¹¹ Owainawamaríné wahnah wenáwíq Séténie. Wene sánsá tagaríó púana ite saiqnarienehoéq ahbabáq ani séhréh ateq wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhónehe.

Poraga Táítása tagéyabe awahbó ehwehne.

¹² Sísa Karáhé éhweh teri terininieéna Tóása suwahpeq surautaq itene Wahnahne arambehri mirainkeheéna wega kowe aintena séhréh aintáráire. ¹³ Néne iyahnabo aní wenáwíq Táítása mitaq íre míaraire. Minayabe niwa íre uk-ítáinsabé mibeqté ké iro-ro aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokuraage.

Manikánka págege aitéhra q págege naneq kiotaikúne i ehwéhne.

¹⁴ Manikánka ahriahri págegeue séhréh aitéhniká ite págege naneq kiotaikúne. Sóiriqka kaweq kunkúni naneq abae arúéhnserah Manikánka séhréh aitéhniká Sísa Karáhé éhweh mah kehiná kéhíná suwahpeq abae agire. Itega teri terinúnara íráhwana abae agire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge.

¹⁵ Ínéga Sísa Karáhéne arambehri miraunsabé Maniká Iteriboga ínénsabe, Kaweq kunkúni naneq tahnsá aní móne aitéhre. Kawerarítéhra kereq iraipéq pokoneherao kereqka kunkúni naneq monseráhnue aiki aikionserah kawerarítéhra kereq iraipéq pokoneherao kereq siahrega néne ehweh íráhwe. ¹⁶ Irapéq pokoneherao kegá néne ehweh irera, Pukorahi ehwéhne iwíáhowara kawerarítéhra kegá néne ehweh irera, Oga míahrahi ehwéhne iwíáhowe. Mí arámbéhríyábé iteriahriáh tábúsoqme íre miraorahune.

¹⁷ Peh móne meaneheéra arambehrionserah mó kegá moq móne meaneheéra Manikáne ehweh teri terinowe. Ínéga moq mina tahnsanugo? Írakaumo. Manikánka íné eqmaq núwátái puana íné Sísa Karáhéne arambehriu anínéna tábúsoqme iwíáhéna we éhweh tei teinuge.

3

Poraga, Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahtebahrahowe ú ehwehne.

¹ Néníwíq mónkakáq pankerogo? Arambehri aniné wahnahnka wene arambehriyabé páhsi sehiranue áwírana mewe nogíre. Itereq ínereqka mi sansá miraonehnikono? Írakaumo.

² Itewe néne arambehri pahsí tahnsa míáhwe. Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahboeqme ahtebahrahowe.

³ Néne arambehri pahsí Sísa Karáhéga itene irupipeq sehiranuraire. Mó kegá mi pahsí anereuwo éra néne sánsá tagéra mi pahsí sáhnsahoráhowe. Sísga mi pahsí pépahqtaq íre sehiranire. Manikánka oga mía míaéna Wenawa iteba eqmatairana wega itene irupipeq páhsi tahnsá sehira aruqarurire.

Manikánka áhnte séhréh aitéh éhwéhne.

⁴ Íné iwíáhume Manikánka íné omaq intena séhréh ainta aintainsabé Sísá Karáhéne arambehri miraorahuge. ⁵ Ínériahriáh Sísane arambehri íre miraorahuge. Peh morá Manikánka séhréh aintéhnká miraorahuge.

⁶ Wega ínénsabe o sansanúno éna séhréh aintéhnká mirao-rahuge. Naho sánsá sehgióro ú sehirá kéhrana o sansamé Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Sehgióro ú sehiránká mirainka pukorahúna sansánirana Manikáne Awanka mirainka oganúq itahráhi sansánire.

Sirupipeqté síurá akariuriéh náneqsabé éhwéhne.

⁷ Iwíáhue tagahro. Miraoro ú ehweh ebah kanéhráq sehiranútaq Manikáne téhreh naneq Mósísine auranabiah tapeq ábóraragúwe. Anotahtaq téhrehnsabé Ísara kegá Mósísine auranabiah tapeq íre ebitiahrahuwe. Mi tehrehnka parabagina útaqkákáq íre ebitiahrahuwe.

⁸ Miraoro ú sehiránká pukorahúna sánsá áhwárótaq anotahtehrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsá anotaht kawéq sánsánéna miraoro ú sehirá sánsá anotahtaq kiotaikire. ⁹ Miraoro ú sehirá sánsámé ehweh aitaahráhi sansánirana anotahtaq téhrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéhmé kaweqtaq míahrahúna sansánéna ehweh aitaahráhi sánsá kiotaikire.

¹⁰ Aiq kiotaiki puuq naho téhró naneq amahnága íre téhrehre. ¹¹ Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsánká peh kagai puana naho parabagurai sánsá aiq kiotaikire.

¹² Manikáne Awanka séhréh aita aitai puuq itega íre áhreéq peh págegeue Sísá éhweh teri terinorahúne. ¹³ Mósísiga miraúnserah itega íre miraoneheqmúne. Mósísine auranabiah tapeq téhró naneq parabagina únsabe mó kegá tagehoéna wene auranabiah tapeq ambantataté akariuriowe.

¹⁴ Ísara kegá miraoro ú sehirá sáhnsahera sirupipeqté síurá akarié naneq konsabe sega íre ahtebahrahuwe. Amahnágaákáq sega íre ahtebahrahowe. Wehukega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atéhranka sene sirupipeqté síurá akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁵ Iborankákáq sega Mósísiga miraoro ú sehirá sáhnsáhótáq sirupipeqté síurá akariuriéh náneq kéhnsabé sega íre ahtebahrahowe. ¹⁶ Maniká itene Wahnahnsabé áhrabirana sene siura akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁷ Itene Wahnah Manikáne Awa míéhtáq sabirúéh náneqka ite mó íre saiqnariahrahire. ¹⁸ Itene iuranabiah íre akariuriéhre. Téhrehnka timanotaq sokaeqsúéhrra wehukega tagahnserah Manikánka séhréh aitena kaweraitowara mó kegá ite tagéra Manikáne sánsá tagahrahowe. Itene Wahnah Manikáne Awa ména we tahnsá míageheéna séhréh aitena kaweraita aitaire.

4

Owainawanka wehuke sunkíkírabeq saiqnariéhre i ehwéhne.

¹ Manikánka ínénsabe arutaboiraintena mah arámbéhrí miraúno aintaráinsabé íre túbáh agia aiq mirainauge íwíáhuge.

² Kopípéqté niyehiteh sansánkákákáq péhepehe sansánkákákáq aiq suena íre mó ehwéh peh Manikáne aiq pútaq ehwéh íwáhnoruge. Peh moke tábúsoqme íwáhnoréna Manikánka tagariéhtáq ómi kegá, Íné kaweq sansá mirauge tagagehéna kaweqtaq ména Manikáne ehweh teri terinuge.

³ Mi kawéq éhwéhnsábé, Íre irahráhuéne irare kewé peh iraipéq pokoneherao ke wóe. ⁴ Owainawame, mah marákóipéqté péhepehe wahnáhnká sunkíkírabeq se saiqnariéh púara kaweraritahráhi ehwéhnsábé íre aiq pútare atahráhowe. Kaweq ehwéhnká téhrehnka tahnsanéna sirupipeq téhragínehoéna owainawanka mi ke sunkíkírabeq saiqnariéhre. Sísá Karáhéwé téhreh anínéna Maniká tahnsa mía míaire.

⁵ Írátíáhro. Íné ehweh íre tei teinuge. Sísá Karáhé webataq kaweq Wahnáh aní míéhrena tei teinuge. Sísane sánsá sehgiena itene arambehriu aní tahnsa míóge. ⁶ Manikánka téh mahraréna, Sunkíkírabeq téhráhuéne úwe. Téhráhuéne únserah menah itene irupipeq téhraitaráinsabé itega Sísá Karáhé ehweh aiq pútare ateq, Manikánsabe anotah aní móne atone.

Poraga, Ite eqmaro ke Manikáne arambehri miraéq mi arámbéhríraté pukorahúne ú ehwehne.

⁷ Itene inokame peh antehya tahnsanirana Manikánka wene kaweq naneq mi antéhyápípéq máréhre. Ite íre págege animárí mionana peh morá Maniká webataq págege aní míéhre. Ite tagah kegá mina iwíáhigeheéna Manikánka wene kaweq Awá itene irupipeq eqmaréhre. ⁸ Moke mó ke suwahpeq mó ke suwahperue íwíoqnah kegá ahbabáq aitáhwaq anetaníbo íwíáh íre úne. Árahiramo íwíáh íre iwíáhia itene arambehri suanehe íwíáh íre úne.

⁹ Íwíoqnahtaq Manikánka ite íre íuwéhre. Mó kegá iubówaq marakóipeq márunsurahéq irigue nogune. ¹⁰ Sísaga ite kaweraitanieéna putiowe. Mina únserah itega mó ke séhréh aritaneheéq pukorahúne. Mó ke séhréh aritahnara ite tagah kegá iwíáhéra, Mi sansá Sísane oga míéh sánsáne ewe.

¹¹ Itene oga míona tanáhráq Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá ite iubi q iuwahráhowe. Itega Sísane oga míéh sánsá tagagehéq wene arambehri sehgiune. ¹² Ite Sísá tagarawéq oga mía míaiagehéq pukorahúne.

¹³ Manikáne ehwehnka mahraréna, Íné aiq pútare ató púana iraruge ire.

(Buk Song 116.10)

Mi ehwéhniká irarinserah itega moq aiq pútare atona puaq Sísa éhweh irarúne. ¹⁴ Ite tagarionawe Manikánka itene Wahnah Sísa iriwe oganúq ato púana ite moq iriwe oganúq itena meiq-mena Sísa morárq móitankéhe.

¹⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atageheéq we éhweh tei teinúnara mó kegá íwioqnéra ahbabáq aitáhwe. Manikánka séhréh aitahnaga áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare ataneherawoe. Sega miraéra Manikánsabe kaweróne éra wensabé iwíáh íwíáh ataneherawoe.

Manikánka náina naneqsabé irutaboírúne i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe Sípane sánsá íre sueq peh sehgioneheqmúne. Itene inonka ore orení úkonanawe Manikánka séhréh aita aítai puaq itene irupipeq peh o animarí tahnsa ahriahri mía míaúne. ¹⁷ Mó kegá íwioqnéra ahbabáq aitáhnábé peh wahto tanahráq kéhrana mókake kagai apéq náinaq kaweq matábúrápéq ahriahri míanehe. Amahnága íre kaweq sunúqmé peh wahto tanahráq kéh púana meáhna naneqka mi sunúq anotahtaq kiotaikinae.

¹⁸ Amahnága ábóraq kéh náneqmarínsábé íre irutaboiria peh Maniká míéhraheq kopípéq kagai naneqsabé irutaboírúne. Amahnága ábóraq kéh náneq mókake parabaginae. Maniká Iteribo míéhraheqte náneqme amahnága kopípéq kéh náneqme peh ahriahri kagaína puaq minayabe irutaboírúne. Minayabe amahnága íre kaweq sunúq kéhnsábé anetaníbo íwíáhéq peh Sípane sánsá kawerue sehgioneheqmúne íwíáhúne.

5

Kagai inónká awaq meyabe iuwahbeh ehwéhne.

¹ Mah marákóipéq míona tanáhráq itene inonkame wéhuwehu nah tahnsane. Mi nah sokogínaraq íópeq kíónaraq Manikánka kaweritéh náh awaq mianéhe. Mi nah wehukega íre pera peh ahriahri kagai inónká awaq mianéhe. Minayabe tagarione. ² Íópeqté náhnábé anotahtaq irutaboírúna puaq iwehinsah aruqarurúne. ³ Mi nah awaq míáhnaraq kawerue kagai nahnsábé íre tabonahoneheqmúne.

⁴ Itega mah wehuwéhú náhtápéq mía míaúnaraq irupipeq umehinka kamah aíraq iwehinsah aruqarurúne. Itene inonka amahnága sueyabe íre iuwahbehre. Írakaumo. O korósí sukionanserah o inónká oga mérapeq awaq meyabe iuwahbehre. Mókake kagaína inónkánká amahnága kéh inónká kiotaiki puaq minayabe irutaboírúne. ⁵ Oga mérapeq awaq miageheéna Manikánka kaweritéh. Manikánka menah Wenawa aiq eqmaq áuwátáinsabé mókake wega moke mó kaweq naneqmarí náinkéhe tagarione.

Manikánka ite sainsuena awehraq apéq náinkéhe i ehwéhne.

⁶ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreuéne. Itene inonkame iteiyuwane nah tahnsáne. Ité tagarionawe iteiyuwanka inonkapipéq miéhraq amahnága íopeqté itene Wahnahne nah-tapeq íre míone. Írakaumo. ⁷ Itene iuranka íre tagéq peh itene irupipeq aiq pútare ateq mira íwíáhúne.

⁸ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreuéne. Itene inonka sueyabe iuwahbehraq itene o nahtápéq itene Wahnah miéhrameq méyabe iuwahbehre. ⁹ Mah marákóipéq míona tanáhráqkákáq itene Wahnahba miáhnarabeqkákáq we awahbeh iwíáh sehgieyabe iuwahbehre.

¹⁰ Mókake ite ómi Sísa Karáhéga ehweh aitahnarabeq iriwe miáhnana itega marakóipeq miraúna arámbéhrí iwíáhue tagankehe. Wega itene ahbabáqkakaq itene kaweq arámbéhríákáq iwíáhue tagéna sainsuena awehraq apéq náinkéhe. Minayabe we awahbeh iwíáh sehgioneheqmúne iwíáhúne.

Wensabé aiq pútare atáhro éna pagu pagunú ehwehne.

¹¹ Itene anotah Wahnáhsábé áhtenu puana mó keyábé, Wensabé aiq pútare atáhro éna pagu pagunuge. Manikánka néne nirupipeq tagariéhre. Ínénsabe, Aiq tábúsoqme iwíáhi aníne aintáhsábé nuwahbehre. ¹² Ínéga ite íre ehnenuge. Itega ínénsabe, Tábúsoqme iwíáhi aní miéhre aintageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Peh itega néne sansansábé iwíáh iwíáhigeheéna teiúge. Íre mó kené sirupipeqté iwíáhhyábé peh seyene ábóraq kéh náneqsabé sirutaboiro keyábé ehweh ayahqme terigeheéna teiúge.

¹³ Mó kegá íné uwoyansa aníne aítáhwana ínéga, Anetaníbo. Peh Manikáne arambehri mirainauge iwíáhuge. Íné peh tábúsoqme iwíáhu anínéna ite séhréh aita aitaugé. ¹⁴ Sísa Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhnká ite Wahnah aitéhraq wene sánsá sehgiune. Ité tagarionawe peh morá ánínká mah kehiná kéhínánsábé pukú púaq ite moke pusa ké tahnsa míone.

¹⁵ Sísga ómi itensabé putionsabe itene oga mé tanahráq peh iteite iuwahbeh iwíáh sehgiónehnkono? Írakaumo. We moke itensabé pukú púaq amahnága peh we awahbeh iwíáh sehgioneheqmúne. We putiowana iriwe oganúq atowe.

Manikánka insahwé aitena insahwé arite arámbéhrí íátái ehwéhne.

¹⁶ Menah wehukega iwíáhuronserah itega mó kené sánsá iwíáhue agehgamatáúne. Sísa Karáhéne sansá moq menah mira iwíáhue agehgamatáúne. Amahnága itega agehgamare sansa aiq sutauna puag mókake mó íre miraoneheqmúne.

¹⁷ Írátíáhro. Sísá Karáhé aiq pútaq tagaríéh ánímé o ani úkire. Wene naho sánsá aiq parabagurairana wega peh o sansanire.

¹⁸ Minawé Manikánka aiq moke mirauraire. Itega wene naruo míaraunara Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka insahwé aitena mó ke insahwé arite arámbéhrí íátáire. ¹⁹ Itega mahraréq, Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka mah kehiná kéhiná insahwé aitahráhire. Wegá ite insahwé aitéh kéné ahababáq íre ahrreraq matawéna mó ke insahwé arite ehwéh koreriéro aítaráire teiune.

²⁰ Itewe Sísá Karáhéne ehweh mibeq mahbeq aritona anímárí méq itensabé, Manikánka ite insahwé aitankeheéq Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáhro tei teinúne. Manikánka teriéro aítaráinsabé itensabé, Sísansabé aiq pútare atáhro pagu pagunue tei teinúne.

²¹ Sísá íre ahababáq ani míotaq itene ahababáqsabe pukinkeheéna Manikánka itene ahababáqmáří awuwe. Minayabe itega Sísareq mía míaonaraq Maniká Iteriboga kaweqtaq mía míainserahnué mía míaorahúne.

6

Túbáh agiyehboq Manikáne ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

¹ Manikánka séhréh aintéhrana wene arambehri miraéna itensabé, Manikánka itensabé arutaboiritena séhréh aitéh púaq wene ehweh sehgieyabe túbáh agiyehboq peh kawerue íráhro tei teinuge. ² Minayabe Manikánka mahraréna,

Ínéga omaq atáráu tanáhráq arene ehweh írátáuge. Kawer-atáráu tanáhráq séhréh atáráuge ire. *(Aisaia 49.8)*

Teiníboq írátíáhro. Amahnága awehraq tanáhrárirana iboramé Manikánka kaweraite tanáhráre.

Poraga Sísane arambehri miraúnsabe íre mareqmareq áhne i ehwéhne.

³ Mó kegá néne arambehri tagéra, Aneqpopoq íre kawerire iyehoéna moke áhwára áhwára sansá suena peh kaweq sansánuge. ⁴ Mó kegá ínénsabe, Manikáne kaweq arámbéhríóna aní móne igeheéna wene arambehri moke miraéna peh kaweq sansánuge. Néne nirupipeq moke umehi naneq si tanáhráqmé íné íre kaweraintahráhi tanáhráqmé Manikáne arambehri suaníe íwíáh íre urauge. Peh kawerue sehgiúge. ⁵ Kawerue sehgiúnsabé mó kegá nubiúq marera karábúsiipéq móintera momiwíorabeq ehweh aintárówana ínéga anotah arámbéhríéna íre kawerue sugéna táhutahuq írakaunurainsabé nirupibiuraire.

⁶ Manikáne arambehri kawerue sehginieéna íné peh kaweqtaq ména tábúsoqme iwíáhéna pehwehrue ména mó keyábé kaweq sansá aritena mó keyábé aiq pútaq nirutaboiruge. Manikáne Awanka séhréh aintéhnká mina tahnsanuge.

⁷ Aiq pútaq ehwéh tei teinugana Manikánka págege aintéh púana kaweq arámbéhriuge. Itene igaqnaréhga sene iqtate ebhunserah owainawansabé ahqáho atena kasuq kasuruge. Kaweqtaq mía míaéna kaqsuq kaqsuruge.

⁸ Mó kegá ínénsabe iwíáh iwíáh aintáhwara mó kegá níehruru aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Kaweq sansánóne aintáhwara mó kegá ínénsabe, Abehq sánsánóne aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Péhenóna aní móne aintáhwana ínéga peh ahriahri Manikáne ehweh sehgiúge.

⁹ Mah marákóipéqté sánsá mirao kegá íné íre tagaríáhwara peh áhnte Sísá tagaríáh kégá íné tagaríáhwe. Nubiq nuwahráho sánsá sehgiena íre pukia peh oga míóge. Kamah aniera íre nubiq núáhwe. ¹⁰ Niru umehi tanáhráqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Íné tabonah aní ména áhnte ke kagai naneqmarí nári nárinuge. Mó kegá ínénsabe, Íre matiahna aní móne aintáhwana íné moke kaweq naneq matióge.

¹¹ Kórína suwahpeqte kéó, ínéga pahsuqme teiena itensabé anotahtaq nirutaboíruge. ¹² Itensabé nirutaboírume íre túbáh agia peh iteitega ínénsabe íre irutaboíraintáhwe. ¹³ Sibowaréhga sene animárí síwáhnorunserah ite íwáhnoréna itensabé nirutaboíraitónserah itega moq ínénsabe irutaboíraintáhro.

Itene inonkame Manikáne nahne i ehwéhne.

¹⁴ Sísansabé awahrieh anínseq íre wahto tanáhráq moráráq arambehrinie iwíáhiyeho. Kaweqtaq míéh anínseq ahbabáq aninseq moráráq íre mía míaorahóya mino. Téhrehnkakákáq sunkíkírinkakákáq moráráq íre kagaorahi mino.

¹⁵ Sísá Karáhéreq owainawanseqka íre morá iwíáhóya mino. Sísá tagaríéh anínseq Sísansabé awahrieh anínseqka íre morá iwíáhóya mino.

¹⁶ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnkákákáq péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh náhnkákákáq íre monseráh náh kéh mino. Maniká oga mía míairana itene inonka wene nah mire. Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínéga seba kéna sereq mía míainie. Ínéreq sereq ahtapeq morarácq nogonéhe. Íné sene Maniká míanauge. Se néne animárí míagehe íre. (Lo 7.2-3)

¹⁷ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Itega íre íráh ké míáhrabeq sueq móbeq míáhro. Moke ahbabáq naneq súéh rataq iteba míanie íre. (Aisaia 52.11)

¹⁸ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Iteribo míanie. Itewe nénahni nániyahu míagehe íre. (2 Samuel 7.14)

Itene págege Wahnáhnká aiq mahrarire.

7

1 Manikáne omasa éhwéh aiq írátíona puaq itene inonkankakáq iteyuwankakáq ahababáq aitéh náneq moke suaneheqmúne. Néne iyahnabo animárino, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míaoneheqmúne.

Mi kegá Porane ehweh kawerue sehgiúnsabe wega iwíáh íwíáhú ehwehne.

2 Ínénsabe irutaboiraítáero. Ínéwé íre ahababáq aítaráuge. Abehq sánsá íre aítaráuge. Mó naneq meyanieéna péhe éhwéh íre teiátáuge. 3 Peh ehweh aitanieéna íre teiúge. Métáqkakaq amahnágaákáq itensabé nirutaboiruge teiúge. Ite oga míéhrataqkákáq pukirataqkákáq iteba morábí méyabe nuwahbehre.

4 Itega Sísane sánsá kawerue sehgiége iwíáhéq itensabé iwíáh íwíáhuge. Nirupipeq umehi tanáhráqkákáq itensabé iwíáhugana nirupipeq eyoyóirana iwíáh íwíáhuge.

5 Ínéga Másérónía marákórápéq surautaq néne nirupipeq umehi naneq áhnte káráirana íre ahrenarauge. Írakaumo. Mó kegá ehweh aintera pagu pagunurowana nirupipeq umehurairana áhreurauge. 6 Itene irupipeq umehína tanáhráq Manikánka itene irupipeq eyoyó aítahráhire. Wega Táitása ínéba eqmatairana surainka niru eyoyó aítaráirana Manikánka niru ukiq intáráire.

7 Íre peh morá we surainka wega teniátái ehwéhnká moq néne niru eyoyó aítaráire. Táitása iteba míaraitaq itega wene aru eyoyó atárówana wega minayabe teniátáirana nirupipeq eyoyó aguraire. Itega íné tagéyabe iuwahbarainsabé teniátáire. Ínénsabe irutaboiruome teniátáire. Itereq ínéreq morá iwíáhonehe irarewe teniátáire. Moke mi ehwéh teniátáinka nirupipeq anotah eyoyóire.

8 Ínéga téh sehiranue eqmatau pahsígá wahto tanáhráq iru umeh aítaráire. Iru umeh aítaráinka mi tanáhráq íné moq niru umeh aguraire. Mi pahsí sehiranuraunsabé menah íre kaweruge iwíáhéna amahnága peh kawerurauge iwíáhuge. Iru umeh aítaráinka ahababáq sansa sueq sehiranurau pahsípéqté éhwéh sehgirowe. 9 Amahnága nirupipeq eyoyóire. Itene iru págege aítaráinsabé nirupipeq eyoyóiro? Írakaumo. Itene ahababáq sansa sueq kaweq sansá sehgiroinsabé nirupipeq eyoyóire. Itene iru umeh aítaráinsabé Manikánka, Kamahoro aítaráire. Minayabe ahababáq íre aítaráuge. Írakaumo.

10 Manikánka ahababáq ke kamah arinayabe sirupipeq umeh agire. Sega sene ahababáq suageheéna wega kamah aríre. Sene ahababáq súáhwana wega kaweraritéhre. Kaweraritérara mi kegá Irupipeq umeh kéwéhmé amahnága

aiq kaweragire ewe. Wega sene ahbabáq suehrana kaweraritaneéna kamah aríre. Kawerarítéhrra mi kegá, Irupipeq umeh aguraime aiq kaweruraire ewe. Mah marákópéqté náneqsabé wehukene sirupipeq umeh agínara pukorahowe. ¹¹ Manikánka kamah aiena itene irupipeq umeh aitáráire. Miraurainka ite séhréh aitáráire. Minayabe iwíáhue tagahro. Séhréh aitáráinsabé itene ehweh tábúsoqme kawerareq ahbabáq aninsábé ehweh atárówe. Séhréh aitáráinsabé Manikánsabe áhtenéq ínénsabe irutaboírég ahbabáq ani kamah awátówe. Sehiranurau ahbabáq kaweratotaq itega íre ahbabária peh kawerue miraurowe.

¹² Téh sehiranurau pahsíwé peh morá ahbabáq aninsábé iwíáhue sehiranuraugo? Írakaumo. Íre wereq wega ahbabáratárái anínseqsabé sehiranuraige. Itega néne ehweh sehgiroinsabé Manikánka itensabé, Kawerowe aitáráire. Itega ínénsabe aiq pútaq irutaboírúne iwíáhigeheéna mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹³ Mira iwíáhuraunaq itega mirauronka nirupipeq pehwehrue aintáráire. Minayabe niru pehwehrue eyoyóire. Itega Táitása séhréh ateq wene aru eyoyó atáronsabé ín moq niru eyoyóire. ¹⁴ Ínéga Táitása iteba eqmaq auwaníe urautaq wensabé, Mi kegá néne ehweh aiq sehgiroherawoe iwíáhuge teawátáuge. Itega aiq kawerue sehgiro puana mi ehwéhnsabé íre niyehitaraire. Írakaumo. Moke mi ehwéh aiq pútaragurairana Táitásaga ahtebaraire.

¹⁵ Wega iteba suraitaq itega áhreeq iransánéq mehweh atárówe. Itega wene ehweh sehgiroinsabé Táitásaga ahrreraq matawéna itensabé anotahtaq arutaboíraitéhre. Wega itene kaweq sansá iwíáhéna itensabé anotahtaq arutaboíraritéhre. ¹⁶ Itega peh moke kaweq sansá sehgiroheqmqóe iwíáhunsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

8

Sísa tagaríáh ké séhréh aritagéhboq móne soruparáhro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáрино, Manikánka Máserónía marákórápéqté Sísa tagaríáh keyábé sirutaboíréna séhréh arítarái ehwéh teiníe. ² Anotah íre kaweq sunúq káráitaq Máserónía marákórápéqté ké áhnte tabónáhéra sirupipeq íre umehia peh eyoyóéra sega mó Sísa tagaríáh ké séhréh aritagehéera áhnte moné soruparowe.

³ Minayabe teiníboq írátíáhro. Sega moke nárieráhi naneq náriátówe. Seyega iwíáhue áhnte mónkakáq pehipi náriátówe.

⁴ Sega Súría marákórápéqté Sísa tagaríáh ké séhréh aritanehqmqóe iwíáhéra itensabé, Ite séhréh aritanéhe éra itega

sorupóna moné meyháho págegeue teiátówe. ⁵ Teiátówana ínégá iwíáhéna, Peh móne nárigéhe iwíáhurauge. Iwíáhuraugara téhwe Maniká itene Wahnahnsabé sirutaboírera sinonka náwera wega awahbeh sansá sehgiara anehemé móne náwátówe. Manikánka iwíáh aritowara ite moq irutaboíraitárowe.

⁶ Menah Táitásaga náwe sansá ite Kórína ke íwáhnoruraire. Íwáhnorurainsabé ínégá wensabé, Kórína kegá moq mina irútábóri sansá kawerue sehgiheéna minayabe moke síwáhnoré séhréh arito éna teawátáuge. ⁷ Itega moke mirao sansá aiq kawerue miraowe. Itega Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atáhwe. Wene ehweh teri terinoneheéq kawerue arambehriurowe. Itewe ahtebia ké méq Manikáne arambehri kawerue miraowe. Ínénsabe irutaboíraintáhwe. Itega moke mó arámbéhrí kawerue mira onserah itewe iwíáhue tagéq itene móne Maniká náwenéhe iwíáho.

⁸ Minayabe miraoro éhwéh íre aitóge. Másérónía kegá nárie sansansabé teiúge. Segá sirutaboíraritera náriénserah itega moq irutaboírariteq nárigéhe iwíáhuge. Mó keyábé aiq pútaq irutaboírowapómo ite taganeheéna mah ehwéh teiúge. ⁹ Itene Wahnah Sísa Karáhéga íopeq áhnte kaweq naneq matiorabeq suena ite kaweraitanieéna mah marakóípéq tuména tabonah ani míowe. Wega miraúnka itega áhnte kaweq naneq meyhárhúne. Meyárhúnayabé wega séhréh aitéh sánsámé tagarione.

¹⁰ Mahra iwíáhunsabé móne sorupé ehwéh teiníe. Itega inokáh opéq mi arámbéhrí áhwárowe. Itega mi arámbéhrí pehipi íre áhwáreq téhwe miraoneheq múne iwíáhéq áhwárowe. ¹¹ Minayabe amahnága mi arámbéhrí parabarúáhro. Itega áhwárotaq iwíáhuronserahnéq náweráho moné soruqparáhro.

¹² Wehukéninká náwiníe iwíáh kahnaraqmé minawé Maniká awahbeh sansáne. Manikánka itega íre matiáh náneqsabé náníéro aitehro? Írakaumo. Peh morá matiáh náneq náweráhowe. Manikánka peh morá itega náweráho naneq iwíáhéna itega náwíra naneq tagéna kawerowe aitéhre.

¹³ Mó ke kaweqtaq míéhraq ite tabonah ke míageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Ite ómi monseráhnue awehraq matiageheéna teiúge. ¹⁴ Amahnága áhnte moné matiáh púaq móbeqte tábónáh ké séhréh aritagéhe. Mókake ite tabonahirataq se áhnte matiéh rataqmé sega ite séhréh aitagéhe. Mirairataq itewe íre tabonah ke míaneheqmóe. ¹⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Mi topáh áhnte meyhá kegá arahq íre máráhwe. Pehgáriq meyhá kegá awehraq matiáhwe ire. (*Kisim Bek 16.18*)

Poraga wehuke Kórína suwahpeq eqmaro ehwéhne.

¹⁶ Manikánka Táitásá iwíáh atáráirana ínégá ite séhréh aitaníe iwíáhunserah Táitásaga moq mira iwíáhire. Manikánka mi iwíáh atáráinsabé wensabé iwíáh iwíáh atóge. ¹⁷ Táitásaga néne ehweh irena iwíáh iwíáhuraire. Íre ínégá pagu pagunuraunsabé peh wewega ite, Koséhréh aitanauge iwíáhéna iteba sinie ire.

¹⁸ Mó anínká mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue nogena Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwara mibeqté Sísá tagariáh kégá irera, Kaweq ehwéh tei teini aní míre atáhwe. Mi aní iteba eqmarahnana wega Táitásá kérankéhe. ¹⁹ Sísá tagariáh kégá mi aní omaq atera ínereq ínéba míáh kéreq moraráq nowe arambehriinkeheéra eqmatowe. Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atageheéq mah kawéq árámbehriúne. Sísá tagariáh tábónáh ké séhréh aitanéhe iwíáhuwara mó kegá mina tagagehe.

²⁰ Mó kegá iwíáhéra, Itega náríra naneq íre kawerue wahnahnowe iwíáhiyeho éq mó aní eqmarahnana wega moq mina náríra naneq wahnahninkehe. ²¹ Íre peh morá Maniká itene Wahnahnka tagariéhtáq kaweq sansánonehe. Wehukega tagahtaqqákáq kaweq sansánonaraq tagagehe.

²² Itega kaweq sansánowe iwíáhigeheéq mó aní eqmaranéhe. Mi anínká métáq iraru anité kérirankeheéq eqmaranéhe. Mó arámbehri mó arámbehriúe awena tagaraugana wega aiq kawerue arambehriuraire. Kawerue arambehriéna, Itega Sísane sánsá kawerue sehgioneheqmóe iwíáhinsabé ite koséhréh aitaníe iwíáhinsabé iteba eqmaranéhe.

²³ Táitásawe ite tagariáhwe. Ite séhréh aitayeheéta arambehriúye. We kéroya anitéwé Sísá tagariáh kégá aiq omaq sitówara mó kegá Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atageheéra sega kawerue arambehriigehe. ²⁴ Itega mi keyábé irutaboairiteq séhréh arítáhro. Mirairataq móbeqte Sísá tagariáh kégá mina irera néne ehweh aiq pútare aintagéhe. Itega kaweq sansáno ke wóe irarurauwara mi ehwéhnsábé aiq pútare aintagéhe.

9

Maniká tagariáh tábónáh ké nárie ehwéhne.

¹ Maniká tagariáh ké nárie ehweh aiq ahtebahwe. Minayabe nárie ehwéhnsábé íre áhnte shiraninie. ² Itega sorupawe nárienéhe iwíáh aiq tagarióge. Minayabe Másérónía marákórápéqté keyábé itega miraira ehwéh aiq teriena iteíwíq panketauge. Ínégá sensabé mahraréna, Ákáia marákórápéqté kégá inokáh opéq tabonah ke nárienéhe iwíáh áhwárowe urauge. Uragara irera mi kegá, Itega moq miraoneheqmúne iwíáhurowe.

³ Ínéga teriátáu ehwéh péhe éhwéh agínehoéq miraira arámbéhrí amahnága parabarUAGEHEÉNA mah anító siqmaraníe. ⁴ Itega moke náríra naneq aiq kawerareq íwénunowe íwíáhuge. Másérónía marákórápéqté kéreq ínereqka iteba senaraq itega miraira arámbéhrí íre parabarúéhataq itereq ínereq iyehitanawire.

⁵ Mira íwíáhéna itega miraira arámbéhrí parabarUAGEHEÉNA mah anító iteba ebeq siqmaraníe. Segá séhréh aitehraq náríra naneq sorupawe kaweraréhataq ínégá iteba senaraq aiq awehraq kanae. Awehraq kahnaraq tagehra kegá íwíáhéra, Íre ínégá pagu pagununsabé peh iteitega nárienéhe íwíáhuraunayabé miraowe íwíáhigehe.

⁶ Wene sotápéq íre áhnte uqmaréh ánínká pehgáriq tahutáhúq meyanæ. Áhnte uqmaréh ánínká áhnte meyanæ. Minayabe íwíáhue tagahro. ⁷ Mó aní mó anínue itene irupipeq íwíáhéq náríéro. Itega náríra naneqsabé itene irupipeq íwíáh kikiriyehe. Itega íwíáhéq, Mó kegá itensabé anah ke woe éra abiahnsa aitéhboq nárienéhe íwíáh íre oro. Peh Manikánka wehwehi anínsabé arutaboiri puaq aru eyoyóue náríéro.

⁸ Manikánka ite íre mationa naneq áhnte náieráhire. Ite moke awehraq kankeheéna náinkéhe. Itega mó ke séhréh ariteq moke kaweq arámbéhrí miraigeheéna Manikánka náinkéhe.

⁹ Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna,

We tabonah ke áhnte sinsinire. Wene tábúsoréh sánsá ahriahri
kagaire ire. *(Buk Song 112.9)*

¹⁰ Manikánka sonsoráh ké ayu nárírara uqmaráhsabé áhnte tahutáhúq nárírara nahwe. Mina inserah wega ite íre kéh náneq náinaq ite awehraq naneq matawéq mó ke wehwehue séhréh ariteq itega náríransabé Manikánka náina naneq anotah úkinawire. Itene kaweq sansámárí moq anotah úkinae. ¹¹ Manikánka ite áhnte náinaq itega moq tabonah ke ahriahri náríeráhowe. Itega miraúnayabé tabonah ke nárírataq meyéhra kegá minayabe Manikánsabe íwíáh íwíáh atagéhe.

¹² Itega Manikáne tabonah ke nárírataq se tabonah ira naneq aiq awehrraginae. Itega náríransabé mi kegá Manikánsabe anotahtaq íwíáh íwíáh atagéhe. ¹³ Itega mó ke séhréh ariteq nárírataq sega itega Sísa Karáhéne ehweh aiq kawerue sehgiówe íwíáhéra Maniká áwíq pankerera wensabé íwíáh íwíáh atagéhe.

¹⁴ Itega eyoyóue nárírataq sega itensabé, Áhnte irutaboiro ke wóe aitera Manikánsabe, Ite kaweraritoue púreraitagéhe. Manikánka ite séhréh aítana mi íwíáh aítahnara náríra kegá itensabé anotahtaq sirutaboirá púreraitagéhe. ¹⁵ Manikánka wenahni iteba eqmarowe. Anotah kawéq sánsá miraú puaq

moke mó sansá kiotaikinsabé itene ehweh íre irarerahéq peh Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne.

10

Poraga wene arambehriyabé irarú ehwehne.

¹ Íné Porane ehweh kawerue íráhro. Sísa Karáhé uwaresa áninéna pehwehrue mionserahnue teiníe. Iteba mío tánáhráq wehukega ínénsabe, Uwaresa ání míahne ewe. Iteba íre mío tánáhráq peh móbeq ména páhsi sehiranue ehweh teiútáq ínénsabe, Págege ehwéh sehiranue iene aintáhwe. ² Iteba senaraq págege ehwéh aiteyabe nuwahriehre. Minayabe kawerurero.

Mó kegá ínénsabe, Mah marákóipéqté sánsánóne aintáhwe. Mina tahnsa éhwéhno keyábé págege ehwéh aritahráhuqe. Ite mah marákóipéq mione eme aiq pútarowe. ³ Peh mah marákóipéqté kegá iwíáhue ebehonserah íre úne. ⁴ Manikáne arambehri miraoneheéq iqtate íre ebehúne. Owainawane arambehri saiqnareq Manikánka náí náneq, págege naneqtaté ebehúne. ⁵ Mó kené péhe éhwéh píribahri ehwéhnká Manikáne sansá taganeherao kené ah paitiehnehoéq saiqnaruone. Sísa Karáhéne ehweh sehigigeheéq moke mó iwíáh saiqnarúóne. ⁶ Itega néne ehweh sehígírataq itereq ínereqka néne ehweh anterúáh ké kamah arienéhe.

⁷ Itega tagahna naneqsabé tábúsoqme iwíáhoró. Ite Sísa Karáhéne animarí múne iwíáhoo? Íné moq wene ani mío púaq minayabe iwíáhoró. ⁸ Ite saiqnariankeheéna Manikánka omaq intaráiro? Írakaumo. Manikánka ínénsabe, Ite séhréh arite kawerarito aintena omaq intaráire. Minayabe néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna néníwíq pehgáriq pankerónsábé íre niyehitehre. ⁹ Néne páhsi tagéq anotah ahréigeheéna íre sehiranuge.

¹⁰ Mó kegá mahraréra, Néne páhsiipéq págege ehwéh irarire éra peh iteba mívaraitaq íné mareqmaraq aní ména págege ehwéh íre iraruraire ewe. ¹¹ Mira iwíáho keo, íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhnkákáq iteba míáhnaraq teiéna ehwéhnkákáq peh monseráh éhwéhtaré wíre mókake ahtebagehe.

¹² Seyensabé iwíáh iwíáhéra, Ite moke mó ke kiotaikúne iwíáho kegá mira onserah íre úne. Segá seyene arambehri tagéra wene wene arambehri agehgamarera peh seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Mi sansámé peh múguwahgu sansáne. ¹³ Néníwíq pehipi pankereyabe íre nuwahbehre. Írakaumo. Peh morá Manikánka omaq intarái arámbéhrí miraunsabé iwíáh iwíáh éna iraruge. Wegá ite séhréh arito aintarái puana mi arámbéhríyabé iwíáh iwíáhéna iraruge.

14 Manikánka, Ite séhréh arito aintárai puana wene ehweh sehgiena iteba séna Sísá Karáhéne kaweq ehwéh teiátáuge.

15 Mó kené arambehriéyabe, Ínénéne arambehrie éna néníwíq pankeranieéna iwíáh iwíáhugo? Írakaumo. Ínéga ite séhréh aítahnaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirataq mó ite miáhrabeqte ké séhréh aritanie iwíáhuge.

16 Ínéga ite seberiopéq pokue Sísane kaweq ehwéh mitaq teri mahtaq terininie. Miraonaraq íre mó kegá arambehriorabeq peh ínébataq néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna irarinie.

17 Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Iwíáh iwíáhóna aníno, peh morá Manikánka mirainsabé iwíáh iwíáhé irarúno íre.

18 Wewensabé iwíáh iwíáhéna wenáwíq pankeréh ánínká, Manikánka anotah aní móne íre atankéhe. Peh Manikánka wehukéniné áwíq pankeréh ánimé webataq anotah aní míankehe.

11

Porareq péhe éhwéh íwáhnoro kereqne sansá íre morá sánsáne i éhwéhne.

1 Ínéga irarena éhwéhnsabé itega, Múguwahgu éhwéhne aintagéhe. Pehipi teiníboq kawerue írátíáhro. 2 Manikánka itensabé arutaboiri serahnuge. Itega peh morá Sísá Karáhénsabe irutaboorigeheéna ite aiq omaq itáráuge. Kaweq ahrárigá peh kaweqtaq ména mó weh máhbi íre tagehre. Írakaumo. Peh morá wega kérahna anínsabé áwénunue mókake webataq kcranie iwíáhíre. Mina inserah itega Sísá Karáhénsabe irutaboírég kcranehemúne iwíáhigeheéna séhréh aítoge.

3 Éhrámáne ahre wenáwíq Íwie. Mi inínká wehene péhe éhwéhnsabé aiq pútare atena ahbabárúnserah itega moq péhe éhwéhnsabé aiq pútare atého. Minayabe nirupipeq iwh kikiruge. Sísá Karáhénsabe irutaboírég wene kaweq sansá súého.

4 Mó kegá iteba séra íre ínéga Sísá Karáhéne ehweh teiúnserahnue peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Sega íre Manikáne Awa éhweh peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Íre Manikáne kaweq éhwéhnsabé peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Itega iwíáhéq, Mi éhwéhmé peh ahtebia éhwéhne éq mi éhwéhnsabé ireyabe iuwahbehre ewe.

5 Írátíáhro. Mi kegá anotah ke wóe iwíáhoo? Sega íné íre kiotaikowe iwíáhuge. 6 Ínéga ehweh teiútáq áhwára áhwáraume tagarióge. Peh morá néne iwíáhwe íre áhwára áhwárauge. Ínéga tábúsoqme iwíáhuraume ehweh teiátáutaqkákáq iwáhnorurautaqkákáq páhsi sehíranurautaqkákáq néne kaweq iwíáh sokigi aiátáugaq írátíaro mino.

⁷ Ínéga Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq ápeq náníéro íre urauge. Ite anotah anímárí míagehboq íné pehgáriq aní míanieéna mi sansánuraugé. Mirauraume ínéga ahababáruaone íwíáho? ⁸ Ite séhréh aitanieéna iteba arambehriurautaq mó kehiná suwahpeqte Sísá tagaríáh kégá móne nání náninurowe. Íre se séhréh aritena peh iteite séhréh aitanieéna mó kené móne mewe meweuraugé.

⁹ Iteba ména tabonahurautaq itensabé íre inehuraugara Másérónía marákórápéqté Sísá tagaríáh kégá íné íre matiarau naneq mewe nání náninurowe. Iteba míarautaq irupipeq umeh agínehoéna íre inehuraugé. Mókakeakák íre inehinie. ¹⁰ Sísá Karáhéne aiq pútaq ehwéh irena mókakeakák ite íre ineh inehinie. Mi ehwéhmé ite Ákáía marákórápéq miáh kégá, Péhe éhwéhne íre aintahráhowe. ¹¹ Itensabé íre nirutaboírunsabé irarugo? Írakaumo. Manikánka tagaríéhtáq itensabé anotah-taq nirutaboírugé.

¹² Mó kegá, ínéga arambehriunserah arámbéhríúne éra seyene arambehriyabé iwíáh íwíáhowe. Mó kegá sensíwíq pankerageheéra miraowe. Mó kegá mina miraigeheéna amahnága mirau sansá mókakeakák miraéna néne arambehri tauntahunue tábúsoqme mirainaugé. ¹³ Manikánka mi ke íre siqmatai puara péhe éhwéhnkákák kéké miáhwe. Sene arambehriyabé péhe éhwéh irarewe. Sísá Karáhéga se aiq pútaq siqmarowe íwíáhigeheéra mó kegá tagahtaq íre sene sánsá peh mó sansánowe.

¹⁴ Minayabe áhteniyehboq owainawanka moq mi pehe sánsánsabé aiq ahtebehre. Wehukega, Owainawa kaweq aníne íwíáhigeheéna owainawanka téhrehrabeqte íópeqté aní tahnsa úkorahire. ¹⁵ Owainawanka mi sansá aiq mirai puara wene arambehri kegá moq miraorahéra kaweqtaq mía mía ke tahnsa úkorahowe. Miraonsabé áhteniyeho. Mókake Manikánka sene arambehri sainsuena kamah arinkéhe.

Poraga arambehriúnsabe íre kaweq sunúq ábóraragú ehwehne.

¹⁶ Métáq teiú éhwéh mónkakák teiníe. Íné múguwahgu aníne iwíáh aintehboq néne ehweh íráhro. Néníwíq pehgárita q pankeraníboq íráhro. ¹⁷ Néne arambehriyabé iwíáh íwíáhu éhwéh teiníe. Amahnága teiú éhwéhmé íre Manikáne Awanka iwíáh aintéhrana iraruge. Peh ínénéga múguwahgu anínká mira inserahnéna néníwíq pehgárita q pankeróge. ¹⁸ Mó kegá mah marákóipéqté sánsánéra seyene arambehriyabé sensíwíq pankeráhwe. Ínéga moq mi sansánéna néníwíq pakeraníe.

¹⁹ Itega iwíáhéq, Ite ahte bia kéké úne éq múguwahgu kené ehweh íráhwe. ²⁰ Mó kegá miraoro e éhwéh apubúue íráhwe. Segá itene ménsámehnsá apubúue parabaruera péhe éhwéh

irarensabé ite saiqnaruera ite píribahri aitera ite ahsuehwe iubówe. Segá miraurotaq itega túbáh agéq peh áwé tagahwe. ²¹ Segá mirauronserah ínégá íre miraurauge. Minayabe niyehitanabo? Írakaumo. Minayabe íre niyehitanawire.

Mó kegá seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhéra teírataq íné moq múguwahgu aní tahnsanéna teiníe. ²² Segá mahraréra, Ite Íbaru kahnáh múne eme íné moq Íbaru kahnáh múge. Segá mahraréra, Ite Ísara ke úne eme íné moq Ísara aní múge. Segá mahraréra, Ite Ébárahmane animárí múne eme íné moq Ébárahmane ani múge.

²³ Segá mahraréra, Ite Sísa Karáhéne arambehriúna ke úne eme uwoyansa anínká irarinserahnowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikire. Segá pehgáriq arámbéhriúwana ínégá anotahtaqaq arambehri mira aruqaruruge. Sípane arambehri miraunsabé wensabé suwahrieh kegá karábúsiipéq móinta intaowe. Móintera nubiqmaq nubiqmarowana pukorah aruqaruruge. ²⁴ Asiu kegá moberíáh tánáhráq áréti sahtáté áhntetaq 39 tánáhráq nubitowe. ²⁵ Aroma kegá mó tánáhráq mó tánáhrárué apahtároráq sahtáté nubitowara wáhnaupéqté kegá peh morá tánáhráq ebahnsa tuparuqme nubitowe. Apahtáro tánáhráq íné míarau sipí pitegue wánípiperauraire. Peh morá wéhékáhnkákáq inokáhpeqkákáq wánípipeq mírauge. ²⁶ Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue poku pokunsabé íre wahto ah nogúge. Wánípipeq tupekorahuge. Aebó kegá nubiq suahráhowe. Nánuwahrah Asiú kegá nubiq suahráhowe. Nahnso kegá moq nubiq suahráhowe. Mó ke suwahpeq míótáq abatapi míótáq sóreq wanípípeq míótáq nubiq suahráhowe. Ite néne iyahnabo animárí múne e kegá moq nubiq suahráhowe.

²⁷ Iné áhnte págege arámbéhriúrauge. Arambehriuraunsabé mó tánáhráq mó tánáhrárué inokáhpeq íre ahrenarauge. Nirupibiuraire. Wání tahbobóuraire. Áhnte tánáhráq tópah íre narauge. Néne korósi íre awehraq káráinsabé sóiriqka kamah aníátáire. ²⁸ Íre peh morá mina teiú náneqmarínká kamah aníátáire. Sísa tagariáh kegá wene ehweh kawerue sehgiowapómo iwíáhunka mó wehekáh mó wehekáhnue nirupipeq iwíáh kikirunka nirupipeq umeh agire. ²⁹ Mó anínká, Sípane sánsá suaníe iraritaq nirupipeq págege agire. Mó anínká ahbabáritaq nirupipeq umeh agire.

³⁰ Neníwíq árahue pankeranínkono? Iné peh mareqmareq aní míónsábé neníwíq pankerena iwíáh iwíáhéna teiúge. ³¹ Manikámé itene Wahnah Sípane abowáe. Wensabé

ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Wegá tagaríéhtáq peh aiq pútariahnsanuge.

³² Anotah wahnáh ání wenáwíq Árétae. Wegá Támákása suwahpeqte márakóákáq wahnahnuraire. Íné Támákása suwahpeq míarautaq sóntía kené wahnahnka íné saiqnari-ankeheéna wene sóntía keyábé moke mibeqté kúrí méhpehtaq wahnahnoro aritaraire. ³³ Wegá miraurainsabé néne iyahn-abo anímárinká séhréh aintera sehwerapeqté áwánkúrápéq páhsikétiipéq íné úsawe náhniáq iwe panantáwe kuri ogesáhue máhpeq núwátówara sega íné íre saiqnariarowe.

12

Porane awanka tagó naneq ehwéhne.

¹ Ínénénsabe iwíáh íwíáhéna teiú éhwéhnká ite íre séhréh aitahráhire. Anetaníbo pehipi teiníe. Ínéniwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátái ehwéh teiníe.

² Sísa Karáhé tagariarautate sure sure 14 opéq parabaguraitaq Manikánka íné kiotaikue íópipeq wéhuwa móintáráire. Néne ninonkankakáqpópoq peh morá néne niwankakáqpópoq móintáráirana ínéga íre tagaríógana peh morá Manikánka tagaríéhre. ³ Íópeqté mátábúrác ména néne ninonkankakáqpópoq peh morá néniwapopóq móintáráirana ínéga íre tagaríógana peh morá Manikánka mina tagaríéhre.

⁴ Kaweq iopéqté mátábúrác móintáráirana wehukega íre irareraho ehwéh írátáugana mó ke terieyabe ahqáho aintáráire. ⁵ Néne niwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátáinsabé iwíáh íwíáhéna teiúge. Peh amahnága miraunsabé neniwíq íre pankeraníe. Mareqmarerutaq Manikánka séhréh aintéhsábé íné mareqmareq aní miónsábé iwíáh íwíáhéna teiúge.

⁶ Ínénénsabe iwíáh íwíáhéna pahsúótác tahirímé múguwahgu aní tahnsa íre mió irino. Peh aiq pútaq ehwéh teiéna puana múguwahgu aní tahnsa íre míanie. Mó kegá néne ehweh irera néne arambehriu sansá tagéra ínénsabe tábúsoqme iwíáhorahowe. Mirairataq aiq kawerinae. Ínénénsabe iwíáh íwíáhéna teiú éhwéhnsábé irera ínénsabe íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe ínénsabe iwíáh íwíáhu ehwéh mó íre teiníe.

Pora mareqmarerútaq Manikánka págege ato ehwéhne.

⁷ Néniwanka tagaraitaq Manikánka áhnte kaweq naneqmarí sokigi aníátáirana tagaraugé. Mina tagaraunsabé ínénsabe iwíáh íwíáhéna píribahri agonehoéna sehikaranká peraq áwírana érinserah Manikánka níeri naneq níátáire. Owainawanka eqmaréh áninká nubírana mina íeri naneq

néne ninonkataq kéhre. Íné píribahri aní míéhnehoéna Manikánka náníátáire. ⁸ Íné apahtáro tánáhráq Manikánsabe púrerue mahraréna, Néne Wahnahno, níeri naneq kaqnuo uraue. ⁹ Kaqnuo urauganawe wega ínénsabe, Are mareqmareq aní míéhnaq págege ataníe. Ínéga págegeue séhréh atónká aiq awehraq kanae uraire.

Aiq awehraq kanae urainka nirupipeq eyoyóéna íné mareqmareq aní míónsábé Sísá Karáhéga págege aintéh púana iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁰ Ínéga Sísá Karáhéne arambehri miraunsabé mareqmarerutaq mó kegá ínénsabe abehq éhwéh aintáhtáq íroke sunúq sitaq mó kegá níwíoqnahtaq mó kegá íre kaweraintáhtáq nirupipeq pehwehrue míóge. Íné mareqmarerutaq Manikánka págege aintéhnká wene arambehri págegeue miraorahuge.

Poraga Kórína suwahpeqte ké séhréh ariteyabe irari ehwéhne.

¹¹ Itega miraonka ínéga múguwahgu anínká irarinserah-nuge. Itega néne arambehriunsabé íre iwíáh iwíáhonsabé mi ehwéh iraruge. Íné íre anotah aní míónsábé niahtebohge. Iteba péhe éhwéh íwáhnoro kegá íné íre kiotaikowe. Minayabe mi keyábé aneqsábé iwíáh iwíáhoo? ¹² Manikánka eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge ahte-bahrahowe. ¹³ Mó kehiná suwahpeq Sísá tagariáh kegá íné kirabo aintera íné íre kárái naneq níátówana merauge. Iteba míarautaq mi sansá íre miraurage. Minayabe itega iwíáhéq, Ínéga íre kaweraitáráire iwíáhoo? Mira iwíáh kahnaq mó mina tahnsa iwíáh íre oro.

¹⁴ Téhtaré tánáhráq iteba míaraunsabé íre ineh ineh aitáráuge. Mónkakáq iteba koragéyabe nuwahbehrena mi tanáhráqkákáq moq íre ineh inehinie. Itene ménsámehnsánsabe íre nirutaboiréna peh morá itensabé nirutaboiréna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre. Káriq animárinká sinoibo íre kiraboowara peh morá sinoiboga sene animarí kiraboowe. Íné iteribo tahnsá míónsábé sinoiboga sene animarí kawerue séhréh arítáhnserah mirainie. ¹⁵ Ite séhréh aitanieéna moke matió náneq parabaruhráuge. Ite séhréh aitanieéna pukorahuge. Itensabé anotahtaq nirutaboiru puaq itega ínénsabe pehgáritaq arutaboiraintaho?

¹⁶ Itega mahraréq, Ínéga itene ménsámehnsá ábóraq íre meraire ewe. Mó anínká mahraréna, Ínéga ehnenue péhe éhwéh teiátáitaq aneqpopoq kopípeq meraire ewe.

17 Árahuraugo? Ínéga iteba eqmatau kegá itene ménsámehnsá íre mero mino. 18 Táitásareq mó Sísá tagariéh ánínseq iteba eqmatautaq Táitásaga itene ménsámehnsá íre merai mino. Manikáne Awanka wereq ínereq peh morá íwiáh aitéh púata peh morá sánsánúya mino.

19 Itega ínénsabe, Kaweq aní móne íwiáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Írakaumo. Néne iyahnabo animáríno, peh morá ite séhréh aitanieéna moke mah ehwéh sehiranue teiúge. Manikánka tagariéhtáq Sísá Karáhéga íwiáh aintéhnserahnue teiena itega wensabé kawerue aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehigigeheéna séhréh aruqaruruge.

20 Ínéga itensabé, Kaweqtaq miáhro aitaráuge. Aitaráunsabé iteba senaraq ite ahababáq animári míého. Míéh rataq íné abiahnsa aní úkonehoéq íre kaweróne aintagéhe. Mira íwiáhunsabé nirupipeq íwiáh kikiruge. Tobehwé, mó anínsábé íre kaweq íwiáh atewé, mó anínsábé abiahnsa atewé, peh wewene íwiáh sehgie sansamé, éhruruwe, péhe éhwéh atewé, píribahriwe, momiwíotaq íre tábúsoqme sansánome, iteba senaraq mahna tahnsa sánsá kehnehboq kawerurero.

21 Menah áhnte itega mó kené weh ahre abariéq mó ahababáq sánsánuruwe. Mi sansá airaiq sutaune íwiáh íre urowe. Iteba kowéna mina tagahnaraq nirupipeq págege agínana ite míéhrarabeq Manikánka, Íbisáhno aintahnana niyehitanawire. Mira íwiáhunsabé nirupipeq íwiáh kikiruge.

13

Kórína kegá Sísane sánsá kawerue sehigigeheéna Poraga séhréh arito ehwéhne.

1 Menah téhtaré tánáhráq iteba suraue. Mónkakáq ite koragéyabe nuwahbehre. Manikáne ehwehnka mahraréna, Téhranítégábópoq apahránítógábópoq wehukéniné ahababáqsabe morá éhwéh irarirataq itega mi ehwéh kaweratahráhowe ire. (Lo 19.15)

2 Menah ahabáruro kereq ómi itereq teiníboq írátíáhro. Itanehe koragarautaq teiátáume amahnága móbeq míónsábé mónkakáq teiníe. Mó iteba konaraq ahababáq ke íre peh áwé taganie. 3 Sísá Karáhéga íné séhréh aintehrámo íwiáhéq iteba konaraq Sísaga séhréh aintéhnká miráinawe taganeheqmóe. Sísá Karáhéga ite kamah aímé mareqmareq sansápo? Írakaumo. Peh págegeue miraire.

4 Segá Sísá awankátaq táhparótaq we mi tanáhráq mareqmareq aní míowana Manikánka págege atéh púana we amahnága págegeue mía miaire. Sísareq mía míaunsabé mareqmareq aní míógana Manikánka págegeue séhréh

aintéhnká wereq oga mía míaéna ehweh teiena págegeue séhréh aitaníe.

⁵ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá kawerue sehgiowámo. Minayabe kawerue iwíáhue tagahro. Sísá Karáhé itene irupipeq íre míehro? Írakaumo irataq itega wensabé íre tábúsoqme aiq pútare atáhwe. Minawé aiq ahtebaho?

⁶ Ínéwé Sísá Karáhéne arambehri miraéyabe íre túbáh agire éq tagariagehe iwíáhuge.

⁷ Itega íre ahababárigheéna itensabé púreraita aitaugé. Ínéga kaweq arámbéhríire iwíáhigeheéna itensabé púreraitogo? Írakaumo. Mó kegá, Íné kaweq arámbéhríire iwíáhowamo. Ane-taníbo. Peh iteitega kaweq sansánigeheéna itensabé púreraita aitaugé. ⁸ Itega aiq ahtebahme Manikáne aiq pútaq ehwéh íre saiqnariahrahúne. Írakaumo. Mi ehwéhnsábé peh kowe ateq mó keyábé mi ehwéhnsábé aiq pútare atáhro arita aritaúne.

⁹ Ite mareqmareronaraq itewe págegeue míehransabé iwíáh iwíáhúne. Ite kaweqtaq méq aiq pútaq sansánigeheéq itensabé púreraita aitaúne. ¹⁰ Iteba konaraq págegeue kamah aiénehoéna amahnága móbeq míótáq mah pagégé éhwéh sehiranue teiúge. Maniká Iteriboga wene arambehri mirainkeheéna págege aintéhre. Kamah ario éna íre págege aintéhre. Peh séhréh arito éna págege aintéhre.

Poraga iroro ú ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo anímárinó, iroro. Néne ehweh ireq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhue uwaresa anímári míáhro. Mirairataq Manikánka itensabé arutaboiréna itene irupipeq ukiq itankéhe. We itereq mía míainkehe.

¹² Iteite we mehweh atéhoro. Mahtaqté Maniká tagariáh kégá itensabé iroro ewe. ¹³⁻¹⁴ Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite séhréh aitéhrana Maniká Iteriboga itensabé arutaboiraitéhrana Manikáne Awanka ómi iteba mía míaire.

Kárétia Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kárétia we marakó áwíre. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnoréna mitaq suena mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe péhe éhwéh síwáhnoro kegá Kárétia marakó séra mahraréra, Peh Sísansabé aiq pútare ate sansámé íre awehraq kéhre. Mósísiga miraoro ú ehweh moq sehgióro uwana Poraga mi ehwéh irena mi pehe éhwéhnu keyabé anotahtaq abiahnsanéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sehiranéna, Mósísiga miraoro ú ehwehniká íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá sehgiro kegá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Minayabe Sísa sánsá ambubu atawéq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq peh kaweq sansánigehe úwe.

Poraga Kárétia marakórápéqté ké siu pahsíe.

¹ Íné Pora eqmaq núwátóya aní múge. Íre wehukega omaq intera eqmaq núwátówe. Írakaumo. Sísa Karáhéreq we iriwe oganúq ato aní, Maniká Iteriboreqka omaq intera eqmaq núwátóye. ² Íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Ínéreq moke mahtaqté Sísa tagariáh kéreqka ite Kárétia marakórápéqté Sísa tagariáh kéné páhsi eqmaq suone.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe. ⁴ Maniká Iteriboga Sísa Karáhé iwíáh atowana amahnága ahbabáq aruqaruro kegá mirao serahniyeho éna ite kaweritanieéna itene ahbabáqsabe putiowe. ⁵ Minayabe Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

Kaweq ehwéhme peh morá kéhre i ehwéhne.

⁶ Wene animarí míageheéna Manikánka omaq itáráirana Sísa Karáhéga séhréh aitaráiraq itega wensabé aiq pútare atárowe. Amahnága mó kené ehweh sehgióneheeq ite omaq itarái aní apubúue áuwáhwe. Miraonsabé áhtenuge. ⁷ Kaweq ehwéhme peh morá kéhre. Mó ehwéhme íre aiq pútaq ehwéhne. Mó kegá Sísa Karáhéne ehweh úbiráhbíq ehwehnue iwáhnoruro puq ite íre tábúsoqme iwíáhurowe.

⁸ Ínéga kaweq ehwéh teiátáutaq aiq pútaq ehwéh iwáhnorura. Amahnága ínegabópoq íópeqté ánínkáboq mó ehwéh teiáyataq Manikánka, Iraipéq pokúno aitahnawe aiq kawerinae. ⁹ Aiq teiúge. Mónkakáq teiníe. Mó anínká itega téh írató ehwéh íre teiasa peh mó ehwéh teinaraq Manikánka, Iraipéq pokúno atahnawe aiq áberanae.

10 Wehukega ínénsabe iwíáh íwíáhigeheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Manikánka kaweróne aintankeheéna iraruge. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna mah arámbéhríugo? Írakaumo. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna arambehriutaq tahirímé Sísá Karáhéne arambehriu aní íre mío irino.

Manikánka Pora eqmaq auwo ehwehne.

11 Néne iyahnabo anímárino, Teiníboq írátíáhro. Ínéga teiú káwéq éhwéhmé wehukéninká íre áhwárraire. 12 Mó kegá mi ehwéh íre teniátówe. Mó kegá mi sansá íre níwáhnorurowe. Sísá Karáhéga webataq mi sansá sokigi aintáráire.

13 Ite íráhmé ínéga miraurau sansámé aiq íráhwe. Ite iwíáhóme ínéga Sísá íre tagariarautaq Asiu kené sánsánsábé iwíáh íwíáhéna tábúsoqme sehgirauge. Mi tanáhráq Sísá tagariáh keyábé íre nirutaboiria peh anotahtaq síwíoqnéna moke mi ke subiqme parabaruanie íwíáhurauge. 14 Íné nigaq-nane sánsánsábé iwíáh íwíáhéna nánuwahrah Asíú kéné sánsá kawerue sehgirauge. Ínéga sehgiraunka moke néne wehgau kiotaikuraage.

15 Náinoga íné íre maqintotaq Manikánka omaq intena séhréh aintena néne arambehri mirainkehe aintowe. 16 Anehe wene kaweq ehwéh nahnso ke korerinkeheéna Manikánka wenahni Sísá sokigi aníátáire. Sokigi aníátáirana minayabe mó keyábé íre kasenuraage. 17 Ínéga Sísá íre tagahwataq mó kegá wene arambehri miraigeheéna Manikánka omaq sitena siqmarowara se Sarúsarama suwahpeq míoúwe. Anehe Manikánka Sísá sokigi aníátáirana mi kebá íre kiragaraage. Téhwe Árébía marákórápéq kowéna anehe Támákása suwahpeq kouwekuraage.

18 Apahtáro ópéq parabaguraitaq Píta taganieéna Sarúsarama suwahpeq kiwéna 15 wehekáh weba míraage. 19 Mi tanáhráq ínéga mó ke Manikánka eqmaro kewe íre tagaraage. Peh morá Sémisi itene Wahnahne ábákawa tagaraage. 20 Ínéga sehiranue teiúmé aiq pútariahnsanuge. Manikánka tagariéh púana péhe éhwéh íre iraruge.

21 Anehe Síría marákórápéqkákáq Sírísía marákórápéqkákáq kowara 22 Súría marákórápéqté Sísá tagariáh kegá ínénku íre tagarowe. 23 Mó kegá sensabé, Íwíoqnarai anínká amahnága Sísane sánsá sehgire. Sísá tagariáh ké subiqme parabaruanie urai anínká amahnága Sísá éhweh teri terinire urowara írátówe. 24 Manikánka íné aiq kaweraintáráinsabé sega wensabé iwíáh íwíáh atárówe.

2

Sísa tagariáh kéréq wahnahno kereq Porareq monseráh íwiáhu ehwéhne.

¹ Áhnte opéq 14 opéq parabaguraitaq Sarúsarama suwahpeq mó kirauge. Ínéreq Páhnábásareqka Táitása meqmeta móátaráúye. ² Ínéreq mibeqté Sísa tagariáh kéréq wahnahno kereqka momiwúraunaraq wahnahno ke sebataq ehweh teriátáuge. Nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge. Manikánka mi iwíáh aintena, Kirerio aintáráirana kireriátáuge. Ínéga áhwára áhwára arámbéhríoneho éna sega néne ehweh iwíáhue tagariageheéna nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge.

³ Íné sénítái aní wenáwíq Táitásawe íre Asiu anínéna peh Káríki marákórápéqté áníne. Mibeqté kégá, Táitásane áú amurúruáhro ue íre pagu pagunurowe. ⁴ Mó kégá ahboeraneheéra séra itensabé, Ite moq Sísa tagariona anímáí múne éra péhenurowe.

Itega Sísa Karáhéne sansá sehgiráúnayabé Mósísine ehwehnka ite íre saiqnariaraire. Mi ehwéhká ite moq saiqnariankeheéra ahboeréhra kégá ite tagéra Táitásane áú amurúruáhro éra pagu pagunurowe. ⁵ Ite nahnso kégá aiq pútaq sansá kawerue miraigeheéq itega sensabé págegeue ahqáho arítaráúnara sega wene áú íre amurú auwahráhurowe.

⁶ Manikánka wahnah kereq mó kereqsabé peh morá iwíáhi puana mibeqté wahnah keyábé íre áhtenurauge. Mi wahnáh kégá ínéga nahnso ke teri terinurau ehwéh irera o ehwéh íre teniátówe. ⁷ Sega néne ehweh irera iwíáhéra, Manikánka Pítansabé, Asiu ke kaweq ehwéh koreri terinúno atáráinserah wega ínénsabe, Nahnso ke koreri terinúno aintáráire iwíáhurowe. ⁸ Manikánka Píta omaq atena Asiu kebá eqmarena págegeue séhréh atéhnserah wega íné omaq intena nahnso kebá eqmaq nuwena págegeue séhréh aintéhre.

⁹ Manikánka mi arámbéhrírácq intonsabe mibeqté kéné wahnahmarí sensíwíq Pítareh Sémísireh Sónirehga ahtebéra ínéreq Páhnábásareq mehweh aitárówe. Sereq itereq morá iwíáhécq, Ínéreq Páhnábásareq nahnso kebá arambehri kéhrara se Asiu kebá arambehri kéhre iwíáhuraune. ¹⁰ Sega peh morá éhwéh teiera, Tabonah keyábé ahrreraq matawécq se nárie sansa síwáhnorotao aitárówe. Íné nárie sansa aiq sokigi aritena mókakeakácq mirainie teriátáuge.

Poraga Pítane ahbabácq pahsuo ehwehne.

¹¹ Pítaga Ántióka suwahpeq míarairana ehweh atáráuge. Wega miraurai sansámé íre kaweq sansáne. ¹² Pítaga Ántióka

suwahpeq téh suraitaq Sísa tagariáh náhnsó kéreq moráráq táhutahururaire. Sémisiga eqmaq súátái Asiú kégá mitaq surowana Pítaga suro keyábé áhreéna nahnsó kebá moráráq íre táhutahururaire. Suro Asiú kégá mahra íwiáhéra, Nahnsó kégá Sísansabé aiq pútare atehrara sene síú amurúruáhro íwiáhurowe. Mira íwiáhuronsabé abiahnsa atéhoéna Pítaga áhreéna nahnsó kebá mónkakáq moráráq íre táhutahururaire.

¹³ Pítaga mi ahabábáq sánsá miraurainsabé mó Asiu kégá moq mina tahnsa urowe. Sene ahababáq Páhnábása insoq atárowe. ¹⁴ Segá aiq pútaq ehwéh íre tábúsoqme sehgirowana tagéna ómi míarotaq Pítansabé wene ahababáqsabe ehweh atáráuge. Ínéga wensabé, Are Asiu anínéwé téh suronaraq Asiu kené sánsá íre sehgirowana peh nahnsó kené sánsá mirarurone. Minayabe amahnága árahinsabé nahnsó keyábé, Asiu kené sánsá sehgióro eno uraige.

Sísansabé aiq pútare atéh ánímé Manikánka kaweqtaq míahne atéh éhwéhne.

¹⁵ Iteinoibo Asiu ke miáh púara ite maqitónsabe ite moq Asiu ke méq ahababáq nahnsó ké íre míone. Írakaumo. ¹⁶ Manikánka Mósísine ehweh sehgi áninsábé, Mi ehwéh kawerue sehgiowa puah kaweqtaq míahne atehro? Írakaumo. Ite aiq iahtebónawe peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh áninsábé, Kaweqtaq míahne atéhre. Minayabe Manikánka, Kaweqtaq míahwe aitankeheéq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atone. Mó morá áh íre kéhre. Írakaumo. Peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka, Kaweqtaq míahwe atéhre. Mósísine ehweh sehgi áninká moke mi ehwéh íre sehgiórahire. Írakaumo. Minayabe Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne íre atéhre.

¹⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare aitarótaq Manikánka, Kaweqtaq míahwe aitaráiraq anehemé nahnsó kégá ahababáronserah Sísa Karáhéga ahababáq áhwárehro? Írakaumo. ¹⁸ Íné saiqnariéh sánsá súáhnaraq anehe mi sansá mó sehgiónaraqmé ahababáq ani úkorahuge. ¹⁹ Íné pusa áni tahnsa míógana Mósísine ehwehnka íné íre saiqnariéhre. Íre sehgiórahunka pusa áni tahnsa úkurauge. Manikánka, Oga míahno aintankeheéna pusa áni tahnsa úkurauge.

Sísa Karáhéga oganúq intowe. Awankátaq táhpawe putiotaq íné moq wereq moráráq pukowana ²⁰ oganúq intowe. Oganúq intowana amahnága íné nuwahbeh íwiáh íre mirauge. Írakaumo. Sísa Karáhéga nirupipeq mía míai puana we awahbeh íwiáh sehgiúge. Manikáne ahninkáwágá ínensabe arutaboiréna néne ahababáqsabe pukú púana wensabé aiq pútare atena we awahbeh íwiáh sehgiúge.

²¹ Mósísine ehweh sehgió keyábé, Kaweqtaq miáhwe aritéhtáq tahirímé Sísá Karáhé pehipi pukú irino. Manikánka ínensabe arutaboiraintéh púana inehepeq íre súóge.

3

Mósísine sánsánkákáq Sísansabé aiq pútare atona sansánkákáqsábé éhwéhne.

¹ Kárétia marákórápéqté kéó, árahinsabé múguwahgu ke úkuroo? Sísá Karáhé awankátaq táhpawe putio ehwéh pah-suqme teiátáúnaq írátówe. Amahnága péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhnsábé itega múguwahgu iwíáhowe. Inseréhga péhe éhwéh teiátóo? ² Peh morá kásé éhwéh teiníboq írátíáhro. Mósísine ehweh sehgirohsabé Manikánka Wenawa iteba eq-matairo? Írakaumo. Sísá éhweh ireq minayabe aiq pútare atáróhsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

³ Téh Manikáne Awanka ite séhréh aitaráiraq kaweq sansánurowe. Amahnága mi sansá sueq, Iteriahríáh kaweqtaq miáhrahúne iwíáhoo? Mina tahnsa múguwahgu iwíáhwé árah iwíáhoo? ⁴ Manikánka séhréh aitena sokigi aiátáime amahnága sueq anetaníbo iwíáhoo? Íné iwíáhume ite íre ibitagire. ⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana ótaq sansá mirauraire. Mósísine ehweh sehgirohsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísá éhweh ireq minayabe aiq pútare atáróhsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka Ébárahma éhweh mahraréna, Wega Manikáhsabe aiq pútare ato púana Manikánka wensabé, Kaweqtaq miáhne atowe ire. *(Stat 15.6)*

⁷ Manikáhsabe aiq pútare atáh ké Ébárahma kahnáh ké tahnsa úkowe. Minawé iahtebaho? ⁸ Naho Manikánka iwíáhéna, Kaweq ehwéhnsábé aiq pútare atáh náhnsó keyábé, Kaweqtaq miáhwe aritaníe úwe. Minayabe Manikánka Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe. Wene ehwehnka Ébárahmansabé mahraréna, Arega miraónayabé moke mah marákó marákóipéqté ké kaw-eraritaníe ire.* *(Stat 12.3, 18.18, 22.18)*

⁹ Ébárahmaga Manikáhsabe aiq pútare atowana kaweratowe. Mina únserah Manikáhsabe aiq pútare atáh ké moke kawer-aritéhre.

* **3:8:** Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atena we Sísane aigaqna úkúwe.

10 Ínéga Mósísine ehweh sehgiúnsábé Manikánka aiq kaweraintankéhe íwíáho kewé wega kaweraritanabo? Írakaumo. Wega wene ehwehnka irarinserah mirainkehe. Wene ehwehnka mahraréna,
Mósísine ehweh sehgió ké moke mi ehwéh íre sehgirataq
Manikánka mi ke iraipéq eqmaq suanawire ire. (Lo
27.26; Jeremaia 11.3)

11 Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
Wensabé aiq pútare atéh áni Manikánka kaweratahnana oga
mía míankehe ire. (Habakuk 2.4)

Mi ehwéhká Mósísine ehweh sehgió kéyábé aiq sokigi aiuwaq
ite pahsuqme írátionawe Manikánka mi ke íre kawerarítéhre.

12 Mósísine ehweh sehgie sansamé aiq pútare ate sansamé peh
morá sánsápo? Írakaumo. Sehgie sansa mó sansáne. Minayabe
Manikáne ehwehnka mahraréna,
Mósísine ehweh peh moke mi ehwéh sehgió ké kaweqtaq
míahrahowe ire. (Wok Pris 18.5; Nehemia 9.29)

13 Mósísine ehwehnka itereq moke wehukereq mi ehwéh íre
sehgirataqsábé mahrarúwe. Mahraréna, Manikánka ite íre
kaweraitanawire ire. Sísa Karáhéga ite séhréh aitanieéna
awankátaq táhpagéna mah awíq meyomé Ahbabáq Anine.
Mi awíq mewena itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe
putawéna ite meirena kaweraitowe. Minayabe Manikáne
ehwehnka mahraréna,
Awankátaq táhpawe putiéh ánimé Manikánka Ahbabáq Anine
áwíratowe ire. (Lo 21.23)

14 Manikánka Ébáráhma kaweratowe. Kaweratená wensabé,
Nahnso ke kaweraritanie ú ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísa
Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowe. Manikánka, Néniwa
wehukeba eqmaranie únsabe amahnága Sísa Karáhénsabe aiq
pútare atáh kébá Wenawa eqmaréhre. (Esekiel 11.9; Jol
2.28-29; Sekaraia 12.10; Eqmaro 2.33)

*Mósísine ehwehnka Manikánka mirainauge ú ehweh íre
meruahráhire i ehwéhne.*

15 Néne iyahnabo anímárinó, itene sansánsábé iahreraq
itena teinie. Téhranitégá omaq maréhra ehwéhme mó morá
áninká mi ehwéh íre meruahráhire. 16 Naho Manikánka
Ébáráhmareq wenanahreqsabé omasa éhwéh irarúwe. Íre ómi
wene anahwaréhyabe peh morá ánínsábé irarúwe. Mi anímé
Sísa Karáhee.

17 Teiú éhwéh áwahe íráhro. Ebeq Manikánka Ébáráhmansabé
omasa éhwéh irarúwana anehe áhnte opéq 430 opéq
parabagútaq Mósísine ehweh sehiranúwe. Manikánka
Ébáráhma teawu ehwéhme Mósísiga sehiranú ehwehnká íre
meruahráhire. 18 Mósísine ehweh sehironka Manikánka

kaweraitéhtáq tahirímé wega Ébárahma teawu ehweh abehrúki irino. Manikánka Ébárahmansabé, Néne omasa éhwéh miranauge ú púana Manikánka mi ehwéh aiq miraúwe.

¹⁹ Aiq miraúnsabe Manikánka aneqsabé Mósísi iwíáh atowana wega sehgióro ú ehweh sehiranúo? Wehukega, Ite ahbabáq animári múne iwíáhigeheéna Mósísinabé sehiranúno iwíáh atowe. Ébárahmane anahwa íre tutaq mi ehwéhnká wahnahnaritankeheéna Manikánka Mósísinabé sehiranúno atowe. Manikánka mi ehwéh íopeqté ké teriuwara sega mibeq mahbeq arito áni teawúwana ómi mó kegá tagageheéna sehiranúwe. ²⁰ Sehiranú animé Mósísiéna mibeq mahbeq arito ani míowe. Maniká peh morá ánínéna Ébárahma ehweh teawutaq mibeq mahbeq arito áni íre teawasa peh Ébárahma webataq teawuwe.

Mósísine ehwehnka ite íre saiqnarawéna wahnahnire i ehwéhne.

²¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká Manikánka mirainauge ú ehweh kiotaikiro? Írakaumo. Íre kiotaikire. Sehgióro ú ehweh sehgiráúnaga oga mía míaúnaraq tahirímé mi ehwéhnká ite kaweritéh irino. ²² Manikáne ehwehnka mahraréna, Ahbabáqka moke mah kehiná kéhiná saiqnariéhre (Aroma 3.9-19)

ire.

Mínayabe Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona ke Manikánka kaweraitena Wenawa eqmaraníe ú púana iteba eqmaréhre.

²³ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ate tanahráq íre suriotaq Mósísine ehwehnka moke wehuke saiqnariowe. Awehraq tanáhráq Sísansabé aiq pútare atageheéna mi ehwéhnká naho wehuke saiqnariowe. ²⁴ Sísa Karáhé íre tutaq Mósísine ehwehnka wehuke wahnahnúwe. Sísansabé aiq pútare atonayabé Manikánka kaweraitankeheéna Mósísine ehwehnka wahnahnúwe. ²⁵ Sísansabé aiq pútare ate tanahráq aiq awehraq kéhnsábé Mósísine ehwehnka amahnága ite íre saiqnarawena wahnahnaitéhre.

Sísansabé aiq pútare atonaga Manikáne animári úqitéhre i ehwéhne.

²⁶ Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Néne animári míáhwe aitéhre. ²⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wání meraunaraq itereq wereq morá áni tahnsa úkuraune. ²⁸ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaéq peh morá áni tahnsa ké úne. Asiu kereq nahnsó kereq arambehriaraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq méyáh kéreq wehreq ahrereq Sísa mía míaéra íre mó ke mó kéera peh morá ké úne. ²⁹ Ite Sísa Karáhé tagariáh ké púaq Ébárahma

kahnáh ké úkowana Manikánka Ébáráhma teawunserah ite kaweraitéhre.

4

Ite Manikáne animárí úkúne i ehwéhne.

¹ Wenabo pukínaraq káriq anínká wenabone marakó wene ménsámehnsá awaq mena mi tanáhráq íre meyhárhire. We káriq aní púana peh arambehri aní tahnsa míahnara mó kegá we wahnahnéra wene ménsámehnsánkakaq wahnahnatáhwe. ² We anotah aní úkéna wenaboga omaq atéh tánáhráq wewega wahnahninkehe.

³ Ite Sísá íre tagariaraunaraq pehgáriq animárí tahnsa méq mina onserahnuraune. Owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra wahnahnurowe. ⁴ Awehraq tanáhráq Manikánka wenahni eqmarowana Asiu inínká we maqmarowana Asiu kené sánsánúwe. ⁵ Mósísine ehwehnta saiqnario ke sabiruankeheéna Manikáne animárí míageheéna tumíowe.

⁶ Amahnága wene animárí míona puana Manikánka wahnahiné awa itene irupipeq eqmaréhre. Wenawanka iwíáh aitéhraq Manikánsabe, Iteriboe atone. ⁷ Amahnága ite íre arambehriraq saiqnariáh ké tahnsa méq peh Manikáne animárí míone. Ite wene animárí míona puana Manikánka moke náina naneq náinkéhe.

Poraga Kárétia keyábé iwíáh kikirú ehwehne.

⁸ Menah ite Maniká íre tagariarotaq owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra íre Maniká Iteriboga tahnsanue wahnahnaitárowe. ⁹ Amahnága itega Maniká tagariáhwana wega ite tagariéhre. Tagariéh púaq aneqsabé owainawanseq wahnsawarinseqne sánsá sehgieyabe iuwahbehro? Se íre págegeowe. Segá íre séhréh aitaráhowe. Segá ite mó saiqnariéhboq aneqsabé sene sánsá sehgieyabe iuwahbehro?

¹⁰ Itega mó wehekáh mó tanáhráqsabé iwíáh iwíáhég awehriowe. Itega mó íonkakaq ópeqkakáq sínaraqsabé sánsánowe. Íre kawerowe. ¹¹ Mi sansánonsabé nirupipeq págege agire. Ínéga séhréh aitó árámbehriwé abehrúkinabo?

¹² Néne iyahnabo animáríno, ínéga Asiu kené sánsánsabé iwíáhunserah iwíáhoró. Asiu kené sánsánká íné íre saiqnariéh púana ite menah míaronserahnue míarauge. Iteba téh surautaq néne ehweh ireq íre ahqáho aintárowe. ¹³ Mi tanáhráq nuwahreuraunsabé mitaq iteruwahpeq íre kótaikorahu puana kaweq ehwéh téh teiátáuge. Mina ahreraq matiaho? ¹⁴ Ite iuwahrieh nuwáhréuraugaq itega íné íre kaqnúwátówe. Írakaumo. Maniká míéhrabeqte íópeqté ánínseq Sísá Karáhéreqka

iteba suroyataq tahirí itega se kawerue mehweh arítáró irino. Se kawerue mehweh arítárónserah íné moq mehweh aintárówe.

¹⁵ Mi tanáhráq itega iwíáh iwíáhurowe. Amahnága aneqsabé túbáh agoo? Néne niura awahreuraunsabé irutaboiraiteq itene iura meruqmaqme nienehe urotaq tahirímé níató irino teniátówe. Mina iahreraq itena teiúge. ¹⁶ Amahnága ite aiq pútaq ehwéh teiúnsabé íné itene naruo aní úkugo?

¹⁷ Mó kegá itensabé ehnenehne aitera ite kawerue séhréh aitanéhe iwíáh íre owe. Itega néne ehweh sueq sene ehweh sehgegeheéra itensabé ehnenehne aitáhwe. ¹⁸ Íné iteba míótáqkákáq íre míótáqkákáq wehukega ite aiq pútaq séhréh aitanéhe iwíáhotaq tahirímé aiq kaweri irino.

¹⁹ Néne iyahnabo animáríno, kía miéh ínínká ani maqmi-anaitaq érinserah itensabé nirutaboirunka nirupipeq ume-hirana níerire. Sísa Karáhéga iwíáhinserah itene irupipeq tábúsoqme iwíáhirataq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega miraon-sabé nirupipeq áhnte iwíáh kikiruge. Ite mó iwíáhigeheéna amahnága iteba méyabe nuwahbehre.

Maqmio inítéyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Mósísine ehweh sehgieyabe iuwahbeh keo, mi ehwéhme aiq kawerue iahtebaho? ²² Manikáne sehiranka Ébaráhma éhweh teíre. Ébaráhmaga wene arambehri iní wenáwíq Égah abariúwana animai maqmarowe. Anehe Manikánka Ébaráhma teawena, Arene ahreurá orenínéna animai maqmi-ankéhe úwe. (Stat 16.15, 21.2)

²³ Wega irarúnka mó opéq mi orénínká animai maqmiowe. Minayabe se abahnináhnah míówana Manikáne ehwehnka aiq teíre.

²⁴ Mi inítéráq pabeqme ehwéhne. Mina maqmíóya inítéwé téhtaré éhwéh tahnsanéna mahraue kéhre. Égahwe ebeqte éhwéh tahnsane. Moke wene animárimé saiqnariáh ké wóe.

²⁵ Árébía marákórápéqté sáwéh áwíq Sáínáie.* Égahwe mi sawéh tahnsane. Wereq wene animári saiqnariáh ké púana we moq mah marákóipéqté Sarúsarama suwahpeq tahnsáne.

²⁶ Mó iní, wene ahreurá íopeqté Sárúsarámáwé iteruwahpeq mire. We iteino wíre. Wene animári ite íre saiqnariéh ké úne.

²⁷ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Orahiníno, arupipeq eyoyóue míahno. Ani íre uwo uwoue maqmiahna iníno, arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhúno.

* 4:25: Manikánka sehgióro ú ehweh Sáínái sawéhrápéq Mósísi teawuwana sehiranúwe.

Áúwéh ínímé áhnte anímárinseq míankehe. Wenawehqpa mía míai ínímé peh táhmaro anímárinseq míagehe ire. *(Aisaia 54.1)*

²⁸ Néne iyahnabo anímárinó, Manikánka omasa éhwéh teawunka mi korénínká Áhísáhki maqmiowe. Mina inserah Manikánka omasa éhwéh teiátáinka ite wene animáriní úkue mione. ²⁹ Mi tanáhráq wenanoga pehipi maqmio anímáigá Manikánka irarúnka maqmio anímáí áwioqnówe. Mina únserah amahnága peh sinowaréhga maqmíáh kégá ite Manikáne Awanka maqitéh ké íwioqnahwe. ³⁰ Íwioqnahnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Arambehri inínseq wenahninseq kaqsuo. Mi anínká Ébaráhmane ahneuráné ahninkáwáreq monseráhnue sibowáné náneq awaq miehneho. Awaq miehnehboq ebeq piah ahnínkáwáreq wenanoreq kaqsuo ire. *(Stat 21.10; Sóni 8.35)*

³¹ Néne iyahnabo anímárinó, ite Sísá tagariona puag arambehri ínímé ite íre wene animáriní múne. Írakaumo. Ite wene ahneuráné animáriní múne.

5

Wehukene sánsáncá ite saiqnariéhneho i ehwéhne.

¹ Mósísine ehwehnka saiqnariarairaq Sísá Karáhénsabe aiq pútare ataráúnaga ite sabi iuwátáire. Mi ehwéhncá mónkakáq saiqnariéhnehboq peh morá Sísansabé aiq pútare ate sansanoro.

² Íné Poraga teiníboq írátíáhro. Asiu kegá síú amurúrúáhnserah itega itene íú amurúrúáhnaraq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe íwíáhoo? Mira íwíáhirataq Sísá Karáhéga miraú arámbéhrígá ite íre séhréh aitahráhire. ³ Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Asiu kené síú amurúrúáh sánsá miraonehe íwíáhirataq moke Mósísine ehweh sehgióro aitankéhe. ⁴ Mósísine ehweh sehgionehemúne íwíáho keo, mira íwíáhonka Sísá Karáhéga séhréh aitéh sánsá aiq súáhwana wega íre séhréh aitéhre.

⁵ Sísá Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikáne Awanka séhréh aitéhrana Manikánka, Kaweqtaq mía míaowe aitankéhe. Itega mira íwíáhéq áwénunúne. ⁶ Sísá Karáhéreq mía míao kegá síú amurúrúáh sánsáncákákq síú íre amurúrúáh sánsáncákákq monseráhnire. Mi sansátaré mirairanka íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboiro sánsáncá séhréh aitahráhire.

⁷ Menahmé itega aiq pútaq sánsá kawerue sehgirowe. Mi sánsá súáhro insega teiena pagu pagunurairo? ⁸ Minawé íre Maniká, ite omaq itarái anínká íwíáh aítarái ehwéhne. Mó íwíáhigeheéna aneq ehwéh teinínkono?

⁹ Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Páráwahipéq pehgáriq muoráhi naneq maréhrataq mi paráwáh moke muinae ewe.*

¹⁰ Péhe éhwéh irari anínká mó ehwéh teínsábé itene irupipeq iwíáh kikirowe. Mi pehe éhwéhni aní insebómo. Manikánka we tagéna kamah awinkéhe. Itene Wahnahnka séhréh aitahna puaq péhe éhwéh sueq ínégá teiú éhwéh mónkakáq sehgioneheqmóe iwíáhuge.

¹¹ Néne iyahnabo anímárino, Manikánka kawerowe aitankéhboq itene iú amurúrúáhro tei teinutaq tahirímé mó kegá íre níwíoqnah irino. Sísa Karáhéga itene ahbabáq kaqsuena ite kaweraitanieéna awankátaq táhpawe putio ehweh tei teinunsabé mó kegá abiahnsa aintera níwíoqnahwe. ¹² Itene iú amurúrúáhro tei teino kegá seyene áwáhnta pirúéhrataq aiq kawerinae.

Mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoro i ehwéhne.

¹³ Néne iyahnabo anímárino, mó naneqka ite íre saiqnari-ankeheéna Manikánka itensabé, Ínéba sero ue omaq itáráire. Mó naneqka ite íre saiqnariéhnsabé ite iuwahbeh sansá íre kaweq sansá pehipi miraoneheqmúne iwíáhiyehboq peh mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoro. ¹⁴ Mósísiga sehgióro ú ehweh áwahewé Sísa aq mahraréna, Arensabé iwíáhue arutaboironanserah mó keyábé moq iwíáhue arutaboirono. ¹⁵ Póeráhqka tópah nehtaq mó áwáhu poteráhq pawe kaqsúéh serahniyeho. Mirairataq tobehue kobeq séberiyehboq kawerurero.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserahno i ehwéhne.

¹⁶ Teiniboq iratíáhro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh serahnoro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq itene irupipeqté áhbábáq iwíáh íre sehgioneheqmóe. ¹⁷ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhákáq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáhákáq íre monseráh púana tobehinonóye. Minayabe ite iuwahbeh sansá íre miraorahowe. ¹⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq Mósísine ehwehnka ite íre wahnahnaitahráhire.

Irupipeqté áhbábáq iwíáhgá miraúna sansánsabé éhwéhne.

¹⁹ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhgá mirai sansá tagariáhwe. Mahna tahnsane. Mó aniné ahre weh abariéwé, íre kaweq iwíáhwé, ahbabáq sansamé, ²⁰ péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atewé, ánéhgiewé, ebehwe, tobehwé, ehwehwé, mó anínsabé aru págege atewé, ménsámehnsánsabe aigará

* **5:9:** Mi pabéqmé éhwéh áwaha mahrarúwe. Mina inserah itene irupipeq pehgáriq íre kaweq iwíáh kahnaraq mótaq anotah ahbabáq úkinae. Ahwa kené pabeqme ehwéhme mahna tahnsa kéhre. Uwaruntútaq pehgáriq irá kekíaráhtaq apubúue anotah irárehre.

pabekime, abiahnsa atewé, peh morá arerensabé iwíáh iwíáhéwé, sainkéwé, ²¹ mó keyábé íre kaweq iwíáh aritewé, píah néra múguwahgu agéwé, píribahriwe, ahriahri ehwehwehéwé, irupipeqté áhbábáqká moke mahna tahnsa ahbábáq áhwárehre. Menah teiátáu ehwéh mónkakáq teiníe. Mina tahnsano ke Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhowe.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnsábé éhwéhne.

²² Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsámáí teiníe. Mó keyábé arutaboírewé, aru eyoyówé, aru ukiqme méwé, uwaréqme méwé, séhréh atewé, tábúsoqme ah nogewé, tábúsoqme arámbéhríewé, ²³ mó ke suwahbeh sansá miraéwé, we awahbeh sansá suena kaweq sansánéwé, minawari moke Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsáne. Sehgióro i ehwéhnká mah kawéq sánsá íre ahqáho aitahráhire.

²⁴ Sísa Karáhé tagariáh kégá iwíáhéq Sísa pukú awánkátáq itene irupipeqté áhbábáqsábé iuwahbeh iwíáhwé, igará pabeki iwíáhwé aiq sutaune.

²⁵ Manikáne Awanka oganúq ítáírai puáq wega iwíáh aitéhnsábé sehgióneheqmúne. ²⁶ Mó ke kiotaikuge éq píribahriiyeho. Mó ke ahbabáraritého. Mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekíneho.

6

Iteite we séhréh atéhoró i éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáíno, Sísa tagariéh anínká ahbabáréna Sísane sánsá suena peh túbáh agínawe íre kawerire. Mi anínká mónkakáq Sísane sánsá kawerue sehginkeheéq ite Manikáne Awane sansá tábúsoqme sehgió kégá mi aní pehwehrue séhréh atáhró. Owainawanka ite moq ahbabáq iwíáh aitehnehboq kawerurero. ² Iteite we séhréh atéhéq aru ukiq átéhoró. Mirairataqmé Sísa Karáhéga sehgióro i ehwéh kawerue sehgióráhowe.

³ Pehgáíriq anínká iwíáhéna, Íné anotah aní múge ime wewensabé péhe iwíáhire. ⁴ Ómiga wene wene arambehri tagéra, Aiq kawerugapómo éra iwíáhue tagahro. Arerene arambehriga mó aniné arambehri kiotaikínayabé iwíáh iwíáhiyehboq peh morá arerene arambehriyabé iwíáh iwíáhoró. ⁵ Minayabe arerene arambehri kawerue sehgio.

⁶ Manikáne ehweh áwáhnorinana íréh anínkáwé moke kaweq naneq áwáhnori aní náwino.

Kaweq ayúnkákáq íre kaweq ayúnkákáqsábé pabeqme éhwéhne.

⁷ Péhe iwíáhiyehboq tábúsoqme iwíáhoró. Manikánsabe anetaníbo iwíáho ke kamah arinawire. Wehukénínká abehq

náneq ayú uqmarahnaraq íre kaweq será iyanae. Kaweq naneq ayú uqmarahnaraq kaweq será iyanae. ⁸Mina inserah arene arupipeqté áhbábáq íwíáh sehginaraq kaweqtapéq íre awaqme iraipéq pokiniewóne. Manikáne Awanka íwíáh atéh íwíáh sehginaraq oga mérapeq awaq miankéhe.

⁹Kaweq sansánéq arambehri túbáh agiyehboq mi sansá íre susa peh kawerue sehgirataq Manikánka sainsuahna tanáhráq kagai apéq náinkéhe. ¹⁰Minayabe séhréh arite tanáhráq kahnaraq ómi kawerarítáhro. Sísá tagariáh ké anotahtaq séhréh ariteq kawerarítáhro.

Poraga Sísá awankátaq táhpagúnsabe iwíáh íwíáh ú ehwehne.

¹¹Moke mahna parabarúó éhwéhmé ínégá peh ehweh teawúgana mó anínká sehiranéwéhre. Amahnága ínénégá sehirankara mewe mah pahsí sehiranue parabaruaníe. Néne anotah sehirá tagahro. ¹²Síú amurúruáh kégá peh wehuke suwahbeh sansánsábé iwíáh íwíáhéra íú amurúruáhro aitera pagu pagunowe. Pagu pagunéra peh morá Sísá awankátaq táhparó ehweh teri terinotaq tahirímé mó Asiu kegá síwioqnah irino. ¹³Síú amurúruáh kégá Mósísine ehweh moke íre sehgira peh ákáhtaq sehgirowe. Itega íú amurúruáhro e ehwéh sehgirataq sega iwíáh íwíáhigehe. Itene ehweh kawerue sehgiówe éra iwíáh íwíáhigeheéra ite pagu pagunowe.

¹⁴Ínégá mirauraunsabé íre iwíáh íwíáhéna peh morá Sísaga miraúnsabe iwíáh íwíáhinauge. Sísá awankátaq táhpaweputionka mah marákóipéqté sánsánsábé néne iwíáhipeq aiq sutaugé. We putio tanáhráq íné moq pukuraunsabé mah marákóipéqté sánsá sehgieyabe íre nuwahbehre.

¹⁵Síú amurúruáh sánsánsábé íre iwíáh íwíáhorahi naneq mire. Síú íre amurúruáh sánsánsábé moq monserahnire. Peh Manikáne Awanka wehukéniné arupipeq kaweratéhra na aní úkinsabé minawé anotah iwíáh íwíáhorahi naneq mire. ¹⁶Manikánka mi iwíáh sehgió ké wene animárínsábé arutaboirena siru ukiq sitéhre. Mi ke aiq pútaq Ísara kahnáh móe.

¹⁷Mó kegá niru págege aintéhoéna ínégá Sísane arambehriu aní ména wene sánsá sehgiórauge. Mirauraunsabé mó kegá nubiq matowana ninonkataq náonabí kéhre.

¹⁸Néne iyahnabo animáríno, itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre. Ai q míre.

Épésa

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Épésa suwahpeq mó opéq mó opéue kosíwáhnorúwe. Anehe we Aroma suwahpeq karábúsiipéq míotaq wega mah pahsí sehira néna Tíkíkúsi awuwana wega Épésa suwahpeq Sísa tagariáh ké mewe móriuwe. Mah pahsí áwahewé Maniká tagariáh ké moke morá íwiáhue peh morá ké tahnsa míagehe teíre. Manikánka wene kaweq sansá sokigi ariuwe teíre. Weh ahre kawerue míageheéna teíre. Anehete éhwéhmé owainawa kiotaikorahúna ehwéh teíre.

Poraga Épésa suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Épésa suwahpeqte kéó, íné Poraga sehira nu pahsí sáhnsahwe tagahro. Ite Manikáne animarí méq Sísa Karáhéne sansá kawerue sehgiówe. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka we awahbeh sansánéna omaq intena eqmaq nuwowe. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukíq itehye.

Manikánka ite Sísa tagariona ke áhnte kaweq naneq náí náini ehwéhne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá Manikánsabe íwiáh íwiáh atone. Ite Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé Maniká Iteriboga ite págege aitankeheéna moke íópeqté kaweq naneq náí náinire. ⁴ Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq wereq Sísa Karáhéreqne animarí míageheéna omaq itowe. Wega tagehta q íre ahbabáq ke méq peh kaweqta q mía míageheéna omaq itowe.

⁵ Mah marákó marákó íre mirarotaq Manikánka itensabé anotahta q arutaboira néna we awahbeh sansánéna íwiáhue omaq itowe. Wega íwiáhéna, Sísa Karáhéga miraínaga wensabé aiq pútare ataneherao ke néne animarí úkigehe íwiáhuwe. ⁶ Wene arutaboiri ahnínkawágá miraúnsabe Manikánka anotahta q séhréh aitena wáh kaweraitowe. Minayabe Manikánsabe, Anotah aní móne ateq wenáwíq pankereq íwiáh íwiáh atone.

⁷ Sísa Karáhéga ite meirena itene ahbabáq kaweraitanieéna putiota q wene korahq tuwe. Wega miraúnsabe Manikánka anotahta q arutaboira itena itene ahbabáq sabi iuena insahwé aitowe. ⁸ Insahwé aitena anotahta q arutaboira itena itensabé, Ahtebia ánimarí méq tábúsoqme íwiáhoraho ke miáhro aitowe.

⁹ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka naho mirainauge ú iwíáh we awahbeh iwíáh íre teiasa peh amahnága teíre. ¹⁰ Awehraç tanáhráç sínaraç Manikánka moke miraú naneq-mari soruparankéhe. Moke íópeqté náneqkakákáç mah marákó marákóipéqté náneqkakákáç soruparena Sísá Karáhénsabe, Minawari moke wahnahnúno atankéhe.

¹¹ Manikánka moke wene arambehri pehipi íre miraia ebeqme tábúsoqme iwíáhéna anehe miraire. Miraue tábúsoqme iwíáhéna ite Sísá Karáhéreq méç wene animári míageheéna Manikánka iwíáhue omaç itowe. ¹² Ite Asiu kegá Sísansabé téh aiç pútare ateq wene sánsá sehgiune. Itega, Maniká téhrehnka inserahni aní ména págege aní míéhre ateq wensabé iwíáh iwíáh atageheéna ite omaç itowe.

¹³ Itega moç aiç pútaç ehwéhme ite kaweritahráhi ehwéh írátótaç Sísá Karáhénsabe aiç pútare atárówana Manikánka Wenawa iteba eqmataire. Manikánka, Sísansabé aiç pútare atéhra kebá Néníwa eqmaraníe únsabe wene kaweq anímári míageheéna Wenawa iteba eqmataire. ¹⁴ Manikáne Awanka itereç mía míai puaç Manikánka náiníe i naneq náinawire aiç tagarione. Wega kaweritárái puaç mókake weba mía míaéç moke kaweq naneq meyanehçmúne éç áwénunúne. Áwénunéç wensabé iwíáh iwíáh atone.

Poraga Épésa suwahpeqte keyábé púrerarito ehwéhne.

¹⁵ Ínéga írátíómé itega itene Wahnah Sísansabé aiç pútare ateq Maniká tagariáh keyábé irutaboírowe. Itega irutaboíro ehwéh irena ¹⁶ Manikánsabe kaweróne ata ataéna íre túbáh aguge. Púrerutaç itensabé niahrreraç matawéna ite éhweh Maniká Iteribo teawa teawanuge. ¹⁷ Itene Wahnah Sísá Karáhéne Manikánsabe púrerue kaweq iwíáh arito teawúge. Itega Manikáne sansá kawerue ahtebageheéna wensabé, Arene sánsá sokigi ario teawúge. Maniká Iteribo kiotaiki aní ména anotah tehrehnkakákáç aní míéhre.

¹⁸ Itega áwénunúna naneqme áhnte kaweq naneqme awaç miageheéna Manikánka ite omaç itowe. Minayabe kawerue tagariageheéna Manikánsabe, Itene irupipeqté íurá tagahro arito teawúge. ¹⁹ Itega Manikáne págege arámbéhrí íre agehgamarahráhuéne. Wensabé aiç pútare atona ke Manikánka anotahtaç págege aitena séhréh aita aitaire. Minayabe itega ahtebageheéna púreruge.

²⁰ Sísá Karáhé pukúwana Manikánka we iriwe oganúç atena págege atena íópeç wene ayah púpeç tútuue míahn atonserah ite moç págege aitena séhréh aita aitaire. ²¹ Sísá Karáhéga moke wahnah kereç anotah anímárinseq íópeqté kéné wahnah kereç págege kereç kiotaikire. Wenáwíqka moke mó ke

síwíq kiotaikire. Amahnágaákáq mókakeakáq wenáwíqka peh kiotaikinae.

²² Manikánka Sísansabé, Moke wahnahnúno atena moke íné tagariáh ké auráq matawé wahnahnarito atowe. ²³ Moke we tagariona ke Sísa Karáhéne anonka tahnsá mionana we itene iyahqno tahnsa míéhre. Wegá Maniká tagariona ke auráq matawéna wahnahnaitéhre. Wegá moke kéh náneq miraue náiena wahnahnire.

2

Manikánka ite iriwe oganúq itena Sísareq wahnahnoro aito ehwéhne.

¹ Menah itega Manikáne ehweh anterueq ahababáq aruqarurowe. Itene ahababáqka ite subiq sutairaq ite pusa ké tahnsa míarowe. ² Mi tanáhráq itega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá sehgieq owainawamariné wahnahne sánsá sehgirowe. Mi ahababáq wáhnáhnká moke Manikáne ehweh anterúáh ké aiq saiqnaríéhre.

³ Menah itega moq Manikáne ehweh anterúáh kégá ahababáro serahnuraune. Itene irupipeqte iuwahbeh iwíáhga aiq saiqnaríéh púaq itega irutaboiro sansánkákáq ite iuwahbeh iwíáhákáq sehgirowe. Mi sansámári sehgieq Manikánka ahababáq ke kamah aritahna naneq ite moq meyahráhuraune.

⁴⁻⁵ Itega wene ehweh anterutauna puana itene ahababáqka ite iubiq sutainsabé ite pusa ké tahnsa míaraune. Peh pusa ké tahnsa míaraunaraq Manikánka itensabé anotahta arutaboiraitena kaweraitena oganúq ítaráire. Oganúq ítaráinsabé Sísa Karáhéreq míá míáúne. Manikánka séhréh aitowaq Sísansabé aiq pútare atáráúnayabé ite kaweraitáráire. Peh morá Manikánka arutaboiraitéh sánsánká ite meirena kaweraitáráire.

⁶ Manikánka Sísa Karáhé iriwe oganúq atotaq ite moq wereq iriwe oganúq itena Sísa Karáhéreq íópeq tútuue wahnahnoro aitowe. ⁷ Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite iwíáhéna mi kawéq sánsá miraúwe. Manikánka árahinsabé miraúwo? Wegá ite ómi keyábé anotahta arutaboiraito sansa pahsuanieéna miraúwe. Mókake mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri mina aiq ahtebageheéna ite oganúq itena Sísa Karáhéreq íópeq tútuue wahnahnoro aitowe.

⁸ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárónsabé Manikánka ite anotahta arutaboiraitena ite meirena kaweraitáráire. Íre iteitega mirauronka kaweraitáráire. Írakaumo. Manikánka wáh kaweraitáráire. ⁹ Íre iteitega arambehriuronka kaweraitáráire. Minayabe iteíwíq íre pankerahráhowe. Írakaumo. Itega mirauronsabé íre iwíáh iwíáhorahowe. ¹⁰ Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite oganúq itena we

awahbeh arámbéhrí miraigeheéna omaq itena mi arámbéhrí kawerarowe.

Sísaga miraúnka ite morá ké tahnsa míone i ehwéhne.

¹¹ Ite íre Asiu ke peh nahnso ke miáhwe. Asiu kegá sene síú amurúruera ite tagéra, Síú íre amurúruáh ké wóe aítárowe. Ite nahnso ke méq Sísá íre tagariaro ke míaro tanáhráqsábé iwíáhoró. ¹² Mi tanáhráq itega Sísá Karáhé íre tagariarowe. Asiu kené naruo méq Manikánka mirainauge ú ehweh, wene omasa éhwéh íre írátówe. Itega mah marákóípéqté sánsá sehgieq Maniká Iteribo íre tagariarowe. Mókake Manikánka kaweraitanawire íwíáh íre urowe. ¹³ Ite wáhnaupéqté ké míarotaq Sísá Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowana wene korahqka insahwé aitowaq amahnága ite Sísareq mía míaéq íre wáhnaupéqté ké miáhwe.

¹⁴ Menah Asiu kegá nahnso keyábé, Iuwahriehre arítárowara nahnso kegá moq Asiu keyábé, Iuwahriehre arítárowe. Kuri ogirahrue kéhnserah Asiu kereq nahnso kereqne suwahrieh iwíáhgá kuri tahnsá ógíráhq kowana Sísá Karáhéga ómi itene ahbabáqsabe pukúnka mi kurí saweyuena iru ukiq itowe. ¹⁵ Sísaga miraúnsabe ite morá ké míonana Mósísiga sehgióro ú ehwehncá wehuke íre saiqnariahrahire. Sísaga miraúnka Asiu kereq nahnso kereq insahwé aitena itensabé, Ínéreq mía míaéq morá ké miáhro aitowe. ¹⁶ Wega itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe pukútaq itene iuwahrieh iwíáh kaqiuwena Asiu kereq nahnso kereq insahwé aitena Manikápa móitowe.

¹⁷ Menah Asiu ke Manikánseq wahtotaq míarowaq ite nahnso ke íre wahtotaq míarowe. Sísá Karáhéga séna insahwé aite ehweh ite nahnso kereq Asiu kereq iru ukire ehweh tei teinuraire. ¹⁸ Sísá Karáhéga nahnso kereq Asiu kereq kaweraitena Manikáne Awa iteba eqmaq áúwátáiraq ite Maniká Iteriboba kowíahrahúne.

Ite Manikáne nah tahnsa múne i ehwéhne.

¹⁹ Minayabe ite nahnso ke íre wáhnaupéqté ké miáhwe. Írakaumo. Ite peh Manikáne animarí méq wenkahnáh miáhwe. ²⁰ Ite Manikánka piéh náh tahnsa miáhwaq ite eqmaq iuwátái kereq Manikáne ehweh iraru kereq nahwiahnsanse tahnsá míonana Sísá Karáhé wahq tahnsa miéhre.

²¹ Abogéh awanká wahqtáq kawerue táhpawe kéhnserah ite Sísareq mía míaonehe. Manikánka piéh náh púana anotah nah kanae. Peh wewene kaweq nahne. ²² Manikánka itereq moke mó we tagaríáh kéreq moraráq sorupaitaráiraq ite wene kaweq nah míone. Wereq Wenawanseqka mi nahupéq mía míaóye.

3

Poraga Sísa éhweh nahnsó ke koreriu ehwéhne.

¹ Íné Pora Sísa Karáhéne arambehriu anínéna ite nahnsó ke séhréh aitaráunsabé mó kegá karábúsiipéq móíntárówe. ² Manikánka ite nahnsó ke séhréh aitankeheéna wega ínénsabe arutaboiraintena omaq intena, Kosíwáhnorúno aintaráime irátówe. ³ Asiu kereq nahnsó kereq morá ké úké ehwehmé nahomé kopípéq kowe. Menah Manikánka mi ehwéh teniátáirana minayabe métáq mah pahsíipéq pehgáriq ehwéh sehiranue aiq teiewóge.

⁴ Sísa Karáhéga Asiu kereq nahnsó kereqsabé miraináú arámbéhrí nahomé kopípéq kowaq itega néne pehgáriq ehwéh kawerue sáhnshírataq íné Poraga Sísa Karáhéga miraú arambehri aiq kawerue ahtebehre íwiáhigehe. ⁵ Naho Manikánka mi kopéqté éhwéh wehuke íre teiasa peh amahnága Manikáne Awanka mi iwíáh aitéhraq Manikánka eqmaro kereq wene ehweh irare kereqka irone.

⁶ Naho kopípéq ko ehwéhme pahsuqme teiníboq íráhro. Amahnága Manikánka íre peh morá Asiu ke kaweraitéhre. Sísa Karáhé éhweh ireq wensabé aiq pútare atona kewé Manikánka moke kaweraitéhre. Moke kaweraitéh púaq Sísansabé aiq pútare atona kewé nahnsó kereq Asiu kereq peh morá ké míone. Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánka náinie i naneqmarí ite ómi morábí awaq mianéhe.

⁷ Manikánka ínénsabe arutaboiraintena omaq intena, Mah kawéq éhwéh kosíwáhnorúno aintowe. Mi arámbéhrí kawerue mirainkeheéna Manikánka págege aintena séhréh ainta aintaraire. ⁸ Moke Manikáne arambehrio kegá íné kiotaikowana Manikánka ínénsabe arutaboiraintena séhréh aintéhre. Íre ínénéga kaweq arámbéhríuraunka Manikánka o arámbéhrí níátáire. Írakaumo. Wewega iwíáhéna ínénsabe, Sísa Karáhé éhweh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. Sísawe áhnte matiéh ání míéhra na mina matiéh náneqme íre sáhnshoráhire.

⁹ Manikánka moke ménsámehnsánkakaq wehukeakáq mirarena wega mirainauge ú iwíáh naho íre teiasa peh kopípéq kowe. Peh kopípéq kowana amahnága wehukega wene iwíáh ahtebageheéna kosíwáhnorúno aintáraire. ¹⁰ Naho Manikáne iwíáh peh kopípéq kowara amahnága ite Asiu kereq nahnsó kereqka moraráq momiwíue wensabé iwíáh iwíáhúne. Iwíáh iwíáhúnara íopeqté anotáh anímárinseq mibeqté wáhnáh kéreqka ite tagéra Manikáne ahtebia iwíáh ahtebéra iwíáh iwíáhigehe.

¹¹ Manikánka naho iwíáhéna, Mókake Sísa Karáhéga miraina arámbéhrígá wensabé aiq pútare atáh kewé Asiu kereq nahnsó kereq peh morá ké míagehe úwe. Amahnága mi arámbéhrí

aiq parabarúehre. ¹² Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaúne. Mía míaúnayabé we Maniká miéhraheqte áh púana Manikánsabe íre áhrea wensabé itene iwíáh teawa teawanúne. ¹³ Amahnága teiúmé ite séhréh aitónsabé mó kegá níwioqnahnsabé iwíáh kikíriyeho. Minayabe ireq túbáh agiyehboq ite séhréh aitó púaq Sísaane sánsá kawerue sehgióro.

Épésa kegá Sísaane sánsá kawerue sehgihehéna Poraga púrerarito ehwéhne.

¹⁴ Manikánka áhnte miraurai naneqsabé iwíáhéna nirehunseraráq ména Maniká Iteribonsabé iwíáh iwíáhéna púreruge. ¹⁵ Maniká Iteribowe moke Sísansabé aiq pútare atáh kéné Sibowá miéhre. We mah marákóipéqté kéreq íópeq poko kereqne Iteribo miéhre. Wegá ite moke íwíraitéhre.

¹⁶ Manikámé áhnte kaweq naneq matíéhre. Minayabe ínégá wensabé, Arenawanka ite séhréh aítana págege aítankehéna púreruge. ¹⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáh púana wegá itene irupipeq mía máire.

Awanká ánúqka marakóipeq íre wahto túrana mi awánká págegeue kéhnserah itega mó keyábé irutaboírirtaq Sísaane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgoráhowe. ¹⁸ Sísa Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboírítéhre. Wegá íre pehgárita q arutaboíríténa peh anotahtaq arutaboírítéhre. Itereq moke mó Maniká tagaríáh kéreqka minayabe ahtebagehéna itensabé púreruge. ¹⁹ Wegá arutaboírítéh sánsámé anotah sánsá púaq minayabe itega íre moke ahtebahrahúne. Mi sánsánkákáq wene moke mó sánsánkákáq ahtebagehéna itensabé púreruge.

²⁰ Manikánka págegeue séhréh aítana áhnte miraorahire. Wegá miraorahinka itega iwíáhue púrerona naneq kiotaikire. ²¹ Sísa Karáhéga miraúnsabe ite we tagariona kegá momiwíéq amahnágaákáq mókakeakáq ahriahri Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheqmúne. Aiq míre.

4

Ite Maniká tagariona ke Sísa Karáhéne anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹ Íné Poraga itene Wahnahne arambehri miraauraunsabé karábúsiipéq móintárowana mahtaq míónsabé néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite omaq itena kaweritáráinsabé we awahbeh sánsá tábúsoqme sehgióro. ² Píribahri ke miéhboq ahriahri peh uwaresa ké méq pehwehrue miáhro. Wensabé wensabé arutaboírég we séhréh atéhoró. ³ Manikáne

Awanka iru ukiq ítéhnshábé mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró.

⁴ Manikánka omaq itowaq minayabe, Mókake moráráq kaweqtapéq awaq mianéhe iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé ite peh morá ké úkuraune. Manikáne Awame peh morá áníne.

⁵ Itene Wahnah moq peh morá áníne. Wensabé aiq pútare ate sansa moq peh morá sánsáne. Wenáwírue wání meona sansá peh moráe. ⁶ Manikámé peh morá áníne. We mah kehiná kéhínáné Iteribo ména itetaq moke wahnahnéna ite miónarabeq arambehriéna moke itene irupipeq miéhre.

⁷ Sísa Karáhéga wene arambehriraq ite sainsúéhnserah itega kawerue miraigeheéna wega ite mó aní mó anínue íopeqté náneq náiena págege aitéhre. ⁸ Minayabe Manikáne ehwehka mahraréna,

Wega íopeq kiutaq áhnte saiqnarito ke meriqmena mórítina wehuke wene arambehriraq sainsuena íopeqté náneq náriena págege aritéhre ire. *(Buk Song 68.18)*

⁹ Íopeq kiu ehweh áwahewé Sísa Karáhéga íre peh íopeq kiuwe sokigi aíre. Írakaumo. Téhwe we marakóipeq tumíowe.

¹⁰ Marakóipeq tumío anínká iriwe ména íopeq kiwéna moke íopeqkákáq mah marákó márakóákáq wahnahninieéna kiuwe.

¹¹ Sísa Karáhéga wene arambehri sainsúéhre. Wega mó keyábé, Eqmaro kene arambehri miraoro aitena mó keyábé, Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pahsúáh ké miáhro aitena mó keyábé, Nahnsó ke suwahpeq Manikáne ehweh koreri sererínoro aitena mó keyábé, Íné tagariáh kéráq wahnahné arámbéhríoro aitena mó keyábé, Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhríráq ítéhre. ¹² Ite Maniká tagariáh kégá Sísa Karáhéne arambehri kawerue miraigehe aitéhre. Sísa Karáhé tagariáh ké págege aitena kaweqtaq mía míaiageheéna wega mi arámbéhríwáritáq wahnah ke sainsúéhre.

¹³ Ite Sísa tagariona ke wene sánsá ahtebéq moráráq kawerue sehgiageheéna wega mi arámbéhríwáritáq wahnah ke sainsúéhre. Sípane arambehriwarítáq wahnah kégá séhréh aitéhrataq moke ite Maniká tagariona ke morá ké méq anonani tahnsa míone. Anonani tahnsa méq wenahni Sísa Karáhéne sansá kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgiageheqmúne.

¹⁴ Wene sánsá tábúsoqme sehgiónaraq káriq anínká áhwára áhwára inserahni sansá íre oneheqmúne. Mi tanáhráq múguwahgu sansá íre sehgiagehe. Mó kégá péhe éhwéh íwáhnorirataq sensabé íre aiq pútare aritanehe. ¹⁵ Itega péhe éhwéh pehragéq mó keyábé írutaboiréq aiq pútaq ehweh pehwehrue irarero. Áhwára áhwára sansá sueq Sísa Karáhéne

sansá tábúsoqme sehgiõnehqumúne. We itene iyahqno tahnsa míéhraq ite wene anonka tahnsá míone.

16 Wehukeníne arupipeqté iwíáhgá wene aigará, ayahnkara, aura mó arámbéhrí mó arámbéhríue sainsúéhnserah Sísaga ite wene arambéhriúna ke mó arámbéhrírâq mó arámbéhrírârué saiiúwéhre. Wegâ saiiúwéh arámbéhríúnayabé ite wene anonka tahnsánue kaweqtaq míone. Wegâ saiiúwéh arámbéhrí tábúsoqme sehgiónaraq we séhréh atéhonehe. Wensabé wensabé irutaboírêq iteite we séhréh atéhúnaga ite Sísane anonka kaweqtaq méq anonúkúne.

Ahbabâq kega mirao serahniyehboq kawerurero i ehwéhne.

17 Itene Wahnahne sânsá págegeue teiníboq írátíáhro. Maniká íre tagaríáh náhnsó kégâ mirao serahniyeho. Segâ peh ahbabâq iwíáhéra 18 sirupipeq sunkíkírirara íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Se múguwahguéra saiyoo puara Manikánka oganúq sitahráhi sansá íre ahtebahwe.

19 Segâ kaweq sansá suera ahbabâq aruqarurowe. Segâ íre mirao naneq sansá pehipi miraéra minayabe íre siyehitehre. Segâ mirao serahniyehboq kawerurero.

20-21 Segâ mirao sansámé íre Sísâ Karáhéne sansáne. Ite Sísane sânsá ahtebarotaq mi ahbabâq sânsá íre ahtebarowe. Itega Sísâ Karáhé éhwéh íreq kéranehequmúne iwíáhowaq ínereq mó kereqka wene aiq pútaq sansá íwáhnoruraune. 22 Itene irupipeqté áhbábâq iwíáhgá íre kaweq naneqmarínsábé arutaboírowana menah saiqnariarairaq ahbabâq sansa sehgirowe. Amahnága itene irupipeqté áhbábâq iwíáh súáhro.

23 Itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq peh kaweq sansánsábé iwíáhoro. Manikánka kaweqtaq ména iwíáhinserahnoro. 24 Miraéq tábúsoqme iwíáhéq Maniká awahbeh sansá sehgieq kaweqtaq mía míaoro.

Abiahnsaninaraq apubúue parabaruo i ehwéhne.

25 Ite Sísâ Karáhéne anímárí méq peh morá káhnáh míáh púaq péhe éhwéh irariyehboq peh aiq pútaq ehwéh irarero. 26 Mó anínsábé aru págegeue abiahnsanéq ahbabáryehboq apubúue parabarúáhro. Abiahnsanónawe ío tupekínaraq abiahnsa peh kehnehboq apubúue parabarúáhro. 27 Owainawanka iteba séna ahbabâq íúgi ínehboq abiahnsanirataq apubúue parabarúáhro.

28 Menah aebóuro kegâ mókake mó aebóiyehboq ápeq meyagéhboq arambéhrioro. Tabonah ke nárieq séhréh arítaneheéq arambéhrioro.

29 Ahbabáratahráhi ehwéh irariyehboq peh morá séhréh atahráhi ehwéh irarero. Séhréh atahráhi ehwéh irarinaraq íréhra kegâ tábúsoqme iwíáhéra kaweqtaq míagehe.

³⁰ Abehq éhwéh irarirataq Manikáne Awane aru págege agíneho. Manikáne Awanka iteba mía míai puag ite wene animárí mionana Sísaga tuina tanáhráq ite airaiq kawerai-tankéhe.

³¹ Teiéna sansámé súáhro. Abiahnsame, áyátéwé, taonsahwé, tobeh ehwehmé, éhruru ehwéhmé, ahbabáq atewé, moke mi sansámáří súáhro. ³² Mi ahbabáq sánsámáří sueq mó keyábé irutaboírég we séhréh atéhoro. Sísá Karáhéga miraúnsabe Maniká Iteriboga itene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matíéhre. Mina inserah mó anínká are ahbabáratahna mi ahbabáq íre iwíáhue ahreraq matiahno.

5

Wensabé wensabé irutaboírég we séhréh atéhoro i ehwéhne.

¹ Ite Manikáne arutaboiri animáří mionayabé we awahbeh sansá sehgióro. ² Naho Asiu kegá Maniká titiratówana kaweq kunkúni naneq mire éna kawerowe aritowe. Segá titiratówana Manikánka, Kawerowe aritonserah Sísá Karáhé ite kawerai-tanieéna pukúwana Manikánka wensabé, kaweróne atowe. Sísaga pukútaq itensabé anotahtaq arutaboírúnserah itewe moq wensabé wensabé irutaboírég we séhréh atéhoro.

³ Itewe Manikáne animáří míáh púaq ahbabáq sansa miraome íre ábérehre. Mó aniné weh ahre abariéwé, íre kaweq sansámé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime pehragahro. Ite Manikáne animáří míáh púaq minawarinsábé íre ehwehno. ⁴ Ehbome, múguwahgu ehwéhmé, ogie ehwéhmé pehragahro. Minawari íre ábéreh sansáne. Írakaumo. Moke ahbabáq pehragéq peh Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh atáhro.

⁵ Ménsámehnsánsabe arutaboiri animé owainawansabé titiratéh aní tahnsane. Minayabe ménsámehnsánsabe arutaboiro kewé, mó aniné weh ahre abario kewé, íre kaweq sansá mira aruqaruro kewé Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka wahnah wahnahnóyarebeq íre kioráhowe. Minayabe ahtebahro.

Peh téhrehrebeqte kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁶ Manikánka mi sansáno ke íre kamah arinkéhe eme péhe éhwéhnowe. Sene múguwahgu ehwéhnsábé aiq pútare aritéhboq kawerurero. Manikánka mi ahbabáq sánsáno ke, wene ehweh íre sehgiro ke anotahtaq kamah arinkéhe. ⁷ Minayabe mi ahbabáq sánsáno kereq íre míáhro. Sene ahbabáq insoqitéhboq sereq íre míáhro.

⁸ Menah itewe mi ahbabáro ke tahnsanéq sunkíkírirabeq míarowe. Amahnága itene Wahnahne animáří míáh púaq téhrehrebeq míáhwe. Ite téhrehrebeq míáh púaq sunkíkírirabeqte sánsá pehragéq peh morá téhrehrebeqte káwéq sánsánoro.

⁹Téhrehabeqte sánsá sehgiro kegá kaweq sansánéra tábúsoqme arámbéhríera aiq pútaq ehwéh irarewe. ¹⁰Itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹¹Sunkíkírirabeqte áhbábáq sánsáno kereq íre méq peh sene ahbabáq pahsúáhro. Sene ahbabáq sansanká kaweq naneq íre áhwárahahire. ¹²Sega kopípéq mirao sansámé niyehiteh sansá púana minayabe móme íre irarinie.

¹³Téhrehnka moke sansá áwahe sokigi ainieéna ábóraq marahráhire. ¹⁴Téhrehnka moke sansá áwahe ábórararuahna puana mó íre kopéq suahráhire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sugahna aníno, irigúno. Pusa ké miáhrabeqte iriwe miáhno. Iriwe miéhrationmé Sísá Karáhéga téhrehme kaweq sansámé sokigi ainkéhe ire. (Aisaia 26.19)

Píah nahnsabé múguwahgu agéra ahbabáq aitahráhi sansáne i ehwéhne.

¹⁵Itega sehgió sánsá kawerue auráq matiáhro. Múguwahgu kegá onserahniyehboq peh ahtebia ké tahnsanue miáhro.

¹⁶Mah tanáhráq pehipi sotaikínehboq ahriahri Manikáne arambehri miraoro. Mah tanáhráq íre kaweq tanáhráq púaq kawerue arambehrioro. ¹⁷Múguwahgu sansániyehboq itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹⁸Píah nahnsabé múguwahgu iyeho. Ahqáho. Mi sansánká ahbabáq aitahráhire. Manikáne Awanka itene sánsá moke wahnahninkehboq teaweq, Nirupipeq mía míaé auráq íntáriáhno teawéro.

¹⁹Itereq mó Sísá tagariáh kéreq moraráq méq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atanéhboq Sísansabé iwíáh iwíáh igónkónoro. Moke Púkuipéqté igónkómé momiwíorabeqte igónkómé Manikáne Awanka iwíáh aitárai igónkómé wensabé iwíáh iwíáhoró. Itene irupipeq eyoyóue igonkónéq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáhoró. ²⁰Ahriahri Maniká Iteribonsabé moke mó naneqsabé, Kaweróne atáho. Itene Wahnah Sísá Karáhé áwírué kaweróne atáho.

Ahrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

²¹Itega Sísá Karáhénsabe irutaboírég áhteno puq morání moránínue Sísá tagariáh kéné ehweh ireq sehgióro.

²²Ahrerono, Sísá itene Wahnahne ehweh kawerue sehgiónserah iteruwehqsone ehweh moq kawerue sehgióro.

²³Sísá Karáhéga we tagariáh kéréq wahnahninserah awehkawagá wene ahrreraq wahnahninkehe. Sísá Karáhéga ite kaweraitéhnsabé ite we tagariona ke wene anonka tahnsá úkue míone. ²⁴Minayabe ite Sísá tagariona kegá wene ehweh

kawerue sehgiunanserah ahrreronká iteruwehq̄sone ehweh kawerue sehgióro.

Weho, itene ahrreronsábé irutaboirono i ehwéhne.

²⁵ Sísá Karáhéga ite we tagariona ke arutaboiraitea ite kaweraitanieéna pukúwe. Weho, Sísaga itensabé arutaboiraitea itene ahrreronsábé moq̄ irutaboirono. ²⁶ Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwaq̄ wene kaweq̄ ehwéh írátáúnaga kaweq̄taq̄ méq̄ wání meraune. Mirauraunayabé amahnága kaweq̄taq̄ míahrahúne. ²⁷ Ite we tagariona ke íre ahbabária peh kaweq̄taq̄ mía míageheéna Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwe.

²⁸ Wehga wene anonka arutaboiraitea kawerue wahnahninserirah wene ahreyabé moq̄ arutaboiraitea wahnahninkehe. Wene ahreyabé arutaboiraitea wehga wewensabé moq̄ arutaboiraitea. ²⁹ Wehukénká wewene anonkansabé, Nuwahriehre íwíáh íre iwíáhire. Wewene anonkansabé arutaboiraitea kawerue wahnahnéna táhutahurire. Ite Sísá tagariona ke wene animáři púana wega ite kawerue wahnahnaitéhre. ³⁰ Ite Sísá Karáhéne anonka tahnsá púana wega wahnahnaitéhre. ³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wehga wenanoibone nahtapeq̄ suena wene ahrrereq̄ mía míainkehe. Se morá ání tahnsanue míagehe ire. (*Stat 2.24*)

³² Mi ehwéhknká íre peh morá weh ahreyabé irarire. Mi ehwéhknká Sísá Karáhéreq̄ we tagariona kereqsabé moq̄ irarire. ³³ Weho, morá ání tahnsanue míagehe irarinsabé arerene anonkansabé arutaboiraitea kawerue wahnahnónanserah arene ahreyabé moq̄ arutaboiraitea. Ahrega wenawehq̄ne ehweh kaweruwe irena wensabé iwíáh íwíáhinkehe.

6

Iteinoibone ehweh íráhro i ehwéhne.

¹ Animářiino, iteinoibone ehweh íráhro. Itene Wahnahnka sene ehweh íráhro aitéhnsábé mina aiq̄ kaweq̄ sansáne.

²⁻³ Manikánka sehgióro ú ehwehnká mahraréna,

Iteinoibonsabé iwíáh íwíáhoro. Mirairataq̄ kaweq̄taq̄ méq̄ mah marákóráq̄ ore orení uragéhe ire. (*Lo 5.16*)

Wega sehgióro ú ehweh irarútaq̄ wega mah omásá éhwéh téh irarúwe.

Itene animáři tábúsoqme síwáhnororo i ehwéhne.

⁴ Sibowáreho, itene animáriinsábé áhnte ehwéh aruqarurónka siwahsoreqsirara sega itensabé abiahnsa aitagéhe. Minayabe mí sansá sueq̄ itene animáriínká itene Wahnahne sánsá kawerue ahtebagehboq̄ tábúsoqme síwáhnororo.

Itene Wahnahne ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁵ Mó kené arambehriraq saiqnariáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhmáínsábé áhtenéq sene ehweh kawerue sehgióro. Sene arambehriraq taoraho iyehboq Sísa Karáhéne arambehri kawerue miraonserah sene arambehri moq miraoro. ⁶ Íre peh morá sega tagehrataq kawerue arambehrioro. Írakaumo. Segá íre míéh rataqkákáq kawerue arambehrioro. Ite Sísa Karáhéne arambehrio ke púaq moke mirao arámbéhrí kawerue arambehrioro. Minawé Maniká Iteribo awahbeh sansáne.

⁷ Itene marakóipeqté wáhnáhné arambehri miraotaq íre peh morá sene arambehri miraowe. Mi arámbéhríwé Sísa itene Wahnahne arambehri úkire. ⁸ Minayabe mi arámbéhríirataq iru eyoyóue kawerue arambehrioro. Sísa itene Wahnahka moke kaweq arámbéhrío ke ápeq náinkéhe. Arambehri saiqnariáh kéreq sene arambehriyabé móne méyáh kéreq peh morá íwiáhéna mókake ápeq náinkéhe.

⁹ Arambehriraq wahnahno keo, iteba arambehrio keyábé peh kaweq sansánoro. Anotah ehwéh arítéhboq itene ehweh kawerue sehgirataq itega se pehwehrue arítáhro. Itereq sereqne íopeqté Wáhnáhnká íre mó iwíáh mó iwíáhire. Wega moke wehukeyabé peh morá íwíáhi puaq minayabe ahrreraq matawéq kawerurero.

Sísa tagariáh kégá owainawamarínseq ebehúne i ehwéhne.

¹⁰ Ínéga parabaruanau ehwéh íráhro. Itene Wahnahme ayahnsa kira anínéna págegeue mía míaire. Ite moq mina tahnsa míaneheéq wega séhréh aitéhnsábé weba wahtotaq mía míaéq págegeue mía míaoro. ¹¹ Owainawanka ahbabáq aitehnehboq itega kaweqtaq míaneheéq Manikánka náí íq, póriáh, téhnké sokahue míáhro.

¹² Íre wehukereq ebehúne. Írakaumo. Owainawamarínseq sene wahnahmarínseq sunkíkírirabeqte wáhnáhnseq áhnte íopeqté áhbábáq kéreq ebehúne. ¹³ Minayabe Manikánka náí íq, póriáh, téhnké sokahue míáhro. Mirairataq owainawamarínká iteba siraq ebehirataq sega ite íre iuboráhowaq peh págegeue méq ebehorahowe. Ebeh parabarueq págegeue míahrahowe.

Owainawanseq ebehúna naneqsabé pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Owainawanseq kawerue ebehoneheéq teiú naneqmarí sokah sokahue míáhro. Aiq pútaq ehwéh irareme itene árétí tahnsáne. Kaweqtaq mía míaéwé káhpahraté miraia síótí tahnsane. ¹⁵ Manikáne kaweq ehwéh insahwé aite ehwéh teríémé itene igárápité súú tahnsáne.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare atewé itene tehnke tahnsane. Mi tehnké mararaq pentabehrataq owainawane poriahga íre

séuqmianae. ¹⁷ Manikánka aiq kaweraitéhmé itene págege ayáhúq tahnsane. Manikáne púkuipéqté éhwéhmé itene poka tahnsane. Mi ehwéh irarirataq Manikáne Awanka séhréh aitanae. ¹⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitahna naneqsabé ahri-ahri púreroro. Mó naneq mó naneqsabé iwíáhue púreroro. Kawerue púreroneheéq túbáh agiyehboq áwéh panantágínaq tagéq moke Maniká tagariáh keyábé púreroro.

¹⁹ Ínénsabe moq púreraintáhiro. Íné íre áhreia Manikáne kaweq ehwéh peh kawerue pahsuaníboq Manikánsabe, Íné págege ate séhréh ato ue teawéro. ²⁰ Íné Manikáne ehweh koreri terinu aní múge. Teri terinunsabé mó kegá karábúsiipéq móintáhwe. Kaweq ehwéh págegeue teri teriné sansamé kaweq sansáne. Ínéga íre áhreia peh tábúsoqme mirainiboq púreraintáhiro.

Poraga Manikánsabe mi ke moke kawerarito ú ehwehne.

²¹ Itene iruí iyáhnábó aní wenáwíq Tíkíkúsie. Wegá itene Wahnahne arambehri kawerue mira aruqarurire. Wegá íné éhweh teinkeheéna iteba eqmaróge. ²² Ínéwé árahue míéhre iwíáhoo? Íné aneq arámbéhríre iwíáhoo? Íné éhweh Tíkíkásaga moke teiena itene irupipeq eyoyó aitankéhe.

²³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka itene iru ukiq itehye. Itega kawerue aiq pútare ariteq mó keyábé irutaboirigeheéta séhréh aitehye. ²⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe anotahtaq irutaboiro kewé Manikánka séhréh aitéhre.

Pírípái

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírípái suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mibeqté keyábé anotahtaq arutaboirena mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsípéq wega mó naneq mó naneq ehwéh sehiranéna sega Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgeheéna mah pahsí sehiranúwe. Sega mótaq mótarue Pora móne náuwana wega sensabé kawerowe aritowe. Wega sensabé, Ahriahri iru eyoyóéq iwíáh iwíáhoru úwe.

Poraga Pírípái suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Pírípái suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Moke Sísá Karáhéne animárinseq wahnahno kereq séhréh arító kéro, mah pahsí kawerue tagahro. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Pírípái ke púrerarito ehwéhne.

³ Itensabé niahreq kéhtáq ahriahri Maniká Iteribonsabé kaweróne atena iwíáh iwíáh atóge. ⁴ Itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁵ Ínéga Sísane kaweq ehwéh téh teíátáutaqkákáq amahnágaákáq séhréh aintáhwe. Séhréh aintáh púana itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁶ Íné aiq tagaríomé Maniká Iteriboga itene irupipeq kaweq arámbéhrí áhwárraire. Mi arámbéhrí íre túbáh agia Sísá Karáhé tuinagake Manikánka parabaruanawire.

⁷ Manikánka Sísane kaweq ehwéh koreri terinúno urairana tábúsoqme koreri terinuraage. Sísane kaweq sansánsábé ehweho kereq moq teri terinuraage. Teri terinurautaqkákáq amahnága karábúsiipéq míótáqkákáq mi arámbéhrí mirainkeheéq itega náni náninéq séhréh aintáhwe. Minayabe itensabé ahriahri nirutaboiritóge. Mira iwíáh aítomé aiq tábúsoqme iwíáhuge. ⁸ Manikánka aiq tagaríéhmé Sísá Karáhéga itensabé arutaboiritena íné mira iwíáh aintéh púana ínéga itensabé moq nirutaboiritóge.

⁹ Itega mó keyábé anotahtaq irutaboiritageheéna itensabé púreraitóge. Irutaboireq ahtebia ké tábúsoqme iwíáho ke míageheéna itensabé púreraitóge. ¹⁰ Mina tahnsa ké míéhtrataq ite peh kaweq sansá omaq itahráhire. Peh kaweq sansá omaq itahráhinsabé mirairataq Sísá Karáhé tuinagake ite íre ahbabáq ke méq peh kaweqtaq míagehe. ¹¹ Sísá Karáhéga

séhréh aitahnaga ite peh kaweq ke míagehe. Ite tagehra kegá Maniká Iteribo áwíq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Pora karábúsiipéq míó ehwehne.

¹² Néne iyahnabo anímáríno, mah ehwéh iragéhboq kawerue írátíáhro. Ínéga Sísa Karáhéne arambehri mirauraunsabé saiqnaintera karábúsiipéq íntárówe. Íntáróme sega kaweq ehwéhmé íre saiqnariahrahowe. Írakaumo. Segá íné karábúsiipéq íntárónka kaweq ehwéh íre saiqnaruto puana peh págegeue abae aguraire. ¹³ Minawé moke mahtaqté wáhnáhné sóntía kereq mó kereqka tagaríáhwe. ¹⁴ Íné karábúsiipéq míónsábé kaweq ehwéh abae agurairara áhnte Sísa tagaríáh kegá íráhwe. Íráhwana itene Wahnahnka séhréh arítéhrrara sega moq íre áhreia Manikáne ehweh pahsúáhwe.

¹⁵ Táhmaro kegá néne arambehri tagéra, Ite moq anotah anímárí míaneheqmúne iwíáhéra Sísa Karáhé éhweh teri terinowe. Mó kegá peh kawerue iwíáhéra mi ehwéh teri terinowe. ¹⁶ Ínéga Sísa Karáhé éhweh pahsutaunsabé karábúsiipéq móíntárówe. Minawé kaweq kegá tagéra ínénsabe sirutaboírera Sísa éhweh teri terinowe.

¹⁷ Íre kaweq iwíáho kegá sensiwíq pankeranehe iwíáhéra, Amahnága Pora karábúsiipéq míéhnsábé we kamah aweneheéq Sísa éhweh teri terinonehe ewe. ¹⁸ Minayabe abiahn-sanugo? Írakaumo. Nirupipeq eyoyóire. Mó terié ké kaweq iwíáhowara mó terié ké íre kaweq iwíáhowe. Moke sega Sísa Karáhé éhweh teri terinonsabé nirupipeq eyoyóire.

Poraga Sísa req méyabe awahbó ehwehne.

¹⁹ Itega ínénsabe púreraintáhnká Sísa Karáhéne Awanka séhréh aintéhrrana karábúsiipéqté pugeq nuwagéhe iwíáhuge. Mira iwíáhunka nirupipeq eyoyóire. ²⁰ Mókakeakáq peh eyoyóinae. Wegá níátái arámbéhrí kawerue mirainieéna anotah nirútábóíruge. Niyehitegurégúonehoéna mi arámbéhríyábé kawerue mirainauge. Íné íre áhreia peh ahriahri Sísa Karáhé éhweh teri terinuraunserah amahnágaákáq pahsuqme terieyabe nuwahbehre. Miraonaraq oga míanabu pukinabugapómo néne arambehri tagehra kegá Sísa Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

²¹ Íné oga míó tánáhráq peh Sísa Karáhéreq mía míainie. Íné pukonaraq weba mía míaonawe anotah kawerinawire. ²² Íné mah marákóipéq oga míáhnaraq mó kaweq arámbéhríéna áhnte ke séhréh aritahráhuge. Minayabe anerininkono? Íre tagaríoge. ²³ Anerininkono iwíáhéna téhtaré iwíáhuge. Niru

eyoyói sansámé néne ninonka suena Sísaba pokéyabe nuwah-behre íwíáhuge. Sísaba pokéyabe níranawe ²⁴peh mahtaḡ ména ite séhréh aitahráhuge íwíáhuge.

²⁵Ite séhréh aitahráhuge tagarío púana mahtaḡ ména ite séhréh aitanauge. Ínéga ite séhréh aitáhnaga ite Sísane sánsá ambubu atíéhra puana itene irupipeḡ eyoyóinae. ²⁶Ínéga iteba konaraḡ íné tagéḡ Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Itene naruoga íwíoqnah ehwéhne.

²⁷Anotah ehwéh teiníboḡ írátíáhro. Sísá Karáhéne kaweq ehwéh tábúsoqme sehḡíoro. Sehḡirataḡ itega peh morá iwíáhue kaweqtaḡ mía míaigehe. Kaweqtaḡ mía míaéḡ moráénue Sísane sánsá ambubu atawéḡ wene ehweh teri terinigehe. Mirairataḡ iteba konaraḡpópoḡ mahtaḡ míáhnaraḡpópoḡ ite kaweqtaḡ mía míaohwéh iraníe. ²⁸Itene naruoyabé íre áhreo. Sensabé íre áhreirataḡ itene naruoga mina tagéra iwíáhéra, Ite pukoneheqmúne. Peh moró Manikánka Pírípái suwahpeḡte ké séhréh aritéhnsabé kaweqtaḡ míaneheqmóe siahtebagehe.

²⁹Manikánka itensabé, Sísansabé aiḡ pútare atáhro éna néne arambehri miraoro. Miraéḡ wenáwíḡ pankeréhrataḡmé itensabé suwahrieh kegá íwíoqnagehe ire. ³⁰Menah ínéga Sísane arambehri mirauraunsabé níwíoqnarowaḡ tagarowe. Amahnáḡaákáḡ Sísane arambehri miraunsabé mó kegá níwíoqnah ehwéh itega íráhwe. Itereḡ ínéreḡka ahbabáḡ saiqnarueḡ peh morá árámbéhriúne. Minayabe Sísane ehwehnsabé suwahrieh kegá íwíoqnahwe.

2

Moráénue séhréh atéhorohwéhne.

¹Itega Sísá Karáhéreq mía míaowana aiḡ págege aitehro? Wega itensabé arutaboiraítéhnsabé itene irupipeḡ eyoyóiro? Itereḡ Manikáne Awanseḡka moráénoo? Itega mó ke séhréh ariteḡ sensabé irutaboiroo? ²Kowe irataḡ moráénoro. Mó keyabé irutaboiraiteḡ wensabé wensabé arutaboiraítéhorohwéhne. Peh morá iwíáhue míáhro. Ite mi ehwéh sehḡiranka nirupipeḡ eyoyóinkehe.

³Itene arambehri mirairataḡ peh iteitensabé iwíáh iwíáhiyehohwéhne. Ite mó ke kiotaikuna ke úne iwíáhiyehboḡ íre píribahriorohwéhne. Írakaumo. Mó kegá ite kiotaikowe iwíáhéḡ uwaresa ké míáhro. ⁴Íre peh morá iteitene arambehriyabé auráḡ matíáhro. Itene iyahnabone náneḡ moḡ iwíáhue séhréh arítáhro.

Sísaga, Íné anotah aní múge íre ú púana Manikánka wenáwíḡ pankero ehwéhne.

⁵ Sísá Karáhéga iwíáhúnserahnoro. ⁶ Wereq Manikánseq senahnáéra monseráhnuye. Minayabe Sísaga, Íné Nánibo miéhrapeq peh we tahnsá anotah Wahnáh ání míanauge iwíáhuwo? Írakaumo. ⁷ Ite kaweraitanieéna Wenabo miéhrapeq íópeq suena wehukení úkéna arambehri aní tahnsa úkúwe.

⁸ We wehukení úkéna mah marákóipéq míotaq íre píribahri anínéna peh Wenabo awahbeh sansá ahriahri tábúsoqme miraúwe. Miraúnsabe awankátaq táhpague putiowe. ⁹ Minayabe Manikánka Sísá iriatena wega wahnahnirabeq móatowe. Móatena anotah aní míahno ato puana wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire.

¹⁰ Minayabe moke íópeqté kéreq mah marákó marákóipéqté kéreq iraipéqté kéreqka sirehunseraráq méra Sísá áwíq pankeragéhe. ¹¹ Pankerera, Sísá Karáhé aiq pútaq anotah Wahnáh míre pahsuqme irarigehe. Irariranka Maniká Iteribo áwíq pankeragéhe.

Kaweqtaq méq eyoyóue arambehrioro i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímárinó, iteba míarautaq néne ehwehme kawerue sehgirowe. Amahnága iteba íre míótáqkákáq moq kawerue sehgióro. Oga mía míaonehéq wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro. ¹³ Itega Maniká awahbeh sansá kawerue ireq tábúsoqme miraigeheéna wega itene irupipeq ména ahriahri séhréh aitéhre. Minayabe wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro.

¹⁴ Itega arambehriirataq íre síéhruruoro. Íre síéhruruéq peh ahriahri eyoyóue arambehrioro. ¹⁵ Mah marákó marákóipéq áhnte ahbábáq kéreq ahkaragára kereq míáhwe. Itewe se miáhtáq mirao serahniyehboq peh Manikáne kaweq anímári miáthro. Wene kaweq anímári méq ite íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaonehéq eyoyóue arambehrioro. Wehyoqka íópeq téhréna ábóraq kéhnserah ahbabáq ke míáhrabeq itene kaweq arábéhrí ábóraq kéhra q oga mía mía ehwéh teri terinowe. ¹⁶ Minayabe Sísá Karáhé tuinagake néne arambehriyabé kaweróne aintankéhe. Itega oga mía mía ehwéh kawerue pahsúahnsabé néne arambehri íre abehq úkia peh ábóraq kék púana iwíáh iwíáhinie.

¹⁷ Itega Sísane sánsá kawerue sehgiageheéna séhréh aitaráuge. Séhréh aitaráunsabé ahbabáq kega nubiq suaneherabowapómo. Anetaníbo. Itereq iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁸ Ite moq iwíáh iwíáhoró. Ínéreq iwíáh iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhoró.

Poraga Tímóti Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

¹⁹ Itene Wahnah Sísaga iwíáh aintahnana Tímóti mótaq iteba eqmaraníe. Wega itene arambehri tagéna ínéba kouwekue

sereninkéhe. Íráhnaraq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Tímótiga íné iwíáhunserahnéna ite kaweqtaq méyabe arutaboíréna, Árahue Pírípái ke séhréh aritanínkono iwíáhire. Mó mina tahnsa iwíáho kewé ínereq íre miáhwe. ²¹ Segá íre Sísá Karáhéne arambehri peh seyene arambehriyabé sirutaboírowe.

²² Sísane kaweq ehwéh teri teri arámbéhríurautaq Tímóti nénahni tahnsanéna séhréh aintáráire. Séhréh aintáráinsabé itega wene sánsá tagaríáhwe. ²³ Minayabe áwénunéna, Mahtaq ínéba aneqpopoq kanabirapómo éna Tímóti iteba eqmaraníe. ²⁴ Ínéga iwíáhume itene Wahnah Manikánka íné séhréh aintahana ínéga moq iteba mótaq koraganie.

Poraga wehukeni wenáwíq Épápóríta Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

²⁵ Épápórítaga íné séhréh aintankeheeq itega ínéba eqmaq áúwátówe. Eqmaq áúwátówana we náníbáq tahnsa míarairata moráráq arambehriuraue. Wegá itensabé anotah arútábóiri puana amahnága iteba eqmaraníe iwíáhuge. ²⁶ Wegá itensabé anotah arútábóíréna ite tageyabe awahbehre. We awahreuraire uro ehwéh írátónsabe wene arupipeq iwíáh kikirire.

²⁷ We aiq pútaq awahreéna peh áura pukuraire. Manikánka wensabé arutaboírurainsabé we kaweratáráire. We pukuraitaq tahirímé nirupipeq áhnte pagégéurai irino. Minayabe Manikánka íre peh wensabé arutaboíréna ínénsabe moq arutaboíraintáráire. ²⁸ Itega we tagéq itene irupipeq eyoyóinkehéna iteba eqmaraníe. Itene irupipeq eyoyóinayabé néne nirupipeq umehime moq eyoyóinae.

²⁹ We itene Wahnahne ani miéhnsabé eyoyóue mehweh atáhro. Mina tahnsa ké síwíq pankereq sensabé iwíáh iwíáhoró. ³⁰ Ite íre wahto miáh púaq íné íre séhréh aintahráhowe. Minayabe itega Épápórítansabé, Koséhréh ato éq ínéba eqmaq áúwátówana wewensabé íre iwíáhire. Írakaumo. Peh íné séhréh aintena Sísá Karáhéne arambehri miraurainsabé áura pukuraire. Minayabe ayahmaq aweq iwíáh iwíáhoró.

3

Sísansabé aiq pútare atáh kéwé kaweq ke wóe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, mó ehwéh kéhre. Itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyó ke miáhro. Métáq sehiranue teí éhwéh mónkakáq séhréh aitanieéna teiníe. ² Ahbabáq aruqaruro ke, úrinsi iánká tahnsa sánsáno kegá péhe sánsá aitehboq auráq matíáhro. Segá, Ite Asiu kené sánsánéq íú amurúruáhro ue pagu paguno ke wóe. ³ Manikáne Awanka séhréh aitéhraq itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq

Sísa Karáhé áwíq pankerone. Minayabe ite Manikáne animárí míone. Ite tagarionawe síú amurúruáh sánsánká wehuke íre séhréh aritahráhire.

⁴ Teiníboq írátíáhro. Wehukega mirao sansánká kawer-arítéhtáq tahirímé ínéga miraurau sansánká íné aiq kaweraintarái irino. Ínéga miraurau sansánká áhnte mó kegá mirauro sansá aiq kiotaikuraire. ⁵ Náinoibo akéq Pénsámíni kahnáh akéq Asiu aníté wóye. Náinoga íné maqmarotaq abapeqte apahtáro wéhékáh sótaikútaq níú amurúruówe. Náinoibo akéqká Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnóyansabé ínéga moq Íbaru kené ehwehnuge. Anonútáutaq Mósísiga sehgióro ú ehwehnsábé Péhrasi kené sánsá kawerue miraurauge. ⁶ Manikáne arambehri págegeue mirauge íwíáhéna Sísa tagariáh ké síwíoqnaraue. Mósísiga sehgióro ú ehweh íre anterusa peh kawerue sehgirauge. Wehukega néne sánsá iwíáhue tagéra ahbabáq anine íre orahurowe. ⁷ Minayabe ínéga iwíáhuraume, Íné kaweqtaq míóge urauge.

Amahnága Sísa Karáhéne sansá miraunsabé néne naho kiotaikurai sansá abehq náneq úkire íwíáhuge. ⁸ Íre peh morá néne naho sansá abehq náneq úkire. Írakaumo. Moke mó sansá abehq náneq úkire íwíáhuge. Itene Wahnah Sísa Karáhé tagarió sánsánká moke mó sansá kiotaikirana moke mó sansá abehq náneq úkire. Sísa Karáhéne sansá sehgiónsábé moke mó sansá abehq náneq tahnsáne iwíáhéna sutaue. Peh morá Sísa Karáhénsabe nirutaboiréna mó sansá sutaue. Peh wereq mía míainieéna sutaue. ⁹ Suená amahnága íné Sísa req mía míaéyabe nuwahbehre.

Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiúnká, Kaweqtaq míahne aintahráhiro? Írakaumo. Peh Sísa Karáhénsabe aiq pútare ataráunsabé Manikánka, Kaweqtaq míahne aintaráire. ¹⁰ Sísa Karáhé tagarawéyabe nuwahbehre. Manikánka Sísa iriato púana wega págegeue aintahráhire. Págegeue aintahnayabé níre. Íné wene iyahnabo aní míó púara mó kegá Sísa áwíoqnonserah níwíoqnagehe. Sísa we puké tanahráqsábé iwíáhurainserah íné moq mina tahnsa iwíáhinie. ¹¹ Ínéga iwíáhume mókake íné moq iriintena oga mérapeq móintanawire íwíáhuge.

Poraga, Tauntahu arámbéhrínie ú ehwehne.

¹² Sísa Karáhé tahnsa amahnága íre úkuge. Ahriahri kaweqtaq mía míau aní amahnága íre úkuge. Peh kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Sísa Karáhéga omaq intena kaweraintarái puana ínéga págegeue arambehriuge. ¹³ Néne iyahnabo animáríno, amahnága Sísa tahnsa íre úkuge. Íné peh morá iwíáh kéhre. Menah tanahráqsábé anetaníbo iwíáhéna peh morá

mókakeyabé iwíáhue págege arámbéhríuge. ¹⁴ Sísa Karáhéne sansá kawerue sehgiúnsábé Manikánka ínénsabe, Kaweróne. Íópeq mahbeq kio. Ínéba mía míaúno aintanawire. Mi tanáhráq nina apéqsábé iwíáhue págege arámbéhríuge.

¹⁵ Tábúsoqme iwíáhoraho keo, itega moq mina tahnsa iwíáhoró. Itega mó iwíáhirataq minayabe Manikánka sokigi aitankéhe. ¹⁶ Itega kaweqtaq mía míauraunanserah mókakeakáq kawerue mía míaoneheqmúne iwíáhoró.

¹⁷ Néne iyahnabo anímárino, iteba míarautaq néne sánsá tagarowe. Mitaq ínega mía míauraunserahnue míáhro. Míraurau sansá miraira ke kawerue tagarawéq sene ehweh íráhro. ¹⁸ Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe pukú ehweh áhnte kegá íre irera peh ahbabáq aruqaruowe. Minayabe sega Sísa Karáhéne naruo úkowe. Mi ehwéh menah teiena amahnágaákáq nirupipeq umehirana mónkakáq teiúge.

¹⁹ Sinonkanka suwahbeh naneq mira aruqaruro puana minawé sene maniká tahnsa úkire. Mah marákóipéqté náneqmarínsábé iwíáh iwíáhéra sene siyehiteh sansánsábé iwíáh iwíáh atáhwe. Mi sansáno kega iraipéq pokoneherawoe. ²⁰ Iteitene irutaboiri matábúwé íópeq kéhraq mitaqté sánsánúne. Mibeqté ite kaweraitéh ání, itene Wahnah Sísa Karáhéga tuinawire. Wega tuina tanáhráqsábé irutaboiréq áwénunúne. ²¹ Itene mareqmareq pukorahi inónká wene págegeue kagai anonká tahnsa úqitankéhe. Sísa Karáhéga moke wehukeakáq ménsámehnsánkakaq págegeue wahnahno- rahi puana wega itene mareqmareq inónká págegeue kagai anonká úqitankéhe.

4

Itega peh morá iwíáhéq iru eyoyóue iahtebahro i ehwéhne.

¹ Néne niruní íyáhnábó anímárino, itensabé nirutaboiruge. Itega Sípane sánsá kawerue sehgió púana nirupipeq iwíáh iwíáhue eyoyóire. Néne niruní íyáhnábó anímárino, mókakeakáq kawerue sehgióro.

² Íyúóriareq Síntíkireq korenitéo, néne ehweh íráhtao. Itene Wahnah peh morá ání mire. Minayabe uwaresa ínité méta peh morá iwíáhotao. ³ Néne weho, mi ínité kawerue séhréh aríto. Segá íné séhréh aintároye. Sípane kaweq ehwéh teri terin- urautaq sereq Kéménareq ínereq arambehrio kereqka séhréh aintárowe. Oga mía míaoneherao kené síwíq kéh pukúipéq Manikánka sensíwíq aiq sehiranaréhre.

Iwíáh kikiriyehboq Manikánsabe teawéro i ehwéhne.

⁴ Ahriahri itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyóo ke míáhro. Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Itene

irupipeq eyoyóo ke míáhro. ⁵ Ómiga tagagehboq uwaresa ánimári mía míaoro. Itene Wahnah tuina tanáhráqmé peh áhníbóránire. ⁶ Itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq moke aru págegeorahi naneqsabé Maniká teawéro. Wensabé iwíáh iwíáh ateq ite iwíáho naneqsabé teawéro. ⁷ Mirairataq Manikánka itene iru ukiq itankéhe. Iru ukiqite sansa áwahewé íre iahtebahrahúne. Manikánka itene iru ukiq itahnaga ite Sísá Karáhéreq mía míaúnana itene irupipeq íre iwíáh kikirúne. Írakaumo. Peh iru ukiréhraq míone.

Peh kaweq naneqsabé iwíáho i ehwehne.

⁸ Néne iyahnabo anímáрино, mó ehwéh kéhre. Teina kawéq náneqmarínsabé iwíáho. Aiq pútaq ehwéhmé, séhréh arite sansámé, kaweqtaq mía míaome, tabasíwe mía míaome, kaweq naneqmarínsabéwé, kiotaiki sansámé, uwaréqme, mía míaome, minawarínsabé iwíáho. ⁹ Íwáhnoruraugaq írátó ehwéh sehgióro. Ínéga miraurau serahnoro. Mirairataq Manikánka iteba mía míaéna itene iru ukiq itankéhe.

Poraga Pírípái kegá we náwa náwanunsabé iwíáh iwíáh ú ehwehne.

¹⁰ Itene Wahnahne arambehri mirainkeheéq mónkakáq níatówe. Minayabe nirupipeq eyoyóue itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atóge. Menah moq itega ínénsabe irutaboiraiteq peh mi tanáhráq íre nieráhurowe. ¹¹ Íne tabonah aní míónsábé mi ehwéh irarugo? Írakaumo. Íné tabonah aní míarautaqqákáq nirupipeq íre umehire. Ahriahri niru eyoyóire.

¹² Íné tabonah aní míarautaqqákáq áhnte káráitaqqákáq monseráhnue niru pehwehrue eyoyóire. Niyahbankiréh sánsánkákáq nirupibi sansánkákáq tagaríoge. Áhnte kéh tánáhráqqákáq tabonah tanáhráqqákáq tagaríoge. Moke mi tanáhráq monseráhnue niru pehwehribeq eyoyóire. Minayabe niahtebarauge. ¹³ Sísaga págege aintahráhire. Peh wewega págege aintéhnká ínéga moke miraorahuge.

¹⁴ Íre kaweq sunúq káráitaq itega íné séhréh aintaron-sabé kawerurowe. ¹⁵ Másérónía suwahpeq suena Sísane kaweq ehwéh téh teri terinurataq itega náni náninurowe. Ite Pírípái suwahpeqte kegá tagaríáhmé mó Sísá tagaríáh kegá íre náníátówe. Írakaumo. Peh itebataq náni náninurowe. ¹⁶ Íné Tésárónáika suwahpeq ména tabonah aní míarautaqqákáq séhréh ainteq mótaq mótarue náni náninurowe.

¹⁷ Íre peh íné náni náninuro naneqsabé nirutaboiruge. Írakaumo. Peh morá itega náni náninuronsabé kagai apéq mókake meyagehe. Minayabe iwíáhume nuwahbehre. ¹⁸ Épápóritaqa itega eqmato naneq níatáinsabé amahnága

áhnte matiógé. Itega Manikánsabe iruí púaq áhnte náníátówe. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Itega mirauronsabé wega kawerowe aitéhre.

¹⁹ Sísá Karáhé áhnte matiéh ání mía míaire. Minayabe Maniká Nániboga ite íre kéh náneq moke náinkéhe. ²⁰ Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

Poraga Pírípái keyábé iroro arito ehwehne.

²¹ Ínéga moke mibeqté Sísá Karáhé tagariáh keyábé iroro uge. Moke ínereq mahtaqté Manikáne animárínká moq itensabé iroro ewe. ²² Mahtaq anotah wahnáh ání Sísáhrine nah-tapeq méra wene arambehri mirao kereqka íné pagunera itensabé iroro terio ewe. Ómi mahtaqté Sísá tagariáh kégá itensabé iroro ewe.

²³ Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboiréna itene irupipeq mía míaéna séhréh aitéhre.

Kórósia **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Kórósia suwahpeqme Esia marákórápéq kowe. Mó kegá Kórósia suwahpeqte ké Sísá éhweh teriuwara mibeqte kégá Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe mó kegá péhe éhwéh síwáhnoruwana Poraga mina irena mah pahsíípéq ahqáho aritena aiq pútaq ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraue síwáhnoréna, Sísá Karáhéga moke kéh náneq mirarena we-bataq ite kaweraitena ite kiotaiki Wahnáh mía míaire. Minayabe wene aiq pútaq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro éna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Kórósia suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Kórósia suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorinkeheéna Manikánka omaq intena eqmaq núwátáire. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye. ² Itewe Sísá Karáhéne sansá kawerue ambubu atíáhwe. Maniká Iteriboga ite séhréh aitena iru ukiq itankéhe.

Kórósia kegá Sísansabé aiq pútare atera kéro ehwehne.

³ Maniká we Sísá Karáhé itene Wahnahne abowáe. Itensabé púreraityataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye. ⁴ Sísá Karáhéne sansá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgieq ómi Manikáne animárínsabé irutaboírowe. Minayabe ireta itensabé púreraityataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye.

⁵ Aiq pútaq ehwéhmé kaweq ehwéh téh írótaq íópeq oga mérapeq awaq mianeheqmúne iwíáhéq irutaboírowe. Irutaboíronsabé itega Sísane sánsá miraéq we tagariáh keyábé irutaboírowe. ⁶ Manikánka séhréh aítahráhi ehwéh írátótaq aiq pútare atera ahtebarowe. Minayabe mi tanáhráq Manikánka kaweraitáráire. Sísá tagariáh kégá mah kehiná kéhíná mah kawéq éhwéh teri terinowana Manikánka íráh ké moq kawerarítéhre.

⁷ Mi kawéq éhwéhmé ite Kórósia ke íwáhnorurai anímé Épárasi Sísá Karáhéne arambehri aní ména itereq arambehrire. Arambehriraq wensabé irutaboírúne. Iteba íre pokorahúyansabé Épárásiga Sísá Karáhéne sansá kawerue íwáhnoruraire. ⁸ Wega teiena, Manikáne Awanka séhréh aítarái puaq itega mó keyábé áhnte irútábóírowe uraire.

⁹ Wega teiátáitaqkákáq menahnkákáq amahnágaákáq itensabé púreraítaráúye. Ite íre túbáh agia peh ahriahri

púreraitáráúye. Manikáne Awanka awahbeh iwiáh wene sánsá iahtebageheéta púreraitoye. ¹⁰ Manikáne Awanka miráinaráq ite ahtebia ké tábúsoqme íráh ké míagehe. Minayabe wega mirainkeheéta itensabé púreraitoye. Iahtebhataq Maniká awahbeh sansá miraéq kaweqtaq mía míarahowe. Itega áhnte kawéq árámbéhrí miraorahéq Maniká tábúsoqme tagariagehe.

¹¹ Íre kaweq sunúq sínaraq ite uwaresa ánímárí tabasiwe míageheéna Maniká págege aní púana wega ite págege aitéhre. Wegá ite séhréh aítana págege aítankeheéta itensabé púreraitoye. ¹² Ite págege ánímárí méq itene irupipeq eyoyóue Maniká Iteribonsabé kaweróne atáhro. Manikánka wahnahnirabeq téhrehrebeqme áhnte kawéq náneq kéhre. Mókake ite wene animárí mibeq méq mi kawéq náneq meyageheéna Manikánka aiq kaweraitáráire.

¹³ Sunkíkirabeq owainawanka saiqnariarairabeqte Manikánka ite meiqmena wene arunáwí áhnínkágá wahnahnirabeq móítáráire. ¹⁴ Sísaga miraúnsabe Manikánka itene ahababáq kaqiuwena insahwé aitéhre.

Poraga Sísa Karáhé éhweh pahqsuo ehwéhne.

¹⁵ Wehukega Maniká íre tagahrahúne. Sísa Karáhéwé Maniká tahnsa aní míéhre. Téhwe Sísa Karáhé ména moke miraro naneqmarí kiotaikéna wahnahnire. ¹⁶ Wegá moke íópeqté náneqkákáq mah marákóípéqté náneqmarínkákáq mirarowe. Moke ábóraq kéh náneqmarínkákáq kopípéq kéh náneqmarínkákáq mirarowe. Wegá moke íópeqté kéné wahnahnirínkákáq moke anotah wahnáh ánímárinákákáq moke págege naneqkákáq omaq sitowe. Wenahninká moke kéh náneqmarínkákáq wahnahninkeheéna Manikánka, Miraúno atowana mirarowe.

¹⁷ Moke miraro naneqmarínkákáq íre kotaq Sísa Karáhé míowe. We íre míéhtáq tahirímé moke kéh náneqmarínkákáq apubúue taqnobagi irino. ¹⁸ Sísa tagariona ke moráénue wene anonka tahnsá mionana wega wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa míéhre. Sísa Karáhé mía míainsabé moke ite we tagariona ke oga mía míarahúne. Sísa pukéna we ebeq oganúkú púaq anehe ite moq oganúkoneheqmúne. Oganúkúnsabe moke ite kiotaigme ména wahnah wahnahnire.

¹⁹ Manikánka iwiáhúnka abowá mía míainserah wenahni moq mía míaire. ²⁰ Wenahninká miraúnsabe Manikánka, Íné moke kéh náneqkákáq kaweraritanauge íwiáhúwe. Sísa awankátaq táhpague pukútaq wene korahq tunsabe Manikánka itene iru ukiq itéhre. Iru ukiq itena moke mah marákóípéqté náneqkákáq íópeqté náneqkákáq kaweraraníe íwiáhúwe.

21 Menah ite Manikáne naruo animáí méq wensabé iuwahriehre íwíáhéq ahababáq iwiáhue ahababáq aruqaruruowe. 22 Sísaga itene ahababáqsabe awankátaq pukúnsabe Manikánka amahnága ite insahwé aitaráire. Wega ite íre ehweh aitanieéna insahwé aitaráire. Ite íre ahababária peh weba kaweqtaq mía míageheéna insahwé aitaráire.

23 Sísane kaweq ehwéh teri terininkeheéna íné Pora eqmaq núwátáire. Mah kawéq éhwéhmé mah kehiná kéhíná teri terinúne. Mah ehwéhmé ambubu atawéq sehgióro. Kaweq nahnká íre míu míuia peh págegeue kagainserah mó ehwéhnsábé itene irupipeq iwiáh kikiriyehboq Sísaga éhweh ambubu atíáhro. Mah kawéq éhwéh írátótaq itega, Oga mía míaonehe íwíáhowe.

Poraga Kórósia ke séhréh arito ehwehne.

24 Ite séhréh aitaráunsabé níwioqnahwe. Minayabe nirupipeq íre umehia peh eyoyóire. Sísaga tagaríáh ké áhnte úkéq kaweqtaq míageheéna arambehriunsabé níwioqnahwe. Ite Sísaga tagariona ke moráénéq wene anonka tahnsá míone. Wene anonka tahnsá mionayabé wehukega níwioqnahtaq Sísaga Karáhé moq áwioqnahwe. 25 Ite kaweqtaq míageheéna Manikánka, Sísaga tagaríáh ké séhréh arito aitaráire. Aitaráirana arambehriéna Manikáne ehweh moke pahsuqme teri terinuge.

26 Naho naho Manikánka wene epéqté éhwéh íre teriasa peh amahnága wene animáí teíre. 27 We awahbeh sansánéna naho íre teriasa éhwéh amahnága ite nahnso kereq itereq teíre. Mi epéqté éhwéhmé mahraréna, Sísaga Karáhé itene irupipeq míéhraha moke Manikánka wahnahnirabeq áhnte kawéq náneq kéhrabeq seneherawoe íre. Mi ehwéhmé anotah kawéq éhwéhnká ite ómi kehiná séhréh aitahráhi ehwéhne.

28 Moke mah kehiná kéhínánká irageheéna we éhweh ómi teri terinuge. Ómi íráh kéga Sísaga Karáhéne sansá ahtebéra kawerue mirageheéna tábúsoqme síwáhnoréna kawerue miraoro éna pagu pagunuge. 29 Ínéga kawerue mirainkeheéna Manikánka anotahtaq págege aintéhre. Págege aintéhnká áhntetaq arambehri aruqaruruge.

2

Manikánsabe aiq pútare ateq péhe éhwéh saiqnaruanéhe i ehwéhne

1 Itereq Áráórísia suwahpeqte kéreq mó Sísaga tagaríáh kéreqka néne niuranabiahtapeq íre tagarowe. Itega Sísane sánsá ahtebéq kawerue mirageheéna áhntetaq arambehriuge. Minawé íráhro. 2 Manikánka itene irupipeq kaweq iwiáh aitankeheéna arambehriuge. Mó kereq iteitereqsabé wensabé wensabé irutaboirigeheéna ite aiq pútaq éhwéh kawerue

ahtebageheéna arambehriuge. Manikánka naho íre teiasa peh amahnága teí éhwéhmé Sísá Karáhé éhwehne. Minayabeákáq Sísaga miraorahi sansánkákáqsábé ahtebageheéna teiúge.

³ Késiipéq kaweq mensáméhnsá kopípéq kéhnserah Manikáne ahtebia sánsámé Sísaba kéhre. ⁴ Mó kegá péhe éhwéh kawerue teiraq aiq pútare arítéhoéna teiúge. ⁵ Ínéga iteba íre mía míaugana peh néne iwíáh iteba kagaire. Sísá Karáhéne sansá ambubu atawéq moráráq kawerue miraonsabé irena nirupipeq eyoyóire.

Sísareq mía míaéq oga mérapeq awaqme ehwehne.

⁶ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq we itene Wahnah mía míai puag we kéraneheqmúne íwíáhurowe. Itega mira íwíáhuronserahnoro. Ahriahri wereq mía míaooro. ⁷ Íwáhnoruro sansá kawerue iahtebahro. Anotah awánkánká áhnte anúq kéna págegeue kagainserah itega Sísá kawerue tagariagehboq weba mía míaooro. Págege marákóráq piéhra nahnká íre míu míuia peh kaweqtaq kagainserah mi sansá ambubu atawéq mira aruqaruroro. Mira aruqarurirataq Manikánsabe iwíáh íwíáhoru.

⁸ Péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq kawerue iwíáhue tagariáhro. Íre Sísá Karáhéne sansá peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq éhwéhmé, itene igaqnaréhne sansánsábé éhwéhmé, owainawamariné sánsánsábé éhwéhmé teírataq mi ehwehnsábé aiq pútare arítého.

⁹ Sísá Karáhéwé wehukení úkéna Maniká Wenabo tahn-sanéna abowágá inserah moke miraorahire. ¹⁰ Ite wereq mía míaúna puag kaweqtaq míahrahéq oga mía míaúne. Wega moke mó wahnáhmári kiotaqme wahnahnire.

¹¹ Itega Sísá tagariáh púaq Manikáne aiq pútaq sansá miraorahowe. Íre itene inonka amurúrueyabe peh itene irupipeqté áhbábáqkákáq abehq íwíáhákáq sueq kaweq sansá miraorahowe. ¹² Ite Sísaba mía míaéq wání merowe. Itega weba mía míaonsabé sega Sísá maisatotaq ite moq maisatowe. Manikánka Sísá iriwe oganúq atonsabe aiq pútare atárónsabé Manikánka ite moq iriwe oganúq ítáráire.

¹³ Manikáne ehweh íre írátótaq ahbabáqka ite saiqnari-araire. Saiqnariarairaq peh ahbabáq aruqarururonsabé ite pusa ké tahnsa míarowe. Ite Sísaba mía míaúnayabé Manikánka itene ahbabáqsabe moke insahwé aitena oganúq ítáráire.

¹⁴ Wega sehgióro ú sansa itega íre sehgiráúnayabé itene ahbabáq áhnte káráire. Manikánka mina sehgióro ú sansa Sísá pukú awánkátáq táhparó púana mi sansá parabarouwe. ¹⁵ Mitaq Manikánka moke owainawamarínseq sene wahnahmarínseq kiotaqme ména se saiqnarouwe. Saiqnéna anotah

wahnáh ánínká karábúsiipéq mórítéhra ke sabironserahnue sabirúwe. Sabirúwara we míorabeq se abehq náneq tahnsá úkuwara ómiga tagowe.

Itega Sísa req pukowanana sehgióro ú ehwehnká íre séhréh aitahráhire i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe itega táhutahuqkákáq wánínkakaq íre awehrion-sabé mó kegá ehweh aitého. Ábáhré tanahráqmé, ío serariéh tánáhráqmé, ahrena ahrena wehekáhmé sega miraoro ira sansá íre mirairataqmé ehweh aitého. ¹⁷ Minawé peh mókake sína naneqsabé peh mánkánah tahnsá míre. Sísa Karahéwé aiq pútaq aní míéh púaq tagagehe.

¹⁸ Mó kegá itensabé, Peh morá awehrio kewé íopeqté kényábé iwíáh iwíáh arítáh kéwé sensiwanka áhntetaq tagah kewé mó ke kiotaikowe teigéhe. Sega mi ehwéh aitéhransabé íre iwíáhoró. Mi ehwéh mé peh wehukéniné ehweh puaq íre aiq pútare arítáhró. Mi ehwéh irare kegá seyega iwíáhéra ite ahtebia ké úne éra píribahriowe.

¹⁹ Sewe Sísa ne sánsá íre ambubu atíáhwe. Sísa tagariona kewé wene anonka tahnsá mionana wega wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa míéhre. Itene inonka onkakaq onunkakaq kéh púana itene inonka págegeue kéhre. Minayabe Manikánka séhréh aitéhra q ite Sísa tagariona ke wene anonka tahnsá méq anonúkúne.

²⁰ Sísa Karáhéga itene ahababáqsabe pukútaq owainawamarí kiotaikú púana sega ite saiqnaríórabeqte sabiiuowe. Minayabe itega mah marákóipéqté abehq sánsámé aneqsabé miraoo? Aneqsabé wehukega teié sánsámá rí sehgioo? ²¹ Peh wehukega itensabé, Mahna íre táhtoro. Mina íre nahro. Mó naneq pehrahro eme aneqsabé sene ehweh iraho?

²² Sega irare naneqme íre kagaorahi naneq puana parabaginawire. Minawé peh wehukega iwíáhue sehgióro e sansáne. ²³ Mi ehwéh sehgió kégá, Kaweq sansáne iwíáhowe. Mi sansá sehgió kégá iwíáhéra, Mó sansámé kaweq iwíáh iwíáhé sansa míre. Mó sansámé uwaresa sánsá míre. Mó sansámá rí mé inonka kaweq wahnahnorahi sansámá rí míre ewe. Mina pehrahro e ehwéhkáwé, mah marákóipéqté abehq sánsámé íre séhréh aitena saiqnaruahrahire.

3

Sísa req moraráq irigowana ehwéhne.

¹ Ite Sísa Karáhéba mía míaonsabé Manikánka we iriwe oganúq atotaq ite moq iriwe oganúq itowe. Minayabe Sísa Karáhé míéhrebeqte sánsánsabé irutaboirono. We íopeq Manikáne ayah púpeq tútuue ména wahnah wahnahnire.

² Mah marákóipéqté sánsánsábé iwíáhéq irutaboiriyeboq peh Sísa miéhrabeqte sánsánsábé iwíáh iwíáhue irutaboiroro.

³ Sísa pukútaq ite moq wereq pukéq amahnága wereq Maniká Iteriboreq kopípéq moráráq miáhwe. Minayabe Sísa miéhrabeqte sánsánsábé iwíáh iwíáhue irutaboiroro. ⁴ Sísa Karáhéwé itene ogamé áwahe wíre. Wega kaweq tehreh naneqkakáq tuinagake itega moq wereq tuigéhe.

Ite o ke úkurauna ehwéhne.

⁵ Minayabe itene irupipeqté áhbábárorahi iwíáh súáhro. Mó aniné ahre ahrari weh mahbi abarié iwíáhwé, íre kaweq iwíáhwé, ahbabáq sansa sehgie iwíáhwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáhwé súáhro. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, minawé péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atáh sánsáne. ⁶ Mina tahnsa ahbabáronsabé Manikánka anotah abíáhnásá aritena kamah arinawire. ⁷ Menah iteitega mina tahnsa áhbábáq mira aruqarururowe.

⁸ Amahnágawé mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhro. Taonsahwé, abiahnsa atewé, mó aní ahbabáq atewé, mó anínsábé péhepehe ehwéh atewé, ehbome, mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhro. ⁹ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhwé, ahbabáq sansamé airaiq súáhnábé wensabé wensabé péhe éhwéh teawíiyeho. ¹⁰ Itega o ke úkurowe. Manikánka ite kaweq iwíáh aitowaq itega we tahnsá kaweq ke mía míagehe.

¹¹ Sísane sánsá mirao kewé peh morá ké tahnsane. Káríki kewé, Asiu kewé, síú amurúrúáh kewé, síú íre amurúrúáh kewé, mó ehwéhnkákáq irare kewé, mó sansá mirao kewé, mó kené arambehriraq saiqnariáh kewé, arambehriyabé ápeq meyháh kewé, moke mina tahnsa ké Sísane ehweh sehgiówe. Sísa Karáhéga moke mina tahnsa kéné sirupipeq mía míaire. Sega wereq mía míaconsabé sene sirupipeq mía míaire.

Moke mó keyábé irutaboiré sansa sehgióro i ehwéhne.

¹² Manikánka itensabé arutaboiréna wene kaweq anímári míageheéna omaq itáráire. Minayabe teínserah sansánue miáhro. Mó keyábé irutaboirue séhréh arítáhro. Ite iuwahbeh naneq iwíáh sueq mó keyábé siru ukisiteq uwaresa anímári miáhro.

¹³ Mó kegá íre kaweraitéhrataqmé peh uwaresa ké miáhro. Itene Wahnahnka itene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiéhre. Mina inserah itebaqté ánínká are ahbabáratahnaraq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno. Mó keyábé irutaboiro sansánká moke mó kawéq sánsámári kiotaikire. ¹⁴ Moke mó keyábé irutaboiroro. Mah sansánká moke mó sansá kiotaikéna moke mó sansá págege atena séhréh atéhre.

15 Sísá Karáhéga itene iru ukiq itena peh morá íwíáh aitáráire. Minayabe ite iru ukiqme miáhro. Iru ukiqme méq peh morá ké tahnsa miágeheéna omaq itaráire. Minayabe ite iru ukiqme mía míaoro. Manikánsabe ahriahri iwíáh íwíáhue kaweróne átáhiro. 16 Sísá Karáhéne ehweh itene irupipeq ambubu atawéq iwíáhue tagahro. Ite morání moránínue Sísane sánsá ahtebagehboq we kawerue teawíéq síwáhnororo. Ite igonkónirataq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh íwíáhoró. Buk Songipéqté ígónkónkákákáq áróturapeqte ígónkónkákákáq Manikáne Awanka iwíáh atahna ígónkónkákákáq igonkónéq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh íwíáhoró.

17 Sísá itene Wahnah miéh púaq moke miraira arámbéhrí kawerue miraéq moke irarira ehwéh kawerue irarero. Mirairataq Sísá itene Wahnah áwírue Maniká Iteribonsabé kaweróne ateq wensabé iwíáh íwíáh átáhiro.

Poraga Sísá tagaríáh káriró ánínsabé irari ehwéhne.

18 Ahrerono, iteruwehq̄sone ehweh kawerue íráhro. Minawé Maniká itene Wahnah awahbeh sansáne.

19 Weho, itene ahreronsabé irutaboiroro. Íre áyátehreh sah subóro.

20 Animáríno, ite inoibone ehweh saiyoiyehboq kawerue íráhro. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

21 Sibowárého, itene animárínká itene ehwehnsabé abiahnsanue anetaníbo iwíáhiyehboq pehipi íre ehweh arítáhiro.

Wahnah kené ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

22 Mó kené arambehri keo, itene marakóipeqté wáhnáh kéné ehweh moke kawerue íráhro. Itene wahnah kegá ite kaweq arámbéhrí ánímárí móe íwíáhigeheéq peh morá se miáhtáq tauntahunue arámbéhríéwé kaweq sansápo? Írakaumo. Maniká itene Wahnahnka tagaríéhnsabé wensabé áhreéq iwíáhue ahriahri kawerue arambehrioro.

23 Moke miraira arámbéhríwé tauntahunue arambehrioro. Íre peh morá wehukega wahnahnonsabé Manikánka moq wahnahni puq kawerue arambehrioro. 24 Ite kiotaíqme wahnáhmé Sísá Karáhé wíre. Itewe peh wene arambehriúna animárí múne. Wega mókake kaweq naneq oga mé apéq náinkéhe. Minawé tagaríáhwe. 25 Manikánka ahbabáq ani kamah awinawire. Wega moke wehuke peh morá sánsánéna tábúsoqme sainsuanawire.

4

1 Wahnah keo, itene arambehri ke tábúsoqme wahnahnéq pehwehrue kawerarítáhiro. Iteitene Wahnah íópeq ména tagaríéhre. Minawé aiq írátíáhwe.

Itega págegeue púréréq kaweq sansánoro i ehwéhne.

² Púreré sansa túbáh agiyehboq ahriahri púreroro. Púrerirataq itene irupipeq taorahoiyehboq kawerue iwíáhue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhro. ³ Itensabéákáq púreraitáhro. Manikánka naho íre teiasa éhwéh amahnága íróge. Mó ke Sísá Karáhé éhweh koreriniboq Manikánka mi ahtápéqte ónsá sinkehboq púreraintáhro. Mi ehwéh teri terinuraunsabé suwahriarai kegá íné karábúsiipéq méintárowana míóge. ⁴ Sísá éhweh tábúsoqme teri terime kaweq sansáne. Ínéga kawerue mirainkeheéq púreraintáhro.

⁵ Sísá íre tagariáh kegá itene sánsá tagahnsabé kawerue iwíáhéq tabasiwe míáhro. Seba míéhrataq ahtebawe anímárí méq Sísane sánsá kawerue sokigioro. ⁶ Ehweh irarirataq iwíáhue tábúsoqme ehwéhno. Mó kegá itene ehwehnsabé kasenirataq iwíáhue tábúsoqme teriéro. Minayabe iahtebahro.

Poraga téhraníté Kórósía kebá eqmaqso ehwéhne.

⁷ Ínéreq Tíkíkúsireqme Sísá itene Wahnahne arambehri moraráq mirauraye. Wegá mi arámbéhrí kawerue mira aruqarurire. We áhnte niruní ání míre. Wegá néne sánsá teinkéhe. ⁸ Ite págege aitena mahtaq miraúna sánsá teinkeheéna eqmaraníe. ⁹ Ónésímaga moq Sísane arambehri kawerue mira aruqarurire. We iruí ání ména iteruwahrah aní míre. Wereq Tíkíkúsireq iteba moraráq konaraq itega mahtaq moke miraúna sánsá sega teigéhe.

Poraga Kórósía suwahpeqte keyábé iroto i ehwéhne.

¹⁰ Ínéreq karábúsiipéq míoya aní Árisátákiga itensabé iroto ire. Páhnábásane anahnowané ani Máhkaga moq itensabé iroto ire. Menah ehweh teiátáunserah wegá iteba kínaaq mehweh ateq kirabooro. ¹¹ Mahtaqte ání Sísása we mó awíq Sásátaga moq itensabé iroto ire. Mi anímárí Asiu anímárí móe. Ínéga Manikánka wahnahnirabeqte arámbéhrí mirautaq se-bataq ínéreq arambehriowe. Segá anotahtaq séhréh aintáhwe.

¹² Épárásiwe iteruwahrah aní ména Sísá Karáhéne arambehri mira aruqaruréna itensabé iroto ire. Wegá ahriahri itensabé áhntetaq púreraitéhre. Itega Maniká awahbeh sánsá iahtebéq ambubu atawéq kawerue sehigigeheéna púreraitéhre. ¹³ Áráórísía suwahpeqte kéreq Íérápórísá suwahpeqte kéreq itereq séhréh aitanieéna wegá págegeue arambehrire. Minawé tagarawéna teiúge.

¹⁴ Árukawe niruní sótéh áníne. Wereq Témásireqka itensabé iroto éye. ¹⁵ Áráórísía suwahpeqte Sísá tagariáh kéreq Nímbareq wene nahtapeq momiwí aruqaruro kereqsabé iroto teriéro.

¹⁶ Mah pahsí sáhnahwe parabarúéhataq Áráórísía suwahpeqte Sísá tagariáh kegá sáhnahigéhboq síero. Áráórísía

suwahpeqte Sísa tagaríáh ké síú pahsí kiwewe sáhnsahwe tagahro.

¹⁷ Áhkípúsansabé, Itene Wahnahnka omaq atárái arámbéhrí kawerue miraue parabaruó teawéro.

¹⁸ Íné Poraga amahnága ínénéne niyahnkaratáté mah anéhété éhwéh sehiranuge. Karábúsiipéq miónsábé ahreraq matíáhro. Manikánka ite séhréh aitahráhire. Mirainkeheéna itensabé púreraítóge.

1 Tésárónáika Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Tésárónáika suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mitaq Sísa ehweh síwáhnorúwara mitaqté kéqá Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kegá Poransabé abiahnsa atera kaqsúówana wega mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe tanahráq Asiu kegá Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh ké síwíoqnowana Poraga irena mah pahsí sehiranúwe. Wega sensabé, túbáh agiyehboq Sísame ehweh tauntahunue sehgióro úwe. Wega Sísa tuina tanáhráqsábéákq mah pahsípeq sehiranue teriuwe.

Poraga Tésárónáika ke ebeq siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene pahsi sáhnsahwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreq moraráq mía míaowe. Mía míaonsabé sega ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Tésárónáika kegá aiq pútare atónsabe Poraga iwíáh iwíáhú ehwehne.

² Ahriahri itensabé ahrreraq matawéq púreréq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne. ³ Itega púrerúnaraq itensabé ahriahri púreraitone. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáh púaq anotah arámbéhríowe. Itega mó keyábé irutaboiro puq séhréh arítáhwe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga aiq tuinawire iwíáhonsabé itega wene kaweq sansá ambubu atawéq sehgiówe. ⁴ Itene iyahnabo anímáрино, Manikánka itensabé arutaboirena wene animári míageheéna omaq itáráire. Minayabe tagarione.

⁵ Itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq íre peh ehweh teiátáúne. Írakaumo. Manikáne Awanka séhréh aitáráiraq mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne tagariona puq págegeue teiátáúne. Iteba míaraunaraq séhréh aiteq kaweqtaq mía míauraunaq tagariáhwe. ⁶ Itega mirauraunanserah itega moq miraurowe. Itene Wahnahne sánsá kawerue miraurowe. Manikáne ehweh írátótaq aiq pútare atárówara mó kegá íwíoqnarowe. Íwíoqnarowaq itega, Manikáne ehweh peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhurowana Manikáne Awanka irupipeq anotah eyóyó aitáráire.

⁷ Itega kaweqtaq mía míaonsabé moke Másérónía marákórápéqté Sísa tagariáh kéreq Ákáia marákórápéqté Sísa tagariáh kéreqka irera, Mina tahnsanonehe iwíáhowe. ⁸ Itega

itene Wahnah éhweh Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáia marákórápéqté kéreq teriátówe. Íre peh morá mi kegá írátówe. Írakaumo. Itega Manikánsabe aiq pútare ató ehweh mah kehiná kéhínánká írátówe. Moke aiq írátó puaq itega mónkakáq íre teriátáúne.

⁹ Iteba suraunaraq itega kawerue mehweh aitarówe. Itega péhepehe maníká aiq sueq aiq pútaq Maníká kétówe. Webataq aiq pútaq Maníká ména oga mía míai aníne íwíáhéq wene arambehri miraowe. Seyega mi ehweh tei teinowe. ¹⁰ Manikáne ahninkáwá íópeqté tuina tanáhráqsábé áwénunowe. Mókakewe Manikánka ahbabáq ke kamah arinawire. Sísaga itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka we oganúq atowe. Oganúq atowana wega ite kaweraito púana mókake Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

2

Poraga Tésárónáika suwahpeq miráú arámbéhríyábé éhwéhne.

¹ Nánuwahrah Sísá tagariáh kéó, iteba míarauna arámbéhrí íre abehq arámbéhríuraage. Minawé ite tagariáhwe. ² Iteba íre surautaq Pírípái suwahpeq míaraunara mó kegá iubi q marera íwíoqnarowe. Minawé ite írátíáhwe. Iteba surautaq Maniká Iteriboga págege aitarái puaq itene ehwehnsabé suwahrieh keyábé íre áhrea peh wene kaweq ehweh págegeue íwáhnoruraune. ³ Itega íwáhnoruraunawe áhwára áhwára ehweh íre teiátáúne. Ahbabáq ehwehmé péhe éhwéhmé íre teiasa peh tábúsoqme íwáhnoruraune.

⁴ Manikánka itene irupipeqté íwíáh tagéna kawerowe éna itensabé, Néne kaweq ehweh koreriéro urainsabé íwáhnoruraune. Íwáhnoréq íre wehukega ehnenehne aitáhnsábé irutaboirúne. Manikánka itene irupipeq tagariéhnsabé peh morá wega kawerowe aitéhnsabé iuwahbehre. ⁵ Itega ehweh teiátáúnaraq íre ehnenehne aitaráúne. Minawé ite tagariáhwe. Itene ménsámehnsánsabe ehnenehnenue meyanéhe íwíáh íre uraune. Minawé Manikánka tagariéhre. ⁶ Itereq mó kereqka ite iwíáh íwíáh aitarónsabéwé íre iuwahbaraire.

⁷ Sísá Karáhéga ite eqmaq íúwátái puaq itega séhréh aito teiátáúnaraq tahirí kaweri írino. Anowagá wene animári wahnahnéna kawerue auráq matiéhnserah iteba míaraunaraq pehwehrue íwáhnoruraune. ⁸ Itensabé anotah iruí púa q Manikáne kaweq ehweh teiátáúne. Itega íre peh teiátáúnayabé itensabé anotahtaq irutaboirurauna puaq séhréh aitaneheéq iubi q suahráhi arámbéhríuraune.

⁹ Itene iyahnabo anímáriño, itega Manikáne kaweq ehweh teiátáúnaraq itene táhutahuq paiqmaraneheéq

arambehriuraune. Ineh inehonehoéq itega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakaq anotah págegeue arambenhriuraune. Minawé ite iahreraq kéhre. ¹⁰ Ite Sísansabé aiq pútare atáro kebá míaraunaraq itega íre ahbabária peh kaweqtaq mía míauraune. Minawé itereq Manikánseq tagariáhwe.

¹¹ Sibowágá wene animári kawerue síwáhnorinserah itega pehwehrue íwáhnoruraune. Minawé tagariáhwe. ¹² Ite kaweq iwíáh aiteq itene irupipeq eyoyóinkeheéq íwáhnoruraune. Itensabé teiunawe Manikánka wahnah wahnahnirabeq áhnte kawéq mápére. Wegá ite mitaq míageheéna omaq itéhre. Minayabe, Wegá kaweqtaq mía míainserahnue mía míaoro ue pagu pagunéq teiátáúne.

Mó kegá Sísa tagariáh ké síwíoqnarowara peh kaweqtaq míaro ehwéhne.

¹³ Itega Manikáne ehweh teiátáúnaraq írátówe. Írátótaq peh wehukene ehwehne íre iwíáhurowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehweh mire iwíáhurowe. Mira iwíáhuronsabé itega púrerúnaraq Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Mi ehwéhmé aiq pútaq Manikáne ehwehne. Itega Manikáne ehwehsabé aiq pútare atáronsabé mi ehwéhnká séhréh aítaráire. ¹⁴ Itene iyahnabo animáríno, itega Súría marákórápéqté Maniká tagariáh ké tahnsa úkurowe. Asiu kegá mitaq Sísa Karáhé tagariáh ké síwíoqnarowe. Segá síwíoqnaronserah iteruwahrahga moq íwíoqnarowe.

¹⁵ Asiu kegá Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Segá itene Wahnah Sísa subiq suera ite íwíoqnéra kaqíúwówe. Segá Maniká awahbeh sansá anteruera mah kehíná kehínané naruo úkurowe. ¹⁶ Nahnsó kegá Sísansabé aiq pútare atera oga mía míageheéq itega Manikáne ehweh teriátáúne. Teriátáúnaraq Asiu kegá itensabé ahqáho aitera íwíoqnarowe. Minayabe sene ahbabáq kagaéna áhnte káráire. Amahnága Manikánka sensabé anotah abíáhnsá aritéhre.

Poraga Tésárónáika kebá koragéyabe awahbó ehwehne.

¹⁷ Itene iyahnabo animáríno, menah Asiu kegá kaqíúwátótaq iteba íre méq sibowágá wene animárínsabé sirutaboirinserah itensabé anotahtaq irutaboiruraune. Itensabé íre ibitarusa peh iteba kouwekue tagéyabe iuwahbaraire. Iteba pokoneheéq mótaq mótarue ah kabaréq iwíáh kikiruraune. ¹⁸ Ite koragéyabe iuwahbarairana íné Poraga mónkakáq mónkákárue ah kabarrurauge. Kabarruraugana owainawanka ite saiqnaiúwátáire.

¹⁹ Itega Sísa kawerue kéráhe. Minayabe itene Wahnah Sísa tuinagake itene irupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega Sísa kawerue kéráhnsabé iwíáh iwíáhéq itene irupipeq anotahtaq eyoyóire.

3

Poraga Tímóti Tésárónáika ke séhréh aritankeheéna eqmaq auwo ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáh kikiréq iteba moke íre korahúnayabé itega Tímóti eqmareta ínéreq Sáírareqka itebataq Áténi suwahpeq míarauye. ² Tímótiwe Manikáne arambehri aní míre. Ítereq wereq moráráq arambehriuraune. We Sísa Karáhéne ehweh síwáhnori aní míre. Wega ite íwáhnorinkeheéta eqmatáúye. Itega Sípane sánsá kawerue miraigeheéna págege aitena íwáhnorinkehe. ³ Mó kegá ite íwíoqnehrataq ite iwíáh kikiréta Sípane sánsá súéhoéta Tímótiga séhréh aitankeheéta iteba eqmatáúye. Sípane sánsá mirao puara mó kegá ite íwíoqnaneherawoe. Minawé ite aiq tagariáhwe.

⁴ Iteba míaraunaraq, Mó kegá ite íwíoqnaneherawoe aiq teiátáúne. Itega aiq teiátáúnanserah menah íwíoqnarowe. Minawé tagariáhwe. ⁵ Minayabe ínéga mó íre áwénunorahinsabé Tímóti eqmatáuge. Owainawanka áhwárawe tagéna túbáh agoro teíraq wene ehweh sehgiowámo. Sípane sánsá ambubu atiahwamo iwíáhhuraage. Itene arambehri abehq náneq úkíneho. Minayabe Tímótiga koragéna teinkeheéna eqmatáuge.

Tímótiga kaweq ehwéh Pora teawuwana iwíáh iwíáhu ehwehne.

⁶ Amahnága Tímótiga kouwekuraitaq ite éhweh teiátáire. Itewe Sísansabé aiq pútare atáro sansá ambubu atawéq mó keyábé irutaboíraráhwe uraire. Ínéreq mahtaq míáh kéreqka itensabé iwíáhue irutaboíréq ite tagéyabe iuwahbehre. Mira únanserah itega moq ite tagéyabe iuwahbehre urairaq irátáúnaraq irupipeq eyoyóuraire. ⁷ Itene iyahnabo anímáríno, mó kegá ínéreq mahtaq míáh kéreq íwíoqnarowana íéruraitaq itega Sísansabé aiq pútare ateq kéréhnsábé itene iru eyoyóire.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgiónsábé iru anotah kawérire. ⁹ Minayabe itene kaweq sansánsábé iwíáhéq Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáhu. ¹⁰ Ite koragéyabe iuwahbehre. Itega íre tábúsoqme íráh éhwéh íwáhnoréyabe iuwahbehre. Minayabe ahriahri wehekáhnkákák inokáhpqkákák púreq aruqarurúne.

Poraga se koragéyabe Manikánka séhréh atankeheéna púrerú ehwehne.

¹¹ Iteba konayabé Maniká Iteriboreq Sísa itene Wahnahnseqsabé, Séhréh aítáhtao ue púrerúne. ¹² Itensabé anotah irútábóirúne. Mina únanserah iteitereq ómi kehinánseqsabé anotah irútábóirigeheéq itensabé púreraitone.

¹³ Itega mirairataqmé Manikánka págege aitahnaraqmé kaweqtaq mía míaiagehe. Mókake itene Wahnah Sísa req ómi

wensabé aiq pútare atáh kéreqka kiwekue tuigéhe. Mitaqkake ite Maniká Iteriboba míanehe irataq íre ahbabária peh kaweqtaq míagehe.

4

Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragahro i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, itega Manikáne kaweq sansá íwáhnoruraunaq ahtebéq mira aruqarurowe. Itene Wahnah Sísá áwírue teiníe. Mina onserah ahriahri kawerue miraigeheéq pagu pagunéq teiátáúne.

² Sísá itene anotah wahnáhnká teriéro urainsabé wene sánsá íwáhnoruraunaq ahtebarowe. ³ Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragéq peh kaweqtaq mía míaooro. Minawé Manikáne sansáne.

⁴ Itene ahbabáq iwiáh sueq tabasíwe méq Maniká awahbeh sansánoro. ⁵ Maniká íre tagaríéh ánínká ahre ahriahri tagéna, Pehipi abariinie íwiáhíre. Itega mina tahnsaniyeho. ⁶ Mó aníné ahre abari anímé mi iníné awehkawa moq ahbabáratéhe. Itene Wahnah Sísaga mina tahnsa áhbábáq ké kamah arinawire. Minayabe menahmé págegeue teiátáuge.

⁷ Mina tahnsa áhbábárigheéna Manikánka ite íáhrabéna omaq itaráiro? Ahqáho. Írakaumo. Peh kaweqtaq mía míaiageheéna íáhrabéna omaq itaráire. ⁸ Mi ehwéhnsábé anetaníbo íwiáho kegá íre peh wehukene ehweh anterúáhwe. Írakaumo. Segá Manikáne ehweh anterúáhwe. Manikánka ite séhréh aitankeheéna Wenawa iteba eqmataire.

Peh kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁹ Sísá tagaríáh keyábé irutaboire ehwehmé Manikánka aiq íwáhnori puaq itega mi ehwéh íre sehiranue teienéhe. ¹⁰ Itewe Másérónía marákórápéq Sísá tagaríáh keyábé irutaboirowe. Itene iyahnabo anímáríno, ahriahri irutaboiroro éq pagu pagunéne.

¹¹ Pehwehrue mía míaooro. Íre itereq wehgaq naneqme pehragéq peh iteitene naneq auráq matíáhro. Taoraho iyehboq ibobiah taebewe arambhrioro. Mi ehwéh aiq teiátáuge. ¹² Mirairataq Sísá íre tagaríáh kegá itene sánsá tagéra kaweq ke wóe éra itensabé iwiáh íwiáh aitagéhe. Mirairataq ite tabonah ke íre míagehe.

Itene Wahnahnka kiwekue ite tumeirankéhe i ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímáríno, itega kawerue iragéhboq pukia ké ehweh teienéhe. Íre ahtebah kegá pusa keyábé íbitunátúnáno serahniyehboq teienéhe. ¹⁴ Sísá pukéna oga úkúnsabe aiq pútare atone. Aiq pútare ateq ite tagarionawe

wensabé aiq pútare ató ke pukotaq Manikánka oganúq si-tankéhe. Sísa tuinagake wereq sereq moráráq tuoneherawoe.

¹⁵ Itene Wahnahka íwáhnorurai ehwéh teienéhe. Itene Wahnah Sísa tuinagake ite oga míona kegá pukia ké íre kiotaikorahúne. Írakaumo. ¹⁶ Mitaqkake Manikánka anotahta q sawaiinae. Íópeqté kéné wahnahnka moq sawaiinae. Manikáne pembíahnka anotahta q ehwehninae. Ehwehnínaraq itene anotah wahnáhnká íópeqté tuinawire. Tuinaraq wensabé aiq pútare atera pukuro kewé ebeq irigigehe.

¹⁷ Anehe íópeqté kégá ite oga míona ke tumeiqmera itene Wahnahpa móitagéhe. Íópeq írábúyá kéhrabeq irigira kereq moráráq kie kiuqmianéhe. Mitaq itene Wahnahseq piehgionéhe. Piehgiónaraq weba ahriahri mía míaonehe. ¹⁸ Itereq íréhra kereqne irupipeq eyoyóinkehboq mah ehwéh terieq moráráq iwíáh íwíáhoró.

5

Sísa tuina tanáhráqsábé kawerue sokahue méq áwénunonehe i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, wega tuina wehekáhmé itega íre sehiranue teieráhúne. ² Inokáhpeq wehukega sene ménsámehnsá íre wahnahno tanáhráq aebó ánínká sire. Mina inserah itene Wahnah tuina tanáhráq sinawire. Minawé ite tagariáhwe.

³ Mitaqkake wehukega mahra íwíáhéra, Amahnága peh kaweq tanáhráre. Ite peh kaweqtaq míone íwíáhigehe. Íwíáhirataq íre kaweq sunúqká seba apubúue séna kamah arinkéhe. Kía míéh ínínká ani maqmianaitaq apubúue érire. Mina inserah mi tanáhráq apubúue sinawire. Apubúue sína puara wehukega íre pehbeheráh pokorahowe.

⁴ Itene iyahnabo anímáríno, aebó ánínká apubúue sinserah Sísa apubúue tuinawire. Ite íre sunkíkírirabeqte ké míáhwe. Minayabe mi wehekáh sína tanáhráq íre áhtenigehe. ⁵ Ite wéhékáh peh téhrehabeq kaweqtaq mía míao ke wóe. Ite íre inokáhpeq sunkíkírirabeq míona ke úne.

⁶ Minayabe íre irasa kégá sugáhnserahniyehboq peh tótuqméq uqmatianehe. ⁷ Suga sugao kegá inokáhpeq sugáhwe. Píahnah kegá inokáhpeq múguwahgu agowe. ⁸ Ite wéhékáh nogó ké tahnsa ké míona puaq tabasiwe míaneheqmúne. Itega Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboironenehe. Minawé itene tehnke tahnsane. Sísa ite kaweraitáráinsabé mókake ite tumeirankéhe íwíáhúne. Mira íwíáhwé itene káhpahraté miraiá ayáhúq tahnsane.

⁹ Manikánka ite anotah kamáh ainieéna íre omaq itáráire. Írakaumo. Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite kaweraitena

mókake tumeirankeheéna omaq itaráire. ¹⁰ Ite oga miáhnaq Sísaga tuinabirapómo. Ite pukonaraq tuinabirapómo. Wega itene ahbabáqsabe pukú púana tuinagake weba oga mía míaoneheqmúne. ¹¹ Iteitene irupipeq eyoyóinkehboq mi ehwéh we teawíoro. Menah itega aiq miraunserah mókakeakáq moq mira aruqaruroro.

Ite moke kaweq sansá miraigeheéna Manikánka séhréh aitáhráhi ehwéhne.

¹² Itene iyahnabo animárino, ite íwáhnorigeheéna Manikánka itetaq wahnah ke omaq sitaráire. Ite Sísane sánsá ahtebéq kawerue sehgegeheéra arambehriue íwáhnorowe. Sensíwíq pankereq sensabé iwíáh íwíáh arítáhiro. ¹³ Segá mi arámbéhrí miraonsabé irutaboírue sensabé iwíáh íwíáh arítáhiro. Iteite peh morá iwíáhéq pehwehrue miáhro.

¹⁴ Itene iyahnabo animárino, teiéna ehwéh írátíáhiro. Tao-raho keyábé, Kawerue arambehrioro arítáhiro. Áhre keyábé Manikáne ehweh ahraq sitáhiro. Mareqmarero ke séhréh arítáhiro. Ómi mi kebá méq uwaréqme ke miáhro. ¹⁵ Ite ahbabáraitéhra kewé íre ahbabárarítáhiro. Peh ahriahri Manikáne animári we séhréh atéhéq pehrápepte ké moq séhréh arítáhiro.

¹⁶ Ahriahri iru eyoyó ke miáhro. ¹⁷ Púreq aruqaruroro. ¹⁸ Kaweq sunúq íre kaweq sunúq ahriahri Manikánsabe, Kaweróne ateq iwíáh íwíáh atáhiro. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Ite Sísá Karáhé tagaríáh púaq mina tahnsanoro.

¹⁹ Manikáne Awanka iwíáh aitena miraoro ínawe ahqáho atého. ²⁰ Manikáne ehweh irare kené ehwehnsabé siwiréh aríteq anetaníbo iwíáhiyeho.

²¹ Moke íréhra ehwéhnikákáq wehukene sansánkákáq iwíáhue tagéq peh kaweq ehwéh sehgieq kaweq sansá ambubu atíáhiro. ²² Moke ahbabáq sansa pehragahro.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

²³ Maniká aru ukiréh ánínká wewega itene iru ukiq itena kaweq iwíáh aitankéhe. Wega iteiuwankakáq itene irupipeqkákáq itene inonkankakáq wahnahnaitankéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga tuinagake ite íre ahbabária peh kaweqtaq míagehe. ²⁴ Omaq itarái anínká séhréh aitankéhe. Wega írari ehwéhmé ahriahri sehgi áni púana séhréh aitena mirainawire.

²⁵ Itene iyahnabo animárino, itensabé púreraitáhiro. ²⁶ Ómi mitaq Sísá tagaríáh ké mehweh arítáhiro. ²⁷ Sísá tagaríáh ké moke iragéhboq mah pahsí sáhnsáhóro. Itene Wahnah áwirue sáhnsáhóro teíúge. ²⁸ Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite arutaboíréna séhréh aitéhre.

2 Tésárónáika Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Táhmáro Tésárónáika suwahpeqte kégá Sísaga tuina tanáhráqsábé múguwahgu iwíáhéra, Wega aiq kowekuraire ue síwáhnoruwe. Poraga mi ehwéh irena mi kégá aiq pútaq ehwéh siahtebageheéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sensabé, Péhe ehwéh pehragéq taorahoiyehboq Sísá itene Wahnahne sánsá tauntahunue sehgióro ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Tésárónáika suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáíra, Tímóti, míone. Itene pahsí sáhnshawe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísá tagariáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahnseq moraráq mía míaowe.

² Mía míaonsabé Maniká Iteriboreq Sísá Karéhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Íre kaweq sunúqkákáq Sísá tagariáh kégá wene sánsá kawerue sehgiro ehwéhne.

³ Itene iyahnabo anímárino, Sísane sánsá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgirowe. Itega wensabé wensabé arutaboiratéhowe. Menah peh ákáhtaq ahtebéq irutaboirurowe. Amahnága anotahtaq ahtebéq irutaboirurowe. Minayabe itensabé ahreraq matawéq Manikánsabe kaweróne ateq iwíáh iwíáhuéne.

⁴ Íre kaweq sunúq mó kégá íwíoqnarotaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirowe. Anetaníbo iwíáh íre iwíáhia peh Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá tábúsoqme miraowe. Minayabe ite mó kehiná suwahpeq Maniká tagariáh kéreq miónaraq itene kaweq sansá teri terinúne.

Sísaga tuinagake we íre tagariáh ké kamah arie ehwéhne.

⁵ Sísane sánsá sehgiro puara mó kégá íwíoqnahwe. Minayabe Manikánka itensabé, Kawerowe aitahnaq mókake wega wahnahnirabeq awaq miagéhe. Wega wehuke saraqme sainsuah-naraq peh tábúsoqme mirainkehe. ⁶ Manikánka peh tábúsoqme sansánue ite íwíoqnah ke ehweh págegeue kamah arinkéhe.

⁷ Sísaga íopeqté tuinagake itereq itereqne íerime parabaruankéhe. Mitaqkake itene Wahnah Sísareq wene págege íopeqté kéreqka anotah iróbínánínaakáq tuoneherawoe. ⁸ Túírataq ite Manikánsabe iuwahriehre éra Sísá itene Wahnahne ehweh íre sehgió ké anotahtaq kamah arinawire.

⁹ Kamah arinara se itene Wahnah míéhrameq ahriahri íre míaneherawoe. Wega téhrehrabeq págegeue arambehriirabeq íre míaneherawoe. Se peh iraipéq ahriahri méra síerínayabé kamah oneherawoe. ¹⁰ Sísa tuina wehekáh we tagariona ke, wensabé aiq pútare atona kegá wensabé anotahta q iwíáh iwíáh atanéhe. Itega teiátáuna ehwéh Sísa éhwehnsabé aiq pútare uro puaq ite moq mitaq méq wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Sísa tagaríáh kegá wene ehweh kawerue sehigigeheéra púreru ehwéhne.

¹¹ Mókake sína tanáhráqté náneqsabé iwíáhéq itensabé púreréq, Séhréh arito ue púreraita aitaúne. Manikánka ite omaq itena, Kaweq sansánoro aitaráire. Ite Manikánsabe aiq pútare ateq kaweq arámbéhríoneheqmúne urowe. Itega moke wega teiu naneq kawerue miraigeheéna págege aito ue púreraitone.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísa áwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atageheheéq púreraitone. Wene sánsá kawerue mirairataqmé Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka iteíwíq pankerera kawerowe aitera ite séhréh aitagéhe.

2

Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní éhwehne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, itene Wahnah Sísa Karáhéga tuinagake itereq míageheéna tumeirankéhe. Mi tanáhráq múguwahgu iwíáhiyehoéna kawerue irageheéna teinié. ² Mi wehekáh aiq sótaikuraire e ke míáhwe. Mó anínká iwíáhéna, Manikáne Awanka iwíáh aintaráime aiq sótaikuraire uraire. Mó anínká Manikáne ehweh síwáhnoréna, Ai q sótaikuraire uraire. Mó anínká péhenéna, Ite Porarehga páhsiipéq mi wehekáh aiq sótaikurai ehwéh aiq sehiranurowe uraire. Sene ehweh írátíówana iwíáh kikirirana irupipeq íre kawerínehboq Sísa aiq tutaire uro ehwéhnsabé íre aiq pútare arítáhro.

³ Péhe éhwehnsabé aiq pútare arítéhboq írátíáhro. Sísa tuina wehekáhmé íre pehipi tuinawire. Írakaumo. Ebeqme áhnte saiyo kegá Sísa sánsá suera wensabé ahqáho ataneherawoe. Mitaqkake Manikáne ehwehnsabé awahrieh anímé, iraipéq míanaína anímé ábóraraginawire.

⁴ Áhnte kegá, Mina itene maniká míre éra iwíáh iwíáh atáhwe. Ábóraragína anínká moke mi naneqsabé ahqáho inawire. Minawarimé abehq nánere éna wenáwíq pankerena ínébataq anotah aní múge inawire. Manikánsabe iwíáh iwíáh atona nahtápéq kiwéna, Íné Maniká múge inawire.

⁵ Iteba míarautaq mah ehwéh aiq teiátáuge. Minawé aiq ibitagiro? ⁶ Mi aní amahnága íre ábóraq miahrahinsabé tagaríáhwe. Manikánka mi tanáhráq aiq awehraq mire iwíáhínaraqmé we ábóraraginawire.

⁷ Amahnága ahkaragára sansámárimé peh kopípeq kéhre. Ahkaragáraga saiqnariéh anínká pokínaraq mi sansá ábóraraginawire. ⁸ Téhwe Manikáne ehwehnsabé awahrieh anínká ábóraragínana anehe Sísá tuinae. Itene anotah Wahnáh téhreh naneqkákáq tuinaraq wene áwéhipeqté éúqká mi aní tabiqsuankéhe. Téhreh naneqka mi aní íre kaweraruanawire.

⁹ Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní sínaraq owainawanka págege atahna puana wega péhe ótáq sánsánkákáq íre miraorahi sansánkákáq mirainawire. ¹⁰ Mi anínká áhnte ahbábáq sánsá miraéna iraipéq pokira keyábé wene péhe sánsánsábé, Aiq pútare aintáhro aritanawire. Sega aiq pútaq ehwéh Manikáne kawerarite ehwehnsabé suwahríáhna puara mi aniné péhe sánsánsábé aiq pútare atera iraipéq pokigehe.

¹¹ Minayabe Manikánka sene iwíáh íre kaweraritanae. Sega aiq pútaq sansánsábé, Ite iuwahriehre ira puana Manikánka péhe sánsánsábé aiq pútare atáhro inae. Minayabe se péhe sánsánsábé aiq pútare atagéhe. ¹² Sega aiq pútaq ehwéhnsabé íre aiq pútare atera peh ahbabáqsabe suwahbáhna puana Manikánka anotah ehwéh aritena sainsuanawire.

Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna aiq omaq ito ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímárino, Manikánka itensabé arutaboiritéhre. Itega íre ibitarusa peh itensabé iwíáhéq wensabé iwíáh iwíáh atone. Wegá ite meirena kaweraitankeheéna téh omaq itowana Wenawanka ite kaweqtaq míageheéna moq omaq itowe. Itega wene ehwehnsabé aiq pútare atáro puana Manikánka kaweraitáráire.

¹⁴ Itega teiátáúna ehwéh aiq pútare aitáronsabé itene Wahnah Sísá Karáhé téhrehnkákáq míéhrameq pokigeheéna omaq itowe. ¹⁵ Minayabe iwáhnorurauna sansá ambubu atíáhro. Itene iyahnabo anímárino, mi sansá iwéhipeqté éhwéhnkákáq páhsiipéqté éhwéhnkákáq iwáhnoruraune. Mi ehwéh kawerue ambubu atíáhro.

¹⁶ Itene Wahnah Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboirióe. Sega itene irupipeq aiq kaweraitároyansabé itene irupipeq ahriahri eyoyóinae. Ite séhréh aitera oga mía míaoneheqmúne iwíáh aitaráóye. ¹⁷ Itega kaweq arámbéhríeq kaweq ehwéh irarigeheéra sega ite kawerue séhréh aitera págege aitagéhe.

3

Manikánka ite séhréh aitankéhboq púreraitáhro i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, mó ehwéh kéhre. Sísa itene Wahnahne ehweh abae aginkehboq itensabé púreraitáhro. Itega mi ehwéh téh írátótaq kawerue ireq ambubu atiarowe. Mó kegá mina onserahnigehboq púrerarítáhro. ² Sípane ehweh teriunaraq mi ehwéhnsábé mó kegá aiq pútare atáhwara mó kegá íre aiq pútare atáhwe. Íre aiq pútare atáh ké ahkaragára ahbabáq kega iubíyehboq púreraitáhro.

³ Itene anotah Wahnáhnká anetaníbo íwíáh íre iwíáhia peh kawerue wahnahnaitankéhe. Owainawanka ite ahbabáraitenehoéna itene anotah Wahnáhnká séhréh aitena págege aitankéhe. ⁴ Sehgióro urauna ehwéh aiq kawerue sehgiówe. Itega iwíáhúnawe, Mókakeakáq kawerue sehgigéhe iwíáhúne. Itene Wahnahnka mi iwíáh aitéhrana irupipeq kawerire.

⁵ Itene anotah Wahnáhnká iwíáh aitahnaq Manikánka arutaboiri sansá iahtebagehe. Sísa Karáhéga wene arambehri ambubu atawéna kawerue sehgiunserah miraigehe.

Ómiga arambehrioro i ehwéhne.

⁶ Itene iyahnabo anímáríno, itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwirue teiníe. Táhmáro Sísa tagaríáh kegá taorahoéra íwáhnorurauna ehwéh anterúáhwe. Mina tahnsa kéreq íre miáhro. ⁷ Ite tagaríáhmé iteba míaraunaraq íre taorahouraune. Itega miraurauna serahnoro.

⁸ Iteba míaraunaraq itene tópah pehipi íre naraune. Írakaumo. Inokáhpeqkakáq wéhékáhnkakaq págegeue arambehriuraune. Iru págege aitéhoéq íre ineh inehia itene táhutahuqsabé arambehriuraune. ⁹ Íwáhnorúnayabé itega táhutahuq náíéro irarurauno? Írakaumo. Náíéro íre iraruraune. Itega arambehriurauna sansá tagéq mina tahnsanigeheéq mirauraune.

¹⁰ Iteba míaraunaraq mahraréq, Arambehriyabé taorahoi aní tópah íre náíéro uraune. ¹¹ Amahnága ite táhmáro peh taorahoéq íre arambehriowe. Peh íre itereq wehgariraq irare irareowe. Minayabe mó kegá teiátówaq írátáúne.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwirue taoraho keyabé mah ehwéh teriéro aitone. Mahraréq, Itene táhutahuq mewe nagehboq tabasíwe méq kawerue arambehrioro teriéro.

¹³ Itene iyahnabo anímáríno, kaweq sansá miraéyabe taorahoiyehboq peh ahriahri mira aruqaruroro. ¹⁴ Mah pahsípéqté éhwéh anteruahna aní peh áwé tagahro. We ayehitawiankéhboq pehragéq weba íre kowíáhro. ¹⁵ We naruo aní míre íwíáhíyeho. We iteruwahrah aní púana wega

tábúsoqme iwíáhinkehboq peh kaweq sansánúno págegeue teawéro.

Iru ukiq itahráhi ehwéhne.

¹⁶ Itene anotah Wahnáhmé iru ukiq itahráhi aníne. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri wega itene iru ukiq itahráhire. Wega itene iru ukiq itena iteba mía míainkeheéq púrerúne.

Porane páhsi parabaginai ehwéhne.

¹⁷ Íné Poraga amahnága ínénéne nuyahtate mahna parabaginai ehwéh sehiranuge. Moke ínégá íátáu pahsí mahna tahnsa séhírá káráire. Mahna tahnsa séhírámé peh ínénéne sehírá míre. ¹⁸ Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhéga ite moke séhréh aitéhre.

1 Tímóti Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Tímótime anowawé Asiu iní míowana wenabowe nahnso aní míowe. Poraga Tímóti áwáhnorúwana wega Porane ehweh tábúsoqme sehgiuwe. Mah pahsíipéq Poraga Tímótingsabé mahrarue teawena, Péhe éhwéh irare keyábéwé, Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansánsábéwé, Sísá tagariáh kéréq wahnahno keyábéwé, Sísá tagariáh ké síwáhnoréna kaweq sansá sehgieyabewé, orenínsó kéweinínsó séhréh ariteyabewé, tauntahunue arambehriéyabewé, móneyabé kawerue iwíáhéyabewé, áwáhnorúwe. Poraga mah ehwéhnikákákáq mó ehwéhnikákákáq mah pahsíipéq sehiranúwe.

Poraga Tímóti ebeq awu pahsíe.

¹ Tímóti, iné Porane páhsi sáhnshawe tagáhnno. Sísá Karáhéreq Maniká ite kaweraitéh ánínseqka, Sísá éhweh kosíwáhnorúno aintera eqmaq núwátóye. Mókake Sísá Karáhéba kaweq matábúrápéq oga mía míaonehe iwíáhúne. ² Ínéga Sísá éhweh áwáhnorurautaq ahtebarona puah are nénahni úkuro. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahnseqka are séhréh atera sirutaboiraatera arene aru ukiq atagéhe.

Péhe éhwéhnsábé ahqáho ataneheqmúne i ehwéhne.

³ Íné Másérónía marákórápéq pokinaurautaq arensabé, Épésá suwahpeq míahnno éna amahnága moq mitaq míahnno teawúge. Táhmaro areba míáh kegá péhe éhwéh síwáhnorowe. Arega mi keyábé, Itene péhe éhwéh mó síwáhnoriyehboq túbáh agoro terio. ⁴ Áwahe ehwehnikákákáq sigaqnaréh síwíqmari iwíáho ehwéhnikákákáq síwáhnorowara íráh kegá ehwehowe. Mina tahnsa éhwéhnikákáwé peh múguwahgu iwíáh aritahnara Manikáne sansá íre ahtebahrahowe. Minayabe, Túbáh agoro terio. Sísansabé aiq pútare atéhranka ahtebahrahowe.

⁵ Kawerue síwáhnorinaraq íréhra kegá ahbabáq íre miraia sirupipeq mó keyábé sirutaboiraaritagéhe. Sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé íre sirutaboiraera peh kaweqtaq míéhriansabe sirupipeq pehwehrué míagehe. Sísansabé aiq pútare atéhra puara mó keyábé sirutaboiraaritagéhe.

⁶ Táhmaro kegá mi kawéq sánsá sinehepeq suera peh seyene iwíáhéra peh abehq éhwéhmárinowe. ⁷ Segá Manikánka sehgióro ú ehweh síwáhnoréyabe suwahbówe. Ite aiq ahtebóne iwíáhéra síwáhnoro ehwéh sirupipeq íre irasa pehipi irare owe.

⁸ Ite tagarionawe Mósísiga sehgióro ú ehwehniká wehukene ahabábq sansa sokigiorahi ehwehne. Mi ehwehniká ahabábq sansa sokigi inkeheéna Manikánka mi ehweh omaq atowe. Mi ehwehniká miráinaraq aiq kaweq ehwehne atone.

⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehmé íre peh morá kaweq keyábé sehgióro irarúwe. Írakaumo. Wene ehweh anterúáh kéwé, píribahri kewé, Manikánsabe suwahrieh kewé, ahabábq kewe Manikáne sansánsábé suwahriehre éra peh mah marákóipéqté sánsá sehgió kéwé sinoibo subiq súáh kéwé mó ke subiq súáh kéwé moke mina tahnsa keyábéwé mi ehweh irarúwe.

¹⁰ Mó kené ahre weh abariira kewé wehukeníká mó áwáhu wehukení ahkaragára sansá mirao kewé mó kené animári aebóo kewé péhe éhweh irare kewé mó keyábé péhepehe aritewé moke mó íre kaweq sansá mirao keyábé Mósísiga sehgióro ú ehweh teriuwe. Moke mina tahnsa ahabábq kégá aiq pútaq ehweh anterúáhwe.

¹¹ Aiq pútaq ehwehmé íre mó ehwehne. Írakaumo. Peh morá Manikánka korerio teniátái ehwehne. Ínéga wene kaweq ehwehmé teriú aní múge. Mi ehwehniká, Maniká págege aninéna anotah tehrehrebeq mía míai aníne teíre. Minayabe iwíáhéna wensabé iwíáh iwíáh atóge.

Manikánka wensabé arutaboírúnsabe Poraga kaweróne ato ehwehne.

¹² Itene Wahnah Sísa Karáhéga wene arambehri mirainkeheéna eqmaq núwátáire. Ínéga kawerue arambehrinawire iwíáhéna págege aintaráire. Minayabe kaweróne atóge. ¹³ Íné Sísa íre tagariarautaq íné wene naruo aní míaraugé. Wene naruo aní ména wensabé áwioqnéna éhruru atáráuge. Wensabé íre aiq pútare atena peh múguwahgu aní ména mi ahabábáruaugana wega ínénsabe arutaboíraintena insahwé aintaráire. ¹⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhéga iwíáh aintena íné anotah sehréh aintarái puana wensabé aiq pútare atena nirutaboíruraugé.

¹⁵ Ahabábqka ite saiqnariaraitaq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna mah marákóipéq tumíowe. Tumío ehwehmé anotah kawéq éhweh púaq ómiga aiq ahtebahrahúne. Ahtebéq aiq pútaq ehwehne irarúne. Áhnte ahabábq ké míáhwana ínéga ahabábq aní míaraugana néne ahabábqka moke mó kené ahabábq kiotaikuraire. ¹⁶ Kiotaikurairara mah kehiná kéhínánká, Sísa ahriahri uwareasa aní míéhre tagageheéna wega ínénsabe arutaboíréna kaweraintaráire. Kaweraintaráirara wehukega íné tagéra iwíáhéna, Ite moq kaw-

eraitahráhire éra aiq pútare atéhransabé oga mérapeq awaq miagéhe.

¹⁷ Manikámé we mía míai Wahnáh míre. We íre pukorahi aníne. Wehukene siuranka Maniká íre tagahrahowe. We-bataq Manikáne. Ahriahri we anotah Wahnáh míéhre éq wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

Ahbabáq sansansábé ahqáho ate peh kaweq sansá sehgio i ehwéhne.

¹⁸ Tímótio, are nénahni úkurone. Manikáne ehweh iraruro kegá are éhweh irarurowe. Minayabe sehgie sansa teawiníe. Sega iraruro ehwéh ahreraq matawé ahbabáq sansansánsábé anotahtaq ahqáho ate Manikáne arambehri tauntahunue sehgio. ¹⁹ Manikáne sansá ambubu atawé kaweqtaq míéhnaqmé arene aru ukiqme míaniewóne.

Táhmáro kegá ahbabárera siru págegeuronsabé anetaníbo iwíáhéra Sísane sánsá sinehepeq sutowe. Sinehepeq sutonsabé abehq úkurowe. ²⁰ Mina tahnsanuya aníte sensíwíq Íménéúsireq Árékásántareq míéhye. Sega Manikánsabe éhruuuyansabé owainawanka anotahtaq kamah arinara siahtebageheéna owainawapa míáhtaó aritóge.

2

Ómi keyábé púrerarítáho i ehwéhne.

¹ Téhwe sehgie ehwéh teawiníe. Ómi keyábé mahraoro terio. Manikánsabe kaweróne ue iwíáh iwíáh ateq mah kehiná kéhínánsábé iwíáhue púrerarítáho. Manikánka séhréh aritankéhboq púrerarítáho terio. ² Ite pehwehrue méq tabasíwe méq kaweqtaq míanehboq wahnah kereq anotah anímárinseqsabé púrerarítáho terio. ³ Minawé kaweq sansáne. Manikámé ite kaweraitéh ání púana mi sansá miraúna keyábé awahbehre.

⁴ Wega moke mah kehiná kéhínánká aiq pútaq ehwéh ahtebéyabe awahbehre. Ahtebehrataq wega kaweraitahráhire. ⁵ Manikámé peh morá áníne. Wehukega Maniká tagariageheéna mibeq mahbeq aritéh ánímé peh morá Sísá Karáhé míéhre. ⁶ Ómi ite insahwé aitanieéna awehraq tanáhráq itene ahbabáqsabe pukúwe. Pukúnsabe Manikánka ite sokigiéna, Moke mah kehiná kéhíná kaweraiteyabe nuwahbehre uraire.

⁷ Mi ehwéh síwáhnorinkeheéna Manikánka eqmaq núwátáire. Íné íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge. Nahso kegá aiq pútaq ehwéh irera Manikáne sansá ahtebageheéna koreri terínúno éna eqmaq núwátáire.

⁸ Íné nuwahbeh sansá teawiníe. Arega ómi kehiná suwahpeqte wéhyábé síwáhnoré mahraré, Weho, ibiahnsanome ehwehome pehragéq peh kaweqtaq méq iyahnkara pankeqme púreroro ue síwáhnorúno.

Ahreronsábé kaweqtaq míáhro arito i ehwéhne.

⁹ Mó ahréro síwáhnoro ahrérono, tabasiwe méq kawerue inerinerue míáhro. Áhnte awahriq naneq pehragéq peh áberáhna korósí sukiwe míáhro. Pásésuqme áhnte moné tahnsa korósíwé awahriq naneqmarínsábé íre iwíáh iwíáhoró. ¹⁰ Íre iwíáhéq peh Manikáne ehweh sehgieq mó naneq mó naneq kaweq arámbéhríoro. Íre korósi peh itega kaweq arámbéhríome itene awahriq naneq tahnsa kéhre. Íné Manikáne sansá tagarióge irari inínká miráinaraq aiq kawerinae.

¹¹ Momiwíorabeq ahreronká íre ehwehnia peh ehiya méra Manikáne ehweh kawerue irera ahtebagehe. ¹² Momiwíorabeq ahre inínká weh wahnahnue síwáhnorineho. Írakaumo. Síwáhnorinehboq peh ehiyamé ehweh irankéhe.

¹³ Ahrerono, irátíáhro. Téhwe Manikánka Éhráma mirarena anehe wene ahre Íwi mirarowe. ¹⁴ Éhrámaga owainawane péhe éhwéh íre aiq pútare atowe. Írakaumo. Peh wene ahrega owainawane péhe éhwéh irena Manikáne ehweh anteruowe.

¹⁵ Ahre inínká Sípane sánsá ambubu atawéna mó keyábé arutaboirena kaweqtaq ména tabasiwe míahnaraqmé aiq kaweq sansáne. Mina tahnsa inínsónká ani maqmaréhrataq Manikánka kaweraritankéhe.

3

Peh kaweqtaq míáh kégá Sísa tagariáh kéréq wahnahnoraho ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh kéréq wahnahnéyabe awahbeh anímé anotah kawéq arámbéhrí miraéyabe awahbehre. Minawé aiq pútaq ehwéhne. ² Sísa tagariáh kéréq wahnahné arambehri miraéyabe awahbeh anímé peh kaweqtaq mía míai anínká wahnahnorahire. Peh morá áhré matíéh anímé, tabasiwe miéh anímé, uwaresa anímé, tábúsoqme iwíáhi anímé, nahnso mehwehue kiraboi anímé, Maniká awahbeh sansá kawerue síwáhnororahi anímé, peh mina tahnsa anínká Sísa tagariáh kéréq wahnahnorahire.

³ Mí arámbéhrí íre wahnahnorahi anínsábé teawiníe. Píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, mónéyabé arutaboiri anímé, tobek aruqaruri anímé, ehweh aruqaruri anímé íre wahnahnorahire. Peh uwaresa anímé wahnahnorahire. ⁴ Wene ani ahre kawerue wahnahni anínká Sísa tagariáh kéréq wahnahni aní míahrahire. Sibowáné ehweh íre irasa

pehipi anterúáh ánimáriné sibowáwé íre wahnahnorahire.
⁵ Wene ani ahre íre kawerue auráq matiahnaraqmé Sísá tagariáh kéréq árahue kawerue wahnahnorahiro?

⁶ Peh amahnága Sísansabé aiq pútare atéh ánínká íre wahnahnorahire. Peh amahnága aiq pútare atéh ánínká wahnahnínaraq píribahriéna, Íné anotah aní múge íwíáhinabomo. Íwíáhínaraqmé Manikánka naho owainawa kamah awunserah kamah awinawire.

⁷ Sísá íre tagariáh kégá, Peh kaweq aníne atáh ánímé Sísá tagariáh kéréq wahnahni aní míahrahire. We íre kaweq aní mire íwíáhirataq sega éhruruirana owainawanka mi aní saiqnarianawire.

Peh morá kaweq sansáno ke Sísá tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnoraho ehwéhne.

⁸ Peh kaweqtaq méra kaweq iwíáho kegá Sísá tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnorahowe. Píah naruqnaruro kewé, mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki kewé íre wahnahnorahowe. ⁹ Siru ukigme méra peh Manikáne sansá kawerue ambubu atíáh kégá wahnahnorahowe.

¹⁰ Téhwe pehgáriq arámbéhrí sieq áhwárawe tagahro. Tagehrataq kawerue arambehriéra kaweqtaq mía míairataq morábí matiéhra mensáméhnsátáq wahnahnorahowe.

¹¹ Sene ahrero moq peh kaweqtaq mía míaó inínsó míéhraqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahreronká péhe éhwéh íre aritera peh tabasiwe míéhraqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahreronká íre sibitarusa peh kaweq arámbéhríéra mó ke séhréh aritéhraqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe.

¹² Peh morá áhré matiáh kéréwé sene ani ahre kawerue wahnahno kewé mi arámbéhrírátáq wahnahnorahowe. ¹³ Sísá tagariáh kéné wahnahnka kawerue wahnahnotaq tagah kegá sensíwíq pankeráhwe. Sensíwíq pankeráhwara kawerue wahnahnéra íre áhreia Sísá Karáhé éhweh pahsuqme teriéwe.

Manikáne sansá áwahewé anotah naneq mire i ehwéhne.

¹⁴ Pehgáriq tanáhráq areba koraganie íwíáhéna mah pahsí sehiranue áwúge. ¹⁵ Areba íre apubúue konaraq arega Sísá tagariáh kégá momiwírarabeqte sánsámé Manikáne animárinésabé ahreraq matiankeheéna mah pahsí sehiranue áwúge. Maniká oga mía míairaq ite Sísá tagariona ke wene animári míone. Awankátate nah pegiqmáráhnserah ite Sísá tagariona kegá momiwíorabeq aiq pútaq ehwéh pankerone.

¹⁶ Ite kawerue tagarionawe Manikáne kaweq sansá nahomé kopéq kowana Sísá tutai puana amahnága

ábóraragire. Wene sánsá áwahewé anotah nanere. Minayabe mah igónkónká aiq mahraréna,
 We wehukení úkúwara wehukega we tagowana
 Manikáne Awanka wene sánsá peh kaweq sansáne atowe.
 Íópeqté kégá moq we tagowe.
 Manikánka wene kaweq matábúrápéq tumerena,
 Mahtaq anotah Wahnáh ání míahno atowe.
 Mó kegá we éhweh mah kehiná kéhíná míáhrabeq teriéwara
 mah marákó márakóipéqté íráh kégá wensabé aiq
 pútare átáhwe ire.

4

Péhe éhwéhnká wehukene iwíáh íre kawerarítéhre i ehwéhne.

¹ Anehe tanáhráqmé táhmaro kegá wahnsane péhe éhwéh irera sehigéhe. Mó kegá owainawamariné ehweh síwáhnorirara irera Sísane sánsá suagéhe. Minayabe Manikáne Awanka aiq pahsuqme iraruraire. ² Péhe éhwéh irera sirupipeq múguwahgu agéra ahbabáq sansansábé íre siyehitáhnara peh péhe éhwéh síwáhnorigehe.

³ Péhe éhwéh síwáhnoréra, Mahbiga ahre mewe weh úkiyehboq peh itaq mahbigáú mía míaoro éra mó naneq tahutáhúq órira míre ahriahri awehrioro éra síwáhnorigehe.

Moke táhutahuqme Manikánka aiq mirarowe. Minayabe wensabé aiq pútare atera aiq pútaq ehwéh írátíáh kégá wensabé kaweróne atera mi tahutáhúq pehipi nahwe.

⁴ Moke Manikánka miraro naneqme aiq kaweq nanere. Minayabe itega íre awehria peh wensabé kaweróne ateq pehipi nanehe. ⁵ Manikánka moke táhutahuq nah naneq mire insabé itega wensabé kaweróne atona puaq íre awehria pehipi nóne.

Poraga Tímótinsabé Sísane kaweq arámbéhrí ání míahno ato ehwéhne.

⁶ Arega mah ehwéh Sísa tagariáh ké síwáhnorinaraq Sísa Karáhéne kaweq arámbéhrí ání míankehe. Ai q pútare atahna ehwéhnká are págege ataráirah kaweq sansá ambubu atiarone. ⁷ Ahbabáq áwahe ehwehmé, múguwahgu ehwéhmé pehragáhnno. Peh Manikáne kaweq sansá miraúno.

⁸ Wehukene ayahnsa págege arite sansamé ákáhta q kaweq sansáne. Manikáne kaweqta q mé sansamé anotah kawéq sánsáne. Wene sánsá sehgió kégá amahnága oga míáh tánáhráqkákáq mókakeakáq oga mía míaoneherawoe. ⁹ Mah ehwéhmé ai q pútaq ehwéh míre. Ómiga irera ai q pútare atéhrataqmé ai q kawerinae.

¹⁰ Maniká oga mía mía anínéna moke mah kehiná kéhíná merirena kaweraritáhráhire. Wensabé ai q pútare atáh ké

aiq kawerarítéhre. Minayabe aiq pútare ateq págegeue arambehriúne.

¹¹ Mah ehwéhmé síwáhnoré, Kawerue sehgióro terio. ¹² Are íre anonani míahnayabé mó kegá awiréh atéhrataq ahqáho arito. Peh kaweq ehwéh iraré kaweqtaq mía míaé mó keyábé arutaboírúno. Aiq pútare atahna sansá ambubu atawé peh kaweq sansá miraúno. Sísa tagariáh kégá are tagéra arene sánsá miraigehboq teawú éhwéh sehgio.

¹³ Areba íre apubúue konaraq wehuke míáhtáq Manikáne ehweh sáhnsahwe pahsuqme kawerue síwáhnorúno. ¹⁴ Aboawah wehgá siyahnkaratáté arenaneq táhtoréra Manikáne Awanka iwíáh arítarái ehwéh irarurotaq Manikánka págege ataráire. Segá iraruro ehwéhmé kawerue ahreraq matawé sehgio.

¹⁵ Arene arambehri kawerue miraúno. Ómiga tagéra kaweq sansáne iwíáhigehboq teawú éhwéh ambubu atawé sehgio. ¹⁶ Arerensabéákáq arega síwáhnoróna ehwéhnkákáq auráq matiahno. Teawú ehweh ambubu atawé sehgio. Mirainaraqmé íre arebataq áhnte arene ehweh íráh kéreq moq oga mérapeq awaq miagéhe.

5

Poraga kaweq siwáhnoré sansa Tímóti teawu ehwéhne.

¹ Arega aboawah wehreq orerónseq ehweh terínaraq píribahriinehboq arenabouránsábé tábúsoqme ehwéh teawenanserah pehwehrué terio. Mahbireq o menáhwéenseqsabé arenábáq áwáhnorónanserahnue kawerue síwáhnorúno. ² Aboawah ahrérónseq orenínsónseq arenanoura auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Ahre ahrariyabé arenanahno auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Sene sinonkataq táhtoréhnehboq pehragé séhréh arito.

Kéweinínsó kiraboé ehwehne.

³ Íre aninkákáq óréní kéweinínsábé kaweq sansánúno. ⁴ Kéweiní wene aninseq anahwareq míéhrataq sega auráq matawéra kiraboigehe. Sinoiboga sene animarí ebeq kirabouronsabé se ore orení úkirataq sene animarínká se kiraboigehe. Sene káironaní kiraboéyabe seyene arambehrie. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Íre aninkákáq anahwankákáq kéwéinímé orení úkínaraq wega iwíáhéna, Manikánka séhréh aintankéhe ire. Minayabe wega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq Manikánsabe, Íné séhréh ainto éna púreq aruqarurire. ⁶ Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboíréna peh we awahbeh naneg sehgi kéwéinímé pusa aní tahnsa míéhre. ⁷ Minayabe kéweinínsónsábé mah ehwéh

kawerue síwáhnorúno. Sega kaweqtaq mía míairataq mó kegá se íre síéhuruigehe.

⁸ Wehga wenawahraheq wene káironanínseq íre auráq matawéna kiraboíinaraq Sípane sánsá aiq anterúéh púana anotah ahabábáq sánsánire. Mi ahabábáqká Sísa íre tagariáh kéné ahabábáq aiq kiotaikire.

⁹ Sísa tagariáh kégá morábí kiraboigehboq kéweinínsó síwíq sehiranúno. Orenímé 60 opéq sotaiki orenímé peh morá wéhráq míarai inímé wenáwíq sehiranare kirabooro arito.

¹⁰ Mó kegá, We kaweq arámbéhrí mira aruqarururai iní mire atáh inímé kirabooro arito. Wene animári kawerue sóránkirai inímé, nahnso mehweh aritena kirabourai inímé, Sísa tagariáh kégá íre wahtopeqte surowana sigará pabeq pabeq arítarái inímé, suwahre ke soberurui inímé, mó ke kawerarítarái inímé mina tahnsa kaweq arámbéhrí mira aruqarururo kewéinínsó síwíq sehiranúno. Mina tahnsa inímé orení úkínaraq Sísa tagariáh kégá morábí kiraboigehe.

¹¹ Kiraboirataqmé o ahré kéwéinínsó síwíq íre sehiranúno. Téhwe Sísa Karáhéne arambehri miraoneheqúmúne iraréra anehe mi arámbéhrí sinehepeq suera wehkiigehe.

¹² Mirairataqmé seyene ehweh anterúáhnúsábé itene Wahnahnka ehweh aritankéhe. ¹³ Sega taoraho ke úkéra mó kené nahtapeq poku pokuéra íre sereq wehgaq naneq mire éra éhruruirataq sensíwíq pehragáhno. Mina tahnsa kewéinínsó síwíq íre sehiranúno.

¹⁴ Íné teríúmé o ahré kéwéinínsónká mó wehkéra ani maqmarera kawerue sóránkírataqmé kaweq sansá mire. Kaweq sansánowara itene naruoga sene kaweq sansá tagéra íre íéhruorahowe. ¹⁵ Táhmaro kewéinínsónká Sípane sánsá sinehepeq suera owainawa kérowe. Minayabe tagariáhwe.

¹⁶ Sísa tagariéh ínínká wenawahrah kewéinínsó kirabo arito ato. Sísa tagariáh kégá kéweiní kóréní wene iyahnabo íre míéhrataq wahba kirabo atahro arito. Peh morá sensuwahrah íre míáh kewéinínsómé Sísa tagariáh kégá wahba kirabo ari-tahro arito.

Sísa tagariáh kéréq wahnahno ke séhréh ariteq náriéro i ehwéhne.

¹⁷ Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá kawerue wahnahnirataq sensíwíq pankereq awehraq apéq nári nárinoro terio. Sega Sísa ehweh tei teinéra íwáhnorirataqmé anotah iwíáh iwíáh ariteq awehraq apéq nári nárinoro terio. ¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Káhoga sera sombirah arámbéhríinaraq wene áwéhraq íre músú atáhro. Pehipi nankehe íre.

Wene ehwehnka mó mahraréna,

Ite séhréh aitéh ání awehraq apéq náwéro ire. (*Lo 25.4; Mátíyu 10.10; 1 Kórína 7.9*)

Mina onserah Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá kaweruwe arambhriirataq awehraq apéq nári nárinoro terio. ¹⁹ Peh morá ánínká Sísa tagariáh kéréq wahnahni anínsábé ehweh atahnaraq mi ehwéhmé íre iro. Téhranítégábópoq apahránítógábópoq ehweh atéhrataq sene ehweh iwíáhue tagáhnó. ²⁰ Wahnah anímárínká ahababárirataq áhnite wehuké momiwíorabeq mó wahnáh ání mó wahnáh ánínue ehweh arítáhro terio. Mó wahnáh kegá irera áhreéra kaweqtaq mía míaigehboq ehweh arítáhro terio.

Poraga Tímótinsabé miraúno i ehwéhne.

²¹ Peh morá sánsá ómi keyábé miraúno. Anotah anínseq arenawahrahreq mó sansá miraé moke mó ke mó sansá miraé anotah íre kawerinae. Ómi keyábé peh monseráhnue iwíáhue saraqmaro. Manikánseq Sísa Karáhéreq Manikánka omaq sito íopeqté kéreqka tagariáhwe. Segá tagariáhtáq mahna teawú éhwéh sehgio pahsuqme teiúge. ²² Sísa tagariáh kéréq wahnahni aní míankeheé íre apubúue ayahnkara táhtoqme omaq ato. Mó anínká ahababárinaraq arega moq mina tahnsa-ninehboq peh kaweqtaq mía míáúno.

²³ Are awahreé arupipeq érinabé íre peh morá wání náhnó. Náhníaq sera anonkakaq pehgáriq náhnó. ²⁴ Mó kené ahababáq ábóraq kéhrara tagah kegá ehweh arítáhwe. Mó kené ahababáq amahnága íre ábóraq kéh púana peh mókake ábóraq kanawire. ²⁵ Mina inserah wehukene kaweq arámbéhrí ábóraq kéhre. Kaweq arámbéhrí íre apubúue ábóraq kahnaraq minaakaq mókake ábóraq kanawire.

6

Arambehrio keyábé kawerue arambhrioro i ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh ké arambehri keyábé mahraré, Itene wahnah kené ehweh kawerue ireq sensiwiq pankeráhro arito. Itene wahnah kegá itene sánsá tagéra Manikáne ehwehnsabé ahqáho atera wenáwíqsabe éhruruiyehboq kawerue arambhrioro arito. ² Arambehriraq atéh ánínká Sísa tagariaharaq wene arambehri ánínká iwíáhéna, Íné arambehriraq intéh ánímé nánuwah tahnsá míéh púana peh taoraho arámbéhrínie iwíáhineho. Írakaumo. Kawerue iwíáhinkehboq mi aní áwáhnoruno. Mi anínká arambehriraq atéh ání arutaboírue séhréh atena kawerue arambehriinkehboq áwáhnoruno. Arambehrio kegá mira iwíáhirataq sega anotah kawéq arámbéhrío ke míagehe.

Móneyabé arutaboírome ahababáq áwahe wíre i ehwéhne.

Wehukega kaweq sansá miraighboq teawú éhwéhmé ahri-ahri síwáhnoré kawerue sehgióro arito. ³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne aiq pútaq ehwéhnká Manikáne sansá kawerue íwáhnorire. Mi ehwéh suena peh mó ehwéh áwáhnori animé ⁴we píribahri aní ména peh íre íréh aní míéhre. Peh ehwehéyabe awahbeh aní míre. Wega síwáhnorirara wene ehweh íráh kégá mó keyábé íre kaweq íwiáhéra ehwehéra síéhruruéra ⁵tobehéra ahbabáq íwiáhowe. Ahbabáq íwiáhéra aiq pútaq ehwéh íre irera peh múguwahguowe. Múguwahguonsabé péhe íwiáhéra, Ite Manikáne sansá sehgiunayabé áhnte mensáméhnká pehipi meyanehéqmúne íwiáhowe.

⁶ Manikáne sansá sehgiunaraq wega áhnte kaweq naneq náí náinire. Ménsámehnsánsabe íre irutaboiria peh wega náí naneq awehraq kéhre íwiáhúnaraq itene iru ukiréhre. ⁷ Iteinoréhga maqitáhtáq íre ménsámehnsánkakaq maqitáhwe. Ite pukonaraq íre itene ménsámehnsánkakaq meweq pukoneheqmúne. ⁸ Minayabe táhutahuqkákáq korósiakákáq kahnararaq, Aiq awehraq kéhre íwiáhoneheqmúne.

⁹ Áhnte moné meyanéhe íwiáho kéwé ménsámehnsánsabe sirutaboiro kewé ahbabárorahowe. Sirutaboiro naneqka kahnkapi wah pariéhnserahnire. Se sirutaboiro naneqka ahbabárarítéhre. ¹⁰ Móneyabé arutaboiré sansamé ahbabáq áwahe wíre. Móneyabé sirutaboiro puara táhmaro kegá móne meyanehééra Sípane sánsá sinehepeq sutowe. Minayabe sirupipeq anotah uméh meyáhwe.

Oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹¹ Are Manikáne ani móne. Wene ani míahnayabé ménsámehnsánsabe arutaboirineho. Moke íre kaweq sansá anehepeq suo. Kaweqtaq mé Maniká awahbeh sansá sehgio. Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ate mó keyábé arutaboirúno. Kaweq sansá págegeue sehgie uwareasa aní míahnó. Mi sansámárínsabé arutaboiré sehgio.

¹² Árésísii anínká, Íné kiotaikinauge íwiáhéna pehbeheráh pokire. Mina inserah arega Sípane sánsá ambubu atawé mahraue íwiáhé, Íné kiotaikéna oga mérapeq awaq mianauge íwiáhúno. Arega, Íné Sísansabé aiq pútare atena wene sánsá sehginauge iraruronaraq áhnte kegá írátówe. Mi tanáhráq oga mérapeq awaq miankeheéna Manikánka omaq atáráire. Minayabe oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio.

¹³ Moke oga míona naneqmarí Manikánka oga míáhro aitéhre. Manikánseq Sísa Karáhéreqka tagariehyataq teawú éhwéh iro. Wahnah aní wenáwíqtare Póntiása Páiraga Sísa ehweh atotaq Sísa íre áhreia pahsuqme teawuwe. Manikánseq Sísa Karáhéreqka tagariehyataq Sísa pahsuqme

teawunserah ínégá are teawúge. ¹⁴ Sísaga íre áhreja pahsutainserah ínégá teawú éhwéh kawerue tábúsoqme sehgio. Peh morá áhwára áhwára sansá íre miraúno. Amahnágaákáq mókakeakáq itene Wahnah Sísá Karáhéga tuina tanáhráqkákáq kawerue sehgio.

¹⁵ Manikánka webataq omaq atárái tanáhráq Sísá tuinawire. Maniká webataq moke mó wahnáhmári kiotaigme aní púaq wensabé iwíáh íwíáh atone. ¹⁶ Webataq íre pukorahi anínéna peh ahriahri mía míaéna wehukega íre pokorahi téhrehrebeq mía míaire. Wehukega sene siuratate we íre tagahwe. Sega we íre tagahrahowe. Wegá ahriahri wahnahninkehe. Wensabé iwíáh íwíáh atone. Aiq miraoneheq múne.

Áhnte mensáméhnsá matíáh keyábé éhwéhne.

¹⁷ Mah marákóipéq méra áhnte monéákáq ménsámehnsánkakaq matíáh keyábé píribahri iyehboq sene ménsámehnsánsabe íre iwíáh íwíáhoró terio. Ménsámehnsánkakaq móneakáq apubúue taqnobagina nanere. Minayabe iwíáh íwíáhiyeho terio. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna Manikánka áhnte kaweq nanéq náí náinire. Minayabe peh wensabé aiq pútare ateq iwíáh íwíáh atáhro terio.

¹⁸ Kaweq sansá miraoro terio. Mó ke séhréh ariteq kaweraritáhro terio. Anah ke míéhboq wehweh ke míáhro terio. ¹⁹ Mirairataqmé sene ogamé tanahráq peh kaweq tanahráq kanae. Mókake oga mérapeq awaq mera peh kagaorahi apéq meyagehe.

²⁰ Tímótió, teawú éhwéh auráq matawé ambubu atiahno. Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé pehragáhno. Abehq múguwahgu ehwéh pehragáhno. Mi ehwéhnsábé táhmaro kegá ahtebia éhwéhne atáhwe. Ahtebia éhwéhne atáh kegá péhe iwíáhowe. ²¹ Mi ehwéhnsábé iwíáh íwíáho kegá Sísane sánsá sinehepeq súáhwe. Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aitéhre.

2 Tímóti Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pora karábúsiipéq míotaq wega iwíáhéna, Ínéga pukinauge éna mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsíipéq Poraga Tímótinsabé, Manikáne kaweq arámbéhrí ání míankehboq wene arampehri miraé tauntahunue arambéhriúno teawuwe. Wega ahbabáq sansa anehe tanáhráhq sínaraqsábé sehiranéna we pukinaú ehwéhnkákáq moq sehiranue Tímóti teawuwe.

Poraga Tímóti anehe awu pahsíe.

¹ Tímótio, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhno. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka iwíáhue eqmaq núwátáire. Wensabé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Mi ehwéh wehuke terinkeheéna eqmaq núwátáire. ² Arewe nirutaboiru aní móne. Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahnseqka arensabé sirutaboiráera séhréh atera arene aru ukiq atagéhe.

Sísa éhweh ayehitegurégúinehboq teri terinúno ú ehwehne.

³ Náinahbúréhga Manikánka sehgióro ú ehweh kawerue sehgiúwe. Ínéga moq kawerue sehgiúnsabé nirupipeq íre umehia peh kawerire. Wéhékáhnkakaq inokáhqpeqkákáq ínéga púreq aruqarurutaq arensabé ahrreraq matawéna púreratena Manikánsabe kaweróne ata atauge. ⁴ Are áuwátáutaq ibisaronayabé niahrreraq matawéna arensabé nirutaboiratóge. Nirupipeq eyoyóinkehboq are tagéyabe níre. ⁵ Arega Manikánsabe kawerue aiq pútare atahnawe niahrreraq kéhre. Íné aiq tagaríomé arenanahrá Áróisireq arenano Íyúnísireqka ebeqme Sísansabé aiq pútare atároyah anehe arega moq wensabé aiq pútare atároné.

⁶ Néne niyahnkaratáté arenaneq táhtoqme púreratáráutaq Manikánka miraúno urai arámbéhrí teawena págege atáráire. Teawátái arámbéhríwé tauntahunue mira aruqarurúno. ⁷ Manikánka áhree sansa íre sokigi aiátáire. Peh págegeue mé sansamé, mó keyábé irutaboíré sansamé, tabasiwe mé sansamé sokigi aiátáire.

⁸ Itene Wahnah Sísa éhweh teri terinéyabe íre ayehitegurégúúno. Karábúsiipéq míónsábé ínénsabe moq íre ayehitegurégúúno. Sísa éhweh teri terinónayabé mó kegá áwíoqnaneherawoe. Áwíoqnehransabé íre áhreia Manikánka págege atahnah teri terinúno.

⁹ Wewene kaweq anímárí míageheéna Manikánka omaq itena kaweraitáráire. Íre itega kawerue arambehriurau-nayabé kaweraitáráire. Írakaumo. Peh wewe awahbeh iwíáhue séhréh aitena kaweraitáráire. Naho naho mah marákó marákó íre kотаq Manikánka iwíáhéna, Sísá Karáhéga mirainayabé wehuke arutaboirána kaweraritanauge úwe.

¹⁰ Arutaboirána, Kaweraritanauge úwana Sísá Karáhé, ite kaweritéh ánínká marakóipeq tunsabe Manikánka arutaboiritéh sánsá sokigi aitowe. Marakóipeq tuena pukéna oga úkúnsabe amahnága ite pukéyabe íre áhreúne. Írakaumo. Itega tagarionawe Manikáne kaweq ehwéh irona puag oga mía míaoneheqmúne.

¹¹ Manikánka ínénsabe, Sísá éhweh koreri teriné íné nuwah-beh ehwéh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ¹² Eqmaq núwátáirana teniátái ehwéh sehgiúnsábé níwíoqnahwe. Aiq pútare ataráu anímé aiq tagaríó púana wensabé íre niyehitegurégúuge. Írakaumo. Manikánka teniátái arámbéhrí mókakeakáq Sísá tuina tanáhráqkákákáq wahnahnaintahráhire. Íné tagaríómé wega kawerue wahnahnaintanawire.

¹³ Ínéga peh aiq pútaq ehwéh áwáhnorurauge. Moke áwáhnorurau ehwéh ambubu atiahno. Ínéga áwáhnoruraunserah mó ke síwáhnorúno. Sísá Karáhénsabe ahriahri aiq pútare ateq wensabé anotahtaq arutaboírúno. Wereq mía míaé síwáhnorúno. ¹⁴ Manikánka áwáhnorurai ehwéh áhnte kaweq ehwéhnirah kawerue ahreraq matawé ambubu atiahno. Kawerue mirainkeheéna Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitaahráhire.

¹⁵ Are tagariahnawe Pígérúsireq Éramógénireq moke Esia marákórápéqté kéreqka íné nuwera pokurowe.

¹⁶ Íné karábúsiipéq míónsábé Ónésíma íre ayehitegurégúia séhréh aintaráinsabé nirupipeq eyoyóurairé. Minayabe itene Wahnahnka mi karírónánínsábé arutaboirána séhréh aritankeheéna púreruge. ¹⁷ Ónésíma Aroma suwahpeq suraitaq ínénsabe áhnte ninebahréna íné tagaraitaq séhréh aintáráire. ¹⁸ Are aiq tagariahnawe íné Épésá suwahpeq míarautaq wega áhntetaq séhréh aintáráire. Séhréh aintaráinsabé itene Wahnahnka tuinagake Ónésímansabé arutaboirána kaweróne atankeheéna púreruge.

2

Sísane arambehri sehgieyabe pabeqme ehwéhtáróe.

¹ Tímótio, are nénahni úkurone. Are Sísá Karáhéne ani míahnana wega arensabé arutaboirána séhréh atéhnsabé págege aní míahno. ² Áhnte kegá míarotaq are áwáhnorurauge.

Manikáne ehweh kawerue sehgia mó ke síwáhnororaho ke síwáhnorúno.

³ Págege sontiá áninká éréyabe íre áhreire. Mina inserah arega Sísa Karáhéne arambehri miraónayabé áwíoqnehrataqmé íre áhreia peh kawerue mira aruqarurúno. ⁴ Sontiá aninká wene kíápéténine arambehri kawerue mirainieéna wenawahpeqte árámbéhrí moq íre miraire. Írakaumo. Kíápéténiga kaweróne atankeheéna kawerue arambehrire.

⁵ Árésisiéna pehbeheráh poki aninká ápeq pehipi íre meyéhre. Árésisi sansá tábúsoqme sehgi áninká kiotaikínaraq ápeq meyéhre.

⁶ Wahba só uqmarera náwe soráhwe. Ménsámehnsá nera kahnarag abobiah taebewe arambehri aninká ebeq koawaq miánkéhe.

⁷ Mah pabéqmé éhwéhtáro iwíáhue iro. Itene Wahnahnka tábúsoqme iwíáh atahnaraq moke ahtebankehe.

Áwíoqnehrataq Sísave sánsá sehgioneheqmúne ú ehwehne.

⁸ Kaweq ehwéh teawátáume ahreraq matiahno. Teawátáue ehwéhmé Sísa Karáhéwé Tébitine anahwa míowe. We wehukeni ména pukéna mó oga úkúwe. ⁹ Mah kawéq ehwéh teri terinuraunsabé níwíoqnéra ahababáq ani tahnsa séniraté táhrarera meniqlmera karábúsiipéq móintówe. Karábúsiipéq móintera Manikáne ehweh íre saiqnaruahráhowe.

¹⁰ Níwíoqnéyabewé, karábúsiipéq méyabewé, séniraté táhrareyabewé, minawarinsábé íre áhreuge. Manikánka omaq sitéh kéga Sísa Karáhénsabe aiq pútare atera oga mérapeq awaq miageheéna mi ke séhréh aritanauge. Sega wene kaweq matábúrápéq pokue mitaq ahriahri weba mía míaiageheéna séhréh aritanauge. ¹¹ Teawéna ehwéh peh aiq pútaq ehwéhnéna mahraréna,

We pukútaq ite moq pukowane. Minayabe wereq oga mía míaoneheqmúne. ¹² Áwíoqnehrataq wene sánsá ambubu atiáhnaraqmé wereq moráraq wahnahnoneheqmúne. Áwíoqnehrataq wensabé ahqáho atáhnaraq mókake wega itensabé moq ahqáho aitanawire. ¹³ Wene sánsá sehgioneheqmúne íwíáho kéga íre mirairataq Manikánka mirainauge urai ehwéh sehginawire. Wene sánsá íre anteruahráhire. Írakaumo. Íre anteruahráhi puana sehginawire ire.

Manikáne arambehri tauntahunue miráúno teawu ehwéhne.

¹⁴ Mah ehwéh ahreraq sito. Manikánka tagariéhtaq pehgáriq naneqsabé íre ehwehoro terio. Pehgáriq naneqsabé ehwehonka íre séhréh aritahráhire. Írakaumo. Íre séhréh aritasa peh íráh ké ahababáq aritéhre.

15 Manikánka arensabé kaweróne atankéhboq wene arambehri kawerue miraúno. Mirainaraq arerene arambehriyabé íre ayehitáhnah peh Manikáne ehweh kawerue ahtebé tábúsoqme síwáhnorinkehe. 16 Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq múguwahgu ehwéhmé pehragáhnno. Abehq múguwahgu ehwéh íráh kéwé mi ehwéhnká íre kaweq iwíáh aritéhrara Manikáne sansá sinehepeq súáhwe.

17 Náonka wehukeníné anonka íre kaweratéhрана anotah naonkákáq miéhre. Mina inserah abehq éhwéhnká wehukeníné iwíáh íre kaweraruanawire. Mina tahnsa abehq éhwéh iraréya anité Íménéúsireq Pírétúsireq miéhye. 18 Sega aiq pútaq ehwéh suera péhe éhwéh mahraréra, Ite pukérapeq iriwe oga úkuraunayabé mókake mó íre irigonehe óye. Sene ehwehnka táhmaro íráh kéné iwíáh íre kaweraritehye.

19 Anotah ebáhnabaga íre kúrugúruia peh págegeue kagainserah Manikánka miraú naneq áwahewé peh págegeue kagaire. Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene Wahnahnka moke wene animári tagaríéhre ire. Wene ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnah tagarione irare keo, ahbabáq pehragéq peh kaweqtaq mía míaooro ire.

20 Anotah nahtápéq áhnte kunúbáwárínkákáq antehyamárínkákáq kéhre. Mó antéhyámárimé áhnte moné tahnsa antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh awankátate miraia antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh marakórate miraia antéhyámárimé. Abehq arámbéhríeyabewé íroke antéhyámé awehrare. Kaweq arámbéhríeyabewé peh morá kaweq antéhyá ábérehre. 21 Wehukenínká íre kaweq sansá suena kaweqtaq mía míána we kaweq antéhyá tahnsanire. We aiq pútaq Manikáne ani ména itene Wahnahne arambehriire. Wega moke kaweq arámbéhrí miraorahire.

22 Ahrari abarié iwíáh kahnahwe mi iwíáh sue móbeq míahnno. Peh kaweqtaq méwé, aiq pútaq ehwéh ambubu atawéwé, mó keyábé arutaboírewé, aru ukíqme méwé, mah sansámári sehgio. Sirupipeq ahbabáq íre kéh kégá mi sansámári miraigehe. Sega itene Wahnahnsabé áhrabue mahraréra, Séhréh aito éra mi sansámári miraigehe.

23 Abehq múguwahgu ehwéhmé pehragáhnno. Are tagariah-nawe múguwahgu ehwéhmé tobehorahi naneq mire. 24 Itene Wahnahne arambehri ani teawe, Íre ehwehúno. Írakaumo. Peh mó ke miéhrarabeq áyáteh sansá sue uwaresa ání mé kawerue síwáhnorúno ato.

25 Wene ehwehnsabé íre kowe atáh ké pehwehrue mónkákáq síwáhnorínana Manikánka séhréh aritahnara

sene ahbabáq sansa suera aiq pútaq ehwéh iragéhe. ²⁶ Wene arambehri miraigeheéna owainawanka ahbabáq ke saiqnariéhre. Saiqnariéhrra aiq pútaq ehwéh íréhrataq sega tábúsoqme iwíáhéra owainawane ahbabáq sansa suera kaweqtaq míagehe.

3

Anehe tanáhráq wehukega áhnte ahbabáq sansan neherawoe i ehwéhne.

¹ Anehe tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinae. Minawé iro. ² Mi tanáhráq wehukega peh seyensabé suwahbanae. Móneyabé sirutaboiro ke méra píribahri saiyo ke míaneherawoe. Mó ke áhnte ehwéh aritera sinoibone ehweh anteruaneherawoe. Mó keyábé kawerowe íre arítáh ké míaneherawoe. Maniká awahbeh sansánsábé íre suwahbáhna ke míaneherawoe.

³ Mó keyábé íre sirutaboironeherawoe. Íre insahwé arítáh ké míaneherawoe. Íre insahwé aritera síéhruruo ke míaneherawoe. Íre tabasíwe mía aisobuya ké míaneherawoe. Kaweqtaq méyabe suwahrieh ke méra ⁴ owinahwino ke míaneherawoe. Apubúue íre kaweq sansánoneherawoe. Ite anotah ke úne iwíáho ke méra Manikánsabe iuwahriehre oneherawoe. Mah marákóipéqté náneqsabé sirutaboiro ke míaneherawoe.

⁵ Sega peh ábóraqsabé Manikáne sansá miraéra peh Manikánka págege aritahráhi sansánsábé ahqáho atera íre miraowe. Moke mina tahnsano ké sueq móbeq míáhro.

⁶ Mina tahnsa kégá múguwahgu ahroné nahtapeq pokue ehnehnenuwe síwáhnorowara sene péhe éhwéh íráhwe. Mi ahrérónká áhnte ahbabáruonsabé sirupipeq umehire. Íre kaweq naneqmarínsábé sigará pabeku pabekuire. ⁷ Sigará pabekirara sega mó síwáhnori aní mó síwáhnori aniné ehweh irera peh Manikáne aiq pútaq ehwéh íre íráhwe.

⁸ Wehukénité sensíwíq Sánésireq Sámbarésireqka Mósísinsabé ahqáho atóyanserah mi sansáno wehgá aiq pútaq ehwéhnsábé ahqáho atáhwe. Manikáne ehwehnsabé ahqáho atáh púra peh múguwahgu iwíáhurowe. ⁹ Mi aníténé ahbabáq ábóraq konserah ómiga mi kené ahbabáq mókake tagagehe. Minayabe mó kegá sene ehwehnsabé íre aiq pútare arítáh púra sene arambehri íre anotah úkorahire.

Manikáne ehweh ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹⁰ Arega menah ínéba míarona puah néne sansá aiq tagariahne. Maniká awahbeh sansá síwáhnoréna kaweq sansánuraege. Moke néne sansámé arega áwahe aiq tagariahne. Manikánsabe aiq pútare atena wene sansá ambubu atawéna

uwaresa ání ména mó keyábé nirutaboiruge. Tabasíwe aní míóge.

¹¹ Are tagariahnawe mó kegá íné níwíoqnarowana níéruraire. Ántióka suwahpeqkákáq Áíkónía suwahpeqkákáq Árísáta suwahpeqkákáq míarautaq anotahtaq níwíoqnarowah tagariahne. Níwíoqnarotaq itene Wahnahmka séhréh aintárái puana íné kaweqtaq míóge. Sega íné íre nubiq suahráhurowe.

¹² Ite tagarionawe Sísa Karáhéreq méra kaweqtaq méyabe suwahbeh kewé mó kegá síwíoqnaneherawoe. ¹³ Ahbabáq kereq péhe éhwéh síwáhnoro kereqka mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítáhwe. Sega múguwahgu agéra síwáhnorirataq íréhra kegá moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritaneherawoe. Sega amahnága ahbabáréra mókakewe anotah ahbabároneherawoe.

¹⁴ Arewe aiq pútare ate ahtebarona sansá kawerue sehgio. Are tagariahnawe itega kaweq ehwéh are áwáhnoruraunayabé kawerue sehgio. ¹⁵ Are animai míaronaraq Manikáne ehweh sáhnsahe sansa áhwárarone. Áhwárawe wene ehweh ahriahri sáhnsahonaga ahtebé Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárónana kaweratáráire.

¹⁶ Manikáne ehweh sehiranutaq Manikáne Awanka iwíáh aritena séhréh aritowe. Manikáne ehweh ahtebáhnaga síwáhnoronaraq múguwahgu ehwéh tábúsoq sitahráhone. Ahbabáq sansa tábúsoq sitahráhone. Manikáne ehweh ahtebáhnaga aiq pútaq ehwéhmé kaweqtaq mé sansamé terienawe kawerue síwáhnororahone. ¹⁷ Wene ehwehnka ite Sísa tagariona kegá kaweq sansánéq moke kaweq arámbéhrí miraorahúne.

4

Manikáne ehweh págegeue pahsuo i ehwéhne.

¹ Sísa Karáhéga tuinagake moke oga míáh kéreq pukia kéreq sainsuankéhe. Wega tuinaraq ahriahri wahnahnaitanawire. Minayabe wereq Manikánseq tagariehya puah teawéna ehwéh kawerue iro. ² Manikáne ehwehnsabé suwahbeh kereq íre suwahbeh kereq teri terinúno. Se iragéhboq kawerue síwáhnorúno. Wene ehwehnka sirupipeq pankehboq págegeue síwáhnorúno. Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá kawerue sehigigéhboq kawerue síwáhnorúno. Maniká awahbeh sansá síwáhnorinaraq uwaresa ání míahno.

³ Írátiahno. Mókake wehukega aiq pútaq ehwéhmé íre irera peh seye suwahbeh naneqsabé sirutaboironeherawoe. Seye suwahbeh ehwéh síwáhnoro keyábé, Íwáhnorigehboq máhoro aritaneherawoe. ⁴ Sega aiq pútaq ehwéh sinehepeq suera wehukene áwahe ehwehnsábé aiq pútare aritaneherawoe.

⁵ Ahriahri peh kaweq iwíáhúno. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri Sísane sánsá sehgio. Áhnte kegá Sísá éhweh iragéhboq teri terinúno. Manikáne Awanka teawátái arámbéhrí miraue parabaruo.

Poraga, Kagai apéq náninkéhe i ehwéhne.

⁶ Íné pukona tanáhráq aiq sinaire. Mi tanáhráqmé aiq wahtonire. Asiu kegá sene sánsánéra náhniáq sera ano Manikánsabe titiréra ahkiónserah íné moke néne arambehriyabé moq Manikánsabe titiruge. ⁷ Manikánka níatái arámbéhrí kawerue mira aruqaruruge. Mi arámbéhrí aiq parabarúóge. Sísane sánsá íre susa peh kawerue sehgiúge.

⁸ Wehukenínká árésisiéna kiotaiki aní awahriq ayáhúq áwínserah Manikánka kaweqtaq kagai apéq náninkéhe. Minayabe itene Wahnahnka ínénsabe, Kaweqtaq míahne aintankéhe. Mi apéq íópeq intena we tuinagake náninkéhe. Wegá tábúsoqme iwíáhue sainsuahnaraq íre ínébataq náninkéhe. Írakaumo. Ómi we tuina tanáhráqsábé áwénuno ke ápeq siena kawerowe aritankéhe.

Poraga Tímótinsabé, Ínéba apubúue súno ato ehwéhne.

⁹ Arega miraorahinaraq iwíáhue tagé ínéba apubúue súno. ¹⁰ Témásiga mah marákóipéqté náneqsabé arutaboirena íné nuwena Tésárónáika suwahpeq pokuraire. Káréséniga Kárétía marákórápéq pokurairana Táításaga Támésía marákórápéq pokuraire.

¹¹ Árúka webataq ínéreq mioye. Néne arambehriwe Máhkaga kawerue séhréh aintahráhi aní míre. Séhréh aintankéhboq meqme súno. ¹² Tíkíkúsiwe Épésá suwahpeq eqmaq áúwátáuge.

¹³ Néne káhq ambántá Tóása suwahpeq Kápúsine nahtapeq matauge. Ínéba sinaraq minaakaq púkuwarínkákáq sehirania kanéhwárínkákáq mewe súno.

¹⁴ Káhpah kaweraqari aní wenáwíq Árékásántaga anotah-taq íre kaweraintaráire. Minayabe itene Wahnahnka kamah awinkéhe. ¹⁵ Wegá itene ehwehnsabé págegeue ahqáho aitaráinsabé arega we auráq matiahno.

¹⁶ Téhwe sega ehweh aintárotaq ómiga íné íre níéhnehia nuwera pokurowe. Minayabe Manikánka kamah arinehoéna sensabé púrerarítaráuge. ¹⁷ Nahnsonka itene Wahnahne ehweh irageheéna tábúsoqme teriátáutaq itene Wahnahnka íné séhréh aintena págege aintaráire. Segá nubiq suaneheraurotaq wega séhréh aintarái puara túbáh agurowe. ¹⁸ Ahbabáq aintéhrakake Manikánka séhréh aintankéhe. Wegá wahnahnirabeq íópeq míankeheéna tumeiqmena móintankéhe. Ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

19 Ákúírareq wene ahre Párisírareq Ónésíma karíronánínseqsabé iro-ro terio. ²⁰ Érásátiga Kórína suwahpeq míehre. Tárópíma awahreuirana Mírétúsi suwahpeq áúwátáuge. ²¹ Ópeq íre sínaraq ínéba súno. Mahtaqté ánimárisensíwíq Íyúbúrúsi, Púrénísi, Árínúsi, Káróriarehga arensabé iraúno atáhwe. Sereq ómi mahtaqté Sísa tagaríáh kéreqka arensabé iraúno ewe.

²² Itene Wahnahnka arereq mía míaire. Wega arensabé arutaboiréna séhréh atéhre.

Táitása Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Táitásawe íre Asiu anínéna Porane ehweh kawerue sehgiena Kíríti marákórápéqté ké, Sísá tagariáh ké séhréh aritena kawerue wahnahnúwe. Poraga karábúsiipéq míotaq mah pahsí sehiranúwe. Wega Táitásansabé Sísá tagariáh kéréq wahnahno ke omaq site sansánsábé, síwáhnoré sansánsábé, kawetaq mé sansánsábé ue mah ehwéhmári sehiranue Táitása teawuwe.

Poraga Táitása awu pahsíe.

¹Táitásao, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Íné Manikáne arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga we éhweh kosíwáhnorúno aintena eqmaq núwátáire. Manikánka omaq sito ke séhréh aritankeheéna eqmaq núwátáire. Segá aiq pútaq sansá Manikáne kaweq sansá ahtebagehboq kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire.

²Itega Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq kiwíanehe iwíáhúne. Naho Maniká, íre péhenorahi anínká mahraréna, Ínéga omaq sitáhna kegá oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

³Oga mérapeq awaq miagéhe éna wewega iwíáhi tanáhráq mah kawéq éhwéh itene irupipeq iwíáh aítaráire. Maniká, ite kaweraitéh ánínká ínénsabe, Mah kawéq éhwéh koreri terinúno aintáráirana teri terinuge.

⁴Táitásao, néne páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Itega morá íwíáhue Sísansabé aiq pútare atoyansabé are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé, ite kaweraitárái anínseqka are séhréh atera arene aru ukiq atéhye.

Sísá tagariáh kéréq wahnahno ke omaq siteyabe éhwéhne.

⁵Ite íre parabaruoaya arámbéhrí arega mirainkeheéna Kíríti marákóráq áúwátáuge. Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá tagariáh kéréq wahnah anímári míagehboq omaq sito. Teawátáunserahnue omaq sito.

⁶Peh kaweqtaq mía míai anímé peh morá áhré matiéh anímé Sísá tagariáh kéréq wahnah aní míahrahire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atáh anímáriné sibowáwé wahnah aní míahrahire. Wene animáriné ahabaréra sibowáné ehweh anterúáh anímáriné sibowáwé wahnah aní íre míahrahire.

⁷Sísá tagariáh kéréq wahnah aritéh anínká Manikáne arambehri auráq matiéh púana peh kaweqtaq mía míai anínká wahnah aní míahrahire. Píribahri anímé, áyáteh anímé, píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, tobeh aruqaruri anímé, móneyabé arutaboiri anímé íre wahnahnorahire. Írakaumo.

⁸ Nahnsó ke kawerue kirabo arítéh ánimé, kaweqtaq méyabe arutaboiri ánimé, tabasíwe míéh ánimé, kaweq iwíáhue arambehri ánimé, Maniká awahbeh sansá sehgi ánimé, wewene kaweq iwíáh ambubu atíéh ánimé Sísá tagariáh kéréq wahnahnorahire.

⁹ Áwáhnoro ehwéh kawerue ambubu atíéh ánínká mó ke kawerue síwáhnororahire. Wega aiq pútaq ehwéhnsábé suwahrieh ke síwáhnoréna sene iwíáh kaweraritankéhe.

Péhe éhwéh síwáhnoro keyábé éhwéhne.

¹⁰ Kírítí marákórápéqté ké auráq matiáhhro. Píribahri ke méra sega abehq éhwéhnéra péhe éhwéhnuwe. Asiu kené síú amurúrué sansa sehgióro e kewé áhnte mina tahnsa míáhwe.

¹¹ Segá mó kené móne meyanehééra áhnte mi karírónánínsábé péhe éhwéh síwáhnorowe. Mi karírónání aiq pútaq sansá súéhboq péhe kéné ehwehnsábé ehiya míáhhro arito.

¹² Kírítí marákóipéqté ání Kírítí ke seyene ehweh irari anínká mahraréna, Kírítí marákórápéqté kégá péhe éhwéh irare irareo ke wóe. Se áwéh keropia póeráhq tahnsa ké méra taorahoue kobukahburo ke wóe ire. ¹³ Wega irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Minayabe Kírítí keyábé págegeue síwáhnorúno. ¹⁴ Aiq pútaq ehwéhnsábé suwahrieh kégá sehgióro e ehwéhnkákáq Asiu kené péhe áwahe ehwéhnkákáq suera Sísane sánsá kawerue sehgiégéhboq págegeue síwáhnorúno.

¹⁵ Kaweqtaq mía míao kégá moke táhutahuq íre órirane éra peh nah naneq mire éra nahwe. Sísansábé íre aiq pútare atáh áhbárérá kéré moke mah marákóipéq kéh náneq tagéra íre kaweq nanere iwíáhowe. Sene sirupipeq ahababáq áhwáréra kaweq sansá íre írátíáh púara sega kaweq iwíáh íre orahowe.

¹⁶ Segá mahraréra, Itega Maniká tagarione irarewe. Iraréna Manikáne ehweh anteruera ahabaréra kaweq arámbéhrí íre miraorahowe. Minayabe ite tagarionawe se Maniká íre tagariáhwe.

2

Aboawah wehyábé síwáhnoré ehwehne.

¹ Arerega peh tábúsoqme aiq pútaq ehwéh síwáhnorúno. ² Aboawah wehyábé mahraré, Múguwahgu iyehboq áhnte piáh né pehragahro. Peh tábúsoqme iwíáhhoro. Tabasíwe mía míao. Aiq pútaq sansá ahtebawe sehgióro. Manikánsabe irutaboírég wehukeyabé irutaboíro. Sísane sánsá kawerue sehgióro terio.

Aboawah ahréyábé síwáhnoré ehwehne.

³ Aboawah ahrérónsábé mahraré, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míao. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Píahyabé irutaboíríyeho. Peh kaweq sansá síwáhnororo terio.

⁴ Segá ibehinínsónsábé mahraue síwáhnororo arito. Iteruwehqsoneq itene animárínseqsabé kawerue irutaboirono teriéro terio. ⁵ Iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro teriéro terio. Mó weh pehragéq peh morá arenawehq kéro teriéro terio. Íre itereq morábí náneq pehragéq peh iteitene arambehriue areqnahreq ahréro míáhiro teriéro terio. Peh kaweqtaq mía míaéq iteruwehqsone ehweh kawerue íráhro teriéro terio. Segá mah ehwéh sehgirataq mó kegá Manikáne ehwehnsabé íre awiréh atahráhowe.

Mahbigaunsábé síwáhnoré ehwehne.

⁶ Mahbigaunsábé iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro terio. ⁷ Segá are tagéra ahtebagehboq arega peh kaweq sansánúno. Síwáhnoróna tanáhráq ogiogi pehragé peh kawerue tábúsoqme síwáhnorúno. ⁸ Mirainaraq are áwioqnah kegá tagéra siyehitáhnayabé íre ehwehia peh túbáh agigehe.

Mó kené arambehri keyábé síwáhnoré ehwehne.

⁹ Mó kené arambehri aritáh keyábé mahraré, Píribahri sansá sueq ite arambehriaraq ítéh áníné ehweh kawerue ireq itene arambehri tábúsoqme miraoro terio. ¹⁰ Sene ménsámehnsá aebóiyeho. Peh kawerue auráq sitáriáhiro terio. Mirairara tagehra kegá Maniká ite kaweraitéh áníné sánsá aiq kaweq sansáne iwíáhigehe.

Sísa tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹¹ Manikánka mah kehiná kéhínánsábé arutaboirána aiq sokigi aintéhre. Arutaboirána ómi kaweraritahráhire. ¹² Itensabé arutaboirána mahraréna, Ínénsabe íre aiq pútare aintáh kegá onserahniyeho. Mah marákóipéqté sánsánsábé irutaboiriyehe. Mah tanáhráq peh kaweq iwíáhue tabasiwe méq ínéga unserah kaweqtaq mía míaoro ire.

¹³ Sísa Karáhé itene Maniká míre. We ite meirena kaweraitéh ání míre. Mókake we téhreh naneqkakáq tuina tanáhráqsábé iwíáh iwíáhéq kaweqtaq mía míaéq áwénunúne.

¹⁴ Webataq wene kaweq animári mía míaigeheéna Sísga itene ahababáqsabe wene korahqtaté paiqmaranieéna putiowe. Minayabe itene ahababáq sansa moke sueq peh kaweq arámbéhríyábé irutaboironehe.

¹⁵ Teawewó éhwéh síwáhnorúno. Peh kaweq sansá sehgióro arito. Ahababáq sansa miraiyeho arito. Segá arene ehwehnsabé anetaníbo iwíáhiyehboq págegeue síwáhnorúno.

3

Manikánka kaweraitáránsabé kaweq sansánonehe i éhwéhne.

¹ Arega síwáhnorina keyábé mahraré, Kámáhni kereq sene wahnah kereqne ehweh kawerue íráhro arito. Mi kegá

kaweq arámbéhrí miraoro irataq apubúue miraoro arito.
² Síéhruruiyeho terio. Ehweh aruqaruriyehboq pehwehribeq
 méq uwaresa ánímári méq kaweraritáhro terio.

³ Naho iteitega saiyoéq ehweh anterueq péhe éhwéhnábé
 aiq pútare atárúnana ahabáqsabe iuwahbaraire. Ah-
 babáqsabe iuwahbarainsabé ahkaragáraga ite saiqnariaraire.
 Saiqnariarairaq ahriahri ahabáq aruqaruréq mó kené
 ménsámehnsánsabe igará pabekuraire. Mó kegá itensabé
 iuwahriehre ewaq itega moq wensabé wensabé iuwahriehre
 iwíáhuraune.

⁴ Maniká, ite kaweraitéh ánínká itensabé arutaboirána
 kaweq sansá aitena arutaboiré sansa sokigi aiíre. ⁵ Sokigi
 aiena kawetaq miáhwe aitáráire. Íre iteitene kaweq
 arámbéhríyábé kaweraitáráire. Peh wewega arutaboiraitena
 itene ahabáq sabi iúátáire. Sabi iuena itene irupipeq pabeq
 paberaitáráire. Pabeq paberaitárái puana Manikáne Awanka
 o awá maqmarena oganúq ítáráire.

⁶ Wenawanka oganúq ítáráirana iteba mía míainkeheéna
 Manikánka Wenawa eqmaq áúwátáire. Sísa Karáhéga ite
 kaweraitaráinsabé eqmaq áúwátáire. ⁷ Sísa Karáhéga itens-
 abé arutaboirána kaweraitaráinsabé Manikánka ite oganúq
 ítáráire. Oganúq ítáráiraraq oga mía míaéq oga mérapeq awaq
 meyabe áwénunúne. ⁸ Teawú éhwéhnábé aiq pútare atone.

Manikánsabe aiq pútare atáh kegá, Tábúsoqme kaweq
 arámbéhrí miraonehe iwíáhigehboq mótaq mótarue mah
 ehwéh págegeue síwáhnorúno. Wehukega kawerue
 ahtebagehboq mah ehwéh síwáhnorúno. Mah ehwéh aiq
 pútaq ehwéhnéna ómi ke séhréh aritahráhire. ⁹ Táhmaro kegá
 abehq éhwéhnéra sigaqnaréh síwíq pankerera tobehowe.
 Mi kegá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsábé moq tobehowe.
 Síwáhnorinaraq mi tobého ehwéh pehragáhno. Minawarimé
 íre iahtebahrahi naneq mire. Pehragáhno.

¹⁰ Sísa tagariáh kegá ehwehiyehboq abehq éhwéh
 aruqaruri aniné iwíáh tábúsoq ato. Mó tanáhráq mó
 tanáhrárué teawinana íre irahnaraq auwe móbeq miáhno.
¹¹ Wene arupipeq ahabáq áhwáreh puana wega íre kaweq
 iwíáhorahire. Wewene ahabáqka kamah awinkéhe.

Páhsi parabaginati ehwéhne.

¹² Wehukénité sensíwíq Átemásareq Tíkíkúsireq miéhye.
 Mótaq mi anité areba eqmaraníe. Areba sirataq arega mitaq
 sue Níkópórísi suwahpeq ínéba peheráh súno. Moke sóiriri
 tanáhráq Níkópórísi suwahpeq kowíanie iwíáhuge. ¹³ Sehgióro
 ú ehweh ahtebéh aní wenáwíq Sénási wereq wene iyahnabo

aní Ápóroreq itega mi anité séhréh arito. Segá mó ke apubúue korerigéhboq se íre kék náneqmarí nario.

¹⁴ Itega wahnahno kegá séhrého sansá ahtebagehboq kaweq arámbéhrí miraoro terio. Túbáh agiyehboq Sísane arambehrio ke nárieq séhréh arítáhro terio.

¹⁵ Moke ínéreq míáh kegá itensabé iroero ewe. Mibeqté Sísá tagaríáh ké, itensabé sirutaboero keyábé iroero terio. Manikánka ite ómi séhréh aitéhre.

Pírémóna Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírémónawe anotah weh ména Sísansabé aiq pútare ato anínéna Porane iyahnabo aní míowe. Pírémónane arambehri aní wenáwíq Ónésímae. Poraga Pírémónansabé, Arene arambehri anínsabé arutaboire péhwehrue wahnahnato ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Pírémóna awu pahsíe.

¹ Pírémónao, íné Porareq Tímótireqne páhsi sáhnsahwe tagáhno. Ínéreq iteríbáq Tímótireqka miraúya arámbéhríwé arega moq mira aruqaruróne. Arewe itene kaweq iyáhnábó aní móne. Íné Sísá Karáhéne ehweh teri terinunsabé karábúsiipéq míóge. ² Ápíao, are iteinahno wone. Áhkípúsao, arereq itereqka Manikáne kaweq sansá págegeue sehgiune. Arene nahtapeq momiwío keo, ite Sísá tagariáh ké wóe.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq aitehye.

Poraga Pírémónane kaweq sansánsabé iwíáh íwíáhú ehwehne.

⁴ Ínéga púrerutaq ahriahri arensabé niahreraq matawéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge. ⁵ Mó kegá are éhweh teniera, Itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ate arutaboironé éra moke Manikáne animárínsabé arutaboironé ewe. Minayabe púrerutaq ahriahri arensabé niahreraq matawéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

⁶ Arereq itereqka monseráhnue Sísá Karáhénsabe aiq pútare atone. Wega ite séhréh aitená kaweraitéhre. Minayabe arereq itereqka kawerue iahtebaneheéna púreraita aitaugé.

⁷ Pírémónao, are náníbáq móne. Arega Manikáne animárínsabé arutaboitarite sene sirupipeq eyoyóinkehé séhréh aritahne. Minayabe nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Poraga Pírémónansabé, Ónésíma pehragé mehweh ato ú ehwehne.

⁸ Arega íné Pora nuwahbeh arámbéhrí mirainkeheéna Sísá Karáhé áwirue teaweráhuge. ⁹ Arega ínénsabe arutaboiraintahna puana págege ehwéh íre teawiníe. Íné Porawe Sísá Karáhéne aní ména wene arambehri mirauraunsabé karábúsiipéq míóge.

¹⁰ Íné karábúsiipéq míarautaq arene arambehri aní Ónésímaga surairana Sísá éhweh teawátáugana irena aiq pútare atáráire. Minayabe néne aní úkurona puah we séhréh ato.

11 Menah Ónésímaga arene arambehri aní ména íre kawerue séhréh atáráire. Amahnága wega arereq ínéreq kawerue séhréh aitahráhire.

12 Ínéga wensabé anotahta q nirutaboiratena areba eq-maraníe. 13 Sísane kaweq ehwéh teriátáunsabé karábúsiipéq míoge. Minayabe arega íné séhréh aintarónanserah Ónésímaga séhréh aintahráhire. Wegá íné séhréh aintankeheéna ínéreq méyabe nuwahbehre.

14 Arensabé, Íné nuwahbeh ehwéh sehgio éna págegeue íre teawiníe. Írakaumo. Íre néne iwíáhga peh arerega iwíáhue miraúno. Arega, Íné Pora séhréh atanauge iwíáhínaraqmé peh arerega iwíáhue miraúno.

15 Menah Ónésímaga are auwena ínéba suraire. Ínéba séna Sísá Karáhéne aní úkurainsabé mókake areba ahriahri míankehe. 16 Amahnága we íre peh morá arene arambehri aní míankehe. Írakaumo. We arene arambehri aní ména amahnága itene Wahnah tagariéh púana arenábáq tahnsa ména are kawerue séhréh atankéhe. Minayabe arega wensabé anotahta q arutaboirinkehe. Ínéga wensabé nirutaboiruge. We náníbáq tahnsa míehre iwíáhéna nirutaboiruge.

17 Ínéreq arereq morá árámbehrí ánité úye iwíáhono? Mira iwíáhínaraqmé arega íné mehweh aintahnanserah Ónésíma moq mehweh ato. 18 Menah wega are ahbabáq atáráiro? Wegá arene ménsámehnsá merairo? Wegá merai naneqsabé ínéga are náwiníe. 19 Ínénéga awinauge. Íné Poraga aiq iraruge.

Mah pahsí néne niyahnkaratáté sehiranaróge. Ínéga Sísá éhweh are teawátáutaq arega wensabé aiq pútare atáróne. Minayabe ápeq nánio íre atáráuge. Mókakeakáq ápeq nánio íre ataníe. 20 Nánibáro, arereq ínéreq Sísá Karáhé itene Wahnahne anité míoye. Minayabe íné séhréh ainte nirupipeq eyoyó ainto.

21 Íné tagariómé arega íre peh morá ínéga sehiranue teawú éhwéh mirainkehe. Arega mó kaweq sansánkákáq mirainkehe. 22 Wahnah anínká íné pugeq nuwankéhboq púrerainto. Pugeq nuwahnaraq areba kinauge. Minayabe arene nahtapeq máhriq kaweraintewahno.

Porareq morá árámbehrí ánimárinká Pírémónansabé iraúno ató ehwehne.

23 Wehukení wenáwíq Épárásí mahta q míehre. Wegá Sísá Karáhé éhweh teri terinurainsabé ínéreq karábúsiipéq míoye. Arensabé iraúno ire. 24 Ínéba arambehrio ke Máhkareq Árisátákireq Témásireq Árúkareqka moq arensabé iraúno ewe.

25 Itene Wahnah Sísa Karáhéga iteba mía míaéna
arutaboiréna séhréh aitéhre.

Íbaru Ke Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Íbaru ke, Asiu ke, Ísara kewé se peh morá ké miáhwe. Se apahtáro áwíq kéhre. Mah pahsí sehiranú ani áwíq íre kéhrana peh anehete ehwéh Porane ehweh tahnsá púara áhnte kegá, Poraga sehiranúwe íwíáhowe. Mó kegá Sísá tagariáh Íbárú ké síwíoqnowe. Mi tanáhráq mah pahsí sehiranú aninká sensabé, Ite túbáh agiyehboq peh tábúsoqme iwíáhoru ue Sísane sánsá ambubu atiageheéna mah pahsí sehiranúwe. Sísawe aiq pútaq Manikáne ahninkáwáéna íópeqté kéreq Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireq kiotaikúwe. Manikánka Sísá mibeq mahbeq arítéh ání míankeheéna omaq atowe. Sísaga miraúnsabe Manikánka o moráéné ehweh áhwárowe. Minayabe íre kaweq sunúq sínaraq túbáh agiyehboq peh Sísane sánsá ambubu atawéq tauntahunue sehgióro ue Íbaru Ke sehiranue teriuwe.

Íbaru ke siu pahsíe.

¹ Naho Manikánka mó tanáhráq mó tanáhráruwe wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara mó sansá mó sansánue itene igaqnaréh ehweh teríuwe. ² Teríúwana amahnága anehe tanáhráq wenahni iwíáh atowana wega Wenabone sánsá teiena sokigi aiire. Manikánka irarúwana wenahninká moke mah marákó marákóákáq íópeqkákáq mirarowe. Wenahninká mókake moke wahnahninkeheéna omaq atowe.

³ Maniká téhrehnka inserahni aní míéhraha wenahni moq téhrehnka inserahni aní míéhre. Maniká mía míainserah wenahni moq monseráh áníne. Wegá págege ehwéh irarinka moke mah marákó marákóákáq íópeqkákáq kaweqtaq kagaire. Wegá wehukene ahbabáq aiq kaweraitena íópeq Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míaire.

Manikáne ahninkáwágá íópeqté ké kiotaikire i ehwéhne.

⁴ Manikánka wenahni áwíratowana mi awíqká moke íópeqté ké síwíq kiotaikire. Mina inserah wenahninká moke íópeqté ké kiotaikire. ⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Are nénahni móne. Amahnága íné Arenabo míóge ire. (Buk Song 2.7)

Mi sehiránká mó mahraréna,

Íné Wenabo miáhnana we nénahni míankehe ire. (2 Samuel 7.14)

Manikánka íópeqté keyábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe. ⁶ Manikánka wene ebeq

piah aní mah marákóípéq eqmaq auwanaútaqsabé wene ehwehnka mahraréna,
 Íópeqté kéó, ite ómiga nénahninsábé iwíáh íwíáh atáhro ire. *(Lo 32.43)*

⁷ Íópeqté keyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
 Wega íópeqté ké sóiriq tahnsá mirarena
 se wene arambehri ke irobina tahnsá mirarowe ire. *(Buk Song 104.4)*

⁸ Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna,
 Manikáno, arega wahnah wahnahnóna tanáhráq peh ahriahri
 kagainawire.

Arega wahnah wahnahnónawe tábúsoqme iwíáhue
 mirainiewóne.

⁹ Are moke ahbabáq sansansábé awahriehrana
 peh kaweq sansánsábé awahbehre.
 Awahbeh puana íné Maniká Arenaboga are anotah aní mé
 moke wahnahnúno atóge.

Arene wehgauné sirupipeq eyoyó aritena
 arene arupipeq anotah eyóyó atóge ire. *(Aisaia 61.1)*

¹⁰ Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
 Itene Wahnahno, téhwe arega mah marákó márákó mi-
 rarónana págegeue kéhre.

Moke íópeq kéh náneq arerene ayahtate miraróne.

¹¹ Mókake moke mah mensáméhnsá tabanaginaraq
 are peh mía míainiewóne.

Ambanta nahonáh úkinserah mah marákó márákóákáq
 íópeqkákáq nahonáh úkéna íre kaweraginawire.

¹² Wehukeníká wene máhti sabaréhnserah
 arega mah marákó márákóákáq íópeqkákáq sabaráruankéhe.

Wehga wene nahonáh kórósí ugurúruena
 o korósí sukiwíéhnserah mirainkehe.

Arewe ahriahri monseráhnue mía míainiewóne.

Arene oga mé tanahráq íre parabaginawire ire. *(Buk Song 104.4)*

¹³ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Arega niyah púpeq tútuue míahno.

Moke arene naruo arene aigúnúbá tahnsa méra

arene ehweh sehgióro aritanie ire. *(Buk Song 110.1)*

Manikánka íópeqté keyábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe. ¹⁴ Minayabe íópeqté kéwé aneq kebo? Íópeqté kéwé wehukene siwa tahnsá méra Manikáne arambehri miraowe. Manikánka kawerarítéh ké séhréh aritageheéna íópeqté ké siqmaréhre.

2

Manikánka ite meirena kaweratárai ehwéhne.

¹ Manikáne ahninkáwá anotah Wahnáh mía míainsabé itega írátáuna ehwéh ambubu atawéq sehgiónehe. Itega íre túbáh agia peh wene ehweh sehgióneheqmúne. ² Naho Manikánka íópeqté ké iwíáh aritowara sega iraruwara itene igaqnarénga írówe. Manikánka mi ehwéh íre sehgiú ke kamah ariuwe. ³ Minayabe itega Manikánka kaweraitéh éhwéhnsábé anetaníbo íwíáhonaraq kaweqtaq mía míaonehknono? Írakaumo. Wene ehwehnsabé anetaníbo íwíáhonaraq Manikánka ite moq kamah ainawire.

Téhwe itene Wahnahnka wene kaweraitéh éhwéh teriuwara mi ehwéh író kega, Aiq pútaq ehwéhne teiúwe. ⁴ Író kega kaweraitéh éhwéh teiútáq Manikánka págege aritonka sega págege sansánéra ótaq sansánéra íre tagaríó sansanuwe. Manikánka miraúnsabe, Mi ehwéhme peh aiq pútaq ehwéhne ue pahsuowe. Wene arambehri kawerue miraigeheéna Manikánka iwíáhue Wenawanka náí náneq náiuwe.

Sísaga webataq ite meirena kaweraitahráhi aníne i ehwéhne.

⁵ Manikánka íópeqté keyábé, O marákó marákórácq wahnahnoro aritanabo? Írakaumo. ⁶ Minayabe wene Púkuipéq wehukenínká mahraréna, Manikáno, arega ite wehukeyabé iwíáhónawe ite aneq tahnsá kéabuno?

Itewe peh abehq naneq mune.

Aneqsabé kawerue wahnahnaitahno?

⁷ Peh wahto tanahrácq íópeqté kégá ite kiotaikowe.

Arega ite pankere omaq ite iteíwíq pankerahne.

⁸ Arega moke miraóna naneqsabé wahnahnoro aitahne ire.

(Buk Song 8.4-6)

Ite tagónawe amahnága tánahrácq wehukenínká moke kéh náneq íre wahnahnatiéhre. Írakaumo. ⁹ Itega peh Sísaga tagónana we anotah aní míéhre. Menah wahto tanahrácq we arambehri aní úkurairara íópeqté ké síwíqka wenáwíq kiotaikuraire. Manikánka séhréh aitowana Sísaga mah kehiná kéhínané ahbabácq kaweraitanieéna putiowe. Wega itene ahbabácq kaweraitanieéna éruwana pukúnsabe Manikánka we iriatena wenáwíq pankeq atena, Anotah aní mé wahnahnúno atowe.

¹⁰ Manikánka moke kéh náneq mirarena wahnahnatiéhre. Minayabe áhnte kegá wenahnimáhq úkéra wene kaweq téhrehrabeq míageheéna Manikánka Sísaga eqmarowana éruwe pukúwe. Manikánka miraúnsabe Sísawe iteruwah úkéna áhnte ke séhréh aitena kaweraitéhre.

¹¹ Sísaga itene ahbabácq aiq kaweraitéhnsábé wereq ite kaweraitéh kéreqne Iteribo peh morá aní míéhre. Minayabe Sísaga itensabé, Nánuwahrah woe aiteyabe íre ayehitehre.

¹² Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Are éhweh nánuwahrah teriníe.
 Are tagariáh ké momiwíotaq
 arenáwíq pankeranieéna
 arensabé igonkónue iwíáh íwíáh ataníe ire. (*Buk Song 22.22*)
¹³ Mi ehwéhniká mó mahraréna,
 Wegá omasa éhwéh sehginawire íwíáhuge ire. (*Aisaia 8.17*)
 Mi ehwéhniká mó mahraréna,
 Ínéreq moke Manikánka nání ánímárinseq aiq míone ire. (*Ai-
 saia 8.18*)

Sísaga wehuke séhréh aitanieéna wehukení úkú ehwehne.

¹⁴ Ite Manikáne animárimé peh wehuke míone. Peh wehuke míona puana Sísaga ite kaweraitanieéna wehukení úkéna ite tahnsá míowe. Owainawanka puké sansatáq wahnahnatíéhre. Sísaga owainawa anehinsaruanieéna putiowe. ¹⁵ Sísaga miraúnka wehuke puké tanahráqsábé anotah áhreo ke sabirúéhrra amahnága íre áhreowe. ¹⁶ Minawé wegá íopeqté ké séhréh aritehro? Írakaumo. Wegá ite Ébáráhma kahnáh séhréh aitéhre.

¹⁷ Sísaga wehukene ahbabáq kawerarena insahwé aitanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe. Manikáne arambehri mirainieéna itene mibeq mahbeq aitéh ání míanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe. ¹⁸ Áhwáré naneqka weba sútaq Sísá anotahta q éruwana íre ahbabáruwe. Minayabe amahnága áhwáré naneq iteba sitaq wegá ite séhréh aitahráhire.

3

Sísaga miraúnka Mósísine arambehri kiotaikú ehwehne.

¹ Néne iyahnabo animárimo, Sísansabé iwíáhue tagahro. Manikánka ite omaq itena íahraburainsabé itega Sísansabé aiq pútare ateq we tagariáhwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísá eqmarowaq itega we éhweh teri terinúne. ² Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísá omaq atena eqmarowe. Mósísiga Ísara ke séhréh aritena Manikáne arambehri kawerue sehgiunserah Sísaga moq Manikáne arambehri tábúsoqme sehgire.

³ Wehukeníká kaweq nah pearéhrra tagah kegá mi nahnsábé ákáhta q iwíáh íwíáhéra mi nah pearéh áninsábé anotah iwíáh íwíáhowe. Mina inserah Manikánka Mósísinsabé ákáhta q iwíáh íwíáhéna Sísansabé anotahta q iwíáh íwíáhire.

⁴ Nah pehipi íre kéhrra peh wehukega pearáhnserah moke mah marákó marákó kéh náneqme Manikánka mirarowe.

⁵ Mósísi Manikáne arambehri anínéna Ísara ke míótaq moke Manikáne arambehri kawerue sehgiuwe. Naho Manikánka we iwíáh atowana Mósísiga mókake sína naneqsabé irarúwe.

⁶ Minayabe Sísa Karáhéwé Manikáne ahninkáwá ména moke Manikáne animárí kawerue wahnahnire. Itene wahnahn-sabé aiq pútare ateq wega mirainie ú ehweh mirainawire íwiáhonaraq we kahnáh míaneheqmúne.

Manikáne ehweh anterúáh kégá ahrenérapeq íre serahowe i ehwéhne.

⁷ Ite Manikáne animárí méq Wenawane ehweh irone. Minayabe Wenawanka Púkuipéq mahraréna, Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

⁸ saiyoiyehboq kawerue íráhro. Naho itene igaqnaréhga abatapi míótaq sega néne ehweh íre irera peh saiyoéra níwíoqnowe. Sega mirau serahniyeho.

⁹ Mitaq ínéga itene igaqnaréh 40 opéq séhréh arítáhwara sega néne ótaq sansá tagéra minayabe íre íwiáhia peh saiyoéra níwíoqnowe.

¹⁰ Saiyoéra níwíoqno puana mi keyábé nibiahnsa arítáhwae.

Minayabe ínéga mahraréna, Mi kegá néne sánsá íre ahtebera peh ahriahri ahbabáq aruqarurowe ewae.

¹¹ Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe ewae ire. *(Buk Song 95.7-11)*

¹² Néne iyahnabo anímáríno, itene irupipeq ahbabáq íwiáhéq túbáh agiyeho. Maniká Iteribowe oga mía míai aní míre. Wene sánsá inehepeq súéhboq kawerurero. ¹³ Ahbabáq sansanká ite míáhrabeqte ání saiqnariéhnehboq Sísa kawerue kéranehéq mó wehekáh mó wehekáhnue kaweq ehwéh we teawíéq we séhréh atéhoro.

¹⁴ Itega Sísansabé téh kawerue aiq pútare atáráúnanserah mókakeakákq pukona tanáhráqkákákq wene sánsá íre túbáh agia peh kawerue ambubu atíáhnaraq Sísa Karáhéreq moráráq mía míaoneheqmúne. ¹⁵ Métáq sehiranue teiewónserah mónkakákq sehiraninie. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq saiyoiyehboq kawerue íráhro.

Naho itene igaqnaréhga néne ehweh íre irera peh saiyoéra níwíoqnowe.

Sega mitaq mirau serahniyeho ire. *(Buk Song 95.7-8)*

¹⁶ Manikáne ehweh írótaq íre sehgira peh saiyoue míó kewe inseréhbo? Mósísiga Ísípi marákórápéqté meriqmena móríto kewe moke mi ke saiyo kée. ¹⁷ Áhnte opéq 40 opéq Manikánka abiahsa arito kewe inseréhbo? Ahbabáq aruqaruro keyábé abiahsa aritowara abatapi pukuwe.

¹⁸ Manikánka abiahsanéna iwíáhéna, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe úmé inseréhyabe irarúwo? Wene ehweh an-teruera anetaníbo iwíáho keyábé irarúwe. ¹⁹ Segá Manikáne ehwehnsabé anetaníbo iwíáho puara segá ahrenérapeq weba íre korahuwe. Minayabe ireq iwíáhue tagarione.

4

Maniká tagariáh kégá ahrenérapeq kioraho ehwéhne.

¹ Naho Manikánka itensabé, Ínéba sirataq ahrenagehe úwe. Túbáh aginie iwíáho keo, Manikáne ahrenérapeq íre kíyehboq áhreoro. ² Ísara kegá Manikáne kaweq ehwéh írówaq itega moq írátáúne. Segá írótaq mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atówe. Minayabe mi ehwéhnká íre séhréh aritahráhuwe. ³ Wene ehwehnsabé aiq pútare atona kegá Manikáne ahrenérapeq kiorahúne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena, Ahrenérapeq ínéba íre kioneheqmóe ewae ire. *(Buk Song 95.7-11)*

Wega mah marákó marákó mirarena wene arambehri parabaruoewe. ⁴ Abapeqte téhtaré wéhékáhsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka moke wene arambehri parabaruenta abapete téhtaréráq ahrenówe ire. *(Buk Song 95.11)*

⁵ Ahrenónsabe wene ehwehnka mó mahraréna, Ahrenérapeq ínéba íre kioneherawoe ewae ire. *(Buk Song 95.11)*

⁶ Kaweq ehwéh téh író kega mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atónsabe segá Manikáne ahrenérapeq íre kioráhuwe. Íre kioráhuwara kaweq ehwéh sehgió kégá ahrenérapeq kioráhowe. ⁷ Minayabe Manikánka mó tanáhráq omaq atena mi tanáhráqsabé, Iborane atowe. Iborane atowana áhnte opéq parabagúwana Manikánka Tébiti iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq saiyoiyehboq kawerue íráhro úwe. *(Buk Song 95.7-8)*

⁸ Minayabe Sósúaga itene igaqnaréh meriqmena ahrenérapeq móritotaq tahirímé mó tanáhráq Manikánka mó wehekáhsabé íre irarú irino. ⁹ Minayabe Manikáne animarí ahrenahraho tanáhráq peh kagainae.

¹⁰ Manikánka wene arambehri abapete morá wéhékáh parabaruenta abapete téhtaré wéhékáhtáq ahrenónserah weba séra mía mía kega moq sene ahwimi parabaruera ahrenahrahowe. ¹¹ Manikáne ahrenérapeq kioneheéq págegeue arambehronehe iwíáhég miraoro. Itene

igaqnaréhga Manikáne ehweh anteruera ahrenérapeq íre kíu serahniyeho.

¹² Manikáne ehwehme oganúq itahráhi naneréna págegeue arambehrire. Págegeue arambehriéna áwéhreh sogíq tahnsane. Sogiqme peh ákáhtaq áwéhrehrana Manikáne ehweh anotah áwéhrehre. Manikáne ehwehnka wehukeniné arupipeq amurúruéhre. Wene iwíáhákáq wenawapipeqkákáq mi ehwéhnká amurúruena sainsúéhre. Wehukeniné ayahnsankakaq ayahnsapeqté ábíqónkákáq mi ehwéhnká amurúruena sainsúéhre. Mi ehwéhnká wehukení awahbeh iwíáhákáq moke mó iwíáhákáq sokigi aíre.

¹³ Manikánka moke miraú naneq tagehtaq wehukega kopéq suahráho? Írakaumo. Moke minawari Manikánka tagehtaq ábóraq kéhrana taga tagaire. Minayabe mókake Manikánka moke itene sánsá saraqmarankéhe.

Sísawe itene ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míre i ehwéhne.

¹⁴ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání íópeq Manikáne auranabiahtapeq míéhre. Mi anímé Sísá Manikáne ahninkáwáe. Minayabe itega aiq pútare atona ehwéh ambubu atianeheqmúne iwíáhéq miraoro. ¹⁵ Ahbabáq iwíáh sínaraq iteriahriáh íre kaqsuahráhúne. Owainawanka ite íwíoqnehtaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká anetaníbo íre iwíáhia peh arutaboiritena séhréh aitéhre. Owainawanka amahnága ite íwíoqnehnserah Sísá marakóipeq míotaq áwíoqnoána Sísaga íre ahbabárúwe.

¹⁶ Minayabe itega Manikánsabe íre áhreia wega ite séhréh aitankeheéq weba wahtotaq kowíaneheqmúne iwíáho. Mitag kowíáhnaraq irupipeq umeh agínaraq Manikánka itensabé arutaboiritena séhréh aitankéhe.

5

Sísá itene mibeq mahbeq aitéh ánínká ite kaweraitéh éhwéhne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká ite Asiu ke séhréh aitankeheéq ite mionarabeqte ání mó tanáhráq mó aní mó tanáhráq mó anínue omaq sitáhwe. Manikánka itene ahbabáq kaweraitankeheéna wene ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó naneq mó nanerue Maniká titiratéhre. ² Titiratena we peh wehukení púana kaweqtaq íre mía míaorahire. Minayabe wega múguwahguo kereq áhwára áhwáraro kereq pehwehrue aritéhre.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó kené ahbabáqsabe Manikánsabe ménkámehnkáne korahqtaté titiratéhre. Íre peh morá mó kené ahbabáqsabe titiratéhre. We moq ahbabárorahi aní púana wewene ahbabáqsabeákáq Maniká titiratéhre.

4 Mibeq mahbeq aitéh árámbehríwé anotah arámbehrí wíre. Minayabe wehukeníká, Íné mi arámbehrí mirainie íre orahire. Mi arámbehrí mirainkeheéna Manikánka wehukení omaq atena naho Áróni omaq atonserah omaq atéhre.

5 Wehukeníká, Íné mi arámbehrí mirainie íre orahúnserah Sísa Karáhéga, Neníwíq pankerena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ání míanie íre úwe. Írakaumo. Manikánka wensabé omaq atena minayabe wene ehwehnka mahraréna, Are nénahni móne. Iborá íné Arenabo ména anotah aní míahno atóge íre. *(Buk Song 2.7)*

6 Wene ehwehnka mó mahraréna,

Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní ahriahri mía míainiewóne. Wehukení wenáwíq Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq arítéh ání mía míáúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne íre. *(Buk Song 110.4)*

7 Sísa marakóipeq míotaq wega Maniká ehweh teawena púrerúwe. Manikánka Sísa puké tanahráq ahqáho atahráhu púana Sísa anotahtaq púreréna áhnte íbisówe. We awahbeh iwíáh íre sehgiira peh Maniká awahbeh iwíáh sehgiuwana Manikánka Sísa púrerú ehweh irowe. ⁸ Sísave Manikáne ahninkáwá ména áhnte erúnsabe Wenabone ehweh sehgiu sansa ahtebówe. ⁹ Sísa Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe amahnága Sísa wene ehweh sehgió ké kaweraritena oganúq sitahnara oga mérapeq mía míaonehrawoe. ¹⁰ Minayabe Manikánka wensabé, Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mía míainiewóne. Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míáúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne atowe.

Káriq anínká mía míai serahniiyeho i ehwéhne.

¹¹ Minayabe áhnte mó ehwéh kéhre. Itega íre apubúue ahtebahraho puana mah ehwéh teieyabe págege arámbehríe. ¹² Ite íre wahto tanahráq Sísa ehweh íráh púaq wene sánsá ahtebahtaq tahirímé mó ke síwáhnoro irino. Itega íre kawerue ahtebarsabé Manikáne ehweh áwahewé mó anínká íte iwáhnorire. Inahunah anínká págege tahutáhúq íre nahrahéna peh náh nehnsarhnowe.

¹³ Náh neh anínká pehgáriq aní púana tábúsoqmaréh sánsá íre ahtebahrahire. ¹⁴ Págege tahutáhúqmé peh morá anonanínká nahrahire. Págege tahutáhúq nahraho kegá tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe sega kaweq sansánkákáq íre kaweq sansánkákáq saraqmarera kawerue ahtebahrahowe.

6

Tauntahu ke méq Manikánka ite náina naneqsabé áwénunoro i ehwéhne.

¹ Sísá Karáhéne ehweh peh morá áwahewé mónkakáq íre íwáhnorinie. Págege ehwéh iragéhboq anehete ehwéhnkákáq íwáhnorinie. Nah pe anínká íre peh morá nahwiahnsanse pearéhre. Mina inserah áwahe ehwéh mitaq mareq anehete ehwéhnkákáq íráhro. Itene abehq árámbéhrí inehepeq sueq Manikánsabe aiq pútare ate ehwéh aiq írátówe.

² Wání mewe ehweh aiq írátówe. Wehukéniné ayahqnotaq táhtoqme púerate ehwehmé aiq írátówe. Pusa ké iriwe oganúq site ehwehnkákáq mi tanáhráq Manikánka kaweqtapéqkákáq iraipéqkákáq sainsue ehwéhnkákáq aiq írátówe. Mina tahnsa áwahe ehwéh aiq írátó puaq mitaq mareq anehete ehwéh íráhro. ³ Manikánka kowe aitahnaaq itega miraoneheqmúne.

Sísane ehweh sinehepeq súáh kégá weba íre kouwekoraho ehwéhne.

⁴ Sísane sánsá ahtebéra sehgiro kegá mi sansá sinehepeq súáhmé árahue mónkakáq sehigéhbo? Segá íópeqté Manikáne téhreh naneq merowana Manikáne Awanka seba kowíaraire. ⁵ Segá Manikáne ehweh irera sehgiro nsabé aiq pútaq ehwéhne íwíáhurowe. Mókake sína tanáhráqsábé ahtebéra, Mi tanáhráq Manikánka págegeue arambehrinkehe íwíáhurowe.

⁶ Mira íwíáhéra Sísane sánsá sinehepeq súáhmé sega mónkakáq íre sehgirohowe. Segá Sísansabé, Iuwahriehre íwíáhonsabé Manikáne ahninkáwá awankátaq mónkakáq táhparáhnserahnowe. Segá miraotaq Sísá íre tagaríáh kégá tagéra Sísansabé awiréh atáhwe. Minayabe wene sánsá sinehepeq súáh kégá Sísaba mó íre kouwekorahowe.

⁷ Ibonsirana marakó tantanirana mitaq kaweq tahutáhúq kíréhrara wehukega nahwe. Minayabe Manikánka, Aiq kaweq marákóe atéhre. ⁸ Marakóraq peh abehq náhgáqkákáq tahwenkaránkakaq kíréhtáq peh abehq marákóe. Minayabe Manikánka, Íre kaweq marákóe atena kekiruanawire.

⁹ Néne iyahnabo anímáríno, mah pagégé éhwéh teiúnsábé itega mi marakó tahnsa ké úkigehe íwíáhugo? Írakaumo. Itene Wahnahne sánsá kawerue sehigigehe íwíáhuge. Sísaga meirena kaweraitena séhréh aitéh púaq itega wene sánsá sehgiówe. ¹⁰ Manikánka pehipi íre ehweh aítankéhe. Itega mirauro arámbéhrí íre abitaginae. Írakaumo. Menahnkákáq amahnágaákáq Manikáne animárí kawerue séhréh aritena Manikánsabe irutaborowe. Minayabe wega íre abitaginae.

¹¹ Íné nuwahbehme itega amahnága tauntahunue mira onserah mókakeakáq ahriahriakáq miraoro. Minayabe

nuwahbehre. Mirairataq itega áwénuno naneqmarí mókake náinkéhe. ¹² Ite taoraho agiyeho. Peh abobiah taebra ké méq Manikánka mirainawire íwíáhéq wega náina naneqsabé kawerue áwénunoro. Mirairataq wega náinawire.

Manikáne omasa náneqsabé aiq pútare atanéhe i ehwéhne.

¹³ Manikánka Ébárahma ehweh teawutaq wega omasa éhwéh teawena, Ai q mirinauge úwe. Mó anínká Maniká íre kiotaiki puana wega mi ehwéh irarútaq wewenáwírué irarúwe. ¹⁴ Manikánka Ébárahmansabé mahraréna, Are séhréh atanauge. Mókake ínégá séhréh atáhnaga arenanahréh íregárita q úkigehe úwe. (Stat 22.17)

¹⁵ Ébárahmaga árahinabomo íre iwíáhia peh kawerue áwénunúwana Manikánka teawu ehwéh ai q pútaragúwe.

¹⁶ Wehukenínká omasa éhwéh irarita q wega mó aní anotah aníné áwírué mi ehwéh irarire. Minawé Asiu kené sánsáne. Wehukenínká mi sansáninaraq wensabé ehweh atáh ké túbáh agorahowe. ¹⁷ Manikánka omasa éhwéh irarúta q író kega, Wegá mó iwíáhinabomo íwíáhiyeho éna Manikánka wewenáwírué mi ehwéh irarúwe.

¹⁸ Minayabe Manikánka téhtaré págégé éhwéh ai q irarú púana wega mó iwíáh íre orahire. Wegá péhe éhwéh íre orahinsabé ite Manikápa kowía míaúna ke iwíáh iwíáhunayabé irupipeq eyoyóire. Irupipeq eyoyóina q Manikáne ehwehnka ai q pútaraginawire íwíáhéq minawé áwénunoneheqmúne. ¹⁹ Anotah awánká kaweq anúq kéhrana sóiri qka mi awánká íre pankonoráhire. Mina inserah itega Manikáne ehweh ai q pútaraginawire íwíáhúnaga irupipeq kaweq awánká ánúq tahnsanira q kaweqta q mía míaúne. Itega kawerue áwénunúnayabé mókake Manikánka wene íopeqté páqnáhipéq móitankéhe.

²⁰ Ite séhréh aitanieéna Sísaga mitaq ebeq kiena ite mibeq mahbeq aitéh aní úkéna ahriahri mía míainawire. Wehukení wenáwíq Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní mía míaúnserah Sísá moq mina tahnsa ahriahri mía míaire.

7

Mékíséréki anotah aníne i ehwéhne.

¹ Manikámé anotah aní míowana Mékísérékiga Sáréma suwahpeqte ké wahnahnéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani míowe. Ébárahmareq we kéro kereqka mó wahnáh kéreq se kériro kereqka ebehéra mi ke subiq súowe. Segá kouwekuta q Mékísérékireq Ébárahmareqka piehgíúye. Mitaq wega Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe.

² Kaweq ehwéh atowana Ébárahmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwe. Mékísérékiwe mi awíq áwahewé kaweq sansá mirai wahnáhne. We Sáréma suwahpeqte kéné wahnah aní ména we mó awíqmé áwahewé aru ukiqme sansani wahnáh áníne.

³ Wenanoibonkakáq wene aigaqnaréhakaq we maqmio tanahráqkákáq we pukú tanahráqkákáqsábé éhwéhmé íre kéhre. We Manikáne ahninkáwá tahnsanéna ahriahri wene ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míaúwe.

⁴ Mékíséréki anotah aní míonsabe we éhweh ahtebagehboq íráhro. Itene igaqna Ébárahmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena we peh morá awuwe.

⁵ Ébárahmane anahwa wenáwíq Áríwáie. Mi anímé we kahnáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ke míówe. Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Ísara kegá sene meyháh ménsáméhnsá nayáhnkú saraqmahwara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meyoúwe. Áríwái kahnáh kéreq moke mó Ísara kereqne sigaqnawé Ébárahmae. Sensuwahrah Isará kegá sene meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmárowara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meweuwe.

⁶ Manikánka omasa éhwéh Ébárahma teawéna, Miranauge teawuwana Mékísérékiwe íre Áríwái kahnáh aní míowe. Ébárahmaga mi mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwana Ébárahmansabé kaweq ehwéh atowe. ⁷ Ite ahtebónawe ahriahri kaweq ehwéh atéh ánínká mi ehwéh teawí aní kiotaikire.

⁸ Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbéhrí mirautaq sega Ísara kegá sene saraqmáro mensáméhnsá peh morá pehipi meweowe. Áríwái kahnáh mótaq mótarue pukuwana Mékíséréki oga mía míai aníne uwana wega peh morá saraqmaro naneq pehipi meyoewe.

⁹ Itega mahraue irarerahúne. Áríwái kahnáhnká Ísara kegá saraqmáro mensáméhnsá peh morá pehipi meweoo kee. Téhwe Ébárahmaga Mékíséréki ahtapeq tagéna peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq Mékíséréki awuwe. ¹⁰ Mi tanáhráq Áríwáine anowagá we íre maqmio púana wega Mékíséréki árahue awuwo? Ébárahmawe Áríwáine aigaqna púana minayabe wega Mékíséréki peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq awuwe.

Sísawe Manikáne o mibeq mahbeq aritéh anímé kiotaiki aníne i ehwéhne.

¹¹ Mósísiga sehgióro ú ehweh Ísara ke teriena peh morá Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbéhrí mirauwe. Mi arámbéhrí miraé sansa wehuke kaweraroq tahirimé mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní íre sù irino. Sù anínká íre Áríwáireq Árónireq kahnáh ánínéna peh Mékíséréki tahnsánéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míéhre.

¹² Mó anínká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri awaq mionsabe miraira sansá o sansa úkinae. ¹³ Manikánka omaq ato anímé íre Áríwái kahnáh ánínéna we Súra kahnáh aní ména mi kegá tahberaq Maniká titirue náwe arámbéhrí íre mirauwe.

¹⁴ Ite ahtebómé Súra kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké míagehe éhwéh Mósísiga íre irarúwe. Sísá itene Wahnahme we Súra kahnáh áníne. Minayabe ite aiq ahtebóne. ¹⁵ Íre Áríwái kahnáh aní peh mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní ábóraragéna we Mékíséréki tahnsá aní mía míaire.

¹⁶ Omaq ato anímé we kahnáh aiq awehraq kéhre íwiáhúnsabe omaq atoo? Írakaumo. Itene Wahnah ahriahri págegeue mía míai puana we Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní úkúwe. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Are Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mé ahriahri mía míainiewóne. Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani mía míáúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne ire. *(Buk Song 110.4)*

¹⁸ Naho sehgióro ú ehwehmé íre págege aitahráhi éhwéhne. Mi éhwéhnká ite íre séhréh aitahráhinsabé Manikánka mi éhwéh aiq meruowe. ¹⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itereq mó naneqkakaq íre airaiq kaweraitahráhire. Manikánka o sansa omaq atowana mi sansánká Mósísiga sehgióro ú sansa kio-taikiraq itega Maniká Iteriboba wahtotaq kowíahrahúne.

²⁰ Wene ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka Sísá omaq atotaq íre pehipi omaq atowe. Írakaumo. Peh págege éhwéhñue omaq atowe. Téhwe mó kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkutaq wehukeníká pehipi omaq sitena íre págege éhwéhñúwe. ²¹ Peh morá Sísá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka omaq atotaq págege éhwéhñue omaq atowe. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Itene Wahnahnka págege éhwéhni puana wega mó íwiáh íre inawire. Are wene ehweh mibeq mahbeq aritéh aní ahriahri mía míainiewóne ire. *(Buk Song 110.4)*

22 Sísaga omasa éhwéhmé áhnte kawéq éhwéhne. Mi ehwéhnká naho éhwéh kiotaikire. Minayabe itega aiq irone.

Sísa ite mibeq mahbeq aitéh ání mía míaire i ehwéhne.

23 Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke áhnte míowe. Se peh wehuke puara mótaq mótarue puku pukuunsabé peh morá áninká mi arámbéhrí ahriahri íre sehgióráhúwe.

24 Sísaga íre mina tahnsa miraire. We peh mía míai aní púana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh arámbéhrí ahriahri sehgióre.

25 Minayabe amahnágaákáq mókakeakáq Sísaga wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritena Manikápa mórítahnara oga mía míaoneherawoe. Sísa ahriahri mía míaéna itene ehweh Maniká teawí púana ite séhréh aita aitaire.

26 Sísawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míainsabé peh ábérehrana ite séhréh aitéhre. Wega íre ahbabária peh Maniká awahbeh sansánéna kaweqtaq mía míaire. We tábúsoréh ánínéna ahbabáq kega mira onserah íre mirairana Manikánka we iriatena íópeq móatowe.

27 Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kega mó wehekáh mó wehekáhnue ménkámehnkáne korahqtaté Manikánsabe titiratówe. Ebeqme sega seyene ahbabáqsabe kaweraitankeheéra Manikánsabe titiratówe. Anehemé sega mó kené ahbabáqsabe kaweraritankeheéra titiratówe. Sísaga íre mina tahnsanire. We awankátaq táhpawe pukú tanahráq itene ahbabáqsabe peh morá tánáhráq wene anonkataté Manikánsabe titiratowe. Wega mi arámbéhrí aiq parabaruo púana wega mónkakáq íre mirainawire.

28 Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke míageheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiro kegá kaweqtaq íre míahraho ke omaq sitowe. Anehemé Manikánka págege ehwéhne mi arámbéhrí mirainkeheéna wenahni omaq atowana we ahriahri kaweqtaq mía míaire.

8

Sísawe íópeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh áníne i ehwéhne.

1 Ínéga teiú éhwéhmé áwahe ahtebagehboq íráhro. Sísawe kaweqtaq mía míai puana ite séhréh aitéhre. We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míaéna amahnága íópeq ména mibeqté anotah wahnáh Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue míéhre. 2 Sísaga Maniká Iteribone kaweq nahtápéq ména wene ehweh mibeq mahbeq aitéh arámbéhrí mira aruqarurire. Mi nahmé wehukega íre pera peh morá Maniká itene Wahnahka pearowe.

³ Mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Maniká titiréra mó naneq mó nanerue awigeheéra omaq sitówe. Segá miraunserah Sísá ite séhréh aitéh ánínká moq aiq áwíre. ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Peh morá Áríwái kahnáh wéhgá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri miraorahire ire. Peh mi kahnáh wéhgá mó naneq mó naneqtaté Manikánsabe titiratáhe. Minayabe amahnága Sísaga mah marákóipéq miéhtáq tahirímé mi arámbéhrí íre mirai irino.

⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínúrá ména wega íopeqté náhtápéq arambehrire. Mah marákóipéq mibeq mahbeq arítáh kégá arambehrio nahmé peh íopeqté náhné mánkánah tahnsáne. Mánkánah tahnsá púana Mósísiga Manikáne wéhuwehu nah sériraté pianaútaq Manikánka wensabé, Ínéga sáwéhrapeq sokigi awátáu serahnue tábúsoqme pearo úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísá omaq atowana wene arambehriga moke mó mibeq mahbeq aítáh kéné arambehri kiotaikire. Mi arámbéhrí miraútaq Sísaga Manikánseq wehukereq moráéné ehweh áhwárowe. Sísane moráénia éhwéhnká naho moráénia éhwéh kiotaikire. Sísaga mirainauge ú ehweh áhnte kawéq ómásá éhwéh púana mi ehwéhnká téh ko ehweh kiotaikire.

⁷ Wehukega téh ko moráéné ehweh sehgiórahutaq tahirímé mó moráéné ehweh íre áhwáro irino. ⁸ Manikánka wehukene ahbabáq tagéna mahraréna,

Írátíáhro. Íné itene Wahnahnka mahraréna, Mókake ínéreq Ísara kereq o moráéné ehweh áhwáranehe. Súra kahnáh kéreq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe.

⁹ Mi ehwéhmé íre sigaqnaréhreq ínéreq moráénowana tahnsá éhwéhne. Ínéga Ísípi marákórápéqté meriqmena mórítáhwataq sereq ínéreq moráénowane. Segá ite moraéno ehwéh anterúo púana ínéga se peh áwé tagahwae.

¹⁰ Íné itene Wahnahnka mó mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq Ísara kereq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe. Ínéga sehgióro ú ehweh sene iwíáhipeq sitena sene sirupipeq sehiranaraníe. Íné sene Maniká míahnara se néne animarí míagehe.

¹¹ Anotah awíqkákáq kéreq íre anotah awíqkákáq kéreq ómiga íné tagariagehe. Ómiga íné aiq tagaríéhra puara sene iyahnaboreq sensuwahrahreqsabé íre síwáhnorigehe. Itene Wahnah tagaríáhro íre terigéhe.

12 Ómiga íné aiq tagariéhra puana ínéga sensabé nirutaboitaritena sene ahbabáq kaweraritaníe. Sene ahbabáqsabe mó íre iwíáhue niahrreraq matianie uge úwe. *(Jeremaia 31.31-34)*

13 Manikánka, O moráéné ehweh áhwáranehé insabé téh ko ehweh nahonáh úkire. Nahonáh úki naneq apubúue parabaginae.

9

Korahq titiré sansánká wehuke íre airaiq kaweraritahráhu ehwehne.

¹ Téh ko ehwéhniká Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansa sokigi aíre. Mi tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh kowe. ² Segá mi nah sériraté pearówe. Ébeq paqnáhípeq áráhmuwe, tahbewe, Maniká áwú paretíwé kowara mitaqsábé Kaweqtapére áwíratówe. ³ Mi nahupéq mó mapéq kowana ákáhpi parahnkeq tahnsá ónsá kowe. Mó mapéq Anotah Kawéqtápére áwíratówe.

⁴ Mitaq kaweq kunkúni naneq pariageheéra kóraraté akariaró tahbé kowe. Moráénéu sehiránia ebáh kánéhwé pókisiipéq kowe. Mi pokísíwé kóraraté akariaró pokísíe. Mi pokísíipéq íopeqté tópáhnkákáq Árónine pegiqnáhnkarankákáq sehirania ebáh kánéhraréákáq kowe. Íopeqté tópáhmé kóraraté akariaró motóréipéq kowe. Mi pegiqnáhnkárámé Áróniga matiotaq ánáh aunúwe.

⁵ Mi pokísí maraipéq kowana Maniká míéhrabeqte ánité tahnsa náneqtaré sehwerapeq kowe. Manikáne téhreh naneq tagageheéna mitaq kowe. Sene oe awenahpeqté wehukene ahbabáq kawerorahirabeq kowe. Amahnága mah ehwéh áwahewé íre iwáhnorinie.

⁶ Teiú ménsáméhsá kawerarówara mó wehekáh mó wehekáhnue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Kaweqtapéq kibekéra sene arambehri mira aruqaruowe. ⁷ Peh morá mitaq arambehrio kené wahnahnka webataq Anotah Kawéqtápéq morá ópéqmé peh morá tánáhráq kiena tueyokúwe. Wegá mibeq pehipi íre kiuwe. Írakaumo. Wegá mibeq kiutaq korahq mewena wene ahbabáqkakaq mó kégá áhwára áhwáraue mirau ahbabáqkákáq kaweraritankeheéna mi koráhq Maniká nawuwe.

⁸ Kaweqtapéq arambehri peh kéhnsábé itega Maniká míéhrabeqte áh íre ábóraq kéhre. Minayabe Manikáne Awanka aiq sokigi aíre. ⁹ Maniká míéhrabeqte áh íre ábóraq kéhnsábé mi seriraté pearó nahnká amahnága míáh ké sokigi aíre. Mi nahtápéq wehukega mó naneq mó naneq Maniká titirue náuwe. Segá mi sansánunka sirupipeq íre kaweraritahráhuwe.

10 Mi sansámé peh táhutahuq awehrié sánsánkákáq sosue sansánkákáq kowe. Mi sansánká íre sirupipeq peh morá sinonka kawerarite sansane. Sísa Karáhéga o sansa íre áhwárariotaq Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgigeheéna mi tanáhráq kowe.

Sísaga wewene korahqtaté titirúnka wehuke kawerari-tahráhi ehwehne.

11 Sísa Karáhéga tuena kaweq sansá áhwáréna íre wehukega pearó nahtápéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míaéna mitaq arambehriúwe. Mi nah áhnte kawéq náhnéna moke mó iwíáh iwíáh atáh séri náh kiotaikire. Mi nahmé íre mah marákó marákóipéqté náh tahnsane.

12 Sísa Karáhéga mi nahtápéq kiena Anotah Kawéqtápéqté paqnahipeq ménkámehnkáne korahq íre mewena kiuwe. Kiena wewene korahq mewena Maniká titirue náwuwe. Ite oga mérapeq awaq miageheéna wene korahqtaté paiqitowe. 13 Wehukene sinonka soqsuaneherautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá káho áráhqne anonka iraipéq agera mibeqté tánáhákáq ménkámehnkáne korahqkakáq mewera mó ke soqsuageheéra káqsuahuwe.

14 Segá miraunsabé Sísane korahqka mi sansá kiotaikire. Sísa íre ahababária peh kaweqtaq mía míaire. Manikáne Awame mía míai anínéna Sísa págege atowana wene korahq Maniká titirue náwuwe. Wene korahqtaté soqsuqme kaweritéh púaq abehq árámbehriyábé íre iwíáh iwíáhia peh Maniká itene oga mía míai Wahnáhné sánsá sehgionehqmúne iwíáhúne.

Sísaga wene korahqtaté o moráéné sansa áhwáraro ehwéhne.

15 Minayabe Sísa Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Téh ko moráéné sansa kotaq wehukene ahababáq kawerari-tanieéna Sísa pukúwe. Sísa pukútaq wega miraúnka Manikánka omaq itena íáhrabi kegá oga mérapeq awaq miageheéna Sísa Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Áhwárowana Manikánka náinié ú nanéq awaq miagéhe.

16 Wehukení oga miéhtáq wenawahrahga wene ménsámehnsá íre awaq miahráhowe. Peh morá we pukínaraq wenawahrahga tagéra aiq pukire éra awaq miagéhe. 17 Puki anínká sehiranurai pepáhqtáq tagéra sehiranka irarinserahnue wene ménsámehnsá saraqmarera awaq miáhwe. We oga miéhtáq wenawahrahga mi pepáhqtáq kéh éhwéh íre sehgoráhowe. 18 Ebeqte ko moráéné sansa áhwárotaq pehipi íre áhwáréra peh korahqkakáq áhwárowe.

19 Téhwe Mósísiga mi sansá págegeinkeheéna ménkámehnká subiqme mi kané korahqtaté titirúwe. Titirinaútaq téhwe Mósísiga moke Manikánka sehgióro ú ehweh teriena

anehe káho áráhqe korahqkakáq wánínkakaq peh morá ántéhyápépéq ahkiuwe. Ahkiwena awanká ánáhakaq tautáúq nahníáqkákáq mewena mi koráhq pámbáhue sehgióro ú ehweh ko pukúákáq moke míó keakáq sensineq káqsuahrúwe. ²⁰ Mósísiga káqsuahréna míó keyabé,

Itega Manikánka sehgióro i ehwéh págegeue sehgigeheéna korahqtaté káqsuahrúge úwe. *(Kisim Bek 24.8)*

²¹ Manikánsabe iwíáh iwíáh ató nah sériraté pearó nahnkákáq moke mibeqté ménsáméhnsánkákáq Mósísiga mi koráhqtaté káqsuahrúwe. ²² Mósísiga sehgióro ú ehwehnká teiena,

Peh morá korahqka moke kéh náneq kawerorahire. Peh morá korahq túínsábé Manikánka wehukene ahbabáq kawerarítéhre ire. *(Wok Pris 17.11)*

Sísaga peh morá tánáhráq Maniká titirue náwena pukú ehwehne.

²³ Wehukega ménkámekáne korahq titiré sansanká íópeqté titiré sansa sokigi aíre. Mah marákóípéq titiré sansa sehgió kégá peh ménkámehnkáne korahq titirowe. Íópeq titiré sansanútaq Sísaga wewene korahq titirúwe. Minayabe íópeq titirú sansa anotah kaweq sansá púana mi sansánká ménkámekáne korahq titiré sansa kiotaikire.

²⁴ Sísá Karáhéga Manikánsabe iwíáh iwíáh ató nahmé wehukega sériraté pearó nahupéqmé ire kibekia peh íópeq kibekúwe. Mina pearó nahmé wéhuwehu nahnirana íópeqté náh ahriahri kéh náhne. Minayabe Sísaga íópeq kéh náh Maniká Iteribone auranabiahtapeq mía míaéna ite séhréh aitaire.

²⁵ Mó opéq mó opérué mah marákóípéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ánínká Maniká titirinieéna nahupeqte Kaweqtapéq ménkámehnkáne korahq mewena kibekúwe. Mina únserah Sísá Karáhéga mó opéq mó opérué Maniká ire titirúwe. ²⁶ Miraútaq tahirimé mó tanáhráq mó tanáhrárué mah marákó marákó miraútaqkakáq amahnágaákáq áhnte tanáhráq Sísá éri irino. Mah tanáhráq parabagina uraitaq Sísaga peh morágáké tuena wehukene ahbabáqsabe kawer-aritanieéna pukúwe. Sísaga Maniká titirue náwunka ite kawer-aitahráhire.

²⁷ Wehukení mónkakáq mónkárue ire pukia peh morá tánáhráq pukinawire. Mina inserah Sísá moq peh morá tánáhráq pukúwe. Wehuke pukirataq anehe Manikánka ehweh aritena sainsuankéhe. ²⁸ Minayabe áhnte kené ahbabáqsabe Sísá Karáhéga peh morá tánáhráq Maniká titiratena pukúwe. Itene ahbabáqsabe aiq kaweraito púana mókake we

tuinaraq mi arámbéhrí mónkakáq íre mirainawire. Wensabé aiq pútare ateq áwénunúna ke airaiq kaweraitanieéna tuinkéhe.

10

Ménkámehnkáne korahqka titirorahi naneqme íre awehrare i ehwéhne.

¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehniká mókake sína naneqmarínsabé peh pikísah tahnsá púana mi ehwéhniká áwahe íre tábúsoqme sokigi aieráhire. Mi ehwéh irarúnka mó opéq mó opérue wehukega titiraruqaruowe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq se kegá titiré sansa sehgiónká kaweraritahráhiro? Írakaumo. Mi sansánká wehuke íre airaiq kaweraritahráhire.

² Titiré sansa sehgiónká kawerarítéhtáq tahirímé sega mó opéq mó opérue íre titiraruqaruro irino. Kawerarítéhtáq tahirímé sene ahbabáqsabe mónkakáq íre iwíáhia titiré sansa aiq súáh irino. ³ Sega mó opéq mó opérue titirotaq sene ahbabáqsabe íre kawerorahia peh iwíáh aruqaruowe. ⁴ Mémene korahqkakáq káhone korahqkakáqká wehukene ahbabáq íre kaweraritahráhi puara sene ahbabáqsabe iwíáh aruqaruowe.

⁵ Minayabe Sísa Karáhéga marakóipeq tuinaútaq wega Manikánsabe mahraréna, Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansansabé íre awahbehre. Arene arambehri mirainkeheé arega ninonka aiq kaweraintahne.

⁶ Wehukene ahbabáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansankákáq sene korahqtaté titiré sansankákáqsabé íre awahbehre.

⁷ Minayabe ínéga arensabé mahraréna, Maniká Nániboo, are awahbeh arámbéhrí mirainieéna aiq tutaage. Púkuipéqté éhwéhniká íné éhweh aiq irarinserah sehginauge uge úwe. *(Buk Song 40.6-8)*

⁸ Téhwe Sísa Karáhéga mahraréna, Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansánsabé íre awahbehre. Wehukene ahbabáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansankákáq sene korahqtaté titiré sansankákáqsabé íre awahbehre úwe. Wehukega mi titiré sansa phipi íre miraia peh Mósísine ehweh sehgióro únsabe mirauwe. ⁹ Anehe Sísa mó mahraréna, Are awahbeh arámbéhrí mirainieéna tumióge úwe. Minayabe wega naho titiré sansa suena itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna o sansa áhwárowe. ¹⁰ Sísa Karáhéga Maniká awahbó arámbéhrí kawerue miraéna peh morá tánáhráq pukéna wene anonkataté Maniká titiratowe.

Wega miraúnka itene ahbabáq kaweraitowaq amahnága ite kaweqtaq mía míaúne.

Sísaga titirúnka itene ahbabáq airaiq kaweraitéhre i ehwéhne.

¹¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mó wehekáh mó wehekáhnue iriwe méra peh morá mi titiré arámbéhrí aruqaruowe. Mi titiré arámbéhríonka wehukene ahbabáq íre kaweraritahráhire. ¹² Sísaga Karáhéga peh morágáké itene ahbabáqsabe peh morá tánáhráq titirúnka ahriahri peh awehraq kagaire. Wega titirarena Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaíre.

¹³ Tútuue mía míaéna áwénunire. Mókake Manikánka, Arene naruo págegeue wahnahnarito teawinkeheéna áwénunire.

¹⁴ Wega morágáké titirúnka ite ahriahri kaweqtaq mía míaigeheéna itene ahbabáqsabe airaiq kaweraitowe.

¹⁵ Minayabe Manikáne Awanka teíre. Wega Púkuipéq ebeq mahraréna,

¹⁶ Itene Wahnahnka mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq ínéga o moráéné sansa áhwáranie. Néne ehweh kawerue siahtebagehboq sirupipeq mi ehwéh siahtebaritanie. Néne ehweh kawerue siahreraq matiagehboq mi ehwéh iwíáh aritanie úwe íre. *(Jeremaia 31.33)*

¹⁷ Púkuipéq anehe mó mahraréna, Sene ahbabáqkakaq sene ahkaragáraakáq mó íre niahreraq matianie íre. *(Jeremaia 31.34)*

¹⁸ Wehukene ahbabáq airaiq kaweraitena mó íre ahrreraq matíéh púara wehukega mónkakáq titirigehboq? Ahqáho. Írakaumo. Mó íre titirorahowe.

Itega Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo anímáríno, Sísaga pukútaq wene korahq tunsabe itega íre áhreia peh Kaweqtapéq Maniká míéhrabeq kioráhúne. ²⁰ Sísaga kaweq o ah sabaro púaq itega oga mérapeq Maniká míéhrabeq kioráhúne. Sísaga pukútaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté parahnkeq tahnsá ónsá senahpeqté subame tuwe. Miraúme mi paráhnkéq Sísane anonkansabé sokigi aiíre. ²¹ Sísaga Karáhéwé amahnága Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání anotah anínéna Manikáne animarí wahnah aitéhre.

²² Wega kaweq wanítaté itene inonka aiq pabeq paberaitéhre. Sísane korahqtaté itene irupipeq káqsuahrítéh púaq itene ahbabáq peh kéhre iwíáh íre úne. Minayabe itene irupipeq kaweq iwíáhéq, Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe iwíáhoró. ²³ Manikánka mirainauge ú ehweh aiq pútaraginawire iwíáhúne. Minayabe itega íre túbáh

agia peh wega mirainawire íwíáhéq ambubu atianeheq múne íwíáhoró.

²⁴ Mó Sísá tagariáh kéyábé iwíáhéq sensabé irutaboírég we séhréh atéhónehe íwíáhoró. ²⁵ Sísá tagariáh ké momiwíé sansa súého. Táhmaró mó kegá aiq suto serahniyeho. Írakaumo. Itene Wahnah tuina tanáhráq aiq wahtonagi puaq itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq síwáhnórég we séhréh atéhoró.

Manikáne ahninkáwáné ehweh inehepeq súého i ehwéhne.

²⁶ Írátíáhró. Téhwe Sísane sánsá aiq ahtebéq anehe iteitene iuwahbeh iwíáh miraéq ahabábáq aruqarurirataq mi ahabábáq kaweraiteyabe mó íre titirórahire. Írakaumo. ²⁷ Mó íre titirórahí puaq peh áhreeq iransánéq Manikánka ehweh aítahna tanáhráqsábé áwénunoneheqmóe. Manikánsabe ahqáho atáh ké tabikira iráípeqsábé áwénunoneheqmóe. ²⁸ Wehukenínká Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruowara téhranítégábópoq apahránítógábópoq tagéra wene ahabábáq pahsutowara író kega ahabábáq aninsábé íre sirutaboiratasa subiq súówe.

²⁹ Ite kaweqtaq mía míaiagehéna Sísane korahqka kaweraitowana anehe mó anínká mi koráhqkákákq Sísaga o moráéné sansankákáqsábé abehq náneq mire éna anetaníbo íwíáhéna Manikáne ahninkáwá anehepeq súéhre. Mósísine ehweh anteruo anímé wehukega íre sirutaboiratasa peh kamah awera subiq súówe. Subiq súónsabe Manikáne Awanka séhréh atéh sánsá anehepeq súéh ánímé Manikánka mi aní aneratankéhbo? Mókake wega mi aní anotahtaq kamah awinawire. ³⁰ Maniká ite tagariona anínká púkuipéq aiq mahraréna,

Ahabábáqsabe ayahqmarewé ínénéne arambehri wire ire. (Lo 32.35)

Wene ehwehnka mó mahraréna,

Itene Wahnahka wene animarí sainsuena ehweh aritanawire ire. (Lo 32.36)

³¹ Maniká oga mía míai anínéna ahabábáq ke sainsuena ehweh aritahna puaq áhreeq wene sánsá anehepeq súéhneho íwíáhoró.

Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehgióro i ehwéhne.

³² Itega Sísansabé téh aiq pútare atároró tanáhráqsábé iahreraq matíáhró. Manikáne sánsá téhreh tahnsánirara mó kegá íwíoqnarowaq wene sánsá íre susa peh ambubu atiarowe.

³³ Wehuke míópi ite iriitároró wara íre kaweq ehwéh aitera íwíoqnarowe. Segá mó tanáhráq mó ke moq síwíoqnarowaq mi keyábé irutaboírég kosíéhnehurowe.

³⁴ Segá Sísá tagariáh ké karábúsiipéq mórítároró waga sensabé irutaboírég séhréh arítárorówe. Mó kegá itene ménsámehnsá

moke pehipi meraotaq ite íre abiahnsania peh irupipeq eyoyói ke míarowe. Oganúq ítéh náneq mó kegá íre meyhárhowe íwíáhuro puaq irupipeq eyoyó ke míarowe.

³⁵ Menah itega Sísane sánsá kawerue sehgirowe. Ahriahri sehgirowe íwíáh íre súáhro. Írakaumo. Itega íre súéhataqmé Manikánka anotah apéq náinkéhe. ³⁶ Mi apéq náinkeheéq Maniká awahbeh arámbéhrí págegeue sehgióro. Ahriahri mirairataqmé Manikánka náina apéq aiq náinawire. ³⁷ Minayabe wene ehwehnka mahraréna, Pehgáriq tanáhráq parabaginaraq tuinie i anímé tuinawire. We íre túbáh agia peh apubúue tuinawire.

³⁸ Néne ani kaweqtaq mía míai anínká ínénsabe aiq pútare ainta aintai puana kaweqtaq mía míainkehe. Peh néne sánsá suena túbáh agi ánínsábé íre nuwahbanawire ire. *(Habakuk 2.3-4)*

³⁹ Itega wene sánsá ambubu atawéq íre kugeqnáhnúne. Ahqáho. Iraipéq pokoneherao ke tahnsa ké íre míone. Írakaumo. Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq awaq miona ke úne.

11

Manikánsabe aiq pútare ateyabe áwahe ehwéhne.

¹ Manikánsabe aiq pútare atona sansá sehgiunawe Manikánka irarú ehweh aiq pútaraginawire íwíáhéq minayabe áwénunúne. Itene iuranka mi naneqsabé íre tagónayabé anetaníbo. Peh ite iahtebónawe wega irarú ehweh peh aiq pútaraginawire. ² Naho naho itene igaqnaréhga Manikánsabe aiq pútare atówana wega sensabé kawerowe aritowe.

³ Manikánka irarúnka mah marákó márakóákákq íópeqkákákq miraro ehwéhnsábé aiq pútare atone. Amahnága moke tagóna naneqme íre tagahrahúna naneqtaté Manikánka mirarowe.

Ábérireh Ínókureh Nóahrehga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

⁴ Ábériga Maniká titirútaq wensabé aiq pútare ato púana wene arambehriga wenawah Kéinine arambehri kiotaikúwe. Wegá Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. Ábéri naho pukúwe. We oga míotaq Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehweh amahnágaákákq teíre. *(Stat 4.3-10)*

⁵ Ínókuga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka we tumero púana íre pukúwe. We tabanagútaq mó kegá we kabaruwana Manikánka we tumero púana íre ábóraq marówe. Púkuipéqté éhwéhnká mahraréna, Manikánka we íre tumero

tanáhráq Ínókuga Maniká awahbeh sansánúwe ire. (Stat 5.21-24)

⁶ Peh morá Manikánsabe aiq pútare atáh kégá we awahbeh sansá sehgiórahowe. Wehukénká Manikápa pehipi íre kioráhire. Ebeqme wega, Maniká aiq míéhre íwíáhéna, We anebahrúna ke mókake kaweritanawire íwíáhínaraqmé weba kioráhire.

⁷ Nóahga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka sinaú tanáhráqsábé teawuwe. Teawuwana Nóahga mi tanáhráqsábé íre tagótaq mi ehwéhnsábé aiq pútare atena Manikáne ehweh sehgiuwe. Wegá mi ehwéh sehgiéna anotah sipí mirarowe. Nóahreh karírónánínká sípiipéq kibekue méra wání piotaq íre pukuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonserah mah marákó marákóipéq míó kega íre aiq pútare atówe. Minayabe Manikánka mi keyábé ehweh aritena kamah ariuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atowe. (Stat 6.13-22)

Ébárahmareq Sárahrefka Manikánsabe aiq pútare atóya ehwéhne.

⁸ Manikánka Ébárahma téh áhrabútaq Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgiéna wenawahpeq suena wega íre tagario marákórápéq, Manikánka náwiníe ú marákórápéq pokúwe.* ⁹ Wegá Manikánsabe aiq pútare atena náwiníe ue omasa marákórápéq pokéna wáhnaupeqté kéné marakórapeq kowíowe. Wegá peh úqnapipéq seri nahtápéq kaegaeúwara wenahnité Áhísáhkireq Sékóparefka moq úqnapipéq kaegaeuye. Mi anitégá Manikánka Ébárahma teawu ehwéhnsábé moq aiq pútare atera mi ehwéh aiq pútaraginawire éra áwénunuye. ¹⁰ Ébárahmaga Manikánka webataq áhwáráro mapéq kagai mapéq kibekiníe íwíáhúwe. Mitaq kibekéyabe arutaboíréná áwénunúwe.

¹¹ Ébárahmane ahre Sára h orenínéna inahupeq mó íre kaegaeútaq Ébárahmaga iwíáhéna, Manikánka, We animai maqmi-ankéhe ue omasa éhwéh aiq pútaraginawire ú púana Manikánka Sára séhréh atowana animai maqmiowe. ¹² Ébárahma pukorahú koré míotaq wene ahrega animai maqmiowe. Mi aní anonurowara wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Íópeq wehyoq áhnte kéhnserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Náhmbísibeq arahwé áhnte kéhrara wehukega íre sáhnsahoráhonserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe.

¹³ Moke teiú ánimárí Manikánsabe aiq pútare atera sene marakóipeq mé tanáhráq parabagútaq pukuwe. Segá marakóipeq oga míó tanáhráq Manikánka mókake náiníe ú

* **11:8:** Ébárahma wenáwíq áwahewé áhnte kehináné sibowáe. Stat 17.5 tagáhnno. Moke we éhweh Stat sapta 12-23 kéhre.

naneqmarí íre meyówe. Írakaumo. Wehukenínká áwénuni naneq íre wahtote tagehnserah mi kegá áwénunu naneqmarí sirupipeq tagéra iwíáh iwíáhéra, Ite marakóipeq mionaraq peh wáhnaupeqté ké tahnsa míone éra pahsúówe. ¹⁴ Mahna tahnsa éhwéh pahsúó kega íre mah marakóipéqsábé peh kaweq matábúrápéqsábé sirutaboiruwe.

¹⁵ Ébáráhmarehga suto marakóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Mitaq sirutaboirutaq tahirímé kouwekorahu irino. ¹⁶ Suto marakóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Peh íópeq kiotaiki mapéqsábé sirutaboiruwe. Sega Manikánsabe, Arebataq Maniká Iteribo wone atónsabe Manikánka sene ehwehnsabé íre ayehitówe. Írakaumo. Peh sega awaq miageheéna wega íópipeq kaweq matábúrápéq kawerarowe.

¹⁷⁻¹⁸ Manikánka Ébáráhmansabé, Mókake arenahni Áhísáhkine animarí arenanahréh míagehe úwe. Anehe wega Ébáráhmansabé, Arene mahbi Áhísáhkiwe subiqme titirainto teawuwe. Teawena, Ébáráhmaga mi ehwéh sehginabomo éna áhwárawe tagówe. Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atena, Wene ehweh sehginauge iwíáhéna wenahni subiq suanaúwe. ¹⁹ Subiq suanaútaq iwíáhéna, Ínéga we subiq súáhnaraq Manikánka oganúq atahráhire úwe. Puki anínká oga úkue Wenaboba mía míainserah Áhísáhki áura pukéna we moq wenaboba mía míaúwe.

Áhísáhkireh Sékópareh Sóséparehga Manikánsabe aiq pútare ató ehwehne.

²⁰ Áhísáhkiga Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahnité Sékópareq Ísoreqsabé kaweq ehwéh teríúwe. Wega anehe sína naneqsabé irarúwe. (Stat 27.27-29,39-40)

²¹ Sékópaga moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahni Sósépane anitéyábé kaweq ehwéh aritena wene pegiqnáhnkarataq káuqmunue saqmatawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. (Stat 47.31-48.20)

²² Sósépage moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq Ísara kegá Ísípi marakórápéq súéhra ehwéhnikákákáq wene ayahnsa kiroqmera pokira ehwéhnikákákáq irarúwe. (Stat 50.24-25; Kisim Bek 13.19)

Mósísiga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

²³ Mósísine anoiboga Ísípi marakórápéq méra Manikánsabe aiq pútare atera Mósísi maqmaróyataq sene naruoga subíyehoéra apahtáro íótáq sene ani kopéq átóye. Mibeqté wáhnáhnká Ísara keyabé, Animai maqmaréhrataq subiq súáhro úwara Mósísine anoiboga sene animai tagéra, Kaweq mai wíre

íwíáhéra íre áhreia subiq súáhro ú ehweh anterúoye. (*Kisim Bek 1.22, 2.2*)

²⁴ Mósísi inahunahní míotaq mibeqté kéné wahnahne ayahunkawagá meyowe. Mósísiga Manikánsabe aiq pútare atena anonúkútaq, Íné íre mi ininé ahninkáwá úge. Írakaumo úwe. ²⁵ Írakaumo iwíáhéna, Ahbabáq miraonawe pehgáriq tanáhráq iwíáh íwíáhé sansa púana íre mirainauge úwe. Minayabe Ísípi kegá wenawahrah Isará ké síwíoqnotaq Mósísiga mina tagéna, Ísípi aní míanie íre iwíáhia peh, Nánuwahrah Manikáne animárínseq míanie iwíáhúwe. ²⁶ Manikáne animárínseq míanie iwíáhéna, Sína animé Karáhéne sánsá sehgiónsábé Ísípi kegá níwíoqnagehe. Anetaníbo. Manikáne sansá sehginíe. Wega nánina naneqmarínká Ísípi marákórápéq moke móneakáq kaweq awáhríq náneqmarínkákáq kiotaikinae iwíáhúwe. (*Kisim Bek 1.22, 2.2, 10-12*)

²⁷ Mibeqté wáhnáh ánínká Mósísinsabé abiahnsa atowana wega Manikánsabe aiq pútare atena íre áhreia Ísípi marákórápéq suena pokúwe. Wehukega sene siuratate Maniká íre tagahrahuwana Mósísiga wene arupipeqté iwíáhgá Maniká tagówe. We tagó púana págege atowana wene kaweq sansá ambubu atawéna sehgiuwe. ²⁸ Wega Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh irena sótaikú siahrreraq ko sansa áhwárówe. Áhwáréna Ísara keyábé, Sipisípiq subiqme mi kané korahq itene méhpehtapéq abaq maráhro aritowe. Mirairataq íopeqté ánínká sótaikéna itene ebeq piah animári íre subiq suankéhe teriuwe. (*Kisim Bek 2.15, 12.21-30*)

Áhnte Ísara kegá Manikáne sansá ambubu atawéra sehgiú ehwehne.

²⁹ Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera anotah waní kэрáwéguwe. Mi waní áwíqmé Káhtore Soréq Wáníne. Ísara kegá mi wanítáq kэрáwégonehera utaq mi waní taraqnágúwara sega awaho marákóráq nogónserahnue kéaguwe. Ísípi ebehu kegá sinehe kaqme kéra Ísara kegá onserahnoneheqmuné iwíáhéra mitaq kэрáwégonehera utaq mi waní anotah waní piowara wánínkue pukuwe.

³⁰ Mó tanáhráq Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera wene ehweh sehgiú púara Séríko suwahpeq ebah kurí pera áhtápéq abapete téhtaré wéhékáh abugeqnáhnuriówana mi ebáh kúrí sokogúwe. ³¹ Séríko suwahpeqte weh aebó íní wenáwíq Áráhpa míowe. Mi ebáh kúrí íre sokogútaq mi inínká Manikánsabe aiq pútare atena téhtaré Isará ánitégá ahboerayeheéra suyataq mehweh aritena séhréh aritowe. Séríko suwahpeqte kэгá Manikánsabe íre aiq pútare atówana peh

morá mi inínká wensabé aiq pútare atowe. Minayabe mi ebáh kúrí sokogútaq Ísara kegá moke Séríko suwahpeqte ké subiqme oraruera peh morá mina séhréh arito iní íre subiq susa pehragatówe.

³² Manikánsabe aiq pútare ató ke éhweh mó teinínkono? Wehuke síwíqmarí Kíréóni, Páráki, Sáh músóni, Sépáta, Tébiti, Sáh múériréh mó Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh áhnte kéh púana moke íre teieráhuge. ³³ Segá Manikánsabe aiq pútare atówe. Mibeqté táhmaro kegá mó marákórápéqté kéreq ebehutaq kiotaikuwe. Mibeqté táhmaro kegá kaweq sansánéra Manikánka náiníe ú naneq meyówe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atonka úrinsi iá tahnsa kane áwéh músúríowe.

³⁴ Mibeqté táhmaro kegá anotah iraró puinsúówe. Mibeqté táhmaro kegá sene naruoga pokatate kiraranehera utaq íre subiq súówara sabigue pehbeheráh pokuwe. Mibeqté táhmaro ké mareqmareq keéra Manikánsabe aiq pútare atónsabe tauntahu ke úkuwe. Mibeqté táhmaro kegá ebehutaq tauntahunéra wáhnaupeqté ké subipáhrarúówe. ³⁵ Mibeqté táhmaro ahrérónká Manikánsabe aiq pútare ató púara sensuwehqso pukutaq mó oganúkuwe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atówara sene naruoga se saiqnariówe. Saiqnariówara segá Manikáne sansá sinehepeq súótaq tahirímé sene naruoga soraq súo irino. Sene sinonkansabé íre sirutaboiria peh oga mérapeqsábé sirutaboiru puara Manikáne sansá ambubu atió púara sene naruoga subiq súówara pukuwe.

³⁶ Maniká íre tagarío kega mó táhmaro ke siwiréh aritera sahtáté subiqmarera séniraté táhru táhruue karábúsiipéq mórítówe. ³⁷ Mó kegá táhmaro ebahnsatate tuparuqme subiq súówe. Segá mó táhmaro ke sóraté ákáh kiraq súówe. Segá mó táhmaro ke pokatate kiraq suqme subiq súówe. Manikánsabe aiq pútare ató ke tabonahuwara sene naruoga síwioqnéra íre kawerarítówara korósi tabónáhunsabé sipisípiqne áúakaq mémene áúakaqtáté aneranerue míówe. ³⁸ Aneranerue méra abatapi pokéra sáwéhrapeqkákáq ónapipéqkákáq kaegaeuwe. Se kaweq ke míówara mó mah marákóipéqté kegá íre kaweq ke míówana sensabé siyehitówe.

³⁹ Segá Manikánsabe aiq pútare ató púana wega sensabé kawerowe aritowe. Se marakóipeq míótaq Manikánka náriníe ue omasa náneqmarí íre meyówe. ⁴⁰ Manikánka wensabé aiq pútare atona ke kaweq ah sabaitowe. Naho mío kega mi ahtápéq ebeq íre kíúwe. Írakaumo. Íre kíúwana Manikánka, Sereq itereq moráráq kigehe aitowe.

12

Itega Sísa tagéq iwiáh íwiáh atanéhe i ehwéhne.

¹ Mina teiú kégá Manikánsabe kawerue aiq pútare atera amahnága sensuwanka ite abugeqnáhnurawéra iwahnkanowe. Segá Manikánsabe kawerue aiq pútare atónsabe itega iwiáhue tagéq kaweq ahtápéq korahúne. Manikáne ahtapeq tauntahunue nogonéhboq moke umehi naneq sueq ahabárorahi naneqmarí inehepeq suaneheqmúne.

² Sísansabé ahriahri tagéq iwiáh íwiáh atanéhe. Itega wensabé téh aiq pútare ataráunaraq séhréh aitena mókakeakáq séhréh aitankéhe. Minayabe wene sánsánsabé iwiáhue taganehe. Segá Sísa awankátaq táhpawe subiq suanehera utaq wega, Mókake nirupipeq eyoyó aintanawire íwiáhúwe. Minayabe awankátaq táhpawe puké sansa ayehiteh sansansabé íre iwiáhia amahnága Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

Wene animárí ahabárirataq Manikánka kaweraritanieéna kamah arinkéhe i ehwéhne.

³ Ahabábq kega Sísansabé anotah abíahnsá atera áwíoqnotaq wega págegeue ména íre túbáh agúwe. Minayabe iwiáhéq túbáh agiyehboq wene sánsá peh kawerue sehgióro.

⁴ Itega ahabábq saiqnaruaneheéq págegeue arambehriowe. Miraonsabé ahabábq kega íwíoqnahtaq itene korahq íre túíraq peh oga míáhwe. Minayabe iwiáhue tagahro.

⁵ Wene púkuipéqté éhwéh págege ehwéh iahreraq kehro? Mi ehwéhniká mahraréna,

Nénahníno, itene Wahnahnka are kaweratanieéna kamah awinah ahtebáhnó. Wegá arensabé, Íre kaweróne atahnaraq arega wene sánsá sehgieyabe anetaníbo íwiáhineho. Íakaumo. ⁶ Arutaboiri anínká ahabárinaraq itene Wahnahnka kaweratanieéna kamah awinkéhe. Wegá moke wene animárí úko ke wahnahnatawéna se ahabárirataq kamah arinkéhe íre. (*Sindaun 3.11-12*)

⁷ Wene kaweq animárí míageheéna itega ahabárunaraq Maniká Iteriboga kaweraitanieéna kamah aíre. Wegá kamah aina tanáhráq minayabe iwiáhéq pehwehrue méq wega sokigi aina naneq ahtebéq págegeue míáhro. Sene animárí kaweqtaq míageheéra kaweq sibówárhga wahnahnaritera kawerue kamah aríe mino.

⁸ Ite ahabárotaq Maniká Iteriboga peh áwé tagehtaq tahirímé ite íre wene animárí pehipéqté ánimárí míáh irino.

⁹ Iteriborehga ite kaweraitaneheéra kamah aiéwaq sene ehweh ireq sensabé kowe ariteq iwiáh íwiáhúne. Minayabe Maniká Iteribonsabé anotahtaq kowe atáhro. Wegá

iteiuwa auráq matawéna kamah ainaraq kowe atáhro. Kowe atáhnaraq oga mía míaoneheqmúne.

¹⁰ Iteriborehga ite káriq animári míarauna tanáhráq seyega iwíáhuronserah iwáhnoréna kamah aiátówe. Ite we kaweqtaq mía mía inserahnigeheéna Manikánka iwáhnoréna kawerue kamah ainainire. ¹¹ Wega kamah aí tánáhráq itene irupipeq íre eyoyóia peh umeh agire. Téhwe itene irupipeq umeh agiraq sokigi aí náneq ahtebónaraq anehe ite kaweqtaq méq itene iru ukiqme míahrahúne.

Tauntahu ke méq Sísane arambehrioro i ehwéhne.

¹² Mareqmareq ayáhnkáránkákákáq ké míéhboq tauntahu ke méq Sísane arambehrioro. Mareqmareq aréhúnkákákáq ké míéhboq tauntahu ke méq ¹³ wene obarisa áhtápéq nogóro. Mirairataq itene igará íre mareqmarerinae. Írakaumo. Peh kawetaq kagainae.

¹⁴ Moke mó kereq kaweqtaq méq uwaresa ké méq arambehrioro. Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnigeheéq arambehrioro. Ahbabáq kega itene Wahnah íre tagagehe. ¹⁵ Manikánka séhréh aitéh sánsá sehgiónsábé túbáh agiyehboq kawerurero. Kítahé awanká sera tahnsá úkéq mó ke ahbabáq aritéhboq kawerurero.

¹⁶ Mó aniné weh ahre abarie sansá pehragahro. Wehukení wenáwíq Ísoe. Wega arupibiútaq tira táhútáhúq meyanieéna moke awaqmiahrahi naneq paiqmarowe. Wega Manikánka ebeq piah aní aweráhi naneqsabé anetaníbo iwíáhúwe. Wega mirau serahniyehboq kawerurero. ¹⁷ Téhwe Ísoga awaq miahrahi naneq paiqmarena anehe minayabe arutaboiréna wenabonsabé, Kawerainto éna ibisówe. Téhwe wega mi naneqsabé anetaníbo iwíáhéna aiq paiqmaro púana anehe mónkákáq íre meyahrahire.

Itega o Sarúsarama suwahpeq íópipeq kéhrabeq aiq sewe i ehwéhne.

¹⁸ Itega íre tagahraho mapéq sewe. Íre táhtorahráho mapéq sewe. Ísara kegá tagahraho sawéh áwíq Sáínái suwe. Táhtorahráho sawéhrápéq suwe. Itega Ísara kegá íre mirau serahnowe. Itega mína tahnsa tagahraho sawéhrápéq íre koragarowe. Segá mi sawéhráq koragéra anotah irobina tagéra anehe anotah sunkíkírú tagéra anotah soírírú tagowe. ¹⁹ Tagowana pembiáhnúwara irera mó aniné ehweh írówe. Segá mi ehwéh téh írótaq áhreéra Mósísinsabé, Mi ehwéh mó ireyabe iuwahriehre éra mó íre irarúno teawo éra pagu paguwe.

²⁰ Manikánka sensabé, Wehukenínkábópoq ménkámehnkánkábópoq mah sawéhráq abasáhnaraq

ebahnserá tuparuqme subiq súáhro aritonsabe áhreéra Mósísinsabé, Mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe. ²¹ Segá tago naneqsabé áhreorahi naneq puana anotahtaq áhreuwe. Minayabe Mósísiga mahraréna, Íné áhreéna iransánuge úwe. *(Kisim Bek 19.12-13,16)*

²² Ísara kegá áhreu naneqsabé suronserah itega íre sewe. Írakaumo. Sáióna sawéhrápéqmé Maniká oga mía míairabeq we kahnáh suwahpeq mire. Íopeq o Sarúsarama suwahpeq mire. Itega mitaq sewe. Mitaq peh íregárita q íopeqté kégá iwíáh iwíáh orabeq sewe. ²³ Manikánka ite omaq sito kene sensíwíqmari sehiranue íopeq marowe. Marowaq téh omaq sito kegá íopeq momiwíorabeq sewe. Manikánka moke mah kehiná kéhiná ehweh aitená saiwankéhe. Weba aiq sewe. Manikánka kaweqtaq mía míao ke aiq kaweraritowara sensiwamarí míáhrabeq sewe. ²⁴ Itega Sísaba sewe. Sísaga o moráéné ehweh áhwárótaq wene korahq tunka mi ehwéh págege arowe. Sísane korahqka íre Ábérine korahqka irarú serahnuwe. Írakaumo. Sísane korahqka Ábérine korahq kiotaikéna peh kaweq ehwéh irarire.

Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero i ehwéhne.

²⁵ Jahre parosa ké méq Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero. Naho mah marákóípéq míó keyabé págege ehwéh teriuwara anterúowe. Segá anterúónsabe Manikánka kamah ariu púara sega íre kopéragorahuwe. Itega moq íre kopéragorahúne. Írakaumo. Amahnága Manikánka íopeqté éhwéh teí púaq itega mi ehwéh inehepeq súáhnaraq wega ite anotahtaq kamahinkéhe. ²⁶ Naho Manikánka ehweh teriutaq mah marákó marákó máriúwe. Amahnága wega mahraréna, Mókake íre peh morá mah marákó marákóyábé mónkakáq máriúno atanauge. Íopeqkákáqsábé moq, Máriúno atanauge íre. *(Hagai 2.6)*

²⁷ Wega, Mónkakáq máriúno atanauge insabé mah ehwéh irahráhúne. Wega miraro naneqmarí kúrugúruorahi naneqmarínsabé, Kúrugúruúno atahnana tabanaginae. Peh morá íre kúrugúruorahi naneqmarí kagainawire.

²⁸ Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kúrugúruorahire. Wega itensabé, Awaq míáhro aitéhnsábé wensabé áhtenéq we awahbeh sansánéq wensabé iwíáh iwíáh atone. ²⁹ Manikámé moke toráh agorahi irá tahnsane. Minayabe wensabé áhtenéq iwíáh iwíáh atone.

13

Wensabé wensabé arutaboiratéhoró i ehwéhne.

1 Sísá tagariáh kéó, wensabé wensabé arutaboiratéhoró.
 2 Wáhnaupéqté kégá iteba sirataq kawerue mehweh ariteq kirabo arítáhró. Menah mó kegá seba suro ke mehweh aritera kirabo aritera suro ke peh wáhnaupéqté kée íwíáhurowe. Írakaumo. Peh íópeqté ké mehweh aritera kirabo arítárówe.

3 Sísá tagariáh ké karábúsiipéq míéhrrataq sensabé íwíáhoró. Sensabé íwíáhéq sirutaboíriranka sereq moraráq karábúsiipéq mé tahnsa íwíáhoró. Sísá tagariáh ké síwíoqnehrataq sensabé íwíáhoró. Iteitene inonka moq íéríre íwíáhéq sensabé íwíáhoró.

4 Ahre mewe sansamé wehké sansamé kaweq sansáne. Minayabe wehga mó aníné ahre abariíneho. Ahrega mó aníné weh abariíneho. Mó aníné ahre weh abario ke Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe.

Móneyabé irutaboíríyeho i ehwéhne.

5 Móneyabé irutaboíríyehboq peh matíéhra naneqsabé aiq awehraq mire íwíáhoró. Minayabe Manikánka aiq mahraréna, Are íre auwaníe. Inehepeq íre auwaníe. Írakaumo ire. (Lo 31.6)

6 Minayabe árahinabomo íwíáh íre oro. Peh págegeue Manikáne ehwehnka irarinserah irarenehe. Wene ehwehnka mahraréna, Néne Wahnahnka séhréh aintéh púana íre áhreinie. Wega séhréh aintéh púara mó kegá pehipi íre kamah anigéhe ire. (Buk Song 118.6)

Sísá kéreyabe íre iyehitegurégúia peh kéranehe i ehwéhne.

7 Ite Sísá tagariáh kéréq wahnahno kegá Manikáne ehweh íwáhnorurowaq sensabé íwíáhoró. Segá kaweq arámbéhriéra Manikánsabe kawerue aiq pútare atáronserahnoro. 8 Sísá Karáhéwé menahnkákákq amahnágaákákq mókakeakákq ahriahri peh monseráhnue mía míaire.

9 Mó kegá áwánáh éhwéh teírataq mi ehwéhnsábé aiq pútare aritéhranka Manikáne sansá súého. Wega séhréh aitéhnsábé iteyuwa págegeue míahrahúne. Mó naneq tahutáhúq awehrié sansa sehgionka iteyuwa íre págege aitahráhire. Mina tahnsa sánsá sehgironka wehuke íre séhréh aitahráhire.

10 Peh ite Sísá tagariona kené o tahbé kéhre. Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké naho táhbérápéqté mewe nah kegá o tahbérapéqté táhútáhúq íre mewe nahwe. Írakaumo.*
 11 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Anotah

* 13:10: Mí o tahbé áwahewé mahraréna, Sísá Karáhé tahpato awanká itene o tahbé tahnsane. We pukúnka ite oga mé topáh o tahbérapéqté tópáh nóne ire.

Kawéqtápéq pokotaq wehukene ahbabáqsabe kaweraritankeheéra ménkámehnkáne korahq mewera titirowe. Peh korahq mewera titiréra mi kamáriné sinonka mewera ahnansahrapeq ira paríáhwe. ¹² Mira onserah itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna Sísaga ahnansahrapeq awankátaq táhpawe pukéna wene korahq tunka kaweraitéhre.

¹³ Minayabe ite iuwahbeh sansá sueq ahnansahrapeq Sísaba kowíanehe. Mó kegá Sísá áwíoqnowe. Itega weba wahtotaq kowíáhnaraq sega ite moq íwíoqnanerawoe. Íwíoqnehransabé anetaníbo éq weba kowíanehe íwíáhora. ¹⁴ Mah marákó marákóipéq ite mía míaona matábúrápéq íre kéhre. Minayabe peh kagaína matábúrápéqsabé áwénunúne.

¹⁵ Áwénunéq amahnága ite ménkámehnkátate íre titiria peh ahriahri Manikánsabe Sísá áwírue kaweróne ateq itene íwéhrate iwíáh iwíáh atanéhe. ¹⁶ Kaweq sansá súéhboq ahriahri kaweq sansánoro. Ite matiéhra naneq wenáwíoro. Mi sansátaré Maniká awahbeh sansá púaq ibitagínehboq kawerue miraoro.

Itetaq wahnahno kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Ite Sísá tagariáh kéráq wahnahno kegá ite séhréh aitanehéera ite auráq matiáhwe. Moke sene arámbéhríyábé Maniká teawigéhe. Minayabe itetaq wahnahno kené ehweh ireq kawerue sehgióro. Sehgirataq sene arambehri eyoyóue miraorahowe. Sirupipeq umeh agínaraq sega ite íre séhréh aitahráhowe.

¹⁸ Itensabé ahriahri púreraitáhro. Itega kaweq sansánuraunayabé irupipeq eyoyóire. Mókakeakáq ahriahri itega kaweq sansánéyabe iuwahbehre. ¹⁹ Iteba apubúue kouwekiniboq Manikánsabe íné séhréh ainto ue púreraintáhro.

²⁰ Sísá itene Wahnah pukútaq Manikánka iriwe oganúq atowe. Sísaga itene ahbabáqsabe pukúwana wene korahq tunka moráéné ehweh kawerarowana kagaire. Minayabe Sísaga ite Manikáne sipisípiq wahnahnaita aítare. Manikánka iru ukiq itena ²¹ wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre. Itene irupipeq we awahbeh sansá aitahnana kagainkehe. Sísá Karáhé anotah aní méq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq miraoneheqmúne.

Páhsi parabagínai ehwéhne.

²² Néne iyahnabo anímárinó, itene irupipeq kaweraitanieéna mah pahsí sehiranuge. Mah pahsí peh wahtotaq ehwéh púaq kawerue sáhnahwe íráhro. ²³ Iteríbáq Tímóti karábúsiipéqté pugeq áuwátówe. Wega ínéba apubúue sínaraq iteba moráráq koragayehetauye.

²⁴ Moke itene wahnahmarínseq Manikáne animárínseqsabé iro-ro terié-ro. Moke Ítari marákórápéqté Sísa tagariáh kégá itensabé iro-ro ewe. ²⁵ Manikánka ite ómiyabé arutaboiraitena séhréh aitéhre.

Sémísi Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sémísiwe Sísane ábákawae íwiáhowe. Sémísiwe Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq wahnahnú aninéna mah pahsí Sísá tagariáh Ásíú ké séhréh aritanieéna sehiranúwe. Wega íwiáhéna, Sísansabé aiq pútare atáh kégá íre túbáh agia peh kaweq sansá miraigehe. Mirairataqmé sene kaweq sansá tagah kegá íwiáhéra, Mah kegá aiq pútaq Sísá tagariáh ké wóe íwiáhigehe. Mah pahsí sáhnsáho kegá Sísane sánsá tábúsoqme sehgigeheéna Manikánka Sémísi íwiáh atowana mah pahsí sehiranúwe.

Sémísiga mah pahsí sehiranúwe.

¹ Ínéwé Sémísi Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqne arambehri aní múge. Néne páhsi sáhnsahwe tagahro. Ite Ísara ke airápété téhtaré káhnáh míone. Itene igaqnaréhga wáhnaupéqté kéné marakórapeq abae agunsabé mó ke suwahpeq míáhwe. Ite ómiga néne ehweh sáhnsahwe íráhro.

Moke ite áhwáreh naneqka págege aitéh éhwéhne.

² Néne iyahnabo anímárinó, moke áhwáre naneq sínaraq iru ukiqme míáhro. ³ Íre kaweq sunúq sínaq Manikánsabe aiq pútare ateq wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq págegeue míahrahowe. Minawé aiq tagariáhwe. ⁴ Wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq ite kaweqtaq míagehe. Ite kaweqtaq míéhrataqmé Manikánka séhréh aítana wega náina naneq íre tabonahigehe.

Ahtebé íwiáh tabonahi anínká púrerinkehe i éhwéhne.

⁵ Íre ahtebéh anínká Manikánsabe, Ahtebé íwiáh nánio ue púrerínaraq Manikánka ahtebé íwiáh atankéhe. ⁶ Manikánsabe, Nánio ue púrerirataq náninabomo árahinabomo íwiáhiyehboq peh aiq pútaq náninawire íwiáhoró. Wánínka mó kantoq mé kantorinserah árahinabomo íwiáhi anínká mó íwiáh mó íwiáhíre. ⁷ Manikánka náninabomo árahinabomo íwiáhi anímé wega íre náwinawire. ⁸ Mó íwiáh mó íwiáhi anínká tábúsoqme arámbéhrí íre miraia peh áhwára áhwáaire. Wega náninabomo árahinabomo íwiáhinsabé Manikánka íre náwinawire.

Tabonah kereq áhnte mensáméhnsánkákákáq kéreqsabé irari éhwéhne.

⁹ Sísá tagariéh aní tabonahínaraq Manikánka wensabé, Anotah aní míáhno atahnana íwiáh íwiáhinkehe. ¹⁰ Uworapeqté náneq kirena áraniwe eh yataginserah áhnte

monéákáq ménsámehnsánkakaq sorupeh aní pukinae. Minayabe Manikánka áhnte moné matiéh ánínsábé, Pehgáriq aní míahno atahnana iwíáh íwíáhinkehe. ¹¹ Ehbíehbeq anotah patáhitag uworapeqté náneq ehyatague ára megínaraq íre kaweq naneq úkinae. Mina inserah áhnte monéákáq ánínká áhnte ahwímí árámbehrííraq pukinawire.

Manikánka ite ahbabáqtaqpeq íre móitahráhi ehwéhne.

¹² Menah Manikánka mahraréna, Ínénsabe arutaboiri anínká mókake kagai apéq náwénaraq oga mía míainkehe ire. Minayabe ahbabárorahi tanáhráq sínaraq mi ahbabáqsábé ahqáho atéh ánínká kaweqtaq míahnaraq wega kagai apéq awaq mena iwíáh íwíáhinkehe. ¹³ Mó aniné arupipeqté íwíáhgá we abarirana wega, Ahbabárinie íwíáhínaraq, Manikánka mi iwíáh aintéhre íwíáhineho. Írakaumo. Ahbabáqka Maniká íre sabiro-rahi puana wega mó ke ahbabáqtaqpeq íre móitahráhire.

¹⁴ Téhwe itene irupipeqté íwíáhgá morání morániné iwíáh abarire. Minayabe ite ahbabárighehéna iteitene íre kaweq naneqsabé irutaboírúnaga ite ehnenehenéna péhe éhwéh aitéhre. ¹⁵ Kía míéh íníné arupipeq káriq aní míéhrana mina inserah itene irupipeq ahbabáq iwíáh kéhre. Kía míéh ínínká ani maqmaréhnserah itene irupipeqté íwíáhgá ahbabáq áhwárehre. Áhwárehrana ahbabáqka ite saiqnariahnaq áhnte ahbabáq aruqarurirataq pukoneheqmóe.

¹⁶ Néne iyahnabo animárino, péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. ¹⁷ Moke kaweq naneqmarí íopeqté Ítéribógá aiq náire. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai anínéna moke kaweq naneqmarí náí náinire. Mánkánahnka ebeq íre wahtonagéna anehe pehgáriragire. Manikánka íre mina tahnsanire. We íre mó sansá mó sansáni aní míre. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai aníne.

¹⁸ Maniká Iteribo wewega iwíáhéna ite omaq itowe. Omaq itonsabe wene aiq pútaq ehwéh írátáúnaraq aiq pútare ataráúnana wega, Néne animárí móe aitena kaweraitáaire. Téhwe ite kaweraitena anehe mó ke kaweraritankéhe.

Manikáne ehweh ireq sehgióro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo animárino, kawerue íráhro. Mó kegá ehwehnirataq ahkabaqme ireq kawerue iwíáhoró. Sene ehweh ireq pehwehrué iwíáhue ehwehnoro. Íre apubúue abiahsanoro. ²⁰ Apubúue abiahsano kegá Manikáne kaweq sansá íre miraorahowe. ²¹ Íre mirao naneq sansánkákáq moke ahbabáq sansánkákáq áhnte kagaire. Moke mi sansá itene irupipeqté súáhro. Manikánka wene ehweh ayu tahnsa itene irupipeq uqmataire. Minayabe iteite iuwahbeh sansá sueq wene ehweh kawerue sehgirataq itene iru kaweraitankéhe.

²² Minayabe Manikáne ehweh kawerue sehgióro. Íre peh iahrega íráhro. Írakaumo. Peh iahrega íráhnaraqmé peh iteitene péhe íwíáhýábé aiq pútare atagéhe. ²³ Wehukenínká Manikáne ehweh peh ahrega irena íre sehginaraq we timanopipéq tageh aní tahnsane. ²⁴ Mi aní wene náwíqkakaq auranabiah timanopipéq tagéna timano mitaq marena pokéna wene auranabiah apubúue abitagire.

²⁵ Manikáne ehwehme anotah kawéq éhwéhne. Mi ehwéh irena kawerue sehgi ánimé ahabábqka íre saiqnariahrahire. Mi ehwéh íre abitarusa peh timanopipéq taga tagainserah sáhnahena kawerue sehginaraq Manikánka, Kaweróne atankéhe.

²⁶ Wehukenínká iwíáhéna, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe kawerue iwíáh iwíáh atóge éna ahriahri abehq éhwéh iraréna wene péhe éhwéhnká wewe péhenuwíehre. Mi anínká, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge ime íre awehraq kéh púana peh abehq iwíáhire. ²⁷ Manikáne ehweh sehgiro kegá ehneranimárínseq kéweinínsónseq íre kawéq sunúq séhréh aritera mah marákóipéqté áhbábq sánsá íre miraia peh kaweqtaq mía míaowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

2

Peh morá sánsá ómi kehinánsábé miraoro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, itene Wahnah Sísa Karáhe íópeq wahnahni anínsábé aiq pútare atáhwe. Minayabe anotah keyábé iwíáh iwíáhéq kawerariteq pehrápeqte ké inehpeq súého. ² Ite momiwíorabeq kawéq korósiákákq kawéq awáhríq náneqkakákq ánínseq tabonah aní subankia korósiákákq ánínseqka iteba sirataq mó anínsábé mó iwíáh mó anínsábé mó iwíáhiyeho. ³ Itega kawéq korósiákákq ánínsábé, Kaweqtapéq tútuue míahno ateq tabonah anínsábé mobeq koiriwe míahno. Mahtaq igárápí tútuue míahno atého. ⁴ Mira íwíáhome itega korósi tagahnsabé mó ke kawéq kee íwíáhariteq mó ke abehq kée iwíáh arítáhwe. Mira íwíáhome itega saraqmárah wáhnáhmárínká íre kawerue saraqmárahnserah iwíáhowe.

⁵ Néne iyahnabo anímárino, néne ehweh íráhro. Manikánka mahraréna, Ínénsabe sirutaboiro kegá wahnah wahnah-nurabeq awaq miagéhe ire. Wensabé aiq pútare atera kaweqtapéq awaq miageheéna Manikánka mah marákóipéqté tábónáh ké omaq sitéhre.

⁶ Itewe aneqsabé tabonah keyábé síéhruruo? Áhnte mensáméhnsánkákákq kegá ite íre kaweritáh mino. Ite meiqmera ehwehorabeq móitáh mino. ⁷ Manikánka itensabé, Sísa Karáhéne animarí móe aitéhre. Aitéhrara

ménsámehnsánkakaq kéga Sísa Karáhéne kaweq awíqsábé abehq éhwéh atáhwe. Segá mina tahnsa áhbábárowe.

⁸ Maniká itene Wahnahne ehwehnka mahraréna, Arerensabé arutaboironanserah mó keyábéákáq arutaboirúno ire. *(Wok Pris 19.18)*

Minayabe itega mó keyábé irutaboiro ehwéh sehgiómé kaweq sansánowe. ⁹ Itega anotah keyábé iwíáh iwíáhéq pehrápeqte ke inehepeq súáhmé mina íre kaweq sansánowe. Manikáne ehweh anterúáh púana mi ehwéhncá itensabé ahababáq ke woe aitéhre. ¹⁰ Minayabe Mósísiga sehgióro ú ehweh áhnte kawerue sehgi ánínká peh morá éhwéh antehrúéhmé wega moke mi ehwéh aiq anterúéhre. ¹¹ Manikánka mahraréna, Mó aniné ahre weh abariiyeho ire.

Wega mó mahraréna,

Mó aní subiq súého ire. *(Kisim Bek 20.13-14; Lo 5.17-18)*

Minayabe arega mó aniné ahre weh íre abariia peh mó aní subiq suahnawe arega mi ehwéh aiq anteruahne.

¹² Manikánka sehgióro ú ehwehnká ahababáq saiqnariahnaq wehuke soraq suahráhire. Wega mi ehwéhnsábé iwíáhéna mah kehiná kéhínané sánsá saraqmarankéhe. Minayabe iwíáhue kaweq ehwéh iraréq kaweq sansánoro. ¹³ Wehukenínká mó keyábé íre arutaboirínaraq Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi aní kamah awinkéhe. Mi tanáhráq mó keyábé arutaboiri anínsábé, Kaweróne atankéhe.

Íné aiq pútare atóge i anínká íre kaweq sansanéna abehq iwíáhi ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo animárino, peh morá ánínká mahraréna, Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge ire. Wega iraréna Sísane sánsá íre sehgiomé wene ehwehme peh abehq úkire. Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge irarinka we kaweratahráhiro? Írakaumo. Peh wewene ehwehnka íre kaweratahráhire. ¹⁵ Arega Sísa tagariáh wéh áhré tagé korósiakáq táhutahuqkakáq tabonahotaq ¹⁶ íre náriasa peh ehweh teawenawe arene ehweh peh abehq náneq úkire. Arega wensabé, Tototaq mé ayahbankikitaq mé pehwehrue pokéwahno teawenawe íre náriasa arene ehwehnka árahue séhréh atankéhbo? Írakaumo. Arene ehweh peh abehq náneq úkire. ¹⁷ Arega Sísansabé aiq pútare atóge iwíáhé mó ke íre séhréh aritahnawe arene iwíáh peh abehq náneq úkire.

¹⁸ Mó morá ánínká mahraréna, Mó kegá peh Sísansabé aiq pútare atáhwara mó kegá peh kaweq sansá miraowe ire. Mi ehwéhnsábé teiníe. Arega Sísansabé aiq pútare ate kaweq sansá íre miraónawe ínéga are tagéna arensabé, Árahue Sísa

tagariahna aní móne atanínkono? Ínéga kaweq sansá miraon-ayabé arega tagé ínénsabe, Sísa aiq pútare atahna aní móne ue ahtebahrahóne.

¹⁹ Manikámé peh morá áníne aiq pútare atóge énowe aiq kaweróne. Peh morá mina irarénaga íre awehraq mire. Owainawamarínká moq minayabe aiq pútare atera áhreéra iransánowe. ²⁰ Aiq pútare atahnayabé aiq awehraq mire íwíáhono? Aneqsabé kaweq arámbéhríninkono íwíáhono? Múguwahgu aní móne. Peh morá aiq pútare atóge énowe íre awehraq mire. Mahnayabe áwahewé teiníe.

²¹ Itene igaqna Ébáráhmaga Manikáne ehweh sehginieéna wenahni Áhísáhki subiqme titirinaúwe. Wega íre túbáh agia peh Manikáne ehweh segiunsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe. (Stat 22.1-14)

²² Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atena págegeue sehgoráhi ehwéh teawutaq túbáh aginie íre úwe. Wega peh Manikánsabe aiq pútare atóge éna wene ehweh sehgin-auge íwíá húwe. Sehgiunka wega Manikánsabe aiq pútare atowe sokigi awuwe. Minawé aiq ahtebaho? ²³ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe íre.

Manikánka Ébáráhmansabé mó mahraréna,

Arewe néne iyahnabo aní móne atowe úwe. (Stat 15.6; Aisaia 41.8)

Ébáráhmaga Manikáne ehweh kawerue sehgiunsabe mah pukúipéqté éhwéhnká aiq pútaragúwe. ²⁴ Manikánsabe aiq pútare atóge irarime íre awehraq mire. Írakaumo. Peh Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgi ánínsabé Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atéhre. Minawé aiq ahtebaho?

²⁵ Weh aebó íní wenáwíq Áráhpae. Téhtaré Ísará ánitégá nahnsó kené marakó ahboerageheéna Sósúaga eqmarowe. Eqmarowana Áráhpane nahtaqqeq suyana wega mi anité mehwehue kirabo aritena wenawahpeqte kégá subíyehoéna mó ahtápéq sokigi ariuwe. Wega miraúnsabe Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. (Josua 2.1-21; Íbaru Ke 11.31)

²⁶ Wehukeníné awanka wene anonka suena airaiq pokitaq we pusa ání míéhre. Mina inserah Manikánsabe aiq pútare atóge irari anínká wene kaweq sansá íre sehgímé we pusa ání tahnsa míéhre.

3

Itene ehwehme iwíáhue tagéq pehwehrue irarero i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite síwáhnorúna kené arambehri iwíáhue tagéna págegeue ehweh aitahráhire. Minayabe tagaríáhwe. Wega mó Sísa tagaríáh kéné arambehri pehwehrue iwíáhue tagehre. Minayabe wehukega momiwíorabeq síwáhnoro ke áhnte úkiyeho. ² Ité ómiga mótaq mótarue áhwára áhwáraúne. Ehweh iraré tanahráq ahriahri áhwára áhwára ehwéh íre irari anímé kaweqtaq mía míaire. Wene áwéhipeqté éhwéh kawerue wahnahni puana wega wene moke anonka kawerue wahnahnatiahrahire.

³ Anotah ka wenáwíq ósiga itene ehweh kawerue irankehéq áwéhipeq áhíniraté iyarone. Miraonaga ite iuwah-behrabeq ósiga meiqmena móitéhre. ⁴ Sípi soberi sansánsábé iwíáhoró. Sípiwe anotah nanere. Anotah soirírinka sípi tauntahunue pagunoráhire. Sípi soberi anínká pehgáriq awánkátáté miraia náneq paberéhra na sípiga wehukenínká pokinie irabeq pokire. ⁵ Mina inserah anehbíwé pehgáriq naneréna peh anotah arámbéhrí kéhre. Anehbíga mó ke ahbabáratáhire.

Ite tagarionawe pehgáriq irágá anotah irárawe abae ague uworapeqté áhnte awánká tahrahire. ⁶ Ahbabáq ehwéhme ira tahnsáne. Pehgáriq irágá anotah irárawe abae aginserah ahbabáq ehwéhnká moq abaeue anotah agirana mó ahbabáq áhwárehre. Iraipéqté éhwéhnká ahbabáq iwíáh áhwárehra na ahbabáq anotah agorahire.

⁷ Moke ménkámehnkámé, kabarame, weheme sóreq wanípípeqté páhmé wehukene kirabo kamarí úkorahowara wahnahnarítáhe. ⁸ Mó morá anínká wewene ahbabáq ehweh íre saiqnarena wahnahnatiahrahire. Wehenka wehuke pehrana pukorahire. Ahbabáq ehwéhnká apubúue abae géna wehenka wehukení pehnserahnire.

⁹ Itene íwéhipeqté éhwéhnká itene Wahnah Maniká Iteribon-sabé iwíáh íwíáh ateq anehe mó ke Manikánka we tahnsá miraro keyabé abehq éhwéh arítáhe. ¹⁰ Iwíáh íwíáh ate ehwéhnkákákq abehq éhwéhnkákákq peh morá áwéhipeqté sire. Minawé íre kaweq sansáne. ¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, arahnome kaweq né wanínkákákq abiqnóno wanínkákákq morábíté íre sire. ¹² Pópo awánkátátq inunara será íre iyahráhire. Párúq nahníáqtákq pópo será íre iyahráhire. Abiqnóno wanínká né waní íre úkorahire. Minayabe kaweq ehwéhnkákákq ahbabáq ehwehnkákákq peh morá áwéhipeqté sime anotah íre kaweq sansáne.

Kaweq iwíáhi anínká kaweq sansáninkehe i ehwéhne.

¹³ Ite mionarabeqte ahtebia ání kaweq iwíáhi anímé inesebo? Ahtebia ánínká íre saiyoí anínéna wewene áwíq íre pankeréhre. Peh ahtebia sánsánéna kaweqtaq mía míairara mó kegá we tagéra, Ahtebia áníne igehe. ¹⁴ Itega irupipeq mó keyábé anotah abíáhnsánéq ahriahri iteitene íwíq árahue panker-anéhnkono íwíáhirataqmé ite ahtebia ké méq kaweq iwíáhúna ke míone íwíáhiyeho. Péhe íwíáhiyeho. Aiq pútaq ehwéhnsábé péhe éhwéhne atého. ¹⁵ Íópeqté Ítéribógá mina tahnsa íwíáh íre áhwárehre. Írakaumo. Mi iwíáhwé mah marákóipéqté íwíáh wíre. Itene irupipeqté íwíáhgá mina tahnsa íwíáh aitéhrana owainawanka moq mi iwíáh aitéhre. ¹⁶ Írátíáthro. Sirupipeq mó keyábé abiahnsanéra ahriahri seyene síwíq pankeráh kégá íre kaweqtaq mía míaowe. Íre kaweqtaq mía míaéra áhnte ahbabárowe.

¹⁷ Íópeqté Ítéribógá iwíáh aitéh íwíáhwé ahriahri kaweq iwíáhe. Manikáne Awanka iwíáh aitéh kégá pehwehrue méq uwaréqme méq mó kené ehweh ireq mó keyábé sirutaboírég kaweq sansá ariteq anotah anínseq íre áwíqkakaq anínseqsabé peh morá íwíáhég ehweh pehipi íre iraria miraonehe e ehweh mira aruqarurowe. ¹⁸ Itega uwaréqme peh morá íwíáh kah-naraq minawé sotápéq ayu uqmaráhnserah mire. Uwaréqme peh morá íwíáh kah-naraq peh kaweq sansámári mirao-rahúne. Minawé sotápéqté ménsáméhnsá kawerue kírénserah mire.

4

Mah marákóipéqté sánsánsábé awahbeh anímé Manikáne naruo aní míre i ehwéhne.

¹ Itega ehwehéq tobehírataq mi sansámé aneq áwahe kehro? Itene irupipeqté iuwahbeh iwíáhgá moke mi íre káwéq sánsá áhwáreh míno. ² Ite iuwahbeh naneqmarí íre meyhárhonsabé meyanehéq mó ke subiq súáhwe. Mó kené ménsáméhnsánsabe aigárá pabekiraq íre meyhárhonsabé meyanehéq ehwehue tobehowe. Ite iuwahbeh naneq Manikánsabe, Náio ue íre teawéwe. Minayabe mi naneq íre matíáhwe. ³ Itega wensabé, Náio urome wega aneqsabé íre náiasa túbáh agiro? Itega íre tábúsoqme iwíáhue, Náio urowe. Íre Manikáne arambehri miraoneheéq peh iteitene iuwahbeh naneq náio uronsabé túbáh agire.

⁴ Ahbabáq inínká wenawehq auwena mó weh kéréhnserah itega Maniká auweq mah marákóipéqté sánsá sehgiówe. Mah marákóipéqté sánsá sehgi anímé Maniká Iteribone naruo aní míehre. Minawé aiq iahtebaho? Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboiri anínká Manikáne naruo aní úkire. ⁵ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikánka Wenawa eqmaréhra na irupipeq tumiéhre. Itega Manikánsabe kawerue irutaboirigeheéna wega págegeue wahnahnaitéhre ire.

Aiq irarinsabé itega, Mi ehwéh peh abehq éhwéhne íwiáhiyeho.

⁶ Manikánka ite anotahtaq séhréh aita aitaire. Minayabe wene ehwehnka mahraréna,

Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho arítéhre.

Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh arítéhre ire. (*Sindaun 3.34*)

⁷ Minayabe iteitene píribahri iwíáh sueq Maniká Iteriboga teí éhwéh kawerue sehgióro. Owainawansabé ahqáho atéhrataq wega iuwena pokinkehe. ⁸ Maniká Iteriboba séq wene ehweh kawerue íráhro. Mirairataq wega iteba séna séhréh aitankéhe. Wehukeníká ayahnkara pabeq paberitaaq ayahnkara aiq kawerire. Ahbabáq keo, mina inserah itene irupipeqté áhbábáq sueq kawerurero. Mó iwíáh mó iwíáho keo, itene irupipeq kaweq iwíáhigehboq mah marákóipéqté náneqsabé íre irutaboiroro. ⁹ Itene ahbabáqsabe iwíáhéq wíréh wíréh ehweh sueq ibisahro. Itene irupipeqté eyoyói iwíáh sueq íre kaweruraage íwíáho. ¹⁰ Itega Manikánsabe, Íné pehgáriq aní púana ínériahtíáh íre awehraq aní míoge teawéro. Teawenana wega séhréh aitena ite moraní moranínue, Anotah aní míahno aitankéhe.

Mó keyábé ehweh arítého i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, itega mó ke Manikáne animárisábé íre kaweq ehwéh ariteq abehq anímárí móe ariteho. Mirairataqmé Manikáne ehwehnsabé moq mina tahnsanowe. Wene ehwehnsabé awahrieh anínká mi ehwéh íre sehgiena, Peh abehq éhwéhne atéhre. ¹² Manikánka webataq sehgióro ú ehweh teí púana wewega ite sainsuena ehweh aitahráhire. Webataq mó ke kaweraritena mó ke íre kawerarítéhre. Minayabe itewe peh wehuke míáh púaq mó keyábé ehweh arítého. Minawé peh Manikáne arambehri wire.

Ite píribahriéq saiyo ke míyeho i ehwéhne.

¹³ Táhmáro itega mahraréq, Ahbiah mó ke suwahpeq pokue mitaq peh morá ópéq méq arambehriue áhnte moné meyanéhe ewe. ¹⁴ Mira íwíáho keo, teiníboq írátíáhro. Mókakeyabé ite íre tagaríáhwe. Mi tanáhráq ite oga míaneherabowamo. Itene oga mé tanáhráq nonahweyah tahnsáne. Nonahweyahnka pehgáriq tanáhráq kéna apubúue sawekinsERAH itene ogamé tanáhráq moq apubúue parabagorahire. ¹⁵ Minayabe itega iwíáhona ehwéh sueq

mahraréq, Itene Wahnahnka kowe aitahnaraq ite oga méq mahraue arambehrionehe ero.

¹⁶ Amahnágawé iteitensabé iwíáh iwíáhéq ite iwíq pankereq, Iteriahriáh miraoneheqmúne ewe. Mina tahnsa píribahri sansámé íre kaweq sansáne. ¹⁷ Kawerue iwíáhúno. Are kaweq sansá miraéyabe ahtebehnaraqmé mi sansá miraúno. Íre mirainaraqmé aiq ahababáriniewóne.

5

Áhnnte mensáméhnsánkákáq keyábé irari ehwéhne.

¹ Áhnnte mensáméhnsánkákáq kéo, minayabe ehweh teiníboq írátíáhro. Itene мэ́nsámehnsá pehipi kéhnsabé íre kaweq sunúq sína puaq uwo uwo éq ibisahro. ² Itega áhnnte mitaq sáhato мэ́nsáméhnsá sósbahrankírana itene kaweq korósiákáq wenuqka narúéhre. ³ Itene móne ebáhmáří íregáritaq pehipi kagairana awehgárogárorirara mó kegá tagera are anah ani móne iwíáhigehe. Itega móneyabé irutaboírég amahnága áhnnte soruparáh púana mókake kamah aina tanáhráq íérinawire. Wehukení osoq míéhrana érinserah íérinawire.

⁴ Kawerue írátíáhro. Itene sotápéq arambehrío ke íre awehraq apéq náriéwara sega itensabé abiahnsa aitera, Íre kawerowe aitáhwe. Maniká itene págege Wahnáhnká sene ehweh aiq íréhre. ⁵ Ite mah marákóípéq méq áhnnte kaweq naneq meweq ite iuwahbeh sansánowe. Minayabe wehga mayawenkakaq póéráhq subiqme kahnirinserah Manikánka ite anotahtaq kamah ainkéhe. ⁶ Itega kaweqtaq míáh ké, itene ehwehnsabé íre ahqáho aitáh kéwé ehweh ariteq subiq súáhwe.

Itega págegeue méq Sísa tuina tanáhráqsabé áwénunoro i ehwéhne.

⁷ Néne iyahnabo anímáríno, itene Wahnah tuina tanáhráqsabé kawerue áwénunoro. Sónsoréh ánínká wene so uqmarena ibonsi tanáhráqsabé áwénunire. Ménsámehnsá kíréhtáq mó ibonsi tanáhráq áwénunéna nera kankeheéna mó áwénunire. ⁸ Sónsoréh ánínká áwénuninserah ite moq itene Wahnah sína tanáhráqsabé kawerue áwénunoro. Wega tuina tanáhráq aiq wahto agi puaq aiq sinawire iwíáhéq áwénunoro.

⁹ Néne iyahnabo anímáríno, mó Sísa tagaríáh keyábé wensabé wensabé abiahnsa ariteq síéhruruirataq itene Wahnahnka moq itensabé ehweh aitanawire. Ehweh aitana tuina tanáhráqmé áhníbóránire. ¹⁰ Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne ehweh iraru kegá wenáwírue wene ehweh pahsúónsabe iwíáhoró. Sene naruoga síwíoqnotaq

sene arambehri íre susa peh págegeue sehgiúwe. Segá mirau serahnoro.

¹¹ Segá Manikáne arambehri íre susa peh págegeue sehgiúnsabé se kaweq ke wóe aritone. Naho naho wehukení wenáwíq Sóba míowe. Íre kaweq sunúq weba sútaq wega Manikáne sansá sehgiena, Maniká kaweq aní mía míaire íwíáhéna pehwehrue míowe. Minayabe Manikánka we séhréh atowaq tagariáhwe. Manikánka itensabé moq anotahtaq arutaboirena ahriahri séhréh aitéhre.

Íonka tagariéhtáq aiq pútaruge íre irarero i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo animárinó, mó kegá itene ehwehnsabé aiq pútare aitagheéq mó naneq áwirue íre irarero. Pópoqnahga tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Íonka tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Moke mó mina tahnsa éhwéh íre irarero. Itega mina tahnsa éhwéh irarirataq Manikánka ehweh aitankéhe. Ite kowe íwíáhirataq peh kowe ero. Ahqáho íwíáhirataq peh ahqáho ero.

Manikánka kaweqtaq mía míai aniné púreq ehwéh íréhre i ehwéhne.

¹³ Ite míáhrabeqte ániné arupipeq umeh agínaraq wensabé púrerúno atóge. Wene arupipeq eyoyói anínsabé igonkónue Manikánsabe íwíáh íwíáhúno atóge. ¹⁴ Awahre anínsabé Sísá tagariáh kéráq wahnahno abóáwáh wéhyábé síáhrabúno atóge. Segá awahre anípá séra itene Wahnah áwirue wéri abaq atera wene awahreyabé púreratagéhe.

¹⁵ Manikánka mah awáhré aní kaweratanawire íwíáhue púrerirataq Manikánka mi aniné ahabábáq kaqsuena wene awahre kaweratankehe. Kaweratahnana awaho ani miankehe. ¹⁶ Minayabe itene ahabábáqmari we teawíoro. Awaho animári míaneheéq we púreratéhoró. Kaweqtaq mía míai anínká Manikánsabe púrerínaraq wega irena págegeue mirainkehe.

¹⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisae. We peh wehukení ména ite tahnsá míowe. Wega Manikánsabe íre ibonsinkeheéna anotahtaq púrerúwana apahtáro ópéqkákáq mó akáhtáq ópéqkákáq íre ibonsúwe. ¹⁸ Anehe wega mó púrerúwana íopeqté áhnte ibonsúwana mah marákóipéqté ménsáméhnsá kawerue kirowe.

Túbáh agí anínká ehweh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo animárinó, ite míáhrabeqte áni aiq pútaq ehwéh suena túbáh agínaraq mi ehwéh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhro. ²⁰ Mi ahabábáq anínká abehq sánsánaraq ite séhréh atáhnsabé wene ahabábáq sansa súéhrana Manikánka

wene áhnte ahhábáq kaqsúéh púana wenawa iraipéq íre
pokinkehe. Minawé ahrreraq matíáhro.

1 Píta

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sísa tagariáh ké mó mapéq mó mapérué abae aguwana Pítaga mi keyábé iwíáhéna mah pahsí sehiranúwe. Mah ebéqté páhsípéq sehiranéna, Íre kaweq sunúq iteba sínaraq Sísame sánsá ambubu atawéq kawerue sehgióro. Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá mi keyábé arutaboírue pehwehrue wahnahnarítáhro. Manikánka píribahri ke íre séhréhia peh ahqáho arítéhre. Owainawansabé anotahtaq ahqáho atáhro ue sehiranúwe. Sísa tagariáh kégá wene sánsá kawerue sehgihehéna Pítaga mah pahsí sehiranúwe.

Pítaga ebeq sehiranú pahsíe.

¹ Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísa Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowe. Ite Sísa tagariáh ké méq Asiu ke méq wáhnaupéqté kéné marakórapeq mía míaó ke wóe. Ite Póntúsa marakórápéq Kárétia marakórápéq Kápárosía marakórápéq Esia marakórápéq Pítinia marakórápéq mía míaowe.

² Maniká Iteriboga iwíáhue ite omaq itowana Sísa Karáhéga wene korahqtaté itene irupipeq kaweraitáaire. Kaweraitáairana wene ehweh sehgieq wene kaweq anímári míagehéna Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Maniká Iteriboga itene iru ukiq itena anotahtaq séhréh aitéhre.

Íopeq oga mérapeqsábé áwénuné ehwehne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne Abowá, itene Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Manikánka itensabé anotah arútábóiri puana Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq atotaq ite moq oganúq itowe. Minayabe ite oga mía míaoneheqmúne iwíáhúne.

⁴ Íopeq pokona tanáhráq Maniká Iteriboga omaq itena áhnte kaweq naneqmarí náinkéhe. Wega mi naneqmarí íopeq sáharéhrana mitaq íre kambarékia peh kaweqtaq kagaire. Minawari awaq meyabe itene iru eyoyóue áwénunúne. ⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atona puana Manikánka amahnága págegeue wahnahnaitahnaq mókake kaweqtapéq awaq mianéhe. Anehe tanáhráq Manikánka ite airaiq kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunúne.

⁶ Mókake ite airaiq kaweraitahnayabé iru eyoyóue míáhwe. Amahnága pehgáriq tanáhráq íre kaweq sunúqká ite áhwárawe tagéna kamah aire. ⁷ Minayabe íre kaweq sunúq iteba sínaraq itega Sísame sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataqmé minawé kaweq sansáne.

Minawé wehukega ebah moné mirao sansá tahnsane. Móne mirao naneq ebáh áwíq kórae. Wehukega mi ebáh kaweraneheéra iraipéq parearáhwana abehq náneq tagirana anehe peh kaweq koráwé kéhre. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáhnká mi kawéq ebáh kiotaigme peh kagaire. Kórawe íre kagaorahi nanere. Íre kaweq sunúqká áhwárawe tagáhnaraq itega Sísane sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehگیراتاқ mókake Sísá Karáhéga tuinagake itensabé, Kawerowe éna anotah anímárí míáhro aitankéhe.

⁸ Itene iuranka Sísá íre tagéq pehipi wensabé irutaboirowe. Amahnága itene iuranka Sísá íre tagia pehipi wensabé aiq pútare ateq anotahtaқ iru eyoyóue iwíáh iwíáhowe. Iru eyoyóinsabé irareyabe itene ehweh íre awehraқ kéhre. ⁹ Itega Sísansabé aiq pútare atáh púana Manikánka iteiuwa kaweraitéhre.

¹⁰ Manikáne Awanka sokigi ariu ehweh pahsuq pahsuro kégá ite kaweraitéhra ehwéh naho iraruwe. Iraréra, Wega árahue kaweraitehrámó iwíáhéra áwahe kabaréra kasenuwe. ¹¹ Sísá Karáhéne Awanka iwíáh aritowara sega Karáhé éhweh iraréra we érinana anehe anotah aní úkína ehwéh iraruwe. Iraréra, Ite meirahna anínká aneq tanáhráq tuinabomo? Mi tanáhráq aneq ábórarinabomo iwíáhéra,

¹² Itega irarúna ehwéhmé íre ite oga mé tanáhráq peh mó tanáhráq aiq pútaragínara mó kégá tagagehe uwe. Naho sega aiq pútaq ehwéh iraréra sehiranurowaq itega amahnága irátíáhwe. Manikánka Wenawa íopeqté eqmaréhrana kaweq ehwéh tei teino ke págege aritéhrara aiq pútaq ehwéh tei teinowe. Mah ehwéh íopeqté kégá moq ahtebéyabe suwah-behre.

Manikánka ite kaweqtaq míagehéna omaq itéh éhwéhne.

¹³ Minayabe itewe tábúsoqme iwíáhue kaweq sansánoro. Sísá Karáhéga tuina tanáhráq anotahtaқ séhréh aitankéhe. Minayabe iwíáhue áwénunoro. ¹⁴ Ite múguwahguue míarotaq itene ahbabáq iwíáhgá saiqnariaire. Amahnága mi ahbabáq iwíáh sueq ¹⁵ Manikáne animárí míáh púaq wene sánsá kawerue sehگیرóro. Ite omaq itéh aní ahriahri kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweqtaq méq moke mirao sansá kaweq sansánoro. ¹⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Íné kaweqtaq mía míau puaq ite moq kaweqtaq mía míaooro ire.

(Wok Pris 11.44-45)

Manikánka anotah apéqtaté ite paiqmaro ehwéhne.

¹⁷ Itega Manikánsabe, Iteriboe atahwe. Wega peh morá iwíáhue ómi wehukene arambehri agehgaqme tagéna sainsúéhre. Minayabe itega mah marákóipéq míáh tánáhráq wensabé áhtenoro. ¹⁸ Itega itene igaqnaréhne abehq sánsá

sehgiironka saiqnariowe. Manikánka anotah apéqtáté paiqmaronka saiqnariomé sabiruowe. Ite aiq tagariáhmé mónekáq ménsámehnsánkakaq abehq úkorahi naneq puana wega minarate íre paiqmarowe. Írakaumo. ¹⁹ Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka Sísane kaweq koráhqtáté ite sabiruanieéna paiqmarowe. Sísawe awaho sipísípíq áráhq tahnsa ména itene ahbabáqsabe pukúwe.*

²⁰ Manikánka mah marákó márakó íre mirarotaq ite meirankeheéna Sísá omaq atowe. Ite séhréh aitankeheéna marakóipeq ábóraraginkehe úwana ábórarúwe. ²¹ Wegá ite séhréh aítaráinsabé Manikánsabe aiq pútare atáhwe. Sísá pukútaq Manikánka iriwe oganúq atena wensabé, Anotah aní míahno atowe. Miraúnsabe itega Manikánsabe aiq pútare ateq wene omasa éhwéh moke mirainkéhe íwiáhéq minayabe áwénunowe.

Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboiroro i ehwéhne.

²² Itega aiq pútaq ehwéh ireq kawerue sehgirohsabé kaweq-taq míahwe. Kaweqtaq méq mó Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboiroro. Sensabé pehgáriqtaq irutaboiriyehboq anotah-taq irutaboiroro. ²³ Manikáne ehwehme oganúq itahráhi ehwéhnéna ahriahri kagainawire. Itega mi ehwéh ireq aiq pútare atáh púana Manikánka irupipeq o awá maqítaráire. Iteiuwa íre pukorahiraq peh ahriahri mía míaoneheqmóe. Manikáne ehweh kagainsabé ²⁴ wene ehwehnka mahraréna, Mah kehiná kéhíná peh wahto tanahráq mah marakóipéq míahwe. Se uworapeqté náneq tahnsá míahwe. Sega iwíáh iwíáho naneqme peh uworapeqté wéhgánáh ára tahnsáne. Uworapeq kíréh náneq ehyatagirana árame pururuqmagire. ²⁵ Itene Wahnahne ehweh mina tahnsa íre miraia peh ahriahri kagainawire ire. (*Aisaia 40.6-8*)

Mah ehwéhmé aiq tei teino kaweq ehwéhne.

2

Ite sunkíkirabeqte meiqmena téhrehrabeq móito ehwéhne.

¹ Manikánka o awá maqítarái puq moke íre kaweq sansá súáho. Péhe éhwéh irareme, moke péhe sánsámé, mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekime, éhruru ehwéhmé, mi sansámári moke súáho. ² Inahunah anínká náhsabe arutaboiréna nehnserah Manikáne ehwehsabé irutaboiroro. Itega mi ehwéh ireq sehgirataq págegeue

* **1:19:** Manikánka sene ahbabáqsabe kaweraritankeheéra Ísara kegá sipísípiqtaté Maniká titiratówe. Awahreéna soriqnahnú sipísípíq íre subisa peh awaho mío sipísípiqtaté titiruwe. Wok Pris 22.17-25 tagáho. Pítaga mi sansá iwíáhéna, Sísawe awaho sipísípíq áráhq tahnsa miéhre ue sehiranúwe.

míahrahowe. ³ Minayabe itene Wahnahka kaweraitéhmé ahtebéq iwíáh iwíáhowe.

⁴ Sísá itene Wahnah oga mía mía wahq tahnsa míre. Weba sero. Áhnte kegá wensabé, Iuwahriehre atówana Manikánka wensabé, Are omaq atóge éna, Arega moke mó ke kiotaikóna aní móne úwe. ⁵ We itene oga mía mía wahq tahnsaniraq weba séq wene nahwiahnsanse tahnsá míagehe. Minayabe Maniká Iteriboga mi nahwíáhnshánséráté wene nah pearankéhe. Ité mitaq Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké méq Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh ataneheqmóe.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Írátíáhro. Sáióna sawéhrápéq néne nah pearaníe. Omaq ato anínká mitaq kaweq wahq táhnsá míankehe. * Wensabé aiq pútare atáh kégá anehe íre siyehitanawire ire. (*Aisaiá 28.16*)

⁷ Wensabé aiq pútare atáh kégá, We anotah kawéq áníne iwíáhowe. Wensabé íre aiq pútare atáh keyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Nah píáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire. (*Buk Song 118.22*)

⁸ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Mi wahqmé wehuke siyobeq patame inahnsuaboráhowe. Wehukega wahqtáq siyobeq patame surahoneherawoe ire. (*Aisaiá 8.14-15*)

Wahqtaq siyobeq patame inahnsuónserah Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre e kewé ahbabárowe. Nahó Manikánka iwíáhéna, Mókake mi kegá néne ehwehnsabé suwahríáhnaraq ahbabárigéhe úwe.

⁹ Itewe mina tahnsa íre owe. Manikáne kaweq animári wenkahnáh míageheéna omaq itowe. Itene Wahnahne mibeq mahbeq arítáh ké míageheéna ite omaq itowe. Wega séhréh aitéh árámbéhrí teri terinigeheéna ite omaq itowe. Menah ite sunkíkírirabeq míarowana Manikánka itensabé, Máhoru urairaq itega mitaq sueq wene kaweq téhrehabeq kowíarowe. ¹⁰ Menah íre kaweq ke méq amahnága ite Manikáne animári míáhwe. Menah wega kamah aieráhuraire. Amahnága wene animári míáhnshábé íre kamah ainkéhe.

Peh kaweq sansá sehgióneheqmúne i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo animáríno, néne ehweh teiníboq kawerue íráhro. Ité wáhnaupeqté ké suwahpeq tahnsá míáhtáq sene ahbabáq íre sehgiówe. Mina onserah itene irupipeqté áhbábáq iwíáhgá iteuwa áugi ínehoéq íre sehgióra peh ahqáho atáhro.

* **2:6:** Káríki ehwéhme íre wahqtaq pabeqme peh ebahtaq pabeqme ehwéh mirarire.

¹² Sísá íre tagaríáh ké míáhrabeq tábúsoqme sansánéq kaweq-taq mía míao. Sega itensabé, Ahbabáq ke woe aitéhrataq itene kaweq sansá tagéra mó iwíáhéra itensabé, Peh kaweq sansáno ke wóe aitagéhe. Mira íwíáhirataq Sísá tuinagake sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Wahnahno kené ehweh íráhro i ehwéhne.

¹³ Itene íópeqté Wáhnáhnésabé iwíáhéq mah marákóipéq wahnahno kené ehweh íráhro. Kámáhní wahnáh ánínseq wega eqmaréh wáhnáh kéreqne ehweh íráhro. ¹⁴ Kámáhní kegá ahbabáq ke kamah ariera kaweq sansáno keyábé, Kawerowe arítáhwe. ¹⁵ Maniká awahbeh sansá sehgióro. Kaweq sansá sehgiönka múguwahgu kené íéhruru ehwéh saiqnaruaqéhe.

¹⁶ Umehga íre saiqnaríéh ké tahnsa míáhro. Mó naneqka ite íre saiqnaríéh púaq, Pehipi ahbabáronehe íwíáhiyehboq Manikáne arambehrio ke míáhro. ¹⁷ Moke ómiyabé iwíáh iwíáhoró. Sísá tagaríáh keyábé irutaboiroro. Manikánsabe áhtenoro. Mah marákóipéqté wáhnáh keyábé iwíáh iwíáhoró.

Sísaga kaweq sansánúnserah itega moq miraoro i ehwéhne.

¹⁸ Mó kené arambehri arítáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhnésabé iwíáh iwíáhéq wene ehweh kawerue íráhro. Íre peh morá kawerue séhréh aítáh wáhnáh kéné ehweh íráhro. Írakaumo. Págegeue wahnahno keyábé áhtenéq sene ehweh moq íráhro. ¹⁹ Mó kegá kamah airaq kaweq sansánirataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe. We awahbeh sansá mirao puana wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. ²⁰ Itega ahbabáriransabé mó kegá iubiqme kamah airataq kawerowe íre aítahráhi mino. Kaweq sansánirara mó kegá kamah airataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe.

²¹ Itega kaweq sansá miraigeheéna Manikánka omaq itowe. Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe putiotaq wene arupipeq umeh ague wene anonka éruwe. Wega kaweq sansánúnserah itega moq miraoro. ²² Sísaga íre ahbabáruwe. Wega péhe éhwéh íre irarúwe.

²³ Sega we abehq éhwéh atótaq wega sensabé íre síwíwiowe. Sega we áwíoqnowana éruútaq wega sensabé, Mókake kamah ainauge íre irarúwe. Írakaumo. Manikánka tábúsoqme agehmarena sainsuanawire éna, Wega íné kawerue wahnahnaintankéhe iwíáhúwe.

²⁴ Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq mía míaiqeheéna Sísá Karáhé awankátaq táhpawe pukútaq itene ahbabáqmari wene anonkataq moke meyowe. Sísane anonkataq purambura agúnka ite kaweraitowe.

²⁵ Itewe sipisípiqka wene ah suena peh tanahraipéq móbuq mahbuq inserahnurowe. Amahnága itene Wahnahpa kouwekowana wega iteiuwa kawerue wahnahnaitéhre.

3

Weh ahreyabé éhwéhne.

¹ Ahrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue íráhro. Iteruwehqsónka Manikáne ehweh íre aiq pútare atéhrataq itene kaweq sansá tagagehboq sene ehweh íráhro. Íre itega teríra éhwéhnsábé peh itega kaweq sansánira tagéra, Íné moq Sísa k éraníe íwíáhigehe. ² Iwíáhéra, Néne ahrega kaweqtaq mé sansáni púana, Íné moq Sísa k éraníe íwíáhigehe.

³ Ahrerono, awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Kaweq korósíyábé itene iyahra kaweré náneqsabé moke awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Íre arene anonkataq awahriq naneqsabé ⁴ peh morá itene irupipeqté kaweq iwíáhyábé irutaboíro. Kaweq iwíáhirataq iru pehwehrue mía míaorahowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Naho Manikánsabe aiq pútare atera wensabé iwíáh íwíáh ató ininsónká mi sansánéra sensuwehqsone ehweh írówe.

⁶ Ébáráhmane ahre Sáraha wenawehqne ehweh sehgiena wensabé, Néne wahnah mone atowe. Ahrerono, itega kaweq sansánéq mó naneqsabé íre áhreirataq Sárahe ayahunkawa tahnsa míagehe.

⁷ Weho, itene ahreronsábé iwíáhéq sereq kaweqtaq mía míaoro. Itereq itene ahreronseq oga mérapeq moráráq awaq miagéhe. Ahreroné sinonkame íre págege wehne sinonka tahnsáne. Minayabe itene ahreronsábé iwíáh íwíáhéq pehwehrue aritáhro. Mirairataq Manikánka itene púreq éhwéh irankéhe.

Ahriahri mó ke kaweq sansá aritanéhe i éhwéhne.

⁸ Amahnága teiú éhwéhnikákáq kawerue íráhro. Ite ómiga peh morá iwíáhoró. Moke Sísa tagariáh keyábé irutaboíréq we séhréh atéhoro. Píribahri iyehboq uwareasa ké míáhro. ⁹ Are ahbabáratahna aní ahbabáratéhneho. Arensabé ehbonawi anínsábé íre kaweq éhwéh atéhneho. Ahbabáq sansa pehragé are ahbabáratahna anímé Manikánsabe, Séhréh ate kawerato ue púrerúno. Miraigeheéna Manikánka ite omaq itena íáhrabúwe. Itega mó ke séhréh ariteq kaweraritéhrataq Maniká Iteriboga itensabé, Kawerówe aitena séhréh aitankéhe. ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Oga méyabe irutaboíréq kaweqtaq méyabe irutaboíro keo, ahbabáq ehweh sueq péhe éhwéh íre teriéro. ¹¹ Ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhéq iru

ukiq itahráhi sansánsábé irutaboírég sehgióro. ¹² Itene Wahnahnka kaweqtaq mía míaó ke tagéna sega púroero ehwéh ahriahri irena peh ahbabáq sansano keyábé abiahnsa arítéhre ire. (Buk Song 34.12-16)

Kaweq sansánirataq iru eyoyóue miáhrahi ehwéhne.

¹³ Itega kaweq sansánsábé irutaboírég sehgiórataq inseréhga kamah aigéhbo? ¹⁴ Itega kaweq sansánirara mó kegá íwioqnehrataq iru eyoyóue miáhro. Íwioqnehra keyábé áhreeq itene irupipeq iwíáh kikiriyehe. Írakaumo. ¹⁵ Itene irupipeq Sísa Karáhénsabe iwíáh iwíáhég, We itene Wahnah mire iwíáhoró.

Mó kegá itensabé, Itega oga mía míaooneheqmúne iwíáhome aneqsabé mira iwíáhoo éra ahkakebopoq kasenigehe. Kasenirataqmé tábúsoqme terieneheéq iwíáhue mi ehwéh kaweroro. ¹⁶ Kaseno keyabé ehweh ayahqmarahnaq mi keyábé iwíáh iwíáhég pehwehrue terio. Kaweq sansánúne iwíáhonehboq kaweqtaq mía míaoro. Kaweqtaq mía míaéq Sísa kawe q sansá sehgiónsábé mó kegá íéhruru aitéhrataq sega anehe iwíáhirame siyehitanae. ¹⁷ Itega kaweq sansánúnaraq Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwioqnehrataq itega kaweq sansánúna puana aiq kawerire. Itega ahbabáq sansánúnaraq mó kegá kamah aírataq ahbabáq sansánúna puana íre kawerire.

Sísaga itene ahbabáqsabe pukéna irigue oganúkú ehwehne.

¹⁸ Sísa Karáhéga miraúnsabe iwíáhoró. We ahriahri kaweqtaq mía míaíraq itewe íre kaweqtaq mía míaúne. Wega Manikánseq itereq insahwé aitanieéna peh morá tánáhráq itene ahbabáqsabe pukúwe. We mónkakáq íre pukinae. We pukútaq wene anonka pukúwana Wenawame íópeq peh oga míéhre. ¹⁹ Oga ména pokue wene ehweh íre sehgiú kene siwamarí karábúsiipéq míótaq kosíwáhnorúwe.

²⁰ Mi ke oga míótaq wehukení wenáwíq Nóah marakóipeq míowe. Nóah míotaq mi kené ahbabáq áhnte agúwe. Áhnte agúwana Manikánka íre apubúue kamah ariuwe. Írakaumo. Peh síwénunúwe. Síwénunúwana Nóahga sípi aiq mirarowana anotah íbónsúnka mi ke wánínkuwe. Wánínkuwara peh Nóahreh karíronání abapete apahtáro ké méra sípiipéq kibekuwe. Kibekuwana wání piotaq íre pukia peh kaweqtaq míowe. (Stat 6.1-7.24, 8.18)

²¹ Pio wanímé pikísah tahnsáne. Itega meweúna wanímé naho Nóah míotaq pio wání tahnsane. Íre itene inonkataté náwíq sorahrueyabe wání meyone. Írakaumo. Ite wání meyonaraq iwíáhég, Sísa Karáhé iriwe oganúkúnsabe ahriahri wene sánsá sehginauge iwíáhúne. ²² Sísa Karáhéga íópeq

pokéna Maniká Iteribone ayah púpeq ména moke íopeqté kéreq mibeqté wáhnáh kéreq wahnahnarítéhre.

4

Itene irupipeqté áhbábáq íwiáh moke súáhro i ehwéhne.

¹ Sísá Karáhéne anonka éruítaq wega iwíáhú serahnoro. Wene anonka éri anínká íre ahbabáq aruqarurire. ² Wegá mah marákóípéq míéh tánáhráq wene ahbabáq iwíáh íre sehگیرé. Írakaumo. Wene ahbabáq suena Maniká awahbeh sansánire. ³ Menahmé itega Sísá íre tagaríáh kégá ahbabáro serahnuruowe. Menah itega mó kené ahre weh abariéq íre kaweq iwíáhéq píah narotaq múguwahgu agéq Manikáne ehweh anterueq péhepehe maníkánsábé iwíáh íwíáh arítárowe.

⁴ Amahnága Sísá íre tagaríáh kégá mi ahbabáq sánsámári miraotaq itega sereq moráráq íre miraonsabé sega áhtenára itensabé iéhruruowe. ⁵ Mókake Maniká anotah sáhsi anínká ehweh aritahnaraq sega irigue sene ahbabáqmari pahsuagéhe. Wegá moke oga míáh kéreq pusa kéreq ehweh aitena sainsuanawire. ⁶ Minayabe moke pukuro ke oga míáhtáq mó kégá Manikáne ehweh teri terinuwara írówe. Maniká oga mía mía inserahnigeheéra teriuwara írówe. Idera ahbabáq kega onserahnéra sinonka pukuwe.

We séhréh atéhoró i ehwéhne.

⁷ Moke náneq parabagína tanáhráq aiq wahtonire. Kawerue púreronehboq tabasíwe méq tábúsoqme iwíáhoró. ⁸ Kiotaiki sansá teiníboq íráhro. Moke Sísá tagaríáh ánímári wensabé wensabé irutaboiratéhoró. Irutaboirinaraqmé mó anínká are ahbabáq atahnaraqmé arega íre iwíáhue ahreraq matiankehe.

⁹ Maniká tagaríáh kégá iteba sirataq kawerue séhréh ariteq iru eyoyóue wenáwíoro. Mirairataqmé mi keyabé íre síéhruru arítáhro. ¹⁰ We tagaríáh ké séhréh aritageheéna Manikánka itensabé arutaboiréna morání moránínue kaweq naneq íátáire. Kaweq naneq íátáinsabé wene sánsá kawerue sehgieq we séhréh atéhoró.

¹¹ Manikánka, Néne ehweh terio atéh anínká wene ehweh tábúsoqme irarinkehe. Séhréh ariteh anínká Manikánka págege atahnana séhréh aritankéhe. Mirairataq tagehra kégá iwíáhéra, Sísá Karáhéne sansá aiq kaweq sansáne éra Maníkánsabe iwíáh íwíáh atagéhe. We anotah anínéna áhnte págege aní mía míaí puaq wensabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq miraoneheqmúne.

Sísá áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímárino, itensabé nirutaboiruge. Íre kaweq sunúq ite áhwaré tanahráq sínaraq áhteniyeho. Íre kaweq sunúq áhwáreh naneqka peh morá ínéba sire íwíáhiyeho. Írakaumo. ¹³ Mó kegá Sísa Karáhé áwíoqnonserah ite íwíoqnehrataq iwíáh íwíáhoró. Minayabe wega tuinaraq itene irupipeq eyoyóinaq iwíáh íwíáhigehe. ¹⁴ Itega Sísa Karáhéne sansá sehgiónsábé mó kegá íre kaweq ehwéh aitéhrataq iru ukigme míáhiro. Manikáne Awa págege kiotaiki anínéna iteba mía míai puaq iru eyoyóue míáhiro.

¹⁵ Mó aní subiq suewé, aebówé, ahkaragárawe, mina tahnsa ahbabáq íre miraoro. Íre itereq wehgaq mire pehrahro. Itega mina tahnsa ahbábárotaq mó kegá kamah aiémé minawé áhnte iyehiteh sansáne. ¹⁶ Ite Sísa tagariáh ké míáhnsábé mó kegá íwíoqnehrataq minawé íre iyehiteh sansáne. Mó kegá ite Sísa Karáhéne animarí móe aitéhnsábé iyehitegurégúiyehboq peh Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhiro.

¹⁷ Ehweh aite tanahráq aiq sire. Mi tanáhráq ite Manikáne animarípa ebeq áhwáranæ. Anehemé Manikánka wene kaweq ehwéh anterúáh ké ehweh aritena anotahtaq kamah arí mino. ¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Tábúsoráh ké kawerariteyabe págege sansáne. Manikánsabe suwahrieh ahbabáq kéwé árahiro? Árahue kawerari-tankéhbo úwe. (Sindaun 11.31)

¹⁹ Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwíoqnehrataq peh kaweq sansá miraéq Manikánsabe, Arensabé aiq pútare ateq arene sánsá sehgionehqumúne teawéro. Teawirataqmé wega kawerue wahnahnaitankéhe.

5

Sísa tagariáh kéréq wahnahnarite ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh kéréq wahnahno keo, ehweh teiníboq irátíáhiro. Íné moq Sísa tagariáh kéréq wahnahnu aní múge. Sísa Karáhé awankátaq éruwana pukútaq niuranka tagahwæ. Wegu tuina tanáhráq kaweq naneq náiena anotah aní ména kawerue wahnahninkehe. Minayabe Sísa tagariáh ké kawerue wahnahnarítáhiro. ² Sipisípiq wahnáhnká wene kamarí wahnahninserah ite moq Maniká tagariáh kéréq kawerue wahnahnarítáhiro. Wehukega pagu pagunonsabé mi arámbéhrí mirainie íwíáhiyeho. Peh Manikánka miraoro aitéhnsábé we tagariáh kéréq kawerue wahnahninie íwíáhoró. Mi arámbéhríunsabé ápeq meyanie íwíáhiyehboq peh mi arámbéhríyábé irutaboirue miraoro.

³ Mah marákóipéqté wáhnáh kégá págegeue wahnahno ser-ahniyehboq pehwehrue méq kaweq sansánirataq itega wahnahnarítáh kégá tagéra sega moq pehwehrue méra kaweq sansánigehe. ⁴ Mirairataq kiotaqme wahnáh tuinaraq wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. Mi tanáhráq wega náina naneq íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Manikánka píribahri ke íre séhréh aritankéhe i ehwéhne.

⁵ Mahbigaunseq o menahwénsónsero, Sísá tagariáh kéráq wahnahno kené ehweh íráhro. Ite ómi píribahri sansá sueq mó kené ehweh ireq we séhréh atéhoro. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho aritéhre. Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh aritéhre ire. *(Sindaun 3.34)*

⁶ Minayabe iteitene iuwahbeh iwíáh sueq Manikánsabe, Wahnahainte séhréh ainto teawírataq wewega iwíáhína tanáhráq anotah aní míahno aitankéhe. ⁷ Wega itensabé arutaboiritéh púaq moke ite iwíáh kikiro naneq teawéro.

Owainawansabé anotahtaq ahqáho atáhro i ehwéhne.

⁸ Itene naruo anímé owainawane. Anotah pusí tahnsa kanká wah pawe nanieéna ahkabaqmena nogínserah wega wehuke ahbabáq aitanieéna ahkabaqmena nogíre. Minayabe áwéh panantágínaq tagariáhro. ⁹ Sísansabé aiq pútare ateq owainawansabé anotahtaq ahqáho atáhro. Ite tagarionawe íre itebataq moke mah marákóipéq Sísá tagariáh ké moq síwíoqnehrara siru umehire. Owainawanka íwíoqnáhnaraq minayabe iwíáhéq wensabé ahqáho ata ataoro.

¹⁰ Ahriahri Sísá Karáhéreq oga mérapeq mía míaiageheéna Manikánka itensabé arutaboirena omaq itowe. Manikámé áhnte séhréh aitéh áníne. Minayabe wahto tanahráq iru umeh agínana Manikánka ite kaweqtaq míageheéna anotahtaq págege aitankéhe. ¹¹ We ahriahri págegeue kiotaqme aní mía míaire. Ai q pútaq ehwehne.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

¹² Sísá tagariéh aní wenáwíq Sáírae. Íné tagariómé wega Sísane sánsá kawerue sehگیرe. Mah kariq páhsi sehiraninie ugana wega íné séhréh aitéhre. Ite kaweq iwíáh aitanieéna Manikánka séhréh aitéh éhwéh sehiranue teiúge. Wene aiq pútaq sansá kawerue sehگیرóro.

¹³ Pábíróni suwahpeqte Sísá tagariáh kégá itensabé iroro ewe. Manikánka se moq omaq sitowe. Náníbáq Máhkaga moq itensabé iroro ire. ¹⁴ Moke mibeqté Sísá tagariáh keyábé irutaboiréq we mehweh atéhoro.

Ite Sísa Karáhéreq mía míao puana Manikánka iru ukiq itéhre.

2 Píta

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pítaga wene anehete pahsí sehiranútaq péhe éhwéh síwáhnoro kegá Sísansabé aiq pútare atáh ké síwáhnorúwe. Péhe kégá íre kaweq iwíáh aritehoéna Pítaga mah pahsí sehiranúwe. Sísane itene Wahnah tuina tanahráqsábé kawerue siahtebagehéna mah pahsí sehiranue teriuwe.

Pítaga anehe sehiranú pahsíe.

¹ Íné Pítane pahsí sáhnsahwe tagahro. Sísane Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowana wene arambehri mira aruqaruruge. Maniká Iteriboreq Sísane Karáhé ite meirena kaweritéh ánínseq kaweqtaq mía míaéra ite séhréh aitehye. Séhréh aitehya puq Sísansabé aiq pútare atáráúnanserah itega moq aiq pútare atáhwe. ² Itega Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísane Karáhéreq tagaríáh púara sega ite áhntetaq séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikáne animári míagehéna wega ite omaq ito ehwéhne.

³ Sísane Karáhéwé anotah anínéna kaweqtaq mía míaire. Wegane inserahnue mía míagehéna ite omaq itowe. We Maniká ména págegeue séhréh aitéh púaq ite wene ehweh ireq kaweqtaq míahrahúne. ⁴ Wegane kaweqtaq ména séhréh aitanauge í ehwéh teíre. Mí ehwéhmé áhnte kawéq éhwéhne. Itega mí ehwéhnsábé aiq pútare atéhrataq wega séhréh aitanawire. Wegane séhréh aitéhncá mah marákóipéqté áhbábáqká ite íre saiqnariahrahire. Íre saiqnariahrahi puq Manikánka inserah kaweqtaq mía míahorahowe.

⁵ Minayabe iwíáhéq Sísansabé aiq pútare ateq kaweq sansánoro. Kaweq sansánéq ahtebahro. ⁶ Ahtebéq tabasiwe míahro. Tabasiwe méq Sísane sánsámé íre túbáh agia peh ahriahri sehgióro. Sísane sánsánsábé íre túbáh agia peh ahriahri sehgieq Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnoro. ⁷ Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnéq we séhréh atéhoró. Séhréh atéheq mó keyábé irutaboíro.

⁸ Itega kawerue mirairataq itene Wahnah Sísane Karáhéne sánsá ahtebéq kawerue sehgióneheq móe. ⁹ Mí kawéq sánsá íre sehgióra kewé sirupipeqté aúra pira ké tahnsa móe. Manikánka sene ahbabáq kawerarítaráime aiq sibitagire.

¹⁰ Néne iyahnabo anímáriño, Manikánka ite omaq itena íahraburairaq we kétówe. Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue kéréhro. Kawerue kéréhrataq mókake wene sánsá íre suagéhe. ¹¹ Itega wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq

itene Wahnah Sísa Karáhé, ite meirena kaweraitéh ánínká ahriahri wahnah wahnahnirabeqte ónsá siitena itensabé, Mahbeq kíoro aitankéhe.

¹² Teiú éhwéh ireq kawerue iwíáhigehéena ahriahri teiena iahrerag itaníe. Mi ehwéh ireq aiq pútaq sansá sehgiruq sehgirurowe. ¹³ Teiú éhwéh kawerue iwíáhigehéena amahnága oga mió tánáhráq mónkakáq iahrerag itóge. Iahrerag itómé kaweq sansáne iwíáhuge.

¹⁴ Íné írátíómé pehgáriq mókake íné pukéna ninonka suanauge. Minawé itene Wahnah Sísa Karáhéga pahsuqme teniátáire. ¹⁵ Amahnága mah ehwéh tei teinunsabé pukonaraq iahrerag matawéq iwíáhigehé.

Manikánka Sísa téhreh awuwara eqmaro kega tago ehwéhne.

¹⁶ Itene Wahnah Sísa Karáhéga págege sansá miraúnsabe teiune. Wega mó tuinaraqsábé teiune. Mah ehwéhme íre wehukene áwahe ehwehne. Írakaumo. Íre wehukega iwíáhue áhwárawe irarenserah ehwéhne. Manikánka Sísa págege atena téhreh awuwaq itene iuranka tagahwane. ¹⁷ Maniká Iteriboga sáwéhrapeq Sísansabé iwíáh iwíáh atena kaweq téhreh naneqkakáq ábóraragéna mahraréna, Mah anímé niruní nénáhní míre. Wensabé nirutaboiréna wega miraime íné nuwahbeh arámbéhríi aní míre úwe. ¹⁸ Itega mi sawéhrápéq méq íópeqté éhwéh irarútaq itene iahregira irahwáne.

¹⁹ Mi ehwéh aiq íráhwansabé Manikáne ehweh iraru kené ehwehme aiq pútaq ehwéhne iwíáhuge. Manikáne ehweh iraru kené ehweh kawerue íráhro. Sunkíkírirabeq aráhmuga téhrehrara tagahnserah Manikáne ehweh iraru kené ehweh ireq ahtebahrahowe. Tuembíná kiembogirana áhníbórá téhrehre. Mina inserah itega Sísa tagaríahnsábé irupipeq téhrehre.

Manikáne Awanka iwíáh aritowara Manikáne ehweh pah-súó ehwéhne.

²⁰ Téhwe teiéna ehwéh kawerue ahtebagehboq írátíáhro. Manikáne ehweh iraru kené sehiramé wehukega seriahriáh íre ahtebahrahowe. ²¹ Manikáne ehweh iraru kegá íre seyega iwíáhue Manikáne púku sehiranuwe. Manikáne Awanka mi ke iwíáh aritowara sega Manikáne ehweh pahsúówe.

2

*Manikánka ahababáq ke kamah arinawire i ehwéhne.
(Súta 4-13)*

¹ Naho mó kegá péhenéra, Itewe Manikáne ehweh irarúna ke úne éra peh seyene péhe éhwéh irare irareuwe. Segá miraunserah mókake iteba péhe éhwéh iwáhnorira ke méra

íre kawerorahi ehwéh mótaq mótarue íwáhnorigehe. Itene Wahnahka sene ahbabáqsabe paiqmarowara sega wensabé ahqáho atéhra puana wega apubúue kamah arinkéhe.

² Segá íre kaweq sansá sehgirataq tagehra kegá aiq pútaq sansánsábé éhruruigehe. ³ Íwáhnorira kegá mónega sigará pabekína puara itene móne meyaneheéra ehnenenue péhe éhwéh teigéhe. Sene ahbabáqsabe sáhnsháhi ánínká íre peh áwé tagehre. Sene ahbabáqmari moke aiq tagariéh púana we tábúsoqme ehweh aritena kamah arinkéhe.

⁴ Íópeqté kegá ahbabárutaq Manikánka anetaníbo íre iwíáhia peh iraipeq sitowe. Se sunkíkiri matáipéq méra ehweh aritahna tanáhráqsábé áwénunowe. ⁵ Naho naho Nóahga ahbabáq keyabé, Kaweqtaq míáhro teri terinúwana Manikánka mi ahbábáq ké íre peh áwé tagówe. Wega, Wání pio atowana wání pionka moke wehuke subipáhraruowe. Subipáhraruowara peh morá Nóahreq abapete téhranitéreq kaweqtaq míowe.

⁶ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka áhnte ahbábáruwana Manikánka ehweh aritena ira kekiarowana mi anótáh matábúraráe moke irarawe tabipáhraguwana peh tanah úkúwe. Miraúnsabe mókake ahbabárrira kegá mi ehwéh irera iwíáhue tagagehe. Itene ahbabáq sansa íre súáhnaraqmé ite moq kamah ainawire iwíáhigehe.

⁷ Sóróma suwahpeq iraranaútaq kaweqtaq mía míaú ani wenáwíq Áróta mitaq míowe. Mibeqté kegá áhnte ahbabáruwe ahkaragáruwana Árótaga kaweqtaq mía míaúnsabe tagéna wene arupipeq umehúwana Manikánka mi ke subipáhraruanaútaq Áróta meqmena móbeq móatowe. ⁸ Áróta ahbabáq keba mía míaútaq mó wehekáh mó wehekáhnue sene ahbabáq sansa tagéna sene ahbabáq ehweh irena sega Manikáne ehweh anterúónsabe wene arupipeq umeh agu aguúwe.

⁹ Íre kaweq sunúq sínaraq Manikánka Nóahreq Árótareq séhréh aritonserah ite kaweqtaq mía míaúna ke moq séhréh aitahráhire. Anotah ehwéh aritahna tanáhráq íre suriahnaraq Manikánka ahbabáq ke auráq matawéna kamah arinawire. ¹⁰ Ahbabáq kene sirupipeqté iwíáh sehgiara mó kené weh ahre abariéra Manikáne ehwehnsabé abehq éhwéhne iwíáhira kewé Manikánka anotahta q kamah arinkéhe.

Mi ahbábáq kéwé píribahri saiyo ke méra íre áhreia peh íópeqté kiotaiko keyabé abehq éhwéh arítáhwe. ¹¹ Íópeqté kegá mi píribáhrí ké kiotaikéra anotah pagégé ké méra mó íópeqté ké Maniká míéhrabeq kiotaiko keyabé íre ehweh arítáhwe. ¹² Íre ehweh arítáhwara ahbabáq kega áwéhq poeráhq tahnsa

méra peh se suwahbeh sansánowe. Wehukega áwéhq poeráhq pahwana pukinserah mi kené ahbabáqka kamah arinara íre kaweragoneherawoe. Segá íre ahtebah naneqsabé éhruruowe.

13 Segá mó ke ahbabárarítónsabe mi kegá moq ahbabáraritagéhe. Segá íre peh inokáhpeq ahbabáréra wéhékáhnkakaq suwahbeh ahbábáq miraéra minayabe iwíáh iwíáhowe. Itega táhutahurorabeq sega sene siyehiteh sansánonsabé ite íre kaweraitera sene péhe sánsánsábé iwíáh iwíáhowe.

14 Segá ahbabároneheéra mó kené ahrero siwahnkanéra, Abariinie iwíáhowe. Se ahriahri ahbabáqsabe suwahbehre. Sísane sánsá íre moke ahtebah ke ahbabárighehéra péhe éhwéh síwáhnoro kegá ehnenenue pagu pagunarítáhwe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáh sirupipeq ahriahri kagaire. Mókake Manikánka mi ahbábáq ké anotahtaq kamah arinkéhe. 15 Segá aiq pútaq sansá suera aura pira kánká tanahraipéq móbuq mahburue nogínserah mi kegá ahbabárowe.

Wehukení wenáwíq Péóri míowana wenahni wenáwíq Péráma míowe. Pérámaga iwíáhéna, Ahbabáq sansanonaraq ápeq náninkéhe éna móneyabé arutaboiréna ahbabáruwe. Teiú kéwé mina tahnsanowe. 16 Tónkiwarí íre ehwehnorahi kamári míowana peh morá Pérámane tónkiga wehukene ehwehnue Pérámansabé, Íre kaweróne atowana wega mi kané ehweh irena múguwahgu sansá suena túbáh agúwe.

17 Ahbabáq kewe wání arahno taraqnáginserah ké tahnsa móe. Mi kewé sóiririrana sabona abae aginserah ké tahnsa móe. Se anotah sunkíkírirabeq míageheéna Manikánka sunkíkírirabeq omaq marowe. 18 Segá píribahri saiyo ehwehnowe. Mó kegá sene ahbabáq suera peh míáhwe. Peh míáhwara teiú áhbábáq ké síúgio ke méra mó ke ahbabáraritagehéra sensabé, Mó kené weh ahre abarioro éra ehnenenue pagu pagunarítáhwe.

19 Pagu pagunaritera síúgira keyábé, Itene sánsá mirairataqmé mó naneqka itene iru íre umehinawire. Mó naneqka ite íre saiqnarianawire éra iuwahbáhnna sansámé pehipi miraigehe ewe.

Mi ehwéhmé mó ke teriutaq seyene ahbabáq sansanká se saiqnariéhre. Aneq sansápópoq wehukení saiqnariah-naraqmé wewe awahbeh sansá íre miraorahire. Írakaumo. Mi sansánká we aiq saiqnariéh púana peh mi sansá sehgire.

20 Mah marakóipéqté áhbábáq sánsánká wehuke saiqnariéhtáq itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh irera wensabé aiq pútare atáhwe. Aiq pútare atáhwana sene ahbabáqka saiqnariéhtáq Sísa ite kaweraitéh ánínká sabiruenta

kawerarítéhre. Kawerarítéhrana sene ahbabáqka mó saiqnariéhrra anotahtaq íre kaweqtaq míaneherawoe. Téhwe sega Sísane sánsánsábé iuwahriehre íwíáhurotaq se íre kaweqtaq míarowe. Segá, Ahbabáq sansa sueq Sísane sánsá sehgioneheqmúne íwíáhéra anehe sene ahbabáqka mó saiqnariéhrra se anotahtaq íre kaweqtaq míáhwe. ²¹ Mi kegá kaweqtaq míáh sánsá íre tagaríáhtáq tahirímé peh ákáhtaq kamah arí irino. Kaweqtaq míáh sánsá aiq tagaríáh púara anehe kaweq ehwéh sinehepeq súéhrrataq anotahtaq kamah arinkéhe.

²² Itene igaqnaréhga pabeqme ehwéh mahraréra, Ianká mugiq suena kouwekue mina mugiq súéh náneq mó sewe nanae uwe. Mó pabéqmé éhwéh mahraréra, Póéráhqne abowágá wene ka pabeq paberatéhrra mi kanká apubúue segarúpípeq kaboririre uwe. Mina inserah wehukega Sísane sánsá sinehepeq suera sega suto ahbabáq mó sehgíratáqmé mah pabéqmé éhwéhtaré aiq pútaragire.

3

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, mah pahsíwé anehete pahsí sehiranue íúge. Itega kaweq íwíáhigeheéna mah pahsíráré sehiranue iahreraq ítóge. ² Manikáne ehweh iraru kegá anehe sína naneqsabé púkuipéq teiúwe. Sene ehweh íwíáhigeheéna ínéga iahreraq ítóge. Itene Wahnah ite kaweraitéh áníné éhwéh moq iahreraq ítóge. Wegá eqmaro ke teriátáirara sega iteba séra teiátówaq itega írátárówe.

³ Téhwe teiú éhwéh íráhro. Anehe tanáhráq sene sirupipeqté áhbábáq íwíáhgá saiqnariahna kegá iteba sigéhe. Segá ítensabé iwiréh aitera ⁴ mahraréra, Ínéga kiwekinauge ú anímé ehéq míéhro? Wegá íre tuinkéhe. Itene igaqnaréh pukutaqkákáq amahnágaákáq Manikánka moke ménsámehnsá téh miraronserahnue peh kagai mino igehe.

⁵ Segá mirariransabé Manikánka irarú ehweh áhwára áhwáraue iragéhe. Naho naho Manikánka irarútaq íó miraréna anehe sóreq waní ákáhpipeq mah marákó marákó mirarowe. ⁶ Manikánka mó irarúwana anotah waní pionka moke mah marákó marákó íre kawerarowe. ⁷ Manikánka aiq irarúnka íopeqkákáq mah marákó marákóákáq amahnága kagaire. Ehweh aritahna tanáhráq wega moke ahbabáq ke ehweh aritena mah marákó marákó iraragúno atahnana moke toráh aginawire.

⁸ Itene iyahnabo anímáríno, teiú éhwéh ibitarúéhboq írátíáhro. Maniká itene Wahnahnka, Peh morá wéhékáhnkákáq 1 táhúséni (1,000) opéqkákáqsábé peh

monseráh tánáhráre íwíáhíre. ⁹ Manikánka omasa éhwéh íre miraurainsabé aiq túbáh agire íwíáhoo? Írakaumo. Ite iraipéq pokiyehoéna íwénunire. Itene ahbabáq sueq wene ehweh sehgihehéna íwénunire.

Mah marákó márakóákáq íonkakaq parabaginae i ehwéhne.

¹⁰ Itene Wahnah tuina tanáhráqmé aebói anínká sinserahnue mi tanáhráq sinae. Mi tanáhráq íópeqté anotah ehwéhnéna íópeq tabanaginae. Moke mibeq kéh náneqmarí toráh aginae. Mah marákó márakóákáq moke mitaq kéh náneqmarínkákáq parabaginae. ¹¹ Moke minawari apubúue toráh agína puaq itene sánsánsábé íwíáhíue tagahro. Ite kaweqtaq mía míaéq Manikáne sansá moke kawerue sehgióro.

¹² Mirairataq Manikánka tuina tanáhráqsábé áwénunoro. Mi tanáhráq apubúue sinkeheéq wene sánsá kawerue sehgióro. Mi tanáhráq íómé toráh ague parabaginae. Anotah irágá púana íópeqté náneqmarí moke toráh aginae. ¹³ Manikánka o marakóákáq o ionkákáq miraraníe úwe. Mitaq peh tábúsoqme kaweqtaq mía míaíra kegá míagehe úwe. Minayabe áwénunúne.

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro i ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímáríno, mi tanáhráq áwénunúnayabé wega itensabé, Kawerowe aitankeheéq moke itene ahbabáq sueq kaweqtaq méq we awahbeh sansánoro. ¹⁵ Itene Wahnahnka íre apubúue kamah aiasa pehwehrue íwénuni tanáhráq wensabé áhrabo ke kaweraritankéhe. Minayabe iteruwah, itene iyahnabo aní Pora Manikánka ahtebia íwíáh atowana sehiranue teiátáire.

¹⁶ Ínéga teiú éhwéh Poraga moq moke wene páhsi sehiranue teiátáire. Wene ehweh mó ehwéhme pahsuqme ehwéh kéhrana mó ehwéhme págege ehwéh kéhre. Mi pagégé éhwéhme íre tábúsoqme íwíáhoraho kegá múguwahguéra úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Íre peh morá Porane sehira mó Manikáne púkuipéqté éhwéhnikákáq moq úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Segá miraonsabé anotah kamáh arinkéhe.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, ite anehe sína tanáhráqsábé tagariáhwe. Manikáne ehweh anterúáh kegá péhe éhwéh íwáhnorotaq sene ehwehnsabé aiq pútare ariteq kaweq sansá súéhboq kawerurero. ¹⁸ Itene Wahnah, ite kaweritéh ání, Sísa Karáhéga séhréh aitahnaq wene sánsá kawerue ahtebahro. Amahnágaákáq wensabé íwíáh íwíáh ateq ahriahri wensabé íwíáh íwíáh atanéhe. Aiq mire.

1 Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sóniga mah pahsiákákq 2 Sóni pahsiákákq 3 Sóni pahsiákákq Sokigi pukúákákq mó wenáwíq kéh pukúákákq sehiranúwe. Mah pahsiápéq sehiranue mahraréna, Sunkíkírabeqte kéné péhe éhwéh sehgiyehboq peh téhrehrebeq nogóro. Itega morání moráninkáue moke mó keyábé irutaboiroro. Peh morá Manikáne ahninkáwáreq mía míaog kegá oga mérapeq awaq miagéhe ue sehiranúwe. Áhnte kegá oga mérapeq awaq miageheéna mah pahsi sehiranúwe.

Sóniga ebeq sehiranú pahsié.

*Sísa Karáhéwé oga mía míai Ehwéhne i ehwéhne.
(Sóni 1.1-14)*

¹ Oga mía míai Ehwéh* ánínsábé teiúge. Mi Ehwéh téh mío ánínsábé teiúge. Wene ehweh irahwáne. Itene iuranka we tagahwane. Itega we tagéq itene iyahnkaratáté wenaneq táhtorahwáne. ² Oga mía míai aní tuerígútaq itega tagéq teiune. Oga mía míai anímé Maniká Iteriboreq mía míaéna tuerígútaq we tagahwanayabé teiune.

³ Itega we tagéq wene ehweh ireq minayabe teiune. Itereq itereq morá íwíáhonehéq teiune. Maniká Iteriboreq wenahni Sísa Karáhéreq itereqka morá íwíáhonehe. ⁴ Itega moráráq itene irupipeq anotah iwíáh íwíáhonehéq mahnawé sehiranue teiune.

Itega peh téhrehrebeq mía míaoneheq múne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhéga irarú ehweh ireq teiune. Manikámé téhrehnserahni aní míre. Wene arupipeq pehgáriq sunkíkíq íre kéhre. Peh téhrehnka inserahni aní míre. ⁶ Itereq Sísa req morá íwíáhúne irarúna kegá sunkíkírabeq míáhnaraq itega péhenéq aiq pútaq sansá íre sehgiune. ⁷ Wega téhrehrebeq mía míainserah itega mía míaúnawe itega morá íwíáhúnana wenahni Sísa Karáhéne korahqtaté itene ahbabáqsabe moke kaweraita aitaire.

⁸ Itega iraréq, Ite íre ahbabáq animárí múne irarúnaga itene irupipeqte péhe éhwéhnká péhe aitéhre. Péhe aitéhrana aiq pútaq ehwéh itene irupipeq íre kéhre. ⁹ Itene ahbabáqsabe Maniká pahsuqme teawunawe we kawerue tábúsoqme iwíáhéna itene ahbabáqsabe insahwé aítana itene irupipeqte áhbabáq iwíáh moke kaqíúwéhre. ¹⁰ Ite íre ahbabárúne

* **1:1:** Ehwehme Sísa Karáhé. Sóni 1.1-5,14 tagáhno.

irarúnaga Manikánsabe, Péhe ání móne atonana itene irupipeq wene ehweh íre kéhre.

2

Sísaga íéhnehéna insahwé aitéhre i ehwéhne.

¹ Néne animáríno, ite íre ahababárigheéna mahnawé sehiranue teiúge. Ahababárúnaraqmé Sísá Karáhéga Maniká Iteribone auranabiahtapeq ména íéhnehire. Sísá Karáhéwé peh kaweqtaq mía míai aníne. ² Manikánka itene ahababáqsabe abiahnsa aitéh púana insahwé aitankeheéna Sísaga wene korahqtaté paiqmarowe. Íre itebataq itene ahababáqsabe, moke mah kehiná kéhínané ahababáqsabe insahwé aitéhre.

Maniká tagariéh ánínká wene sánsá sehگیر i ehwéhne.

³ Itega ahtebahrahúnawe Manikánka sehگیرó ú ehweh sehگیرónaraqmé itega we aiq tagarione. ⁴ Wega sehگیرó ú ehweh anetaníbo éna, Ínéga we tagaríoge irari anínká péhenéna wene arupipeq aiq pútaq ehwéh íre kéhre. ⁵ Wega sehگیرó ú ehweh sehگیر ánínká Manikánsabe aiq pútaq arutaboiratéhre. Itega iahtebahrahúnawe mi sánsá miraonaraqmé itereq wereq moráráq mía míáuine.

⁶ Wereq mía míauge iraréna aníno, Sísaga kaweqtaq mía míainserah are moq kaweqtaq mía míáuino. ⁷ Néne iyahnabo animáríno, o sehگیرó i ehwéh íre sehiranue teiúge. Írakaumo. Mah ehwéh itega téhwe író ehweh míre. Wega naho sehگیرó ú ehwehmé itene iahrega író ehweh míre. (Sóni 13.34)

⁸ Sunkíkíqmé parabagirana amahnága aiq téhrehre. Aiq téhreh puana Sísaga wene animarínsábé arutaboirinserah itega moq sensabé irutaboironowe. Itega sensabé irutaboiron-sabé wega naho sehگیرó ú ehweh peh o ehweh tahnsa úkire. Mí ehwéhnsábé sehiranue teiúge.

⁹ Ínéga téhrehrebeq míoge irari anínká Sísá tagariéh ánínsábé, Nuwahriehre ime we peh sunkíkírirabeq mía míaire. ¹⁰ Wenawahrah anínsábé arutaboiri anínká téhrehrebeq nogíre. Téhrehrebeq nogírana mitaq mó morá inahnsaboráhi naneq íre kéhre.

¹¹ Sísá tagariéh ánínsábé nuwahriehre íwíáhi anínká sunkíkírirabeq míehre. Sunkíkírirabeq nogí púana, Eheq pokugamo éna sunkíkírinka we saiqnariéh puana wene auranka íre tagahrahire.

¹² Néne animáríno, Sísaga wenáwírue itene ahababáqsabe insahwé aitéh púana sehiranue teiúge.

¹³ Nániboreho, téh mío ani tagariéh púana sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, itega ahababáq ani kaqsuq kaqsuro puana sehiranue teiúge.

14 Néne animáríno, itega Maniká Iteribo tagaríáh púana sehiranue teiúge.

Nániboreho, téh mío aní tagaríáh púana aiq sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, ite págegeue míáh púana aiq sehiranue teiúge. Manikáne ehweh itene irupipeq kagairaq ahabábáq ani kaqsuq kaqsuro puana aiq sehiranue teiúge.

Mah marákóipéqté sánsánsábé íre irutaboiroro i ehwéhne.

15 Mah marákóipéqté sánsánkákáq mahtaqté náneqkakáqsábé íre irutaboiroro. Mah marákóipéqté sánsánsábé arutaboiri anínká Maniká Iteribonsabé íre arutaboirorahire. 16 Sirupipeqté áhbábáq íwíáhgá sirutaboirme, auranka tageh mensáméhnsánsábé aigará pabekime, píribahri saiyo sansámé, moke mah marákóipéqté sánsámé, Maniká Iteriboga íre áhwárehre. Írakaumo. Mina moke peh mah marákóipéqté áhbábáq sánsá míre.

17 Mah marákó marákó parabaginawire. Moke mah marákóipéqté sánsánkákáq moq parabaginawire. Parabagínana mah marákóipéqté aigará pabeki naneqkakáq íwíáh íwíáhúna naneqkakáq moq parabaginawire. Parabagínara Maniká awahbeh arámbéhrí mira aruqaruro kewé ahriahri mía míaoneherawoe.

Sísa Karáhéne naruo ábórarago ehwéhne.

18 Néne animáríno, amahnága anehe tanahráre. Mó kegá, Sísa Karáhénsabe ahqáho atahna anínká sinae urowaq aiq írátáúne. Írátáúnara amahnága wensabé áhnte ahqáho atáh ké aiq míáhwe. Aiq míáh púaq amahnága anehe tanahráq aiq sime tagarione. 19 Mi kegá itereq méra íre ite tahnsá íwíáho ke míáh púara ite iuwera pokowe. Ite tahnsá íwíáho ke míáhtáq tahirímé itereq mía míaúna irino. Segá ite iuwera pokonsabé se íre ite kahnáh móe íwíáhorahúne.

20 Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iwíáh aitéh púaq itega moke aiq iahtebahwe. 21 Aiq pútaq ehwéh íre írátíáhnsábé sehiranue teiugo? Írakaumo. Aiq pútaq ehwéh aiq írátíáh púana sehiranue teiúge. Aiq pútaq ehwéhnká péhe éhwéh íre úkorahi puana sehiranue teiúge.

22 Péhe ánímé insebo? Manikánka itene ahabábáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato aní íre Sísa wire irari ánímé wewe péhe ání míre. Maniká Iteriboreq wenahninseqsabé íre aiq pútare arítéh anínká wewe Sísa Karáhéne naruo aní míre. 23 Sísa sinehepeq súáh kégá Maniká Iteribo moq sinehepeq súáhwe. Sísansabé aiq pútare atáh kégá Maniká Iteribonsabé moq aiq pútare atáhwe.

Manikáne Awanka moke aiq pútaq ehwéh íwáhnorire i ehwéhne.

²⁴ Itega téh író ehweh kawerue ambubu atawéq sehgióro. Mirairataq Maniká Iteriboreq wenahninseq itereq moráráq mía míaiqe. ²⁵ Sísa Karáhéga itensabé, Oga mérapeq awaq miagéhe éna ínénéga irarúnsabe aiq awaq miagéhe teiátáire.

²⁶ Péhe éhwéh tei teino keyábé sehiranue teiúge. ²⁷ Sísa Karáhéga Manikáne Awa iteba eqmatairana itereq mía míána ite moke íwáhnori puag, Mó íwáhnori aní insebo íwíáhiyehboq Manikáne Awanka moke íwáhnorinkehe. Wega íre péhenia peh aiq pútaq ehwéh íwáhnorire. Wega íwáhnorinserah Sísa req mía míaro.

Amahnága ite Manikáne animárí múne i ehwéhne.

²⁸ Néne animáríno, wega tuinagake itega íre iyehitegurégúia peh kawerire íwíáhigehboq Sísa req mía míaro. ²⁹ We kaweqtaq mía míai aní míre íwíáhéq moke kaweqtaq mía míao ke wene animárí úkurowe íwíáhorahowe.

3

¹ Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre. Arutaboiraitéhnsabé wega, Néne animárí móe aitéhre. Ite aiq pútaq wene animárí múne. Ahbabáq kehiná kéhínánká Manikánsabe, Iuwahriehre atáh púara itensabé moq, Iuwahriehre aítáhwe.

² Néne iyahnabo animáríno, ite amahnága Manikáne animárí múne. Mókake ite aneq tahnsánue míanehnkono? Amahnága mina íre ahtebóne. Sísa tuinagake itega we kawerue tagéq we tahnsánue míaneheqmúne. Mina aiq ahtebóne. ³ Sísa kaweqtaq mía míaire. Minayabe wensabé áwénuno kegá moq kaweqtaq méyabe suwahbehrara kaweqtaq mía míao we.

Ahbabáqsabe tei éhwéhne.

⁴ Ahbabáro kegá Manikánka sehgióro ú ehweh aiq anterúáhwe. Ahbabáqmé aneqpomo? Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhmé minawé ahbabáq míre. ⁵ Sísa itene ahbabáq meyanieéna wehukení úkue tuména ahriahri íre ahbabáq ani mía míaire. Mina aiq ahtebahwe. ⁶ Sísa req mía míai anínká íre ahbabáq aruqarurire. Ahbabáq aruqaruri anínká Sísa íre ahtebéna we íre tagariéhre.

Sísa owainawane arambehri sabiruanieéna tumío ehwéhne.

⁷ Néne animáríno, mó kené péhe éhwéhnsabé, Ai q pútaq ehwéhne aritého. Sísa kaweqtaq mía míai inserahnue kaweq sansá mira aruqaruri anínká kaweqtaq mía míaire. ⁸ Téhwe owainawanka ahbabáq aruqarurú púana amahnága ahbabáq aruqaruro kewé owainawane animárí móe. Owainawane

arambehri sabiruanieéna Manikáne ahninkáwágá wehukení úkue tumíowe.

⁹ Manikánka oganúq atéh ánínká íre ahbabáq aruqarurire. Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai puana we íre ahbabáq aruqarurire. Manikánka oganúq átéh púana we íre ahbabáq aruqarurorahire. ¹⁰ Manikáne animáí inseréhbo? Owainawane animáí inseréhbo? Mahraue tagahrahúne. Ahbabáq aruqaruro kewé íre Manikáne animáí móe. Manikáne animáínsábé suwahrieh kewé íre Manikáne animáí móe.

Wensabé wensabé arutaboiratéhora i ehwéhne.

¹¹ Wensabé wensabé arutaboiratéhora. Mi ehwéhme naho naho aiq író ehwehne. ¹² Wehukení wenáwíq Kéinie. Wegá miráú serahniyeho. We owainawane aninéna wenábáq subiq suowe. Aneqsabé subiq suo? Wenábáqka kaweq sansánúwana we ahbabáq sansanéna wenábáq subiq suowe.

¹³ Nánuwahraho, mah marákóipéqté áhbábáq kégá itensabé suwahriehre eme íre áhtenoro. ¹⁴ Menah itewe pusa ké tahnsa míaraune. Amahnága itega Sísá tagariáh keyábé irutaboírúnayabé oga míone ue tagariahrahúne. Mó keyábé íre sirutaboíro kewé peh pusa ké tahnsa míáhwe. ¹⁵ Mó Sísá tagariéh ánínsábé awahrieh anínká wehukení subiq súéh ání tahnsa míéhre. Wehukení subiq súéh ánímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Minawé aiq ahtebahwe.

¹⁶ Sísaga itensabé anotahta q arutaboíri puana itene ahbabáqsabe pukúwe. Wegá aiq miraúnsabe irutaboíré sansa ahtebóne. Wegá miraúnserah itega moq Sísá tagariáh keyábé irutaboíréq séhréh aritanéhe. ¹⁷ Wehukenínká áhnte mah marákóipéqté ménsáméhnsá matawéna Sísá tagariéh ání tabonah aní tagéna wensabé ayaqnehnsabé mi anínká Manikáne arutaboíré sansa íre sehgiíre. Minawé aiq tagarione. ¹⁸ Néne animáíno, ínégá mó keyábé nirutaboíruge pehipi irariyehboq séhréh arítáthro. Peh morá séhréh arítáh kégá aiq pútaq sirutaboíro ke míáhwe. Minayabe itega séhréh aritaneheqmúne.

Moke Sísá tagariáh kégá siru eyoyóue míahrahowe i ehwéhne.

¹⁹⁻²⁰ Itega Sísá tagariáh keyábé irutaboíréq séhréh arítáhnaraqmé itega aiq pútaq wene ehweh sehgiune íwíáhorahúne. Itene irupipeqté íwíáh gá ite ehweh aita hnaq itene iru págegeue umeh agirana Manikánka moke tagariéhre. Wene íwíáh gawé itene irupipeqté íwíáh kiotaikire. Minayabe íwíáhéq Manikánseq mía míáéq iru eyoyó agorahire.

²¹ Néne iyahnabo anímáíno, itene irupipeqté íwíáh gá íre koti aita hnaqmé ite Manikáne auranabiahtapeq iriwe méq págege ke míone. ²² Wegá sehgióro i ehwéh sehgieq we awahbeh sansá miraúnawe wegá itene púreq ehwéh irena náíre.

²³ Manikánka sehgióro i ehwéhnká teímé wenahni Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wega teínserah wensabé wensabé arutaboiratéhoró. ²⁴ Manikánka sehgióro i ehwéh sehgió kéwé wereq mía míaowana wega sereq mía míaire. Wega Wenawa iteba eqmaréhrana itereq mía míaire. Itereq mía míaéna we sokigi aímé itereq Manikánseq moráráq mía míaúne.

4

Péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritéhboq iwíáhue tagahro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo animárino, áhnte péhe éhwéh teri terino ke mah marákóipéq miáhwe. Sega, Manikáne Awanka itensabé iwíáh aitéhre éra péhenowe. Sene ehwehnsabé aiq pútare aritéhboq kawerue iwíáhue tagahro. Wehukega ite íwáhnorirataq Manikáne Awanka iwíáh aritehrápómo. Mó anínká iwíáh aritehrápómo éq iwíáhue tagahro. ² Sísá Karáhé wehukení úkue tumíowe irari anímé aiq pútaq iwíáhowana Manikáne Awanka mi iwíáh aritéhre. Minayabe itega, Manikáne Awapomo íwíáhirataq áhwárawe tagéq ahtebagehe.

³ Sísá Karáhé íre wehukení úkue tumíowe irari anímé péhe íwíáhirana Sísá Karáhéne naruo anínká mi iwíáh atéhre. Manikáne Awanka mi iwíáh íre atéhrana peh owainawanka mi iwíáh atéhre. Mira íwíáho kegá peh Sísá Karáhéne naruo miáhwe. Mi péhe éhwéh irare kegá seneherawoe éhwéh írátówe. Sega amahnága mah marákó marákóipéq aiq miáhwe.

⁴ Néne animárino, ite Manikáne animári móe. Itega péhe kéné ehweh íre irasa se saiqnarúáhwe. Árahue saiqnaruahó? Péhe éhwéh irari awánká mah marákóipéqté kéné sirupipeq miéhrana Manikáne Awanka mi awá aiq kiotaikire. Manikáne Awanka itene irupipeq míéh púana itega moq péhe kéné ehweh aiq saiqnarúáhwe. ⁵ Péheno ke mah marákóipéqté ké púara peh marakóipeqté éhwéh irarirara mó marákóipéqté kegá sene ehweh irera sehgiówe.

⁶ Itewe íre mina tahnsanéq peh Manikáne animári múné. Maniká tagariáh kegá itene ehweh írátíáhwe. Manikánsabe suwahrieh kegá itene ehweh íre írátíáhwe. Minayabe itega íwáhnori ehwéh ireq iwíáhue tagéq aiq pútaq ehwéhnkákáq péhe éhwéhnkákáq saraqmarahráhowe.

Manikánsabe arutaboiri anínká mó keyábé moq arutaboirinkehe i ehwéhne.

⁷ Néne iyahnabo animárino, Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh púaq wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Sirutaboiro kewé Manikáne animári méra Maniká aiq tagariáhwe. ⁸ Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh

púara mó ke séhréh ariteyabe suwahrieh kegá Maniká íre tagaríáhwe.

⁹ Ite oga mía míaiageheéna Manikánka webataq wenahni mah marákóipéq eqmarowe. Eqmaronsabe ite tagarionawe Maniká anotahtaq arutaboiritéh ání míéhre. ¹⁰ Itega naho Manikánsabe íre irutaboironwane. Téhwe wega itensabé arutaboiritena itene ahbabáqsabe insahwé aitanieéna wenahni eqmarowe. Sísaga wene korahqtaté paiqmarankeheéna eqmarowe.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka itensabé anotah arútábóiraitéh púaq itega wensabé wensabé arutaboiratéhoru. ¹² Itene iuranka Maniká íre tagarione. Íre tagéq itega wensabé wensabé arutaboironaraqmé we itereq mía míaire. Mía míaeéna séhréh aitéhraq itega mó keyábé kawerue irutaboírúne.

¹³ Ite tagarionawe Manikánka Wenawa iteba eqmaréh púaq Manikánseq itereq moráráq mía míáuéne. ¹⁴ Mah kehiná kéhíná oga mía míaiageheéna Maniká Iteriboga wenahninká insahwé aitankeheéna eqmarowe. Minayabe tagéq teiune.

¹⁵ Sísá aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre atéh anímé wereq Manikánseq moráráq mía míáoýe. ¹⁶ Aiq pútare ateq ite tagarionawe Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. Itensabé arutaboiritéhnsábé mó keyábé irutaboírúne.

Manikánka arutaboireé sansa áhwárehre. Áhwárehraq mó keyabé irutaboírúnaraq ite Manikánseq mía míauana we itereq mía míaire. ¹⁷ Maniká arutaboiri aní mía míainserah ite mah marákóipéq mé tanahráq mó keyábé anotahtaq irutaboiritone. Minayabe wega ehweh aitahna tanáhráqsábé íre áhreúne. ¹⁸ Arutaboiri anínká íre áhreire. Arutaboireé sansanká áhreé sansa kaqsuahráhire. Ahbabáq anínká, Kamah aníneho éna áhre aruqaruréna arutaboiri aní íre míahrahire.

¹⁹ Manikánka itensabé téh arutaboiritito púaq itega amahnága mó keyábé irutaboírúne. ²⁰ Manikánsabe nirutaboiruge i anínká mó Sísá tagaríéh ánínsábé awahriehre éna anetaníbo íwíáhime wega péhe íwíáhire. Wegá Sísá tagaríéh ání tagéna Maniká íre tagehre. Minayabe wega tageh anínsábé awahrieh puana Manikánsabe íre arutaboiratéhre. ²¹ Sísaga sehgióro ú ehwehniká mahraréna,

Manikánsabe arutaboiratéh anínká iné tagaríáh kéreq moq arutaboiritahro uraire. (Sóni 13.34)

5

Sísa tagariáh kégá mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsuro ehwéhne.

¹ Manikánka itene ahabábáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato anímé Sísa wire íwíáho kewé se Manikáne animárí móe. Maniká Iteribonsabé sirutaboiro kewé wene animárínsábéákáq moq sirutaboirowe. ² Itega tagarionawe itega Manikánsabe irutaboiréq wega sehgióro i ehwéh sehgiunayabé Manikáne animárínsábé moq irutaboirúne.

³ Itewe Manikánsabe irutaboirúna kegá wega sehgióro i ehwéh kawerue sehgiune. Wega sehgióro i ehwéh sehgiyabe itene irupipeq íre umehi naneq mire. Írakaumo. ⁴ Manikáne animárinká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsurowe. Wensabé aiq pútare atonaga ahabábáq sansa kiotaikéq mi sansámári suahráhuine.

Manikánka wenahni éhweh pahsúéh éhwéhne.

⁵ Insega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhiro? Sísa aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wire atéh ánínká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhire. ⁶ Sísa Karáhéga wání meanieéna Sóniba súwe. Íre peh morá wání meanieéna mah marákóipéq tuwe. Írakaumo. Itene ahabábáqsabe pukinieéna tuwe. Itene ahabábáqsabe pukúwana wene korahq tuwe. Manikáne Awanka aiq pútari aní púana wega Sísa éhweh peh aiq pútaq ehwéh tei teinire. ⁷ Apahtáro éhwéhniká wene sánsá teíre. ⁸ Manikáne Awanka teí éhwéhnikákáq wání meawu ehwehnikákáq korahq tu ehwehnikákáq mi ehwéhtárogá peh morá éhwéh teíre.

⁹ Wehukene ehweh ireq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Manikáne ehwehnka wehukene ehweh anotahtaq kiotaikire. Manikánka wenahni éhweh teímé íráhro. ¹⁰ Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atéh ánínká Manikáne ehweh wene arupipeq aiq íréhre. Wene ehwehnsabé íre aiq pútare atéh ánínká Manikánsabe péhe aní móne atéhre. Wene ahninkáwá éhwehnsabé íre aiq pútare atéh púana wega Manikánsabe péhe aní móne atéhre.

¹¹ Manikánka teí éhwéhmé oga mérapeq awaq miageheéna wega oganúq ítéhre. Wenahninká miraúnsabe oganúq ítéhre. ¹² Manikáne ahninkáwáreq mía míai anímé oga mérapeq awaq miéhre. Manikáne ahninkáwáreq íre mía míai anímé oga mérapeq awaq miehro? Írakaumo. Oga mérapeq íre awaq miéhre.

Itega oga mérapeq awaq míone éq aiq irona ehwéhne.

¹³ Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atáh kéo, itega oga mérapeq aiq awaq míone éq ahtebageheéna sehiranue teiúge.

¹⁴ Itega Maniká awahbeh iwíáh sehgieq wensabé, Miraúno únana itene ehweh íréhre. Wensabé íre áhreeq peh weba kúnana itene ehweh íréhre. Minawé aiq tagarione. ¹⁵ Ite tagarionawe itega púrerúna ehweh wega moke íréhre. Minayabe itega wensabé, Náio teawénaraqmé wega náinawire tagarione.

¹⁶ Sísa tagariéh ánínká we íre pukorahi ahbabárinaq tagéq Manikánsabe kawerato ue púreroro. Púrerirana Manikánka kaweratankéhe. Íre pukorahi ahbábáqsábé sehiranue teiúge. Pukorahi ahbábáqsábé púreroro íre teiúge. ¹⁷ Moke íre tábúsoréh sánsámárimé aiq ahbabáq míre. Mó ahbábáqmé pukorahi ahbábárirana mó ahbábáqmé íre pukorahi ahbábáre.

¹⁸ Itega tagarionawe Manikáne animárinká íre ahbabáq aruqaruowe. Írakaumo. Manikáne ahninkáwágá wene animári wahnah wahnahni puana owainawanka íre saiqnar-iahrahéna se pehragarítéhre. ¹⁹ Moke mah marákó marákó owainawane ayahpeq kéhrana peh itewe Manikáne animári míone. Minawé aiq tagarione.

²⁰ Mahraue tagarionawe Manikáne ahninkáwágá séna Manikáne iwíáh aitéhraq minayabe aiq pútari aní tagariahrahúne. Aiq pútari anínseq wenahni Sísa Karáhéreq itereq moráráq mía míaúne. Sísa Karáhéwé aiq pútaq Maniká ména ahriahri mía míaí aníne.

²¹ Néne animárinó, péhepehe maniká pehragéq peh móbeq miáhro.

2 Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíipéq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga aiq sehiranúwe íwíáhowe. Segá iwíáhome wene naruoyabé áhreu púana wenáwíq íre sehiranúwe. Mina úserah wega Sísá tagaríáh kée íwíáhéna omaq atéh ínínseq wene animárínseqsábé pabeqme ehwéhne sehiranúwe. Áhnte ahtébiá kégá mira íwíáhowe. Ite íre tagarione. Páhsi sehiranú aninká mahraréna, Mó keyábé irutaboירו. Péhe éhwéh tei teino kégá Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mi kewé Sísá Karáhéne naruo woe ue sehiranúwe.

Sóniga ákáhpi sehiranú pahsíe.

¹ Manikánka omaq atéh ínínseq arene animárínseqsábé íné Sóni aboawah wehéna teiúge. Itega aiq pútaq sansá sehgiónsábé itensabé nirutaboירוge. Íre ínébataq ínéga peh ómi aiq pútaq ehwéh sehgió kéreqka itensabé irutaboירוne. ² Aiq pútaq ehwéh itene irupipeq kagaéna ahriahri mitaq kagai puaq itensabé irutaboירוne. ³ Maniká Iteriboreq wenahni Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera sirutaboیرaitera iru ukíq itehye. Segá aiq pútaq sansánéra itensabé sirutaboیرaitehye.

Mó keyábé irutaboیره sansa kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁴ Itene animarí aiq pútaq ehwéh sehgiónsábé iwíáh iwíáhuge. Segá Maniká Iteriboga sehgióro ú ehweh aiq íráhwe. ⁵ Ínéga teiú éhwéhmé kawerue íráhro. Íre o sehgióro i ehwéh sehiranue teiúge. Mah ehwéhmé itega téh aiq írátó ehwéhne. Wensabé wensabé arutaboیرatého ro éhwéh teiúge. ⁶ Irutaboیره sansamé mahraue kéhre. Manikáne sansá sehgióro ire. Wega sehgióro ú ehweh téh írátówe. Mi ehwéhmé mahraréna, Irutaboیره sansa kawerue sehgióro ire.

Sísá Karáhéne ehwehme ambubu atawéq sehgioneheqmúne i ehwéhne.

⁷ Áhnte péhe éhwéh irare ke mah marákóipéq míáhwe. Segá Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mina tahnsa kéwé péhe íwíáh aitahráho ke méra sewe Sísá Karáhéne naruo woe. ⁸ Itega kaweq arámbehriuronsabé ápeq tabanagínehboq kawerurero. Itene ápeq moke meyagéhboq kaweroro.

⁹ Sísá Karáhéne ehweh suena mó ehwéh sehgió anímé Maniká moq aiq áúwéhre. Sísá Karáhéne ehweh ambubu atawéna sehgió anímé Manikánseq wenahnínseqka wereq mía míaóye.

¹⁰ Íre Sísá Karáhéne ehweh peh mó ehwéh íwáhnori aninká

iteba sínaraq we mehweh atého. Itene nahupeq móátéhboq peh áwéregahro. ¹¹ Péhe éhwéh íwáhnori aní mehweh atéh ánínká wene ahbabáq sansa séhréh atéhre.

Sóniga mi ke koragéyabe awahbeh ehwéhne.

¹² Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe amahnága pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre. Iteba koragéyabe nuwahbehre. Iteba konaraq itereq moraráq ehwehnéq mi tanáhráq iwíáh íwíáhonehe. ¹³ Manikánka omaq atéh íní arenanahnone animárínká itensabé iroero ewe.

3 Sóni

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíípeq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga sehiranúwe íwíáhowe. Páhsi sehiranú aninká wene iyahnabo aní aboawah wehgá sáhnshinkeheéna sehiranúwe. Wega mahraréna, Ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagaríéhre ue sehiranúwe.

Sóniga anehe sehiranú pahsíe.

¹ Káiúsio, íné aboawah wehne páhsi sáhnshawe tagáhno. Ínéga arensabé aiq pútaq nirutaboiruge. ² Néne iyahnabo aníno, arenawa kaweqtaq mía míaime aiq tagaríóge. Mina ónanserah are kaweqtaq mé awaho aní mía míainkeheéna púreratóge. ³ Arega aiq pútaq ehwéh sehgiona puah arewe kaweqtaq mía míaóne. Mó Sísá tagaríáh kégá séra mi ehwéh teniátónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóuraire. ⁴ Ínéga Sísá éhweh síwáhnorurau kégá wene sánsá kawerue sehgiónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Sísá tagaríáh ké séhréh arite ehwéhne.

⁵ Néne iyahnabo aníno, arega mó Sísá tagaríáh ké séhréh aritahne. Arega nahnso suwahpeqte Sísá tagaríáh ké moq mehweh arite séhréh aritahnawe kaweróne. Mina kaweq sansáne. ⁶ Arega kaweraritahna kégá mahtaq Sísá tagaríáh ké teriera, Káiúsiwe anotah arútábóiri aní míre ewe. Segá Manikáne arambehri miraonsabé sega are auwera pokoneherairataq séhréh arite se íre matiáh náneq nário. Maniká Iteribo awahbehnserah séhréh arite nário.

⁷ Segá Sísane arambehri miraonehe íwíáhéra Sísá íre tagaríáh kéné ménsámehnsá íre mewera pehipi pokuwe. ⁸ Minayabe mina tahnsa pokoneheraira ke íre matiáh náneq nário. Mó ke aiq pútaq ehwéh iragéhboq miraue séhréh arito. Miraue sereq itereq moráráq arambehriéq Manikáne aiq pútaq ehwéh terienéhe.

Saiyo píribahri anínká íre kaweq sansánú ehwehne.

⁹ Ínéga arenawahrah Sísá tagaríáh ké páhsi sehiranue siátáuge. Wehukení wenáwíq Tiótárépésá seba míéhre. Wega píribahriéna, Ínébataq mahtaqté kéné wahnah muge íwíáhinsabé itene ehweh íre irasa peh anehepeq sutaire. ¹⁰ Iteba konaraq wene ahababáqmé pahsuqme ehweh ataníe. Wega íre kaweq ehwéh aintena péhe éhwéh aintáráire. Péhe éhwéh aintena íre peh morá mi ahabábáruaire. Sísá tagaríáh

kégá mitaq surowana wega íre mehweh arítaráire. Íre mehweh aritena mitaqté Sísá tagariáh kégá mi ke mehweh aritého éna momiwí nahtápéqté kaqsutaire.

¹¹Néne iyahnabo aníno, ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Kaweq sansá mira aruqaruri anímé Manikáne anine. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagariéhre.

¹²Wehukení wenáwíq Témítíúsiga Manikáne arambehri kawerue mira aruqaruri puara ómiga we kaweq aníne íwíáhowe. Manikáne aiq pútaq ehwéhncá moq wene kaweq sansá pahsúéhre. Ínéga moq, We kaweq aníne teawúgah are tagariahnawe, Néne ehwehme peh aiq pútaq ehwéhne.

Sóniga we koragéyabe awahbó ehwehne.

¹³Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe peh pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre. ¹⁴Pehgáriq tanáhráq are koraganie íwíáhuge. Mitaqkake pehipi ehwehnoyehe.

¹⁵Manikánka arene aru ukiq atéhre. Mahtaqté arene iyahnaboga arensabé iraúno ewe. Mibeqté itene iyahnaboyabé iroro terio.

Súta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sútawe Sísareq Sémísireqne síbákawa wíre íwíáhowe. Sútaga íre peh morá ánínsábé iwíáhéna mah pahsí sehiranéna peh moke Maniká Iteriboga omaq sito keyabé sehiranúwe. Wega mahraréna, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahabábáq miraira kégá aiq pútaq ehwéhnsábé awiréh atagéhe. Mi kégá Sísá tagariáh ké saiqnaritaneheéra péhe éhwéh terigéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboíréna mókake oga mía míaoabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro ue Sútaga sehiranúwe.

Sútaga sehiranú pahsíe.

¹ Moke Maniká Iteriboga omaq itarái keo, íné Sútane páhsi sáhnsahwe tagahro. Maniká Iteriboga itensabé arutaboíraitéhra Sísá Karáhéga kawerue wahnahnaitéhre. Íné Sémísine ábákawa ména Sísá Karáhéne arambehriu aní múge. ² Maniká Iteriboreq Sísá Karáhéreqka séhréh aitehyanka iruí sánsámé iru ukiqite sansamé mó keyabé irutaboíré sansamé itene irupipeq anotah úkinkehe.

Kaweq ehwéhnsábé íre suwahbeh kégá Sísá tagariáh kébá sewe i ehwéhne.

(2 Píta 2.1-18)

³ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite meirena kawerairaráinsabé ite wene animárí méq peh morá ké tahnsa míone. Minayabe sehiranue teinieutaq mó ehwéh niahrreraq kéhre. Mina niahrreraq kéh éhwéh teinie. Manikánka Sísá tagariáh ké wene sánsá aiq teiátáire. Minayabe péhe éhwéh aiq pútare atehboq peh morá wega teiátái ehwéh ambubu atawéq sehgióro.

⁴ Manikáne sansá íre sehgió ké táhmaroga iteba epéráhpérue miáhwe. Segá péhenéra, Manikánka ite séhréh aitéh púana itega ahabáronaraq wega itensabé íre abiahnsa aitankéhe ewe. Mira íwíáhéra ahabábáq aruqaruowe. Mi sansá mirao puara itene Wahnah Sísá Karáhénsabe ahqáho atáhwe. Mi kewé iraipéq pokoneherawoe. Minayabe Manikánka naho aiq irarúwe.

⁵ Téhwe Manikánka Ísara ke Ísípi marákórápéqté koweriqmena méritowe. Anehe áhnte mérito kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atónsabe wega se oraruowe. Itega mi ehwéh aiq irátówana mónkakáq ahrreraq itahnaq

iwiáhigehe. ⁶ Manikánka íopeqté ké omaq sito arámbéhrí arítówara táhmaroga wene ehweh anterúonsabe Manikánka se táhru táhruarena sunkíkírabeq márunsitowe. Se amahnága mitaq peh mía míaowana mókake ehweh aritahna tanáhráq sínaraq Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe. Minayabe iwiáhue tagahro. ⁷ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq wahtotaq kehiná suwahpeqte kéreqka moq ahbabárára ahkaragára sansánuwe. Ahkaragára sansánuwana Manikánka kagai iráráté kamah ariuwe.

Manikánka ahbabáru ke kamah ariunsabe iwiáhue tagéq mi kegá ahbabárunserah íre oro. ⁸ Amahnága teiú ké ite péhe éhwéh aitáh kegá moq ahbabárowe. Segá múguwahguéra peh áónáho ke tahnsa méra seyene sinonka ahbabárawiáhwe. Ahbabáruera Manikáne ehwehnsabé suwahriehre. Segá téhreh nanegkakák íopeqté keyábé síéhruruowe. ⁹ Anotah íopeqté ání wenáwíq Máhíkérie. Wereq owainawanseqka Mósísine anonkansabé ehwehuye. Ehwehuyataq Máhíkériga owainawansabé íre éhruruúwe. Írakaumo. Wega owainawansabé, Manikánka ehweh atankéhe teawuwe.

¹⁰ Mi pehe kegá íre mina tahnsanéra sega íre tagariáh náneqmarí síéhruruowe. Áwéhq poeráhqká íre iwiáhéna peh wene anonkanka awahbeh sansá pehipi mirainserah sega aiq miraowe. Segá miraonka seye kamah aríre. ¹¹ Naho kegá ahbabáru serahnowe. Kéiniga ahbabáru serahnowe. Pérámaga móneyabé wene aigará pabekúwara ahbabáru serahnowe. Kórahga saiyoéna wene wahnahne ehweh anteruo serahnéna mi ke airaiq tabanagowe. (Stat 4.3-8; Namba 16.1-35, 22.1-35)

¹² Itega moráráq nahtaq mi pehe kegá ábóraq ahbabárowe. Segá peh seyensabé sirutaboirára seye suwahbeh sansá sehgirowe. Se íre ibonkakák irábúyá tahnsanéra peh sóiriqka paentarúéh irábúyá tahnsa míáhwe. Sera íyéh tánáhráq awanká sera íre íyéhnserahnowe. Se ánúqkakaq pagogi awánká aiq ehyatagi awánká tahnsa míáhwe. ¹³ Wání periéhrana áhnte atútú kéhnserah sega áhnte ahbabáq kéhre. Wání periéhrana nonarehya ábóraq kéhnserah sene ahbabáq ábóraq kéhre. Wehyoqka ah íre nora peh wewega túbíginserah mi kegá kaweq ahmé íre nogówe. Segá ahriahri anotah sunkíkírabeq mía míaiqeheéna Manikánka mitaq sene máhriq arítáráire.

¹⁴ Éhrámataté áhwárawe mó mitaqté sínáhbúwá mó mahtaqté sínáhbúwá sure sure abapete téhtaré ání wenáwíq Ínókutaq seawehrarúwe. Manikánka mi ání iwiáh atowana wega teiu keyabé naho naho mahraréna, Tagariáhro. Itene Wah-nahnseq we míéhrabeqte íopeqté kéreqka áhnte kereq tuoneherawoe. ¹⁵ Segá túírataq Manikánka ómi keyabé ehweh

aritena sainsuena moke ahbabáq ke Manikánsabe ahqáho atáh kéwé kamah arinkéhe. Mi kegá Manikánsabe ahqáho atera ahbabáq aruqaruréra Manikánsabe íre kaweq ahbabáq éhwéh éhruruonsabé wega anotahta q kamah arinkéhe. ¹⁶ Teiú ké sirupipeq umehi ke méra, Íre kawerire irare irareo ke miáhwe. Seye suwahbeh ahbabáq miraéra seyensabé iwíáh iwíáh éra píribahriéra seye síwíq pankerera seyene iwíáh mi-raigeheéra mó keyabé ehnenehne arítáhwe.

Anehe tanahráqsábé irari ehwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímárino, itene Wahnah Sísa Karáhéga wene ehweh teri terinigeheéna wehuke eqmarowe. Manikáne Awanka mina eqmaro ke iwíáh aritowara anehe tanahráqsábé teiátówe. Sene ehweh ahreraq matiáhro. ¹⁸ Eqmaro kega aiq mahraréra, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahbabáq miraira kegá aiq pútaq ehwéhnsabé awiréh atagéhe urowe. ¹⁹ Urowara amahnága mina tahnsa ke miáhwana sene péhe éhwéhnká Sísa tagariáh ké sainkowe. Manikáne Awanka mi ke íre iwíáh aritahnara peh wehukene iwíáh íwáhnorigehe.

²⁰ Néne iyahnabo anímárino, Iteitega Sísa Kaweq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro. Manikáne Awanka séhréh aitahnaq púreq aruqaruroro. ²¹ Maniká Iteriboga itensabé arutaboiri puag wene ehweh kawerue ireq sehgióro. Itene Wahnah Sísa Karáhéga itensabé arutaboirena mókake oga mía míaorabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro.

²² Manikáne ehwehnsabé aiq pútaq ehwehpómo iwíáho ke séhréh ariteq tábúsoqme síwáhnororo. ²³ Itega toráh aginai topáh sokeráhnserah árahinabomo iwíáho ke iraipéq pokiyeboq apubúue séhréh ariteq síwáhnororo. Mó ke ahbabáq keyabé áhreeq irutaboiroro. Wehukenínká nówíbagi korósí sukieyabe awahriehnerah mi kené ahbabáq sansa iuwahriáhnaq pehragahro. Sene ahbabáq sansa iuwahriáhnaq pehragéq peh seyensabé irutaboiroro.

Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq wenáwíq pankerone i ehwéhne.

²⁴ Ahbabáqka ite saiqnariehnepoq Maniká Iteriboga kawerue wahnahnaitahráhire. Ité wereq méq mó oga miáhna tanáhráq peh kaweqtaq méq irupipeq eyoyóigeheéna Maniká Iteriboga wahnahnaitankéhe.

²⁵ Maniká Iteribo webataq Manikáne. Wereq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite meirera aiq kaweraitehye. Wega nahomé, amahnágawé, mókakewe, ahriahri kiotaiki Wahnáh ánínéna págegeue wahnah wahnahnire. Wensabé iwíáh iwíáh

ateq wenáwíq pankerone. Ahriahri pankeraneheqmúne. Aiq mire.

Sokigi

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sónine naruoga we Pátímósi marákórápéq saiqnariotaq wenawanka tagówana Sísaga áhnte naneqmarí sokigi awuwana tagówe. Mi tanáhráqmé Sísansabé aiq pútare ató kene naruoga se anotahtaq síwioqnowe. Sóniga sehiranú ehweh áwahewé Sísá Karáhé anotah Wahnáh ánínéna moke wene naruoreq owainawanseq saiqnariankehe. Wega mi arámbéhrí parabarúehrana moke Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá íre susa peh ambubu atíéhra kewe Manikánka síwíq pankerena wereq ahriahri mía míaiagehéna kaweraritankéhe.

Sísá Karáhéga Sóni sokigi awu ehwehne.

¹ Naho kopípéq ko ehwéh Sísá Karáhéga amahnága ábóraq maréhre. Téhwe Manikánka mah ehwéh Sísá teawena wene arambehrio ke sokigi arinkehéna mókake ábóraragína naneq teawátáire.

Íné Sóni Sísane arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga wene íópeqté aní eqmaréhrana mah ehwéh sokigi anírana sehiranuge. ² Íné Sóniga Manikáne ehwehnikakáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq moke sehiranue teiníe.

³ Manikánka wene ehweh iwíáh aintéhrana sehiranuge. Mah ehwéh mó kegá iragehéna sáhnsahwe terí ánínsábé Manikánka, Kawerone atéhrana iwíáh íwíáhire. Mah ehwéh irera sehgiro kereqsabé Manikánka, Kawerowe arítéhrara iwíáh íwíáhowe. Mah ehwéh aiq pútaragína tanáhráq áhníbórání puara iwíáh íwíáhowe.

Sóniga abapete téhtaré Sísá tagariáh kéhíná suwahpeq siu pahsí sehiranú ehwehne.

⁴ Ite Esia marákórápéqté ké abapete téhtaré Sísá tagariáh ké iteruwahpeq iteruwahperue míáhwe. Itega iragehéna íné Sóniga mah pahsí sehiranue íúge.

Manikámé naho mía míáu anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire. Wega wahnah wahnahniatq íópeqté ké abapete téhranítégá wene auranabiah-tapeq mía míaoewe. Sereq Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboi aitera séhréh aitera itene iru ukiq ítáhwe. ⁵ Sísá Karáhé marakóipeq míotaq Wenabone sánsá sokigi aiena Wenabone ehweh pahsuowe. Manikánka Sísá ebeq iriwe oganúq atowana Sísaga moke mah marákóipéqté wáhnáhmári kiotaikéna wahnahnarítéhre.

Wega itensabé arutaboiritena itene ahbabáqka ite saiq-nariaritaq wene korahq tunka ite kaweraitáaire. ⁶ Maniká anotah Wahnáh ánínéna Sísane Abowá míehre. Wene animarí méq wene ehweh mibeq mahbeq aritona ke míageheéna Sísaga ite kaweraitáaire. Sísá Karáhéwé anotah anínéna págege sansá mira aruqarurinsabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

⁷ Tagariáhro. Wega íopeqté piribirioyahnkakaq tuinawire. Tuinaraq ómi mah kehiná kéhínánká we tagagehe. We sehsabíó kega moq tagagehe. Mah kehiná kéhínánká we tagéra áhreéra ibisaneherawoe. Teiúnserah ábóraraginawire. Aiq mire.

⁸ Maniká, moke miraorahi anínká mahraréna, Íné ebeqte aní ména íné moq anehete aní múge ire. Webataq Maniká míre. We naho mía míau anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire.

Sóniga Sísá Karáhé tagó ehwehne.

⁹ Íné Sóni iteruwah uge. Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá itereq ínéreq íwíoqnahwe. Sísá itene Wahnahne arambehri kawerue miraéq áwénunúne. Mókake wega wahnah wahnahnirabeq moráráq mía míaoneheqmúne. Manikáne ehwehnikakáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq teri terinuraunsabé sega íné kaqme wáhnaupéqté kéné marakórapeq, Pátámósa marákórápéq móintárowe.* ¹⁰ Manikáne wéhékáhtáq Wenawanka iwíáh aintehrana néniwanka tagehrana inehepeqte anotah ehwéh íróge. Író éhwéhmé pembiáhnka tahnsa éhwéhne. ¹¹ Mi éhwéhnká mahraréna,

Arenawanka tagesh naneqsabé púkuipéq sehiranue abapete téhtaré kéhíná suwahpeq Sísá tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário. Épésá suwahpeq, Síména suwahpeq, Pégámúma suwahpeq, Táiyátáira suwahpeq, Sáhrísí suwahpeq, Pírárépía suwahpeq, Áráórísía suwahpeq, miraue mi kehiná suwahpeq Sísá tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário ire.

¹² Nário irana íné tení aní taganieéna pabeqme tagéna abapete téhtaré kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú tagoge. ¹³ Áráhmuwarí kéhrabeq ákáhpi wehukení úkú ani iriwe ména íre wahto korósí sukiwe míehre. Kaweq aretí, kóraraté miraia aretí wene ákahnababí kéhrana tagoge.

¹⁴ Wene ayahqnonkakaq ayahrankakáq anotah tabérábééna sipisípiqne áyó tahnsanéna piribirioyah

* **1:9:** Pátámósa marákówé pehgáriq marákóéna sóreq waní ákáhpi kéhre. Aroma kegá iwíáhéra, Mi marákówé peh karábúsi kené matabue uwe.

tahnsane. Wene aurame anotah irárehnserahne. ¹⁵ Wene aigárámé káhpahga aurehtehrinsrahne. Wene ehwehme anotah wanínká ahkuuq ahkuarinserahne. ¹⁶ Wene ayah púpeq abapete téhtaré wéhyóq táhtotíéhre. Éberiopeq éberiopeúe áwéhria póká wene áwéhipeq kéhrana auranabiah pópoqnahga anotah tehréna wéhékáhnabubu anotah patáhga téhrehnserahnire.

¹⁷ Téhreh serahnirana íné Sóniga we tagéna wene aigárápí inahnsubena pusa ání tahnsa míóge. Pusa ání tahnsa míógana wene púpeqte áyáhtáté íné táhtorena ínénsabe, Íre áhreúno. Íné ebeqte aní múge. Íné anehete ání múge. ¹⁸ Ínéwé oga mía míau aní múge. Íné pukéna amahnága oga mía míaugah tagáhne. Mókakeakáq oga mía míainauge. Púkerapeqté kíákáq irapeqté kíákáq matióge.

¹⁹ Amahnága tagáhna naneqme mókake anehe tanahráq sína naneq moke sehiranúno. ²⁰ Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matiógah tagáhne. Abapete téhtaré kóraraté miraia áráhmú tagáhne. Minawarimé áwahe teawiníe. Abapete téhtaré áráhmúe ume abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísa tagariáh keyábé iraruge. Abapete téhtaré wéhyóre ume íopeqté kéga abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiáhwe ire.

2

Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.*

Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matawéna kaweq aráhmú, kóraraté miraia áráhmú kéhtáq nogena mah ehwéh teawiníboq iro. ² Arega miraona sansá aiq tagarióge. Are abobiah taebewe arambehriona sansá aiq tagarióge. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagarióge. Arega ahbabáq keyabé íre awahbehme aiq tagarióge. Péhepehenéra, Manikánka ite aiq eqmaq íuwéhnsábé itene ehweh íráhro uro keyabé sene ehweh áhwárawe tagé sene péhe sánsá pahsuahne. ³ Néne arambehri miraónayabé mó kéga áwíoqnarowah arega anetaníbo íre iwíáhia peh néne sánsá ambubu atawé kawerue sehigionana tagarióge.

⁴ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Arega ínénsabe téh aiq pútare aintáronaraq anotahtaq arutaboairaintaróne. Amahnága túbáh ague írakaunóne.

* **2:1:** Sísa Sóninsábé, Néne ehweh íopeqté ké terio éna íre mi kené sánsá peh mibeqté síósipeqté kéné sánsánsábé iwíáhéna pahsuowe.

⁵ Arega ínénsabe téh anotahtaq arutaboiraínatáronayabé iwíáhue tagáhnó. Amahnága arega peh ákáhtaq arutaboiraínatáhnayabé íre kaweróne. Minayabe iwíáhue tagé téh miraurónanserah mónkakáq miraúno. Arega mó iwíáh íre inaraq areba kure areba kéh áráhmú sabiwianaúge. ⁶ Mó kawéq sánsá matiahne. Níkóra kéréh kéné sánsá sehgió kégá ahbabáq miraonsabé awahriehrana íné moq mi sansánsábé nuwahriehre.†

⁷ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anínsábé, Íné Manikáne kaweq matábúrápéqté áwánká ara oga mía míaorahi será náhnó ataníe ire.

Síména suwahpeqte Sísá tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁸ Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íopeqté áninká Síména suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné ebeqte aní múge. Íné anehete aní múge. Íné pukéna iriwe oga úkurau aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ⁹ Íre kaweq sunúq surainsabé arene arupipeq umehirana tagoge. Are tabonah aní míahnana tagoge. Móneakáq ménsámehnsánkakaq íre kéhre ényabé peh morá ínéga náwú náneqmarí áhnte mati-ahne.

Péhenéra, Asiu anímárí múne irare kegá are éhruuowana íróge. Se íre Asiu kahnáhnéra peh owainawa kahnáh míáhwe.

¹⁰ Segá are áwíoqnehrataqmé íre áhreúno. Owainawanka mirainaga mó kegá íte táhmaro karábúsiipéq itagéhe. Mi tanáhráq wega áhwárawe tagáhnana nayáhnkú wéhékáh íre kaweq sunúq kanawire. Are pukina tanáhráqkákáq néne sánsá íre susa peh kawerue sehginaraq oga mía mía apéq awiníe.

¹¹ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anímé anehe puké tanáhráq iraipéq íre kaqauwankéhe. Írakaumo ire.

Pégámúma suwahpeqte Sísá tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹² Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íopeqté áninká Pégámúma suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Éberiopeq éberiopérué áwéhria poká néne níwéhipeq kéhre. Mah ehwéh teiníboq írátíáthro. ¹³ Owainawanka arenawahpeq wahnah wahnahime aiq tagoge. Néníwíqsabe íre ayehitegurégúia peh néne ehweh teri terinurone. Arenawahpeqte matábúwé aiq tagarióge. Owainawanka arene mátaburapeq

† 2:6: Níkóra kéro kegá síwáhnoréra, Péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáhoró aritera, Mó kené weh ahre abarioro éra síwáhnoruwe.

mía míairara ínensabe suwahrieh kegá néne ehweh pahsutaí aní Ántípa subiq sutotaq arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagoge.

¹⁴ Arega íre tábúsoq marahna sansá teawiníe. Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Pérámane sansá sehgiówe. Ísara kegá ahabábárigheéna Pérámaga naho Péráki péhe sánsá sokigi awuwe. Sokigi awuwana Pérákiga Ísara ke ahabábáq sansa sokigi ariuwara sega péhepehe maníkánsábé titirue náwú tahutáhúq néra mó kené weh ahre pehipi abariowe. ¹⁵ Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Níkóra kéréh kéné sánsá ahabábáq sansa sehgiówe. ¹⁶ Mi ahabábáq sánsá sue peh kaweq sansánúno. Íre mirainaraqmé mótaq areba kure níwéhipeqte pókaráté mi ahabábáq ké apiwe kamah ariníe.

¹⁷ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahabábáq kiotaikina animé íopeqte tópáh, kopésúo tópáh náwiníe. Ínéga o awíq taberábe ebáhtáq sehiranarena náwiníe. Wehukega mi awíq íre ahtabahwana peh morá matíéh ánínká ahtebankehe ire.

Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹⁸ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqte ánínká Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné Manikáne ahninkáwáéna néne niurame ira tahnsáne. Néne nigáramé káhpahga aurehtehrinserahne. Mah ehwéh teiníboq irátiahno. ¹⁹ Arene sánsá moke tagarióge. Arega ínensabe aiq pútare ainte mó keyábé arutaboire séhréh aritahne. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagarióge. Arega anehepeqte arámbéhríónaga arene ebeqte arámbéhrí kiotaikirana tagoge.

²⁰ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Mó ahré iní wenáwíq Séséberie. Wega areba ména néne arambehri ke péhe éhwéh síwáhnorire. Wega péhenéna, Íné Manikáne ehweh iraru iní múge éna Manikáne arambehrio keyábé síwáhnoréna, Itega mó kené weh ahre pehipi abarioro. Péhepehe maníkánsábé titirue nárie tahutáhúq nahro síwáhnorire. Mi pehe sánsá síwáhnoriraq arega íre ahqáho atahne.

²¹ Wene ahabábáq sansa suankeheéna peh áwé tagogana wega mi ahabábáq sánsá sueyabe íre awahbehre. ²² Minayabe mi ínínseq we abario kereqsabé, Awahreoro aritena anotahtaq kamah ariníe. Sene ahabábáq sansa íre susa peh mirairataq kamah ariníe. ²³ Mi iní kéréh ánímáí subiq suaníe.

Subiq suahnaq ite Sísá tagariáh kégá tagéq Manikánka wehukene sirupipeq sene iwíáhipeq aiq tagariéhre ahtebagehe. Itega miraira sansá tagéna morání moránínue saime náníe.

²⁴ Ite Táiyátáira suwahpeqte Sísá tagariáh ké támáro itega mi ahabábáq íníné sánsá íre sehgiówe. Mó kégá mi ahabábáq sánsánsábé iraréra, Owainawane kopésúéh éhwéh íráhro ewaq itega ahqáho aritahwe. Itensabé mó págege ehwéh íre ataníe. ²⁵ Peh morá itega írátíáh sánsá íné túóna tanáhráqkákáq kawerue sehgióro.

²⁶ Ahabábáq kiotaikéna néne sánsá anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgina anínsábé, Mah kehiná kéhíná wahnahnarito ataníe. ²⁷ Nániboga ínénsabe, Wahnah arito aintéhnserah wensabé moq, Wahnah arito ataníe. Wehukénká anotah sahtaté kunuba subiqme piterúéhnserah ahabábáq keraq wahnahnaritankéhe. ²⁸ Wahnahnaritéh ání anotah wehyóq tuembíná náwiníe. ²⁹ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

3

Sáhrísi suwahpeqte Sísá tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Sáhrísi suwahpeqte Sísá tagariáh kéráq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Abapete téhtaré íopeqté kégá ínéba mía míaowana abapete téhtaré wéhyóq táhtotawéna mah ehwéh teawiníboq iro. Arene sánsámé moke tagarióge. Mó kégá are tagéra, Kaweq ogamé sansanóna aní móne atáhwana ínégá mó iwíáhéna, Are pusa aní míahne uge. ² Minayabe irigue arega moke matiahna sansá, íre soraq suahna sansá ambubu atawé tábúsoqme sehgio. Arene sánsá aiq tagarióge. Moke arene sánsánsábé Manikánka, Íre tábúsoq marahne iwíáhíre. ³ Arega írátóna ehwéhnkákáq ahtebarona ehwéhnkákáq mónkákáq iwíáhíe tagé kawerue sehgio. Ahabábáq sansa sue kaweq sansánúno. Arega íre mirainaraq areba séna kamah awinauge. Aebó ánínká iwíáhíe sinserah are íre tagariahna tanáhráq areba sinauge.

⁴ Ite Sáhrísi suwahpeqte Sísá tagariáh ké ite mó támáro íre ahabábária peh kaweqtaq míah púaq taberábe korósí aneranerueq ínereq moráráq nogigéhe.

⁵ Ahabábáq kiotaiki aní taberábe korósí sukiwe míahno atena oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kéhrabeq wenáwíq íre so-rahuaníe. Írakaumo. Peh Nániboreq íopeqté kéreqpa wenáwíq pahsuaníe. ⁶ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Pírárépía suwahpeqte Sísá tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁷ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Pírárépía suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné kaweqtaq mía míau anínéna aiq pútaq sansá áwahe aní múge. Tébitiga naho wahnahnúnserah ínégá págegeue wahnah wahnahnuge. Ínégá síú ónsá mó kegá íre paiqmarahráhowe. Ínégá paiqmaró ónsá mó kegá íre sioráhowe. Mah ehwéh teawiníboq írátíahno.

⁸ Arene sánsá moke tagarióge. Are peh ákáhtaq págege aní míahnana tagarióge. Arega néníwíq anehepeq íre susa peh néne sánsá kawerue sehgonana tagarióge. Minayabe arene auranabiahapeqté ónsá siatógara mó kegá íre paiqmarahráhowe.

⁹ Owainawansabé iwíáh iwíáh ataneheéra momiwío kegá péhepehenéra, Ite Asiu ke úne ewe. Ínégá miraoro unka mi kegá areba séra arene aigárátáq káuqmunue arensabé iwíáh iwíáhéra ínégá arensabé nirutaboirume ahtebagehe. ¹⁰ Mah kehiná kéhíná áhwárawe taganieéna íre kaweq sunúq mah marákó marákó sinawire. Arega néne ehweh peh kawerue sehgiona puana are auráq matíáhnaga mi sunúqká are íre áwíoqnankehe. ¹¹ Ínégá apubúue sinauge. Arega arambehri-uronayabé merona apéq mó kegá meyéhboq ambubu atawé arega ahtebáhna sansá kawerue sehgio.

¹² Ínégá ahbabáq kiotaikina anínsábé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté náhwíáhnansánsé tahnsa míahnno ataníe. Wega mi nahupéqté ahriahri íre tueyokinkehe. Írakaumo. Maniká Nánibone mátabu o Sarúsarama suwahpeq íopeqté tu-inawire. Mahna teawú mátábú áwíqkakaq Maniká Nánibo wenáwíqkakaq néne o niwíqkákáq ahbabáq sansa kiotaikina aniné anonkataq sehiranaraníe. ¹³ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Áráórísía suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹⁴ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Áráórísía suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Ínéwé aiq pútaq ehwéh áhwáro anínéna Manikáne ehweh tábúsoqme teri terinu anínéna peh aiq pútaru aní múge. Ínéwé moke Manikánka miraro naneqmarí áhwáro aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ¹⁵ Arene sánsá moke tagarióge. Arewe íre tuituiragire. Are íre osoréhre. Írakaumo. Are peh ákáhtaq

osoréhnsábé íre nuwahbehre. ¹⁶ Arewé peh ákáhtaq osoréh púana wehukenínká wene áwéhipeqté kahqmuri topáh kisúéhnserah are níwéhipeqté kisuanauge.

¹⁷ Arega mahraré, Íné áhnte moné matawéna áhnte mensáméhnsá kéhre ene. Mó naneqsabé íre tabonahuge ene. Írakaumo. Arewé íre kaweqtaq míahne. Ahtebah kegá are tagéra, Múguwahgu aníne iwíáhowe. Are tabonah aura pira aní mé pehrákora aní míahne. ¹⁸ Minayabe teawiníboq iro. Are íre tabonah aní míankehboq áhnte kaweq naneq, kóra moné ínéba sebaiqmaro. Are pehrákora aní míahnana mó kegá tagehranka ayehitéhnehoé taberábe korósí úbíq miankékhoq sebaiqmaro. Arene auranka kawerue tagankehboq máráhsíni sebaiqme aurapi abaqmaro.

¹⁹ Ínéga nirutaboiru kegá ahbabárotaq sensabé ehweh aritena kamah ariúge. Miraunsabé arene ahbabáq apubúue sue néne kaweq sansá sehgio. ²⁰ Tagariahno. Ínéga on-saraq iriwe ména pakobakoéna áhrabuge. Néne ehweh íréh ánínká onsa siintahnana kibekue weba míanie. Wereq kiwéta táhutahuroyehe.

²¹ Ínéga kiotaikéna Nániboga wahnah wahnahnirabeq wereq tútuue míóge. Ahbabáq sansa kiotaikína anínsábé, Máho teawiníe. Ínéga wahnah wahnahnurabeq tútuue míónserah arega moq ínereq mahta q wahnah wahnahnurabeq tútuue míahnno ataníe. ²² Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

4

Sega íopeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

¹ Anehe íné Sóniga mó tagogana íopeqté ónsá sírana tagoge. Írátáu ehwéh pembíáh tahnsa ehwéhnká mó mahraréna, Anehe sína naneqsabé sokigi awiníboq íopeq kio ire. ² Íopeq kio irana Manikáne Awanka págege aintéhraana néniwanka tagéna wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh aní tagoge. ³ Apahtáro ébáh síwíq sásípa, kóniríáni, éméra kéhre. Kóniríáni ebáhmé tautáúq ebáhne. Éméra ebáhmé sehenáh ebáhne. Patahga sásípa ebáhtáq patahirana téhrehnserah mitaq tútuue míéh aní wenaneq téhrehre. Tautáúq ebáh, kóniríáni ebáhnká tautáúrinserah mi aní wenaneq tautáúrire. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq ora pewe abugeqnáh atawéna sehenáh ebáh, éméra ebáhnká tahnsanue téhrehre.

⁴ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq mó síáhwári abugeqnáh atiehrara 24 abóawáh wéhgá mitaq tútuue míáhwe. Se taberábe korósí úbíqme méra kaweq ayáhúq, kóraraté miraiá áyáhúq sukiwe míáhwe. ⁵ Wahnah wahnahnirabeqte

síáhráqté sokaesquena ehwehnéna puruburuire. Mi síáh abiahtapeq abapete téhtaré kánéqká téhrehre. Mi kanéqmárimé Manikáne Awane. ⁶ Mi síáh abiahtapeq anotah kawéhu tahnsa náneq, timano tahnsá náneq kéhre.

Itaréitaré oga miáh ká wahnah wahnahnirabeq abugeqnáh atawéna siuranabiahtapeqkakáq sinehepeqkakáq áhnte aurá kéhre. ⁷ Ebeq oga miéh ká úrinsi iá tahnsa káne. Anehe oga miéh kámé awehq kaho tahnsane. Mó anehe oga miéh kámé wehukéniné auranabiah masa káne. Mó sinehe oga miéh kámé kúpapaqka puahmbuahninserah tahnsá káne. ⁸ Mi itaréitáre oga miáh kámári mó ka mó kanue abapete morá óé kéna moke sinonkataq áhnte aurá kéhre. Sene oe awenahpeq moq áhnte aurá kéhre. Segá wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq ahriahri mahraréra,

Maniká itene Wahnahka moke miraorahire.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We naho mía míau anínéna

amahnága moq ména

mókakeakáq peh mía míaina tuinawire ewe.

⁹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínká ahriahri mía míaire. Mina oga miáh kámárinká wenáwíq pankerera wensabé, Kaweróne atera iwíáh iwíáh atáhwe. ¹⁰ Segá iwíáh iwíáh atáhtáq 24 abóawáh wéhgá wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh áníbá sewe. Segá ahriahri mía míai aníné auranabiahtapeq séra sene kaweq ayáhúq mitaq marera káuqmunue, Arebataq anotah aní móne éra wensabé iwíáh iwíáh atáhwe. ¹¹ Iwíáh iwíáh atera igonkónue mahraréra,

Arewe Maniká itene Wahnah mone.

Are anotah kawéq aní móne.

Arensabé iwíáh iwíáh ateq arenáwíq pankerone.

Anotah Wahnáh aní móne.

Arega moke miraorahóne.

Arega moke kéh náneq miraróne.

Are awahbeh sansámé mirarónana

amahnágaákáq kagaire.

Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atone éra igonkónowe.

5

Wehukega íre pugerahráhi pukú éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh aníné ayah púpeq sehirankakaq pukú táhtotíéhana tagoge. Mi pukú abapete téhtaré únkúméhraté táhpatainsabé pehipi íre pugerahráhire.

² Pehipi íre pugerahráhinsabé íopeqte págege anínká anotah

ehwéhne mahraréna, Peh kaweqtaq mía míai anínká mi unkúméh kéhsuena mi pukú pugerahráhire. Ahriahri kaweqtaq mía míai anímé insega pugerahráhiro ue kasenire. ³ Insega pugerahráhiro irana íopeqkákákáq mah marákó márakóipéqkákákáq pusa ké míáhrabeqkákákáq púku pugeqme tagahrahi aní írakaunire.

⁴ Mi pukú pugeqme tagahrahi aní írakauninsabé ínégá áhnte ibisoge. ⁵ Áhnte ibisogana peh morá ábóáwáh wéhgá ínénsabe, Íre ibisáhno. Tagáhno. Súra kahnáh aní miéhre.* We úrinsi iá tahnsa aní miéhre. We Tébitine anahwa ména kiotaiki aní púana mi abápété téhtaré únkúméh awehraq kéhsuahráhéna mi pukúipéq tagahrahire ire.

Sóniga Sipisípiq Áráhq tagó ehwehne.

⁶ Ínéga tagome subiq suto Sipisípiq Áráhq miéhkana tagoge. Wahnah wahnahnirabeq oga míáh kámárí míáhrabeq ákáhpi iriwe miéhkana aboawah wehgá abugeqnáh atíáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhqne ayahqnopeq abapete téhtaré pówéh kéna abapete téhtaré áurá kéhre. Mi aurámárimé Manikáne íopeqté ké wóe. Wegá mi ke mah marákó márakóipéq eqmaq suowe.

⁷ Mi Sipisípiq Áráhka kure wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh aníné ayah púpeqte púkú meyéhre. ⁸ Wegá meyéhtáq itaréitaré oga míáh kámárinseq 24 abóáwáh wéhreqka Sipisípiq Áráhqne auranabiahapeq arehunseraráq méra káuqmunowe. Segá moke morá moránue kítah tahnsá náneqkákákáq kóraraté miráia párétáhákákáq matawéra káuqmunue igonkónowe. Kaweq kunkúni naneq párétahipéq kéhre. Minawé Sísa tagariáh kéga púrero ehwéhne. ⁹ Káuqmunue igonkóno kéga o igonkónéra mahraréra,

Arega miraónaga mi pukú mewe kéhsuahráhóne.

Are subiq sutotaq Manikáne animárí míagehé

arene korahqtaté wehuke insahwé aritahne.

Arega íre peh morá kéhíná insahwé aritahne.

Mó kehíná suwahpeqte kéákákáq

mó ehwéhkákákáq kéákákáq

mó kuasa mó kuasa kéákákáq

mah marákó márakóipéqté kéákákáq insahwé aritahne.

¹⁰ Arega insahwé aritahna kéga

Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkéra

wahnahnéra mókake mah marákó márakóipéq wahnahnar-
itagéhe éra igonkónowana írátíóge.

Sipisípiq Áráhqsabe iwíáh íwíáh ate ehwéhne.

* 5:5: Sísa kahnáhmé Súra kahnáh móe.

¹¹ Íné Sóniga mó tagogara áhnte peh íregárita q íópeqté kégá igonkónowana íróge. Peh áhnte tahuséní kégá igonkónéra míáhwe. Wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga míáh ká iriwe míáhrabeq 24 abóáwáh wéh míáhrabeq íópeqté kégá abugeqnáh atawéra iriwe méra igonkónowe. ¹² Segá anotahta q igonkónéra mahraréra,

Subiq suto Sípísípiq Áráhqmé anotah aníne.

Minayabe wega págegeue wahnahnéna

áhnte kawéq náneq matawéna

ahtebia ánínéna moke miraorahire.

Moke miraorahi puaq wenáwíq pankereq,

Kaweróne ateq iwíáh íwíáh atone ewana íróge.

¹³ Manikánka moke miraro naneqmarínká igonkónowana íróge. Íópeqmé mah marákó marákóipéqmé pusa ké míáhrabeqme sóreq wanípípeqmé moke mibeqté náneqmarínká igonkónowana íróge. Igonkónéra mahraréra,

Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínseq
Sipisípiq Áráhqseqne síwíq pankereq,

Kaweróye ariteq ahriahri iwíáh íwíáh aritone.
Anotah pagégé ánité míehya puaq

ahriahri itensabé iwíáh íwíáh aitone ewana íróge.

¹⁴ Írógara itaréitaré oga míáh kámárínká, Aiq pútaróne ewara aboawah wehreqka marakóipeq káuqmunue sensabé iwíáh íwíáh arítáhwe.

6

Sipisípiq Áráhqka púkuraq unkumeh kéhsúéh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhqka matíéh púkúráq abapete téhtaré únkúméh kéhre. Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 1 unkúméh kéhsúéhraha peh morá oga míéh kánká anotahta q puruburu tahnsánue mahraréna, Mahbeq súno ire. ² Mahbeq súno irana taberábe oséráq tútuue míéh ánínká iq matíéhraha tagoge. Tagogana wahnah kené ayahúq wene ayahqnotaq suki atéhrana pokue, Mó ke subipáhraruanieéna pokire.

³ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 2 unkúméh kéhsúéhraha mó ogá míéh náneq kánká, Mahbeq súno irana íróge. ⁴ Írógana mó osé tautáúq osé ábóragire. Manikánka mi oséráq tútuue míéh ání págege atena anotah ebeh poká awena wensabé, Mah marákó marákó pokue kaweq sunúq parabaruo ire. Mibeqté kégá ebehéra we subiq súéhigeheéna págege atena ebeh poká awire.

⁵ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 3 unkúméh kéhsúéhraha mó ogá míéh náneq kánká, Mahbeq súno irana íróge. Irena tagogana mó osé pabusa osé ábóragire. Mi oséráq tútuue míéh ánínká ménsámehnsá agehmare naneq matíéhraha tagoge. ⁶ Itaréitaré

oga míáh kámárí iriwe míáhraheqte wehukenínká tahnsa ehwehnirana íróge. Mi ehwéhnká pabusa oséráq tútuue míéh ánínsábé mahraréna, Arega pokue arene arambehri miraé ehwehráhna tanáhráq sinkehe. Ehwehráhna tanáhráq púana táhutahuqme áhnte moné áwíroneherawoe. Óríwi awanká sónkákáq náhniáq sera sonkákáq pehragáhno.* Íre apiaro irana íróge.

⁷ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 4 unkúméh kéhsúéhkana mó oga míéh kánká, Mahbeq súno irana íróge. ⁸ Irena tagogana mó osé wiehq osé ábóraragire. Óseraq tútuue míéh ání wenáwíqmé Puké Anine. Mó aní wenáwíqmé Iraipéqté Áníné. Wega Puké Ani anehe sire. Segá miraóyanka ebehéra áhnte pukowe. Segá miraóyanka ehwehrehrara áhnte mó ke pukowe. Segá miraóyanka wehuke mó naneq awáhré mó naneq awáhréue pukowe. Segá wehuke suboráho naneq kamárí eqmarehyara mi kamárinká áhnte mó ke subiq súáhwara pukowe. Mi anitégá mah kehiná kéhíná itaréitaréráq saraqmarera apahtáro sárásá pehragéra peh morá sárásá moke subiq suehye. Miraóyara áhnte ke pukowe.

⁹ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 5 unkúméh kéhsúéhkana Manikáne tahbe tehnopeq tagoge. Manikáne ehwehnsabé íre ahqáho atasa peh kawerue sehgiara wene ehweh tábúsoqme teri terinuro kewé mó kegá mi kawéq ké subiq sutowara sensiwamarí mitaq míáhwana tagoge. ¹⁰ Tagogara sensiwamarínká anotahtaq mahraréra, Itene Wahnahno, arega moke wahnah wahnahnóne. Arega ahriahri kaweqtaq mía míaé peh aiq pútaq sansá miraóne. Mah marákóipéq míáh kegá ite iubiq sutonsabé ahkake ehweh arite ayahq maraníbo ewe. ¹¹ Ewara íópeqté kegá mó aní mó anínue íre wahto taberábe korósíwári náriera mahraréra, Pehgáriq tanáhráq ahrenahro. Itene naruoga ite iubiq sutonserah sega itereq arambehrio kereq iteruwahrahreq subiq súéhataq anehe Manikánka ehweh aritankéhe ewe. Omaq sitéhra ke pukirataq wega ayahq marankéhe.

¹² Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 6 unkúméh kéhsúéhkana anotah maríire. Wéhékáhte íó nahonáh pabusa ambéki únáh tahnsa úkire. Úkirana inokáhpeqte íó tubugonahgoitaq kohabagirana tagoge. ¹³ Tagogana anotah soírírana awanká ánáh pururuqnaginserah íópeqté wéhyóqmárinká marakóipeq megire. ¹⁴ Megirara máhti sobuonserah íó moq sobuue tabanagire. Tabanagirana moke sawéhwari móbeq agire. Moke sóreq waní akáhpi kéh marákó moq móbeq agire.

* **6:6:** Áruká 16.6 aigárapéqté éhwéh tagáhno.

¹⁵ Mi tanáhráq mah marákóipéqté wáhnáhmárinseq anotah wehwárinseq ebeho kené kíápéténiwarinseq áhnte monéákáq kéreq tauntahu wehwárinseq arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreqka pehbeheráh pokue táhmaro kegá íre ambarúnkákáq mátáipéq tabanagowara mó táhmaro kegá sáwéhrapeq ónapipéq tabanagowe. ¹⁶ Tabanagéra sáwéhakaq ebahnkakáqsábé mahraréra, Ite akariue iubiq suo. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínseq Sipisípiq Áráhqseqka itensabé anotahtaq abiahnsa aitehyansabé akariue iubiq suo. ¹⁷ Kamahina tanáhráq aiq si puara inseréhga kaweqtaq míahraho ewe.

7

Manikánka 144 táhúséni (144,000) Ísara ke omaq sito ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogara íopeqté itaréitaré kegá mah marákó márákó ayehré ayehré iriwe méra sóiriq saiqnariáhwe. Sóiriqka marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq sóiriríneho éra saiqnariáhwe. ² Mó íopeqté ánínká íó kiembogirabeq kírana tagoge. Tagogana wega Maniká mía míai aniné máhki aritahráhi naneq ayahpi matiéhre. Matawéna wega íopeqté itaréitaré ké marakóakaq sóreq wanínkákáq íre kaweraruaráhi keyábé anotahtaq mahraréna, ³ Marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq amahnága pehragahro. Ebeqme Manikáne arambehri kené siyehitaq wene máhki sehíranarítáhe. Arítáhnaraqmé anehe mi naneqmarí íre kawerarúáhro íre.

⁴ Íopeqté kegá siyehitaq Manikáne máhki sehira meyháh kéwé 144 táhúséni (144,000) kee ewana íróge. Ísara kewé airápété téhtaré káhnáh míáhwe. Máhki arítáh kegá moke mó káhnáh mó káhnáhnue sehíranarítáhe. ⁵ Máhki sehíranarítáh kegá Súra káhnáh 12 táhúséni (12,000) ke sehíranaritera Árubéni káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Ágáti káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁶ Áséra káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Nápátári káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Mánáse káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁷ Símióni káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Aríwái káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Ísákah káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁸ Sébúrúna káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Sósépa káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Pénsámíni káhnáh 12 táhúséni ké sehíranarítáhe. Miraue káhnáh sehíranarítáhe.

Áhnte kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

⁹ Íné Sóniga togagara áhnte ke, íre sáhnsahoráho ke moraráq iriwe míáhwe. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mah marákó márákóipéqté kéákáq mó

ehwéhnikákáq kéákáq mó tahmáró mó tahmároue moráráq iriwe miáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh anínseq Sipisípiq Áráhqseqne siuranabiahtapeq iriwe miáhwe. Segá íre wahto taberábe korósí sukiwe méra awanká ánáh táhtotawéra pore poreowe. ¹⁰ Pore poreéra anotahtaq mahraréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánimé itene Manikáne. Wereq Sipisípiq Áráhqseqka insahwé aitároyansabé amahnága kaweqtaq mía miáuúne ewe.

¹¹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh anínseq aboawah wehreq oga miáh kámárinseq miáhtáq moke íopeqté kégá abugeqñáhnue iriwe miáhwe. Iriwe méra wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh aniné auranabiahtapeq arehunseraráq méra káuqmunue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhwe. ¹² Iwíáh iwíáh atera mahraréra, Aiq míre. Maniká itene Wahnah anotah anínéna ahtebia áníne éq wensabé, Kaweróne ateq wenáwíq pankereq ayahmaq atone. We págege tauntahu aní miéh púaq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq miraoneheqmúne ewe.

Amahnága mah kahnáhné síérime aiq parabagire i ehwéhne.

¹³ Peh morá ábóáwáh wéhgá ínénsabe kasenéna, Íre wahto taberábe korósíákáq ké inseréhbo? Se eheqte seo ire. ¹⁴ Eheqte seo irana ínégá wensabé, Anotah aní móne. Are aiq tagariahne uge. Ugana wega ínénsabe, Mi kené naruoga síwíoqnéra kamah arítówara sene korósí Sipisípiq Áráhqne korahqpipéq pabeq paberurowana taberábe agire. ¹⁵ Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq méra wene auranabiahtapeq mía miáéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq wensabé iwíáh iwíáh atáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínká sereq miéh púana wahnahnaritena séhréh arítéhre. ¹⁶ Se mókake íre sirupibiinawire. Íre tahbobóoneherawoe. Patahga íre kamah arinawire. Osoréh íragá íre tabisuanawire. Írakaumo. ¹⁷ Wahnah wahnahnirabeqte Sipisípiq Áráhqka se wahnahnarítankéhe. Wahnah aritena oga mía miáorahi waní arahno sokigi arinana Manikánka siurapite áqnú moke sorahruankéhe ire. *(Aisaia 4.5,6)*

8

Náhmábáh 7 unkúméh kéhsúéh ehwehne.

¹ Sipisípiq Áráhqka náhmábáh 7 unkúméh kéhsúéhrara pehgáriq tanáhráq, ákáhtaq ahwáh íopeq íre ehwehnia peh ehiya miáhwe. ² Mi tanáhráq sótaikitaq íné Sóniga tagogara abapete téhraníté íopeqté ké miáhwe. Manikáne auranabiahtapeq iriwe mía miáéra abapete téhtaré pémbíáh meyáhwe.

³ Meyáhwana mó íopeqté ánínká sure Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéq iriwe ména kóraraté miraia párétáh matiéhre. Mi parétáhípeq kaweq kunkúni pahuráh ira tehrena áúnirana kaweq kunkúnire. Áhnte kunkúni naneg nówéwana íopeqté ánínká minaakaq Sísá tagariáh kéné púreq ehwéhnkákáq morábí ánkárué Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbé kóraraté miraia táhbérápéq titiratéhre. ⁴ Titiratéhrena áúninkakáq Sísá tagariáh kéné púreq ehwéhnkákáq íopeqté ániné párétahípeqté kiena kire kire Manikáne auranabiahapeq kire. ⁵ Kírana íopeqté ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéqté írá tarasa mewena we matiéh párétáhípeq obenkíq marena mah marákó márakóípeq tuparúéhre. Tuparúéhtáq puruburuéna anotah ehwéhnéna sokaesuena máriire.

Íopeqté kégá pemiáhno ehwéhne.

⁶ Abapete téhtaré íopeqté kégá abapete téhtaré pemiáh matawéra pemiáhnnoneherawoe.

⁷ Námbáh 1 íopeqté ánínká pemiáhnirana obiaurankakáq irakákáq korahqkakákáq mah marákó márakóípeq tuparúéhrena sehekáhnkakaq marakóakaq apahtáróráq saraqkirana peh morá sárásá tagirana téhtaré peh kéhre. Peh kéhrana uwaruntúmé moke tagire.

⁸ Námbáh 2 íopeqté ánínká pemiáhnirara anotah iráreh sawéh tahnsa náneq sóreq wanípípeq tuparúéhrena wání apahtáróráq saraqme kéna peh morá sárásá korahq úkirana téhtaré sárásá peh kéhre. ⁹ Wánípeqté ménkáméhnká peh morá sárásá pukowana téhtaré sárásá peh oga míáhwana sípi peh morá sárásá wáninkowana téhtaré peh kéhre.

¹⁰ Námbáh 3 íopeqté ánínká pemiáhnirana kánéqka téhrehnserah anotah wehyóq téhréna íopeqté ísígue megire. Wání apahtáróráq saraqme kéhrarana wehyoqka wání aroipéqkákáq arahnotaqkakákáq peh morá sárásátáq surahire. ¹¹ Mí wehyóq áwíq Kítahé Maráhsíníe. Mí wehyóqká ísígue márunsurahitaq wání peh morá sárásá kítahé wání úki puara áhnte kégá pukowe.

¹² Námbáh 4 íopeqté ánínká pemiáhnirana pópoqnahakákáq íonkakaq wehyoqmarínkákáq apahtáróráq saraqme kéhrana peh morá sárásá subírana íre téhria peh sunkíkíragire. Minayabe wehekáhnabubu peh ákáhtaq téhrehrena inokáhnabubu peh ákáhtaq íónitehrana wehyoqka peh ákáhtaq téhrehre.

¹³ Íné Sóniga tagogana íopeq anotah kuqnúnká paqme kéna anotahtaq mahraréna, Mó íopeqté ánitógá pemiáhnnonehera irataq anotah kamáh arieneherawoe éna uwo uwo uwo

ire. Uwo uwo éna, Mah marákó márakóipéq míáh keyábé iwíáhunka nirupipeq anotah uméhire irana íróge.

9

Íre ambarúnkákáq mátáipéqté kíyábé éhwéhne.

¹ Náhmbáh 5 íopeqté ánínká pembíáhnirana íopeqté wéhyóqká ísígue mah marákó márakóipéq márunsurahirana tagoge. Tagogana íre ambarúnkákáq mátáipéqté kí kéhrana wehyoqme áwíre. ² Áwírana wehyoqka onsa sírara abe kekiówana áhnte auninserah áúnká íre ambarúnkákáq mátáipéqté kírana wéhékáh íótaqkákáq moke íopeqkákáq akari agirana sunkíkíragire. ³ Sunkíkírara áúnirabeqte áhnte wahráhqmárínká séra mah marákó márakóipéq abae agowe. Mi kamári págege kamári méra wehiboyanka wehuke kamah arínsersahnowe.

⁴ Mi kamárínsábé, Uwaruntúnkakaq awanká ánáhakaq moke kíréh náneqkákáq pehragahro. Peh morá siyehitaq Manikáne máhki íre kéh ké síwíoqnahro aritera sensabé, ⁵ Wehuke subiq súéhboq peh moberíáh íótáq síwíoqnahro arítáhwe. Wehiboyanka wehuke pehnserah mi kamárínká wehuke pahwana síérire. ⁶ Áhnte síérirara mi tanáhráq pukéyabe suwahbehrara íre miraorahowe. Sega, Árahue pukinabugamo éra iwíáhue kabarowana írakaunire.

⁷ Mi wahráhqmárímé ebehorahi oséwári tahnsa míáhwana tagoge. Siyahqnopeq wahnah kené ayahúq, kóraraté miraia áyáhúq sukiwe míáhwana sene siuranabiah wehukene siuranabiah tahnsane. ⁸ Sene siyahrame ahreroné íre wahto ayáhrá tahnsanirana sene síwéhwé wehuke parahi ka úrinsi iáné áwéh tahnsane. ⁹ Sene ahrame káhpahraq kéhnserah ahráne. Áhnte ebehorahi oséwárínká sabirue nogí káhrégá pehbeheráh poki-rana anotah ehwéhnire. Mina inserah mi wahráhqmárínká anotahtaq ehwehnowe.

¹⁰ Wehiboyanka pehnserah mi kané éhwegáránká pahrahire. Moberíáh íótáq sene éhwegáránká wehuke pehrana síérire. ¹¹ Wáhrahqmaríné wahnahme íre ambarúnkákáq mátáipéqté áníne. Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehme mi wahráhqmáríné wahnahme wenáwíqmé Ábárónie. Kárikí kené ehwehme mi awíqmé Wehuke Íre Kawerarítéh Áníné.*

¹² Ebeqte íre kaweq sunúq aiq parabagirana téhtaré mó íre kaweq sunúq ábóraraginae.

Ósewarítáq tútuue míáh kégá mirao naneqsabé ehwehne.

* 9:11: Mi animé owainawane.

¹³ Náhmbáh 6 íópeqté ánínká pemiáhnirana Manikáne auranabiatapeq kéh táhbé, kóraraté miraia táhbé itaréitaré pówéhwári itaréitaré ayehráq kéhrana mitaqté ehwehnirana íróge. ¹⁴ Írógana mi ehwéhnká pemiáhni anínsábé mahraréna, Íyúpétísa waní aroipéq mitaq itaréitaré íópeqté ké táhru táhrue saiqnaríah ké pugeq suo irana íróge. ¹⁵ Sega mi opéqkákáq íónkakaq wéhékáhnkakaq áhwahakáqsábé aiq áwénunowe. Mi tanáhráqsábé áwénunowana pugeq súéhrra mah kehiná kéhiná apahtárórác saraqme míáhwana peh morá túiná subiq suaneheéra pokowe. ¹⁶ Pokowara sene ebeho ké áhnte míáhwe. Sega ósene abobiahtaq tútuue méra peh íregáritaq 200,000,000 ke míáhwe irana íróge.

¹⁷ Néniwanka tagehtaq ebeho keakáq sene óseakáq mahraue tagoge. Mi ke káhpahraté miraia síótí sukiwe míáhwana tagoge. Mó síótíwárimé tautáúrirana mó síótíwárimé kókomuirana mó síótíwárimé wiehq kéhrana tagoge. Ósewaríné siyahqnomé úrinsi iáné ayahqno tahnsane. Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq sene áwéhipeqté sire. ¹⁸ Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq ósewaríné áwéhipeqté sinka mah kehiná kéhiná peh morá túiná subiq súéhre. ¹⁹ Ósewarínká sene síwéhrate wehuke kamah ariera éhwegárátáté subiq súáhwe. Sene éhwegará wehene ayahqno tahnsanéna wehuke kamah ariéwe. Peh morá túiná subiq súáhwara téhtaré túiná íre pukowe.

²⁰ Íre puko kegá sene ahbabáq sansa peh sehgiówe. Sene ahbabáq sansa íre susa peh siyahtate mirao naneqmarínkákáq owainawamarínkákáqsábé iwíáh iwíáh arítáhwe. Siyahnkaratáté mirao naneqme kóraakáq káhpahakáq ebahnkákáq awankánkakaq mewe miraowe. Miraowana minawarínká íre tagahrahire. Íre irahráhire. Íre nogoráhire. Írakaunire. ²¹ Mi kegá sene ahbabáq sansa íre susa peh mó ke subiq suera ánéhgie sansankákáq ahgora sansankákáq miraowe. Sega mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá aebóowe. Mi ahbabáq sánsámáí íre susa peh matíáhwe.

10

Anotah íópeqté ánínká mirau ehwehne.

¹ Íné Sóniga tagogana mó aní, págege íópeqté ánínká mibeqté tuirana tagoge. Tagogana wehukénínká ambanta úbíq míéhnserah wega írábúyá úbitíéhrrana wene ayahqno abobóráhpeq ora períéhrrana wene auranabiah patah tahnsanéna wene aigará ira tehre.

² Wega pehgáriq pugesa pukú wene ayahpi matawéna mó aigará sóreq wanípépéq abasarawéna mó aigará mah marákóráq abasarawéna anotahta q sawaiire. ³ Úrinsi iánká ehwehninserah anotahta q sawaiire. Wega sawaiitaq abapete téhtaréráq puruburuire. ⁴ Puruburuitaq, Ínéga sehiraninie utaq íópeqté éhwéhnká mahraréna, Sawaii éhwéhmé íre sehiranúno. Mi ehwéh peh epéq éhwéh kankehe íre.

⁵ Peh epéq éhwéh kankehe irana sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká wene púpeqte áyáh íóperue pankeréhre. ⁶ Wene púpeqte áyáh íóperue pankeréna Maniká oga mía míai aní wenáwírue ehwehnire. Manikánka íópeqkákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena mah marákó marákóákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena sóreq wanínkákáq mipéq kéh náneqmarínkákáq moke mirarowe. Íópeqté ánínká Maniká áwírue mahraréna, Mah tanáhráq aiq parabaginaire. Manikánka mó íre iwénuninkehe. Írakaumo. ⁷ Írakaumo éna mó mahraréna, Náhmábáh 7 íópeqté ánínká pemiáhnínaraq Manikáne épéqté éhwéh aiq pútaraginkehe. Wega naho íre teriasa peh wene ehweh iraru ke teriuwe íre.

⁸ Irana íópeqté éhwéhmé íre sehiranúno éwéh éhwéhnká ínénsabe mó mahraréna, Sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká pugesa pukú wene ayahpi matíéhre. Mi pukú koweo íre. ⁹ Koweo irana íópeqté ánípá kure wensabé, Káriq pukú menio uguna wega ínénsabe, Mewe náhno. Nehnaraq arene áwéhipeq sahq tahnsanínana arene arupipeq kítabanae íre.

¹⁰ Irana ínégá íópeqté áníné ayahpíte pukú mewe noge. Níwéhraq sahqka teinserahnirana nirupipeq áhnte kítabehre. ¹¹ Kítabehrana wega ínénsabe, Manikánka, Irarúno atahnah arega mókake sína naneqsabé irarinkehe. Mah kehiná kéhínámé sene marakówé, sene ehwehme, sene wahnah-marímé miraira naneqsabé irarinkehe íre.

11

Ehweh pahsúéhra anitéyábé éhwéhne.

¹ Agehmare naneq pegiqnáhnkara tahnsa náneq nániena ínénsabe, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq mibeqté táhbéákáq iriwe koagehmaro. Mibeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké sáhnsaho. ² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábú íre agehmaro. Mitaq wáhnaupéqté ké wéhuwa náríra sega 42 íó Sarúsarama suwahpeq méra mi mátábú íre kaweraruagéhe. ³ Mi tanáhráq néne ehweh pahsúéhra anité págege aritahnara sega nahonáh kórósí aneranerue méra áhnte íó 42 íó pahsuqme irarigehe íre.

⁴ Téhtaré óríwí áwánkánkákáq téhtaré áráhmúákáq mah marákó marákóipéqté Wáhnáhné auranabiah tapeq kéhrara ehweh pahsúéhra anité mi awánkátaré tahnsa móye. Mi aráhmúrará tahnsa móye. ⁵ Mó kegá mi anité íre kaweq sansá aritéhrataq mi aniténé síwéhipeqté írágá mi ke tabiq suanawire. Mi anité íre kaweq sansá aritéhra kewé miraue pukigehe.

⁶ Manikánka págege aritéhrara mi anitégá moke Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq ibonsabé, Ahqáho atéhrataq íre ibonsorahire. Sene págege ehwéhnká moke wánímé korahq waní úkorahire. Sene págege ehwéhnká moke mó naneq mó naneq íroke naneqmarí mah kehiná kéhínápá serahire. Segá suwahbáhnaraq mi sansámá mí miraigehe.

⁷ Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq parabagínaraq íre ambarúnkákáq mátáipéqté áwéhq poeráhqká kiembogue mi anitéreq ebehéna se kiotaikue subiq suankéhe. ⁸ Subiq suah-naraq sene sinonka Sarúsarama suwahpeq anotah ahtápéq ábóraq kanae. Mi kehiná suwahpeqsabé pabeqme ehwéhmé Sóróma suwahpeqkákáq Ísípi marákórápéqkákáre. Mitaq sene Wahnahnka awankátaq táhpawe pukúwe.

⁹ Manikáne ehweh pahsúéhra aniténé sinonka apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq ómiga tagagehe. Mó kehiná suwahpeqte kéreq mó kuasa mó kuasa kéreq mó ehwéh mó ehwéhnkákáq kéreq mah marákó marákóipéqté kéreqka tagéra mi anité maisareyabe ahqáho aritagéhe. ¹⁰ Mi anité íre pukirataq sene ehwehnka ahbabáq ke síwíoqnagehe. Síwíoqnáhnna puara mi anité pukirataq marakóipeqté kégá iwíáh iwíáhéra ábáhréra sene iyahnabo anímá mí ménsámehnsá pehipi nárigéhe.

¹¹ Apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq parabagirana Manikánka mi anité oganúq sitahnara iriwe míhrataq ómi se tagah kegá anotahtaq áhre agigehe. ¹² Áhre agirataq íópeqté éhwéhnká mi anitéyábé, Mahbeq kíótao ínara sene naruoga tagehrataq sega íópeq írábúyápipeq kibekoyeherawoye.

¹³ Mi tanáhráq anotah maríitaq mi kehiná suwahpeq peh morá áyéhráq íre kawerarúéhtáq abapete itaréitaré áyéhráq peh kéhre. Máriaínka áhnte ke 7 táhúséni (7,000) ke subiq súéhre. Peh awahoraq míáh kégá mina tagéra anotahtaq áhreéra Maniká íópeqté ánínsabé iwíáh iwíáh atáhwe.

¹⁴ Mi sunúq aiq parabagire. Mó íre kaweq sunúq anehe áhníbórá sinawire.

Aboawah wéhwarínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

15 Náhmbáh 7 íópeqté ánínká pемbíáhnirana íópeqté éhwéhmárínká anotahtaq mahrarirana íróge. Mi éhwéhmárínká mahraréra,

Manikánka eqmaréh ání itene Wahnahnka mah marákó márákó wahnahné arámbéhrí aiq awaq miéhre. Wega ahriahri wahnah wahnahninkehe ire.

16 Manikáne auranabiahtapeq 24 abóáwáh wéhgá tútuue miáhrabeqte irigéra sene siuranabiah maraipérué Manikánsabe iwíáh íwíáh atera ¹⁷ mahraréra,

Maniká itene Wahnahno, arega moke miraorahóne.

Arewe naho mía míaé amahnága moq mía míaóne.

Arega págegeue miraé

mah marákó márákóípéq wahnahné arámbéhrí aiq awaq meronayabé, Kaweróne atone.

18 Arensabé suwahrieh kegá abiahnsanowah

arega moq sensabé abiahnsanónana

pusa ké sainsue tanahráq aiq sire.

Arene arambehri ke ápeq nárie tanahráq aiq sire.

Arene ehweh irare kereq

Sísa tagaríáh kéreq arensabé áhteno kereq

arene sánsá sehgió kéreq ápeq nárinkéhe.

Arega anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq

monserahnue iwíáhue tagé ápeq nárinkéhe.

Mah marákó márákó íre kawerarítáh ké

sainsue tanahráq aiq sire ewe.

19 Mi tanáhráq íópeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté ónsá sírana Manikánka irarú ehweh kéh púkú pókísí ábóraq kéhre. Kéhrana sokaesuena anotah éhwéhnena puruburue máriirana anotah ibó obiaurankakákáq íbónsirana tagoge.

12

Karahrabah tahnsá náneq kansabé éhwéhne.

1 Íópeq anotah naneq ábóraragirana tagoge. Íné Sóniga tagogana anotah iní patahraté aneranerue ména inokáhpeqte íó wene ai awenahpeq kéhrana wene ayahqnotaq airápéte téhtaré wéhyóqmárínkánká áyáhúq sukiríéhrana tagoge. ² Mi iní kía ména wene ani maqmianai puana érinssabé anotahtaq uwo uwoire.

³ Mó anotah naneq íópeq ábóraragirana tagoge. Íné tagogana tautáúq awasa káráhrábáhnaba ábóraragirana tagoge. Nayáhnkú pówéhákákáq abapete téhtaré áyáhqnónkákákáq kéhrana mi ayáhqnótáq abapete téhtaré wáhnáh kéné ayahúq wene ayahqnomarítáq sukiríéhrana tagoge. ⁴ Wene éhwegarátáté

íopeqté wéhyóqmári subibinaruena mah marákóipéq tuparúehrana mipéq sáhagire. Peh morá ákáhpite wéhyóqmári miraruéhrana ayehré ayehré kéh wéhyóqmári peh kéhre.

Mi inínká maqmianai aní nanieéna mi karáhrábáhnká mi ininé auranabiahapeq ména áwénunire. ⁵ We áwénunirana mi inínká animai maqmaréhrara sega mi aní apubúue tumeqmera Manikánka wahnah wahnahnirabeq móátáhwe. Mi anínká mah kehiná kéhíná págege sahtáté págegeue wahnah wahnahninkeheéna Manikánka aiq omaq atéhre. ⁶ Mi inínká maqmarena pehbeheráh abatapi pokire. Wega káirabeq Manikánka wene máhriq kaweraréhrana wega apahtáro ópéq mó opéq ákáhta q mitaq kowíéhrana Manikánka we wahnahnatéhre.

⁷ Íopeq anotah ebéhowana tagoge. Íopeqté aní mi keráq wahnahni aní wenáwiq Máhíkérie. Wereq we keráh íopeqté kéreqka mi karáhrábáhnseq wene íopeqté keráh kéreqka ebehowe. ⁸ Íopeqté kéreqka mi karáhrábáhnseq we keráh kéreq kiotaikéra kaqsúáh púara íopeq mó íre míahrahowe. ⁹ Íre míahrahowara íopeqté kégá mi karáhrábáhnseq we keráh kéreq mah marákóipéq tuparúáhwe. Mi karáhrábáhmé we owainawamaríné wahnah mire. Nahomé we wehe ména we mó awíq Séténie. Wega mah kehiná kéhínánsábé péhe éhwéh teriu púara íre kaweq sansá miraowe.

Sísa tagaríah kégá owainawa kiotaiko ehwéhne.

¹⁰ Íopeqté anotah ehwéhnirana íróge. Mi ehwéhnká mahraréna, Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq owainawanka Maniká Iteribone auranabiahapeq iteruwahrah ehweh arita aritaire. Amahnága íopeqté kégá owainawa íopeqté tunkaqsúáhwana Maniká, ite meirena kaweraitéh anínká págegeue wahnah wahnahni tanáhráq aiq sire. Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq atéh aní anotah aní úkéna págege aní úkire.

¹¹ Iteruwahga mah marárakóipété oga me tanahráq íre iwíáh íwíahia peh aiq pútaq ehwéh pahsuera Sipisípiq Áráhqne korahqtaté owainawa kiotaikowe. Sipisípiq Áráhqne ehweh sehgiunayabé iubi q suaneherabomo éra se puke tanahráqsábé íre áhreéra owainawa kiotaikowe.

¹² Íopeq míah kéó, minayabe iwíáh íwíáhoró. Mah marákó marákóipéq míah kéó, owainawanka ite kamah ainayabé itega uwo uwooneheqmóe. Owainawanka tagehme peh wahto tanahráq kéh púana anotahta q taonsahéna iteba aiq sire ire.

¹³ Karahrabahnka tagehme, Íné mah marákóipéq tuparúáhwe éna animai maqmaréh ín í subiq suanieéna

káréhre. ¹⁴ Mi iní anotah kuqnúné téhtaré óé áwéwana wega karahrabah auwena abatapi paqmena pokire. Mitaq apahtáro ópéq mó ópéq ákáhtaq mi iní kirabo atagehe.

¹⁵ Karahrabahnka mi iní wánínkinkeheéna wání mugiq súéhrena anotah waní pewe wánínka mi iní káréhre.

¹⁶ Káréhrena marakóga mi iní séhréh atanieéna marakó tahtahragirana mi waní mipéq tupekire.

¹⁷ Mi ininé animárimé Manikáne ehweh sehgió kéreq Sísa éhweh terié kéreq miáhwe. Miáhwana karahrabahnka mi inínsábé anotahtaq abiahnsanéna mi ininé animárinseq ebehinieéna kogabaréna ¹⁸ sóreq wanítápéq arahwéraq iriwe miéhre.

13

Kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana sóreq wanípípeqté anotah ka kiembogirana tagoge. Mi kamé abapete téhtaré áyáhnónkákákayáhnkú pówéhákákay kéhrana tagoge. Mi powéhwáritáq nayáhnkú wáhnáh kéné ayahúq sukiriéhrena tagoge. Mi kané ayahqnomarítáq Manikánsabe éhruru atéh éhwéh sehira kéhrana tagoge. ² Mi kané págege anónkámé tanahraipéqté ká áwéhq pusiné anonka tahnsáne. Wene aigarámé anotah kané aigará tahnsane. Wene áwéhwe úrinsi iáné áwéh tahnsáne. Karahrabahnka sóreq wanípípeqté kiembogi ka págege atena wene wahnah arámbéhrí awaq mio atéhre.

³ Mi kané peh morá áyáhnótáq pukorahi nao karáirana wagirana mah kehiná kéhínánká kurináhnéra mi ka kéráhwé. ⁴ Kéráhwana karahrabahnka mi ka págege atena, Wahnahnúno atéh púana mah kehiná kéhínánká karahrabahnsabé iwíáh iwíáh atáhwé. Iwíáh iwíáh atera kiembogi kansábé moq iwíáh iwíáh atera mahraréra, Mi ka áhnte pagégé ká míre. Minayabe mi kamé insega we tahnsa miéhro? Mi kanseq ebehínaq insega kiotaikorahiro? Írakaumo ewe.

⁵ Iwíáh atéhrana mi kanká wewensabé iwíáh iwíáhi ehwéhnéna Manikánsabe éhruru atena ⁴² ió págegeue wahnahnire. ⁶ Mi kanká Maniká áwíqkakaq we mía míairabeqkákákay íre kaweq ehwéh atena Manikánseq íópeq miáh kéreqsabé síéhruru arítéhre. ⁷ Owainawanka págege atowana mi kanká Maniká tagariáh ké ebeh aritena kiotaikéna subipáhrarúéhre. Wega págegeue wahnahnéna mó kehiná suwahpeqte kéákákay mó kuasa mó kuasa kéákákay mó ehwéh mó ehwéhno kéákákay mah marakó marakóípéqté kéákákay wahnahnarítéhre.

⁸ Págegeue wahnahnarítéh púara mah kehiná kéhínánká mi kansábé iwíáh iwíáh atagéhe. Manikánka mah marakó marakó

íre mirarotaq oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Sipisípiq Áráhq subiq súowana mó oga úkúwe. Mi pukúwé wene púkue. Mi pukúipéq sensíwíq íre kéh ké ómiga kiembogi naneq kansábé iwíáh iwíáh atagéhe.

⁹ Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro. ¹⁰ Mi tanáhráq Manikánka insebópoq karábúsiipéq míankeheéna omaq atahnaraq mó kegá mi aní meqmera móatagéhe. Pokatate kirasuqme subiq suagéheéna omaq atahnaraq mi aní pokatate kirasuqme subiq suagéhe. Maniká tagaríáh kéo, mi tanáhráqkákáq Manikánsabe aiq pútare ateq wene ehweh ambubu atawéq sehgióro.

Mó kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana mó kanká marakóipeqté kiembogirana tagoge. We káriq sipísípiqné pówéhre táhnsá wene ayahqnotaq kéhre. Anotah karáhrábáhnká ehwehni serahnire. ¹² Anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege wahnáh arítéh árámbehri awaq miéhre. Awaq mena mah kehiná kéhínánsábé, Náo wagi kansábé iwíáh iwíáh atáhro éna págege arítéhre. Págege aritena ¹³ ótaq sansá págege sansánéna íópeqté irobinansabé, Mahbeq tuo iraritaq íópeqté irobina túrara áhnte kegá tagahwe.

¹⁴ Tagahwana anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege arámbehri awaq mena ótaq sansánire. Ótaq sansáni puara mah kehiná kéhínánsábé wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe. Mó anínká ebeq kiembogi ka pokatate subírana pukéna oga úkire. Anehe kiembogi kanká mah kehiná kéhínánsábé, Ebeq kiembogi kané píkisah mirareq, Minayabe iwíáh iwíáh atáhro arítéhre. ¹⁵ Iwíáh iwíáh atáhro aritena ebeqte kané píkisah págege atéhrona píkisahga oga úkéna ehwehnire. Ehwehninka píkisahyabé íre iwíáh iwíáh atáh ké subiq súéhre.

¹⁶ Anehete kanká mirarinka mah kehiná kéhínánsábé sene siyah púpeqkakáq siyehitaqkakáq máhki meyáhwe. Wega moke anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq áhnte moné kéh kéreq tabonah kereq arambéhriaraq saiqnaríáh kéreq arambéhriyabé móne meyáh kéreq moke, Máhki meyáhro arítéhre.

¹⁷ Mi mahkí ahqáho atáh kegá ménsámehnsá íre paiqmarahráhowe. Peh morá mi kané áwíqpoq wene náhmbahpopoq máhki matíáh kegá ménsámehnsá paiqmarahráhowe. ¹⁸ Teiú éhwéh iwíáhue tagahro. Ahtebahraho kegá mi kané náhmbahq ahtebahro. Mi nahmbáhqmé wehukéniné náhmbahq mire. Mi nahmbáhqmé mahraue 666 nahmbáhre.

14

Sipisípiq Áráhqne animárínká o igónkóno ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhq míéhana tagoge. Wereq áhnte mó kereq 144 táhúséni (144,000) kereq Sáióna sawéhrápéq iriwe miáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhq áwíqkakaq Wenabo áwíqkakaq mi kené siyehitaq kéhrana tagoge. ² Ahkuaq ahkuari wanínká uinserah ehwéhnéna anotah purúbúrúinserah íopeqté éhwéhnirana íróge. Mi ehwéhmé peh kaweq ehwéh áhnte kegá kítah subónserah ehwéhne.

³ Sega Manikánka wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga miáh ká miáhrabeq 24 abóáwáh wéh miáhrabeq iriwe méra o igónkónowe. Mó kegá mi igónkó íre ahtebahwara peh mi ke 144 táhúséni (144,000) kegá ahtebéra igonkónowe. Se marakóipeq míarotaq Sísaga wene korahqtaté insahwé aritena kawer-aritáaire. ⁴ Wehga ahbabáq ahréró íre abariéra peh kaweqtaq mía míasonserah mi kegá peh kaweqtaq méra Sipisípiq Áráhqka pokirabeq kéréhwe. Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mi ke téh insahwé aritera kawerarítóye. ⁵ Sega péhe éhwéh íre iraria peh kaweqtaq mía míaoewe.

Apahránító íopeqté kégá pahsúo ehwehne.

⁶ Íné Sóniga tagogana íopeq ákáhnaabubu peh morá íopeqté ánínká paqmíéhana tagoge. Wega mah kehiná kéhíná kaweq kagai ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. Mó kehiná suwah-peqte kéákáq mó kuasa mó kuasa keakáq mó ehwéh mó ehwéhnkákáq kéákáq mah marákó marákóípeqté kéákáq mi ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. ⁷ Íopeqté ánínká anotah-taq mahraréna, Manikánka ehweh aitena sainsue tanahráq aiq si puag wensabé áhreéq iwíáh iwíáh atáhro. Íopeqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke wání arah-nonkakáq miraro aninsábé iwíáh iwíáh atáhro íre.

⁸ Mó íopeqté ánínká anehe séna anotahtaq mahraréna, Áhnte kehiná suwahpeq Pábíróni suwahpeq íre kaweragire. Moke mibeqté kégá miraonserah mah kehiná kéhíná tagéra sene ahkaragára sansánowe. Píah néra ahbabáq ini abarionserah sega íre kaweq sansánowe. Minayabe Pábíróni suwahpeq aiq moke íre kaweragire íre.

⁹ Mó íopeqté ánínká sinehepeq séna anotahtaq mahraréna, Kiembogi kankákáq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atéh ání wene ayahnkarankákáq wene ayehitaqkákáq máhki matíéh ání Manikánka mi aní kamah awinkéhe. ¹⁰ Manikánka mi aninsábé anotah abíáhnsá atena irobinankakáq osoréh ébáhnkákáqtaté kamah awinkéhe. Sipisípiq Áráhqseq moke Manikáne íopeqté kéreq tagahrabeq mi aní anotahtaq

kamah awinkéhe. ¹¹ Uwo uwo orabeqte íráipéqté ahriahri áú kiegieire. Wehukega uwo uwoéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakaq íre ahrenahrahowe. Kiembogi kankákáq wene píkísahakáqsábé iwíáh iwíáh atáh ké, máhki matiáh kéwé mitaq ahriahri mía míaiqehe ire.

¹² Maniká tagariáh kéó, itega Sísansabé aiq pútare ateq Manikáne ehweh kawerue sehgiómé kawerowe. Teiú tánáhráqkákáq mi ehwéh ambubu atawéq Sísá kawerue kéréhro.

¹³ Íné Sóniga írógana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Mahna teawú éhwéh sehiranúno. Manikáne arambehri sehgiara pukira kegá anehe iwíáh iwíáhigehe ire. Irana Manikáne Awanka moq ehweh mahraréna, Wega aiq irarire. Se pukirataq sene arambehriyabé ahrenagehe. Se pukirataq pehipi íre pukigehe. Írakaumo. Sene kaweq sansá mewera pokigehe ire.

Manikánka ahababáq ke kamah arieyabe pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Íné Sóniga mó tagogana taberábe piribiríoyáh ábóraq kéhrana tagoge. Piribirioyahtaq tútuue miéh ání wehukení úki aninéna wene ayahqnotaq kóraraté miraia áyáhúq sukirawéna wene ayahnkaratáq áwéhreh sogíq tahnsa matiéhhrana tagoge.

¹⁵ Mó íópeqté ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté tueyokéna piribirioyahtaq tútuue miéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Mah marákó marákó moke kiréh náneq nera kéhnsábé koawaqme tanahráq aiq si puah arene áwéhreh sogíq mewe koawaqmio ire. ¹⁶ Koawaqmio irana piribirioyahtaq tútuue miéh ánínká marakóipeq tuména wene áwéhreh sogíqtaté koawaqmíehre.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana mó íópeqté ánínká Manikáne íópeqté náhúpéqté tueyokéna wene ayahpi áwéhreh sogíq matiéhhrana tagoge. ¹⁸ Mó íópeqté ání titiré tahbérápéqté séna iraraq wahnahni aní ména áwéhreh sogíq matiéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Marakóipeq moke náhniáq sera aiq nera kéh puah arene sogíqtaté koawaqmio ire.

¹⁹ Koawaqmio irana mi íópeqté ánínká wene sogíqtaté marakóipeq koawaqmena náhniáq sera sorupárehre. Náhniáq sera ano sareranieéna sarere naneqpipéq sáharéhre. Manikánka ahababáq keyabé anotah abíáhnsánéna wehukenínká náhniáq sera ano soruparéhnserah mi ke kamah arinkéhe. ²⁰ Sarere naneq kéhmé ahnansahrapere. Sareréh kóráhqká wání piéhnserah tahnsánirana abae agire. Mi koráhqká wehukeníné akorapéq tahnsánue íre wahto 300 kirómítá tahnsanue abae agire.

15

Wehuke íre kawerariteyabe éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íópeq mó anotah naneq ábóraragirana tagéna áhtenuge. Abapete téhraníté íópeqté kégá wehuke íre kawerarite naneqmarí abapete téhtaré matiáhwana tagoge. Mi íre kaweq naneqmarí anehe sína nanere. Mó íre sinae. Minawari parabagínana Manikáne abiahnsa aiq parabaginae.

² Íné Sóniga tagogana anotah kawéhú tahnsa náneq, irareh timánó táhnsá náneq kéhrana tagoge. Kiotaiko kegá mitaq iriwe miáhwe. Sega kiembogi ka kiotaikowe. Mi kegá mi kané píkisah íre iwíáh iwíáh atera wene náhmbahq sene sinonkataq sehiranényabe ahqáho atáhwe. Sega mitaq iriwe méra Manikáne kítah tahnsá náneq subera ³ Manikáne arambehri aní Mósísireq Sipisípiq Áráhqseqne igonkónéra mahraréra,

Maniká Iteriboo,

arega moke págege arámbéhrí miraorahone.

Minayabe tagéq áhtenéq

arensabé iwíáh iwíáh atone.

Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnóne.

Arene sánsámé aiq pútaq tábúsoréh sánsáne.

⁴ Itene Wahnahno,

arebataq kaweqtaq mía míaóna aní púara

ómiga arensabé áhreeq arenáwíq pankeragéhe.

Arene kaweq arámbéhrí ómiga tagahraho puara

mah kehiná kéhínánká sure

arensabé iwíáh iwíáh atagéhe ewe.

⁵ Ewana íné Sóniga mó tagogana íópeq Manikáne nahtapeqté ónsá sírana tagoge. Mi nahmé marakó abatapi wéhuwa náh tahnsanéna peh íópeq kéhre. Mi nahtápéqté peh aiq pútaq ehwéh sire. ⁶ Mi nahtápéqté abapete téhraníté íópeqté kégá wehuke kamah arieráhi naneqmarí morá moráue matiáhwe. Matawéra tueyokéra kaweq tabérábé kórósí aneranerue méra kóraraté miraia árétí sene siahwiraq kógahpawíáhwana tagoge.

⁷ Maniká ahriahri oga mía míai anínká ahbabáq keyabé abiahnsani puana abapete téhtaré kóraraté miraia párétáhípeq kamah arieráhi naneqme aiq obenkíq máréhre. Obenkíq máréhrena peh morá oga míéh kánká íópeqté ké mi parétáh morá moráue náríre.

⁸ Párétahwarí nárítáq Manikáne téhreh naneqkakáq wene págege naneqkakáq áú tahnsa agirana Manikáne nahupeq áú marataragire. Minayabe mó anínká mibeq íre kibekorahire. Írakaumo. Peh áwénunirana abapete téhraníté íópeqté ké matiáh náneq wehuke kamah arieráhi naneq parabagínaraq kibekinkehe.

16

Íópeqté kégá párétahipéq kéh náneq márunantirúáh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga írógana Manikáne nahtapeqté éhwéhnká mahrarirana íróge. Mi éhwéhnká abapete téhraníté íópeqté keyábé mahraréna, Ite matiáh párétáhípeq Manikánka kamah arieráhi naneq abapete téhtaré kéhre. Mina meweq mah marákó marákóipéq márunantirúáhro ire.

² Antirúáhro irana náhmbáh 1 íópeqté ánínká mah marákó marákóipéq wene párétahipéq kéh náneq márunantirúéhkana kiembogi kané máhki matiáh ké, wene píkísaahyabé iwíáh iwíáh atáh kéwé íroke nao, íre kaweq kunkúni nao sene sinonkataq ábórarire.

³ Náhmbáh 2 íópeqté ánínká sóreq wanípípeq wene párétahipéq kéh náneq márunantirúéhkana pukia aniné korahq tahnsá úkirana mi wanípípeq moke oga míáh kámári pukowe.

⁴ Náhmbáh 3 íópeqté ánínká moke wání aroipéqkákáq arahnonkakáq wene párétahipéq kéh náneq márunantirúéhkana mi wanímári korahq wání úkire. ⁵ Úkirana mi wanítáq wahnahni íópeqté ánínká mahraréna, Kaweqtaq mía míaóna aníno, are naho mía míaé amahnága moq míahne. Arega peh kaweqtaq mé kaweq sansá mira aruqaruróne. Arega kamah ariena arámbéhríwé aiq tábúsoq marahne. ⁶ Wehukega are tagariáh kéreq arene ehweh irare kereq subiq súáhwana sene korahq túire. Mi ahbábáq ké korahq waní nagehe aritonayabe aiq kawerire ire.

⁷ Manikánsabe titiré tahbérápéqté éhwéhnká íópeqté aniné ehweh irena minayabe mahraréna, Maniká Iteriboo, arega moke miraorahé itene Wahnah míahne. Arega kamah ariena arámbéhríwé tábúsoq marahne ire.

⁸ Náhmbáh 4 íópeqté ánínká patahi íótáq wene párétah antirúéhkana íónka anotah iráreh ⁹puana wehuke osoqsírara sene ahbabáq íre súáhwe. Se kamah arieráhi aní Manikánsabe íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé éhruruera wenáwíqsabe abehq éhwéh atáhwe.

¹⁰ Náhmbáh 5 íópeqté ánínká kiembogi kanká wahnah wahnahnirabeq wene párétah márunantirúéhkana mi kanká wahnahno ke míáhrabeq sunkíkíragire. Sunkíkírara wehuke anotahtaq síérinsabé uwo uwoéra sene sinehbi abonabonéra ¹¹ sene ahbabáq íre susa peh sene síérinkakáq sene náonkakáqsabé iwíáhéra íópeqté Mánikánsabé íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé abehq éhwéh atáhwe.

¹² Náhmbáh 6 íópeqté ánínká anotah waní aroipéq Íyúpétisa aroipéq wene párétah márunantirúéhkana mi waní taraqnágire. Íó kiembogirabeqte wáhnáh kéreq sene ebeho kereqka mi waní serawégigeheéna taraqnágire.

13 Taraqñágirana íné Sóniga tagogana karahrabahne áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká sirana kiembogi kané áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sire. Sirana péhe éhwéh irari aniné áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sirana tagoge. 14 Mi owáínáwátárógá ótaq sansánéra mah marákó marákóipéqté wáhnáhmáripá pokéra ebehero íwíáh arítáhwe. Iwíáh arítáhwara mi wáhnáhmárinká momiwíuera Manikánka omaq atéh wéhékáh ebehigeheéra mi iwíáh arítáhwe. Maniká, moke miraorahi anínká mi wehekáh moke mah kehiná kéhíná kamah arinkéhe.

15 Mó ehwéh írómé mahraréna, Aebó ánínká sinserah ínéga apubúue sinauge. Sugéh ání wene korósi wahtotaq márénserah íwéh panantági ke miáhro. Mina tahnsa miáh ké eyoyó ke méra íre pehrákora ké tahnsa miáhwe. Pehrákora kéwé mó kegá siwiréh arítáhnserahme sensabé íre siwiréh aritagéhe íre.

16 Owainawamarínká moke wahnahmarí mórítáhwara momiwíuera ebeh marákórápéq pokowe. Mi marákówé Íbaru kené ehwehme Áhmágéróni marákóe atáhwe.

17 Íné Sóniga tagogana náhmbáh 7 íópeqté ánínká sóiriqtaq wene párétáh antirúéhra Manikáne nahtapeqté éhwéh wega wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahraréna, Aiq parabagire íre.

18 Aiq parabagire irana sokaesúéhra anotah ehwéhnirana puruburuirana anotahtaq máriire. Wehuke mah marákó marákó miáh tánáhráqmé mina tahnsa máriwé íre kagaire. 19 Anotah matábúrápéq apahtáro sainkue mah kehiná kéhíná suwahpeqte náhmári sokogue íre kaweragire. Íre kaweragirana Manikánka Pábíróni suwahpeq, mi anótáh mápéq ahreraq matawéna mibeqté áhbábáq keyábé abiahnsa aritena anotahtaq kamah aríre.

20 Sóreq waní ákáhpeq kéh marákówári tupekirana moke sawéhwari tahperagire. 21 Obiaurankakárué anotah ibónsirana mora mora serámé umeh óbíúráné umehwe 50 kiró tahnsá úméhi puana marakóipeq surahítaq wehuke subipáhrarúéhre. Subipáhrarúéhra áhreéra Manikánsabe abehq éhwéh atáhwe.

17

Ahbabáq ini kamah awí éhwéhne.

1 Íné Sóniga métáq tagéwómé íópeqté kegá abapete téhtaré párétáh morá moráue táhtotíáhwe. Peh morá párétáhákáq ánínká ínéba séna ínénsabe, Anotah ahbabáq íní, sóreq wanítáq tútuue miéh íní Manikánka we anotahtaq kamah awinkéhe. Wega kamah awina naneq tagankehboq máho íre. 2 Mah

marákó marákóipéqté wáhnáh kégá mi iní abariéra ahbabárowara mó marákóipéqté kégá moq abariéra ahbabárowe. Áhnte piáh nah kégá múguwahgu agonserah sega múguwahgu agowe ire.

³ Íópeqté ánínká néniwa mewena abatapi móintéhra tagogana ega poeráhq, áwéhq poeráhq tahnsa ká miéhra tagoge. Mi kamé Manikánsabe éhruru atéh áwíqmarí wene anonkataq áhnte kéhre. Mi ka abapete téhtaré áyáhqno kána nayáhnkú pówéh kéhra wene abobiahtaq peh morá ínínká tútuue miéhra tagoge. ⁴ Mi inímé mankuara korósiákáq tautáúq kórósiákáq aneranerue ména kóraraté miraiá náneq awahriruéna áhnte kaweq pasésúq awahriruéna wene ayahpi kóraraté miraiá káhpú matiéhre. Mi inímé mó naneq mó naneq ahbabárirana wene ahbabáqka mi kahpúipéq obenkírehre.

⁵ Wene ayehtaq pabeqme ehwéh sehiranue kéhra tagoge. Mi sehiránká mahraréna, Pábíroni suwahpeqme ahbabáq ininsóné sinowae. Mah marákó marákóipéqté ire kaweq sansámárimé Pábíroni suwahpeq mi ahbabáq áwahe wire ire.

⁶ Mi inínká Maniká tagariáh kéreq Sísane sánsá pahsúáh kéreq subiq suena sene korahq néna piáh neh anínká múguwahgu aginserah wega múguwahgu agirana tagoge. Mina tagotaq áhtenéna áhnte iwíáhuge.

⁷ Íópeqté ánínká ínénsabe, Aneqsabé áhtenono? Mi inínká káhkouríéh ká abapete téhtaré áyáhqno kéhra nayáhnkú pówéh kéhra tagáhne. Mi kanká mi ininé eperáhpéq ehwehnikákáq áwahewé teawiníe. ⁸ Mi kamé naho míowe. Amahnága ire miéhre. Mókake ire ambarúnkákáq mátáipéqté kiemboginaraq Manikánka kamah awinkéhe. Manikánka mah marákó marákó ire mirarotaq oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Mi pukúipéq sensíwíq ire kéh kégá mi ka tagéra áhtenigehe. Mi ka naho míowe. Amahnága ire miéhre. Mókake kiemboginae. Minayabe mah kehiná kéhínánká mi ka tagéra áhtenigehe.

⁹ Kawerue iwíáhorahi anínká teawú éhwéh ahtebahrahire, Arega tagáhna kané abapete téhtaré áyáhqnomé mina áwahewé abapete téhtaré sáwéhwárimé. Mi inínká mi sawéhwáritáq tútuue miéhre. ¹⁰ Mi kané abapete téhtaré áyáhqnomé mina áwahewé abapete téhtaré wáhnáh ké wóe. Mi wáhnáhmárimé moberíáh aiq pukurowana peh morá ánínká amahnága wahnahnirana mó anínká mókake sínaraq peh wahto tanahráq wahnahninkehe. ¹¹ Naho ména amahnága ire miéh kámé we náhmbáh 8 wáhnáh áni míankehe. We abapete téhtaré wáhnáh káhnáh áni ména iraipéq pokinawire.

¹² Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Pówéh áwahewé nayáhnkú wáhnáh ké wóe. Amahnága se ire wahnahnia

peh mókake wahnahnigehe. Mi wahnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka wahnah arámbéhrí moráráq awaq miagéhe. Wahnah arámbéhrí awaq miéhrataq pehgáriq tanáhráq, peh morá áhwáh wahnahnigehe. ¹³ Mi wahnáh kégá peh morá íwíáhéra awaq miáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní awigéhe. ¹⁴ Sereq Sipisípiq Áráhqseqka ebehowe. Sipisípiq Áráhqmé wahnah kené wahnah anínéna anotah animáriné wahnah aní miéh púana se subipáhraruawire. Werek miáh kéwé Manikánka omaq sitena síáhrabéna, Néne sánsá tábúsoqme sehgió ké wóe aritéhre ire. Íópeqté ánínká mah ehwéh teníre.

¹⁵ Íópeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Ahbabáq ini tútuue miéh wání tagáhne. Mi wanímé áwahewé peh áhnte wehuké wíre. Se mó marákó mó marákórápéqté ké miáhwe. Se mó kuasa mó kuasa ké miáhwe. Se mó ehwéh mó ehwéhnkákáq ké ue miáhwe. ¹⁶ Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Mi wahnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka mi ahbabáq ínínsábé íre suwahbanae. Segá moke wene ménsámehnsá meyehrana we pehrákora aní míanae. Segá wene awaq néra mi iní ira parianeherawoe.

¹⁷ Maniká awahbeh iwíáh sehgigeheéna wega iwíáh aritéhrana mi wahnáhmárinká morá íwíáhéra se awaq miáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní áwéwe. Segá mirairana Manikáne ehweh aiq pútaraginawire. ¹⁸ Arega métáq tagáhna iní áwahewé we anotah matábúrápéqté kée. Mi kégá mó marákórápéqté ké wahnahnowe ire. Íópeqté ánínká mah ehwéh teníre.

18

Pábíróni matábú moke íre kaweragi ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana mó íópeqté ánínká mibeqté túirana tagoge. We anotah wahnáh aní miéhrana wene téhreh naneqka mah marákó marákó áhnte tehrehre. ² Wegá anotahtaq mahraréna, Pábíróni matábú íre kaweragire. Mitaq owainawamaríné mátabu úkire. Píoroqkakáq mó íre kaweq kabáramárinákákáq mitaq mía míaoewe. ³ Menah mah kehiná kéhinánká Pábíróni kené ahbabáq tagéra amahnága monseráhnowe. Pábíróni kégá ahbabárunonserah mah marákóipéqté wáhnáh kégá moq ahbabárowe. Pábíróni kégá ménsámehnsá moráráq sáhatonserah paiqmaq paiqmaro kégá íre tábúsoqme paiqmarera áhnte monéákáq ménsámehnsánkakaq moráráq sáharáhwe ire.

⁴ Íné Sóniga írógana mó ehwéhnká íópeqté mahraréna, Néne animárinó, ahbabárorabeq sueq mobeq miáhro. Ite moq

kamah aiénehboq mibeqté áhbábáq pehragahro. Mi ininé ahbabáqka íugi ínehboq we auweq mobeq miáhro. ⁵ Wene ahbabáq áhnte puana mi ahbabáq soruparéhtáq tahirímé anotah sawéh tahnsa úki irino. Manikánka moke wene ahbabáq ahreraq matíéhre ire.

⁶ Wega mó ke íre kawerarítéhnserah kamahoro. Wega áhnte ahbabári puaq anotahtaq kamahoro. ⁷ Wenáwíq pankerena abarié sansankákáq mó ahbabáq sánsámárínkákáq áhnte miraurainsabé anotahtaq kamahoro. Wewensabé iwíáh iwíáhéna we awahbeh sansánéna wene arupipeq iwíáhéna, Íné wahnah iní míóge. Íné íre kéweiní míóge. Mókake íné íre ibitunátúnáninie. Írakaumo ire.

⁸ Mi inínká mi ehwéh irarínsabé ibiséna uwo uwo inkeheéna anotahtaq kamah awinkéhe. Maniká Iteribo, anotah anínká sainsuahna tanáhráq kamah awinkéhe. Wega kamah awinana peh morágáké mó naneq mó nanerue íre kaweq sunúq sine. Mibeqté kégá awahreéra uwo uwoirana anotah ehwhéhráhnana sene mátaburaq ira kekiaranae ire.

⁹ Íópeqté éhwéhnká mó mahraréna, Mah marákóipéqté wáhnáh kégá Pábíróni suwahpeqte kégá ahbabáruro serahnowe. Minayabe Pábíróni matábú táhnaga áúnínara mi wahnáh kégá tagéra móbeq iriwe méra ibiséra uwo uwo oneherawoe. ¹⁰ Sega mina kamah arina naneqsabé anotahtaq áhreéra móbeq kowéra mahraréna, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Peh morá áhwáh are kamahé tanáhráq aiq si puaq uwo uwo úne igehe ire.

¹¹ Mi ehwéhnká mó mahraréna, Mi tanáhráq mah marákóipéqté paiqmaq paiqmaro kegá mi matábúyábé ibisera sirupipeq umehigehe. Aiq tagínayabé sene ménsámehnsá mó íre paiqmarahráho puara sirupipeq umehigehe. ¹² Sega paiqmaq paiqmaro mensáméhnsámé mahraue kórawe, móne mirao naneqme, awahriq naneqme, kaweq pasésúqmé, taberábe ambántámé, mankuara ambántámé, tautáúq ámbántámé, nigí tahnsá áwánká auwe, pówéhwé, kaweq awánkámé, káhpahwe, áhíniwe, kaweq sehirania ebáhmé, ¹³ kímé, kaweq kunkúni irá pare naneqme, kaweq kunkúni unkúméhwé, wériwe, náhniáq sera anome, mayawemé, páráwahwe, wítiwe, káhowe, sipísípiqme, ósewe, ósega sabiri kahréwé miraue sega paiqma paiqmaro mensáméhnsáne. Wehukega ménkámehnká paiqmaq paiqmaronserah arambehriraq saiqnaríáh ke moq paiqmáráhwe ire.

¹⁴ Paiqmaq paiqmaro kegá Pábíróni suwahpeqte keyábé mahraréna, Iru páréh náneq aiq moke tabanagire. Moke itega

iwíáh iwíáho naneq aiq moke tabanagire. Ai q tabanagi puana mókake íre ábóraq kanawire igehe ire.

¹⁵ Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro kegá áhnte moné merowe. Mi kegá móbeq iriwe méra mi matábú kamah arínsábé áhreéra anotahtaq ibiséra sirupipeq umehigehe. ¹⁶ Sirupipeq umehínara sega mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Mibeqté ké métáq áhnte kaweq tabérábé kórósíákáq mankuara ambántánkákáq tautáúq ámbántánkákáq méra kóraraté miraia náneqkákáq kaweq pasésúqkákáq mó awahriq naneqkákáq matiáhwana moke íre kaweragire. ¹⁷ Moke sene móneakáq sene ménsámehnsánkakaq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq íre kaweragire igehe ire.

Sípiipéq arambehrio kereq sene wahnahnseq móbeq iriwe méra tagagehe. ¹⁸ Mi matábú táhnaga áúnínara tagéra anotahtaq mahraréra, Mahna tahnsa anotah kawéq mátábú mó íre kéh mino éra ¹⁹ tanahuq siyahqnopeq abera ibiséra sirupipeq umehigehe. Ibiséra anotahtaq mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Ite sípiipéq arambehriúna kegá mi matábúrápéq itene ménsámehnsá paiqmaq paiqmaruraunayabé áhnte moné meraune. Amahnága mibeq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq moke íre kaweragire igehe.

²⁰ Manikánka aiq kamah arí púaq we tagariáh kéreq we eqmaréh kéreq wene ehweh irare kereq íopeqté kérero, mibeqté kégá ite iwíoqnaronsabé amahnága Manikánka aiq ayahq marena kamah arí púaq iwíáh iwíáho igehe ire.

²¹ Íopeqté áníné ehweh parabagirana íné Sóniga tagogana págege íopeqté ánínká anotah suaqsuaq ebáh pankeqme sóreq wanípípéq tuparúéhre. Tuparuena mahraréna, Ínéga mi ebáh tuparúógana tabanaginserah Pábíróni suwahpeqte ke kamah arirana sene mátabu airaiq tabanaginawire. ²² Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, Mókake pontonka ehwehnéwé, pembiáhnka ehwehnéwé, kítaga ehwehnéwé itene marakóraq írakauni puara íre iraneherawoe. Sene siyahnkarataté ménsámehnsá miraé ahtebah kewé mitaq íre míaneherawoe. Suaqsuaq ebáhtáq arambehriéra suaqsuarira ehwéh íre iraneherawoe. ²³ Áráhmuga mitaq mó íre téhranae. O menáhwé íbéhíní ákéqné ehweh mitaq mó íre iraneherawoe. Menah mitaq paiqmaq paiqmaruro kewé mah marákóipéq anotah ke míarowe. Itega mah marákó marákóipéqté kéhíná síúgi urowe. Mókake mó íre miraoneheqmóe ire.

²⁴ Mibeqté kégá Maniká tagariáh kéreq wene ehweh iraruro kereq subiq sutowana sene korahq tutaire. Mah marákó

márakóipéq sene naruoga subiq suto kené korahq mitaq tutaire. Minayabe Manikánka Pábíroni suwahpeqte ke anotahtaqa kamah arinkéhe.

19

Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga írógana áhnte kegá íópeqté anotahtaqa ehwehnowana íróge. Írógara anotahtaqa mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Maniká anotah anínéna págege arámbéhríéna ite meirena kawerairáinsabé iwíáh iwíáhúne. ² Manikánka tábúsoqme iwíáhéna wehukene sánsá sararéhre. Anotah ahbábáq íní mah kehiná kéhíná íre kawerairáiná inínirana Manikánka we ehweh atena kamah awíre. Mi inínká Manikáne arambehriuro ke subiq sutainsabé Manikánka minayabe kamah awíre ewe.

³ Segá mónkakáq anotahtaqa mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Wegá kamah arírana mi matábú iraráhnana ahriahri áúninae ewe.

⁴ Ewara mi 24 abóawáh wéhreq itaréitaré oga míáh kámárinseqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte síáhráq méra wene auranabiahtapeq sirehunseraráq méra káuqmunue iwíáh iwíáh atera wensabé, Maniká áwíq aiq pankerone. Aiq mire ewe.

⁵ Ewana Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká mahraréna, Manikáne arambehrio keo, ite Manikánsabe áhteno ke wóe. Ite táhmaro anotah ke méq táhmaro íre áwíqkakaq ké wóe. Ite moke Maniká áwíq pankeáhro ire.

Sipisípiq Áráhqa ahre merai éhwéhne.

⁶ Áhnte wehekéqká sorupawe moraráq méra ehwehnonserah éhwéh íróge. Mi éhwéhmé ahkuaraq ahkuari waní, anotah wanínká uinserah éhwéhnéna anotah purúbúrúinserah éhwéhnówe. Mi éhwéhnká anotahtaqa mahraréra, Maniká áwíq pankerone. Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire. Wegá ahriahri wahnah wahnahnire. ⁷ Sipisípiq Áráhqa ahre merai tanáhráq sirana wene ahre aiq sokah sokahue míéh púaq irupipeq eyoyóue méq Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. ⁸ Maniká tagariáh kéné kaweq arámbéhríwé taberábe korósí tahnsane. Minayabe Sipisípiq Áráhqne ahre mi kawéq taberábe kórósí anotah tehreh korósí aneranerue míéhre ewe.

⁹ Ewana íópeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Teawéna éhwéh sehiranúno. Sehiranue mahraré, Sipisípiq Áráhqa ahre meyéhnsabé kaweraráh táhútáhúq nagehboq omaq itéh keyábé máhoro aitéhre. Itene irupipeq eyoyóinkehboq máhoro sehiranúno. Amahnága teawú éhwéhmé Manikáne aiq pútaq éhwéhne ire.

¹⁰ Aiq pútaq ehwéhne irana ínégá íópeqté ánínsábé iwíáh iwíáh atanieéna wene aigárátáq nirehunseraráq ména káuqmunugana wega ínénsabe, Ahqáho aintena, Ínénsabe íre iwíáh iwíáhuno. Arereq mó Sísane ehweh teri terino kereq wene arambehri anímárí móe. Íné moq wene arambehriu aní múge. Minayabe webataq Manikánsabe iwíáh iwíáh ato. Sísaga pahsutai ehwéhnká Manikáne ehweh irare ke págege aritena séhréh arítéhre íre.

Taberábe oséráq tútuue míéh ánínsábé éhwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana íópeqté ónsá sigirana taberábe osé mitaq miéhkana tagoge. Mi kané abobiahtaq tútuue míéh ánínká ebehéna ehweh aritena tábúsoqme saraqmárehre. Saraqmárehrara mó kegá wensabé, Aiq pútari aníne atera, Kawerue arambehrii aníne atáhwe. ¹² Wene aurame irobina tahnsáne. Wene ayahqnotaq wahnah kené ayahuq-mari sukiwe miéhre. Wene anonkataq wenáwíq sehira kéhrarawe mó kegá íre sáhnsahwe irahráhowana webataq mi awíq írátíéhre. ¹³ We korahq sosa korósí íre wahto korósí an-eraneratíehrara wensabé, Manikáne Ehwehne ue áwíratáhwe. (*Sóni 1.1,14; 1 Sóni 5.7-8*)

¹⁴ Moke íópeqté ebeho kegá kaweq taberábé ámbántá an-eraneréra taberábe oséwáritáq tútuue méra mi aní kэрáhwe. ¹⁵ Kэрáhwana mi aníne áwéhipeq áwéhreh poká kэрhe. Mi pokátaté mah marákóipéqté ké kamah ariena anotah sahtaté págegeue wahnahnaritankéhe. Maniká moke miraorahi anínká áhnte keyábé abiahnsa arítéhre. Wehukenínká náhniáq sera ano meyanieéna sera sareréhnserah óseraq tútuue míéh ánínká mi ke anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁶ Wene íre wahto korósíráqkákáq wene aigárátáqkákáq wenáwíq sehira kéhrana tagoge. Mi awíq áwahewé Moke anotah kené Wahnahne. Moke wahnah kené Wahnahne íre.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana peh morá íópeqté aní patahi iotáq iriwe miéhkana tagoge. Tagogana wega íópeq paqme nogó kábáramárinábé anotahtaq mahraréna, Manikáne anotah tahutáhúq sewe nahro. ¹⁸ Anotah wahnáh kéné awaqme, sóntia kené kíápéténi kené awaqme, tauntahu wehwáriné awaqme, ósene awaqme, óseraq tútuue nogó kéné awaqme sewe nahro. Arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreq anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqne siwaq sewe nahro íre.

¹⁹ Íné Sóniga tagogana áwéhq poeráhq tahnsa anínseq mah kehiná kэрínáné wahnahmarínseq sene ebeh kereq momiwíuriáhwana tagoge. Segá taberábe oséráq tútuue míéh ánínseq wene ebeho kereq ebhoneheéra momiwíuriáhwe. ²⁰ Métáq tagéwó ánímé péhe éhwéh irari anínká miraime áwéhq

poeráhq tahnsa anínká tagehre. Tagehrana péhe éhwéh irari anínká ótaq sansá mirairara áwéhq poeráhq tahnsa aníné máhki matiáh kéreq píkíshyahabé iwíáh íwíáh atáh kéreqka mi otáq sánsá tagéra iwíáh íwíáhéra wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhe.

Amahnága áwéhq poeráhq tahnsa anínseq taberábe oséráq tútuue miéh ánínseqka ebehoneheéra momiwíuriáhwe. Momiwíera ebehowara taberábe oséráq tútuue miéh ánínseq wene ebeho kereqka áwéhq poeráhq tahnsa anínseq péhe éhwéh irari anínseq saiqnariáhwe. Saiqnarawéra íre subiq susa peh anotah púrúrúia káwéhúpípéq, anotah osóréh íráreh kawéhúpípéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osóréhnserah mi kawéhúpípéq anotahtaq osorosoq aruqarurire. ²¹ Taberábe oséráq tútuue miéh ánínká wene áwéhipeqté ebeh pokátáté moke mó ebeho ke kiraqme subiq súéhra kabaramarínká mi kené siwaq nahwana siyahbankiréhre.

20

Íópeqté ánínká owainawa 1 táhúséni (1,000) opéq saiqnari-ankehe i ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íópeqté ánínká mibeq tútuue miéhra tagoge. Íre ambarúnkákáq mátáipéqté ónsáráté kíákáq anotah seniákáq matiéhra tagoge. ² Wega owainawa táhtoqme mi seníráte táhru táhruire. Karahrabah tahnsá ánímé naho wehe úkorahú anímé Séténiwe peh owainawane. Íópeqté ánínká mi karáhrábáh táhru táhruarena tuparúéhra wega áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq mitaq peh míanae. ³ Owainawanka mah marákó marákóipéqté ké péhe iwíáh aritehnehoéna íópeqté ánínká we táhru táhruue íre ambarúnkákáq mátáipéq tuparúena mibeqté ónsá paiqme págegeue áróki parúéhre. Mi tanáhráq 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq we mó wahto tanáhráq ah noginkeheéna pugeq auwankéhe.

⁴ Íné Sóniga wahnahnorabeqte síáhwári tagéna mitaq tútuue miáh ké moq tagoge. Manikánka mitaq tútuue miáh keyábé mahraréna, Wehukega mirauro sansá iwíáhue tagéq saraqmárhro arítéhre. Sísansabé aiq pútare atáh kéga wene ehweh teri terinéra kawerue sehgiara áwéhq poeráhq tahnsa anínkákáq wene píkíshakáqsábé íre iwíáh iwíáh atárówe. Wene máhki siyehitaqkákáq sene siyahnkaratáqkákáq íre merowe. Íre meronsabé sene sánsánsábé suwahriehre arítáro kéga sene sinuo tehsúmetaté kiraq suera se subiq sutowe.

Subiq sutowara sensiwamarí miáhwana tagoge. Tagogara se mó oga ukéra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísá Karáhéreq wahnah wahnahnowe. ⁵ Mina oga úké tanáhráqmé

ebeqte oga úké tanahráre. Mó pusa ké mi tanáhráq íre oga úkowe. Mi 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq oga úkigehe.

⁶Ebeqte oga úké tanahráq oga úkira kewé Manikánka omaq sito ke woe. Sega anotahtaq iwíáh iwíáhigehe. Mó puké tanahráqká se íre kamah arieráhire. Se Manikánseq Sísá Karáhéreqne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké méra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísareq moráráq wahnah wahnah-nigehe.

Owainawa iraipéq airaiq tuparuahna ehwéhne.

⁷Mi 1 táhúséni opéq parabagínaraq owainawa saiqnaríéhme soraq suankéhe. Soraq súéhra owainawanka kiembogue ⁸mah marákó marákóipéqté ké péhe iwíáh aritanieéna ábóragire. Mah marákó marákóipéqté ké sensíwíq Kókireq Mágókireq áhnte ke míáhwe. Wehukega arahwé íre sáhsahoráhonserah se áhnte ke puana íre sáhsahoráhire. Mi ke ebehigeheéna owainawanka soruparítéhre.

⁹Moke mi kegá ebehoneheéra pokue Maniká tagariáh ké míáhrabeq wega arutaboiri ke suwahpeq abugeqnáhnuriáhwana íópeqté irobina tunse moke mi ke tabipáhrarúéhre. ¹⁰Tabipáhrarúéhra Manikánka owainawa, péhe iwíáh arítéh aní táhtoqme anotah púrúruía káwéhú, osóréh ébáhnkákáq íráreh kawéhúpípéq tuparúéhre. Áwéhq poeráhq tahnsa ánínseq péhe éhwéh irari anínseq míehya iraipéq mitaq moráráq ahriahri mía míañoneherawoe. Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq kamah arinara ahriahri uwo uwo oneherawoe.

Ehweh aritena sainsue ehwehne.

¹¹Íné Sóniga tagogana wahnahnirabeqte síáh, anotah taberábe síáh kéhrana tagoge. Mitaq tútuue wahnahni aní anotah aní púana we míéhtáq mah marákó marákóákáq íópeqkákáq íre kahrahire. Peh tabanagirana mó íre ábóraq kéhre. ¹²Moke pukia kéwé anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq wahnahnirabeq iriwe míáhwana tagoge. Moke sene arambehri púkuipéq sehirania kéhrana mi pukúwári pugeqme tagehre. Mi wahnáhnká púkuipéqté séhírá tagéna wehukene arambehri iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre. We mó pukú matíéhra mi pukúwé oga mérapeq kioráho kené síwíq kéh púkúe.

¹³Sóreq wanínká pukia keyábé, Sóreq wanípípéqté kiembogue pokoro aritéhrara Puké Anínseq Iraipéqté Ánínseqka pukia keyábé, Iraipéq sueq pokoro aritehye. Pukia kegá pokue sainsúéh anípá sewana wega oga míarotaté árámbéhri pukia ké peh morání moránínue iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre.

¹⁴ Sainsuena Puké Aninseq Iraipéqté Ánínseq anotahtaq osoréh íráreh káwéhúpípéq tuparúéhre. Wehuke osoréh íráreh káwéhúpípéq tuparúéhmé anehete puké tanahráq míre. ¹⁵ Oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kéh púkúípéq tagéna mitaq síwíq íre kéh kéwé anotah osoréh íráreh kawéhúpípéq tuparúéhre.

21

O ionkákáq o marákóákáq ábóraq kahna ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana ebeq kéh íópéqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke tabanagirana o ionkákáq o marákóákáq ábóraq kéhrana tagoge. ² Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká míéhrebeqte túrana tagoge. Wene iyahnaboga o ibehiní wenawehqpa móauwaneheéra awahrirue sokah sokah atáhnserah mi ke suwahpeq túrana tagoge.

³ Wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahrarirana íróge. Anotahtaq mahraréna, Írátíáhro. Manikánka seba mía míainara se wene animarí míagehe. Sereq mía míaéna sene Wahnah míankehe. ⁴ Manikánka sereq mía míaéna sene siurapite áqnú moke sorahruankéhe. Mi tanáhráq wehuke mó íre pukigehe. Sirupipeq mó íre umehinae. Mó íre ibitunátúnánigehe. Mó íre íbisagehe. Mó íre síérinae. Menah kárái naneqmarí aiq parabagi puana mó íre kanae irana íróge.

Manikánka, Íné tábúsoráh kéné Wahnah míanie i ehwéhne.

⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínká mahraréna, Írátíáhro. Ínéga moke o naneq aiq miraróge íre. Aiq miraróge éna mahraréna, Néne ehweh aiq pútaq ehwéh púah sehiranúno. Ómi kegá mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne íwíáhigeheé sehiranúno íre.

⁶ Sehiranúno éna ínénsabe, Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabarúóge. Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainie. Íné ebeqte aní ména anehete ání múge. Wání tahbobói aní oga mía mía arahnó wání pehipi náwinie. ⁷ Ahbabáq kiotaiki anínká moke kaweq naneq awaq miankéhe. Ínéga wene Maniká míahnana we néne ani mía míainkehe íre.

Moke ahbabáq aruqaruro kegá iraipéq pokigehe i ehwéhne.

⁸ Wega mó mahraréna, Áhreéra néne sánsá íre sehgió kéwé, néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintáh kéwé, ahbabáq aruqaruro kewé, mó ke subiq súáh kéwé, mó aniné weh ahre abario kewé, mó ke ánéhgíó kéwé, ahgora sansáno kewé, péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh kéwé, moke péhe

éhwéh irare irareo kewé, moke mi kegá iraipéq pokoneherawoe. Segá anotah púrúruia osoréh íráreh kawéhúpípéq awaq miagéhe.

Peh anotah púrúruia káwéhúmé osoréh ébáhnkákáq íráreh kawéhúpípéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osóréhnserah mi kawéhúpípéq anotahtaq osorosq aruqarurire. Iraipéq awaq mewé anehete puké tanahráq míre ire.

Sóniga o Sarúsarama suwahpeq tagó ehwehne.

⁹Wega mó mahraréna, Abapete téhranité íópeqté ké kamah arieráhi naneq matawewáhwe. Íópeqté ánínká mibeqté ínéba séna ínénsabe, Mahbeq súno. Sipisípiq Áráhqne ibehiní sokigi awiníboq máho ire. ¹⁰Máho éna néniwa móintena anotah sawéhrápéq móintéhre. Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká míéhrabeqte túrana tagoge.

¹¹Manikáne téhreh naneqka mi matábúráq anotahtaq téhrehre. Mi téhrehme mó kuasa téhrehre. Kaweq ebáh áhnte moné tahnsa ebáh áwíq sásípaq tahnsa téhrehre. Mi matábúwé timano tahnsa anotah téhreh matábúe. ¹²Mi matábúráq anotah kurí kéhrana mi kuríípéq airápété téhtaré ónsá kéhrara airápété téhtaré íópeqté kegá mó onsáráq mó onsárárué wahnahnowe.

¹³Airápété téhtaré Ísara kahnáh mó kahnáh mó kahnáh síwíq sehirania morá moráue onsaraq kéhre. Íó kiembogirabeqte ónsáwé apahtároe. Íó tupekirabeqte ónsáwé apahtároe. Ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtároe. Mó ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtároe. ¹⁴Mi kurí áwahebi airápété apahtáro págege ebáh kéhre. Mi kurí ahpí Sipisípiq Áráhqka eqmaréh ké síwíq airápété téhranité síwíq kéhre.

¹⁵Íné ehweh tení ánínká kaweq agehmare karatáté mi matábúákáq mi kuríákáq onsawárínkákáq agehmaranieéna matiéhre. ¹⁶Mi matábúwé ahnansahrapeq ébeq ahnansáhrápéq nahorapeq nehwiehrapeq peh monseráhne. Íópeqté ánínká agehmare karatáté agehmaréhraha peh íre wahto 2,200 kirómítá kéhre. Sehwerapeq moq agehmaréhraha peh monseráhnire. ¹⁷Mi matábúrápéqté kúriwé tahperue agehmaréhmé 144 mitá tahnsane. Wehukénínká mátabu agehmaréhnserah íópeqté ánínká agehmaréhre.

¹⁸Mi kuríwé sásípa ebáhtaté pera kuríe. Mi matábúráq kéh náneqmarínká kóraraté miraia tímánónká tahnsanue anotah téhrehre. ¹⁹Mi matábú áwahewé áhnte kaweq ebáh awahriq naneq ebáhtaté pearéhre. Náhmbáh 2 ebáh mankuara ebáhmé sápaíae. Náhmbáh 3 ebáhmé ágétie. Náhmbáh 4 ebáhmé sehenáh tahnsa ebáhmé émérae. ²⁰Náhmbáh 5 ebáhmé sáróníkisie. Mi ebáhmé tautáúqkakaq taberábeakáq ebáhne.

Náhmbáh 6 ebáhmé tautáúq ebáhmé kóníríanie. Náhmbáh 7 ebáh wiehq ebáhmé kárisórátie. Náhmbáh 8 ebáh sehenáh tahnsa ebáhmé péririe. Náhmbáh⁹ ebáh wiehq ebáhmé tópásie. Náhmbáh 10 ebáhmé kírísópésae. Náhmbáh 11 ebáhmé áhíásínie. Náhmbáh 12 ebáh tautáúq ebáhmé ámétísie. Mi ebáhmárimé mó naneq mó naneq tahnsá ebáhmárinéna áhnte moné tahnsa ebáhmárine.

²¹ Kuriraté ónsáwé airápété téhtaré ónsáwé anotah pasésúq tahnsa náneq taberábe pasésúqtáté mó onsá mó onsáue miraia ónsáwárine. Mi matábúrápéqté áhmé kóraraté miraia áhnéna timanonka téhrehnserahni ahne.

²² Íné tagome mi matábúráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. Írakaumo. Maniká itene Wahnah moke miraorahi anínseq Sipisípiq Áráhqseq mitaq míehya puana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. ²³ Mitaq íónkakaq pópoqnahakáq íre kéhre. Írakaumo. Manikáne téhreh naneqka mitaq téhrehrana Sipisípiq Áráhqka áráhmu tahnsá ání míehre. ²⁴ Manikáne téhreh naneqka téhrehraheqme mah kehiná kéhínánká mitaq nogigéhe. Mah marákóipéqté wáhnáh kégá sene kaweq mensáméhnsánkákáq mi matábúrápéq mewe sigéhe. ²⁵ Wéhékáh mi matábúrápéqté ónsá íre paiqmaragéhe. Mitaq íre sunkikírina puana mi onsá ahriahri íre paiqmaraneherawoe.

²⁶ Mah kehiná kéhínané kaweq naneqmarínkákáq sene awahriq naneqkákáq mi matábúrápéq mewe sigéhe. ²⁷ Moke ahbabáq mitaq íre serahowe. Ahbabáro kereq péhe éhwéhnkákáq kéreq mitaq íre serahowe. Ahqáho. Írakaumo. Peh morá Sipisípiq Áráhqne oga mérapeqté púkúipéq sensíwíq kéh kégá mitaq serahowe.

22

Oga mé wanínkákáq oga mé awánkánkákáqsábé éhwéhne.

¹ Íopeqté ánínká oga mé waní sokigi anírana mi wanímé timanonka téhrehnserahnire. Mi waní ahyahipeqmé

Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka wahnahnóyabeqte túire. ² Tuena mi matábúrápéqté áh akáhpí túire. Oga mé awanká mi waní ayehráq éberiopeq éberiopeue kéhre. Mi awánkátáq airápété téhtaré mó naneq mó naneq seránue iyéhe. Mó iotáq mó naneq será iyena mó iotáq mó naneq seránue iyéhe. Mi awánká ánáwharínká mah kehiná kéhíná kaweraritéhe.

³ Manikánka kamah arina naneqmarí mitaq mó íre kanawire.

Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mitaq wahnah wahnah-nigehe. Moke Manikáne arambehri kégá wensabé iwíáh iwíáh atagéhe. ⁴ Iwíáh iwíáh atera wene auranabiah tagagéhe.

Wenáwíq sene siyehitaq kanae. ⁵ Mitaq íre sunkíkíraginae. Maniká itene Wahnahnka mitaq téhreh puana áráhmuakáq íónkakaq mitaq íre kanae. Írakaumo. Wene arambehri kegá ahriahri mitaq wahnah wahnahnigehe.

Sísaga, Apubúue tuinauge i ehwéhne.

⁶ Íópeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Ínéga teawú éhwéh aiq pútaq ehwéh púana wehukega aiq pútare aintahráhowe. Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irare ke iwíáh arítéhrara pahsúáhwe. Amahnágawé áhníbórá sína naneqmarí wene arambehri ke sokigi arinkéheéna íópeqté ání eqmaréhrana túíre ire.

⁷ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Írátíahno. Sísaga mahraréna, Íné apubúue tuinauge ire. Mah pukúípéqté éhwéh sehgió kégá iwíáh iwíáhigehe ire.

⁸ Mah ehwéh irena mi naneqmarí tago anímé íné Sóni uge. Mah ehwéh irena mi naneqmarí tagotaq sokigii aniné aigárátáq iwíáh iwíáh atanieéna káuqmunue míógana ⁹ wega ínénsabe, Ahqáho. Íre miraúno. Íné itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikáne ehweh irare kereq mah pukúípéqté éhwéh sehgió kéreq itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikánsabe webataq iwíáh iwíáh ato ire.

¹⁰ Íópeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Arega púkuipéq sehiranóna ehwéhmé unkumehrataq íre táhparo. Írakaumo. Mi tanáhráq áhníbórání puah íre táhparo. ¹¹ Mi tanáhráq sínaraq ahbabáq kega peh ahbabárighehe. Íre mirao naneq sansáno kegá peh sene sánsá miraigehe. Tábúsoréh sánsáno kegá peh tábúsoréh sánsá miraigehe. Kaweqtaq mía mía kega peh kaweqtaq mía míaigehe ire.

¹² Sísaga mahraréna, Írátíáhro. Íné apubúue tuinauge. Túónaraq wehukene arambehri saraqme tagéna awehraq apéq morání moránínue náinauge. ¹³ Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainauge. Íné ebeqte aní ména íné anehete aní múge. Íné moke náneq áwahe aní múge. Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabaráúó aní múge ire.

Kaweq matábúrápéq íre kioráho keyábé éhwéhne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Wehukega sene korósi pabeq paberowana taberábe aginsabé iwíáh iwíáhhowe. Mina inserah sene sirupipeq pabeq paberia kégá oga mérapeq mi kawéq matábúrápéq kioráhonsabé iwíáh iwíáhigehe. Sega mitaq oga mé awankánara ísíwe nagehe. ¹⁵ Ahbabáq kega mitaq íre kioráhowe. Ánéhgíó kéreq mó kené weh ahre abario kereq mó aní subiq súáh kereq péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh kéreq moke péhe éhwéh irare sansá suwahbeh kereq peh

máhpeq mía míaéra mitaq íre kioráhowe ire. ¹⁶ Íre kioráhowe éna ínénsabe, Íné Sísá uge. Íné Tébitine anahwa úge. Íné tuembínága téhrehnserahni aní múge. Íné tagaríáh kégá mah ehwéh irageheéna íópeqté ánínká mah ehwéh ite teiinkeheéna eqmaróge ire.

¹⁷ Manikáne Awanseq Sísá tagaríáh kéreqka Sísansabé, Mahbeq tuo ewe. Mah ehwéh íráh kégá moq mahbeq tuo igehe. Wání tahbobói kegá séra oga mé wanínsábé suwahbeh kegá pehipi nagehe.

Sóniga mah pukú sáhnsáhó keyábé págege ehwéh pahsúéh éhwéhne.

¹⁸ Mah pukúípéq mókake sína naneqsabé éhwéh aiq sehiranuge. Mi sehirá sáhnsahwe tagahro. Págege ehwéh teiníboq írátíáhro. Mah ehwéh síwáhnori anínká mó ehwéhnkákákáq masosahrue síwáhnorínaraq mah ehwéhnká kamahorahi naneq teinserah mi aní moq anotahtaq kamah awinkéhe. ¹⁹ Mah ehwéh síwáhnori anínká moke íre síwáhnoria peh ákáhtaq síwáhnorínaraqmé wega awaq miahráhi naneq Manikánka meyankéhe. Oga mé awankánarame mi anínká íre awaq mi-ankéhe. Mah ehwéhmé kaweq matábúrápéqsábé teíre. Mi anínká mi matábú íre awaq miankéhe.

²⁰ Mah ehwéh tení ánínká mahraréna, Íné aiq pútaq apubúue tuinauge ire.

Aiq mire. Sísá itene Wahnahno, mahbeq tuo uge.

²¹ Sísá itene Wahnahnka moke we tagariona keyabé arutaboíréna séhréh aitéhre. Aiq míre.